Bir Ülkenin Yaşamında Rol Almak

Sevdasıyla ve Kavgasıyla
Bir Ülkenin Yaşamında Rol Almak
Yenilmek Ama Teslim Olmamak

Yaşar Ersoy

KHORA KİTAPLIĞI: 10
Kültür & Sanat: 1

Yayına Hazırlayan: Yaşar Ersoy
Dizgi: Ceren Aktunç, Harper Sözer, Umut Ersoy
Düzelti: Döndü Özata, Umut Ersoy
Kitap & Kapak Tasarım: Umut Ersoy

KHORA YAYINLARI
KHORA KİTAP CAFE LTD.
Muzaffer Paşa Cad., Hacı Ali Apt.
(Ledra Palace Işıkları yanı)
Köşklüçiftlik-Lefkoşa KIBRIS

Telefon: 0392 22 89 557
E-mail: info@khorakitapcafe.net
Web: www.khorakitapcafe.net

Bu kitap Ceylan Matbaasında basılmıştır.
Ahmet Uçar - Maltepe Davud Paşa Cad. Güven İş Merkezi
No:83 D:317-318-319 Zeytinburnu İstanbul
Tel: 0 212 613 10 79
Fax: 0 212 613 10 79

Birinci Basım: Ağustos 2012
Copyright© KHORA Yayınları 2012

Sevdası ve Kavgasıyla

Bir Ülkenin Yaşamında Rol Almak

Yenilmek Ama Teslim Olmamak

Yaşar Ersoy

KHORA

Teşekkürler

Kıbrıs Türk toplumunun ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel meselelerini, tarihsel ve toplumsal nabız atışını sahnesinden yansıtan ve toplumcu gerçekçi sesler yükselten LBT'nin sanatsal savaşımını belgeleyen ve gelecek kuşaklara miras olarak bırakmayı amaçlayan bu kitabın dizgisini severek yapan Ceren Aktunç'a, Umut Ersoy'a, Harper Sözer'e; düzeltisini severek özenle yapan Döndü Özata'ya ve Umut Ersoy'a; benimle aynı heyecanı yaşayarak, tartışarak sayfa, kapak ve grafik tasarımını yapan Umut Ersoy'a; ve kitabın basımını ve yayımını istek ve onurla gerçekleştiren KHORA Kitap Cafe Ldt. mensuplarına yürekten teşekkür ederim.

LBT'nin varoluşunda, sanatsal ve toplumsal savaşımının gelişmesinde, toplumla buluşmasında ve bu kitapta belgelenmesinde aşağıda belirtilen 140 gazeteci-yazarın önemli payı vardır. Hepsine tek tek teşekkür ederim...

Fikret Demirağ, Neriman Cahit, Ahmet Tolgay, Şener Levent, İsmet Kür, Polikarpos Polikarpu, Mehmet Levent, Kadir Kaba, Cevdet Çağdaş, Popi Avraam, Sevgül Uludağ, Timur Öztürk, Özker Yaşın, Fuat Veziroğlu, Yıltan Taşçı, Hikmet A. Mapolar, Kamil Özay, Dr. Bekir Azgın, Numan Ali Levent, Mahir Adataş, Hasan Hastürer, Eşref Çetinel, Enver Emin, Dt. K. Karaderi, Cumhur Deliceırmak, Haşmet Gürkan, Kutlu Adalı, Kostas Kafkarides, Salih Öztoprak, Prof. Sevgi Sanlı, Gül Azer Roman, Mustafa Akıncı, Mahide Ergün, Burhan Yetkili, Şemi Bora, İlksoy Aslım, Özker Özgür, Serdar Saydam, Oya Ayman, Hüseyin Arca, Yaşar Karadoğan, Ahmet An, Mahmut T. Öngören, Fatih Güllapoğlu, Refik Erduran, Thomas O'dwyer, Fatma Azgın, Danny Fruchter, Mehmet Kansu, Ali Baturay, Hasan Kahvecioğlu, Zeki Erkut, Bolidoros Bolidoridis, Ümit İnatçı, Andy Bargely, Tamer Öncül, Evis Kavriyelidis, Tahir Özçelik, Stelyo Kafkarides, Özden Nur, Cenk Mutluyakalı, Kemal Tunç, Şifa Nesim, Yücel Köseoğlu, Oktay Öksüzoğlu, İsmail Bozkurt, Ayşen Dağlı, Sertaç Görgüner, Mehmet Ulubatlı, Barış Burcu, Birol Bebek, Sezai Sarıoğlu, Özkan Yorgancıoğlu, Dr. Caner Arca, Dr. Mehmet Çağlar, Derman Atik, İsmet Kotak, Ferdi S. Soyer, Nursel Kavaz, Çiğdem Öztürk, Gülçin Erkmen, Selma Bolayır, Füsun Demirel, İnci Tüccaroğlu, Yalçın Okut, Osman Güvenir, Filiz Naldöven, Erdinç Gündüz, Tuncer Bağışkan, Başaran Düzgün, Deniz Ahçıhoca, Hristos Zanos, Osman Balıkçıoğlu, Hüseyin Özgürgün, Ayla Haşmet, Yücel Erten, Feridun Işıman, Kani Kanol, Musa Kayra, Orbay Deliceırmak, Çetin Kasapoğlu, Sümer Şehitoğlu, Sabahattin İsmail, Kemal Aktunç, Naci Talat, Ahmet Okan, Arslan Mengüç, Atila Türk, Prof. Dr. Özdemir Nutku, Aliye Ummanel, Sevilay Sadıkoğlu, Zerrin Akdenizli, Nona Moleskis, Levent Özadam, Tufan Erhürman, Üstün Akmen, Filiz Besim, Mustafa Özsoy, Asaf Ertaç, Aydın Akkurt, Selçuk Düzgün, Tanju Müezzinoğlu, Bekir Necati, Hasan Keskin, Emin Akkor, Tijen Zeybek, Emete İmge, Vasilkas Hacibaba, Levent Dirençay, Hüseyin Köroğlu, Hakan Çakmak, Faize Özdemirciler, Elvan Levent, Doğan Harman, Münevver Özgür, Rengin Uz, Oya Akın, Bülent Dizdarlı, Nazen Şansal, Ülker Fahri

İçindekiler

Önsöz....9
Giriş....14
LBT'ye Giden Yol....24
Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nun
Sorunlarından Doğan Bir Tiyatro: LBT....24
1974 Sonrası Toplumsal Gelişmeler
Ve Tiyatro....26
1. Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği ve
Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na Giden Yol....27
Toplumun Gündemini Belirleyen Bir Oyun:
"Vatandaş Oyunu"....28
Saldırılar, Karşı Saldırılar....28
"Sen Komünistsin", Kurunun Yanında
Yaş da Yanar Ve Esas Hedef....30
Vatandaş Oyunu'na Vatandaş Sahip Çıktı....31
12 Eylül Kasırgası Ve Etkileri....33
İhbar Yazısı Ve Soruşturma Belgeleri....34
Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş Devlet
Tiyatrosu'ndan Atılır....37
Yasaya Göre Sanatçılar Suçsuz Ceza Verilmesi
İçin Yasa Değişikliği Önerilir....38
İki Sanatçının İşten Atılmasına Tepkiler....39
Sansür Ve Kaçınılmaz Olanın Sonucu....41
Ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Kurulur....42
LBT'nin Kuruluş Manifestosu....43
Vatandaş Oyunu....44
Oku Adam Ol....47
Kuzeyname....51
Tüm Kuzey Kıbrıs'ta Tiyatro....53
Tiyatro'nun Sırat Köprüsü....54
Tiyatronun Her Cephesinde Savaşım....57
Özgürlüğün Bedeli/Monserrat....58
Filistin Halkıyla Dayanışma LBT'ye
Soruşturma ve "One Minute"....63
Biraz Gelir Misiniz?....64
İşten Atılan Sanatçıların Geri
Alınması Hükümet Protokolünde....67
Sevgili Doktor....68
AKM Konferans Salonu'dan Tiyatroya....73
Kıbrıs Türk Belediyecilik Tarihinde Bir İlk....74
Kültür Sanat Danışma Toplantıları....75
Tiyatro Komisyonu Raporu....79
Teneke....81
KKTC'nin İlanı Ve Tiyatro....91
Şahları Da Vururlar....92
Dört Duvar Bir Tabut....96
LBT'nin Bina Sorunu....98
Doktor Civanım....101
LBT Gençlik Tiyatrosundan
Yüzlerce Genç Geçer....104
Oyun Yazma Yarışması
Ve "Oyunlar 84" Kitabı....104
Yasakçı Ve Çağ Dışı Uygulama....105
Köşede Durmak....116
Kültür Sanat Konseyi Ve
Özalist Politikaların Müdahalesi....120
Umut İnsanda....122
Sen Adamı Deli Edersin....130
Zehirli Fikirler Saçan LBT Yıkılacak....132
Toplum Ücretli Ve Maaşlı Tüketiciler
Ya Da Kullar Durumuna Getiriliyor....135
Barış....138
Barış Jurnallenir....144
Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği....164
Merdiven....171
Midas'ın Kulakları....174
Tiyatro Hizmet Onur Ödülü....180
Ada....182
"Cephede Piknik" Yasaklanır....186
Sanatçının Ölümü....188
TC-KKTC Kültür Protokolü
Toplantı Tutanağı....190
LBT'nin 10. Yılı....194
Düdükçülerle Fırçacıların Savaşı....195
10. Yıl Oyunu....197
Ateşli Sabır....198
Tiyatronun Özüne Ters Bir Yasa....203
Yavaş Gel savaş....204
LBT'nin Bir İdeali:
Okullar Arası Tiyatro Şenliği....208
Egitimli Oyuncu Eksikliği....210
ITI 24. Dünya Kongresi'ne
Kıbrıs Türk Tiyatrosu Alınmaz....214
Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım....216
Atölye Çalışmaları....224
İnsan Olan İnsan....226
Buğday Cami'nin, Vakıf ve Barış
Sinemalarının Tiyatro Serüveni....232
Hadi Öldürsene Canikom....234
Gençlik Tiyatrosu Ve Gençlik Günleri....236

Çocuk Tiyatrosu.....240
Resimli Osmanlı Tarihi.....248
LBT'nin 15. Yılı.....254
Ölüm ve Kız.....258
LBT'de Yönetmen Anlayışı.....266
Vatandaş 95.....268
Engellenen Yasa Tasarısı
"Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu".....274
Bişey Yap Met.....282
Kültürel Yozlasmaya Ve Kimlik
Erimesine Karşı "Bisey Yap" Eylemi.....292
Barış İçin Tiyatro Geceleri.....296
Kleopatra'nın Mezarı.....300
Sosyal Sorumluluk.....305
Tanrılar ve Kurbanlar/Theope.....306
Toros Canavarı.....318
Maymun Davası.....321
Kadın Oyunları.....328
"Non Identified Land"
Toprağı Bilinmeyen Ülke.....335
İstanbul'da Kadın Oyunları'na
Sansür Girişimi.....336
Bir Tuhaf Dünya Tiyatro Günü Kutlaması.....338
Memleketin Birinde Hoptirinam.....340
Sevgili Doktor.....350
Kültür Sanat Kurultayı Ve Tiyatro.....352
Deli Dumrul.....360
Severek, İsteyerek, İnatla
20 Yıl ve Belge Kitabı.....369
Kıbrıs Türk Tiyatro Belleği.....370
İktidar Hırsı.....380
Gala/Protokol Temsilleri İptal Edilir.....390
Evlilik Dönencesi.....394
Güney Kıbrıs'ta Konferanslar, Sergiler
Ve Belgesel Gösterimleri.....400
Dosya.....402
Toplum İflasları Yaşarken
Tiyatro Ne Yapar?.....409
Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!.....410
Barikatta Kıç Kıça Gelen
Türk ve Rum Kamyonları.....420
LBT İstanbul Ve Ankara'da.....422
Kozalar.....424
Yasasız Özerk Demokratik İşleyiş.....426
Tiyatro Alanında İşbirliği Protokolleri.....430
LBT Oyun Yazma Yarışması.....432
Işık Kitabevi Onur Ödülü.....433
Toplumlara Kapalı Kapılar Açılır.....434
Σκασε Και Κανε Τη ΔουΛεια Σου
Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım....435
Kıbrıslı Türk ve Rum Tiyatrocular
İstanbul Festivali'nde.....448
Tefkros Anthios - Theodosi Pieridis Ödülü....450
Joko'nun Doğum Günü.....452
Memurin Faslı.....458
Toplumun Yüz Akı Tiyatro Festivali.....460
Kıbrıs Ağzı Ve Tiyatroda Dil – Tavır Sorunu....480
Lysistrata.....484
Ortak Barış Karnavalı Ve Faşist Saldırı.....492
Oyun Nasıl Oynanmalı?.....504
LBT Sanatçılarına Güney Kıbrıs'tan
Gelen Ödüller.....513
Dünya Tiyatro Günü Etkinlikleri
Ve "27 Mart" Gazetesi.....516
Truva Savaşı Olmayacak.....518
Türk Bankası Kültür Sanat
Ödülleri İade Edilir.....528
Bir Büyük İdeal "Baskent Tiyatro Projesi".....530
Devlet ve Hükümet Yetkililerinin
BaşkentTiyatro Projesi Hakkındaki Vaatleri
Ve Açıklamaları.....547
Dolu Düşün Boş Konuş.....574
Barış'ın Engellenemez Komedyası.....578
Üç Kadın.....596
LBT'nin ve Sanatçıların Aldığı Ödüller.....603
Yağmurum Olsana.....606
Canavar Sofrası.....614
Doğum Günü Partisi.....630
"Doğum Günü Partisi" Dekor Tasarımı Dünya'da
En İyi Elli Arasında.....638
Ünlü Tasarımcı Ralph Koltai Lefkoşa'da.....639
Passa Tempo.....640
LBT 30 Yaşında Ve Hep Kerteriz.....650
Ölü Kentin Nabzı.....654
Türkiye 10. Lions Tiyatro
Ödülleri Reddedilir.....676
Sonsöz.....679
LBT'de Oynanan Oyunlar.....682
Kıbrıs Tiyatro Festivali'nde
Yer Alan Oyunlar.....689

Yenilmek Ama Teslim Olmamak

Kıbrıs Türk toplumunun yaşadığı toplumsal ve siyasal ateş çemberinde doğan, demokrasi-barış sorunlarına ilişkin sancıları, özlemleri yaşayan ve "yaşama sanatı"na hizmet etmek için sanatsal üretim yapan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu (LBT), zamanın dönülmez akışı içinde 30 yaşına ulaştı. Bu 30 yıllık yaşam pek de olağan geçmemiştir. Olağanüstü koşullardan geçerek sanatsal bir yaşam savaşı verilmiştir. Sevdası ve kavgasıyla bu ülkenin yaşamında rol alan LBT'nin 30 yıllık serüvenini anlatmak ve belgelemek ihtiyacı duydum. Bu ihtiyaç, yaşananın bir söylem karmaşası bile olmayan tam bir değersizleştirme ortamından; bellek kaybının yaşandığı bir dönemde, unutuşa hatta bazen açık çarpıtmalara gidilmesinden duyulmuştur. Bu ihtiyaç, içinde yaşadığımız bu gaddar, bu hoyrat, vefasız ve insansız yüzyılın karanlığında 30 yıllık bir sanatsal varoluş mücadelesini gelecek kuşaklara taşımak için duyulmuştur.

Bu ihtiyaç, bu ülkenin yaşamında rol alan LBT'nin 30 yıllık sevdası ve kavgasıyla yaşananları, yapılanları, yaratılanları, yazılanları anımsamak ve anımsatmak; 30 yılda biriktirilenlerden ders almak; yaşananlara tanıklık etmek; bir miras oluşturmak ve o mirası Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ne bırakmak içindir... Kısacası dünden bugüne nasıl gelindiğini, yarına nasıl gidilmesi gerektiğini düşündürmek, sorgulamak ve sorgulatmak içindir. Çünkü bellek yitimi ve kuşaklararası kopukluk bu neoliberal / postmodern zamanların en önemli toplumsal sorunlarından biri haline gelmiştir. Küreselleşen sermaye tarihsel, toplumsal, sınıfsal, kültürel kimlikleri parçalayarak, atomize ederek depolitizasyonu dayatarak ve kuşaklar arasında kopukluk yaratarak, geçmiş ve gelecek bağlarını yok etmektedir. Gerçeklik kavrayışı ve gelecek tasarımının kadük edilmesiyle, ortak değer; toplumsal bilinç ve kolektif iradeye bağlanmaktan çıkmış, kendi bencil doyumları peşinde at koşturan belleksiz ve vefasız bireylerden oluşan bir tüketim toplumu oluşturulmuştur.

Ünlü bilim insanı Albert Einstein şöyle der:

"Hergün yüz kez göz önünde bulundurduğum bir gerçek var: Yaptıklarım ve yaşadıklarım, temellerini, ölmüş ya da yaşamakta olan başka insanların çalışmalarında buluyor ve ben aldıklarım kadarını eksiksiz verebilmek için çok çaba harcamak zorundayım."

Ömür boyu harcanan çabaların amacının alınan kadarını eksiksiz ve geliştirerek gelecek kuşaklara verebilmek; bütün yapılmakta olanları daha önce yaşanmış ve şimdi yaşanmakta olanların çabalarının devamı

olarak görebilmek ve kendini bunlardan ötürü borçlu saymak; ve insanlığın geleceği adına bu borcu ödemek için kadir bilir bir anlayışla çalışmak olduğunu anlatıyor Albert Einstein...Bu bir gelişmedir, hayatı güzelleştirme sürekliliğidir...Çünkü oluşturulacak süreklilik, gelenek ve kurumsallaşma, kimlik ve varoluş sağlar. Geleneğin önemli yer tuttuğu her üretim dalında olduğu gibi tiyatroda da bilgi ve deneyim aktarımı yaşamsal değer taşır.

Çağının ve toplumunun yürek vuruşunu, nabız atışını yakalayarak tiyatro yapan ama bir yandan da geçmişle bağını asla yitirmemeye çalışan, modern yeni gelişmeler içinde yerini alan, bir yandan da usta-çırak ilişkisini sürdüren tiyatro sanatında kuşaklar arası ilişkilerde kopmaya, hoyratlığa, saygısızlığa, şımarıklığa, kadir bilmezliğe, unutkanlığa hiç yer olmamalıdır...

Bu nedenle **"Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi"**ni ve ona hizmet verenleri araştırarak, yazarak, kitap yayımlayarak, belgeleyerek, film yaparak gün ışığına çıkardım ve yeni kuşakların tanımasına, bilmesine, değerlendirmesine sundum. Diğer yandan da geleceği yapmak adına yeni kuşakların yetişmesi, konservatuvarlarda ve sahne sanatları fakültelerinde eğitim almaları, LBT'de istihdam edilmeleri ve yaratıcılıklarını ortaya koymalarında bir çok gazeteci yazarın belirttiği gibi ***"imrenilecek bir olanağa sahip"*** olmalarını sağlarken siyasetin ve bürokrasinin müdahalesinden uzak, sanatın evrensel değerlerine sahip bir kurumda (LBT) çalışabilmeleri için de mücadele verdim ve yasa olmamasına karşın 30 yıl boyunca özerk bir işleyiş sağladım.

Ayrıca 100'ü aşkın oyun sahnelemenin ve oynamanın yanında çağdaş bir tiyatro binası, tiyatro festivali, okullar arası tiyatro şenliği ve okullarda tiyatro çalışması ve en önemlisi **Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Yasası'nın** topluma kazandırılması için uzun yıllar mücadele verdim.

Bu kitap yayıma hazırlandığı zaman **"Kıbrıs Tiyatro Festivali"**nin dokuzuncusunun gerçekleştirilmesini, çağdaş bir tiyatro binasının temelinin atılmasını, inşaatının sürmesini ve aksamalar olsa da bitecek olmasını sağlamak büyük bahtiyarlık...

Ama Okullararası Tiyatro Şenliği'ni başlatmamıza ve üç yıl yapmamıza rağmen ilgili bakanlık tarafından durdurulması; Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu Yasası'nın verilen vaatlere ve hazırlanmasına rağmen hükümet edenler tarafından raflara kaldırılması ülkemiz kültür sanatı ve tiyatrosu adına üzücü olmanın ötesinde kahredicidir. Çünkü siyasetin ve bürokrasinin müdahale alanında bırakılan tiyatro sanatı nitelikli geli-

şime ve yaygınlaşmaya olanak bulamaz. K.T. Devlet Tiyatrosu'nun kırk yılı aşkın içinde bulunduğu durum bunun en somut örneğidir. **"Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu"** yasa tasarısını engelleyen siyasiler ve bürokratlar K.T. Devlet Tiyatrosu'nu sorunlar girdabında boğuşmaya terkederken, LBT'nin geleceğini ise tehdit altında bırakırlar. Ayrıca özel ve amatör tiyatroların sorunlarının da çözümsüzlüğünü dayatırlar. Çünkü sanatın evrensel disiplinleri ve normlarıyla değil, siyasetin ve bürokrasinin değerleriyle, sanatın özüne ters yaklaşımlar sergilerler.

Ancak LBT, hükümet edenlerin tüm engellemelerine karşın Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nin gelişmesi için, inatçı bir tavırla çabalarını sürdürür.

Bütün bu çabalar Albert Einstein'ın vurguladığı kuşaklar arası ilişki sürekliliği, bir gelenek oluşumu ve gelişimi... Bir varoluş içindir.

Bu düşüncelerle, bu belleksiz, vefasız ülkede, LBT'nin 30 yılda yarattığı kurumsal geleneği, onun meslek etiğini ve estetiğini, disiplinini, toplumuna ve insanlığa karşı sorumluluk ve yurt sevgisini yeni kuşaklara aktarmak ve belgelemek ihtiyacından doğmuştur bu kitap.

Elbette aynı gelenekten gelen ama sonradan kendine farklı yol çizen, tiyatroyu ve dünyayı daha farklı algılayan sanatçılar olabilir. Ama sonuçta gelinen noktadan herkes geriye dönüp o çok uzaklardaki başlangıcına baktığı zaman, kendini tiyatro dünyasına uğurladıktan sonra el sallayanlarını görecektir...

Bu kitap, zaman yolculuğunda toplumun kültürel yaşamını kuşaktan kuşağa aktararak zenginleştirenlerin, dünden-bugüne, bugündenyarına uğurlayanların, bugünün kuşaklara da bir el sallayışlarıdır... Yolları açık ve aydınlık olsun dileğiyle...

Bu kitap, LBT'nin 30 yıllık sanatsal yaşam mücadelesi sonunda neler yapılarak, yaratılarak, biriktirerek, zenginleştirerek genç kuşağa bırakıldığının, verildiğinin de belgesidir.

Bu kitap, aynı zamanda Kıbrıslı Türkleri siyasi, ekonomik,sosyal ve kültürel alanlarda sonradan gelip **"kurtarmaya"** çalışanlar olduğu gibi tiyatro sanatı alanında da **"kurtarmaya"** çalışanların bu topraklarda neler yapıldığını okumaları için bir bellektir.

Toplumsal muhalefetin bir bileşeni olan LBT, ülkesinin kültür-sanat ve demokrasi-barış sorunlarına ve gelişmesine ilişkin düşler kurar 30 yıl boyunca... Bu düşleri gerçekleştirmek için ilkeli bir şekilde mücadele verir. Kimini gerçekleştirebilir, kimini ise engellemeler ve ölümcül duyarsızlıklar sonucu gerçekleştiremez...

"Tarihsel, sosyal, siyasal ve ekonomik şartların zaruri sonucu" yenilse bile, ***"bu yürek bu dilden anlamaz pek"*** diyerek teslim olmadan sevdası ve kavgası doğrultusunda direnir...

Bu bakımdan LBT'nin 30 yılı sanatsal anlamda olduğu gibi toplumsal anlamda da bir duruştur...

Benimsediği dünya görüşünün ve sanat anlayışının en acımasız saldırılara uğradığı zamanlarda da, bulanık ve karışık havalarda da LBT, hep bir kerteriz olur.

Bu 30 yıl, her şey bir yana, Kıbrıslı Türkleri kendi tarihsel, toplumsal ve kültürel yapısından, kimliğinden koparan, yabancılaştıran politikalar demektir.

İşte bu politikalara bir karşı duruştur LBT'nin 30 yılı. Bu karşı duruşta LBT yenilse bile teslim olmaz ve mücadelesini sürdürür... tıpkı Samuel Beckett'in vurguladığı gibi: ***"Denedin, yenildin. Yine dene, yine yenil. Daha iyi yenil."***

LBT 30 yıl boyunca büyütüp geliştirmek istediği değerlerle, çekiştiği değerleri tiyatronun terazisinde tartarak sahneden toplumcu gerçekçi sesler yükseltir... Var olan bütün vicdanları, aydınlık, ufuklu bir görgünün ve sanatın imbiğinden geçirerek kendi vicdanını, kendi anlayışını, kendi cesaretini ve ataklığını biçimlendirir. Bu, toplumcu gerçekçi sanattır... ***"En yüce sanat olan yaşama sanatına hizmet etmek için..."***

Bu ülkenin yaşamında rol alan LBT'nin 30 yıllık sevdasında ve kavgasında yer almaktan bahtiyarım. Bu bahtiyarlığın; LBT'nin 30 yılının 23 yılında Sanat Yönetmeni, 7 yılında da Sanat Koordinatörü olarak imzam bulunmasından kaynaklandığını ve onur duyduğumu söylemeliyim. Hiç kuşkusuz aynı şekilde diğer kurucu arkadaşlar, sanatçı ve teknik çalışanlar için de bahtiyarlık ve onurdur. 30 yıl boyunca bir şekilde emek veren, dayanışma ve işbirliği gerçekleştiren onlarca LBT dostları ve örgütleri için de...

Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde birçok ilke imza atan LBT'nin 30 yılında emeği, katkısı, yaratısı olan herkese teşekkür ederim.

Dile kolay 30 yıl... 30 inançlı, 30 ilkeli, 30 ödünsüz, 30 sevdalı, 30 mücadeleci ve 30 onurlu yıl... Kimi alkışladı, kimi kızdı, kimi destekledi, kimi köstekledi, kimi örnek aldı... Ama kurulduğu tarihten bu yana 30 yıl boyunca LBT, toplumumuzun kültür sanat hareketi içinde herkes için bir KERTERİZ olarak durdu.

Yaşar Ersoy

GİRİŞ

Sevdası ve kavgasıyla bu ülkenin yaşamında rol alan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun nabzı her daim demokrasi, barış, özgürlük ve toplumsal ilerleme için atmıştır.

Yurdunun kültür-sanat, demokrasi ve barış sorunlarına ve gelişmesine ilişkin sancıları ve özlemleri yaşayan, bu yolda düşünce üretmeyi görev sayan ve ortaya eylem koyan insanların sevdası ve kavgasıyla yürünen 30 yıl.

LBT'nin kuruluşundan bu yana, bir orta yaşlı kuşak yaşlandı; bir genç kuşak da orta yaşlılığa geçerken, bugünün genç kuşağını yetiştirdi. Böylece Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun oyunlarını artık aynı ailenin üç kuşağı birden izliyor. Bir tiyatronun 30 yaşına ulaşmasının önemi burada işte: Üç ayrı kuşağa seslenme sürekliliğine kavuşmuş olması.

Aklın ve Yüreğin Aydınlatılması İçin 30 Yıl Atan Nabız

LBT, ayaklarını yurt topraklarına basarak dünyalı olmaya çalışırken yüzünü de hep halka dönmüştür. Toplumcu gerçekçi, ilerici, yurtsever, barışçı bir tiyatro politikasını sürdürürken, doğal olarak kurulu bozuk düzene karşı, her dönemde çizgisini koruyarak, bir toplumsal muhalefetin, bir karşı duruşun, bir direncin, bir sevdanın ve kavganın tiyatrosunu yapmaya ve yaygınlaştırmaya çalışmıştır... Bunu da bir koşulla, estetik ortalamanın hep üstüne çıkarak yapmıştır.

30 yıl önce "Vatandaş Oyunu"yla başlayan serüven, her oyunla halkın yüreğine yaşam sevinci ve direnci vermeyi hedefledi. Sadece eğlenilsin, hoşca vakit geçilsin diye sahnelenmedi oyunlar.

Aklın ve yüreğin aydınlatılması için, yüreklerdeki ateşi harlamak için, hayata ve insana dair söylemek istediklerini söylemek, söylenenleri anlamak istemeyenleri de protesto etmek için sahnelendi oyunlar.

Kısacası düşlenen hayatın yasalarıyla oyunlar seçildi ve sahnelendi... Bazen sahneden sokaklara, meydanlara taşındı... Neydi bunun sebebi?

LBT'nin yurduna ve toplumuna duyduğu sorumluluk, sevgi ve bu ruhu oluşturan dünya görüşü, sanat anlayışı. Başka ne olabilir?

30 Yıllık Yaşam Biçimi

Halktan kopmadan ama ucuz seyirci dalkavukluğu yapmadan sergilediği estetik ve etik tavrıyla, toplumsal gündemleri karşılayan ilkeli çizgisiyle, ilerici toplumcu sanat anlayışıyla zaman zaman baskılara, anti-demokratik saldırılara karşın 30 yıla ödünsüz ulaşabilmiş olmanın kıvancını da yaşamaktadır LBT.

Tiyatro sanatını yetkin bir öz ve biçimde sunmanın yolu her konuda olduğu gibi eğitimden geçer düşüncesiyle "Okuldan – Tiyatroya" ilkesi çercevesinde verilen uğraşlar ve kazanılan başarılar, yetişen gençler... Tiyatronun özgür, özerk, bağımsız, demokratik yapılanması için bıkmadan, yılmadan ortaya konan kavgalar... Çağdaş bir tiyatro binası kazandırmak, tiyatro festivali gerçekleştirmek için verilen mücadeleler ve bu mücadeleler sonucu elde edilen kazanımlar... Tiyatroyu toplumun gündemine yerleştirmek için her cephede verilen savaşım; oyun seçimi, provalar, temsiller, prömiyerler, turneler, kampanyalar, yeni bina inşaatı, kurslar, çocuk ve gençlik tiyatrosu çalışmaları, festivaller, paneller, açık oturumlar, tartışmalar, gazete-dergi yayımları, özerk yasa çalışmaları, Başkent Tiyatro Projesi, eylemler, yasaklar, protestolar, sokak gösterileri, bildiri dağıtmaları, dekor işçiliği, teşrifatçılık, ağır işçilik, sancılı günler, uykusuz geceler ve daha sayılamayacak nice ayrıntı, nice emek, nice yorgunluk, üzüntü, mutluluk, sevinç ve kıvanç, LBT'nin 30 yıllık yaşam biçimi.

Şu 30 Yılda Neler Yaşamış, Neler Görmüşüz

Sözünden dönenler, kifayetsiz muhterisler, hainlik suçlamaları, soruşturmalar, yasaklar, ihanetler, tehditler, tiyatro yıkma ve kapatma niyetleri, karalamalar, seviyesizlikler, engeller, baskılar, sanatını satanlar, sapla samanı karıştıranlar, atla eşeği yarıştıranlar, saray soytarısı olanlar, namuslu kavgaları yalnız bırakanlar, mevki ve makam için kuduranlar, bir koltuk uğruna bin takla atanlar, demokrasiyi katledenler, omuzu yıldızlılar karşısında eğilip bükülen politikacılar, seçim rüşvetleri, milletvekili transferleri, halkın iradesine müdahaleler, demografik yapı çarpıtmaları, demokrasi ayıpları, savaş çığırtkanlıkları, barış düşmanlıkları, partizanlıklar, yolsuzluklar, usulsüzlükler, sonradan görme dangalaklıklar, iki yüzlülükler, dar politik hesapların tuzağında ziyan zebil olanlar, göç edenler, işsizler, köşeyi dönenler, hak yiyenler, popülizm batağında yoğrulanlar, şıkıdım şıkıdım oynayanlar, nutuk atanlar, aval aval bakanlar, eğlenceyi gece kulübü ve gazinoya endeksleyenler, uyuşturucu satanlar, kaçakçılık yapanlar, yolunu bulanlar, yolunu şaşıranlar, bayrağa sarılıp millici lillici olanlar, sol gösterip sağ vuranlar, her devrin adamı olup partiden partiye uçanlar, düşünceyi suç sayıp gazetecileri tutuklayanlar, cinayetler, faili meçhullar, başbakana, cumhurbaşkanına, gazetecilere bomba koymalar, patlamalar, kasıla kasıla çatlamalar, bilgi ve yeteneği çöpe atanlar, dalkavukları ve yağdanlıkları adam sayanlar, el etek öpüp kulluk yapanlar, ekonomik sıkıntılar, kazanın doğurduğuna inananlar ama öldüğüne inanmayanlar, bedel ödemeden yaşamaya çalışanlar, medya medyamacılığı yapanlar, burnunun ucunu göremeyen yöneticiler, banka hortumlayanlar, demokrasi katledilirken susanlar mudi olunca meclis basanlar, çözüm ve barış arayışları, çözüm ve barış karşıtları, görüşmeler, görüşmeciler, müzakereciler – müzakereler, uzayıp giden seneler, statükocular, AB'ciler, ABD'ciler, Cimbom'cular, Annan'cılar, FB'ciler, Türkiyeci'ciler, taksimciler, enosisciler, KKTC'ciler, yeşilciler, turuncucular, maviciler, kırmızıcılar, ülkücüler, ödenekli barışçılar, ne igdüğü belirsizler, birinci ganimetciler, ikinci ganimetciler, döne döne dönen neo liberaller, suya sabuna dokunmayan ama politikacıya uyarca olan akademisyenler, muhalefette başka hükümette başka konuşmayı marifet sayanlar, cenaze ve düğün törenlerinde milletvekilliği hesabı yapan politikacılar, yollarını trafik canavarına teslim eden hükümetler, kültürsüzleşme, yozlaşma ve hiçleşme yani olmak ya da olmamak sorunu karşısında bencil hesabın buzlu sularında donup kalanlar...Ve tüm bu olumsuzluklara, rezilliklere karşı yaşama sevinciyle, umutla, onurla direnen insanlar.

LBT'nin Esas Amacı

Ve 30 yıldır nabzı atan LBT'nin amacı; başı suyun altında zorla tutulan bir insan gibi fırlamak ve insan onuruna aykırı yaşanan olumsuzlukları, rezillikleri tiyatro denilen aynadan yansıtırken bir sorgulamayı, bir yüzleşmeyi, hesaplaşmayı sağlamak ve yaşama sevinciyle, umutla, onurla direnen İNSANLAR'ın moral değerlerini yükseltmektir. Çünkü insanoğlunun dünyayı daha yaşanır kılma çabasında, sanatın önemini ve gücünü önemseyen LBT, hızla değişen dünyamızda, yerini arayan toplumumuzda, tiyatronun, vazgeçilmez bir dinamik oluşturduğuna ve toplumsal gelişmede işlevi olduğuna inanmakta ve bilmektedir. Bu nedenle ***"En Yüce Sanat Olan Yaşama Sanatına"***, etkin bir araç olan tiyatroyla hizmet vermek, LBT'nin esas amacıdır.

Emsalsiz ve Özgün Bir Çıkış

Dönemsel olarak özgün ve emsalsiz bir çıkışın ve direncin sonucu olarak kurulmakla birlikte LBT, 30 yıldır sanat serüveninde hep o emsalsiz ve özgün oluşunu sürdürmeyi başardığını da onlarca yazar-eleştirmen vurgulamaktadır.

Dönemin *(1979 – 1980)* yöneticileri tarafından anti-demokratik ve faşizan bir şekilde Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'ndan atılan iki *(Yaşar Ersoy, Osman Alkaş)* ve soruşturmalar, baskılar sonucu ayrılmak zorunda bırakılan iki *(Erol Refikoğlu, Işın Cem)*, toplam dört sanatçıyla kurulan LBT, dönemin demokratik-ilerici- toplumcu kültür sanat hareketiyle bütünleşerek bir toplumsal proje konumuna gelir. Bu proje LBT'nin bir avuç sanatçılarından ibaret formüle edilebilecek basit bir toplama işaret etmez. Tiyatro sanatı eksenli ve ortak kültürel – sanatsal politik öncüller üzerinde biraraya gelen LBT sanatçılarının yanısıra yazarlar, ressamlar, şairler, müzisyenler, araştırmacılar, kısaca yüreği toplum için atan aydınları kapsayan ve demokrasi kültürünü hedefleyen bir kesimin toplamıdır.

1980'li yıllarda LBT sanatçılarının yürüttüğü *"Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği"*nin yarattığı dinamizimle Çağ-Der'den *(Çağdaş Sanatçılar Derneği)* devralınan miras ve LBT kurucularının özverili, nitelikli, cesaretli, öncü çalışmaları LBT'yi, sınırlarını hızla aşan, toplumun ve hayatın içinde pozisyon alan, toplumla dayanışma içine giren tiyatro ya da daha geniş anlamda bir kültür sanat hareketi taşıyıcısı konumuna getirir. Bu süreçte demokratik kitle örgütleriyle dayanışma ve işbirliğini sürdüren LBT'de onlarca kişi, dayanışma ruhuyla bir şekilde görev alır.

Giderek artan ve kem gözlere inat şaşırtıcı bir dayanışma sergileyen bu kültür sanat hareketi tüm olumsuzluklara direnmekteydi. 12 Eylül darbesinin kara bulutlarının Kuzey Kıbrıs'ın tepesine çöktüğü bir dönemde LBT, toplumcu gerçekçi tiyatronun hatta, çok açık olarak politik tiyatronun güncel ve gelişkin örneklerini sunduğunu, sanat alanına hükmeden yaygın bir duyarsızlığın ve gönüllü otosansürün dışında pozisyon aldığını, o dönemin gazete haberlerinden ve köşe yazılarından okuyabiliriz.

12 Eylül'ün fırtınasıyla ve daha sonraları neoliberal rüzgarlarla yelkenlerini şişiren yerli egemenlerin, toplumu hizaya sokmayı hedefleyen siyaset kurgusunun hep dışında kalan ve hizayı bozan tavrı ve sanat anlayışıyla LBT, sürekli, egemen çevrelerin anti demokratik tutumlarına maruz kalır; yasaklamalar, soruşturmalar, tiyatro binasını yıkma ve kapatma girişimi, egemen medyanın seyirciye LBT'ye gitmemesi için yaptığı çağrılar, tehditler, jurnallemeler, yalnızlaştırmalar, engellemeler, partizanlıklar, ölümcül duyarsızlıklar, etik ve estetik dışı seviyesiz saldırılar vb. Ve bütün bunlara direnen ve üreten LBT, sanat anlayışından caymadan, önüne dikilen kayaların kimini aşarak, kiminin yanından dolaşarak zaman zaman yavaşlayarak ama hiç durmayarak ve aksamayarak inadına yürüyüşünü sürdürür.

Postmodern Durum Dalgası

1970'li yılların sonlarında ve 1980'li yıllarda herşeye karşın toplumsal, sosyal, kültürel bir dayanışma ve direniş ruhu içinde olan toplum 1990'larda küreselleşen neoliberal ve postmodern durum dalgasıyla çözülme ve yıkım dönemine girer. Toplumda bireylerin, sendikaların, partilerin renkleri, kimlikleri yeni döneme uygun bir şekilde değiştirilir. Küresel neoliberal tanrılar, ateşi insanların elinden yeniden alırlar. 1968 dünya özgürlük hareketinin bıraktığı politik miras, radikal tonlarını kaybederken 1990'lı yıllarda neoliberal politikaların küreselleşme sürecine girmesi; toplumsal, politik, sanatsal, kültürel yıkımı, ardından da sığlaştıran, yalnızlaştıran, parçalayan ve en önemlisi gerçeklik kavrayışı ve gelecek tasarımını yok eden postmodern durum kuşatmasıyla kurumsal, toplumsal, ideolojik bir çözülüş ve çürüme dönemine girilir.

"Dünya zıvanadan çıkıyor" dedirtecek sermaye-meta-piyasa fetişizminin doruk noktasında yaşadığı bu postmodern durumda, insanı yok ederek yerine metalar ya da insanileştirilmiş metalar konulur. K.Marx'ın vurguladığı gibi ***"Metalar dünyası büyüdükçe, insanlar dünyası küçülür."*** Artık ortak değer,

toplumsal bilinç ve kolektif iradeye bağlanmaktan çıkmış kendi bencil doyumları peşinde at koşturan bireyler ile üretim ilişkilerinin ortadan kalktığı, onun yerine tüketim ilişkilerinin egemen olduğu yağmaya ve tüketime açık bir düzen geliştirilir.

Bütün bunlara, toplumumuzda bizi çürüten ganimet düzenine dayalı kleptokrasi ve plütokrosiyi de ilave edersek toplumsal yıkımın boyutlarının dehşet verici olduğunu görebiliriz.

1990'lı yıllardan başlayarak postmodern durum dalgasının etkisinde Kıbrıs Türk toplumunda kültürel-politik öncüllerden toplumsallığın çıkarılması, depolitizasyonun dayatılması ve post-absürd bir yaklaşımla birey ya da grup merkezli savrulmalar, bencillikler, sanatı ve sanatçıyı dayanışma ruhundan kopartmış, toplumla arasına mesafe koymasına neden olmuştur. Toplumsallıktan soyutlanmış postmodern durum; ayrışmaları, kopuşmaları, umutsuzlukları, bunalımları ve karamsarlığın katran karasında boğulmayı getirirken diğer yandan da Kıbrıs Türk toplumu üretim kabızlığı ama tüketim azgınlığı girdabında, içi boş hatta insan onurunu alçaltan yoz eğlence pompalamasıyla hiçlenme sürecine sokulur. Bir söz vardır ***"Varılan sonuç o güne kadar yapılan işlerin özetidir."***

LBT'nin 30 Yıllık Muhafazakâr Tavrı

Postmodern durum dalgasına, depolizitasyona ve post-absürd yaklaşımlara LBT karşı çıkarak kültürel politik öncüllerinden toplumsallığı çıkarmaz, aksine muhafazakâr bir tutumla dört elle sarılır. LBT bu süreci yaşarken bir çeşit dram sanatı muhafazakârlığı geliştirir ve post-absürd, parateatral ya da post-dramatik akımlara sıcak bakmaz. Oyunculuk sanatı dahil, her türlü biçim çalışmasında dramatik kurgu etkinliğini eksen alması gerektiğini, canlı performansa dayalı dramatik bir etkinlik olarak sahnelemenin ise, dramatik yapı ve dramaturjik değerler tarafından belirlendiği görüşünde ısrar eder. LBT depolitizasyona karşı çıkarken; sahnelenen bir oyun, ancak toplumsal bağlam içinde yorumlanırsa, oyunculuk ve sahneleme tekniklerinin dramaturjik bağlamının netleşeceğinde, muhafazakâr bir anlayışla diretir. Bu tekniklerin etik ve politik bir sorumluluk duygusuyla kullanılması gerektiğini, bunun ise o tiyatronun kimliğini işaret ettiğini vurgular.

Postmodern durum dalgasına rağmen LBT, toplumcu gerçekci ilerici sanat anlayışından sapmadan; toplumsal duyarlılık ve dayanışma içeren, bir demokratik kültür ortamının yaratılması için çalışmalarını ısrarla sürdürür. Böyle bir ortamda yaratıcılığı açığa çıkaracak sanatsal bir çalışma düzenini ısrarla savunur ve uygulamaya çalışır... Bu düşünce ve inançla 30'uncu yıla ulaşır.

Ve küreselleşen neoliberal politikalarla şekillenen postmodern durumların dayattığı depolitizasyondan ve birey ya da grup merkezli savrulmalardan etkilenmemeye çalışmasına rağmen LBT, zaman zaman a-teatral ve çocukca denebilecek ama çalışma etiğini aşındıracak didişmelere, disiplinsizliklere, şımarıklıklara, bencilliklere, mini iktidar çatışmalarına da sahne olur. Ancak LBT'nin toplumcu gerçekçi sağlam bir tiyatro geleneğine ve motivasyonuna sahip olması bu türden sorunların büyümesine ve yer bulmasına pek şans tanımaz.

Ve 30 yılda ekip anlayışıyla; özverili, kolektif, düşünce, eğlence ve emek yüklü onlarca oyunu seyirciyle buluşturmayı başarır.

Eş Zamanlı Buluşma

LBT'nin kuruluşunu gerçekleştiren ekibin en önemli özelliği hepsinin oyuncu olmasına rağmen farklı yeteneklere ve formasyonlara sahip olmalarıdır. Bu özellik, LBT'de ortak bir sinerji ile yaratıcı ortamı ve bu ortamın sürekliliğini sağlar.

Buna bir "Eş Zamanlı Buluşma" diyebiliriz; farklı yeteneklere ve formasyonlara sahip oyuncuların alternatif ve muhalif ilkelerle tiyatro yapmak için kolları sıvamalarının "Eş Zamanlı Buluşması". Ancak LBT'nin kuruluşunun gerçekleşmesinde kurucu oyuncuların yanısıra, bu "Eş Zamanlı Buluşmada" dönemin belediye başkanı Mustafa Akıncı'nın demokrat

ve sanatsever anlayışı ve iradesinin de bulunduğunu söylemeliyiz.

Dönemin toplumsal koşullarıyla bu "Eş Zamanlı Buluşma" birleşince LBT'nin kuruluşu gerçekleşir...Ve hem alternatif hem de muhalif bir tiyatro adına **"Ben"** den uzak **"Biz"** olma anlayışıyla, ekip ruhu ve dayanışma vurgusu yüksek bir tiyatro topluluğu geliştirme hedefini, kendi aralarında yazılı olmayan bir kural, daha doğrusu yaşam biçimi haline getirerek yol alınır.

LBT hep bir ekip olmayı ve ekip çalışması yapmayı amaç edinir. Çünkü biliyordur ki, doğruya ulaşmanın, gerçeği yakalamanın, direnmenin, varolmanın ve toplumcu gerçekçi tiyatroyu yapmanın yolu **"Ben"**den değil **"Biz"**den yani ekip olmaktan geçmektedir. Hele tiyatro gibi toplumsal kolektif bir sanatta **"Biz"** olmanın önemini hep vurgular LBT. Ancak meselenin sadece **"Biz"** olmak da olmadığının altını çizer... **"Biz"**in yani LBT'nin toplumsal işlevini iyi tanımlayabilmek gerektiğini; topluma karışıp rolünü orada oynayamayan teatral bir **"Biz"**in kimseyi ilgilendirmediğini yüksek sesle söyler.

LBT'nin 30 yıllık dramaturjisinde ve sahneleyişinde **"BEN"** ya da **"BİREY"** merkezli bir anlayış yer almamıştır. Aksine ekip ruhuyla toplumsal değişim ve gelişim olanaklarına işaret eden bir tiyatroda ısrar edilir. Bu ısrar enerjisini "Eş Zamanlı Buluşma"nın geleneğinden alır. Kısacası LBT'nin kuruluşunu gerçekleştiren bu "Eş Zamanlı Buluşma" sağlam bir temel oluşturur... Ve 30 yıllık serüvenin temeli olmayı hep sürdürür.

LBT, Tiyatro Eğitiminde Devlet'e Işık Tutar

Tiyatro sanatı, bilimin ve yeteneğin, büyük çabaları sonucunda, birlikte yoğrulmasıyla, zor ulaşılabilir bir düzlemde oluşur. Tiyatronun kendine özgü kuralları, aksiyonu ve yapısı vardır. Bunların en etkili biçimde seyirciye aktarılması gerekir ki tiyatro amacına ulaşsın. Oyuncu, yönetmen, tasarımcı ve diğer yaratıcıların kendine düşeni en doğru biçimde yapabilmesi için; sanatsal kuralları, aksiyonu anlamalı, yapmalıdır. Bunu yapabilmenin yolu da köklü bir eğitim, büyük emek ve çabadan geçer. Bu köklü eğitimin alınacağı yer de okuldur: Konservatuvar ya da Tiyatro Fakülteleri.

Neden Okul? Tiyatro sanatını kalitesizlikten, cehaletten ve ehliyetsizlerden kurtarmak için.

Neden Okul? Çünkü okul yöntem demektir; tiyatro eğitiminin yöntemli yapıldığı yerdir. Okulda yöntem öğrenen tiyatro sanatçısı adayı artık edindiği yöntem sayesinde dünyadaki geçmiş ekolleri biçimleri karşılaştırabilir, birikimlerini deney ve yaratıcılık çalışmalarıyla ürüne dönüştürebilir. Çünkü bilimsel araştırma ve sanatsal yaratıcılık ilkeleri doğrultusunda, kuramla uygulamanın sürekli buluştuğu bir eğitim alanıdır okul.

Bu bilinçle LBT, Kıbrıs Türk tiyatro hareketinin nitelikli gelişimini sağlaması için **"Okuldan-Tiyatroya"** ilkesi çercevesinde mücadele verir. Çünkü Kıbrıs Türk tiyatro hareketinin en önemli sorunlarından biri devlet ya da yöneticiler eliyle yaşatıldığı eğitim sorunudur. Özellikle uzun yıllar Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nun bu konuyu hiç ciddiye almaması sorunların büyümesine neden olur. Yıllarca tiyatro sanatının evrensel disiplinlerine ve normlarına ters uygulamalarla Kıbrıs Türk tiyatro hareketinin gelişimi engellenir. Ayaküstü kurslarla ya da hiçbir kurstan geçirilmeden partizanlık ya da kişisel hesaplarla kifayetsiz kişiler Devlet tarafından tiyatro sanatçısı*(!)* olarak istihdam edilir. Böylece tiyatro sanatı güdükleştirilir.

LBT bu sorunun çözümlenmesi için ısrarla ilkeli çalışmalarını sürdürür. LBT yaptığı her eylemde, her bildirisinde eğitimin ve "Okuldan-Tiyatroya" yönteminin önemini vurgular.

Bakanlığa bu konuda önerilerini sürekli yineler:

"Kıbrıs Türk tiyatrosunun nitelikli gelişimi için; Devlet-Tiyatro ilişkisinde okuldan-tiyatroya ilkesi benimsenmeli ve planlı bir şekilde tiyatro fakültelerine ve konservatuvarlara öğrenci gönderilmeli...Tiyatro fakültelerinden ve konservatuvarlardan mezun olanların istihdamı sağlanmalıdır."

LBT'nin bu çabalarına ve önerilerine, ilk kez 1990 yılında Bakanlıktan olumlu yanıt verilir. Bakanlar Kurulu kararıyla ti-

yatro okullarında okumak isteyen öğrencileri teşvik etmek için planlı bir şekilde kontenjan ve burs temin edilir. LBT yaptığı eğitim çalışmalarıyla öğrencileri giriş sınavlarına hazırlar. Böylece LBT'nin girişimi ve mücadelesiyle okuldan-tiyatroya ilkesi hayata geçirilir. Onlarca öğrenci sağlanan kontenjandan ve burstan yararlanarak eğitim alırlar. Mezun olan öğrenciler LBT'de istihdam edilerek geleceğin inşa edilmesi sürdürülür. LBT'nin bu girişimi ve çabası Kıbrıs Türk tiyatro hareketine açılım getirir. Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu da sorunlar yumağından çıkabilmek için okuldan- tiyatro ilkesine geç de olsa yönelir. Üniversitelerimizde istenilen düzeyde olmasa da Sahne Sanatları Fakültesi açılır.

Ancak, henüz daha eğitim sorununun çözülmediği Kıbrıs Türk tiyatro hareketinde LBT; bilgiyle donatılmış ve düşünebilen, yeteneklerini bilgisi ve düşünme gücü ile geliştirebilen, yeni düşünceler üretebilen, sanatsal yaratıcılığa açık, aydın tiyatro sanatçıları yetiştirilebilmesi için, 30 yıldır "okuldan - tiyatro" ilkesi mücadelesini sürdürür.

Dinamik Sahneleme Mantığı ve Baş Rol Oyuncusu

LBT her dönem depolitizasyona karşı çıkarken, sahnelenen bir oyun toplumsal bağlam içinde yorumlanırsa, oyunculuk ve sahneleme tekniklerinin dramaturjik bağlamının da netleşeceğini vurgular. Bu tekniklerin ise etik ve politik bir sorumluluk duygusuyla kullanılması gerektiğini düşünmek ve bunun yollarını araştırmak ve uygulamak bir tiyatronun kimliğini ortaya koyduğunu belirtir.

Bu doğrultuda, toplumcu gerçekçi tiyatro perspektifine bağlı olarak bir oyun projesine yönelirken LBT, dram sanatında sözün ya da bedensel deviniminin öne çıkarılmasına bağlı olarak çeşitlenmesine ya da kullanılan ifade araçları bakımından sentezleyici yaklaşımlara önem verir. Bu anlayışla, kurulduğu günden itibaren öncü ve deneysel bir tutumla, her sahnelemede teatral ufkun sınırlarını zorlayarak Kıbrıs Türk tiyatro hareketine açılımlar sağlamayı amaçlar. LBT'nin *(1980)* kuruluş manifestosu şöyledir:

"Geleceğe bir tiyatro mirası, bir tiyatro geleneği bırakmak için çalışacağız, ülkemize girmemiş, varlığı ülkemizde duyulmamış tiyatro örneklerini seyircimize sunacağız. Kıbrıs Türk Tiyatrosunun yaratılması için dünya tiyatrosunun çıraklığını iyi bir biçimde yapmaya çalışacağız. Dünyalı kimliğin peşinde koşarken, Geleneksel Türk Tiyatrosunun öğeleriyle Kıbrıs insanının yaşam biçimini ve karakterini yoğurup bir dizi denemeler yapacağız. Amacımız bizim diyebileceğimiz bir tiyatro yaratmaktır. Bu yüzyıllık bir hedeftir."

LBT kuruluşunu, 1980'de "Vatandaş Oyunu"yla gerçekleştirmiş olması raslantı değildir. Kıbrıs Türk tiyatro hareketinde ilk kez toplumcu gerçekci eleştirel tiyatro perspektifine bağlı olarak bir oyun projesine yönelirken **"Vatandaş Oyunu"**nun seçilmesinde, oyunun, Geleneksel Türk Tiyatrosu öğelerinin Kıbrıs insanının yaşam biçimiyle yoğrulmasına, açık biçimin Brechtyen anlayışıyla bir sentez haline getirilmesine olanak vermesi etkili olur.

Bu tutum ve anlayış LBT'nin önceliğini ve kimliğini belirler. Bu doğrultuda ekip anlayışıyla **"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Oyuncuları"** adı altında oyunlar yazılır ve sahnelenir. Bu oyunları seyredenler LBT'nin oyunculuk anlayışına ve dinamik sahneleme mantığına ilişkin tam olmasa da yaklaşık bir fikir edinme şansını bulurlar. LBT'de sahnelenen her oyunda *(hem göstermeci, hem de benzetmeci biçimde)* her zaman "Enerji"nin başrolde olmasına dikkat edilir. **"Enerji"**nin başrolde olması dinamik sahneleme mantığının bir gereği olarak görülür. Bu **"Enerji"** başıboş değildir. Stanislavski'nin tüm uyarıları ve Brecht'in politik – estetik öncülleriyle sahnede vücut bulur.

Özellikle LBT'nin açık biçim oyunlarda grotesk stilizasyonun belirgin bir eğilim olarak görülmesi, dinamik sahneleme mantığının bir ürünüdür. Grotesk-Stilize oyunculuk, mekanik-klişe diyebileceğimiz bir oyunculuk değildir, tam aksine iç aksiyona dayalı organik bir oyunculuktur. Bu üslupta iç aksiyon ile dışsal ifade arasındaki tutarlılık ve bunların kurgulanması mekanikten uzak organik bir bütünlük sağlar. Müzik, ritim, hare-

ket, dans, film bu üslubun içinde önemli rol oynar. Dolayısıyla LBT'nin Brechtyen öncüllere daha fazla sahip çıktığı söylenebilir.

Bu anlayışla LBT'nin sahnelediği çarpıcı ve özgün bir çok oyunun sadece yurt içinde değil, yurtdışında da dikkat çektiğini ve ***"sizlerin farklı bir kimliği üslubu var"*** denilerek örnek gösterildiğini ve yazıldığını rahatlıkla belirtebiliriz.

LBT dinamik sahneleme mantığını sadece açık biçim Geleneksel Türk Tiyatrosu'nun unsurlarıyla sentezlenen ve Brechtyen anlayışla sahnelenen ve oynanan oyunlarda değil benzetmeci dramatik oyunlarda da uygular. Bu tür oyunlarda da yine "Enerji" baş roldedir. LBT sahnesinde **"Enerji"**, Stanislavski'nin yönlendirmesiyle dramaturji, retoriğin egemenliğinden ya da çiğ münazara pratiklerinden uzak, uygulamalı bir dramaturjinin yolunda vücut bulur. LBT'nin benzetmeci oyunlarında vücut bulan "Enerji" Stanislavski'nin işaret ettiği teatral pratiğe yön veren ilkelerle şekillenir. Bu ilkeler temelde etik ve estetiktir..Ve politik toplumsal bir aktivite içinde canlı tutulurlar. Bir başka deyişle LBT'de dram sanatı, duyusal haz deneyimini, toplumsal tavrın şu ya da bu yönde şekillenmesini destekleyecek şekilde ele alır.

LBT 30 yıllık serüveninde "doğal oyunculuk" konusunda ise şu görüşlerin yanında yer alır ve uygulamaya çalışır. **"Doğal oyunculuk"**tan genel olarak naturalist teknik, iç yaşama dikkati odaklama ve kişisel duyguların dışa vurulması anlaşılır. Bu da bir karakteri, tiyatro olayının çercevesi içinde oynamak yerine, o karakterin yerini alma yanlışlığını getirdiğinin bilincindedir LBT. Antik tiyatrodan çağdaş tiyatroya, tiyatro repertuvarındaki tüm oyunlarda roller, sanki gerçek kişilermiş gibi değil, birer tiyatro karakteri, birer aksiyon şekillenmesi yani "Enerji" şekillenmesi olarak oynanmalıdır. Bunun da fiziksel aksiyonun doğru seçimi, uyumu ve uygulanması ile sağlanabilir. Bu duyguyu oyunculuktan soyutladık anlamına gelmez, tam tersine duygu aksiyonla ateşlenir ve harekete geçer, iletişim kurar. LBT, doğal oyunculuk adına oyun kişilerinin dramatik aksiyondan kopuk, gerçek kişilermiş gibi düşünülmesiyle yanlışlara varılacağını vurgular. Çağdaş yönetmenlerden Schechner vurğuladığı gibi ***"Rol, başka bir yaşam sisteminin mantığına göre değil, tiyatro mantığına göre ortaya çıkarılır. Bir rolü gerçek bir kişiymiş gibi düşünmek, bir kır manzarası resminde piknik yapmaya benzer."***

LBT sahnesinde rol alan **"Enerji"**nin öznel koşullarını öğrenmek için elbette psikanaliz kuramına ilişkin bazı temel bilgilere ihtiyaç varır. Ancak toplumsal ve tarihsel tutumun gerektirdiği aksiyonun çözümlenmesine yeterli olabilir mi? Bu soru LBT dramaturjisinin bel kemiğini oluşturur. Çünkü toplumsallıktan soyutlanan bir dramaturjinin, kişiselci psikolojik spekülasyonlarla sağlıklı sonuca ulaşılamadığının bilincindedir. Özellikle son zamanlarda postmodern durum dalgasıyla yalnızlaşan, toplumsallıktan kopan bireyin çözümlenmesini salt bireyci bir psikoloji ile yapmak hatta şizofrenik deliliği yüceltmek girişimlerinde bulunmak, toplumsal tutuma ilişkin değer üretme becerisinden yoksun karamsarlığa gömüldüğü için LBT'nin dramaturjisinde yer bulmaz bu yaklaşım. Bu yaklaşım daha fazla postmodern durum tiyatrolarının sahnesinden sergilenen çıkışsız karabasanlara, şizofrenik çaresizliklere eşlik eder.

30 yıldır şunun çok iyi bilincinde olan LBT; dramaturjisini toplumsal tavırlar bağlamında çözümlerken, görünür olan ile gerçeklik dediğimiz şey arasındaki ilişkiyi, bu ilişkinin nedenlerini, aksaklıklarını, çatışmalarını sahne denen masaya yatırır. Bunu da yaparken çok yönlü entellektüel bir birikimle doğru akıl yürütmenin, ampirik doğrulamanın, sorulara uygun ekonomik yanıtlar üretmenin ve düşünceyi retoriğe kurban etmemenin ve estetik ortalamanın üstüne çıkmanın gereğini vurgular.

LBT'nin 30 yıllık serüveninde dikkat çeken bir başka özelliği de dramaturjisinde ben merkezli değil takım oyunculuk tarzının yer bulması ve toplumsal değişim olanaklarına işaret eden bir tiyatroda ısrar ediyor olmasıdır.

30 Yıl Yasasız, Özerk ve Demokratik İşleyiş

Tiyatro, toplumsal bir sanat olmakla birlikte bir demokrasi okuludur aynı zamanda. Birden çok insanın katılımıyla gerçekleşen tiyatroda, çalışanların güven duygusu, birbirlerini hazmedebilme yeteneği ve hoşgörünün yerleşmiş olması, o tiyatronun sürekliliğini, verimliliğini ve başarısını getirir. Aynı zamanda siyasetin ve bürokrasinin müdahale alanından tiyatroyu kurtarmak ve sanatın evrensel disiplinleri ve normlarıyla yapılandırmak tiyatroyu özgürleştirir. LBT bu düşüncelerle özerk ve demokratik bir işleyişin kurumsallaşmasını talep eder ve bunun için mücadele verir. Yapılacak bir yasa ya da tüzükle LBT'nin özerk ve demokratik yeniden yapılanmasının gereğini her platformda savunur.

Ancak talep ettiği yasa ya da tüzük gerçekleşmemesine rağmen; zor da olsa, sıkıntılı da olsa LBT, kendi sanat dinamiğinden aldığı güçle, yönetimini ve işleyişini özerk ve demokratik bir anlayışla sürdürmeyi başarır. Lefkoşa Türk Belediyesi'ne bağlı bir kurum olmasına karşın; 30 yılda değişen belediye başkanlarına ve meclislerine karşın LBT; yönetimini ve işleyişini özerk ve demokratik bir anlayışla, mucizevi bir şekilde sürdürür. Bu mucize, LBT'nin sanat gücünden, yaptığı işlerin toplumla buluşmasından, sanat anlayışında ödünsüz ve dik duruşundan kaynaklandığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu konuda farklı yazarların aynı görüşte buluştuklarını da okuyabiliriz.

Ancak demokrasinin gereği, sanatın özerk, özgür ve demokratik yapılanması için LBT mücadelesini sürdürür. Özgür düşünme ve kurulu düzene karşı çıkma geleneğinin yeterince yerleşmemiş olduğu, alışılagelmiş ve verili olanın içselleştirildiği, kendi içinde kapalı yaşayan, ganimet düzeninin değerlerinin belirlendiği toplumda, otoriteye karşı çıkarak, muhalif ve alternatif bir tiyatro yapmak için sanatçının ödün vermeden kendi yolunu bulmaya çalışması hiç de kolay değildir. LBT'nin doğuşunu ve 30 yıllık serüvenini bu açıdan izlediğimizde tüm koşullanmışlıkları, otoriteyi, müdahaleyi, seviyesizliği ve etik-estetik dışı herşeyi reddeden toplumcu gerçekçi bir tiyatro anlayışıyla ortaya çıktığını...Ve 30 yıldır özgürlükçü fikirlerle tutarlı yaratıcı süreçlerin inşa edilmesini savunduğunu görebiliriz.

Demokratik İşleyiş ve Genç Sanatçılar LBT Bayrağını Devralır

LBT'nin kuruluşunu gerçekleştiren sanatçılar; toplumcu, gerçekçi, eleştirel tiyatroyu özgür, özerk ve demokratik bir işleyişle sürdürebilmek için büyük uğraş verirler. En zor, en sıkıntılı zamanlarda bile bu anlayıştan ödün vermeden yürüyebilmeyi başarırlar... 30 yıl, dile kolay... Dört oyuncuyla başlayan yürüyüş, sanatsal nitelik artışını sağlarken kadro artışını da sağlayarak amacı doğrultusunda ilerler... bu ilerleyişin, her zaman demokratik bir işleyişle olmasına özen gösterilir.

"Okuldan-Tiyatroya" ilkesi çerçevesinde yetişen genç tiyatro sanatçıları LBT'de istihdam edilerek çalışmaya başlamalarıyla birlikte, bu demokratik işleyişin içine katılmalarına fırsat verilir. Bu fırsat sadece işleyiş açısından değil, sanatsal yaratıcılık açısından da genç tiyatro sanatçılarına her zaman sağlanır. Bu tutum LBT'nin dinamizmine, nitelikli gelişimine ivme kazandırır. Kurucu sanatçıların bilgisi ve tecrübesiyle, genç sanatçıların dinamizmi ve umutlarının birleşimi demokratik işleyiş çerçevesinde sanatsal üretimi daha ileriye taşır.

LBT bu anlayışla 23 yaşına ulaştığında, kurucu sanatçılar, kendi iradeleriyle bir adım geri çekilerek çalışanlar arasında yapılan demokratik seçimle, LBT'nin yönetiminde genç sanatçıların söz sahibi olmalarına da fırsat verilir. Bu süreçte kazanılan deneyim ve ortaya konulan sanatsal, yönetsel performans; LBT'nin 30'uncu yaşında, kurucuların yönetiminden tamamen çekilmelerinin zamanı geldiğinin ve genç kuşakla LBT'nin nice 30 yıllara yürüyebileceğinin göstergesi olur. Bundan daha güzel bir bahtiyarlık olamaz sanırım. Sevda ve kavgayla kurulan bir tiyatroyu, sevda ve kavgayla yürünen bir yolun 30. yılında genç tiyatro sanatçılarına devretmek....

LBT'nin Tiyatro Binası Serüveni

LBT'nin Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'ndan anti demokratik ve faşizan bir anlayışla uzaklaştırılan sanatçılar tarafından kurulduğunu belirtmiştik. Olağanüstü koşullarda kurulan LBT, ambardan bozma, sağlıksız, yetersiz bir salonda oyunlarını sunmak zorunda kalır. Bu durum, sanatçılar ve izleyiciler tarafından daha iyi bir salon talebiyle sürekli ilgililere aktarılır. Kamuoyunun ve basının desteği ile harap olmuş durumdaki eski Emek Sineması Bakanlar Kurulu kararıyla LBT'ye tahsis edilir. Lefkoşa Belediyesi'nin kısıtlı bütçesi ve LBT sanatçılarının yardım kampanyası çercevesinde toplanan parayla eski Emek Sineması onarılır ve tiyatro binasına dönüştürülür. LBT 1985 yılından bu yana bu binada çalışmalarını yürütür. Ancak süreç içinde bu bina LBT'nin niteliksel ve niceliksel ihtiyaçlarına yanıt veremez durumda kalır. Bu nedenle hem Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun hem de başkent Lefkoşa'nın yaşamsal derecede ihtiyacı olan bir kültür merkezinin inşa edilebilmesi için Lefkoşa Belediye Tiyatrosu yeni bir vizyon ortaya koyar. Bu vizyonun adı "Başkent Tiyatro Projesi"dir. 1995 yılında başlayarak bu projenin gerçekleşmesi için büyük mücadeleler verilir. Bu mücadelenin sonucu Fuar allanındaki geniş bir arazi tiyatro binası inşaatı için Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na tahsis edilir. KTMMOB'nin hazırladığı mimari projeyle 15 Kasım 1999'da Devlet Töreniyle "Başkent Tiyatro Projesi"nin temeli atılır ve birinci etap inşaatına başlanılır.

Ancak 1999'dan 2005'e kadar tüm kurulan hükümetlerin destek verdiği, siyasi partilerin mutlaka gerçekleştirilmelidir dediği, siyasi partilerin ve hükümetlerin programında yer aldığı, Mecliste bütçesinin oybirliği ile onaylandığı, Cumhurbaşkanı dahil tüm yetkililerin **"Başkent Tiyatro Projesi"** gerçekleştirilmelidir diye açıklamalar yaptığı, sözler verdiği halde bu projede bir arpa boyu yol alınamaz. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun tüm uğraşlarına rağmen bu proje 2005 yılında dönemin Eğitim ve Kültür Bakanı ve Maliye Bakanı tarafından hükümet programından ve bütçeden çıkartılır ve yapımından vazgeçilir. LBT şiddetli protestolar gerçekleştirir. LBT'nin uğraşları 2006 yılında yeni bir LBT binasını gündeme getirir. Lefkoşa Belediye Başkanı Cemal Bulutoğluları ve Belediye Meclisi'nin oybirliği ile aldığı karar doğrultusunda modern anlamda bir tiyatro binası inşaatı 2007 de başlatılır. Lefkoşa'ya çağdaş bir vizyon kazandıracak olan bu projenin inşaatı sürmektedir.

LBT Barış Köprüsü Kurar

LBT iki toplum arasında yakınlaşma, yumuşama ve barış ortamının sağlanması için Satirigo Tiyatrosu'yla işbirliği yapar. Kapılar kapalıyken 1986 yılında başlatılan temaslar ve ortak işler kararlı ve cesur bir tutumla geliştirilerek sürdürülür. 1987 yılında LBT'nin sahnelediği Aristophanes'in **"Barış"** oyunuyla Güney Lefkoşa'ya geçen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ada tarihinde bir ilki ve tarihi bir olayı gerçekleştirir. LBT'nin **"Barış"** oyunu Satirigo Tiyatrosu'nda sahnelenir. Salonu dolduran seyirci oyuncuları coşkuyla alkışlar. Bu olay tüm dünyada yankı bulur.

LBT ve Satirigo Tiyatrosu tüm engelleri aşarak karşılıklı turneler ve etkinlikler düzenler. Ortak düzenledikleri etkinlikler her iki tarafın fanatik milliyetçileri ve şovenistleri tarafından saldırıya uğrar. Naci Talat Vakfı işbirliğiyle düzenledikleri **"Barış İçin Tiyatro Geceleri"** iki toplumda da ses getirir.

LBT ve Satirigo Tiyatrosu ortak çalışması diğer sivil toplum örgütlerine de örnek ve itici güç oluşturur. Bir farkla Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Satirigo Tiyatrosu ortak çalışmalarını kendi iradeleriyle gerçekleştirir. Emperyal güçlerin organizasyonuyla değil.

23 Nisan 2003'de açılan kapılarla kolaylaşan temaslar, toplumun çeşitli alanlarında da yaygınlaşarak gelişir.

LBT 1986'dan bu yana sürdürdüğü iki toplumlu çalışmalarını bu süreçte daha da artırır. Ortak oyunlar, konferanslar, yayınlar, film gösterileri, turneler gerçekleştirilir. Uluslararası Festivallere LBT ve Satirigo Tiyatrosu ortak yapımlarıyla katılınır ve başarı kazanılır.

27 Mart 2004 Dünya Tiyatro Günü'nde 1974'ten sonra yine bir ilke imza atılır. LBT ve Satirigo Tiyatrosu Dünya Tiyatro Günü dolayısıyle ortak bir **"Barış Karnavalı"** düzenler. Bu karnaval önce kuzeyden yürüyüşe başlar ve sonra güneye geçer. Ancak yine ırkçı ve şovenist güçler **"Barış Karnavalı"**nın önünü taşlar ve sopalarla keserler. Kışkırtıcı hareketlerde bulunurlar ama **"Barış Karnavalı"** provokasyonlara kapılmadan barış yürüyüşünü tamamlar.

LBT ve Satirigo Tiyatrosu 1986'dan 2011 yılına kadar geçen sürede barış için etkinlik düzenleyerek, ülkenin barış kültürüne mütevazı katkısını sürdürür ve bir barış köprüsü oluştururlar.

LBT ve Tiyatro Festivali

LBT, toplumu için bilinçli düş görmeyi, o düşü bir ideale dönüştürmeyi, o ideali gerçekleştirmek için sabırla, inatla, sevgiyle çalışmayı hep amaç edinmiştir. LBT'nin, toplumun kültürü sanatı adına gördüğü düşlerden biri de "Kıbrıs Tiyatro Festivali"dir. Bu düşü gerçekleştirmek için "olmaz"ı "olur"a dönüştürmek için LBT uzun yıllar uğraş verir, projeler hazırlar, yetkililere sunar. Ancak hiçbir kapıdan olumlu yanıt alamaz.

Tüm ilgililer popülist yaklaşımlarla ucuz ve yoz işlerin, insan onuruna ters eğlence pompalamalarının peşinde koşarlar. Uzun yıllar yürütülen uğraşlar 2003 yılında dönemin Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk ve Belediye Meclisinin aldığı kararla meyve verir. Mağusa ve Girne belediyelerinin katılımıyla da 2003 yılında 1. Kıbrıs Tiyatro Festivali düzenlenir. Bir süre sonra ucuz politik hesaplarla Mağusa ve Girne belediyeleri bu festivalden çekilir. Ancak LBT, Kıbrıs Tiyatro Festivali'ni ısrarla sürdürür. Kıbrıs Tiyatro Festivali ülkemizin en prestijli, nitelikli ve seyircisi yoğun festivallerden biri konumuna gelir. 2011 yılının Eylül ayında Kıbrıs Tiyatro Festivali, dokuzuncu kez seyircisiyle buluşur.

Sevdası ve kavgasıyla bu ülkenin yaşamında rol alan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun nabzı her daim demokrasi, barış, özgürlük ve toplumsal ilerleme için atmıştır.

LBT'YE GİDEN YOL

Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nun Sorunlarından Doğan Bir Tiyatro: LBT

Kıbrıslı Türklerle Rumların 1960'ta ortak kurdukları ama kısa ömürlü olan Kıbrıs Cumhuriyeti döneminin 1963 Şubat ayı, Kıbrıs Türk tiyatrosunda çok önemli bir hareketin başlama tarihi olarak bilinmektedir. Bu dönemde kurulan **"İLK SAHNE"**, Kıbrıs Türk tiyatro hareketinde bir temel yapı oluşturur.

Ankara Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümü mezunu Üner Ulutuğ'un öncülüğünde, Kemal Tunç, Hatice Söğüt, Biler Demircioğlu, Yücel Köseoğlu ilk özel tiyatro olarak **"İLK SAHNE"**yi kurarlar. İlk Sahne'nin ilk oyunu, Vedat N. Tör'ün yazdığı **"Kör"** oyunudur.

İlk Sahne'nin kurucuları heyecanla, sevgiyle ve özveriyle tüm zorlukları aşarak tiyatro yapmaya çalışırlar. Peş peşe oyunlar sahnelerler. İlk Sahne, düzenli çalışmalarıyla, iyi bir tiyatro seyircisi de oluşturur. Ancak yöneticilerden bekledikleri desteği görmezler.

İlk Sahne, 21 Aralık 1963'te başlayan iki toplum arasındaki çatışmalara kadar çalışmalarını sürdürür.

Kanlı çatışmalar nedeniyle, ortak bir devlet olan Kıbrıs Cumhuriyeti'nden Kıbrıslı Türkler dışlanır. İki toplum birbirinden soyutlanır ve Kıbrıslı Türklerin önemli bir bölümü belli bölgelerde toplanır. Kıbrıs Cumhuriyeti devlet mekanizması tamamen Kıbrıslı Rumların eline geçer. Kıbrıs Türk liderliği de kendi öz yönetimini oluşturur.

Bu dönemde yöneticilerin ilgisizliği, toplumlararası çatışmalar İlk Sahne'nin yaşamını güçleştirir. Sanatçılar, tiyatroyu yaşatmak için yılmadan uğraşırlar. Yöneticilerin kapısını ısrarla çalarlar ama bekledikleri yardım ve desteği görmezler. Bu durum karşısında İlk Sahne'nin çalışmalarını durdurmak zorunda kalırlar.

Ancak 1965 yılında dönemin en üst rütbeli askeri, Bayraktar Kenan Coygun'un, Cemaat Meclisi Başkanı Şemsi Kazım'a ve Maarif Dairesi Müdürü Hüsnü Feridun'a bir kokteylde verdiği emirle, ilk resmi ödenekli tiyatro **"Kıbrıs Türk Tiyatrosu İlk Sahne"**nin kuruluş çalışmaları başlatılır.

1963 yılının Şubat ayında kurulan **"İlk Sahne"** Kıbrıs Türk Cemaat Meclisi İcra Heyeti'nin 14 Ekim 1965 tarih ve 15 numaralı kararı ile resmi ödenekli bir kimlik kazanarak **"Kıbrıs Türk Tiyatrosu İlk Sahne"** olarak adlandırılır ve Maarif Dairesi'ne bağlı bir birim olarak Üner Ulutuğ'un yönetiminde çalışmalarına yeniden başlar.

Kıbrıs Türk toplumunun kazandığı bu sanat kuruluşu, denebilir ki dönemin en önemli sanat olayıdır. İki toplum arasında süren çatışmalar, Kıbrıs Türk toplumuna uygulanan baskılar, dışlamalar, göçler... İşte böyle bir dönemde resmi ödenekli bir tiyatro kurmak ve yaşatmak gerçekten dönemin koşullarında çok önemli bir kültür sanat olayı olarak yer alır.

Kıbrıs Türk Tiyatrosu İlk Sahne yeni bir heyecan ve moral güçle, yoğun bir çalışma temposuna girer. Kıbrıs Türk basınında bu dönem ***"Rönesans Başlangıcı"*** olarak değerlendirilir. Kıbrıs Türk Tiyatrosu İlk Sahne peş peşe sahnelediği oyunlarla, toplum yaşamında düzenli, saygın bir sanat kurumu olarak yer alır. Heyecanlı, disiplinli ve özverili çalışması seyirciyi de etkiler. Artık seyirci haftanın belirli günlerinde, önceden bilet alarak tiyatroya gelmeye başlar.

Büyük umutlar, heyecanlar ve özverilerle Maarif Dairesi'ne bağlı bir şube olarak kurulan **"Kıbrıs Türk Tiyatrosu İlk Sahne"** 1968 yılına kadar verimli bir şekilde çalışmalarını sürdürür. Ancak Maarif Dairesi bürokratlarının ve siyasilerin olumsuz, müdahaleci yaşlaşımları ve kimi sanatçıların küçük bencil hesap tartışmaları Kıbrıs Türk Tiyatrosu İlk Sahne'nin ve onun devamı olan K.T.Devlet Tiyatrosu'nun çalışmalarını zaafa uğratır. O dönem siyasilerin ve bürokratların müdahalelerine direnen ve tiyatronun evrensel değerlerini savunan Üner Ulutuğ ve Kemal Tunç 1969'da Kıbrıs Türk Tiyatrosu İlk Sahne'den uzaklaştırılır. Ve 1968'den 2000'li yıllara uzanan bir kopuş, yıkım ve yangın süreci yaşanır…

> Tiyatromuz devlet yapısı içinde statüsünü bulup kurumlaşmasından sonra sürekli bir yozlaşma sürecine girmiştir ve bu yozlaşmanın boyutları günümüzde en acıklı sınırlara dayanmıştır.
>
> Ahmet Tolgay / 1979

1965'te kurulan Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu 1970'lerden 2000'li yıllara kadar layıkıyla tiyatro yapıyor, seyircisiyle buluşuyor diyebilir miyiz? Kültür sanat yaşamımız içinde önemli bir yer tutan, sanat yaşamımızı

biçimlendiren, kültürümüze ve sanatımıza damgasını vuran bir Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'ndan söz edebiliyor muyuz? Yazık ki bu sorulara olumlu yanıt veremiyoruz.

Veremiyoruz, çünkü Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu siyasetin ve bürokrasinin kıskacında tutulur. Ve bu kıskaçta tiyatroya sahip çıkmış gibi görünen yönetimler ve yöneticiler tiyatro sanatının toplum yaşamındaki işlevini kavramazlar. Bu kıskaçta; K.T.Devlet Tiyatrosu, ele güne karşı ayıp olmasın diye savunulan, sırasında ölümcül ilgisizliğe terkedilebilen hatta vazgeçilebilen bir süs eşyası olur. O yıllarda bir çok yazar ve eleştirmenin dile getirdiğini 27 Mart 1979'da Ahmet Tolgay en çarpıcı şekilde ***"Tiyatromuz devlet yapısı içinde statüsünü bulup kurumlaşmasından sonra sürekli bir yozlaşma sürecine girmiştir ve bu yozlaşmanın boyutları günümüzde en acıklı sınırlara dayanmıştır"*** diye bir saptama yaptıktan sonra ***"Bu neden böyle olmuştur"*** diye sormaktadır. Bu saptama ve soru 1979'dadır. Daha sonraki yıllar K.T.Devlet Tiyatrosu için daha vahim hatta yangın yılları dönemidir. K.T.Devlet Tiyatrosu hakkında gazeteci yazar Ahmet Tolgay'ın bu saptamasından 32 yıl sonra, 2005 yılından 2011 yılına kadar K.T.Devlet Tiyatrosu'nda dramaturg ve yönetmen olarak çalışan Doç. Dr. Zerrin Akdenizli 23 Ekim 2011 tarihli Kıbrıs gazetesinde ***"Kıbrıs Devlet Tiyatroları'na Daha Ne Kadar Zarar Vereceksiniz?"*** başlıklı yazısında Devlet Tiyatrosu'nun yönetimini ve gidişatını eleştirerek ***"Tiyatro'nun tiyatro olmaktan çıkarıldığını"*** belirtir. Zerrin Akdenizli K.T.Devlet Tiyatrosu'na ***"En büyük zarar da özelde tiyatroyu, genelde sanatı siyasete alet etmekle başladı"***ğını yazarak şöyle devam eder:

"Kendileri o kadar yukardalar ki sanat ayaklarının altında kalmış. Tiyatroyu ezerek, hiçe sayarak yol alıyorlar. Duvara toslayacaklarının farkında bile değiller. Hoş bundan ben de emin değilim... Değer yargılarının alt üst olduğu yerde, kim, nasıl, ne şekilde bu olanlara dur diyecek gerçekten emin değilim. Ben yaptım oldu mantığı ile yürüyen bu mekanizma cahillikten besleniyor çünkü."

1968 yılından başlayarak K.T.Devlet Tiyatrosu ne yazık ki siyasetin ve bürokrasinin kıskacında ve kifayetsiz muhterislerin egemenliğinde sürekli zarar görür.

Elbette bu 40 yıllık süreçte bazı başarılı çıkışlar, çalışmalar olmuştur ve alkışlanmıştır. Hatta bu seyrek başarılar her defasında Kıbrıs Türk basınında ***"K.T.Devlet Tiyatrosu yeni bir başlangıç yaptı"*** diye nitelendirilir ve teşvik edilir. Ancak sürekliliği sağlanamaz. 7/79 sayılı memur yasası kapsamında siyasetin ve bürokrasinin kıskacında ölümcül ilgisizliğe terk edilen K.T.Devlet Tiyatrosu giderek sanatçılarını yitirir, oyun sahneleyemez durumda kalır, binası ihmal dolayısıyla yanar ve 12 yıl yanık durumda bırakılır, bu kitap yayıma hazırlandığında bina hala yanık durumdadır.

Bir enkaz devraldım...

Mehmet Ulubatlı / 2004

Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nda ***"Bu neden böyle olmuştur"*** sorusuna verilecek bir çok yanıt var: Evrensel disiplinlerinden, etik ve estetik değerlerden uzak siyasetin ve bürokrasinin kıskacında tutulması; memur anlayışının egemen olması; siyasi otoritenin temsilciliğini yapan bir müdürle yönetilmesi; bu müdürlerin meslekten değil de partili lise öğretmenlerinden atanması; hızla gelişen ve değişen dünyamızda, hızla gelişen ve değişen tiyatro sanatının gerisine düşen anlayış; özellikle 1970'li, 80'li, 90'lı yıllarda bir şekilde eğitimli oyuncu yetiştirilmesi yerine, partizanca ve kişisel ilişkiler çerçevesinde, ehliyetsiz, yeteneksiz ve eğitimsiz kişilerin K.T.Devlet Tiyatrosu'na doldurulması; bu da olmayınca taşıma su ile değirmen döndürme politikalarıyla Türkiye'den rejisör ve oyuncu getirtilmeye çalışılması, gelenlerin dönmesiyle bir çöküş dönemi yaşanması; tiyatro sanatının gereği olan özgür, yaratıcı, kolektif düzenin sağlanmamış olması; tiyatro sanatının nasıl olmasının sorgulanmaması, toplumsal, etik ve estetik niteliğinin aydınlatılmaması ve en önemlisi bir tiyatro politikası ve felsefesi oluşturulmaması en temel yanıtlardır.

K.T.Devlet Tiyatrosu Müdürlüğü'ne 2004 yılında atanan Mehmet Ulubatlı ***"bir enkaz devraldığını"*** belirterek iyi niyetle yeni bir yapılanma sürecine girer. Ancak siyasetin ve bürokrasinin kıskacında bu yapılanma süreci de istenildiği gibi gelişemez, sıkıntılar, sancılar yaşanır. CTP Hükümeti yerine UBP Hükümeti'nin 2009'da kurulmasıyla üçlü karaname ile Devlet Tiyatrosu Müdürü ve yönetimi de değiştirilir. 1968 yılından beri sürekli siyasetin ve bürokrasinin müdahale alanında kalan Devlet Tiyatrosu'nda "zarar" statüko haline gelir. Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nun serüvenini ayrı bir çalışma-

nın ürünü olarak ele alacağım için çok kısa bir genel bakış yapmaya çalıştım. İşte böyle sorunlu bir yapının doğal sonucu ve alternatifi olarak doğdu, LBT.

Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu belirisiz bir tiyatro politikası içinde, birbiriyle tutarsız oyun repertuvarı ile dramaturjiden yoksun; reji yapmanın ise yazarın metnini aynen ezberleyip sahneye soldan girilir arkadan ya da sağdan çıkılır şeklinde trafik anlayışıyla; ne dediğini, kime dediğini, nasıl dediğini, ne zaman ve nerede dediğini bilmeden tiyatro yapmaya çalışır. Bu anlayışla sahnelenen oyunlarla K.T.Devlet Tiyatrosu'nu seyircisini geliştirmesini ve toplumla bağ kurmasını beklemek tiyatronun doğasına ters olur. Bu olumsuz, ilkesiz yapı içinde, kifayetsiz muhterislerin egemenliğinde bilimsel ve sanatsal araştırma mantığının hiçe sayılmasıyla oluşan a-teatral kaypak karakterlerin mini iktidar kavgaları da K.T. Devlet Tiyatrosu'nun uzun yıllar oksijen çadırında tutulmasının nedenlerine ilave edilebilir.

Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları'na Daha Ne Kadar Zarar Vereceksiniz?

Doç. Dr. Zerrin Akdenizli - 2011

LBT'nin kurucuları olan sanatçılar *(Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Işın Refikoğlu)*, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nda çalıştıkları yıllarda bu olumsuzluklara karşı direnirler ve düzeltilmesi için mücadele verirler… Tiyatronun evrensel disiplinleri ve değerleriyle varolabilmesi ve işleyebilmesi için 1976'dan 1980'ne kadar süren mücadelede söz konusu sanatçılar hakkında çeşitli soruşturmalar, baskılar, tehditler ve sansürler uygulanır. Yaklaşık beş yıl her türlü anti-demokratik baskıya ve a-teatral uygulamaya direnen sanatçılar, Lefkoşa Belediyesi'nin 1980'de düzenlediği Kültür Sanat Şenliği'ne bir oyunla katıldıkları için haklarında yeniden soruşturma açılır. Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş'ın K.T Devlet Tiyatrosu'ndaki işine hemen son verilir. Soruşturma ve baskıdan bunalan Işın Refikoğlu ise daha sonra emekliye ayrılır. İşte bu gelişmeler üzerine LBT kurulur…

Ve zamanın dönülmez akışı içinde 30 yaşına ulaşır. 30 yıllık yaşam Kıbrıs Türk tiyatro hareketinde Fikret Demirağ'ın vurguladığı gibi ***"Bir Milat"*** oluşturur; ***"Öyle ki gelecekte Kıbrıs Türk Tiyatrosu Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'ndan önce ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'ndan sonra olmak üzere iki dönem olarak bölüklenip değerlendirilecektir."***

1974 Sonrası Toplumsal Gelişmeler ve Tiyatro

15 Temmuz 1974'te faşist EOKA-B örgütünün darbesinden ve 20 Temmuz 1974'te Türkiye'nin müdahalesinden sonra Kıbrıs'ta yeni bir dönem başlar. Kıbrıslı Türklerin tümü adanın kuzeyinde toplanır. Bir süre sonra da Kıbrıs Türk Federe Devleti'ni kurarlar.

Bu dönemde, Kıbrıs Türk toplumu dinamik bir yapı kazanır. Siyasi partiler kurulur. Demokratik, ekonomik kitle örgütlerinin sayısı artarak toplumda örgütlenme hız kazanır. Her alanda toplum bir hareketlilik ve arayış içine girer. Ekonomik, sosyal, siyasal kültürel kimlik arayışında olan toplum heyecanlı dönüşümler, değişimler ve demokratikleşme sancıları yaşar. Bu arada Kıbrıs Türk Federe Devleti kurulmuştur. Kıbrıs Türk Tiyatrosu İlk Sahne de Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu olarak adlandırılır.

Toplumun dönüşüm, değişim ve arayışlarına özellikle demokratikleşme taleplerine dönemin siyasi iktidarı duyarsız kalır. Hatta demokratikleşme taleplerini engellemeye çalışır. Toplumsal muhalefet ise demokrasi ve insanca yaşama taleplerinin yanında tarihsel, toplumsal ve kültürel kimlik ve varoluş mücadelesi sürdürür.

Bu dönem, evrensellik – toplumsallık gibi temel kavramların çağdaş düşünce düzeyinde değer kazandığı, toplumcu sanat anlayışının yaygınlaştığı yıllardır. Bu aynı zamanda sansür ve baskı mekanizmalarının mantık sınırlarını zorladığı bir dönemdir.

Kıbrıs Türk kültür sanat örgütleri, kültür-sanat-politik öncüller üzerinden bir araya gelerek ortak paydalar ve ortak hedefler oluştururlar. Bu hedeflerin başında tarihsel ve toplumsal kimliği araştırmak, saptamak, yeniden üretmek, yaratmak ve demokrasi kültürünün geliştirilmesi yer alır. Bu hedef Kıbrıslı Türklerin var oluşu ve adada kendi kimliğiyle yaşam hakkının savunulmasıdır. Ancak ilerleyen zamanlarda bu hakkın Kıbrıslı Türklerin elinden alınması amacıyla ekonomik, sosyal, siyasal müdahaleler yapılır. Toplumun demokratik işleyişi ve demografik yapısı bozulur.

1970'li yılların sonlarında Kıbrıslı Türk sanatçıların, yazarların ve aydınların örgütü olan Çağdaş Sanatçılar Derneği *(Çağ-Der)*, toplumda ilerici, demokratik kültür ve sanat üretimi için etkin çalışmalar yapar. Kıbrıslı Türk kimliği ile evrensel değerleri yoğurarak, sentezleyerek sanat yapmanın peşinde olan Çağ-Der üyeleri, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nun toplumdan kopuk, işlevsiz, memur anlayışını eleştirir. K.T.Devlet Tiyatrosu'nun nitelikli ve işlevsel bir yapıya kavuşmasını, repertuvarının bu anlayışla yapılmasını, sanatın özgür ve özerk yapılanmasını talep eden tiyatro sanatçıları da Çağ-

Bu dönem(1980), evrensellik – toplumsallık gibi temel kavramların çağdaş düşünce düzeyinde değer kazandığı, toplumcu sanat anlayışının yaygınlaştığı yıllardır.

Der bünyesinde örgütlenirler. K.T.Devlet Tiyatrosu'na seyirciyle var olabilen tek sanat tiyatroyu, seyirciyle buluşturmanın yolları önerilir. Bu önerilen yollar; yaşadığı çağa ve insanlarına duyarlı, toplumuna karşı sorumlu bir tiyatro; sahnelenen oyunlarda daha iyi, daha güzel bir yaşamın ve dünyanın peşine düşülmesi; bilgi, birikim ve deneyimi kullanarak tiyatronun sanatsal değerinin yükseltilmesi olarak gösterilir.

Kısaca her alanda toplum bir hareketlilik ve arayış içindedir. Bu gelişme ve arayışlara karşın, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu egemen siyasetin ve bürokrasinin kıskacında donmuşluk içindeki görüntüsünden sıyrılamaz… Bu durum, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nu toplumdan uzaklaştırır. Ve giderek kan kaybı yaşamasına, işlevsizleşmesine neden olur.

I. Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na Giden Yol

Kıbrıs Türk toplumunun 1974'ten sonraki yeni arayışlarına ve beklentilerine yanıt vermek amacıyla Lefkoşa Türk Belediyesi, çağdaş belediyecilik anlayışı çerçevesinde çalışmalar yapar. Bu doğrultuda, Lefkoşa Türk Belediyesi, toplumun gereksinimine yanıt verecek bir "Kültür Sanat Şenliği" düzenleme kararı alır. Dönemin Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı çağdaş belediyecilik anlayışı çerçevesinde, kültür sanat örgütleriyle işbirliği yaparak **"Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği"**ni düzenleme çalışmalarını başlatır.

Bu konuda Mustafa Akıncı'nın önerisiyle Lefkoşa Türk Belediye Meclisi şu kararı alır:

"16 Temmuz 1980 Tarihinde Toplanan Belediye Meclisi Aşağıdaki Kararı Almıştır.

Karar No: 36/80

8 Eylül-14 Eylül 1980 tarihleri arasında Belediyemizce, Lefkoşa Kültür ve Sanat Şenlikleri Haftası tertiplenmesine oybirliği ile; karar verilmiştir."

Bu karar, Kıbrıs Türk belediyecilik tarihinde bir ilktir ve bir milat oluşturur. Çünkü ilk kez çağdaş belediyecilik anlayışı bu tarihte dillendirilir. Belediyeciliğin sadece çöp toplamak olmadığı belirtilerek, kültür sanat çalışmalarına da yer verileceği vurgulanır. Bu anlayışta, Mustafa Akıncı'nın demokratik, sanatsever kişiliğinin ve dönemin kültür sanat dinamiklerinin önemli payı vardır.

Belediye Meclisi'nin bu kararından sonra Lefkoşa Türk Belediyesi ciddi, ileri adımlar atarak toplumun kültür sanat yaşamının zenginleşmesine önemli katkılar sağlar. Alt yapıdan kadrolaşmaya, sivil toplum örgütleri ile işbirliğinden uluslararası sanat etkinliklerine uzanan bir kültür sanat serüveni geliştirir. Diğer belediyelere örnek olur ve öncülük eder. Hatta Devletin yapmadığı, yapamadığı kültür sanat etkinliklerini ilk Lefkoşa Türk Belediyesi başlatır ve sürdürür. Kitap yayımcılığı, sanat şenliği, tiyatro, resim, edebiyat, karikatür, fotoğraf, müzik, halk dansları, çocuk korosu, araştırma gibi kültür sanat çalışmaları o dönemde başlayarak geliştirilir.

Afiş : Musa Kayra

Dönemin demokratik-ilerici-toplumcu kültür sanat hareketi ve bu hareketin örgütleriyle bütünleşen Lefkoşa Türk Belediyesi, toplumun kültür sanat tarihinde çok önemli ve benzersiz bir yere sahiptir. İlerleyen zamanlarda isim yapmış öykücüler, karikatürcüler, müzisyenler, fotoğrafcılar ve daha nice sanatçılar o dönemin olanaklarından beslenirler.

Lefkoşa Türk Belediye Meclisi'nin **"Kültür Sanat Şenliği"** düzenleme kararı, toplumun büyük kesimi tarafından olumlu karşılanır ve kültür sanat çevrelerinde heyecan yaratır. Kültür sanat örgütleri, Lefkoşa Belediyesi'nin şenliğe katılım çağrısına olumlu yanıt verirler. Özellikle bütün sanat dallarını bünyesinde toplayan Çağdaş Sanatçılar Derneği *(Çağ-Der)* şenliğe çeşitli etkinliklerle katılacağını bildirir.

Lefkoşa Belediyesi, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'na da bir oyunla Kültür Sanat Şenliği'ne katılması için çağrı yapar. Ancak, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu şenliğe katılmayacağını Lefkoşa Belediyesi'ne bildirir.

Bunun üzerine, Lefkoşa Belediyesi ve Çağ-Der, birlikte bir oyun hazırlamak amacıyla Bakanlık'tan, Devlet Tiyatrosu kadrosundaki üç sanatçı için izin talebinde bulunur. Bu talebe de olumlu yanıt verilmez. Bunun üzerine, bu konu, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nda tartışmalara neden olur. Bir kısım sanatçılar böyle bir şenliğe, ülkemizin ihtiyacı olduğunu ve ülkemiz kültür sanatının gelişmesine önemli katkılar getirebileceğini söyleyerek, şenliğe katılmanın gerektiğini savunurlar. Fakat Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu Müdürlüğü, şenliğe katılmama kararında diretir. Bu durum, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nda yaşanan sorunları bir kez daha su yüzeyine çıkarır. Toplumun kültür sanatına yeni bir soluk ve dinamizim getireceği düşünülen şenliğe K.T.Devlet Tiyatrosu'nun duyarsızlığı sanat çevrelerini şaşırtır. Kültür sanat kesimlerinin heyecan duyduğu bir şenliğe katılmak istemeyen K.T.Devlet Tiyatrosu'nun toplumla zayıf olan bağları daha da zayıflar.

Bu gelişmelerin ışığında, Çağdaş Sanatçılar Derneği üyesi dört sanatçının *(Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Işın Refikoğlu)* önerisiyle, Çağ-Der yönetim kurulu; Lefkoşa Belediyesi'nin düzenleyeceği, I. Kültür Sanat Şenliği'ne diğer etkinliklerin yanı sıra bir oyunla katılma kararı alır. Kararı Çağ-Der Başkanı Fikret Demirağ, Lefkoşa Belediyesi'ne bildirir. Çağ-Der adına Lefkoşa Kültür Sanat Şenliğinde oyun sahnelemek için Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Işın Refikoğlu ve Erol Refikoğlu çalışmalara başlar. 1979'da K.T.Devlet Tiyatrosu'ndan emekliye ayrılan Erol Refikoğlu hariç, Çağ-Der üyesi öbür üç sanatçı K.T.Devlet Tiyatrosu'nda çalışmaktadırlar.

Devlet Tiyatrosu kadrosunda bulunan ve aynı zamanda Çağ-Der üyesi olan üç sanatçı, sahneleyecekleri oyundan para almayacaklarını, ülke tiyatrosuna hizmet düşüncesiyle, böyle bir etkinliğe, amatör ruhla katılacaklarını belirtirler. Şenlikte sahnelemek için de, Genç Oyuncular'ın yazdığı "Vatandaş Oyunu"nu seçerler. Oyunu, Yaşar Ersoy, ülkenin sosyal, siyasal, ekonomik sorunlarına yaptığı dramaturji ile uyarlar ve sahneler. Oyunda Erol Refikoğlu, Osman Alkaş, Yaşar Ersoy ve Işın Refikoğlu rol alır. Özgün müzikler Ahmet Okan tarafından yapılır. Fakat daha sahnelenip seyirciye sunulmadan, oyun çerçevesinde büyük bir spekülasyon ve karalama kampanyası başlatır egemen çevreler.

Sanat ve Kültür Şenliği' adı Altında Politik Yatırım Yapılıyor

Akıncı Devlet Personelini Devlete Karşı Kışkırtıyor

Vatandaş İsrarla Soruyor:

Tiyatro Sanatçıları Konusunda Eğitim Bakanlığı Ne Yapıyor?

Tiyatrolar Müdürlüğü Kısa Bir Açıklama Yaparken

EĞİTİM BAKANLIĞI SESSİZLİĞİNİ KORUYOR

Olumsuz, saldırgan yaklaşımlara karşın, sanatçılar inatla çalışarak **"Vatandaş Oyunu"**nu sahnelerler ve I. Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği'nde, 5 Eylül 1980 akşamı, Lefkoşa Belediyesi'nin ambardan bozma salonunda, basın mensuplarına ve sanatçılara tanıtım amacıyla sunarlar. Oyunun, 11 Eylül 1980 tarihinde de, halka, Mısırlızade Sinemasında sunulacağı açıklanır.

Toplumun Gündemini Belirleyen Bir Oyun: "Vatandaş Oyunu"

Basın mensuplarına ve sanatçılara tanıtım amacıyla 5 Eylül 1980 akşamı sunulan "Vatandaş Oyunu"ndan sonra; oyunun içeriğini beğenmeyen iktidar partisi UBP ve yayın organı Birlik gazetesi; Kültür Sanat Şenliği, "Vatandaş Oyunu", Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı ve sanatçılara yönelik bir saldırı ve karalama kampanyası başlatırlar.

Bu saldırı ve karalama kampanyasında hedef; Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı'yı yıpratmak ve "Vatandaş Oyunu"nda rol alan sanatçıların K.T.Devlet Tiyatrosu'ndaki işine son verilmesini sağlamaktır. Çünkü Lefkoşa Belediye Başkanı Mıustafa Akıncı muhalefet partilerinden TKP'ye mensuptu. "Vatandaş Oyunu"nda görev alan sanatçılar da, sanatta yenilikten ve çağdaşlıktan yana tavırlarıyla, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu ve Bakanlık yetkililerinin başlarını ağrıtıyorlardı.

Saldırılar, Karşı Saldırılar

Başlatılan karalama kampanyasında, Mustafa Akıncı ve sanatçılar; Devlet bütünlüğünü bozmak, sınıf ayrımcılığı yapmak, anarşi yaratmak ve komünizm savunuculuğu yapmakla suçlanırlar. Bütün bu suçlara neden de "Vatandaş Oyunu"nun sahnelenmesi ve seyirciye sunulması gösterilir.

9 Eylül 1980 tarihli Birlik gazetesi manşetten büyük puntolarla şu haberi verir:

"Sanat Ve Kültür Şenliği Adı Altında Politik Yatırım Yapılıyor. Akıncı, Devlet Personelini Devlete Karşı Kışkırtıyor."

9 Eylül 1980 tarihli Birlik gazetesinin haberi şöyle devam eder:

"Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı "Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği" adı altında, politik yatırım amacıyla Devlet ve Hükümet aleyhine programlar sunmaya başladı.

Cuma akşamı basına ve davetlilere sunulan, ayrıca Devlet Tiyatroları sanatçısı olan üç kişiye hazırlatılan "Vatandaş" adlı politik ve ayrımcı oyunda sanki de komünizm savunuculuğu yapılıyordu. Lefkoşa Belediyesi, Devlet Tiyatrosu'nun üç sanatçısını politik amaç ve programlara göre kullanırken, Devlet memuru statüsündeki bu sanatçıların "Vatandaş" adlı oyunda nasıl görev aldıkları merak ediliyor.

Lefkoşa Belediyesi'nin hazırladığı "Vatandaş" adlı oyunda, Devletin bütünlüğüne, sınıf ayrımcılığına anarşik bir öneriyle ve komünizm savunuculuğu yaparcasına iki de bir "sen komünistsin" şeklinde ifadeler kullanarak vatandaşın yaşamını istismara kalkıştılar.

Devlet Tiyatroları'nda memur olan üç sanatçının ayrımcı ve kışkırtıcı bir oyunda rol almaları karşısında Eğitim Bakanlığı ile Tiyatrolar Müdürlüğü'nün izleyeceği yöntem merakla bekleniyor."

İktidar partisi Ulusal Birlik Partisi'nin yayın organı Birlik gazetesi, "Vatandaş Oyunu"nda oynayan sanatçılar için Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nın soruşturma açması ve cezalandırılmaları yönündeki yayımlarını giderek yoğunlaştırır. 10 Eylül 1980'de Birlik gazetesinde Milli

Eğitim ve Kültür Bakanı Kubilay Çaydamlı'nın fotoğrafı ile birlikte şu yayım yapılır:

"Tiyatro Sanatçıları Konusunda Eğitim Bakanlığı Ne yapıyor?

Lefkoşa Belediyesi tarafından organize edilen Kültür ve Sanat Haftası Şenliği adı altında, Devlet Tiyatrosu'na bağlı bazı sanatçıların bölücülük ve ayrımcılık mahiyeti taşıyan bir oyunda görev almaları büyük bir tepki görürken, Eğitim ve Kültür Bakanlığı ile Tiyatrolar Müdürlüğü'nün bu konuda herhangi bir soruşturma yapıp yapmadıkları merak ediliyor.

Belediye Başkanı Mustafa Akıncı'nın politik yatırım amacıyla hazırlattığı oyunda Işın Refikoğlu, Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş isimli Devlet Tiyatrosu sanatçılarının yer alması halkımız tarafından da hayretle karşılanırken, "Vatandaş" adlı oyunun önümüzdeki günlerde yeniden tekrarlanacağı bildirildi.

Kamuoyunun büyük bir titizlik gösterdiği ve devleti yıpratıcı mahiyette olduğu görülen "Vatandaş" oyunu ve bu oyuna katılan Devlet Tiyatrosu sanatçıları hakkında Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nın gerekli soruşturmayı süratle tamamlayıp komuoyuna açıklamada bulunması kaçınılmaz bir zorunluluk olarak görülüyor.

Tiyatro sanatçıları konusunda Bakan'ın soruşturmayı yapıp, açıklama yapması bekleniyor."

Birlik gazetesinin bu yayımından hemen sonra Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu Müdürü Hilmi Özen, "Vatandaş Oyunu"yla Devlet Tiyatrosu'nun hiçbir ilgisi olmadığını açıklar.

12 Eylül 1980'de, Birlik gazetesi Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu Müdürü Hilmi Özen'in açıklamasını şöyle verir:

"Tiyatrolar Müdürlüğü kısa bir açıklama yaparken Eğitim Bakanlığı sessizliğini koruyor.

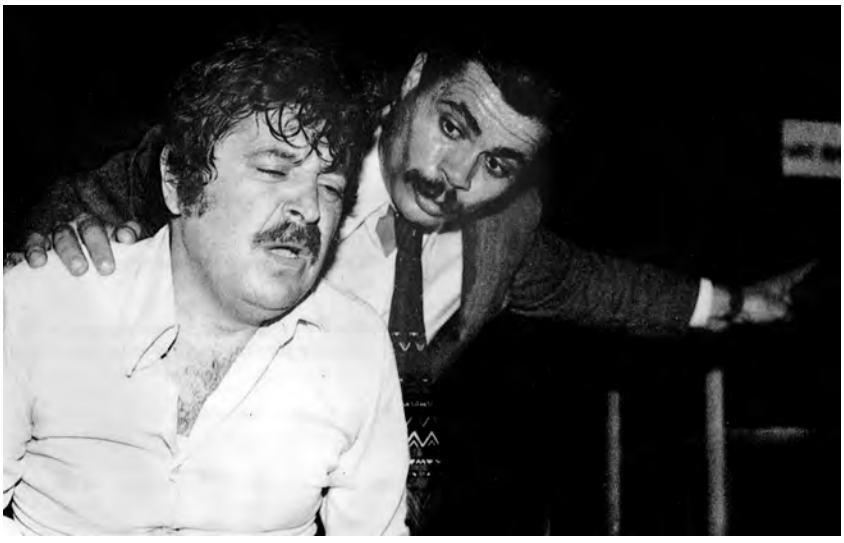

Erol Refikoğlu, Osman Alkaş "Vatandaş Oyunu"nda...

Lefkoşa Belediyesi tarafından organize edilen "Vatandaş" adlı oyunda görev alan Devlet Tiyatroları'na mensup üç sanatçı hakkında Tiyatrolar Müdürlüğü çok kısa bir açıklama yaparken Eğitim ve Kültür Bakanlığı bu konudaki sessizliğini hala daha koruyor.

Erol Refikoğlu, Osman Alkaş ve Yaşar Ersoy"Vatandaş Oyunu"nda...

Tiyatrolar Müdürü Hilmi Özen dün yaptığı açıklamada, "Vatandaş" adlı oyunun Devlet Tiyatroları ile hiçbir ilgisi bulunmadığını belirtirken, bu oyunda görev alan üç tiyatro sanatçısının da Tiyatro Müdürlüğü'nün izni dışında hareket ettiklerini ifade etti.

Bakanlık Ne Yapıyor?

Kıbrıs Türk Federe Devleti'ndeki geniş hak ve özgürlükleri istismar eden Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı'nın Devlet personelini kullanarak devleti yıpratıcı ve ayrımcılığı teşvik edici nitelikteki bir oyun sahnelenmesi karşısında Bakanlığın hala daha sessiz kalışının nedeni bir türlü anlaşılamadı.

Gazetemizin yayını üzerine konuya büyük duyarlılık gösteren okuyucularımız da Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nın bu konuda ne yaptığını ısrarla sormakta ve yanıt beklemektedir.

Kıbrıs Türk toplumunun geleceği açısından oldukça sakıncalı görünen ve Belediye Başkanı'nın politik yatırım amaçları için oynanan "Vatandaş" oyunu hakkında Eğitim ve Kültür Bakanlığı gibi, diğer ilgili kurumların da harekete geçmesi zorunlu görülüyor."

Birlik gazetesi, **"Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği"** ve **"Vatandaş Oyunu"** hakkında yaptığı saldırı ve karalamaların şiddetini artırarak sürdürür. Bu konuda gazetede onlarca haber ve köşe yazısı yayımlanır. Özellikle N.Gören imzasıyla yayımlanan makaleler, öfke ve nefret dolu içeriği ile dikkat çeker. Bu yazılar çok uzun olduğu için, tarihe bir not düşmek amacıyla kısa alıntılarla yetinelim:

- "Mustafa Akıncı yolların onarımını sokakların temizlenmesini, aydınlatılmasını vb. Belediye görevlerini bir kenara iterek "Şenlik" düzenlemeye başladı."

- "TKP'li Mustafa Akıncı'nın Kültür ve Sanat Şenliği için hazırlattığı oyunun adı dediğim gibi "Vatandaş". Oyunda vatandaşın yaşamı istismar ediliyor; bu oyunun, politik yanı ikide bir "Sen Komünistsin" biçiminde kullanılan ifade işin politika ile karışık ideolijik yanı."

- "Bu tür oyunlar sınıf ayrımcılığı telkin etmeyi de amaçlar. Bu tür oyunlara değer verip sahneleyenlerin amacı, izleyicinin kafasına belirli bir takım kavramları yerleştirmek."

- "Sanat ve Kültür Şenliği diyerek bir takım oyunlar sergileyeceksin. Halkımıza bir takım mesajlar götürmeyi amaçlayacaksın, bunu açıkça söyleyince de güceneceksin, kırılacaksın, karşındakini "gerici" olarak niteleyeceksin."

- "Sonra bir düşünün bakalım, oyunda bir suçlama gibi kullanılan "Sen komünistsin" sözleri kim kullanıyor "vatandaş" için? Hangi vatandaş kim tarafından "Sen Komünistsin" diye suçlanmıştır? Sol birçok fraksiyona ayrılmıştır gerçi ama bizde sol başlıca iki fraksiyona ayrılmıştır. AKEL'in Kıbrıs'ta "İşçi sınıfının tek partisi" ilan eden ve bir çırpıda Makarios'u bile aklayan Özker Özgür'ün partisini, SÖZ gazetesi az mı suçaldı AKEL'in kuyruğuna yapışmış diyerek. Ve az mı suçladı diğerleri TKP'nin borazanı SÖZ'ü. AKEL açık bir komunist partisi olduğuna göre, nedir bu suçlamanın anlamı? Ve nedir "Sen Komünistsin" sözü ile vatandaşın ilişkisi."

"Sen Komünistsin", Kurunun Yanında Yaş da Yanar Ve Esas Hedef

Okuyanlar çok merak etmişlerdir; nedir bu oyundaki "Sen Komünistsin" repliği... İktidardakilerini bu kadar öfkelendiren ve saldırgan kılan bu replik nedir?

"Vatandaş Oyunu", Geleneksel Türk Tiyatrosu'nun öğeleriyle, Kıbrıs insanının yaşam biçimi yoğrularak Brechtyen anlayışla sahnelenir. "Vatandaş Oyunu"nda yapılan dramaturji ve reji çalışmasıyla, toplumun yaşadığı sosyal, siyasal, ekonomik sorunlar kara mizahla ele alınır ve sorgulanır. Oyunun bir yerinde işsiz, evsiz ve aç olan vatandaş Mehmet, işsiz, evsiz ve aç olduğunu yöneticilere söylemeye çalıştığı anda müzik, şarkı ve koreografi ile yabancılaşma sağlanarak epizot tamamlanır ve bir başka epizota geçirilir.

İşte o yabancılaşma anında söylenen şarkının sözlerinden bir cümledir **"Sen Komünistsin"** repliği. Bu şarkının sözleri ise Orhan Veli Kanık'ın "cevap" adlı şiiridir. Bu şiir Ahmet Okan tarafından oyun için bestelenir.

İşte UBP İktidarını ve K.T. Devlet Tiyatrosu Müdürlüğünü öfkelendiren Orhan Veli'nin şiiri…

Açlıktan bahsediyorsun;
Demek ki sen komünistsin.
Demek bütün binaları
yakan sensin.
İstanbul'dakileri sen,
Ankara'dakileri sen...
Sen ne domuzsun sen!

Orhan Veli

Çağdaş Sanatçılar Derneği *(Çağ-Der)* adına hazırlanan "Vatandaş Oyunu", Lefkoşa Belediyesi Kültür Sanat Şenliği'nde esas gösterisini 11 Eylül 1980'de Mısırlızade Sineması'nda yapacaktı. Bu arada 11 Eylül 1980'de sunulacak temsile sanatçıların çıkmaması için çeşitli baskılar ve telkinler yapılır. Ancak sanatçılar, böyle bir tutumun döneklik, korkaklık ve ihanet olacağı düşüncesiyle temsile çıkmanın gerektiğini ve yasaların buna engel olmadığını belirterek kararlarından dönmezler.

Bunun üzerine K.T. Devlet Tiyatrosu Müdürlüğü böl ve yönet politikasını işletir. Sanatçıları tek tek çağırıp bir takım vaatlerle ve telkinlerle temsilden vazgeçirmek için girişim başlatır. İlk olarak Osman Alkaş'ı Müdürlüğe çağırarak ona telkinde bulunulur. Alkaş bu olayı şöyle anlatılır:

Yaşar Ersoy, Işın Refikoğlu, Erol Refikoğlu ve Osman Alkaş "Vatandaş Oyunu"nda...

"5 Eylül 1980'de tanıtım amacıyla basına ve davetli sanatçılara Vatandaş Oyunu'nu sunduktan sonra 11 Eylül 1980'de de Mısırlızade Sineması'nda halka sunacağımızı duyurmuştuk.

Ancak hakkımızda oyun nedeniyle komünizm propagandası, vatan hainliği, sınıf ayrımcılığı yaptığımız iddia edilerek bir saldırı kampanyası başlatılır. Bu saldırılar devam ederken bizlere 11 Eylül 1980'de sunacağımız oyundan vazgeçmemiz için de hem Bakanlık yetkilileri hem de K.T Devlet Tiyatrosu Müdürlüğü telkinde bulunurlar… Ama bizler, halka verdiğimiz sözden vazgeçmeyeceğimizi açıklarız.

Bu oyunu kaçırmayın!

Kıbrıs Türk halkının yıllardan beri özlemini duyduğu, gerçek anlamda bir "Vatandaş Oyunu" sergiliyor Çağ-Der sanatçıları.

Geçtiğimiz hafta basın mensuplarına sunulan ve yarın akşam da Mısırlızade sinemasında oynanacak olan bu oyunu kaçırmayın.

Çünkü bu oyunda siz de varsınız. Sahnedeki olaylar

Bunun üzerine beklenmedik bir şekilde yalnızca beni K.T Devlet Tiyatrosu Müdürlüğü'ne çağırırlar… Giderim... Bana oyuna çıkmamamı, hakkımızda soruşturma açılacağını, işten çıkarılacağımız söylenir. Esas hedefin Yaşar Ersoy olduğu, bu nedenle istikbalimi düşünerek vazgeçmemi, aksi halde kurunun yanında yaş da yanacaktır şeklinde tehditle karışık telkinde bulunulur.

Ancak ben arkadaşlarımı yarı yolda bırakmayacağımı, aksi durumun ihanet olduğunu ve bana da böyle bir teklifin yapılmasının hakaret olduğunu ve yolumuzdan dönmeyeceğimizi belirterek oradan ayrıldım."

Osman Alkaş'ın bu dürüst ve yürekli tavrı üzerine K.T Devlet Tiyatrosu Müdürlüğü, aynı yöntemi diğer sanatçılara yönelik denemekten vazgeçer.

Ve tüm baskılara, tehditlere, soruşturmalara rağmen sanatçılar "Vatandaş Oyunu"nu duyurdukları tarihte seyirciye sunarlar.

Vatandaş Oyunu'na Vatandaş Sahip Çıktı

Birlik gazetesinin yaptığı karalama yayınlarına karşın, öbür gazetelerde "Vatandaş Oyunu"yla ilgili olumlu ve destekleyici yazılar yer alır.

5 Eylül 1980'de "Vatandaş Oyunu" basına tanıtıldıktan sonra Halkın Sesi gazetesi 8 Eylül 1980'de şu haberi verir:

Vatandaş Oyunu her vatandaşın görmesi gereken bir oyun

"Vatandaş Oyunu her vatandaşın görmesi gereken bir oyun...

Lefkoşa Belediyesi'nin düzenlediği 1. Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği'nde halka sunulmak üzere Çağ-Der oyuncuları tarafından hazırlanan "Vatandaş Oyunu" geçtiğimiz akşam basına ve kalabalık bir sanatçı kitlesine sunulmuştu.

Oyunu, toplumumuz insanının yaşamına uyarlayan ve yöneten Yaşar Ersoy.

Oyunda Erol Refikoğlu, Osman Alkaş, Işın Refikoğlu ve Yaşar Ersoy'un oynadığı roller vatandaşların yaşamından yansıttıkları yaşam dilimleridir. Oyunun özüyle tam bir uyum içinde olan oyun müziğini ise Ahmet Okan yapmıştır. Eğer bu ülkede göçmen, hasta, konut sıkıntısı, işsiz ve hayat pahalılığından şikayet eden vatandaş varsa mutlaka "Vatandaş Oyunu"nu görsün diyoruz.

Oyun 11 Eylül 1980 Perşembe gecesi halkımıza sunulacaktır."

10 Eylül 1980'de, SÖZ gazetesi de "Vatandaş Oyunu" hakkında şunları yazar:

"Bu oyunu kaçırmayın!

Kıbrıs Türk halkının yıllardan beri özlemini duyduğu gerçek anlamda bir "Vatandaş Oyunu" sergiliyor Çağ-Der sanatçıları.

Geçtiğimiz hafta basın mensuplarına sunulan ve yarın akşam da Mısırlızade Sineması'nda oynanacak bu oyunu kaçırmayın.

Çünkü bu oyunda siz de varsınız. Sahnedeki olaylar, her gün başınızdan geçen olaylardır. Sokakta, dairede, hastanede, çarşıda, her an karşılaştığımız olaylardır. İşsizler, iş arayanlar, iş ararken tekme yiyenler, açlıktan bahsettiler diye komünist sayılanlar, tüm vatandaşlık hakları ayaklar altına alınanlar, bin kat üretip de bir pay alamayanlar... Müdürlerce, patronlarca horlananlar...

Yani tüm vatandaşlar...

Bu oyunu bir başkası değil, siz oynuyorsunuz. Kendinizi seyretmek istiyorsanız, bu oyunu kaçırmayın. Yarası Olan Gocunur!

Elbette herkes memnun olacak değil ya "Vatandaş Oyunu"ndan... Yarası olan gocunmayıp da ne yapsın?

Vatandaş Oyunu'nda herkes var.
Aç da var, tok da var.
Müdür de var, memur da var.
Doktor da var, hasta da var.
Sömüren var, sömürülen var.
Soyan, soyulan var.

Sömürenler, çalanlar, soyanlar, elbette gocunurlar. İşte sömürenlerin düdüğü Birlik küplere binmiş bile. Belli, onlar da kendilerini seyretmişler "Vatandaş Oyunu'nda. Ama beğenmemişler.

Ne denir? Elbette herkes memnun olacak değil ya...."

Bozkurt gazetesi de 10 Eylül 1980'de oyunla ilgili şu haberi verir:

"Vatandaş Oyunu çok beğenildi. Lefkoşa Belediyesince ilk kez düzenlenen I. Lefkoşa Sanat ve Kültür Şenliği'nde halka sunulmak üzere Çağ-Der oyuncuları tarafından

hazırlanan Vatandaş isimli oyun geçtiğimiz akşam basına ve kalabalık bir sanatsever topluluğuna sunuldu. Yaşar Ersoy'un yönettiği oyunda Erol Refikoğlu, Osman Alkaş, Işın Refikoğlu ve Yaşar Ersoy rol alarak başarılı oyunlarıyla takdir topladılar. Vatandaş oyununun 11 Eylül, Perşembe akşamı halka sunulacağı haber veriliyor."

5 Eylül 1980'de basına sunulan "Vatandaş Oyunu"nun ilk temsilinden sonra 11 Eylül 1980'de halka sunulacak temsile kadar geçen süre içinde, oyun hakkında çeşitli spekülasyonlar yapılır. "Vatandaş Oyunu" ve oyunda görev alan sanatçılar üstünde terör estirilir. Sanatçılar, halka sunulacak temsile çıkmaları halinde, Devlet Tiyatrosu'ndaki işlerine son verilmekle tehdit edilirler. İktidar Partisi UBP'nin yayın organı "Birlik", devleti bölücü, ayrımcı ve yıkıcı olarak nitelendirdiği oyuna gidilmemesi yolunda baskıcı yayımlar yapar. Fakat tüm engelleme ve baskılara karşın, belirtilen gece "Vatandaş Oyunu"nu izlemek için seyirci Mısırlızade Sineması'nı doldurur. Hatta yer bulamayanlar oyunu ayakta seyretmek zorunda kalırlar. Oyunda oynayan sanatçılar *(Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Işın Refikoğlu, Erol Refikoğlu)* o geceyi şöyle anlatırlar:

"O gece çok heyecanlıydık. Bir hafta aleyhimize propaganda yapıldı. Devleti bölmek, yıkmakla suçladılar... İşten atacağız diye tehdit ettiler... Ama oyuna çıkmadan önce toplandık ve bir değerlendirme yaptık. Bu işi sonuna kadar götürmeye karar verdik. Her şeyi göğüslemek ve bu ülkede toplumcu sanat doğrultusunda benimsediğimiz ilkelerle tiyatro yapmaya karar verdik ve bu doğrultuda birbirimize söz verdik.

11 Eylül 1980 gecesi sahneye çıkarken yine de endişeliydik. Ya seyirci oyuna gelmezse... Ya oyunu tutmazsa... Fakat sahneye çıkar çıkmaz salonu tıklım tıklım dolduran seyirciden müthiş bir alkış patladı. İşte o an titriyorduk ve gözlerimizden yaşlar akıyordu. Bu işi yırttık diye düşündük... Ve oyuna öyle bir yüklendik ki, oyun sonunda da dakikalarca alkışlandık... O gece müthiş bir geceydi."

"Vatandaş Oyunu"na ,seyircinin büyük katılımı üzerine Birlik gazetesi 14 Eylül 1980'de şu yorumu yapar:

"Salonun dolmasında, kuşkusuz "Birlik" gazetesinin bir haftadan beri süregelen tepkisel yayınlarının rolü büyük olmuştur. Halkımızın anarşi kışkırtıcılığı bu oyunun ne menem bir şey olduğunu merak etmesi ve sırf bu merakın dürtüsüyle oyunu izlemeye gerek duyması asla gözardı edilemeyecek bir gerçektir...

Akıncı eğer salonu tıklım tıklım dolu görmüşse, Sezar'ın hakkını Sezar'a vermeli ve sağladığı reklamdan dolayı "BİRLİK" gazetesine teşekkür etmeli...

Tekrar edelim, "Vatandaş Oyunu", Türkiyemizdeki komünist militanların, silahlı eyleme geçmeden önce, halkın beynini yıkamak ve şartlandırmak için sokak sokak gezerek, açık havada oynadıkları sözde bir oyunun adaptasyonudur."

Birlik gazetesi hariç, diğer Kıbrıs Türk basını "Vatandaş Oyunu" hakkında olumlu yayımlar yapar.

Oyunun gördüğü ilgiyi Kurtuluş gazetesi şöyle duyurur:

"Vatandaş 'Vatandaş Oyunu'na Sahip Çıktı

Lefkoşa Belediyesi'nin düzenlediği Kültür Sanat Şenlikleri çerçevesinde Çağ-Der oyuncularının hazırladığı "Vatandaş" adlı oyun dün akşam Mısırlızade Sineması'nda halka sunuldu. Salonu tıklım tıklım dolduran izleyiciler sanatçıları dakikalarca alkışladılar. Tiyatro dalında halkımızın bu denli büyük ilgisine ilk kez tanık olunmakta.

Genç Oyuncular'ın yazdığı ve uyarlaması ve yönetmenliğini Yaşar Ersoy'un, müziğini Ahmet Okan'ın yaptığı oyunda, Erol Refikoğlu, Osman Alkaş, Işın Refikoğlu ve Yaşar Ersoy büyük yeteneklerini kanıtladılar.

Günlerdir Birlik gazetesinde Belediye'ye ve sanatçılara yöneltilen saldırılara, Eğitim Bakanlığı çerçevesinde sanatçılar için başlatılan soruşturmalara gerekli yanıt halkın kendisi tarafından verildi. Halkın bu büyük katılım ve desteğinin nedenleri, cadı kazanı kaynatmak isteyenlerce bir kez daha düşünülmelidir."

Yenidüzen gazetesi de oyun hakkında şu haberi verir:

"Vatandaş Oyunu Halka Sunuldu

Çağdaş Sanatçılar Derneği'nin de katkısıyla düzenlenen 1.Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği'nde resim karikatür sergileri, açık oturum, folklor, müzik dinletileri yanında bir de oyun sahnelendi: Vatandaş Oyunu.

Geleneksel ortaoyunlarından esinlenerek, göstermeci tiyatro biçiminde sunulan oyunda, günlük olaylar, toplumsal çarpıklıklar eleştiriliyor.

Oyunu Yaşar Ersoy uyarlamış ve yönetmiştir. Müziği ise Ahmet Okan'a ait. Oyunda Yaşar Ersoy, Erol Refikoğlu, Işın Refikoğlu ve Osman Alkaş rol aldılar.

11 Eylül Perşembe gecesi Mısırlızade Sineması'nda halka ilk gösterisi yapılan oyun; Kıbrıs'ta bugüne kadar denenmemiş, çarpıcı bir biçimde sunuluyor.

Gerici çevrelerin bütün karşı çıkışlarına rağmen Perşembe gecesi Mısırlızade Sineması'nda oynanan "Vatandaş Oyunu" halktan büyük ilgi görmüştür."

12 Eylül Kasırgası ve Etkileri

11 Eylül 1980'de "Vatandaş Oyunu" başarılı bir şekilde 700 kişilik Mısırlızade Sinema salonunu tıklım tıklım dolduran seyirciye sunulur. Kıbrıs Türk tiyatro hareketinde ilk kez toplumcu gerçekçi, göstermeci, Brechtyen anlayışla bir oyun izleyenler, toplumsal sorunlara kara mizahla yaklaşımı dakikalarca coşku içinde ayakta alkışlar. Bu alkışlar, oyuna ve sanatçılara yönelik baskılara bir yanıttır aynı zamanda. 11 Eylül 1980 gecesi coşku içinde tamamlanır.

Hürriyet

YILDIRIM BASKI

BÜTÜN YURTTA SIKIYÖNETİM İLAN EDİLDİ

Ordu yönetime el koydu

Hükümet ve Parlamento feshedildi, Siyasal partilerin faaliyetleri durduruldu. Parlamenterlerin dokunulmazlıkları kaldırıldı. Saat 05.00'ten itibaren sokağa çıkma yasağı başladı

Genelkurmay Başkanı Evren'in başkanlığında Kara, Hava, Deniz Kuvvet Komutanları ile Jandarma Genel Komutanı Milli Güvenlik Konseyi'nde görev aldı

DİSK ve MİSK'e bağlı bütün sendikalar faaliyetten men edildi, Bütün dernekler kapatıldı

Bu hafta hiç bir spor faaliyeti yapılmayacak

Bankalar ikinci bir emre kadar çalışmayacaklar

Yurt dışına çıkış yasaklandı. Yurt dışında çalışan işçiler ve turistler yurt dışına çıkabilecekler

İlk bildiriler:

1 numaralı bildiri

Ancak 12 Eylül 1980 sabahı herkes korkuya, endişeye ve baskıya uyanır. Türk Silahlı Kuvvetleri, Türkiye'de yönetime el koyar. Dernekler, sendikalar, siyasi partiler kapatılır. Meclis fesh edilir. Ve sürekli bir insan avı başlar... Özellikle solcular, demokratlar, sosyalistler, komünistler, düşünen insanlar, aydınlar, yazarlar, sanatçılar gençler tutuklanır.

12 Eylül darbesiyle bir faşizm kasırgası eser. Toplumu hizaya sokmayı ve depolitizasyonun kıskacında neoliberal bir sistemin içinde yoğurmayı hedefleyen 12 Eylül darbesi, doğal olarak Kuzey Kıbrıs'ı da etkiler ve üzerine kara bulut gibi çöker.

Bu arada hiç vakit kaybetmeden egemen çevreler Türkiye'deki 12 Eylül askeri darbenin kasırgasını da arkalarına alarak "Vatandaş Oyunu"na saldırılarını artırırlar. Çağdaş Sanatçılar Derneği ve oyunda oynayan sanatçılar üzerinde anti-demokratik baskıları, tehditleri yoğunlaştırırlar. Eğitim ve Kültür Bakanlığı, Kamu Hizmeti Komisyonu Başkanlığı ve Baş Savcılık Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları Müdürü Hilmi Özen'in **"İHBAR"** yazısı üzerine oyunda oynayan sanatçılar hakkında soruşturma açarlar.

"Vatandaş Oyunu" ve sanatçılara yönelik saldırılar ve açılan soruşturmalarla ilgili Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı sert bir açıklama yapar. 14 Eylül 1980 tarihli Halkın Sesi gazetesi Mustafa Akıncı'nın açıklamasını şöyle verir:

"Akıncı "Vatandaş" adlı oyunla ilgili "Onur Duymaktayız" Dedi.

Lefkoşa Kültür Sanat Şenlikleri çerçevesinde Çağ-Der oyuncuları tarafından sahnelenen "Vatandaş" adlı oyun önceki akşam halka sunulmuştu. Salonu tıklım tıklım dolduran seyirciler oyuna büyük ilgi göstermişlerdir. Bu olay halkla bağ kuran sanatçının ne denli başarılı olabileceğinin bir göstergesidir.

"Vatandaş" oyunu gerek içeriği ile gerekse rol alan yetenekli sanatçıları ile Lefkoşa halkına sunulan gerçek bir kültür hizmeti olmuştur.

Günlerdir iktidar gazetisinde koparılan yaygaralara da en güzel yanıtı, oyuna gösterdiği ilgi ile halkımız vermiştir.

Lefkoşa Belediyesi olarak böyle bir hizmetin gerçekleşmesinde katkımız olduğu için bundan ancak onur duymaktayız ve bu yöndeki çalışmalarımızın devamı için de kararlıyız. Böylece bir kültür çalışmasında yer aldıkları için sanatçılara uygulanmak istenen baskı ve sindirme eylemlerine de tüm gücümüzle karşı koyacağımız bilinmelidir."

Toplumu hizaya sokmayı ve depolitizasyonun kıskacında neoliberal bir sistemin içinde yogurmayı hedefleyen 12 Eylül darbesi, dogal olarak, Kuzey Kıbrıs'ı da etkiler ve üzerine kara bulut gibi çöker.

K.T. Devlet Tiyatrosu Müdürü Hilmi Özen'in

"İHBAR" Yazısı

Ve Soruşturma Belgeleri...

Lefkoşa Belediyesi'nin düzenlediği 1. Lefkoşa Kültür ve Sanat Şenliği'nde, Çağ-Der oyuncularının sunduğu "Vatandaş Oyunu"yla ilgili, iktidar partisi gazetesinin yürüttüğü kampanya ve Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu Müdürü Hilmi Özen'in **"İHBAR"** yazısı çerçevesinde, Bakanlık, savcılık ve Kamu Hizmeti Komisyonu sanatçılar hakkında soruşturma açar.

Yöneticilerin, sanata ve sanatçıya bakışını sergileyen **"İHBAR"** yazısı ve soruşturma müfettişlerinin yazıları şöyledir;

K.T Devlet Tiyatrosu Müdürü Hilmi Özen, 8 Eylül 1980'de Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na yazdığı **"İHBAR"** yazısında Lefkoşa Belediyesi ile yaptığı görüşmeleri anlattıktan sonra, yazısını şöyle tamamlar:

(...) Matbaada basılmış posterlerde Yaşar Ersoy'un oyunu yönettiği ve uyarladığı yazılıydı. Oyun, Türkiye'de yazılmış ve Türkiye'deki politik tiyatrolara göre işlenmişti. Ama birçok bölümlerinde Devlet Başkanı'na Hükümete, Türk-Sen'e, Enver Emin ve Vedat Çelik'e isim vermeden taş atmalarla sürdürüldü. Bazı yerler o kadar açıktı ki, muhatap olarak hükümeti açık olarak suçlamakta ve sürekli olarak işsiz ve hak arayanlara "Komonist" damgası vurulduğu söylenmekte idi. Komonizm savunuculuğu niteliğindeki oyunun işlenişi, bugün Türkiye'de aşırı solun bölücü ve kışkırtıcı sloganlarıyla ve türküleriyle sürdürülen oyun, soruşturulmaya gerek duyulacak itham ve imalarla ve dolaylı hakaretlerle dolu idi.

Aynı oyunun 11 Eylül, Perşembe akşamı 20.30'da Mısırlızade Sineması'nda halka sunulacağını göz önünde bulundurarak, raporumun bir ihbar kabul edilmesini ve gerek suç işleyen personelim için ivedi olarak soruşturma açılıp, savcılığı da, Kamu Hizmeti Komisyonu'nu da kanıt olarak Perşembe akşamı görevli olarak izlettirmelerini; gerekse anarşi körükleyici içeriği ve devlet kesiminin kuruluşlarını ve mensuplarının şahsiyetlerini rencide edici atıfların temel hak ve kamu yararına ve kamu düzenine zarar verici nitelikte olduğunu bilgilerinize sunarım.

Hilmi Özen
K.T. Devlet Tiyatroları
Amiri

Matbaada basılmış posterlerde de Yaşar Ersoy'un, oyunu yönettiğini ve uyarladığı yazılıydı. Oyun, Türkiye'de yazılmış ve Türkiye'deki politik tiyatrolara göre işlenmişti. Ancak bir çok bölümlerinde "Devlet Başkanına", Hükümete, Türk Sen'e, Enver Emin ve Vedat Çelik'e isim vermeden taş atmalarla sürdürüldü. Bazı yerler o kadar açıktı ki, muhatap olarak hükümeti açık olarak suçlamakta ve sürekli olarak işsiz veya hak arayanlara "Komonist" damgası vurulduğu söylenmekte idi. Komonizm savunmaculuğu niteliğindeki oyunun işlenişi, bugün Türkiye'de aşırı solun marş olarak kullandığı şarkı ve marşlarla süslenmişti. Türkiye'deki aşırı solun bölücü ve kışkırtıcı sloganlarıyla ve türkülerle ile sürdürülen oyun soruşturmaya gerek duyulacak itham ve imalarla ve dolaylı hakaretlerle dolu idi. Aynı oyunun 11 Eylül Perşembe akşamı 20.30'da Mısırlızade Sinemasında halka sunulacağını göz önünde bulundurarak, raporumun bir ihbar kabül edilmesini ve gerek suç işleyen personelim için ivedi olarak soruşturma açılıp savcılığı da, kamu hizmeti komisyonunu da kanıt olarak perşembe akşamı görevli olarak izlettikmelerini; gerekse anarşi körükleyici içeriği ve Devlet kesiminin kuruluşların ve mensuplarının şahsiyetlerini rencide edici atıfların temel hak ve kamu yararına ve kamu düzenine zarar verici nitelikte olduğunu bilgilerinize sunarım.

Aslına uygundur.

(imza)
Hilmi Usen
K.T. Devlet Tiyatroları Amiri

SURET

16 Ekim 1980

Teftiş Dairesi Müdürlüğüne,

İLGİ: P.102 sayı ve 10 Ekim 1980 tarihli yazınız.

İlgi yazıda verilen göreve uyarak hemen soruşturmaya başladım.

Işın Refikoğlu'nu 10 Ekim günü Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrolarında buldum. Kendisine soruşturma konusu iddiaları yazılı olarak vererek yazılı savunmasını kanuni süre içerisinde yapmasını istedim. Aynı günün akşamı "Vatandaş Oyunu" isimli eseri Lefkoşa Belediyesine ait salonda izledim.

Işın Refikoğlu söz konusu oyunda 10 Ekim akşamı rol almıştır. Sözlü olarak da bana, amatörce faaliyet gösterdiğini, kültürel bir faaliyet olarak oyuna devam edeceğini açıklamıştır.

"Vatandaş Oyunu" isimli eserde, hemen hemen hergün, basında izlediğimiz ve çoğunlukle tasvip görmeyen olaylar abartılmış, sivriltilmiş şekle sokularak oynanmıştır. Olaylar soyut bir biçimde eleştirilmiştir. İsim verilmemiş olup çok bariz bir şekilde kişiler üzerinde durulmamıştır. Ancak Kamu Görevlisi bir kişinin olayları abartan, sivrilten ve de devlet kuruluşlarını soyut bir şekilde olmasına rağmen, eleştiren bir eserde rol alması yadırganabilen bir olaydır.

Oyunun yazılı metnini bütün çabama rağmen elde edemedim. Zaten Oyunun esas metnine sadık kalınmamış uyarlama yapılmıştır. İki saattan biraz fazla süren bir oyunun elde metni olmadan politik açıdan değerlendirilmesini yapmak, hele bir bilirkişi heyeti oluşturmadan yapmak güç, güç olduğu kadar da imkânsızdır.

Işın Refikoğlu'nun oyunda rol aldığı bir gerçek ve gözlenmekte. Ancak oyundan para aldığını saptamak mümkün olmamıştır.

Durumu saygılarımla arzederim.

(imza)
Hüseyin Şenol
Soruşturma Memuru

Eki: 1. İddianamenin sureti.
2. Işın Refikoğlu'nun savunması.

Aslı gibidir.

Sn. Müsteşar:
Bilginize arzederim
N.F.
3.11.80.

GİZLİ

3 Kasım 1980

Eğitim, Kültür ve Gençlik Bakanlığı,
Lefkoşa.
(Teftiş Dairesi Müdürlüğü Aracılığıyla)

31 Ekim 1980 gecesi bana verilen görev üzerine "Vatandaş Oyunu"nu izlemeye gittim.

Oyun 4 kişi tarafından oynanmıştır. Oynayanlar şunlardır:

1. Işın Refikoğlu
2. Erol Refikoğlu
3. Yaşar Ersoy
4. Osman Alkaş

Oyunun hemen tümünde hükûmet mekanizması hiciv yoluyla ve sanatlı bir biçimde adı söylenmeden eleştirilmektedir. Kıbrıs'ta yaşayan ve gazeteleri izleyen normal bir vatandaşın bunları anlamaması olanaksızdır.

Eleştirilen kuruluşların başında, İskân Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı ve Devlet Başkanlığı gelmektedir.

Memlekette hükûmetin yanlış tutumu yüzünden yağcılığın, kaçakçılığın el-etek öpmenin ve üç kağıtçılığın alıp yürüdüğü yine sanatlı biçimde işlenmektedir.

Durum saygıyla bilgilerinize sunulur.

(imza)
Ata Semioğlu
Müfettiş

P.102

23 Ekim 1980

K.T.F.D. Başsavcılığı
Lefkoşa.

Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosunda görevli bulunan Işın Refikoğlu'nun Lefkoşa Türk Belediyesinin başında yaptığı duyuru çerçevesinde sunulan "Vatandaş" adlı oyunda haftanın üç gecesinde sürekli olarak rol almakta olduğu; bu rolü icra etmekle çalışma saatleri dışında bir iş tuttuğu; konu oyunun içeriğinin kamu düzenine, genel ahlaka ve başkalarının şöhretine zarar verici aynı zamanda Devlet otoritesini kamu oyu karşısında sarsıcı nitelikte oluşu ve böyle bir oyunda rol almasına Bakanlığımızca izin verilmiyeceğini bildiği halde ısrarla rol alması bir kamu görevlisi olarak hizmet dışında resmi niteliklerinin gerektirdiği saygınlık ve güven duygusunu sarsacak nitelikte olduğu ve kamu görevliliği ile bağdaşmayan bir davranışta bulunduğu Bakanlığımızca yapılan soruşturma sonucundan saptanmıştır.

Konuya ilişkin; ihbar yazısı, müfettiş görevlendirme yazısı, müfettiş soruşturma yazısı, Işın Refikoğlu'nun yazılı ifadesi, müfettiş raporu ve bilirkişi raporu suretleri ekte sunulmuştur.

Adı geçen kamu görevlisinin işlediği yukarıda belirtilen suçlarından dolayı kamu görevinden sürekli olarak çıkarılması gerektiğine inanmaktayız.

Konunun Başsavcılığınızca tetkik edilerek adı geçen kamu görevlisi hakkında gerekli iddianamenin hazırlanmasını saygı ile rica ederim.

(imza)
M. Raif Pirman
Müsteşar

Ek:
1. İhbar yazısı
2. Müfettiş görevlendirme yazısı
3. Müfettiş soruşturma yazısı
4. Işın Refikoğlu'nun yazılı ifadesi
5. Müfettiş raporu
6. Bilirkişi raporu

SURET

23 Ekim 1980

Eğitim, Kültür ve Gençlik Bakanlığı
LEFKOŞA

Bana verilen görev üzerine 17 Ekim 1980 Cuma gecesi Lefkoşa Türk Belediyesinin "Kültür ve Şenlik Haftası" nedeniyle başlatıp sürdürdüğü etkinlikler dizisinden "Vatandaş" oyununu izlemiş bulunuyorum.

Oyun dört kişi tarafından oynanmıştır. Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrolarında bir kamu görevlisi olan Işın Refikoğlu oyunda rol almış bulunmaktadır.

Oyunun büyük bir kısmında yansız vatandaşın ezildiği, aç bırakıldığı, süründürülüp sömürüldüğü işlenmektedir.

Ezen de iktidar ve yandaşlarıdır.

Oyunda devlet dairelerinde - kendilerine göre yer alan türlü yolsuzluklar örneğin davar ticareti, doktorların rüşvet alması, iskân dairesinin göçmenlere karşı yanlış ve vurdumduymaz tutumu, yağcılık yapmayanların bu dairelerde iş bulamayışı ve barınamayışı v.b. işlenmektedir.

Oyunda telmih yoluyla Devlet Başkanının dahi eleştirildiği göze çarpmaktadır. Telmih unsurları olarak sarı renk ve cins köpek sözcükleri gösterilebilir.

Durum saygıyla bilgilerinize sunulur.

Mahmut İslâmoğlu
Müfettiş

Aslı gibidir.

Hilmi Özen'in "İHBAR" yazısı üzerine; Eğitim, Kültür ve Gençlik Bakanlığı'nın "Vatandaş Oyunu" ve Vatandaş Oyunu'nda oynayan sanatçılar hakkında açtığı soruşturmayı yürüten soruşturma müfettişlerinin raporları şöyledir:

Gizli

Eğitim, Kültür ve Gençlik Bakanlığı
Lefkoşa.
(Teftiş Dairesi Müdürlüğü eliyle)

Bana verilen görev üzerine "Vatandaş Oyunu"nu izlemeye gittim.

Oyun dört kişi tarafından oynanmıştır.

Oynayanlar şunlardır:

1.Işın Refikoğlu
2.Erol Refikoğlu
3.Yaşar Ersoy
4.Osman Alkaş

Oyunun hemen tümünde hükümet mekanizması hiciv yoluyla ve sanatlı bir biçimde adı söylenmeden eleştirilmektedir. Kıbrıs'ta yaşayan ve gazeteleri izleyen normal bir vatandaşın bunları anlamaması olanaksızdır.

Eleştirilen kuruluşların başında İskan Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı ve Devlet Başkanlığı gelmektedir.

Memlekette hükümetin yanlış tutumu yüzünden yağcılığın, kaçakçılığın, el-etek öpmenin ve üç kağıtçılığın alıp yürüdüğü yine sanatlı biçimde işlenmektedir.

Durum saygıyla bilgilerinize sunulur.

Ata Samioğlu
Müfettiş

Eğitim, Kültür ve Gençlik
Bakanlığı
Lefkoşa.

Bana verilen görev üzerine, Lefkoşa Türk Belediyesi'nin "Kültür ve Şenlik Haftası" nedeniyle başlatıp sürdürdüğü etkinlikler dizisinden "Vatandaş" oyununu izlemiş bulunuyorum.

Oyun dört kişi tarafından oynanmıştır. Oyunun büyük bir kısmında yansız vatandaşın ezildiği, aç bırakıldığı, süründürülüp sömürüldüğü işlenmektedir. Ezen de iktidar ve yandaşlarıdır.

Oyunda telmih yoluyla Devlet Başkanı'nın dahi eleştirildiği göze çarpmaktadır. Telmih unsurları olarak sarı renk ve cins köpek sözcükleri gösterilebilir.

Durum saygıyla bilgilerinize sunulur.

Mahmut İslâmoğlu
Müfettiş

Teftiş Dairesi Müdürlüğü'ne

İlgi: P.102 Sayı ve 10 Ekim 1980 Tarihli Yazınız.

İlgili yazıda verilen göreve uyarak hemen soruşturmaya başladım.

"Vatandaş Oyunu" isimli eserde, hemen hemen hergün basında izlediğimiz ve çoğunlukla tasvip görmeyen olaylar abartılmış, sivriltilmiş şekle sokularak oynanmıştır. Olaylar soyut bir biçimde eleştirilmiştir. İsim verilmemiş olup çok bariz bir şekilde kişiler üzerinde durulmamıştır. Ancak Kamu görevlisi bir kişinin olayları, abartan, sivrilten ve de devlet kuruluşlarını soyut bir şekilde olmasına rağmen, eleştiren bir eserde rol alması yadırganabilen bir olaydır.

Oyunun yazılı metnini bütün çabama rağmen elde edemedim. Zaten oyunun esas metnine sadık kalınmamış, uyarlama yapılmıştır. İki saatten biraz fazla süren bir oyunun elde metni olmadan, politik açıdan değerlendirmesini yapmak, hele bir bilirkişi heyeti oluşturmadan yapmak güç, güç olduğu kadar da imkânsızdır.

Durumu saygılarımla arzederim.

Hüseyin Şenol
Soruşturma Memuru

Gizli
Sayın Ali Rıza Özkök
Müfettiş.

Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları personelinden Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Işın Refikoğlu'nun

a.Tiyatro Müdürü'nün ve dolayısıyla Eğitim, Kültür ve Gençlik Bakanlığı'nın izni olmaksızın, Lefkoşa Belediyesince düzenlenen Sanat ve Kültür Şenliği münasebtiyle 5.9.1980 tarihinde "Vatandaş" isimli bir temsilde rol aldıkları ve 11.9.1980 tarihinde aynı temsili tekrarlayacakları,
b. Tiyatro Müdürü ve Bakanlıkça iznin uygun bulunmadığı, mukavele şartlarının da hatırlatıldığı halde şifahi talimatın kaale alınmadığı,
c. İzin almaksızın dıştaki çalışmalarını uzun bir süre gizlice sürdürdükleri,
d. Adı geçen bu temsilde devleti yozlaştırıcı eleştirilerin yer aldığı ve Kamu Hizmeti görevi ile bağdaşmayan icratlarda bulunulduğu bildirilmiştir.

Yukarıda isimleri açıklanan Tiyatrolar Müdürlüğü personeli ile ilgili tahkikatı yürütmek üzere Tahkikat Memuru olarak görevlendirildiğinizi bildirir, gereğini saygılarımla rica ederim.

M. Raif Birman
Müsteşar

Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş Devlet Tiyatrosu'ndan Atılır...

Açılan soruşturma sonucunda hiçbir yasal ve sosyal güvencesi olmayan ve yıllarca sözleşmeli statüde çalıştırılan Konservatuvar Tiyatro Bölümü mezunu Yaşar Ersoy'un ve tamamen geçici statüde çalıştırılan Konservatuvar Tiyatro Bölümü mezunu olan Osman Alkaş'ın, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'ndaki işine hiçbir gerekçe gösterilmeden son verilir. Yaşar Ersoy'un işine son verildiğini bildiren resmi yazı şöyledir:

Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş

"Sayı: P.99 **30 Eylül 1980**

Konu: Bir aylık ihbar.
Sayın Yaşar Ersoy
Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları
Lefkoşa

Sözleşmeli statüde çalışmakta olduğunuz Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları'nda, sözleşmenizin 3'üncü maddesinin verdiği yetkiye dayanarak 1 Ekim 1980 tarihinden başlamak üzere bir aylık ihbarla 31 Ekim 1980'de sözleşmenizin hitam bulacağını ve 31 Ekim 1980 tarihinden itibaren görevinize son verilmiş bulunduğunu bildiririm.

Hilmi Özen
Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları
Amiri"

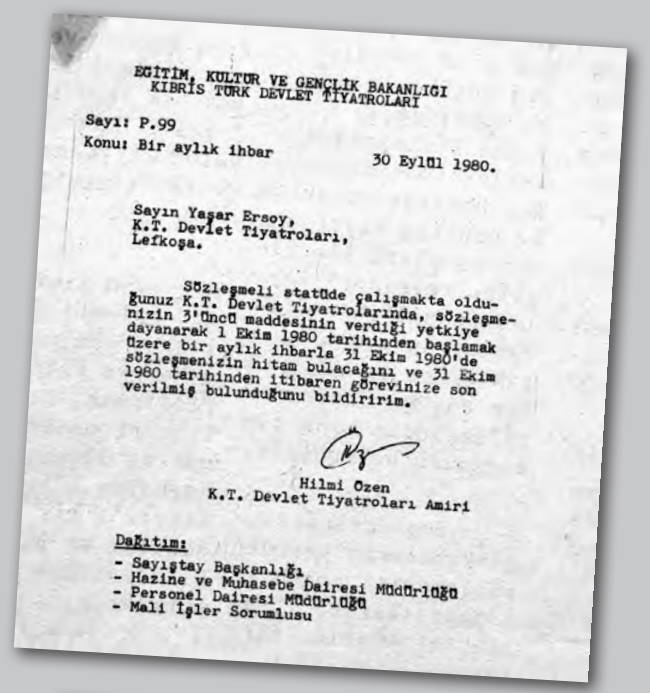

EĞİTİM, KÜLTÜR VE GENÇLİK BAKANLIĞI
KIBRIS TÜRK DEVLET TİYATROLARI

Sayı: P.99
Konu: Bir aylık ihbar 30 Eylül 1980.

Sayın Yaşar Ersoy,
K.T. Devlet Tiyatroları,
Lefkoşa.

Sözleşmeli statüde çalışmakta olduğunuz K.T. Devlet Tiyatrolarında, sözleşmenizin 3'üncü maddesinin verdiği yetkiye dayanarak 1 Ekim 1980 tarihinden başlamak üzere bir aylık ihbarla 31 Ekim 1980'de sözleşmenizin hitam bulacağını ve 31 Ekim 1980 tarihinden itibaren görevinize son verilmiş bulunduğunu bildiririm.

Hilmi Özen
K.T. Devlet Tiyatroları Amiri

Dağıtım:
- Sayıştay Başkanlığı
- Hazine ve Muhasebe Dairesi Müdürlüğü
- Personel Dairesi Müdürlüğü
- Mali İşler Sorumlusu

Osman Alkaş'ın işine son verildiğini bildiren yazının tarihi şaşkınıkla ve aceleyle "39 Eylül 1980" diye yazılır. Yazı şöyledir:

"Sayı P.95 **39 Eylül 1980**

Konu: Bir aylık ihbar
Sayın Osman Alkaş
Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları
Lefkoşa.

İlgi yazıya atfen 1 Nisan 1980 tarihinden itibaren tamamen geçici statüde çalıştırıldığınız Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları'ndaki görevinize 1 Ekim 1980 tarihinden geçerli olmak üzere bir aylık ihbarla 31 Ekim 1980 tarihinden son verileceğini bildiririm.

Kubilay Çaydamlı
Eğitim, Kültür ve Gençlik Bakanı"

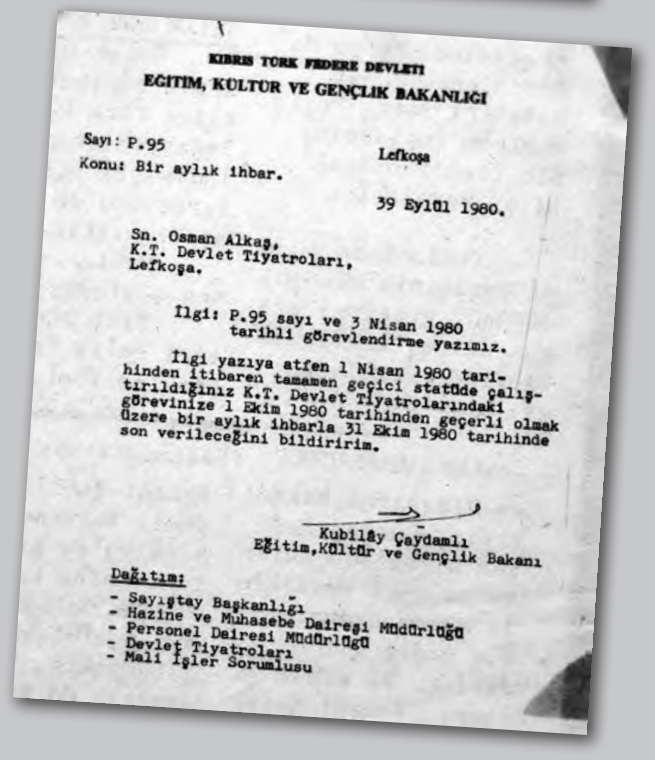

KIBRIS TÜRK FEDERE DEVLETİ
EĞİTİM, KÜLTÜR VE GENÇLİK BAKANLIĞI

Sayı: P.95 Lefkoşa
Konu: Bir aylık ihbar.

39 Eylül 1980.

Sn. Osman Alkaş,
K.T. Devlet Tiyatroları,
Lefkoşa.

İlgi: P.95 sayı ve 3 Nisan 1980 tarihli görevlendirme yazımız.

İlgi yazıya atfen 1 Nisan 1980 tarihinden itibaren tamamen geçici statüde çalıştırıldığınız K.T. Devlet Tiyatrolarındaki görevinize 1 Ekim 1980 tarihinden geçerli olmak üzere bir aylık ihbarla 31 Ekim 1980 tarihinde son verileceğini bildiririm.

Kubilay Çaydamlı
Eğitim, Kültür ve Gençlik Bakanı

Dağıtım:
- Sayıştay Başkanlığı
- Hazine ve Muhasebe Dairesi Müdürlüğü
- Personel Dairesi Müdürlüğü
- Devlet Tiyatroları
- Mali İşler Sorumlusu

Yasaya Göre Sanatçılar Suçsuz Ceza Verilmesi İçin Yasa Değişikliği Önerilir...

"Vatandaş Oyunu"nda oynayan Işın Refikoğlu, 7/79 sayılı Kamu Görevlileri Yasası kapsamında muazzaf statüde çalıştığı için, işine hemen son verilemez. Ancak bu oyuncu hakkında hazırlanan onlarca soruşturma raporunda; suç işlediği iddia edilir. Bakanlık tarafından, Işın Refikoğlu hakkında hazırlanan dosyalar Başsavcılığa gönderilir.

Ancak, Bakanlık ve Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları Müdürü tarafından iddia edilen suçların, Kamu Görevleri Yasası'na ve Anayasa'ya göre suç sayılamayacağını ve bir disiplin işlemi başlatılmasının sakıncalı olacağını, Başsavcılık adına, Kıdemli Savcı Argun F. Korkut, 29 Eylül 1980 tarihli ve EKGB/80 sayılı yazısıyla Bakanlığa yeniden bildirir.

Buna karşın, Eğitim, Kültür ve Gençlik Bakanlığı ve Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları Müdürü, muazzaf kadrolu sanatçı Işın Refikoğlu'na ***"kamu görevinden sürekli çıkarma cezasının uygulanması"*** istemi ile yeni iddia ve dosyalarla Başsavcılığa yeniden başvurur.

Bu başvuruya, Başsavcılık adına Savcı Mustafa Arıkan, 12 Kasım 1980 tarihli ve EKGB/80/2 sayılı yazısıyla bir disiplin işlemi başlatılamayacağı yanıtını yineler. Savcı Mustafa Arıkan yazısının son bölümünde, bu gibi durumlarda ceza verilebilmesi için yasada değişiklik yapılması gerektiğini belirtir.

Savcı Mustafa Arıkan'ın, Bakanlığa gönderdiği yanıt yazısı şöyledir:

"Sav: EKGB/80/2

Sayın Müsteşar
Eğitim, Kültür ve Gençlik Bakanlığı
Lefkoşa.

İlgi: 1.P.102 Sayılı ve 23/10/1980 tarihli yazınız ile 2.P.102 Sayılı ve 4/11/1980 tarihli yazınız.

İlgi yazınız ile ekleri alınıp incelenmiştir. Keza, konu ile alakalı olarak daha önce Dairemize gönderdiğiniz belgeler de gözden geçirilmiştir.

Adı geçen kamu görevlisi hakkında, kamu görevinden sürekli çıkarma cezasının uygulanmasını istemektesiniz. Ancak 7/79 Sayılı Kamu Görevlileri Yasası'nın 100(5) maddesinde bu cezanın verilmesini gerektiren eylem ve davranışlarının konu madde tahtındaki herhangi birine girmediği mevcut şahadet ve belgelerden çıkmaktadır.

Konuyu incelemeye tabi tuttuğumuz için adı geçenin eylem ve davranışlarının başka bir disiplin cezası gerektirip gerektirmediğini de tetkik ettik. 7/79 Sayılı Yasa 100. Maddesine disiplin cezalarının türleri ve ceza uygulanabilecek eylem ve davranışları belirtilmiştir.

Adı geçenin eylem ve davranışları konu 100. Madde altındaki diğer ceza türlerini gerektiren hallere de girmemektedir.

Söz konusu kamu görevlisinin eylem ve davranışlarına en uygun düşebilecek madde 7/79 Sayılı Yasa'nın 41. Maddesi olabilirdi. Şayet bağlı olduğu bir dernek için ücret almadan konu piyeste oynamasının bir iş tutmak olduğu isbatlanıp önce Komisyon sonra da Mahkeme ikna edilebilirlerseydi. Kanımızca bu ispat ve ikna bile güç olabilecektir. Ancak konu maddenin en büyük eksikliği cezayı ihtiva etmemesidir. Halbuki disiplin cezası ile itham edilecek bir kamu görevlisinin eylem ve davranışları ile cezası aynı maddede belirlenmelidir. Veyahutta disiplin ceza türleri içerisinde hangi ceza öngörülecekse o madde altında Yasa'nın 41. Maddesine aykırılık halinde ne ceza verileceği belirlenebilirdi. Bu olmadığı için kanımızca konu 41. Maddeye de dayanılamaz. Çünkü cezası açıkça belirlenmeyen bir eylem ve davranış için kimse itham edilemez.

Bu vesileyle belirtmekte yarar vardır ki zamanda tatbikatta çıkan bu ve benzeri boşluk ve eksiklikler için 7/79 Sayılı Yasa'nın disiplin cezalarını ve o cezaları gerektiren eylem ve davranışlarını içeren maddelerinde tadilât yapmak kaçınılmazdır.

Bunlar yapılmadığı takdirde bunun gibi disiplin cezasına konu olabilecek sair eylem ve davranışlar da 7/79 Sayılı Yasa'ya rağmen cezasız kalabilecekdir.

Bilgi ve gereğini saygı ile rica ederiz.

Mustafa Arıkan
Savcı
KTFD Başsavcısı (Ad.)"

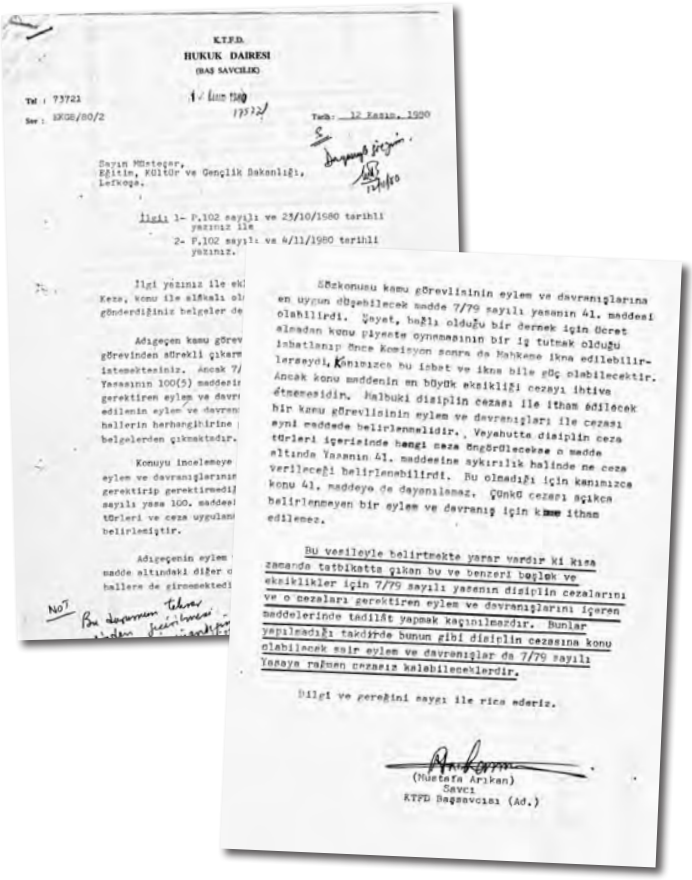

K.T.F.D.
HUKUK DAIRESI
(BAŞ SAVCILIK)

Tel : 73721
Ser : EKGB/80/2

Tarih: 12 Kasım, 1980

Sayın Müsteşar,
Eğitim, Kültür ve Gençlik Bakanlığı,
Lefkoşa.

İlgi: 1- P.102 sayılı ve 23/10/1980 tarihli yazınız ile
2- P.102 sayılı ve 4/11/1980 tarihli yazınız.

Adı geçenin eylem ve davranışlarına en uygun düşebilecek madde 7/79 sayılı yasanın 41. maddesi olabilirdi. Şayet, bağlı olduğu bir dernek için ücret almadan konu piyeste oynamasının bir iş tutmak olduğu isbatlanıp önce Komisyon sonra da Mahkeme ikna edilebilirlerseydi, Kanımızca bu isbat ve ikna bile güç olabilecektir. Ancak konu maddenin en büyük eksikliği cezayı ihtiva etmemesidir. Halbuki disiplin cezası ile itham edilecek bir kamu görevlisinin eylem ve davranışları ile cezası aynı maddede belirlenmelidir. Veyahutta disiplin ceza türleri içerisinde hangi ceza öngörülecekse o madde altında Yasanın 41. maddesine aykırılık halinde ne ceza verileceği belirlenebilirdi. Bu olmadığı için kanımızca konu 41. maddeye de dayanılamaz. Çünkü cezası açıkça belirlenmeyen bir eylem ve davranış için kimse itham edilemez.

Bu vesileyle belirtmekte yarar vardır ki zamanda tatbikatta çıkan bu ve benzeri boşluk ve eksiklikler için 7/79 sayılı yasanın disiplin cezalarını ve o cezaları gerektiren eylem ve davranışlarını içeren maddelerinde tadilât yapmak kaçınılmazdır. Bunlar yapılmadığı takdirde bunun gibi disiplin cezasına konu olabilecek sair eylem ve davranışlar da 7/79 sayılı Yasaya rağmen cezasız kalabilecekdirler.

Bilgi ve gereğini saygı ile rica ederiz.

(Mustafa Arıkan)
Savcı
KTFD Başsavcısı (Ad.)

Eğitim, Kültür ve Gençlik Bakanlığı ve Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları Müdürlüğü'nün tüm iddialarına karşın, Işın Refikoğlu, "Vatandaş Oyunu"nda oynadığı için suçlu bulunmaz. Ancak yasal güvenceden yoksun Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş, yasaya göre suç işlemedikleri halde siyasal gerekçelerle işten atılırlar. Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nda artan huzursuzluk ve baskılar nedeniyle Işın Refikoğlu ise 15 Şubat 1981'de emekliye ayrılır.

İki Sanatçının İşten Atılmasına Tepkiler

Lefkoşa Belediyesi'nin düzenlediği 1. Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği'nde, Çağ-Der'in sunduğu "Vatandaş Oyunu"nda oynayan iki tiyatro sanatçısının *(Yaşar Ersoy, Osman Alkaş)* işten atılmasına ve bir sanatçının *(Işın Refikoğlu)* hakkında da soruşturma açılmasına, toplumun çeşitli kesimlerinden tepkiler, protestolar gelir.

Bu tepki ve protestolar özet olarak şunlardır;

1 Ekim 1980'de SÖZ gazetesi manşetten haberi şöyle verir:

"Birlik gazetesinin çağrısına uyan Çaydamlı ve Hilmi Özen, "Vatandaş Oyunu'nu oynayan sanatçıların görevine son verdiler."

Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı, konuyla ilgili şu açıklamayı yapar:

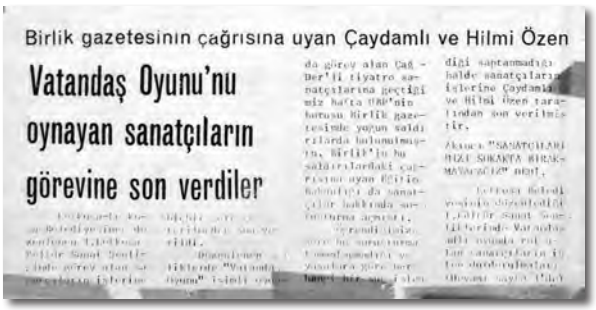
Birlik gazetesinin çağrısına uyan Çaydamlı ve Hilmi Özen

Vatandaş Oyunu'nu oynayan sanatçıların görevine son verdiler

"Sanatçılarımızı Sokakta Bırakmayacağız

Sanatçı arkadaşlarmıza gönderilen işten durdurma yazılarını gördüm. Yazıda herhangi bir gerekçe yer almamasına karşın bu durumun politik bir karar sonucu ortaya çıktığı açıktır. Kısacası sanatçı arkadaşlar "Vatandaş Oyunu"nu sahneledikleri için cezalandırılmışlardır.

UBP zihniyeti ne yazık ki, demokrasinin gereği olan hoşgörüden yoksundur. Kendi çizdikleri çerçevenin dışında halkla bir diyaloğun, hem de başarılı bir biçimde kurulmuş olmasını hazmedememişlerdir.

Belediye olarak, "Vatandaş Oyunu" dolayısıyla görevlerine son verilen sanatçılarımızı kesinlikle sokakta bırakmayacağımızı ifade etmek isterim."

Toplumcu Kurtuluş Partisi Genel Başkanı Alpay Durduran'ın açıklaması da şöyledir:

UBP, SANAT VE DÜŞÜNCEYİ DE YARGILAYACAK...

Sözleşmeli Tiyatro Sanatçılarının işine son verilmesinden sonra Kadrolu sanatçı,Işın Refikoğlu için Soruşturma açıldı

"Bu sardırılar Derhal Durdurulmalı

Kıbrıs'ta düşünce, basın ve yayın özgürlüklerine karşı çirkin bir saldırı içinde olan bir gazetenin direktifi ile hareket eden ve kendini Atatürkçü tanımlamaya çalışan Eğitim ve Kültür Bakanı Çaydamlı bu hareketi ile tiyatroyu dağıtmış olmaktadır.

İktidarın bu saldırıları sonucunda ancak ülkede adam kayırma, rüşvet ve suistimal yaygınlaşır. Başka birşey sağlanamaz. Tarih bunun örnekleri ile doludur.

İki sanatçıyı işten atmakla iktidar, hiçbir şey kazanmamıştır...

Bu saldırılar derhal durdurulmalı ve haksızlıklar düzeltilmelidir."

Cumhuriyetçi Türk Partisi Genel Başkanı Özker Özgür'ün yaptığı açıklama:

"İktidarın Baskıcı Yöntemleri Sökmeyecektir

Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nda çalışmakta olan Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş'ın görevlerine son verilmiştir.

Demokrasi sözcüğünü ağzından düşürmeyen UBP iktidarı bu yöntemlerle demokrasiden nasibini almadığını, sermaye sınıfının diktatörlüğü demek olan faşizme yakınlığını bir kez daha kanıtlamıştır. Hitler Almanya'sında olduğu gibi sanatçıları, kültür adamlarını susturmaya çalışmaktadır.

UBP iktidarının baskıcı yöntemleri sökmeyecektir. Toplum kültür, bilim ve özgür düşünce düşmanı UBP iktidarının baskılarına boyun eğmeyecektir."

Kıbrıs Türk Amme Memurları Sendikası (KTAMS) Genel Başkanı Erdal Süreç'in yaptığı açıklama ise şöyledir:

"Demokrasi Düşmanıdırlar...

Tiyatro sanatçısı iki kamu görevlisinin Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nca keyfi bir kararla işine son verilmiş, bu iki kamu görevlisi açlığa itilmiştir.

Kendi düşünce ve sanat anlayışlarına uymayan görüşlere dahi tahammül edemeyen bu zihniyet sahipleri çağın gerisinde kalmışlardır ve açıkça demokrasi düşmanıdırlar.

Yasaların üzerinde güç denemesi yapan iktidarın bu derebeylik icraatlarına asla boyun eğmeyecek ve yasal yollardan sonuna kadar var gücümüzle direneceğiz."

İlerici Sendikalar Federasyonu *(İSEF)* Genel Başkanı Esat Varoğlu'nun açıklama metni de şöyledir:

"Tiyatromuza Büyük Bir Darbe İndirilmiştir

Günlerce Birlik gazetesinin çağrılarına uyarak iki sanatçımız hakkında soruşturma başlatan ve her yerde kendini düşünce özgürlüğüne saygılı biri olarak tanıtan sayın Eğitim Bakanı bu uygulamasıyla tiyatromuza büyük bir darbe indirmiş bulunmaktadır.

Durumun derhal düzeltilmesi için Başbakan sayın Mustafa Çağatay'a bir yazı göndermiş bulunmaktayım.

Bu tür uygulamaların halkımızda kapanması olanaksız yaralar açabileceği bilincinin iktidarda bir an önce hakim olacağını ümit etmek isterim."

Devrimci İşçi Sendikaları Federasyonu *(Dev-İş)* Genel Sekreteri Yılmaz Yiğit ise şöyle bir açıklama yapar:

"Tam Bir Partizanlık Örneği

Birlik gazetesinin önerisi, Tiyatro Müdürü sayın Hilmi Özen ve Kültür Bakanı sayın Kubilay Çaydamlı tarafından dikkate alınmış ve uygulanmıştır.

İşçi, köylü, dar gelirli memur ve hatta bir kısım esnaf toplumsal sorunların ağırlığı altında kıvrandırılırken, sırf "Vatandaş Oyunu" nedeniyle tam bir partizanlık örneği olacak şekilde Anayasa'da ifadesini bulan düşünce özgürlüğünü çiğneyerek ve hiçbir gerekçe gösterilmeden iki kültür emekçisinin açlığa mahkum edenleri şiddetle kınarız.

Dev-İş olarak bu iki sanatçıya sahip çıkma yönünde üstümüze düşeni yapacağız. Kamuoyuna saygı ile duyurulur."

Çağdaş Sanatçılar Derneği *(Çağ-Der)* Başkanı Fikret Demirağ ise örgüt adına tepkisini şöyle dile getirir:

"Sanatımıza İndirilmiş Bir Darbe

Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu sanatçısı arkadaşlarımız Yaşar Ersoy'la, Osman Alkaş'ın, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu ilgilisi tarafından görevlerine son verilmesi sanatımıza indirilmiş bir darbedir.

Devlet Tiyatrosu ilgilisinin işgüzarlığının neden olduğu bu işlemin ve bu tür olası işlemlerin toplumumuz sanat ve kültürüne indireceği ağır darbeler ancak ve ancak toplumumuzu yaralayıcı bir işlev görecek, bundan da ancak toplumumuz zarar görecektir."

VATANDAŞ OYUNUNDA OYNAYAN İKİ TİYATRO SANATÇISI İŞTEN ATILDI

Osman Alkaş

Yaşar Ersoy

Görsel Sanatçılar Derneği Yönetim Kurulu:

"Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'ndaki görevlerine son verilen Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş, Ankara Devlet Konservatuarı Tiyatro Bölümü mezunu iki değerli Kıbrıslı sanatçıdır. Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nda Yaşar Ersoy beş yıldan beri gerek yönetmen gerekse oyuncu olarak, Osman Alkaş ise üç yıldan beri üstün oyun yeteneği ile başarılı sanatçı kişiliklerini kanıtlamışlardır.

Bu değerli sanatçıların tiyatro ve diğer sanat dallarının gelişmesi ve ilerlemesine büyük katkıları olmuştur.

Sanatçı ve sanata karşı alınmış bu tavrı Görsel Sanatçılar Derneği olarak kınar, düzeltilmesini dileriz."

MET Kültür Derneği Yönetim Kurulu:

"Bu Partizanca Uygulamayı Protesto Ederiz. Çağdaş Sanatçılar Derneği'nin (Çağ-Der) sahneye koyduğu "Vatandaş Oyunu'nda görev aldıklarından dolayı Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş'ın görevlerine son verilmiştir. MET Kültür Derneği olarak toplumcu sanat mücadelesinde, Çağ-Der'li arkadaşlara dayanışmamızı bildirir, bu partizanca uygulamayı protesto ederiz."

Londra, Kıbrıs Türk Güzel Sanatlar Derneği Yönetim Kurulu:

"Efendiler Bu Oyundan Gocundular...

"Vatandaş Oyunu" halka yaşadığı bozuk düzeni, haksızlıkları ve gerçek suçluları gösterdiği için "Efendiler" bu oyundan gocundular.

Artık çok geçtir beyler... Devrimci sanat, barış ve demokrasi savaşımızda en ön sıralarda mücadele veriyor, saf tutuyor.

Kıbrıs Türk Güzel Sanatlar Derneği ilerici sanatçılara karşı girişilen hareketi protesto eder, Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş'ın tekrar işe alınmalarının gereğini vurgular."

Olayla ilgili basında yer alan başlıklardan bazıları da şöyledir:

"Birlik Gazetesinin Çağrısına Uyan Çaydamlı ve Hilmi Özen "Vatandaş Oyunu"nu Oynayan Sanatçıların Görevine Son Verdiler."

SÖZ - 1 Ekim 1980

"Durduran, İki Tiyatro Sanatçısının İşten Durdurulmasını Eleştirdi."

Halkın Sesi – 2 Ekim 1980

"Tiyatrodaki 2 Sözleşmeli Personelin Durdurulmasına Tepkiler Sürüyor."

Bozkurt – 2 Ekim 1980

"Vatandaş Oyunu"nda Oynayan İki Tiyatro Sanatçısı İşten Atıldı."

Yenidüzen – 3 Ekim 1980

"Tepkiler Sürüyor."

Halkın Sesi – 4 Ekim 1980

"Partizanlık ve Dikta Özlemciliğinde Son Aşama... UBP, Sanat ve Düşünceyi de Yargılayacak..."

Kurtuluş – 8 Ekim 1980

"Vatandaş Oyunu'nda Oynayan İki Tiyatro Sanatçısı İşten Durduruldu. Bir Kişi Hakkında da Disiplin Soruşturması Başlatıldı."

Çağrı – Aralık 1980

"Halktan Yana Sanata Saldırı"

Yenidüzen – 12 Ekim 1980

"Vatandaş Oyunu'nda oynayan iki tiyatro sanatçısı işten atıldı. Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş'ın işine son verilirken gerekçe gösterilmedi."

Olay - Ekim 1980

Sansür ve Kaçınılmaz Olanın Sonucu

Tiyatro tarihine baktığımızda bu sanatın sürekli olarak siyasal ve toplumsal çekişmelerin odak noktalarından birini oluşturduğunu görürüz. Bu noktada, insana ve düşünceye saygılı, coşkulu, bilinçli ve aydınlık bir enerjinin yüzyıllardır bastırılamadığının, bastırılamayacağının örneklerini de görürüz. Ama her dönemde egemenler kendi iktidarlarını koruyabilmek adına bu enerjiyi bastırmaya çalışırlar.

Sosyo-ekonomik yapının toplumsal bilinçlenmenin tiyatro sanatını yakından etkilediği bir gerçek. Bu gerçekten yola çıkıldığında, önemli siyasal, ekonomik ve toplumsal olguların getirdiği değişimler paralelinde, tiyatroya yaklaşımda da gelişimler kaydettiği görülür.

1974'ten sonra adanın Kuzeyi'nde toplanan Kıbrıslı Türkler yeni sosyo-ekonomik, toplumsal, siyasal olguların getirdiği değişimler yaşar. Bu değişimler kapsamında toplum evrensellik-toplumsallık-demokratiklik gibi kavramların arayışına girer. Buna paralel olarak da tiyatro yeni işlevler, söylemler ve biçimlere ihtiyaç duyar. Bu ihtiyacın bir sonucu olarak toplumcu gerçekçi Brechtyen anlayışla tiyatro yapmak ve seyirciyle buluşturmak amacıyla "Vatandaş Oyunu" sahnelenir. Bir çok yazar gibi Fikret Demirağ da 10 Eylül 1980 tarihli Halkın Sesi gazetesinde ***"Bu oyun, bizde, yeni bir sanat olayının da habercisidir"*** diye vurgular.

Toplumun ihtiyacına cevap vermek amacıyla toplumcu sanatın kitlelerle buluşması sağlandıkça, egemenlerin rahatsızlığı da artar. Ve baskı, susturma, sansür mekanizmaları harekete geçirilir. Tiyatroya, sanata uygulanan her türlü baskı onun toplumları uyarıcı karakterinden kaynaklanır. İnsanların bilinçlenmesi, yaşama eleştirel açıdan bakması, sorgulaması, çağdaş toplum olmanın ölçütlerindendir. Bu ölçütlerin güdük kalmasını sağlamak ve toplumu çağ dışı bir anlayışla yönetebilmek için tiyatroyu, sanatı ve bilimi susturmaya çalışırlar.

Ne zaman ki, tiyatro doğruları seslendirir, yanlış yapanlar hemen dişlerini, tırnaklarını gösterirler. Bu hep böyle olmuştur, böyle olmaması için de yine tiyatroya gereksinim vardır.

Türk tiyatrosunun hocalarından Haldun Taner şöyle der:

"Zaafını, hasta bencilliğini, hiç bir esasa dayanmayan böbürünü korumak… için zora başvuran bu yaratıklar akıldan çok duygu ile hareket ederler. Sade politikada değil, düşünce ve ahlak alanında da bütün ulusa kendi, sınırlı değer ölçülerini dikte ederler. Gayrısına tahammülleri yoktur… Sade diktatörlerin baskı rejimlerinin değil, sözüm ona güdümlü demokrasilerinde aydın sanatçı düşmanlığı buradan gelir. Onlar için bir oyun yazarı, ya akşam yemeğinden sonra iri göbeklerini hazma yarayan hoplatışlarla güldüren bir eğlendiri uzmanı, ya da o ülkede yerleştirilmek istenen değer ölçülerinin bir yayıcısı, bir tempo tutucusu olmak zorundadır."

Bu anlayışa karşı çıkışın bir sonucu olarak LBT kurulur…Ve ilk oyunu da "Vatandaş Oyunu" olur. Bu oyunla Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde bir ilk gerçekleşir… LBT, "Vatandaş Oyunu"nu Geleneksel Türk Tiyatrosu unsurlarıyla, Kıbrıs insanının yaşam biçimini bağdaştırıp Brechtyen anlayışla sahneler. Yaşanan toplumsal, siyasal, sosyal olaylar taşlama, yergi unsurlarıyla eleştirel bir anlayışla gülmeceyle yansıtılır. Ancak egemenlerin demokrasi noksanlığı sonucu "Vatandaş Oyunu"na ve sanatçılara karşı linç hareketi yürütülür.

Bu noktada Mayakovski'nin ***"taşlama ve yerginin bittiği yerde demokrasi de biter"*** sözlerini hatırlarsak Kuzey Kıbrıs'taki demokratik yapının niteliğini de ortaya koymuş oluruz.

Ancak tiyatro, tarihinin her döneminde karanlık anlayışlara karşı aydınlık mücadelesi verir. Toplumların tiyatro yoluyla bilinçlenmesi, çağdaşlığın koşullarından biridir. Bu gerçeği yadsıyan siyasi ortamlarda çağdaşlığa açılan kapıların kapanmak istenmesi ne denli olağan ise, kültür sanat düşmanlığının yapıldığı anti-demokratik koşullarda bunun aksini savunanların da benimsedikleri çağdaş ilkeler ve hedefler kapsamında yapılanları ısrarla sorgulamak, dayanışmak, birlikte hareket etmek zorunluluğu da o derece kaçılınlmazdır. LBT, kaçınılmaz olanın sonucu hayat bulur…

Ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Kurulur

I. Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği'ne "Vatandaş Oyunu"yla katıldıkları için, işten atılan sanatçılara Lefkoşa Belediyesi sahip çıkar. Çağdaş belediyecilik anlayışı çerçevesinde, etkin bir biçimde kültür sanat çalışmalarına yönelmeyi tasarlayan Lefkoşa Belediyesi için bu olay, itici bir güç oluşturur.

Dönemin Belediye Başkanı Mustafa Akıncı'nın çağdaş, demokratik, kararlı tutumu ve önerisiyle 1 Ekim 1980'de Belediye Meclisi, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun kuruluş hazırlıklarının başlatılması kararını alır.

Karar metni söyledir:

"1 Ekim 1980 Tarihinde Toplanan Belediye Meclisi Aşağıdaki Kararı Almıştır:

Karar No:55/80

3.(c) Fasıl 13 Müteferrik ödenekler madde (o) Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği maddesinin, Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği ve Belediye Tiyatrosu'nun kuruluş hazırlıkları olarak değiştirilmesine Vasvi Öz, Faiz Birman, Tuncay Apakgün, Salih Ruso ve Hayrettin Avkıran'ın ret oylarına karşılık oy çokluğuyla karar verilmiştir."

Bu karara red verenler, iktidar partisi UBP mensubu meclis üyeleriydi.

Alınan bu karar çerçevesinde, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun kuruluş çalışmaları başlatılır. Belediye Başkanı Mustafa Akıncı, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun kuruluşunu gerçekleştirmek ve çalışmalarını yürütmek üzere, Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu ve Işın Refikoğlu'nu görevlendirir.

Büyük bir heyecan ve özveriyle işe koyulan sanatçılar, toplumdan da gördükleri destekle kısa sürede kuruluş çalışmalarını tamamlarlar. Lefkoşa Belediyesi'ne ait bir "ambar" çok ilkel koşullarda küçük bir tiyatro salonu olarak düzenlenir. Bu salona seyirciler için Küçük Kaymaklı Spor Kulübü'nden sandalye temin edilir. Damı akıtan, akıttığı zaman elektirikleri kontak edip kesilen bu salonun tek bir alaturka tuvaletini oyuncular ve seyirciler ortak kullanırlar. Kulisi, soyunma ve makyaj odası olmayan bu ambardan bozma tiyatro salonunda oyuncular çarşaf tutarak kostüm giyimini sağlarlar. Fuayesi, gişesi olmayan, sahne arkasındaki pencereden komuşunun *"provayı çok uzatmayın uyuyacayık"* ikazlarıyla, sahnenin sağındaki su deposuna su verildiği an gelen doğal efekle ve 3 metre derinliği olan sahnede beş yıl boyunca oyunlar sahnelenir.

Hayal etmesi bile zor olan bu mekanda Lefkoşa Belediye Tiyatrosu; ışıkcısı, dekorcusu, kostümcüsü, işçisi, kondüviti, temizlikçisi, çaycısı, gişe memuru, teknik eleman bağlamında hiçbir kadrosu olmayan ama yüreği, inancı, sevdası ve kavgası olan dört oyuncusuyla, olağanüstü koşullardan geçerek sanatsal bir yaşam savaşı verir.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun ilk oyunu, Çağ-Der adına sahnelenen "Vatandaş Oyunu" olur. I. Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği'nde iki kez tekrarlanan "Vatandaş Oyunu", 3 Kasım 1980 tarihinden itibaren Lefkoşa Belediye Tiyatrosu adına üç ay boyunca seyirciye sunulur. Böylece, Kıbrıs Türk toplumu ikinci ödenekli profesyonel bir tiyatroya kavuşur.

LEFKOŞA BELEDİYE TİYATROSU

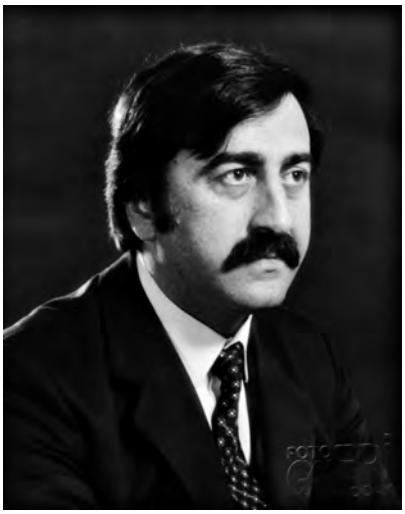

Mustafa Akıncı
Dönemin Lefkoşa Belediye Başkanı

LBT'nin kuruluşunu gerçekleştiren Sanatçılar:
Erol Refikoğlu, Yaşar Ersoy, Işın Refikoğlu ve Osman Alkaş

LBT'nin Kuruluş Manifestosu

Sahnede Umut Yolu...

İnsana verilen değerin azalmaya yüz tuttuğu toplumumuzda; Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatta-ki sanatın ham maddesi insandır-umut yolunu göstermek için var olacaktır. Tiyatroyu bir kalıp, anlamsız, boş bir uğraş görmediğimiz için, yapılan işe bütün varlığımızı katmanın koşul olduğunun bilincindeyiz.

İlerici, toplumcu gerçekçi sanat doğrultusunda benimsediğimiz ilkelerle, tiyatro sanatının gerektirdiği tüm sorumlulukları hiç savsaklamadan toplumumuza ve insanımıza en zor koşullarda bile her şeyi duyurmanın, duymak istemeyenlere de protestomuzu iletmenin yolu tiyatrodur.

Ülkemizde bir inançsızlık, bir güvensizlik hüküm sürmektedir. Tedirgin olmuş insanlarımıza, gelecek kaygusu içinde bu asık suratlı dünyada vakti boş geçirtecek "eğlencelik" kabilinden bir tiyatro değil; insana cesaret veren, inanç veren, güven aşılayan, olayların bulanıklığı içinden doğru yolu gösteren, yaşama sevincini artıran, sorgulayan ve sorgulattıran bir tiyatro yapmaya çalışacağız.

Atsalar da, yasaklasalar da, izin vermeseler de bir yolunu bulup tiyatro yapacağız. Biliyoruz ki tiyatro, insanın kendini tanıma eylemine en büyük katkılardan birini getiren bir bilim-sanat dalıdır. Biliyoruz ki, "insanın dünyayı tanıyıp değiştirebilmesi için sanat gereklidir."

Geleceğe bir tiyatro mirası, bir tiyatro geleneği bırakmak için çalışacağız. Ülkemize girmemiş, varlığı ülkemizde duyulmamış tiyatro türlerinin örneklerini seyircimize sunacağız.

Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun yaratılması için dünya tiyatrosunun çıraklığını iyi bir biçimde yapmaya çalışacağız.

Adalı insan olarak, evrensel bir kimliğin hep peşinde olacağız.

Evrensel kimliğin peşinde koşarken, Geleneksel Türk Tiyatrosu'nun öğeleriyle Kıbrıs insanının yaşam biçimi ve karakterini birleştirip bir dizi denemeler yapacağız. Amacımız, bizim diyebileceğimiz bir tiyatro yaratmaktır. Bu yüzyıllık, bin yıllık bir hedeftir.

Sevgi, dostluk ve barış dolu çağrımızı yineleyerek; her engele ve çıkmaza inat sanatımızı gerçekleştireceğimizi vurgularız.

Bu zor işte güç kaynağımız seyircimiz olacaktır.

Kasım 1980

Vatandaş Oyunu

Genç Oyuncular 1980-1981

"Vatandaş Oyunu" Yeni Bir Sanat Olayının, Tiyatro Olayının Habercisi

Fikret Demirağ

Brecht'in kuramından yola çıkılarak, göstermeci tiyatronun bir örneği olarak metinleştirilmiş, sahnelenmiş ilk oyun örneği bu, bizim toplumda. Yeni bir tür. Toplumumuzun ilk anda belki şaşıracağı, ama hemen havasına girip seveceği, katılacağı bir oyun türü. Bir başka adı da epik tiyatro, bu türün.

Sahneyle salon, izleyiciyle oyuncular arasında sürekli bir alışverişin, etki-tepkinin, bağın iletişimin, söz konusu olduğu ilginç bir tür.

Yaşadığımız günlerden, olaylardan, her gün karşılaştığımız insan tiplerinden çarpıcı kesitler veriyor.

Ahmet Okan'ın ilginç müziklemesi yanında, Yaşar Ersoy'un, Işın Refikoğlu'nun, Erol Refikoğlu'nun, Osman Alkaş'ın çok iyi özümleyerek ve izleyiciyi de katarak oynadığı bu oyun, bizde, yeni bir sanat olayının, tiyatro olayının da habercisidir.

Halkın Sesi - 10 Eylül 1980

Brecht'in kuramından yola çıkılarak, göstermeci tiyatronun bir örneği olarak metinleştirilmiş, sahnelenmiş ilk oyun örneği bu, bizim toplumda. Yeni bir tür.

Fikret Demirağ - 18.9.1980

Vatandaş Oyunu'ndan Korkanlar

Mahide Ergün

"Vatandaş Oyunu" adlı tiyatro eserinin sahnelenmesi vatandaşı ne denli mutlu ettiyse, çıkar çevrelerini ve onların çanak yalayıcılarını o derece huzursuz etmiştir. Çünkü bu oyun konusunu vatandaştan almış ve vatandaşın yaşamını yine vatandaşa sunmuştur. Hakikatler, öylesine korkunçtur ki, bunların bir kısmının sahnelenmesi bile vatandaşı bu durumlara düşürenleri telaşlandırmıştır. Şimdiye kadar boş meydanda at koşturmaya alışanlar, Vatandaş Oyunu karşısında neye uğradıklarını şaşırmışlardır. Tüm saldırıları bundan ileri gelmektedir.

Kurtuluş - 15 Eylül 1980

Vatandaş Oyunu Ve Hödük Bir İktidar

Fuat Veziroğlu

Kamu yönetiminin en berbat olduğu, partizanlığın en çok yuvalandığı başlıca bakanlıklardan biri de Eğitim Bakanlığı'dır. Buna rağmen Eğitim Bakanı Kubilây Çaydamlı birkaç hafta önce Meclis kürsüsünde yaptığı konuşmada -herkesi kendisine güldürürcesine- Eğitim Bakanlığının "sessiz atılımlar" içinde olduğunu söylüyordu.

Ey ahali, siz bu Bakanlığın olumlu atılımlar içinde olduğuna tanık oldunuz mu? Biliyoruz ki tanık olmadınız. Tanık olduğunuz şey, dediğim gibi, partizanlık, adam kayırma, resmi araçları özel amaçlarla kullanma gibi UBP iktidarına yaraşan atılımlardır.

Ha, Çaydamlı Bakanlığının gerçekten bir atılımı daha var: Düşünceyi ve sanatı yargılama atılımı. Evet evet, ortaçağ karanlığından esinlenerek sanatı ve düşünceyi yargılama atılımı.

Nitekim, UBP'nin Eğitim Bakanlığı Devlet Tiyatrosunun kadrolu sanatçılarından Işın Refikoğlu'nu bir tiyatro eserinde rol aldığı için disiplin işlemine uğramıştır.

Sanatçı Işın Refikoğlu, UBP iktidarı tarafından şu şekilde suçlanmaktadır:

1) Rol aldığınız oyun kamu düzenine, genel ahlâka ve başkalarının şöhretine zarar verici niteliktedir.

2) Bu oyunda rol almakla resmi niteliklerinizin gerektirdiği saygınlık ve güven duygusunu sarstınız.

3) Kamu görevliliği ile bağdaşmayan davranışlarda bulundunuz.

Bu suçlamaları akılda tutarak geçen hafta ben de gidip Işın Refikoğlu'nun rol aldığı Vatandaş Oyunu adlı yapıtı izledim, izledikten sonra da salondan çıkarken saatlerce "Allah Allah; Allah Allah" çekmekten kendimi alamadım. Ve kendi kendime şöyle dedim:

"Vatandaş Oyunu" adlı tiyatro eserinin sahnelenmesi vatandaşı ne denli mutlu ettiyse, çıkar çevrelerini ve onların çanak yalayıcılarını o derece huzursuz etmiştir.

Mahide Ergün - 15.9.1980

Bu UBP'nin kaçakçılardan, soygunculardan, sömürücülerden yana olduğunu biliyordum da, bunu bu kadar açık ettiğini bilmiyordum doğrusu.

Beni bu düşünceye götüren neden şu:

"Vatandaş Oyunu" adlı yapıtta hırsızlar, kaçakçılar, soyguncular, sömürücüler eleştirilmektedir. UBP iktidarı bütün bunlara karşıysa, Vatandaş Oyunu'nu sevinçle karşılamalı. Hatta her vatandaşı bu oyunu görmeye teşvik etmesi gerek. Oysa UBP iktidarı bunun tersini yapmakta, hırsızları, kaçakçıları, soyguncuları eleştiren bir yapıtta rol aldı diye bir sanatçıyı işten kovmaya çalışmakta.

Elinden gelseydi, çoktan kovmuştu bile. Tıpkı aynı yapıtta rol alan sözleşmeli sanatçıları kovduğu gibi. Refikoğlu kadrolu sanatçı olduğundan onu bir çırpıda sokağa atamadığı için yargılatıyor.

Şimdi, UBP iktidarının tutumundan benim çıkardığım sonuç şu:

Lefkoşa Türk Belediyesi Çağdaş Sanatcılar Derneği
İşbirliği ile Hazırlanan

TİYATRO

"VATANDAŞ OYUNU"

(iki perdelik toplumsal güldürü)

YAZAN : Genç Oyuncular

UYARLAYAN ve YÖNETEN : Yaşar ERSOY

Tarih : Yer : Saat :

Bu iktidar, kaçakçılığa, soygunculuğa ve hırsızlığa karşı değildir. Olanları gördükçe başka türlü düşünme olasılığı var mı?

Bu iktidara göre Refikoğlu'nun rol aldığı oyun kamu düzenine, kamu ahlâkına, memuriyet saygınlığına aykırı. Yani bu ne demek?

Demek ki kaçakçılık, hırsızlık ve soygunculuk kamu düzenine; kamu ahlâkına ve memuriyet saygınlığına pek uygun düşmektedir ki, hırsızları, kaçakçıları, soyguncuları eleştirmek halka zarar verici ahlâksız bir şey olmaktadır.

Bir iktidar böyle bir şeyi nasıl yapar, hayret doğrusu ?

Bir kez, bu oyunun yazarı Işın Refikoğlu değil, eleştiriler de ona ait değil, yapıtın yazarına aittir; o ayrı mesele de, yahu hiç bir iktidar kaçakçılık ve hırsızlığı eleştiren bir yapıtta oynadı diye bir sanatçı ile uğraşmaya kalkar mı?

Vatandaş Oyunu

Yazan
Genç Oyuncular

Uyarlayan ve Yöneten
Yaşar Ersoy

Müzik
Ahmet Okan

Oynayanlar
Erol Refikoğlu
Osman Alkaş
Işın Refikoğlu
Yaşar Ersoy

Kalkarsa, kendi kendini teşhir etmiş olmaz mı?

Şimdi ben UBP iktidarına desem ki: Madem ki kaçakçı ve hırsızları eleştirmek kamu düzenine ve kamu ahlâkına aykırı olmaktadır, o halde hırsızlık ve kaçakçılık kamu düzenine ve ahlâkına çok uygun ve topluma yararlı nefis eylemler midir?

Halkın acılarını, çilelerini yansıtan sanatçılar yüzyıllar boyunca iktidarların hışmına uğramışlardır.

Şener Levent - 8.10.1980

Bu mu anlatmak istediğiniz? Bu mu halk önünde vurgulamak istediğiniz? Kaçakçılığın ve soygunculuğun savunmasını mı yapmaktasınız a beyler?

Alimallah insanın nutku tutuluyor ve böyle bir tutum karşısında artık söyleyecek söz bulamıyor:

Ben ömrümde böyle HÖDÜK bir iktidar görmedim.Başka ne diyeyim.

Kurtuluş - 7 Kasım 1980

Dostoyevski, Mağusa Zindanı ve Vatandaş Oyunu

Şener Levent

Halkın acılarını, çilelerini yansıtan sanatçılar yüzyıllar boyunca iktidarların hışmına uğramışlardır.

Dünyada baskı çemberinden geçmemiş, polis sorgularına girmemiş, hapislerde yatmamış sanatçı az bulunur.

Yer yüzünün gelmiş en büyük romancılarından olan Dostoyevski vaktiyle Çar tarafından tutuklattırılıp idama mahküm edilmişti. Dostoyevski ancak son anda çıkan bir kararla idamdan kurtulmuş ve Sibirya'ya sürgüne gönderilmişti.

Tarihi karıştırmaya, uzağa gitmeye ne gerek var?

Rutubetli, karanlık Mağusa zindanı dibimizdedir.

Turistlere övünerek gösterdiğimiz bu zindanda vatan ve millet şairi Namık Kemal yıllarca çile doldurmuştur. Bu zindan bir devrin yüz karasıdır.

Çağdaş Türk edebiyatına damgasını vuran, onu yücelten tüm yazarlar hapislerin soğuk demirleri ardına atılmaktan kurtulamamışlardır.

Yapıtları dünya dillerine çevrilen Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Kemal Tahir, Aziz Nesin, Fakir Baykurt, Mahmut Makal ve Çetin Altan gibi usta yazarların yaşamı yüzyılların çilesi ile yüklüdür.

Bir gün okul kitaplarına girecek olan bu yazarlar hakkında kim bilir edebiyat tarihçileri neler yazacaklardır.

Ve o vakit gelecek nesiller de tıpkı bizim Namık Kemal zindanı ile övündüğümüz gibi övünecek değiller mi onlarla?

Sanatçının yüz yıllık çilesi, sanat gibi bir can damarımızın çok zayıf çalıştığı toplumumuzda da hep aynı.

Ülkemizde gelmiş geçmiş tiyatro oyunlarının en iyilerinden birini sahneleyen sanatçılar hakkında derhal kovuşturma açılıyor.

Sonuç: İki tiyatro sanatçımızın gerekçesiz işten durdurulması!

Neyi değiştirir bu? Sahnelenen rezillikleri örtbas eder mi?

Mağusa'daki rutubetli ve karanlık zindanla övünenler, iki tiyatro sanatçısının işten atmakla bu zindanda 38 ay çile doldurmuş olan şairin anısına da saygısızlık etmiş olmuyorlar mı?

Söz - 8 Ekim 1980

Erol Refikoğlu, Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş "Vatandaş Oyunu"nda...

Oku Adam Ol

LBT Oyuncuları 1980-1981

Eğitim Sorunlarına Eleştirel Bakış

LBT ortaya koyduğu ilkeler çerçevesinde dolu dizgin çalışmayı sürdürür. "Vatandaş Oyunu" nun temsillerini, Lefkoşa'da tamamladıktan sonra, öbür yerleşim yerlerine de turne düzenler. Bu arada ekip anlayışıyla "LBT Oyuncuları" adı altında oyunlar yazmaya başlanır. Bu oyunlardan biri de "Oku Adam Ol"dur. 23 Ocak 1981'den başlayarak seyirciye sunulan "Oku Adam Ol" oyununu Yaşar Ersoy yönetir. Oyunun müziklerini Deniz Çakır, dekorunu Musa Kayra yapar. Oyunda Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Işın Refikoğlu, Yaşar Ersoy ve Gülgün Sakallı rol alır.

Gülgün Sakallı ilk kez "Oku Adam Ol" oyunuyla LBT'nin oyunlarında rol almaya başlar. LBT bütçesinden ödeme yapılamayacağı ve istihdam edilemeyeceği için, Belediye ve sendikaların ortak kurdukları BELÇA adlı supermarkette istihdam edilir. Gün boyu BELÇA'da çalıştıktan sonra akşamları oyun provalarına katılan Gülgün Sakallı'nın bu zor ve özverili durumu, 1986 yılında Belediye bünyesinde istihdam edilene kadar sürer.

"Oku Adam Ol" oyunu da açık biçim ve Brechtyen bir anlayışla sahnelenir. Oyun, evde, sokakta, okulda; hayatın her alanında eğitim sorunlarına toplumcu eleştirel bir bakış getirir. 11 Şubat 1981 tarihli SÖZ gazetesinde Fikret Demirağ, LBT'nin "Oku Adam Ol" oyunu ile gene egemen çevrelere kök söktürdüğünü ve duman attırdığını belirterek yazısını şöyle sürdürür: ***"Bu kez, işi eğitimdeki aksaklıkları; eğitim sistemindeki egemen çevrelerin burjuva düzeni doğrultusunda yönlendirmesinden alarak, yoz insanlar yetiştirmesinin, eğitim eşitsizliğinin, diplomalı işsizler kalabalığı yaratılmasının, mutsuz gençlerimizin, çarpıklaştırılmış ve uyuşturulmuş insanlarımızın hesabını soruyor."***

İsmet Kür ise 2 Mart 1981 tarihli Olay Sanat Dergisi'nde "Oku Adam Ol" oyununun başarıyla sunulduğunu belirtir. Kür yazısında şu görüşlere de yer verir:

"Oyunu izlerken sık sık kahkahayla gülüyorsunuz. Ama tam şairin dediği türden bir gülüş bu. Hani, "Güleriz ağlanacak halimize" demiş ya şairimiz, öyle işte. Gülerken de işin gerçeğini, gerçeğin acısını duyuyor, yaşıyorsunuz.Oyunun ve oyuncuların en büyük başarısı budur bence."

Oyun, izleyicinin büyük ilgisini görür ve kapalı gişe oynar. 27 Ocak 1981 tarihli Halkın Sesi gazetesi ***"Oku Adam Ol oyunu çok beğenildi. Kapalı gişe oynayan oyun halkımızın büyük beğenisini kazandı"*** diye yazar. Oyunla ilgili olarak Söz gazetesi de 29 Ocak 1981 tarihli sayısında şu haberi verir:

"Oku Adam Ol oyunu büyük bir başarıyla sürüyor. Geçtiğimiz Cuma ilk kez sunulan oyuna gösterilen büyük ilgi nedeniyle salonda izdiham olmuş, birçok vatandaş dıştan sandalye temin olanağı sayesinde yer bulabilmiştir."

Oyunu izlerken sık sık kahkahayla gülüyorsunuz. Ama tam şairin dediği türden bir gülüş bu. Hani, "Güleriz ağlanacak halimize" demiş ya şairimiz, öyle işte. Gülerken de işin gerçeğini, gerçeğin acısını duyuyor, yaşıyorsunuz. Oyunun ve oyuncuların en büyük başarısı budur bence.

İsmet Kür - 2.3.1981

Erol Refikoğlu, Yaşar Ersoy, Gülgün Sakallı, Işın Refikoğlu ve Osman Alkaş "Oku Adam Ol" oyununda...

BRT'den LBT'ye Sansür

LBT, "Oku Adam Ol" oyunun başladığını ve oynanan geceleri halka duyurmak için BRT'ye de ücretli duyuru verir. Ancak bu duyurular yasaklanır ve yayınlanmaz. Bu durum karşısında LBT sanatçıları tepkilerini kamuoyuna duyururlar. Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı da yaptığı açıklamayla BRT'yi protesto eder. Söz ve Kurtuluş gazeteleri 30 Ocak 1981 tarihli sayılarında olayla ilgili haberi şöyle verirler:

"Oku Adam Ol oyunu büyük ilgi gördü. Oyuna ambargo koyan BRT protesto edildi. LBT'nin ikinci tur oyunu olan ve ülkemizdeki bozuk eğitim sistemini konu edinen Oku Adam Ol oyunu büyük bir başarıyla devam ediyor. Bu arada oyun gecesi bir konuşma yapan Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı, halkımızın gösterdiği büyük ilgiye teşekkür etmiş, ayrıca Oku Adam Ol oyununa ambargo koyan BRT'yi de protesto etmiştir. Mustafa Akıncı konuşmasında, Belediye Tiyatrosu'nca bundan önce oynanan Vatandaş Oyunu etrafında iktidar çevreleri tarafından büyük fırtınalar koparıldığını da hatırlatmıştır."

"Oku Adam Ol" Oyunu büyük ilgi gördü

Oyuna ambargo koyan BRT protesto edildi

Güvenlik Güçleri Afişleri ve Pankartları Toplatmak İster

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sesini kısmak isteyen egemen çevreler boş durmazlar. Oku Adam Ol oyununu halka duyurmak için muhtelif yerlere asılan afiş ve pankartlar Güvenlik Güçleri tarafından toplatılmaya çalışılır. Ancak Belediye Başkanı Mustafa Akıncı'nın ve LBT sanatçılarının kararlı, dirençli tutumları afiş ve pankartların toplatılmasını durdurur. Konu 1 Şubat 1981 tarihli Yenidüzen gazetesinde şöyle yer alır:

"Belediye Tiyatrosu'nun hazırladığı Oku Adam Ol oyunu iktidar çevreleri tarafından engellenmek isteniyor. İktidar çevrelerinin, oyun duyurularının BRT'de yayınlanmamasını sağladıkları ve Girne Caddesi'ndeki taka asılı bez pankartı ve diğer afişleri indirmek istedikleri öğrenilmiştir. Bez panoların, şehir içinde uygun yerlere asılması için gerekli izni vermek bilindiği gibi Belediye'nin yetkisindedir. Tiyatro sanatçılarının ve Belediye görevlilerinin yasal haklarını anlatmaları, konu üzerine gitmeleri nedeniyle bez pankart ve afişler indirilmemiştir. BRT yetkilileri ise kendilerine yapılan ısrarlı başvuruları "konu bizi aşmaktadır" şeklinde yanıtlamışlardır.

Sanat çevreleri, olayları, gelişmekte olan ilerici sanata düşmanlık olarak nitelemişlerdir."

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu iktidar çevrelerinin tüm engellemelerine, baskılarına karşın cesaretle, sevgiyle, özveriyle ve inatla tiyatro yapmayı ve seyirciyle buluşmayı sürdürür.

Oku, Adam Ol!

İsmet Kür

"Oku, adam ol", bir süreden beri, Lefkoşa Belediyesi Kültür Merkezi'nde devam eden oyunun adıdır.

O kadar biz'i anlatan ve öylesine gerçekçi bir görüşle irdeleyip anlatan bir oyun ki, zaman zaman kendinizi sahnedeki çocuk sanıp, yapılan haksızlıklara isyan edeceğiniz; zaman zaman anne ya da baba yerine koyup halinize ağlayacağınız geliyor. Sahneyle bütünleşme değil bu. Sahnenin dışındasınız ama, olayların içinde.

"Oku, Adam Ol"u oyuncular elbirliği ile yazmışlar, büyük bir başarıyla oynuyorlar. Ve asıl önemlisi, eksiksiz bir anlaşma içinde oynuyorlar. Her biri "oyunun baş oyuncusu" olarak...

Oyunu izlerken, sık sık kahkahayla gülüyorsunuz. Ama, tam şairin dediği türden bir gülüş bu. Hani, "Güleriz ağlanacak halimize" demiş ya şairimiz, öyle işte. Gülerken de işin gerçeğini, gerçeğin acısını duyuyor, yaşıyorsunuz. Oyunun ve oyuncuların en büyük başarısı budur bence.

Kendi halimize gülmek ve bugün "eğitim" adını verdiğimiz garip çırpınışın perişanlığını, tersliğini görüp yaşamak için bu oyunu görmelerini salık veririm herkese. Tabii başta, bu perişan çırpınışın sorumlusu olan yetkili kişilere salık vermek isterim. Hani kişi aynaya bakınca kendine çekidüzen vermek gereğini duyar da...

Olay Sanat - 2 Mart 1981

Oku Adam Ol

Yazan ve Uyarlayan
LBT Oyuncuları

Yöneten
Yaşar Ersoy

Müzik
Deniz Çakır

Dekor
Musa Kayra

Oynayanlar
Erol Refikoğlu
Osman Alkaş
Işın Refikoğlu
Yaşar Ersoy
Gülgün Sakallı

Afiş : Musa Kayra

Sağolun Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun Genç Oyuncuları

Fikret Demirağ

"Vatandaş Oyunu"nun başına gelenleri anımsarsınız. 1980 Lefkoşa Kültür Şenliği dolayısıyla Lefkoşa'da ve Kuzey Kıbrıs'ın dört bucağında kapalı gişe oynayan, çağrı üstüne çağrı alan, halkımızın akın akın izlemeye koştuğu bu çarpıcı, güzel, toplumsal içerikli oyun, toplumsal sorunlara eğiliyor, soygun-sömürü düzeninin karanlık ilişkilerini sahne ışıklarına çıkarıyor, düzen palyaçolarını, gangsterlerini bir bir paçavraya çeviriyor diye, egemen çevrelerin, onların sözcüsü bir gazetenin hışmına uğramıştı. Soruşturma üstüne soruşturma açılmış, baskı üstüne baskı uygulanmış; Yaşar Ersoy ile Osman Alkaş adlı yetenekli Devlet Tiyatrosu sanatçılarına bu oyunda oynadılar diye, birer kulp takılarak işten el çektirilmişti. Çamur üstüne çamur atma, saldırı üstüne saldırı sürüp gitmişti. Çünkü ilk kez bir sanat yapıtıyla, bir tiyatro yapıtıyla, -Devlet Tiyatrosunun uyutucu, sanat niteliği düşük oyunlarına inat- halkın önüne tüm toplumsal çarpıklıklar en vurucu biçimde çıkarılıp sahneleniyordu. Halkımızın büyük ve sevecen ilgisi de bundan kaynaklanıyordu zaten. Egemen çevrelerin paniği, karalama çabası, baskı uygulaması, soruşturma ve işten el çektirme önlemlerine yönelmesi de bu yüzdendi. Demek ki, suçluydular. Oyun, işlevini yerine getirmişti; hem sanatsal, hem öz olarak... Yarası olanlar, gocunması gerekenler gocunmuştu...

Lefkoşa Belediyesi akıllı, çağdaş, alkışlanması gereken bir tutumla bilinçli ve içten bir sanat-kültür politikasıyla hemen bu genç arkadaşlara sahip çıktı ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu geçtiğimiz aylarda kuruldu.

Birkaç haftadır, bu tiyatronun ilerici, yetenekli oyuncuları, yeni ve vurucu oyunları "Oku Adam Ol" ile gene egemen çevrelere kök söktürüyorlar, duman attırıyorlar. Bu kez, işi eğitimdeki aksaklıkları; eğitim sistemindeki egemen çevrelerin burjuva düzeni doğrultusunda yönlendirmesinden alarak, yoz insanlar yetiştirilmesinin, eğitim eşitsizliğinin, diplomalı işsizler kalabalığı yaratılmasının, mutsuz gençlerimizin, çarpıklaştırılmış ve uyutulmuş insanlarımızın hesabını soruyorlar.

Egemen çevrelerden alacağı tepkiler belli ve doğal, bu oyunun. Toplumumuza getirdiği çarpıcı bildiri ortada çünkü. Herkesin görmesi gereken bu oyunda, herkesin alacağı çok ders var. Üstün sanat becerilerinden alınacak tat da cabası .

Belediye ilgililerini, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yetenekli sanatçıları Yaşar Ersoy'u, Osman Alkaş'ı, Erol ve Işın Refikoğlu'nu ve kadroya yeni katılan genç yetenek Gülgün Sakallı'yı kutlarım. Herkes gidip görsün bu oyunu. Bir gecelik kalkın televizyonunuzun önünden, kurtulun bir geceliğine ekranın egemenliğinden, bu güzel oyuna koşun.

Söz – 11 Şubat 1981

"Oku Adam Ol" ile gene egemen çevrelere kök söktürüyorlar, duman attırıyorlar. Bu kez, işi eğitimdeki aksaklıkları; eğitim sistemindeki egemen çevrelerin burjuva düzeni doğrultusunda yönlendirmesinden alarak, yoz insanlar yetiştirilmesinin, eğitim eşitsizliğinin, diplomalı işsizler kalabalığı yaratılmasının, mutsuz gençlerimizin, çarpıklaştırılmış ve uyutulmuş insanlarımızın hesabını soruyorlar.

Fikret Demirağ 11.2.1981

"Oku Adam Ol"

Mahide Ergün

Şimdi oynanmakta olan "Oku Adam Ol" daha ilk geceden izdihama neden oldu. Demek ki, halkımız tiyatroya karşı ilgisiz değildir. Ama şimdiye kadar oynanmakta olan eserlere bu denli istekle gitmemiş,ilgi duymamıştı.

Çünkü bu eserlerin pek çoğu onun yaşantısına, onun sorunlarına hatta gelenek göreneklerine çok uzaktı. Oysa halkımız Lefkoşa Belediye Tiyatrosunun sahnelediği oyunlarla bütünleşmekte, onlarda kendisini bulmaktadır. İlgisi buradan kaynaklanmaktadır.

"Oku Adam Ol" toplumumuzda eğitim politikasının yanlışlıklarını vurgulamakta, ilkokul çağından itibaren çocuklarımızın ve ailelerinin içinde bulunduğu sorunları sergilemektedir. Güldürü biçiminde sunulan oyun, zaman zaman seyirciyi derinden düşündürmekte, eğitimdeki aksaklıkların nedenlerini aramaya itmektedir.

Özetle büyük bir beğeniyle izlenen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, bugün yerine getirmekte olduğu işlevini devam ettirdiği sürece, halkımızdan hep aynı ilgiyi görecektir kuşkusuz.

Halkın Sesi
31 Ocak 1981

Gülgün Sakallı, Erol Refikoğlu, Yaşar Ersoy, Osman Alkaş ve Işın Refikoğlu "Oku Adam Ol" oyununda...

Kuzeyname

LBT Oyuncuları 1980-1981

Gazete Tiyatrosu: Kuzeyname

"Oku Adam Ol" oyunuyla izleyiciye kendini iyice kabul ettiren ve sevdiren LBT toplumcu gerçekçi Brechtyen anlayışla bir karşı tiyatronun *(alternatif tiyatro)* ilk temsilcisi olarak sahnelediği iki oyunla da toplumda ses getirir.

LBT hızlı temposunu sürdürerek üçüncü oyunu "Kuzeyname"yi sahneleme çalışmalarına girişir. "Kuzeyname" de LBT oyuncuları tarafından yazılır. Bir gazate tiyatrosu çalışması olarak Kıbrıs Türk tiyatro hareketi tarihinde "ilk örneği" oluşturur.

LBT, bu oyunla 1974'ten sonra Kıbrıs Türk toplumunun yaşadığı toplumsal, siyasal, kültürel önemli olayları ve dönüm noktalarını, gazetelerden derleyip oyunlaştırır ve sahneler. Belgesel nitelikte olan "Kuzeyname" oyunu yine açık biçim ve Brechtyen anlayışla sahnelenir. Oyunda taşlama ve hicivle politik kara mizahın sınırları zorlanır.

"Kuzeyname" oyununda ilklerden biri de, gazete haberlerinin belgeler halinde projeksiyondan yansıtılarak verilmesi olur. Kıbrıs Türk tiyatro hareketinde ilk kez "Kuzeyname" oyununda projeksiyon makinesi kullanılır.

Seyirci Yeni, Farklı Bir Tiyatroyla Tanışır

LBT'nin birinci yılında sahnelediği üç oyun *(Vatandaş Oyunu, Oku Adam Ol, Kuzeyname)* Geleneksel Türk Tiyatrosu'nun öğeleri ile Kıbrıs insanının yaşam biçimi ve karakteri yoğrularak, Brechtyen anlayışla sahnelenir.

Alternatif bir tiyatro yapma iddiasıyla yola çıkan LBT, o güne kadar denenmemişi, yapılmamışı yapar: Depolitizasyona, yozlaşmaya, donmuşluğa karşı çıkarken, sahnelenen bir oyunun toplumsal bağlam içinde yorumlanırsa, oyunculuk ve sahneleme tekniklerinin dramaturjik bağlamının da netleşeceğini belirterek çalışır. LBT, bu tekniklerin ise etik ve politik bir sorumluluk duygusuyla kullanılması gerektiğini düşünerek ve bunun yollarını araştırarak ve uygulayarak bir tiyatronun kimliğini ortaya koyduğunu her fırsatta vurgular.

Bu doğrultuda, LBT'nin kuruluşunun birinci yılında sahnelediği oyunlar rastlantı değildir.

Kıbrıs Türk tiyatro hareketinde ilk kez toplumcu gerçekçi, eleştirel tiyatro perspektifine bağlı olarak bu oyunların *(Vatandaş Oyunu, Oku Adam Ol, Kuzeyname)* seçilmesinde; Geleneksel Türk Tiyatrosu öğelerinin, Kıbrıs insanının yaşam biçimiyle yoğrulması, açık biçimin ise Brechtyen anlayışla bir sentez haline getirilmesi ve yorumlanması amaçlanır. Toplumun tarihsel ve toplumsal nabız atışına, rengine, duyuşuna yabancılaşmadan yorumlanan bu oyunlar, seyirci tarafından sevilir, tutulur.

Kuzeyname

Yazan ve Hazırlayan
LBT Oyuncuları

Yöneten
Yaşar Ersoy

Slayt-Ses Düzeni
Mehmet Çakmak
Akın Elektronik

Dekor
Musa Kayra

Oynayanlar
Erol Refikoğlu
Osman Alkaş
Işın Refikoğlu
Yaşar Ersoy
Gülgün Sakallı
Barış Burcu

Bir gazete tiyatrosu çalışması olarak "Kuzeyname" Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde bir ilktir.

Seyirciyle bu oyunlar, birbirlerini sarıp sarmalayarak bütünleşirler. Ve öyle bir ivme oluşturlar ki, statükoya rağmen, LBT'yi sağlam temellere oturtmanın ötesinde, bir yaydan fırlayan ok gibi ileriye fırlatırlar.

Bir ilk : Projeksiyon…

Erwin Piscator'un politik tiyatrosunda, sahnede sergilenecek olayların geri planındaki toplumsal bağlamı açığa çıkarmak amacıyla kullandığı projeksiyon ya da film Berltolt Brecht tarafından da geliştirilerek kullanılır. Epik ve politik tiyatronun en önemli unsurlarından biri olarak kullanılan projeksiyonu LBT, "Kuzeyname" oyununda ilk kez kullanarak Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'inde bir ilki gerçekleştirir.

"Kuzeyname" oyununda epizotlar arasında ya da sahne üstündeki konuşma ve eylemler sırasında sergilenen projeksiyonlar çoğunlukla gazete küpürlerinden oluşan belgelere dayanır ve böylelikle olaylardaki gerçeklik boyutunu artırır. Ayrıca Brecht'in deyişiyle ***"Olayların ardındaki olayın açığa çıkarılmasına"*** hizmet ederek salt estetik bir unsur olarak değil, aynı zamanda bir düşünce biçimi önermesi açısından da işlevsel olan "yabancılaştırma efekti" olarak da kullanılır projeksiyon.

Afiş : Musa Kayra

Yaşar Ersoy, Işın Refikoğlu, Erol Refikoğlu, Osman Alkaş ve Gülgün Sakallı "Kuzeyname" oyununda...

Tüm Kuzey Kıbrıs'ta Tiyatro

LBT, toplumsal sorumluluğun bilincinde ürün veren, sanatsal ölçülere duyarlı, çağdaş tiyatro düzeyini tutturarak ve bu düzeyi koruyarak kendi kimliğinde yolunda ilerlerken en yaygın şekilde, geniş seyirciye de ulaşmaya çalışır. Halktan kopmadan ama ucuz seyirci dalkavukluğu yapmadan, estetik ve etik tavrıyla, toplumsal gündemleri karşılayan ilkeli çizgisiyle sahnelediği oyunlarla "Tüm Kuzey Kıbrıs'ta Tiyatro" amacıyla turne yapar. LBT sahnelediği oyunlarla Kaleburnu'ndan Lefke'ye kadar 18 yerleşim yerine giderek yaklaşık 15000 seyirciye ulaşır. Bu kuşkusuz hem mutluluk verici bir olaydır hem de LBT'nin sadece bir yıl içindeki yükselişini ve ulaşmış bulunduğu yeri göstermesi bakımından çok, hem de çok önemlidir.

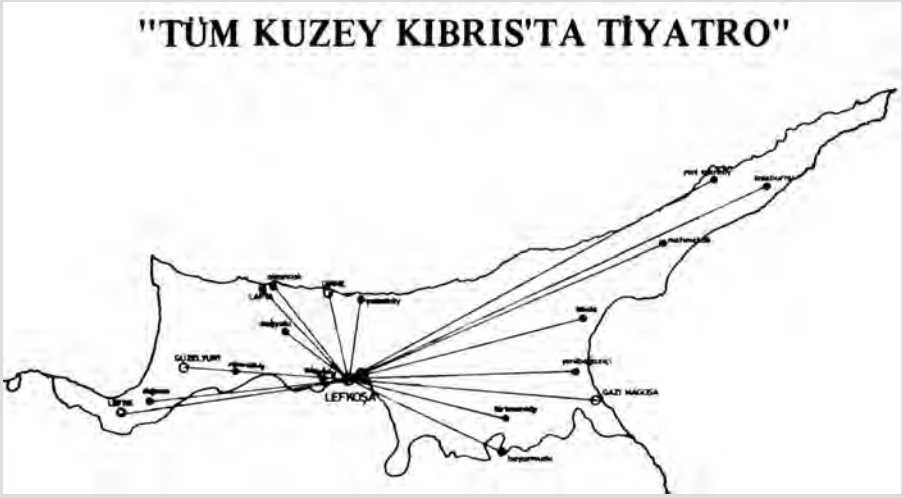

LBT'nin turnelerinin her biri bir maceradır:

Lefkoşa Belediyesi Temizlik Şubesi'ne ait yan camları kırık, tabanı delik, çakar almaz, çöp toplamada kullanılan kamyonete, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu ve Yaşar Ersoy tarafından saat 08:00'de dekor yüklenir. Yaşar Ersoy yönetiminde Osman Alkaş'la birlikte dekor yüklü çöp kamyonetiyle gidilecek yere hareket edilir. Erol Refikoğlu ise, Işın Refikoğlu, Gülgün Sakallı ve oyunun kostümlerini de alarak kendi arabasıyla yola çıkar. Varılması gereken yere *(köye, kasabaya, şehire)* varılınca, oynanacak mekânda *(bu bir sinema, bir okul avlusu, bir spor kulübü lokali, bir ambar olabilir)* hemen çöp kamyonetinden dekor indirilir ve Osman Alkaş, Erol Refikoğlu kolları sıvayarak dekoru kurmaya başlarlar. Yaşar Ersoy ise bölge halkına oyunu duyurmak için, çöp kamyonetine takılan hoparlör ile duyuru yapmaya çıkar. Fareli köyün kavalcısı gibi bölgenin tüm sokakları dolaşılır ve oyunun duyurusu yapılır. Bu duyurular çoğu kez polis tutuklamasıyla sonuçlanır. Hatta bazen köy minarelerindeki hoparlörden tiyatro duyurusu yapıldığı için bölgenin imamları şikâyette bulunurlar.

Oyun saatine büyük bir aceleyle dekor hazırlanır, kostümler, kadın oyuncular tarafından yerleştirilir. Oyun saati *(20.30)* yaklaşır... Seyirci akın akın gelmeye başlar. Bölgeye tiyatro geldiği için hayat canlanır, renklenir. Bu turneler genellikle son derece büyük seyirci katılımıyla gerçekleşir. Köyde, kasabada bir bayram havası eser. Öyle ki, yer bulamayan bazı seyirciler evlerinden tabure, sandalye getirirler. Oyunu ayakta izlemeye razı olanların sayısı ise hiç küçümsenemez. Turnede, oyuncuların soluksuz hazırlıklarından sonra, soluksuz oyun başlar ve biter... Ve alkışlar... Ve seyirci evlerine döner. Dekor oyuncular tarafından toplanır. Ve iki lokma bişey yenerek Lefkoşa'ya hareket edilir. Lefkoşa'da çöp kamyonetinden dekor boşaltılır oyuncular tarafından, çünkü çöp kamyoneti belediye temizlik işçileri tarafından alınıp sabah işe çıkılacaktır. Yaklaşık saat 04.00'de keyifli bir yorgunlukla oyuncular evlerine varır... Eğer dekor yüklü çöp kamyoneti yolda arıza yapmamışsa... Bu keyifli, isteyerek yaşanılan yorgunlukların yanı sıra,bu turneler, antidemokratik olayları da tarihe kaydeder. LBT'den rahatsız olan iktidar çevreleri, bazı köylerde sinema ya da kulüp sahiplerine baskı yaparak salonun verilmesini engeller. Hatta bazı köylerde oyun oynanırken iktidara mensup kendini bilmezler taşkınlık yapıp oyuncuları ve seyircileri tedirgin ederler. Ama tüm bunlara karşın köye ya da kasabaya giden LBT'yi seyirci sahiplenir. Yapılan her türlü engellemeler, yaşanan sıkıntılar, seyirciye tiyatro götürmenin coşkusu karşısında aşılır. Çünkü LBT, her oyunuyla halkın yüreğine yaşam sevinci vermeyi hedefler; sadece eğlenilsin, hoşça vakit geçirilsin diye değil, aklın ve yüreğin aydınlatılması için tiyatro yapar. Yapılan antidemokratik baskılar, engellemeler ve zorluklar LBT sanatçılarını daha da biler. Ve düşledikleri hayatın yasalarıyla oyunlar seçip sahneleyerek ülkenin yaşamında rol alırlar.

LBT, halktan kopmadan ama ucuz seyirci dalkavuklugu yapmadan, estetik ve etik tavrıyla, toplumsal gündemleri karşılayan ilkeli çizgisiyle sahnelediği oyunlarla "Tüm Kuzey Kıbrıs'ta Tiyatro" amacıyla turne yapar.

Tiyatro'nun Sırat Köprüsü

Tüm zamanlarda seyircisiz tiyatro olamayacağının, izleyiciyi hesaba katmayan tiyatronun da uzun ömürlü olamayacağının bilincinde hareket eder LBT.

Tiyatro yapmanın, en yetkin şekilde oyun sahnelemenin ve oynamanın hedefi seyirci olduğuna ve izleyici gelmediği zaman üzülüp, kahrolunduğuna göre izleyici unsuru hiçbir zaman göz ardı edilemez. Bunun düzeysiz, çarpık oyunlarla, ucuz izleyici dalkavukluğu yapmak olmadığını, tam tersine daha büyük toplumsal sorumluluk, meslek bilinci ve yetkinlik gerektiğini her zaman belirten LBT, ne izleyici dalkavukluğu yapar, ne de izleyicisine tepeden bakar.

Yaşadığı dünyanın durumunu görmeyen ya da göremeyen bir tiyatronun, o dünya üzerine söyleyecek hiçbir şeyi olamayacağının bilinciyle ve Bertolt Brecht'in ***"yaratmak için önce bilmek gerekir"*** görüşü ışığında LBT; yaratıcı olabilmek ve izleyicisiyle doğru iletişim kurabilmek için çalışır.

İzleyicinin tiyatroya ilgisini artırıp yoğunlaştırmak ve yaşam içinde izleyici ile birlikte gelişerek, geliştirerek sürekliliği kazandırmak olmalıdır, bir tiyatronun varlık nedeni; yani bir tiyatro hem yaratıcı olacak, hem izleyici tarafından anlaşılabilecek, hem de yaratıcılığın boyutu giderek büyütülecek... İşte bir tiyatronun sırat köprüsü!...

LBT, kuruluşundan bu yana zor da olsa, hep bu sırat köprüsünden geçerek izleyicisiyle yürekten yüreğe, akıldan akıla dolaysız iletişim kurar; duyarlılığını inceltir, düşüncesini zenginleştirir. Bu sırat köprüsü'nden geçerek iz leyicisinin sürekli yaşamı sorgulamasına dün, bugün ve yarınla hesaplaşmayı hiç elden bırakmamasına; sonsuz bir kültür birikimi sağlamasına, moral değerlerin yükseltilmesine; yeryüzünü, insanı ve yaşamı yeniden yorumlamasına ve yaratmasına olanak verir.

Tiyatronun bir yarısı oyunu sahnelemek için çalışan sanatçılar ve teknik elemanlarsa diğer yarısı da seyircidir. Bu iki yarının bir bütün halidir tiyatro. Canlıdır ve coşkuludur. Eğer tiyatrocular oynamanın coşkusunu yaşıyor, izleyici seyretmenin coşkusunu yaşayamıyorsa bir yarısı felç olmuş insan gibi olur tiyatro.

Böyle bir durumda ***"Biz işimizi yaptık"*** diyen tiyatrocular da izleyiciye büyük haksızlık etmiş olurlar... Ya da tiyatro yapmamış, kendilerini, egolarını bencilce tatmin etmiş olurlar. Bu bilinçle LBT, oynamanın ve seyretmenin coşku-

1981 - Mehmetçik(Galatya) köyü seyircisi LBT'nin "Oku Adam Ol" oyununu izlerken...

sunu bir bütün olarak yaratmaya ve yaşatmaya çalışır. Bu coşkuyu sanat tarihçisi ve kuramcısı Ernst Fisher ***"Sanat insanın dünyayı tanıyıp değiştirebilmesi için gereklidir. Ama özünde taşıdığı büyü yüzünden gereklidir."*** şeklinde ifade eder. Fisher'in ifade ettiği **"büyü"**; ister kahkaha ile ister gözyaşı ile, izleyicisini coşturarak, eğlendirerek oynamanın ve seyretmenin bütünlüğünü sağlayarak var olur.

LBT de bu bilinçle oyunlar seçer ve sahneler. Ve bu anlayışla izleyicisiyle birlikte var olmayı sürdürür.

Aristoteles'ten bu yana tiyatronun esas işlevi yaşamı katlanılabilir ve dönüştürülebilir kılmak olduğu söylenir. En anti-Aristoteles olan Brecht ***"Tüm sanatlar, sanatların en yücesi olan yaşama sanatına katkıda bulunur"*** der. Bu iki söylemde de görüldüğü gibi; gerek idealizm gerek materyalizm çağlar boyu farklı düşünsel yaklaşımlarla yola çıkmalarına rağmen yaşam sanatının hizmetine verirler tiyatroyu.

Gerek ***"yaşamı katlanılabilir ve dönüştürülebilir kılmak"*** için, gerek ***"en yüce sanat olan yaşama sanatına"*** hizmet etmek için yapılan tiyatro bir oyundur. Yani oyun oynayarak ve seyrettirerek yaşam sanatına hizmet edilmektedir. Ve oyun oynanırken zevk ya da haz alınır. Oynamak ya da oynanan bir oyunu izlemek eğlendiricidir. Tiyatro asgari unsurunun da eğlendiricilik olması bu yüzdendir.

Bir tiyatro ne oynarsa oynasın, eğlendiriciliğini yitirirse izleyicisini de yitirir. Tiyatro seyrettireceğiz diye insanları uyutmak, yol

yürütüp yormak, iki saat boyunca sıkmak, üstelik bir de bunlar için parasını almak haksızlıktır. Bu haksızlığı yapanların ise ***"seyirci kalmadı"*** demeye hiç hakkı yoktur. İşte tiyatro'nun sırat köprüsü budur. Bu köprüyü bir tiyatro, ne oynarsa oynasın seyircisine zamanın nasıl geçtiğini unutturup, insanı oyun süresinde ölümsüz kılıyorsa geçebilir; ister kahkahayla , ister buruk bir tebessümle ya da gözyaşıyla ya da düşünce patlamalarıyla eğlendirerek, haz, keyif vererek geçiyorsa yapılan iş tiyatro olur.

Brecht tiyatronun eğlendirmek öğesiyle ilgili şunları söyler: ***"Tiyatro, tiyatro olduğunu kanıtlamak için eğlendirmekten başka bir kimlik belgesine gereksinmez, ama böyle bir belge olmadan da dünyada yapamaz"*** derken eğlence unsurunun hayatiyetini vurgular. Burada eğlence, boş, anlamsız, yozlaştıran, zaman öldüren bir eğlence değildir.

> Tiyatronun bir yarısı oyunu sahnelemek için çalışan sanatçılar ve teknik elemanlarsa diğer yarısı da seyircidir. Bu iki yarının bir bütün halidir tiyatro. Canlıdır ve coşkuludur.

Brecht'in eğlencesi; merak uyandıran, ilgi çeken, ufuk açan, keyifli, eleştirel, yaratıcı eğlencedir. Yaşama sevinciyle ayakta kalabilmek, sorunları çözebilmek için kazanılmış zaman, direnç ve moraldir...

Kısacası Brecht'in eğlencesi özgürleşmedir. Özgürleşmenin getirdiği hazdır. Özgürleşme ise, mevcut düzene, sisteme, sistemin bütün değerlerine karşı çıkma ve alaşağı etmektir. İşte tiyatrounun sırat köprüsü... Bir tiyatro ilzeyicisiyle birlikte bu sırat köprüsünden geçebilirse yaşam hakkı kazanır.

LBT 30 yıl bu bilinçle tiyatro yapar ve seyircisiyle birlikte özgürleşmeye çalışır

LBT, ilk yılı olmasına rağmen, sahnelediği oyunların kalitesi, bu oyunların sahneye konuluşu ve oynanışındaki sanat değeri ve gösterdiği performans ile seyirciyle muhteşem bir buluşma sağlar. Bertolt Brecht tiyatrosu'yla *(epik tiyatro anlayışıyla)*, Kıbrıs Türk Tiyatrosu hareketinde yeni ufuklar açar. Geleneksel Türk Tiyatrosu'nun parçalı yapısı ve göstermeci biçemi ile epik tiyatronun epizotlar biçiminde düzenlenmiş yapısı ve göstermeci oyunculuk anlayışı arasındaki benzerliklerden ve Kıbrıs insanının tarihsel ve toplumsal kimliğinden yola çıkarak yazılıp sahnelenen bu oyunlar, seyirciyi o güne kadar Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde yapılmamış bir yeni tiyatroyla tanıştırır. Bu tanışma, bir kucaklaşmaya dönüşür. Ve ilerleyen yirmili otuzlu yıllarda, gazeteci, yazar, şair, eleştirmen Neriman Cahit bunun altını şöyle çizer ***"Onurlu bir geçmiş ve onurlu bir çıkışın adı: Lefkoşa Belediye Tiyatrosu... Tiyatronun onurunu önde tutarak Devlet Tiyatrosu'ndan atılan dört kişi ile başlayan inançlı, ödün vermeyen çıkış bugün dört dörtlük bir tiyatro hareketine dönmüştür."***

Tiyatronun Her Cephesinde Savasım

LBT, 1981-82 tiyatro dönemini, atılan tohumun tutmuş olmasının coşkusu ve özgüveni ile açar. Sahnelenen oyunların kalitesi, oynanışındaki performans ile sağlanan prestij ve seyirci kazanımın yanısıra, ne yazık ki, ekonomik açıdan sefiller oynanmaktadır. Sahnelenecek oyunların ihtiyacı olan, dekor, kostüm, aksesuar vb. işler ve malzemeler, Belediye bütçesinden pay ayrılmadığı için, LBT oyuncuları tarafından ya satın alınır, ya evlerinden getirilir ya da yapılarak temin edilir. Evet, Lefkoşa Türk Belediyesi bünyesinde profesyonel bir tiyatro olarak kurulur LBT, ama belediyenin sıkıntılı durumu, merkezi hükümetin baskıları ve belediye meclisinin sayısal yapısı gözönünde bulundurulduğunda, yapılanın mucizevi bir iş olduğu daha net anlaşılır. Belediyede maaş ve ücretlerin ödenemediği; belediye işçi ve memurlarının bir kısmının husumetle ***"nerden çıktı bu tiyatrocular da"*** dediği bir dönemde inançla, bilinçle, kararlılıkla mucizevi bir iş olarak LBT ikinci sezonuna girer: Hem de herkesi şaşırtan, gıpta ettiren insanüstü bir çalışmayla, seyircisini artırarak.

LBT, demokratik kitle örgütleri ile bağlar kurar. Sendikalar, dernekler, birlikler ve toplumsal muhalefette bulunan siyasi partiler ziyaret edilir; tiyatro sanatı, LBT ve sahnelenecek oyunlar hakkında bilgi verilir, söyleşiler, konferanslar yapılır. Gençlik örgütlerinin tiyatro kollarıyla temasa geçilir, tiyatro kolu olmayan dernek ve sendikalara tiyatro kolu oluşturulur ve tiyatro çalışmaları yapılır. Bu çalışmaları bizzat LBT'nin oyuncuları yürütür. Engellemelere rağmen tiyatro çalışması yapmak için orta dereceli okullara girmeyi başarırlar. Gençler için tiyatro kursu açarlar. Bunları sadece Lefkoşa'da değil Güzelyurt, Mağusa, Girne ve bazı köylerde de yaparlar. Turne düzenledikleri kasaba ve köyün muhalefete ait muhtar ve belediye başkanlarıyla ya da parti yöneticileriyle ilişki kurarlar ve bölgeye sürekli tiyatro götürmeye çalışırlar. İktidar partisine ait basın hariç tüm basın kuruluşlarıyla iyi bir ilişki kurulur. Hatta bazı dergi ve gazetelerle varılan anlaşma sonucu sanat ve tiyatro sayfaları yapılır. Kültür sanat örgütleriyle ve sanatçılarla, yazarlarla dayanışmaya girerler, ortak çalışmalar yaparlar.

Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği'nin tüm orgazizasyonunu hatta işçiliğini de yüklenirler. Kısaca sadece iyi, güzel oyunlar sahnelemekle yetinmez LBT sanatçıları, tiyatronun, sanatın yaygınlaşması ve LBT'nin toplumda değerli ve işlevsel bir konuma sahip olabilmesi için her cephede mücadele verirler. Dönemin demokratik, ilerici, toplumcu kültür sanat hareketiyle bütünleşen LBT, bu hareketten destek alarak bir toplumsal proje konumuna gelir. Doğal olarak bu proje, LBT'nin bir avuç sanatçısından ibaret formule edilebilecek basit bir toplama işaret edemez. Tiyatro sanatı eksenli ve ortak kültürel, sanatsal, politik öncüller üzerinden bir araya gelen LBT sanatçılarının yanısıra, yazarları, ressamları, şairleri, müzisyenleri, araştırmacıları kısacası yüreği toplum için atan aydınları kapsayan ve demokrasi kültürünü, daha iyi, daha güzel bir yaşamı hedefleyen bir kesimin toplamıdır. Dönemsel olarak bu toplam kesim, LBT ve "Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği" eksenli bir kültür sanat hareketinin taşıyıcısı olur.

Dönemin demokratik, ilerici, toplumcu kültür sanat hareketiyle bütünleşen LBT, bu hareketten destek alarak bir toplumsal proje konumuna gelir.

Bu kültür sanat hareketinin içinde LBT kurucularının özverili, nitelikli, cesaretli, öncü çalışmaları LBT'yi, sınırlarını hızla aşan, toplumun ve hayatın içinde posizyon alan, toplumla dayanışma içine giren bir tiyatronun temsilcisi konumuna getirir. Bu süreçte demokratik kitle örgütleriyle dayanışma ve işbirliğini sürdüren LBT'de onlarca kişi, dayanışma ruhuyla bir şekilde görev alır.

LBT dekor kurarken...

Özgürlüğün Bedeli/Monserrat

Emmanuel Robles 1981-1982

Kuzey Kıbrıs'ta "Özgürlüğün Bedeli" "Monserrat"

LBT, 1981-82 tiyatro dönemine genel seçimin yarattığı toz dumanın ve Kıbrıslı Türklerin demokratik iradesine Ankara'dan gelen müdahalenin gergin ortamında girmeye hazırlanır.

Yükselen toplumsal muhalefetin, seçimlerde çoğunluğu sağlamasına rağmen, Hükümet kurmasına, Ankara'nın 12 Eylül iktidarı izin vermez. Bu durum, 1974 sonrası Kıbrıs Türk toplumunun tarihinde bir kırılma, bir dönüm noktasıdır. Çünkü bu dönemde başlayan ve ilerleyen zamanlarda dozunu artırarak devam eden; demorasiye ve demografik yapıya yapılan müdahaleler, Kıbrıslı Türklerin **"kendi kaderini kendi belirleme hakkı" "varmış"** gibi yaşamasına neden olur. Bu duruma karşı çıkan toplumsal muhalefetteki örgütler mücadeleyi elden bırakmazlar hatta ilerleyen yıllarda **"Bu Memleket Bizim Platformu"** adı altında birleşerek demokratik mücadelelerini sürdürürler. Ancak süreç içinde verili düzeni sorgulamadan kabul eden ve üretim dışına düşen Kıbrıs Türk toplumu hızla değer kaybeder, yozlaşır... Hatta toplumsal muhalefetin önemli siyasi ve ekonomik örgütleri, hükümet koltuklarına oturma ve sistemden nemalanma uğruna Ankara'nın dayatma politikalarına "uyum" daha doğrusu **"uyarca"** politikaları geliştirirler.

Türkiye ile karşılıklı saygıya, sevgiye ve demokrasi kültürüne dayalı bir ilişkiler düzeni yerine müdahaleci bir yaklaşım; demokrasi geleneği zayıf olan hatta hiç olmayan; ekonomik üretimi ise 1974 ganimetiyle yeni yeni tanımaya başlayan; kimlik meselesini ise, 1974 sonrasında aklına düşüren ve tartışmaya, araştırmaya başlayan Kıbrıslı Türklerin zor, sıkıntılı, bunalımlı zamanlar yaşamasına neden olur. Bir de bütün bunların üstüne; demokrasi ve üretim kültürüne sahip olmayan bir topluma, Ankara'dan altın tepsiyle sunulan ve Lefkoşa Hükümetlerince uygulanan **"maaşlı ve ücretli üretim dışı yaşam biçimi"** ve bu yaşam biçiminin sorgulanmadan kabul edilmesi doğal olarak yozlaşmayı, kimliksizleşmeyi getirir ilerleyen zamanlarda. 12 Eylül'ün kasırgasıyla ve daha sonra Özalist neoliberal politikalarla Türkiye'yi hizaya sokmaya çalışan egemenler, ilerleyen zamanlarda aynı anlayışlarla Kıbrıs Türk toplumunu da erozyona uğratırlar. 2000'li yıllara gelindiğinde ise, Nasrettin Hoca'nın "Kazan" fıkrasında olduğu gibi Kıbrıslı Türkler ***"Kazanın doğurduğuna inanıp ama öldüğüne inanmayarak"*** trajikomik bir durumda kalırlar.

1981'de yapılan ilk müdahaleyle başlayan ve 2011'e kadar uzanan süreçte ne yazık ki Kıbrıs Türk toplumu ekonomik, kültürel ve politik olarak kendi kendine hükmedemez. Bu süreçte iyice dibe vuran Kbrıslı Türkler, kendi kaderini kendileri belirlemek için kendi ülkesinde "Toplumsal Varoluş Mücadelesi" başlatır… 28 Ocak 2011'de büyük bir katılımla "Toplumsal Varoluş Mitingi" düzenler. İşte böyle bir mücadele ve dayatma sürecinin taa başında 1981'de LBT, toplumsal sorumluluğunun bilincinde Emmanuel Robles'in yazdığı "Monserrat" diğer adıyla "Özgürlüğün Bedeli" oyununu sahneler.

Şahlanan Bir Tiyatro ve Özgürlüğün Bedeli

Kuruluşunun ikinci yılında gerçekten şahlanan bir tiyatro topluluğuna tanık olur Kıbrıs Türk toplumu. LBT, ekonomik sıkıntılara, engellemelere rağmen Kuzey Kıbrıs'ta 18 yerleşim yerine tiyatro götürerek mucize bir seyirci sayısına ulaşır. LBT'nin bu yükselişi karşısında egemenler tedirgin olur. Ve yıllardır ölümcül ilgisizliğe terk ettikleri K.T Devlet Tiyatrosu'nun oyun yapabilmesi için Türkiye Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü'nün en saygın, en usta isimlerinden biri olan Cüneyt Gökçer ile birlikte oyuncular getirtirler. Ancak kendi öz değerleriyle müthiş bir çıkış yakalayan ve toplumla bütünleşen LBT, akıllara durgunluk veren bir başarı yakalar o sezon.

Gazeteci yazar Şener Levent 4 Kasım 1981'de Söz gazetesinde şunları yazar:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarını bir kez daha kutlarız. Ve perdelerini halâ açamayan Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları'nın bu acizliğini

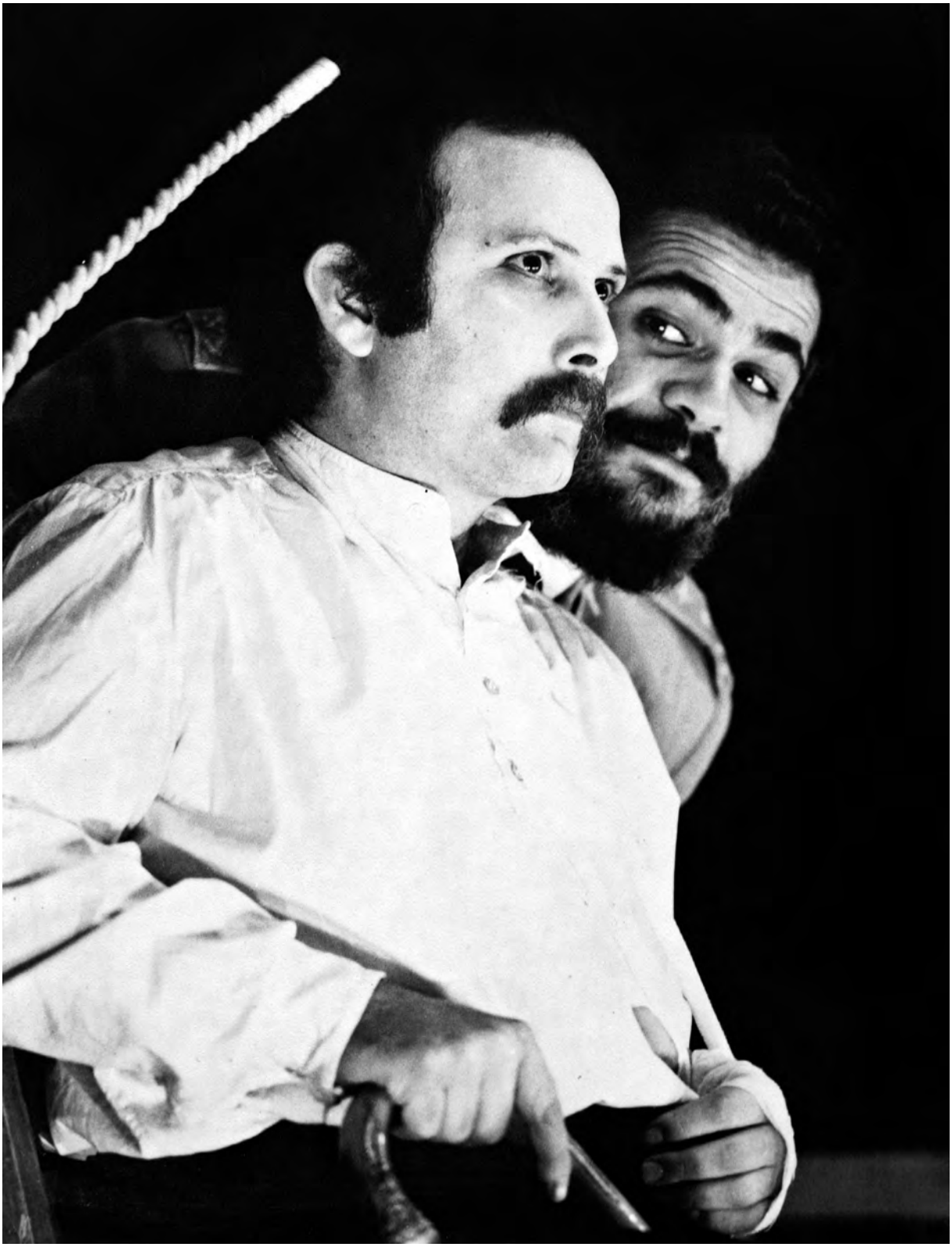

Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş "Özgürlüğün Bedeli" oyununda...

örtbas etmek için Türkiye'den alelacele çağırttığı Sayın Cüneyt Gökçer'e de –eğer gelecekse- Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'ndaki "Özgürlüğün Bedeli" oyununu kaçırmamasını salık veririz."

LBT, yurdunun kültür-sanat, demokrasi ve barış sorunlarına ve gelişmesine ilişkin, sorumluluğunun bilincinde, 1981-82 tiyatro döneminde Emmanuel Robles'in yazdığı Yaşar Ersoy'un yönettiği "Özgürlüğün Bedeli" öbür adıyla "Monserrat" oyununu sahneler. Oyunun dekorunu Musa Kayra yapar.

Oyunun tanıtım broşüründe LBT, "Neden Özgürlüğün Bedeli" oyununu şeçtiğini şöyle açıklar.

"İnsan insan olalı beri kaynağını; akıldan, yaşam hakkından, insan olma onurundan almıştır. Yani kısaca adına Özgürlük denen, o vazgeçilmez nimet için insan olmuştur ve onun için amansız bir biçimde savaşmıştır.

Ve perdelerini hala açamayan K. T. Devlet Tiyatrosu'nun bu acizliğini örtbas etmek için Türkiye'den çağırttığı Sayın Cüneyt Gökçer'e de -eğer gelecekse- Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'ndaki "Özgürlüğün Bedeli" oyununu kaçırmamasını salık veririz.

Şener Levent - 4.11.1981

Her çağda olagelen, sürüp giden, sürüp gidecek olan bir savaş: Özgürlük Savaşı.

Bedeli ödenmeden hiçbir özgürlük tarihsel süreç içersinde kazanılmamıştır. Özgürlüğü savunanlar, özgürlüğün bedeli olarak zincire vurulmuşlar, çarmıha gerilmişler, yakılmışlar, idam edilmişlerdir. Fakat tarihte daima son söz özgür düşüncenin olmuştur.

İşte oyunumuzda özgürlük için savaşanları ve bunun bedelini nasıl ödediklerini göreceğiz. Çünkü bedeli ödenmeden kazanılan özgürlük, özgürlük değildir."

Monserrat Yaşar Nasıl Başarılı Olabilirdi?

LBT'nin sahnelediği "Özgürlüğün Bedeli" oyunuyla özgürlük için direnişin; coşkuyla, inançla, insan onuruyla, yurtseverlikle nasıl güçlendiği tiyatronun etkin, çarpıcı diliyle seyirciye yansıtılır. Oyun, izleyicinin büyük beğenisini kazanır ve uzun süre kapalı gişe oynar. Söz gazetesi 4 Kasım 1981'de, oyunla ilgili şu haberi verir:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Kapalı Gişe Oynuyor.

Özgürlüğün Bedeli oyunuyla perdelerini açan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu halkın büyük bir beğenisini kazandı. Kapalı gişe oynayan oyun gerçekten çok güçlü bir yapıt. Bağımsızlık ve özgürlük savaşlarını konu alan oyun, LBT sanatçılarının elinde daha da güçlenerek seyircinin karşısına çıkıyor. Tüm oyuncular kendilerine düşen görevi başarıyla yerine getiriyor. Bu oyun, düşünen, gören insanın, duyan insanın, özgürlüğü için savaşan insanın yaşamını yansıtıyor. Soluk kesici bir oyun ve oyunun başlangıcından sonuna kadar artan bir gerilimle, bu soluk kesici durum daha da artıyor."

Dolu dolu oynayan oyun için yer bulamayan seyirci haftalar sonrası için bilet alır. Bu Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketinde pek görülmeyen bir olaydır. Oyunun başarısı karşısında iktidar çevreleri ve yayın organı Birlik gazetesi rahatsız olur. 9 Kasım 1981'de Birlik gazetesi, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu ve "Özgürlüğün Bedeli" oyununun sahnelenmesini, Devlete karşı, anayasal kuruluşlara ve yöneticilere karşı art niyetli bir eylem olarak nitelendirir. Birlik gazetesi yazısının son bölümünde şu görüşlere yer verilir:

"Türkiye'de anarşi ve devrim körükleyicileri bugün yargılanır ve lanetlenirken özgür bir ulusun ve özgür bir vatanın içinde, çarpık özgürlükler arayanların, tiyatroları nasıl kullandıklarını unutmamak gerek.

Oynanan bu oyun tesadüfi değildir. Bu oyun sanatsal değerine göre repertuvara alınmamıştır. Dün Türkiye'de bugün Kıbrıs'ta olan oyunlardan başka bir amaca yönelik değildir. Yoksa Yenidüzen'le Söz bu konuda bu kadar uyumlu olabilir miydi? Monserrat-Yaşar nasıl başarılı olabilirdi?"

Bu ifadeden de anlaşıldığı gibi LBT'nin başarılı olduğunu, ama bundan rahatsızlık duyduğunu iktidar ve yayın organı açıkca belirtiyor. LBT, seyircisini artırarak yürüyüşünü bütün saldırılara rağmen engellenemez bir şekilde sürdürür.

Lefkoşa'da gösterimlerini tamamlayan LBT, "Özgürlüğün Bedeli" oyunuyla diğer yerleşim yerlerine de turne düzenler. Bu turnelerde de daha önce belirtildiği gibi çeşitli maceralar yaşanır; yolu kaybedip askeri bölgeye girmek, polis tarafından çevrilmek, ambar temizleyip oynamak, coşkuyla alkışlanmak, seyircinin coşkusu ve ısrarla tekrar tekrar köylerine davet etmeleri, dekor taşıyan çöp kamyonetinin arızası ve yolda kalması gibi... Ama herşeye karşın tiyatronun coşkusu LBT ile Kuzey Kıbrıs'ta yaşanır.

K.T. Devlet Tiyatrosu Müdürü Sağolsun

Şener Levent

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun toplumsal bilincin oluşumuna katkısı çok büyük. K.T. Devlet Tiyatrosu Müdürü sağolsun. Cezalandırmak niyetiyle birkaç sanatçının görevine son vermeseydi, şimdiye bu tiyatro doğmayacak ve biz de ardarda böyle güzel oyunlar seyredemeyecektik. Ne "Vatandaş Oyunu", ne "Oku Adam Ol", ne "Kuzeyname" ve ne de geçtiğimiz hafta seyrettiğimiz "Özgürlüğün Bedeli" olacaktı. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarını bir kez daha kutlarız.

Gülgün Sakallı, Işın Refikoğlu, Erol Refikoğlu, Barış Burcu, Yaşar Ersoy ve Hüseyin Kemal "Özgürlüğün Bedeli" oyununda...

Ve perdelerini hala açamayan K. T. Devlet Tiyatrosu'nun bu acizliğini örtbas etmek için Türkiye'den çağırttığı Sayın Cüneyt Gökçer'e de -eğer gelecekse- Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'ndaki "Özgürlüğün Bedeli" oyununu kaçırmamasını salık veririz.

Söz – 4 Kasım 1981

"Özgürlüğün Bedeli"

Fikret Demirağ

"Özgürlüğün Bedeli'ni çok iyi yorumlanmış, düzenlenmiş, oynanmış bir oyun diye tanımlamaktan öte bir yargıda bulunamayacağım. Geçen yılki halk ilgisini artırarak sürdürdüklerine göre halkımız da bunun bilincinde... Salonları dopdolu oynuyorlar. Dışarıda kalanlar bilet alamadığı için, bir başka gece görmek umuduyla geri dönenler de bir hayli... Demek ki halkımız sahip çıkıyor oyuna. Öbür sanatsal etkinliklere sahip çıkışı gibi bir "patlama" söz konusu halkımızda.

...Özetlersek: Belediye Tiyatrosu sanatçıları kutlanması gereken bir içtenlikle, çabayla, özveriyle, görülmesi mutlaka gerekli bir oyun ortaya çıkarmışlar. Görmeyenler, göremeyenler için bir "eksiklik".

Halkın Sesi - 27 Kasım 1981

"Özgürlüğün Bedeli" Gerilim Dolu Yeni Bir Oyun

Cevdet Çağdaş

Emanuel Robles'in yazdığı ve yıllar önce Güney Amerika'da yer almış özgürlük savaşında geçen olayların bir kesitini işleyen yeni bir oyun, 30 Ekim Cuma akşamı perdelerini yeniden açan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları tarafından oynanmaya başlamıştır. Zamanı ve yeri açıklıkla belirtilmeyen oyunun yeni kurulan bir topluluk tarafından oynanması cesur bir atılım ve güçlü bir girişim olarak değerlendirilebilir. Oyunu izleyenlerin bu görüşe katılacaklarına inanıyoruz.

... Belediye Tiyatrosu Binası ne yazık ki iki üç defa daha geniş bir yer olamamıştır. Çoğunun içeriye girememesi üzücü bir görüntü yaratıyordu.

... Pembe gözlükle etrafı seyredenler için, ibret dolu bir yaşamın acımasız oyunu! Baştan sona dek gerilim içinde sürüyor.

Oyun ilerledikçe, izleyici artık Belediye Tiyatrosunda değil de İspanya'daki tutukevinde sanıyor kendini. Büyük ders veren güçlü bir oyun, güçlü bir oyuncu kadrosu ile oynanıyor.

Oyunda, yer alanları nasıl kutlamalı bilmem. Dilerim bahçeler dolusu güzel çiçekler onların olsun.

Bozkurt - 9.11.1981

Özgürlüğün Bedeli Üstüne

Sabahattin İsmail

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sahnelediği Özgürlüğün Bedeli adlı oyunu, geçtiğimiz hafta büyük bir beğeni ve ilgi ile izledik. Salonu hınca hınç dolduran seyircilerin coşkun alkışlarından edindiğimiz izlenime göre gerek oyun, gerekse oyuncular seyircilerin oldukça beğenisini kazandılar.

Herkes ayrı ayrı kendine düşeni üstün bir başarı ve yetenekle yerine getirdi. Bunda belki de rollerin oyuncuların yeteneklerine, fiziki görünümlerine göre tam bir isabetle dağıtılması da büyük rol oynadı. Yalnız oyunun seçiminde ve sunuluşunda gösterilen başarıdan ötürü değil, bu açıdan da kutlamak gerek tüm sanatçıları.

...Sömürgecilere karşı onurlu direnmeyi, haklı kavgaya olan inancı, ölüme gülerek gitmeyi anlatan, çağdaş klasikler arasına girmiş böyle bir eseri seçtikleri ve usta bir oyunculukla oynadıkları için Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncuları ile oyuna amatörce emek veren diğer oyuncuları da kutlamamak elde değil... Profesyonel tiyatro tarihimizde çok önemli bir aşama olan bu oyunun kaçırılmamasını salık veriyoruz. Eminiz oyun sonunda seyircilerin çoğunluğu bilinçlerine birşeyler eklendiğini, bazı sorunların cevabını daha kolay bulduklarını göreceklerdir. Toplumcu tiyatronun bir amacı da bu değil mi zaten...

SÖZ - 9 Kasım 1981

"Özgürlüğün Bedeli"

Sevgül Uludağ

Bu oyun çok güçlü bir kalemin elinden çıkmış, çok güçlü bir kadronun sahnelediği, sürükleyici, nefes kesici bir oyun... Hem halk, hem basın alkışladı bu oyunu. Çünkü böylesine bir oyunu çok uzun süredir Kıbrıs'ta izleme olanağı bulamamıştık.

"Özgürlüğün Bedeli" uzun süre akıllardan silinmeyecek nitelikte bir oyun. Tüm oyuncular bu oyunu gerçekten duyarak, yaşayarak sergilediler. Yaşar Ersoy yönetiminde kolektif bir çalışmayla güçlü bir sahne bütünlüğü çıkardılar. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu yürekten alkışlamak, desteklemek gerek.

Halkın Sesi - 5 Kasım 1981

Afiş : Musa Kayra

Özgürlüğün Bedeli
"Monserrat"

Yazan
Emmanuel Robles

Yöneten
Yaşar Ersoy

Dekor
Musa Kayra

Efekt ve Işık
Timur Öztürk

Oynayanlar
Izquierdo/**Osman Alkaş**
Monserrat/**Yaşar Ersoy**
Aktör/**Erol Refikoğlu**
Elena/**Gülgün Sakallı**
Anne/**Işın Refikoğlu**
Çömlekçi/**Barış Burcu**
Tüccar/**Hüseyin Kemal**
Ricardo/**Salih Öztoprak**
Teğmen/**Derviş Dervişoğlu**
Rahip/**Timur Öztürk**

Filistin Halkıyla Dayanışma

LBT'ye Soruşturma ve "One Minute"

LBT, düşlediği hayatın yasalarıyla oyunlar seçip sahnelerken, ülkesinde ve dünyada olan olaylara karşı duyarsız ve tepkisiz kalmaz; daha iyi, daha güzel, daha insanca yaşanılır bir dünya ve yaşam için oyun sahnelemenin yanı sıra tavrını, tepkisini, dayanışmasını da ortaya koyar.

ABD ve İngiltere emperyalizminin ortadoğudaki jandarması İsrail'in, Filistin halkına uyguladığı soykırım hareketini, işgali ve insanlık dışı muameleyi kınamak ve Filistin halkıyla dayanışmaya dikkat çekmek için LBT, 18 Temmuz 1982'de **"Filistin Halkıyla Dayanışma"** adı altında etkinlikler düzenler. Bu etkinliklerde LBT "Özgürlüğün Bedeli" oyununun yanı sıra, Filistin şiirlerinden oluşan şiir dinletisi ve Filistin afişlerinden de bir sergi düzenler.

GÖRMEYENLERE BİR FIRSAT DAHA

BELEDİYE TİYATROSU 'FİLİSTİN HALKI İLE DAYANIŞMA' GECESİNDE ÖZGÜRLÜĞÜN BEDELİ'Nİ BİR KEZ DAHA OYNUYOR

Bu akşam Neptün Açık Hava Tiyatrosu'nda 'Özgürlüğün Bedeli'nin yanısıra şiirler de okunacak

LEFKOŞA— Lefkoşa Belediye Tiyatrosunun "Filistin Halkı ile Dayanışma Gecesi" bu akşam Neptun Açık Hava Tiyatrosunda yapılıyor.

İsrail'in Filistin halkına uyguladığı soykırım hareketinin insanlık dışı, emperyalist, faşist bir hareket olduğunu vurgulayarak bu hareketi şiddetle kınadığını belirten Lefkoşa Belediye Tiyatrosu yetkilileri her zaman Filistin halkının yanında olduklarını mücadelelerin tüm mazlum halkların mücadelesi olduğunu belirttiler.

ÖZGÜRLÜĞÜN BEDELİ

Bu akşam düzenlenen gecede Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları görenlerin büyük beğenisini kazanan "Özgürlüğün Bedeli" oyununu bir kez daha halka sunacak.

Bu arada gecede çoğunluğu Filistinli olan şiirler de okunacak.

Ancak anti-emperyalist, anti-faşist ve anti-işgal söylemleri ve Filistin'in bu düşüncelerle mücadelesini sürdürüyor olması, o zamanlarda Türkiye ve Kıbrıslı Türk yöneticileri tedirgin eder. Bunun üzerine sivil polis ve devletin enformasyon görevlileri LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'u sorguya çekerler. Afişleri ise denetlemeye tabii tutarlar. Neden, ne amaçla **"Dayanışma"** etkinliğinin düzenlendiği sorgulanır. Afişler tek tek incelenir, Arapça yazılı afişler Türkçe'ye çevrilerek sakıncalı(!) gördükleri afişleri ayıklamaya koyulurlar. Ancak LBT sanatçılarının kararlı, cesaretli tavrı ve Belediye Başkanı Mustafa Akıncı'nın üst düzeydeki yöneticilerle yaptığı görüşmeler ve basının tepkisi karşısında iktidar geri adım atar. Ve bunun bir engelleme olarak algılanmamasını sadece bilgilenmek istediklerini belirtirler. LBT, bunun üzerine yoğun bir katılımla **"Özgürlüğün Bedeli"** oyununu, **"Filistin Şiirleri Dinletisi"** ve **"Filistin Afişleri Sergisi"**ni sunar.

2 Temmuz 1982 tarihli Ortam, Yenidüzen ve Söz gazetelerinde LBT'nin şu haberi yer alır.:

"İsrail'in, Filistin halkına uyguladığı soykırım hareketinin, insanlık dışı, emperyalist, faşist bir hareket olduğunu vurgulayarak, bu hareketi şiddetle kınadığını belirten Lefkoşa Belediye Tiyatrosu yetkilileri her zaman Filistin halkının yanında olduğunu ve mücadelelerinin tüm mazlum halkların mücadelesi olduğunu belirttiler.

Bu amaçla Belediye Tiyatrosu, 8 Temmuz 1982 Perşembe gecesi saat 21.00'de Neptün Açık Hava Tiyatrosu'nda Filistin Halkıyla Dayanışma Gecesi düzenlediğini açıkladı. Filistin Halkıyla Dayanışma Gecesi'nde Lefkoşa Belediye Tiyatrosu "Özgürlüğün Bedeli" oyununu ve Filistin şiirlerini halkımıza sunacaktır. Biletler, Belediye Başkanlık binasından, oyun gecesi gişeden ve çeşitli kollardan satılmaktadır."

LBT'nin düzenlediği etkinliklerde elde edilen gelir Filistin Halkıyla Dayanışma Fonu'na yatırılır.

1982 yılından 2011 yılına , bu kitabın yazıldığı tarihe kadar 29 yıl geçti. 2010 yılında Filistin halkıyla dayanışma artık Türkiye'de de, KKTC'de de Devlet eliyle yürütülmekte hatta İsrail'le ilişkiler dondurulma aşamasına getirilmektedir. Savaş gerginliği yaşanmakta, sivil gemilere ateş açılmakta, protestolar havada uçuşmakta T.C Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan **"one minute"** çekmektedir. Nereden nereye...

LBT, İsrail'in, Filistin halkına uyguladığı soykırım hareketinin, insanlık dışı, emperyalist, faşist bir hareket olduğunu vurgulayarak, bu hareketi şiddetle kınar.

Biraz Gelir Misiniz?

Aziz Nesin 1981-1982

Dünyayı Güzelleştirmek İçin LBT'ye "Biraz Gelir Misiniz?"

LBT 1981-82 tiyatro döneminin ikinci oyunu olarak Aziz Nesin'in yazdığı "Biraz Gelir Misiniz"i sahneler. LBT, "Biraz Gelir Misiniz"i, dünyayı güzelleştirmek için ödünsüz uğraşan sanatçının savaşımını anlatmak amacıyla seçtiğini, izleyiciye dağıttığı broşürde şöyle belirtir:

"Sanat, insanlık tarihinin ilerlemesinde, insanoğlunun en büyük gerçeği olan yaşama sanatına yardımcı olan bir araçtır.

"İnsanın dünyayı tanıyıp değiştirebilmesi için gereklidir." Son yıllarda ülkemiz sanatında, sanatçılarında bir kıpırdanma, bir şeyler yapma uğraşı var. Buradan hareketle bu oyunu sahneliyoruz. Sanatçının yaşamını, savaşımını, dolmak bilmeyen çilesini derinlemesine yansıtmaya çalıştık... Yiyecek yemeği, içecek çayı bulunmadığı halde sanatını satmayan, gerçek sanatçıyı göstermek için... Daha iyiyi, daha güzeli arayıp bulan ve tüm insanlığın hizmetine sunan sanatçının uğraşını göstermek için... Çalışma isteği, işini bitirip tamamlama tutkusu, sanatçının ölüme karşı bile nasıl direndiğini yansıtmak için... Sanatın, dünyamızı kötülüklerden arındırıp, tüm insanlığı dostluğa, barışa, kardeşliğe çağırması gerektiğini anlatmak için..."

Bu günden yani bu postmodern çağdan bakıldığında "Biraz Gelir Misiniz" oyunundaki supi ustası Mateh Usta'nın sanat, sanatçı anlayışına, yaşam biçimine, tavrına, idealine, üretimine yabancı kalabiliriz, hatta söz konusu kavramları bir enayalik olarak görüp gülebiliriz. Çünkü küreselleşen neoliberal politikalarla; toplumsal, sanatsal, küresel yıkımı, ardından da sığlaştıran, yalnızlaştıran ve gelecek tasarımını yok eden postmodern durum kuşatmasıyla kurumsal, toplumsal, ideolojik bir çözülüş ve çürüme dönemi yaşanmaktadır. Sermaye-meta-piyasa fetişizminin doruk noktasının yaşandığı bu postmodern dönemde; insan ve insani değerler yok edilmekte, yerine metalar ya da insanileştirilmiş metalar konulmaktadır. Artık ortak değer, toplumsal bilinç ve kolektif iradeye bağlanmaktan çıkmış kendi bencil doyumları peşinde at koşturan yağmaya ve tüketime açık bir düzende bireyler, Mateh Usta'nın sanatına, dünyayı güzelleştirme idealine ve insan onuruna yabancıdırlar... Onu anlayamazlar... Çünkü neoliberal tüketim politikalarıyla tüketim çılgınlığı içinde kendini de tüketmiştir. Kısacası bencilleşen, yalnızlaşan, sığlaşan birey kendine de yabancılaştırılmıştır.

Sanatçıların **"Daha güzel bir dünya kurma kaygısı"** ise yıkılan duvarın yıkıntılarının altında kalmıştır. Ve postmodern durum dalgasının içinde toplumdan koparak, topluma tepeden bakarak, havada uçuşan çağrışımlarla, biçimlerle ve **"Bir Şey Söylememe"** maharetiyle sanat pazarlanmaktadır. Nokta. Bitti. Ama Aziz Nesin ve onun Mateh Usta'sı yaşamaktadır...Ve ona her zamankinden çok ihtiyacımız vardır...

LBT'nin sahnelediği "Biraz Gelir Misiniz" oyununun Lefkoşa temsilleri tamamlandıktan sonra diğer yerleşim yerlerine de götürülür.

Sanatçıların "Daha güzel bir dünya kurma kaygısı" ise yıkılan duvarın yıkıntılarının altında kalmıştır. Ve postmodern durum dalgasının içinde toplumdan koparak, topluma tepeden bakarak, havada uçuşan çağrışımlarla, biçimlerle ve "Bir Şey Söylememe" maharetiyle sanat pazarlanmaktadır.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda "Biraz Gelir Misiniz?"

Cevdet Çağdaş

'Biraz Gelir Misiniz' oyunuyla, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu her zamanki gibi sadelik içinde, fakat sanat yetenekleri tartışılmaz güçlü elemanlarıyla etkinliğini sürdürüyor. Oyun iyi seçilmiş ve sunulmuştur. Etkin ve çağdaş bir dekor göze hoş geliyor.. Oyuncular rolleri için çok iyi seçilmişler, ayrı ayrı başarılıdırlar diyebiliriz.

Sanatçının bütün güçlüklere karşın, ödün vermeden, yaşam ve ölüm arasında verdiği acılı mücadele, dramatik bir şekilde yansıtılıyor. Bu yapılırken bazı ilginç tipler sergileniyor gözler önünde. Bütün bunlar renkli kavallar, tatlı kaval sesleri ile bir o kadar daha güzelce işleniyor.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosunda yeni bir şölen var. Tatlı kaval sesleri, hareketli bir oyun, çıplak döşemede, katı koltuklarda otursanız bile; size bunları hoş gösterecek niteliktedir. Görünüz, beğenecek ve seveceksiniz."

Bozkurt - 1 Mart 1982

Biraz Gelir Misiniz?

İsmet Kür

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu gene anlamlı, başarılı bir oyunla sanatseverlerin karşısında.

"Biraz Gelir Misiniz?" bir gerçek sanatçının ayakta kalabilmek için, yakın ve uzak çevresinde her tür, her sınıf insanla verdiği savaşımın öyküsü...

Belediye Tiyatrosu oyuncuları, dağıttıkları tanıtma yazısının bir bölümünde şöyle demişler: "Sanatçının yaşamını, savaşımını, dolmak bilmeyen çilesini derinlemesine yansıtmaya çalıştık..."

Oyunun özü bu işte...

"Biraz Gelir Misiniz" görülmeye değer ve genelde çok başarılı bir oyun.

Olay - 29 Mart 1982

Biraz Gelir Misiniz?

Kadir Kaba

"Sağolsun abim, Lefkoşa Belediye Kültür Merkezine kadar arabası ile götürdü beni. Aziz Nesin'in "Biraz Gelir misiniz" oyununu oynuyordu Lefkoşa Belediye Tiyatrosu.

Köhne bir bina Lefkoşa Belediyesi Kültür Merkezi binası. Yadsımadım... Işıklar söndü... Işıklar yandı oyun bitmişti. Alkış, alkış... Ve alkış vardı salonda. Seyirci alkış olmuş alkışlıyordu sanatçıları. Sevişiyordu sanatçılarla sanatsever halk alkışlarda, ben de onlarla.

Harika idi Lefkoşa Belediye Tiyatrosu. Yaktım pipomu, evime kadar yürüyebilirdim rahatlıkla."

Demokrasi - 27 Mart 1982

Afiş : Musa Kayra

Biraz Gelir Misiniz?

Yazan
Aziz Nesin

Yöneten
Yaşar Ersoy

Dekor
Musa Kayra

Oynayanlar
Mateh Usta/**Erol Refikoğlu**
Zani/**Işın Refikoğlu**
Şarey/**Aygen Enin**
Cino/**Gülgün Sakallı**
Misa/**Barış Burcu**
Effer/**Osman Alkaş**
Aşi/**Şefika Münür**
Pinay/**Hüseyin Kemal**
Bornok/**Yaşar Ersoy**

Gülgün Sakallı, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu ve Işın Refikoğlu "Biraz Gelir Misiniz?" oyununda...

Biraz Gelir Misiniz?

Sabahattin İsmail

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yoğun bir çalışma ile ortaya çıkardığı bu eser Aziz Nesin'in ilk oyunu...

"Biraz Gelir misiniz" oyununda sanatçının yaşamı, savaşımı, bitmek bilmeyen çilesi derinlemesine yansıyor. Oyunda, yiyecek yemeği, içecek çayı bulunmadığı halde, sanatını, emeğini satmayan, kalemini kırmayan; satılması için verilen milyonları elinin tersi ile itip sefalet içinde ama onuru ile yaşamayı tercih eden toplumcu sanatçıların çilesi anlatılıyor...

Erol Refikoğlu ve Yaşar Ersoy "Biraz Gelir Misiniz?" oyununda...

Tiyatro kültür düzeyinin belli olduğu toplumumuzda, trajik-komik oyunlara alışık seyircinin çoğunluğuna oyun soyut, anlaşılmaz gelebilir. Ama bu gerçek oyunun büyüklüğünü, oyuncuların ustalığını gölgelemiyor.

Böylesine güzel bir eseri bize izleme olanağı sağladıkları ve başarılı oyunları için kucak dolusu teşekkürler Lefkoşa Belediye Tiyatrosu çalışanlarına...

Demokrasi – 20 Mart 1982

Mateh Usta Ve Supileri

Timur Öztürk

Bu gece Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun bir oyununu (Biraz Gelir Misiniz) izledim.

Satıp-Alan ve Alıp-Satanla, supici Mateh ustanın (Sanatçı) yüzyıllardır hiç bitmeyen (Bitmeye Yüz Tutan) çatışmalı ilişkileri konu ediliyordu oyunda. Ne yazarı Aziz Nesin'i, ne de oyuncuların övgüsünü yapmak istiyorum. Yapamam. Çünkü her kelime, her cümle anlamsız (Kifayetsiz) kalır. Ben sadece gerçek hayatta ki, alıp-satan, satıp-alanlarla, supici Mateh ustanın (Sanatçının) çelişkili ilişkilerinin bu denli güzel bir biçimde sahnede vurgulanışının takdirini yapmak istiyorum.

Kıbrıs Sanat Dergisi - Şubat 1982

İşten Atılan Sanatçıların Geri Alınması Hükümet Protokolünde

Lefkoşa Belediyesi'nin 1980'de düzenlediği 1. Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği'ne "Vatandaş Oyunu" ile katılan K.T.Devlet Tiyatrosu sanatçılarının işlerine son verilme olayı ve bazı sanatçılar hakkında açılan soruşturmalar ve uygulanan baskılar, Mart 1982'de kurulması planlanan UBP-DHP-TBP Koalisyon hükümeti çalışmalarında gündeme gelir.

İşten atılan iki tiyatro sanatçısının *(Yaşar Ersoy, Osman Alkaş)* yeniden K.T.Devlet Tiyatrosu'na alınmaları ve çalışmalarını orada sürdürmeleri için DHP öneri yapar. DHP'nin önerisine UBP karşı çıkar ve sert tartışmalar yaşanır. Ancak DHP'nin ısrarlı tavrı üzerine K.T.Devlet Tiyatrosu'ndan işten çıkartılan sanatçıların yeniden işe alınmaları UBP-DHP-TBP Koalisyon Hükümeti protokolüne madde olarak yazılır. Protokolde, birçok ekonomik ve siyasal konuları içeren maddelerin yanında 6. Madde olarak **"Görevden atılan tiyatro sanatçılarının göreve alınmaları"** maddesi yer alır. Söz konusu koalisyon protokolü 2 Mart 1982'de Söz gazetesinde yayımlanır.

Sanatçılara yapılan bu öneri, o günlerin kültür sanat gündeminin başına oturur. Geri dönülmeli mi yoksa LBT'de devam mı edilmeli? Dönmeyin diyenlerin yanında geri dönün, bu fırsatı kaçırmayın Belediyenin bünyesinde tiyatronun yaşaması zor; salonu, kadrosu, bütçesi yok, geleceğinizi düşünün diyenler, uyaranlar da çok olur.

İşten atıldıktan sonra LBT'yi kuran sanatçılar, DHP'nin ve Genel Başkanı İsmet Kotak'ın bu iyi niyetli yaklaşımına memnuniyetlerini ve teşekkürlerini belirtirler. Ancak büyük emeklerle, özveriyle kurdukları ve toplumcu gerçekçi sanat çizgisinde, iki yıldan beri özgür ve özerk yaşattıkları ve geliştirip yaygınlaştırmayı amaç edindikleri LBT'yi bırakıp, siyasetin ve bürokrasinin kıskacında sıkışan, sanatın evrensel disiplinleri ve normlarının yaşatılmasına izin verilmeyen K.T. Devlet Tiyatrosu'na geri dönmelerinin mümkün olmadığını; böyle bir tavrın izleyicilerine ve kendilerine güvenen herkese ihanet olacağını açıklarlar.

Böylece, sanatçıların ortaya koyduğu bu görüş ve duruş çerçevesinde Lefkoşa Belediye Tiyatrosu yaşamına devam eder. Ve ilerleyen yıllarda LBT yaptığı çalışmalarla, toplumda, nitelikli ve saygın bir sanat kurumu olarak yer alır.

UBP-DHP-TBP Koalisyon Hükümet Protokolü İmza Töreni - 1 Mart 1982
İmzalanan protokolde altıncı madde olarak "Görevden atılan tiyatro sanatçılarının göreve alınmaları" yer alır.

Sevgili Doktor

Anton Çehov 1982-1983

LBT Üçüncü Yılında Önemli Bir Çıkış Yapar

LBT, 1982-83 tiyatro döneminde Anton Çehov'un yazdığı hikayelerden Neil Simon'un oyunlaştırdığı, Yaşar Ersoy'un yönettiği "Sevgili Doktor" oyunuyla önemli bir çıkış yapar. Oyun, LBT'nin başarı çizgisinde, her kesim tarafından bir gelişme olarak değerlendirilir. LBT'ye şiddetle saldıran UBP iktidarı ve yayın organı Birlik gazetesi bile, LBT'nin başarısı hakkında olumlu yazılar yayımlar.

Üçüncü yılında LBT, Kıbrıs Türk kültür sanat hareketi içinde, nitelikli ve saygın bir yere sahip olur. Kuruluşuna, çalışmalarına başta şiddetle karşı çıkan, yok sayan resmi çevreler de LBT'nin nitelikli ve verimli çalışmaları, seyircinin sürekli artışı karşısında, bu tiyatro kuruluşunu kabul etmek ve alkışlamaktan başka seçenekleri olmadığını görürler. Ancak ilerleyen yıllarda LBT'ye hep yasakçı, engelleyici bir tutumla yaklaşmayı da sürdürürler.

LBT'nin başarısında en önemli nedenlerden biri de izleyici ve basındır. İzleyicinin ve basının LBT'ye desteği, bu Tiyatro kurumunun daha nitelikli çalışmalar yapmasını sağlar.

Kıbrıs Türk Federe Devleti'nin devlet protokolü ilk kez, "Sevgili Doktor" oyunuyla, LBT'nin ambardan bozma döküntü salonunda yerini alır. Ve çok ilginç bir tesadüf, yağmurlu olan o gecede tavan akıtır ve sigorta atar, "dört duvar bir tabut" olan salaş salon karanlığa gömülür. Bir anda herkes paniğe kapılır. Komünist, anarşist ve bölücü olarak suçladıkları LBT'de korumalar, polisler bir anda salonun tek girişini ve korunması gereken zevatı kuşatırlar. Salonda Devlet Başkanı Rauf Denktaş, Başbakan Mustafa Çağtay, T.C. Büyükelçisi İnal Batu, bakanlar, milletvekilleri, konuk Türkiye Devlet Bakanı Turhan Fevzioğlu, Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı, Kolordu Komutanı, Güvenlik Kuvvetleri Komutanı vb. eşleriyle bulunmaktıydı. Elektiriklerin kesilmesi üzerine Devlet Başkanı Rauf Denktaş espriyle karışık **"Ne oluyor… Suikast mı var?"** diye sorar. "Sevgili Doktor" oyununda yazarı oynayan Osman Alkaş, oyundan bir repklikle **"Ben demedim mi size evim dökülür, yağmur yağdığı zaman akıtır diye… Sanırım sigorta atmıştır."** diyerek ortalığı sakinleştirmeye çalışır. Ve yaktığı çakmakla Büyükelçi İnal Batu ve korumalarıyla birlikte sigortayı tamir ederler. Elektrik yeniden devreye girer ve oyuna kalındığı yerden devam edilir. Ama korumalar oyun boyunca her an bomba patlayacak gibi gergin bir vaziyette duvar diplerinde beklerler.

Aradan bir yıl geçmiş olmasına karşın, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun Londra'da yaşayan Kıbrıslı Türklere sunduğu tiyatro ziyafetinden hala daha söz edilir olması, öyle sanıyorum ki, gerek KKTC hükümetleri, gerekse KKTC Londra temsilciliği yetkililerinin görev ve sorumluluk trafiklerindeki uyarı ışığını sürekli olarak yakıp söndürmektedir.

Erten Kasımoğlu - 8.4.1984

Gerçekçilik akımına üçüncü boyut kazandıran ve ***"sanat için önemli olan, sorunları doğru olarak ortaya koymaktır"*** diye belirten Anton Çehov'un oyunu, o gece LBT'nin salonunda zıtlıklardan, çelişkilerden doğan bir de traji-komik durum yaratır. Bu olay üzerine Yurtsever Aydınlar Birliği'nin yayın organı **"ARAYIŞ"** gazetesi 14 Aralık 1982'de **"UYARIYORUZ"** başlıklı bir haber yorum yazısıyla ***"Sanatı, sanatçıyı, insanımızı katletmeyelim"*** çağrısında bulunur. Yazıda LBT salonunun yetersizliği, sanata ve insana yakışmayan ilkel yapısı vurgulanır ve gecede bir yangın çıksa facia yaşanacağı belirtilir. Bu olay LBT'nin yeni, sağlıklı, çağdaş ve daha olanaklı bir salon ihtiyacını da, bütün yetkililerin gözleri önüne serer. LBT'nin başlattığı ve yürüttüğü çağdaş, donanımlı bir tiyatro binasını topluma kazandırma mücadelesini ilerleyen bölümlerde ele alacağız.

LBT "Sevgili Doktor" oyunuyla diğer yerleşim yerlerine de gider. Yurtiçi turne programını tamamladıktan sonra LBT Londra turnesine çıkar. Londra Kıbrıslı Türklerle Dayanışma Fonu'nun davetlisi olarak Londra'ya giden LBT, ünlü London Palladium Tiyatro Salonunda "Sevgili Doktor" oyununu, orada yaşayan Türklere ve yabancılara sunar. Oyun seyirci üzerinde büyük etki bırakır.

9 Mayıs 1982'de Kıbrıs Postası gazetesi ***"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Londra'da büyük ilgi uyandırdı"*** başlığıyla Londra turnesinin başarısına sayfalarında yer verir. Bir yıl sonra Londra'ya giden gazeteci Erten Kasımoğlu, 8 Nisan 1984'te Kıbrıs Postası'nda LBT'nin Londra Turnesi hakkında şunları yazar:

"Aradan bir yıl geçmiş olmasına karşın, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun Londra'da yaşayan Kıbrıslı Türklere sunduğu tiyatro ziyafetinden hala daha söz edilir olması, öyle sanıyorum ki, gerek KKTC hükümetleri, gerekse KKTC Londra temsilciliği yetkililerinin görev ve sorumluluk trafiklerindeki uyarı ışığını sürekli olarak yakıp söndürmektedir."

Belediye Tiyatrosu Ve Çehov

Fikret Demirağ

Çehov'un keskin tiplemelerini, olaylara bakışını, kurcalamalarını ve genel karamsar tavrının sonucu olarak ortaya çıkan "çözüm önermeme" tavrını Simon'ca çok iyi yakalandığı; yedi öykü arasındaki geçişlerin bağlantıların sağlam çatılı bir oyun bütünselliği içinde sağlandığı ne kadar gerçekse Belediye Tiyatrosu sanatçılarının da sahne ve oyun katkılarıyla, bu sağlamlığı pekiştirdiği de o kadar gerçek.

Toplumumuzdan, her oyunlarından sonra olduğu gibi bu oyundan sonra da sağlam bir not alacaklarını, özelde tiyatro, genelde sanat sevgisi ve bilincinin mayasının toplumumuz içinde tutmasına yeni bir katkı yapacaklarını buraya eklemek istiyorum.

Halkın Sesi – 6 Kasım 1982

Derinlemesine İşlenen İnsan...

Sevgül Uludağ

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları, bir "Lefkoşa Belediye Tiyatrosu" boyutunu aşarak, minik bir sahnede kocaman bir Rus yazarın hakkını vererek oynuyorlar. Bunu görmek kaçımızı sevindirmedi? Ve kaçımız bu özverili sanatçılara salt bir "alkış" sunmaktan öte bir yardım yapamamanın acısını duymadı? Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Işın ve Erol Refikoğlu, Şefika Münür ve Gülgün Sakallı'dan oluşan ekip "Kıbrıs'ta işlevini yerine getiren bir tiyatro var, Kıbrıs'ta tiyatro sanatçıları VAR" der gibiydiler sanki.

Afiş : Musa Kayra

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarını salt "alkışlamak" yetersiz. Oyunda aktarılanlar üzerine iyice düşünmek kişiye bırakılmış yorum payını değerlendirmek gerek... "Sevgili Doktor" kaçırmamanız gereken bir oyun.

Olay - 15 Kasım 1982

Sevgili Doktor

Yazan
Anton Çehov

Oyunlaştıran
Neil Simon

Yöneten
Yaşar Ersoy

Oynayanlar
Osman Alkaş
Erol Refikoğlu
Işın Refikoğlu
Yaşar Ersoy
Şefika Münür
Gülgün Sakallı

Sevgili Doktor Üzerine

Yıltan Taşçı

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncuları "Sevgili Doktor" adlı iki perdelik güldürüyü her Cuma, Cumartesi akşamları Lefkoşa'da kapalı gişe oynayarak tamamladılar. Şimdi de Lefkoşa dışında sergileyecekler oyunlarını.

Şefika Münür ve Yaşar Ersoy "Sevgili Doktor" oyununda...

Anton Çehov'un "Sevgili Doktor"u için basında yazılar çıktı. Benim tekrardan bu konuya değinmemin Lefkoşa dışındaki sanatseverlerimizin bu oyunu kaçırmamaları içindir. Üçüncü sanat yılına giren Lefkoşa Belediye Tiyatrosu her zaman iyi oyunlar seçmiş ve başarılı olmuştur. Zaten başarılarının en büyük sırrı oyuncularının çalışkanlığı ve yeteneği ile yargıyı seyirciye bırakan, seyirciyi düşündürüp ona bir şeyler veren oyunlar seçmelerinden kaynaklanır. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncularına Lefkoşa dışındaki oyunlarında başarılar dilerken, sanatseverlerimizin bu oyunu muhakkak seyretmelerini dileriz.

Birlik - 10 Aralık 1982

Başarılı Bir Oyun

Özker Yaşın

Büyük yazarların ne insanları eskir, ne oyunları eskir, ne kendileri eskir...

Büyük yazarların gizi buradadır işte. Hiç eskimemek. Yüzyıllara dayanmak... Ölümsüz olmak...

Bir toplumda tiyatro bilinci ancak büyük yazarların oyunlarını da arada bir halka sunmakla yaratılabilir. Klasikleri bilmeden çağdaşları değerlendirmek olası değildir. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu büyük bir yazarı, Anton Çehov'u başarı ile sundu bize.

Kaçırmayınız bu oyunu. Sevgili Doktor'u görünüz ve alkışlayınız Belediye Tiyatrosu sanatçılarını.

Kıbrıs Postası - 11 Kasım 1982

Çehov Ve İnsanları...

Hikmet A. Mapolar

Öyküler, bir zincirleme halkası değil, fakat tümünde de insanların aynılığı, Çehov'un ustalığını kanıtlıyor. Öyküler tümüyle sömürülen insanların yaşamı. Renkleriyle birbirinin benzeri bu insanlar. Tümü de ekmek kavgası, ekmek savaşımı içinde. Çehov usta kalemiyle kendini kanıtlarken, öykülerinde seçtiği konularla da ihtiyarladığını vurguluyor.

Demiştim bu yazımda Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncularından söz edeceğim diye...

Birbirinden ayıramayacağım bu altı usta sanatçı koskoca Anton Çehov'u yürütüyordu. Hem de sanatın zirvesinde diyebileceğim bir üslupta, bir şekilde.

Küçük eski bir tiyatro salonu. İmkanları ölçüsünde düzeltilmiş, halka açılmış. Fakat ne halkı sığıyor ne de bu usta sanatçılara yeterli olabiliyor.

Kıbrıs Postası - 7 Kasım 1982

Zaten başarılarının en büyük sırrı oyuncularının çalışkanlığı ve yeteneği ile yargıyı seyirciye bırakan, seyirciyi düşündürüp ona bir şeyler veren oyunlar seçmelerinden kaynaklanır.

Yıltan Taşçı - 10.12.1981

Işın Refikoğlu ve Yaşar Ersoy "Sevgili Doktor" oyununda...

Sevgili Doktor

Kamil Özay

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sergilediği bu oyun hakkındaki görüşlerimi geçen hafta yazacaktım. Ne var ki oyun yerine gittiğim zaman yer bulamadım. Bunu sitem olsun diye söylemiyorum. Bu olaydan bir gurur, bir sevinç duyduğum için söz ediyorum. Tiyatroya gidip de yer bulamamak alıştığımız bir şey değildi. Toplumumuz artık tiyatroyu seviyor, iyi oyunu seviyor. Bu bana tiyatroya okullarda amatörce de olsa emek vermiş bir kişi olarak gurur verdi. Tiyatronun kültüre katkısı, kişilik gelişmesindeki önemi inkâr edilemez.

Anton Çehov'un yedi öyküsünden oyunlaştırılan ve "Sevgili Doktor" adı altında sergilenen oyun oldukça ilgi gördü. Konusu genelde insan sorunları ve insanın toplum içindeki uğraşları. Güldürü tarzında veriliyor. Oyunu ilgiyle ve dikkatle izledim. Gerçek güldürü düşündüren ve fikir verendir, oyundan sonra kendi kendime sordum. Düşündüm mü? Gördüm ki bu soruyu kendime sorduğum anda bile düşünüyordum. Belediye Tiyatrosu oyuncularını gönülden kutlamak isterim. Büyük bir başarı sağladılar.

Birlik - 17 Kasım 1982

Belediye Tiyatrosu Tüm Olanaksızlıklara Rağmen Harikalar Yaratıyor…

Dr. Bekir Azgın

Çehov'un gerek hikayelerinde gerekse piyeslerinde vurgulanan tema "yeni ve daha güzel bir hayat"özlemidir. Yazar insanoğlunun çirkin, kötü, değersiz ve zavallı yanlarını ortaya koyarak ve bu yönleri ile insanlara iyiyi, güzeli ve doğruyu göstermeye çalışır. Çehov okurunu üzerken güldürür, gülerken düşündürür. Hayatın tüm karmaşıklığını üç-beş sayfalık hikayelerine sığdırabilme ustalığı ile dünya edebiyatında erişilmezler arasındadır...

Belediye Tiyatrosu oyuncularının tümü de tebrik edilmeye layık ve imrenilecek bir ustalık göstermişlerdir. Kanıma göre, "Sevgili Doktor", Belediye Tiyatrosu'nun şimdiye dek sergilediği en güzel, en doyurucu eserdir. Onca olanaksızlıklar içinde bunca başarılı bir oyun ortaya koymak, küçümsenemeyecek bir sanat olayıdır.

Bütün bunlara rağmen "Sevgili Doktor"un eksik ve aksak yanları yok muydu? Kuşkusuz vardı...

Bir yığın eksikliklere rağmen doğrusu ben umduğumdan fazlasını buldum Sevgili Doktor'da.

Anton Çehov'un ünlü oyunlarını birçok kez farklı ülkelerde, farklı tiyatrolarda ve farklı dillerde izlemiş bir kişi olarak,rahatlıkla diyebilirim ki, Belediye Tiyatrosu tüm olanaksızlıklara rağmen harikalar yaratıyor.

Kıbrıs Postası – 9 Kasm 1982

Anton Çehov'un ünlü oyunlarını birçok kez farklı ülkelerde, farklı tiyatrolarda ve farklı dillerde izlemiş bir kişi olarak, rahatlıkla diyebilirim ki, Belediye Tiyatrosu tüm olanaksızlıklara rağmen harikalar yaratıyor.

Dr. Bekir Azgın
9.11.1982

Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu "Sevgili Doktor" oyununda...

Yaşar Ersoy, Işın Refikoğlu, Erol Refikoğlu ve Şefika Münür "Sevgili Doktor" oyununun provasında...

Anton Çehov Yeniden Yaşatıldı

Cevdet Çağdaş

30 Ekim akşamı izlemek olanağını bulduğumuz bu yeni oyunlarında Belediye Tiyatrosu sanatçıları geçmişte olduğu gibi tümüyle çok başarılıydılar.

Çehov'un insanları arasında günümüzde de karşılaşabildiğimiz, benzer tipler vardır. Bu nedenle oyun süresince bazı izleyicilerin kendi yaşantılarını görmesi olasıdır. LBT sorumluları bu kez de seçtikleri bu oyun nedeniyle toplumun bilinçlenip gelişmesi yönünde olumlu bir tutum içinde olduklarını kanıtlamışlardır. Bir kaç saat için de olsa iyi bir eğlence arayanlara "Sevgili Doktor"u izlemelerini tavsiye edebiliriz.

Bozkurt - 4 Kasım 1982

Atatürk Kültür Merkezi Salonu

LBT'nin girisimiyle 75 Kisilik Konferans Salonundan 250 Kisilik Salona Dönüstürülür

Lefkoşa'da, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin katkılarıyla projelendirilen ve 1982'de, yapımı sürme aşamasında olan Atatürk Kültür Merkezi *(AKM)*; sergi salonu, kütüphanesiyle geniş kapsamlı düşünülmüştü. Ayrıca AKM'de bu bölümlerin yanında küçük, 75 kişilik bir konferans salonu da tasarlanmıştı. Salon sıkıntısı çeken LBT sanatçıları, ilgilileri uyararak salon kapasitesinin büyültülmesini, sahne sanatlarına da yanıt verecek boyutta ve donanımda planlanmasını ve gerekli eklemelerin yapılmasını talep ederler. LBT sanatçıları, yapılacak kapsamlı bir salonun, toplumun birçok gereksinimine yanıt vereceğini belirtirler. Ancak LBT sanatçılarının uyarılarına, yetkililerden yanıt gelmez. Bu arada da AKM inşaatı devam eder. LBT sanatçıları AKM inşaatının geri dönülmez bir aşamaya gelmemesi için konuyu Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı'ya aktarırlar ve devreye girmesini isterler. Çünkü, AKM'nin, tiyatro sanatına yanıt verecek şekilde planlanması hem toplumun, hem de LBT'nin salon ihtiyacını karşılayabilecektir.

Bunun üzerine Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı ilgilileri uyarmak ve kamuoyunun duyarlılığını sağlamak amacıyla bir bildiri yayımlar. 26 Kasım 1982'de Kıbrıs Postası gazetesi Mustafa Akıncı'nın bildirisini şöyle verir:

"Akıncı: Kültür Merkezine Küçük Bir Tadilatla Toplumumuz İkinci Tiyatro Salonuna Kavuşabilir.

Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı, dün yayınladığı bir basın bildirisinde, Lefkoşa'da inşa edilmekte olan Atatürk Kültür Merkezi'ne ufak bir tadilatla toplumuzun ikinci tiyatro salonuna kavuşabileceğini vurguladı. Akıncı'nın bildirisi aynen şöyle: Lefkoşa'da, Anavatanımızın da yardımları ile devletimiz tarafından önemli bir eser inşa edilmektedir. Bu eser sergi salonu, kütüphane ve konferans salonunu içerecek olan Atatürk Kültür Merkezidir. Kütüphanenin bir çocuk kitaplığını da içermekte oluşu, ayrıca kutlanmaya değer bir davranıştır. 75 kişilik konferans salonu ise tiyatro etkinliklerinin bu salonda yer alması düşünülmeden hazırlanmıştır.

Böyle olmakla birlikte, inşaatın bu aşamasında yapılacak küçük tadilatlarla, bu salonun tiyatro etkinliklerinde de kullanılabileceğini saptamış durumdayız. İlgili elemanlarla yaptığımız temaslarda henüz inşa edilmemiş sahne tavanının yüksektilmesi ve ek ilaveyle bunun mümkün olacağı ifade edilmiştir.

Milyonlarca lira harcanarak toplumumuza kazandırılmakta olan, Kültür Merkezinin, toplam maliyet içerisinde çok cüzi kalacak olan ek bir finansmanla tiyatro etkinliklerini içermesi ve bu şekilde toplumumuzun ikinci bir tiyatro salonuna kavuşturulması çok yerinde bir davranış olacaktır."

Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı ve LBT sanatçıları, 1 Aralık 1982'de T.C. Lefkoşa Büyükelçisi İnal Batu'yu bu amaçla ziyaret ederler. Bu ziyarette, Atatürk Kültür Merkezi'ne yapılacak eklerle toplumun bir tiyatro salonu daha kazanabileceği vurgulanır. Büyükelçi İnal Batu, bu konuda gerekli finansmanın sağlanacağına ve gerekli ilavelerin yapılacağına söz verir. Hatta AKM'nin inşaatı tamamlanınca, salon sıkıntısı yaşayan LBT'nin kullanımına olanak verecek bir protokolün yapılabileceği ifade edilir. Ancak inşaatı tamamlanınca iktidar tarafından AKM, LBT'ye yasaklanır.

(Bu yasaklama olayını kitabın ilerleyen bölümlerinde daha detaylı okuyabilirisiniz.)

Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı 6 Aralık 1982'de 171/80/1 sayılı bir yazıyla AKM konusunda yapılması gerekli ilaveleri ve LBT'nin kullanımı konusundaki taleplerini T.C. Büyükelçiliği'ne bildirir. *"Neden Hükümet'e değil de Büyükelçiliğe?"* demeyin! Çünkü AKM'yi inşa ettiren ve söz sahibi olan T.C. Büyükelçiliği'dir.

Bu gelişmelerden sonra AKM salonunun boyutlarının büyütülmesi ve eklemeler yapılarak tiyatro ve müzik etkinliklerine de olanak sağlaması için çalışmalar başlatılır. Bu amaçla, Maraş'ın kapalı bölümünde bulunan tiyatro binası, örnek olarak, mühendis, mimar ve LBT sanatçıları tarafından incelenir. Son anda da olsa sahne yüksektilir, salon büyültülür; projeye soyunma, makyaj ve tuvalet odaları eklenir. Böylece LBT sanatçılarının girişimi ve ısrarlı uğraşlarıyla Atatürk Kültür Merkezi salonu, tam değilse bile, daha olanaklı, bugünkü biçimini almış olur. Bu kitabın yazıldığı tarihte(2011) AKM yeniden restorasyona alınır.

Kıbrıs Türk Belediyecilik Tarihinde Bir İlk

Lefkoşa Belediyesi'nin kültür sanat çalışmalarına 1980'de başladığını ve bunun Kıbrıs Türk belediyecilik tarihinde bir ilk olduğunu belirtmiştik. Lefkoşa Belediyesi'nin kültür sanat çalışmaları, o dönem tüm kültür sanat üreten insanların yeniden canlanmasına, örgütlenmesine, üretmesine ve halkla buluşmasına olanak yaratır. Kıbrıs Türk Belediyeleri içinde ilk kez kültür sanat çalışmaları başlatan Lefkoşa Belediyesi, Devletin yapmadığını, yapamadığını çeşitli kültür sanat alanlarında gerçekleştirir.

Yazından resime, müzikten karikatüre, fotoğraftan yayıncılığa, halk danslarından tiyatroya bir çok kültür sanat alanında etkinlikler düzenlenir. Bu etkinliklerin düzenlenmesini ve yürütülmesini Lefkoşa Belediyesi bünyesinde geçici statüde çalışan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları yürütür.

Kıbrıs Türk Belediyeleri içinde ilk kez kültür sanat çalışmaları başlatan Lefkoşa Belediyesi, Devletin yapmadığını, yapamadığını çeşitli kültür sanat alanlarında gerçekleştirir.

LBT'nin oyunlarının yanı sıra diğer kültür sanat etkinliklerini de özveriyle, sevgiyle yürüten LBT sanatçılarının muvazzaf statüde kadrolanmaları için Belediye Başkanı Mustafa Akıncı, Meclise öneri yapar. 10 Aralık 1982'de toplanan Belediye Meclisi gelişmekte olan kültür sanat hizmetlerini dikkate alarak , belediye bünyesinde yeterli sayıda muvazzaf sanatçı kadrosunun, yani sürekli sanatçı kadrolarının açılmasına karar verir. Bu kararla Kıbrıs Türk Belediyecilik tarihinde Lefkoşa Belediyesi kadroları içinde ilk kez sanatçı kadrosuna yer açılmış olur. Bu karar bir yerde Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun kadro temellerinin sağlam bir zemine oturmasını sağlar.

Belediye Meclisi'nin 10 Aralık 1982 tarihli 59/82 sayılı kararı şöyledir:

"Belediyemizde gelişmekte olan kültür sanat hizmetleri için, belediyemiz bünyesinde yeterli sayıda muvazzaf sanatçı kadrosunun açılmasına ve bütçe hazırlıkları çerçevesinde bu konunun çözümlenmesine, prensip olarak üyelerden Salih Ruso'nun ret oyuna karşılık oy çokluğuyla karar vermiştir."

Bu kararla, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu kadroları planlı bir şekilde süreç içinde verilen mücadeleyle geliştirilir.

Kültür Sanat Danışma Toplantıları

1982 Mart'ında kurulan UBP-DHP-TBP Koalisyon Hükümetinde Eğitim, Gençlik, Kültür ve Spor Bakanlığı (DHP) Demokratik Halkçı Parti'ye bırakılır ve bakanlık görevine de meclis dışından DHP'li Ahmet Atamsoy getirilir. Atamsoy, **"Kültür Sanat Şûrası"**na hazırlık niteliğinde **"Kültür Sanat Danışma Toplantıları"** düzenlemeye karar verir.

Kıbrıs Türk toplumunda ilk kez resmi düzeyde yapılacak olan bu toplantılar kültür sanat ortamında büyük bir heyecan yaratır. Devlet artık sanata, kültüre ilgi gösterecek; kültür sanat insanlarının görüşlerini, düşüncelerini dinleyecek; sanatı ve sanatçıyı destekleyecek… Ancak ilerleyen bölümlerde de göreceğimiz gibi **"Kültür Sanat Danışma Toplantıları"** ardından yapılan üç "Kültür Sanat Kurultayı"na ve bu kurultaylarda alınan kararların resmi gazetede yayımlanmasına rağmen hiç bir karar hayata geçirilmeyecek, geçirilenler ise çarpıtılarak, değiştirilerek uygulanacak. Devlet sanata karşı korkak tavrını ya da lüzumsuz bir alan anlayışını ya da lüks bir süs eşyası tutumunu hep sürdürecek.

Bakan Ahmet Atamsoy **"Kültür Sanat Danışma Toplantıları"**nın en geniş katılımla yapılmasını sağlar. Çeşitli kurum, kuruluş ve dernek temsilcilerine, kendini kanıtlamış sanatçılara ve kültür insanlarına, devletin kültür sanat birimlerinin temsilcilerine "Kültür Sanat Danışma Toplantıları"na katılmaları için Bakan tarafından 7 Ocak 1983 tarihli şu çağrı yazısı gönderilir:

"Konu: Kültür Sanat Danışma Toplantıları.

Sayın…..

Kıbrıs Türk Federe Devleti'nde sürdürülen kültür sanat çalışmalarını daha doyurucu, sistemli ve koordineli kılmak Bakanlığımızın görevleri arasındadır.

Çok zengin ve köklü Türk kültürü içerisinde, Kıbrıs Türk kültürünün yerinin saptanması, yaşatılması ve geliştirilmesi için alınacak önlemleri görüşmek; bu dallarda uğraş verenleri biraraya getirerek kültür ve sanatımızla ilgili çalışmaları daha verimli kılmak amacıyla "Kültür Sanat Danışma Toplantıları" düzenlemiş bulunmaktayız.

Toplantılarda yapılacak komisyon çalışmları aynı zamanda, ileride toplanacak kapsamlı bir "Kültür Sanat Şûrası" için hazırlık niteliğinde olacaktır.

1,2,3,4 Şubat 1983 tarihlerinde, Lefkoşa'da Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları salonu ile Türk Maarif Koleji'nde 10.00-13.30 ve 15.00-17.30 saatleri arasında yer alacak bu toplantılara katılmanız saygı ile özlenir.

Ahmet Atamsoy
Eğitim, Gençlik, Kültür
Ve Spor Bakanı."

Bakanın bu çağrısında çizdiği çerçeve bazı sanatçıları rahatsız etmisine rağmen büyük bir katılımla, 1 Şubat 1983'te Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları salonunda **"Kültür Sanat Danışma Toplantıları"** başlar. Birinci gün yapılan toplantı, genel kurul niteliğinde, Bakanın başkanlığında gerçekleşir. Bu ilk toplantıda bildiriler sunulduktan sonra komisyonlar ve komisyon üyeleri belirlenir.

13 Tiyatro Sanatçısının Genel Kurul'a Sunduğu Bildiri Ve LBT

LBT, tiyatro sanatının gelişmesi ve yaygınlaşması için savunduğu, hatta K.T. Devlet Tiyatroları'ndan atılmalarına neden olan görüş ve düşüncelerini Bakanlık organizasyonuyla, kurultay niteliğinde, geniş katılımla gerçekleşecek **"Kültür Sanat Danışma Toplantısı"**nda gündeme getirmeyi önemli bir fırsat ve olanak olarak değerlendirir. Bu düşünceyle, Genel Kurul niteliğindeki toplantıya hazırlıklı gitmek, tiyatronun, sanatın yıllardır süren sorunlarını ve çözümlerini doğru saptamak ve kurula güçlü bir şekilde sunmak için LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, yoğun bir çalışmayla 13 tiyatro sanatçısını biraraya getirir. LBT'de yapılan toplantılarda sorunlar değerlendirilir, tartışılır… Ve Genel Kurula sunulmak üzere bir bildiri hazırlanması Yaşar Ersoy'ya bırakılır. Yaşar Ersoy'un hazırladığı bildiride, Devlet'in kültür sanat politikaları ve Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları ile yöneticileri eleştirilir; kesin çözüm olarak **"Özerk Kültür Sanat Kurumu"** önerilir. Aşağıda tam metni verilen bildirinin altında: Yaşar Ersoy, Kemal Tunç, Osman Alkaş, Yücel Köseoğlu, Perihan Toygan, Erol Refikoğlu, Işın Refikoğlu, Nagehan Halit, Gülgün Sakallı, Hakan Demircioğlu, Biler Demircioğlu, Doğan Erçağ ve Şefika Münür'ün imzaları yer alır. 13 tiyatro sanatçısının imzasını taşıyan bildiriyi Genel Kurul'a Kemal Tunç sunar:

"Sayın Başkan, sayın üyeler, değerli konuklar, Kültür Sanat Şûrası'na ön hazırlık niteliğinde olan "Kültür Sanat Danışma Topantıları" düzenlemiş bulunan Eğitim, Gençlik, Kültür ve Spor Bakanlığını herşeyden önce kutlarız. Ve bu çalışmların ülkemiz Kültür Sanatına yararlı olmasını dileriz.

Kültür Sanat danışma toplantıları; hazırlık çalışmalarında, çağrılarda, komisyonların oluşturulmasında ve komisyon başkanlarının seçiminde yapılan bazı olumsuzluklara rağmen, Kültür Sanatımız adına olumlu bir adımdır. Toplumumuzda kültür sanat alanında ilk kez gerçekleştirilen bir olaydır.

Bilindiği gibi bir toplumun yaşamını belirleyen ve geleceğini içinde taşıyan üç ana etken vardır; toplumun ekonomik yapısı, toplumsal ilişkiler düzeni ve kültürel yapısıdır. Bugünkü ve gelecekteki ekonomik yapının ve toplumsal ilişkiler düzeninin nasıl olduğu ve nasıl olması gerektiği konuları yanlış veya doğru tartışılıp görüşülürken , bugünkü ve gelecekteki kültür yapısının ve kültür yaşamının ne olduğu ile ne olması gerektiği söz konusu edilmemekte, tartışılmamaktadır. Öyle görülüyor ki, kültür sanat konuları ya akla gelmemekte, ya da gereğince önemsenmemektedir. Bu tutumumuz ise eksik insan, eksik toplum yaratmaktadır. Yıllardır Devlet'imiz kültür sanata ve sanatçıya sırtını dönmüştür. Bu bakımdan Eğitim, Gençlik, Kültür ve Spor Bakanlığınca ilk kez düzenlenen "Kültür Sanat Danışma Toplantıları" kültür sanatımız ve sanatçılarımız açısından bizce çok önemli ve üzerinde titizlikle durulması gereken bir olaydır.

Bu toplantılara gelirken, hepimiz kuşkulu ve temkinli gelmişizdir. "Acaba ne olacak" diye. Çoğumuz "Hiçbirşey olacağı yokur" dedi. "Biz söyleyip biz dinleyeceğiz. Söylenenleri, önerileri kim uygulayacak, havanda su döveceğiz" dedi. Kimileri de "Devlet sanata el uzatıyor, dikkat edin, tehlike!" dedi. Evet bu kuşkular, temkinler yerindedir. Çünkü yıllardır yaşadığımız gerçekler bizleri böyle düşünmeye zorlamaktadır. Bugüne değin Devlet, elini olumlu anlamda kültür-sanat işlerine uzatmadı. Bunu hepimiz biliyoruz. Ama bu, kültür-sanatla Devlet ilişkilerinin olumlu yönde gelişmesini önlememelidir.

Gerçekçi bir anlayışla ve sanatçıların içindeki örgütlü güç de ne istediğini ve nelerin gerekli olduğunu tüm ayrıntılarıyla ortaya çıkarırsa, ancak ondan sonra konuyu Devlete götürmeye çalışmakta bir sakınca olamaz. Eğer salt Devletin kültür-sanat sorunlarımıza çözüm getirmesi beklenirse, hiçbir sonuca ulaşılamayacağı, bugünden bilinmelidir. Çünkü gerçek güç , kültür-sanatımızın ve sanatçılarımızın içindedir. İşte bu gücü değerlendirmek, örgütlemek ve tüm umudumuzu bu gücün birleşik çabalarına dayandırmak zorundayız. Ancak bu yolla kültür-sanat ve Devlet ilişkilerini olumlu yönde düzenleyebiliriz.

Kültür-sanat sorunlarımız toplumumuzun ekonomik, sosyal, siyasal sorunlarından soyutlanamaz kuşkusuz. Çağdaş bir toplum olmak için basının özgür, üniversitelerin özerk, yargının bağımsız ve özerk, radyo-televizyonun tarafsız ve özerk olduğu gibi kültür-sanat etkinliklerinin özgür bir ortam içinde maddi ve manevi desteklenmesi konusu et-

Ne acıdır ki, özerk olarak bilinen kuruluşların da toplumumuzda özerkliği tartışılmaktadır. Kültür-sanat etkinliklerinin Devlet tarafından desteklenmesi gerekir. Üstelik bu destekleme, güdümleme arzularından bağımsız olarak gerçekleşmelidir. Kültür-sanat etkinliklerinin istenilen nitelik ve nicelik düzeyine erişmesi için güdümsüz destek sağlayacak özerk bir devlet kuruluşu, yani özerk bir "Kültür-Sanat Kurumu" kurulmalıdır.

kin bir çözüme bağlanmalıdır. Fakat, ne acıdır ki, özerk olarak bilinen kuruluşların da toplumumuzda özerkliği tartışılmaktadır. Kültür-sanat etkinliklerinin Devlet tarafından desteklenmesi gerekir. Üstelik bu destekleme, güdümleme arzularından bağımsız olarak gerçekleşmelidir. Kültür-sanat etkinliklerinin istenilen nitelik ve nicelik düzeyine erişmesi için güdümsüz destek sağlayacak özerk bir devlet kuruluşu, yani özerk bir "Kültür-Sanat Kurumu" kurulmalıdır. İlk olarak, bugüne dek izlenen ve adına "Kültürsüzleştirme Politikası" denebilecek tutum değiştirilmelidir. Bu değiştirme, çağdaş ve özgün bir kültür bileşimine ulaşmayı olanaklı kılacak yeni bir politikanın saptanmasını gerektirir.

Yeni saptanacak olan Kültür Politikası, ilk ağızda kültür-sanat etkinliklerini özendirici maddi ve manevi önlemleri içermek zorundadır. Çağdaş ve özgün bir kültüre ulaşma yolunda atılacak en önemli adım , hiç kuşkusuz, kültür-sanat yapıtlarının üre-

timini (hem nitelik, hem nicelik olarak) artırmaktır. "Kültür- Sanat Kurumu", etkinliklere destek sağlama yanında, kendisi de doğrudan araştırma, derleme, değerlendirme, saklama ve yayma ile uğraşmak zorundadır. Özellikle gittikçe yok olan Halk Sanatının ürünleri derlenmeli ve değerlendirilmelidir.

Kurumun bir başka görevi, çeşitli kuruluşlar arasında eşgüdümün sağlanması olacaktır. Kısaca toplumumuz kültür-sanat poltikasının pişirilip kotarılacağı merkez olmalıdır "Kültür-Sanat Kurumu".

Unutmayalım ki, temel hak ve özgürlükler, ancak onları kullanmasını bilenlerindir. Yine unutmayalım ki, özgürce üretim uğraşı vermeyen sanatçı, düşün ve bilim adamı toplumsal sorumluluğunu yerine getirmemek bir yana kendi kuyusunu kendi kazar.

Devletin kültür-sanat kuruluşu olarak bugün Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu, K.T.D. Senfoni Orkestra ve Korosu, Eski Eserler ve Müzeler Dairesi ve bir de Kültür Dairesi vardır. Bu kuruluşların çalışmaları, içinde bulundukları sorunlar hemen hemen hepimiz tarafından bilinmektedir.

Bizler tiyatro sanatçıları olarak tiyatro sanatı üzerinde durmak zorundayız. Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nu İsa'nın doğumu gibi, milattan önce ve milattan sonra şeklinde İlk Sahne'den önce ve İlk Sahne'den sonra diye ayırmak gereklidir. Çünkü tiyatro sanatımızda ilk belirleyici bilinçli ve kalıcı çalışmaların başlaması ve Devlet elinin (ilk kez) sanata uzanması 1965 yılında İlk Sahne ile başlar. Ondan önce yapılan tiyatro çalışmaları amatör düzeyde olup İlk Sahne'nin doğmasına birikim hazırlamıştır.

1965 yılında kurulan İlk Sahne, bugün Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu olarak, 20'nci yılına girmiştir. Fakat dün sorunlar ne ise bugün de aynıdır. Hatta artmış ve çıkmaz bir sokağa sapmıştır. Bunun birinci nedeni, mevcut yönetimlerin bu kuruluşun gerekliliğine inanmamasıdır. İkinci nedeni ise, bu kuruluşun yönetim biçiminde ve yöneticilerindedir.

20'nci yılına varan Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu, işlerliğini belirleyecek bir yasadan yoksundur hala.

20'nci yılına varan Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu, plansızlığın, programsızlığın ve "Adam Yeme" yönteminin sonucunda sanatçısız kalarak okullardan anonsla sanatçı aramaktadır.

20'nci yılına varan Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nda yasalara aykırı, sosyal güvencesiz, yıllarca asgari ücretin altında sanatçı çalıştırılmaktadır.

20'nci yılına varan Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nda sorunlar, sorunların çözümlenmesi için basında, kamuoyu nezdinde ilgili Bakanlığa yapılan çağrılar…

Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu bir devlet kuruluşu olmasına karşın sorunlarının 20 yıldan beri çözümlenememesi göz önünde bulundurularak, Devlet'in kültür-sanat politikasının doğru ve işlerlik kazanacak şekilde yeniden ele alması kaçınılmazdır.Bunun da en doğru ve çağdaş çözüm şekli, bizce: özerk bir Devlet Kurumu olarak çalışacak özerk bir "Kültür-Sanat Kurumu"nun oluşturulmasıdır."

İlk Kez Özerk Kültür Sanat Kurumu Önerisi Yapılır

13 Tiyatro Sanatçısı adına sunulan bildiride önemle altı çizilmesi gereken; "Özerk Kültür Sanat Kurumu"nun oluşturulma önerisidir. LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'un ısrarla talep ettiği, savunduğu "Özerk Kültür Sanat Kurumu" 13 tiyatro sanatçısının bildirisi ile "Kültür Sanat Danışma Toplantıları"nda Devlet'in ve kültür sanat ortamının gündemine getirilir. Bu öneri, ilerleyen zamanlarda en çok konuşulan, yazılan, tartışılan, kültür sanat örgütlerinin gündeminden düşmeyen, siyasi partilerin, hükümetlerin programına giren, Bakanlar Kurulundan geçip meclise gelen sonra da tozlu raflara terk edilip unutulan bir husus olur. Demokrasi kültürünün yerleşmediği bir ülkede "Özerk Kültür Sanat Kurumu" sağcıları da, solcuları da, orta yolcuları da tedirgin eder. Bu nedenle istermiş, benimsermiş gibi yapıp oyalamaya, gündemden düşürmeye çalışırlar. Ve ne yazık ki başarılı olurlar. Bu konuyu ileride "Kültür Sanat Kurultayları" bölümünde daha geniş okuyabilirsiniz.

Uzun Yıllar Tiyatrodan Uzak Kalanlar Bildiriyle Biraraya Gelirler

1950'li yılların sonlarında ve 1960'larda Kıbrıs Türk tiyatro hareketine hizmet veren hatta **"İlk Sahne"**nin kuruluşunu gerçekleştiren tiyatro sanatçıları, yaşanan yönetsel ve sanatsal sorunlar ya da özel sorunlar ve kendi meslek tercihleri nedeniyle uzun bir süre tiyatrodan uzak kalırlar.

"Kültür Sanat Danışma Toplatıları" nedeniyle itici bir rol oynayan LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'un, ortak bildiri hazırlama fikri çerçevesinde tiyatrodan 10-15 yıl uzak kalan eski kuşak tiyatro sanatçıları heyecanla biraraya gelirler; Kemal Tunç, Yücel Köseoğlu, Nagehan Halit, Biler Demircioğlu, Hakan Demircioğlu coşkuyla **"İlk Sahne"** yıllarını, hüzünle tiyatrodan uzaklaşmak zorunda kalışlarının nedenlerini, LBT sanatçılarıyla paylaşırlar. Tiyatro sanatının sorunlarını ve çözümlerini ortaya koyacak ortak bildiriye de imza atacaklarını kararlılıkla bildirirler. Tiyatrodan uzun yıllar uzak kalmaları onları üzmüş, küstürmüş biraz da öfkelendirmiştir. Bunu gö-

ren LBT sanatçıları **"Üzülmeyin bizlere daha beterini yaptılar. Ama yılmak, bezmek, pes etmek yok, bir kenara çekilmek hiç yok… İnadına tiyatro yapmalıyız"** diyerek ortaya enerji, direnç ve moral koyarlar.

"Kültür Sanat Danışma Toplantıları"nın yarattığı atmosfer, LBT'nin direnci, sanatsal çizgisi, eski kuşak tiyatro sanatçılarından Kemal Tunç'un, Yücel Köseoğlu'nun ve Hakan Demircioğlu'nun yeniden tiyatro yapmalarında önemli bir etken olur. Ve aynı yıl LBT'nin sahnediliği Yaşar Kemal'in **"Teneke"** oyunuyla uzun bir süreden sonra, seyirciyi yeniden selamlarlar.

Kemal Tunç, 1983'ten ölümüne kadar *(2007)*; LBT'de ve son döneminde ise Kıbrıs Devlet Tiyatrosu'nda hep sahnede kalır. Yücel Köseoğlu da 1983'ten, ölümüne *(2011)* kadar Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sahnesinde rol alır. Hakan Demircioğlu ise sadece "Teneke" oyununda rol alır.

Tiyatro Komisyonu Kararları Tozlu Raflara Terk Edilir

"Kültür Sanat Danışma Toplantıları"nda ilk gün bildirilerin sunulmasından sonra oluşturulan komisyonlardan biri de **"Tiyatro Komisyonu"**dur. Komisyonda şu isimler yer alır: Hilmi Özen, Yaşar Ersoy, Kemal Tunç, Perihan Pir, Erol Refikoğlu, Osman Alkaş, Nagehan Halit, Özden Selenge, Bekir Kara, Alper Susuzlu ve Rasıh Işıkman.

"Tiyatro Komisyonu" başkanlığını, 13 tiyatro sanatçısının bildirisinde; K.T. Devlet Tiyatrosu'nun yaşadığı yönetsel ve sanatsal sorunların sorumlularından biri olarak da eleştirilen K.T. Devlet Tiyatrosu Müdürü Hilmi Özen üstlenir. Bildiride imzası olan Yaşar Ersoy, Kemal Tunç, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Perihan Pir, Nagehan Halit komisyonda yer alır. Ayrıca komisyona katılan Özden Selenge, Alper Suzsuzlu ve Bekir Kara da 13 tiyatro sanatçısının bildirisi doğrultusunda tavır belirler. Bu durum karşısında tek kalan K.T. Devlet Tiyatrosu Müdürü Hilmi Özen'in yapılan önerileri itiraz etmeden kabul etmekten başka seçeneği kalmaz. Tiyatro Komisyonu iki gün süren çalışmalarının ardından, Genel Kurul'a sunulmak üzere 3 şubat 1983'te, Divan Başkanlığı'na raporunu sunar.

Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi tarihinde ilk kez bu kadar geniş kapsamlı, ciddi öneriler bir tavsiye kararı olarak, "Kültür Sanat Danışma Toplantıları"nda gündeme gelir

Kıbrıs kültür sanatının özerk yapılanması, yasal bütçe payı, tiyatro eğitimi, eğitimli oyuncu, yazar hakkı, ilk ve orta dereceli okullarda tiyatro eğitimi, deneme sahnesi, çocuk tiyatrosu, amatör tiyatrolara yardım, sansür vb. konular tavsiye kararı niteliğinde de olsa Hükümetin ve kamuoyunun dikkatine sunulur.

LBT'nin daha önceleri ısrarla gündeme getirdiği, savunduğu bu görüş ve düşünceler "Kültür Sanat Danışma Toplantıları"nda daha da genişletilerek bir "Tavsiye Kararı" şeklinde, yazılı bir metin olarak tarihe kaydedilir.

LBT yıllarca bıkmadan, usanmadan bu kararların takipçisi olur. Devlet politikası haline getirilmesi için mücadele verir. Ama başaramaz. Devlet'in sanata kültüre ilgisi ya açılış kurdelesi kesmek ya da açılışlarda içi boş vaatler vermekten öteye gitmez. Devlet, sanatçılarının ve kültür insanlarının taleplerine her zaman üç maymunu oynar. LBT, Devlet'in duyarsızlığına karşın kendi işleyişinde, sanatsal ve yönetsel işlerinde "Tiyatro Komisyonu" kararlarını olanakları ölçüsünde hayata geçirmeye çalışır.

Kültür Sanat Danışma Toplantıları / Tiyatro Komisyonu - 1983

Tiyatro Komisyonu Raporu

"Sayın Başkan, Değerli Üyeler;

Eğitim, Gençlik, Kültür ve Spor Bakanlığı'nın düzenlediği Kültür Sanat Danışma Toplantılarında "Tiyatro Komisyonu" olarak yaptığımız çalışmalarda ilk olarak kültür-sanatımızın belirlenmesi ve geliştirilmesi için eğitim sistemi yeniden ele alınarak düzenlenmelidir. Bunun yanında, Kıbrıs Türk kültürünün belirlenmesi için de öncelikle Kıbrıs Kültürü içindeki yerinin saptanması inancındayız. Bununla birlikte genelde kültür-sanat, özelde tiyatro sanatının sorunlarının çözümlenmesi için oybirliği ile alınan kararlar ektedir.

1.Kültür-Sanat Kurumu adı altında, özerk bir kurumun yasal olarak kurulmasına,

2.Kıbrıs Türk Federe Devleti'nin tüm sanatsal etkinliklere mali katkının, bu kurumun eliyle dağıtılmasına,

3.Yerel Yönetimlerin sanat etkinliklerine de bu kurum tarafından mali ve manevi katkı yapılmasına,

4.Bu kurumun yönetim kurulu tüm sanat ve kültür kuruluşlarının katılımı ile yapılacak seçimlerde kazananlardan oluşturulmasına,

5.Devlet'in her yıl mali bütçesinden, bu kuruma mali bütçe verilmesine,

6.Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu yasasının hazırlanarak ivedilikle meclise sevk edilmesi için gereken çalışmaların yapılmasına,

7.Öğretmen Koleji'ndeki, geleceğin öğretmenlerine tiyatro dersinin konulmasına,

8.İlk ve orta eğitim öğretmenlerine (yıllık müsamere hazırlayanlara) tiyatro eğitim kursu düzenlemesine,

9.Özellikle, Bakanlığın, dış ülkelere göndereceği öğretmenlerde tiyatro konusunda bilgili ve yetenekli olması koşulunun aranmasına,

10.Orta dereceli okullara seçmeli ders olarak tiyatro dersinin konulmasına,

11.Tiyatro konusunda öğretmen yetiştirilmesi için gereken çalışmaların yapılmasına,

12.Kıbrıs Türk Federe Devleti'nde sanat etkinliklerinin tüm yerleşim merkezlerine götürülebilmesi için okullara ve yerel yönetimlere ait salonların onarımının ya da yenisinin yapılmasına,

13.Eski Eserler Dairesi'ne ait olan ve tiyatro gösterilerine olanak sağlayan tarihi mekanların ve kapalı Maraş bölgesindeki tiyatro binasının hizmete açılmasına,

14.Bölgelere götürülecek etkinliklere, bölge Kaymakamlıklarının her türlü yardım ve kolaylığın sağlanması için gerekli kararların alınıp uygulanması için bölge Kaymakamlıklarına iletilmesine,

15.Türkiye'ye plan ve program çerçevesinde tiyatro eğitimi almaları için öğrenci gönderilmesine ve mezun olup gelecek öğrencilerin istihdamının güvenceye alınmasına,

16.Çağdaş Tiyatroyu yakından izleyebilmeleri ve Kıbrıs Türk Tiyatrosunun çağdaş tiyatro düzeyine çıkarabilmeleri için; tiyatro sanatçılarına yurt dışında kurs ve burs sağlanmasına… Ayrıca yurt dışından uzman eğitmen getirilip seminerler, paneller düzenlenmesine,

17.Yazarların oyun yazmalarını teşvik etmek için yarışmalar düzenlenmesine,

18.Yazarlara haklarının verilmesine,

19.Sahnelenen oyunları Bayrak Radyo ve Televizyon'u, makûl ödenek vererek yayınlamasına,

20.Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun oluşması ve gelişmesi için deneme niteliğindeki çalışmların yapılacağı, bir Deneme Sahnesi açılmasına,

21.Her türlü sansürün, sanatın ve sanatçının üstünden kaldırılmasına,

22.Devlet Tiyatroları ile Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun müşterek çalışma yapmasına,

23.Amatör tiyatrolara maddi ve manevi yardımın yapılmasına,

24.Yurtdışında sanat etkinliği yapan Kıbrıslı Türklere maddi ve manevi yardımın yapılmasına,

25.Çocuk tiyatrolarını geliştirmek için Eğitim Bakanlığı ve okullarla işbirliği yapılmasına,

26.Her yıl tiyatro etkinliklerini içeren bir tiyatro yıllığının yayınlanmasına,

27.Sanatçılara ekonomik ve sosyal haklar getirecek bir "Sanatçı Kartı" verilmesine ve gazetecilere sağlanan haklar gibi sanatçılara da sağlanmasına,

Tiyatro Komisyonu bu kararları oybirliği ile Genel Kurula sunar."

Kültür Sanat Danışma Toplantıları / Tiyatro Komisyonu - 1983

Teneke

Yaşar Kemal 1982-1983

LBT "Teneke" ile K.T. Devlet Tiyatrosu Sahnesinde

"Kültür Sanat Danışma Toplantıları" kültür sanat çevrelerinde yeni bir motivasyonun ve diyaloğun başlamasına vesile olur. Kırgınlıklar, küskünlükler güler yüzlü maskelerin arkasına çekilir. İlgili Bakanlıkla sıcak temaslar kurulur. Çok kısa bir süre de olsa, bahar havası eser. Doğal olarak bu havalar K.T. Devlet Tiyatroları ile Lefkoşa Belediye Tiyatrosu arasındaki buzların kısmen erimesini de sağlar.

K.T. Devlet Tiyatroları, kültür sanat çevrelerinin kendilerine bakışını yumuşatmak için kerhen LBT'yle diyaloğa geçer. Oyunlarını, olanakları kısıtlı bir salonda sunan LBT'ye, K.T. Devlet Tiyatrosu salonu açılır. Ancak bu jest benimsenerek, içten yapılmış ve ortaya konulmuş değildir.

Kamuoyunun demokratik baskısı ve **"Kültür Sanat Danışma Toplantıları"**nın yarattığı ve dayattığı koşullar, Tiyatro Komisyonu'nun aldığı kararlar; Bakanlık ve K.T. Devlet Tiyatrosu yöneticilerini buna zorlamıştır.

İşte bu konjonktürde LBT, Yaşar Kemal'in **"Teneke"**sini 1983 Nisan ayından itibaren K.T. Devlet Tiyatroları salonunda izleyiciye sunmaya başlar. Ama milliyetçi, şoven, ırkçı, fanatik kesimler ***"vurun kahbeye"*** ruhuyla ayaklanırlar: ***Devlet Tiyatrosu'nda "Teneke"nin ve LBT'nin ne işi var, bu oyun derhal sahneden kaldırılmalıdır diye cadı kazanı kaynatılır.***

"Teneke Sahneden Kaldırılmalı!.." ve Faşizm Çağrısı

K.T. Devlet Tiyatrosu'ndan, antidemokratik ve partizanca uzaklaştırılan sanatçıların kurduğu LBT'nin, K.T. Devlet Tiyatrosu salonunda oyun sahnelemesi birçok kesimi memnun ederken, aşırı milliyetçi, şoven, ırkçı, fanatik kesimleri ise rahatsız eder. Bir de Yaşar Kemal'in "Teneke" oyunu bahane edilerek bu bağnaz fanatik çevreler ve UBP iktidarı yayın organı Birlik gazetesi harekete geçer; hem LBT'yi hem de içeriği nedeniyle oyunu(dolayısıyla yazarını) vatana, millete ihanetle suçlarlar.

LBT'ye "TENEKE" oyununu oynamakla; Kürt, Ermeni propogandası yaptığı, bölücü ideolojisiyle halkı anarşiye teşvik ettiği suçlamaları yapılır. Ve Türkiye'deki 12 Eylül askeri rejimine koşut uygulamaların yapılması çağrısında bulunur. Türkiye 12 Eylül askeri rejimine koşut uygulamalar bilindiği ve yaşandığı gibi; tutuklama, dayak, yargısız infaz, işkence, idam yani faşizmdir.

> Teneke oyunu bir kez daha tekrarlanmadan sahneden kaldırılmalıdır.
>
> Kamil Özay / 20.4.1983

20 Nisan 1983'te Birlik gazetesinde sanat sayfası yönetmeni Kamil Özay, "Teneke" oyunu ile ilgili yazıda, ***"Bu oyunun bir kez daha tekrarlanmadan sahneden kaldırılmasını"*** talep eder. 24 Nisan 1983'te yine Birlik gazetesinde Numan Ali Levent, Kamil Özay'ın yazısını baz alarak "Teneke" oyununa ve LBT'ye yönelik suçlamalarda bulunur. 25 Nisan 1983 tarihli Birlik'in "Günün Yorumu" köşesinde de LBT sanatçılarını, 12 Eylül faşist iktidarına ve onun işbirlikçilerine hedef gösteren şu yazı yer alır:

"... İçerdiği konu, vermeye çalıştığı mesajlar ve yaptığı çağrışımlar yönünden böyle bir oyunu Devlet Tiyatrosu sahnesine yakıştıramadık. Öncelikle bunu vurgulamak isteriz.

Devlet Tiyatrosu sahnesinde, "TENEKE"deki çığırtkanlığın yapılmasına fırsat verenler, büyük bir skandalın yaratıcısı olmuşlardır.

Kimdir bu durumun sorumlusu?.. Bakan Ahmet Atamsoy mu?.. Yoksa Bakanlığın yetkilileri mi?.. Devlet Tiyatrosu'nun sahnesinde, "Teneke"ye çatlak sesler verdirenlerin kimliğini öğrenmek istiyoruz.

"Sanat" adı altında, gerçeklerimize, ulusal ve toplumsal değerlerimize ters gelen yaklaşımların Devlet Tiyatrosu sahnesinden sergilenmesine yetki vermeye, hiçbir Devlet görevlisinin hakkı yoktur.

Oyunda, Türkiye'nin bazı acı ama geçmişte kalmış gerçeklerinin irdelenmek istendiğini kabul etsek bile, Türkiye'de Devlet Tiyatroları'nın hangi sahnesinde böyle bir etkiniliğe yer verilebilir?

Devlet Tiyatroları'nın temel amacı, Devlet poltikasına uygun; bölücülüğe, kışkırtıcılığa ve sınıf ayrımcılığına çağrışım yapmayan; ideolojik ve siyasal içerik taşımayan oyunları sahnelemektir.

Türk ulusu, 12 Eylül olgusundan sonra kardeş kavgalarının ve bölücü hareketlerin yaralarını sarma uğraşına girmiştir. Kıbrıs Türk Federe Devleti'nde biz de, Anayurt Türkiye'ye koşut yaklaşımlar içine girmeliyiz.

Birlik - 25.4.1983

Bizde ise ne oldu?

Devlet Tiyatrosu ilkelerine ve kurallarına tümüyle ters bir etkinliğin, Devlet Tiyatrosu sahnesini işgal etmesine ve Devlet olanaklarıyla halka olumsuz çığırtkanlıkların yapılmasına olanak sağlandı. Bunun vebali büyüktür…

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, kendi dünya görüşü içinde, devrimci bir tiyatro olma savındadır. Bu topluluk elemanlarının siyasal ve ideolojik eğilimleri de bilinmektedir. Bu nedenle, kendi devrimlerini, kendi sahnelerinde sürdürselerdi, bu denli tepki göstermeyecektik. Ama devrimciliklerini, ideolojilerini ve siyasal eğilimlerini Devletimizin tiyatro sahnesine getirme cesareti gösterirlerse, elbette ki bu cüretli gösteriyi eleştirmek bizim için kaçınılmaz bir görev olur.

…Oyunun zamanlaması ise, sadece düşündürücü değil; aynı zamanda dehşet verici..

Türk ulusu, 12 Eylül olgusundan sonra kardeş kavgalarının ve bölücü hareketlerin yaralarını sarma uğraşına girmiştir. Kıbrıs Türk Federe Devleti'nde biz de, Anayurt Türkiye'ye koşut yaklaşımlar içine girmeliyiz."

Teneke'de Rol Alan Kemal Tunç'u Milliyetçiler Eleştirir

Uzun yıllar tiyatro sanatından uzak kalan Kemal Tunç, LBT'nin sahnelediği "Teneke" oyunuyla yeniden sahneye döner. Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi içinde önemli bir yere sahip **"İlk Sahne"**nin kurucularından biri olan Kemal Tunç'un "Teneke" oyununda rol almasını bahane eden UBP iktidarının yayın organı Birlik gazetesi, Kemal Tunç'a yönelik yazılar yayımlar. "Teneke" oyunun içeriğini ve LBT'yi hazmedemeyen iktidar çevreleri Kemal Tunç'u, milliyetcilikten devrimciliğe dönüş yapmakla eleştirirler. 25 Nisan 1983'te Birlik gazetesinde "Günün Yorumu" köşesinde şu ifadeler yer alır.

"…Kemal Tunç'un devrimcilik yönünden oyunda herkesi yaya bıraktığına kuşku yok!... En devrimcileri Kemal Tunç'tu… Sergilediği hayret verici değişimle devrimciydi… Ünlü "KİN" şiirinde haykıran Kemal Tunç'u "Teneke"nin verdiği mesajlar içinde yorumladıkça, devrimcilikteki şampiyonluğunu teslim etmek zorunda kalıyoruz!.. Sezar'ın hakkı Sezar'a!"

"Teneke" oyununa ve LBT'ye yönelik iktidar çevrelerinin saldırıları akıl almaz boyutlara ulaşır: Kürt, Ermeni propagandası yapıldığı, bölücü ideoloji ile halkın isyana teşvik edildiği ve Türk ulusuna ihanet edildiği iddia edilir ve ulusal güçler göreve çağrılır.

LBT'nin "Teneke" oyununun BRT tarafından çekilip yayınlanmasını aynı çevreler şiddetle ve saldırgan bir üslupla eleştirirler. BRT'yi de "Teneke" oyununu yayınlamakla Kürt, Ermeni ve bölücü ideoloji propagandası yapmakla suçlarlar. Böylece "Kültür Sanat Danışma Toplantıları" nedeniyle LBT'ye ekranlarını açan BRT, bu saldırılardan sonra uzun süre LBT'ye ambargo koyar.

Ancak LBT, tüm saldırılara seyircisinden aldığı güçle direnerek, sevdasıyla yoluna devam eder.

"Teneke" ile İlk Sahne'nin Kurucuları LBT'de

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sahnelediği Yaşar Kemal'in "Teneke" oyununu Yaşar Ersoy yönetir. Oyunun dekorunu Musa Kayra, müzik seçimini ve düzen-

lemesini de Ahmet Okan yapar. Oyunda, LBT'nin ana kadrosu yanında, uzun yıllar sahneden uzak kalan Kemal Tunç, Yücel Köseoğlu ve Hakan Demircioğlu da rol alır. Bu üç oyuncu, 1963'te "İlk Sahne"nin kuruluşunda ve gelişmesinde büyük emek vermiş fakat daha sonra, bürokratik sıkıntılar, huzursuzluklar, adam kayırmalar, haksızlıklar nedeniyle tiyatrodan uzaklaşmak zorunda bırakılmışlardı.

Yaklaşık 13 yıl sonra sahneye "Teneke" oyunuyla dönüş yapan bu üç oyuncu 9 Mart 1983'te "Günaydın Kıbrıs" gazetesinde duygularını şöyle anlatırlar:

"SAHİPSİZ KALMIŞTIK

MEMLEKETİMİZİN SANATÇISINA BU ZAMANA KADAR SAHİP ÇIKILMAMIŞTIR. MEMLEKET EVLADINA SAHİP ÇIKILSAYDI, TİYATRO SANATI VE BUNUN YANINDA DİĞER SANAT DALLARI DA ÇOK DAHA İYİ YERLERE ULAŞIRLARDI. BİZ "İLK SAHNE"NİN KURUCULARI OLARAK, BİRÇOK İMKANSIZLIKLAR İÇİNDE GERÇEK TİYATRO SANATINI YÜRÜTMEKTE OLAN GENÇ TİYATROCU ARKADAŞLARIMIZA OMUZ VERMEK VE ONLARLA TİYATRO YAPMAK İÇİN LEFKOŞA BELEDİYE TİYATROSU'NA KATILDIK."

Günaydın Kıbrıs gazetesi üç sanatçının sahneye dönüş haberini de şöyle verir:

"Hoş Geldiniz Eskiler

Eski tiyatrocular dan Kemal Tunç ve Yücel Köseoğlu 13 yıllık aradan sonra, Belediye Tiyatrosu'nun "TENEKE" oyunuyla yeniden sahneye çıkıyorlar. Sanatçılar 13 yıllık sahne hasretine son veriyorlar."

1 Nisan 1982'de Halkın Sesi de aynı konuda şu haberi verir:

"Üç Sanatçının Dönüşü

Kıbrıs Türk Tiyatrosuna uzun yıllar emek vermiş ve bir süredir sahnelerden uzak kalmış üç tiyatro sanatçısının (Kemal Tunç, Yücel Köseoğlu ve Hakan Demircioğlu) Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yeni oyunu "Teneke"de yeniden sahnelerimize döndükleri haberi, tiyatroseverler arasında sevinç yarattı. Üç sanatçımızın bu dönüşlerinin geçici olmaması dileğimizdir."

LBT'nin sahnelediği "Teneke" oyunuyla sahneye dönüş yapan Kemal Tunç ve Yücel Köseoğlu tiyatro çalışmalarına daha sonra da devam ederler. Hakan Demircioğlu ise "Teneke" oyunundan sonra tiyatro çalışmalarını sürdürmez.

Teneke

Yazan
Yaşar Kemal

Yöneten
Yaşar Ersoy

Dekor
Musa Kayra

Müzik Seçimi
Ahmet Okan

Işık-Efekt
Tahsin Akcan

Oyuncular
Tellal/**Yaşar Ersoy**
Kaymakam/**Osman Alkaş**
Resul Efendi/**Barış Burcu**
Murtaza Ağa/**Erol Refikoğlu**
Patır Patır/**Kadir Kaba**
Okçuoğlu/**Yücel Köseoğlu**
Zeyno/**Işın Refikoğlu**
Döne/**Gülgün Sakallı**
Memed Ali/**Kemal Tunç**
Hürü/**Şefika Münür**
Ziraatçı/**Hakan Demircioğlu**
Posta Müdürü/**Hüseyin Kemal**
Bayram/**Musa Kayra**
Yüzbaşı/**Engin Anıl**
Jandarma/**İlker Özova**
Muhtar/**İbrahim Kızıltaç**
Köylüler/**Hasan Felek**
Raif Özgüren
Sami Ulu
Arif Karşılı

"Teneke" Üst Düzeyde Bir Oyun

Fikret Demirağ

Romanı da oyunu da yazan Yaşar Kemal tarafından kaleme alınan Teneke'nin, Belediye Tiyatrosu sanatçıları tarafından K. T. Devlet Tiyatroları salonunda sahneye konduğunu okuyucularımız biliyorlar.

Oyunu ancak ikinci haftasında (dördüncü gece) izleyebildik. Hakkında epey polemik ve zıt yargılara hedef olan bu oyunu, biz tiyatro açısından, sanatsal düzeyi açısından yaklaşmak istiyoruz. Herkesin görüşü kendine… Diyerek.

Teneke'nin LBT sanatçıları tarafından oynanışı, hep seçkin ve nitelikli sahne çalışmalarına tanık olduğumuz için bizim için ayrıca bir merak konusuydu.

Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş "Teneke" oyununun provasında...

Şunu kesinlikle söylemek gerek; üst düzeyde bir oyun izledik. O kadar ki, belki Ankara Sanat Tiyatrosu (AST) bile bu oyunu ancak bu kadar iyi oynayabilirdi. Sahneleme olanaklarının bizdeki kısıtlılığı, yetişkin tiyatro sanatçısı yetersizliği de göz önüne alınırsa, yönetiminden en küçük rolü üstlenene kadar bu oyuna emek verenleri ayrıca kutlamak gerek.

Brecht perdesi denilen (ya da ona çok yakın bir işlev gören) yarım perdenin yabancılaştırma efekti olarak kullanılması bu oyun için hem kaçınılmazdı, hem de toplumumuzun tiyatro deneyleri açısından bir yenilikti. Duyguyu geri plana itip aklı, düşünmeyi ön plana çıkaran bir işlevi vardı bunun. Yarım perde önünde bu düşünmeye yöneltme işini üstlenen Yaşar Ersoy gerçekten çok etkili ve inandırıcıydı. Yönetmen olarak, bu kadar kalabalık kadrolu ve güç bir oyunu çekip çevirmesi de ayrıca övülmeye değer.

Köylü anada Işın Reflkoğlu, çeltik ağalarında Erol Refikoğlu ve Yücel Köseoğlu, eski eşkiya rolünde Kemal Tunç, yaşlı kadında Gülgün Sakallı, Patır Patır Ağa'da Kadir Kaba büyük bir performans gösterdiler. Çok önemli birer oyunculuk örneği verdiler. Düz ve olanakları belirli, dolayısıyla zor kaymakam rolünde Osman Alkaş, dürüst fakat ezik memur rolünde Barış Burcu da çok iyi bir çizgi tutturdular. Özellikle rolünden gelen düz ve kolay sanılan güçlüğü Osman Alkaş'ın deneyimli oyunculuğu alt etmesini bildi.

Şefika Münür'ün köylü kadınlarından birinde ortaya koyduğu rahat oyunculuk da üstünde durulması gereken bir başka yanı bu etkinliğin.

Hakan Demircioğlu ve öbür sanatçılar da kısa rollerinin tanıdığı olanak ölçüsünde oyuna katkıda bulundular.

Dekorları hazırlayan Musa Kayra'yı, müzik seçme ve düzenleme işini üstlenen Ahmet Okan'ı, ışık ve efektleri düzenleyen Tahsin Akcan'ı kutlarız.

Son olarak, uzun bir aradan sonra yeniden sahnelerimize dönen üç eski tiyatro sanatçısını (Kemal Tunç, Yücel Köseoğlu ve Hakan Demircioğlu'nu) önemli birer kazanım saydığımızı burada altını çizerek vurgulamak isteriz. Artık, bu kazanımdan toplumu yoksun bırakmaya kendilerinin bile hakkı yok, diye düşünüyoruz!

Hoş geldin Kemal Tunç! Hoş geldin Yücel Köseoğlu! Hoş geldin Hakan Demircioğlu!

Halkın Sesi - 23 Nisan 1983

Şunu kesinlikle söylemek gerek; Üst düzeyde bir oyun izledik. O kadar ki, belki Ankara Sanat Tiyatrosu (AST) bile bu oyunu ancak bu kadar iyi oynayabilirdi.

Fikret Demirağ / 23.4.1983

Teneke

Sevgül Uludağ

Teneke, Kıbrıs'lıyı, çatışan çıkarlar bağlamında Çukurovalıyla özdeşleştiren bir oyun.

Teneke, Çukurova'da ağalarla, yoksulların, kolları Ankara'lara Washington'lara uzananlarla, gencecik kaymakamların savaşını anlatan ibret verici bir oyun. Her gün yaşanan gerçekler, her gün satılan insanlar, rüşvet, ölüm tehditleri, her gün yeniden yaratılmak durumunda kalan doğrular, yalanın kurduğu geniş örgüt... Para hırsı, ağaların egemenliği, çıkarları karşısında sıfırla çarpılan insanlık... Ey

ahali, duyduk duymadık demeyin! Devlet Tiyatrosu salonunda bir TENEKE çalıyor. Bizler göçüp giderken, genç kuşakların ardımızdan teneke çalmamaları için ibret alarak izlenecek bir oyun TENEKE. Ey ahali sakın kaçırmayın!..

Kıbrıs Postası - 23 Nisan 1983

Teneke ve Devlet Tiyatrosu Salonu

İsmet Kür

Halktan alınmış vergilerle "inşa edilmiş" olan Devlet Tiyatrosu binasının, zaman zaman aylar boyu boş kaldığını; o koca yapı da oyun izlemezken, halkın Belediye Tiyatrosu'nun oyunlarını, her şeyden yoksun, derme çatma, eski bir binada, kırık sandalyeler üstünde izlediğini bilmeyen var mıdır?

Kendilerine "reva görülen bu cefaya" Belediye Tiyatrosu'nun vefalı, sanatsever seyircileri katlanıp tiyatroyu boş bırakmıyorlardı, ama bir yandan da bu acayip durumun bu "üvey evlat" muamelesinden üzüntü duyuyorlardı elbet... Salonun paylaşılması kararı gerçekte, Belediye Tiyatrosu'na yapılmış bir "lütuf" değil, halkımıza karşı, gecikerek de olsa yerine getirilmiş bir görevdir.

Oyunun yönetimine ve "icrası'na gelince... Önce tek kelimeyle söyleyeyim; başarılıydı. Kusurları yok muydu? Tiyatro olayını yakından tanıyacak kadar çok ve değişik ülkelerde oyun izleme fırsatını bulmuş olanlara sormak isterim: Hiç kusursuz oyun izlediniz mi? Belki birkaç evet yanıtı gelir soruma; "hayırlarla" kıyaslanamayacak kadar az evetler.

Kıbrıs Postası - 27 Nisan 1983

"Teneke" Büyük Bir Oyun

Cevdet Çağdaş

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, başarıyla sahnelediği "Sevgili Doktor"dan sonra, geçtiğimiz Cuma akşamı, kendi deyişleriyle "daha elverişli" koşullara sahip Devlet Tiyatroları salonunda ünlü yazar Yaşar Kemal'in "TENEKE" isimli ilginç oyununu oynamaya başladı.

"TENEKE" iki perdelik, büyük bir oyundur. Anadolu'da ve dünyanın birçok ülkelerinde yaşanabilen, evrensel boyutlu sosyal bir sorunu dile getiriyor. Yazar, güçlü kalemiyle bu sorunu başarılı bir şekilde oyunlaştırmış, rahat koltuklarda izlenecek,

Yücel Köseoğlu, Barış Burcu, Erol Refikoğlu ve Kadir Kaba "Teneke" oyununda...

Erol Refikoğlu ve Yücel Köseoğlu "Teneke" oyununda...

ibret ve dikkatle izlenecek bir ders haline getirmiştir. İngiliz yazar Shakespeare'in ünlü oyunları kadar esprili ve sahneyi dolduran büyük bir oyundur Teneke. Yıllardır böylesine kalabalık ve güçlü bir kadronun sahnede buluştuğunu Kıbrıs'ta görmemiştik. Her bakımdan gözlere, kulaklara ve tiyatroseverlere büyük bir şölen vardır.

Belediye Tiyatrosu'nun, geçmişte olduğu gibi, topluma elleri dolu olarak gittiği görülüyor. Bu ellerdekini alarak, onları içtenlikle sıkmak, kendilerine gösterilecek en büyük takdirdir... Zorluğu yenmek, kolay olmayanı başarmak, kuşkusuz buna denir. Adına bakmayınız oyun çok çok iyi.. Görünüz, izleyiniz...

Bozkurt - 22 Nisan 1983

"Teneke" Bir Sanat Olayıdır

Hikmet A. Mapolar

Bilindiği gibi bir sanat yapıtı sergilendi sahnede bir süre önce. Aman efendim sen misin bu sanat yapıtını sergileyen ? Dört koldan yaylım ateşi açıldı bu sanat yapıtına. Önce komünist yapıt denildi. Sonra Atatürk aleyhtarı denildi. Kürt propagandası yapıyor denildi. Daha neler söylenmedi bu sanat yapıtı için? Ve iş sonunda politikaya döküldü. Devlet Tiyatrosu bu oyuna niçin sahne görevi yaptı diye soruldu. Bu oyuna niçin müsaade edildi Devlet Tiyatrosu'nda oynanması için? Diye sorular soruldu.

Ve ardından çeşitli yalanlar çıkarıldı; Bu yapıt Atatürk aleyhtarı olduğu için, yapıtın yazarı Yaşar Kemal mahkemedeymiş. Yapıt Türkiye'de yasaklanmış... Bilinen çevrelerin işiydi bu yalanlar.

Ne derlerse desinler, nasıl yorumlarlarsa yorumlasınlar 'TENEKE"nin bu ülkede oynanışı bir sanat olayıdır ve bir sanat olayı olarak kalacaktır. Çünkü "Teneke" de sanatın büyüklüğü ve yüceliği vardır.

Kıbrıs Postası - 13 Mayıs 1983

"Teneke" Sahneden Kaldırılmalıdır...

Kamil Özay

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Yaşar Kemal'in "Teneke" isimli eserini sahneledi. Oyun geçtiğimiz Cuma akşamı Devlet Tiyatroları salonunda başladı. Oldukça kalabalık bir oyuncu kitlesi var.

....Oyunun konusu güncelliğini yitirmiştir. Ağa sistemi bugün Türkiye'de sayısal olarak azalmıştır. Gücü bir noktada kırılmıştır. Hele bu konu Atatürkçü olan ve bunu kanıtlayan Kıbrıs Türkü için hiçbir anlam taşıyamaz. Oyunda yadırgadığım bir nokta da ilerici, aydın kaymakamı kurtaran Mehmet Ali'nin bir Kürt oluşudur. Bütün köylüler ağaların verdiği parayı alıp köylerini terk ederken, eşkıya Mehmet Ali ki bu bir Kürt'tü bu parayı reddederek toprakları için silaha sarılıyor. O kadar Türk Köylüsü içinde bir vatansever Kürt. Böyle bir ayrımın neden yapıldığı da akla gelen ayrı bir soru.

Afiş : Musa Kayra

...Oyunda Ankara'nın değişmeyeceği, değişirse ağaların öleceği söyleniyor. Bu bana göre gereksiz. Çünkü şu anda Ankara Türk askerinin gelişiyle zaten değişmiş durumda. Bir diğer önemli nokta da "Atatürk İstiklal Savaşı'nı kazandı, ama biz yani halk kaybettik" sözleridir. Kafama şöyle bir soru takıldı: Acaba Atatürk düşmanı değil de kendi halkını mı yendi.

...Belediye Tiyatrosu'nun bir izleyicisi ve seveni olarak bir tek şeyi salık verebiliriz. Bu oyunun bir kez daha tekrarlamadan sahneden kaldırılışını.

Birlik - 20 Nisan 1983

Eleştirmek

Numan Ali Levent

Bu yazımda değinmek istediğim Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun doğuşu ve gelişimi değil. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Devlet Tiyatrolarında Yaşar Kemal'in Teneke adlı oyununu oynamaktadır. Birlik'in Sanat Köşesi yönetmeni Kamil Özay oyunu izledi, izlenimlerini yönettiği köşede anlattı. Kamil Özay oyunun bir yerindeki anlatıma dikkati çekmiştir. Oyunun bir yerinde "Mustafa Kemal daima kazanmıştır, ama biz kaybettik" deniliyordu. Özay bu konuya eğildi, dikkati çekti.

Son günlerde basınımızda TENEKE üzerinde yazılanları izledim. Bir bölümünde Kamil Özay'ın dediklerine karşılık Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarını savunma isteği de izleniyor. Şimdi asıl önemli olan oyunun aslında örneğin "Mustafa Kemal daima kazanmıştır, biz kaybettik" deniyor mu? Yoksa Kamil Özay'ın bana anlattığı gibi, "Mustafa Kemal kazanmıştır ama ağalara yenilmiştir mi? Üç aşağı beş yukarı öyle mi yani? Öyleyse bu anlatımı değiştirmek gereksiniminin kaynağı ne olabilir?

Oysa oyunun sonlarındaki anlatımın tepki yaratacağı, bu da Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarına gösterilen ilgiyi olumsuz yönde etkileyeceği hususunda sanatçılar uyarıldı, öyle biliyorum en azından. Buna karşın ilgililer bildiklerini okumuşlardır, bir bakıma isteneni daha iyi yorumlamak için değişiklikler yaparak.

Bu dediklerim oyunda sergilenen ağalığın ve dışındakilerin yerindesizliğini savlamak değildir. Toprak ağalarının Anayurdumuzun belirli yörelerinde etkinliklerini sürdürdükleri bilinmeyen bir şey değildir. Ama bu ne denli gerçek olursa olsun, savlandığı gibi Atatürk'ün daima kazandığı bizim yani halkın daima kaybettiği biçiminde yorumlanabilir mi? Asıl tartışılan, tartışılması gereken bu sanıyorum.

Birlik - 24 Nisan 1983

Büyük Romancı Yaşar Kemal'in "Teneke" Oyunu

Mahir Adataş

Her oyun izleyicilerinde iz bırakır. Bu izi de kamuoyuna ulaştıracak olanlar sanatçılardır. Tiyatro eğitimi görenlerdir. Bu konuda eğitenler eğitilenlerdir. Duyduğuma göre, Sayın Özker Yaşın da bir şeyler yazmış. Kuşkusuz değerli olacaktır. Sayın Azgın da SÖZ gazetesinde bir uzman gibi oyunu eleştirmiştir. Oyuna cila gerektiğini, yalnız iyi bir oyuna gebe olduğunu yazmıştır. Anlaşılan, oyunu çok beğenmemiştir. Oyuncuları genellikle pek de başarılı bulmamıştır. En kısa sözü ile "TENEKE"nin boş çıktığı sonucuna varmıştır. Benim, önce de belirttiğim gibi ne böyle bir oyunu ne oynayanları ve ne de eleştirenleri eleştirecek yetkim, yetim, yeteneğim vardır.

Bu varsızlık içinde herkes kendi gözü ile görür, sözüne uyarak ya da aldanarak özetle şunu söyleyebilirim: Oyunda sanatçılarımız da her türlü kısır olanaklara karşın büyük başarı gösterdiler. Anadolu'muzun bir döneminde ve kimi yerlerinde geçen bir olayı çok etkin bir biçimde canlandırdılar. O günlerin o yerlerde yaşayanların ya da iyi bilenlerin gözlerini kah gülerekten kah üzerekten yaşarttılar. Oyunun bol bol alkışlanması da göstermedi mi? Diyeceksiniz.

Kıbrıs Postası - 25 Nisan 1983

> Bir yerlere varmak, sömürü ve baskı düzenini ortadan kaldırmak için mücadelenin koşul olduğunu tiyatro izleyicilerine bir mesaj olarak vermiştir "Teneke".
>
> Hasan Hastürer 30.4.1983

"Teneke"ye Emeği Geçenleri Kutlarız

Hasan Hastürer

Kıbrıs Türk Sanat yaşamına kendini kabul ettirmiş Lefkoşa Belediye Tiyatrosu "Teneke" oyunu ile Devlet Tiyatrosu sahnesine alışılmışın dışında bir hava getirmiştir.

Bir yerlere varmak, sömürü ve baskı düzenini ortadan kaldırmak için mücadelenin koşul olduğunu tiyatro izleyicilerine bir mesaj olarak verilmiştir. Teneke oyununun seçilip sahnelenmesi bizce cesaret açısından da bir aşamadır.

Teneke oyununun Devlet Tiyatrosu sahnesinde sahnelenmesi Lefkoşa Belediye Tiyatrosu açısından

bir kazanım. Kuşkusuz ki bu kazanım bir lütuf olarak verilmemiştir. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun kendini kabul ettirmişliğinin bir ürünüdür bu kazanım. "Teneke" oyunu izlenmeye değer bir oyun, oyunu sahneleyenlerde kutlanmaya değer sanatçılardır. Teneke'ye emeği geçenleri kutlarız.

Ortam - 21 Nisan 1983

Teneke

Dr. Bekir Azgın

Belediye Tiyatrosu izleyicilerinin karşısına bu kez, alışılmışın dışında büyük bir kadro ile çıkmaktadır.

...Belediye Tiyatrosu "Teneke" ile amatörler kumpanyasına dönüştürülmüştür. Öyle anlaşılıyor ki, üç-beş profesyonelin yanına birkaç amatör katılınca bu işler oluyor, ama beş-altı profesyonelin yanına onbeş amatör katılınca sonuç fiyasko oluyor.

Beş-altı oyuncunun başarılı olmasına rağmen Teneke bir bütün olarak kendini kurtaramamıştır. Çünkü iyi tiyatro bireylerin teker teker değil, topluluğun başarısı ile oluşur.

Sarfedilen bunca emeği kalemin ucu ile bir kenara itmek, belki insafsızlıktır ama neyleyim ki Teneke boş çıktı.

Söz - Nisan 1983

Seyirciler oyuncuları, oyuncularda seyircileri alkışlamışlar... Çinde, Sovyetlerde alışılagelmiş bir gelenek bu... Bizde ise yama gibi durmuş.

Eşref Çetinel 28.5.1983

Teneke

Eşref Çetinel

TENEKE oyunu yanılmıyorsak sonradan tiyatroya uyarlanmıştı. Ve konusu yine Yaşar Kemal'e özgü kendi yöresinin doğa insan mücadelesini yansıtandı.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bu eseri sahneleyivermiş. Geçtiğimiz hafta, etrafında şu veya bu şekilde pek çok yorum yapılan eseri Mağusa da izleme olanağı bulduk.

Seyirciler oyuncuları, oyuncularda seyircileri alkışlamışlar... Çinde, Sovyetlerde, alışılagelmiş bir gelenek bu... Bizde ise yama gibi durmuş. Belediye Tiyatrosu oyuncuları başarılı bir yerde.

Tümüyle ve de özellikle Erol Refikoğlu ile Işın Refikoğlu'nun, Gülgün Sakallı'nın oyunları hem nefis hem de ustacaydı. Zaten eserin tüm yükü, onların üzerine yıkılmıştı. Yönetmen Yaşar Ersoy ise bir profesyoneldi.

Ne var ki Teneke yanlış seçilmiş, Kıbrıs Türk halkına ne sanat ne de tiyatro olarak bırakabilecek hiçbir imajı olmayan bir oyun olarak kalmış.

Üstelik beraberinde saplantıları da getirmiş, örneğin ille de "sol" olsun "sol" koksun kuşkusu.

Elde böylesine yetenekli oyuncular, hele kadrosu böylesine geniş bir Belediye Tiyatrosu örgütü varken neden ille de halka "Teneke" biçimi eserlerin sunulmaya çalışıldığını anlamak mümkün değildir.

Sevginin, güzelin, hatta sanatın bir yerde insanları güldürebilmeyi de büyük başarı olarak kabul etmesi gerek.

Bozkurt - 28 Mayıs 1983

BRT'de Neler Oluyor?

Enver Emin

BRT eğer kendi bünyesinde sıkı bir denetim mekanizması kurmazsa, vermekte olduğumuz varoluş mücadelesinin ruhuyla çelişen ve ulusal-toplumsal değerlerimizi hiçe sayan yayınlardan kurtulamayacaktır. Belli olmaktadır ki, BRT Yönetim Kurulu bu denetimi gerektiği gibi yapabilme gücünü gösterememiştir. Yönetim Kurulu eğer bu güce sahip olabilmiş olsaydı, hiç şüphesiz, Sovyet Komünizminin propagandasını yapan, komünizme özendirici Sovyet aktüalite filmleri veyahutta açıktan açığa Kürtçülük propagandası yapan TENEKE gibi tiyatro oyunları BRT ekranlarına çıkamazdı. Kimlerdir bu BRT ekranlarını aşırı sol ideolojinin emrine verenler? Yoksa bunlar BRT yönetim kurulunda yuvalanıp BRT'nin yayın politikasına yön vermeye heveslenen birkaç maceraperest midir? Halk bu soruların cevaplarını merak etmektedir.

Kürtçülük propagandası yapan TENEKE gibi tiyatro oyunları BRT ekranlarına çıkamazdı. Kimlerdir bu BRT ekranlarını aşırı sol ideolojinin emrine verenler?

Enver Emin 11.2.1984

Sağ düşünceden sol düşünceye kadar pekçok yazarımız ve düşünürümüz TENEKE oyunu sahnelendiği zaman sert tenkitlerde, kınamalarda ve protestolarda bulunmuşlardı. Hal böyle iken, BRT ilgililerinin bütün bunları dikkate almayarak TENEKE'ye BRT ekranlarını açmaları, ya korkunç bir cürettir ya da kapkaranlık bir şuursuzluk. Halkımızla alay mı ediliyor?

Birlik - 11 Şubat 1984

Teneke Oyunu Üzerine

Sabahattin İsmail

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sahnelediği Yaşar Kemal'in Teneke oyununu geçtiğimiz hafta izleme olanağı bulduk. Ancak açıkça, dobra söylemek gerekirse, Belediye Tiyatrosu bu oyunu ile Sevgili Doktor oyununda her yönden gösterilen üstün başarıyı gösterememiştir. Ancak hiç şüphesiz ounun nedeni oyunda, rol alan sanatçılar değil, oyunun seçiminde yapılan yanlışlık ve oyunun, sahnelenmesindeki aceleci tavırdır.

Her şeyden önce oyunun seçiminde hata edilmiştir. Bizi 1955'lerde yazılan TENEKE ile feodalizmin sonuçlarına götüren Belediye Tiyatrosu kanımızca seyirciye, çağdaş bir mesaj da verememiştir.

Söz - 21 Nisan 1983

BRT; Kürt, Ermeni Ve Aşırı Solun Propaganda Aracı Mı Oluyor?

K. Karaderi

Geçen Perşembe akşamı saat 19'dan 20'ye kadar olan devrede, bizleri şoke eden, çok çirkin ve Türk toplumu için üzücü olan bir oyun izledik.

Kürt isyanı, Ermeni ve Aşırı Sol propagandası dolu bu yayının; Rum Televizyonunda Yılmaz

Işın Refikoğlu ve Kemal Tunç "Teneke" oyununda...

Güney'in Türklük için zehir kusan konuşması paralelinde sahnelenmesi, bir tesadüf eseri değil, ustaca tertiplenmiş çirkin bir olaydır.

Söz konusu programda, sözde bir Rus aktüalite filmi gösteriliyordu. Aslında Komünist Rusya'nın ve rejiminin, her sahada kalkınma hızını ve hayat standardının yükselişini gösteren özendirici bir propaganda filmi idi. Takriben 19.30'a kadar devam eden filmden sonra sahnelenen oyun, tahammül edilemeyecek kadar iğrenç, Türklükle, Türk önder ve Hakanlarıyla alay eden, çok ustaca organize edilmiş, Kürt, Ermeni ve Aşırı Sol propagandası yapan pasajlarla dolu.

Oyunun konusu; Köy Ağasına isyan eden köylü gibi gösterilerek KÜRT İSYANI sahnelenmişti. Oyun: Ağa alerjisi arkasına gizlenerek oynanmıştır.

Oyunun bir yerinde, "Ulu Bozkurt'un arkasına düşüp de Türkleri kurtaran da benim gibi bir Ağaydı" deniliyor, böylelikle hem Türklükle hem Yüce Türk Hakanlarıyla hem de milli efsanelerimizle alay ediliyordu. Yine oyunun başka bir yerinde, İstiklal Savaşına edepsizce dil uzatılıyordu. Ulu Önder Atatürk'ün kazandığı Türklüğü düzlüğe çıkaran Kurtuluş Savaşı'nın mutlu sonucuna gölge düşürülerek, Kürt ve Ermenilerin gizli ve iğrenç emelleri doğrultusunda yorumda bulunuluyordu. Savaşın mutlu sonucu için "Başkumandan harbi kazandı, biz kaybettik" deniliyordu. Bu cümlenin de arkasında Kürt ve Ermeni örgütlerinin gizli ve iğrenç emellerinin imajı yatmaktadır.

Türklük için kalbi çarpan, bunca yıldır canıyla, kanıyla ve her şeyiyle özgürlük savaşı veren, Atatürk inkılâplarını içtenlikle kabul etmiş, Atatürkçü ve milliyetçi toplumumuzun arasına sızmış, yönetimin bazı kilit noktalarına demir atmış, vatan ve Türk düşmanı hainlere dur deme zamanı gelip geçmedi mi?

Daha geç kalınmadan, bu; milliyetçi ve temiz toplum zehirlenmeden, hainlere gereken dersin verilmesini ilgili makamlardan toplum olarak istiyor ve bekliyoruz.

Birlik - 8 ŞUBAT 1984

Bir Büyük Oyun "Teneke"

Hikmet A. Mapolar

Büyük oyunları ancak büyük oyuncular oynayabilir. Büyük oyunları sahnelemek güç iştir. Kendi kendine inanmak ve güvenebilmek işidir. Özellikle Yaşar Kemal gibi bir ustanın "Teneke" gibi büyük ve güçlü bir oyununu sahneye koymak ve bu oyunun perdelerini cesaretle, gururla halkına açabilmek büyük oyunculara özgü bir sanat anlayışı, bir sanat gücü ve daha açıkçası bir sanat direnişidir.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncuları sahnelerinin perdelerini ilk açtıkları günden beri bu inançta ve bu direniştedirler.

İlk günden bugüne dek, hep büyük oyunlara eğilmek cesaretini göstermişler ve tümüyle de büyük oyunların üstesinden gelerek seyircilerinin takdir alkışlarını toplamışlardır.

Bu kez de öyle oldu. Ustanın yapıtı usta oyuncular tarafından sahneye konuldu ve oyun ayakta alkışlandı.

Diyebiliriz ki, yirmi yılı aşkın bir süredir, Türk sahneleri böyle başarılı bir oyun seyretmemiştir. Arka sıralarda oturan bir dostun yanıma yaklaştığını ve kulağıma "Takdir için söz bulamıyorum" dediğini işitiyorum.

Kıbrıs Postası - 23 Nisan 1983

Özellikle Yaşar Kemal gibi bir ustanın "Teneke" gibi büyük ve güçlü bir oyununu sahneye koymak ve bu oyunun perdelerini cesaretle, gururla halkına açabilmek büyük oyunculara özgü bir sanat anlayışı, bir sanat gücü ve daha açıkçası bir sanat direnişidir.

Hikmet A. Mapolar 23.4.1983

KKTC'nin İlanı ve Tiyatro

1983 yılı sonbaharı, Kıbrıs Türk toplumunda siyasi gerginliğin arttığı bir dönemdir. Kıbrıs sorununda gelinen aşamada; Kıbrıs Türk Federe Devleti Başkanı Rauf Denktaş ve iktidar partisi UBP, Ankara'nın 12 Eylül iktidarı ile de yelkenlerini şişirerek geciktirilmeden bağımsız Kıbrıs Türk Devleti'nin ilan edilmesini dayatıyorlardı. Bu dayatma; Federe Devlet Anayasası'nın Devlet Başkanı Rauf Denktaş'a yeniden üçüncü kez aday olma hakkı tanınmamasından da kaynaklanıyordu. Bu nedenle yeni bağımsız bir devlet kurulacak, yeni kurucu meclis oluşturulacak, yeni anayasa yapılacak ve bu çerçevede seçimlere gidilecekti. Ancak muhalefette bulunan ve Kıbrıs Türk solunu temsil eden CTP ve TKP, Kıbrıs Türk Devleti ilanına; Kıbrıs Türk toplumuna yarar değil zarar getireceğini, dünyadan iyice soyutlayıp yalnızlaştıracağını ve yeni gerginlikler doğuracağını savunarak, karşı çıkıyorlardı.

"İlan edilsin mi, edilmesin mi" "Kıbrıs Türk toplumuna yararlı olur mu, olmaz mı", "Ambargo daha artar mı, artmaz mı", "Birleşmiş Milletler tanır mı tanımaz mı", " iki toplumun arasındaki barış ve çözüme hizmet eder mi etmez mi" gibi uzun tartışmalardan sonra, 15 Kasım 1983'te olağanüstü toplanan Federe Meclis, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin *(KKTC)* kuruluşunu ve Bağımsızlık Bildirisi'ni oybirliğiyle kabul ve ilan eder.

Ayrı bir devlete karşı olan muhalefet partilileri (CTP, TKP) KKTC'nin ilanından bir gün önce Devlet Başkanı Rauf Denktaş'ın ***"Yarın KKTC'yi ilan ediyoruz.. Karşı çıkanlar meclisinde yer alamayacak"*** şeklinde tehdidi ile karşı karşıya kalırlar. Bu tehdide direnmek yerine, oybirliği ile KKTC'yi kabul ve ilan etmeyi tercih ederler.

KKTC'nin ilanından hemen sonra meclis binasının önüne çıkan Rauf Denktaş ve milletvekilleri, oybirliğiyle alınan kararı bekleyen kalabalığa açıklarlar.

Bu tarihten itibaren Kıbrıslı Türkler ceplerinde KTFD kimilk kartı yerine Birleşmiş Milletler tarafından tanınmayan KKTC kimilik kartı taşıma sürecine sokulur. Doğal olarak KKTC'nin ilanının yarattığı yeni sorunlar ya da yeni oluşumlar siyasal, ekonomik yaşamı etkilerken kültür, sanat ve tiyatro yaşamını da etkiler. Bu etkileme olumlu değil olumsuz yönde cereyan eder. Ve Kıbrıs Türk toplumunun süreç içinde dünyadan iyice izole edilmesine neden olur.

Kıbrıs Türk toplumunun sorunlarının çözümü ve dünyayla buluşması için Kıbrıs sorunun çözümünden ve barıştan yana politikalar geliştirmek yerine, ***"KKTC'yi Koruma Derneği"*** kurulmasına kadar gidilir.

Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları da, 15 Kasım 1983'ten itibaren **"Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devlet Tiyatroları"** olarak adının değiştiğini kamuoyuna duyurur. O tarihten itibaren oyun broşürlerinin kapağına **"KKTC Devlet Tiyatroları"** yazılır. Ancak KKTC Devlet Tiyatroları'nın çözüm bekleyen sanatsal, yönetsel sorunları daha da büyür. Çözümlenemeyen sorunlar nedeniyle sürekli kan kaybına uğrayan KKTC Devlet Tiyatroları, 1990'lı yıllara gelindiğinde, gazeteci-yazar Ahmet Tolgay'ın tespiti ile artık ***"ölümcül derecede hastadır."***

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ise bu süreçte kuruluş manifestosu çerçevesinde alternatif ve muhalif anlayışıyla toplumcu gerçekçi, eleştirel tiyatro yapmayı ve seyircisine yaşama sevinci, direnci vermeyi sürdürür.

KTFD Meclisi "KKTC"nin ilanını oybirliği ile kabul ederken...

Şahları Da Vururlar

Ferhan Şensoy 1983-1984

"Şahları da Vururlar" Bina Sorunu Ve Seyircinin talebi…

LBT, 1983-1984 tiyatro dönemine, Ferhan Şensoy'un yazdığı, Yaşar Ersoy'un yönettiği "Şahları da Vururlar" oyunuyla başlar. Oyunun müziğini Ahmet Okan , dekorunu Feridun Işıman yapar.

Kuzey Kıbrıs'ta kabare tiyatrosu örneğini ilk kez LBT "Şahları da Vururlar" oyunuyla seyirciye sunar.

Oyun büyük ilgi görür. Oyunda Şah Rıza Pehlevi dönemi anlatılır; baskılar, kıyımlar, anti-demokratik uygulamalar, ekonomik savurganlıklar, halkın tüm bunlara isyanı ve Humeyni önderliğinde gerçekleştirilen İslam Devrimi kabere tiyatrosu biçiminde yansıtılır. Alay, yergi, taşlama ve ironiyle bezenen oyun, boş anlamsız bir güldürü değil, anımsatan, uyaran, geleceğe yönelik ip uçları veren bir güldürü olarak seyirciyle buluşur.

Şefika Beren ve Kemal Tunç "Şahları Da Vururlar" oyununda...

LBT, "Teneke" oyununu K.T. Devlet Tiyatrosu salonunda sunmasından dolayı milliyetçi, şoven çevrelerin saldırılarına maruz kalmıştı. Bu saldırılardan çekinen ve salonu kerhen LBT'ye açan K.T. Devlet Tiyatrosu ve Bakanlık yöneticileri bahane bularak salonu LBT'ye kapatırlar. Bunun üzerine LBT "Şahları da Vururlar" oyununu ambardan bozma, "dört duvar bir tabut" durumundaki salonunda seyirciye sunmak zorunda kalır. Oyun seyirciden büyük ilgi görür. Ancak salonun çok kötü, insani koşullara uygun olmaması nedeniyle, seyirci ve basın hem sanatçılara hem seyicilere yakışan daha iyi koşullarda tiyatro salonu talebini dillendirirler. Seyircinin ve basının bu talebi üzerine oyun, kira bedeli ödenerek Mısırlızade Sineması'na alınır. Seyirciyle daha sağlıklı bir mekanda buluşan oyun kapalı gişe oynar. Lefkoşa'da temsiller tamamlandıktan sonra ise turneye çıkar. Artık LBT'nin bina sorunu iyice su yüzeyine vurur.

Tiyatro binası sorunu, LBT'nin soluk borusunu tıkamakta ve seyircisiyle sağlıklı koşullarda buluşmasını engellemektedir. Bunun bilincinde olan LBT sanatçıları, sorunu çözmek için uğraş verirler.

Dünyada Kimleri Vurmazlar Ki?

Hikmet A. Mapolar

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncuları dolu dizgin gidiyorlar. "Sevgili Dokror"dan sonra "Teneke". Bu kezde "Şahları Da Vururlar".

Hakkını vermek gerekirse, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu başladığı günden beri zor yapıtlar sahneye koymakta ve her türlü ağırlığın altından kolayca çıkabilmekte, geniş bir seyirci kitlesi toplayabilmektedir. Bu çocukları bu kadar ağır bir yükün altında ezmeye hakkımız yoktur. Bu topluma büyük ve ciddi eserler sergileyen Belediye Tiyatrosu oyuncularının sayısı bir an evvel artırılmalı ve bu kuruluş rayına oturtulmalıdır.

Şahları da Vururlar için ne demiştik? Kabare türünden bir oyun ve bizim sahnelerimizde ilk kez oynanıyor böyle bir oyun. İlk kez oynanıyor ama ustaca oyandığı için hiç de eski oyuncuları aratmıyor, yadırgatmıyor. Bu kadar uzun ve karmaşık diyebileceğimiz bir oyun içersin-

den kolayca çıkabilmiş Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncuları. Akış o kadar süratli ve olaylar o kadar iç içe ki, üç saatin nasıl geçtiğini duymaz oldum, görmez oldum. Bu da gösteriyor ki, oyuncularımızın başarısı, bir kez daha vurgulanmış bu oyunla...

....Kırk yılı, otuz yılı anımsıyorum da hayretler içerisinde kalıyorum bu günlerde. Sahne neredeydi, oyuncu neredeydi. Müzisyen neredeydi, dekoratör neredeydi? Bayramdan bayrama Rum sinemalarına koşar ve kulüplerimiz yılda bir veya iki oyun verirlerdi bu sinemalarda. Ne sahnemiz vardı, ne de perdemiz. Gün ola harman ola. Her yeni gün bir doğuştur.

Kıbrıs Postası – 1 Aralık 1983

Şahları Da Vururlar

Fikret Demirağ

Kabare türünün bütün niteliklerini taşıyan oyun, doğal olarak alay, kalay, argo, karikatürize etme, şarkı-türkü-her türlü ezgisel tempo öğelerinden yararlanılarak hazırlanmış bir oyun.

"Şahları Da Vururlar", Belediye Tiyatrosu sanatçılarının baştan beri sürdürdükleri çizgiyle bir uyum gösteriyor. Özellikle "Vatandaş Oyunu", "Oku Adam Ol", "Kuzeyname" gibi güncel politik yaklaşımları öne çıkaran ilk oyunlarıyla akraba bir oyun "Şahları da Vururlar".

Halkın Sesi - 25 Kasım 1983

"Şahları Da Vururlar" İzledim

Kadir Kaba

Her şeyden önce Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, tiyatro sanatında toplumumuza bir yenilik getirmiştir. "Şahları da Vururlar" oyunu ile toplumumuzda ilk kez kabare türü tiyatro sahnelenmiş oluyor.

Belediye Tiyatrosu'nun bu güne kadar ortaya koymuş olduğu oyun gücü ve tiyatro anlayışına karşın hala daha böyle bir salonda oyun sahnelemeye zorunlu bırakılışı ve Kültür Merkezi demekten gurur duyacağımız uygun bir binaya kavuşturulamamış olması ise hükümetlerimiz ve devletimiz adına üzücüdür.

Söz - 25 Kasım 1983

Afiş : Feridun Işıman

Şahları Da Vururlar

Yazan
Ferhan Şensoy

Yöneten
Yaşar Ersoy

Müzik
Ahmet Okan

Dekor
Feridun Işıman

Oynayanlar
Osman Alkaş
Erol Refikoğlu
Yaşar Ersoy
Yücel Köseoğlu
Işın Refikoğlu
Kemal Tunç
Gülgün Sakallı
Şefika Beren

Orkestra
Gitar
Ahmet Okan / Acar Akalın
Cümbüş
Derviş Teksoylu
Darbuka
Ahmet Ömerağa

Işın Refikoğlu ve Kemal Tunç "Şahları Da Vururlar" oyununda...

Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş "Şahları Da Vururlar" oyununda...

Alay, yergi, taşlama ve ironiyle bezenen oyun, boş anlamsız bir güldürü değil, anımsatan, uyaran, geleceğe yönelik ip uçları veren bir güldürü olarak seyirciyle buluşur.

Başarılı Bir Oyun

Özker Yaşın

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Ferhan Şensoy'un iki perdelik güldürüsü "Şahları da Vururlar" oyunu ile perdelerini açtı. Oyunu Mısırlızade Sineması'nda seyrettim. Gerçekten başarılı idiler.

Zaten Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncuları şimdiye kadar sahneledikleri tüm oyunlarında (Sevgi Gülü çocuk oyununu bir yana bırakırsak) belli bir başarı düzeyinin üstüne çıkabilmişlerdir. Ve üstelik bu alkışlanacak başarılarına çok zor koşullarda, olanaksızlıklar içinde ulaşmışlardır.

Kabare tiyatrosu öğelerini taşıyan "Şahları da Vururlar" oyununu görmelerini okurlarıma içtenlikle öneriyorum.

Oyunda rol alan ve emeği geçen tüm sanatçıları kutlarım.

Kıbrıs Postası – 2 Aralık 1983

Şahları Da Kısırlaştırırlar Vururlar Değil

Cumhur Delicelrmak

Aklı o kadar çok belindeydi, herhalde o'nu vurmak değil kısırlaştırmak gerekiyordu.

Böyle de girilmez böyle bir oyun eleştirisine ama, ne yapalım ki yazılı metinden geldiğini sandığımız aksaklıklar, kolaylıklar ve hafiflikler "Şahları Da Vururlar" oyunu için bizi böyle yazmaya zorladı.

Bu nasıl eleştiri denecektir biliyorum ama elimde değil. Oyunu 10 dakikadan fazla seyredemediğimi de belirtmek durumundayım, buna zorunluyum...

Kıbrıs Postası - 20 Ocak 1984

Yaşar Ersoy ve Işın Refikoğlu "Şahları Da Vururlar" oyununda...

Işın Refikoğlu, Şefika Beren, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Yaşar Ersoy ve Gülgün Sakallı "Şahları Da Vururlar" oyununda...

Akış o kadar süratli ve olaylar o kadar iç içe ki, üç saatin nasıl geçtiğini duymaz oldum, görmez oldum.

Hikmet A. Mapolar 1.12..1983

Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu "Şahları Da Vururlar" oyununda...

Dört Duvar Bir Tabut

Türkiye'nin en yetkin yönetmenlerinden biri olan Yücel Erten; LBT konuğu olarak 1985 yılında Lefkoşa'ya geldiğinde ve ambardan bozma tiyatro salonunu gördüğünde yaşadığı duyguları daha sonra 1996 yılında şöyle yazar:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun üç silahşörü Yaşar Ersoy, Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu beni 5 yıl boyunca tiyatro yaptıkları eski tiyatrolarına götürdüler. Tiyatro ne kelime? Dört duvar bir tabut. Depo muymuş, neymiş! Orada meslektaşlarım 5 yıl boyunca rezaleti fazilete dönüştürdükleri koşulları gördüm:

Önü-ardı-sağı-solu sobe sahnelerini gördüm. Uyduruk perdelerinin tel gerisini gördüm. Erkek ve bayan oyuncular için, çaprazdan bir perdeyle ayrılmış bir tek odadan oluşan ve aynı zamanda kulis görevi üstlenen soyunma odasını gördüm. Ancak temsil sırasında kullanılabilen, çünkü seyirciyle ortak kullanılmak zorunda olan bir tek tuvaleti gördüm. Ön sol tarafta odun sobası yanan salonu gördüm. Sobanın çevresinde harelenen yeşil küf ve yosun tabakasını gördüm. Etkilendim... Az kalsın dudaklarım uçuklayacaktı!...

Meslektaşlarım, bu berhanede Emmanuel Robles'ten Çehov'a, Yaşar Kemal'den Aziz Nesin'e neler yaptıklarını anlatınca; doğrusu ya gözlerim yaşardı.

Tiyatronun bir aşk olduğuna, tiyatro yapmanın bir yaşama biçimi olduğuna bir kez daha kuvvetle inandım.

Bana sorarsanız, o binanın müze olarak korunması gerekirdi. Bir işe gönül vermenin, bir avuç insanla bir planet oluşturmanın, sanatsal aktiviteyi yoktan var etmenin, çevresine ve toplumuna dirim kaynağı olmanın örneği, anıtı ya da belgesi olarak korunmalıydı. İşte ben, o gün bugündür, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu, neredeyse çocuğum gibi sevdim, sakındım ve elimden geldiğince de destekledim."

"Dört Duvar Bir Tabut" salonda "Kuzeyname" oyununun okuma provası...

Tiyatroyu seven, tiyatro denilince içinde bir şeylerin kıpır kıpır ettiği dört kişilik oyuncu kadrosuna sahip Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, "Ben"in değil "Biz"in oluşturduğu bir anlayışla; statükonun karşısına çıkacak ve kendini kabul ettirme savaşı verecek olan yeni bir tiyatronun; iddialı öncü bir yeni tiyatronun; muhalif ve alternatif olacak olan bir tiyatronun **"sanatçısı bugün ölesiye yorulmazsa yarını kazanamaz"** inanç ve bilinciyle çalışır.

Bu ödüzsüz çalışma sonunda, başlarda Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na amansız bir şekilde saldıranlar, karşı çıkanlar bile ilerleyen yıllarda kabul eder, alkışlar ve saygı duyarlar. Bu konuda onlarca gazeteci-yazarın yazdığını Ahmet Tolgay şöyle özetler: ***"Sanat ve kültür adına büyük bir özverinin, heyecanın ve sevginin destanını yazarak tiyatro ateşini söndürmeyen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun önünde saygı ile eğiliyoruz. Onlar sanatsal bir dayanışmanın destanını olanaksızlıklar ve yokluklar içinde yazmakta olan bir avuç insan."***

"Dört Duvar Bir Tabut" salonda "Teneke" oyununun okuma provası...

LBT'nin Bina Sorunu

LBT, daha önce de belirttiğimiz gibi ambardan bozma, sağlıksız, yetersiz "dört duvar bir tabut" durumunda bir salonda oyunlarını seyirciye sunuyordu. Bu durum, LBT sanatçıları ve izleyiciler tarafından daha iyi bir salon talebiyle sürekli ilgililere aktarılıyordu.

Son olarak 1983 Kasım ayında "Şahları Da Vururlar"a izleyicinin gösterdiği büyük ilgi üzerine oyun, Mısırlızade Sinemasına alınır ve orada sürdürülür. Bu olay, LBT'nin bina sorununu iyice su yüzüne çıkarır. Bunun üzerine LBT sanatçıları ve Belediye Başkanı Mustafa Akıncı bütün koşulları zorlayarak yeni bir salon arayışına girerler. Kızılbaş bölgesinde atıl ve yıkık durumda olan Emek Sinemasının LBT'ye tahsis edilmesi için Hükümete yazılı olarak başvururlar. Başvurunun amacı, bu sinemayı onarıp ya da yeniden inşa edip tiyatro salonu olarak hizmete açmaktır. Bu amaçla LBT sanatçıları seyircisinin ve basının desteğini de arkalarına alarak yoğun bir uğraşa girerler. Bu talep basından ve halktan büyük destek görür. ***"Belediye Tiyatrosu Salonsuz Bırakılamaz"***, ***"Belediye Tiyatrosu Eleverişli Bir Salonun Özlemi İçinde"***, ***"Belediye Tiyatrosu Bu Salonu İstiyor"*** gibi onlarca haber basında yer alır. Bu haberlerin içeriğinde de İskan Bakanı Hakkı Atun'un bir an önce kararını verip salonu Belediye Tiyatrosu'na tahsis etmesi gerektiği vurgulanır. Haberlerin yanı sıra etkili köşe yazarları da Hükümet'e, ilgili Bakanlara çağrı yaparak LBT'nin bina sorununa çözüm getirilmesini talep ederler. Bu köşe yazılarından bazıları şunlardır:

HERKESE YARDIM ÇAĞRISINDA BULUNAN

Belediye Tiyatrosu elverişli bir salonun özlemi içinde

BELEDİYE TİYATROSU SANATÇILARI SORUNLARININ ÇÖZÜMÜNDE SANATA VE KÜLTÜRE YÖNELİK İLGİSİYLE TANINAN İSKAN BAKANI HAKKI ATUN'A GÜVENİYORLAR.

Belediye Tiyatrosu Sanatçıları bina onarımı için yardım kampanyası başlattı

Belediye Tiyatrosu Bu Salonu İstiyor

Belediye Tiyatrosu bina onarımı için kampanya açtı

Lütfen Sayın Hakkı Atun

Özker Yaşın

BRT Televizyonu, iki hafta önce, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncularının sahneye koyduğu, "Teneke" oyununu yayınladı...

Üç gün gösterilen oyunun, televizyona çekilişinde bazı teknik hatalar olmakla birlikte zevkle izlendi. Halkımız sonunda gerçek bir tiyatro eserini BRT'de görmek mutluluğuna ulaştı.

Bu köşede daha önceleri defalarca yazdım. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu başarılı bir topluluk... Çok yetenekli oyuncuları var. İyi eserler seçip oynuyorlar. Oynadıkları oyunları da iyi yorumluyorlar...

Ne yazık ki iyi bir tiyatro salonları yok. Bu başarılarını gölgeliyor. Hem kendilerine, hem seyircilere büyük zorluklar yaratıyor.

LBT'nin salon sorununun bir an önce çözümlenmesi gerekiyor.

...Dileriz ki bazı pürüzleri çözümleyerek Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun iyi bir salona kavuşması sağlansın.

Yaşar Ersoy'un çok güzel belirttiği gibi, böyle olumlu bir davranışla "sanatımıza ve kültürümüze unutulmayacak bir hizmette bulunulmuş olacaktır."

Lütfen sayın Hakkı Atun, bu işi çözümleyiverin.

Kıbrıs Postası
11 Şubat 1984

Tiyatrosuz Tiyatrocular

Hikmet A. Mapolar

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, yıllardır yokluklar içerisinde, oyun sahnelemeye çaba göstermektedir. Hem de oyunların iyisini ve kalitelisini seçerek sahneye koyan Belediye Tiyatrosu sanatçıları bir yandan teknik imkanlardan, öbür yandan da bir salondan yoksun bulunmaktadırlar. Daracık bir sahne, küçücük bir salonda kaliteli oyun vermek çabası içerisinde oyuncularımız hemen hemen her türlü imkandan yoksundurlar.

...Sanırım ki, İskan Bakanı Sayın Hakkı Atun'un sanat yönü de ağır basmaktadır. Bu yüzden "Emek Sineması" girişiminin bir an önce sonuçlandırılmasını ve bu salonu Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na tahsis etmesi, hem oyuncu, hem seyir-

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun salon sorununun bir an önce çözümlenmesi gerekiyor.

Özker Yaşın / 11.2.1984

ci, hem de sanatımızın yarını bakımından unutulamayacak bir karar olacaktır.

En kısa sürede "Kızılbaş Emek Sineması" hakkında, kararlı bir sonuç bekliyoruz...

Kıbrıs Postası - 9 Şubat 1984

Belediye Tiyatrosu İçin Bir Yapı Gerek

Fikmet Demirağ

Bir Emek Sineması vardır. Birinin kirasında, verimsiz ve işlevsiz durduğu yerde çürümekte, dökülmektedir. Bu yer, binasızlık sorunu içinde kıvranan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu için bir çözüm olabilir. Lefkoşa Belediye Başkanı Sayın Akıncı bu konuda İskan Bakanı Hakkı Atun ile görüşmüş ama binanın kirada olması sorunu var.

... Bildiğimiz kadarı ile bir devlet bütün kurumları yanı sıra kültür ve sanatıyla da bir devlettir. Ancak böyle Devlet olunabilir. Ötesi lâf-ı güzaftır!

Genelde sanatçıların sanatımızın sorunlarına sahip çıkması gereken devletten, sorumlu bakanlıklar, özetle ve ivedi olarak Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun "bina" sorununa da eğilmesini bekliyoruz.

Halkın Sesi - 17 Şubat 1984

Gerçek Sanat Aşkı Budur

Hikmet A. Mapolar

İçlerinde yanan bir ateşle yollara döküldü çocuklar. Büyük kapı, küçük kapı demeden vuruyorlar ve sanat adına el açıyorlar sanki. Oyuna, sahneye ve sanata karşın duyulan sönmeyen bir aşktır bu işte. Gerçek bir aşk, bir sanat ateşidir bu. Takdirle karşılıyorum, övgüyle de durmak istiyorum bu konu üzerinde.

Dört yıldır ambardan bozma bir yerde oyun vermeğe çalışıyor Lefkoşa Belediye oyuncuları. Basının desteği ve Bakanlar Kurulu'nun anlayışlı kararıyla nihayet Emek Sineması Lefkoşa Belediyesi'ne tahsis edildi. Genelde burası da isteme yanıt verecek büyüklükte değil ama, milyonların akıtılmasıyla bir şeye benzetileceğe benziyor. İlk adım olarak Lefkoşa Belediyesi 3 milyonluk bir yardım yapmak kararı aldı. Fakat binanın tümüyle onarımı için bu para yeterli olmuyordu. 10 milyona gereksinim duyuluyordu.

Lefkoşa Belediye Oyuncuları eli, kolu sıvayarak işe koyuldu.

Kültür adına, sanat adına yardım istiyordu Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncularımız. İyi bir yol çizmişler, güzel bir programın uygulanmasına girmişler ve umutluydular.

Umarız ki bu konuda olsun Devlet yardımını esirgemeyecek ve oyuncularımızın açtıkları yardım kampanyasına gerekli bir katkıda bulunacaktır. Gerçi kültür, sanat ve edebiyat konularında Devletin önde yürümesini görmek, her zaman için en büyük dileğimizdir ama, nedense bu özlem gerçekleşemiyor.

Kıbrıs Postası - 19 Mayıs 1984

LBT Sanatçıları Bina İçin Kampanya Başlatır… Ve Bina Hizmete Açılır

LBT sanatçılarının inatçı, ısrarcı uğraşları ve Belediye Başkanı Mustafa Akıncı'nın istekli, kararlı tutumu; kamuoyunun ve basının desteği ve İskan Bakanı Hakkı Atun'un iyi niyetli yaklaşımı sonunda 1984 Mart ayında "Emek Sineması" Bakanlar Kurulu kararıyla LBT'ye tahsis edilir. Bu salon tahsisi LBT için yaşamsal derecede önemli ve değerli bir kazanım olur. Bu kazanım LBT sanatçılarına yeni bir heyecan, motivasyon ve ruh kazandırır.

LBT'ye Bakanlar Kurulu kararı ile tahsis edilen "Emek Sineması", uzun yıllar atıl durumda kaldığı için harap olmuş, çökmüş, yıkılmış durumdadır. Belediye Başkanı Mustafa Akıncı bütün koşulları zorlayarak, binanın onarımı ve tiyatro binasına dönüştürülmesi için Belediye'nin bütçesinden bir miktar parar ayırır. Ancak bu para yeterli değildir. Lefkoşa Belediyesi'nin mali sıkıntı içinde olduğunu bilen sanatçılar da **"Bina Onarımı İçin Yardım Kampanyası"** başlatırlar. Tüm topluma çağrıda bulunan LBT sanatçıları, bir de eşya piyangosu düzenler. 10 Mayıs 1984'te Yenidüzen, Söz, Kıbrıs Postası gazetelerinde bu kampanya halka şöyle duyurulur:

> Bildigimiz kadarı ile bir devlet bütün kurumları yanı sıra kültür ve sanatıyla da bir devlettir. Ancak böyle devlet olunabilir. Ötesi lâf-ı güzaftır!
>
> Fikret Demirag / 17.2.1984

Daracık bir sahne, küçücük bir salonda kaliteli oyun vermek çabası içerisinde oyuncularımız hemen hemen her türlü imkandan yoksundurlar.

Hikmet A. Mapolar / 9.2.1984

"BELEDİYE TİYATROSU BİNA ONARIMI İÇİN KAMPANYA AÇTI

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları, bir bildiri yayınlayarak geçtiğimiz ay bakanlar kurulu tarafından Belediye Tiyatrosu'na tahsis edilen Emek Sinemasının çok harap olduğunu ve onarım masraflarının arttığını belirttiler. Bu onarımın yapılabilmesi ve tiyatro salonuna dönüştürülebilmesi amacıyla sanatçılar tüm halka, hükümete, bankalara, iş adamlarına, örgütlü kuruluşlara yardım çağrısında bulunuyorlar. Bir eşya piyangosu düzenlediklerini açıklayan LBT sanatçıları, amaçlarının ülkeye bir kültür binası kazandırmak olduğunu belirttiler. Dört yıldan beri ambardan bozma salonda sanat yaptıklarını belirten sanatçılar, elbirliğle bir tiyatro binasına kavuşacaklarına inandıklarını söylediler."

LBT'nin başlattığı kampanyaya Hikmet A. Mapolar, Fikret Demirağ, Özker Yaşın ve Sevgül Uudağ yazdıkları köşe yazılarıyla destek verirler.

Belediye Başkanı Mustafa Akıncı da, 21 Mayıs 1984'te tüm bankalara, işadamlarına, şirketlere bir yazı göndererek kampanyaya katılmalarını rica eder. Mustafa Akıncı'nın gönderdiği yazı şöyledir:

".....Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sanat etkinliklerini sürdürebilmesi amacıyla Bakanlar Kurulu kararı ile atıl durumda olan Emek Sineması Lefkoşa Belediyesi'ne tahsis edilmiştir. Bu binanın onarımı ve Lefkoşa halkının hizmetine bir kültür sanat merkezi olarak verilmesi için Lefkoşa Belediyesi tüm imkanlarını zorlamaktadır. Böyle bir kültür sanat binasının ortaya çıkabilmesi ancak toplum katında maddi açıdan da göreceği desteğe bağlıdır. Bu konuda kuruluşunuzun mümkün olan maddi yardımı esirgemeyeceğine inanır, işlerinizde başarılar diler, saygılarımı sunarım.

Mustafa Akıncı
Lefkoşa Belediye Başkanı"

Lefkoşa Belediyesi'nin ayırdığı bütçe ve yardım kampanyasında elde edilen gelirle bina onarımı ve yeni bölümlerin işaatı 1984 Ağustos ayında başlar; 27 Mart 1985'te tamamlanarak Dünya Tiyatro Günü'nde hizmete açılır.

27 Mart 1985 yılında hizmete açılan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu binası...

Doktor Civanım

LBT Oyuncuları 1983-1984

"Yüzünüz Çarpıksa Aynaya Kızmayın" ve "Doktor Cinavım"

LBT bir yadan bina sorununa çözüm getirmek için uğraşırken, öbür yandan da "Doktor Civanım" oyununu sahneler. Bu oyun LBT sanatçıları tarafından ekip anlayışıyla yazılır ve sahnelenir. Açık biçimde sahnelenen oyunda ülkenin sağlık sorunları kara mizahla yansıtılır. Oyunda Yaşar Ersoy, Erol Refikoğlu, Osman Alkaş, Işın Refikoğlu, Gülgün Sakallı ve Şefika Beren rol alır.

Kuzey Kıbrıs'ta bir türlü yoluna giremeyen, çözülemeyen sağlık sorunlarını ve politikalarını sahne gerçeğinde ele alan LBT "Doktor Civanım" oyunuyla bir kez daha gündemi yakalar ve toplumsal işlevini yerine getirir. Açık biçim ve Brechtyen bir anlayışla sunulan "Doktor Civanım" büyük yankı yaratır. 4 Temmuz 1984'de Akşam gazetesinde Haşmet Gürkan, LBT için ***"gerçekçi bir ayna olup bizleri bize göstermektedir"*** diye belirtir. Gürkan yazısında oyunun Kıbrıslı duyarlılığı ile ele alındığını da vurgular ve LBT sanatçılarını kutlar

Yaklaşık bir yıl boyunca hastahanelerde, kliniklerde gözlem yapan; hastalarla doktorlarla her kademedeki sağlık personeli ile konuşup notlar alan; yaşananlardan sonuçlar çıkaran LBT sanatçıları yaşamın gerçeğini, sahne gerçeği çerçevesinde; ironi, alay, taşlama, gülünç kılma yani bir eleştiri formasyonuna dönüştürerek, **"Doktor Civanım"**ı sahneler. Toplumun en yakıcı sorunlarından biri olan sağlık sorununu eleştirel bir bakış açısıyla yansıtan LBT, seyircinin coşkulu alkışlarını ve beğenisini kazanır. Yaşam gerçeğindeki suçlular ise seyircinin coşkusu ve tepkisi karşısında ürker, korkuya kapılır hatta perde arasında salondan gizlice kaçar.

Yaşam gerçeğindeki bazı suçlular daha da ileri giderek LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'a ***"sineği elimize geçmesin"*** içerikli tehdit mesajları gönderirler.

Tiyatro, yaşam gerçeğinde yaşanan çarpıklıkları, bozuklukları, haksızlıkları; cesaret edip yüksek sesle söylenemeyecekleri sahne gerçeğinde söyler. Tiyatro sözünü sakınmaz, dobra dobra ama sanatsal bir biçimde söyler. Bu nedenle ünlü oyun yazarı Gogol ***"Yüzünüz çarpıksa aynaya kızmayın"*** der. LBT bu bilinçle aynasına yansıyan bütün çarpıklıkları yansıtır oyunlarında; güzel ve sağlıklı bir dünya özlemiyle. LBT bu toplumsal işlevinden hiç bir zaman ödün vermeden seyircisiyle buluşmayı sürdürür.

Lefkoşa Belediyesi'nin düzenlediği 5. Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği çerçevesinde LBT, "Doktor Civanım"ı 8 Haziran 1984'te Kızılbaş Yazlık Emek Sinemasında halka sunmaya başlar. Oyun, Lefkoşa'da temsillerini tamamladıktan sonra öbür yerleşim yerlerine de götürülür. Özellikle yaz döneminde düzenlenen kasaba ve köy şenliklerinin programlarında yer alır. Yaz ayları boyunca oyunun turnesi yapılır.

Gülgün Sakallı, Osman Alkaş, Şefika Beren "Doktor Civanım" oyununda...

Doktor Civanım

Haşmet M. Gürkan

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarının sahneye koyduğu "Doktor Civanım" komedisini bilmem izlediniz mi? Görmeyenlere görmesini tavsiye ederim. İki saat süreyle gülmek hem de katıla katıla gülmek ve de arada düşünebilmek için bulunmaz fırsat. Açık havada bakılan bir aynada yüzümüzde mevcut ama nedense görmediğimiz kimi değişiklikleri, kusurları gördüğümüz gibi oyunda da gün-

Erol Refikoğlu, Şefika Beren, Osman Alkaş, Işın Refikoğlu ve Yaşar Ersoy "Doktor Civanım" oyununda...

cel yaşantımız içinde bulunduğumuz bozuk düzenin bir kesitinin açık ve seçik, çarpıcı çizgileriyle gözlerimizin önüne serildiğini anlatmakta ve bu bizi duygulandırmaktadır.

Aslında katıla katıla gülmemiz bundandır. Belediye Tiyatrosu'nun genç ve yetenekli, sanatçılarının ustalıkları buradadır işte: Gerçekçi bir ayna olup bizleri bize göstermektedirler... Bütün karakterler, bizim ülkemizin, bizim ekonomik, sosyal ve kültürel yaşantımızın ürünleridir. Hele o Hüsnü Dayı! Ne kadar da Kıbrıslıdır o!.. Konuşmasıyla, davranışı el kol ve yüz hareketleriyle vasat bir Kıbrıslı Türkün ta kendisidir o...

Bu oyunu gören bir dostum, "Bu gençler ne zaman okuyup, çalışıp sanatçı olmuşlar?" diye memnuniyetle karışık hayretini dile getiriyordu. Gençlerimizin ve genel olarak insanımızın hep ne zaman payreks tüccarı, kot "kralı" veya "imparatoru", vatan kurtaran aslan, profesyonel politikacı... vb. olduğuna şaşacak değiliz ya. Biraz da sanatçı olduklarına, sanatçı yaşamının acı ve çilelerini göğüslemeyi göze aldıklarına şaşalım ve de onları yürekten kutlayalım. Kutlayalım da bu tür oyunlar sergileyip bir taraftan bizi güldürüp eğlendirirken, öte yandan da farkına varmadığımız yönleriyle yine kendimizi bize göstersinler de biraz düşünmeğe alıştırsınlar bizleri.

Akşam – 4 Temmuz 1984

Tiyatro, yaşam gerçeğinde yaşanan çarpıklıkları, bozuklukları, haksızlıkları; cesaret edip yüksek sesle söylenemeyecekleri sahne gerçeğinde söyler.

Doktor Civanım

Salih Öztoprak

"Doktor Civanım" genelde kültür ve sanat haftası için iyi seçilmiş, iyi hazırlanmış ve hepsinden önemlisi akıcı bir dille yazılmış bir oyun.

Oyun, toplumumuzun kanayan yaralarından birini, sağlık sorununu acımasızca irdeliyor. Hastanelerde yaşanan pislikleri, gerek devlete ait, gerekse özel kliniklerde kişi sağlığına nasıl bir meta bir kâr aracı olarak bakıldığını sergiliyor. Oyuncuların tümü de çok rahat ve inandırıcı bir oyun çıkarıyorlar.

Eksik ve yanlışlara gelince... Sağlık sorunu anlatılırken, bu sorunu - diğer sorunlar gibi- doğuran, besleyen düzenle olan ilişkiler gözardı edildi... Kendimce saptadığım eksik ve yanlışlar ise yazınsal alanda. Ancak şunu söyleyeyim, oyun yazmak gibi gerçekten zor bir işin de üstesinden geldi Belediye Tiyatrosu emekçileri. Kutlarız.

Yenidüzen - 21 Haziran 1984

Şefika Beren, Osman Alkaş, Işın Refikoğlu, Yaşar Ersoy, Gülgün Sakallı, ve Erol Refikoğlu "Doktor Civanım" oyununda...

Yarının Mutluluğu

Kutlu Adalı

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarının iki perdelik güldürüsü "Doktor Civanım"ı, gerçekten gülerek izliyoruz. Halkımızın en çok acı çektiği, sağlık sorununu konu alan oyunda, sergilenen olaylar, her ne kadar güldürü içerisinde sunuluyorsa da, Hastane kapılarında çile dolduran binlerce kişi oyunun çok gerçekçi, çok canlı olayların sahnelelenmesi karşısında, katılırcasına gülmekten kendini alamıyor.

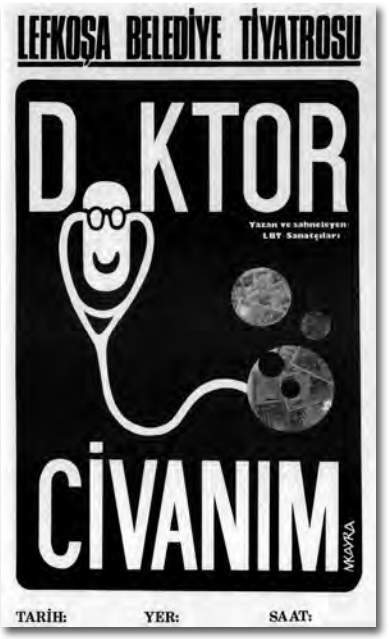

Afiş : Musa Kayra

Belediye Tiyatrosu sanatçıları, güzel oyunlarıyla bizi güldürürken sanat güçlerini halkın alkışlarıyla perçinlerken hiç kimse alınmasın kızmasın, kimse hedefimiz değildir... İsteğimiz daha iyi bir sağlık hizmetidir diyorlar.

Ortam – 10 Temmuz 1984

Doktor Civanım

Yazan

LBT Oyuncuları

Yöneten

Yaşar Ersoy

Oynayanlar

Erol Refikoğlu

Osman Alkaş

Işın Refikoğlu

Gülgün Sakallı

Yaşar Ersoy

Şefika Beren

LBT Gençlik Tiyatrosundan Yüzlerce Genç Geçer

LBT geleceğe yatırım yapmanın gençlere yatırım yapmak olduğunun bilinciyle kendi bünyesinde bir "Gençlik Tiyatrosu" oluşturmak için çalışmalar başlatır.

Bu çerçevede 1983-1984 döneminde "Gençlik Tiyatrosu" onlarca gencin katılımıyla başlar. Hiç kimsenin zorlamasıyla ya da köşeyi dönme istekleriyle değil, sırf sevdikleri, kendileri istediği için "Gençlik Tiyatrosu"na katılan gençler, LBT'de, eğitim sisteminde eksik olan insan olmayı öğrenmeye çalışırlar. Çünkü tiyatroyla uğraşmak, kişiyi meraka, sormaya, anlamaya, araştırmaya, öğrenmeye ve bilgi edinmeye iter. Çünkü tiyatroyla uğraşmak Prof. Dr. Özdemir Nutku'nun deyişiyle ***"Hem uyarıcı hem eğiticidir."*** Tiyatronun hem bireye hem de bireyin toplum içindeki yansımasına büyük katkıları olduğunu belirten Prof. Dr. Özdemir Nutku şu 10 maddeyi sıralar:

- Dayanışma hazzını öğretir ve sorumluluk duygusunu pekiştirir,

- Topluluk içinde yaşama anlayaşını geliştirir,

- Toplum içinde kendi benliğinin ortaya çıkmasını gerçekleştirir,

- Toplum içinde konuşmasını öğretir,

- Düşünmeyi ve düşünceyi eyleme sokma becerisini sağlar,

- Cinsel kompleksleri; tutarsızlıkları ve ölçüsüzlükleri önler, normale çevirir,

- Yaşamı gözlemlemeyi, düşünmeyi ve yorumlamayı keskinleştirir,

- Fiziğini ve hareketlerini denetimli duruma getirir,

- Fantazi dünyasını geliştirir, dolayısıyla yaratma kapasitesini artırır,

- Bireyin estetik duygusunu olgunlaştırır.

LBT bu hedefler doğrultusunda "Gençlik Tiyatrosu" çalışmalarını 1983-1984 sezonundan itibaren bu kitabın yazıldığı 2011 yılına kadar yürütür. Ve bu süreçte yüzlerce genç bu çalışmalardan geçer. Kimisi iyi bir tiyatro seyircisi olur kimisi de konservatuvar tiyatro bölümünde okuyarak kendine meslek yapar tiyatroyu. Ama en önemlisi, hepsi insana ve hayata dair farkındalıklarını artırırlar.

Oyun Yazma Yarışması Ve "Oyunlar 84" Kitabı

LBT, Kıbrıs Türk Tiyatro yazınını desteklemek, gelişmesine katkı koymak için 1983-84 tiyatro döneminde oyun yazma yarışması düzenler. Lefkoşa Belediyesi'nin düzenlediği "Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği" etkinlikleri çerçevesinde yer alan oyun yazma yarışması 18 Ocak 1984'te kamuoyuna duyurulur.

Lefkoşa Belediyesi yayınlarından «Oyunlar 84» adlı eser satışa çıkarıldı.

(TAK): Lefkoşa Belediyesinin yerel sanatçıların yaptıklarından derlenen "Oyunlar 84" adlı kitabı bugün satışa çıkarıldı.

Kitabın yayın havatına kazandırılması nedeniyle bugün Lefkoşa Belediyesinde sanatçıların da katıldığı bir toplantı düzenlendi.

Toplantıda konuşan Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı, sanatçıların desteklenmesine, özendirici önlemler alınmasına, gelecek nesillere bugünlerden bir şeyler aktarılması çabalarına katkılarını sürdüreceklerini bildirdi. "Kültür ve Sanat alanında bu çabaları Kıbrıs Türk Halkının varlık mücadelesinin özü olarak görüyor ve değerlendiriyoruz" dedi

Yarışmaya gönderilen eserlerden **"Ermişliğin Ezgisi"** oyunuyla Sami Alhun birincilik, **"Köşede Durmak"** oyunuyla Filiz Naldöven ikincilik ve **"Grev"** oyunuyla Sabahattin İsmail üçüncülük ödülünü kazanır.

Bu üç oyun Lefkoşa Belediye Yayınlarında **"Oyunlar 84"** adıyla bir kitapta toplanır. 6 Aralık 1984'te düzenlenen basın toplantısında "Oyunlar 84" kitabı tanıtımı yapılır. Sanatçıların ve basın mensuplarının katıldığı toplantıda, Belediye Başkanı Mustafa Akıncı'nın yaptığı konuşmayı 7 aralık 1984 tarihli Söz gazetesi şöyle verir:

"Toplantıda konuşan Mustafa Akıncı, sanatçıların desteklenmesine, özendirici önlemler alınmasına, gelecek nesillere bugünlerden birşeyler aktarılması çabalarına, katkılarını sürdüreceklerini bildirdi. Akıncı, "kültür-sanat alanında bu çalışmaları Kıbrıs Türk Halknın varlık mücadelesinin özü olarak görüyor ve değerlendiriyoruz" dedi."

Yasakçı Ve Çağ Dışı Uygulama

"Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği" etkinlikleri çerçevesinde düzenlenen oyun yazma yarışmasında ödül alan Filiz Naldöven'in "Köşede Durmak" oyununu, LBT, 1984-1985 tiyatro döneminde birinci oyun olarak sahneler. Ancak LBT'nin, bina onarım ve yapım çalışmaları devam ettiğinden dolayı bu oyunun, Atatürk Kültür Merkezi'nde sunulması için, Belediye Başkanı Mustafa Akıncı, 5 Eylül 1984 tarihli bir yazıyla Eğitim ve Kültür Bakanlığı'ndan izin talep eder. Akıncı'nın bu yazısına, Bakanlığın verdiği yanıtta istenilen sürenin çok uzun olduğu belirtilir. Bunun üzerine Mustafa Akıncı 1 Kasım 1984'te Bakanlığa yeni bir yazı gönderir:

"Sayın Orhan Zihni Bilgehan
Eğitim,Kültür ve Gençlik Bakanı
Lefkoşa

İlgi:E.195/95 sayı ve 15 Ekim 1984 tarihli yazınız.

İlgi yazınız ışığında sizinle ve sayın müsteşarınızla yaptığımız görüşmede, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun Köşede Durmak oyununu Atatürk Kültür Merkezi Tiyatro salonunda oynamak için talep ettiğimiz sürenin uzun olduğunu belirtmiştiniz. Sahnelenen bir oyunun, binanın seyirci kapatsitesi de dikkate alınarak en az 10 kez tekrarlanarak halka sunulabileceği göz önünde bulundurularak bu süre talep edilmiştir. Ancak uyarınız göz önünde bulundurularak 10 oyun gecesini 5 oyun gecesine indirdiğimizi ve talebimizin aşağıdaki gibi olduğunu belirtiriz:

11 Ocak 1985 Cuma
12 Ocak 1985 Cumartesi
18 Ocak 1985 Cuma
19 Ocak 1985 Cumartesi
25 Ocak 1985 Cuma

Ayrıca oyun gösterime başlamadan önce 8 günlük prova talebimizi de 3 günlük prova süresine indirdiğimizi duyurur, bu yeni düzenleme ışığında AKM'de oyunun sahnelenmesine olanak verilmesini rica eder saygılarımı sunarım.

Mustafa Akıncı
Lefkoşa Belediye Başkanı"

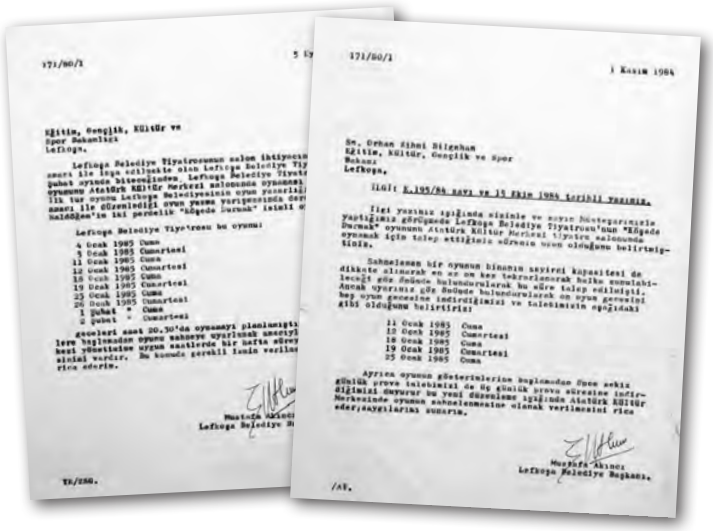

Mustafa Akıncı'nın iyi niyetle yazdığı yazıya yeni bir yanıt gönderen Bakanlık gerçek niyetini ortaya serer. Bakanlık, Kıbrıs Türk kültürü, sanatı ve demokrasisi adına utanç verici bir yanıt verir. Bakanlık, oyunun inceletildiğini ve AKM'de halka sunulmasının uygun olmadığını belirttikten sonra, buna gerekçe olarak aynen şunu gösterir:

"TÜRK ULUSUNUN VE KIBRIS TÜRK HALKININ ÇIKARLARINA TERS, DEVLETİ VE YÖNETİMİ KÜÇÜK DÜŞÜRÜCÜ ETKİNLİKLERE İZİN VERİLMEZ."

Böylece Bakanlığın bu çağ dışı, ilkel, sansürcü ve antidemokratik tavrıyla AKM, LBT'ye kapatılır.

Bilindiği gibi AKM'nin 75 kişilik konferans salonunun, 250 kişilik tiyatro salonuna dönüştürülmesini sağlayan LBT sanatçılarıdır. Bu konuda dönemin KKTC yetkilileri ve T.C. Büyükelçisi İnal Batu, AKM'den LBT'nin yararlanacağını belirtmişlerdi. Ancak Bakanlığın, LBT'ye düşmanca, önyargılı ve oyuna sansürcü, yasakçı yaklaşımıyla verilen sözler unutulur ve AKM LBT'ye yasaklanır.

"Köşede Durmak" Yasak, Köşeyi Dönmek Serbest

LBT, soruşturmaların, yasakların, sansürlerin zincirlerini kırarak kurulur… ve 30 yıllık yaşamı boyunca bu çağdışı anlayışlarla mücadele eder.

1984-85 tiyatro döneminde bu kez yasak ve sansür LBT'nin sahneleyeceği Filiz Naldöven'in "Köşede Durmak" oyununa çarpar. "Köşede Durmak", Kıbrıs

Türk oyun yazarlığını teşvik etmek amacıyla LBT'nin düzenlediği oyun yazma yarışmasında ödül kazanan bir oyun. 1974 sonrasında Kıbrıs Türk toplumunun yaşadığı toplumsal sorunları ve bu sorunların sonucu eriyip kaybolan insani değerleri yansıtan oyun; ganimet düzeninin çarpıklığı, uyuşturucu tacirlerinin gençleri zehirlemesi, haksız kazanç sağlayanların köşeyi nasıl döndükleri, köşe dönemeyen namuslu, dürüst yurttaşları anlatır. İşte bu "Köşede Durmak" oyunu, Eğitim ve Kültür Bakanlığı tarafından **"Kıbrıs Türk halkının ve Ulusunun çıkarlarına ters, devleti ve yönetimi küçük düşürücü"** bulunarak AKM'de oynanması yasaklanır. Bir de oyunda "kenef" sözcüğü geçtiği için ahlaki değerlere uygun bulunmaz…

Yine sistemi, statükoyu koruma, yine talim terbiye ve ahlak bekçiliği adına Eğitim ve Kültür Bakanlığı görev yapıyor… Haksız kazanç sağlayarak köşeyi dönenleri, toplumun değer yitimini eleştiren ve namuslu, dürüst yurttaşların nasıl sömürüldüğünü anlatan bir oyun yasaklanır… Yani köşeyi dönenler Bakanlık tarafından korunur… Bu da ulusal çıkarlar adına yapılır…

Türk Tiyatrosunun hocalarından Haldun Taner yasak ve sansür konusunda şöyle bir tespit yapar:

"Her devirde sansür ulusal çıkar adına… hareket ettiğini savunmuştur. Ama buna hiçbir zaman kendi de inanmamıştır. Aslında geleneği, statükonun bekçiliğini sırf emrinde bulunduğu efendilerinin adına yapar."

Artık söyeleyecek söz bulmakta zorlanıyor insan, bu çağdışı anlayışlar karşısında… Güler misiniz, ağlar msınız? Bu sansürcü anlayış LBT'nin karşısına ilk kez çıkmaz… Ama LBT bu sansürcü anlayışa karşı hep mücadele verir…

Her devirde sansür ulusal çıkar adına hareket ettiğini savunmuştur. Ama buna hiçbir zaman kendi de inanmamıştır. Aslında geleneği, statükonun bekçiliğini sırf emrinde bulunduğu efendilerinin adına yapar.

Haldun Taner

Yasakçı Ve Çağ Dışı Uygulamaya Tepkiler

Bakanlığın bu tavrına karşı, toplumun çeşitli kesimlerinden tepki gelir. Lefkoşa Belediye Başkanı bir bildiri yayımlayarak bu tavrı sert dille eleştirir. Akıncı'nın bildirisi şöyledir:

"ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ'NDE ATATÜRK İLKELERİNE BU KADAR TERS TUTUMA NASIL GİRİLDİĞİNİ ANLAMAK MÜMKÜN DEĞİLDİR.

LBT'nin bina sorunu kamuoyunca bilinmektedir. Sürdürülmekte olan bina inşaatı henüz tamamlanmadığından ve tamamlandığı zaman bile AKM salonundan yararlanmak LBT'nin en doğal hakkı olması gerekir. Ne yazık ki Eğitim ve Kültür Bakanlığı nezdinde yaptığımız tüm girişimler reddedilmiştir… Yaptığımız ilk yazılı başvuruya henüz Kültür Merkezi'nin kullanılması ile ilgili talimatname çıkmadığı gerekçe gösterilerek olumsuz yanıt verilmiştir. Talimatname çıkmadığına göre Kültür Merkezi'nde bunca faaliyet nasıl yer alıyor diye sorduğumuzda bu kez istediğimiz faaliyetin uzun süreli olduğu belirtilerek bizzat sayın Bakan tarafından süreyi kısaltmamız istenmiştir. Önerdiğimiz süreyi yarı yarıya azaltarak yeniden başvurduğumuzda ise bu kez dillerinin altındaki baklayı bize yazılı olarak iletmiş bulunmaktadırlar.

Yazıda belirtildiğine göre, Belediye Tiyatrosu'nun oynayacağı oyun yayınlanmış olan talimatnamenin IV. Bölümünün I. Maddesine içerik bakımından uygun değilmiş. Bu maddeden anlaşıldığına göre oynanması planlanan oyun "Türk Ulusu'nun veya Kıbrıs Türk Halkı'nın ulusal çıkarlarına aykırı ve/veya devleti ve yönetimi küçük düşürücü niletikte" bulunmuş.

Bu yargıya kimin, nasıl ulaştığını ve AKM'de Atatürkçüyüz diye diye onun ilkelerine bu kadar ters bir tutuma nasıl gidilebildiğini anlamak da mümkün değildir. Söz konusu oyun 5. Lefkoşa Kültür Sanat Şenlikleri'nde dereceye girmiş, konut sorununu işleyen sosyal içerikli bir oyundur. Bu oyunu ben okudum. Bakanlık'ta kimler okudu ve bu yargıya vardı bilemiyorum. Yoksa bu ülkede konut sorunu yok mudur? Eğer yoksa ne diye gerek devlet gerek birçok kuruluşlar bu alanda çaba harcıyorlar? Bu halkın en yakıcı sorunlarından bir tanesini irdelemek Kıbrıs Türk halkının ve ulusunun çıkarına aykırı ise o zaman başta tüm basın kuruluşlarını kapatmak ve çok küçük bir azınlık dışında tüm halkı cezalandırmak gerekecektir. Çünkü bu ülkede konut sorunu nedeniyle sıkıntısı olmayan, derdi olmayan insan yok gibidir.

AKM'nin daha açılış günlerinden sanata karşı getirilen bu çağ dışı yaklaşımı, yeşermekte olan kültür ve sanatımıza indirilen darbeyi protesto eder, bu kararın değiştirilmesini talep ederiz."

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy da Bakanlığın tutumunu protesto eden bir bildiri yayımlar:

"KIBRIS TÜRK HALKININ ÇIKARLARI VE LBT

Tiyatro özünde halkın, çoğunluğun malıdır. Demokrasinin doğduğu yerde doğmuş, onunla beraber gelişmiştir.

Tiyatro ilk adımı, demokrasi ile birlikte attı. Tiyatro Antik Yunan demokrasisinde gelişti ve büyüdü. Çünkü tiyatro Antik Yunan demokrasisinin bir aynası, oyunları seyredenlerde, bu aynaya bakıp yaşadıkları düzeni gören seçmenlerdi.

Bu dönemde tiyatro sanatçısı sonsuz özgürlüğe sahiptir. Herşey onun hedefidir. Atina'yı yönetenler bu özgürlüğü kısıtlamak şöyle dursun , tiyatronun yaygınlaşması için ödenek ayırır.

Tiyatro, demokrasinin parlak dönemlerinde yeşermiş, gelişmiştir. Demokrasinin baltalanmasıyla, tiyatro da kıyıma uğramıştır. Ta ilk çağlardan tiyatro sanatçısının yüreği halkıyla beraber çarpmış, halka bilinç taşımada önderlik etmiş, halkın kavgasında onun yanında yer almış, bu yüzden her çağda egemen güçlerin ve yöneticilerin hışmına maruz kalmak, en hafifinden maddi manevi baskılara, giderek hapislere, sürgünlere ve kıyımlara uğramak durumunda kalmıştır.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Atatürk Kültür Merkezi'nde oyun oynamak için Eğitim Bakanlığı'na başvurmuştur. Eğitim Bakanlığı'ndan verilen yanıt şu: "Türk Ulusunun ve Kıbrıs Türk halkının çıkarlarına ters ve/veya devleti ve yönetimi küçük düşürücü etkinliklere izin verilmez."

Sormak gerekir bu beyefendilere: Türk Ulusunun ve Kıbrıs Türk halkının çıkarları ne? Söylesinler de biz de öğrenelim.

Gümrüklerde valiz dolusu dövizleri Avrupa'ya kaçırmak mı?

Halkın Kıbrıs liralarını gasbetmek mi?

Bir bakanın, bir bakana rüşvet teklif etmesi mi?

Üreticinin parasının üzerine oturup onu süründürmek mi?

Bir gecede milyonerler yaratmak mı?

Halkı bir dilim ekmeğe muhtaç etmek mi?

İşsizlik, hayat pahalılığı kıskacında insanlarımızı eritmek mi?

Soygun, talan, rüşvet, partizanlık, baskı mı ulusal çıkarlarımız…

Söylesin bu beyefendiler, söylesinler de bilelim.

Tiyatro insanın içeriğidir. Bu bakımdan insanın yaşadığı devir neyi yansıtıyorsa o da onu yansıtmış ve yansıtmaktadır.

Dünyamız durmadan değişiyor. Ve dünyanın değişiminden ürken, korkan, bir sürü fosil. Aklını çağların karanlıklarına bırakmış dünyayı dondurmak isteyen bir sürü fosil. Dünyamız değişmesin istiyorlar. Dünyamız kendi bencil çıkarları için dönsün istiyorlar.

Giderek, inatla, hırsla, öfkeyle, günümüzde cümle kirlenmişliklerini kusa kusa var olmak istiyorlar.

Kendileri hep alkışlamışlar ya. Kendileri hep güçlülere KUL OLMUŞLAR YA. Kendileri hep güçsüzleri ezmişler ya, geride kalan kuşaklar da böyle olsun istiyorlar. Ama yağma yok beyefendiler. Sizin bildiğiniz gibi değil Kıbrıs Türk Halkının ve Türk Ulusunun çıkarları. Dünya değişiyor. Doğanın ve yaşamın diyalektiği değiştirilmez bir inatla insanı, insanın emeğini, aydınlık günlere aktarıyor. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bunun bir kanıtıdır. Bir bilinci, bir halk sevgisini, bir emek kutsallığını, özgürlüğü, barışı, sevgiyi, dostluğu yaşatıyor, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu kuruluşundan beri. Ve bu anlayışından asla ödün vermeyecektir. Bunu bir kez daha vurgularken Bakanlığın bu çağ dışı tavrını da şiddetle protesto ederiz."

LBT, soruşturmaların, yasakların, sansürlerin zincirlerini kırarak kurulur... Ve 30 yıllık yaşamı boyunca bu çağdışı anlayışlarla mücadele eder.

Türk Ulusunun ve Kıbrıs Türk halkının çıkarlarına ters, devleti ve yönetimi küçük düşürücü etkinliklere izin verilmez.

Eğitim ve Kültür Bakanlığı

AKM'nin daha açılış günlerinden sanata karşı getirilen bu çağ dışı yaklaşımı, yeşermekte olan kültür ve sanatımıza indirilen darbeyi protesto eder, bu kararın değiştirilmesini talep ederiz.

Mustafa Akıncı

Halkın sesini kısmak, halkın kendi sorunlarını dile getirmekten alıkoymak isteyenler, gün gele hesap vermekten kurtulamayacaklardır.

Naci Talat

Bizim Belediye Tiyatrosu sanatçıları ile komünist olduklarına şüphe olmayan ozanlar ise takılı vermişler çengele.

Şener Levent

Belediye Tiyatrosu'nun oyununu engelleyenleri, bu kararı geri almaya çagırırız. Aksi halde bu karar tarihe bir yüz karası olarak geçecektir.

İsmail Bozkurt

Madem ki Abdülhamit gibi Kıbrıs'ta da yasaklar uygulamaktasınız, öyleyse Atatürk Kültür Merkezi adını taşıyan tabelayı indiriniz ve yerine ABDÜLHAMİT ZİHNİYETİNİ sembolize eden ABDÜLHAMİTHAN GERİCİLİK MERKEZİ adını koyunuz.

Kutlu Adalı

Besbelli ki Eğitim Bakanlığı tiyatro sanatının "S"sinden anlamamaktadır. Ama anlamıyor mu sanki! Bakış açısı ideolojiktir?

Ahmet Okan

Tiyatro insanın içeriğidir. Bu bakımdan insanın yaşadığı devir neyi yansıtıyorsa o da onu yansıtmış ve yansıtmaktadır.

Yaşar Ersoy

Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nın yasakçı, sansürcü ve anti-demokratik tutumu, siyasi partiler ve köşe yazarları tarafından da eleştirilir. Tarihe not düşmek amacıyla bu eleştiri yazıları sırayla şöyledir:

Karar Geri Alınmalı

İsmail Bozkurt
TKP Genel Başkanı

Kitap yasaklamak gibi, oyun sahnelenmesini engellemek de düşüncenin hapsedileceğini sanacak kadar insan doğasını tanımayan ve çağ dışı kalan kafaların ürünü olabilir.

Kültür-sanat halkı, devleti dünyaya en kolay ve etkili biçimde tanıtacak birinci araçtır. Bu konuda şimdiye kadar bir politika oluşturulmadığının nedeninin bu son olayda da ortaya çıktığını gördük. Zaten böylesine kafaların oluşturacağı kültür-sanat politikasının neye yarayacağı da ayrı bir konu!

Günlük politik etkilerden uzak, yönetiminde sanatçıların ağırlıkta olacağı özerk ve devlet bütçesinden desteklenen bir kurum oluşturulmasının ve Atatürk Kültür Merkezi gibi olanakların kurum yönetimine bırakılması gereklidir.

Belediye Tiyatrosu'nun oyununu engelleyenleri, bu kararı geri almaya çağırırız. Aksi halde bu karar tarihe bir yüz karası olarak geçecektir.

Ortam - 20 Kasım 1984

Çağ Dışı Kafa

Naci Talat
CTP Genel Sekreteri

Halka rağmen ve halka karşı sürdürülmekte olan bu tür Anayasa dışı uygulamalara son verilmelidir. Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nın Belediye Tiyatrosuna karşı takındığı olumsuz tavrı düşünce ve anlatım özgürlüğüne bir saldırı olarak niteler ve şiddetle kınarız.

Halka rağmen halka karşı iktidarlarını zorla sürdürmekte ısrar edenlerin düşünce ve anlatım özgürlüğüne getirmek istedikleri kısıtlamalar demokrasi güçlerinin savaşımlarını durduramayacaktır.

Halkın sesini kısmak, halkın kendi sorunlarını dile getirmekten alıkoymak isteyenler, gün gele hesap vermekten kurtulamayacaklardır.

Yeni Düzen - 20 Kasım 1984

Yeşeren Mesarya, Sarartılan Sanatımız

Hasan Kahvecioğlu

Mesarya ovalarındaki yeşillik; heyecanlı, coşkulu bir delikanlının yeni bitmiş seyrek sakalı gibi.

Kır nergisleri ne de erken boy atmış? Mesaryanın güneye doğru uzanan kıraçlarında yaşam süreleri 20 günü geçmeyen bu bodur, kokulu çiçekleri seyredip, kesmeye kıyamazken BRT'nin haberlerini dinliyorum arabanın radyosundan.

Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı, "Yeşermekte olan kültür ve sanatımıza indirilen bir darbe"den söz ediyor.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, bina gereksinimini henüz çözümleyemedi. Konut sorunu ile ilgili yeni oyununu sergilemek için Atatürk Kültür Merkezinden yararlanmak istiyor. Atatürk Kültür Merkezi'nin bağlı olduğu Eğitim Bakanlığı ise "nor" diyor "peynir" demiyor... Bakanlık, Belediye Başkanlığı'na bir de yazı göndermiş. Oynanacak oyunun içeriğinin konu ile talimatnamenin IV. Bölümünün 1. Maddesine uygun olmadığını bildirmiş. IV. bölümünün 1. Maddesi, "Türk ulusunun veya Kıbrıs Türk halkının ulusal çıkarlarına aykırı ve/veya devleti ve yönetimi küçük düşürücü nitelik" var mı, yok mu onunla ilgiliymiş.

Yani, Atatürk Kültür Merkezi'nden yararlanmak mı istiyorsun, oynayacağın oyunu önceden vereceksiniz. Dünya görüşleri ve sanata sevgileri çok iyi bilinen kişiler oyunu okuyacaklar...

Kıbrıs Türk halkının ulusal çıkarlarının ne olduğunu önceden saptamışlar. Oyunu teraziye vuracaklar. Sosyal konut istemini yaşama geçirmek, kamuoyuna duyurmak, ilgilileri bu konuya eğilmeye zorlamak gibi düşünceleri içeriyorsa oyunun bu "ulusal çıkarlara" ters düşüyor. O halde salonu kullanamazsın diyecekler.

Mesaryanın yeşeren kıracında yaşama erken gözlerini açan bodur kır nergisinden ayrılan gözlerim, yeşeren kültür sanatımızın "hal"lerine dalıp gitti....

Ortam - 19 Kasım 1984

Abdülhamithan Gericilik Merkezi

Kutlu Adalı

En sonunda Kıbrıs Türk halkının, sanatlarıyla sevgisini, sempatisini toplamış Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun başarılı oyuncularına Atatürk Kültür Merkezi Salonunu kapattık.

Düşünebiliyor musunuz? Adı Atatürk Kültür Merkezi olan kültür sitesinde dinle, imanla İslâmlıkla ilgili olarak bir hoca, ya da din adamı belki de Atatürk'ün kemiklerini sızlatacak gerici yobaz görüşlerle konferans verebiliyor, böyle bir konferansa izin sağlanabiliyor ama, kültürümüze sanatlarıyla, oyunlarıyla, yorumlarıyla katkıda bulunmak isteyen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun değerli ve yetenekli, halk tarafından sevilen çağdaş düşünceye sahip ilerici oyuncularına Atatürk Kültür Merkezi'nin salonları kapatılıyor.Neden?

Sahneye konacak oyun Türk ulusunun ve Kıbrıs Türk halkının ulusal çıkarlarına aykırı olduğu için. Laf...

Her oyunu Kıbrıslı binlerce kişi tarafından ilgiyle izlenmiş, ayakta alkışlanmış, takdir kazanmış, gerçek oyunculuğu benimsemiş, kendilerini gerçekten sanata adamış, Kıbrıs kültürüne katkıda bulunmaktan başka düşünceleri olmayanlara ulusal çıkardan söz edilmesi doğrusu gülünç oluyor.

Bu sanatkâr çocukları önce Devlet Tiyatrosu'ndan kovdunuz, açlığa mahkum etmek istediniz, şimdi de kendilerini Atatürk adını taşıyan kültür merkezine sokmamaya çalışıyorsunuz. Bu tutumunuz Atatürkçülükle bağdaşmaz.

Eğer adı, Atatürk Kültür Merkezi olan sitenin salonu Atatürk'ün "sevelim" dediği sanatçı çocuklara kapatılmasında ısrar edilecekse, Namık Kemal'lerin oyunlarını yasaklayan Abdülhamit'e özenen kişilere bir önerimiz olacaktır:

Madem ki Abdülhamit gibi Kıbrıs'ta da yasaklar uygulamaktasınız, öyleyse "Atatürk Kültür Merkezi" adını taşıyan tabelayı indiriniz ve yerine ABDÜLHAMİT ZİHNİYETİNİ sembolize eden "ABDÜLHAMİTHAN GERİCİLİK MERKEZİ" adını koyunuz.

Ortam - 24 Kasım 1984

Kimi Şehit Kimi Gazi

Şener Levent

Alman Oda Orkestrası'nın, Lefkoşa'daki Atatürk Kültür Merkezi Salonunda konser verdiğini duyunca sevindim. Müzik ruhun gıdasıdır!

Gerçi ben kaçırdım, ama, izleyenlerin ruhu bol bol gıdalanmış ve gıdıklanmış olmalı. Eh, bu kıt zamanda böyle gıda bulmak da büyük talih!

Yalnız sormadan edemedim kendime: Almanların konseri ulusal çıkarlarımıza uygun mu, değil mi?

Malum, bizim yeni kültür salonunda oyun oynamak, konser vermek ve şiir okumak için ulusal çıkarlara aykırı düşmemek şart! Almanlara ne mutlu... Bu engeli aşmışlar. Bizim Belediye Tiyatrosu sanatçıları ile komünist olduklarına şüphe olmayan ozanlar ise takılı vermişler AKM çengeline. Neden? Ulusal çıkarlara ters düşmüşler de ondan! Vay hainler! Vay yezitler! Yuh olsun hepsine!

Alman Oda Orkestrası'nı kutlarım. Madem ulusal çıkarlarımızı biz savunamıyoruz, onlar olsun savunsunlar.

Aklınız takılabilir yine de... Diyebilirsiniz ki: Allah Allah! Biz bu işten bir şey anlayamadık. Bir Alman bizim kültür salonunda keman çalarak ulusal çıkarlarımıza katkıda bulunuyor. Biz ise başaramıyoruz. Bir keramet olmalı bunda...

Yalnız keramet mi? Hem keramet, hem hikmet! Onu siz Orhan Zihni'ye sorun. Ulusal çıkarların ne olduğunu, ne olmadığını ondan iyi kim bilir? Yalnız size bu derin konuyu anlatacak vakit bulur mu, bilemem. Hele bugünlerde başını kaşıyacak vakti yok! Milli Mücadele Tarihini ezberliyor. Fırsat buldukça da parsel harekatına katılıyor. Vatan ve toprak sevgisini kanıtlamak için.

Ah, o toprak sevgisi... Kimini şehit etti, kimini gazi!

Kıbrıs Postası - 28 Kasım 1984

Karar İdeolojiktir

Ahmet Okan

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bu yıl perdelerini açamadı. Çünkü Belediye Tiyatrosu dar boğazların eşiğindedir.

Eskiden kullanılan Yenişehir bölgesindeki Tiyatro salonu seyirci kapasitesine el vermediğinden ve sahne olarak da oldukça ilkel olduğundan, Lefkoşa Belediyesi Kızılbaş'taki Emek Sinemasını bu amaçla tamire koyulmuş.

Tamiri halen sürmekte olan yeni binanın yanında, hazırladıkları oyunu sergileyememenin sancısını çeken Belediye Tiyatrosu sanatçıları, Atatürk Kültür Merkezi Salonunda sahneye çıkmak için yetkililere müracaat ettiler.

Eğitim Bakanlığı'nın yetkili kılındığı bu işte, sanatçılarımızın sahneye koyacakları oyun hakkında değerlendirme "Türk ulusunun ve Kıbrıs Türk halkının ulusal çıkarlarına aykırı ve devleti ve yönetimi küçük düşürücü" olarak nitelendirildi. Garip ülkemizin, garip Bakanlığı, işte bu garip yargıya vardı.

Besbelli ki Eğitim Bakanlığı tiyatro sanatının "S"sinden anlamamaktadır. Ama anlamıyor mu sanki! Bakış açısı ideolojiktir?

Peki Atatürk Kültür Merkezi'nde bu ve buna benzer sansürler söz konusu ise ne gibi etkinlikler yer alacak orada? Hep dışardan oda orkestraları, yabancı ressamlar, yabancı müzik sanatçıları,

yabancı bilmem neler mi boy gösterecek bizim ATATÜRK'ün Kültür Merkezi'nde?

Ama bu deneyim de iyi oldu! Atatürk Kültür Merkezi'nin hangi dünya görüşü doğrultusunda hizmet vereceği anlaşıldı.

Bunun için de üzülmeye gerek yok. Biz, kendi yağımızla ciğerimizi kavurup, kendi olanaklarımızı yaratmak zorunluluğundayız. Kendi sahnelerimizde, onurumuzla kaynaştırmalıyız etkinliklerimizi.

Fakat, iş bu noktaya gelmişken şunu da anımsatmakta yarar vardır. Lefkoşa Belediyesi bütün bunların başına geleceğini çoktan bilmeliydi.

Ve ta başından dayanışmanın çeşitli yolları ile bir Kültür Merkezi oluşturmalıydı.Bunu da Belediye yetkilileri yapamamışlardır.

Diyelim ki henüz vakit geç değildir. Ve yapılması gereken işler vardır.

Bırakınız siz orasını burasını. Bu "saf" meselesidir. Siz safınızda birşeyler yaratınız.

27 Mart 1985 - 5. Yıl Dergisi

LBT Binası "Köşede Durmak" Oyunuyla Hizmete Açılır

Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nın sansürcü ve yasakçı tutumundan dolayı LBT, 1984-85 tiyatro dönemine geç başlamak zorunda kalır. İnşaatı devam eden LBT binasının tamamlanması için çalışmalar yoğunlaştırılır. Yoğun çalışmalardan sonra tamamlanan LBT binası 27 Mart 1985 Dünya Tiyatro Günü'nde düzenlenen törenle Cumhurbaşkanı Rauf Raif Denktaş tarafından hizmete açılır.

LBT'nin muhalif çizgisi ve iktidarın LBT'ye karşı yasakçı tavrı ortada dururken; LBT binasının Rauf Denktaş tarafından hizmete açılmasını basının bir kısmı ironik olarak değerlendirir. Bir kısmı da, LBT'nin, tüm engellemelere, yasaklara rağmen kendini kabul ettirmesi olarak yorumlar.

LBT binasının açılış töreninde bir konuşma yapan Belediye Başkanı Mustafa Akıncı, bugünlere sanatçıların özverili çalışmaları ve izleyicilerin desteğiyle ulaşıldığını belirterek binanın yapımında, düzenlenmesinde emeği geçenlere teşekkür eder. Yerel yönetimlerin, sanat ve kültür çalışmalarına katkıda bulunmalarının görevlerinin başında yer aldığını belirten Akıncı, kültür-sanat çalışmalarına hükümetin daha çok ilgi göstermesinin, daha çok katkı sağlamasının gerektiğini vurgular. Binanın açılışında konuşan Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy ise binanın halktan toplanan para ve Belediyenin katkılarıyla yapıldığını belirterek, emeği geçen herkese teşekkür eder.

Binanın açılışından sonra törene katılanlar fuayede yer alan ***"Tiyatro Afişleri ve Fotoğrafları"*** sergisini izlerler. Aynı program çercevesinde LBT'nin konuğu olarak Lefkoşa'da bulunan Prof. Cevat Çapan ve T.C Devlet Tiyatroları yönetmeni Yücel Erten ***"Bir Ülkede Özgün Tiyatro Nasıl Yaratılır?"*** konulu bir açık oturumda görüşlerini ortaya koyarlar. 27 Mart 1985 Dünya Tiyatro Günü'nün akşamı da saat 20.30'da Eğitim ve Kültür Bakanlığı tarafından **"Türk Ulusunun ve Kıbrıs Türk halkının ulusal çıkarlarına aykırı ve devleti ve yönetimi küçük düşürücü"** bulunarak AKM'de oynanması yasaklanan, Filiz Naldöven'in yazdığı Erol Refikoğlu'nun yönettiği **"Köşede Durmak"** oyunu izleyiciye sunulur. LBT yeni binasının açılışı ve "Dünya Tiyatro Günü" kutlamaları çercevesinde 28 Mart 1985'te Mehmet Ertuğ'un **"Gölge Oyunu"** gösterisini halka ücretsiz sunar. Ayrıca LBT, beşinci yılı dolayısıyla **"5.Yıl"** adlı bir dergi de yayımlar. Bu dergide, LBT'nin kuruluşu, oynadığı oyunlar ve mücadelesi anlatılır. Ayrıca dergide Mustafa Akıncı, Mahide Ergün, Yaşar Ersoy, Hikmet A. Mapolar, Özker Yaşın, Fikret Demirağ, Osman Alkaş, Kani Kanol, Orbay Delicearmak, Musa Kayra, Emin Çizenel, Aşık Mene, Işın Refikoğlu, Kemal Tunç, Yücel Köseoğlu, Kutlu Adalı, Hasan Kahvecioğlu, Bekir Azgın ve Ahmet Okan'ın birer yazısı yer alır. LBT, beşinci yılında, bir ambleme kavuşmak amacıyla yarışma düzenler. Yarışmaya gönderilen amblemler arasından Nilgün Güney'in çizdiği amblem LBT amblemi olarak seçilir.

LBT binasının açılışında sahnelenen "Köşede Durmak" oyununda, sanatçılar seyircileri selamlarken...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun 5. Yılı

Mustafa Akıncı

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun 5. Yılında, ilk günleri, kuruluşa yol açan gelişmeleri anımsamamak elden gelmiyor. Bunları anımsar ve anımsatırken amacımın eski yaraları deşmek, sanatçıları kapı dışarı edenleri bir kez daha eleştirmek değil. Yer aldıkları sanatsal bir olaydan dolayı, ülkelerinde geçerli egemen düşünceye ters düşerek sokak ortasına bırakılan sanatçılar da, kuşkusuz sadece L.B. Tiyatrosunu oluşturan sanatçılar değil. Dünyamız daha kötü koşullarda, özgürlüklerinden yoksun, hapiste çürütülen hatta yaşamını yitiren nice sanatçılarla dolu. Ancak ülkemizde inançları ve sanat anlayışları uğrunda kendi bireysel geleceklerini tehlikeye sokabilen ve onların onurlu, kişilikli davranışlarını 5. Yılda bir kez daha vurgulamak için bu anımsatmayı yaptım. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bugün doğup 5. Yaşına girebildiyse ve sadece Başkent halkına değil tüm halkımıza sanat çalışmalarını aktarabiliyorsa, bu herşeyden önce LBT'yi kurup yaşatan ve bugünlere ulaştıran özverili sanatçılarımızın sayesinde olmuştur.

Bu vesile ile 5. Yılda sanatçılarımızı ve onları benimseyen, sahip çıkan halkımızı kutlamak görevimdir. 5. Yılda ve 27 Mart Dünya Tiyatro Günün'de L.B Tiyatrosu yeni bir binaya kavuşmuş oluyor. Bakanlar kurulunun tahsis ettiği eski bir sinema salonu, yapılan tadilatlarla bundan böyle oyunların sahnelenebileceği bir mekân haline gelmiştir. 5 yıl boyunca depo niteliğinde bir yerde oyun sahneleyen Belediye Tiyatrosu, ideal denemese bile eski yere oranla gerek sanatçılar gerekse seyirci açısından çok daha olumlu koşullara kavuşmaktadır.

LBT bugün doğup 5. Yaşına girebildiyse ve sadece Başkent halkına değil tüm halkımıza sanat çalışmalarını aktarabiliyorsa, bu herşeyden önce LBT'yi kurup yaşatan ve bugünlere ulaştıran özverili sanatçılarımızın sayesinde olmuştur.

Mustafa Akıncı - 27.3.1985

Bu sahnede, sanatçılarımızdan daha verimli çalışmalar umduğumuzu da gene bir beklentinin ifadesi olarak belirtmek isterim.

Lefkoşa Belediyesi gerek Tiyatrosu gerekse her yıl düzenlediği Kültür ve Sanat Şenlikleri çerçevesinde ülkemiz kültür sanatına olanaklarını zorlayarak katkıda bulunmaya çalışmaktadır. Zaman zaman bu konuda eleştiriye hedef olmaktadır. Geçmişte kimi zaman, "Belediye Tiyatrosu sanata politika bulaştırdı" denmiş, bazan yolundaki çukurları yeterince kapatamayan bir belediye niye tiyatro kurar? Neden kitap basar? Veya "Ne diye ödüllü sanat yarışmaları açar?" diye serzenişlerde bulunulmuştur. Düz bir mantıkla ilk bakışta konuya yabancı olanlara çok haklı görülebilecek bu eleştiriler giderek azalmaktadır, azalacaktır da; çünkü toplumumuz düşünsel gelişme içerisindedir. Yerel yönetimler elbette diğer doğal görevlerini de yerine getireceklerdir; ancak bu ülkenin kültür sanat yaşamına katkıda bulunmak bir görev değil midir? Bence bu görev yerel yönetimlerin eğer isterlerse değil, mutlaka yapmaları gereken asil görevleri arasındadır ve bu yolda atılmakta olan her olumlu adımı, Kıbrıs Türk halkının bu adada var oluşunun ve sağlıklı gelişiminin sağlanmasında yapılabilecek en büyük katkılardan biri niteliğindedir. Bazı olumsuzluklara karşın, bu gerçeğin tam olarak kavranmaması için bir neden yoktur. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun 5. Yılında çabalarımızı yoğunlaştıralım ve geleceğe umutla bakalım.

LBT 5. Yıl Dergisi - 27.3.1985

Olumsuz Bir Olayın Olumlu Sonucu

Mahide Ergün

Bazı olaylar vardır, bir anda kamuoyunu meşgul eder ve birkaç günde de unutulur. Bazı olaylar da doğar ve zaman içinde gittikçe güçlenerek devamlılığını koruyarak kamuoyuna mal olur.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu olayı da ikinci bölümü oluşturanlardan bir tanesi. Çünkü gerek meydana geliş şekli, gerek olaya sahip çıkılması, gerekse hergün kendisini yenileme çabası içinde olması Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun kök salmasına, devamlılığına, halkın sürekli beğeni ve ilgisini çekmesine neden olmuştur.

Aslında Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bir gereksinim idi. Ama zorunlu olarak kuruldu diyebiliriz.Yoksa, büyük mali sıkıntı içinde olan bir belediyenin, çok istemesine karşın böyle bir girişimi daha sonraki tarihlere ertelemesi, belediye bünyesi içinde böyle bir birimin yükünü çekip çekmeyeceği endişesi içinde olması, Tiyatronun kuruluşunu geciktirebilirdi. Ancak olayların gelişimi, bir tiyatro kurulmasını adeta zorladı.

Elbette Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun kurulmasında sanatsever bir belediye başkanının işbaşında olması, sanata ve mesleğine aşık, birşeyler üretmek isteyen sanatçıların bu işin içinde bulunması da Belediye Tiyatrosunun kurulmasını kolaylaştırdı. O günlerde, Belediyenin düzenlediği ilk sanat - kültür şenliklerinde yer aldı diye haklarında, soruşturma açılan tiyatro sanatçılarının, bu tür haksız bir davranışa ne pahasına olursa olsun karşı çıkmaları büyük bir cesaret ve inanç işiydi. Ama sanatına gönül veren arkadaşlar, bu cesareti ve inancı gösterdiler, böylece ortam iyice hazırlanmış oldu. İşte Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bu olumsuz olayların dizisi sonucu doğan yararlı ve verimli bir kuruluştur. İlk oyun ve turnelerde sanatçılarla beraber olmak zorunluluğu doğmuştur. Çünkü Lefkoşa Belediye Tiyatrosunun kurulduğunu anlatmak, tanıtmak bana düşmüştü. Böylece büyük zevk alarak yaptığım bu görev sırasında onların, genelde de tiyatronun sorunlarıyla iç içe yaşadım. Ayrıca sanatçılarla beraber olmanın ayrı bir havası, ayrı bir tadı olduğunu burada vurgulamaktan geçemeyeceğim.

Tiyatromuz çok güç şartlar içindeydi. Önce bir ambarı tiyatro salonuna çevirmiştik spot yerine normal ampul ışığı kullanıyordu. Turnelerde dekorları kendileri taşıyorlar, kendileri sahnelerini yapıyorlar ve oyun sonunda yine dekorlarını kendi arabalarına yerleştiriyorlar ve hep beraber Lefkoşa'ya dönüyorduk. Turnelerden yorgun ama mutlu dönüyorduk. Çünkü tüm olanaksızlığa rağmen halk, sunulan oyunları beğeniyor, alkışlarıyla bunu açıkça belli ediyordu. Bir sanatçı içinde bundan daha büyük ödül olamazdı.

Tüm sanat dallarını içeren tiyatro sanatını, ona saygı duyarak, ödün vermeden yaşayan bu sanatçılara salt saygı değil hayranlık duyduğumu vurgulamak isterim.

Feridun Işıman
27.3.1985

Ancak tüm güçlükleri aşmak, inanç isterdi, güç isterdi, yürekte ateş isterdi. Başka türlü yapılmazdı. Onlar da galiba yüreklerindeki ateşi sermaye yapıp yola çıkmışlardı. Sanatçı arkadaşlarımız hem işçiydi hem de dekoratördü, hem ışıkçıydı, hem yazardı, hem de oyuncuydu. Elbette tüm gelişmelerdeki en büyük destek halkımız oldu. Çünkü tiyatro olayı izleyicisiz düşünülmez. İkisi bir bütündür. Geçirilen güç ve sorun dolu günler boyunca izleyici beğenisini, övgüsünü, ilgisini, alkışını sanatçılarımızdan gizlemedi. Onların savaşımına ve uğraşına sonuna kadar destek oldu, güç verdi. Burada kendilerine teşekkür etmeyi zevkli bir görev sayıyorum.

O günlerden bu günlere yetersiz de olsa bazı gelişmeler oldu. Örneğin, şu günlerde tiyatromuz yeni bir binaya kavuştu. Artık spotlar da var. Normal ampul ışığında oynamayacaklar. Teknik açıdan bu sezon halka daha iyi oyunlar sunulabilecek.

Sanatçılarımız, tiyatromuzun kurulduğu günden bu yana bilgileriyle heyecanlarıyla yoğurmasalardı, oyunlarıyla halkı doyuma ulaştırmasalardı, 1981'lerdeki olaylar o günlerde kalıp gidecekti. Oysa gelişen tatsız olayların sonucunda kurulan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, öyle görülüyor ki, hergün biraz daha gelişerek, biraz daha kökleşerek beğeni ve taktir toplayarak halka hizmete devam edecek.

LBT 5. Yıl Dergisi - 27.3.1985

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 5 Yaşında

Feridun Işıman

Kuruluşundan günümüze kadar toplumumuzla iç içe yaşayan, sosyal içerikli oyunları ile halka seslenen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu yine çizgisini sürdürüyor.

Anlatılması çok güç şartlarda çalışmış olan bu tiyatro kanımca adamızda kurulan ilk özgür tiyatro örneğidir. Gerek seçilen oyunlar, gerekse toplumla kurulan iletişimin güçlülüğü, eski ve küçük salonlarını doldurmaya yeterli olmuştur.

Tüm sanat dallarını içeren tiyatro sanatını, ona saygı duyarak, ödün vermeden yaşayan bu sanatçılara salt saygı değil hayranlık duyduğumu vurgulamak isterim.

Bir toplumun kendi sözcülüğünü yapan, düşünce ve duygularını, düşünüp söyleyemediklerini söyleyen bir tiyatro kurulmamışsa, o toplum bitkisel hayata girmiş demektir.

Tüm sanatlar; güzeli, insancıl olanı, yalın gerçekleri ve barışı yaratmanın en dürüst en namuslu yoludur. Ucuz aşk öyküleri anlatan, toplumu düşünmeye, kendi kendini eleştirerek doğruyu bulmaya götürmeyen oyunların devri kapanalı çok olmuştur.

Kurallara bağlı İngiliz tiyatrosu, eski oyunları yepyeni ve güncel yorumlarla sahnelerken, Fransız tiyatrosunda arka arkaya tüm eskimiş kuralları yıkan yepyeni tiyatro yaklaşımları topluma mal olurken, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yürekli oyunlarının doğal bir gelişim olarak karşılanması gereklidir. Çünkü bu toplum 1973 yıllarının toplumu değildir ve pek çok değişimler geçirmiştir.

Bu yıl, kanımca Dünya Tiyatrolar gününde sahnelenecek olan oyunlar var. Filiz Naldöven'in yazdığı Erol Refikoğlu'nun yönettiği "Köşede Dur-

mak" oyununun dekorlarını hazırlarken, çalışmaları izledim. En ince ayrıntılara, insan psikolojisinin en karmaşık katlarına inerek yapılan bu çalışmalar gerçek anlamda bir tiyatro olayının seyirciye yansımayan yüzünü oluşturuyor.

Sanat ve sanatçı geçmişi, geçmişin özlemlerini anlatmaz. Geçmişin, günümüzün ve geleceğin sentezini yaratan iç içe yaşayan iki olgu olarak belirir. Toplumumuzda sanatın onurlu bir olgu, sanatçının saygın olduğu günleri görebilmek en büyük beklenti oluyor.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarına içtenlikle başarılar ve sanat dolu yıllar dilerim.

LBT 5. Yıl Dergisi - 27.3.1985

Ekip Çalışmasında Uyum

Kani Kanol

Günümüzde tiyatronun bir ekip çalışması olduğunu benimsediğimizde, bir oyunu sahneleyecek bireylerin birbirleri arasında son derece uyumlu bir iletişime sahip olması gerekmektedir. Bu uyum ise sanatçıların birbirleri ile barışık olmasıyla, sahne dışındaki yaşamda birbirlerini yakından tanıyor olmalarıyla doğrudan ilişkilidir. İşte kuruluşunun 5. Yılını kutlayan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun başarılarının altında yatan önemli nedenlerden bir tanesi sanıyoruz budur. Kanımızca tiyatro, işte bu ekip çalışması uyumu ile, sanatçılarının bürokratça mesai yaptıkları bir "işyeri" olmaktan kurtulmuş, yeniden "insan olmanın sevincinin yaşandığı ve sanatsal kimliğine bürünmüştür. Bunun yanında LBT oyuncularının duyarlılıkları gittikçe gelişmeye başlayan bir toplumsal yaşamda tiyatro sanatının, seyircileri ile daha sağlıklı bir ilişki içerisine girebilmesi için, toplumsal yapıyı ve onun duyarlılıklarını kavramakla iyice gerçekleşeceğini bilerek, çalışmalarına bu yönde devam etmeleri de toplumdaki yerlerini pekiştirmiştir.

Ülkemizde toplumsal konuları işleyen tiyatro sanatı bizim hatırlayabildiğimiz kadarıyla 1980 LBT ile güncellik kazandı. Tiyatronun düşündürücü yanının bir tarafa bırakılarak salt eğlendirici yanının ön plana çıkartıldığı tiyatro uzun yıllar ülkemize damgasını vurmuştur. Değişen ve gelişen toplumla birlikte ülkemiz tiyatrosunun değişimi ve gelişimi de kaçınılmazdı. Egemen güçlerin ve düşüncenin sanata düşman kesilmesiyle birlikte gelişen olaylar ak ile karayı birbirinden ayırmıştır. Ak olan malzemesini toplumsal yaşamdan almış bu malzemeyi yorumlayıp, kendisine kaynaklık eden toplumun beğenisine sunmuştur. Kabul görüp beğenilmesi ise toplumda sanat yaşamının değişimine, gelişimine hizmet etmiştir. LBT'yi sadece tiyatro olarak düşünmek işte bu anlamda hatalı olur kanımızca. Lefkoşa Belediye Şenlikleri ülkemizdeki sanat yaşamına büyük hizmetler vermiştir ve bu Şenliklerin oluşumunda kimlerin katkısı olduğu ise açıktır.

Madalyonun diğer yüzünü çevirdiğimizde ise karşımıza bir tiyatro salonu çıkıyor. Kim ne derse desin çalışmalarımızı özgürce sergileyebileceğimiz bir salondan yoksun olmanın acısını bizler çok iyi biliyoruz. Bu anlamda ülkemiz kültür yaşamına büyük bir katkı olarak görüyoruz bu tiyatro salonunu. Kültürel etkinliklere açık olacağından kuşku duymadığımız böylesi bir salonun toplumumuza kazandırılması da LBT'nin hizmetidir bizce.

Peki hiç mi eksiği yok bu LBT'nin. Elbette var. Kendi konumuz açısından baktığımızda folklorun bütün sanatların anası, mayası olduğunu bildiğimiz ve kabul ettiğimiz halde bugüne kadar sergilenen oyunlarda bu doğrultuda bir çalışma gözlemleyemiyoruz. Ancak bu konuda da yalnız LBT'yi suçlamak haksızlık olur. Bu konuda folklorla uğraşan bizler ve tüm araştırmacıların da hataları, eksikleri vardır. Kendi tiyatromuzun oluşturulabilmesi için herkesin elbirliği ile çalışması gerekiyor. Dileriz önümüzdeki çalışma dönemlerinde bu konuya da ağırlık verilir ve nitelikli yapıtlar çıkartılır ortaya.

"Onlar, ağıtlar içinde türkü gibiler." LBT'ye daha nice türkü dolu, sevgi dolu beş yıllar dileriz.

LBT 5. Yıl Dergisi - 27.3.1985

Alkışlar Arasında

Musa Kayra

Ülkemizde iki profesyonel tiyatro var. Biri perdeli, biri perdesiz. Perdeli ayda yılda bir açar perdelerini, perdesiz ise perdesi olmadığından daima açıktır, fakir vatandaşın poposu gibi.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, büyük özverilerle kurulmuş, yine büyük özverilerle sürdürülmekte olan bir uğraşın ürünüdür. Belediye Tiyatrosu oyuncuları, tüm yaşamlarını adamışlar bu uğraşa. Erekleri daha iyiye, daha güzele ulaşmak. En önemlisi gelecek kuşaklara kalıt olarak güzel şeyler bırakmak.

İyi ve güzel daima çirkinlikler ve de kötülükler arasından çıkar. Diyalektik gelişimin gereğidir bu. LBT oyuncuları ilkel koşullarda iyiyi, güzeli aramakta. Ama tüm çabalarına ve özverilerine karşın aradıklarını bulabilmişler mi? Hiç zannetmiyorum. Bence teknik olanaksızlıklar nedeniyle belirli bir limiti aşamamaktadırlar. (Günümüzde modern tiyatro sahneleri bilgisayarla çalışmaktadır) -Kendileri de bunun bilincindedirler ve daha geniş bir sahnenin en azından perdeli bir sahne özlemini duymaktadırlar hep.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu kuran, dört kişiden ikisi Devlet Tiyatrosu'ndan atıldılar. Her ikisi de yüksek okul mezunu profesyonel oyuncudur, üç yıldan beri amatör grupların bile çalışamayacağı bir sahnede harikalar yaratmaktadırlar. Bu başarı kolay elde edilmemiştir. Oynadıkları oyunların çoğunu kendileri yazdılar, sahneye koydular, oynadılar. Dekorları, kostümleri kendileri hazırladılar, işin hamallığını da üstlendiler, dekor taşıdılar, masa sandalye taşıdılar. Çığırtkanlık yaptılar (zaman zaman ölümle pençeleşti yönetmen-oyuncu Yaşar Ersoy) ama gene de yılmadılar. Çalışmakla her engelin aşılabileceğini kanıtladılar.

Böylesine bir özverinin karşılığı sadece alkış ve sayısız eleştiri... Kimi övgü düzdü, kimi acımasızca eleştirdi. Oynadıkları oyunların toplumumuzun yaşam biçimine, gelenek ve göreneklerine, savaşımına uyup uymadığı tartışıldı günlerce. Eğer bu kalıplara uyuyorsa oyun yerinde bir kararla, uymuyorsa yersiz ve gereksiz sahnelenmiş oluyordu.

Oynadıkları oyunların çoğunu kendileri yazdılar, sahneye koydular, oynadılar. Dekorları, kostümleri kendileri hazırladılar, işin hamallığını da üstlendiler, dekor taşıdılar, masa sandalye taşıdılar. Çığırtkanlık yaptılar (zaman zaman ölümle pençeleşti yönetmen-oyuncu Yaşar Ersoy) ama gene de yılmadılar. Çalışmakla her engelin aşılabileceğini kanıtladılar.

Musa Kayra - 27.3.1985

İnsanımız tiyatroya susamıştır. Susuzluğu ne sulu komedilerle giderilebilir ne de salt toplumsal güldürülerle... Aslında Belediye Tiyatrosu'nda oynanan en büyük toplumsal güldürü, sahne gerisindeki su deposuna düşen su damlalarının çıkardığı sestir. İşte başımıza düşen o su damlacıkları bizi ferahlatmaz, sadece işkence çektirir. (Tam bir kara mizah örneği.)

Böylesine tiyatroya susamış bir halka hizmet vermek için çırpınanların yeri, dört duvar arası değildir. Alkış tutacağınıza iş yapın beyler! Alkışlarınız arasında yok olup gitmelerine göz yummayın. Sonra çok pişman olursunuz.

LBT 5. Yıl Dergisi - 27.3.1985

Beş Yılın Kabataslak Düşündürdükleri

Orbay Deliceırmak

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu kurulduğu günden beri, özellikle yerel sorunlarımızı ele alan oyunlar oynamakta, toplumsal görevini bir oranda yerine getirmiş sayılmaktadır. Belki sorunları gündeme getirmiş, çözüm önermede yeterli olamamıştır ama, yine de çeşitli olanaksızlıklar kadro darlığı, salon sıkıntısı, yerel oyun yazarı sıkıntısı dikkate alındığında bir başarı elde edilmiştir diyebiliriz.

Yerel oyunlara, yerel sorunlara verdiği önemle Lefkoşa Belediye Tiyatrosu yerli yazarı, oyun yazmaya heveslendirmiştir bir bakıma. Ne var ki düşünce üretmek, eser vermek bizimki gibi toplumlarda çok bir saygı görmediğinden, değeri verilmediğinden oyun yazarlığı angarya bir uğraş olmakta süregitmiştir.

Oynanan bazı oyunlarda mesaj ve yorum hataları olmuştur. Örneğin Doktor Civanım oyununda her şeyiyle bozuk bir ortamı; sanki tıp servisleri bozukmuş gibi göstermek bence at gözlüğüyle oyun sahnelemek olmuştur. Devenin her yeri eğri iken sadece boynunun eğriliği gündeme getirilmiştir. Ama bu hata bence oyunun sahnelenmesinden çok oyun yazarının hatası olmuştur.

Oynanan oyunlar çözüm önermemişse de, bir süre gündemde kalıp, tartışma konusu olabilmiştir. Kıbrıs'ta ilk kez tiyatro, halkla bütünleşme yönünde yol almıştır.

Ancak şunu da belirtmeden edemeyeceğim, sahnelenen oyunların birkaç tanesinde tuluat oyunların sanatsal düzeyini bozmuştur. Aşırı abartmalar bence bir oyunun inandırıcılığına olumsuz etkiler yapmaktadır.

Aslında toplumumuzda Lefkoşa Belediye Tiyatrosundan önce toplumsal oyunlar yoktu. Yani bir miras bulmamıştır Belediye Tiyatrosu. Ve yeterli bir düzey henüz tutturmamış olsa bile, insaf ölçüleri içinde davranmalı ve hoş görmeliyiz beldemizin tiyatrosunu.

Daha mutlu, daha sanatsal ve seyircisiyle daha bütünleşmiş nice yıllara...

LBT 5. Yıl Dergisi - 27.3.1985

Köşede Durmak

Filiz Naldöven 1984-1985

Köşeyi Dönemeyenlerin Öyküsü

Hikmet A. Mapolar

Eğitim Bakanlığı'nın bazı sivri akıllıları, devletin üst düzeyindeki kişilere bolundan yağ çekmek için, Filiz Naldöven'in "Köşede Durmak" adlı oyununu, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncularına Atatürk Kültür Merkezi'nde sahnelemesini yasaklamışlardı. Oyun mu yasaklanıyordu, yoksa Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncularına Atatürk Kültür Merkezi mi? Oyunu seyrettikten sonra kesinlikle inandım ki yasaklanan oyun değil, Belediye oyuncularına Atatürk Kültür Merkezi yasaklanıyordu.

Peşin olarak söyleyelim ki, oyunda ne Devlet var ne de Hükümet. Bu ülkenin toplum yapısındaki insancıkların acıklı öyküsü var yalnız Naldöven'in "Köşeyi Dönmek" adlı yapıtında. Evet insanlar var, insancıklar var. İnsanlar öykünün içinde ama, perdenin dışında kalıyorlar. Sahnedekiler yalnız acı çeken insancıklar.

Yapıtta dejenere olmuş sosyal konut sorunumuzun acı öyküsü ele alınıyor, köke inilmeden, düzeyde incelenerek sahneleniyor ve bu kadarcığı yapmakla bile, soruna açıklık ve çıplaklık getiriyor Naldöven.

Yapıtta dejenere olmuş sosyal konut sorunumuzun acı öyküsü ele alınıyor, köke inilmeden, düzeyde incelenerek sahneleniyor ve bu kadarcığı yapmakla bile, soruna açıklık ve çıplaklık getiriyor Naldöven.

Hikmet A. Mapolar - 22.4.1985

Oyun günlerdir Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yeni salonunda, hınca hınç dolu ve her sahnesi alkışlarla kesilmek suretiyle takdir topluyor, halk kendi beğenisini açığa vuruyor hem oyunu, hem de oyunun yaratıcılarını coşkuyla selamlıyor ve böyle bir yapıta, bu hareketleriyle de "Hoş geldin" diyor.

"Köşede Durmak" bilindiği gibi Filiz Naldöven'in ilk oyun yapıtı. Ve bence bu güne dek bizim sahnelerimizde oynanmış yerel oyunların, hemen hemen üstünde ve başarılı olanı. Eğitim Bakanlığı'nın bazı sivri akıllıları bu yapıtı yasaklamışlar veya yasaklamamışlar ne çıkar? Ne getirdi, ne götürdü bu yasaklama? Sanatımız için bir geri kalmışlıktan başka ne kazandırdı bu insanlara? Kim kaybetti, kim kazandı? Kötü zihniyet her zaman için kaybeder, bu da kaybetmiş demektir.

Kıbrıs Postası - 22 Nisan 1985

Köşede Durmak

Özker Yaşın

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yeni binasında sahnelediği ilk oyunu gördük.

Oyunun adı: Köşede Durmak.

Yazan: Filiz Naldöven.

Yeni bir tiyatro binası, yeni bir yerli yazar, yeni bir oyun.

Perde açılmadan önce büyük bir mutluluk içerisinde idim. Oyunu dikkatle ve çok iyi niyetle izledim. Ancak son perde kapandığı zaman başlangıçta duyduğum mutluluğun yerine içimi bir hüzün kapladı. Toplumumuzun perişan bir kesiminin yaşamını sahnede izlemek beni üzdü..

Köşede Durmak başarılı bir oyun mu? Hiç sanmam. Birçok yanlışları, acemilikleri var.

Bunu doğal olarak karşılamamız gerekir. Nihayet deneyimsiz bir yazarın ilk eseri.

Filiz Naldöven, zamanla oyun yazmanın tekniğini, inceliklerini öğrenecek... Daha yolun başında.

Köşede Durmak oyununu izlenebilir hale getirenler Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun çok yetenekli oyuncuları.

Erol Refikoğlu'nun başarılı yönetimi, Feridun Işıman'ın çok güzel dekoru, Hasan Anılır'ın ışık ve efekti ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosunun yeni modern tiyatro binasının, sıcak uygar atmosferi birleşince bu oyun seyredilebiliyor. Yazarının birçok kusurları başarı ile kapatılabiliyor.

Gülgün Sakallı ve Barış Burcu "Köşede Durmak" oyununda...

Önce bu gerçeği vurgulamak gereğini duydum.

Filiz Naldöven, son yıllardaki Kıbrıs Türkünün yaşamından bir bölümü konu olarak almış.

Göçmen bir köylü ailesi, iskân sorunları çözümlenmemiş, ekonomik bunalım içersinde...

Namuslu, dürüst ve çalışkan bir baba (Erol Refikoğlu) cahil, şirret ve her erdemin para olduğunu sanıp "köşeyi dön de nasıl dönersen dön" felsefe-

Afiş : Feridun Işıman

Köşede Durmak

Yazan
Filiz Naldöven

Yöneten
Erol Refikoğlu

Dekor
Feridun Işıman

Işık Efekt
Hasan Anılır

Oynayanlar
Neriman/**Işın Refikoğlu**
Mustafa/**Osman Alkaş**
Salih Çavuş/**Erol Refikoğlu**
Oya/**Gülgün Sakallı**
Tunç/**Barış Burcu**
Kemal Çavuş/**Yaşar Ersoy**

Barış Burcu ve Osman Alkaş"Köşede Durmak" oyununda...

sine inanmış bir ana (Işın Refikoğlu) üniversiteyi bitirip Kıbrıs'a dönmüş, işsiz, çaresiz iyi karakterli bir oğul (Osman Alkaş) para kazanmak uğruna her türlü kirli işe bulaştırılabilecek tembel, züppe bir küçük oğul (Barış Burcu). Ve iyi niyetli, terbiyeli, büyük oğulun yüksek öğrenimi sırasında tanışıp sonradan Kıbrıs'a getirip evlendiği hanım hanımcık Türkiye'li bir gelin (Gülgün Sakallı). İyi niyetli, insanların uğradıkları felaketlere üzülen bir polis çavuşu (Yaşar Ersoy).

İşte Köşede Durmak oyununu ayakta durduran, seyredilir hale getiren başarılı oyuncu kadrosu...

KÖŞEDE DURMAK oyunu bittiği zaman kendi kendime "bu oyunun mesajı ne" diye sordum. Bir eksiklik vardı bitişte. Sanki oyun tamamlanmamıştı.

Eve dönünce Lefkoşa Belediyesi Yayınları arasında çıkan "OYUNLAR 84" adlı kitaptaki oyunun metnini inceleyince bu eksiklikte yazarın hiçbir suçu olmadığını anladım.

Meğerse Belediye Tiyatrosu o eserin üçüncü perdesindeki üçüncü sahne ile dördüncü sahneyi oyundan çıkarmış. Çok yanlış bir tutum.

Ya tam oynayacaktınız Köşede Durmak oyununu, ya da hiç oynamasaydınız...

Bu oyunun Atatürk Kültür Merkezinde oynamasına izin verilmeyişi basınımızda haklı tepkilerle karşılanmıştı.

Sizlere o anlamsız sansürü uygulayıp oyununuzu oynatmayanlara en güzel yanıtı kendi tiyatronuzda Köşede Durmak oyununu eksiksiz oynamak olabilirdi...

Oysa siz kendi kendinize de sansür uygulayıp Filiz hanımın mesajını bizlere iletmediniz.

Olmadı Sayın Mustafa Akıncı. Olmadı Lefkoşa Belediye Tiyatrosunun sayın yetkilileri...

Oyunun son iki sahnesini sünnet etmeniz olmadı...

Bakınız ne diyor oynamadığınız üçüncü perdenin üçüncü sahnesinin bitişinde üniversite bitirmiş oğul Mustafa:

"...Bunu bilmek daha iyi... Bunu iliklerimize dek duymak daha iyi. Güç veriyor bana, daha önce duymadığım gücü ve kararlılığı... Bizim gibi, niceleri duyuyor bunu kim bilir... Yalnız değiliz. Kendi dünyamızda yalnızca kendi acılarımızla; suçlarımızla baş başa! Yanlış ki ne yanlış! Savaşacağım!

Her haksızlığa her işkenceye karşı... Oyalar Tunçlar; Mustafalar, Salih Çavuşlar için... Artık uyumak yok hiç uyumak yok."

Oysa siz sayın Belediye Tiyatrosu yöneticileri Köşede Durmak oyununun son bölümü oynamayarak biraz da izleyicileri uyutmaya kalkıştınız.

Sebebi ne olursa olsun, OLMADI...

Kıbrıs Postası - 23 Kasım 1985

Işın Refikoğlu, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu ve Yaşar Ersoy "Köşede Durmak" oyununda...

Işın Refikoğlu, Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu "Köşede Durmak" oyununda...

Osman Alkaş, Yaşar Ersoy, Erol Refikoğlu ve Işın Refikoğlu "Köşede Durmak" oyununda...

Kültür Sanat Konseyi
Ve Özalist Politikaların Müdahalesi

1985 Temmuz'unda kurulan UBP-TKP koalisyon hükümeti döneminde, ilk kez kültür-sanat fonksiyonları Eğitim Bakanlığı'ndan alınarak, TKP'nin önerisiyle yeni oluşturulan Kültür Bakanlığı'na verilir. Bu biçimiyle, "Kültür Bakanlığı" oluşturulması Kıbrıs Türk siyasi yaşamında ilk kez görülür. Kültür Bakanı görevini de İsmail Bozkurt üstlenir. 1986'da Türkiye Cumhuriyeti Özal Hükümeti'nin dayattığı özalist-neoliberal politikalarla sonlandırılan bu koalisyon hükümeti döneminde, kültür sanat alanında önemli somut adımlar atılır.

K.T. Kültür Sanat Konseyi kültürel yozlaşmayı ve BRT'nin sansürcü tutumunu protesto eyleminde... 1986

Türkiye'den 1981'de gelen müdahaleden sonra 1986'da gelen müdahale direkt olarak Kıbrıslı Türklerin yaşam biçimini olumsuz etkileyecek olan bir müdahaledir: KİT'ler birer birer devre dışı bırakılacak, özelleştirilecek. Üreten toplum süreç içinde üretim dışına itilecek, maaşlı ücretli tüketiciler durumuna düşürülecek... Özalist politikalarla toplum hizaya sokulacak, bütün bunların kabul edilmesi karşılığında KKTC Hükümetine parasal destek sağlanacak, hatta üstüne bir de uçak hediye edilecek...

Bu Özalist–neoliberal politikaları benimsemeyen Toplumcu Kurtuluş Partisi (TKP) üzerinde oyunlar oynanır. Bazı TKP'li milletvekilleri Ulusal Birlik Partisi'ne transfer edilir ve koalisyon hükümeti düşürülerek tek başına UBP Hükümeti kurulur. O gün bu gündür bu politikaların uygulanması için KKTC Hükümetlerine dayatmalar ve müdahaleler yapılır. Bu süreçte ne yazık ki, Kıbrıs Türk toplumunun çoğunluğu verili olan düzeni, nemalanmak için sorgulamadan kabul eder. 2000'li yıllarda ise iş işten geçmiş olur. AKP Hükümeti ve Kıbrıs İşlerinden Sorumlu Devlet Bakanı Cemil Çicek, Kıbrıslı Türklerin yaşam biçimine direkt müdahalelerde bulunurlar. Ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel açıdan Kıbrıslı Türkler erime ve yok olmakla karşı karşıya kalırlar.

Bir yıllık (1985-86) UBP-TKP Hükümeti döneminde kültür-sanat alanında bir canlanma yaşanır. Bir çok ilklere imza atılarak, katılımcılık ilkesi çerçevesinde etkin ve yaygın etkinlikler düzenlenir.

LBT'nin, Lefkoşa Belediyesi destekli yürüttüğü kültür sanat hareketi, bu kez Kültür Bakanlığı'yla işbirliğine ve dayanışmaya girilerek yürütülür.

LBT'nin etkin rol oynaması sonunda 14 kültür sanat örgütü biraraya gelerek **"Kıbrıs Türk Kültür Sanat Konseyi"**ni kurarlar. Konsey başkanlığına da LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy seçilir.

Konsey, katılımcılık ilkesi çerçevesinde Kültür Bakanlığı'yla işbiriği ve dayanışma

gerçekleştirir. Kültür sanatla ilgili yasal düzenlemeler yapılarak; müdahaleden uzak, sanatın ve sanatçının desteklenmesi ve özendirilmesi sağlanır. Kültür-sanat örgütleriyle sağlıklı, iyi

K.T. Kültür Sanat Konseyi toplantı halinde... 1985

ilişkiler kurularak bu alandaki dinamikler harekete geçirilir. Konsey ile Kültür Bakanlığı işbirliği yaparak **"Özerk Kültür Sanat Kurumu"** projesi üzerinde ciddi çalışmalar başlatılır. Bu dönemde ilk kez **"Kültür Bakanlığı Yayınları"** ve **"Kültür Bakanlığı Kültür Sanat Dergisi"** yayım hayatına başlar. İlk kez **"Devlet Resim Heykel Sergisi"**, **"Uluslararası Halk Oyunları Şenliği"** düzenlenir. İlk kez Bakanlık tarafından yazar ve sanatçılara telif hakkı ödenir. Sanatçıların da ödüllendirildiği bu dönemde, uluslararası sanat etkinliklerinde, ülkemizin sanat dalları temsil edilme şansını yakalar.

Doğal olarak bu dönemin başarısında; TKP'nin kültür politikaları, Bakan İsmail Bozkurt'un anlayışı, Kültür Sanat Konseyi ve LBT önemli ve etkin rol oynar.

Bu dönem, ülkemiz sanat ve demokrasi kültürü tarihine yüz akı olarak geçer.

Ancak TC Özal Hükümeti'nin, neoliberal politikalar dayatması, müdahalesi ve ardından Hükümetten TKP'nin dışlanması sonucu, heyecanla başlayan kültür sanat çalışmaları, kurulan UBP Hükümeti tarafından durdurulur. Kültür sanat fonksiyonları tekrar Eğitim Bakanlığı altına verilir. Katılımcılık ilkesi askıya alınır ve Kültür Sanat Konseyi'yle ilişkiler dondurulur. Başlatılan bazı etkinlikler özüne, ruhuna yabancılaştırılarak sürdürülür ancak süreç içinde demokrasi kültüründen uzaklaştırılarak egemen ideolojinin hizmetine sokulur.

LBT, bu sürecin her anında düşlediği hayatın yasalarıyla etkin rol alır. Ancak UBP-TKP Hükümeti'nin düşürülmesi ve yerine UBP Hükümeti'nin kurulmasıyla Hükümet ve Bakanlık kapıları, LBT'ye de yeniden kapatılır, ilişkiler durdurulur. Aynı şekilde 14 kültür sanat örgütünün oluşturduğu Kültür Sanat Konseyi'yle de işbirliği durdurulur. Bakanlık yetkilileri, vaatlerle, telkinlerle, tehditlerle bazı kültür sanat örgütlerinin, Kültür Sanat Konseyi'nden kopmasını sağlar; süreç içinde Konsey'i muhatap kabul etmeyerek etkisizleştirirler. Bir zaman sonra da kültür sanat örgütleri mücadelelerini kendi örgütlerinde yürütürler. Böylece Konsey işlevsizleşir ve etkinliğini kaybeder.

TC Özal Hükümeti'nin, neoliberal politikalar dayatması, müdahalesi ve ardından Hükümetten TKP'nin dışlanması sonucu, heyecanla başlayan kültür sanat çalışmaları, kurulan UBP Hükümeti tarafından durdurulur.

Daha önce belirttiğimiz gibi 1985 Temmuz'unda kurulan UBP-TKP Koalisyon Hükümeti'nin Kültür Bakanlığı'yla başlayan kültür-sanat alanındaki iyileştirme hareketi, 1986 Temmuz'unda koalisyonun bozulmasıyla sona erer. Kültür sanata bürokratik, müdahaleci, ilkel, cahil anlayış ve yaklaşımlar yeniden egemen olur.

Umut İnsanda

Fikret Demirağ 1985-1986

"Umut ve Dehşet Çağında" Özgün Bir Deneme

"Tiyatroyu, insanı zorlayan, dürten, hayat ve sanat üzerine sorular çoğaltan bir alışveriş alanı" olarak gören LBT, tiyatronun tüm öğelerinin birbiriyle organik bir bütünlük içinde olacağı, **"özgün deneme"** niteliğinde çalışmalar yapar. Bu çalışmalardan biri de **"Umut İnsanda"**dır. Fikret Demirağ'ın şiirlerinden Yaşar Ersoy'un oyunlaştırıp sahneye koyduğu oyunu, ülke tiyatrosunda ***"Bir arayış, yeni bir boyut getirme çalışması ve özgün bir deneme"*** olarak değerlendiren LBT; bu oyunda görsel zenginliği; güçlü müziği; dinamik hareket kurgusunu; ağırlıklı dil kullanımını; felsefi boyutu olan tartışmaları; oyunculukta hem psikolojik ifadeleri hem de beden dilinin kullanımına dayalı fiziksel ifadeleri birlikte yoğurur. "Umut İnsanda" oyunu sadece biçim denemesinden ibaret bir oyun değildir. İçerik ya da öz bakımından şair Fikret Demirağ'ın söylediği gibi yaşanan **"Umut ve Dehşet Çağı"**na bir tanıklık, bir sorgulama yapmaktadır. Büyük zıtlıkların, çelişkilerin, çatışmaların yaşandığı **"Umut ve Dehşet Çağı"**nda küçük ama sorunu dünya kadar olan Kıbrıs'tan "Umut İnsanda" çığlığını yükseltir LBT.

Birleşmiş Milletler, insanlığın barışa olan ihtiyacını, özlemini; ve barış yeryüzüne egemen olmazsa yaşanacak felaketleri gündeme getirmek için 1986 yılını "Barış Yılı" olarak kabul ve ilan eder.

LBT, "Umut İnsanda" oyununu "Barış"a adar. "Umut İnsanda" oyunu sahnelenişi, oynanışı, dekoru, müziği, projeksiyon filmleri ile çok konuşularak ve tartışılarak Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde özgün bir deneme olarak nitelendirilir.

LBT, bu doğrultuda "Umut İnsanda" oyununu "Barış"a adar. "Umut İnsanda" oyunu sahnelenişi, oynanışı, dekoru, müziği, projeksiyon filmleri ile çok konuşularak ve tartışılarak Kıbrıs Türk tiyatro hareketinde özgün bir deneme olarak nitelendirilir.

Doğal olarak oyunu çok beğenenler, takdir edenler, ufuk açıcı bir çalışma olduğunu söyleyenler yanında, yadırgayanlar **"bu ne biçim tiyatro"** diyenler de olur.

LBT'nin yenilikçi, öncü çalışmaları, başlarda yadırganır ya da çalışmalara karşı çıkılır. Ama ilerleyen zamanlarda, bu çalışmaların, ufuk açıcı olduğu ve bazı tiyatrolara örnek oluşturduğu görülür.

Harbiye Muhsin Ertuğrul Sahnesi / İstanbul-1986

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları'yla yapılan işbirliği çerçevesinde "Umut İnsanda" İstanbul Harbiye Muhsin Ertuğrul Tiyatrosu'nda 19-26 Eylül 1986 tarihleri arasında yedi kez izleyiciye sunulur. İstanbul seyircisi, basını ve eleştirmenleri oyunu beğeniyle alkışlar. Özellikle 12 Eylül rejiminin yarattığı korku atmosferi ve Türk tiyatrosunun sıkışmışlığı içinde "Umut İnsanda" oyununu Prof. Sevgi Sanlı; ***"dürüstlük, yüreklilik, adanmışlık"*** örneği olarak nitelendirir.

Güzelyurt Sanat Derneği'nin (GÜSAD) düzenlediği **"Kültürel ve Sanatsal Kimlik Arayışında Gelişmenin Önemi"** konulu sempozyum çerçevesinde,

konuklara sunulan "Umut İnsanda" oyunu etkili olur. Konuklar arasında bulunan Prof. Emre Kongar, Prof. Cevat Geray, Doç. Dr. Sıtkı Erinç, Doç. Dr. Zahit Büyük İşleyen, yazar yönetmen Yılmaz Onay, T.C Devlet Tiyatroları yönetmeni Tamer Levent gibi isimler "Umut İnsanda" oyunundan yola çıkarak sempozyumdaki söylemlerini geliştirirler.

11 Ağustos 1986 tarihli Yenidüzen gazetesi konuyla ilgili haberi şöyle verir:

"Sempozyuma katılan bilimadamı ve sanatçılar Cuma akşamı Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sahnelediği "Umut İnsanda" oyununu izlediler. Oyundan sonra sanatçıları kutlayan konuklar oyunu çok beğendiklerini ve Kıbrıs'ta böyle bir tiyatro olayı görmekten şaşkınlık duyduklarını belirttiler. "Umut İnsanda"nın dünyanın her yerinde oynanabilecek bir oyun olduğunu belirten konuklar oyunun kurgusu, Fikret Demirağ'ın şiirleri, sahne tasarımı, özgün müzik ve müzik seçiminin başarısını övdüler."

Afiş : Emin Çizenel

Umut İnsanda

Cevdet Çağdaş

Lefkoşa'da yeni bir oyun sahneye konmuş ve birkaç haftadan beri oynanmaktadır.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Kızılbaş'taki yeni binasına kavuştuktan sonra oyunlarını artık daha rahat oynayıp, konuklarına daha çok konfor verebiliyor. Aynı şekilde oyuncular da eskiye göre daha geniş bir sahneye kavuşmuş oldular. Böyle olduğu halde şimdiki olanakların yine de gün gelip yetersiz kalacağı kuşkusuzdur. İzlediğimiz UMUT İNSANDA isimli yeni oyunlarında bu gerçeği görüyor gibiyiz.

LTB'nin bu kez seçtiği ve büyük bir başarıyla sunduğu oyun sanırım ki yıllardan beri sahnelerimizde denenmemiş bir oyun türüdür. Yalnız oyun değil de oyunu tamamlayıcı öğeler de, ilgilileri, hazırlayanları bir hayli düşündürmüş, bir hayli yormuştur. Ortada yalnız birkaç şiir kitabından başka malzemenin bulunmadığı bir yerde "UMUT İNSANDA"nın ne denli bir düş gerektirdiği oyunu izledikten sonra tahmin edilebilir. Belki birkaç değil de beş on şiir kitabı diyebiliriz.Ne fark eder ki?

Oyun, şair Fikret Demirağ'ın yıllardır yazıp birçoğunu kitap halinde yayınladığı şiirlerinden Yaşar Ersoy tarafından seçilenlerle iki perdelik çağdaş bir Tragedya haline getirilmiş ve müzikli ve diyapozitiflerle renklendirilip sunulmuştur. Bunlar yapılırken, çağımızın en güncel konuları, duygu ve düşünce olarak ön plana çıkarılmış, çoğu soyut denebilecek plan ve ifadelerle anlatılmaya çalışılmıştır.

UMUT İNSANDA oyununda izleyici yer yer kendini bulabilecek, müzikten ve hareketten hoş-

Umut İnsanda

Şiirler
Fikret Demirağ

Oyunlaştıran ve Yöneten
Yaşar Ersoy

Sahne Tasarımı
Emin Çizenel

Özgün Müzik
Kâmran Aziz

Müzik Seçimi
Bekir Azgın

Işık Efekt
Hasan Anılır

Piyano
Mevhide Çıraklı

Efekt Kayıt
Tolgay Tarıman

Sahne Amiri
Mehmet Özaktaş

Oynayanlar
Işın Refikoğlu
Gülgün Sakallı
Osman Alkaş
Erol Refikoğlu
Yaşar Ersoy

LBT oyuncuları Kamran Aziz'le müzik provasında...

Kıbrıs'ta Bir Uzun Sonbahar

Bırakanlar her şeyi sonbahar bırakmış,
sandalyeler kırılmış, masalar devrilmiş
buğdaylar, sevgiler,barışlar çürümüş
camlar dağılmış, duvarlar çökmüş
sular yoğa akmış, toprağın yüreği durmuş,
her yer toz içinde, her yer küf içinde,
sevmenin, umudun, sevincin kanı durmuş.
Korkunç donmuşuz ortalıklarda / soruyoruz:

- Kiim varımıııış biz burada yoooğikeeeeeen?

ileniyoruz! Yarın bize de ilenirler!
İlenmekle kalırsak... bizden sonra gelenler!

Çünkü bir sorduk, bir daha sormadık;
tutup bir sandalyeyi yerden kaldırmadık
bir masayı onarmadık, bir camı yenilemedik
bir yolu düzeltmedik, bir duvarı yükseltmedik
bir tozu almadık, bir küfü sıyırmadık
bir şeyin yerine daha güzel bir şey koymadık,
bu yıkık devrik, küflü paslı şeyler arasında
ilendik, omuz silktik, dolaştık durduk yalnız!

Yırtık bir sevinci mi yapıştırdık, söyleyin,
bir kitaba bir kitap, bir güle bir gül mü ekledik
bir eğriyi mi doğrulttuk, bir sevinci mi çiçekledik
bir duvar mı sıvadık, bir suya akmaya yol mu gösterdik
bir acıyı umuda mı dönüştürdük, söyleyin?
İlendik durduk yalnız, ilendik ve boş verdik,
yıkıklar, dökükler, vurgunlar, talanlar arasında
uykuya uyku, ıslığa ıslık ekledik!

Yarın bizde de her şeyi sonbahar bırakır gidersek
sormaz mı bizden sonra gelenler:

-Kiim varımıııış biz burada yoooğikeeeeeen?!

Fikret Demirağ

(Oyun metninde yer alan şiirlerden biri...)

LBT oyuncuları Fikret Demirağ'la metin çalışmasında...

LBT oyuncuları Emin Çizenel'le sahne tasarımını yaparken...

Yönetmen Yaşar Ersoy Bekir Azgın'la müzik seçimi yaparken...

LBT oyuncuları "Umut İnsanda" oyunun provasında...

lanabilecektir. Ayrıca farklı bir yaklaşımla şairin birçok şiirini sanatçıların ağzından okunurken işitecektir. Seçkin sözcükleri ustaca kullanan, farklı birer ses haline getiren sanatçıları kutlamak istiyorum.

Dekor ve ışık, sahne düzenlemesi ve müzikleriyle çok ilginç bir oyun oynanmaktadır.

Bozkurt – 22 Ocak 1986

Şiirlerden Oyun Sahnelemek

Hikmet A. Mapolar

Şiirlerden oyun sahnelemek, hiç de yeni bir tür değildir. Türkiye'de birkaç kez denenmiş, fakat başarılı olamamıştır. Bu tür bir oyunun başarısı şaire ve oyuncuya dayanır. Güçlü bir şair yanında, güçlü bir sahne oyuncusu gerektirir. Bizim şairimiz de sahne oyuncumuz da henüz böyle bir çapta değildir. Biz, henüz her şeyimizle yetersiziz ve şiirlerle sahneye ulaşmak zaman gerektirir, çok çaba gerektirir.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu başarılı oyunları yanında şaşkınlaşmakta ve bazı saçma oyunlar sahneye koymaktadır. Bu tutum, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun başarısını bir hızla silip süpürmekte ve kazandığı saygınlığı da unutturmaktadır.

Bir "Teneke"oyunundan sonra, "Doktor Civanım"adlı oyun saçmalığı, bu iddiamızı doğrulamaktadır. O günlerde de kolektif oyun yazarlığına bir son verilmesi gereği üzerinde durmuş, bir şeyler söylemiştik ama, Tiyatro sorumlusu Ersoy'a söz anlatmak kolay olmamış, o gene bildiğini okumuştu.

Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Gülgün Sakallı, Işın Refikoğlu ve Yaşar Ersoy "Umut İnsanda" oyununda...

Daha sonra, "Köşeyi Dönmek"te de durum aynı oldu. Yazarının fikri alınmış olmasına karşın, oyun değiştirildi ve yarıda kalmış gibi halka sunuldu.

Ya şimdi? Şimdi ne oluyor? Şiirlerden bir oyun sahneleniyor. Ölüyü canlandırmak gibi bir şey denenmiş ve başarısız olmuş bir sanat olayını, yeni baştan canlandırmaya kalkışmak, bugüne dek Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun topladığı saygınlığı da bir anda silip süpürmeye yetecek ve artacaktır sanırım.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun oyunlarına gözlerimiz kapalı gittiğimiz gibi bundan sonra, ya kendimizi zorlayarak, bir umutla gideceğiz, yahut da hiç gitmeyeceğiz. Halktaki düşünce de budur sanırım. Bu tiyatronun yaşaması halkın katkısına dayanmaktadır. Bunun için daha dikkatli olalım.

Kıbrıs Postası – 18 Ocak 1986

Bir Oyun Ve Bir Eleştiri "Oyunu Görmeden Beğenmedi"

Mahir Adataş

Oyunun adı "Umut İnsanda". Eleştirmeni, sayın Mapolar. Tümden bildiğimiz, okuduğumuz, Mapolar. Eskilerin dilinde, Üstad-ı Azam ya da Udeba ya da Şeyhül Muharririn. Türkiye'mizde Burhan Felek'e verilen önadlar [sıfatlar], baş taçları. Ölmezliği, en içten duygum olan sevimli Mapolar, benden sonraya kalacak olmasaydı, gömüt (mezar) taşına bu nitelikli sözleri kazdırır, yanı başına da, dik burun ile burunotunu (enfiyeyi) yonttururdum. Taşı her gören de onu güle güle anardı. Fatiha okuma da gerek görmezdi.

İşte bu usta yazarımız, "Umut İnsanda" oyununu görmeden beğenmedi. Alabildiğince de eleştirdi.

Ben, ne oyunun niteliğine, ne de Sayın Mapolar'ın eleştirilerine dokunacak güçteyim. Altyapısından bile yoksun olduğum konularda eleştiri yapmayı değil, bunlar üzerinde durmayı ve de yoruma gitmeyi, çizmeden yukarı çıkmak ya da karanlıkta aptallığa göz kırpmak sayarım. Küçük sorunlar, sıradan işler, dedikodu çemberi içine giren olaylar için dil dökmek, kağıt karalamak kolaydır. Biz Adalılar için daha da kolaydır. Ama bir Fransız bilgininin dediği gibi, "Sanatların birincisi, uğraşların (mesleklerin) sonuncusu" olan tiyatro üzerinde konuşmak, yazmak ve de eleştirmek hiç de kolay olmasa gerek.

Bu yazı ile Sayın Mapolar'a karşıt düştüğümü sanmıyorum. Ona sevgimin, saygımın doruğundan bir basamak inmedim. Benimki mum kalıbına bir mum daha sokma çabasıdır. Bundan da meşale çıkmaz. Çıksa çıksa, esintili tepelerde yatan yatırlara ancak bir mum kandili olur. Kandil sönmeden, yerel yönetim başkanımız Sayın Mustafa Akıncı'yı özverili çabalarından ötürü sevgi ve saygı ile anmak, Anakentimizde anıtlaşmasını içten dilemekteyim.

Kıbrıs Postası - 10 Şubat 1983

Umut İnsanda

İlksoy Aslım

Oyun eleştirmenliği ciddi bir iştir, büyük bir birikim gerektirmektedir. Ancak son dönemlerde bir bakıyoruz ki eline kalemini alan bir şeyler yazıp duruyor. Eleştiri adına bir yığın düzeysiz laf. "Ahbap"sa övgü, değilse yergi. Eleştirmenliğe soyunanlardan değilim. Ne var ki, çevremizi bu denli olumsuzluk sarmışken hiç laf etmemek gururuma dokunacak doğrusu. Genel olarak Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu değerlendirirken "Umut İnsanda" oyunu üzerine birkaç söz söylemek istiyorum bu yazımda.

Işın Refikoğlu ve Yaşar Ersoy "Umut İnsanda" oyununda...

Üzerinde fırtınalar koparılan "Umut İnsanda" oyunu. Gazete arşivlerine bakıyorum da, bugüne değin Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyunlarının hep beğenildiğini görüyorum. Ta ki, "Umut İnsanda" oyununun arifesine dek. Ne oldu, LB Tiyatrosu'nun çizgisinde bir değişme mi oldu? Hayır! Değişen bir şeyler vardı ama değişen onların politikası değildi. Diyalektiğin yasaları birşeyleri değiştiriyor. Eski "dostlar" arasına kara kediler giriyordu. Özellikle Kıbrıs Türk Kültür-Sanat Konseyi çevresinde gelişen olaylar birtakım ayrılıkların su yüzüne çıkmasına neden oluyordu. Buraya bir nokta koyup devam edelim. LB Tiyatrosu oyuncularının kişisel hata ve sevapları bu yazının konusu dışındadır. Ancak Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun yaratılması için bunca çaba sarf eden LB Tiyatrosu'nun politikası savunulmalıdır.

Bu oyun halkın tiyatro seviyesini ölçen bir oyundur. Önümüzdeki dönemlerde, tiyatro çalışmasında bulunan ekiplerin ne tip oyunlar seçeceği konusunda onlara ışık tutmaktadır. Bunun ötesinde amatör çalışmalarda bulunan genç arkadaşlara yaptıkları teorik ve pratik çalışmalar sonucunda ne tip oyunlar oynayabilecekleri konusunda büyük ipuçları vermektedir. Dekorun kuruluşu bizler için büyük bir aşama. Müzik ve oyuncular arasındaki uyum göz kamaştırıcı. Dostum Kani Kanol'un da belirttiği gibi L.B. Tiyatrosu oyuncuları arasında varolan ekip çalışmasındaki uyum, sahne tasarımcısı, yazar ve müzikçilerin de katılımıyla daha geniş boyutlarda sürüyor.

Bir tek kelimeyi kaçırırız diye nefesimizi tuttuğumuz, bir tek hareketi kaçırırız diye gözümüzü kırpmadığımız bu yapımda hiç mi hata yoktu? Ben birkaç tanesini yakalayabildim. Epik tiyatroda çok önemli bir görev üstlenen koro beklenilenin biraz altındaydı. Brecht sahnelerinin müziği daha vurgulu daha coşkulu olmalıydı. Ancak bu ülkede hiçbir Epik tiyatro denemesi yapılmadığı için bestecinin o coşkuyu verebilmesi imkansız gibi bir olaydı.

Böylesi bir oyunu hazırlayıp bizlere sunma cesaret ve üstün başarısını gösteren tüm emeği geçenlere bir sanatsever olarak şükranlarımızı bildirmeliyim. Oyunun gerçek değerinin anlaşılabilmesi ise ancak L.B. Tiyatrosu'nun tasarladığı Türkiye turnesiyle gerçekleşebilecektir. Bu nedenle Türkiye turnesi tüm zorluklar aşılarak yapılmalıdır.

Ortam - 13 Şubat 1986

Umut İnsanda

Prof. Sevgi Sanlı

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları, İstanbul Belediye Tiyatrosu'nun Harbiye Sahne'sinde "Umut İnsanda" adlı oyunları ile bizlere umut aşıladılar. Fikret Demirağ'ın şiirlerinden sahneye uyarlanan oyun üç sözcükle özetlenebilir; dürüstlük, yüreklilik, adanmışlık! Gerek Fikret Demirağ'ın şiirlerinde, gerek uyarlayıcı ve yönetmen Yaşar Ersoy'un yorumunda insana bağlanan umut; gözü kapalı, aşırı iyimser, safça bir umut değil. "Sana güveniyorum: Füzeleri yapan sana / Atomu patlatan sana / bilgisayarları programlayan / doğayı yeşerten sana / doğayı cesede çeviren sana." İnsanı yapıcı ve yaratıcı yanıyla da yıkıcı ve kirletici yanıyla da düşlere kapılmadan görebilmek yine de ondan umudu kesmemek. Kötülükleri, çirkinlikleri, güçlükleri yadsımadan aşılabileceklerine inanmak. Genellikle dünya özellikle Kıbrıs üstüne eleştiriler özeleştiriler.

Osman Alkaş, Gülgün Sakallı ve Erol Refikoğlu "Umut İnsanda" oyununda...

Emin Çizenel'in sade ve işlevsel sahne tasarımı, Hakan Anılır'ın gerçekten anılacak ışık ve efektleri ile daha da bir değer kazanıyor. Özgün müzik,

Kâmran Aziz imzasını taşıyor. Fon müziklerini seçen Bekir Azgın, piyanoda: Mevhibe Çıraklı. Oynayanlar: Gülgün Sakallı, Erol Refikoğlu, Osman Alkaş, Işın Refikoğlu, Yaşar Ersoy.

Koreografi, müzik ve sözlü metin arasında bir denge sağlamaya çalışan Yaşar Ersoy zaman zaman oyuncularının olanaklarını zorluyor. Örneğin sözcükleri açık seçik "telaffuz" etmeye yeteri kadar özen göstermeyen bir oyuncuyu, sırtı seyirciye dönük konuşturarak bu sözcüklerin sahne gerisinde boğulmasına neden olabiliyor. Kendisinden "kreşendo"lar beklediği bir oyuncunun ses hacmini her zaman göz önünde bulundurmuyor. Bazı sahnelerin biraz kısaltılması oyunun akışına yardımcı olur kanısındayım. Gene de bunlar işlerini ciddiye alan sanatçılara yöneltilebilecek ufak tefek eleştiriler. Bize güzel bir işbirliğinin saygın ürününü sunan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarına içtenlikle hoş geldiniz deriz.

Hürriyet - 25 Eylül 1986

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları, İstanbul Belediye Tiyatrosu'nun Harbiye Sahne'sinde "Umut İnsanda" adlı oyunları ile bizlere umut aşıladılar. Fikret Demirağ'ın şiirlerinden sahneye uyarlanan oyun üç sözcükle özetlenebilir; dürüstlük, yüreklilik, adanmışlık! Gerek Fikret Demirağ'ın şiirlerinde, gerek uyarlayıcı ve yönetmen Yaşar Ersoy'un yorumunda insana bağlanan umut; gözü kapalı, aşırı iyimser, safça bir umut değil.

Prof. Sevgi Sanlı / 25.9.1986

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu İstanbul'daydı
"Hem Adalı Hem Dünyalı Kimlik"

Gül Azer Roman

İstanbul geçtiğimiz ay Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu konuk etti. 19 ve 25 Eylül tarihlerinde Harbiye Muhsin Ertuğrul Tiyatrosu'nda temsiller veren Kıbrıslı topluluk, "Umut İnsanda" adlı, epik bir oyun sergiledi.

Şiirlerden derlenerek oluşturulan ve çağdaş bir tragedya da diyebileceğimiz "Umut İnsanda", yönetmeni Yaşar Ersoy'un deyişiyle, çağımızın "nükleer silahlanmadan, barışı arama çabalarına, doğal dengeden, bu dengeyi yeniden kurma uğraşlarına, korkunç boyutlara ulaşan savaş teknolojisinden, ölümcül açlığa, en gelişmiş ve refah içindeki ülkelerden, en ilkel koşullar içinde yaşayan topluluklara kadar" sergilediği çelişkiler tablosunu sahneye aktarmayı amaçlıyordu. Yaşar Ersoy'un Kıbrıslı şair Fikret Demirağ'ın şiirlerini derleyerek sahneye koyduğu oyun, Emin Çizenel'in sahne tasarımı, Kâmran Aziz'in özgün müziği ve Bekir Azgın'ın seçtiği Rimsky Korsakof'tan, Nicolo Paganini'nin, Beethoven'den Çaykovski'nin yapıtlarına kadar uzanan zengin bir fon müziği ile bütünleşiyordu.

İstanbul sanat çevrelerine özellikle estetik çizgileriyle güvenli bir "merhaba" , diyen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, kurulduğu 1980 yılından bu yana özgün bir Kıbrıs Türk Tiyatrosu kurma çabası gösteriyor.

"Umut İnsanda"nın çarpıcı dekorunun sahibi Emin Çizenel ise şunları söylüyordu:

Sahne Kıbrıs'tır ya da öyle olmalıdır. Burada yaşayan, nefes alan, yüreği atan bir ozan vardır. Kıbrıslı bir ozan ama insanlığın en genel boyutlarıyla, dünyanın daha güzele doğru kirlerini soyunmasını isteyen bir ozan. Sahnede kullanılan ana eleman kumaştır. Birkaç kaçış noktasına doğru çekilen ve enine süzülmüş dökümler, sonsuzluk duygusunu taşımalıydı. Sonsuzluk ve aydınlık... Bütün kirlenmelere karşı ille de aydınlık... Bütün umutsuzluklara karşı, hep bir umut. Burası bir adadır. Hem özel hem de dünyanın sorunlarıyla boyutlanmış. Harita dokusu görsel etki olarak, hem de yüklendiği en genel anlam yükü ile yer kabuğunu oluşturmalıydı. Her an, her yerde biz ve tüm insanlar, küçük ölçek-

İstanbul sanat çevrelerine özellikle estetik çizgileriyle güvenli bir "merhaba" , diyen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, kurulduğu 1980 yılından bu yana özgün bir Kıbrıs Türk Tiyatrosu kurma çabası gösteriyor.

Gül Azer Roman / 1986

lerde değil, bir ozanın şiirinde genişleyip, insanlığın gerçek tragedyasını oluşturacak."

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun Sanat Yönetmeni, "Umut insanda"yı oyunlaştıran, yöneten ve oyunda rol Yaşar Ersoy, Kıbrıs Türk kültür ve sanatının Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları dışına taşıma zamanının geldiğini belirtirken, "Kıbrıs'ta yıllardan beri çözümsüzlüklere çözüm arandığı en önemli çözümsüzlüğün de barış olduğu bilinmektedir: Bizim sanatımız hem adalı, hem dünyalı bir kimlik taşımalı" diyordu.

"Umut İnsanda"da Yaşar Ersoy'un yanı sıra, Gülgün Sakallı, Erol Refikoğlu, Osman Alkaş ve Işın Refikoğlu rol aldılar.

Sanat Olayı - Sayı: 53 - Ekim 1986

"Umut İnsanda" İstanbul'da

Oya Ayman

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları'nın konuğu olarak 19-25 Eylül tarihleri arasında Harbiye Muhsin Ertuğrul Tiyatrosu'nda "Umut İnsanda" adlı oyunlarını sergileyecek.

Oyunun özelliği Kıbrıslı şair Fikret Demirağ'ın şiirlerinden oyunlaştırılmış olması. Kıbrıs kültür ve sanatını, İstanbul gibi bir sanat merkezinde hem Türklere hem dünyaya özgün bir kimlikle sunmak, duyurmak amacında olduklarını belirten "Umut İnsanda" adlı oyunun yönetmeni Yaşar Ersoy, konuyla ilgili olarak şunları söyledi:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu olarak, Kıbrıs insanının yaşam biçimini ve karakterini bağdaştırıp, özgün bir Kıbrıs Türk Tiyatrosu kurmayı amaçlıyoruz. 1980 yılından beri çeşitli deneme çalışmaları yaptık. Ayrıca Türk ve Dünya tiyatrosunun önemli örneklerini seyirciye sunmayı amaçladık. Umut İnsanda adlı oyunda da çağımız insanının sorunlarını, Kıbrıs insanından yola çıkarak evrensele uzanan bir bakış açısı ve epik bir anlayışla irdelemek, yorumlamak istedik. Oyunun bir başka özelliği de şiirle dram sanatını yeni bir yorum ve anlayışla yoğurarak, bir birleşime varmayı amaçlamasıdır."

Osman Alkaş ve Işın Refikoğlu "Umut İnsanda" oyununda...

İstanbul Belediyesi ile Lefkoşa Belediyesi'nin dayanışma ve işbirliği çerçevesince sunacağı oyunda, 1986 Barış Yılı'nda insanlığın en trajik sorunu olan barış gündeme getirilecek. Gülgün Sakallı, Erol Refikoğlu, Osman Alkaş, Işın Refikoğlu ve Yaşar Ersoy'un rol aldığı oyunda sahne tasarımını Emin Çizenel, özgün müziği Kamran Aziz, müzik seçimini Bekir Azgın, ışık efekt düzenlemesini Hasan Anılır yaptı. Piyanoda Mevhibe Çıraklı izleniyor.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, İstanbul'da sergileyecekleri bu oyundan sonra yine barışı gündeme getiren "Aristofanes'in Barış Oyunu'nu sahneleyecek.

Güneş - 14 Eylül 1986

Tiyatrolarımız İstanbul'da

Hikmet A. Mapolar

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun İstanbul'da oynadığı oyun üzerinde biraz durmak istiyorum. "Umut insanda" adlı oyunun galası İstanbul'un sanat ustalarının katılmasıyla sergilendiğini vurgulamaktan hem gurur, hem de heyecan duyuyorum. Bunların yanı sıra İstanbul'un gazetelerinin sanat eleştirmenleri, sahne oyuncuları oyuna katılmış olmalarına karşın, KKTC'nin İstanbul Konsolosluğu maalesef gereken ilgiyi göstermemiş ve Kıbrıslı sanatçılardan uzak durmuştur.

Oyun hakkında Türkiye gazetelerinde umut verici yazılar yayınlanmaktadır. Kıbrıs'tan İstanbul'a giden bu oyuna Türkiye sanat çevreleri bir umut verici "Sanat olayı" olarak bakmakta ve oyun üzerine yazılar yazmakta, eleştiriler getirmektedirler.

Burada çok üzücü bir olaya değinmeden de geçemeyeceğim. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları İstanbul'a giderken, Eğitim, Kültür Bakanı Sayın Coşar'ı ziyaret etmişler ve destek istemişler. Fakat Sayın Bakan sanatçıları el işaretleriyle dışlamış ve en küçük bir katkıda dahi bulunmamıştır. Fakat diğer taraftan Devlet Tiyatrosu sanatçılarına BEŞ MİLYON tahsis edilmiş. Nedir bu ayrıcalık? Ve nedendir? Hala daha sömürge devrinin zihniyeti sürdürülmek mi isteniyor?

Geriye mi gidiyoruz, yoksa ileriye ? Bu tutumumuzla ileriden söz etmek mümkün müdür? Peki bu durumda kaybeden kim, kazanan kimdir? Kaybeden gene bu toplum değil midir?

Yıllardır milyarlar harcadınız. Sanatın getirdiği en küçük bir ödülü getirebildiniz mi bu ülkeye?

Bırakınız dolu dizgin, yalınkılıç yürüsün sanat, ona gem vurmaya kalkışmayınız.

Sanatın üzerine sizi değil, gölgenizi dahi istemiyoruz. Çünkü sanattan anlamaz onun yüceliğini takdir edemezsiniz.

Kıbrıs Postası - 16 Ekim 1986

Umut İnsanda Mı?

Serdar Saydam

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Fikret Demirağ'ın şiirlerinden derlediği "Umut İnsanda"yı sahneliyor.

Alışılmışın dışında bir oyun. Giriş kapısından başlayıp sahneye dek uzanan "haritalı" dekoru, ses müzik ve ışık düzeni ile çarpıcı bir oyun.

Oyunun çarpıcılığı acaba bu "görsel özellikten" mi kaynaklanıyor? Yoksa umudun insanda oluşundan mı? Yoksa oyunun algılanmasında sezilen zorluktan mı? Bana göre üç neden...

Ancak sinema filmlerinde rastlanabilecek bir ışık, ses ve müzik düzeni var oyunda. İnsanı büyülüyor, kavrıyor...

Işın Refikoğlu, Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş "Umut İnsanda" oyununda...

Kavrıyor kavramasına da acaba seyirci ne derecede oyunu kavrıyor ya da kavrayabiliyor?

Düzyazıyı herkes anlayabilir. Herkes şiir okuyabilir, ama herkes okuduğu şiiri anlayamayabilir. Çünkü şairin ne demek istediğini anlamak roman, öykü okuyup anlamak kadar kolay değildir. Şairin şiirlerinde ne demek istediğini anlayabilmek için her şeyden önce şiirden hoşlanmak gerek. Sevmek gerek.

Daha sonra ise şairin şiirinde kullandığı "imgeleri", "mecazları", "teşbihleri" kavramak gerekir.

Aksi halde şiirden tat alamazsınız. Oyunun ise şiirlerden derlenmiş olması, işte bu güçlüğü de beraberinde getiriyor. Sonuç olarak şiiri sevenler bu şiirsel oyunu severek izleyeceklerdir.

"Elde olmayan nedenlerden dolayı" ise bazıları, bir zamanlar Metin Erksan'ın TV'de gösterilen dizi filmleri gibi bu oyunu anlamsız, soyut bulacaklardır.

Ancak her şeye karşın, bu oyun en azından "olmayan Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nu" yaratma yolunda atılmış önemli bir aşamadır.

Evet Umut İnsanda! Ama hangi insanda!! Hitler de, Mussoulini de insandı. Umudumuz bunlarda mı? Yoksa umudumuz Süleyman'da mı?

Valla umut örgütlü insandadır. Umut insanların oluşturduğu örgütlü halk güçlerindendir. Umut insanda oyunu ise böyle "algılanmalı".

Ortam - 6 Şubat 1986

"Umut İnsanda"

Özker Özgür

Savaşa karşı Barışı, Ölüme karşı Yaşamı, Çirkine karşı Güzeli, Kötüye karşı İyiyi, Kedere karşı Sevinci, Umutsuzluğa karşı Umudu, Cansızlığa karşı Canlılığı, Sertliğe karşı Yumuşaklığı, Karanlığa karşı Aydınlığı, Gürültüye karşı Sessizliği, Kargaşaya karşı Düzeni, Bozuk düzene karşı İnsanca Düzeni, Yoksulluğa karşı Gönenci, Adaletsizliğe karşı Adaleti, Yaşlılığa karşı Gençliği, Hareketsizliğe karşı Dinamizmi, Suskunluğa karşı Konuşmayı, Renksizliğe karşı Renkliliği, Siyaha karşı Beyazı, Sığlığa karşı Derinliği, Gelişigüzelliğe karşı Planı, Açlığa karşı Tokluğu, Korkuya karşı Cesareti, Kabalığa karşı İnceliği, Çürümüşlüğe karşı Erdemi, Mekanik Düşünceye karşı Yaratıcılığı, Bireyciliğe karşı Kolektivizmi, Dar Ulusçuluğa karşı Yurtseverliği, Öznele karşı Nesneli, Tutsaklığa karşı Özgürlüğü, Güvensizliğe karşı Güveni, Ayrıma karşı Birlikteliği, Bölünmüşlüğe karşı Bütünlüğü, Kine karşı Sevgiyi, Silaha karşı Çiçeği, Kışa karşı Yazı, Soğuğa karşı Isıyı, Hastalığa karşı İyiliği, Hıza karşı Yavaşlığı, Alçaklığa karşı Yüksekliği, Sertliğe karşı Yumuşaklığı, Aymazlığa karşı Uyanıklığı, Yokuşa karşı İnişi, Düşmanlığa karşı Dostluğu, İhanete karşı Bağlılığı, Bilinçsizliğe karşı Bilinci, Sömürüye karşı Sınıf Bilincini, Kapitalizme karşı Sosyalizmi, Ölüm korkusuna karşı Yaşama Sevincini, Silahlanmaya karşı Silahsızlanmayı, İsrafa karşı Tutumluluğu, Ağlamaya karşı Gülmeyi, Sahtekarlığa karşı Dürüstlüğü, İçtensizliğe karşı İçtenliği, Geceye karşı Gündüzü, Biçmeye karşı Ekmeyi, Yıkmaya karşı Yapmayı, Öldürmeye karşı Yaşatmayı, Öfkeye karşı Dinginliği, Özgün Olmayana karşı Özgün Olanı, Hareketsizliğe karşı Hareketi, Sermayeye karşı Emeği, Teslimiyete karşı Savaşımı, Umutsuzluğa karşı Umudu, başka bir deyişle doğada ve toplumda zıtların bütünlüğü ile daha yakından tanışmak ve şu çelişkiler yumağı dünyamızı daha iyi algılamak istiyorsanız, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun, Fikret Demirağ'ın Şiirlerinden oyunlaştırdığı "UMUT İNSANDA" oyununu mutlaka izleyiniz."

Yenidüzen - 13 Ocak 1986

Sen Adamı Deli Edersin

Aziz Nesin 1985-1986

Tiyatro Kuyruğu... "Sen Adamı Deli Edersin"

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, 1985-86 tiyatro döneminin ikinci oyunu olarak Aiz Nesin'in "Sen Adamı Deli Edersin"i sahneler. Kabare türünde olan oyun seyirciden büyük ilgi görür ve kapalı gişe oynar. 15 Kasım 1986 tarihli Halkın Sesi gazetesi ***"Ne benzin, mazot; ne de yağ kuyruğu…Bu kez tiyatro kuyruğu"*** başlığıyla oyunun kapalı gişe oynadığını ve izleyicilerin de bilet alabilmek için gişe önünde kuyruk oluşturduğunu, yer bulamayan izleyecilerin de bir hafta ya da iki hafta sonrası için bilet bulabildiğini yazar.

17 Nisan 1986 tarihli Ortam gazetesi de ***"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu kapalı gişe oynuyor"*** başlığıyla oyuna ilginin büyük olduğunu vurgular. Toplumsal, sosyal, ekonomik, ve siyasal koşulların insanları nasıl delirttiğini anlatan oyun, "Orta Oyunu" biçiminde sahnelenir. Aziz Nesin'in mizah anlayışı, LBT'nin yorumu, sahneleyişi ve ekip ruhuyla birlikte; enerjisi yüksek, dinamik hareketli bir oyun olarak "Sen Adamı Deli Edersin" seyirciyle buluşur. Bu buluşma, oyuncuların izleyiciyle sıcak diyalog kurmasını; oyuna izleyicilerin de katılmasını sağlar. Hatta oyun "interaktif" bir yapıda seyirciyle birlikte oynanır ve gelişir. Sahne üstünde oyun oynanırken seyirciyle yapılan doğaçlamalar, yaşanan sorunların sorgulanmasını ve üzerinde düşünülmesini sağlar. Orta Oyunu anlayışıyla sahnelenen oyun seyirciye, şakacı, hatta alaycı bir bakış açısıyla, güldürü sanatının tadını da tattırır.

Afiş : Gülgün Sakallı

Ne benzin, mazot; ne de yağ kuyruğu...

BU KEZ TİYATRO KUYRUĞU

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu her oyunuyla seyir cinsini artırmakta ve gelişmektedir. Düzenli ve planlı bir şekilde kısa sürede ülkemiz tiyatrosun da öneml aşamalar yapan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun Aziz Nesin'in yazdığı "Sen Adamı Deli Edersin" oyunu üç haftadan beri kapalı gişe oynamaktadır. Seyirci bilet alabilmek için gişe önünde kuyruklar oluşturmakta, yer bulamayan seyirciler bir hafta, iki hafta sonrası için yer ayırtmakta, bilet almaktadır.

Ülkemizde ilk kez görülen bu tür olaylar sevindiricidir. Benzin kuyruğu, yağ kuyruğu değil bu ülkede tiyatro kuyruğu da oluştu.

Bildirildiğine göre "Sen Adamı Deli Edersin" oyunu her Cuma ve Cumartesi akşamları saat 20.30'da ve Çarşamba günleri saat 15.00'te halka sunulmaktadır. Biletler mesai saatlerinde Lefkoşa Belediyesinden ve oyun geceleri saat 18.00'den itibaren gişeden temin edilmektedir.

Sen Adamı Deli Edersin

Yazan
Aziz Nesin

Yöneten
Yaşar Ersoy

Dekor
Gülgün Sakallı

Işık Efekt
Hasan Anılır

Sahne Amiri
Mehmet Özaktaş

Oynayanlar
Erol Refikoğlu
Osman Alkaş
Yaşar Ersoy
Gülgün Sakallı
Işın Refikoğlu
Ertaç Hazer
Mehmet Özaktaş

Erol Refikoğlu "Sen Adamı Deli Edersin" oyununda...

Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu
"Sen Adamı Deli Edersin" oyununda...

Gülgün Sakallı, Işın Refikoğlu, Osman Alkaş ve Yaşar Ersoy "Sen Adamı Deli Edersin" oyununda...

"Zehirli Fikirler Saçan LBT Yıkılacak"

LBT, kuruluşundan bu yana ilerici, toplumcu, yenilikçi bir tutum sergiler. Bugüne dair sözünü esirgemeyen, kalıpları kırmaya çalışan, mevcut sınırları ihlâl eden sanatsal anlayışıyla LBT; toplumsal ve tarihsel nabız atışına yabancı kalmadan, sıradanlığa karşı kendi yaratımını savunarak oyunlar sahneler.

Oyunların seçiminden başlayan bu tutum, oyunların sahnelenişi ve oynanışı bakımından egemen çevreleri rahatsız eder… Toplumsal-politik-ekonomik plandaki her türlü sorunu, sahnede ele alan; insanı ve yaşamı güzelleştirmek için tiyatro yoluyla, topluma hizmet vermeye çalışan LBT, bu tavrından, anlayışından dolayı sürekli egemen çevrelerin saldırılarıyla karşılaşır.

Seçildiğim zaman, zehirli fikirler saçan Belediye Tiyatrosu'nu yıktıracağım...

Ramiz Manyera 18.5.1986

1 Haziran 1986 yerel seçimler arifesinde bu saldırılar, en ilkel ve çağ dışı bir biçimde kendini gösterir.

1976'dan bu yana Lefkoşa Belediye Başkanlığı yapan ve yine aday olduğunu açıklayan Mustafa Akıncı'yı yıpratmak, yaptığı hizmetleri karalamak ve halkın gözünde küçük düşürmek için iktidar ve yayın organı Birlik gazetesi düzeysiz saldırılar ve yayınlar başlatır. Tıpkı **"Vatandaş Oyunu"**nun sahnelendiği dönemde olduğu gibi bir **"saldırı ve karalama"** kampanyası başlatan iktidar ve Birlik gazetesi, LBT'yi ve Mustafa Akıncı'yı boy hedefi seçerek düzeysiz ve kışkırtıcı yayınlar yapar.

4 Mayıs 1986 tarihli Birlik gazetesi'nin "Başyazı" köşesinde Akıncı'ya yönelik yapılan karalamalarda Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'yla ilgili şu satırlar yer alır:

"Tiyatro işine el attı, sahneden anarşi ve çirkin politika saçtırdı; komünizm propagandası yaptırdı…"

Yine Birlik gazetesi "Bizden Size" köşesinde, Akıncı'ya yönelik ***"İdeolojik maksatlı Belediye Tiyatrosu kurma haricinde ne yaptı ki…"*** biçiminde bir suçlama yapar.

Birlik gazetesinin bir başka köşe yazarı Sümer Şehitoğlu ise Belediye bütçesinden, LBT'ye ayrılan payın çok olduğunu iddia ederek eleştirir. Belediye hizmetlerinin aksamasının nedeninin de tiyatroya para ayrılması olarak gösteren Şehitoğlu, Belediye Başkanı Mustafa Akıncı'yı eleştirir. Oysa LBT, çok küçük bir katkıyla, sanatçıların özverili çalışmalarıyla yürütür etkinliklerini...

İktidar partisi UBP'nin Lefkoşa Belediye Başkanı adayı Ramiz Manyera da Birlik gazetesinin yayımlarına katılarak, UBP'nin 18 Mayıs 1986'da düzenlediği **"Lefkoşa Kızılay (Kızılbaş) Meydan Mitinginde"**, seçildiği zaman ***"zehirli fikirler saçan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu yıkacağını"*** açıklar. Bu açıklama halkta ve özellikle kültür sanat çevrelerinde bomba etkisi yapar. O andan itibaren yazılanların, çizilenlerin seçim konuşmalarının birinci konusu **"TİYATRO"** olur. Hiç çekinmeden tiyatro yıkacağını açıklayan zihniyete karşı çığ gibi büyüyen bir tepki oluşur.

"Tiyatroyu Yıkacak Elleri Bu Halk Kırar"

LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy ve LBT sanatçıları, UBP'ye ve adayı Ramiz Manyera'ya sert tepki gösterirler. Lefkoşa'daki tüm evleri tek tek gezip ***"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu yıkmak niyetinde olan çağ dışı zihniyete oy verilmemesini, tiyatroya sahip çıkılmasını"*** talep ederler. Başta Yaşar Ersoy olmak üzere sanatçılar, gecesini gündüzüne katarak bu faşist düşünceye karşı mücadele verirler.

Lefkoşa Belediye Başkanı ve TKP'nin Belediye Başkan adayı Mustafa Akıncı, Ortaköy Mitinginde UBP adayı Ramiz Manyera'yı, ***"Tiyatroyu yıkacak elleri bu halk kırar"*** diyerek, sert bir dille eleştirir. Akıncı'nın eleştirisini, 21 Mayıs 1986 tarihli Ortam gazetesi manşetten yayımlar:

"TİYATROYU YIKACAK ELLERİ BU HALK KIRAR

Bir zamanlar Hitler Almanyasında kitaplar yakılıyordu. Yani kültür varlıkları yakılıyordu. Şimdi de bir Manyera çıkmış bir kültür abidesini yıkacağını söylüyor. Belli ki Hitlerciliğe soyunmuş. Ama unutmasın ki Almanya'da Hitler faşizmi yıkıldıktan ve savaş sona erdikten sonra Almanlar yakılan binalar içerisinde ilk önce kültür binalarını tamir ettirdi-

ler. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu halkın malıdır. Bu kültür-sanat yuvasını, tiyatroyu yıkmak için uzanacak elleri bu halk kırar."

Mustafa Akıncı'nın bu açıklamasından ve LBT sanatçılarının ***"Lefkoşalılar Tiyatroya Sahip Çıkın"*** çağrısından sonra UBP Belediye Başkan Adayı Ramiz Manyera'ya yönelik toplumda giderek büyüyen bir tepki oluşur. Hemen hemen her kesimden protesto sesleri yükselir. Özellikle 15 kültür-sanat örgütünün birlikte yayımladığı basın bildirisi çok etkili olur.

15 Kültür Sanat Örgütü UBP Adayı Manyera'yı Protesto Eder

"Seçildiğim zaman, zehirli fikirler saçan Belediye Tiyatraosu'nu yıktıracağım" diye açıklama yapan UBP Lefkoşa Belediye Başkan Adayı Ramiz Manyera'ya 15 kültür sanat örgütü ortak tepki gösterir. Yayımladıkları bildiriyle, Kıbrıs Türk halkını ortaçağ karanlığına götürecek zihniyetlerin yerine, halkı ileriye götürecek çağdaş, demokratik, özgür düşüncelerin hakim olması vurgulanır.

27 Mayıs 1986 tarihli Ortam gazetesi 15 kültür sanat örgütünün yayımladığı bildiriyi şu başlıkla tam metin olarak verir:

SANATÇILAR MANYERA'YI PROTESTO ETTİ

"SANATÇILAR MANYERA'YI PROTESTO ETTİ

1 Haziran Yerel Seçimleri nedeniyle başlayan propaganda dönemi içerisinde bazı adayların kültür-sanata saldırılarda bulunduklarını gözlemliyoruz.

Demokratik bir seçim platformunda dilediğimiz, demokratik yöntemlerle halkımıza yaraşır bir seçim yapılmasıdır.

Bu propaganda döneminde partilerin gerek yerel yönetim ve gerek diğer politikalarının yanında kültür-sanat politikalarını da anlatmalarını ve bizlere bu alanda neler yapacaklarını söylemelerini beklerdik.

Ne yazık ki; Lefkoşa Belediye Başkan adaylarından Ramiz Manyera'nın 17 Mayıs tarihindeki Kızılay Meydan Mitinginde Lefkoşa Belediye Tiyatrosu binasını yıkacağını ve Kreşe dönüştüreceğinden söz ederek açıklamalarda bulunması bizleri şaşkınlığa düşürmüştür. Bu adayın bu açıklamasının parti program gereği olduğuna inanmak istemiyoruz. Bizler yine kültür-sanat örgütleri olarak böyle bir düşünceyi hangi partiye ait olursa olsun kınadığımızı açıklamak istiyoruz.

Atatürk'ün belittiği gibi "Tiyatro bir memleketin kültür seviyesinin aynasıdır." Sadece bu gerçeği göz önünde bulundurarak ülkemizde binbir zorlukla ve büyük özverilerle yapılan kültür binalarını kreşe dönüştürmekten söz etmek toplum olarak bizleri çağımızın çok gerisine itmekte ve tüm dünya önünde ilkel bir toplum görünümüne sokmaktadır. Kreşler açılmalıdır, ancak kültür binaları yerine değil.

Demokratik, çağdaş, uygar bir halk olduğumuzu ekonomik ve kültürel gelişimin bir bütün olduğunu ve daha da gelişmemiz için daha çok kültür binalarına, tiyatro, sergi, kitaplık binalarına gereksinim duyduğumuz ve bunların planlanıp yapılması gerektiğini anlayacağımıza varolanları başka amaçlar için kullanmaktan söz etmek Kıbrıs Türk halkını ortaçağ karanlığına geri götürmek demek olacaktır.

Siyasi partilerin tümünün, özgür, demokratik, ve çağdaş düşünceyle ülkemiz kültür-sanatına yapıcı yönde, planlı ve programlı bir şekilde yaklaşmalarını diler, aksi yaklaşımların tümünü kınadığımızı kamuoyuna duyururuz.

- *Görsel Sanatçılar Derneği*
- *Kıbrıs Türk Edebiyatçılar Derneği*
- *Kıbrıs Türk Karikatürcüler Derneği*
- *MET Kültür Sanat Derneği*
- *Kıbrıs Sanat Derneği*
- *Halk Sanatları Derneği*
- *Girne Sanat Derneği*
- *Çağdaş Yazarlar Birliği*
- *Girne Gençlik, Kültür, Sanat ve Spor Derneği*
- *Değirmenlik Sanat Derneği*
- *Güzelyurt Sanat Derneği*
- *Mesarya Kültür Sanat Derneği*
- *Güzelyurt Amatör Sanatçılar Derneği*
- *Çağdaş Müzik Sanatçılar Derneği*
- *Gönyeli Sanat Birliği"*

Kültür sanat örgütlerinin protestosu yanı sıra, köşe yazarları da tepkilerini dile getirirler. Bunlardan biri de 21 Mayıs 1986 tarihli Ortam gazetesinde Kemal Aktunç'un "Tiyatro Yıkmak" başlıklı yazısıdır:

TİYATRO YIKMAK!

"Ramiz Manyera Kızılay Mahallesinde konuşurken, onu izleyenlere hemen ötedeki Belediye Tiyatro binasını göstererek bağırmış:

-Aha şu etrafa zehir saçan tiyatro var ya. 2 Haziran'da bu tiyatroyu yıkacağım.

Kültür ve Sanat'a bu kadar pervasızca saldıran bir kişi herhalde az bulunur.

Hele kültür sanat etkinliklerini etrafa zehir saçmak olarak gören bir kişi, herhalde dünyamızda ender görülen kişilerdendir.

Sermayedarların amacının, daha fazla kâr olduğunu biliyoruz. Ama artık dünyamızda kapitalist yönetimlerde bile sermaye kuruluşlarının kültür-sanat etkinliklerine yardımcı oldukları, bu konuda yatırım yaptıkları görülmektedir.

Bankaların, işadamlarının kültür ve sanata katkı yaptıkları örneği çoktur. Hatta Avrupa'nın kapitalist yönetimleri, işadamlarının aşırı kâr hırslarından kaynaklanan çevreyi kirletme eylemlerine engel olmak için her türlü yasal mevzuatı hazırlamışlardır.

Haddine mi düşmüş bir fabrikanın, bir fabrikatörün, fabrikasından çıkan pislikleri bir dereye veya çevreye hastalık saçacak başka bir yere akıtsın.

Bizdeki ise belli bir numunelik, bir "ilkel kapitalist"! kâr için 40 sene Kanlıdere'ye ve çevre halkına zehir saçacak, şimdi de bir kültür abidesi olan Belediye Tiyatrosu'nu "zehir saçmakla" suçlayacak.

Anlaşılan Sayın Manyera Hitler Almanyası'nın kitap yakan Nazi'lerine özeniyor.

Kültür varlıklarını yok eden, kültür binalarını yıkan kafa yapısının fazişmin ta kendisi olduğunu bilmeyenimiz yoktur.

Sayın Manyera kabul etse de etmese de Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun bu toplumda saygın bir yeri vardır.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bu ülkenin kültür-sanat yaşamının bir parçası haline gelmiştir. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu artık halkın malı olmuştur.

Halkın malı haline gelmiş bir tiyatroya uzanan elleri kırarlar, bilmiyor mu Sayın Manyera!

Bu ülkede kültür ve sanat abidelerini yıkmaya kimsenin gücü yetmez, hele hele senin hiç yetmez Sayın Manyera.

Sen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu Belkola Fabrikasının şişe ambarı mı sandın?

Lefkoşa Belediyesi, çağdaş belediyecilik anlayışı çerçevesinde bu ülkenin kültür ve sanat yaşamında bir çığır açmıştır. Tiyatrosuyla, Kültür Sanat Şenlikleriyle, kitap basımıyla, eski eserlerin korunmasıyla.

Doğruya doğru, Lefkoşa Belediyesi kadar olmasa bile diğer belediyelerimizde de kültür sanat çalışmaları vardır. Onların bu tür girişimlerde bulunmalarında Lefkoşa Belediyesi güzel bir örnek oluşturmuştur.

Ve bunların daha da gelişmesi daha da yaygınlaşması lazım.

Ama şimdi çıkmış, çağ dışı bir kafa, bir ilkel düşünce, "Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu yıkacağım" diyor.

Bu düşüncenin halktan rağbet görmesi mümkün değildir. Ama kazara olursa, bu toplum dünyanın gözünde küçülür. Başka bir şey olmaz.

Manyera bu düşüncelerle Belediye Başkanı değil, olsa olsa kültür-sanat adamlarını, aydınları, ilericileri hapseden, faşist diktatörlüklerle yönetilen ülkelerin hapishanelerinde gardiyan olur!"

Ortam gazetesi köşe yazarlarından Çetin Kasapoğlu da 27 Mayıs 1986 tarihli yazısında Ramiz Manyera'yı alaycı bir dille eleştirir. Yazının bir bölümü şöyledir:

"...Tiyatrohane istemeyiizzzz. Tiyatrohane zararlıdır. Tiyatrohane muzırdır. Tiyatroda kebap yenmez, kola içilmez... Tiyatroyu yasaklayacağızzz... Beni seçin, size hemen bu minnet borcumu ödeyeyim. Beni seçin, bu tiyatrohaneyi hemen yıkayım. Neymiş bu tiyatro? Ne kazandırır bize? Karnımız doyar mı bu tiyatroyla? Susuzluğumuz gidebilir mi? Beni seçin bu tiyatrohaneyi yıkayım…."

Tiyatro Yıkıcılarına Karşı Dayanışma

1 Haziran 1986 Yerel Seçim propagandaları, öyle bir noktaya gelir ki **"Tiyatro Yıkıcılarına"** karşı bir savaşıma dönüşür. Özellikle sanatçılar, sanatseverler bu savaşımda Mustafa Akıncı'nın yanında yer alırlar. Kimisi şiir yazar, kimisi yazılan şiiri besteler, kimisi seslendirir, kimisi büyük boy resimler, afişler yapar, kimisi Akıncı'nın seçim propagandasına estetik bir format getirir. Kısacası **"Tiyatro Yıkıcıları"**na karşı herkes elinde avucunda ne varsa ortaya koyar. Sanatın evrensel değerleri savunulur. Toplumda çığ gibi büyüyen tepki karşısında Ramiz Manyera, bir açıklama yaparak sözlerinin yanlış anlaşıldığını öne sürer.

Ancak ülkemizde belediyeciliğe çağdaş anlayış getiren; yaptığı hizmetlerden ve kültür-sanat-tiyatro etkinliklerine verdiği destekten dolayı benimsenen ve sevilen Mustafa Akıncı, iktidarın tüm gücüne rağmen oy patlaması yaparak 1 Haziran 1986'da üçüncü kez Lefkoşa Belediye Başkanı seçilir.

Mustafa Akıncı, öbür alanlarda yaptığı hizmetlerin yanı sıra kültür sanat alanında da birçok ilke imza atar. Bu ilkler arasında şunlar vardır: Lefkoşa Belediye Yayınları başlatılır ve bu çerçevede öykü, roman, oyun, araştırma ve çocuk kitapları yayımlanır; Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği düzenlenir; bu şenlik kapsamında resim, karikatür, müzik, yazın, fotoğraf alanlarında yarışmalar açılır; yarışmada ödül alan eserler yayımlanır ve sergilenir; Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun kuruluşu ve bina yapımı gerçekleştirilir; restorasyon çalışmaları çercevesinde tarihi kültürel binalar restore edilir.

Daha önce de belirttiğimiz gibi, bu dönem, Kıbrıs Türk kültür sanatı ve çağdaş belediyecilik anlayışının başlaması adına toplumun tarihine yüz akı olarak yazılır.

1 Haziran 1986 Yerel Yönetim seçimleri ise, anketlerde önde giderken tiyatro yıkacağını söyleyen bir başkan adayının, seçim kaybetmesi olarak tarihe geçer.

Seçim döneminde LBT'ye yapılan saldırılar; sanatseverlerin, seyircilerin ve toplumun LBT'yle daha da kucaklaşmasını sağlar. LBT, dik durarak seçim vartasını atlattıktan sonra toplumun sanat bayrağı haline gelir.

LBT: Toplum Ücretli Ve Maaşlı Tüketiciler Ya Da Kullar Durumuna Getiriliyor

Sanatsal anlamda olduğu gibi toplumsal, siyasal anlamda da bir duruş sergiler LBT. Bu duruş, düşlediği yaşamın yasalarıyla gerçekleşir. Koşullar ne olursa olsun LBT, sanatsal ve toplumsal özünü yitirmeden; tiyatro sanatı eksenli, kültürel, politik öncüllerinden ödün vermeden söyler sözünü.

Türkiye'yi, 12 Eylül 1980 askeri darbesiyle hizaya soktuktan sonra enjekte edilen depolitizazyonla birlikte insanların pasivist bir kimliğe bürünmeleri ve hazırlanan ortamda, neoliberalizmin Türkiye'deki versiyonu Özalist politikaların uygulamaya konulması uluslararası sermayenin bir planı olduğu, bugünden bakıldığında daha rahat görülebilir.

Küresel neoliberal tanrılar ateşi, çalışan üreten insanların elinden yeniden alırlar. 1968 dünya devriminin bıraktığı politik miras radikal tonlarını kaybederken, neoliberal politikaların küreselleşme sürecine girmesi; toplumsal, politik, sanatsal, kültürel yıkımı, ardından da sığlaştıran, yalnızlaştıran, parçalayan ve en önemlisi gerçeklik kavrayışı ve gelecek tasarımını yok eden postmodern durum kuşatmasıyla; kurumsal, toplumsal, ideolijik bir çözülüş ve çürüme dönemi yaşanır.

Yaşar Ersoy, LBT'nin bildirisini sunarken...

Sermaye-meta-piyasa fetişizminin yaşandığı bu dönemde; insanı yok ederek yerine metalar ya da insanileştirilmiş metalar konulur. Bir insansızlaşma yaşanır.

Artık ortak değer, toplumsal bilinç ve kolektif iradeye bağlanmaktan çıkmış, kendi bencil doyumları peşinde at koşturan bireyler ile üretim ilişkilerinin ortadan kalktığı, onun yerine tüketim ilişkilerinin egemen olduğu yağmaya ve tüketime açık bir düzen yerleştirilir.

Türkiye'de neoliberal politikaları uygulamaya koyan Özal Hükümeti, KKTC'yi de gündemine alır.

1985 Temmuz'unda kurulan UBP-TKP Koalisyon Hükümeti, T.C Özal Hükümeti'nin dayattığı **"Ekonomik Önlemler Paketi"**ni, TKP'nin kabul etmemesi üzerine düşer.

TKP'den transfer edilen milletvekilleri ile UBP Hükümeti kurulur. Bu süreci daha önce yazmıştım.

Bu tarih, Kıbrıs Türk toplumunda bir kırılma noktasıdır. Çünkü gelişmekte olan demokratik örgütlenmeyi ve kitlelerin sol politikalarla buluşmasını engellenme planlarının devreye sokulduğu tarihtir. Hatta süreç içinde sol partilerin kimlik değiştirerek liberalizme uyarca oldukları zamanlar yaşanır.

1985'te başlayan süreçte; Sanayi Holding, K.T. Turizm İşletmeleri gibi Kamu İktisadi Teşekküller'i (KİT) batırılır, sonra bir bir satılır. Toplum üretim dışına itilerek Devlet dairelerine doldurularak memurlaştırılır. Kıbrıslı Türklerin çoğunluğu ise verili olan bu düzeni reddedip, direnmek yerine, sorgulamadan kabul eder. Ve düzenden nemalanma yollarına girerler. Bu süreç, zaman zaman kesintilere uğrasa da bu kitabın yazıldığı 2011 yılına dek sürer. En son 2010-2012 yılını kapsayacak olan **"Ekonomik Önlemler Paketi"** AKP Hükümeti tarafından Kıbrıs Türk toplumuna dayatılır. Bu müdahalenin ve dayatmanın Kıbrıs Türk toplumunun **"varoluş"**unu

tehdit etmesi üzerine Sendikal Platform direnişe geçer. Süresiz grevlerle, sürekli eylemlerle ve **"Var Oluş Mitingleriyle"** yapılan müdahalelere tepkilerini ortaya koyarlar.

Bu sürecin başladığı 1986 yılında Kıbrıs Türk Kültür Sanat Konseyi'nin, Atatürk Kültür Merkezi'nde düzenlediği **"Kültür Sanat Sempozyumu"**nda Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Sanat Yönetmeni ve Kültür Sanat Konseyi Başkanı Yaşar Ersoy'un sunduğu bildiri; toplumsal varlığımızı tehdit eden tehlikelere işaret eden bir uyarı niteliğindedir.

LBT'nin kültürel, politik, sanatsal öncüllerinden ödün vermeden, sempozyumda sunulan bildiri; daha sonra Ortam gazetesinde ve **"Umut En Son Ölür"** kitabında yayımlanır. Tarihe bir belge kalması amacıyla bildirinin tam metni şöyledir:

"Değerli dinleyenler,

Bir ülke kalkınması, ekonomik, toplumsal ve kültürel yönleriyle bir bütündür. Kalkınmanın, ekonomik ve toplumsal yönü kadar kültürel yönü de önemlidir. Kültürel kalkınmasıyla birlikte uygulanmayan ekonomik ve toplumsal kalkınma insani özden yoksun olur ve başarıya ulaşamaz. Kültür sanat konuları, ekonomik ve toplumsal sorunlardan bağımsız değildir.

Bilindiği gibi kültür bir yaşam biçimidir. Ve bunu büyük ölçüde üretim ilişkileri belirlemektedir. Bu genel doğrudan yola çıkarak ülkemizdeki üretim ilişkilerine bakalım.

Değerli dinleyenler,

Dayatılan "ekonomik önlemler paketi" toplumun büyük çoğunluğunun işsiz kalmasına ve üretim dışına itilmesine sebep olacak. Bu durumda devlet kapısı tek seçenek olarak kalacak. Devlet kapısı ise, üretime yönelik değil, tüketime yönelik bir sektör olarak yapılandırılacak. İşsizliğin giderilmesi için partililerin, "ücretli" ve "maaşlı" çalıştırma kapısına dönen devlet kapısı, bu uygulamayla daha da yığılacak. Bir başka deyişle ücretli ve maaşlı tüketiciler ya da partililer devlet dairelerine doldurulacak.

Bilerek, isteyerek üretim dışına itiyorlar bu toplumu, kul yapmak için... Daha iyi güdebilmek için... Dinamizmini, moral değerlerini yitirmiş, ücretli ve maaşlı tüketici memur durumuna getirilen toplumu, keyiflerince yönetebilmek için... Sanki bu toplum da verili olan bu düzeni kabul ederek, üretmeden ücretli ve maaşlı kullar olmaya dünden razı tutum ve tavır içinde, herşeyi Godot'un gelip çözmesini beklemeye koyulmuştur.

Unutmayalım ki, üretim dışı yaşamaya mahkum edilen bir toplum bozulur, yozlaşır. Ahlak değerleri çöker. Dar politik hesapların, kişisel çapsızlıkların tuzağında ziyan zebil olur. Böyle bir yapı içinde bireyler de var oluşunu ucuz ve kolay yollarda arar. Devlet kapısından içeri girerek üretmeden beleş yaşamak, mecburi istikamet olur.

Ülkemizde Kamu İktisadi Teşekküller (KİT), hükümetin ekonomi politikaları ve Türkiye Hükümetlerinden gelen reçetelerle üretimde genel bir düşüş gösterir. İktidar partisinin arpalığı haline getirilir, zarara sokulur.

Üretimdeki olumsuz gidiş, doğal olarak, üretim ilişkilerini de sağlıksız yönden etkiler.

Bunun yanı sıra özel sektörün yapısına baktığımızda; en küçüğünden en büyüğüne kadar, üretmek yerine, alıp-satma, satıp-alma ile kolaydan para kazanma, köşeyi dönme yöntemi ekonomik üretim ilişkilerimizin ve insanımızın iyice bozulmasına neden olmaktadır. Bu yapı içerisinde, bireyin ahlak anlayışı lüks madde tüketimine yönelik, kolay para kazanmak, köşe dönmek ve çıkar ilişkileri biçiminde şekillenmektedir, şekillenecektir; seviyesizlik, ucuzluk, çirkinlik, yozluk, akıldışılık, yalancılık, iki yüzlülük, bulanıklık, dengesizlik, ilkellik, ilkesizlik, partizanlık, adam kayırmacılık, bencillik, tembellik, nemelazımcılık ve popülizm toplumu dört yandan kuşatacaktır.

Ekonomik üretim ilişkilerindeki bu sağlıksız gelişme, kültürel yapımızı da sağlıksız yönde etkileyecek-

tir. Ekonomik alanda yaşanan üretim sıkıntısı, kültürel alanda da üretim sıkıntısı getirirken, yozlaşma ve çöküntü sürecini de hızlandırmaktadır. Üretimde kendi iç dinamiğini yitiren ve tüketimin, köşe dönme anlayışının egemen olduğu bir toplumda doğal olarak güzel sanatlar da olumsuz yönde etkilenecektir. Örneğin; bizim ki gibi üretime dayalı olmayan bir kültürel yapıda; çarpık, yoz, değersiz, ucuz ve kalitesiz olan egemen olacaktır.

arayışlara yönelmemiz gerekmektedir. Arayışlarımızı, hedefi iyi tasarlanmış üretken bir yapıya yönlendirmeliyiz. Bu hedefe de ulaşabilmek için bulunduğumuz yapıyı iyice farketmeliyiz. Sonra bilgi donanımımızı ve becerilerimizi en yetkin bir şekilde kullanmayı öğrenerek, sanatımıza yeni öz ve biçimler kazandırmalıyız.

Ancak bu yönelişlerle kültür-sanatımızda yeni değerler yaratabilir ve toplumumuzun diğer yapılarını da olumlu yönden etkileyebiliriz.

Bilerek, isteyerek üretim dışına itiyorlar bu toplumu, kul yapmak için... Daha iyi güdebilmek için... Dinamizmini, moral değerlerini yitirmiş, ücretli ve maaşlı tüketici memur durumuna getirilen toplumu, keyiflerince yönetebilmek için... Sanki bu toplum da verili olan bu düzeni kabul ederek, üretmeden ücretli ve maaşlı kullar olmaya dünden razı tutum ve tavır içinde, herşeyi Godot'un gelip çözmesini beklemeye koyulmuştur.

1986

Ülkemiz tiyatrosu da bu gelişmeden payını almaktadır. Bugün ülkemizde tiyatro, hala daha varoluş mücadelesini sürdürmektedir. Çünkü hala daha ülkemizde, sanatsal yaratı temellendirilip kesiksiz gelişen bir çizgiye oturtulamamıştır

Ülkemiz tiyatrosunun sanatsal yaratıya dayalı birçok eksiği vardır. Başta yazar olmak üzere yönetmen, oyuncu, dekor-kostüm-ışık tasarımcıları gibi yaratıcı insan öğesinden yoksun olan tiyatromuzun var olmasına ve gelişmesine olanak yoktur. Sanatın ve tiyatronun görevi insanlığı; insancıllıkta, barışta birleştirmektir ve kötülüklerden, çirkinliklerden insan ruhunu arındırmak ve yeni insan yaratmaktır.

Sanatın yeni insan yaratma görevini göz önünde bulundurarak olumsuzluklardan kurtulmak için, yeni

Özetle her alanda üretime yönelen bir toplumun, kültürü, sanatı, demokrasisi ve ekonomisi de gelişir, çağdaşlaşır. İnsanları da güdülen tüketici kullar olmaktan kurtulur. Onurlu yurttaş olur."

LBT, Kültür Sanat Sempozyumu'nda bu bildiriyi sunduğu tarihten bu yana 26 yıl geçti. Bu süreç içinde yaşananlar, dayatılan paketler, yapılan müdahaleler Kıbrıs Türk toplumunu daha da üretim dışına itmiş, daha da yıpratmış, daha da hırpalamış, daha da eritmiştir. 2010 yılında ise Kıbrıs Türk Hava Yolları batırılıp, satılmıştır. Sırada ise Elektrik Kurumu, Telekomünikasyon, Ercan Havalimanı ve diğer limanlar olduğu söylenmekte ve yazılmakta hatta programlanmaktadır.

Barış

Aristophanes 1986-1987

Kıbrıslı'ların "Barış"ı

Yurdunun kültür-sanat, demokrasi ve barış sorunlarına ve gelişmesine ilişkin sancıları ve özlemleri yaşayan, bu yolda düşünce üretmeyi görev sayan ve ortaya eylem koyan insanların sevdası ve kavgasıyla LBT; Kıbrıslıların hasretini çektiği ama bir türlü gerçekleştiremediği "BARIŞ"ı sahneler.

Barış kültürünü özümsemeden barışın elde edilemeyeceği; Kıbrıslı Türklerle, Kıbrıslı Rumların yaşanan gerçeğiydi. Bu düşünceyle LBT, iki toplum arasında kültürel bağları güçlendirerek, adada barışın sağlanması yolunda politik girişimlerin ötesinde adımlar atılmasını savunur. Kültür ve sanat alanında kurulacak ilişkilerin önemine dikkat çeker. Çünkü sanat alanında kurulacak ilişkilerin temelinde yer alan dostluk, hoşgörü ve anlayış kavramları, toplumların yakınlaşmasında etkin rol oynar.

Bu bilinçle LBT, 1986-87 tiyatro dönemine, 2407 yıllık bir komedya olan Aristophanes'in **"BARIŞ"** oyunuyla başlar.

LBT, Aristophanes'in "Barış" oyununda; komedyanın eleştiri mekanizmasıyla Geleneksel Türk Tiyatrosu'nun taşlama ve doğaçlama geleneğini buluşturarak irdelediği barış temasını, günümüz penceresinden bakarak yorumlar.

Aristophanes, Antik Yunan komedyasının ünü bugüne kadar gelen en önemli yazarıdır. Oyunlarında sık sık ele aldığı savaş teması, yazarlık yıllarında tanık olduğu Peloponez Savaşlarının bir yansımasıdır. "Barış" oyununu da, Atina ile Sparta arasındaki uzun ve amansız savaşa son verilmesini, barış anlaşması yapılmasını savunmak için yazar.

Aristophanes **"BARIŞ"** oyununda savaşın karşısına; yaşamı, doğurganlığı, mutluluğu, bolluğu kapsayan barışı koyar. Yarattığı sahne gerçeğinde, yaşam gerçeğinin çirkin yüzü olan savaşı altedip halkı barışa kavuşturur.

Halkın yanında yer alan Aristophanes, "Barış" oyununda eleştiri oklarını, savaştan rant sağlayan güçlere, savaş kışkırtıcılarına, silah tüccarlarına, politikacılara fırlatır.

Aristophanes, eleştirisini, karşı çıkışını ve mücadelesini hep komedya aracılığıyla yapar. Komedya, insanı güldürerek bir özgürleşme çabası olarak ortaya çıkar. Ve Aristophanes'in elinde etkili bir silaha dönüşür. Komedyanın bu özgürleşme çabası, insanın içinde yaşadığı ve değiştirmeye çalıştığı toplumsal hayatına, aynı zamanda bu toplumsal hayatın geleneklerine, törelerine, kurallarına ve statükonun bütün değerlerine karşıdır. Komedya ciddi olanın, gücüne erişilmez olan iktidar sahiplerinin, onlara dayanak olan dar görüşlülüğün, bağnazlığın alay, ironi, taşlama ve hiciv ile gülünç hale getirilmesidir.

LBT de, Kıbrıslıların özlediği "Barış"a kavuşabilmeleri için, Kıbrıs'taki iktidar sahiplerini, onlara dayanak olan savaş kışkırtıcılarını, statükocu politikacıları Aristophanes'in eleştiri oklarıyla gülünçleştirmek ve onların maskesini düşürerek gerçek yüzlerini göstermek için sahneler.

LBT, Aristophanes'i Çağdaşımız ve Kıbrıslı Yapar

LBT, muhalif ve alternatif çizgisini, toplumcu gerçekçi tiyatro geleneklerinden de yararlanarak çağına tanıklık etme işlevini yerine getirirken; sahnede yarattığını, yaşamın aynası olmaktan çıkarıp bir merceğe dönüştü-

rerek yapmayı amaç edinir. LBT, Aristophanes'in 2407 yıl önce yazdığı "Barış" oyununu bugünkü yaşamımızla bağdaştırarak ve yorumlayarak sahneler. Günümüz ve Kıbrıs'ın gerçekleriyle yoğun bir hesaplaşmayı gündeme getiren böyle bir yaklaşım; Aristophanes'in ve "Barış" oyununun güncelliğini aslında hiç de yitirmemiş ve işlevselliğinin devam etmekte olduğunu; seyirciyle çoşkulu bir buluşma sağlayabildiğini çarpıcı bir şekilde gözler önüne serer.

Bugünün ve şimdinin sanatı olan tiyatroya aksi yaklaşımların, Aristophanes'i ve oyununu müzelik yapacağının bilincinde çalışır, LBT. Bu anlayış, LBT'nin her oyununda görülür diyebiliriz. Sahnelenecek her oyun; antik çağ, klasik ya da modern döneme ait de olsa hepsi günümüzün meselesine mercek tutacak şekilde yorumlanır. Bu yorumun içinde doğal olarak bir de; Kıbrıs'ın tarihsel, toplumsal, kültürel rengi, kokusu, duyarlılığı ve yürek vuruşunun ritmi yer alır.

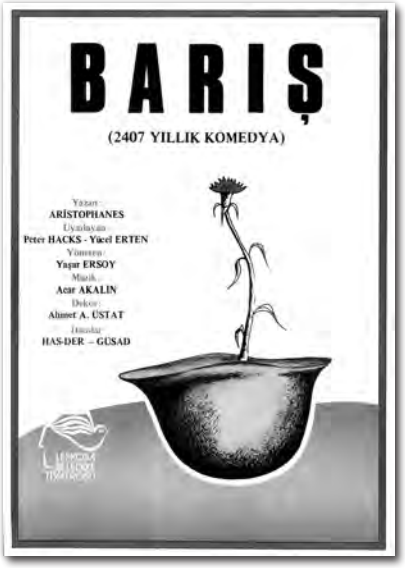

Afiş : Ahmet A. Üstat

Bu anlayıştan yola çıkan LBT, Aristophanes'in "Barış" oyununda; komedyanın eleştiri mekanizmasıyla, Kıbrıs insanının yaşam biçimini ve Geleneksel Türk Tiyatrosu'nun taşlama ve doğaçlama geleneğini buluşturarak irdelediği barış temasını, günümüz penceresinden bakarak yorumlar.

Oyunun dekorundaki savaş nedeniyle yıkılmış Kıbrıs evi; Kıbrıs ritim ve ezgilerinin duyarlılığıyla bestelenmiş oyun müzikleri; bu müziklerin eşliğinde Kıbrıs halk dansları figürleriyle dans ederek şarkı söyleyen koro; ve orta oyununun, açık biçim oyunculuk üslubu, oyunun izleyenlerle sıcak, içten, keyifli bir iletişim kurmasını sağlar.

Şakanın, alayın, ironinin ve taşlamanın baş rolde olduğu, kendi dahil her şeyle alay eden neşeli, müzikli, danslı bir oyun olarak "Barış" seyirciden büyük ilgi görür ve uzun süre kapalı gişe oynar.

Antik Yunan Komedyası, Geleneksel Türk Tiyatrosu ve Kıbrıs kültürünü harmanlayarak Aristophanes'in

Barış

Yazan
Aristophanes

Uyarlayan
Peter Hacks - Yücel Erten

Türkçesi
Yücel Erten

Yöneten
Yaşar Ersoy

Müzik
Acar Akalın

Dekor
Ahmet A. Üstat

Masklar
Erol Refikoğlu

Danslar
Has-Der / GÜSAD

Işık Efekt
Hasan Anılır

Oynayanlar
Erol Refikoğlu
Osman Alkaş
Kemal Tunç
Mehmet Ertuğ
Yaşar Ersoy
Işın Refikoğlu
Gülgün Sakallı
Yücel Köseoğlu
Osman Kalfaoğlu

Koro
Engin Anıl, Şenol Samer
Şenol Tuncay, İlker Özova
İlksoy Aslım, Hüseyin Nebih
Derman Atik, Zekeriya Alındıoğlu

Orkestra
Acar Akalın, Savaş Madi
Arif İşgüzar, Öskay Hoca

"Barış" oyununu Yaşar Ersoy sahneler. Oyunun özgün müziğini Acar Akalın, dekorunu Ahmet Aziz Üstat, ışık ve efekt düzenini de Hasan Anılır yapar. Oyunun koro ve dans ekiplerinin oluşumunu ve koreografisini Halk Sanatları Derneği *(Has-Der)* ve Güzelyurt Sanat Derneği *(GÜSAD)* gerçekleştirir.

Barış'a, Fanatik Rum Gazeteci Dimitri Babadimitri'nin Saldırısı

ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣΤΟΜΙΕΣ

Kıbrıs Türk basını, "Barış" oyununun sahnelenmesini Kıbrıs Rum tarafına dostluk jesti olarak değerlendirirken, Kıbrıs Rum sağcı basın kesiminden kin, öfke ve nefret dolu fanatik bir ses yükselir. Ve yüksek tirajlı Filelefteros gazetesinde 31 Ağustos 1986'da Dimitri Babadimitri *"Özgür Ağızlı"* adlı köşesinde, Aristophanes gibi güçlü bir Antik Yunan yazarın ***"Türkçe gibi bir dile"*** nasıl çevrilebilip ve sahnelenebileceğini sorgulayarak; Türkçe'yi, Türk kültürünü ve Kıbrıslı Türk insanını aşağılayarak hakaret eder.

Dimitri Babadimitri'nin yazısına, 24 Ocak 1987 tarihli Halkın Sesi gazetesinde Dr. Bekir Azgın şu yanıtı verir:

"ÖZGÜR AĞIZLI"NIN YÜZSÜZLÜĞÜ

Rumca Filelefteros gazetesi Kıbrıs'ın en çok satan orta-sağ ya da liberal sağ bir gazetesidir. Türklere karşı genel politikası ılımlıdır. Türklerle işbirliğinden yana bir tutum sergileyen Filelefteros "mantıklı Rum vicdanını" sergilemektedir.

Birkaç yıl öncesine kadar Filelefteros gazetesini sürekli okuduğum dönemde edindiğim izlenim buydu.

Rumca gazete fiyatları cep yakmaya başladığı için bir süreden beri Cyprus Mail ile yetinmek zorunda kaldım. Geçenlerde Yaşar Ersoy bana bir gazete küpürü getirdi. Dimitri Babadimitri'nin bir makalesi. Küpürün hangi gazetede yayımlandığı o denli önemli değildir. Önemli olan yazının içeriğidir.

Babadimitri Türk bölgesinde Aristofanes'in Barış oyununun oynadığını duymuş ve hayret etmiş. Aristophanes gibi güçlü bir yazarın 'Türkçe gibi bir dile' nasıl çevrilebileceğini sorguluyor. Ve kararını da veriyor. Herhalde Aristofanes'in çevirisi de Othello'nun çevirisi gibi olmalı diyor ve o çeviriden bir örnek veriyor:

'Othello pür hiddet kapıyı çalar ve bağırır:

Othello: Ak (aç olmalı-B.A.) kappuyu, be orospu Desdemona. Çiapuk, Çiapuk.

Desdemona: (içeriden, tatlı tatlı) Kimdir?

Othello: (vahşice) Othello efendi be bud...'

Böylece Türkçe bilgisini de sergileyen Babadimitri, aklınca bir ulusun dilini horluyor, küçük düşürüyor, onunla alay ediyor.

Halen piyasada iki tane Othello çevirisi vardır. Biri Ülkü Tamer'in, diğeri de Sabahattin Eyüboğlu ve Azra Erhat'ın. Hiçbirinde ne böyle bir çeviri var, ne de böyle bir sahne.

Türkçenin, elbette kendine özgü sorunları vardır. Ama hangi dilin yok ki? Rumcanın yok mu? Babadimitri'nin aslında dile getirmek istediği o değil. Asıl amacı Türklere olan kinini kusmak için bir vesile yaratmaktır. Zaten niyeti makalenin son bölümünde açık ve seçik bir biçimde ortaya çıkıyor:

Türkiye'den K.K.T.C.'ye ithal edilen radyasyonlu balık ve fındıklardan söz eden Babadimitri şöyle soruyor, 'Peki, şimdi, radyasyonlu bu maddelerden insanlar ölürse ne olacak? Ve yanıtını kendisi veriyor: Gaylesi seni mi tuttu? Türkçe olarak da şunu ekleyerek makalesine son veriyor: "Bir köpek eksik olsun"

İşte böyle bir mentalite... İnsan söyleyecek söz bulamıyor. Neresinden ellesen elinde kalıyor.

İnsanın elefterostomi (özgür ağızlı : özgür düşünceli) olması erdemli bir özellik. Takdire değer bir kişilik belirtisi. Ne var ki, o özgür ağızın içinde bir lokma 'hümanizm yemeği' sokmak gerekir. Doğrusu ben bir Türk olarak, hiçbir Rum'un aşırı radyasyon sonucu can vermesini dilemem. Hiçbir insanın böyle bir akıbete uğramasını arzulamam.

Yoksa, Türklerle Rumlar arasında yatan temel ayrılık ve anlaşmazlığın temelinde bu mentalite farkı mı yatıyor? Dilerim, Babadimitris'in sergilediği bu mentalite Rumlar arasında yaygın olmasın. Eğer yaygınsa, Kıbrıslı yandı, ki ne yandı! Zaten yanmıştı ya; yanmaya devam edecek demektir.

Öylesine çirkin bir mentaliteye sahip birilerine ne yapmalı? Kanımca, Babadimitri'ye verilecek en güzel ceza, Mustafa Akıncı'nın Dimitri Babadimitri'yi Barış oyununu izlemesi için Türk tarafına davet etmesidir.

Komedya ciddi olanın, gücüne erişilmez olan iktidar sahiplerinin, onlara dayanak olan dar görüşlülüğün, bağnazlığın alay, ironi, taşlama ve hiciv ile gülünç hale getirilmesidir.

Babadimitri bu vesileyle, hem ecdadı Aristofanes'ten birazcık hümanizm öğrenmiş olur, hem de Türkçesini ilerleterek, hümanizm fakiri 'özgür ağızlı'ların olsa olsa,'yalak ağızlı' olabileceklerini öğrenmiş olur.

Hani ne demiş atalarımız? Yangından ne kurtarsak kardır."

4 Şubat 1987 tarihli Bozkurt gazetesinde de Dimitri Babadimitri'nin yazısı üzerine şu değerlendirme yapılır:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncuları Güney Kıbrıs'a barışçı mesajlar vermek için Aristophanes'in "BARIŞ" adlı komedyasını oynama jestini gösterir ve her oyunda sahneden beyaz barış güvercinleri uçururken, fanatik, ırkçı ve kindar Rum mantığının nasıl işlemekte olduğunu bir kez daha yakından gözlemliyoruz. Filelefthеros gazetesindeki köşesinde bir yazı yayınlayan Dimitri Babadimitri, dilimize, kültürümüze ve toplumumuza aşağılayıcı bir dille saldırıp, barışçı mesajımıza düşmanlık ve kinle karşılık verdi. Yanda Babadimitri'nin yazısı ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun "BARIŞ" oyununa ilgili barışçı afişi görülüyor. Konuyla ilgili bir yorumu bugünkü "GÜNÜN İÇİNDEN" sütununda bulacaksınız."

Erol Refikoğlu ve Osman Alkaş "Barış" oyununda...

Aynı gazetenin "Günün İçinden" sütununda Ahmet Tolgay'ın konuyla ilgili yorumu ise şöyledir:

"BİR YANIT

Dimitri Babadimitri adlı Rum yazarın Filelefthеros gazetesinde yayınladığı yazı, kamuoyu yaratma misyonunu yüklemiş olan Rum gazetecilerin Türklere hangi gözle bakmakta olduklarının yeni bir kanıtını oluşturmaktadır…

Babadimitri'nin başlıca özelliği, "ÖZGÜR AĞIZLAR" başlıklı sütununda, sürekli olarak Türklere karşı ağzını bozmaktır… Yazdıklarına baktıkça, sütunun başlığını "KOKAR AĞIZLAR" diye değiştirse daha iyi yapmış olacağı kanısına varıyoruz.

Sorduk, araştırdık; meğer Babadimitri Rum basınının ünlü bir yazarıymış… Oysa Türk basınında bu kafada kişilerin ünlenmesine olanak yoktur… Babadimitri tipinde adamlar, onurlu ve gerçekçi Türk gazetelerinin kapısının önünden geçemezler…

Babadimitri, izlemediği bir tiyatro oyunu hakkında eleştiri becerisini gösterebilecek kadar uyanık bir eleştirmen!... Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun başarıyla sahnelediği Aristofanes'in ünlü klasiği "BARIŞ" oyununu bahane ederek, içindeki kini, nefreti kusuyor… Gerçeklerden kıçına tekme yemiş it gibi kaçıp, Türkleri karanlık kafasının içindeki uydurma ve sahte imaja göre yargılıyor.

Bakınız nasıl:

"Öğrendiğime göre Lefkoşa Türk Mahallesindeki Belediye Tiyatrosu Türk artistlerle Aristofanes'in "BARIŞ" oyununu oynuyor…. Aristofanes'in Türkçeye nasıl tercüme edilmiş olacağını bilmiyorum. Ancak daha önce OTHELLO'da edindiğim deneyimi göz önünde bulundurduğumda, bu büyük Yunan yazarının bu dile çevrilebileceği konusunda kuşku belirtmeme izin veriniz.

Aristofanes'in başına nelerin gelebileceğini anlamanız için "OTHELLO"nun Türkçeye çevirisinden bir örnek veriyorum. "OTHELLO", oyunun bir sahnesinde kıskançlık krizleri içinde, Desdemona'nın kapısına dayanır ve bağırarak kapıya vurur:

OTHELLO: Aç kapıyı be orosbu Desdemona… Çabuk, çabuk…

DESDEMONA: (İçeriden tatlı bir dille) Kimdir o?...

OTHELLO: Othello efendi be puşt…"

Babadimitri denen fanatik ve ırkçı yazar, Türk dilinin uygarlık dışı bir küfür dili olduğunu saçmalamakla kalmıyor; Türk sanatını da horlamaya çalışıyor… Hem de hiçbir sanat etkinliğimizi izlemeden… Eğer sanat kültüründen bir nebzecik nasibini almış olsaydı, Türk sanatçılarının Yunan klasiklerini büyük bir yetenekle oynadıklarını, Cüneyt

Gökçer gibi bir sanatçımızın Kral Oidipus oyunuyla şöhretin zirvesine çıktığını ve Kral Oidipus oyunuyla Atina salonlarında ayakta alkışlandığını bilmiş olacaktı.

Shakespeare'in "Othello" oyununun Türkçe'ye çevirisinde Babadimitri'nin öne sürdüğü türden küfürler yoktur… Türk oyuncularından "Othello"yu nerede ve ne zaman izlemiş acaba? Babadimitri gibi ırkçı bir Rumun esasen Türk oyuncularını oturup izlemeye tahammül gösterebileceğini sanmıyoruz. Bizim oyuncularımız, Aristofanes'in "Barış" adlı klasiğini repertuarlarına almakta Rum tarafına barışçı bir mesaj vermek istemişlerdir. Meğer Güney'de bu tür meajlar alamayacak kadar kaba ve yontulmamış bir mentalite vardır.

Babadimitri'nin ırkçı barbarlığı karşısında, bütün insanlığa mal olmuş bir yazar olan Aristofanes'in kemiklerinin sızladığına inanıyoruz. Türk argosunda kadınlara "puşt" denmediğini bilemeyecek kadar biri olan Dimitri Babadimitri, çağ-dışı düşünce biçimiyle Türklere değil, Aristofanes'in insanlık ve barış idealine saldırmış olmaktadır…"

men Yaşar Ersoy'la, oyunda rol alan sanatçıları kutladı. Rum Devlet Tiyatrosu Müdürü de "olağanüstü başarı" olarak niteledi. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun bugüne kadar sahnelediği afiş ve broşürlerini de inceleyerek, büyük ilgi gösteren ko-

Mehmet Ertuğ ve Erol Refikoğlu "Barış" oyununda...

nuklar "Barış"ın başka Rumlar (özellikle sanatçılar) tarafından da izlenebilmesi yolunda dileklerini dile getirirler. Oyunun Güney Kıbrıs'ta da oynanması dilek ve umudunu belirten konuklar, kuzeydeki sanat etkinliklerinin böylesine yoğunluk ve nitelik kazanmış olmasını da ilgiyle karşıladılar."

Kıbrıslı Rum Sanatçılar "Barış"a Davet Edilir

İki toplum arasında bir barış köprüsü kurmak amacıyla sahnelenen "Barış" oyununa, iki toplumun fanatik çevrelerinden saldırılar yapılır. Ancak LBT sanatçıları, bu saldırılar karşısında gerilemez. Bu düzeysiz ve ırkçı saldırılara inat LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy ve Belediye Başkanı Mustafa Akıncı, Kıbrıs Rum Devlet Tiyatrosu Müdürü ve sanatçılarını "Barış" oyununu izlemek üzere Kuzey'e davet ederler. Bu davet üzerine Kıbrıs Rum Devlet Tiyatrosu Müdürü Evis Kavriyalidis ve Kıbrıs Rum Televizyonu (Pik) drama sorumlusu Bopi Daniel 6 Mart 1987'de Kuzey Kıbrıs'a geçip LBT'nin "Barış"ını izlerler. Bu konuda 11 Mart 1987 tarihli Halkın Sesi gazetesi şu haberi verir:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun "Barış" oyunu Rum konuklar tarafından çok beğenildi. Aristofanes'ten günümüze uyarlanan ve uzun bir süredir Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda kapalı gişe oynayan "Barış" adlı komedya, geçtiğimiz Cuma akşamı kuzeye geçen bazı Kıbrıslı Rum sanatçılarca da büyük ilgiyle izlendi.

Kıbrıs Rum Devlet Tiyatroları Müdürü ile birlikte oyunu izleyen hanım konuk, "Barış"ın çağdaş yorumu ve sahnelenme başarısı ile ilgili olarak şaşkınlık dolu hayranlığını dile getirerek, yönet-

LBT, "Barış" oyunuyla iki toplum arasında bir barış köprüsü inşa etmeye çalışır. Bu arada 27 Mart 1987 Dünya Tiyatro Günü'nde "Barış" oyununu seyirciye sunar. Yayınladığı Dünya Tiyatro Günü bildirisinde de iki toplumun ön yargılardan arınmasını; birbirlerini saygı, sevgi ve eşitlik çerçevesinde algılamaları gerektiğini; bunun için LBT olarak üstlerine düşen görevi yapacaklarını belirtir. Dünya Tiyatro Günü etkinlikleri çerçevesinde LBT'nin konuğu olarak Lefkoşa'ya gelen "Barış" oyununun çeviri ve uyarlamasını yapan Yücel Erten, oyunu izler ve ertesi gün **"Tiyatroda Yönetmenin Yeri ve İşlevi"** konulu bir konferans verir. Ayrıca LBT Dünya Tiyatro Günü etkinlikleri çerçevesinde Mehmet Ertuğ'un **"Kıbrıs Türk Gölge Oyunu'ndan 40 Suret"** adlı sergisinin açılışını düzenler. Sergi, Atatürk Kültür Merkezi'nde 27.3.1987 – 1.4.1987 tarihleri arasında izleyiciye sunulur.

LBT Ve Satirigo Tiyatrosu Duvarları Aşar

Lefkoşa Türk Belediye Başkanı Mustafa Akıncı'nın girişimleri, Lefkoşa Rum Belediye Başkanı Lellos Dimitriades'in olumlu yaklaşımları sonucu iki belediye arasında bir süredir başlamış olan iyi ilişkiler, **"Barış"** oyunu olayında yeni bir boyut kazanır; iki belediye baş-

kanı kültür sanat alanında da siyasi ve bürokratik engellerin nasıl aşılacağını konuşurken; önyargısız, karşılıklı saygıya, sevgiye ve eşitliğe inanan Kıbrıs Rum Satirigo Tiyatrosu'nun sahnelediği Aziz Nesin'in **"Kahve ve Demokrasi"** oyununun gala temsiline LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'u da davet eder. Yapılan davete Yaşar Ersoy, Yücel Köseoğlu ile birlikte katılır. Oyun öncesinde sahneye davet edilen Yaşar Ersoy'a gecenin anısına plaket verilir ve karşılıklı barış temalı konuşmalar yapılır.

Bu buluşmada LBT ile Satirigo Tiyatrosu; iki toplum arasında yakınlaşma, yumuşama ve barış ortamının yaratılmasına, tiyatro sanatı vasıtasıyla ve yapacakları etkinliklerle katkı koymayı kararlaştırırlar.

Bu dönemde, iki toplum arasında temas adına sadece iki toplumun liderinin görüşmeleri ve ara bölgede Ledra Palas otelde çok seyrek ve çok kısıtlı yapılan bir iki politik görüşme dışında; sanatsal, kültürel, ekonomik, sosyal hiçbir temasa rastlanmaz. Daha doğrusu izin verilmez. İki toplum hem fiziki hem de zihinsel duvarlarla birbirinden ayrılmış; kin, nefret ve korku duygularıyla birbirine ön yargıyla bakmaktır.

İşte böyle bir dönem ve koşullarda **"barış için tiyatro yapmak"** amacıyla LBT ile Satirigo Tiyatrosu işbirliği gerçekleştirir. Ve ada tarihinde tüm engellemelere, saldırılara ve zorluklara rağmen barış ve tiyatro adına ilklere imza atarak bir çok etkinliği yapmayı başarırlar. LBT ve Satirigo Tiyatrosu arasında 1987'de başlayan dostluk 2011 yılına kadar yara almadan, hırpalanmadan aksine gelişerek, örnek olarak sürer. Daha ileriye götürülmesi için de çalışmalar yapılır.

İki toplumun yakınlaşmasına, yumuşamasına ve barışına dair LBT ve Satirigo Tiyatrosu'nun yaptığı işbirliği, ortaya koyduğu etkinlikler ve mücadele ilerleyen yıllarda diğer sivil toplum örgütlerine de cesaret verici örnek oluşturur.

Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş "Barış" oyununda...

Barış için tiyatro yapmak amacıyla LBT ile Satirigo Tiyatrosu işbirliği gerçekleştirir. Ve ada tarihinde tüm engellemelere, saldırılara ve zorluklara ragmen barış ve tiyatro adına ilklere imza atarak bir çok etkinligi yapmayı başarırlar.

Satirigo Tiyatrosu, Barış'ı Güney Kıbrıs'a Davet Eder

LBT ve Satirigo Tiyatrosu arasında başlayan dostluk ilişkisi çerçevesinde; Satirigo Tiyatrosu, "Barış" oyununu Güney Kıbrıs'ta izleyiciye sunmak için LBT'yi davet eder. Bu davetin, iki toplumun yakınlaşması adına olumlu ve heyecan verici olduğunu belirten LBT, Güney Lefkoşa'ya geçebilmek için gerekli iznin verilmesini ilgili makamlardan talep eder. Ancak bu davete karşı olan fanatik, şoven unsurlar harekete geçer ve iki tiyatro hakkında da olumsuz bir propaganda başlatırlar.

Bu arada Belediye Başkanı Mustafa Akıncı, LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy ve Dünya Tiyatro Günü dolayısıyla, LBT'nin konuğu olarak adada buluna Yücel Erten, Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ı ziyaret ederek; bu davete katılmanın gerekliliğini, Kıbrıs Türk toplumunun dünyaya vereceği barış ve dostluk mesajının önemini ve yararlarını savunarak, gerekli iznin verilmesini talep ederler.

Denktaş bu talebi tebessümle dinledikten sonra; Lefkoşa Türk Belediyesi ve Rum Belediyesi'nin başlattığı ortak kanalizasyon çalışmasına atıfta bulunarak ***"yer altından boklarınızı birleştirdiniz üstünden de sanatınızı birleştirin bakalım"*** diyerek şakayla karışık bir hoşnutsuzluğu ama izin talebine de olumlu yanıt vereceğinin işaretlerini verir. Konuyu askeri makamlarla da görüşeceğini ve değerlendirmesini yaptıktan sonra kesin yanıtını vereceğini belirtir.

LBT'nin "Barış" oyununun Güney Kıbrıs'ta seyirciye sunulabilmesi için Satirigo Tiyatrosu yöneticileri ve Lefkoşa Rum Belediye Başkanı Lellos Dimitriades ise Kıbrıs Rum Yönetimi nezdinde çaba ortaya koyarlar.

K.T. Devlet Tiyatrosu Müdürü Hilmi Özen "Barış"ı KKTC Cumhurbaşkanı'na Jurnal Eder

İki toplum arasındaki yumuşama ve yakınlaşmayı istemeyen milliyetçi, şoven çevreler, LBT'ye, Satirigo Tiyatrosu'nun yaptığı davetten rahatsız olurlar. Güney Kıbrıs'ta ve Kuzey Kıbrıs'taki ayrılıkçılar, her fırsatı değerlendirerek LBT ve Satirigo Tiyatrosu sanatçılarına basın yoluyla saldırılarda bulunurlar. Hatta izin talebinde bulunan LBT sanatçılarına Hükümet eden ağızlar ***"Can güvenliğinizden biz sorumlu değiliz, siz sorumlusunuz"*** diyerek ve imza alarak gözdağı ve korku verirler.

Ayrılıkçı, milliyetçi ve şoven çevreler daha da ileri gider ve "Barış" oyununun Güney Kıbrıs'ta sahnelenmemesi için Cumhurbaşkanı'na ve Hükümet yetkililerine açık ve gizli yazılar yazarlar.

Bu jurnal yazıları içinde en ilginci K.T. Devlet Tiyatrosu Müdürü Hilmi Özen'in yazısıdır. Bu yazı, K.T. Devlet Tiyatrosu gibi bir sanat kurumunun hangi anlayışla yönetildiğini açık şekilde ortaya koymaktadır. 13 Nisan 1987'de K.T. Devlet Tiyatrosu Müdürü Hilmi Özen tarafından Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'a gönderilen yazı; noktasına, virgülüne dokunmadan aynen aşağıdaki gibidir:

"Sayın Cumhurbaşkanım; ***13 Nisan 1987***

Sanat ve Tiyatro adına karşı unsurla yürütülen temas ve geliş-gidişler konusunda sorumluluk taşıdığım inancı ile bu yazıyı yazıyorum. Siyasal bakış açısı ve siyasi çıkarlarımız açısından yaklaşımınızı sonsuz bir güven ve saygıyla karşılarken, Kültür ve sanat adına Ulusal çıkarlarımızı en iyi gözeten bir Devlet Kuruluşu sorumlusu olarak bilgili kılınmayı ve kendi konumuzda sizlere detay bilgi vermeyi arzuladık. Konu, karşı tarafa Belediye Tiyatrosunu davet ettirme taktiği ile makamınıza intikal ettirilmiştir. Bu ön anlaşmalı davete icabet edecek olan Belediye Tiyatrosunun oynayacağı oyunun mahiyeti acaba siyasi ve temsiliyet yönünden incelettirilmiş midir? Yoksa Aristofanes'ten günümüze uyarlanan ve KKTC'ye adapte edilen ve özellikle işgalci büyük bir tankla simgelenen dekor ve yorumları ile Rum'ların yürüttüğü ana propagandanın bizim içimizde de ses verdiğini kanıtlamayacak ve onların ümitlerine güç katmayacak mı?

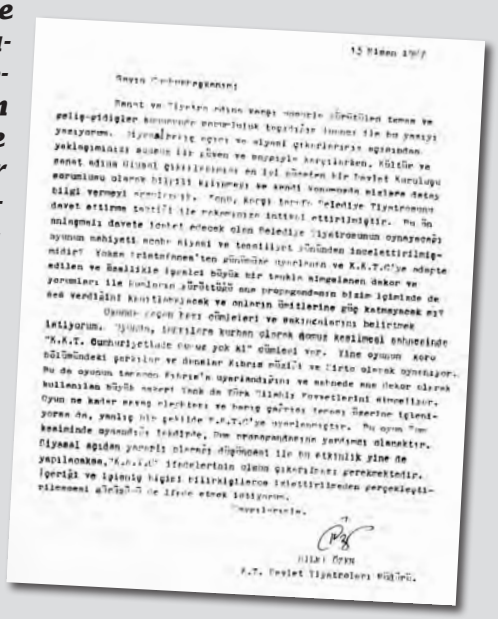

Oyunda geçen bazı cümleleri ve sakıncalarımı belirtmek istiyorum. Oyunda, tanrılara kurban olarak domuz kesilmesi sahnesinde "KKT Cumhuriyetinde domuz yok ki" cümlesi var. Yine oyunun koro bölümündeki şarkılar ve danslar Kıbrıs müziği ve Sirto olarak oynanıyor. Bu da oyunun tamamen Kıbrısa uyarlandığını ve sahnede ana dekor olarak kullanılan büyük askeri Tank da Türk Silahlı Kuvvetlerini simgeliyor. Oyun ne kadar savaş alehtarı ve barış çağrısı teması üzerine işleniyorsa da, yanlış bir şekilde KKTC'ye uyarlanmıştır. Bu oyun Rum kesiminde oynadığı taktirde, Rum propagandasına yardımcı olacaktır. Siyasal açıdan yararlı olacağı düşüncesiyle bu etkinlik yine de yapılacaksa, "KKTC" ifadelerinin olsun çıkarılması gerekmektedir. İçeriği ve işleniş biçimi bilir kişilerce izlettirilmeden gerçekleştirilmemesi görüşümü de ifade etmek istiyorum. Saygılarımla,

Hilmi Özen
K.T. Devlet Tiyatroları Müdürü"

Ada Tarihinde Bir İlk: Tiyatronun Sınır İhlali

LBT, sorunlar, çatışmalar yaşayan Kıbrıs gibi bir ülkede **"öteki"**ne bakışın önemli bir sorun olduğunun bilincinde hareket eder. Farklılıkları ve kendi dışındaki kültürleri kabul etme, anlama, ülkeyi **"ben ve öteki"** olarak değil, bu ülkeyi bütün insanların malı, evi olarak görmek gerektiğini savunur. LBT bu anlayışla, ortadan yırtılmış coğrafyasında ve kan bulaşmış tarihinde yaratılan **"ötekilere"** yönelik yeni bakışlar getirmek ve ortak bir yurt sevgisinde ve daha üst bir insanlık potasında buluşmak için **"Barış"** oyunuyla her türlü duvarları aşıp Güney Kıbrıs'a geçmek için uğraşır. Çünkü sanat, yerleşik düzenin sınırlarını ihlal ettiği sürece insancıl ve barışçıl işlevini yerine getirir.

Bu düşüncelerle LBT, tüm engellemelere karşın Güney Kıbrıs'a geçip **"Barış"**ın sahnelemesine izin almayı başarır.

Basının çok büyük bölümü, bu olayı ***"Ada tarihinde bir ilk"*** ve ***"Tarihi Bir Olay"*** olarak değerlendirerek yazar.

Korku Ortamına Karşın Seyirci Akın Akın "Barış" a Gelir

LBT, ada tarihinde bir ilki gerçekleştirecek olmanın; iki toplum arasında yumuşamaya, yakınlaşmaya ve barış kültürüne katkı koyacak olmanın; tiyatro sanatının barışçıl ve insancıl işlevini yerine getirecek olmanın heyecanı, sevinci ve kıvancıyla çalışmalarını tamamlar ve 24 Mayıs 1987'de Birleşmiş Milletler askerlerinin kontrolünde, 22 kişilik bir ekiple Güney Kıbrıs'a geçer. Bir provokasyon olmaması için Kıbrıs Rum yönetimi de sıkı güvenlik önlemleri alır. Güvenlik için olsa da, zırhlı Rum Çevik Kuvveti'nin, LBT ekibinin etrafında kuş uçurtmaması; Satirigo Tiyatrosu'na giderken otobüsün önünde, arkasından zırhlı Çevik Kuvvet araçlarının eşlik etmesi; tiyatro binasına giden bütün yolların polis tarafından kuşatılması; tiyatro salonuna seyirci alınmadan bomba araması yapılması barış için yürünmesi gereken yolun ne kadar uzun, zor ve dikenli olduğunu gözlere sokuyordu. Ama bir o kadar da barış için yapılması gerekenleri ve yapılanın kutsallığını yüceltiyordu.

Yapılan anti-propagandaya ve yaratılan korku ortamına karşın; tiyatronun, barışın ve insancıllığın kutsallığını paylaşmak ve çoğaltmak için, Kıbrıslı Rum izleyiciler salonu tıklım tıklım doldururlar. 600 kişilik salona 750 civarında seyirci alınır. Bir o kadar seyirci de salonun dışında bekler. Satirigo Tiyatrosu Genel Sekreteri Kostas Kafkarides ***"O gece tiyatronun telefonları kilitlendi... Seyirci yer bulamadığı için bizlere tepki gösteriyordu"*** diyerek o geceye katılımın ne kadar çok olduğunu daha sonra yazdığı yazılarda belirtir. Daha sonra çeşitli dergi ve gazetelere verdiği söyleşilerde de geceye katılımın çok büyük olduğunu ve ada tarihinde ilk kez böyle bir şey yaşandığını vurgular.

> Sanat, yerleşik düzenin sınırlarını ihlal ettiği sürece insancıl ve barışçıl işlevini yerine getirir.

Barış'ı İzlemek için Kıbrıslı Türk Gazetecilere İzin Verilmez

BİR YASAK DAHA!

GAZETECİLERİN BELEDİYE TİYATROSU İLE BİRLİKTE GÜNEYE GEÇMELERİNE İZİN VERİLMEDİ

Lefkoşa(Yenidüzen):

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yarın güneye geçerek Satirico Tiyatrosunda Kıbrıslı Rumlara yönelik olarak, sahneleyeceği "BARIŞ" oyununu izleyerek gazetecilik görevlerini yerine getirmek isteyen gazetecilere KKTC makamlarınca izin verilmedi.

Güneye geçme izni alabilmek için KT Gazeteciler

(Devamı sayfa 2'de)

GÜNEYDE OYNANMASI BEKLENEN LEFKOŞA BELEDİYE TİYATROSUNU İZLEMEK İÇİN GAZETECİLERE, GÜNEYE GEÇİŞ İZNİ VERİLMEDİ

Arif H.Tahsin: Federal Kıbrıs Tezi göstermelik olarak

LBT'nin Güney Kıbrıs'ta sunacağı "Barış" oyununu ve Kıbrıslı Rum izleyicilerin ilgisini izlemek ve yazmak amacıyla Güney Kıbrıs'a geçmek isteyen Kıbrıslı Türk Gazetecilere , KKTC Makamları izin vermez. Bunun üzerine K.T. Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Arif Hasan Tahsin, bir bildiri yayımlayarak yetkilileri protesto eder. 23 Mayıs 1987 tarihli Yenidüzen ve Kıbrıs Postası gazetelerinde protesto haberi şöyle yer alır:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yarın güneye geçerek Satirigo Tiyatrosu'nda Kıbrıslı Rumlara yönelik olarak sahneleyeceği "Barış" oyununu izleyerek gazetecilik görevlerini yerine getirmek isteyen gazetecilere KKTC makamlarınca izin verilmedi. Öğrenildiğine göre söz konusu etkinliği K.T. Gazeteciler Cemiyeti üyelerinden Ahmet Okan, Derman Saraçoğlu, Orbay Delicırmak ve Cemiyet Başkanı Arif Hasan Tahsin izleyecekti.

Öte yandan izin talebinin reddedilmesine hiçbir gerekçenin gösterilmediği öğrenildi. Bu olay üzerine Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Arif Ha-

san Tahsin, yaptığı açıklamada izin verilmemesini protesto ederek, Denktaş'ın dış politikasının geçer akçe olmaktan çıktığını, Federal Kıbrıs tezini de göstermelik olarak savunduklarını söyledi."

Bu yasakçı zihniyet nedeniyle ada tarihinde ilk kez yaşanacak bir olayı; LBT'nin sunacağı "Barış" oyununu Kıbrıslı Türk gazeteciler izleyemezler. Kıbrıs Türk kamuoyuna olay Türkiye Basını, Reuters Haber Ajansı, BBC, Rum ve Yunan basını vasıtasıyla ulaşır.

Lellos Dimitriades ve Yaşar Ersoy'un Reuters'e Demeci

LBT'nin Güney Kıbrıs'a geçişini ve "Barış"ı sahnelemesini dünya ajansları izler. Bu ajanslardan biri olan Reuters'a Lefkoşa Rum Belediye Başkanı Lellos Dimitriades ve LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy demeç verir. Bu demeç 26 Mayıs 1987 tarihli Haravgi gazetesinde söyle yer alır:

"Reuter Haber Ajansı dünkü yayınında "Barış" oyununa geniş yer verdi. Ve Kıbrıslı Türk sanatçıların etkinlik boyunca coşkulu bir kabul gördüklerini belirtti.

Reuters haberinde, oyunun sonunda kalabalık Rum seyircilerinin, Kıbrıs Türk tiyatro topluluğunu ayakta yaklaşık 20 dakika coşkuyla alkışlayıp kutladığını da duyurdu.

Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu yönetmeni Yaşar Ersoy, Reuters'e verdiği demeçte "Bu tarihi bir olaydır. Bu akşamki olayı izleyenler yıllarca hatırlayacaktır" dedi.

Reuter haberinde, oyunu, Lefkoşa Belediye Başkanı Lellos Dimitriades ve BM yetkililerinin de izlediğine ama hiçbir hükümet yetkilisinin bulunmadığına da dikkat çekti.

Lellos Dimitriades Reuters'e verdiği demeçte, 'Sanat için ayrımcı sınırlar yoktur ve Kıbrıs için iyi bir şey olacaksa bu açık ufuklara sahip olanlardan gelecektir" dedi.

Sanatı bölen sınırlar yoktur. Eğer Kıbrıs'ta iyi bir şeyler olacaksa, bunlar ancak geniş ufuklu girişimlerle başlayabilir.

Lellos Dimitriades
Lefkoşa Rum Belediye Başkanı
24.5.1987

Yaşar Ersoy ise, Reuter'e açıklamasında "Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu'nun amacının 'bir barış köprüsü kurmak olduğunu' söyledi."

"Barış"ın Güney Kıbrıs'ta Sahnelenmesi Büyük Yankı Yaratır

Sadece LBT ya da Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi Tarihi'nde değil ada tarihinde de bir ilk olan "Barış" oyunu olayını dünya basını izleyebilirken, KKTC makamlarının yasakçı zihniyeti nedeniyle Kıbrıslı Türk gazeteciler izleyemez. Ancak İstanbul'dan Atina üzerinden Güney Kıbrıs'a gelen tek Türk gazeteci, Hürriyet gazetesi muhabiri Fatih Güllapoğlu izleyebilir.

KKTC makamlarının Kıbrıs Türk gazetecilere koyduğu yasağa karşın etkinlik dünyada ve izole edilmiş Kıbrıs Türk toplumunda da büyük yankı yaratır.

İki toplum arasında ilk kez gerçekleşen bu sanat etkinliği hakkında yazılanlar ve söylenenlerin dökümü şöyledir:

26 Mayıs 1987 tarihli Türkiye'nin Hürriyet gazetesinde Fatih Güllapoğlu etkinlikle ilgili şu haberi verir:

"Kıbrıs'ta Barış Köprüsü

Kıbrıs'ta bölünmüş olarak yaşayan Türk ve Rum toplumları arasında yıllardan beri ilk kez kültürel bir temas yapıldı ve Lefkoşa'nın Rum kesimine geçen Türk tiyatro topluluğu, Aristofanes'in "Barış" adlı oyununu Rumların alkışları arasında sahneledi.

Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu oyuncuları, Rum kesimindeki Satirigo Tiyatrosu'nun daveti üzerine önceki akşam Yeşil Hattı geçtiler. Antik Yunan yazarlarından Aristofanes'in "Barış" adlı komedisini Satirigo Tiyatrosu'nun salonunda sahneye koyan Türk oyuncular oyundan sonra salonu tıka basa dolduran Rum seyirciler tarafından dakikalarca alkışlandılar ve çiçek yağmuruna tutuldular.

Oyuncuların Türkçe olarak sergiledikleri oyunda yer alan esprilere, Türkçe bilmeyen Rumların bile güldüğü görüldü. Oyun ayrıca Kıbrıs Türk Halk Dansları ve türkülerle süslendi.

23 yıldan beri ilk kez Rum kesiminde temsil veren Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu Yönetmeni Yaşar Ersoy, 'Bu tarihi bir olaydır, bu geceyi yaşayanlar senelerce unutmayacaklar' dedi. Amaçlarının adadaki iki halk arasında bir 'barış köprüsü' kurmak olduğunu vurgulayan Ersoy, kendilerine gösterilen sıcak ilgiden memnun olup olmadığı yolundaki soruyu, 'ilgi, coşku çok iyi' diye yanıtladı.

Oyunu alkışlayarak izleyen Lefkoşa'nın Rum Belediye Başkanı Lellos Dimitriades ise, 'Sanatı bölen sınırlar yoktur. Eğer Kıbrıs'ta iyi bir şeyler olacaksa, bunlar ancak geniş ufuklu girişimlerle başlayabilir'dedi."

Satirigo Tiyatrosu'nun salonunda Rum izleyiciler LBT'nin "Barış" oyununu izlerken ve alkışlarken...

26 Mayıs 1987 tarihli Türkiye'nin SABAH gazetesi de "Rumlara 'Barış' Jesti" başlığıyla şu haberi verir:

"Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu, Rum kesiminde Aristofanes'in 'Barış' adlı oyununu sergiledi. 1974 yılından bu yana gerçekleşen ilk sanat etkinliği Rumlar tarafından büyük ilgi ile karşılandı.

Salonu hınca hınç dolduran Rum seyirciler, Türk oyuncuları yaklaşık 20 dakika sürekli alkışladılar.

Rum polisin tiyatro binasının çevresinde geniş güvenlik önlemi aldığı dikkati çekti. Türkçe oynanan oyundaki esprilere Rumların bol bol güldükleri görüldü.

Lefkoşa Rum Belediye Başkanı, 'Sanatta tarafları ayıran çizgiler yoktur' derken yönetmen Yaşar Ersoy, 'Bu tarihi bir olaydır. Kimse bu geceyi unutmayacak' şeklinde konuştu."

Yine aynı tarihte Anadolu Ajansı da şu haberi geçer:

"Rumlar, Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu'nu Ayakta Alkışladı,"Barış" Oyunu Rum Kesiminde Sahnelendi

Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu Rum kesiminde sergilediği Ariftofanes'in 'Barış' adlı oyunuyla ilgi topladı.

'Satirigo' Tiyatrosu'nda sahnelenen oyun salonunda, Kıbrıslı Rumlar KKTC'li oyuncuları on dakika ayakta alkışladı. On dakika da tempo tutan seyirciler, sahneyi çiçek bahçesine çevirdiler.

23 yıldan bu yana ilk kez Rum kesiminde bir oyun sergileyen Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu'nun Yönetmeni Yaşar Ersoy gazetecilere, 'Bu tarihi bir olaydır, bu olayı bu gece yaşayanlar senelerce unutmayacaklar' dedi. Ersoy, amaçlarının, adadaki iki halk arasında bir barış köprüsü kurmak olduğunu söyledi.

Türkçe oynanan oyunu, Kıbrıslı Türk oyuncular modern kıyafetler içinde sergilediler ve Kıbrıs Türk Halk şarkıları söylediler. Rum izleyicilerin, Türkçe anlamamalarına rağmen, oyundaki her espriyi alkışladıkları görüldü. Bu arada Türkçe bilen izleyiciler, esprileri yüksek sesle Rumcaya çevirerek, diğer izleyicilere yardımcı oldu. Satirigo Tiyatrosu'nun daveti üzerine gerçekleşen oyun sırasında, Kıbrıs Rum Anti-Terör Polisi, tiyatro salonunun çevresini sardı. Ancak oyun sırasında ve sonrasında hiçbir olay olmadı.

Lefkoşa Rum Belediye Başkanı Lellos Dimitriades, 'Sanatta, tarafları ayıran çizgiler yoktur' diyerek Kıbrıs'ta iyi bir şey olursa, bunun geniş ufuklu girişimlerden başlayacağını söyledi. Kıbrıs Rum yönetiminden hiçbir yetkilinin izlemediği oyunu yalnızca Lefkoşa Rum Belediye Başkanı Dimitriades ile BM yetkilileri seyretti.

Aristofanes, 'Barış'ı , Sparta ve Atina arasında uzun süren savaştan sonra yapılan barış antlaşmasını kutlama amacıyla milattan önce 421'de yazmıştı."

Anadolu Ajansı'nın haberine Kıbrıs Türk basını da sayfalarında yer verir. 27 Mayıs 1987 tarihli Halkın Sesi gazetesi haberi şu başlıkla verir:

"Belediye Tiyatrocularının Büyük Başarısı, Rum Kesiminde 20 dakika Ayakta Alkışladılar."

26 Mayıs 1987 tarihli Ortam gazetesinin konuya ilgili başlığı söyleydi:

"Barış Güneyde de Sahnelendi.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu: Amaç Barış Köprüsü Kurmaktır."

27 Mayıs 1987 tarihli Yenidüzen gazetesi ***"Belediye Tiyatrosu'nun Güneye Geçişi Batılı Ajansların Dikkatini Çekti"*** başlığıyla haberi verirken Zeki Erkut da köşe yazısında etkinliği ***"Önemli bir temas"*** olarak değerlendirir ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu kutlar.

Söz konusu haber 29 Mayıs 1987 tarihli SÖZ gazetesinde söyle yer alır:

"Belediye Tiyatrosu Güney Kıbrıs'ta Fırtına Gibi Esti. Rum Seyirciler Tiyatrocularımızı 20 Dakika Ayakta Alkışladı…"

Cumhuriyet gazetesi ise 27 Mayıs 1987 tarihli sayısında, ***"Kıbrıs Rum Kesiminde Barış"*** başlığıyla etkinliği duyurur.

8 Haziran 1987 tarihli Kıbrıs Postası gazetesinde Şener Levent de etkinliğin "***Süren soğuk savaş ortamında küçümsenecek bir olay olmadığını"*** belirtir.

Αύριο, η «Ειρήνη» του Αριστοφάνη από Τουρκοκύπριους καλλιτέχνες

ΜΕ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΤΟΥ ΣΑΤΙΡΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

Η παράσταση της «ΕΙΡΗΝΗΣ» του Αριστοφάνη στο Πολιτιστικό Κέντρο Βλαδίμηρος Καυκαρίδης που διοργανώνει το ΣΑΤΙΡΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ σε συνεργασία με Τουρκοκυπριακό θίασο αύριο Κυριακή 24 Μαΐου 1987 έχει για το Κυπριακό θέατρο πολλαπλή σημασία. Για πρώτη φορά, ύστερα από δεκαετίες, Τουρκοκυπριακό καλλιτεχνικό συγκρότημα παρουσιάζει δουλειά του μπροστά στο Ελληνοκυπριακό κοινό.

Η παρουσίαση από Τουρκοκύπριους ενος κλασικού ελληνικού κειμένου με ξεκάθαρα μηνύματα δεν αφήνει περιθώρια παρεξήγησης των προθέσεων του θιάσου που ανεβάζει αυτό το έργο.

Κοινός ο πόθος για ειρήνη

Ο πόθος για την ειρήνη στο νησί μας είναι κοινός για όλους τους ανθρώπους που αγαπάνε πραγματικά αυτό τον τόπο, Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους. Έφτασε επιτέλους ο χρόνος, οι καλλιτέχνες των δυο κοινοτήτων να θέσουν στην υπηρεσία της ειρήνης, της κατανόησης και της προόδου της πατρίδας τους το πιο δυνατό και αποτελεσματικό όπλο που έχουν στα χέ-

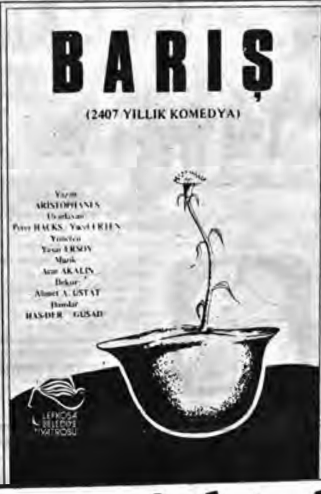

Belediye Tiyatrosu Yönetmeni Yaşar Ersoy güneyden izlenimlerini anlattı...

"24 YIL SONRA İKİ TOPLUM ARASINDA İLK KÜLTÜREL TEMASI GERÇEKLEŞTİRDİK"

ΜΙΛΑ Ο ΣΚΗΝΟΘΕΤΗΣ ΤΗΣ «ΕΙΡΗΝΗΣ» ΓΙΑΣΑΡ ΕΡΣΟΪ

Πρέπει να νοιώθουμε περισσότερο Κύπριοι

Η παράσταση του Τουρκοκυπριακού Δημοτικού Θεάτρου είναι ένα γεγονός ιστορικής σημασίας. Ναι. Δεν είναι υπερβολή να το χαρακτηρίσουμε τέτιο. Ηταν μια παράσταση μο-

«Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΑΝΗΚΕΙ ΚΑΙ ΣΕ ΜΕΝΑ»

απές σε μια παράσταση - λειτουργία που θα μείνει για πάντα χαραγμένη στη μνήμη όσων την

κοκυπριακού θεάτρου με δική του θεατρική μορφή. Ενός θεάτρου που θα έχει σαν αφετηρία

"Actors might do a better job than politicians"

COULD actors do a better job in bringing Cyprus back to normal than politicians?

At least one overseas stage director thinks so.

Danny Fruchter, an American theatrical producer who visited Cyprus recently, suggested that theatrical exchanges between the Greek and Turkish Cypriot groups could succeed in normalising conditions between the island communities.

The actors could do better job than the politicians declares Danny, producing director of the Peoples Light and Theatre Company, of Malvern, Pennsylvania, in a letter to the Cyprus Weekly

certain that they know it. I am willing to bet that theatre artists and audiences on the other side of the Green Line know it as well.

Concepts

Why do I juxtapose these two naive concepts: One, that politicians will never reunite your country by their own initiative; and, two, that theatre tends towards mutual respect as a way of work?

While in Cyprus I became aware of a real desire on the part of both Turks and Greeks in theatre to exchange views, venues, audiences, and even to discu[ss] joint theatrical ventu[res]. Imagine this scenario: Fir[st] few pleasantries about [the] weather. Then a professio[nal] exchange which requ[ires]

some mutual acknowledgement that the other fellow is a lot like me. After a good meal friendship may start. Then, maybe someone might crack a joke about so much redundant employment in Cyprus — like two presidents or two generals, etc. Then who knows?

If you think this scenario might provide a refreshing change, may I suggest you give your State Theatre, Free Theatre and ITI access to their counterparts on the other side to cook up a few cooperative ideas. In order to become a reality, these ideas

pounds to unite Cyprus looks pretty small compared to maintaining an army to divide her. And, finally, a go-between may be necessary to get things started. Since both Turks and Greeks are equally angry with America right now, then I figure we must be doing something right. We have access to both sides. Give us something to do besides sending a billion dollars of arms every year. We

Danny S. Fruch[ter]

The author is

"Belediye Tiyatrocularının büyük başarıları"

● Rum semtinde 20 dakika ayakta alkışlandılar

Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu'nun önceki akşam Lefkoşa'nın Rum kesiminde Aristofanis'in "Barış" adlı güldürüsünü büyük bir başarıyle sahneye koyduğu bildiriliyor.

lar ve tiyatro yeteneklerini s[…]lediler. Seyirciler Türkçe bilme[…]le beraber oyunun her nüansına [a]lkış verdiler.

13 yıl sonra...

İKİ KIBRIS

Roportaj: Fatih GÜLLAPOĞLU 3

Önemli bir Temas

plumumuzda bazı şeyler vardır ki hemen, ko[…]

Sanatçının neşteri

Kıbrıs'tan Ne Haber?

Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu, Kıbrıs'ın Rum kesimin[…]

RUM KESİMİNDE TÜRK TİYATROSU

"BARIŞ" Güney'de de Sahneledi. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu

"AMAÇ BARIŞ KÖPRÜSÜ KURMAKTIR"

[…]ir, akşam Lefkoşa'nın Rum Ke[…]de izleyicilere başarı ile sun[…]ı "Barış" piyesi sonucunda, [i]zleyiciler Lefkoşa Belediye Ti-

bu akşam bu olaya tanık olan[lar] gördüklerini yıllarca uslarından [çıkar]amayacaklar. Amacımız, ada halkı arasında bir barış köprüs[ü]

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ Τ/Κ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ

[…] φιλική κουβεντούλα που είχα προχτές με την [Πόπ]η Αβραάμ, την ικανότατη ηθοποιό και μέλος του [Δ.Σ.] του Σατιρικού Θεάτρου, μου εξέφρασε τις προσω[πικ]ές της απόψεις για την παράσταση των Τουρκοκυ[πρί]ων στο Πολιτιστικό Κέντρο Βλαδίμηρου Καυκα[ρίδ]η την περασμένη Κυριακή.

[Γ]εμάτα συγκίνηση, παράπονο και οργή τα λόγια [της] Πόπης, είναι καλύτερα αντί οποιουδήποτε άλλου [σχό]λιου για την παράσταση.

[Σ]ας τα μεταφέρω:

[—] Η δική μας προσπά-

ποτε πολιτικές σκοπιμότητες και διαφορές.

Θέλουμε ειρήνη!

όλοι μαζί σ' αυτό τον τόπο που γεννηθήκαμε και

μαστε στο σωστό δρόμο!!

Φοβήθηκαν τις πολιτικές προεκτάσεις του θέματος;

Εκτός από δυο - τρεις εφημερίδες οι άλλες απέφυγαν με επιμέλεια την αναφορά και την «επικρότηση - ή έστω την καταδίκη - του τόσο σημαντικού γεγονότος που ήταν η παράσταση της Ειρήνης. Αυτού του θαύματος

ΑΡΙΣΤΕΡΑ: Η Πόπη Αβραάμ συγχαίρει με ένα φιλί τον σκηνοθέτη και ηθοποιό του Τ/Κ θεάτρου Γιασάρ Ερσόϋ. ΚΕΝΤΡΟ: Ελληνοκύπριοι και Τ/Κ εργάτες της τέχνης ενωμένοι ξανά ύστερα από 24 ολόκληρα χρόνια. ΔΕΞΙΑ: Χειροκρότημα Ελληνοκυπρίων για τους Τ/Κ ηθοποιούς.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun "Barış" oyunu güneyde oynandı...

TOPLUMLARARASI YUMUŞAMA VE BARIŞA OLUMLU KATKI

● Barış oyununun güneyde oynanması Kıbrıs Türk ve Rum basınında olduğu gibi Türkiye ve dış basında da yankı yaptı...

Lefkoşa(Yenidüzen):

Lefkoşa Belediye Tiyatrosunun "Barış" oyununun güneyde oynanması, toplumlararası yumuşama ve barışa katkı olarak değerlendirildi. Barış oyununun güneyde oynanması Kıbrıs Türk ve Rum basınında olduğu gibi Türkiye ve dış basında da yankı buldu. Oyunun büyük ilgi gördüğü birçok Rum milletvekilinin de oyunu izlediği belirtildi. Oyunun sık sık ayakta

[Be]lediye Tiyatrosu Sorumlusu Yaşar Ersoy birer açıklama yaptılar.

AKINCI'NIN AÇIKLAMASI

Tiyatrosu Rum kesimine geçerek Satirigo tiyatrosunda Aristophanesin Barış oyununu sahnelemiştir.

Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΗ
ΕΙΡΗΝΗ

Μετάφραση: Γιουξέλ Ερτέν από τη διασκευή του Πέτερ Χάξς
Σκηνοθεσία: Γιασάρ Ερσόϊ
Μουσική: Ακάρ Ακαλίν
Σκηνικά: Αχμέτ Ουστάτ
Μάσκες: Ερόλ Ρεφίκογλου
Χορογραφία: Χάστερ Γκιουσάντ

ΠΑΙΖΟΥΝ ΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ

Ερόλ Ρεφίκογλου, Οσμάν Αλκάς, Κεμάλ Τουνς, Μεχμέτ Ερτούγκ, Γιασάρ Ερσόι, Ι[…]ζίν Ρεφίκογλου, Γκιουλγκιούλ Σακαλί, Γιζέλ Κιοσέογλου, Οσμάν Καλφάογλου.

Ο ΧΟΡΟΣ

Ενγκίν Ανίλ, Σενόλ Σαμέρ, Σενόλ Τουντσάι, Βλεέρ Οζόβα, Ιλκσάι Ασλίμ, Χουσεΐν Νεμπίλ, Ντεμάρ Ατίκ, Ζεκερίγια Αλντίογλου.

Η ΟΡΧΗΣΤΡΑ

Ακάρ Ακαλίν, Σαβάς Μαντί, Αρίφ Ιζγκουζάρ, Οσκάι Χόσσα.

ΦΩΤΙΣΤΗΣ

Ο πατέρας μου μου λέει την πατρίδα ν' αγαπώ. Η δική μου η πατρίδα έχει μοιραστεί στα δυό, ποιο από τα δυο κομμάτια πρέπει ν' αγαπώ;

Νεσιέ Γιασίν

CYPRUS MAIL, TUESDAY MAY 26

Turkish Cypriot peace play takes 'south' by storm

Nicosia-(R) who witnessed these events

By THOMAS O'DWYER

will start from those of wide horizons," Demetriades told Reuters.

U.N. officials and Demetri-

roared with delight when war offered him a battle helmet and he mimed urinating in it.

Greek-Cypriots clapped and cheered as the singing

ance of the play.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ καὶ ΤΕΧΝΕΣ

ΕΝΑ ΜΕΓΑΛΟ ΜΠΡΑΒΟ ΣΤΟΥΣ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΟΥΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ

Η παράσταση τους μας έχει συγκλονίσει

ΕΙΝΑΙ αλήθεια, πως από την πρώτη στιγμή που κυκλοφόρησε η είδηση για την παράσταση της «Ειρήνης» του Αριστοφάνη από το Τουρκοκυπριακό Δημοτικό Θέατρο Λευκωσίας βρεθήκαμε σε μια κατάσταση αδημονίας κι αναμονής. Τι παράσταση θα μας παρουσίαζε το τουρκοκυπριακό συγκρότημα και πώς θα επικοινωνούσε μαζί της και με τα μηνύματα του έργου το δικό μας κοινό, μια που υπάρχει το πρόβλημα - εμπόδιο της γλώσσας·

Η πραγματικότητα ξεπέρασε κάθε προσδοκία. Η παράσταση της περασμένης Κυριακής απετέλεσε ένα γεγονός σπάνιας

στους Έλληνες και τους Τούρκους της Κύπρου. Γιατί μόνο έτσι θα εξαλείψουμε την καχυποψία και το μίσος, πάνω στο οποία στέκει ακόμα σήμερα το τείχος του διχασμού. Η ...σκέψη του Τουρκοκυπριακού Δημοτικού Θεάτρου ήταν το πρώτο βήμα, ένα βήμα που γίνει χρειάστηκαν 24 ολόκληρα χρόνια.

RUMLAR, LTB TİYATROSUNU AYAKTA ALKIŞLADI

"BARIŞ" OYUNU RUM KESİMİNDE SAHNELENDİ

LEFKOŞA-(AA):Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu Rum kesiminde sergilediği Aristofanes'in "Barış" adlı oyunuyla büyük ilgi topladı.

"Satirigo" Tiyatrosu'n

Ersoy, amaçlarının, adadaki iki halk arasında bir barış köprüsü kurmak olduğunu söyledi.

Türkçe oynanan oyunu, Kıbrıs'lı Türk oyuncular modern kıyafetler i

yun sırasında ve sonrasında hiçbir olay olmadı.

Lefkoşa Rum Belediye Başkanı Lellos Demetriades, "Sanatta, tarafları ayıran çizgiler yok

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΒΗΜΑ — ΤΕΤΑΡΤΗ, 27 ΜΑΗ 1987

ΤΟ ΑΝΕΒΑΣΜΑ ΤΗΣ «ΕΙΡΗΝΗΣ» ΑΠΟ ΤΟ Τ/Κ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΟ ΣΤΡΟΒΟΛΟ

...ρά και παρατεταμένα χειροκροτήματα υποδέχθηκε το κοινό της Λευκωσίας το Τουρκοκυπριακό Δημοτικό Θέατρο που ανέβασε την «ΕΙΡΗΝΗ» στη σκηνή του ΣΑΤΙΡΙΚΟΥ

Η παράσταση της «ΕΙΡΗΝΗΣ» έχει τελειώσει. Οι Τουρκοκύπριοι ηθοποιοί που αποθεώθηκαν από τους θεατές, ...

KKTC Hükümetinin gazetecilere güneye geçiş izni vermeyişini BBC dünyaya duyurdu...

BELEDİYE TİYATROSUNUN GÜNEYE GEÇİŞİ BATILI AJANSLARIN DİKKATİNİ ÇEKTİ

Belediye Tiyatrosu Güney Kıbrısta Fırtına Gibi

(Baştarafı Sayfa 1'de)

Rum basınında büyük bir yankı uyandırdı.

"Türk tiyatrocular Fırtına Gibi Esti"

ceği için zorunludur. İki tarafın birbirini daha iyi tanıması, kin ve nefret duyguları-

Barış Yılında Aristophanes'in "Barış" oyununu seçip oynamaktaki amacımız iki toplum arasındaki barışa hizmet etmek olduğunu oyun broşüründe vurgulamıştık. Yapılan çal...

Γροθιά στον διχασμό και τον σωβινισμό

ΚΑΙ ΘΕΛΟΥΜΕ ΚΑΙ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΖΗΣΟΥΜΕ ΜΑΖΙ

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu "Barış" isimli komedyayı yarın akşamdan itibaren sahneleyecek...

"BARIŞ VE DOSTLUK KÖPRÜSÜ KURMAYI AMAÇLADIK"

Lefkoşa(Yenidüzen): Lefkoşa Belediye Tiyat-

hep birlikte gerçekleştirdi. 1986 BARIŞ YILI biter-

Rum Parlameto Heyeti Moskova'da temaslarını sürdürüyor

BARIŞ OYUNUNA DA DEĞİNİLDİ

Dünkü Rum gazeteleri Rum Tem- yan daima her öneriy destekle-

"KAYNANALAR BIRAKSA, KIBRIS'TA BARIŞ OLUR".

Rum Seyirciler Tiyatrocularımızı 20 dakika Ayakta Alkışladı...

...sanlık ya var olacak yada ...k olacak! Bu süreci ya-

layarak, Yücel Erten'in deyişi ile ortak olanı bula-

5 HAZİRAN 1987

Belediye Tiyatrosu Yönetmeni Yaşar Ersoy güneyden izlenimlerini anlattı...

"24 YIL SONRA İKİ TOPLUM ARASINDA İLK KÜLTÜREL TEMASI GERÇEKLEŞTİRDİK"

Röportaj: Sevgül ULUDAĞ

Η ψεσινή παράσταση της «Ειρήνης» από Τουρκοκυπριακό θίασο

ΣΥΓΚΙΝΗΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΦΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΔΕΛΦΩΣΗΣ

Το πυκνό ακροατήριο καταχειροκρότησε τους ηθοποιούς

ΣΕ ΜΙΑ ανεπανάληπτη συγκινητική εκδήλωση φιλίας και συναδέλφωσης μετατράπηκε η ψεσινή παράσταση της «Ειρήνης» του Αριστοφάνη που δόθηκε από το τουρκοκυπριακό δημοτικό θέατρο στο Πολι...

Συγκλονισμός και συγκίνηση στην παράσταση του τουρκοκυπριακού θεάτρου

Με τα χέρια ψηλά και τις γροθιές σφιγμένες οι Τουρκοκύπριοι καλλιτέχνες συγκινημένοι χαιρετίζουν τις εκατοντάδες που τους επευφημούν

Αυτός είναι ο δρόμος μας

"Kıbrıs'tan Ne Haber?" "Barış" ve TRT...

Güney Kıbrıs'ta yayımlanan haftalık "Cyprus Weekly" gazetesinin 29 Mayıs – 4 Haziran 1987 tarihli sayısında ise ***"Politikacıların Yapamadığını Sanatçılar Başarıyor"*** başlıklı yazıda "Barış" oyununun kurduğu dostluk köprüsünün önemi belirtilir. Yazıda, Belediye Tiyatrosu'nun performansı ve Rum izleyicilerin oyuna gösterdiği ilgi ve beğeninin altı çizilir.

Türkiye'de yayımlanan Cumhuriyet gazetesinin 9 Haziran 1987 tarihli sayısında Mahmut T. Öngören etkinliği ve bu etkinliğe TRT'de yer verilmemesini ve TRT'nin Kıbrıs'a bakışını söyle değerlendirir:

"Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu, Kıbrıs'ın Rum kesiminde bulunan Satirigo Tiyatrosu'nun çağrılısı olarak, 22 kişilik sanatçı topluluğu ile Güney Kıbrıs'a geçerek Aristofanes'in 'Barış' adlı oyununu Rum izleyiciler için Türkçe sahneledi.

Neresinden bakarsanız, anlamlı bir olay... Hem de ilk kez bu gibi bir sanatsal etkinlikle karşılaşılıyor hem de bir Türk tiyatro topluluğu Rumlara bir Atinalı'nın 'Barış' adlı yapıtını sunuyor. Bundan daha güzel haber olabilir mi? Üstelik, İÖ 450'de doğmuş olan Atinalı Aritofanes'in 'Barış' adlı oyununda savaşlardan bıkmış bir çiftçinin barışı kutlama çabaları anlatılır.

Kıbrıs'ta savaş bıkkını Türklerle Rumları bir araya getiren bu olay, haber olmasına haberdir de, TRT'de yer almaz. Çünkü TRT yıllardan beri Kıbrıs'tan salt Türk kesimi ile ilgili siyasal haberleri-kimi zaman da haber sayılmayan olayları duyurmaya koşullanmıştır.

Mahmut T. Öngören

9.6.1987

Kıbrıs'ta savaş bıkkını Türklerle Rumları bir araya getiren bu olay, haber olmasına haberdir de, TRT'de yer almaz. Çünkü TRT yıllardan beri Kıbrıs'tan salt Türk kesimi ile ilgili siyasal haberleri-kimi zaman da haber sayılmayan olayları duyurmaya koşullanmıştır. Eski Kıbrıs Türk kesiminde ve şimdi de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde hep siyasal olaylar mı yaşamı doldurur? TRT'nin haber bültenlerine ve diğer izlencelerine yansıyabilecek başka toplumsal, kültürel ve sanatsal olaylar yok mudur? Kıbrıs Türkleri arasında kültür ve sanat adamları yetişmemiş midir? Hiç bu sorulara "Hayır" yanıtı verebilir mi?

Ne ki, TRT'ye bakarsak, KKTC'de politik yaşamdan ve yönetim yanlısı olaylardan başka bir yaşam biçimi görülmez. TRT haberlerinden anladığımıza göre, orada muhalefet bile yoktur. Varsa yoksa, iktidarla ve Türk-Rum ilişkileriyle ilgili haberler... TRT önce Kıbrıs Türk kesiminde de insanların yaşadığını ve KKTC'deki Türk yönetiminin dışında da bir yaşam biçiminin bulunduğunu kabul etmelidir.

Ayrıca, TRT'nin her konuda olduğu gibi, Kıbrıs konusunda da başını kuma gömmekten kendini kurtarması gerekir. Dünya güzellik yarışmalarının filmini yayımlayan TRT, görüntüde adı yazılmasına karşın Kıbrıs Rum kesiminin temsil eden genç kızın hangi ülkeden geldiğini kamuoyuna duyurmuyor.

Tüm güzellerin ülkelerini tanıtan TRT spikerleri, sıra Kıbrıs Rum güzeline gelince, susuyor ve onu atlıyor. Sanki TV izleyicileri anlamıyormuş gibi... Ya da ünlü Eurovision Şarkı Yarışmasının bilmem hangi Avrupa merkezinden naklen yayınında TRT ekranı karartarak Kıbrıs Rum kesiminin bayrağını Türk halkına göstermiyor. Eğer bu ilkel yollarla Kıbrıs konusundaki haklılığımızı kanıtlayacağımızı sanıyorsak, ne yazık!

Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu'nun Rum kesiminde Aristofanes'in "Barış" oyununu sahnelemesi, TRT için bir "haber" olmanın da ötesinde, ayrıca bir izlence için de incelenebilecek çapta bir olaydır. Kültür ve sanata ağırlık verdiği vurgulanan TRT TV-2'nin bu gibi olayları biraz umursaması ne iyi olurdu. Ama bir yanda Batı'nın en yoz ve şiddet dolu filmlerini yayımlayan, öte yanda kitle sporunu ayak topu karşılaşmalarını naklen yayınları ile sömüren bir radyo-TV kurumunun çağdaş iletişim yöntemlerini sanat ve barış uğruna kullanması beklenemez. Bu nedenle de, TRT'nin Kıbrıs'taki Türk toplumunun haberlerini bile doğru dürüst verebilmesi için, daha uzun yıllar beklemek zorundayız."

Haftalık İkibine Doğru dergisi ***"Aristophanes'le Kurulan Barış Köprüsü"***, Milliyet Sanat Dergisi de ***"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Rum kesiminde temsil verdi"*** başlığıyla okurlarına etkinliği duyurur.

Fatih Güllapoğlu'nun "Barış" İzlenimleri: "Bu Büyük Sanat Olayı Kıbrıs'ın Tarihine Yazılacaktır"

LBT'nin Güney Kıbrıs'ta sunduğu "Barış" oyununu Kıbrıslı Türk gazetecilerin izlemesine, KKTC yöneticileri izin vermezler.

Etkinliği Larnaka üstünden Güney Kıbrıs'a gelen tek Türk gazeteci, Hürriyet gazetesi muhabiri Fatih Güllapoğlu izleme olanağı yakalar. Fatih Güllapoğlu izlenimlerini 18 Temmuz 1987 tarihli Türkiye'nin Hürriyet gazetesinde söyle yazar:

"SANATÇININ NEŞTERİ

Kıbrıs'ın Rum kesimine ayak bastığım ilk gün, beni tatlı bir sürpriz bekliyordu. Otelime bavulları bıraktıktan sonra ayağımın tozuyla Lefkoşa'daki Satirigo Tiyatrosu'na doğru yola çıkmıştık, rehberim Andreas ile. Andreas, Barış Harekatı'ndan bu yana geçen 13 yıllık sürede, ilk kez bir Türk tiyatrosunun Rum kesimine geldiğini ve yalnızca bir akşama mahsus olmak üzere, oyun sahneleyeceklerini söylüyor, bir yandan da 'Bu tarihi olayı yaşayan tek Türk gazeteci de sen olacaksın' diyordu.

Satirigo Tiyatrosu'na geldiğimizde bir hayli şaşırdım. Sanki dünyanın en ünlü müzik topluluğu gelmiş ve o topluluğun hayranları konsere girebilmek için hınca hınç bir kalabalık oluşturmuştu. Tiyatro, kapısından salona kadar iğne atılsa yere düşmeyecek kadar kalabalıktı. Birleşmiş Milletlerin girişimiyle, Lefkoşa'nın Türk kesimi Belediye Başkanı Mustafa Akıncı ve Rum kesimi Belediye Başkanı Lellos Dimitriades organize etmişti bu sanat olayını. Ünlü Yunan yazarı Aristophanes'in günümüzden 2407 yıl önce kaleme aldığı 'Barış' isimli komedyasını Devlet Tiyatrosu'ndan Yücel Erten ile Peter Hacks günümüze uyarlamış ve Lefkoşa'nın Türk kesimi Belediye Tiyatrosu da sahneliyordu. Erol Refikoğlu'nun oyun yeteneği, diğer sanatçıların uyumuyla birleşince, ortaya yalnızca tarihi anlamı olan bir girişim değil, başlı başına bir sanat olayının çıktığını gözlemlememek mümkün değildi. Fondaki Türk ve Rum müziği oyuna renk katıyor, Türk sanatçılar, alkışlandıkça oyuna daha büyük bir coşkuyla sarılıyordu. Salonda dikkatimi çeken bir şey de zaman zaman kesif bir fısıltının yükselmesiydi. Fısıltının nedenini bir süre sonra öğrenebildim. Seyircilerden Türkçe bilen bilmeyenlere oyunu tercüme etmeye çalışıyorlardı...

'Pabucu büyük Zeus, anamız ağladı savaştan yeteeer...', 'Çocuğun hayali barıştır...' gibi sözler, seyircileri daha da coşturuyor, alkışların ardı arkası kesilmiyordu. Politikacıların yıllardan beri oluşturamadıkları diyalog, oyun sona erdiği anda ayağa fırlayıp elleri kızarıncaya kadar alkış tutan Rum seyircilerle, onlara el sallayan Türk tiyatrocular arasında üstelik sevgi köprüsü oluşmuştu. Doğrusu ya, birbiriyle düşman hale gelen iki toplum arasında yeniden kucaklaşma isteğini görmek, aynı iklimin, benzer kültürlerin insalarının birbirlerine susamışlığını seyretmek insanı oldukça etkiliyordu.

Oyun başlamak üzereyken tanıştığım Belediye Başkanı Lellos Dimitriades ve cana yakın eşi Olga, bir yandan Türk tiyatrocuları ayakta alkışlarken, bir yandan da 'bu gün ve bu olay, Kıbrıs tarihine geçecektir' diyorlardı. Dakikalarca süren alkışlardan sonra Belediye Başkanı, eşi, Satiriko Tiyatrosu'nun yöneticileri, Türk Tiyatrocular, Rum gazeteciler ve ben, hep birlikte tavernaya gittik. Gerek Dimitriades'in, gerek Türk tiyatrocuların kadehleri dostluğa kalkarken, bir yandan da bu tür girişimlerin sıklaştırılması gerektiği noktasında hararetli konuşma yarışına girmişlerdi.

Yol yorgunluğunun ardından gece 02.00'ye kadar süren tiyatro ve ardından yemek, fiziksel yorgunluğumu artırmış, ama böylesine anlamlı ve tarihi bir olayı görmek, bunun yanı sıra bunları yaşayabilen tek Türk gazeteci olmak, doğrusu ya bir gün değil, bir haftalık uykusuzluğa değerdi.

Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu'nun bu büyük sanat olayı da Kıbrıs tarihine yazılacaktır..."

Ortaya yalnızca tarihi anlamı olan bir girişim değil, başlı başına bir sanat olayının çıktığını gözlemlememek mümkün değildi.

Fatih Güllapoğlu 18.7.1987

Kıbrıs Rum Ve Yunan Basınında "Barış"ın Yankıları

LBT'nin Güney Kıbrıs'a geçerek 'Barış'ı, Satirigo Tiyatrosu'nda sunması, Kıbrıs Rum ve Yunan Basınında da geniş yer bulur.

Hatırlanacağı gibi "Barış" oynamaya başladığı zaman, oyunu izlemeden, önyargıyla Fileleftheros gazetesi yazarı Dimitri Babadimitri Türkleri, Kıbrıslı Türkleri, Türkçeyi alay eden, aşağılayan bir yazı yazmıştı. Ancak LBT'nin "Barış" oyununu izledikten sonra Kıbrıs Rum ve Yunan basınında Dimitri Babadimitri gibi bağnaz kafaların dilleri susar ve "Barış" hakkında alkış ve övgü dolu yazılar yer alır.

Barışa özlemi, tiyatronun birleştirici büyüsünü, ve LBT'nin başarısını içeren, Rum ve Yunan basınında yer alan yazıların tümüne yer veriliyor bu kitapta, unutkanlık girdabında kaybolmamaları için.

Kıbrıslı Türk Sanatçılara Büyük Bir Bravo. Oyunları Bizi Sarstı

Balidoros Balidoridis

Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu'nun Aristophanes'in "Barış" oyunu ile ilgili haberi yayınlandığı andan heyecanlı ve meraklı bir bekleyiş içine girdiğimiz gerçektir. Türk oyuncular nasıl bir gösteri sunacaklardı? Dil problemi ve zorluğu varken, bizim toplumumuzla ve oyunun mesajını iletmede nasıl bir iletişim kurulabildi.

24 Mayıs tarihinde gerçekleşen olay her türlü beklentinin üstünde idi. Geçen pazarın oyunu özel bir olaydı. Ve sanat içtenlikli ve gerçek biçimde uygulandığı takdirde, dil sınırlarını ve diğer zorlukları yenerek ebedileşir. İşte 24 Mayıs gecesi böyle yaşandı.

Barış oyunu acı deneyler yaşayan ülkemizin tarihine zirvede kültürel ve politik bir olay olarak yazıldı. Bu etkinliğin gerçekleşmesi için girişimde bulunan öncelikle Satirigo Tiyatrosu'nu ve bu etkinliğin gerçekleşmesi için hizmet edenlerin tümünü kutlar ve onlara hayranlığımızı ve şükranlarımızı iletiriz.

Küçük adamızın yakıcı gerçeği karşısında "Barış"ın sergilenmesi ile tiyatro yaşamın kendisi oldu. Bazıları olayı abartmış olduğumuzu sanabilir. Cesaretle söyleyebiliriz ki sadece görmedik aynı zamanda yaşadık. Yaşadığımız bizim için unutulmazdır. Ender bir sanat olayı idi. Benim için ve Viladimiros Kafkarides Kültür Merkezi'nde bulunanlar için Barış oyunu kolay kolay yakalanmaz mükemmel bir oyundu. Seyircilerin bir tek an bile oyundan kopmayışları çok ilginçti. Esas rollerde yükü çeken oyuncular ve diğer uygulayıcılar reji, müzik, dans içtenlikle çok iyi idi. Oyuncular özellikle Trigayos rolünde Erol Refikoğlu, uşak rolünde Osman Alkaş ve Yaşar Ersoy (aynı zamanda rejisördü) Hıyarokles rolünde Yücel Köseoğlu ve geriye kalan tüm sanatçılar yüksek tiyatro sanatının örneklerini verdiler.

Söz ve hareketler mükemmel bir uyum içindeydi. Ahmet Üstat'ın sahne tasarımı ve uygulanışı çok iyiydi. Müzik ve dans her dilden, dinden insana seslenirdi. Bazı anlarda semboller ve müzik sözün yerine geçmişti. Güzel, canlı ve mükemmel bir oyun seyrettik. Kıbrıslı Türk sanatçılara, bize sundukları sanat için bir büyük bravo göndeririz. Oyunun geniş kitlelere yayılması Satirigo Tiyatrosu'nu dolduran yüzlerce kişinin ayakta dakikalarca alkışlarından anlaşılır.

Bu yazıyı bir dua ile kapıyoruz. Dileğimiz Kıbrıs Rumları ile Türkleri arasındaki ilişkilerin sıklaşması. Bugün halâ daha ayakta duran ayırımcı duvarın temeli olarak güvensizlik ve kine ancak böyle son verilebilir. Türk Belediye Tiyatrosu'nun ziyareti ilk adımdı. Atılması için 24 yıla ihtiyaç duyulan ilk adım.

Haravgi – 26 Mayıs 1987

Yaşar Ersoy, Şenol Tuncay, Şenol Samer, İlker Özova, Engin Anıl, Zekeriya Alındıoğlu, Hüseyin Nebih "Barış" oyununda...

Kıbrıslı Türk Sanatçıların "Barış" Adlı Oyunu Güneyde Kasırga Yarattı

Thomas O'dwyer

Kuzey Kıbrıs Türk sanatçıları "Barış" adlı antik Yunan komedisini sergiledikleri Güney Kıbrıs'ta çılgınca alkışlandılar.

Aristophanes tarafından yazılan ve Türkçe olarak sunulan oyun sonunda, on dakika boyunca çiçekler atıldı, bağırıldı ve oyuncular ayakta alkışlandı.

"Bu tarihi bir olaydır. Bu gösteriyi izleyenler, uzun süre anımsayacaklardır" diyen Kıbrıs Türk Belediye Tiyatrosu yönetmeni Yaşar Ersoy, sahnede kot-pantolonlu olarak dans eden Antik-Yunan korosunu yönetti.

Bu oyun, Türkiye'nin Kıbrıs'ı 1974'te işgal etmesinin ve iki toplumun bölünmesinden sonra meydana gelen ilk kültürel etkinlik. Bu oyunun güneyde oynanabilmesi için Rum tiyatrosu olan Satirigo, Kıbrıslı Türkleri güneye davet etti.

Milattan önce 421'de, Atina ve Sparta arasında imzalanan barış antlaşmasını kutlamak üzere Aristophanes tarafından yazılan bu oyunda, bir sineğin üzerine binerek barışı dünyaya getirmeye çalışan köylü anlatılıyor.

Modern giyimli 21 Türk sanatçı dans ederek, şarkı söyleyerek ve Kıbrıs Türk halk şarkılarından alıntılar yaparak hiç Türkçe bilmeyen izleyiciye bir şeyler vermeye çalıştı.

İzleyici, Türkçe anlamamasına rağmen, oyundaki her nüansı, kahkahalarla yanıtladı.

Silahlı antiterör polislerinin çevrelemesine rağmen, gecede herhangi bir olay çıkmadı.

Lefkoşa Rum Kesimi Belediye Başkanı Lellos Dimitriades ve Türk Belediye Başkanı Mustafa Akıncı, gecenin gerçekleşmesi için bir sürü yasal engeli aşarak Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu'nun Rum tarafına geçmesini sağladı.

Dimitriades, Reuters'e verdiği demeçte "Sanatta, ayırıcı çizgiler olmadığını ve eğer Kıbrıs için güzel bir şeyler yapılıyorsa geniş ufuklu insanlar tarafından yapıldığını" söyledi.

Oyunu Birleşmiş Milletler görevlileri ve Dimitriades'in izlemesine rağmen, Kıbrıs Rum kesimi hükümeti üyelerinin oyuna gelmediği gözlemlendi.

Oyunu izleyen birkaç Türkçe bilen izleyici, oyundaki esprileri Türkçe bilmeyenler için Rumca'ya çevirdi.

Ersoy'un yapımında, çiftçi büyük bir sineğin üzerine binerek, yukarıya tanrılarla buluşmaya gidiyor. Oyunda, savaş, köylüye kafasına takması için bir miğfer veriyor, köylü ise bu miğferin içine işiyor. Bu sahnede, salonun kahkahadan yıkıldığı gözlemlendi.

Kıbrıslı Rumlar, koronun sahnede uçuşan barış güvercinleri ile barışın güzelliklerini övdüğü bölümde, alkışlarla ve bağırışlarla oyuna tempo tuttular.

Yaşar Ersoy, "Amacımız iki toplum arasında bir barış köprüsü kurmaktı" dedi.

Cyprus Mail - 26 Mayıs 1987

"Barış" Esas, Canlı ve Tam Bir Halk Şenliği

Polikarpos Polikarpu

24 Mayıs 1987 Pazar'ı belki de Kıbrıs meselesinde tarihi bir gün olarak gösterilecek ve bu sadece; O gün, bir Kıbrıs Türk Tiyatro Topluluğu'nun, 24 koca yıl sonra Lefkoşa'nın özgür bölgesinde bir oyun sahnelemesinden değil, sadece; sahnelediği çalışmanın Aristofanes'in 'Barış' oyunu olmasından değil, aynı zamanda tiyatroyu hınca hınç dolduran insanların, bölünmemiş bir adada komşularıyla barış içinde yaşama isteğini kesin tarzda dile getirerek, oyunun başında ve sonunda ayakta, uzun uzun, tempoyla ve ıslıklarla alkışlamasından dolayı olacak.

Oyun, çılgınca bir eğlence, esaslı, canlı ve tam bir halk şenliğidir. Özlü bir düşünceye sahiptir. Yönetmenin bilgi ve titizliği oyuncuların çalışmasına yansıyor.

Polikarpos Polikarpu
1987

Bu önemli olayın geçmişine bir bakış atalım:

Lefkoşa'nın Satirigo Tiyatrosu kendilerini sosyal ve sol siyasi bir seferberlikle, iyi tiyatronun hizmetine adayan bir yeni insan topluluğudur. (Oyuncu, yapımcı, dekoratör, vs)

Kıbrıs tiyatrosunun unutulmaz öncüsü ve öğretmeni Vladimiros Kafkarides'in kurduğu 'Yeni Tiyatro'nun devamıdır. Satirigo Tiyatrosu Lefkoşa banliyölerinden Strovolo'da bulunan ve 'Vladimiros Kafkarides Kültür Merkezi' adı verilen eski bir sinemada faaliyet gösteriyor.

Erol Refikoğlu ve Osman Kalfaoğlu "Barış" oyununda...

Bu tiyatro topluluğu, yeniden yakınlaşma siyasetini hayata geçirmek suretiyle, Nisan 1987'de Aziz Nesin'in 'Kahve ve Demokrasi' adlı oyununu, Hristos Zanos'un uyarlaması ve yönetmenliğiyle sahneye koydu ve açılışına, gerekli izni alıp gelen Kıbrıs Türk Belediye Tiyatrosu yönetmeni Yaşar Ersoy'u da davet etti. Orda bir coşku, dostluk ve kardeşlik atmosferi içinde Satirigo Tiyatrosu mensupları, Kıbrıslı Türk meslektaşlarına Aristofanes'in 'Barış' adlı oyununu Rum seyirciler için Satirigo Tiyatrosu'nda sahnelemeyi teklif etti. Ok yaydan çıkmıştı. Çalışmalar başladı. Satirigo Tiyatrosu'ndan Hristos Zanos, yeniden yakınlaşma sorumlusu Polivios Nikolau, Lefkoşa Belediye Başkanı Lellos Dimitriades, Lefkoşa'nın işgal altındaki kesiminin Kıbrıslı Türk Belediye Başkanı Mustafa Akıncı ve tabii ki BM, 24 Mayıs'a kararlaştırılan oyunun gerçekleşmesi için, koordinasyon içinde ve ısrarla çalışırlar.

Tüm hazırlık süresi boyunca resmi ağızlar susar. Kuşku ve endişe hakimdir. Sağcı gazeteler susar veya Elen Aristofanes'in Türk dili tarafından kirletilmesi yorumlarında bulunurlar. Polis ve özel birlikleri, çevik kuvvet, tiyatro topluluğunun güvenliğini sağlamaya çabalar.

Böylece, Pazar günü saat tam 10.37'de BM'nin bir kamyonu ile bir otobüsü, Ledra Palace Barikatı'nı geçer ve Lefkoşa'nın Rum kesimine girer. Hiçbir resmi şahıs veya gazeteci yok. Fotoğraf yok. Sadece Satirigo Tiyatrosu elemanlarından Kostas Kafkarides, Mikis Loizu, Hristos Zanos, Andreas Tsuris ve Lellos Dimitriades oradadır. Polis, dikkat çekmeyecek şekilde uzaktan izliyor. Ateşli milliyetçiler tarafından zorbalıklarda bulunulmasından korkuluyor.

Otobüs durur ve Yaşar Ersoy ile iyi Yunanca bilen ve Kıbrıs Türk Tiyatro Topluluğu'nun tercümanı olan oyuncusu Yücel Köseoğlu iner. Kucaklaşmalar, dostluklar ve çiçekler.... Herkes rahatlar. Bir haftalık tedirginlik sona erer.

Saat 11.05'te tiyatroya ulaşıyoruz. Sahne dekoru herkesin yardımıyla iner ve kurulmaya başlar. Sahne üzerinde, parça parça Ahmet Üstat'ın dekoru doğmaya başlar. Bir köy evine giren bir tank.... Saat 13.40 civarında sahne dekorunun kurulması tamamlandıktan sonra topluluk öğle yemeği masasının kurulduğu tiyatronun fuayesine geçer. Atmosfer heyecan verici ve kardeşçedir. Şakalar gidip geliyor. Kadeh kaldırmalar samimidir. Herkes tarihi bir anın yaratıcıları olduklarına inanıyor.

Bunun ardından yapılan prova güzel bir oyun izleneceği haberini veriyor. İkindi vakti Lefkoşa'da bir tur... Erol Refikoğlu ile aynı arabadayım.

Okkalı, has ve özellikli bir tiyatro oyuncusu... İkide birde fırlayıp, küçük bir çocuğa burası şudur, orası budur dediğini görüyorum. Tüm bunları nereden bildiğini soruyorum, gülümsüyor ve "Buralarda küçükken bisiklet sürüyordum" diyor. 19.30 civarlarında tiyatroya döndüğümüz zaman Polis'in varlığı artık dikkat çeken bir hal alıyor. Tiyatro şimdi Çevik Kuvvete mensup silahlı polislerle sarılmış vaziyettedir. Bunlara rağmen seyircinin gelişi başla-

Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Işın Refikoğlu ve Gülgün Sakallı "Barış" oyununda...

mıştır. (Oyun 20.30'da başlayacak). Telefon sürekli çalar. Sonuçta 600 kişilik salona 750 seyirci girer.

Üçüncü zil çalar. Sahneye Satirigo Tiyatrosu üyeleriyle Yaşar Ersoy ve Yücel Köseoğlu çıkar. Seyirci ayaktadır ve tempoyla alkış tutar. Konuşmalar gerçekçilik, samimiyet, sevgi ve kardeşlik doludur. Siyasi beklentiler ortadan kalkar ve aynı evi paylaşanların, parçalanmış adalarında barış içinde beraber yaşama arzusu tüm çıplaklığıyla belirir.

Oyun, çılgınca bir eğlence, esaslı, canlı ve tam bir halk şenliğidir. Özlü bir düşünceye sahiptir. Yönetmenin bilgi ve titizliği oyuncuların çalışmasına yansıyor. Canlı orkestra tarafından çalınan müzik has geleneksel Kıbrıs müziği, danslar ise meşhur Kıbrıs oyunları çizgisindedir. Yakınlaşma yönünde ne muhteşem çalışma, ne sağlam bilinç ve ne büyük tutku.

Seyirci topluluğu eğleniyor. Hissettiğini (dil engel değil) anlıyorsunuz. Oyunun sonu alkış fırtınasıyla kapanır. Salon ve sahne tam bir coşku içinde... Herkes oyuncularla yönetmeni kucaklayıp öpmek istiyor. Sahne salona dönüşüyor. Salon ise olduğu gibi bir sahnedir.

Akşam yemek masasında aynı atmosfer... Heyecan, sevgi ve yeniden yakınlaşma tutkusu.

Gece yarısından sonra saat 01.00'de tekrar Ledra Palace Barikatı'na varıyoruz. Dostlarımız, BM otobüsü olmadan yaya gidecekler. Kıbrıs Rumları ve Türkleri ağlıyor. Önemli bir gündü. İlk adımdı. Herkes bunu diğer adımların izlemesini ümit ediyor.

Yaşar Ersoy, polis kontrol noktasından geçer. Döner ve hepimizi kucaklamak istercesine ellerini havaya kaldırır. Canlı, bilge, tiyatroya dinsel bir tutkuyla bağlı, iki toplumun yeniden yakınlaşması meselesine tüm yüreğiyle seferber olmuş bu şahane adam uzaklaşırken, sözlerini hatırlıyoruz:

"Aristofanes'in 'Barış' adlı oyununu sahneye koyarken amacımız, dünya barışına, Kıbrıs'ta yaşayan ve aynı evi paylaşanların barışına yardımcı olmaktır. Bu amaca bir damla katkımız olduysa... Bu, biz sanatçılar için büyük bir mutluluk ve gurur olacaktır."

Ertesi gün olay Reuters aracılığıyla tüm dünyaya ulaşır. Rum gazetelerinden sol görüşlü olanlar haberi tutku ve coşkuyla verirken, merkez görüşlüler temkinli bir şekilde vermek, sağ görüşlüler ise sadece değinmekle yetinir. Haber Atina'ya iki gün sonra ulaşır ve gereken önemi görmez. Biz Yunanlar için yeniden yakınlaşmanın ve onun da üzerinde Kıbrıs Türkü'nün ne demek olduğunu anlamanın zor olduğunu düşünüyorum. Kıbrıs sorunuyla ilgileniyor olsak da çoğu noktası bizi pratikte değil, lafta etkiliyor. Orada şimdi herkes, devamının gelmesini ve ikinci, üçüncü, dördüncü adımın ne zaman atılacağını bekliyor. Herkes ümit ediyor. Başka ne yapabilirler!

Skeida – Temmuz / Ağustos 1987

Barış İstiyoruz
(Tiyatro Yaşamımın En Önemli Günü)

Popi Avraam

Satirigo Tiyatrosu'nun yönetim kurulu üyesi ve yetenekli oyuncusu POPİ AVRAAM'la Kıbrıslı Türklerin oyunu "BARIŞ" ile ilgili dostça bir konuşma yaptık. Popi'nin heyecan, şikâyet, öfke dolu sözleri herhangi bir yorumdan daha iyi idi. Bunları size aktarıyorum:

Bizim Aziz Nesin'in "Kahve ve Demokrasi" oyunu ve Aristofanes'in 'Barış' oyunu bizleri son derece heyecanlandırdı. Bizim, karşı tarafın, 'düşman' denen karşı tarafın problemlerini anlayabilmek ve onlara yaklaşabilmek girişimimiz; Aziz Nesin'in 'Kahve ve Demokrasi' oyunu ile onların da Aristofanes'in 'Barış' ı ile bir olanak yaratarak bizleri son derece heyecanlandırdı.

Tüm politik ve siyasal düşüncelerin ötesinde, iki tarafın arzusu ile ilişkileri sıklaştırmak ve barışçıl yaklaşımda bulunulması gerekliliğini görmemize neden oldu, Aristofanes'in 'Barış' oyunu.

Popi Avraam
31.5.1987

Tüm politik ve siyasal düşüncelerin ötesinde, iki tarafın arzusu ile ilişkileri sıklaştırmak ve barışçıl yaklaşımda bulunulması gerekliliğini görmemize neden oldu, Aristofanes'in 'Barış' oyunu. Biz de onlar da Kıbrıslıyız. Aynı arzu ve hedeflere sahip sanatçılarız; ülkemizin barışını düşünen. Fakat her iki tarafta da bize uygulanan şovenizmin etkisindeyiz. Ve biz -iki taraf- kendi sanatımızla, tek silahımız tiyatro ile barışı savunmaya devam edeceğiz. Doğduğumuz ve büyüdüğümüz bu ülkede barış içinde, Yeşil Hat'sız, tehditten uzak, tel örgülerden uzak yaşamak isteriz.

24 Mayıs günü, tiyatro yaşamımın en önemli günüydü. Bu olayın gerçekleşmesine hizmet eden tüm sanatçı arkadaşlarım ve ben; hatta o büyük anı birlikte yaşayanlar, doğru yolda olduğumuzu hissettik.

Türk tiyatrosundaki meslektaşlarıma, Satirigo'nun davetine karşılık verdikleri için teşekkür etmek isterim. O unutulmaz günün tek örnek kalmaması en büyük arzumdur.

Birkaç basın organının konuya ilgisizliği beni çok üzdü. Oyuna dahi gelmediler. Korktular mı? Olayın politik sonuçlarından mı korktular? Olaya yer vermemek için çaba harcadılar. Olumlu veya olumsuz, bu çok önemli konuda, barış konusunda,

yayın yapmaktan çekindiler. "Barış" oyununu görme şansına erenler Türk komşularımızın içtenlikle 'Barış' diye haykırdıklarını ve yirmi dakika boyunca coşku içinde, gözlerinden yaşlar akan seyirciler tarafından alkışlandıklarını gördüler.

Bu geceye gelmeyen basın mensupları, her gün sanatın insancıl üstünlüğünden ve birleştiriciliğinden bahsederler. Her gün pek çok şey yazılır ve söylenir. Yarın yine herkes iki toplumun yakınlaşmasından, Kıbrıs'ın birleştirilmesinden ve barıştan bahsedecek; ama bunlardan hiçbiri Pazar günü, Satirigo Tiyatrosu'nda oynanan "Barış"la ortaya çıkan yaklaşımı ve kardeşliği duymadı, yaşamadı. Ama bu kişiler ağızlarından düşürmezler sanatın birleştiriciliğini.(Bu konuşmayı Kostis Digenis yaptı.)

Kirigas - 31 Mayıs 1987

Türkler Dostluk Elini Uzattı

(Agon Gazetesi'nin Kıbrıs Rum Devlet Tiyatrosu Müdürü Kavriyelidis İle Yaptığı Söyleşi)

AGON: *Bir süre önce Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu tarafından iki kişi ile birlikte Aristofanes'in Barış'ını seyretmeye davet edildiniz. Bu davet nasıl yorumlanabilir? Davet dostluk ve işbirliği duyguları mı yoksa politik çıkar nedenleri ile mi yapıldı?*

KAVRİYELİDİS: *Bildiğiniz gibi Bay Akıncı, işgal altındaki bölgenin Belediye Başkanı'dır ve bizim Belediye Başkanı Lellos Dimitriades ile sık sık görüşür. Bu görüşmeler sırasında Kuzey Lefkoşa'nın tiyatro etkinliklerinden bahsetti ve çok iyi bir oyun olan Aristofanes'in Barış'ını Rum sanatçıların da görmesini isterdim dedi. Bu fırsattan yararlanan Belediye Başkanı Lellos davet ederseniz geliriz dedi. Ve gerçekten resmi davet yapıldı ve Radyo ve TV'de rejisör olan Popi Daniel ile ikimiz gittik. Türk sanatçılarla 1971 öncesinden tanışıyorduk.*

AGON: *Bilebildiğim kadarıyla bu Kuzey'e ikinci gidişinizdir.*

KAVRİYELİDİS: *Evet ikinci gidişimdir. İki yıl önce politik bir yumuşama olduğu bir dönem, Devlet Tiyatroları'nın müdürü olan eski dostum Hilmi Özen, ABD'li rejisör Sandy Robins'in sahnelediği Şahbarant'ın Gömülü Çocuk oyununun prömiyeri için davetiye göndermemi istedi. Robins, o zaman Türk tarafına da geçip provaları da izliyordu. Hilmi Özen ona dedi ki: Evis'e söyle bana bir davetiye yollasın'. Bu teklifin şaka olduğunu sandım ve ona davetiye gönderdim. Sonradan büyük bir sevinçle öğrendim ki ciddi idi. Kendisine gönderdiğim davetiye ile prömiyere geldi. Ve on gün sonra başlayacak olan kendi oyununun prömiyerine Hilmi beni davet etti. Yumuşama devam ediyordu. Bu davete, Daniel ve karımla birlikte gittim. 'Yarış' isimli komediyi izledik. Bu gördüğümüz oyun Türk Devlet Tiyatrosu'nun bir oyunu idi. Birkaç gün önce görmek üzere davet edildiğimiz oyun Belediye Tiyatrosu'nun oyunuydu. Yani orada Devlet ve Belediye Tiyatroları olmak üzere iki tiyatro var. Devlet Tiyatrosu daha hafif oyunlar, Belediye Tiyatrosu ise içeriği güçlü, mesajlı oyunlar oynuyor. İspatı Aristofanes'in Barış'ı.*

AGON: *Türkler sizi nasıl karşıladılar?*

KAVRİYELİDİS: *Orda sınırda bizi meslektaş Türk sanatçılar karşıladılar. Çok iyi Rumca konuşan eski dostum Yücel Köseoğlu karşıladı bizi. Kuzey'e geçiş için herhangi bir belge imzalamadık. Türkler çok misafirperverdiler. Tiyatroları hakkında konuştuk. Bizim tiyatromuz hakkında az konuştuk... Biz orada misafirdik... Onlar kendi tiyatroları hakkında bilgi verdiler bize. Her Cuma ve Cumartesi "Barış"ı oynuyorlar. Bu, bana Türk sanatçıları oyunları olmadığı pazar gecesi, bizim oyunumuzu seyretme düşüncesi getirdi. Pek tabii bu düşünce kafamda daha da ileri gitti; ve bu oyunu, Barış'ı gelip bizde niye sergilemesinler dedim. Bu düşüncemi Devlet Tiyatrosu Yönetim Kurulu görüşecek. Tabii bu daha geniş kapsamlı bir politikanın sorunudur. Aristofanes'in Barış'ını bizim sahnemizde oynamaları çok güzel olurdu. Mesajı ve ismi Barış... Ve işbirliğinden başka bir şey olmayan Barış'ı... Yani halkların kucaklaşmasını.*

> "Barış" oyununda yepyeni bir düşünce vardı. Bir ülkeler katına yayılma yani evrensel olma vardı. Bunu dil sorununa rağmen hissettik, yaşadık.
>
> Evis Kavriyelidis
> 10.4.1987

AGON: *Savaş aleyhtarı mesajın dışında Türkleri bu oyuna çeken başka ne vardı?*

KAVRİYELİDİS: *Almanca'dan çevirilen eserin dilini anlayamadığımız gerçek. Oyuna, bugünün olayları, mizahı ve güncel sorunları ilave edilmiştir. Pek tabii dil sorunu nedeni ile bunları pek anlayamadık. Kanımca Barış, savaş aleyhtarı mesajı nedeni ile seçilmiştir. Klasik Yunan yazarlarından birisinin oyununun seçilmesi olayı, BİR YAKINLAŞMA, BİR EL UZATMA OLAYIDIR.*

AGON: *Oyunu nasıl buldunuz?*

KAVRİYELİDİS: *Oyun çok güzeldi. Çok ilginç, çok sevimli ve canlı. Yazarın istediği derinliğe inebilen bir komedi. Yunan karakteri taşıyan çok canlı bir orkestranın şarkıları ile bezenmişti. Eğer hatırlıyorsam, piyano, keman, buzuki, gitar ve blucin giymiş gençlerin dansları vardı. Her biri veya ulusu temsil eden masklar giyiyorlardı. Oyun çok yi sahnelenmiş ve çok iyi oynanmış bir oyundu. Abartısız söylüyorum çok iyiydi.*

AGON: *Yani yeni bir tiyatro anlayışı mıydı?*

KAVRİYELİDİS: *Evet. Yepyeni bir düşünce vardı. Bir ülkeler katına yayılma yani evrensel olma vardı. Bunu dil sorununa rağmen hissettik, yaşadık. Şarkılarda*

Yunan karakteri vardı. Barış Tanrıça'ya birlikte söyledikleri heyamola ritmi pek sıcaktı, zaten oyunun tümü sıcaktı.

***AGON:** Müziği kim besteledi?*

***KAVRİYELİDİS:** Müziği Türk besteci besteledi. Kısacası her şeyiyle güzel bir oyun."*

Agon - 10 Nisan 1987

Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun Oyununda Coşku Ve Heyecan

Yüzlerce şanslı Kıbrıslı Rum'un geçen Pazar Kıbrıs Türk Belelediye Tiyatrosu'nun sergilediği, Aristofanes'in "Barış" adlı oyununda yaşadıkları, bir tiyatro etkinliğinin dar çerçevesini aştı ve objektif olarak farklı bir nitelik kazandı.

Tek başına eylemin kendisi - Kıbrıs Türk Tiyatro Topluluğu'nun ilk kez Rum tarafına geçişi – kesinlikle büyük boyutları ve önemi olan ciddi bir siyasi olay şeklinde nitelenebilir ve bu hiç de laf icabı değil. Sanatın; özgürlük, barış ve sosyal ilerleme için mücadele eden halkların elinde bir silah olması gerektiğini ve olabileceğini söylemek de laf icabı değil.

Hınca hınç dolu o salonda tüm halkımızın bilinen özlemleri umutları ve hayallerini kolayca hissedebileceğimizi söylemek aşırı olmazdı. İki saat boyunca, ülkemizin kaderi ve geleceğini ortak kabul eden Adamız'ın sıradan insanlarının arzuları dile geldi. Sözün kısası, iki toplumumuzu, artık aynı gökyüzü altında ve daha iyi günler doğabilmesi için verilen ortak kavgalarında birleştirecek arayış ve hedeflerini kanatlandıran ve tüm istikametlere açık mesajlar gönderen net bir siyasi eylemdi.

O salon, bütün halkımızı sığdı. Kıbrıs Türkü vatandaşlarımız için o salon, sevgi ve dostluk dolu yoğun duygular; her iki toplumda da, Kıbrıs Rumları ve Türkleri'nin birlikte yaşamayı istediğine, bunun yapılabileceğine ve kin, hoşgörüsüzlük ve şovenizmden uzak, özgür, ortak bir vatan oluşturmak suretiyle bunu yapması gerektiğine inananlar tarafından verilen büyük çabaya önemli katkılar sağlayan esaslı bir olay oldu.

O gece aynı zamanda, her türlü şovenistler ve halkımızı bölünmüş tutup, aleyhine işlenen her türlü suçta sorumluluğu onlar için bir yanıt ve gerçek bir kırbaçtı. Varolan, sadece seyircilerin ifadelerindeki derin heyecan ve sıcaklık değil, aynı zamanda her yanda ışıldayan ve yarının yolu ile umudunu göstererek, herkesi tek bir insan gibi birleştiren gülümsemesiydi de...

Evet, dostluk ve sevgi geçen zamana, trajik geçmiş ve akan kanlara rağmen sönmeyen canlı bir meşale, barış için vuran istikrarlı bir kalp atışı gibi çalışarak, daha güçlü bir şekilde kanıtlandı.

Bu fırsat kaçırılmazdı ve kaçırılmadı. Ülkemizin tüm şerefli vatanperverlerinin yüreklerinde ve düşüncelerinde yaşayıp, hüküm sürüyor. Demokratik güçlerin vermekte olduğu ortak mücadelerle yaşıyor.

Ancak sadece bunlarla yetinmeyerek, bu "küçük" etkinlikten doğan diğer ihtiyaçlar – önemli olan da budur – ve bu tür etkinliklerin devlet makamlarının oynaması gereken ciddi roller daha kitlesel bir hal alarak yaygınlaştırılması gerekliliği üzerinde duracağız.

Bizce Kıbrıs sorununda barışçıl, adil ve karşılıklı kabul edilebilir bir çözüm için vazgeçilmez koşulları yaratacak olan başlıca unsuru teşkil eden ve yeniden yakınlaşmanın sağlanması yönünde, devlet tarafından çok şey yapılabilir ve yapılmalıdır.

İlk olarak hükümet ve devletin boş açıklamalar ve deklarasyonlardan kaçınması zorunluluğu vardır. Yeniden yakınlaşma, belirgin ve somut bir nitelik kazanmalıdır. Oyunun ortaya çıkardığı bir diğer hususta budur. İki toplumdaki halkçı kitleler ile demokratik kitle örgütleri ötesinde devletin sorumlulukları büyüktür.

Aynı oyundan başlamak suretiyle, toplu iletişim araçları da Kıbrıs Türk Tiyatro Topluluğu'nun ziyaretinin önemini daha yoğun bir şekilde prezente edebilirdi. Oysa RİK ne yaptı? Devlet ve hükümetin oyunundaki resmi temsiliyeti neydi? Üzüntü içinde, RİK'in bu kadar önemli bir etkinliği pratikte küçümsediğini gördük. Haberlerinde buna sadece bir, iki söz ayırdı. Burjuva basını ise bir kaç satırla işi bitirdi. RİK'in bütün çalışmayı banda kaydetmeyi değil, aynı zamanda Yunanca'ya çevrilmiş şekilde gösterme zorunluluğu var. Biz yeniden yakınlaşmanın halkımızın meselesi olmasını istiyoruz. Resmi tarafa düşen sorumluluklar çoktu.

Lefkoşa Rum Belediye Başkanı Lellos Dimitriades LBT oyuncularını kutlarken...

Hiçkimse yeniden yakınlaşmanın kolay olduğunu iddia etmiyor. Tam aksine zordur, çünkü şovenist anlayışlar, zihniyetler ve uygulamalarla mücadele etmesi gerekir. Hükümetin de açıklamakta olduğu gibi, tüm sakinlerine ait bir Kıbrıs yaratmak istiyorsak, kulağa ne kadar hoş gelirse gelsin sloganlar yeterli değildir.

Kıbrıs Türk toplumunun bugün için tüm cephelerde, belirgin uygulamalarla, yeniden yakınlaşma niyetine inandırılması gerekir. Aksi halde halkımızı bölünmüş görmek isteyenlere prim kazandırarak, bugünkü durumun sonsuza dek uzayıp gitmesine sebebiyet veririz.

Kıbrıslı Rum ve Türk değişik kitle örgütlerinin çeşitli temas ve görüşmelerinin de gösterdiği gibi yeniden yakınlaşmanın daha esaslı bir şekilde geliştirilmesi şartları, bir süreden beri olgunlaştı. Halkçı kitlelerin arzusu, bu temasların milliyetçilik ve şovenizmin çılgın savunucularının ayakları altından zemini kaydırmaya başlayacak şekilde tüm alanlara yayılmasıdır.

Herkesce, ciddi sorumluluklarını üstlenmesi için, devlete yönelik baskılar arttırılmalıdır. Kitle örgütleri kendi açılarından Satirigo Tiyatrosu'nun şahane girişiminin gösterdiği gibi kendi girişimlerinde bulunabilirler. Mütekabil örgütlere yönelecek çeşitli kitle örgütleri tarafından ele alınacak; geniş bir etkinlik, faaliyet ve girişim yelpazesi, yeniden yakınlaşmanın; Kıbrıs sorununun çözümün ve barışın taa kendisi için, daha büyük ve olumlu gelişmelerin itici gücüne dönüşecek topyekün bir kitlesel hareket olmasına katkı sağlar.

İki tiyaro örgütünün bu çok olumlu etkinliğini kutlarken devletin özellikle ve esaslı katılımıyla, çok yönlü ve daha ileri gelişimler geliştirmesini bekliyoruz. İlerici gençlik, EDON'un liderliğinde herzamanki gibi tüm güçlerini bu doğrultuda kullanacaktır.

Neolea - 30 Mayıs 1987

Barış'ın Yönetmeni Yaşar Ersoy Konuşuyor

Kıbrıs Türk Belediye Tiyatrosu'nun oyunu, tarihi önemli bir olaydır. Evet! Bu şekilde nitelendirilmesi aşırı sayılmaz. Eşsiz ve müstesna bir oyun birinci sınıf siyasi ve kültürel bir olaydı. Aristofanes'in "Barış" adlı oyununun sergilenmesi, sanatsal açıdanda özel bir etki yarattı. Yetenekli bir yönetmen olan Yaşar Ersoy'un oyunun tümüne katkıları oldu.

Kıbrıslı Türk yönetmen, zeki bir sahne çalışması ile izleyicilerin belleğinde ebediyen kalacak bir oyun yaptı.

Yaşar Ersoy kısa bir süre önce "Cumhuriyet" adlı Türk gazetesi ile bir söyleşide bulunmuştu. Bu söyleşide yer alan bazı düşüncelerini aktarıyoruz.

Kıbrıslı Türk yönetmen, Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu'nun başından beri hedefinin, kendi coğrafya özelliklerine sahip Kıbrıs insanının yaşam biçiminden esinlenerek özgün bir Kıbrıs Türk Tiyatrosu yaratmak olduğunu söyledi.

Ersoy, Cumhuriyet'te yayımlanan söyleşisinde, başlıca ilgi alanının barış olması gerektiğini de söylüyor ve "Bizim tiyatromuz, insanoğlunun bu idealini hayata geçirmek ve dünyamızın mantıklı insanlarının bu yöndeki büyük çabasını , kendi çapında bir katkı sağlamak için elindeki tüm olanaklarla mücadele veriyor. Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu'nun gerek estetik gerek içerik açısından amacı, ülkemiz insanının duygu ve düşünce açısından kendini daha çok Kıbrsılı hissetmesine yardımcı olmaktır" diyor.

Ersoy söyleşisinin devamında "Kıbrıslı Türk ve Rum sanatçılar malesef işbirliği ve deneyim alışverişi fırsatına sahip değiller. Kültür ve sanatın, sınırları olmadığına ve bir evrenselliğe sahip olduğuna inandığını da söyleyerek, "eski Yunan kültürünün, bana da ait olduğu düşüncesindeyim. Sofokles, İbsen, Shakespeare, Molier, Nazım Hikmet.. vb. hepsi bana ait. Evrensel bütün değerler bana ait. Halkların kültür miraslarına bu anlayışla bakmazsak ileri adımlar atamayız. Kültür mirası tüm insanlığa aittir" diyor."

Haravgi - 28.5.1987

İhtiyar Aristophanes'in 'Barış'ı

Türk sanatçıların gelmesiyle O'nun çağlar boyunca süren mesajını yeniden yaşatmaya karar verdiklerinde, neler oldu, neler yaşandı o gece, gördünüz mü ?

Dünya yıkıldı, yer yerinden sarsıldı o gece.

Özgür Kıbrıs'ta, Kıbrıs Türk tiyatrosunun ilk kez sunulduğu oyunda resmi kişileri de görmeyi beklerdim, fakat göremedim.

İhtiyar Aristophanes emin olun gücenmedi.

Politikanın orospu, sanatın bakire olduğunu çok iyi bilir.

Bunu o günden bu güne kadar ve akıp giden yüzyıllar boyunca çok iyi bilmektedir.

Bizi komşularımızla yalnız bıraksalardı, sorunlarımızı nasıl çözerdik.

İplerimizi biraz serbest bıraksalardı, diğer Kıbrıs'lılarla nasıl dans oynardık. Ölümsüz Aristofanes senin karşında en iyi çöpçatanlar başlarını utançla eğerlerdi.

Rueters Haber Ajansı hükümetlerin soğuk baktıklarını haber olarak bildirdi.

Lefkoşa Belediye Başkanı Kıbrıslı Türk sanhe sanatçılarının Lefkoşa'da bulunuşlarını ve temsillerini selamladı.

Lefkoşa Belediye Başkanı Lellos Dimitriades bunun bir değeri varsa benim beğenimi kazanmıştır dedi. Çünkü Dimitriades politikanın üzerine çıkabiliyor.

Bravo. Ve keşke her zaman çıkabilse.

Öyle bir dönemde ki Kıbrıs'ın Rumların ve Türklerin ortak vatanı olduğunu unutmakta olduğumuz veya bazı kişilerin bizi unutturmaya ikna etmeye calıştığı bir dönemde; skandallar adamı, ipe sapa gelmez,şom ağızlı, birinci ve büyük Aristophanes bütün parlaklığı ile ortaya çıksın sözlerini söylesin ve yeşil hattın ötesinde ve berisinde insanlar çıksın –"SÖYLE ALTIN AĞIZLIM SÖYLE Kİ BUNLARI BAZILARI ve BAZILARI DUYSUN"- ve halk heyecanlansın tüyleri bız bız olsun, üzülsün. Ne oluyoruz, bu tiyatrodur. Niye ağlıyoruz. Sahneye çıkan bu insanlar bizim insanlarımızdırlar ve seslerinin kulaklarımıza ilişmesi için tercümeye gerek yok. Cücelikten, kasıtlı davranışlardan, tek seslilikten doyduk. Şu anda kendimizi her zamankinden daha çok insan hissediyoruz.

Öyle işte.

Pek tabii ki akıllanacak kişiler bulacak.

Bazıları huzursuz olacak. Bu tiyatrocular bize planlarımızı bozarlar.

Kimler bulunacak.

Büyük tiyatro alimleri! "Onlar ki bizleri kuklanın ipleri ile bağladılar ve onların istediği zaman, işaret verdikleri zaman elimizi ayağımızı aşağıya yukarıya indirip kaldıralım. Emirle."

İhtiyar Aristophanes'in tutuklanmasına emir verecekler bulunacak.

Çünkü o yan tarafında bakireyi bulundurmak isteyecek. Kendini esas ismi ile söylemek istemediğimiz diğerini yanında bulundurmak istemeyecektir. Çünkü O'nun gerçek ismini aile sahiplerinin yanında söyleyemeyiz. Ödenmiş seyircinin yanında ve kutsal aile yuvasının ötesininde söylenebilir.

Böylesi daha kötü.

Bu ülkenin kaderidir. Hadi bakalım kurtarıcı bulabilir miyiz ?...

Alithia - 31 Mayıs 1987

Kıbrıs Türk Tiyatro Topluluğundan Lefkoşa'da Aristophanes

Lefkoşa'da, Aristophanes'in 'Barış' adlı oyununu sahneleyen Kıbrıs Türk Tiyatro topluluğu, Rum seyirciler tarafından 20 dakikayı aşkın bir süreyle alkışlandı.

Kıbrıs Türk Belediye Tiyatrosu yönetmeni Yaşar Ersoy, Pazar akşamki oyununun zaferinden sonra derin bir heyecan içerisinde, "Bu bir tarihtir. Bu oyunu izleyenler yıllarca hatırlayacaklardır" dedi.

21 Kıbrıslı Türk tiyatro sanatçısı, 1974'teki Türk istilasından sonra ilk kez tiyatro oynamak için, Lefkoşa'yı ikiye bölen "Yeşil Hattı" aştı. Ersoy açıklamasının devamında "Bu akşam iki toplum arasında bir barış köprüsü kurduk" dedi.

Lefkoşa Belediye Başkanı Lellos Dimitriades de seyirciler arasındaydı ve "Sanatta ayırıcı duvarlar yoktur ve Kıbrıs için iyi bir şeyler olacaksa bu, geniş ufuklara ve iki toplumun yeniden yakınlaşmasının gerçekleşmesi özlemine sahip olanlardan başlayacaktır" dedi.

Lellos Dimitriades, tiyatro topluluğunun ziyareti ile ilgili detayların, şehrin Türk kesimi Belediye Başkanı Mustafa Akıncı ile yakın geçmişte Venedik'te buluşmalarında düzenlendiğini de söyledi.

Barış adlı oyun, Blucinli Kıbrıslı Türk tiyatro oyuncuları tarafından Rum seyircilerin izlemesini kolaylaştırmak amacıyla bol şarkı, pandomim ve yer yer serpiştirilmiş Yunanca kelimelerle sahnelendi.

Her ne kadar seyirciler Türkçe anlamıyorlarsa da, oyuncuların tüm vurgularına kahkahalarla güldüler. Oyunun bitiminde sanatçılar seyirciler tarafından 10 dakikayı aşkın bir süre ayakta alkışlandılar. Bunu bir 10 dakika daha devam eden tempolu alkışlar izledi. Bu esnada sahneye bol bol çiçek de atıldı. Oyunun sahnelendiği tiyatro binası silahlı polislerce çembere alınmıştı. Ancak ne bir olay ne de herhangi bir protesto yaşandı.

Tanea - 26.5.1987

Coşku Verici Bir Dostluk ve Kardeşlik Etkinliği

Satirigo Tiyatrosu'nun daveti ile, Kıbrıs Türk Belediye Tiyatrosu tarafından Vladimiros Kafkarides Kültür Merkezi'nde dün akşam sahneye konan Aristophanes'in "Barış" adlı oyunu eşsiz ve heyecan verici bir dostluk-kardeşlik etkinliğine dönüştü. Kalbalık seyirci sanatçıları çılgınca alkışladı.

Salon, pek çok sanatçı, yazar-çizer yanında çeşitli kesimlerden insanlarla hınca hınç doluydu. seyirciler arasında Lefkoşa Belediye Başkanı Lellos Dimitriades, AKEL Milletvekilleri A. Fandis, A. Jartides, P. Dinklis, G. Savvides, Mihail Papapetru ve BM Temsilcisi de bulunuyordu.

Kıbrıslı Türk sanatçılar kalabalık seyirci topluluğundan gelen alkış seli ile kabul edildiler. Oyunun yönetmeni Yaşar Ersoy kısa giriş konuşmasında şunları söyledi :

"Aristophanes'in 'Barış' adlı oyununu sahneye koyarken amacımız, dünya barışı ile Kıbrısta yaşayan ve aynı ülkeyi paylaşanlar arasındaki barışa yardımcı olmaktı. Bu amaca bir damla katkı sağladıysak, biz sanatçılar için büyük bir mutluluk ve gurur kaynağı olacaktır."

Yaşar Ersoy, Satirigo Tiyatrosu'na anı hediyeleri sunarken, Satirigo Tiyatrosu Kıbrıslı Türk sanatçıları, G. Ritsu'nun dizelerinden oluşan Marios Tokas'ın meşhur şarkısı 'Barış' ile karşıladı.

Dil zorluğuna rağmen, oyuncuların şahane yorumları, capcanlı fevkalade müzik ve hem görünüm hem işlev bakımından eşsiz olan dekor sayesinde oyun mükemmel sahnelendi.

Haravgi - 25.5.1987

Bölücülük ve Şovenizme Yumruk

Kıbrıs Türk Tiyatro Topluluğunun Storovolo'daki Vladimiros Kafkarides Kültür Merkezi'nde Pazar günü sahnelediği oyun, büyük bir siyasi olay ve adamızın iki toplumunun yeniden yakınlaşmasına esaslı bir hizmet oldu.

Onlarca yıldan sonra ilk kez, bir Kıbrıs Türk Tiyatro topluluğunun, tamamiyle Rumlardan oluşan bir seyirci önüne çıkması –ki Aristophanes'in çok çarpıcı çalışması 'Barış' adlı oyunla oldu – her iki tarafta da iyi niyet ve gerçek bir arzu bulunduğu zaman, yeniden yakınlaşmanın bir slogan olmaktan çıkabileceğini ve ortak vatanımıza büyük hizmetler sağlayacak bir uygulamaya dönüşebileceğini gösterdi.

Etkinlikle ilgili teşvik ve girişimleri yapan 'Satirigo Tiyatrosu' ile her türlü engeli aşarak buna hevesle uyan Kıbrıs Türk Belediye Tiyatrosu, Pazar akşamı iki toplum arasındaki ilişkilerde yeni ufuklar aştı. Buna paralel olarak, Kıbrıs Türk Tiyatro topluluğu, sanata gerçek bir işlev kazandırıp, dostluk, barış ve işbirliği köprüsü haline getirerek sanatın büyük gücünü gösterdiler.

İki tiyatro topluluğunun elemanları ortak vatanı olan, sevgi ile iki toplum arasındaki temas ve güvenin yeniden tesisine olan dinmez arzudan ilham almış şekilde, bu öncü işbirlikleri aracılığı ile herkese ve özellikle de iki toplum liderliğine izlenecek parlak bir örnek sundular. Ancak herşeyin üzerinde vatanımızın tüm insanlarının, bölücü duvarları yıkma ve daha önce olduğu gibi barış ve kardeşlik içinde birlikte yaşama yönündeki sarsılmaz arzusunu dile getirerek, bunun sadece arzulanan bir olgu değil aynı zamanda mümkün olduğunu da gösterdiler.

Pazar akşamı, perdenin kapanmasıyla yaşananlar tarif edilemez. Orada bulunan 500'ü aşkın şanslı insan, bunları hiçbir zaman unutamayacak, bulunamayanlar ise asla yaşayamayacak. Rum seyirciler gözleri yaşlı 15 dakikanın üzerinde Kıbrıslı Türk oyuncuları ve oyuna emeği geçenleri alkışladılar. Onlar ise, aynı heyecan içinde seyircilerin bu takdirine sürekli eğilerek verdikleri selamlar ve alkışların yanında kendilerine verilen çiçekleri, gösterilen ve sıcakca kabule karşılık, küçük bir minnet, minnettarlık gösterisi olarak kalabalığın üzerine atarak karşılık veriyorlardı.

Eşsiz anlardı ve tekrar yaşanması gerekir. Gecenin doruk noktası, Kıbrıslı Türk sanatçıların, Satirigo Tiyatrosu mensuplarını sahneye davet etmesiydi. Ev sahibi Rumlar ile misafir Kıbrıs Türklerinin Vladimiros Kafkarides Kültür Merkezi'nde, birbirine kenetlenmiş vaziyette havaya kalkan yumrukları geceye en iyi şekilde damgayı vurdu bu damga kenetlenmiş yumruklardı. Bölücülüğün yapay duvarlarına ve şovenizmin suratına kuvvetle inen yumruklar...

Sadece bu oyunla, her ne kadar başaramadılarsa da bir başlangıç kıvılcımı çakmayı başardılar ve iki toplum arasındaki, çok sınavlardan geçmiş ve yaralanmış güveni, yeniden tesis etmeyi becerdiler.

Pazar akşamı, Vladimiros Kafkarides Kültür Merkezi'nde büyük ve belirleyici önemle, ilerici bir adım geçekleşti. Satirigo ile Kıbrıs Türk Belediye Tiyatrosu mensupları başlangıcı gerçekleştirdi. Bundan dolayı kendilerine minnettarız. Ancak bunun devamı hepimizin meselesidir. Sanat, spor, ekonomi, siyaset ve genel olarak hayatın tüm alanlarında önümüze örülen duvarlar er ya da geç yıkılacaktır. Birlikte yaşamayı istiyoruz ve yapabiliriz. Çünkü, bu ülke bizimdir. Kıbrıs Rumları, Kıbrıs Türkleri, Ermeniler, Latinler ve Maronitler hepimizindir.

Aristophanes'in 'Barış' adlı oyunu dostluk ve barışın yeniden tesisi bayrağını çıkış noktasından aldı. Bitişe kadar uzun bir yol var ancak, onu katedeceğiz. Bitişte bayrağı öteki barış devralacak. Gerçek barış...

Ve o zaman, geçen Pazar yaşananlar günlük yaşanan olaylar olacak. İmrenilen ve bu kadar çok arzulanan bir günlük yaşam ...

Ergatiko Vima - 27.5.1987

***Not:** Kıbrıs Rum ve Yunan basınında, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile "Barış" oyunu hakkında yayımlanan yazıların ve söyleşilerin Türkçe çevrisini Yücel Köseoğlu ve TAK Ajansı'ndan Öztürk Yıldırım Bora yapmıştır.*

Türkçe Bilmeden Türkçe "Barışı" Anlamak ve Alkışlamak…

LBT "Barış" oyununu seçip sahnelerken iki toplum arasındaki yakınlaşmayı, barışa katkıda bulunmayı ve ortak bir duyarlılık yaratmayı hedefler.

Bu amaçla sadece Türkçe bilenlerle iletişim kurmanın ötesinde, Türkçe bilmeyenlerle de iletişim kurmanın gerekliliğine inanan LBT; ortak bir çağrışım temeli arayışında, içinde yaşanılan coğrafyanın kültürel unsurlarını hesaba katarken, diğer yandan da evrensel değerlerle buluşmanın yollarında yürür.

Bu ortak çağrışım temelinde LBT, Aristophanes'in "Barış" oyununu; Kıbrıs coğrafyasının ortak kültürel değerleri ve evrensel insanlık kültürünün yapı taşlarıyla sahneleyerek; Türkçe bilenlerle de bilmeyenlerle de insandan insana, sıcak, dostça bir iletişim kurar. Ve oyun sonunda tiyatroda, insanın engellenemez barışçıl buluşmasına tanık olunur.

Kıbrıs Rum Devlet Tiyatrosu Müdürü Yönetmen Evis Kavriyelidis'in ***"Oyun çok güzeldi, çok ilginç, çok sevimli ve canlı... Çok canlı bir orkestranın şarkıları ile bezenmişti... Bir ülkeler katına yayılma yani evrensel olma vardı. Abartısız söylüyorum çok iyiydi"*** sözleri oyunla buluşmanın bir ifadesidir.

Bu buluşmayı başka Rum yazarlar ve eleştirmenlerde ifade eder. Örneğin Haravgi gazetesinde Bolidoros Bolidoridis ***"Cesaretle söyleyebiliriz ki, sadece görmedik aynı zamanda yaşadık. Yaşadığımız bizim için unutulmazdır. Ender bir sanat olayı idi"*** diye düşüncelerini ifade eder.

Polikorpus Polikarpu ise oyun hakkında şunları yazar: ***"...Söz ve hareketler mükemmel bir uyum içindeydi... Hareketler, danslar, semboller ve müzik sözün yerine geçmişti... Oyun coşkulu bir eğlence, esaslı, canlı ve tam bir halk şöleniydi... Canlı orkestra tarafından çalınan has geleneksel Kıbrıs müziğiydi, danslar ise meşhur Kıbrıs halk rengindeydi... Seyirci topluluğu eğleniyor. Dil engel olmadan oyunu anlıyorsunuz... Yönetmenin bilgi ve titizliği oyuncuların perfomansına yansıyor..."***

Bir çok Kıbrıslı Rum ve Yunan eleştirmenin yazdığı ortak görüş; LBT'nin 2407 yıllık Aristophanes'i ve "Barış"ı çağdaşımız ve Kıbrıslı yapmasıdır. Çağının düşünsel mayalanışıyla, toplumsal ve siyasal devinimiyle, Kıbrıs coğrafyasının ve tarihinin ortak kültürel değerleriyle, tiyatro sanatının gerektirdiği estetik ölçülerle Aristophanes'in "Barış" oyununun sahnelenmesi, Türkçe bilen bilmeyen ama aynı coğrafyada yaşayan insanların tiyatroda engellenemez buluşmasını ve alkışlamasını sağlar.

Bu buluşmada; reji, oyunculuk, müzik, koreografi, dekor, kostüm, ışık, tüm unsurlar hepsi bir tek dil oluştururlar: Tiyatro dili. Sözcükler Türkçe ama izleyenlerle iletişim kuran dil, **"Tiyatro Dili"**dir... Bu dil gözlerden ve kulaklardan geçerek, birbirinden çarpıcı imgeler oluşturarak belleklere ve yüreklere yerleşen **"Tiyatro Dili"**dir. **"Tiyatro Dili"** uluslarüstü evrensel insan dilidir.

Kıbrıslı Türk ve Rum Sanatçılar "Barış" oyununun dekoru önünde... 24.5.1987

"Barış" oyununda oyuncular seyirciyi selamlarken...

Barış'ın, "Skandal" ve "Sorumsuzluk" Olduğunu İddia Edenler

LBT'nin Güney Kıbrıs'ta Rum izleyicilere **"Barış"**ı sunmasını olumsuz değerlendiren iki yayın organı vardı: Biri KKTC Enformasyon Dairesi'nin yayımladığı **"KIBRIS-Northern Cyprus Weekly"** adlı gazete, öbürü de Arman Ratip'in yayınladığı **"PAN Haber Yorum Dergisi"**

Enformasyonun İngilizce yayınladığı gazete, "Barış"ın Güney Kıbrıs'ta aşırı güvenlik önlemleri çerçevesinde oynanmasını **"A BIG SCANDAL"** olarak değerlendirilir. PAN Haber Yorum dergisinde Arman Ratip ise yazdığı "Başyazı"da Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sorumsuz bir davranışta bulunduğunu iddia eder. Temmuz 1987 tarihli PAN Haber yorum dergisinde Arman Ratip imzasıyla yayımlanan başyazı şöyleydir:

"BELEDİYE TİYATROSU'NUN SORUMSUZCA DAVRANIŞI

Bazıları diyecek ki: 'Küçük bir kültür alışverişini büyük bir sorun haline getirmenin anlamı var mı?' VAR. Belediye Tiyatrosu'nun Mayıs ayında Güney Kıbrıs'a geçip bir Yunanlının oyununu oynamaları bizce sorumsuzca bir davranıştır. Bu davranış, Rumların sürekli aleyhimize kullandıkları propaganda zincirine yeni bir halka eklemiştir.

Kuşkusuz, yanlışlık, Belediye Tiyatrosu'na, Güney Kıbrıs'a geçme iznini vermekle başlar. Rumların, KKTC'ye karşı izledikleri politikayı, fazlaca detaya inmeden anlatan tek bir kelime vardır: 'DÜŞMANCA'. Yıllardır, Rumlardan KKTC'ye karşı bir tek dostça hareket veya davranış görmedik. Yıllarca sabırla bekledik. Yıllarca BM çözümlerine saygı göstererek iyi niyet göstererek bu çözümleri kabul ettik. Bunca iyi niyete karşı Rumlardan ne aldık? Rumlardan aldığımız sadece bir 'HAYIR' değil. Hayır ile birlikte Rumlar bize karşı şeytanca ve düşmanca bir politik kampanya başlatarak, yıllarca yalanları ile bilinçli ve sistematik bir plan uygulayarak KKTC'yi ortadan kaldırmak için her çareye başvurdular.

Biz Güney Kıbrıs ile kültürel alışverişin karşısında değiliz.

Ancak bu olay, Rumların KKTC'yi resmen tanımasından sonra düşünülebilir. Hele Rumlar, KKTC'nin bağımsız bir devlet olduğunu kabul etsinler, ondan sonra kültürel alışverişi düşünürüz.

Şimdi Rumlar, dönüp dünyaya şöyle haykıracaklar: 'İşte bakın. Kıbrıslı Kıbrıslıdır. Türk veya Rum Kıbrıslılar kardeşçe Kıbrıs Cumhuriyeti bayrağı altında yaşayabilirler.' Bunların çok saçma yalanlar olduğunu hepimiz de biliyoruz.

Ümit ederiz bundan böyle gerek Belediye Tiyatrosu'nun gerekse herhangi başka bir grubun böyle sorumsuzca davranışlarına izin verilmez..."

Denktaş'tan Akıncı'ya "Aman ha! Sakın Böyle Bişey Yapma!"

LBT'nin Güney'e geçip "Barış" oyununu Rum seyircilere sunması; oyunun beğenilmesi, coşkulu bir gece yaşanması ve Kıbrıs Rum ve Türk basınında ve dünya haber ajanslarında geniş yer bulması bu organizasyona emek veren herkesi sevindirir.

Lefkoşa Türk Belediye Başkanı Mustafa Akıncı ise duygu ve düşüncelerini bir bildiriyle kamuoyuna açıklar. Akıncı bildiride, gerçekleşen sanat olayının, iki toplumun yakınlaşması ve barış ortamına yapacağı katkının önemini vurguladıktan sonra, şöyle devam eder:

"...Kıbrıslı Rum tiyatro sanatçılarının da, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda oyun sahnelediklerini görmekten memnun olacağımızı belirtirken, yeni tiyatro sezonunda böyle bir olayın yer alabilmesi için girişimde bulunacağımı duyuyorum."

Aynı doğrultuda LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy da bir açıklama yaparak, ***"Satirigo Tiyatrosu'nu kendi sahnemizde ağırlamak için davet edeceğiz"*** der.

Bu açıklamalardan sonra Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, Belediye Başkanı Mustafa Akıncı'yı arar. Gerisini Mustafa Akıncı'nın **"Belediye Başkanlığı'nda 14 Yıl"** adlı kitabında yazdıklarından okuyalım:

"Demecimde, şimdi sıranın Rum sanatçılarda olduğunu ve onları da bizim sahnelerimizde görmek arzusunu beyan edince, Denktaş hemen telefona sarıldı ve "Aman Ha ! Sakın böyle birşey yapma!" dedi. Bana izin vermeyeceklerini ifade etmek suretiyle, daha başlamadan, girişimi öldürmeyi yeğledi. Oyunun Güney'de sahnelenmesinden sonra, bir gazetede "Kaynanalar Bıraksa..." başlığıyla, iki toplumun kendi haline bırakılması halinde iyi geçineceklerini vurgulayan bir yazıyı da görünce herhalde kan beynine sıçramıştı! Zaten Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun Güney'e geçişine çok hevesli olarak izin vermediği açıktı. Bu şundan da belliydi: Sanatçılar gitti, oynadı, dünya basını izledi, Rum basını izledi, ama Kıbrıslı Türk gazetecilerin bu tarihi olayı izlemesine olanak verilmedi."

Başta Rauf Denktaş olmak üzere tüm egemen çevreler Satirigo Tiyatrosu'nun Kuzey'e gelip Kıbrıslı Türklere oyun sahnelenmesini var güçleriyle engellemeye çalışırlar... Zaten o yıllarda Kuzey'den Güney'e, Güney'den Kuzey'e sinek uçmasına bile izin vermezlerdi. LBT'nin Güney'e geçerek yarattığı yakınlaşma ve yumuşama ortamı, ayrılıkçıların kanını beynine sıçratır. Çünkü beklentileri olan ilgisizlik, düşmanca tavır, saldırı, provokasyon, oyunu beğenmeme vb. durumların hiçbiri gerçekleşmez. Aksine LBT ve Satirigo Tiyatrosu ada tarihinde tiyatro sanatı vasıtasıyla iki toplum arasında **"barış köprüsü"** kurar.

O sezon *(1987-88)* Satirigo Tiyatrosu'nun Kuzey'e gelişine KKTC makamları izin vermez. Ancak Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Satirigo Tiyatrosu'nun eksilmeyen barış inadı sürer ve ilerleyen yıllarda iki toplumlu ortak etkinlikler yapmayı, karşılıklı turneler düzenlemeyi, ortak oyunlar sahnelemeyi başarırlar. Bu konular ilerleyen sayfalarda yer alacak.

Çağının düşünsel mayalanışıyla, toplumsal ve siyasal devinimiyle, Kıbrıs coğrafyasının ve tarihinin ortak kültürel değerleriyle, tiyatro sanatının gerektirdiği estetik ölçülerle Aristophanes'in "Barış" oyununun sahnelenmesi, Türkçe bilen bilmeyen ama aynı coğrafyada yaşayan insanların tiyatroda engellenemez buluşmasını ve alkışlanmasını sağlar.

Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği

Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği'nin Kazandırdıkları

Lefkoşa Türk Belediyesi'ni sadece çöp toplayan bir kuruluş olarak gören anlayışa son vermek ve *"çağdaş belediyecilik"* anlayışını yerleştirmek için Mustafa Akıncı, 1980 yılında kültür sanat çalışmalarına yönelir. Lefkoşa kent halkına temizlik, sağlık, bayındırlık gibi hizmetlerin yanında kültür sanat hizmetlerinin de götürülmesi için Lefkoşa Belediye Meclis'inde karar alınır.

Lefkoşa'nın canlılığı, geleceğe dönük sürekliliği açısından kültür sanat hizmetlerine önem veren Belediye Başkanı Mustafa Akıncı, Kıbrıs Türk belediyecilik tarihinde bir ilki gerçekleştirir. Belediye Meclisinde alınan kararla, panayır anlayışından uzak, sanat ağırlıklı **"Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği"** 8-14 Eylül 1980 tarihleri arasında düzenlenir. Bu Şenlik, Kıbrıs Türk kültür sanat ortamına büyük bir hareketlenme, canlılık getirir. Devletin yapmadığını, Lefkoşa Belediyesi'nin yapmaya başlamasıyla sanatçılar hareketlenir ve yeni eserleriyle toplumu buluştururlar.

Lefkoşa Belediyesi, Kıbrıs Türk kültür sanatını geliştirmek, çağdaşlaştırmak, yaygınlaştırmak için kültür sanat örgütleriyle işbirliği ve dayanışma gerçekleştirir. Sanatçıların yeni eserler vermesi için özendirici ve destekleyici çalışmalar yapar. Düzenlediği etkinliklerle, toplumla sanatçıları ve eserlerini buluşturur.

Edebiyattan tiyatroya, müzikten, resime, karikatürden fotoğraf sanatına, halk danslarından araştırmacılığa kadar bir çok alanda canlanma, hareketlenme yaşanır. Özellikle **"Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği"** etkinlikleri çercevesinde düzenlenen sanat dallarındaki yarışmalar, yeni eserlerin ortaya çıkmasına ve gençlerin teşvik edilmesine olanak yaratır.

Bu arada kültür sanat çalışmalarına yönelen Mustafa Akıncı'ya ve Lefkoşa Belediyesi'ne, dönemin UBP Hükümeti ve yayın organı Birlik gazetesi, ***"temizlik işlerini bıraktı sanat işleri yapıyor"*** diye düzeysiz eleştiriler yapar. Ancak Lefkoşa Belediyesi, kültür sanat örgütleriyle yaptığı işbirliği ve dayanışmayla, kültür sanat çalışmalarını geliştirerek sürdürür.

1980'li yıllarda UBP Hükümeti, iktidarının sürekliliğini sağlamak için, toplumun direncinin kırılması moral değerlerinin çökmesi ve gelişme yollarının kapatılması amacıyla yoğun bir anti-kültür yani kültürsüzleştirme politikası uygular. İşte bu zaman diliminde Lefkoşa Belediyesi, katılımcılık ilkesi çerçevesinde, kültür sanat örgütleriyle işbirliği yaparak, ilerici, demokratik ve çağdaş kültürün ve ürünlerinin yaratılmasında önemli bir görev yerine getirir.

Devletin yapmadığını, Lefkoşa Belediyesi'nin yapmaya başlamasıyla sanatçılar hareketlenir ve yeni eserleriyle toplumu buluştururlar.

Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı, 3. Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği kitapçığında şu görüşleri yazar:

".....Daha yaşanabilir bir çevre özlemi, kuşkusuz ki, salt fiziki çevreyi kapsamıyor. Kentte yer alması gereken kültür-sanat etkinlikleri, yaşamın vazgeçilmez bir yanını oluşturuyor. Lefkoşa Belediyesi, olanakları çerçevesinde,

Afiş : Musa Kayra

Afiş : Emin Çizenel

Afiş : Hikmet Uluçam

Afiş : Nilgün Güney

Afiş : Hikmet Uluçam

Afiş : Nilgün Güney

Başkentin kültür-sanat yaşamına katkıda bulunmakta... Bu yıl üçüncüsünü düzenlemekte olduğumuz Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği, bu çabanın bir parçasını oluşturuyor.

Bu yıl Haziran ayında, resim, müzik, folklor, karikatür, tiyatro vs. alanlarda, yine yoğun etkinliklere sahne olacak Başkentimiz.... Kendi içimizden çıkmış sanatçılarımız yaratacaklar, yarattıklarını halkımıza sunacaklar. Halkla diyalog kuracaklar, onunla bütünleşecekler. Yerel yönetim olarak, bu ortamı halkımıza ve sanatçılarımıza hazırlamak da bizim görevimizdir.

Artık geleneksel bir nitelik kazanmaya başlayan Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği, Kıbrıs Türk Halkının kültür-sanat yaşamında küçük de olsa bir katkı sağlayabiliyorsa, bundan büyük kıvanç duyacağız. Ayrıca, kültür sanat şenliği etkinliklerinde emeği geçen tüm arkadaşlarıma, teşekkürü bir görev sayıyorum."

Şenlik Çerçevesinde "Yazın Sanat Ödülü" Yönetmeliği

Yazın sanatını desteklemek ve Lefkoşa Belediye yayınlarını hayata geçirmek için Lefkoşa Belediyesi çalışmalar yapar. Bu doğrultuda Lefkoşa Belediye Meclisi 18 Ocak 1983 tarihli toplantısında 2/83 sayılı kararla 'Yazın Sanat Ödülü Yönetmeliği'ni oybirliği ile kabul eder. Belediye Başkanı Mustafa Akıncı **"Yazın Sanat Ödülü Yönetmeliği"**ni 21 Ocak 1983'te kamuoyuna söyle açıklar :

"Lefkoşa Belediyesi Yazın Sanat Ödülü kurdu. Belediye Meclisi'nde oybirliğiyle alınan karar uyarınca hazırlanan bir yönetmelik çerçevesinde, 'Lefkoşa Belediyesi Yazın Sanat Ödülü' oluşturulmuştur. Buna göre, her yıl değişik bir yazın dalında yarışma açılacak ve yapıtlar Belediye

Meclisi'nde kültür, düşün ve sanat alanında kendini kanıtlamış kişiler arasından seçilecek, seçiciler kurulunda değerlendirilecektir. Dereceye giren yapıtların ilk basım ve yayını belediye tarafından yapılacak; ayrıca dereceye girenlere ödül verilecektir. Lefkoşa Belediyesi, çağdaş belediyecilik anlayışının gereği olarak, ileriye doğru bir adım daha atabilmiş olmasının kıvancı içerisindedir."

Gerçekten de Lefkoşa Belediyesi hem belediyecilik tarihinde, hem de Kıbrıs Türk toplumunun kültür sanat tarihinde ileri adımlar atar. Bu ileri adımların bir çoğu da kültür sanat alanında atılan ilk adımlardır. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği, Lefkoşa Belediye Yayınları, resim, fotoğraf, karikatür, edebiyat, müzik, afiş, alanlarında yapılan yarışmalar, sergiler, halk dansları gösterileri, açık oturumlar, gölge oyunu – Karagöz'ün yeniden canlanması, çocuklara yönelik sanat çalışmaları vb. Kıbrıs Türk kültür sanat hareketine yeni açılımlar ve dinamizm getirir. Bu konuda Karikatürcüler Derneği Başkanı Hüseyin Çakmak'ın ve Musa Kayra'nın, fotoğraf sanatçısı Kadir Kaba'nın, şair Fikret Demirağ'ın araştırmacı yazar Mustafa Gökçeoğlu'nun, gölge oyunu sanatçısı Mehmet Ertuğ'un Has-Der Başkanı Kani Kanol'un ve daha nice sanatçı ve yazarın yazıp söyledikleri aynı doğrultudadır.

Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği'nin Taşıyıcıları

Antidemoktatik baskılara direncin ve I. Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği'nin yarattığı ortam sonucu olarak kurulan LBT, kurulduğu andan başlayarak, ilerleyen yıllarda da "Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği"nin ve demokratik-ilerici toplumcu kültür sanat hareketinin en önemli taşıyıcısı olur.

Belediye Başkanı Mustafa Akıncı'nın demokrat, sanatsever anlayışı; LBT kurucularının kararlı, cesaretli sanatçı tavırları; Çağdaş Sanatçılar Derneği, Halk Sanatları Derneği gibi kültür sanat örgütlerinin katılımcılık ve işbirliği anlayışı; ve yazarların, sanatçıların dayanışma ruhunun o dönem buluşması, demokratik-ilerici-toplumcu kültür sanat hareketine canlılık getirir. Buna bir 'Eş Zamanlı Buluşma' da denilebilir.

ÇAĞ-DER Başkanı Fikret Demirağ Hikmet Uluçam'a plaketini takdim ederken...

LTB Başkanı Mustafa Akıncı Mustafa Gökçeoğlu'na plaketini takdim ederken...

Deniz Çakır, Ahmet Okan ve Acar Akalın Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği'nde...

Hikmet A. Mapolar ve Kutlu Adalı eşleriyle şenlik resepsiyonunda...

Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği'nde seyirciler...

Bu eş zamanlı buluşmada herkesin payı bulunmaktadır ama, LBT'nin üç sanatçısının (Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu) etkinliklerin yapılmasında, düzenlenmesinde, Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği'nin yürütülmesinde hem düşünsel anlamda hem de iş gücü anlamında önemli payı ve sorumluluğu bulunmaktadır. Bu sorumluluk paydasında dönemin Belediye Meclisi Kültür Sanat Komitesi Başkanı Mahide Ergün'ün iyi niyetli yaklaşımlarını da yazmalıyız. O yıllarda Lefkoşa Belediyesi'nin kültür sanat etkinliklerine destek olan yazar ve sanatçıların isimlerini belirtmek tarihi bir sorumluluktur. Bu isimler şunlardır :

Mevcut düzenin tuzaklarında, yaygınlık adına saygınlığın ve niteliğin göz ardı edilmesi, popüler kültürün egemen kılınması, "Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği"nin değer kaybetmesine neden olur.

Fikret Demirağ, Kutlu Adalı, Emin Çizenel, Haşmet Gürkan, Cumhur Deliceırmak, Şener Levent, Hikmet A. Mapolar, Orbay Deliceırmak, Özker Yaşın, Kadir Kaba, Nilgün Güney, Ahmet Okan, Acar Akalın, Ümit Ali, Musa Kayra, Mustafa Gökçeoğlu, Mehmet Ertuğ, Filiz Naldöven, Harid Fedai, Ali Atakan, Hikmet Uluçam, Güner Pir, Ahmet Aziz Üstat, Ahmet Şevket, Salih Bayraktar, Feriha Altıok, Neriman Cahit, Perihan Toygan, Serhan Gazioğlu, Özden Selenge, Feridun Işıman, Ayhan Menteş, Şinasi Tekman, Ali Nesim, Salih Öztoprak, Sabahattin İsmail, Çetin Kasapoğlu, Bekir Kara, Sami Alhun, Mehmet Uluhan, Cevdet Çağdaş, Aylin Örek, Erdinç Gündüz, Ferahsat Gürsoy, Aydın Kalfaoğlu, Fikret Özgün, Dilek Aktolga, Gülsen Sencer, Özkan Pastırmacıoğlu, Fikri Direkoğlu.

'Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği' Sorunlarla Boğuşur

Lefkoşa Belediyesi'nin katılımcılık ilkesi çerçevesinde, kültür-sanat örgütleriyle işbirliği ve dayanışma yaparak düzenlediği **'Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği'** altı yıl düzenli bir şekilde yapılır. Ve ülkemiz kültür-sanatına çok önemli katkılar sağlar.

Ancak 'Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği' süreç içinde amacından ve ilkelerinden uzaklaşır. Mevcut düzenin tuzaklarında, yaygınlık adına saygınlığın ve niteliğin göz ardı edilmesi, popüler kültürün egemen kılınması, "Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği"nin değer kaybetmesine neden olur.

Bunun yanında süreç içinde toplumun kültürel-politik öncülerinden toplumsallığın çıkartılmaya başlanması, depolitizasyonun dayatılması ve bunun sonucu birey ya da grup merkezli savrulmalar, bölünmeler, bencillikler, çıkar hesapları sanatı ve sanatçıyı dayanışma ve işbirliği ruhundan koparır. Bu durum da 'Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği'ni olumsuz yönde etkiler.

Bütün bu olumsuz gelişmelere Lefkoşa Belediyesi'nin mali sıkıntılarını ve Şenlik'in yaşamsal bir sorunu olan mekan sorununun çözümlenmemesi ilave edildiğinde, 'Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği''nin etkinlik sayısı her yıl artmasına karşın, kan kaybetmesine yol açar. Özellikle Şenlik'in amaç, nitelik ve ilkelerinin sapması yozlaşmasına sebep olur.

"3.Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği" kitapçığında Çağ-Der Başkanı Fikret Demirağ, yazdığı yazıda kültür-sanat ögütlerinin sorunlar, kopmalar ve dağılmalar yaşadığını şöyle işaret eder :

"...Çağ-Der olarak bu yıl şenlikte etkin bir görev alamıyoruz, ne yazık ki. Bunun çok ve karmaşık nedenleri var; burada ayrıntılara girmeyi yararsız buluyorum.

Ancak şu kadarını söyleyebilirim ki, derneğimizin bu aşamada bir takım iç sorunları var. Bu sorunları çözümlemek kendi iç sorunumuzdur. Bu yazının konusunun kapsamı dışındadır.

Sonuç olarak, bizim Çağ-Der olarak görüşümüz şudur:

Bu Şenlik sürmeli."

Ancak Çağ-Der *(Çağdaş Sanatçılar Derneği)* sorunlarını çözemez, kopmalar ve dağılmalar yaşanır. Ve dernek tamamıyla işlevini yitirip tarihe karışır. Oysa 'Lef-

koşa Kültür Sanat Şenliği''nin başlamasında ve etkinliklerin düzenlenmesinde Lefkoşa Belediyesi kadar Çağ-Der'in payı vardı.

Çağ-Der'den ayrılan bir grup sanatçının kurduğu Görsel Sanatçılar Derneği üyesi Emin Çizenel ise Şenlik kitapçığında şu görüşleri yazar:

" ... Geçmiş iki şenliğin eleştirisinden çok, gelecek şenliklerin sağlıklı bir toplumsal çizgiye oturtulması yolunda tartışmalar açmaktan yanayım.

'Sanat şenliklerindeki amaç nedir, ya da ne olmalıdır ?' tartışmaları, belli zorlamalarla çizilecek perspektifle görülmemelidir bence. Belli kalıplar arayıp ona uydurmaya çalışmak eğilimleri gerçek anlamda toplumsal çizgiden samimiyetsizce sapacaktır.

Bizim gibi hızla yozlaşmanın, arabesk zevksizliginde durakla-yan bir toplumda, şenliklerin içe-rigindeki ölçülendirmeyi tekrar tekrar düşünmek gerekir.

Emin Çizenel / 5.6.1982

... Bizim gibi hızla yozlaşmanın, Arabesk zevksizliğinde duraklayan bir toplumda, şenliklerin içeriğindeki ölçülendirmeyi tekrar tekrar düşünmek gerekir.

...Sanattaki zevksizlik eğilimlerinin önlenmesi için şenliklerden ve dolayısıyla sanatçılardan beklenen işlev, ancak nitenikli etkinliklerin yaygınlaştırılması, eğitim ve yarışma yolu ile üstün nitelikli yapıtların üretilmesine destek olunması ile olur."

Fikret Demirağ ve Emin Çizenel'in belirttiği hususlar 'Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği''nin geleceğini tehdit eden hususlardı. Bu konularda görüş, düşünce ve eleştirilerini ortaya koyan sanatçı ve dernekler giderek artmakta ve aynı zamanda ayrışmaktaydılar.

Şenlikte yaşanan sorunların aşılması ve şenliğin amacı doğrultusunda, nitelikli etkinliklerle devam etmesi için Lefkoşa Belediyesi ile kültür sanat örgütleri sürekli toplantılar yapar. Ancak toplantılar sorunların görünenden daha büyük olduğunu ortaya çıkarır. Örneğin 'Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği''ne çok büyük katkılar koyan Halk Sanatları Derneği (Has-Der) yönetim kurulu adına şenlik kitapçığında şu görüşlere yer verir:

"... Bu yazı, bu gerçekler ışığında Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği'ne kısa bir eleştiridir.

...1982 Şenliği hazırlıklarına başladığı ilk toplantıda ortaya çıkan en birincil sorun maddi sorun idi. Bu bizim için şaşırtıcı olmadı. KTFD'de paraya sahip kesimin, halkımızın gerçek kültürüne önem vermemesi ve desteklememesi ne yeni ne de beklenmeyen bir şeydi.

...Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği'ne ancak biz, kültür ve sanat dernekleri, canla başla çalışarak olanak yaratabiliriz. Burada Lefkoşa Belediyesine düşen görev ise, kültürümüzün gerekliliğini gerçekten kavrayıp yıllık bütçesinde bu kavrayışı ıspatlamalıdır.

...İkinci bir sorun ise sanatçı ile halk arasındaki diyaloğun kopuk oluşu idi.. Ancak bazı sanatçıların ortaya çıkardıkları eserlerin de halktan kopuk oluşu, söz edilen diyaloğun kurulamamasına yol açmaktadır.

...Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği'ne katılan tüm yönetici, sanatçı ve derneklerin bu eleştirilerimizi göz ardı etmemeleri Halk Sanatları Derneği olarak bizim özlemimizdir."

Dönemin Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı ise şenlikte yaşanan mekan sorunu hakkında **'Belediye Başkanlığı'nda 14 Yıl'** kitabında şöyle yazar:

"... Bu eksikliği, kültür sanat şenliklerini yaparken çok hissettik. Bazen, Çocuk Parkı'nda sahne kurarak, bazen Ortaköy'de, o zamanlar çöldeki bir vaha niteliğindeki, Efruz Apartmanı'nın hemen arkasında bulunan küçük amfi biçimindeki mekanı (Neptün) kullanarak etkinliklerimizi gerçekleştirdik. Daha sonra, Kızılbaş'ta Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun arkasındaki yazlık sinema olarak kullanılan mekanı düzenleyerek, etkinlikleri

orada yapmaya çalıştık ama, Lefkoşa için uygun mekan her zaman sorun oldu."

Mustafa Akıncı'nın belirttiği mekan sorununa çözüm getirmek için Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ilerleyen yıllarda büyük mücadele verir. Bu mücadele hala devam etmektedir. Çünkü sorun çözümlenmiş değildir. Bu konuyu, ilerleyen bölümlerde daha geniş bulabilirsiniz.

"Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği", doğru amaçlarla ve heyecanla, çoşkuyla başlamasına rağmen, yukarıda belirtilen sorunlarla boğuşur. Bu durum ise şenliği zaafa uğratır.

Şenlikte 'Yazın Sanat Ödülü Yönetmeliği' Çiğnenir

'Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği' etkinlikleri çerçevesinde, yazın sanatına destek olmak, yeni yazarların ve yeni ürünlerin ortaya çıkmasını teşvik etmek için Lefkoşa Belediyesi **"Yazın Sanat Ödülü Yönetmeliği"** ni yapar. Bu çerçevede her yıl düzenlenen Şenlik'te bir yazın sanatı alanında yarışma düzenlenir ve ödüllendirmenin yanında, dereceye giren eser Lefkoşa Belediye Yayınları olarak basılıp yayımlanır.

1983'te öykü alanında düzenlenen yarışmada dereceye giren eserler **"Öyküler 83"**, 1984'te oyun yazma yarışmasında dereceye giren eserler de **"Oyunlar 84"** adıyla Lefkoşa Belediye Yayınları olarak basılıp yayımlanır. Üçüncü yarışma olarak da roman dalında olması komite tarafından kararlaştırılır.

Bu sürece kadar 'Yazın Sanat Ödülü'nde bir takım sıkıntılar yaşanır; seçici kurul üyelerinin toplantılarında yaptığı değerlendirmeler, yine seçici kurul üyeleri tarafından kamuoyuna sızdırılır, yıpratıcı çeşitli spekülasyonlar yapılmasına ve güven ortamının zaafa uğramasına yol açılır.

1985'te, roman dalında düzenlenen yarışmada ise çeşitli çıkar hesaplarıyla, etik değerler ve 'Yazın Sanat Ödülü Yönetmeliği' çiğnenerek, dereceye giremeyen Sabahattin İsmail'in **'Savaşların Gölgesinde'** romanı Lefkoşa Belediye Yayınları olarak basılıp yayımlanır.

1985'te Kıbrıs Türk yazın sanatının en kısır alanı olan roman dalında düzenlenen yarışmaya toplam iki eser gönderilir. Biri Sami Alhun'un **"Uyumsuzlar"** diğeri de Sabahattin İsmail'in **'Savaşların Gölgesinde'** adlı romanlarıdır. Ancak seçici kurul *(Kutlu Adalı, Harid Fedai, Fikret Demirağ, Şener Levent, Ali Nesim)* yaptığı değerlendirme sonunda 1., 2.,ve 3. dereceye girecek eser bulamadığı için mansion ödülü vermeyi kararlaştırır. Sami Alhun'un eseri seçici kurul tarafından daha çok puan aldığı için 1. mansion ödülü, daha az puan alan Sabahattin İsmail'in eserine de 2. mansiyon ödülü verilir.

Bu durum karşısında Lefkoşa Belediyesi Kültür Sanat Komitesi, 'Yazın Sanat Ödülü Yönetmeliği' maddeleri uyarınca, 1985'te eser yayımlamama kararı alır. Çünkü yönetmelik gereği dereceye giren eser basılıp yayımlanır. Bunun üzerine spekülasyon ve demagoji fırtınası koparılır. Bir romanın basılması için çeşitli girişimler yapılır. Önce, dereceye girmeyen eser olduğuna göre eski yazarlardan Hikmet Afif Mapolar'ın romanı basılsın önerisi ortaya atılır. Bu amaçla, Belediye Başkanı Mustafa Akıncı ziyaret edilir. Bu gelişme karşısında yazın sanatçıları arasında bir kaynama yaşanır; ***'Neden benim eserim değil de onun eseri ...'*** yaklaşımıyla kırıcı tartışmalar ve tavırlar sergilenir. Daha sonra 'Kıbrıs Türk Edebiyat Antolojisi' basılsın fikri geliştirilir. Bu konuda da çeşitli tartışmalar yaşanır. Ve en sonunda Sabahattin İsmail'in 'Savaşların Gölgesinde' romanının basılıp yayımlanması için, bir grup, imza kampanyası başlatır. Yine Mustafa Akıncı ziyaret edilerek politik baskı yapılır.

Lefkoşa Belediyesi Kültür Sanat Komisyonu'nun tüm itirazlarına karşın, etik dışı girişimler ve baskılar sonunda "Yazın Sanat Ödülü Yönetmeliği" çiğnenerek yarışmaya katılan iki eser arasından, seçici kurul tarafından daha düşük puan alan ve 2. mansiyon ödülü verilen Sabahattin İsmail'in "Savaşların Gölgesinde" adlı romanın basılıp, yayımlanmasına Lefkoşa Belediyesi yönetimi tarafından karar verilir ve uygulanır.

Bu olay ve tutum, hem Lefkoşa Belediye yönetiminin zaaf göstermesine, hem "Yazın Sanat Ödülü Yönetmeliği"nin çiğnenerek değerini ve önemini kaybetmesine ve en önemlisi daha yüksek puan alan Sami Alhun'a büyük haksızlık yapılmasına neden olur... Ayrıca sıkıntı ve sorunlar yaşayan "Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği"nin

daha çok tartışılmasına, eleştirilmesine ve spekülasyonlarla yıpranmasına yol açar.

Bütün bu olumsuz gelişmelere karşın Lefkoşa Belediyesi Kültür Sanat Komisyonu, 1986'da şiir yarışması yapılması için karar verir ve açıklar. Ama ilkelerin çiğnenmesi, yönetmeliğin delinmesi sonucu ortaya çıkan güvensizlik ve tartışmalar bu kez planlanan şiir yarışması üzerinden yapılmaya başlanır. Şiir Yarışması seçici kuruluna Kıbrslı Türk yazarların yanında Türkiye'den Cevat Çapan, Refik Durbaş ve Süreyya Berfe gibi isimlerin yer alması ayrı bir tartışma yaratır. Kimisi seçici kurula, Türkiye'den birinin alınmasına karşı çıkar, kimisi destekler. Bütün bu tartışmalar şiir yarışmasını çıkmaza sokar ve Lefkoşa Belediyesi Kültür Sanat komisyonu şiir yarışmasını iptal etmek zorunda kalır.

"Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği" İptal Edilir

Lefkoşa Belediyesi'nin düzenlediği "Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği" doğru amaçla, heyecanla, coşkuyla başlamasına karşın; daha önce belirtilen sorunlarla boğuşması, "Yazın Sanat Ödülü Yönetmeliği'nin çiğnenmesi ve Şenlik programına, zenginleştirme adına popülist yaklaşımlarla etkinlikler alınması, şenliğin iyice rayından çıkmasına neden olur. Bütün bunlara toplumun kültürel-politik önceliklerinden toplumsallığın çıkartılması, depolitizasyonun dayatılması ve bunun sonucu birey ya da grup merkezli savrulmalar, bölünmeler, bencillikler, çıkar hesapları da, eklenince; "Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği"nin bütün yükünü sevgi ve özveriyle taşıyan LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy; etik ve estetik değerleriyle bağdaşmadığı gerekçesiyle Şenlik Komitesi'nden çekildiğini ve şenlik organizasyonunda yer almayacağını Lefkoşa Belediye Başkanlığı'na 31 Ocak 1987 tarihli yazıyla bildirir. Şenliğin bütün organizasyonunu yürüten Yaşar Ersoy'la birlikte Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu da komiteden çekilir. Ersoy yazısında "Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği"ni neden organize etmeyeceğini gerekçelerini ve sorunları da belirtir. Gerekçelerini ve sorunlarını dokuz sayfalık bir raporla belirten Ersoy; alt yapıdan şenlik amacına, ilkesizlikten popülizme, örgütlerin durumundan devletin tavrına, yarışmaların sulandırılmasından mali bütçeye, iş gücü unsurundan teknik donanıma kadar bir dizi sorunu ortaya koyarak Şenlik Komitesi'nden çekildiğini belirtir. Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı ise yaptığı değerlendirme sonunda "Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği"ni düzenlemekten vazgeçer. Bunun üzerine bazı çevreler, yaşanan onca sorunu, ilkesizliği ve etiksizliği görmezden gelerek ***"Yaşar Ersoy'un şenliği iptal etmesi küçük burjuva istemlerinin tatminidir"*** şeklinde peşin yargılar ortaya koyarlar.

Oysa 6 yıl düzenlenen "Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği"nin iptal edilmesi ve bir daha yapılmayacak olması en çok Yaşar Ersoy ve Mustafa Akıncı'yı üzer. Çünkü altı yıl boyunca bu şenliğin yapılmasında Mustafa Akıncı ve Yaşar Ersoy'un büyük emeği vardır. Ancak, Ersoy, ilkelerini ve amacını yitiren ve yozlaşan bir şenliği sürdürmenin kültür-sanat yaşamına, yararı değil zararı olacağı inancı taşıyarak şenlik komitesinden ayrılır.

LBT sanatçıları, 3. Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği için resim ve heykel sergisi hazırlarken...

Merdiven

Nazım Kurşunlu 1986-1987

"Merdiven" ve İki Temel Mesele

LBT, toplumsal sorumluluğunun bilincinde; halktan kopmadan ama ucuz seyirci dalkavukluğu yapmadan sergilediği estetik ve etik tavrıyla, toplumsal gündemleri karşılayan repertuvar anlayışıyla oyunlar seçer ve sergiler.

Birleşmiş Milletler tarafından ilan edilen "1987 Çevre Ve Konut Yılı"nda LBT, Nazım Kurşunlu'nun "Merdiven" oyununu çağdaş bir yorumla yeniden ele alarak "Konut Ve Çevre" konusuna dikkat çekmek için sahneler. LBT, oyun broşüründe şu görüşlere yer verir:

"Ülkemiz çok önemli iki sorunu; çevre ve konut sorununu iç içe yaşamaktadır. 1974 sonrası toplumumuzda plansız kentleşme, bizleri önemli sorunlarla karşı karşıya bıraktı.

Yoksul, dargelirli vatandaş yıllar yılı çalışmasına rağmen bir konut sahibi olamamanın acısı ile kıvranırken, diğer taraftan plansız kentleşme ile tarihi kültürel mirasımız yok edilmekte, haksız kazançlarla sonradan görme yeni zenginler türemektedir. Özdeğerlerini bu kadar sorumsuzca ortadan kaldıran bir toplum daha görülmemiştir. Dileğimiz bu değerleri iyice kaybetmeden onlara sahip çıkmaktır.

Bir açık hava müzesi olan kentimiz kültürel geçmişimizi bugüne taşırken, bizleri geleceğe ulaştıracaktır. Ancak kimliğimizi belirleyen bu açık hava müzesini plansız bir şekilde kâr uğruna beton yığını haline getirirsek kültürel geçmişimizi yok edecek ve köklerimizi kaybedeceğiz.

Bir toplumun sağlıklı çağdaşlaşması, yaşaması ve geleceğe uzanması geçmişinin, köklerinin üzerine boy atması ile gerçekleşir. Aksi halde kendi geçmişini yok eder, köklerini keser ve boşlukta kalan bir toplum olur.

Birleşmiş Milletler tarafından ilan edilen 1987 Çevre ve Konut Yılı'nda Lefkoşa Belediye Tiyatrosu olarak Nazım Kurşunlu'nun "Merdiven" oyununu çağdaş bir yorumla yeniden ele alarak bu duruma dikkati çekmek istedik.

Aynı zamanda, "Merdiven" oyunu yaşadığımız düzenin sonucu yalnız bırakılan ve çaresizliğe itilen insanların sırtlarına basarak yükselenlerin zaferi, ezilenlerin dramıdır."

LBT "Merdiven" oyununu 1986 - 87 tiyatro döneminde sahneler.

Oyun iki hususta eleştiri alır. Bir yönetmenin yazara yaptığı müdahale... İki; LBT'nin kadrolu oyuncu sayısının azlığı nedeniyle küçük rollerde de olsa amatörlere yer verilmesi.

Oysa, LBT kuruluşundan itibaren Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketine "Reji Tiyatrosu" anlayışını yerleştirmeye çalışır. Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde özellikle "İlk Sahne" ve "Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu"nun yazarın

Işın Refikoğlu ve Yaşar Ersoy "Merdiven" oyununda...

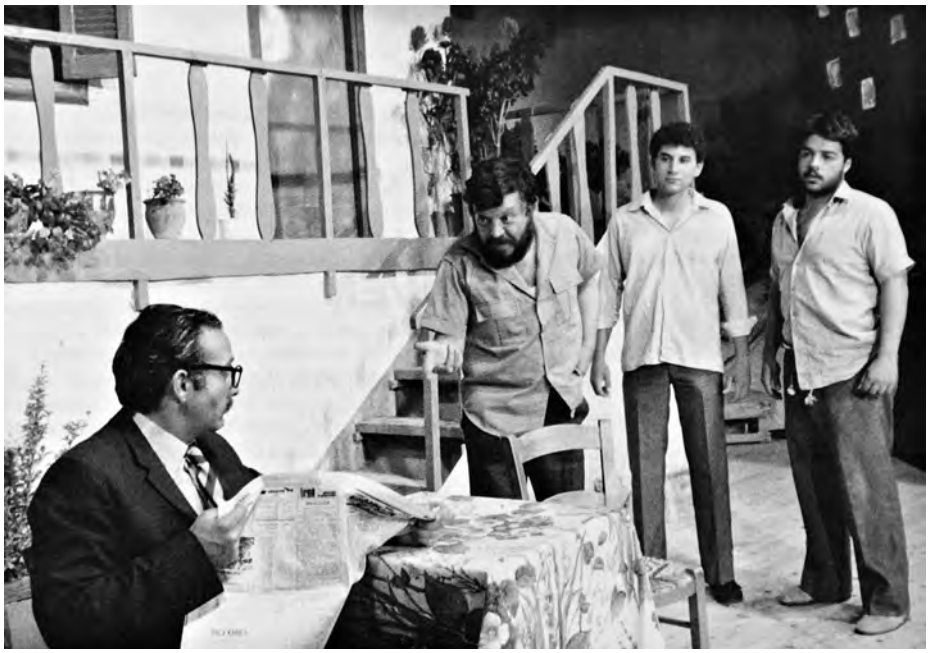

Yaşar Ersoy, Erol Refikoğlu, Ahmet Kırnılı ve Raif Özgüren "Merdiven" oyununda...

yazdığı metne bir yorum getirmeden ezberleyip oynamaları karşısında LBT'nin yazarın dram sanatına, yönetmenin getirdiği yorumla ve dramaturji çalışmasıyla tiyatro sanatı yapması önceleri yadırganır. Ama ilerleyen yıllarda LBT bunun çağın olduğu kadar, tiyatronun gereği bir tiyatrosal kimlik olduğunu sahnelediği oyunlarla kabul ettirir, sevdirir ve aranır kılar.

LBT'de bir çok oyun yöneten Yaşar Ersoy böyle durumlarda hep Bertolt Brecht'in ***"Shakespeare'i de değiştirebilirsiniz, ama değiştirebilirseniz."*** sözünü hatırlatır ve ***"Bunu da yönetmenin dünya görüşü, etik duruşu ve bu duruşa zemin hazırlayan birikimi belirler"*** diye ilave eder.

İkinci bir mesele yani eğitimli, yetişmiş nitelikli oyuncu azlığı meselesi sadece LBT'nin değil, Kıbrıs Türk tiyatrosunun en hayati sorunudur. Bu konuda LBT, ciddi ve planlı çalışmalar yaparak, sorunun çözülmesine öncülük yapar ve bunun bir devlet politikası haline getirilmesini sağlar. Bu konuda yapılan çalışmaları ilerleyen bölümlerde daha geniş okuyabilirsiniz.

Merdiven

Ahmet Tolgay

Öncelikle şunu söylemek zorundayız: Nazım Kurşunlu gelip de Belediye Tiyatrosu'nu izlese, oyununu tanımakta zorluk çekecektir. Burası kesin. Oyunun geniş bir bölümünü sil baştan eden Yaşar Ersoy dostum, yazara yaptığı haksızlığa gerekçe olarak "Oyunu çağdaş bir yorumla yeniden ele aldıkları" görüşünü öne sürdü.

Bizim bildiğimiz tiyatro oyunlarındaki yorum, oyuncuların oynama biçimiyle yapılır, yazarın kaleme aldığı metine müdahale etmek ve metni değiştirmek bir yorumculuk tekniği değil, olsa olsa adaptasyonculuktur.

Ama Yaşar Ersoy ile arkadaşlarının iyi niyetli ve özverili çalışmalarını kutlamamak haksızlık olur. Kendilerinden daha geniş olanaklara sahip Devlet Tiyatroları koskoca sezonu bir tek oyunla geçiştirirken, LBT ikinci oyununu sunma başarısını göster-

"Merdiven" oyunu, yaşadığımız düzenin sonucu yalnız bırakılan ve çaresizliğe itilen insanların sırtlarına basarak yükselenlerin zaferi, ezilenlerin dramıdır.

di. Yaşar Ersoy, Işın Refikoğlu, Erol Refikoğlu ve Osman Alkaş her zamanki gibi profesyonel bir oyun çıkarırlarken, diğer oyuncular müsamereye çıkan lise öğrencilerinden farksızdılar. LBT'nin kadrosunu taze kanla takviye etmesi içten beklentimizdir. İzleyici usanma noktasına gelmiş durumda.

Bozkurt - 3 Haziran 1987

Merdiven'le Sınıf Değiştirmek

Ahmet An

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda sahnelenen yeni oyunun adı Merdiven.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, 1987 Çevre ve Konut yılı nedeniyle, Nazım Kurşunlu'nun bu oyununu seçerek çevre ve konut sorunlarını ele almak istemiştir. Ama ne yazık ki, oyunlarında toplumsal sorunları ve orta sınıf insanlarının günlük yaşantılarını konu alan yazarın bu eseri, çevre ve konut sorunlarını belirgin bir biçimde (yönetmenin belli bölümleri eserden çıkarıp, bazı bölümler veya diyaloglar eklemesine rağmen) seyircilerin bilincine çıkarmakta yetersiz kalıyor. Özellikle birinci perde kurşun gibi ağır ve sıkıcı bir tempoda seyrederken, ancak ikinci perdede biraz hareketlenme gözlenir.

Kendi halinde yaşayan orta tabaka insanının hiçbir zaman özlediği yaşam biçimine erişemeyeceğini göstermek isteyen ve bu durumu seyircisine benimseten yazar, çıkış yolları üzerinde bize bir tek ışık bile gösterememektedir. Öte yandan "çağdaş bir yorum"la neyin kastedildiği belli olamıyor. Oyunun sahneleniş şekliyle, adının niçin "Merdiven" olduğu da pek anlaşılamamaktadır.

Gülgün Sakallı ve Osman Alkaş "Merdiven" oyununda...

Afiş: Erol Refikoğlu

Kıbrıs Postası - 27 Mayıs 1987

Merdiven

Yazan
Nazım Kurşunlu

Yöneten
Yaşar Ersoy

Dekor
Erol Refikolu

Işık-Efekt
Hasan Anılır

Oynayanlar

Şefika/**Işın Refikoğlu**
Hamdi/**Yaşar Ersoy**
Vecihi/**Osman Alkaş**
İsmail/**Erol Refikoğlu**
Gülsüm/**Gülgün Sakallı**
Mahmut/**Raif Özgüren**
İşçiler/**İlker Özova**
Ahmet Kırnılı
Şenol Samer

Midas'ın Kulakları

Güngör Dilmen 1987-1988

LBT ve K.T. Devlet Tiyatrosu Ortak Oyun Sahneler : "Midas'ın Kulakları"

Kuruluşundan itibaren LBT, izlemekte olduğu sanat politikasıyla toplumda kendini kabul ettirir ve kem gözlere inat her sezon başarısını artırarak seyirciyle buluşmasını sürdürür. Bu süreçte sıkıntılar yaşayan K.T. Devlet Tiyatrosu, LBT'ye ortak oyun sahnelemeleri için teklif sunar. Sahnelenecek oyunda, yönetmen ve eşitlik ilkesinde mutabakata varılması halinde yapılan teklife LBT olumlu yanıt vereceğini bildirir.

Bu amaçla yapılan görüşmeler çerçevesinde T.C. ve K.K.T.C. arasında imzalanan **"Eğitim Kültür-Bilim İşbirliği Protokolü"** çerçevesinde iki tiyatro kurumunun da benimsediği ve güvendiği T.C. Devlet Tiyatroları Yönetmeni Yücel Erten konuk yönetmen olarak davet edilir. Konuk yönetmen Yücel Erten ve iki tiyatronun yetkililerinin birlikte aldıkları karar sonucunda, Güngör Dilmen'in "Midas'ın Kulakları" oyunu sahnelenmek için seçilir.

Kültür ve sanat yapılanmasında; sanatçıların varlık nedeni bürokratlar değildir. Bürokrasiye saygı duymuyorum.

Yücel Erten
25.1.1988

Deneyimli ve kendini kanıtlamış yönetmen Yücel Erten'in yönetiminde çalışmaya koyulan LBT ve K.T. Devlet Tiyatrosu sanatçıları uyumsuzluk, çelişki ve anlayış farklılıklarını aşarak, oyunun başarısı için emeklerini ortaya koyarlar. Ortaya çıkan pürüzler ve zorluklar da sanatçıların ve yöneticilerin gösterdikleri esneklik çerçevesinde aşılır.

"Midas'ın Kulakları" dönüşümlü olarak LBT ve K.T. Devlet Tiyatrosu salonlarında izleyiciye sunulur.

Güngör Dilmen'in, bir Anadolu söylencesinden hareketle yazdığı oyunu, usta yönetmen Yücel Erten'in yorumu ve sahneleyişiyle sunan LBT ve K.T. Devlet Tiyatrosu sanatçıları izleyicilerin beğenisini kazanır. 13 Ocak 1988 tarihli Halkın Sesi gazetesinde Fikret Demirağ uzun yazısında oyunu değerlendirirken şu görüşlere yer verir: ***"Yücel Erten'in doyumsatıcı, ufuk açıcı, yönlendirici, biçimlendirici tiyatro adamı ışığında, K.T. Devlet Tiyatrosu - Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ortak çalışmasının ortaya çok olumlu bir iş çıkarttığını, art niyetsiz herkes teslim etmiştir."***

Ancak ***"ortaya çok olumlu bir iş"*** çıkmasına karşın art niyetli bürokrat ve siyasiler bu ortaklıktan rahatsız olurlar. Özellikle oyunun çağdaş bir anlayışla yorumlanmasından, LBT'nin performansından ve kabul görmesinden, ayrıca konuk yönetmen Yücel Erten ile LBT sanatçılarının eskiye dayanan dostluğundan tedirgin ve rahatsız olurlar. Ve LBT'nin yanı sıra özellikle Yücel Erten'e karşı olumsuz bir tutum sergilerler. Hatta söz verilen emeğinin hakkını savsaklamaya koyulurlar.

Konuk Yönetmen Yücel Erten'in Protestosu ve Bakan'ın Oyunu İptal Girişimi

"Midas'ın Kulakları" oyununu yöneten konuk yönetmen Yücel Erten, yapılan anlaşma uyarınca prömiyer temsilinden sonra, K.K.T.C. Eğitim ve Kültür Bakanlığı yetkililerinden emeğinin hakkını talep eder. Bakanlık, bazı işlemlerin tamamlanması gerektiğini ve gala temsiline geldiği zaman emeğinin hakkının verileceğini Yücel Erten'e bildirir. Bunun üzerine Yücel Erten, Türkiye'ye döner. Ve kısa bir süre sonra 25 Ocak 1988'de yapılacak olan oyunun gala temsiline katılmak üzere, oyunun yazarı Güngör Dilmen'le K.K.T.C.'ye gelir. Gala temsilinden önce emeğinin hakkını talep eden Yücel Erten, Bakanlık yetkililerinden yine hazır olmadığı doğrultusunda bir yanıt alır.

Bu durumu, sanata, sanatçıya ve yaratma hakkına bir saygısızlık olarak değerlendiren Yücel Erten, gala temsiline katılmayacağını K.K.T.C. Devlet Tiyatrosu ve LBT yetkililerine bildirir. Ayrıca sanatçı hakkının korunması adına, gala temsilinden önce sahneden okunması için, bir protesto yazısını da iki Tiyatro yetkilisine verir. K.K.T.C. Devlet Tiyatroları Müdürü Hilmi Özen, böyle bir yazıyı sahnede okumayacağını bildirmesine karşın, LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, bunun bir etik duruş ve sanatçı sorumluluğu olduğunu belirterek, yazıyı okuyacağına dair söz verir. Bu durum üzerine endişe ve paniğe kapılan Hilmi Özen, Eğitim ve Kültür Bakanı Salih Coşar'a ve T.C. Büyükelçisi Ertuğrul Kumcuoğlu'na olayı telefonla bildirir. Salih Coşar, Yücel Erten'in yazısının gala temsilinden önce sahnede okunacak olması halinde, temsili iptal edeceğini, bunun için de gerekenin yapılmasını, Hilmi Özen'e sert bir ifadeyle bildirir.

Bütün bu olaylar, gala temsil saatinden 4-5 saat önce yaşanır. Bakan Salih Coşar ve müsteşar Burhan Tuna sorunu çözmek yerine, oyunu iptal tehdidini sürdürürler. Bu arada, Yücel Erten'in protesto yazısını, Yaşar Ersoy'un okumasına engel olmak için Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı devreye sokulmak istenir. Ancak Akıncı, sanatçıların kararlarına müdahele etmenin, baskı kullanmanın, anlayışına ve prensiplerine uymadığını bildirir. Bunun üzerine Bakanlık yetkilileri gala temsilini iptal etmek için "teknik bir arıza" gerekçesi uydurarak, BRT'de yayınlanmak amacıyla bir duyuru hazırlarlar. Bu arada T.C Lefkoşa Büyükelçiliği, T.C. Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü'nü arayarak devreye girmesini ve sorunu çözmesini talep eder. Bu gelişme üzerine T.C Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Raik Anlıaçık, Yücel Erten'i telefonla arayarak emeğinin hakkının Ankara tarafından karşılanacağını bildirmesi üzerine sorun çözülür ve "Midas'ın Kulakları" 25 Ocak 1988 akşamı saat 20.30 da KKTC Devlet protokolüne sunulur.

Konuk yönetmen Yücel Erten'in gala temsilinden önce okunması için yazdığı protesto yazısı söyledir:

"Değerli Meslektaşlarım,

Sn. Hilmi Özen ve Sn. Yaşar Ersoy,

K.K.T.C. Devlet Tiyatrosu ile Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun benim yönetmenliğim altında gerçekleştirdiği bu çalışma; hiç kuşkum yok ki, örnek bir girişim ve yürekli bir atılımdır. Bu yüce sanata gönül vermiş olan siz değerli meslektaşlarım, Kıbrıs Türk Toplumu'nun sanat ve kültür yaşamında, küçümsenmeyecek bir adım attınız. Sevgiye, hoşgörüye, özveriye ve alınterine yaslanan bu sanatsal üretimin galasında, sanatçı arkadaşlarımın yanında olmak, bu geceyi onlarla paylaşmak isterdim. Ne var ki, salt bu amaçla Lefkoşa'ya gelmiş olmama rağmen; bu geceye katılmama kararını almak zorunda kaldım.

Bu davranışımın 'yaratma hakkı'na, bir başka deyişle 'telif hakkı'na ilişkin duyarsızlıklardan kaynaklandığını da tarih önünde açıkça belirtmek isterim. Uygar toplumlarda tartışılması bile abes sa-

Afiş : Emin Çizenel

Midas'ın Kulakları

Yazan
Güngör Dilmen

Yöneten
Yücel Erten

Yönetmen Yrd.
Deniz Çakır

Heykel
Ahmet Şevket

Masklar
Erol Refikoğlu

Işık Efekt
Hasan Anılır
Hasan Bulunç

Sahne Amiri
Doğan Erçağ

Oynayanlar

Hilmi Özen, Osman Alkaş
Çetin Özen, Erol Refikoğlu
Doğan Erçağ, Erkan Güner
Yaşar Ersoy, Gülgün Sakallı
Işın Refikoğlu, Nevzat Şehitcan
Cansev Günsoy, Deniz Çakır
İbrahim Andaş, Ayhatun Ateşin
Ertaç Hazer, Gülden Karabina
Meriç Süeda

yılan bu hakkın, bürokrasi çarklarında örselenmesi durumunda; ilgilileri uyarmak, bir sanatçı olarak görevim ve hakkımdır diye düşünüyorum. Bu açıdan, bağışlanacağımı umarak, bir temel gerçeği hatırlatmak zorundayım:

Kültür ve sanat yapılanmasında; sanatçıların varlık nedeni bürokratlar değildir. Bürokrasiye saygı duymuyorum.

Tüm sanatçı arkadaşlarıma sevgilerimi, değerli konuklara saygılarımı sunarım.

Yücel Erten
25 Ocak 1988, Lefkoşa."

1987 Türk Bankası Kültür Sanat Ödülü "Midas'ın Kulaklarına" Verilir

LBT ile K.T. Devlet Tiyatrosu'nun Yücel Erten yönetiminde birlikte sahneledikleri "Midas'ın Kulakları" oyunu bakanlık yetkililerinin olumsuz tutumlarına, soğuk davranışlarına karşın izleyiciler tarafından beğenilir. Türk Bankası Kültür Sanat Ödülü Seçici Kurulu tarafından ise oybirliğiyle **"Yılın 1. Derecede Önemli Kültür Sanat Olayı"** olarak değerlendirilir. Bu değerlendirme ışığında, **"Türk Bankası Kültür Sanat Ödülü 1987"**, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve K.T. Devlet Tiyatrosu'na verilir. Ayrıca oyunu sahneye koyan Yücel Erten de başarısından dolayı ödüllendirilir.

19 Şubat 1988'de Türk Bankası Merkez Binası'nda düzenlenen bir törenle ödüller sahiplerine verilir. LBT bu ödülü, 1990 yılında "Ateşli Sabır" oyunuyla ikinci kez alır. Ancak LBT aldığı iki ödülü de 2005 tarihinde iade eder. Bu konuyu; iade gerekçelerini ve tartışmaları "İade Edilen Ödüller" başlığında daha geniş okuyabilirsiniz.

Osman Alkaş ve Hilmi Özen "Midas'ın Kulakları" oyununda...

"Midas'ın Kulakları" Turne Programını K.T.Devlet Tiyatrosu Sudan Sebeplerle İptal Eder

Birçok güçlükleri aşarak LBT ile K.T. Devlet Tiyatrosu'nun birlikte sahneledikleri "Midas'ın Kulakları" oyununun, Lefkoşa temsillerinden sonra, öbür yerleşim merkezlerine de götürülmesi konusunda iki tiyatronun yetkilileri anlaşırlar.

Bu anlaşma çerçevesinde saptanan yer ve tarihleri K.T. Devlet Tiyatrosu Müdürü Hilmi Özen, 23 Mayıs 1988 tarihli D.T. 40/88 sayılı yazıyla Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bildirir.

Yazı şöyledir :

"Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na,

Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları ile Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun birlikte sahneledikleri 'Midas'ın Kulakları' adlı oyununun;

17 Haziran 1988 (Cuma) Salamis Açık Hava Tiyatrosu'nda,

19 Haziran 1988 (Pazar) Girne Kalesi'nde,

22 Haziran 1988 (Çarşamba) Soli Açık Hava Tiyatrosu'nda,

Olacak şekilde turnesi yapılabilmesi için konuyu bilgi ve onayınıza saygılarımla sunarım.

Hilmi Özen
K.T. Devlet Tiyatroları Müdürü"

23 Mayıs 1988'de iki tiyatronun yetkilileri tarafından kararlaştırılan ve 17 Haziran 1988'de başlayacak turne programının son ayrıntılarını görüşmek üzere, 13 Haziran 1988'de yapılacak olan toplantıya katılmayan K.T. Devlet Tiyatrosu Müdürü Hilmi Özen, 14 Haziran 1988 tarihli D.T. 52/88 sayılı bir yazıyla, turneye katılamayacaklarını Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na bildirir. ***"Devlet Tiyatrosu'nun işlerinin çok yoğun ve havaların sıcak olmasını"*** gerekçe göstererek turne programının iptal edilmesini isteyen Hilmi Özen, yazısının dağıtımını Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı ile Lefkoşa Belediye Başkanlığı'na da yapar.

Önce 23 Mayıs 1988'de turne için Bakanlıktan onay isteyen Müdür Hilmi Özen, sonra 14 Haziran 1988'de turne yapamayacağını bildirir. Ortada bir samimiyetsizlik olduğu; verilen emeğe, yapılan harcamalara, sahnelenen oyuna ve seyirciye büyük bir saygısızlık ve ihanet yapıldığı aşikârdır.

K.T. Devlet Tiyatrosu Müdürü Hilmi Özen'in "Midas'ın Kulakları" oyununun turne programının iptali ile ilgili yazısı aynen şöyledir:

LBT ve KTDT sanatçıları konuk yönetmen Yücel Erten ile birlikte...

"Sayın Yaşar Ersoy, 14 Haziran 1988

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Sorumlusu;

23 Mayıs 1988'de Haziran ayı için tasarladığımız Midas'ın Kulakları oyunu Salamis-Girne Kalesi-Soli temsilleri turnesi, Türkiyeden gelen 50 kişilik T.C. Devlet Tiyatroları ve 40 kişilik Ankara Devlet Konservatuarı'nın bu yerlerdeki arka arkaya etkinlikleri nedeni ile ertelenme durumuna gelmiştir. Tiyatro ve seyirci açısından da Haziran ayı yoğun geçmiştir. Bu ekiplerin tüm organizasyonu da bizim tarafımızdan yapılması nedeni ile personelim sürekli olarak sabahlara kadar çalışmak durumunda kalmıştır.

Bu yoğun ve yorucu çalışmalardan sonra Haziran ayı içerisinde Midas'ın Kulakları turnesine hazırlanmamız ve gerçekleştirmemiz olanaksızdır.

3 aylık bir aradan sonra Midas'ın Kulakları oyununa ezber ve teknik açıdan tekrar hazırlanmak, turne için bölgelerdeki alt yapı yetersizliğini de göz önünde bulundurmak, çadır temini, elektrik akımı ve Lefkoşa'dan sandalye temini ve nakli gibi teknik konularla birlikte, duyuru ve afişleme için en az bir aylık zamana ihtiyaç vardır.

20 Temmuz Barış Şenlikleri çerçevesinde Anavatandan gelecek sanat grupları da Devlet Tiyatromuz tarafından organize edileceğinden, Temmuz ayı da yoğun ve dolu geçecektir.

Bu nedenlerle Midas'ın Kulakları oyununun sağlıklı ve başarılı olması için yeni sezonda programlanması daha uygun ve yararlı olacaktır inancındayım. Durumu bilgilerinize getirir, saygılarımı sunarım.

Hilmi Özen
K.T. Devlet Tiyatroları Müdürü

Dağıtım:

- ***Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı***
- ***Lefkoşa Belediye Başkanlığı"***

Turne İptalinin Gerçek Yüzü ve Eleştiriler...

"Midas'ın Kulakları"nın iki tiyatro tarafından kararlaştırılan turne programının tek taraflı ve sudan sebeplerle iptal edilmesi üzerine LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, bir bildiri yayımlayarak turnenin yapılmasını ve bu kültür hizmetini öbür yerleşim merkezlerine de götürmelerinin esas görevleri olduğunu belirterek, bu görevden Devlet Tiyatrosu'nun kaçtığını vurgular. Söz konusu bildiriyi 15 Haziran 1988'de Ortam gazetesi ***"Midas'ın Kulakları Turneye Çıkmıyor"***; 16 Haziran 1988 tarihli

İbrahim Andaş, Gülgün Sakallı ve Yaşar Ersoy "Midas'ın Kulakları" oyununda...

Halkın Sesi gazetesi de ***"Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu Turne Yapmaktan Kaçınıyor"*** başlığıyla verir.

Hilmi Özen'in 14 Haziran 1988 tarihli yazısında yaz aylarının ***"çok yoğun ve yorucu"*** olacağı ve ***"20 Temmuz Barış Şenlikleri çerçevesinde Anavatandan gelecek sanat grupları da Devlet Tiyatromuz tarafından organize edileceğinden, Temmuz ayı da yoğun ve dolu geçecektir"*** gerekçesini öne sürerek "Midas'ın Kulakları" oyununun turnesini iptal etmişti.

Ancak 19 Temmuz 1988 tarihli Birlik gazetesinde yayımlanan haber, turne iptalinin gerçek yüzünü sergiler. Haberde K.K.T.C. Devlet Tiyatroları'nın, Bakanlık Müsteşarı Burhan Tuna'nın yazdığı **"Ne Oldum Deme"** oyunuyla Londra'ya gittiği duyurulur. Devlet Tiyatroları'nın bu turnesiyle ilgili basında çeşitli eleştiriler yer alır.

LBT'nin ısrarlı çabalarına karşın, K.K.T.C. Devlet Tiyatroları Müdürlüğü'nün "Midas'ın Kulakları" oyununun yurtiçi turnesini, sudan sebeplerle iptal etmesi ve ardından da daha önce sahnelenen ***"Ne Oldum Deme"***oyunuyla Londra'ya turne düzenlemesi tepkilere neden olur.

25 Haziran 1988 tarihli Ortam gazetesinde Şener Levent, K.K.T.C. Devlet Tiyatroları'nın Londra turnesini ***"Holiday"*** olarak nitelendirir. Bu ***"Holiday"***in maliyetinin 35 milyon lira olduğunu belirten Şener Levent, eleştirisini şöyle sürdürür:

"Görüyorsunuz ya, ölü denilen mevsim hiç de sanıldığı gibi ölü değil... Hele bir de kapağı yurt dışına attın mı, tamam...

Devlet Tiyatroları işini biliyor. Yurt İçi turneye çıkar mı hiç?

'Midas'ın Kulakları' yalnız Lefkoşa'da oynandı. Soli'ye giden harcırah ve yolluk alır mı ?

Almaz...

Gerçi 'Midas'ın Kulakları'nı Devlet Tiyatroları ile birlikte oynayan Belediye Tiyatrosu sanatçıları yurt içi turne için direttiler, ama boşuna... Anlaşılan bu takım yurt dışının tadını pek bilmiyor. Londra dururken, Soli'ye moliye gidilir mi hiç ?"

Londra' da yayımlanan Türkün Sesi gazetesinin 4 Ağustos 1988 tarihli baskısında, Hüseyin Atlılar, K.K.T.C. Devlet Tiyatrosu'nun Londra turnesinin başarısızlıkla sonuçlandığını, yapılan iyi niyetli uyarıların hiç değerlendirilmediğini ve 35 milyona malolan turnenin fiyaskoyla sonuçlandığını belirtir. Yazı şöyle sürer:

"Zamansız ve çok kötü organize ile Londra'ya getirilen bu etkinlik her zaman olduğu gibi saygın bir iki işadamımızın cebine baktı. Yine verdi Londra Türkü, yine eğlendi dostlarımız, ucuz alışverişten yararlandı genç sanatçılarımız. En azından bunu becerdiler. Şimdi soruyoruz yetkililere: Bu sorumsuzca hareketin arkasında kimler var? Yoksa Sayın Hilmi Özen herkesi yanıltacak zeki bir yönetmen mi? Bu kardeşimizi tanıyanlarla görüştük. Her nedense susmayı yeğlediler. Öyle ya şimdiye kadar konuştular da ne oldu? Herkes yakınını memnun etmekle meşkul K.K.T.C'de... Bu değerli arkadaşlar işte bu yüzden susmayı yeğlediler, üzüntüleri yüzlerinden okunuyordu. Bu fiyaskonun bedeli 35 milyon TL.

Ayhatun Ateşin, İbrahim Andaş ve Hilmi Özen "Midas'ın Kulakları" oyununda...

Söyleyecek söz bulamıyorum sayın okurlar. Ancak yazıklar olsun demekten kendimi alamıyorum. Londra'dan kucak dolusu sevgiler, saygılar sizlere..."

Yine Türkün Sesi gazetesinin aynı tarihli sayısında Necat Ş. Uğursal da K.K.T.C. Devlet Tiyatroları'nın Londra turnesinin fiyasko ile sonuçlandığını ve oyunu çok az izleyicinin izlediğini yazar.

10 Ağustos 1988 tarihli Ortam gazetesi ise ön sayfada verdiği haberde, Devlet Tiyatrosu'nun Londra turnesinin fiyaskoyla sonuçlandığını, oyunu sadece 86 kişinin izlediğini ve 35 milyonun havaya gittiğini duyurur. Gazete haberinde, Müsteşar Burhan Tuna'nın ve Kültür Dairesi Müdürü Ata Samioğlu'nun da Londra'ya ***"Holiday"*** turnesine gittiği vurgulanarak, Eğitim ve Kültür Bakanı'na bu fiyaskonun ***"hesabını kim soracak"*** sorusu yöneltilir.

Böylece bencil hesaplar nedeniyle hem havaya uçan 35 milyon, hem "Midas'ın Kulakları" oyununun turnesinin iptali, bir ayıp olarak Kıbrıs Türk toplumunun kültür tarihine yazılır.

Midas'ın Kulakları

Kamil Özay

Devlet Tiyatrosu ile Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, birlikte bir oyun sergilemeye başladılar. "Midas'ın Kulakları" Güngör Dilmen'in, 'Midas' söylencesinden esinlenerek yazdığı bu oyunu Yücel Erten yönetti. Burada üzerinde durmaya değer noktalar oyunu, Türkiye'nin birçok ödül kazanmış büyük bir yönetmence sahneye konuluşu ile Lefkoşa'nın seçkin iki tiyatro topluluğunun birlikte oynamalarıdır. Oyun baştan sona sıkılmadan, zevkle izlenebiliyor. Oyunda yer alan oyuncular bekleneni fazlasıyla veriyorlar. Sahnelerimizin bildiğimiz ustaları alıştığımız başarılarına bu oyunda da devam ediyorlar. Oyunun çok geniş bir kadrosu var. Sahne her zaman dolu. Fakat göz onları izlemekten yorulmuyor. Düşünmek insana zor gelmiyor. Yılların, hatta yüzyılların öncesini inanç ve yaşamlarıyla günümüze getirmek veya günümüzden o çok geçmişe gitmek kolay olmasa gerek.

Bu söylenceyi, söylence içinde yaşamak isteyen her tiyatrosevere bu oyunu görmesi gerektiği inancını duyururken, Yücel Erten'in kişiliğinde bu oyuna emeği geçen herkesi ve tüm oyuncu kadrosunu gönülden kutlarım.

Birlik - 9 Ocak 1988

Erol Refikoğlu ve Nevzat Şehitcan "Midas'ın Kulakları" oyununda...

Midas'ın Kulakları

Fikret Demirağ

Yücel Erten'in duyumsatıcı, ufuk açıcı, yönlendirici, biçimlendirici tiyatro adamlığı ışığında, K.K.T.C Devlet Tiyatrosu - Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ortak çalışmasının ortaya çok olumlu bir iş çıkardığını, sanırız, artniyetsiz herkes teslim etmiştir.

"Midas'ın Kulakları'nın yönetiminden oyuncusuna, teknik elemanlarından izleyicisine kadar herkesin istediği çağdaş yaklaşımının, 5 Ocak gecesi izlediğimiz oyundan esirgenmediğini gördü.

"Midas'ın Kullakları", geleneksel seyirlik oyunlarından da yararlanarak, göstermeci bir anlayışla sahneye konmuştur. Çağdaş tiyatro değerlerinin tüm olanaklarından yararlanarak, oyunun tüm zaman ve mekânlara gönderme yapan evrensel mesajı, yetkin bir yönetim, sahneleme ve yorumlama çizgisi ile yakalanmış; yakalanan bu nitelikli çizgi izleyici ile paylaşılmıştır. Sınırsız, tiyatronun (ve genel olarak sanatın) işlevi ve amacı açısından çok önemli sonuç bu. Öyle sanıyoruz ki birçok kez, özellikle Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun deneysel, araştırıcı oyunlarından bildiğimiz bu sahne çalışmasının (göstermeci biçim) getirdiği artı değerlerle, yararlanmak isteyenlere, yararlanmasını bilenlere ek katkı olacaktır.

Zengin tiyatro tatları alarak, doyuma ulaşarak oyunu izledik. Oyuna emeği geçenlerin elleri beyinleri dert görmesin.

Halkın Sesi – 13 Ocak 1988

Tiyatro Hizmet Onur Ödülü

LBT, oyun sahnelemenin ve sunmanın yanında Kıbrıs Türk tiyatrosunun gelişmesi, yaygınlaşması için çeşitli çalışmalar yapar. Ve birçok ilke imza atar. Bu çalışmalardan biri de Kıbrıs Türk tiyatro hareketine hizmet verenleri ve dünden bugüne taşıyanları bir vefa borcu olarak ödüllendirmek ve bugünün kuşaklarına tanıtmaktır.

Bu belleksizleşmiş, vefasız memlekette her alanda olduğu gibi tiyatroda da unutmalar, vefasızlıklar yaşanmaktadır. Bir toplumun geleceğini tehdit eden en büyük tehlike unutkanlık ve belleksizlik olduğunun bilincinde olan LBT, kadir bilmezliğe, unutkanlığa yer vermemek için "Tiyatro Hizmet Onur Ödülü"nü başlatır ve gelenekselleştirir. Bu çerçevede, LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'un önerisiyle alınan karar doğrultusunda; Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun var olmasına, gelişmesine, geçmişte emek verenleri, bu yolda büyük yokluklar içinde özveriyle çalışanları, **"Tiyatro Hizmet Onur Ödülü"** ile ödüllendirmeyi 27 Mart 1988 Dünya Tiyatro Günü'nde başlatan LBT, bunu her yıl sürdürerek gelenekselleştirir.

LBT'nin, bu gelenek çerçevesinde, 2010 yılına kadar "Tiyatro Hizmet Onur Ödülü" ile ödüllendirilenlerin listesi şöyledir:

Tiyatro Hizmet Onur Ödülü

1988 **Hasan Saffet Hoca – Üner Ulutuğ**
1989 **Hikmet Afif Mapolar – Eşref Onbaşıoğlu**
1990 **Kemal Tunç – Yücel Köseoğlu**
1991 **Hatice Söğüt – Nagehan Halit**
1992 **Ziya Rızkı – Fevziye Hulisi – Mehmet Ertuğ**
1993 **Ahmet Saydam – Tegi Münür**
1994 **Kamran Aziz – Vedia Barut**
1995 **Ayla Haşmet – Kardeş Ocağı**
1996 **Nazım Ali İleri – İsmail Karagözlü**
1997 **Tuncay Çağtay – İsmet Çaydamlı**
Biler Demircioğlu – Hakan Demircioğlu
1998 **Osman Balıkçıoğlu – Yakup Aladağ**
1999 **Ahmet Tolgay – Ayten Berkalp**
Kıymet Berkalp
2000 **Fadıl Niyazi Korkut – Subhi Rıza**
2001 **Perihan Toygan – Nevzat Şehitcan**
Doğan Erçağ
2002 **K.T. Mimarlar Odası – İnşaat Mühendisleri Odası**
Burhan Atun – Mehmet Aydın Öncülay
2003 **İsmet Vehit Güney – Deniz Çakır**
2004 **Beliğ Paşa – Suat Günsel**
2005 **Ali Atakan – Rasıh Işıkman – Sözal Gürçınar**
2006 **Özden Selenge – Kutlu Adalı – Bekir Kara**
2007 **İsmet Kotak – Şermin Kotak**
Eşref Çetinel – Eşber Serakıncı
2008 **Süheyla Küçük**
2009 **LTSK – Çetinkaya Spor Klübü**
2010 **Tiyatro Seyircisi**

Osman Alkaş, Yücel Köseoğlu, Yaşar Ersoy, Kemal Tunç, Eşref Onbaşıoğlu ve Hasan Saffet Hoca ödül töreninde...

Kamran Aziz ve Vedia Barut ödül töreninde...

Belediye Başkanı Kutlay Erk, İsmet Vehit Güney ve Deniz Çakır ödül töreninde...

Tegi Münür, Burhan Yetkili ve Ahmet Saydam ödül töreninde...

Mehmet Ertuğ, Fevziye Hulusi ve Ziya Rızkı ödül töreninde...

Ayten Berkalp, Kıymet Berkalp, Şemi Bora ve Ahmet Tolgay ödül töreninde...

Nagehan Halit, Burhan Yetkili, Hatice Söğüt ve Işın Refikoğlu ödül töreninde...

Süheyla Küçük ve Cemal Bulutoğluları ödül töreninde...

Ayla Haşmet, Şemi Bora ve Kardeş Ocağı'nı temsilen A. Rıfat Şener ödül töreninde...

Hakan Demircioğlu, Biler Demircioğlu, Şemi Bora,
Tuncay Çağatay ve İsmet Çaydamlı ödül töreninde...

Nevzat Şehitcan, Şemi Bora, Perihan Toygan
ve Doğan Erçağ ödül töreninde...

Ada

Athol Fugard 1988-1989

Özgürlüğün Düşü : ADA

"Kurulduğu yıldan bugüne doğru, kısa bir göz atma bile, bu tiyatroda emek veren arkadaşların, Kıbrıs Türk tiyatrosuna getirdiği yeni ve güçlü soluk, bilinçli açılım, nitelik, dünya görüşü sağlamlığı ve tutarlılığı ve sanatsal ve düşünsel bağlamdaki kazanım olguları art niyetsiz hemen herkesin önüne bir harita gibi serer. Kültür ve sanatımız adına , özellikle tiyatromuz adına onur duyulacak, sevindirici bir haritadır bu" diye yazar Halkın Sesi gazetesinde, 30 Kasım 1989'da, Fikret Demirağ. Bunun en önemli kanıtı olarak da LBT'nin sahnelediği oyunları ve yaptığı etkinlikleri gösterir.

LBT, nabzı atmaya başladığı andan itibaren, 30 yıl boyunca yaşadığı çağa ve insanlara duyarlı, toplumsal sorumluluğunun bilincinde hareket eder, oyun seçer, sahneler ve tavrını belirler. LBT oyunlarında daha iyi, daha güzel bir yaşamın ve dünyanın peşine düşer. Bu verilere bağlı olarak oyun sahneler ve seyirciyle paylaşır.

LBT bu düşüncelerle, 1988-89 tiyatro sezonunun ilk oyunu olarak Güney Afrikalı yazar Athol Fugard'ın "ADA" oyununu sahneler.

LBT, "ADA" oyununu ırkçılığa karşı savaşım veren ve bu yüzden ömür boyu hapse atılan Nelson Mandela ve onun halkına ithaf eder. Çağın büyük bir insanlık ayıbı olan, hiçbir bilimsel dayanağı ve insancıl yönü olmayan, yüzyılın en büyük insancıl suçu olan ve Güney Afrika'da en acımasızca yaşanan ırkçılığa karşı, Kuzey Kıbrıs'tan da bir ses yükseltir LBT, "ADA" oyunuyla. Bu ses özgürlüğün, yaşama sevincinin sesidir. "ADA" oyunu; içeriği, sahnelenişi, oynayışı bakımından büyük ilgi görür. Yönetmen Yaşar Ersoy'un ve oyuncular Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu'nun üst düzeyde bir performans ortaya koydukları köşe yazarları tarafından belirtilir. Örneğin 26 Kasım 1988 tarihli Ortam gazetesinde Şener Levent ***"Mandela'ya ithaf edilen bir oyun oynanıyorsa ve salon bu oyunu izleyenlerle dolup taşıyorsa, gurur duymalıyız bundan"*** görüşünü belirtir.

> Mandela'ya ithaf edilen bir oyun oynanıyorsa ve salon bu oyunu izleyenlerle dolup taşıyorsa, gurur duymalıyız bundan.
>
> Şener Levent - 6.11.1988

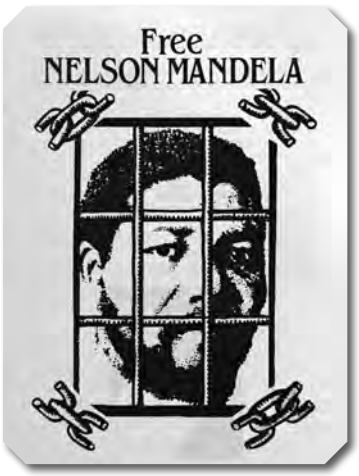

"Ben Bu Adanın İtlerini Tanırım"

Şener Levent

Güney Afrika'da tutuklu bir lider var... Yıllardır demir parmaklıkların ardında... Adı şimdiden efsaneleşmiş, mitleşmiş dünyada... Özgürlüğün, eşitliğin simgesi olmuş. Nelson Mandela.

Mandela için dünyanın dört bucağında bayrak açılmış... Herkes özgürlüğünü istiyor.

Protestolarla, mitinglerle Güney Afrika'nın cellatlarına karşı dile getiriyor öfkesini.

Ve bu öfke, Akdeniz'in doğusundaki şu minnacık adada bize kadar uzanıyor.

İçine gömüldüğü amansız sorunlardan başını kaldırıp dünyaya bakmasını bilen insanların onuru ile, biz de gözlerimizi dünyaya çeviriyoruz.

Acının ulusu, vatanı yok çünkü.

Acılar evrenseldir. Ve eğer şimdi sahnelerimizde Nelson Mandela'ya ithaf edilen bir oyun oyna-

nırsa ve salon bu oyunu izleyenlerle dolup taşıyorsa, gurur duymalıyız bundan. Oyunu seçenleri de, sahneye koyanları da kutlamalıyız.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bu sezon bununla açmış işte perdelerini. Güney Afrikalı yazar Athol Fugard'ın "Ada" isimli oyununu sahnelemiş. Hücredeki iki tutuklunun acıları, sevinçleri, düşleri ve özlemleri ile iki saat başbaşa bırakmış bizi.

Ama, iki saat, birden nasıl uçup gidiyor, sezmiyor kimse.

Ancak, hücrede iki tutuklu düşünüp, şablon ve ağlatan bir yergi ile karşılaşacaklarını sananlar yanılacaktır.

Tam tersi. İzleyicilere dağıtılan sunuş yazısında belirtildiği gibi, "Ada", yaşama sevincini göklere çıkarmakta ve özgürlüğün düşünü göstermekte sadece.

Hem de kullandığı gerçekçi dil ve hareketlerle tiyatromuzu bir aşamadan daha geçirerek.

Yüreklice bir çıkıştır bu. Tepkileri göğüslemeye hazır, inançlı bir çıkış.

Özellikle Winston'un (Osman Alkaş) hapisten kendisinden önce çıkacak olan arkadaşı John (Erol Refikoğlu) için kurduğu düş. Kadınla şöyle yatacaksın, böyle yatacaksın diyor. Hem de kendi özlemi içinden sahnede haykırarak.

Doğrusu bu sahne, ahlak tabularını hala yıkamamış, bazı tutucu kesimleri rahatsız edecek diye telaşa kapılmadan edemedim.

Oyunda en çok sevdiğim söz şu oldu:

-"Ben bu adanın itlerini tanırım."

Siz de bu adanın itlerini tanımak isterseniz "Ada" oyununu mutlaka görün.

Ortam - 26 Kasım 1988

Ada Üst Düzeyde Bir Oyun

Fikret Demirağ

Kurulduğu yıldan (1980) bugüne doğru kısa bir göz atma bile, bu tiyatroda emek veren arkadaşların, Kıbrıs Türk tiyatrosuna getirdiği yeni ve güçlü soluk, bilinçli açılım, nitelik, dünya görüşü sağlamlığı ve tutarlılığı ve sanatsal ve düşünsel bağlamlardaki kazanım olgularını, art niyetsiz hemen herkesin önüne bir harita gibi serer. Kültür ve sanatımız adına, özellikle tiyatromuz adına ve düşünce yapılanmamız adına onur duyulacak, sevindirici bir haritadır bu. İşin kolayına kaçmadan, avurt çöktürücü bir sanatçı duyarlığı, sanat sevgisi ve bilinciyle kotarılan yirmiye yakın -yanılmıyorsak- oyunun hepsi değilse de, çok büyük bir bölümü, bunun kanıtı. Bu sonucun ortaya çıkışındaki etkenleri yukarıda belirtmeye çalıştık.

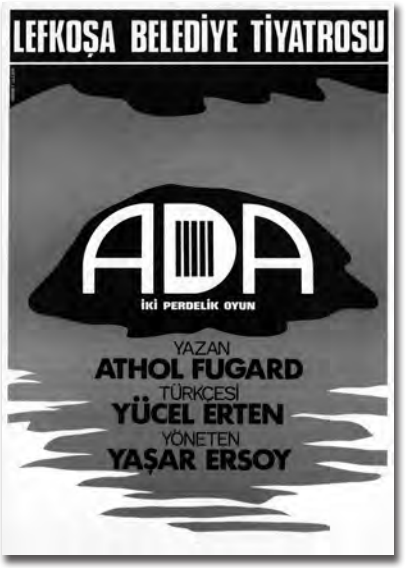

Afiş : Hikmet Uluçam

"Ada" oyunu Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun hanesine büyük harflerle yazılacak bir olumluluk.

İzleyici, oyundan, girdiği haliyle çıkmıyor, değişerek sarsılmış olarak, kafasında birtakım hesaplamalara girerek, bir şeyleri sorgulayarak çıkıyor. Öyle de olmalı bizce.

Yaşar Ersoy'un sağlam, bilinçli ve çok yönlü tiyatro adamlığını burada yeniden vurgulamamız gereksiz görülebilir -çünkü geçmişte de koyduk bunuama özellikle bu oyundan sonra kaçınılmazdır. Erol Refikoğlu'yla Osman Alkaş'ın zengin oyunculukları, en ince ayrıntıyı bile göz ardı etmeyen, savsaklamayan sağlam, güçlü yorumları da öyle.

Özetle "Ada" kaçırılmaması gereken bir oyun. Eğer birazcık sanat sevginiz, biraz bilinciniz, biraz

Ada

Yazan
Athol Fugard

Türkçesi
Yücel Erten

Yöneten
Yaşar Ersoy

Işık-Efekt
Hasan Anılır

Oynayanlar
John/**Erol Refikoğlu**
Wisnton/**Osman Alkaş**

Erol Refikoğlu ve Osman Alkaş "Ada" oyununda...

toplumsal bilinciniz varsa -yoksa da - mutlaka gidip izleyin Ada'yı. Biraz sarsılırsınız ama kazançlı çıkarsınız. Tiyatroyu bilen, seven, tutkuyla bağlı, sorumluluklarının - kültürel, sanatsal ve toplumsal her bağlamda sorumluluğun- bilincinde bir ekibin, tek bir yürek, bilinç ve uyumla oluşturdukları bir hamur, bir tiyatro olayı.

Halkın Sesi - 30 Kasım 1988

Görün "ADA" Oyununu…

Neriman Cahit

"Severek, isteyerek, coşku ile çalıştık. Yaşama sevincini, insan olmanın onurunu duymaya çalıştık. İnsan haklarını dilinden düşürmeyen batılı ülkelerin insanlık tarihine nasıl kara çaldıklarının utancını duyarak çalıştık."

Evet, böyle diyorlar. Belediye Tiyatrosu sanatçıları, 'ADA' isimli oyunlarının girişinde. Ve sürdürüyorlar:

'Taşlaşmadan, otlaşmadan insan onuru ve ayakta durabilmenin yüceliğini yakalamaya çalıştık 'Ada' oyununda…'

Oyunun yazarı, Athol Fugard. Yönetmeni Yaşar Ersoy, oyunu Yücel Erten Türkçeleştirmiş…

Toplumları bilinçlendirmede tiyatro sanatının işlevi yadsınamaz. Tiyatronun bu işlevi gerçekleştirebilmesi, ülke gerçeklerine uyabilme esnekliğine bağlıdır.

Ülkemiz gerek kendi bünyesinde, gerekse, coğrafik bölgesinde toptan bir değer karmaşası yaşamakta, bir depremin sarsıntılarını geçirmektedir.

İşte bu bağlamda, insanımızın biraz durulmasında, biraz soluklanmasında, biraz düşünüp bilinçlenmesinde Belediye Tiyatrosu'nun kurulduğu günden bu yana olumlu katkıları yadsınamaz…

Her oyunu dikkatle izlerim. Hatta bazen birkaç kez.

'Ada'yı oynayacaklarını daha önceden duymuştum. Bekliyordum. Geçtiğimiz günlerde basında oyunun başladığını ve oyunlarını Güney Afrika insanına ve onun simge lideri Nelson Maldela'ya adadıklarını okuyunca, daha bir sevindim, daha bir sabırsızlandım görmek için…

Ve nihayet geçen Cumartesi gecesi görebildim.

Bu sıralar çevremizden başlayarak bölgemizdeki ve dünyamızdaki insanın onurunu sarsan, insanı insanlığından utandıran olaylardan yorulan, benliğini dinlendirmek, kulaklarının pasını gidermek, biraz soluk ve umut koklamak için gittim 'Ada'yı görmeye…

Oyunda tiyatronun iki ustasını, Erol Refikoğlu ve Osman Alkaş'ı büyük bir beğeniyle izledim

Toplumları bilinçlendirmede tiyatro sanatının işlevi yadsınamaz. Tiyatronun bu işlevi gerçekleştirebilmesi, ülke gerçeklerine uyabilme esnekliğine bağlıdır.

Neriman Cahit - 6.12.1988

iki saat boyunca. Bir kez daha anladım ki, tiyatro büyük bir özveri işidir ve bu insanlar bu işi, çok ciddiye alıyorlar. Üstlendikleri oyunla öylesine özdeşleşiyorlar ki, orada artık kendileri değil, oyunun kişileridir sizinle diyalog kuran.

Biz kendi sorunlarımız, kendi umutsuzluklarımızla boğuşurken, dünyanın öteki ucunda, asırlardır bizden çok daha fazla çeken kara kıta Afrika ve onun kara yazgılı insanına karşı hep yakınlık duymuş, onun horlanmışlığının acısını yüreğimizin acısı olarak çekmiş insanlarız.

İşte, bu duygular içinde, belkide gereğinden fazla beklentilerle gittim oyuna. Yorum, oyun, oyuncu, müzik, dekor gerçekten tamamdı. Hatta mükemmeldi. Ama , oyun bittiğinde içimde bir eksiklik vardı. Hücredeki iki tutuklunun yaşama sevinci, çektikleri işkencelere bir bakıma hafife alarak katlanmaları, coşkuları v.b.

Her şey, her şey güzel de, oraya düşme nedenleri, çektikleri karşısında boy vermesi gereken deneyimli dirençleri, seyirciye iletilmesi beklenen mesajda, bir kopukluk, bir eksiklik var gibime geliyor. Seyirciye aktaracakları başka şeyler de olmalı; yok diyorum.

Belki bu eserin kendinden kaynaklanıyordur. Bilemiyorum. Bunun yanında uzun süre hücrede kalmış biri için aralanan umut kapısı karşısında, özellikle Winston'un kurduğu düşler, varsayımlar hayli ilginç, ete, kemiğe dönüşmüş. Uzun süre yatan bir mahpusun bir kadına duyduğu özlem bence ahlaksızlıktan bu kadar uzak, tiyatro estetizmine bu kadar yakın yansıtılabilirdi…

Her halükarda gidip görülmeli 'Ada' oyunu. Afrika'nın kara yazgılı insanı konusunda iki saat olsun düşünme, oyunla alışveriş içine girme, oyunun verdiklerini, kendi benliğindekilerle yoğurarak biraz daha ışıldayan bir bilinçle oradan ayrılırken, Mandela'nın şu sözlerinin de altını çizerek:

"Benim için kutsal olan, tüm insanların birlikte, uyum içinde ve eşit fırsatlara sahip olarak yaşayacakları demokratik ve özgür bir toplum idealidir.

Bu, uğruna yaşamayı ve ulaşmayı umduğum, ancak, gerekirse uğruna ölmeye de hazır olduğum bir idealdir.

Ve sizi ittiği bir hesaplaşmanın sonunda,

'Olduğum şey olmaktan gurur duyuyorum' dedirtebileceği için…"

Ortam - 6 Aralık 1988

Erol Refikoğlu ve Osman Alkaş "Ada" oyununda...

“Cephede Piknik” YASAKLANIR

1988’de, Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümü son sınıf öğrencileri, hocaları Prof. Cüneyt Gökçer’in yönetiminde Fernando Arrabal’ın “Cephede Piknik” oyununu sahnelerler. Her yıl bir bölgeye turneye giden konservatuvar öğrencileri 1988’de de K.K.T.C.’ye gelirler. Gelirler ama kraldan daha kralcılar tarafından ilginç yasaklamalarla karşılaşırlar.

Prof. Cüneyt Gökçer yönetiminde iki oyunla (Cephede Piknik ve Mutfak) K.K.T.C.’ye gelen ekip çok ilginç bir yasaklamayla karşılaşır. K.K.T.C. Eğitim ve Kültür Bakanlığı ve K.T. Devlet Tiyatrosu yetkilileri “Cephede Piknik” oyununun sakıncalı olduğunu, *“Bu oyunun Anavatan Türkiye’nin Kıbrıs Politikalarına ters olduğunu”*, *“Solcuların ekmeğine yağ süreceğini”* iddia ederek oyunun oynanmaması gerektiğini T.C. Lefkoşa Büyük Elçiliği’ne duyururlar. Kraldan daha da kralcı yalakaların bu girişimi üzerine “Cephede Piknik” oyununun oynanması engellenir. Bu olay üzerine şaşıran Prof. Cüneyt Gökçer ve öğrencileri, ne yapacaklarını bilemezler. Tamamen barışçı bir mesaj içeren “Cephede Piknik” oyununun yasaklanması üzerine ekip sadece “Mutfak” oyununu, Kıbrıslı tiyatro severlere sunmak zorunda kalır.

LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, bu yasakçı çağ dışı durumu hocası Prof. Cüneyt Gökçer’den öğrenmesi üzerine, LBT adına bir bildiri yayımlayarak konuyu kamuoyuna duyurur ve protesto eder. Böyle bir çağ dışı anlayışa ve demokrasi ayıbına sessiz ve duyarsız kalınmaması gerektiğini belirten LBT, bildirisinde *“Cephede Piknik oyununun yasaklanmasının Kıbrıs Türk kültür sanatı ve tiyatrosu adına ve demokrasisi adına bir ayıp olduğunu”* vurgular.

“Cephede Piknik” oyununun yasaklanma olayını K.K.T.C. Meclisi’nde de gündeme getiren ve Meclis kürsüsünden konuşma yapan Toplumcu Kurtuluş Partisi Genel Başkanı ve Milletvekili İsmail Bozkurt *“Bu olay korkunçtur, skandaldır, rezalettir; faşizm özentisidir”* diye belirtir.

İsmail Bozkurt, Mecliste yaptığı konuşma Ortam gazetesinin sanat sayfasında da yayımlanır:

“Cephede Piknik”, bir perdelik bir oyun. İtalyan yazarı Fernando Arrabal tarafından yazılmış ve dünyanın her tarafında sahneye konmuş. Türkiye’de de pek çok kez oynandığını biliyoruz. Ben, söz konusu oyunu 1958-62 arasında (Tam yılı aklımda değil) Ankara’da Devlet Tiyatroları’na bağlı Oda Tiyatrosu’nda seyrettiğimi anımsıyorum.

Oyun, savaşın kötülüğünü , anlamsızlığını vurguluyor. Başka bir deyişle barışçı bir oyun.

İşte bu oyun, *Kuzey Kıbrıs’ta hangi kafa yapısının egemen olduğunun, Anayasa’daki bir sürü kurala karşın nasıl sansür uygulandığını açığa çıkaran olaya konu oldu.*

Hacettepe Üniversitesi’ne bağlı Devlet Konservatuvarı son sınıf öğrencileri, bu yıl “Cephede Piknik” oyununu sahneye koymuşlar. Hocaları, eski Devlet Tiyatroları Genel Müdürü, Devlet Sanatçısı, ünlü tiyatrocu Cüneyt Gökçer konservatuvarın tiyatro bölümü son sınıf öğrencileri, her yıl sahneledikleri oyunla, Anadolu’nun değişik bir yerine giderlermiş. Cüneyt Gökçer hoca bu yıl öğrencilerini Kıbrıs’a getirmeyi yeğlemiş. Yeğlemiş ama başına gelenler pişmiş kellenin bile başına gelmemiş.

Girne Kalesi'nde, oyun için sahne bile hazırlanmış. Derken birileri, '*Yahu bu oyun solcuların ekmeğine yağ sürecek'* diye uyarıda bulunmuş. Yetkililerce oyunun oynanmaması istenmiş Cüneyt Gökçer'den. Cüneyt Gökçer'in sanatçı yanı ağır basmış, direnmiş bu engellemeye. Şu bu derken T.C. Büyük Elçiliğine kadar yansımış iş. Cüneyt Gökçer sonuna kadar direnmiş ama kimseye derdini anlatamamış. Boyun eğmiş yasaklamaya. Ama ne kendisi, ne de öğrencileri akıl sır erdirememişler bu işe. *Üstelik, K.K.T.C.'de, Tükiye'den daha çok demokrasi (!) olduğu, hatta örnek bir demokrasi (!) olduğunu da duydukları için Kıbrıs'tan şaşkın ve 'Sükût-u hayal' içinde dönmüşler Türkiye'ye.*

Böyle bir olay Kuzey Kıbrıs için şaşırtıcı mı? Aslında hiç degil. Sömürge yönetimini bile geride bırakarak, kitaba vergi koyan bir iktidardan başka ne beklenir? Kendisinden başka türlü düşünenlere hiçbir hayat hakkı tanımayan bugünkü iktidarın özgür bir düşünce ortamı yaratması olası mı ?

Soruları uzattıkça uzatabiliriz. Ancak sonuç değişmez, onun için kısa keselim ve olayın şaşılacak hiçbir yanı olmadığını yineleyelim.

Olayın somutuna indiğimizde ise şunu görüyoruz. Türkiye'de bile otuz yıl önce oynanmış, şimdi de Devlet Konservatuvarı öğrencileri tarafından oynanmakta olan bir oyun bile 'muzır' görülürse halimiz nice olur. *Başka bir deyişle Cüneyt Gökçer gibi Türkiye'deki sağ iktidarlarca Genel Müdür ve Devlet Sanatçısı payelerine yükseltilen bir sanatçı-yönetmenin bile uygun gördüğü oyun bizde 'sola hizmet eder' gerekçesiyle yasaklanırsa dünyadaki yerimiz nerede olur ?*

Olay korkunçtur, skandaldır, rezalettir; faşizm özentisidir. Benimsenemez, kabul edilemez ve buna karşı sessiz kalınamaz. *İşin üzücü yanı kamuoyunun konu hakkındaki duyarsızlığıdır; kültür adamlarımızın, sanatçılarımızın 'dut yemiş bülbül örneği' suskunluğudur; demokratik kitle örgütlerinin uyuşukluğudur.*

Böyle bir olayda yer yerinden oynamalı, toz dumana katılmalı idi.

Ne yazık ki, tozu dumana katmak bir yana, kimseden ses seda çıkmıyor. Varsın ses çıkmasın. Olayla şu veya bu nedenle, şu veya bu oranda ilgili olan herkesi, her makamı şiddetle kınamak boynumuza borçtur ve iki elimiz yakalarından eksik olmayacaktır."

Ne yazık ki böylesine yasakçı ve sansürcü bir zihniyete karşın toplumda gerektiği gibi bir ses yükselmez. Toplum adına yaşanan bir demokrasi ayıbına sessiz kalınır. Bir tek Şener Levent, 25 Haziran 1988 tarihli Ortam gazetesinde şunları yazar:

"Sanat alanında ilginç bir haber de şu: *Ünlü sanatçı Cüneyt Gökçer'in yönetiminde Türkiye'den K.K.T.C.'ye taşınan 'Cephede Piknik' isimli oyunda sansüre uğramış burada. Yasaklanmış, oynatılmamış...*

- Neden Oynatılmamış?
- *Muzur bulunmuş...*

Solcu, molcu değil ya Cüneyt Gökçer bile şaşıp kalmış buna. Anlayacağınız bizim ödünsüz sağcıların arasında mağdur bir solcu hissetmiş kendini birden. Şaşmamak gerekir buna da. Türkiye'nin sağcıları bizim sağcılara göre solcu, solcuları da bizim solculara göre sağcı..."

"Cephede Piknik" olayı K.K.T.C. resmi çevrelerinin demokrasi anlayışını ve kültür-sanata bakışlarını ve oluşturmak istedikleri ortama dair çarpıcı bir örnek olarak tarihimizde yerini alır.

Sanatçının Ölümü

Yılmaz Onay 1988-1989

"Sanatçının Ölümü" ve Aydın Sorumluluğu

LBT, 1988-89 tiyatro döneminin ikinci oyunu olarak Yılmaz Onay'ın yazdığı "Sanatçının Ölümü"nü izleyiciye sunar. Osman Alkaş'ın yönettiği oyunda Yaşar Ersoy, Işın Refikoğlu, Erol Refikoğlu rol alır. Oyunun sahne tasarımını Emin Çizenel, Işık ve ses düzenini ise Hasan Anılır yapar. Toplum-sanatçı ilişkisini ele alan; sanatçının topluma, toplumun sanatçıya karşı duruşunu, sorumluluğunu traji-komik bir biçimde izleyiciye sunar. Aydın olmanın sorumluluğunu gündeme getiren oyun, "aydın sorumluluğu" tartışmasına yeni açılımlar kazandırır. Oyunun yazarı Yılmaz Onay, oyun broşüründe bu konuda şunları vurgular:

"…Aydınlar özgür olmalıdır, bu doğru. Ama yalnız aydınlar mı özgür olmalı? Bu soruyu kendi kendine sormayan kişi gerçekten aydın mıdır? Dahası o özgürlüğün kazanılması için kavgayı kim verecek? Özgürlük mü aydınlar için var, yoksa aydınlar mı özgürlük mücadelesi için var? Aydın demek, dünyamızın hem çok karanlık, hem geleceğin güzelliklerine belki en açık olan şu döneminde, her şeyden önce "sorumluluk" demektir sanıyorum. Çünkü "bilmiyordum" deme hakkına en az sahip olan kişidir aydın. Hele bunu deme şansının bile ortadan kalkma tehlikeleri kol geziyorsa…"

LBT "Sanatçının Ölümü" oyunuyla toplumumuzun sanatçılarının aydın sorumluluğunu sorgular; bir bölüm sanatçıların "entel" sıfatıyla hava boşluğu olmaktan öteye gidemeyen tutumlarını; "ben sanatçıyım" deyip toplum sorunlarından pasifize olan ve haksızlıklara karşı çıkmayan, doğruyu, insani değerleri savunmayan ve kabuğuna ya da sırça köşküne çekilen ve hiçbir aydın sorumluluğu sergilemeyenleri gündem yapıp tartıştırır.

Bu konuyu sürekli yazan, tartışan ve bir aydın-sanatçı sorumluluğunu taşıyan Ümit İnatçı oyun hakkında ise 14 Mart 1989 tarihli Ortam gazetesinde "oyunun başarılı bir biçimde sahnelendiğini" belirterek şunları yazar: ***"Drama içinde yer yer komik espirilerin denendiği çok inişli çıkışlı bir tansiyonla bu oyunu, başından***

Işın Refikoğlu, Yaşar Ersoy ve Erol Refikoğlu "Sanatçının Ölümü" oyununda...

sonuna hatasız bir mimesi ve imitasyonla sahneledikleri ve oyuna tam hakkını verdikleri için bize onları tebrik etmek düşer."

Sanatçının Ölümü

Ümit İnatçı

Üçgenlerle dolu mahşeri bir yaşam...
Bir ses yaratabilmenin ızdıraplı arayışı...

Katarsisten yoksun, bunalımlarına teslim bir vicdanlı... Ve sonunda ortaya el koyan THANATOS! Yılmaz Onay'ın "Sanatçının Ölümü" adlı oyunu Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun başarılı kadrosu tarafından sahnelendi. Osman Alkaş'ın yönettiği oyuncu kadrosu Yaşar Ersoy, Işın Refikoğlu ve Erol Refikoğlu'ndan oluşuyordu. Sahne tasarımı ressam Emin Çizenel'indi. "Yaşam-İnanç-Ölüm", "Geçmiş-Bugün-Gelecek", "Kamçılayan – Kamçılanan Kamçılanmışlığı duymamaya sarhoşluğa yatan". Bunlar, içerik, meta ve karakter yönünden oyunun yapısını oluşturan üçgenlerdir. Ana figür: Toplumun sorunlarına gösterdiği duyarlılığın mükafatını beklerken sorumluluktan mada, narsiszmin dozunu fazla kaçırmış bir sanatçı. Kendi düşüncelerinin varoluşu mücadelesinde, ilgi çekebilme ve önemli olabilme saplantısına yenik düşmesi ve yakınındakilerin egoistçe onu kötü sona sürüklemesi bir intiharla sonuçlanırken, aynı zamanda: o sanatçının karşısına aldığı anlayışların da zaferini görürüz.

Drama içinde yer yer komik espirilerin denendiği çok inişli çıkışlı bir tansiyonla bu oyunu, başından sonuna hatasız bir mimesi ve imitasyonla sahneledikleri ve oyuna tam hakkını verdikleri için bize onları tebrik etmek düşer.

Ümit İnatçı
14.3.1989

O kadın, bir değerin kendini ispatlayabilmesi için didinmiyordu; tek aradığı bir an evvel paha bulacak bir pozisyondan payını alabilmekti. O sarhoş, sanatçı arkadaşını yüceltmeye çalışmıyordu, tek yaptığı kendinde bulamadığı aykırı olabilme cesaretinin acısını ondan çıkarmaktı. Kamçılanmışlığa karşı başkaldırı yerine anesteziyi seçmiş bir sarhoşun yardımı ancak o kadar olabilirdi.

Afiş : Emin Çizenel

Sanatçı adına toplum vicdanına bir uyarı şamarı savuran bu oyundan alabileceğimiz etik ders şudur: Hiçbir başarı ölümle yücelemez; çünkü ölüm, başarının da sonudur. Halbuki başarılar yaşadıkça ve tekrarlandıkça ve tekrarlandıkça yücelirler.

"Sanatçının Ölümü" oyununu sergileyenlere gelince; drama içinde yer yer komik esprilerin denendiği ve çok inişli çıkışlı bir tansiyon taşıyan bu oyunu, başından sonuna hatasız bir mimesi ve imitasyonlarla sahneledikleri ve oyuna tam hakkını verdikleri için bize onları tebrik etmek düşer.

Bu yazım, geçen yıl intihar ederek yaşamına son veren İtalyan sanatçı arkadaşım Sante PIGNATTINI'nin anısınadır.

Ortam - 14 Mart 1989

Sanataçının Ölümü

Yazan
Yılmaz Onay

Yöneten
Osman Alkaş

Sahne Tasarımı
Emin Çizenel

Işık-Efekt
Hasan Anılır

Oynayanlar
Adam/**Yaşar Ersoy**
Kadın/**Işın Refikoğlu**
Sarhoş/**Erol Refikoğlu**

TC-KKTC Kültür Protokolü Toplantı Tutanağı: Yasakçı-Entegrasyoncu-Plansız-Programsız

KKTC ile TC arasında imzalanan **"Eğitim, Bilim ve Kültür Alanında İşbirliği Protokolü"** özellikle Kıbrıs Türk toplumunun kültür-sanatının dışa açılması, gelişmesi ve dünyaya sesini duyurması bağlamında önemli bir şans beklentisi doğurur.

Kıbrıslı Türk kültür sanat çevresi , protokolün katılımcılık, eşitçilik, çoğulculuk ve karşılıklı kültürel sanatsal kimliklere saygılı davranılması ilkeleri esas alınarak yürürlüğe konulmasını beklerken, KKTC-TC yöneticilerinin yasakçı, entegrasyoncu ve plansız, programsız talepleri sonucunda, çağdışı, müdahaleci bir yapı kazanır.

KKTC ile TC arasında imzalanan **"Eğitim, Bilim ve Kültür Alanında İşbirliği Protokolü"** çerçevesinde iki ülke arasındaki kültürel faaliyetlerin hızlandırılması amacıyla, Ankara'da Kıbrıs İşleri Müşavirliği'nde 12 Ocak 1988'de yapılan toplantıda alınan kararlar, Kıbrıs Türk kültür sanatı adına utanç verici niteliktedir.

Söz konusu toplantıda, **"KKTC'deki kültür sanat derneklerinin zararlı faaliyetlerinin önlenmesi"**, **"TC ve KKTC'deki kültür ve sanat kuruluşlarının karşılıklı birbirlerinin davetlerinin önlenmesi"** gibi yasakçı maddeler yanında **"KKTC Devlet Tiyatroları'na Ankara'dan on beş sanatçı ve teşkilat yasasının hazırlanıp gönderilmesi"** gibi entegrasyoncu ve plansız-programsız bir sürü madde karar olarak alınır.

TC Başbakanlık Kıbrıs İşleri Müşavirliği koordinatörlüğünde 12 Ocak 1988'de Ankara'da yapılan toplantıya, KKTC adına Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Müsteşarı Burhan Tuna, Kültür Dairesi Müdürü Ata Samioğlu ve Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları Müdürü Hilmi Özen katılır.

1980'li yıllarda başlatılan entegrasyoncu, yasakçı ve asimilasyoncu politikalar bu kitabın yazıldığı 2012 yılına kadar sürdürülür. Bu politikalar sadece kültürel sanatsal alanda değil, yaşamın diğer alanlarında da yürütülür.

Kıbrıs Türk toplumunun kimliğini, varlığını eritmeye yönelik bu politikalara direnen Kıbrıslı Türkler olduğu gibi sorgulamadan kabul edip uygulamaya koyan Kıbrıslı Türkler de olur. Örneğin K.T. Devlet Tiyatrosu, oyun sahnelemek için bu protokole yaslanıp TC Devlet Tiyatroları'ndan yönetmen ve oyuncu gönderilmesini bekler yıllarca. Bu anlayışla K.T. Devlet Tiyatrosu kimliğini, işlevini, özgüvenini iyice kaybeder ve taşıma su ile değirmen döndürmeye çalışır. Taşıma su gelmeyince de perde açamamanın acı gerçeğiyle yüz yüze kalır.

Entegrasyona ve Asimilasyona LBT Karşı Durur

Bu yasakçı entegrasyoncu ve kimliksizleştirme politikalarına Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ödün vermeden karşı durur. LBT elde ettiği **"TC-KKTC Kültür Protokolü Kararları"**nı basına açıklar ve kamuoyu oluşturmak için sivil toplum örgütleri ile toplantılar ve söyleşiler düzenler.

26 maddeden oluşan TC-KKTC Kültür Protokolü toplantı kararlarının metni şöyledir:

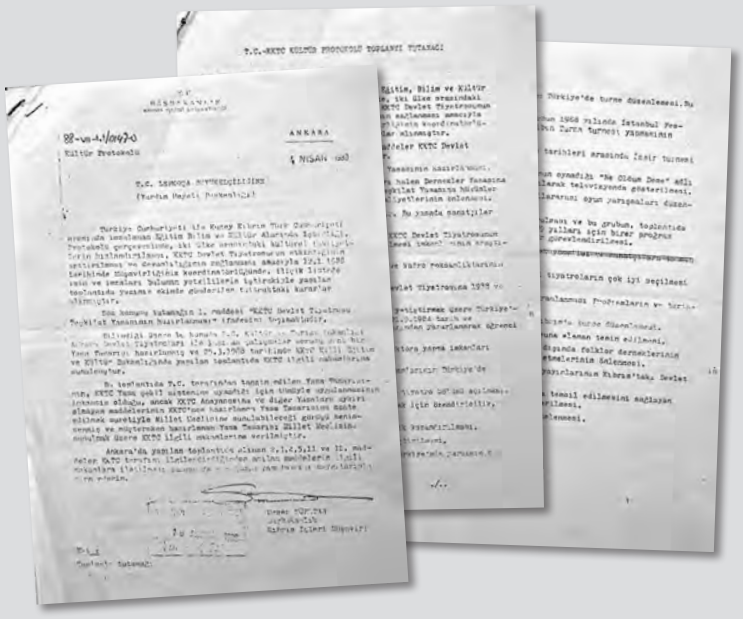
T.C.-KKTC KÜLTÜR PROTOKOLÜ TOPLANTI TUTANAĞI

ANKARA

Kültür Protokolü

T.C. BAŞBAKANLIK
(Turizm Hayati Protokolü)

"T.C. – K.K.T.C. Kültür Protokolü Toplantı Tutanağı

Toplantı tarihi : 12.1.1988

T.C. ile K.K.T.C. arasında imzalanan Eğitim, Bilim ve Kültür Alanında İşbirliği Protokolü çerçevesinde, iki ülke arasındaki kültürel faaliyetlerin hızlandırılması, K.K.T.C. Devlet Tiyatrosu'nun etkinliğinin artırılması ve devamlılığının sağlanması amacıyla 12.1.1988 tarihinde Kıbrıs İşleri Müşavirliği'nin koordinatörlüğünde yapılan toplantıda aşağıdaki kararlar alınmıştır.

Bunlardan 1'den 15'e kadar olan maddeler K.K.T.C. Devlet Tiyatrosu'nun geliştirilmesi ile ilgilidir.

1. **K.K.T.C. Devlet Tiyatrosu Teşkilat Yasası'nın hazırlanması.**

2. **Kıbrıs'ta tiyatro grupları halen Dernekler Yasası'na göre faaliyetler göstermektedirler. Genel Teşkilat Yasası'na hükümler koymak suretiyle bu grupların zararlı faaliyetlerin önlenmesi.**

3. **K.K.T.C. Personel Yasası yetersizdir. Bu yasada sanatçılar lehine gerekli düzeltmelerin yapılması.**

4. **Tiyatronun bütçesi kısıtlıdır. K.K.T.C. Devlet Tiyatrosu'nun döner sermayeli bir kuruluş haline getirilmesi imkânlarının araştırılması.**

5. **K.K.T.C. Devlet Tiyatrosu alt yapı ve kadro noksanlıklarının giderilmesi.**

6. **T.C. Devlet Tiyatrosu'nun K.K.T.C. Devlet Tiyatrosu'na 1988 ve 1989 yıllarında 15'er sanatçı göndermesi.**

7. **K.K.T.C. Devlet Tiyatrosu'na sanatçı yetiştirmek üzere Türkiye'deki üniversitelerin tiyatro bölümlerine 21.9.1984 tarih ve 84.58.904 sayılı Yüksek Öğretim Kurulu Kararı'ndan yararlanarak öğrenci alınmasının sağlanmasına.**

8. **K.K.T.C.'li sanatçılara master ve doktora yapma imkanlarının verilmesi.**

9. **K.K.T.C. Devlet Tiyatrosu reji asistanlarının Türkiye'de eğitilmeleri.**

10. **Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde bir tiyatro bölümü açılması.**

11. **Yetişen sanatçıları görevde tutmak için özendiricilik, mecburi hizmet gibi tedbirler getirilmesi.**

12. K.K.T.C. Devlet Tiyatrosu'na süreklilik kazandırılması.

13. K.K.T.C. Devlet Tiyatroları'nın geliştirilmesi.

14. Dekorasyon vs. gibi konularda Türkiye'nin yardımının sağlanması.

15. K.K.T.C. Devlet Tiyatrosu'nun Türkiye'de turne düzenlemesi. Bu cümleden olarak;

a. K.K.T.C. Devlet Tiyatrosu'nun 1988 yılında İstanbul Festivali'ne katılmasının ve bunu takiben Bursa turnesi yapmasının sağlanması.

b. 1988 yılı 15-30 Mayıs tarihleri arasında İzmir turnesi düzenlenmesi.

c. K.K.T.C. Devlet Tiyatrosu'nun oynadığı 'Ne Oldum Deme' adlı oyununun TRT tarafından çekimi yapılarak televizyonda gösterilmesi.

16. 23 Nisan'da K.K.T.C.'de okullar arası oyun yarışmaları düzenlenmesi.

17. Bir çalışma grubu oluşturulması ve bu grubun, toplantıda görüşülenlerin ışığında 1988 ve 1989 yılları için birer program hazırlaması. Ayrıca bir koordinatör görevlendirilmesi.

18. Türkiye'den K.K.T.C.'ne gidecek yönetici ve sanatçılara tatmin edici harcırah verilmesi. (Not: Bu madde sonradan çıkarılmıştır.)

19. Kıbrıs'a gönderilecek özel tiyatroların çok iyi seçilmesi ve kontrol edilmesi.

20. Etkinliklerin önceden programlanması, programların ve tarihlerinin birlikte saptanması.

21. T.C. Devlet Tiyatrosu'nun Kıbrıs'a turne düzenlemesi.

22. K.K.T.C. Türk Halk Müziği Korosu'na eleman temin edilmesi.

23. Yetkili makamların bilgisi dışında folklor derneklerinin birbirlerini karşılıklı olarak davet etmelerinin önlenmesi.

24. Kültür ve Turizm Bakanlığı yayınlarının Kıbrıs'taki Devlet Yayınevinde satışlarının sağlanması.

25. Türk kültürünün yurt dışında temsil edilmesini sağlayan mevzuatın temin edilerek K.K.T.C.'ne gönderilmesi.

26. Telif hakları konusunun çözümlenmesi."

LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'un **"T.C - K.K.T.C. Kültür Protokolü Toplantı Kararları"**nı kamuoyuna duyurması üzerine Kıbrıs Türk kültür-sanat çevreleri bu kararlara büyük tepki gösterirler.

LBT 27 Mart 1988 Dünya Tiyatro Günü dolayısıyla yayımladığı bildiride bu kararlara tepkisini ***"Böyle bir uygulama ülkemiz sanatı ve tiyatrosu adına kabul edilemez"*** biçiminde ortaya koyar. Halk Sanatları Derneği Başkanı Kani Kanol da yayımladığı bildiride söz konusu kararların kabul edilemez olduğunu vurgular ve şöyle devam eder: ***"K.K.T.C.'yi yurtdışında temsil edecek topluluklar engellenirse kaybedenin sadece söz konusu topluluk olmayacağını, onunla birlikte K.K.T.C. ve Kıbrıs Türk halkının da pek çok şey kaybedeceğini"*** vurgular ve ilgilileri sağduyuya çağırır.

Konunun takipçisi olan ve sürekli gündemde tutan K.T. Sanatçı ve Yazarlar Birliği de düzenlediği toplantıda "T.C. - K.K.T.C. Kültür Protokolü"nün yasakçı, entegrasyoncu ve müdahaleci olduğunu ortaya koyarak, bunun düzeltilmesini ilgililerden talep eder.

25 Haziran 1988 tarihli Ortam gazetesinde ise Şener Levent, konuyla ilgili şunları yazar:

"Sansür dedik ya, bir haber daha uçuralım burdan.

Geçtiğimiz aylarda bir toplantı yapılmış Ankara'da.

T.C.- K.K.T.C. Kültür Protokolü çerçevesinde düzenlenen bu toplantıya K.K.T.C.'yi temsilen de Hilmi Özen -Ata Samioğlu ve Burhan Tuna katılmışlar.

Alınan iki önemli karar şöyle:

1- K.K.T.C.'deki kültür-sanat derneklerinin zararlı faaliyetlerinin önlenmesi…

2- T.C. - K.K.T.C.'deki kültür-sanat kuruluşlarının karşılıklı davetlerinin önlenmesi…

Nasıl, beğendiniz mi ey sanat severler ve ey hala kimlik arayanlar?"

LBT'nin 1988'de gündeme getirdiği ve dikkat çektiği T.C.- K.K.T.C. Kültür Protokolü çerçevesinde alınan yasakçı ve entegrasyoncu kararlara karşı çıkılmasına ve eleştirilmesine karşın, dönemin hükümeti ve ilgili bakanlık duyarsız kalarak hiçbir açıklama yapmaz. İlerleyen yıllarda entegrasyoncu ve asimilasyoncu politikalar adım adım uygulanır. 2009-2010 yıllarında iyice tırmanır. Ve "Dernekler Yasası"nın değiştirilerek sivil toplum örgütlerine bürokratik kısıtlamaların gelmesi ve vesayet altına alınmaları için çalışmalar yapılır.

1980'li yıllarda başlayan entegrasyoncu ve asimilasyoncu politikalar toplumun tüm alanlarını bir ahtapotun kolları gibi sarar. Toplumun maddi ve manevi değerleri çökertilir ve özelleştirme adı altında satılığa çıkartılır. Hatta T.C. Hükümetleri tarafından, Kıbrıs Türk toplumu aşağılanır, küçümsenir, onuruyla oynanır. T.C. - K.K.T.C. arasında yapılan protokollerin bunun en önemli göstergesidir. Bu entegrasyoncu, asimilasyoncu ve müdahaleci politikaların dozunun artması üzerine örgütler **"Ankara elini yakamızdan çek"**, **"Valiliğe hayır"** sloganlarıyla T.C. Lefkoşa Elçiliği önünde eylemler yapar. Bu kitabın yazıldığı 2011 yılının sonlarında ve 2012 yılının başlarında T.C. yetkililerinin müdahaleleri ve buna karşı sivil toplum örgütlerinin eylemleri daha da artar.

Protkolde **"KKTC'deki kültür sanat derneklerinin zararlı faaliyetlerinin önlenmesi", "TC ve KKTC'deki kültür ve sanat kuruluşlarının karşılıklı birbirlerinin davetlerinin önlenmesi"** gibi yasakçı maddeler yanında **"KKTC Devlet Tiyatroları'na Ankara'dan on beş sanatçı ve teşkilat yasasının hazırlanıp gönderilmesi"** yer alır.

LBT'nin 10. Yılı

Kurulduğu günden bu yana çizgisini saptırmadan, sanatsal ilkelerinden ödün vermeden Kıbrıs Türk toplumunun sesini duyurma görevini bilinçle yerine getiren ve bir sanatsal varoluş savaşımı veren LBT, 1989-90 tiyatro döneminde 10. Yılına ulaşır. 10 yıl önce yayından fırlayan bir ok gibi menziline doğru hızla yol alan LBT, toplumcu gerçekçi sanat anlayışıyla statükonun yerleşmiş tüm değerlerinin karşısına çıkarak ve kendini kabul ettirerek, bir yeni tiyatroyu, iddialı, öncü bir yeni tiyatroyu tüm engellere ve zorluklara karşı var ederek ve yaşatarak 10. yılına ulaşır.

> *Onlar sanatsal bir dayanışmanın destanını olanaksızlıklar ve yokluklar içinde yazmakta olan bir avuç insan.*
>
> *Ahmet Tolgay*

Gazeteci yazar Ahmet Tolgay'ın da belirttiği gibi ***"1980'e gelindiğinde bir bölünmeye tanık olunur. Devlet Tiyatroları'ndan dışlanan 4 oyuncuya , zamanın Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı'nın sahip çıkması ve meclis kararıyla Belediye Tiyatrosu kurulur.***

Bu tiyatronun eriyip gideceğini, ya da yeniden Devlet Tiyatroları'nca asimile olacağını sananları gelişmeler ve zaman yanılttı. Eriyip giden Devlet Tiyatroları oldu. Kültür tarihimiz yazılırken bunun sorumluları mutlaka yargılanacak.

(…) Sanat ve kültür adına büyük bir özverinin, heyecanın ve sevginin destanını yazarak tiyatro ateşini söndürmeyen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun önünde saygı ile eğiliyoruz. Onlar sanatsal bir dayanışmanın destanını olanaksızlıklar ve yokluklar içinde yazmakta olan bir avuç insan"

"Vatan Haini" suçlaması ile Devlet Tiyatrosu'ndan atılan sanatçıların kurdukları LBT, onuncu yılına büyük mücadeleler vererek ulaşır ve toplumun alkışladığı, saygı duyduğu, oyunlarını görmek için kuyruklar oluşturduğu bir tiyatro olarak, ilk adımından itibaren toplumun yaşamında rol alır.

10. yılında *(1989-90)* LBT ilk tur oyunu olarak Aziz Nesin'in yazdığı, Osman Alkaş'ın yönettiği **"Düdükçülerle Fırçacıların Savaşı"**nı izleyiciye sunar.

Kalabalık bir kadroyla çalışılan oyunda LBT oyuncularının yanında Halk Sanatları Derneği ve Gençlik Merkezi'nin tiyatro kolu üyeleri de rol alır. Savaşın akıl dışılığını ve saçmalığını kara mizah ve groteskle anlatan oyun izleyenleri güldürürken düşündürür.

Oyunda yapılan yorum ile Kıbrıs coğrafyasında iki toplum arasında yaşanan savaşlara da göndermelerin yapılması seyircinin beğenisini arttırır.

10. yılda LBT ikinci oyun olarak Muharrem Buhara'nın yazdığı, yine Osman Alkaş'ın yönettiği **"Ayının Fendi, Avcıyı Yendi"** adlı müzikli çocuk oyunu, çocuk seyircilere sunulur. Oyunun özgün müziğini Deniz Çakır, kostümlerini Işın Refikoğlu, masklarını Erol Refikoğlu, ışık düzenini de Hasan Anılır yapar. Lefkoşa ve civar köy ilkokul öğrencilerinin, Lefkoşa Belediye otobüsleriyle taşınarak oyunu izlemeleri sağlanır. Çocukların bayram heyecanı ve keyfiyle izlediği oyun hakkında Kıbrıs Türk basınında ***"çocuklar bayıla bayıla oyunu izlediler"*** ifadesi yer alır.

LBT 10. Yılında üçüncü oyun olarak ise LBT'nin kuruluşundan bu yana geçen 10 yılı anlatan **"10. Yıl Oyunu"** adında bir kolaj oyun sahneler. LBT'nin sahnelediği oyunları ve savaşımını kolaj bir kurgu içinde anlatan "10. Yıl Oyunu"nun dramaturjisini ve yönetimini Yaşar Ersoy yapar. Oyunda Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Işın Refikoğlu ve Yaşar Ersoy rol alır. Belgesel nitelikteki oyunda, projeksiyon makinesinden de çeşitli belgeler yansıtılır. 27 Mart 1990 Dünya Tiyatro Günü'nden başlayarak izleyiciye sunulan oyun büyük ilgi görür. Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde ilk kez bu içerik ve biçimde yapılan "10. Yıl Oyunu", izleyenlere, LBT'nin on yıllık tiyatro serüvenini, hangi koşullarda doğduğunu, nasıl geliştiğini, mücadelesini, yaşadığı sorunları, sıkıntıları ve sahnelediği oyunları belgelerle yansıtır. Kısaca LBT'nin 10 yıllık öyküsü anlatılır.

LBT, 10. Yılında *(1990 Dünya Tiyatro Günü'nde)* on yıl boyunca sahneledikleri oyunların afişlerinden ve fotoğraflardan oluşan bir de sergi açar. Ayrıca, 10. Yıl nedeniyle uzun yıllar Kıbrıs Türk tiyatro hareketine ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na hizmet veren Kemal Tunç ve Yücel Köseoğlu **"Hizmet Onur Ödülü"** ile ödüllendirilir.

Düdükçülerle Fırçacıların Savaşı

Aziz Nesin 1989-1990

Kemal Tunç, Elmasiye Kanatlı, Işın Refikoğlu ve Mehmet Ertuğ "Düdükçülerle Fırçacıların Savaşı" oyununda...

Işın Refikoğlu, Elmasiye Kanatlı ve Mehmet Ertuğ "Düdükçülerle Fırçacıların Savaşı" oyununda...

Afiş : Erol Refikoğlu

Düdükçülerle Fırçacıların Savaşı

Yazan
Aziz Nesin

Yöneten
Osman Alkaş

Işık Ses
Hasan Anılır

Ses Kayıt
Tolgay Tarıman

Oynayanlar
Kemal Tunç, Yücel Köseoğlu
Mehmet Ertuğ, Erol Refikoğlu
Osman Alkaş, Işın Refikoğlu
İlker Özova, İsmet Özgüren
Serhat Yarkın, Aydan Arşehit
Taner Kaya, Elmasiye Kanatlı
Ufuk Bulli, Mehmet Murat
Barış Refikoğlu, Mehmet Özaktaş

Kemal Tunç, Yücel Köseoğlu, Elmasiye Kanatlı, Işın Refikoğlu ve Mehmet Ertuğ "Düdükçülerle Fırçacıların Savaşı" oyununda...

"Düdükçülerle Fırçacıların Savaşı" oyunundan bir enstantane...

10. Yıl Oyunu

10 Yılın Kolajı

1989-1990

LBT 10. yılında özel bir çalışma olan "10. Yıl Oyunu"yla seyircisine perdelerini açar. LBT'nin 10 yılda sahnelediği oyunları ve savaşımını konu alan yapım epizotik bir anlayışla kurgulanır. Oyunda projeksiyon makinesi kullanılarak oyunun öz ve biçimine belgesel bir nitelik kazandırılır. Yaşar Ersoy'un uyarlayıp yönettiği oyun izleyenlere LBT'nin 10 yıllık serüvenini aktarırken, Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde bu içerik ve biçimde bir ilk olma özelliğine sahip olur. Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Işın Refikoğlu ve Yaşar Ersoy'un oyuncu olarak yer aldığı "10. Yıl Oyunu", seyircinin beğenisini kazanır.

Osman Alkaş, Yaşar Ersoy, Işın Refikoğlu ve Erol Refikoğlu "10. Yıl Oyunu"nda...

Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Işın Refikoğlu ve Yaşar Ersoy "10. Yıl Oyunu"nda...

Afiş : Nilgün Güney

10. Yıl Oyunu

Dramaturg ve Yönetmen
Yaşar Ersoy

Işık-Efekt
Hasan Anılır

Oynayanlar
Erol Refikoğlu
Yaşar Ersoy
Işın Refikoğlu
Osman Alkaş

Ateşli Sabır

Antonio Skarmeta 1990-1991

Siyasetin Gergin Ortamında "Ateşli Sabır" ve LBT'nin Sanat Çizgisi Statükoya Ayarlanır mı?

LBT 1990-91 tiyatro dönemine siyasetin gergin ortamında girer.

1990 seçimlerinde, iktidardaki Ulusal Birlik Partisi ve Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'a karşı muhalefet partileri *(TKP,CTP,YDP)* birleşerek Demokratik Mücadele Partisi adı altında seçime katılırlar ve Cumhurbaşkanlığına da aday olarak İsmail Bozkurt'u gösterirler.

Toplum, 1990 seçimlerinde kıyasıya, kıran kırana bir seçim yaşar. Kıbrıslı Türkler demokratik iradelerine saygı gösterilmesini beklerken, Türkiye'den müdahalelerle karşılaşırlar. Seçim propagandaları sürerken ve kritik bir aşamaya ulaştığı anda Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu *(TRT)*, Türkiye basınının bir bölümü ve T.C. Elçilik mensuplarının UBP ve Rauf Denktaş'tan yana seçime müdahale ettikleri görülür. Bu müdahaleleri neden gösteren muhalefet, Meclis'i boykot eder; seçimi kazanan muhalefet milletvekilleri meclis toplantılarına katılmaz. Bunun üzerine, muhalefet milletvekillerinin yerleri de yapılan ara seçimle UBP milletvekilleri ile doldurulur.

Muhalefet partileri, Yerel Seçimleri de boykot ederek Belediye Başkanlıklarına ve Meclis üyeliklerine aday göstermezler.

Böylece , Kıbrıs Türk siyaset tarihinde **"Tek Partili Dönem"** olarak adlandırılan dönem başlar. Bu dönem, tartışmalı gergin bir dönem olarak 1993 yılının sonuna kadar sürer. Muhalefetin ortaya koyduğu demokratik mücadele sonrasında Aralık 1993'te yapılan erken seçimle istenilen demokratik işleyişte olmasa da siyaset, kerhen ve kısmen yeniden normal seyrine kavuşur.

İşte böyle bir ortamda, 1990-91 tiyatro döneminde, LBT ***"Bütün insanlara ışık, adalet ve onur getirecek olan görkemli kenti biz ancak ateşli bir sabırla fethedebiliriz"*** diyen Pablo Neruda'nın yaşamını ve Şili halkının sosyal, siyasal mücadelesinin bir kesitini, insancıllığın doruğunda anlatan **"Ateşli Sabır"** oyununu sahneler. Şilili yazar Antonio Skarmeta'nın yazdığı oyunu, Yaşar Ersoy yönetir. LBT "Ateşli Sabır" oyunuyla ve sergilediği performansıyla güçlü bir çıkış yapar. LBT'yi kapatmayı düşünenleri bile gerilettirir. Dost, düşman LBT'nin sanat gücünü kabul eder ve alkışlar.

Bir muhalefet kalesi olarak bilinen Lefkoşa Belediyesi'nin, siyasetin gergin ortamında, iktidar partisi UBP'nin eline geçmesinden sonra, LBT'nin duruşu; sanat anlayışında ve çizgisinde bir değişiklik olup olmayacağı kamuoyunda ve özellikle sanat çevresinde merakla beklenir. 14 Aralık 1990 tarihli Yenidüzen gazetesinde Fatma Azgın şunları yazar: ***"Lefkoşa Belediyesi, 14 yıl süren 'muhalefet kalesi' tanımını bu yıl yitirmiş bulunuyor. Bu kurumun siyasal kimliğiyle***

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları iktidarların değişen rüzgarlarına hiç kapılmadan, dik sanatçı duruşuyla tiyatroya dokunulmazlık, kişilik kazandırdılar. Bunu başardıkları için gelen yeni Belediye Başkanları'na ayak uydurmak yerine yeni başkanlar onlara ayak uydurdu.

Hasan Hastürer / 21.9.2011

tiyatrosunun, sanat anlayışının belli paralellikler taşıması kadar olağan bir şey olamaz. Bu yüzden belediye UBP'ye geçerken, sanat çevresini en çok ilgilendiren konu, tiyatronun eski çizgisini, etkinliğini sürdürüp sürdüremeyeceğiydi." Ancak LBT sanatçılarının bilinçli, kararlı tutumu, Lefkoşa Belediye Başkanı Burhan Yetkili'nin sağ duyulu yaklaşımı ve seyircinin, basının desteğiyle, bu en kritik dönemde LBT, sanat anlayışından, çizgisinden ödün vermeden çalışmalarını ve etkinliğini geliştirerek sürdürmeyi başarır. Zor da olsa, sıkıntılı da olsa LBT, kendi sanat dinamiğinden aldığı güçle, yönetimini ve işleyişini özerk ve demokratik bir anlayışla hep sürdürür. Lefkoşa Türk Belediyesi'ne bağlı bir kurum olmasına karşın; ilerleyen yıllarda 30 yılı kapsayan bir dönemde, değişen Belediye Başkanları'na ve meclislerine karşın; Lefkoşa Belediye Tiyatrosu yönetimi ve işleyişini özerk ve demokratik bir anlayışla; muhalif ve alternatif çizgisinden ödün vermeden mucizevi bir şekilde sürdürür. Bu mucize, LBT'nin sanat gücünden, yaptığı işlerin toplumla buluşmasından, sanat anlayışından, ödünsüz ve dik duruşundan, savsaklamadan disiplinli çalışmasından ve en önemlisi toplumsal sorumluluğundan kaynaklandığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu konuda farklı yazarların aynı görüşte buluştuklarını da okuyabilirsiniz.

Yine Fatma Azgın Yenidüzen gazetesinin 8 Ocak 1993 tarihli yazısında şunları belirtir: ***"Sanatı kaygu, amaç edinmiş LBT'nin oyununa giderken, bu nitelikli kurumun doğmasına neden olan "çelişkileri" düşünmeden edemiyorum. Yol boyunca bizi geçen "kımızı plakalı" arabalar kötülüklerden güzelliklerde doğabileceğini simgeliyor. Resmi ideolojisinin sanat anlayışının dışında davranan "ekip"in Devlet Tiyatroları'ndan atılışı ile, işsiz ekmeksiz bırakılışı ile oluşmadı mı LBT? O günlerde kızgınlık duyduğum "resmi"lere şimdi teşekkür ediyorum. Onlar bu kötülüğü yapmasa "tiyatro sanatı" denen bir sanat bu ülkede yeşerebilir miydi?"***

Neriman Cahit ise, 14 Aralık 1990 tarihli Ortam gazetesinde ***"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, bir kez daha gösterdi ki kendi üslubu, kendi kimliği vardır ve bu kimlikle evrenselliğe tırmanma yolundadır.Şu sıralar yüreğimizin pasını gidermek, kendinizi arıtmak, insandan yana biraz umut devşirmek, çevrenizdeki cücelikten kısa bir süre de olsa kurtulmak istiyorsanız gidin izleyin 'Ateşli Sabır' oyununu..."***

" diye yazar. Yıllar sonra 21 Eylül 2011 tarihli Havadis gazetesinde Hasan Hastürer ise şunları yazar: ***"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları iktidarların değişen rüzgarlarına hiç kapılmadan, dik sanatçı duruşuyla tiyatroya dokunulmazlık, kişilik kazandırdılar. Bunu başardıkları için gelen yeni belediye başkanlarına ayak uydurmak yerine yeni başkanlar onlara ayak uydurdu."***

15 Aralık 1990 tarihli Yenidüzen gazetesinde Kutlu Adalı da LBT hakkında düşüncelerini şu cümlelerle ifade eder: ***"Bu bir avuç yetenekli sanatçıyı Şilili yazar Antonio Skarmenta'nın Ateşli Sabır oyunundaki yorumuyla alkışlamak gerek..."***

Afiş : Aşık Mene

Ateşli Sabır

Yazan
A.Skarmeta

Yöneten
Yaşar Ersoy

Sahne Tasarımı
Aşık Mene
Ruzen Atakan

Müzik Seçimi
Acar Akalın

Kostüm Seçimi
Işın Refikoğlu

Oynayanlar
Pablo Neruda/**Erol Refikoğlu**
Mario Jimenez/**Osman Alkaş**
Rosa Gonzalez/**Işın Refikoğlu**
Beatriz Gonzalez/**Hatice Düzgün**

Işık Efekt
Hasan Anılır

Sahne Ölçeklendirme
Mim. Yüksel Mene

Overhead Özel Efekt
Aşık Mene - Ruzen Atakan

LBT ekip çalışmasıyla "Ateşli Sabır" oyununda, herşeye karşın yaşama sevincini, yaşam coşkusunu vermeye çalışırken, yaşanan sosyal-siyasal acıların melankolisini de iletir. Koca okyanusla Ant Dağları arasına sıkışmış, Kara Ada'nın kara kayaları üzerinde patlayan dalgarın sesleri, koca okyanusu, devinimi, martı çığlıkları, çan sesleri ve Kara Ada'nın insanları Neruda'nın evrensel şarkısını söyler; o şarkı barıştır, özgürlüktür, insanlıktır. LBT oyunu bu anlayışla sahneler. Oyunun sahne tasarımını yapan Aşık Mene ve Ruzen Atakan, oyunun müziklerini seçen Acar Akalın hep bu duyguyu ve düşünceleri esas alır.

"Ateşli Sabır" oyununda sahnelerimizde ilk kez görülen bir teknik de kullanılır. Aşık Mene ve Ruzen Atakan'ın canlı performanslarıyla kullanılan **"Overhead özel efekt"** cihazıyla sahnede yaşanan duyguların ve düşüncelerin sahneye plastik değerler olarak yansıması oyuna derin anlamlar ve sanatsal heyecanlar kazandırır.

Bu konuda Aşık Mene ve Ruzen Atakan oyun broşüründe şunları yazar: ***"İtiraf etmek gerekir ki tiyatromuzda Yaşar Ersoy gibi karizmatik kişilikli bir yönetmenle çalışmak, plastik birikimlerimizin tiyatro gibi eylem sanatlarımızın dünyasına açılması açısından bizlere paha biçilmez birikimler kazandırdı. Yönetmen Yaşar Ersoy tasarımlarımızda en küçük detayı bile oyunun kurgusu açısından gözden geçirdi."***

Oyunun yönetmeni Yaşar Ersoy'un yorumu doğrultusunda sahnede plastik değerlerle oyunun harmanlanması oyunun seyircilerle buluşmasına önemli katkılar sağladığı; çarpıcı anlatımlarla, simgelerle, yaratıcı ve çağdaş bir yorum ve oyunculuğun ortaya konduğu yazılır.

Işın Refikoğlu ve Erol Refikoğlu "Ateşli Sabır" oyununda...

"Ateşli Sabır"a Ödül

LBT'nin sahnelediği "Ateşli Sabır" oyunu "Türk Bankası Ödül Kurumu" tarfından 1990 yılının en iyi sanat olayı olarak değerlendirilir. Bu değerlendirme sonucunda **"1990 Kültür Sanat Ödülü"** LBT'ye ve başarılı oyunundan ve mask sergisinden dolayı Erol Refikoğlu'na verilir.

Böylece LBT, "Türk Bankası Kültür Sanat Ödülü"ne ikinci kez değer görülmüş olur. Hatırlanacağı gibi LBT bu ödülü ilk kez "Midas'ın Kulakları" oyunundan dolayı almıştı. Ancak aldığı bu iki ödülü LBT bir çok sanatçı gibi 2005 yılında iade eder. Büyük tartışmalar yaratan bu konuyu ilerleyen bölümlerde okuyabilirsiniz.

Skarmeta'nın Neruda'sı Bizleri Onurlandırdı

Neriman Cahit

Salona son anda giriyorum... Biraz sonra ışıklar sönüyor... Bir an salon kapkaranlık kalıyor. Perde yavaş yavaş açılıyor... Ve... Birdenbire Pablo Neruda ile karşı karşıya kalıyoruz...

Ama, uzun sürmüyor bu... Mario Himenez (Osman Alkaş) bizi elimizden tutarak sahneye çekiyor. Artık, onunla Pablo Neruda'nın yanıbaşındayız. Onun Kara Adasındayız...

Şili'nin Sosyal - Siyasal acılarını birlikte yaşıyoruz. Kara Ada'nın kara kıyıları üzerinde patlayan dalgaların sesleri, koca okyanusun uğultusu, devinimi, martı çığlıkları, çan sesleri ve Kara Ada'nın insanlarıyla birlikte Neruda'nın 'evrensel şarkısını' söylüyoruz...

Allende'nin sonu Şili'nin üzerine damla damla akarak Şili'yi kaplayan kan damlaları adeta yüreğimize oturuyor... (overhead özel efektle ne güzel başarmış Aşık Mene ve Ruzen Atakan...)

Ve bir kez daha anlıyoruz ki insanın bilinçlenmesinde tiyatro sanatının işlevi çok önemlidir ve her sanatsal olayda olduğu gibi tiyatro olayında da çağın gidişinin farkında olması gerek...

Belediye Tiyatrosu bu oyunda bunu yaka-

lamış... Ateşli Sabır tepeden tırnağa güzel bir oyun. Oyunu seyrederken bir kez daha anladım ki sanat olaylarında yalnız başroller - solistler değil, tüm çalgılar da önemli....

Yılların deneyimli sanatçıları Erol ve Işın Refikoğlu, Osman Alkaş sahnede, seyirciye aynı sevgi ve saygı içinde çok güzel bir oyun sergiliyorlar, yılların o güzel birikimiyle...

Sahneye adımını ilk kez atan -öyle sanıyorum- Hatice Düzgün de adımlarını onlara uydurabilmiş.

Ve kendine özgü 'tiyatroda ayrıntılı işçiliğin' labirentlerinde yine aynı titizlik, aynı tiyatro sevgisi ve saygısı içindeki bir Yaşar Ersoy'un çağdaş çizgisi yansımış böylesi bir oyuna...

Viktor Jara'nın müzikleri öylesine bütünleşiyordu ki oyunla bu kadarını Acar Akalın'ın müzik duyarlılığı yapabilirdi ancak diyor insan ister istemez.

Ve Aşık Mene ve ekibinin sahne tasarımı konusunda yaptıkları çalışma, oyunun başarı ile sahnelenmesine insanı çarpıcı bir şekilde sarmasına büyük katkısı olduğu inancındayım. Aşık o ince sanatçı duyarlılığıyla Neruda ve onun o kocaman dünyasını sonsuz özgürleşme isteğini yarattığı hareketlerle, iç ve dış desenle çizgilerle çok güzel başardı, başardılar Ruzen Atakan ve Yüksel Mene ile beraber...

Ateşli Sabır, dekoru, ışığı, müziği ve solistleriyle konçerto türü güzel bir oyundu... Belediye Tiyatrosu, bir kez daha gösterdi ki kendi üslubu, kendi kimliği vardır ve bu kimlikle evrenselliğe tırmanma yolundadır.

Şu sıralarda yüreğinizin pasını gidermek, kendinizi arıtmak, insandan yana biraz umut devşirmek, çevrenizdeki cücelikten kısa bir süre de olsa kurtulmak istiyorsanız gidin izleyin 'Ateşli Sabır' oyununu...

Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu "Ateşli Sabır" oyununda...

Kimbilir, belki de evinize dönerken, bütün insanlara ışık, adalet ve onur getirecek olan görkemli kenti fethedebilecek 'Ateşli Sabır' konusunda ipuçları da elde etmiş olursunuz...

Ortam - 14 Aralık 1990

Ateşli Sabır

Fatma Azgın

Dünyada bizim Lefkoşa gibi 'yaşamayan' başka başkent var mıdır acaba?

Havanın kararmasıyla; dairelerin, dükkanların kırbaç yemişlercesine kapandığı, insanlarının sadece evlerinde yaşadıkları bir şehir...

Modern yaşamın günboyu çalışmaya mahkum ettiği insanlar, kültürel kimliklerini geliştirecek zamanı ancak geceleri bulabilmekte... Lefkoşa gecelerinde 'kültürel etkinlik' olarak tanımlayabileceğimiz olaylar o kadar az ki...

İşte, "Ateşli Sabır" oyunu, ölgün başkent gecelerimize, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu tarafından düşürülen bir kültür ışığı...

Ateşli Sabır, dekoru, ışığı, müziği ve solistleriyle konçerto türü güzel bir oyundu... Belediye Tiyatrosu, bir kez daha gösterdi ki kendi üslubu, kendi kimliği vardır ve bu kimlikle evrenselliğe tırmanma yolundadır.

Neriman Cahit/14.12.1990

Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu "Ateşli Sabır" oyununda...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun Kıbrıs Türk tiyatrosuna getirdiği yeni soluğun nitel saptamaları o kadar çok dile getirildi ki, benim ekleyeceğim tek şey şu olabilir. Bu tiyatro 10 yıllık kültür – sanat hizmetinde hep "vasat"ın üzerinde performans göstermiştir. Bu da, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun tiyatro sanatı yoluyla sanatsal işlevini ciddiye almasından kaynaklanmaktadır. Lefkoşa Belediyesi, 14 yıl süren "muhalefet kalesi" tanımını bu yıl yitirmiş bulunuyor. Bu kurumun siyasal kimliği ile tiyatrosunun, sanat anlayışının belli paralellikler taşıması kadar olağan bir şey olamaz. Bu yüzden belediye UBP'ye geçerken, sanat çevresini en çok ilgilendiren konu, tiyatronun eski çizgisini, etkinliğini sürdürüp sürdürmeyeceğiydi.

Geçen Cuma, 'Ateşli Sabır'ı izlemeye giderken, çoğu sanatsever gibi ben de yeni siyasal erkin tiyatroyu etkileyip etkilemeyeceği merakı içindeydim. Ancak bu "özel gösteri gecesinin" geçmiş "protokol" gecelerinden farklı olacağını tahmin edebiliyordum.

Biliyorsunuz, özel davetler, davet edene bağlı olarak değişik nitelik, nicelikte ilgi görür. Yeni Lefkoşa Belediyesi'ne bağlı tiyatronun bu ilk gösterisinde seyircinin, UBP ağırlıklı ve 'Resmi Zevat'tan oluşacağını kestirebiliyordum. Nitekim hınca hınç dolan salonda, Kıbrıslı sanatçılar kendilerine ancak en arka sıralarda yer bulabildiler. Geçmiş yıllarda bu salonun 'efendisi' olan sanatçıların bu yeni 'konumlarını' hazmetmeleri oldukça güç oldu. Bir dünya ozanı olan Pablo Neruda'nın yaşamını konu alan oyunda, en azından şairlerimiz en iyi yerlere oturtulmalıydı.

Oyuna gelince... Oyun, tüm öğeleriyle dört dörtlüktü. Metin, sahne düzeni, ışık oyunları, Latin Amerika müziği gibi diğer sanatlarla desteklenen, tiyatroyu görsel-beyinsel bir cümbüş haline getiren gerçek anlamda bir 'sahneye koyuş'tu. Belediye Tiyatrosu'nun kurulduğu günden beri en büyük avantajı "Kare Ası" diyebileceğimiz dört as oyuncuya sahip olmasıdır. Bu aslar, oyunculuklarına ek olarak tiyatrolarına düşsel, teknik, sanatsal unsurların katılmasını hep 'gaile' edinmişlerdir. "Ateşli Sabır"da, sanatçılarımızın tam bir olgunluk dönemi içine girdiklerini gözlemleyebiliriz. Beatriz Gonzales rolü ile, ilk kez bu çapta oyunculuğa atılan Hatice Düzgün'ün, birkaç yıl içinde 'Kare As'larla uyum sağlayabilecek yetenekte olduğunu söylemeden geçemeyeceğim.

Yine, sahne tasarımını, ölçeklendirmeyi ve Overhead Özel Efekt'i gerçekleştiren, Y. ve A. Mene ile R. Atakan'ın oyuna kattıkları sanatsal öğelerle oyunun görsel grafiğini yükselttiklerini söyleyebilirim.

Bu arada dağıtılan broşürdeki bazı eksikliklerden söz etmek istiyorum. Oyunu Türkçeleştirenin (sanırım Aziz Çalışlardır) isminin yazılmaması büyük eksiklik. Diğer yandan, Neruda'nın kısa bir biyografisinin verilmemesi onunla ilk kez tanışan seyirciyi bocalatmış olabilir.

Latin Amerika şiirinin önemli temsilcisi Neruda'nın "Dünya Şairi" olmasını sağlayan Dünya Kişiliği'ni tüm boyutları, değerleriyle yansıtan "Ateşli Sabır" oyununu izlerken, Belediye Tiyatrosu'nun bu küçücük adanın sanatsal düzeyini evrenselleştirecek konumda olduğunu görmekten büyük haz duydum.

Yenidüzen - 14 Aralık 1990

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun Kıbrıs Türk tiyatrosuna getirdiği yeni soluğun nitel saptamaları o kadar çok dile getirildi ki, benim ekleyeceğim tek şey şu olabilir: Bu tiyatro 10 yıllık kültür – sanat hizmetinde hep "vasat"ın üzerinde performans göstermiştir.

Fatma Azgın - 14.12.1990

Tiyatronun Özüne Ters Bir Yasa

LBT, Kıbrıs Türk tiyatrosunun gelişmesi, yaygınlaşması için gerekli olan yasal düzenlemelerin, **"özerk, bağımsız, demokratik"** bir anlayışla yapılmasını ve siyasetin, bürokrasinin müdahalesine olanak vermemesini savunur. Ancak K.K.T.C. Eğitim ve Kültür Bakanlığı yetkilileri bu anlayıştan uzak tiyatro sanatının özüne, işleyişine ters yasal düzenlemeler yapar. Bunun sonucu özelde K.T. Devlet Tiyatroları ve genelde Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi istenilen gelişmeyi gösteremez.

Yıllardır tiyatro sanatçılarının önerdiği ve **"Kültür Sanat Danışma Toplantısında"** da **"Tiyatro Komitesi"**nin, **"özerk, bağımsız, demokratik"** ilkeler çerçevesinde yasal düzenleme ile yeniden yapılanması için oy birliğiyle alınan karara kulaklarını tıkayan K.K.T.C. Eğitim ve Kültür Bakanlığı ve K.T. Devlet Tiyatroları Müdürlüğü'nün hazırladığı **"Tiyatro Yasası"** 1989 yılında, K.K.T.C. Meclisi'ne gönderilir.

Bu yasa, tiyatro sanatının evrensel değerlerine, işleyişine ve disiplinlerine ters bir içerikte olduğu için sanatçılar tarafından eleştirilir.

Söz konusu yasanın mimarlarından biri olan Eğitim ve Kültür Bakanılığı Müsteşarı Burhan Tuna ise yasanın tiyatronun ve Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nun sorunlarını çözeceğini ve en kısa sürede Meclisten geçip yürürlüğe gireceğini açıklar. Bu açıklama 26 Ekim 1989 tarihli Kıbrıs gazetesinde yer alır.

Bunun üzerine, 10 Kasım 1989 tarihli Ortam gazetesinde, LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, Müsteşar Burhan Tuna'ya bir **"Açık Mektup"** yayımlar.

Bu mektupta, yasanın; özerk, bağımsız, demokratik ve okuldan-tiyatroya ilkesi çerçevesinde düzenlenmesi gerektiği vurgulanır. Hazırlanan yasanın sadece K.T. Devlet Tiyatrosu'nu ilgilendirmediğini LBT'yi ve tüm Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketini ilgilendirdiği belirtilir. Bu yasayla, K.K.T.C Devletinin ve yöneticilerinin tiyatroya ve sanata bakışının evrensel sanat değerlerinden uzak olduğunun altı çizilir.

Ayrıca sanatçılar, 8 Ocak 1990 tarihinde K.K.T.C. Meclis Başkanı Hakkı Atun'u ziyaret ederler. Bu ziyarette sanatçıların görüşlerini içeren bir yazı araştırmacı-yazar Harid Fedai tarafından Hakkı Atun'a verilir. Ancak tüm uyarılara ve önerilere karşın, tiyatro sanatını, politikacıların, bürokratların ve ehliyetsizlerin eline bırakmayı içeren yasa tasarısı Meclis'te onaylanarak Şubat 1990 tarihinde yürürlüğe girer.

LBT, yayınmladığı bildiride, Meclis'ten oy çokluğuyla onaylanarak yürürlüğe giren yasayı eleştirir. 26 Mart 1990 tarihli Ortam gazetesinde yer alan bildiriyle, Eğitim ve Kültür Bakanlığı ve K.T. Devlet Tiyatrosu Müdürlüğü'nün önerileriyle Meclis'ten oy çokluğuyla geçen yasanın, ülke tiyatrosunu yüz yılın gerisine ittiği belirtilir. Ayrıca, bildiride, yürürlüğe giren yasanın sanat eğitimini gereksiz gördüğü, eğitim görenlerin mağdur edildiği, sanatın özerkliğine ve özgürlüğüne de müdahale anlamına geldiğini ve sorunların bu yasayla daha da büyüyeceği vurgulanır. LBT bildirisinde, yasanın kötü bir örnek olarak tiyatronun gelişmesi önünde taş gibi duracağını da belirtir.

Bu yasanın yapılmasına en büyük harcı koyanlardan biri olan K.T. Devlet Tiyatroları Müdürü Hilmi Özen ise 26 Ekim 1989 tarihli Kıbrıs gazetesinde yayımlanan açıklamasında yeni yasayı savunarak, sorunlara çözüm getireceğini belirtir. Ayrıca, Hilmi Özen basına yaptığı açıklamada şu görüşlere yer verir :

"Bugün binamız, seyircimiz, iyi-kötü, bir de bütçemiz var. Ancak iki konservatuar mezunu, diğerleri amatör olmak üzere, 11 kişilik çok sınırlı bir kadromuz var... Arzum en kısa zamanda yasamızın geçmesi ve daha çok, daha kaliteli oyunlar sergilemektir."

Yasa Meclis'ten geçer, ama K.T. Devlet Tiyatroları ne daha çok, ne de daha kaliteli oyunlar sahneleyebilir. Tam tersine, 1990'lı yıllarda durum daha da kötüleşir. Ve giderek K.T. Devlet Tiyatrosu perde açamaz duruma düşer. Siyasetin ve bürokrasinin çarkları arasında, memur anlayışıyla ve sanat dışı hesaplarla işlevsizleştirilir. Meclis'ten çıkan yasa ise Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde kötü bir örnek olarak kalır. Bu yasa çerçevesinde ehliyetsiz kişiler perde açamaz duruma düşen K.T. Devlet Tiyatrosu'nun kadrolarına yerleştirilir. Buna rağmen perde açabilmek için Türkiye Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü'nden gelecek konuk yönetmen ve oyuncuları beklemeye koyulur.

1989-90 tiyatro dönemini geç açan K.T. Devlet Tiyatroları, 26 Ekim 1989 tarihli Kıbrıs gazetesine ***"15 Ekim de başlaması planlanan oyunun başrol oyuncusunun K.K.T.C.'ye gelememesi nedeniyle ertelendiğini"*** açıklar.

LBT, yapılan yasanın, tiyatro sanatının evrensel değerlerine, işleyişine ve disiplinlerine ters olduğunu; T.C. – K.K.T.C. Kültür Protokolü'nün de entegrasyoncu ve asimilasyoncu bir içeriğe sahip olduğunu belirterek bunun Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ne onarılmaz yaralar açacağını vurgulayarak eleştirir ve karşı duruş sergiler.

Bugünden (2012) bakıldığında, LBT'nin eleştirilerinin ne kadar yerinde olduğu daha rahat görülebilir.

Yavaş Gel Savaş

LBT Oyuncuları 1990-1991

Körfez Savaşına Karşı "Yavaş Gel Savaş"

Emperyalizm, sözüm ona iyi hazırlanmış gerekçelerle savaşlar çıkarmaya, ülkeler işgal etmeye devam eder. Yüzlerine barış ya da kurtarıcı maskeleri takarak içten pazarlıkçı globalci finans çıkarcıları ve insanlık özürlüleri, halkları savaşa sürüklemenin kandırıcı yollarını dikte eder ya da bildiklerini okurlar. İşte, **"Körfez Savaşı"** emperyalist devletlerin petrol çıkarları için halkların kırdırıldığı bir savaştır.

LBT çağına, toplumuna, ve insanlığa duyduğu aydın sorumluluğuyla "Körfez Savaşı"nın iki yüzlülüğünü, vahşetini ve medyanın bu savaşı nasıl manipule ederek haklı göstermediğini ve bir reklam filmi gibi pazarladığını "Yavaş Gel Savaş" oyunuyla tam zamanında sahneye taşır... 26 Nisan 1991 tarhili Ortam gazetesinde Neriman Cahit de ***"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun başarılı ve deneyimli 'dötlüsü' yeni oyunlarıyla seyirciyi de yanlarına alarak, 'savaşı' sorguluyorlar"*** diye vurgular.

Osman Alkaş, Işın Refikoğlu, Yaşar Ersoy ve Erol Refikoğlu "Yavaş Gel Savaş" oyununda...

LBT, 1990-91 tiyatro döneminin ikicinci tur oyunu olarak LBT oyuncularının ekip halinde yazdıkları ve Bertolt Brecht, Aziz Nesin, Ferhan Şensoy'un metinlerinden de yararlanarak kurguladıkları "Yavaş Gel Savaş" oyununu sahneler.

LBT'nin başarılı ve deneyimli 'dötlüsü' yeni oyunlarıyla seyirciyi de yanlarına alarak, 'savaşı' sorguluyorlar.

Neriman Cahit 26.4.1991

Körfez savaşının bütün şiddetiyle sürdüğü günlerde sahnelenen oyun, genelde savaşı, özelde körfez savaşını ve CNN televizyonundan bu savaşın ***"şenlikli bir gece gösterisi"*** gibi sunulduğu canlı yayın sayesinde tüm insanlığın evine, hatta yatak odalarına kadar girişini, kabare anlayışıyla anlatması ve gündemi yakalaması nedeniyle izleyenlerden büyük ilgi görür.

Tiyatronun **"çatal dillisi"** bir kabare tiyatrosu örneği olan "Yavaş Gel Savaş"ı sahneleyen LBT'nin ana izleği savaş karşıtlığı ve sürekli bir barış özlemi olan bir savaş eleştirisi ve sorgulaması olarak tasarlanır ve bağımsız bölümlerden oluşturulur. Bunu yaparken bu bölümler arasında bir süreklilik ve mantıksal bir bağ kurulmasına özenle dikkat edilir.

"Yavaş Gel Savaş"oyunu, LBT'nin hanesine hemen hemen her oyun gibi toplumsal ve tarihsel sorumluluğu ve yürek vuruşunu yakalayan bir oyun olarak kalın harflerle yazılır.

Yavaş Gel Savaş

Neriman Cahit

Belediye Tiyatrosu'nun başarılı ve deneyimli 'Dörtlüsü' yeni oyunlarıyla seyirciyi de yanlarına alarak, "Savaşı"ı sorguluyor. Bunu yaparken de "Kabare Yöntemini" seçmişler. Hem de bir "Ateşli

Sabır" oyunundan sonra seyircinin bunu yadırgayabileceğini bile bile. Bu cesareti göstermişler. Yadırgayan seyirci de olmuş kuşkusuz. Tiyatro kültür ve geleneğinin daha yeni yeni oluşmakta olduğu toplumumuzda bazı seyircinin "Kabare" türünü "hafiflik", "gevezelik", "sululuk" sayacağı beklenebilirdi. Belediye Tiyatrosu sanatçıları da buna kendilerini hazırlamışlar. Ama, seyircinin büyük bölümü oyunu, esprisini anlamış.

Kabare türü sanatsal kaygıları ön planda tutmayan bir tür. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun da bu oyunda böyle bir savı yok. Güncel olaylardan, özellikle yanıbaşımızda yaşanan korkunç bir savaşın, bu savaşın korkunçluğunu, bir teknik harikayla, televizyon aracılığıyla nasıl hiçlendirildiğinin ince ve kara mizahı hakim kılınmış oyunda.

Aziz Nesin, Ferhan Şensoy, Bertolt Brecth'den yararlanılmış. Ayrıca sanatçılar kendi deneyim ve birikimlerini de katmışlar doğaçlama yöntemiyle. Olayları hicivle, mizahla, taşlama ile verirken, aniden "stop" diyerek önemli soruları itelemişler seyircinin kafasına.

İşte bu noktada seyirci hayli zorlanıyor. Yani, itildiğiniz noktada düz mantıkla yaklaşım içinde olursanız ipin ucunu da, oyunun esprisini de kaçırdığınızın resmidir. Oyun boyunca sahnede kullanılan dile de kızmanız işten bile değil, ama, "dili özellikle bozduk. Mizah için, seyirciye bölge imajı vermek için diyor" sanatçılar.

Biz bombaları ürettik.
Bir ömrü savaşarak tükettik.
Siz bize benzemeyin çocuklar...
Teknoloji buyurdu.
İcat oldu televizyon
Ve,
İnsan asılı kaldı televizyona
Son Körfez Savaşı'nda ise:
Dünya asılı kaldı,
CNN (Amerikan) televizyonuna...

Savaşın, 'Vatan için' insanı insana nasıl yedirdiğini, teknolojinin, buyruğuyla savaşın evlerimize nasıl sokulduğunu, genelden özele reklamıyla, tarih bilgi ve bilimcimizi de zorlayarak, 'Senin bomban, uçağın, tankın ne güçlü generalim... Ama ufacık bir kusurcuğu var... Bilmez düşünmesini... Ama ben insanım... Düşünebiliyorum. Sonunda yeneceğim savaşı...' düşüncesine geliyorsunuz.

Oyunun bir başka ilginç yanı da seyircinin aksiyon olarak oyuna katılması. Halkımızın "Körfez Savaşı"ndan ne kadar etkilendiği sorusuna bizim gittiğimiz gece; 'uykumdan oldum', 'ticaretim aksadı', 'ben öğrenciyim beni etkilemedi', 'politika gündemden indi', 'televizyondan ilgi ile izledik' yollu yanıtlarını, gerçekten teknolojinin insanı, düşüncelerini nasıl kıskıvrak elinde tuttuğunun da düşündürücü bir göstergesiydi...

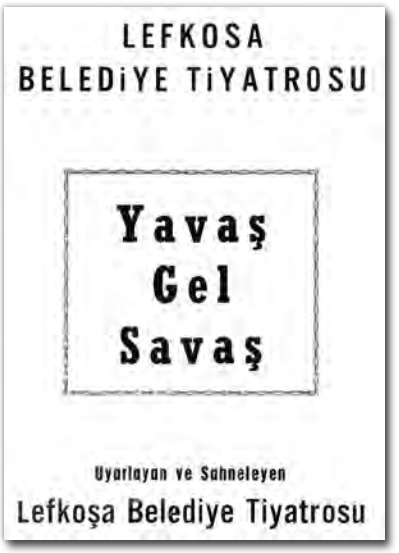

Afiş : Erol Refikoğlu

Günün stresinden kurtulmak, biraz gülmek, biraz düşünmek, kendinize çeki düzen vermek için izlenmesi gereken bir oyun...

Ortam - 26 Nisan 1991

Yavaş Gel Savaş

Hasan Kahvecioğlu

Belediye Tiyatrosu'nun 'Yavaş Gel Savaş' oyununu bir değil, iki kez izledim...

Birincisinde yeterince duyumsamadığım, kaçırdığım her sözcüğü, her hareketi yakalamak üzerinde düşünmek istedim... Belediye Tiyatrosu sanatçılarının dördü de, üstün bir performansla bizlere dopdolu yaşattılar savaşı, pardon barışı...

Yavaş Gel Savaş

Uyarlayan ve Sahneleyen
LBT Oyuncuları

Işık Efekt
Hasan Anılır

Oynayanlar
Yaşar Ersoy
Erol Refikoğlu
Osman Alkaş
Işın Refikoğlu

Her gülümsemenin, her kahkahanın ardında mutlaka düşünmeye yönelmek...

Savaşı sorgulamak, emperyalizmi, iletişim ambargosunu güle-oynaya yargılamak, en sıradan izleyicinin bile: beyninin tüm gözeneklerinde bunu yankılatmak hiç de kolay değil...

Yaşar, Erol, Osman ve Işın Refikoğlu hem yazdılar, hem oynadılar...

Kolektif üretimin tadı, kendinden bir şeyler katarak kocaman bir barışçıl mesaj oluşturmanın keyfi, herhalde bambaşkadır...

Bu keyif; sanatçılarda hissediliyordu... Salondaki izleyici de bu keyife katılıyor, birlikte kolektif tepkiler oluşturuyordu.

Körfez savaşının birçok boyutunu yakalayan ve bunlardan çağdaş mesajlar üreten bu tiplemeleriyle bizleri o günlerin duygu denizlerinde dolaştıran Belediye Tiyatrosu sanatçılarını yürekten kutlarım.

Belediye Tiyatrosu'nun 'Yavaş Gel Savaş' oyununda Erol Refikoğlu, CNN-TV'sinin reklam yıldızı rolünde; şöyle diyordu, eli ile salondakileri işaret ederek:

-You. ..ya da you... Ve yahut da you... Bir tank da siz alın.. Sizin de bir tankınız olsun...

UBP'li bir grup 'vekil'in tabanca ithali için Bakanlar Kurulu'ndan izin aldığını öğrenince Hakkı Bey'i aradım...

-Size, en demokrat UBP'li olarak bir soru sormak istiyorum; ne olacak bu silahlanmanın sonu?

-Bunda kötü niyet yok, diyordu Hakkı Bey...

-Peki nerden icap etti öyle bir şey?

-Bir meraktan kaynaklanıyor, sembolik bir şey...

-Aman Hakkı Bey... Çok kötü bir merak bu... Üstelik izin alanlar aşırı sağcı UBP'liler ve bu dikkat çekiyor.

-Valla, beni de yardımcım Vehbi Zeki teşvik etti, ben de müracaat ettim. Ama duyarlılık gösterilecekse, bundan vazgeçebilirim...

-Memnun oluruz efendim... Tabanca ile şaka olmaz...

- Buna bir hatıra olarak da bakmak lazım...

-ABD'den gelecek tabanca hatıra olur mu?

-Arkadaşlara ben de sordum dedi Hakkı Bey, 'Tamamen bir spor' dediler. Öyle ya da böyle...

Silah; Hakkı Bey'e yakışmaz...

Meclise gitmiş UBP'linin "Alın sizin de bir Baretta'nız olsun" der gibi, topluma silahlanmada öncülük etmesi bir skandaldır.

Hakkı Bey; bu tehlikeli oyuna engel olmalıdır.

Bu konuda Rauf Bey de açıkça tavır koymalıdır.

Gelecek günlerdeki gerilimlerde; bu tehlikeli tırmanışın mutlaka rolü olacaktır.

Etmeyin, eylemeyin...

Dünya silahsızlanma ile uğraşırken, bir tabancanız mı eksikti?

Toplumda bir de 'silahlılar kesimi yaratırsak, kimse bu günahın altından kalkamayacak. Uyarımıza, geri tepkisiz topla değil, fikirle karşılık bekliyoruz.

Bizden söylemesi...

Ortam - 10 Mayıs 1991

Osman Alkaş, Erol Refikoğlu ve Yaşar Ersoy "Yavaş Gel Savaş" oyununda...

Osman Alkaş, Işın Refikoğlu ve Yaşar Ersoy "Yavaş Gel Savaş" oyununda...

Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Işın Refikoğlu ve Yaşar Ersoy "Yavaş Gel Savaş" oyununda...

LBT'nin Bir İdeali:
OKULLAR ARASI TİYATRO ŞENLİĞİ

Bilen bilir, toplumların ve bireylerin kültürel, sanatsal, sosyal gelişiminde gençlik tiyatrosunun ve okulda yapılan tiyatronun büyük önemi vardır. Çünü tiyatro, kişiyi meraka, sormaya, anlamaya, öğrenmeye, bilgi edinmeye ve yaratıcılığa iter. Bu itici güç kişinin kendisini ve çevresini kavramasına; kimlik sorununa yanıt bulmasına; birlikte çalışmayı, birlikte üretmeyi, birlikte keyif almayı öğrenmesine yol açar. Dayanışma ve sorumluluk duygusunu sağlayan tiyatro sanatının, katılanlara ve seyredenlere sonsuz yararları vardır.

Kıbrıs Türk toplumunun 1930-70'li yıllarına baktığımızda okullarda sayısız oyun sahnelediğini görürüz. Ancak son yıllarda eğitim sisteminden kaynaklanan sorunlardan dolayı okullarda tiyatro ve öteki sanat çalışmaları yok denecek kadar azdır.

Ve LBT bilir ki, insanın yüreğine tiyatro sevgisi, daha okul yaşlarındayken, o zamanlar adına müsamere denilen ve ilkokullardan başlayarak orta dereceli okullarda hemen her yıl her okul kademesinde büyük bir özenle sürdürülen sahne çalışmaları sırasında düşer ve bu sevgi alevi bir kez bacayı sararsa bundan ömür boyu kurtuluş olamaz.

Bu düşünceden hareketle LBT **"Okullar Arası Tiyatro Şenliği"** yapılması için Eğitim ve Kültür Bakalnlığı'na ısrarla öneride bulunur. Bu önerilere Eğitim ve Kültür Bakanlığı sürekli duyarsız kalır.

Ancak 1990 yılında Eğitim ve Kültür Bakanlığı görevini sürdüren Eşber Serakıncı, daha önceki bakanlardan farklı bir tutum sergileyerek LBT'nin önersini değerlendirir.

Bakan Eşber Serakıncı ile LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy "Okullar Arası Tiyatro Şenliği" ve diğer kültür sanat konularını da ciddi ve samimi bir şekilde görüşürler. Bu görüşmelerde, Ersoy'un **"Sayın Bakan, bu tiyatro sevgisi nerden geliyor?"** sorusuna Bakan **"Okul yıllarındaki ve spor klübündeki müsamere çalışmalarından"** diye yanıtlar. Bu görüşme sırasında Eğitim ve Kültür Bakanlığı bünyesinde **"Kültür Sanat Koordinasyon Kurulu"** oluşturulması, bunun için Yaşar Ersoy'un bir çalışma yapması kararlaştırılır. Yaşar Ersoy'un yaptığı çalışma sonunda sivil toplum örgütlerinin katılımıyla Bakanlık bünyesinde **"Kültür Sanat Koordinasyon Kurulu"** oluşturulur.

Dünya görüşü farklı olmasına rağmen Bakan Eşber Serakıncı'nın iyi niyetli ve hoşgörülü yaklaşımı o dönemde çok olumlu karşılanır. Kurulduğu günden bu yana LBT'ye ve çalışanlarına ön yargılı yaklaşan ve desteklemeyen hükümetler ve ilgili bakanlardan farklı davranan Eğitim ve Kültür Bakanı Eşber Serakıncı, LBT ile yakın, sıcak ilişki kurar ve çalışmalarını destekler. Kültür sanat çapında bu ilişki basına da olumlu yansır. 3 Şubat 1993 tarihli Yenidüzen gazetesinde Oya Gürel ***"13 yıl sonra gelen davet"*** başlıklı yazısında şunları yazar:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarına 13 yıldan beri ilk kez bir Kültür Bakanı tarafından yemekli-toplantı daveti verildi... Bakan Eşber Serakıncı verdiği sözlerle yıllardan beri kendi yağlarıyla kavrulmaya çalışan sanatçılara umut ışıkları yaktı..."

8 Şubat 1993 tarihli Yenidüzen gazetesinde Fatma Azgın ise şunları yazar:

"Sanat yaşamımızda, 13 yıllık çalışmalarıyla önemli unsur olduğunu kanıtlamış Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu yaratıp emek verenler, ilk kez kültür sanat işlerimizden sorumlu bir devlet yetkilisinin iltifat ve alicenaplığına mazhar oluyor...

... Toplantı eski Yunan sitelerindeki yemeli içmeli fikir tartışmalarını hatırlattı. İçkinin de etkisiyle alabildiğine özgürleşen düşünce ve davranışların gönüllerle birleştirilmesi şeklindeki U şeklindeki uzun masaların etrafındakilerin demokratik katılımını getiriyordu..."

Ancak Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nın bürokratları bu olumlu havadan ve LBT'nin insiyatif almasından rahatsız olurlar. Bu bürokratlar yapılacak işlerde çıkarabilecekleri zorlukları, engelleri maksimum derecede yaparlar. Ama tüm engellemelere rağmen Bakanlık, LBT ve Sanatçı Yazarlar Birliği ile ortak hem de sansürsüz ilk kez **"Şiir Gecesi"** düzenlenmesi, Kültür Sanat Dernekleri ile iş birliği başlatılması, çeşitli sanat alanlarına Bakanlığın destek olması olumlu etkinlikler olarak, o dönemin hanesine yazılır.

İş bu dönemde LBT'nin ısrarlı çalışmaları sonuç verir ve "Okullar Arası Tiyatro Şenliği" de başlatılır. Bakan Eşber Serakıncı, LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy ve Lefkoşa Belediye Başkanı Burhan Yetkili'nin yaptığı görüşmede **"Okullar Arası Tiyatro Şenliği"**nin yapılmasında görüş birliği sağlanır. Konu, K.T. Devlet Tiyatroları Müdürlüğü'ne yeni atanan Ali Nesim'e de bildirilir.

Bu çerçevede, bakanın önerileri doğrultusunda, orta dereceli okullara bir genelge gönderilir. 1991-92 eğitim döneminde birincisi düzenlenen "Okullar Arası Tiyatro

Şenliği" birçok eksikliğe karşın olumlu ve önemli bir başlangıç olur. Yapılan eleştiriler ve değerlendirmeler doğrultusunda **"2. Okullar Arası Tiyatro Şenliği"** daha az eksiksiz ve hatasız yapılır. 3-20 Mayıs 1993 tarihleri arasında yapılan şenliği, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Orta Öğretim Müdürlüğü, Mesleki Teknik Öğretim Dairesi Müdürlüğü ve K.T. Devlet Tiyatroları ortak düzenlerler.

Oyunlar, K.T. Devlet Tiyatrosu, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Atatürk Kültür Merkezi salonlarında sunulur. Şenlik boyunca Başkent Lefkoşa'da buluşan okullar, bir şenlik havasında oyunlarını sahnelerler…

Gençlerin heyecanları, koşuşturmaları, dekorlarını kurup hazırlanmaları, yardımlaşmaları, paylaşmaları, çalışıp çabalayıp gerçekleştirdikleri işe sahip çıkmaları, tiyatro tozunu yutmaları, kolektif ruhu ve anlayışı tatmaları onları öğretim müfredatında olmayan duygu ve düşüncelerle tanıştırır.

Şenlik broşüründe Eğitim ve Kültür Bakanı Eşber Serakıncı'nın şöyle bir sunuş yazısı yer alır.

"Birincisi geçtiğimiz yıl düzenlenen Okullar Arası Tiyatro Şenliği'nin bu yıl ikincisini gerçekleştirmiş olmanın kıvanç ve mutluluğunu yaşıyoruz.

Bu yıl şenliğe 7'si ortaokul 12'si de lise ve meslek lisesi olmak üzere 19 okulumuzun katılacak olması bu mutluluğumuzu daha da arttırmaktadır.

Ülkemizde son yıllarda meydana gelen kültürel ve sanatsal etkinliklerdeki artışa orantılı olarak okullarımızda yapılan çalışmalar, kültürel geleceğimiz açısından son derece olumlu adımlardır.

Okullarımızın, akademik öğretim yanında çocuklarımız ve gençlerimizin sosyal yönden de gelişimlerine katkıda bulunmak, onları çok yönlü kişiler olarak yetiştirmek, baş da gelen görevlerim arasındadır.

İşte bu düşüce ile geçen yıl attığımız ilk adımın, devamını getirmenin ve geleneksel bir yapıya kavuşturmanın Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun geleceği açısından da sağlam bir alt yapı oluşumuna katkı sağlayacağı inancındayız.

19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı nedeniyle 2-30 Mayıs tarihlerini Gençlik Günleri olarak kabul ediyoruz. Bu nedenle Okullar Arası Tiyatro Şenliği'ni bugünlerde düzenliyoruz.

Bu şenliğin hazırlanmasında emeği geçen okul müdürü, öğretmen ve öğrencilerimiz ile Kültür-Sanat Koordinasyon Kurulu üyelerine ve Değerlendirme Kuruluna en içten duygularımla teşekkür eder, başarılar dilerim.

Eşber Serakıncı
Milli Eğitim ve Kültür Bakanı"

Aralık 1993 seçimlerinden sonra kurulan DP-CTP hükümetinde Eğitim ve Kültür Bakanlığı görevini Mehmet Ali Talat üstlenir.

Böylece Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nda yeni bir dönem başlar. İki yıl yapılan ve Mayıs 1994'te üçüncüsünün yapılması planlanan "Okullar Arası Tiyatro Şenliği"nin düzenlenmesi için LBT ve K.T. Devlet Tiyatrosu yönetici ve sanatçıları, bakanlık yetkililerini ısrarla uyarır. Ancak bakanlık bürokratlarının bakanı olumsuz ve yanlış bilgilendirmesi ve Bakan'ın kararsızlığı yüzünden şenlik 1994 yılında yapılamaz.

Bu tutumları nedeniyle Bakanlık yetkilileri, sanat çevreleri tarafından eleştirilir. Özellikle LBT, Bakanı ve Bakanlık bürokratlarını şiddetle eleştirir.

"Okullar Arası Tiyatro Şenliği"nin üçüncüsü ancak bir yıl aradan sonra özellikle LBT ve K.T. Devlet Tiyatrosu yönetici ve sanatçılarının ısrarlı çalışmaları sonucunda 17 Nisan- 7 Mayıs 1995 tarihleri arasında yapılabilir. Oyunlar yine Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, K.T. Devlet Tiyatroları ve Atatürk Kültür Merkezi salonlarında sunulur. LBT'nin gençlik ekibi de **"İnsan Hakları"** oyununu şenliğin kapanış programında özel olarak sunar. Üçüncü şenliğe sıcak bakmayan bakanlık bürokratları, bıkkınlık ve usanç yaratmak için her türlü duyarsızlığı ve ilgisizliği göstererek işlerin yürümesini ağırlaştırırlar, aksatırlar. Ama her şeye karşın şenlik başarıyla tamamlanır.

Üçüncü yılından sonra şenliğin kurumsallaşması beklenirken bakanlık bürokratları ***"bu iş çok masraflı ve zahmetli oluyor"*** gerekçesi ile şenliği sürdürmezler.

Böylece ülkemiz kültür-sanatı ve eğitimi adına başlayan ve üç yıl tekrarlanan çok önemli bir etkinlik son bulur. Bu istenmeyen **"SON"**a ne yazık ki önemli bir tepki gelmez. Okullardaki tiyatro çalışmaları ise okul müdürlerinin ve öğretmenlerinin münferit çalışmalarıyla sürer.

Okullararası Tiyatro Şöleni
sona erdi

7 MAYIS 1993 CUMA KIBRIS

Okullararası Tiyatro Şenliği sürüyor

MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI

KÜLTÜR Bülteni

15 NİSAN 1995 SAYI 7 AYLIK BÜLTEN

Okullararası Tiyatro Şöleni

Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nin Temel Sorunu

Eğitimli Oyuncu Eksikliği

Kıbrıs Türk Tiyatro hareketinin yıllardır süren en önemli sorunu, tiyatronun iki temel öğesinden biri olan oyuncunun yeterli nitelikte ve yeterli sayıda yetiştirilmemesi, LBT'nin varlığını ve geleceğini de tehdit eder.

Tiyatro, sanatlar içinde eşsiz bir etkileyişe sahiptir. Tiyatronun en büyük gücü doğasındaki insan malzemesidir. Bundan dolayıdır ki, tiyatro, bir vakit geçirme aracı olmaktan çıkıyor, dili, düşüncesi ve görsel değerleriyle toplumun duyarlılığını ve düşüncesini geliştiren bir kültür aracı durumuna yükseliyor.

Bu kültür aracını kullanacak oyuncunun yetişmesi; bu değerlerin kavranmasını mümkün kılan bir eğitimden geçmesi gerekir. Yeteneğini, bilgi, kültür ve teknik donanımla birleştiren oyuncu; nitelikli ve seyircinin de niteliğinin yükselmesini sağlayan, sanat üretecektir.

Prof. Dr. Özdemir Nutku, ***"tiyatroyu ileriye götürmek, seyircinin heyecan duyduğu bir yer yapmak istiyorsak işe oyuncudan başlamak zorundayız"*** diye vurgular.

"Oyuncu Nedir?" sorusuna da şu yanıtı verir:

"O, dünyanın en zor elde edilen enstrümanıdır. Çünkü düşünme, üretme ve yaratma melekesi olan dünyanın tek varlığıdır. Bu varlığı yaratıcı bir duruma getirmek ise bilginin, sezginin, kavrayışın, sabrın yol gösterdiği usta ellerin, uzun ve yorucu çalışmalarını gerektirir."

"Usta Eller"in oyuncu yetiştireceği yer de konservatuvarlar ya da sahne sanatları fakülteleridir.

Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde ilk kez 1963 yılında tiyatro okulunda *(Ankara Devlet Konservatuvarı)* eğitim almış oyunculara *(Üner Ulutuğ, Ayla Haşmet, Hilmi Özen)* rastlarız. 1963'ten 1990'a kadar okulda tiyatro eğitimi almış ancak 8 oyuncu yetişir. Bu durum, Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nin nitelikli gelişmesinde büyük sorunlar ve sıkıntılar yaratır.

Hükümetin ve K.T. Devlet Tiyatrosu'nun ise uyguladığı politikalarla ve uygulamaya koyduğu teşkilat yasalarıyla tiyatro okullarından oyuncu yetiştirilmesi teşvik edilmez, tam tersi uygulamalara gidilir. K.T. Devlet Tiyatrosu'nun uzun yıllar sorunlar girdabından çıkamamasının hatta zaman zaman perde açamaz duruma düşmesinin, kimi zaman ise amatörlerle ve liseli gençlerle perde açmak zorunda kalmasının ana nedeni budur diyebiliriz. Bırakın okulu, hiçbir kurstan bile geçmeyen bir takım kişiler sanat dışı hesaplarla, K.T. Devlet Tiyatrosu'na oyuncu diye alınır. Bir süre sonra da bu kişiler kasıla kasıla oyuncu(!) hatta bazıları cahilin cüreti örneği Hoca(!) diye ortalıkta gezinir. Kimisi de Üniversite kapılarında ciğerci kedisi gibi okulun tiyatro kulüplerine kendini pazarlamaya çalışır. Bu uygulamalar, Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde tedavisi zor yaralar açar. Bu uygulamaların sonucu ülkede oluşan kötü örnekler sonucu sapla saman birbirine karıştırılır. K.T. Devlet Tiyatrosu'nun bu uygulamalarına yönelik basında onlarca eleştiri yer alır. Bu eleştirilerden birini de Türkiye Devlet Tiyatroları'ndan ayrıldıktan sonra kısa bir süre K.T. Devlet Tiyatrosu'nda çalışan Tansu Konuralp, 22 Kasım 1989 tarihli Yeni Doğuş gazetesinde yazar. Konuyu iyi özetleyen ve ortaya koyan Konuralp'ın eleştirisi şöyledir:

"Sanatsal etkinlik yaratması gereken Devlet Tiyatrosu tembelhaneye dönüştü. Kimsenin aldırış ettiği yok. Denetim yok. Hesap soran yok!

Bu işi çok bildiğini zannedenler, bunu himaye edenler, buna alet olanlar, Devletin milyonlarını çar çur edenler, kamuoyunu cevaplarınızla aydınlatın.

1. Son beş yıldır Devlet Tiyatrosu'na kaç sanatçı sözleşmeyle alındı? Bunların kaçı erkek, kaçı hanım sanatçı? Bunları seçerek alma hakkı kime aittir? Seçimde esas baz nedir? Ne aranır? Ne aranmaz?

2. Alınan bu sanatçı adayları ile ilgili her hangi bir kurs düzenlenir mi? Kaç ay? Kaç gün? Kursları kim veya kimler yönetti? Kurs sonunda, herhangi bir yetenek sınavına tabi tutuldular mı? Tutuldularsa kimden veya kimlerden oluştu bu kurul? Konuyla ilgili bir imtihan tutanağı mevcut mu? Kimlerin imzası var?"

> **Tiyatroyu ileriye götürmek, seyircinin heyecan duydugu bir yer yapmak istiyorsak işe oyuncudan başlamak zorundayız.**
>
> **Prof. Dr. Özdemir Nutku**

Ne yazık ki bu soruların hiç birine yetkililer olumlu yanıt veremezler. Çünkü o dönemde K.T. Devlet Tiyatrosu'na tam anlamıyla keyfi, partizanca ve ahbap

çavuş ilişkileri çerçevesinde, değil bir okul, hiçbir eğitim almamış, bir kurstan geçmemiş kişiler oyuncu diye alınır.

Devletin tiyatrosunun bu anlayışı, Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde olumsuz yönde, yanlış ve kötü örnek oluşturur.

K.T. Devlet Tiyatrosu'nda uygulanan yanlış politikaların 2000'li yıllarda da sürdüğüne tanık oluruz. 23 Ekim 2011 tarihli Kıbrıs gazetesinde Doç. Dr. Zerrin Akdenizli ***"Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroaları'na daha Ne Kadar Zarar Vereceksiniz?"*** başlıklı yazısında bu anlayışı ***"Tiyatroyu, tiyatro olmaktan çıkartma..."*** olarak nitelendirir. Akdenizli, yazısında, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'na alınan ya da rol verilenlerle ilgili de şu değerlendirmeyi yapar: ***"Malum, o onun köylüsü, bu bunun ahbabı, bu da oy toplayıcısı derken, bir sanat kurumunda olması gereken kriterler yer değiştirdi. Hatta ortada sanat adına bir kriter kalmadı. (...) Burada olup biten her şey yaşanan yozlaşmanın küçük ölçekli bir örneği."***

Oyuncu yetiştirmek için plan program ve yatırım yapmayan; tiyatro fakültelerine, konservatuvarlara öğrenci göndermeyen; mezun olan öğrencileri 1980'li ve 1990'lı yıllarda istihdam edemeyen ve bürokrasinin çarkları arasında memur anlayışıyla eriyen K.T. Devlet Tiyatrosu perde açabilmek için Türkiye Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü'nden gelecek konuk yönetmen ve oyuncuları beklemeye koyulur. Bu ***"taşıma su ile değirmen döndürme"*** anlayışı ilerleyen yıllarda K.T. Devlet Tiyatrosu'nun daha da işlevini yitirmesine yol açar. Bir süre sonra Türkiye'den yönetmen ve oyuncu getirilmesi Ankara tarafından durdurulunca K.T. Devlet Tiyatrosu çıkmaza girer.

LBT, Eğitimli Oyuncu Konusunda Devlet'e Işık Tutar

Tiyatro sanatının, bilimin ve yeteneğin, büyük çabalar sonucunda birlikte yoğrulmasıyla, zor ulaşılabilir bir düzlemde oluştuğunun; bunun temelinin köklü bir eğitim, büyük bir emek ve çaba gerektirdiğinin; bu köklü eğitimin alınacağı yerin de "OKUL" olduğunun bilincinde olan LBT, bu sorunun çözümlenmesi için çalışmalar yapar ve öneriler oluşturur. Önerilerinin hayata geçirilmesi amacıyla sürekli mücadele verir.

LBT, yayımladığı her bildiride, her platformda yinelediği önerilerini Bakanlığa da sunar.

"1- Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nin nitelikli gelişimi için; Devlet-Tiyatro ilişkisinde Okuldan-Tiyatroya ilkesi benimsenmeli ve planlı bir biçimde tiyatro fakültelerine, konservatuvarlara öğrenci gönderilmesi için kontenjan ve burs temin edilmeli;

2- Tiyatro fakültelerinden, konservatuvarlardan mezun olanların da istihdamı sağlanmalıdır."

Bu önerilere ilk kez 1990 yılında bakanlık görevi yapan Eşber Serakıncı duyarlı davranır. Daha önce "Okullar Arası Tiyatro Şenliği" bölümünde Bakan Eşber Serakıncı'nın LBT'ye destek olduğunu, sıcak davrandığını ve işbirliği yaptığını belirtmiştik.

Bakan Eşber Serakıncı ile görüşen LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy eğitimli oyuncu yetiştirmek için Devlet'in politika oluşturmasının gerekli olduğunu savunur. Bu görüşlere katıldığını belirten Bakan Serakıncı, LBT'nin önerileri çerçevesinde Bakanlar Kurulu'na önerge yapar. Ve Bakanlar Kurulu kararıyla, konservatuvar ve tiyatro fakültelerinde okumak isteyen öğrenciler için kontenjan ve burs temin edilir. LBT ve K.T. Devlet Tiyatrosu da tiyatro okullarına eğitim yapmaya aday öğrenciler için bir ön eğitim hazırlık programı hazırlar ve uygular.

Bu arada LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölüm Başkanı ve aynı zamanda Bilkent Üniversitesi Sahne Sanatları Bölüm Başkanı Prof. Cüneyt Gökçer'le görüşür. Ersoy'un da hocası olan Prof. Cüneyt Gökçer'e, Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nin sorunları ve eğitimli, nitelikli oyuncu ihtiyacı anlatılır. Bu ihtiyacı ise ***"taşıma su ile değirmen döndürme"*** politikalarıyla değil ***"kendi kaynağını"*** yaratmakla karşılanabileceği hususunda görüş birliğine varılır. Ve Prof. Cüneyt Gökçer, Yaşar Ersoy'la vardığı ilke anlaşması çerçevesinde, 2009'da hayata veda edene kadar hem Ankara Devlet Konservatuvarı hem Bilkent Sahne Sanatları Fakültesi'ne Kıbrıslı Türk öğrencilerin alınmasına, okumalarına olanak sağlar, destek olur… Hocaların hocası Prof. Cüneyt Gökçer'in anısı önünde saygıyla eğiliriz.

Kıbrıslı Türk öğrenciler ilerleyen yıllarda Ankara Devlet Konservatuvarı ve Bilkent Üniversitesi yanı sıra İstanbul, İzmir, Eskişehir şehirlerindeki tiyatro okullarında da açılan yoldan eğitim görme olanağına kavuşurlar. 2000'li yılların başında eğitim ihtiyacının iyice su yüzüne çıkması durumunda, Yakın Doğu Üniversitesi sancılı ve sıkıntılı bir süreç yaşasa da Sahne Sanatları Fakültesi'ni kurar ve üç yıl sonrada öğrenci kabul ederek, eğitim vermeye başlar.

LBT'yi Tercih Eden Gençlerin Çetin Özen'e Yanıtı

LBT'nin ısrarlı çalışmaları ve mücadelesi sonucu 1990 yılından başlayarak tiyatro okullarında öğrenciler eğitim almaya başlar. Bu okullardan mezun olan öğrenciler, LBT'de çalışmayı tercih ederler. Hayati derecede

eğitimli oyuncu ihtiyacı duyan LBT, tiyatro okullarından mezun olan gençleri istihdam eder. Böylece oyuncu kadrosunu zenginleştiren LBT, repertuvarını da zenginleştirir.

İşin dikkate değer bir yanı da, eğitimli, yetişmiş oyuncu sıkıntısı çeken K.T. Devlet Tiyatrosu'na, uyguladığı politikalar yüzünden 2000'li yıllara kadar mezun olan öğrencilerden hiçbirinin çalışmak için başvurmamasıdır.

2 Ekim 1997 tarihli Avrupa gazetesinde K.T. Devlet Tiyatrosu Müdür Vekili Çetin Özen, akademik eğitimli oyuncu bulamadıklarını, Ankara Devlet Konservatuvarı'nın tiyatro bölümünden mezun olan Kıbrıslı Türk gençlerin de maddi nedenlerden dolayı Devlet Tiyatrosu'nu değil de LBT'yi tercih ettiklerini belirtir. Çetin Özen'in bu sözlerine, Ankara Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümü mezunu genç oyuncular; Kıymet Karabiber, Barış Refikoğlu, Asu Demircioğlu, Hakan Elmasoğlu ve Özgür Oktay toplu halde yanıt verirler. Yanıtlarında, Özen'in açıklamalarının gerçeği yansıtmadığını, LBT'yi maddi nedenlerden dolayı tercih etmediklerini belirtirerek, gerçek nedenlerini açıklarlar.

8 Ekim 1997 tarihli Avrupa gazetesinde yayımlanan konservatuvar mezunu genç oyuncuların yanıtı şöyledir:

"Sayın Şener Levent
Avrupa Gazetesi
Genel Yayın Yönetmeni
Lefkoşa.

2 Ekim 1997 tarihli Avrupa Gazetesi'nin "Kültür Sanat" sayfasında yayımlanan, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu Müdür Vekili Çetin Özen ile yapılan röportajda, biz konservatuvar mezunu genç sanatçılar hakkında ortaya konan iddialara kamuoyu önünde açıklama yapmak ve okurları doğru bilgilendirmek istiyoruz. Bu amaçla gönderdiğimiz bu açıklamaya gazetenizde yer vermenizi rica ederiz. Söz konusu röportajda, akademik eğitimli oyuncu bulamadığını söyleyen Çetin Özen konservatuvar mezunlarının maddi nedenlerle Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda çalışmayı tercih ettiklerini iddia etmektedir.

Şunu kesin olarak belirtmek isteriz ki, tiyatro sanatının gerektirdiği disiplinleri, normları yerine getiremediği; oyunculuk sanatının etik ve estetik değerini ucuzlattığı; sanata ve sanatçıya gereken saygıyı göstermediği; sanatsal kaliteyi yakalayamadığı; seyircisine karşı sorumluluğunu ve işlevini yapamadığı için Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nda çalışmayı tercih etmedik. Ve tercihimizi Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'ndan yana yaptık.

Sayın Çetin Özen, konservatuvara öğrenci göndermek için bir tek kişi bile çalıştırmaz ve bu amaçla hiçbir çaba harcamazken, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları bizlerin yetiştirilmesi için sanatsal, eğitsel ve bürokratik alanda uğraş vermişlerdir. Okula hazırlık aşamasından başlayıp profesyonel olarak kadroya girene kadar her an yanımızda olan, her sorunumuzla ilgilenen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda çalışmayı seçmemiz çok doğaldır.

Bu seçimimizi yanlış değerlendirenler, mesleklerini maddi çıkar ve bürokratik terfi hesapları üzerine oturtanlardır. Bu kişiler yanlış hesapları ve değerlendirmeleri bir yana bırakarak "Okuldan-Tiyatroya" ilkesi çerçevesinde konservatuvarlara öğrenci göndermeli ve mezun olan öğrencilere de istihdam olanağı yaratmalıdırlar.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bu işe yıllar önce yatırım yaptı, şimdi de meyvelerini topluyor.

Bu vesile ile, bizlere, iyi bir sanat ortamı hazırlayan Belediye Tiyatrosu sanatçılarına, Belediye Başkanı'na ve Meclis üyelerine de teşekkür ederiz.

Hakan Elmasoğlu- Barış Refikoğlu
Asu Demircioğlu-Özgür Oktay-Kıymet Karabiber"

LBT'ye Sataşan Konuk Yönetmen Aykut Sözeri'ye Dr. Bekir Azgın'ın Yanıtı

Eğitimli, yetişmiş oyuncu sıkıntısı çeken K.T. Devlet Tiyatrosu, bu sorunu çözmek için ***"taşıma su ile değirmen döndürme"*** anlayışını sürdüren ve daha önceki dönemlerde yaptığı gibi T.C.-K.K.T.C. Kültür Protokolü çerçevesinde, 1991-92 tiyatro döneminde de T.C. Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü'nden yönetmen ve oyuncu getirerek oyun sahnelemeye çalışır. K.T. Devlet Tiyatrosu'nın bu tutumu, LBT'nin sürekli yükselişi ve seyircisini artıracak etkinliğini devam ettirmesi karşısında bir rekabet oluşturma çabasını da içermektedir. Ancak bu anlayışlar ve politikalar süreç içinde K.T. Devlet Tiyatrosu'nun iyice kan kaybetmesine neden olur. Bu gidiş öyle bir noktaya gelir ki 2004 yılında K.T. Devlet Tiyatroları Müdürü olarak atanan Mehmet Ulubatlı göreve başladığında ***"bir enkaz devraldığını"*** belirterek şu açıklamayı yapar;

"Çok uzun zaman ihmal edilerek içinden çıkılmaz sorunlarla karşı karşıya bırakılan Devlet Tiyatrosu bugün neredeyse bitme noktasına gelmiştir."

Gerçekten de yanlış ve ölümcül ilgisizlik politikalarıyla K.T. Devlet Tiyatrosu Ulubatlı'nın bahsettiği durumdaydı. Türkiye Devlet Tiyatroları'ndan yönetmen ve oyuncu getirip oyun sahnelemek de bu yanlış politikalardan biriydi. Ve bu yanlışlığı LBT, Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ne zarar veriyor gerekçesiyle her platformda yüksek sesle söylemekte ve eleştirmekteydi.

Bu yanlışlığı geç de olsa dönemin K.T. Devlet Tiyatroları Müdürü Ali Nesim, Neriman Cahit'in sorusu üzerine 16 Aralık 1993 tarihinde Ortam gazetesinde itiraf eder;

"Gelenler bizim sanatçımızdan daha fazla bir şey katmadı… Sadece onlara mali imkânlar kattı… Uygun elemanlar gönderilseydi yararlı olurdu."

"Taşıma Su İle Değirmen Döndürme" politikasıyla Kuzey Kıbrıs'a, ülkemize Türkiye Devlet Tiyatroları'ndan konuk yönetmen olarak gelen Aykut Sözeri, LBT'nin başarısını küçümsemek için sanat anlayışını aşağılamaya kalkışır ve sataşır. Sözeri'nin bu tavrı kültür sanat çevrelerinde tepki doğurur ve bazı köşe yazarları tarafından eleştirilir. Bu eleştirilerden birini de 21 Nisan 1991 tarihli Yenidüzen gazetesinde, ülkemizin önde gelen kültür adamlarından Dr. Bekir Azgın ***"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun katkılarını yadsımaya Aykut Sözeri'nin zerre kadar hakkı yoktur…"*** diyerek yapar. Azgın'ın eleştiri yazısı şöyledir:

"Aykut Sözeri 'rejisör gözüyle' yazdığı 'Ayyar Hamza Üzerine' adlı tanıtım yazısında şöyle diyor:

'….Yoksa güncel bir takım politika veya seviyesiz sözler içeren tiyatroya benzetilmiş eserler, izleyenleri o an oyalasa da insanların tiyatroyla olan bütünleşmesine hiçbir katkıda bulunamaz. Çok tekrarı halinde ise, olsa olsa tiyatrodan soğutur'

Doğru diyor. Ama aslında, ne demek istiyor? Kime, kimlere taş atıyor?

Aykut Sözeri, belli ki, bu taşları karanlığa değil Belediye Tiyatrosu'na atıyor.

Doğrudur. Belediye Tiyatrosu'nun, bazen Aykut Sözeri'nin sözünü ettiği, düzeysizliklere düştüğü oluyor. Ne var ki, bir oyunun düzeysiz olması için ille de 'politik veya seviyesiz sözler' içermesi şart değil. Devlet Tiyatroları'nın sergilediği 'basit komedi'lerin çoğu, makul bir düzeyden yoksundu. Ve bunun sonucu, Kıbrıslı tiyatro izleyicilerinin tiyatrodan soğumasına neden olmuştu.

Kıbrıslı izleyicileri Tiyatro'ya bağlayan Tiyatro'ya ısınmalarına yol açan ve bu ulvi görevi yıllarca sürdüren Belediye Tiyatrosu'nun katkılarını yadsımaya Aykut Sözeri'nin zerre kadar hakkı yoktur.

Aykut Sözeri'nin bu sözlerinin inandırıcı olabilmesi için, Belediye Tiyatrosu'nun sergilediği birçok 'düzeyli oyun'dan daha iyisini, daha güzelini sergilemesi gerekir. Gerekir, çünkü 'lafla taş atmalarla peynir gemisi yürümez.'

Devlet Tiyatroları'nın bir atılım içinde olduğu sanısı verdiği bu dönemde Aykut Sözeri'den küçük ayak oyunları değil, büyük oyunlar bekliyoruz. Bunu gerçekleştirdiği zaman da biz, tiyatro severler gidip elini öpeceğiz. Ama o güne kadar, lütfen dilini tutsun da iş yapsın, iş göstersin."

Kültür-sanat çevrelerinin ve köşe yazarlarının tüm uyarı ve eleştirilerine rağmen, K.T. Devlet Tiyatrosu 2000'li yılların başına kadar yanlışlıklar girdabında debelenir.

Sayın Çetin Özen, konservatuvara öğrenci göndermek için bir tek kişi bile çalıştırmaz ve bu amaçla hiçbir çaba harcamazken, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları bizlerin yetiştirilmesi için sanatsal, eğitsel ve bürokratik alanda uğraş vermişlerdir. Okula hazırlık aşamasından başlayıp profesyonel olarak kadroya girene kadar her an yanımızda olan, her sorunumuzla ilgilenen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda çalışmayı seçmemiz çok doğaldır.

Hakan Elmasoğlu - Barış Refikoğlu
Asu Demircioğlu - Özgür Oktay - Kıymet Karabiber

ITI 24. Dünya Kongresi'ne
Kıbrıs Türk Tiyatrosu Alınmaz

Kıbrıs sorunu nedeniyle, Kıbrıs Türk toplumunun çeşitli alanlardaki kurum ve kuruluşları uluslararası organizasyonlardan genellikle dışlanır. Kıbrıs Türk Tiyatrosu da **Uluslararası Tiyatro Enstitüsü** (ITI)'nün İstanbul da yapılan **24. Dünya Tiyatro Kongresine** alınmaz.

ITI 24. Dünya Tiyatro Kongresi, 26 Mayıs – 2 Haziran 1991 tarihinde İstanbul'da yapılır. Kongrenin ev sahipliğini yapan Uluslararası Tiyatro Enstitüsü Türkiye Merkezi, Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nu temsilen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'ndan Yaşar Ersoy, Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu, K.T. Devlet Tiyatrosu'ndan Deniz Çakır, Alpaslan Uzun ve Çetin Özen'den oluşan bir komiteyi davet eder.

Kongrede dağıtılan ve sonra da toplatılan broşür...

Daveti alan komite, Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ni Dünya Kongresi'nde en iyi şekilde temsil etmek, tanıtmak için hazırladıkları bildiri, afiş, broşür, fotoğraf ve çeşitli dokümanlarla İstanbul da yapılacak Dünya Tiyatro Kongresi'ne giderler.

60 ülkenin tiyatro komitelerinin ve tiyatro sanatçılarının katılımıyla gerçekleşecek ITI 24. Dünya Kongresi'nin öncesinde kongrenin ruhuna uygun her şey dostluk, anlayış ve barış çerçevesinde yürür. Kongre kapsamında yer alan **"Atölye Çalışma Grupları"**nda Kıbrıslı Türk sanatçılar da görev alır. Bu atölye çalışmalarına 29 ülkeden 69 sanatçı katılır.

Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi hakkında Yaşar Ersoy'un hazırladığı bildiri ve broşürler kongrede dağıtılır. Hazırlanan stantlarda sergilenir. Kongrede, Kıbrıs Türk Tiyatro Komitesi siyaset bağlamında Kıbrıs sorununun (K.K.T.C.- K.C) gölgesinden çıkarak kültürel, sanatsal, tiyatro ve mesleki bağlamda yaklaşım gösterilmesine özen gösterir. İstanbul AKM ve Swis Otelde yapılan kongrede Kıbrıs Türk Tiyatro Komitesi açısından başlangıçta her şey yolunda gider.

Ancak İstanbul Swiss Otel salonlarında süren kongre çalışmalarına, Kıbrıslı Türk sanatçıların katılımını engellemek için Yunan ve Kıbrıslı Rum sanatçılar, divan başkanlığına şikâyette bulunurlar.

Uzun ve gergin tartışmalardan sonra divan başkanlığının kararı ile Kıbrıslı Türk tiyatro sanatçıları kongre salonundan çıkartılır. Kıbrıs Türk Tiyatrosunu tanıtmak amacıyla hazırlanan stanttaki broşür, afiş ve bildiriler de toplatılır. Bu olay, ev sahipliği yapan Türkiye Tiyatro Komitesi, Türkiye Kültür Bakanı Namık Kemal Zeybek ve diğer bakanlık yetkililerinin çaresiz bakışları önünde cereyan eder.

Kıbrıslı Türk Tiyatrocuların Protestosu: *"Kongrenin Amaç ve Felsefesine Aykırı Hareket Edildi."*

Kıbrıs Türk Tiyatro Komitesi'nin, 24. Dünya Tiyatro Kongresi'nden dışlanması üzerine, komite üyeleri, İstanbul AKM'de bir basın toplantısı düzenlerler. Basın toplantısında konuşan ve hazırlanan bildiriyi sunan Yaşar Ersoy ***"Dünya Tiyatro Kongresi, ruhuna ve felsefesine aykırı hareket ediyor"*** diye vurgulayarak şöyle devam eder:

"...UNESCO'ya bağlı Uluslararası Tiyatro Enstitüsü (ITI) Genel Sekreteri Andre Perinetti'nin kongrenin birinci hedefi barıştır demesine ve açılış konuşmasında 'artık politik blokların derinden sarsıldığı günümüzde, tüm kültürlerin, tüm insanların ve dünyadaki mevcut tüm tiyatro camialarının organizasyonu-

ITI HABER NEWS

Perinetti:
"Birinci Hedef Barış"

Kongrede
60 Ülke

muza dahil edilmesi için harekete geçmeliyiz. Bizleri ulusal sınırların ötesinde birleştiren tiyatro, bunun en yararlı mimarlarından biri olmalıdır...” görüşünü ortaya koymasına karşın Yunan ve Kıbrıslı Rum komitelerinin şikâyeti nedeniyle, Kıbrıs Türk Tiyatrosu ve kültürü kongreden çıkartılmıştır. Bu uygulama, kongrenin, barışçı ve kültürler arası buluşma, tanışma ve kaynaşma amaç ve felsefelerine aykırıdır. Sanatın, tiyatronun sınır, ırk, milliyet tanımaz birleştirici özüne de aykırıdır.

Siyaset kılıcının sanatın evrensel hümanizmasını öldürmesine izin vermeyelim. Bu yıl ‘Yunus Emre Sevgi Yılı.’ Kıbrıslı Türk tiyatro sanatçıları olarak Yunus’un dizeleriyle tüm insanlığa sesleniyoruz.

Gelin tanış olalım
İşi kolay kılalım
Sevelim sevilelim
Dünya kimseye kalmaz.”

Bu giriş konuşmasından sonra Yaşar Ersoy, Kıbrıs Türk Tiyatro Komitesi adına hazırladığı bildiriyi okur.

Bu olay, Türkiye Dışişleri Bakanlığı’nı, K.K.T.C. Dışişleri Bakanlığı’nı, K.K.T.C. Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş’ı ve danışmanı Prof. Mümtaz Soysal’ı harekete geçirir. Ancak bir çözüm bulunamaz ve ev sahibi Türkiye Tiyatro Komitesi tarafından, Kıbrıslı Türk tiyatro sanatçılarına, Türkiye Tiyatro Komitesi içinde kongreye katılmaları önerilir. Kıbrıs Türk Tiyatro Komitesi üyeleri yaptıkları değerlendirme sonucunda, Türkiye Tiyatro Komitesi çerçevesinde gözlemci statüsünde kongreye katılır.

Bu olayın tartışmaları, Türkiye ve Kıbrıs Türk basınında da sürer. Özellikle K.K.T.C. Cumhurbaşkanlığı ve T.C. Dışişleri Bakanlığı danışmanı olan Prof. Mümtaz Soysal, 8 Haziran 1991 Milliyet gazetesinde, Türkiye Tiyatro Komitesi Başkanı Refik Erduran’ı ve yönetim kurulunu pasif, teslimiyetçi ve kişisel hesaplar yapmakla suçlar. Refik Erduran ise 9 Haziran 1991 tarihli Güneş gazetesinde Prof. Mümtaz Soysal’ı, bir T.C. Dışişleri Bakanlığı Danışmanı olarak bu konuda görevini yapmamakla suçlar.

Ancak bunların hiçbiri bir gerçeği değiştirmez. Kıbrıs sorununun çözümsüzlüğü, ekonomik, siyasal, sosyal ve spor alanlarında olduğu gibi kültür-sanat ve tiyatro alanında da Kıbrıslı Türklerin tecrit edilmesini getirir. Bu tecrit durumları, toplum olarak bütün enerjimizi ve konsantremizi, Kıbrıs sorununun çözümüne yönlendirmemiz gerektiğini bir gerçeklik olarak göstermektedir. Aksi halde **“çözümsüzlük çözümdür”** gibi anlayışlar toplum olarak bizleri dünyadan tecrit etmektedir.

Yaşar Ersoy, Kongre’de Türkiye Delegasyonu’yla görüşürken...
(Sevda Şener, Recep Bilginer, Turan Oflazoğlu, Refik Erduran)

Erol Refikoğlu ve Yaşar Ersoy Kongre’nin ilk gününde...

Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım

Haldun Taner 1991-1992

LBT'nin Haldun Taner'le Buluşması

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun kurulduğu günden beri ayaklarını yurt topraklarına basarak dünyalı olmaya çalışırken, yüzünü de hep halka döndüğünü; halktan kopmadan ama ucuz seyirci dalkavukluğu yapmadan, estetik ve etik ilkeleriyle oyun seçtiğini; bu oyunların düşünsel boyutunu, kendi düşünce süzgecinden geçirerek yeni bir gözle ele almaya ve oyunların hem tarihsel hem de güncel özelliklerini bulgulamaya çalıştığını; aynı zamanda oyunların hem düşünsel hem de eğlendirici boyutunu irdeleyen ve tüm bunları bir bütünsellik içinde ele alan bir dramaturgi ve reji yaklaşımıyla sahnelediğini belirtmiştik.

Bu yaklaşımla seçip sahnelediği oyunlara bakıldığında LBT'nin, Brechtyen öncüllere daha fazla sahip çıktığı söylenebilir.

Brecht tiyatrosunun anlatım özelliklerinden ve tekniklerinden yararlanarak, Geleneksel Türk Tiyatrosu'nun unsurlarıyla da mayalandırarak çağdaş oyunlar yazan Haldun Taner'in bu yaklaşımıyla, LBT'nin aynı doğrultudaki yaklaşımı buluşur. Bu buluşma temelinde; oyunlarda iletilmek istenilen düşünceyi ön planda tutmak ama bunu didaktik ya da kuru bir biçimde değil, seyirciyi de düşünsel sürece katarak ve eğlendirmeyle düşündürmeyi bütünleştirerek yapmak bulunmaktadır.

Bu düşüncelerle Haldun Taner'in yazdığı toplumsal-politik oyun **"Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım"**ı LBT, Yaşar Ersoy yönetiminde 1991-92 tiyatro döneminde sahneler. Yanlış koşullandırmalar "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununun ana temasını oluşturur. Toplumu en çok yanıltanlardan birinin tarih daha doğrusu tarihciler olduğunu düşünen Haldun Taner, oyunlarında **"Tarih"**i hep mekan yapmıştır.

"Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununda da 31 Mart 1909 askeri darbesinden 12 Mart 1970 askeri darbesine kadar oynanan siyasi oyunların zengin arka fonu önünde çeşitli koşullandırma evrimlerinin kurbanı, bir küçük, bir ezik adamın acı komedyası yansıtılır. Haldun Taner bu oyunda, devletin resmi baskısıyla **"kişiliksizleştirilmiş"**, **"düşüncesizleştirilmiş"**, **"Sahibinin Sesi"** haline getirilmiş saf ve uysal vatandaş Vicdani'yle **"her dönemin adamı"**, **"çıkarcı, yalancı"**, **"oportünist"** Efruz'u karşılaştırıp Türk yakın tarihini, toplumcu eleştirel bakış açısıyla sahneye getirir… Çok cesur bir tavırla sistemin ve toplumun bütün değerlerini eleştirir ve saldırır. Ama bu eleştiri ve saldırıyı kırmadan, tatlı, yumuşak üslubu ile yaparak, eserini daha güçlü kılar.

İroni temelli iyi kurulmuş içeriğiyle seyirciyi eğlendiren, güldüren, ama temelde düşündüren "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım", biçimsel olarak da Brechtyen anlayışla orta oyunundan Meddah'a, Karagöz'le Hacivat'a kadar Geleneksel Türk Tiyatrosu unsurlarını sentezleyip yansıtan evrensel boyutlu göstermeci bir **"Halk Tiyatrosu"** oluşuyla seyirciyle sağlam bir buluşma gerçekleştirir.

Haldun Taner tiyatrosunun bu özelliklerinden dolayı LBT'de "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım"ı izleyen Kıbrıs Rum Satirigo Tiyatrosu yöneticileri, oyunun kendi tiyatrolarında da sahnelenmesi için LBT Sanat Yönetmeni Ersoy'a yönetmenlik teklif ederler.

Brecht tiyatrosunun anlatım özelliklerinden ve tekniklerinden yararlanarak, Geleneksel Türk Tiyatrosu'nun unsurlarıyla da mayalandırarak çağdaş oyunlar yazan Haldun Taner'in bu yaklaşımıyla, LBT'nin aynı doğrultudaki yaklaşımı buluşur.

"Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım"la Seyirci Patlaması

1991-92 tiyatro döneminde sahnelediği "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım", LBT'nin tarihinde, repertuarında en uzun kalan, en çok oynanan ve en çok seyirci toplayan oyundur.

Örnek alınacak bir tiyatro diliyle yazılmış, diyalektik bir sorgulama üzerine kurulu "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım"ın, eleştirel-gerçekçi ve güldürürken taşlayıcı ve düşündürücü özelliği seyircinin büyük beğenisini kazanır.

Afiş : Erol Refikoğlu

Oyunda bölümlerin kurgulanmasında gölge oyununun, dekorda orta oyununun **"yeni dünyası"**nın, müzik ve danslarda da geleneksel unsurların kullanılması izleyicinin beğenisini daha da artırır ve geniş yığınlara ulaşır.

Yaklaşık bir yıl kapalı gişe oynayan oyun köşe yazarları tarafından da beğeniyle karşılanır. 16 Ocak 1992 tarihli Halkın Sesi gazetesinde Ali Baturay ***"oyunun seçkin ve düzeyli"*** olduğunu ve ***"gelenekselden çağdaşlığa, yerelden de evrenselliğe uzanan usta bir iş olduğunu"*** belirtir. 13 Şubat 1992 tarihli Yenidüzen gazetesinde Tamer Öncül ise ***"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun, bu oyunla yalnızca toplumun kısıtlı kültürel yaşamına değil, Kıbrıs Türk Tiyatrosu'na da yeni bir soluk, yeni bir boyut getirmiştir"*** diye yazar.

Gazeteler, oyunun kapalı gişe oynadığını ve ancak birkaç hafta sonrası için bilet bulunabileceğini yazarlar. Lefkoşa'da temsillerini tamamladıktan sonra öbür yerleşim yerlerine de turne yapan LBT, aynı yoğun ilgiyi görür. 18 Mayıs 1992 tarihli Ortam ve Yenidüzen gazeteleri, oyunun 22-23 Mayıs 1992'de Mağusa Namık Kemal Lisesi salonunda halka sunulacağını belirtirken, aynı tarihli Birlik gazetesi de haberi ***"Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım, Mağusalıların ayağına gidiyor"*** başlığıyla duyurur. Karpaz bölgesine de Kurban Bayramı döneminde giden LBT büyük ilgi görür. LBT'nin, Karpaz'a

Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım

Yazan
Haldun Taner

Yöneten
Yaşar Ersoy

Müzik
Deniz Çakır

Dekor
Osman Alkaş

Koreografi
Beliz Zilci

Gölge Oyunu
Mehmet Ertuğ

Oynayanlar
Vicdani/**Erol Refikoğlu**
Efruz/**Osman Alkaş**
Hoca/**Yücel Köseoğlu**
Polis/**Yaşar Ersoy**
Patron/**Kemal Tunç**
Lalifer/**Işın Refikoğlu**
Refet Paşa/**Mehmet Ertuğ**
Müdür/**Yücel Köseoğlu**
Ali Çetinkaya/**Ahmet Karabiber**
Perizat/**Ceyda Öner**
Şemsicihan/**Oya Gürel**
1.Daktilo/**Özgür Refikoğlu**
Amerikalı Patron/**Mehmet Ertuğ**
Yazı İşleri Müdürü/**Yücel Köseoğlu**
Milletvekili/**Hakan Çakmak**
Nilüfer/**Beliz Zilci**
Cevdet/**Mehmet Ertuğ**
1.Müfettiş/**Ahmet Karabiber**
1.Polis/**İnayet Nişancı**
2.Polis/**Hakkı Kurtoğlu**
3.Polis/**İbrahim Altıok**
1.Memur/**Işın Refikoğlu**
2.Memur/**Oya Gürel**
Sarhoş/**Kemal Tunç**
Profesör/**Yaşar Ersoy**
Asistan/**Işın Refikoğlu**
1.Gazeteci/**Ulaş Ersoy**
2.Gazeteci/**Ece Günsev**
Anlatan/**Yaşar Ersoy**

gideceğini 9 Haziran 1992 tarihli Birlik gazetesi ***"Belediye Tiyatrosu Karpaz'da"***, Ortam gazetesi ***"Bayramda Karpaz Halkı Belediye Tiyatrosu'nu izleyecek"***, Yenidüzen gazetesi de ***"Belediye Tiyatrosu Bayramda Karpaz Bölgesinde"*** başlıklarıyla haber yapar.

LBT sahnelediği "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununu kalabalık bir kadroyla çalışır. LBT'nin profesyonel kadrosu yanında, LBT Gençlik Tiyatrosu Ekibi, Halk Sanatları Derneği Tiyatro Kolu ve Dans Ekibi de görev alır. Oyunun özgün müziğini Deniz Çakır, dekorunu Osman Alkaş, koreografisini Beliz Zilci ve gölge oyununu Mehmet Ertuğ yapar.

Kıbrıslı Rum Tiyatro Sanatçılarının Görüşleri…

LBT iki toplumun yakınlaşması, birbirlerini tanıması ve barış ortamının yaratılması için tüm engellere inat, koşulları zorlayarak, iki toplum arasında temas olabileceğini, olması gerektiğini savunur. Ayrıca LBT, dilleri ayrı olsa da, aynı ülkede tiyatro yapan insanların birbirlerinin yaptıklarını görmeleri, bilmeleri ve karşılıklı alış veriş, işbirliği yapmaları gerektiğini belirtir. Bu düşünceler çerçevesinde engeller aşılabildiği oranda Kıbrıs Rum tiyatro sanatçıları oyunlara davet edilir.

LBT'nin davetlisi olarak Kuzey Kıbrıs'a gelen Rum Devlet Tiyatrosu ve Satirigo Tiyatrosu yönetici ve sanatçıları, LBT'nin "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununu, 17 Nisan 1992 gecesi izlerler. Oyundan sonra Neriman Cahit'in Rum konuklarla oyun ve LBT hakkında yaptığı röportaj, 23 Nisan 1992 tarihli Ortam gazetesinde yayımlanır. Röportajlar sırayla şöyledir:

"Daveti aldığımızda büyük bir heyecan ve sevinç duyduk. Dostlarımızı seyredecektik, tiyatro seyredecektik. Daha önce seyrettiğimiz bu arkadaşları, bir defa daha seyrettik. Çok beğendik… Çok güzel bir oyun sahnelediler. Çok mutlu olduk… Sanat daha bir bağladı bizi birbirimize. Daha bir pekiştirdi dostluğumuzu…"

Andy Bargely
Rum Devlet Tiyatrosu Müdürü

Mehmet Ertuğ, Yücel Köseoğlu, Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununda...

"1987 yılında LBT, bizim tiyatroya gelip Barış oyununu sahnelediği günden beri biz bir aile gibiyiz. Daveti aldığımızda, kardeşlerinin evine davet edilmiş insanların heyecanını duyduk. 1987'de başlayan ilişkimiz karşılıklı saygı ve sevgiye dayalı ilerici bir harekettir ki, bunları başkaları da izledi. Ve sonra bazı ziyaretlerin rutin haline gelmesine neden oldu. 1987'de bizim tiyatroda LBT'nin sunduğu 'Barış' oyunu sadece bizlerin değil, izleyicilerin de unutamadığı bir oyun oldu ve vatanımız olan Kıbrıs'ta birlikte yaşamamız gerektiği dersini verdi.Bu akşam izlediğimiz oyun-

da sanki, bizim duygularımız da sergileniyordu. Birkaç sahneden sonra dil sorunu da ortadan kalktı. O güzel sahnede, o güzel seyirciyle paylaştığımız oyunu unutmayacağız.

Yaşar Ersoy'u 2 yıldan beri, Satirigo'da kendi seçeceği bir Türk oyununu sahnelemesi için davet ediyoruz. Bu oyunun sahnelenmesi için olanakların zorlanmasını istiyoruz. Ayanapa'ya Türk işçisinin gidip çalışması için bulunan yolların, sanat için açılmaması ayıptır. Gelecek sezona, Yaşar'ın bu oyunu bizim sahnemizde sahnelenmesi için her yolu zorlayacağız."

Hristos Zanos
Satirigo Tiyatrosu Yönetmeni

"Biz sanatçılar, bu gayretlerimizi sürdürmeliyiz. Barış yolunda, politikacıları bir yana bırakıp, öncülüğü biz ele almalı, görüşmelerimizin, sanat alışverişimizin daha sık olması için baskı yapmalıyız. Geri döndüğümüzde, bu oyunun Satirigo'da sahnelenmesi için elimizden geleni yapacağız. Bu oyunu, bizim seyircimizin çok seveceğine ve anlayarak izleyeceğine eminiz çünkü, içinde Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs'ın müşterek sorunları var.

'İki toplumun yakınlaşması' sloganının gerçekleşmesi için biz sanatçılara, duygu adamlarına çok iş düşüyor."

Kostas Kafkarides
Sahne Tasarımcısı

"Buraya gelecekler içinde olduğumu duymam bende çok sevinç yarattı. Yıllardan beri bazılarınızı tanıyorum, dostlarım var burada. Ama, görüşmelerimiz çok sınırlı. Yine de buraya gelirken, çok çok yakın dostlarımı göreceğim duygusu içindeydim. Benim için önemli olan çok sevdiğim tiyatro yolunda, çok sevdiğim arkadaşlarımın mücadelesini görebilmekti.

Sizi yüceltmek için değil gerçeği söylüyorum: Tiyatronuz, bugün Türkiye'de, Yunanistan'da, Avrupa'da da ün sahibi olabilecek bir düzeyde. Büyük bir sevinç içinde görüyorum ki, çok ilerlemişsiniz ve bizden hiçbir farkınız yoktur.

Tüm Kıbrıs'ın sanatı tiyatrosu için birlikte mücadele etmeli, birlikte oyunlar sergilemeli, seminerler düzenlemeliyiz. Buraya gelirken, gelemeyen arkadaşlarım üzüntü içindeydiler. Evet, haklıdırlar. Buraya gelebildiğim, böyle bir oyunu gördüğüm için şanslıyım. Oyun güzel, oyuncular güzel, müzik güzel ve çok iyi bir rejisörünüz var."

Stello Kafkarides
Yönetmen/Oyuncu

Piyano
Deniz Çakır

Trompet
Can Sözer

Saksafon
Hüseyin Kutruza

Ritim Saz
Okan Yanık

Gölge Oyunu Uygulama
Mehmet Ertuğ
İrfan Özgür

Desen
Özden Serak

Sahne Amiri
Rıza Şen
İnayet Nişancı

Işık-Efekt
Hasan Anılır

Koro
Işın Refikoğlu,Birsen Uzun
Ülkem Karabiber,Gülşen Akyener
Ece Günsev,Özgür Refikoğlu
Erkan Özyanak, Fatoş Anter
Ceyda Öner, Şerife Çeliker
Rukiye Bayraktar, Rıza Şen
İnayet Nişancı, Hakan Çakmak
İrfan Özgür, Ahmet Gökaşan
İbrahim Altıok, Mehmet Kavaz
Hakkı Kurtoğlu

Dans Grubu
(HAS-DER Dans Ekibi)
Tijen Cevat
Huriye Gürcan
Burcu Aksu
Ahmet İyiyürek
Koray Yulaç
İrfan Kalaycılar

"Ben mantığımdan ziyade duygularımla hareket eden bir insanım ve bunca yıl geçmiş olmasına rağmen, bazı şeyleri izah edemiyorum. Bugün çok heyecan duydum. Beş yıldan sonra sizi gördüğüm, oyununuzu izlediğim böyle bir günde bir kez daha anladım ki, hiçbir farkımız yoktur. Tiyatronuz çok iyi bir durumda. Niye birlikte olmayalım. Niye birlikte oynamayalım…"

Popi Avraam
Oyuncu

> Sizi yüceltmek için degil gerçegi söylüyorum: Tiyatronuz, bugün Türkiye'de, Yunanistan'da, Avrupa'da da ün sahibi olabilecek bir düzeyde.
>
> Stello Kafkarides – 23.4.1992

LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy ise şu değerlendirmeyi yapar:

Tiyatro görkemli bir çatıdır. Sadece Kıbrıs'ta yaşayan bizleri Türk, Rum halkını değil, bütün insanlığı kucaklayabilecek kadar görkemli bir çatıdır. Hepimizi kucaklayacak kadar soyludur.

İşte bu görkemli çatı altında, bu akşam insancıllığın doruğunu yaşadık. Dileğimiz karşılıklı sevgi, saygı ve eşitliğe dayalı bir barış ortamında yaşamaktır. Tiyatronun, sanatın görevi de bunu sağlamaktır. Çünkü, tiyatro insanı, insana insanla anlatan etkin bir toplumsal sanattır.

Oyunumuzu beğendiğiniz ve söylediğiniz güzel övgüler için teşekkür ederim.

Ayrıca yaptığınız açık davet de beni onurlandırdı.

Dileğim uygun koşullarda sizlerle birlikte bir Türk oyununu çalışmaktır. Tekrardan hepinize teşekkürler."

Gözlerinizi Açınız Kaçırmayınız

Tamer Öncül

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sahnelediği yeni oyunu "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım"ı gördükten sonra birşeyler yazmadan geçmenin olanaksız olduğunu anladım. Belediye Tiyatrosu, bu oyunla yalnızca toplumun kısıtlı kültürel yaşamına değil, Kıbrıs Türk Tiyatrosu'na da yeni bir soluk, yeni bir boyut getirmiştir.

Haldun Taner gibi bir ustanın kaleminden çıkıp, Yaşar Ersoy'un başarılı yorum ve yönetimi ile sahnelenen bu oyun; Deniz Çakır'ın canlı müziği ve Beliz Zilci'nin koreografisi ile birleşince "sıra dışı" bir oyun olmuş. Bu "sıradışılığı" sağlayan unsurların birisi de hiç kuşkusuz "geleneksel" tiyatro öğelerimizden gölge oyunu (Mehmet Ertuğ) ve onun, dekorun (Osman Alkaş) bir parçası olarak güncele taşınması olayı idi.

Evet, Gözlerinizi Açın!... Bu kültürel sığlıkta ne yapıp edin Bu Oyunu Kaçırmayın...

Yenidüzen - 9 Ocak 1992

Belli Bir Düzeyi Tutturmuş Mutlak Görülmesi Gereken Bir Oyun

Neriman Cahit

"Merhaba Millet... Merhaba dostlar... Merhaba... Hoş geldiniz... Safa geldiniz..." Bu sözlerle adımınızı atarsınız Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununa.

Oyun Haldun Taner'in bir "Düşünce Güldürüsü" tarzında işlediği temaya yaslanmış...

Haldun Taner, Türk Tiyatrosu'nun en önemli yazarlarından biri, seviyeli içeriği, toplumsal ve sosyal sorunlara bakışı ile aydın seyircileri olduğu

> Belediye Tiyatrosu, bu oyunla yalnızca toplumun kısıtlı kültürel yaşamına degil, Kıbrıs Türk Tiyatrosu'na da yeni bir soluk, yeni bir boyut getirmiştir.
>
> Tamer Öncül – 9.1.1992

Koro ve dans grubu "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununda...

kadar, ustalığı ve şaşmaz tekniği ile büyük yığınların da ilgisini toplayabilen bir oyun yazarı. Oyunu Yaşar Ersoy yönetmiş. Müzikler Deniz Çakır, dekor Osman Alkaş ve koreografi Beliz Zilci'den. Oyunun genel eleştirisine geçmeden, çok olumlu bir olayın altını çizmek istiyorum. Genç bir kadro yetişiyor. Yaşar Ersoy'u bu konuda kutlamak gerek. Bir yıla yakındır verdiği emek meyve vermeye başlamış. Gençlerin deneyimsizlik, acemilik gibi nitelikleri, sahnede sonsuz bir dinamizme, paylaşıma, bir coşkuya ve bir soluğa dönüştürebilmiş. Bizi daha da gönendiren uzun bir aradan sonra bu gençlerden 4'ünün bu yıl burslu olarak tiyatro tahsiline gönderilmeleri. Ülkemiz tiyatro sanatı adına gerçek bir kazanç bu. Vurgulamak istediğimiz bir başka olay ise, Deniz Çakır'ın piyanosu yanında, Can Sözer Trompet, Hüseyin Kutruza Saksafon ve Okan Yanık'ın ritim sazıyla canlı müzik ve koronun oyuna getirdiği, seyirciyi daha da saran olumlu katkı. Oyun süresince kâh düşünsel, kâh eleştirisel bir duygu yükü izledik. Bir oyunun belkemiği metin/kan dolaşımı yönetimse / sesi soluğu oyuncudur. Ve belgeleyip duyurmak gerekirse, "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım"a "can üfüren" rollerin hakkını sonuna dek veren herkesi kutlarım. Oyun, reji, müzik, ışık ve danslar arasında çok iyi bağlar kurulmuş, perde kapandıktan sonra da sizlerde birşeyler bırakan bir oyun.

Ortam - 3 Ocak 1992

Seçkin ve Düzeyli Bir Oyun

Ali Baturay

Ne zamandır Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım"oyununu seyretmek istiyordum. Fakat birkaç hafta önceden yerler ayrılmış, oyuna giremiyorduk. Burda hemen bir parantez açmak istiyorum. Ne güzel değil mi, günübirlik yaşamaya alışmış ülkemiz insanı kendini tiyatroya hazırlıyor. Sanatseverlerimizin kendini tiyatroya programlaması sevindirici bir olaydır.

Zengin kadrosu ile başarıyla oynanan oyun biçim ve öz açısında yerelden evrensele giden, gelenekselle günceli ve çağdaşı birleştiren usta işi bir çalışma olarak alkışlanıyor.

Ali Baturay / 16 Ocak 1992

Ne diyorduk? Evet.. İki hafta kadar yerlerin dolu olduğu haberi ile moralimiz bozuldu. Ne zamandır izlemek istiyor, fakat fırsat bulamıyorduk. Bir o kadar zaman nasıl bekleyecektik? Sonunda Yaşar Abi (Yaşar Ersoy) imdadımıza yetişti. Yaşar abi diyorum, çünkü her zaman bize abice, esprili,

Erol Refikoğlu, Yaşar Ersoy ve Işın Refikoğlu "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununda...

cana yakın davrandı ki dilimiz alıştı abi demeye. Evet Yaşar abimiz bize tabure koydurdu ve oyunu izlemeye koyulduk.

Oyuncular birkaç farklı rolde sahneye çıktıkları halde, o kadar başarılı oynuyorlar ki bunu seyirciye sezdirmiyorlar. Erol Refikoğlu, Vicdani'yi çok iyi oynuyor. Takdir etmemek elde değil. Yalnızca sözleri ile değil, mimikleri ve hareketleri ile de seyirciyi etkiliyor. Efruz'u oynayan Osman Alkaş da gerçekten başarılı. Kötü adam Efruz bizi o kadar etkiledi ki sokakta görsek hışmımıza uğrayacak.

Gazetede mesai arkadaşım olan Oya Gürel'i de kutlamak isterim. Hayır mesai arkadaşım için söylemiyorum. "Cemalifer", "Şemsicihan" ve "Memur" rollerini gerçekten hakkını vererek oynadı.

Yücel Köseoğlu, Kemal Tunç, Işın Refikoğlu, Mehmet Ertuğ, Ahmet Karabiber, Beliz Zilci, Ceyda Öner, Hakan Çakmak gerçekten kusursuz oynadılar. Özellikle Işın Refikoğlu takdir edilmeye layık bir oyun ortaya koydu.

Hayır, Yaşar Ersoy'u unutmadık. O zaten başlı başına bir olay. Abartısız söylüyorum, oyunu anlatan Ersoy sahnede tek başına olduğu sıralarda o kadar büyüdü ki o koca sahneyi adeta doldurdu. Polis ve Profesör rolleri ile seyirciyi kahkahaya boğdu. Üzerinde durulması gereken ikinci nokta ise bu tiyatroda "yönetmen" dediğimiz kimsenin önemi. Birkaç başrol oynamakla "yönetmen" olunmadığını, yönetmenliğin çok geniş kapsamlı bir uzmanlık olduğunu ortaya koyan bir oyun. Bizce Yaşar Ersoy bu uzmanlık alanına erişti.

Ersoy önce insanı insan yapan özelliklerin tüm ayrıntılarını, tüm renkleriyle tüm boyutlarıyla ortaya çıkarmış ve o insanlar arasındaki ilişkiyi vurgulamış. Bir kez bu ilişkiler zincirini sapasağlam yerleştirdikten sonra olağanüstü bir atmosfer sağlamış. (Tiyatroyu tiyatro yapan belki de en kaçınılmaz öğe bu atmosfer şey) Nasıl mı? Görsel ve işitsel alanın her ayrıntısı, her anı üzerinde sonsuz bir titizlikle durarak. Oyun sürecini kapsayan zamanın her anını bir kanaviçe gibi işleyerek.

Zengin kadrosu ile başarıyla oynanan oyun biçim ve öz açısından yerelden evrensele giden, gelenekselle günceli ve çağdaşı birleştiren usta işi bir çalışma olarak alkışlanıyor. "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" gerçekten çok ustalık isteyen bir oyun. Virtüözlük düzeyinde bir ustalık. Oyuncuların bu yetkinliğe eriştiğini ve özenli, titiz anlamlı kompozisyonlarla dengeli bir oyunculuk bütünü sağladıklarını yukarıda söylemiştik.

Oyuncu kadrosu tarafında tam bir coşkuyla ve içten bir sevgiyle oynayan, her türde izleyiciye

yönelen bu özlü, sevimli oyun tiyatroseverlere salık verilecek bir gösteri.

"Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" çıkar ilişkilerine, sistem çarklarına, bürokrasi, yasa, kural dişlilerine, dönen dolaplara "hayır" diyen "yeter" diyen soluk soluğa izlenen bir oyun. Bu başarıya katkısı olan herkesi kutluyorum.

Halkın Sesi - 16 Ocak 1992

Bizim Tiyatro

Özden Nur

Bir gün yolunuz düşer mi bilmem ama, mutlaka bir dengine getirip Belediye Tiyatrosu'nda oynayan Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım oyununu izleyin.Yılların deneyimi, güçlü oyuncu yetenekleriyle Yaşar Ersoy ve arkadaşlarının sergiledikleri muhteşem oyunu büyük bir zevkle izleyeceksiniz. Büyük bir özveri ile yıllardır Kıbrıs Türk Tiyatrosu'na hizmet veren bu dostlarımı yürekten kutlarken nice yıllar bu hizmeti aynı başarı ile devam ettirmeleri dileğini de belirtmek isterim.

Oyunun içeriğiyle, sahneleniş tekniğiyle, ışık düzeniyle, müzikal unsurlarıyla ve daha da önemlisi güçlü oyuncu kadrosuyla seyre değer bir oyun.

Konunun evrenselliği izleyicileri oyunun içine çekebilecek bir boyutta. İnsanlık var oldukça değişmeyecek insan tiplerini sergilemesi oyunun en ilginç yanı.

Devrin insanlarına rastlamak her zaman olası. Renkten renge giren, hep iktidarın bayrağını sallayan, her fırsattan yararlanmasını bilen insanlar çevremizde öylesine çok ki, köşeyi dönseniz karşınıza çıkıverecekler. Televizyonu açsanız, gazetelere baksanız karşınızda duruverecekler.

Bir gün sağcı, birgün solcu, birgün evrensel boyutta, birgün şoven milliyetçi, birgün A partisinde birgün B partisinde. Birgün iktidar yanlısı birgün keskin muhalefet.

İşte bu tipleri bu oyunda görebilir, değerlendirebilir ve eğer ağlanacak halimize gülebilirseniz gülersiniz.

Ortam - 25 Mart 1992

Kemal Tunç ve Erol Refikoğlu "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununda...

Atölye Çalışmaları

LBT, yeni biçim ve anlatım olanaklarını zenginleştirmek amacıyla bir çok oyununu doğaçlama yöntemi ile çalışır. Yaptığı denemelerle anlatımlarını zenginleştiren LBT, doğaçlama yöntemiyle kolektif oyun yazımı da gerçekleştirir... Bu anlayışla **"Oku Adam Ol"**, **"Kuzeyname"**, **"Doktor Civanım"**, **"Yavaş Gel Savaş"** oyunlarını yazar ve sahneler. Bu oyunlar Brechtyen tarzda, Geleneksel Türk Tiyatrosu unsurlarıyla Kıbrıs insanının yaşam biçimi bağdaştırılıp yazılır ve sahnelenir.

Doğaçlama ve atölye çalışmalarına önem veren LBT, bu amaçla uluslararası ve iki toplumlu tiyatro atölye çalışmalarına da katılarak teatral anlatımlarını ve deneyimlerini zenginleştirir.

Uluslararası Tiyatro Enstitüsü'nün 24. Dünya Kongresi 26 Mayıs – 2 Haziran 1991 tarihleri arasında İstanbul'da yapılır. Bu kongre kapsamında atölye çalışmaları yer alır. Bu atölye çalışmalarına Osman Alkaş, Yaşar Ersoy, Erol Refikoğlu, Deniz Çakır, Alpaslan Uzun ve Çetin Özen katılır. Kongre kapsamında yer alan toplam altı atölyeyi Tunus'tan Mohammet Dris, Kore'den Jeong Ok Kim, Fransa'dan Pierre Debauche, Japonya'dan Akiko Hattori ve Shigeyuku Toshima, Türkiye'den Çetin İpekkaya ve Amerika'dan Ellen Stewart yönetir. Bu atölyelere 29 ülkeden 69 sanatçı katılır. Atölye çalışmalarının sonucunda , her atölye yaptığı çalışmayı yarım saatlik gösteri olarak Kongre'nin son günü sunar.

Amerikalı yönetmen Dang Fruchter'in yönetiminde LBT ve Satirigo Tiyatrosu sanatçılarının katılımıyla 1991 yılında iki toplumlu atölye çalışması yapılır. Bu çalışma Kuzey'de Arabahmet Mahallesi'nde Bohcanyan Konakta, Güney'de ise Trodos dağlarında müze olarak kullanılan bir kilise avlusunda yapılır. Bu atölye çalışmasında çeşitli aletlerle ritim tutularak ruhun bedende devinimi ve uyumu sağlanır. Kıbrıslı Türk ve Rum oyuncular, 3 – 4 saat durmadan yaptıkları ritimlerle devinim sağlayarak birbirleriyle ortak duygularda buluşurlar. Bu çalışmaya Dr.Bekir Azgın da tercüman olarak katılır.

Kıbrıs ABD Büyükelçiliği'nin "International Visitors" programı çerçevesinde 1993 yılında birçok ülkeden ve farklı kültürlerden tiyatro alanında çalışan 25 kişiye davet yapılır. Bu davet özellikle sorun yaşayan ülkelerden ya da toplumlardan sanatçılara yapılır. Pakistan, Hindistan, Bangladeş, Filistin, İsrail, Lübnan, Ukrayna, Finlandiya, Suriye, Mısır, Güney Afrika ve Kıbrıs gibi ülkelerden sanatçılara yapılan davette uzlaşma kültürünün sağlanması amaçlanır... Kıbrıs'tan davete Kuzey'den LBT'yi temsilen Osman Alkaş ve Güney'den de Kıbrıs Rum Devlet Tiyatrosu'nu temsilen Andy Bargilly katılır.

Farklı ülke ve kültürlerden katılımcılar kendi ülke tiyatroları ve çalıştıkları tiyatrolar hakkında sunum yaparlar ve bilgi alış verişinde bulunurlar. Zaman zaman gergin ve tartışmalı geçen çalışmalar sonucunda tiyatronun birleştirici insancıl yapısında buluşulduğu gözlemlenir. Bir ay süren program süresinde katılımcılar Amerika'da yapılan tiyatro hakkında da bilgilendirilir. Bu çerçevede 30'u aşkın tiyatro ziyaret edilir ve ilişki kurulur.

Program çerçevesinde Washington DC'den sonra Penysilvania, Kentucky, Texas, Seattle, Washington, Colorado ve New York tiyatroları da ziyaret edilerek incelemelerde bulunulur.

UNESCO'nun düzenlediği ve İsveç Yazarlar Birliği'nin ev sahipliği yaptığı **"Sanat Buluşması"** Gotland adasında 26 Temmuz – 1 Ağustos 1999 tarihleri arasında yapılır. Bu buluşmaya Kıbrıslı Türkler ve Rumlar davet edilir. Kıbrıslı Türkleri

Atölyeler Sahnede

Sebastiano Salvato, ο σκηνοθέτης που ένωσε τις δύο κοινότητες
παράθυρο
ΠΟΛΙΤΗΣ

HABER NEWS
Doğaçlama Atölyeleri Provalara Başladı

Bir Ellen Stewart Atölyesi

temsilen şair, ressam, müzisyen, sinemacı (Fikret Demirağ, Aşık Mene, Emin Çizenel, Ruzen Atakan, Feriha Altıok, Gürgenç Korkmazel, Neşe Yaşın, Derviş Zaim, Ünal Dede, Mehmet Ali Serak) yanında LBT'den de Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş; Güney Kıbrıs'tan da Satirigo Tiyatrosu'ndan Hristos Zanos ve Popi Avraam katılır. Sanat Buluşması süresinde yapılan tiyatro atölye çalışmasında **"barış ve ortak vatan"** temalı bir performans gösterisi hazırlanır ve buluşmanın son günü sunulur. Diğer sanat dallarında yapılan atölye çalışmalarında da yapılan üretim performans olarak sunulur.

Kıbrıslı Türkler ile Rumların yakınlaşması birbirlerini tanımaları ve barış kültürünün oluşması amacıyla 27 Haziran – 9 Temmuz 2003 tarihlerinde düzenlenen atölye çalışması UNFCYP işbirliğiyle Ledra Palace'ta gerçekleştirilir. İtalyan Elçiliği'nin adaya davet ettiği yönetmen Sebastiano Salvato tarafından yönetilen atölye çalışmasında Pirandello'nun **"Değişen Oğulun Masalı"** adlı oyundan hareket edilerek performans gösterisi sunulur. Bu çalışmaya LBT'den Kıymet Karabiber, Döndü Özata, Hakan Elmasoğlu, Hatice Tezcan, Barış Refikoğlu, Rıza Şen ve Cem Aykut katılır.Atölye çalışmasının sonucunda "Değişen Oğulun Masalı" iki dilde (Türkçe-Yunanca) Ledra Palace'ın bahçesinde 9 Temmuz 2003'te Kıbrıslı Türk ve Rum izleyicilere sunulur.

Uluslararası Tiyatro Enstitüsü'nün Almanya Merkezi'nin ev sahipliğini yaptığı atölye çalışmasına Kıbrıslı Türk ve Rum sanatçılar davet edilir. 2007 Haziran ayında 15 gün boyunca gerçekleşecek atölye çalışmasına LBT'den Osman Alkaş, Hakan Elmasoğlu ve Kıymet Karabiber, Güney Kıbrıs'tan ise bu buluşmaya barışçı Satirigo Tiyatrosu sanatçıları değil ırkçı ve şovenist yaklaşımlar sergileyen ITI Kıbrıs Merkezi temsilcileri katılır.

ITI Almanya Merkezi yöneticilerinin bütün iyi niyetli çabalarına rağmen Kıbrıslı Rum sanatçılar varılan kararlara uymazlar ve atölye çalışmalarına bahaneler yaratarak düzenli katılmazlar... Ve LBT sanatçıları ile sürekli ırkçı tartışmalara girerler. Alınan kararlara ve atölye çalışmalarına katılan ve iyi bir performans sergileyen LBT sanatçıları dikkat çeker. Atölye çalışmasının son günü hazırlanan yarım saatlik gösteriyi sunan sanatçılar yine şoven Rum katılımcıların sözlü saldırılarına maruz kalırlar. Ancak sağduyulu ve barışçıl yaklaşımları ile LBT sanatçıları, ev sahipliği yapan Uluslararası Tiyatro Enstitüsü (ITI) Almanya Merkezi yöneticilerinin ve izleyicilerinin alkışlarını kazanırlar.

Ertesi yıl 2008'de yine Berlin de yer alan Uluslararası Tiyatro Enstitüsü Dünya Merkezleri buluşmasına Almanya Merkezi tarafından LBT'yi temsilen Osman Alkaş ve Hakan Elmasoğlu davet edilir. Ancak Rum sanatçıların itirazı üzerine bu buluşmaya ancak gözlemci olarak katılabilir LBT sanatçıları. Kıbrıs sorunu ne yazık ki her alanda olduğu gibi kültür-sanat alanında da özellikle ırkçı, şoven kesimler tarafından kullanılarak ayrılıkçı bir tutum izlenir.

Amerikalı doğaçlama uzmanı tiyatro adamı James Thomas Bailey, LBT sanatçılarıyla 29 Eylül – 10 Ekim 2008 tarihleri arasında doğaçlama üzerine atölye çalışması yapar.

James Thomas Bailey 4 Mayıs – 16 Mayıs tarihleri arasında da LBT'de Kıbrıslı Türk ve Rum gençlerle yine doğaçlama üzerine atölye çalışması gerçekleştirir. Bu çalışmaya LBT Gençlik Ekibi katılır. Bu çalışmada gençlere, yaratıcı olmaları, bedenlerini tanımaları ve doğru kullanmaları yönünde uygulamalar yaptırılır. Ayrıca Kıbrıslı Türk ve Rum gençlerin birbirbirlerini tanımaları ve uyumlu ekip çalışması yapmaları da sağlanır.

LBT yurt içinde de üniversite ve liselerde birçok atölye çalışması düzenleyerek gençlerin yaratıcı ve yorumlayıcı yetilerinin geliştirilmesine katkı sağlar.

"Gençlerle Tiyatro Buluşması" adlı atölye çalışması düzenlendi

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 27 Mart Dünya Tiyatrolar Günü ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun 25. yılı etkinlikleri çerçevesinde dün "Gençlerle Tiyatro Buluşması" adında atölye çalışması düzenledi.

yaygınlaştırabilmek için 27 Mart'ı Dünya Tiyatro Günü olarak kabul ve ilan ettiğini söyledi.

Tiyatronun önemini, işlevini, insana ve hayata dair her şeyini seyirci ve insanlarla paylaşmak için

UNESCO'nun çağrısıyla sanatçılarımız İsveç'te

Türk-Rum tiyatrocular buluştu

Kıbrıs'ın iki kesiminde sanat icra eden tiyatrocular, American Center'in organize ettiği bir etkinlikte bir araya geldi. Birleşmiş Milletler Barış Gücü kontrolündeki Ledra Palace Otel'inde yer alan buluşmaya Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'ndan 12, Güney Kıbrıs'taki çeşitli tiyatrolardan ise 13 sanatçı katıldı.

İkişer gün süreyle deneyimlerini aktardı.

Neşeli bir ortamda geçen buluşmada Türk ve Rum tiyatrocular doğaçlama çalıştı.

Lefkoşa Belediyesi Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, Rum tiyatrocularla yeniden bir araya geleceklerini söyledi.

Ersoy, iki toplumdan tiyatrocuların rol alacağı, beden

İnsan Olan İnsan

Kolaj Çalışma 1992-1993

"İnsan Olan İnsan" Ya Da Baş Kaldıran İnsan

Her alanda ve her sanatta olduğu gibi tiyatroda da yıllar, aşama ister. Yeni buluşlar, yeni aşamalar. Bunun için de LBT yeni arayışlara yönelir. Bu amaçla LBT Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi serüveninde algılama biçimimizi yenileyecek, yeni ufuklar açacak yöntemler dener. Bu yolla, Kıbırs Türk Tiyatro Hareketi'ni ve seyircisini geliştirmeyi ve yenilemeyi amaç edinir

Bu düşüncelerle, 1992-93 tiyatro dönemine özgün bir deneme olan **"İnsan Olan İnsan"** oyunuyla başlar. "İnsan Olan İnsan", başkaldırı temasını eksen alan beş oyundan oluşan bir kolaj çalışmadır.

Yaşar Ersoy "İnsan Olan İnsan" oyununda...

- Prometheus'un ateşi ile aydınlanan insanı,
- Antigone'nin onuru ve sevgisi ile yücelen insanı,
- Ferhad'ın aşkı ve suyu arayışı ile toplumsallaşan insanı,
- Bruno'nun bilim ışığıyla orta çağın karanlığını parçalayan insanı,
- Şeyh Bedreddin'in düşüncesi ve eylemi ile adalet için kötülüğe karşı savaşan insanı.

Ve hepsiyle başkaldırarak "İnsan Olan İnsan"ı tiyatro yoluyla yansıtarak, insanın kendisiyle yüzleşmesini amaçlayan bilinçli bir çalışma olarak sahneler.

Aiskhylos'un "Prometheus", Sophokles'in "Antigone", Nazım Hikmet'in "Ferhad ile Şirin", Erhan Gökgücü'nün "Giordano Bruno" ve Orhan Asena'nın "Şeyh Bedreddin" oyunlarından kurgulanır "İnsan Olan İnsan" oyunu. Ön ve ara oyunları ise Fikret Demirağ yazar. Oyun insanın, haksızlığa, baskıya, adaletsizliğe, karanlığa, cahilliğe, sömürüye boyun eğerek mi yoksa başkaldırdığı ve bedel ödediği zaman mı insan olabileceğini sorgulattırır. Özgün bir deneme olarak sahnelenen oyunda hareket, müzik, söz, ışık, dekor ve oyunculukta görsel dil ile sözlü dile yeni anlatımların getirilmesi izleyicinin dikkatini çeker.

18 Ocak 1993 tarihli Yenidüzen gazetesinde Fatma Azgın oyunla ilgili şu değerlendirmeyi yapar:

"Oyun, düşünce-felsefe tarihine geçmiş insan yaşamının, onurlu kahramanlarının, insanı insan yapan değerlerini, müthiş bir gösteriyle sunuyor. Belediye Tiyatrosu, güzel bir oyunu güzel bir sahneleme ile yetinmeyip, araştırma, deneme, değiştirme, yenileme unsurlarını kendi öz kaynaklarımızı özgünlüğümüzü katmasını da biliyor. Evrenselleşmiş beş oyunu 'kolaj' yaparken Fikret Demirağ'ın şiirsel metinleri ile yaşadığımız coğrafyanın tüm 'has'lıklarını veriyor. Bunun yanısıra, müzik, resim, sinema sanatlarından yararlanarak, sanatların birlikteliğinin doyulmaz hazzını tattırıyor. Oyunun 'master mind'ı Yaşar Ersoy, tiyatro sanatı kuramları ve ekollerinin amalgamasyonu gibi zor işi cesaretle başarıyor.

Ülkemizde bunca zorluklar sürerken, görüntümüz çirkinleşirken, bu toplumun yüz akı için ısrarla uğraşanların varlığı umudumuzun kaynağıdır. İnsanın başkaldırdığı ve bedel ödediği sürece insan olabileceğini böylesine güzel bir oyunla 'onaylatan' Belediye Tiyatrosu'na tebrikler."

21 Ocak 1993 tarihli Kıbrıs gazetesinde Mehmet Kansu, kolaj tekniğinin çok iyi kullanıldığını ve bu teknikle insan olmanın erdemlerinin başarılı bir biçimde yansıtıldığını yazar.

25 Ocak 1993 tarihli Ortam gazetesinde Hasan Kahvecioğlu, ***"Oyun; mesajı ile, konusu ile, teknik ve geniş kadrosu ile Kıbrıs Türk sanatçısının hem de profesyonelce neler üretebileceğini gösteriyor..."*** diye belirtir.

Oyun, toplumu isyana, başkaldırıya sevk ediyor diye egemen çevreler tarafından ise tepkiyle karşılanır.

LBT bana göre toplumumuzun bam teline dokunmuş: 'insanın her şeye boyun eğen değil sırası geldiğinde baş kaldıran kimliğini' bir kez daha anımsatmıştır.

İsmail Bozkurt - 2.3.1993

İnsan Olan İnsan Toplumun Bam Teline Dokunuyor

İsmail Bozkurt

Bu ülkede o kadar çok çirkinliklerle karşılaşıyoruz ki "güzel" bir olayla yüz yüze gelince neredeyse şaşırıyoruz. Böyle güzellikler kaldı mı diye!

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun bir süreden beri sergilediği "İnsan Olan İnsan" oyunu da böyle güzelliklerden biri!

Bu anlatım biçiminden, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yarattığı güzelliği küçümsüyorum anlamı çıkmasın sakın! Öyle ya çirkinlikler arasında azıcık güzellik de, göze çok güzel gelebilir. Benimki öyle değil! Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yarattığı olay, güzellikler arasında olsa bile güzel olacak.

"İnsan Olan İnsan"ın sahnelenmesinde olağan olmayan bir anlayış dile getiriliyor. Oyunun tanıtım yazısında bu husus vurgulanıyor ve algılama biçimini yenileyecek, yeni ufuklar açabilecek yöntemler denendiği" belirtiliyor.

Oyunculuğun yanında, türlü görsel etkiler, müzik, söz, ışık ve dekorun da "ustaca" kullanıldığı İnsan Olan İnsan, sanıyorum Kıbrıs Türk sahnelerinde bu biçimin ilki oluyor.

İnsan Olan İnsan

Ön oyun ve Ara Oyunlar
Fikret Demirağ

Prometheus
Aiskhylos

Antigone
Sophokles

Ferhad ile Şirin
Nazım Hikmet

Giordano Bruno
Erhan Gökgücü

Şeyh Bedreddin
Orhan Asena

Kurgulayan ve Yöneten
Yaşar Ersoy

Sahne Tasarımı
Aşık Mene

Özgün Müzik
Deniz Çakır

Masklar
Erol Refikoğlu

Müzik Seçimi
Bekir Azgın

Video – Vizyon
Hakan Çakmak

Işık – Efekt
Hasan Anılır

Oynayanlar

Kahin/**Yaşar Ersoy**
İnsan Korosu/**Işın Refikoğlu**
Osman Alkaş,Erol Refikoğlu
Elvan Boran, Özgür Refikoğlu

Prometheus/**Osman Alkaş**
Okeanos Kızları/**Işın Refikoğlu**
Oya Gürel, Ceyda Öner
Özgür Refikoğlu, Birsen Uzun
Gülşen Akyener

Osman Alkaş (Prometheus ve Okeanos Kızları) "İnsan Olan İnsan" oyununda...

İnsan Olan Ve Olmayan İnsan

Hasan Kahvecioğlu

LBT'nin mesajı şu: "İnsan başkaldırdığı sürece İnsandır." Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bu kez "insan"ı ele alıyor, yeni oyununda. Aslında bu tiyatronun en önemli esin kaynağını kuruluşundan beri "insan" oluşturuyor. Ama toplumsal niteliğiyle, baş kaldırışı ile, onuru ve diklenişi ile insan olan insandan yola çıkıyor. Ya da öyle bir "insan"a ulaşmak, öyle bir insanın sevgisine, direnişine şahitlik etmek, onu çağına denk düşürmek, hatta çağının ilerisini işaret eden "insan"ı topluma göstermek gibi bir "işlevi"yle yükümlü kılıyor kendisini.

Evet... Belediye Tiyatrosu oyunlarına sinen bu çağdaş değerler bu kez, tarihin derinliklerinden örneklemelerle sunulmuş. İnsan Olan İnsan'da ta Aiskhylosun Prometheus'na değin uzanıyor. En umutsuz direnmelerin onuru, erdemi sahnede yüceltiliyor. Arkasından Sophokles'in Antigone'sinden kurgulamalar yer alıyor. Egemenlere karşı "başkaldırı"nın sorgulamasıdır "İnsan Olan İnsan" Ve oyunun yargısı da şudur:

İnsan başkaldırdığı sürece insandır. Tarihin derinliklerinden Zeus'un, Kral Kreon'un egemenliği simgelediği dönemlerden beri başkaldırıyor insanoğlu.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları da bu "başkaldırı"nın onurunu, insana kazandırdığı yüceliği görsel bir gerçeklik olarak günümüze taşıyor.

Oyunun diğer bir özelliği de, dünya ve Türk edebiyatında iyi bilinen beş ayrı oyunu birarada toplamasıdır. Fikret Demirağ'ın ön oyun ve ara oyunları ile bir tek oyun olarak bütünleşen "İnsan Olan İnsan" bu yönü ile de ilginç ve bana göre başarılı bir denemedir.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, "Prometheus'un ateşi ile aydınlanan insanı, Antigone'nin onur ve sevgisi ile yücelen insanı, Ferhad'ın aşkı ve suyu arayışı ile toplumsallaşan insanı, Bruno'nun bilim ışığıyla ortaçağın karanlığını parçalayan insanı, Bedreddin'in düşüncesi ve eylemi ile adalet için kötülüğü yok eden insanı" ve hepsiyle insan olan insanı, seyircisi ile paylaşabilmek, çoğalabilmek ve kendilerini aşabilmek için sahnelediklerini söylüyor. Başarılı olduklarını açık yüreklilikle söyleyebiliriz.

Bu arada değişen değer yargıları ile ortaya çıkan Kıbrıslı Türk insan tipine, inceden inceye eleştiriler de getirilmiş.

İnsan olmanın onurunu, erdemini kavramak için yaşananlara tanıklık etmek için, yaşananları, duyguları, düşünceleri, eylemleri paylaşmak için; insanın, insan sorumluluğu üzerine düşünmesini sağlamak için; insanı insan yapan değerlere sahip çıkmak için; hayatın bedel istediğini hatırlatmak için" İnsan Olan İnsan'ı sahneleyen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bana göre toplumumuzun bam teline dokunmuş: 'insanın her şeye boyun eğen değil sırası geldiğinde baş kaldıran kimliğini' bir kez daha anımsatmıştır.

Sayın Yaşar Ersoy'un kişiliğinde Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu ve "İnsan Olan İnsan"ı yaratan tüm ekip mensuplarını kutlarım.

Ortam - 2 Mart 1993

Elvan Boran ve Işın Refikoğlu (Ferhad ile Şirin) "İnsan Olan İnsan" oyununda...

Bruno'nun ortaçağ karanlığını parçalayan bilimsel düşünce kavgasını, Şeyh Bedrettin'in savaşımı ile yoğuran "İnsan Olan İnsan"da beş ayrı oyun sergileniyor.

En önemlisi ise ara oyunlar ile ön oyunu Fikret Demirağ'ın yazması. Daha da önemlisi oyunun bir "kolektif" çalışma ürünü olması.

Bu yüzden özgün bir çalışma "İnsan Olan İnsan".

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu "insan olmayan insanlarla tıkanmış rejimde "insan olan insan"ları hala bulup çıkarıyor, hala örnekliyor, hala bize gösteriyor.

Bravo doğrusu.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun "mesaj" yüklü, düşünce yüklü oyunu, teknik olarak da yenilikler içeriyor.

Örneğin sahne tasarımı (Aşık Mene) gerçekten çok zengin. Oyunların video-vizyon görüntüleri ile süslenmesi yerinde... Ancak bazı görüntüler oldukça uzun. Müzikler Bekir Azgın'ın bu konuda çok iyi bir "seçim" olduğunu gösteriyor.

Tiyatronun belkemikleri başta Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Işın Refikoğlu ve Erol Refikoğlu'nun daha deneyimli, daha oturmuş, daha kıdemli görüntüleri, Lefkoşa seyircisine güven veriyor.

Bu arada oyunda bir yığın genç oyuncu farkettim. Şirin rolündeki Elvan Boran, ayrıca Özgür Refikoğlu gelecek için büyük umut vadediyor.

Kısaca oyun mesajı ile, konusu ile, teknik ve geniş kadrosu ile Kıbrıs Türk sanatçısının hem de profesyonelce neler üretebileceğini gösteriyor.

Bu insanları alkışlamak, her sanatseverin insan sorumluluğudur. Gidin bu oyunu görün; çevremizde "insan olmayan insan"ları ve "insan olan insan"ları ayırmak için.

Ortam - 25 Şubat 1993

Bir Yolunuz Olsun "İnsan Olan İnsan"a

Mehmet Kansu

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, kolaj tekniğini tiyatro için değerlendirmiş. Beş ayrı oyundan insancıl öğeler seçilmiş, kurguları yapılmış ve Fikret Demirağ da bunlara ön ve ara oyunları çok ustaca yazarak katmış. Ve işte "İnsan Olan İnsan" oyunu böyle oluşmuş. Dil, hareket, yorum, estetikle didişerek bizlere sunulmuş başarıyla.

Tiyatroda kolaj tekniği tutar mı her zaman? Bu soruyu, genelinde değil de, oyunlaştırılmak amacıyla seçilecek yapıtlar üzerinde tartışmak gerek. Bu beş oyunun temelinde "insan" olduğu ve aşk, adalet, onur, aydınlık ve başkaldırı da insanı yücelten

Afiş : Aşık Mene

Antigone/**Perihan Toygan**
Kreon/**Erol Refikoğlu**

Ferhad/**Osman Alkaş**
Şirin/**Elvan Boran**
Mehmene Banu/**Işın Refikoğlu**
Vezir/**Erol Refikoğlu**

Bruno/**Osman Alkaş**
1.Peder/**Erol Refikoğlu**
2.Peder/**Mehmet Ertuğ**
Genç Peder/**Ahmet Gökaşan**
Baş Yargıç/**Ahmet Karabiber**

Şeyh Bedreddin/**Erol Refikoğlu**
Mehmet Çelebi/**Osman Alkaş**

Sahne Amiri/**Ahmet Gökaşan**
İbrahim Altıok
Rıza Şen

Piyano/**Deniz Çakır**
Fülüt/**Eran Raman**
Davul/**İbrahim Altıok**

Salon Sorumlusu/**Erkan Özyanak**
Ülkem Karabiber
Mehmet Kavaz

Sahne Ölçeklendirme
Yüksel Mene

Sanatta çok yönlülük, çok renklilik ve her türlü tekniğin kullanım özelliği çağındayız. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, bu olanakları çok ustaca değerlendirmiş.

Mehmet Kansu

düşünce ve duygular olduğu için birbirine iyice yapışmış ve de yadsınamaz bir tümlük yaratılmış.

İnsanın, kendini insan yapan erdemleri çeke çeke alması kolay olmamıştır ve olmayacaktır da. Bir başka deyişle, "Başkaldırması"nın bedellerini ödemiş ve ödemeyi sürdürecektir de. Seçilen beş oyunda, bedeller çok etkileyici bir sunu ve yorumla sergilenmiş.

Sanatta çok yönlülük, çok renklilik ve her türlü tekniğin kullanım özelliği çağındayız. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, bu olanakları çok ustaca değerlendirmiş.

Oyunun ilk bölümünde "ilk insanların" çığlıklarını, soğuk ürpertilerle yüreğinizde, teninizde duyuyorsunuz. Taşlarla buluşması, taşlardan yararlanmayı öğrenmesi, taşları yaşamına katması, evriminde, temel bilinçlenmeler oluyor. Oyunun yönetmeni bu olguyu çok akıllıca ve ilginç bir yorumla yansıtmış izleyicilere.

Ersoy, Alkaş, Erol Refikoğlu, Işın Refikoğlu gibi kendilerini tiyatroda kanıtlamış, deneyim edinmiş ve sürekli yeniliklere ulaşmayı amaçlamış değerler yanında, yeniden tiyatroya kazandırılan Perihan Toygan ve yeteneğin ilk ışıltılarını sergileyen genç Elvan Boran, toplumumuzda tiyatro sanatının gelişmesinde güçlü oyuncular olduklarına ve olacaklarına içtenlikle inanıyorum.

İnsan Olan İnsan

Fatma Azgın

LBT'nin bu sezonki, özgün evrensel oyununun adı bu. 8 Ocak'ta "prömiyer"i, 15 Ocak'ta "Gala"sı yapıldı.

Oyunun ismi, daha tiyatroya gitmeden, doğadaki en ayrıcalık varlığın erdemlerine ve tabii ki kötülüklerine hazır olacak düşünce yoğunluğuna girmenizi emrediyor. İnsan, insan değil mi ki bir varlığa, bir isme nasıl olmasını anlatan sıfat (insan)

Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu (Şeyh Bedrettin) "İnsan Olan İnsan" oyununda...

Özgür Refikoğlu, Işın Refikoğlu, Erol Refikoğlu, Yaşar Ersoy, Osman Alkaş ve Elvan Boran "İnsan Olan İnsan" oyununda...

ekleme gereksinimi duyulmuş? Solumak, beden-ruh taşımak, yemek yemek, aşık olmak, çalışmak, üremek, bir yerde yaşamını idame ettirmek "insan" olmaya yeterli midir? "Hayır" yanıtınızı tiyatro sanatının görkemli sunuşu içinde görmek istiyorsanız Belediye Tiyatrosu'na koşunuz!

Bütün sanatlar gibi, tiyatro da yaşamı, insanları anlatır. Shaksepeare, "Bir sahnedir bütün dünya, kadın erkek herkes birer oyuncu. Sıraları geldikçe, girip çıkarlar" derken, bu yaşamı, işlevi, sanatsal boyutlarda verme zorunluluğu, işlevi olan tiyatro sanatını da tarif etmiş oluyor.

İnsanlar kendi yaşamlarını, başka yaşamları bildiği, rol aldığı halde tiyatroya gitme isteğini neden duyar? Yaşamları, izleme düşünme ve zevk alma olanağını bulabileceği için. Düşündürme, mutlu etme, değiştirme, geliştirme, çelişkileri fark ettirme, erdemleri ortaya çıkarma, çirkinlikler, lanetleme ancak ve ancak sanatla olur. Sanat olmadan yaşamlar da, varlıklar da el değmemiş, çözülmemiş sıradan şeyler olmaya mahkumdur.

Sanatı kaygu, amaç edinmiş, Belediye Tiyatrosu'nun oyununa giderken, bu nitelikli kurumun doğmasına neden olan "çelişkileri" düşünmeden edemiyorum. Yol boyunca bizi geçen, "kırmızı plakalı" arabalar kötülüklerden güzellikler de doğabileceğini simgeliyor. Resmi ideolojinin sanat anlayışının dışında davranan "ekip"in Devlet Tiyatroları'ndan atılışı ile, işsiz ekmeksiz bırakılışı ile oluşmadı mı Lefkoşa Belediye Tiyatrosu? O günlerde kızgınlık duyduydum "resmi"lere şimdi teşekkür ediyorum. Onlar bu kötülüğü yapmasa "tiyatro sanatı" denen bir sanat bu ülkede yeşerebilir miydi?

Oyun, düşünce-felsefe tarihine geçmiş insan yaşamının, onurlu kahramanlarının, insanı insan yapan değerlerini, müthiş bir gösteriyle sunuyor. Belediye Tiyatrosu, güzel bir oyunu güzel bir sahneleme ile yetinmeyip, araştırma, deneme, değiştirme, yenileme unsurlarını kendi öz kaynaklarımızı özgünlüğümüzü kazmasını da biliyor. Evrenselleşmiş beş oyunu "kolaj" yaparken Fikret Demirağ'ın şiirsel metinleri ile yaşadığımız coğrafyanın tüm "has"lıklarını veriyor. Bunun yanı sıra, müzik, resim, sinema sanatlarından yararlanarak, sanatların birlikteliğinin doyulmaz hazzını tattırıyor. Oyunun "master mind"ı Yaşar Ersoy, Tiyatro sanatı kuramları ve ekollerinin amalgamasyonu gibi zor işi cesaretle başarıyor.

Ülkede bunca zorluklar sürerken, görüntümüz çirkinleşirken, toplumun yüz akı için ısrarla uğraşanların varlığı umudumuzun kaynağıdır. İnsanın başkaldırdığı ve bedel ödediği sürece insan olabileceğini böylesine güzel bir oyunla "onaylatan" Belediye Tiyatrosuna, tebrikler. Ekibin sanatsal-düşünsel çalışmalarına destek veren Belediye Başkanı Burhan Yetkiliye teşekkürler.

Yenidüzen - 8 Ocak 1993

Buğday Cami'nin
Vakıf ve Barış Sinemalarının
Tiyatro Serüveni

LBT, 1990'lı yılların başında tiyatro salonu eksikliğini yeniden gündeme getirir. Lefkoşa, Mağusa, Girne gibi üç büyük kentte tiyatro salonu olması gerektiğini savunur. Çağdaş kentler yaratmanın koşulunun kültür binalarından geçtiğini belirten LBT, bunun için mücadele verir. Sadece LBT'nin değil, yurtiçinden ve yurtdışından gelen ekiplerin de gösteri yapacakları bir mekan bulamayışının, kültürel bir ayıp olduğu belirtilir.

LBT, bu doğrultuda Girne'de Barış Sineması'nın korunması ve geliştirilerek bir kültür merkezine dönüştürülmesi için ilgililer düzeyinde uğraş verir. Ancak bu uğraşta başarılı olamaz ve **"bavul turizmi"** sermayesinin gücüne yenik düşer. Girne'nin göbeğinde bulunan Barış Sineması, market ve çeşitli ticaret dükkanlarına bölüştürülerek vandalca yok edilir.

Lefkoşa'da da tiyatro binası eksikliğini gündeme taşıyan LBT, Vakıflar Sineması'nın sahne sanatlarına hizmet verecek şekilde düzenlenmesini ve hizmete açılmasını talep eder. Konuyu dönemin (1990-93) Eğitim ve Kültür Bakanı Eşber Serakıncı ile görüşen LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, Vakıflar Yönetiminin yaptırdığı Vakıflar Sineması'nın yıllardır amacı dışında, bir bölümünün ambar, bir bölümünün dükkan, bir bölümünün de porno film gösteriminde kullanıldığını belirterek, söz konusu sinemanın yeniden düzenlenerek kültürel amaçlarla toplumun hizmetine açılmasının gereğini belirtir. Bu konuda duyarlılık gösteren Bakan Serakıncı, Kültür Dairesi Müdürü Ata Samioğlu'dan ve Yaşar Ersoy'dan çalışma yaparak getirmelerini ister. Yapılan çalışma Bakan'a sunulur. Ancak Bakan'ın konuya el atmasına rağmen, Hükümet ve iktidar partisi UBP tarafından kabul görmez. Partizanca bir tutumla Vakıflar Sineması'nın sahne sanatlarına hizmet verecek biçimde düzenlenmesi ve hizmete açılması engellenir. Çünkü sinema, ambar amaçlı bir partili tüccara kiralanmıştır. Konu bakanlık düzeyinde tekrar tekrar ele alınır, ısrarla takip edilir, basın konuyla ilgilenir. Ama bir sonuç elde edilemez. LBT'nin ısrarlı uğraşları üzerine, tehtidkar tutumlar sergilenir. İlgili Bakan, parti yetkilileri tarafından ***"Solcu LBT'ye uydun gidiyorsun"*** sekilinde uyarılır. Bütün uğraşmalara rağmen Hükümet ve Başbakanlığa bağlı Vakıflar Yönetimi, Vakıflar Sineması'nın amaçları dışında, ambar, dükkan ve porno film gösteriminde kullanılmasından ne rahatsız olur, ne de umursar. Böylece Vakıflar Sineması'nın, toplumsal bir ayıp olarak amacı dışında kullanılması sürdürülür. 2010 yılında ise bir başka ayıbı kapatmak için; bir sorumsuzluk sonucu binası yanan ve 12 yıl binasız kalan K.T. Devlet Tiyatrosu'na bina kazandırmak için Vakıflar Sineması yeniden gündeme getirilir. Ancak bu konuda bu kitap yayımlandığında henüz bir gelişme sağlanamaz.

Mağusa'da ise uzun yıllar atıl durumda bırakılan, pisliğe ve yıkılmaya terk edilen Buğday Cami'nin restore edilerek tiyatro salonu olarak hizmete açılmasını LBT gündeme getirir. Konu Eğitim ve Kültür Bakanı Eşber Serakıncı ile görüşülür ve fikir birliği sağlanır. Proje hazırlık dönemine başlanır. Ancak bu defa da dini ve milli kuruluşlar hatta Türkiye'den Necmettin Erbakan'ın partisi, Refah Partisi top yekün devreye girer.

Dini ve Milli Kuruluşlardan Tehdit

Lüzinyan döneminde (1358-1360) yaptırılan St. Peter ve St. Paul Kilisesi olarak adlandırılan kilise, Osmanlı döneminde camiye çevrilerek Sinan Paşa Cami olarak adlandırılır.

İngiliz sömürge döneminde ibadet amaçlı kullanılmayan Sinan Paşa Cami, Mağusa limanına yakın olması nedeniyle patates, buğday vesaire işler için ambar olarak kullanılır. Bu nedenle Sinan Paşa Cami, halk dilinde kullanım amacı doğrultusunda **"Buğday Cami"** olarak anılır.

1964'de restore edilen Buğday Cami, Türk Maarif Dairesi tarafından **"Halk Evi"** olarak hizmete açılır. 1968-69 yılları arasında ise Mağusa Sancaktarı tarfından mücahitlerin eğlence amaçları için kullanılır. Buğday Cami'nin 1970'li yıllardan itibaren ise kısa bir süre halk kütüphanesi ve tiyatro salonu olarak hizmet verdiği de bilinmek-

BUĞDAY CAMİ ARTIK TİYATRO

15 ÖRGÜT AYAĞA KALKTI

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİNDEKİ BAZI CAMİLERİ TİYATROYA VEYA GALERİYE ÇEVİREREK İÇLERİNDE KOKTEYL

KADIN RESMİ ASILMASINA SERT TEPKİ GÖSTEREN ÖRGÜTLER "BUNA RUM BİLE CESARET EDEMEDİ" DİYOR.

BUĞDAY CAMİ ARTIK TİYA

Sanat Galerisi Camiide Kokteyl!

"Allah'ın evinde içki içilmesinin günahı büyüktür; bundan korkmuyor musunuz?!..."

tedir. Ancak 1970'li yılların sonlarından itibaren Buğday Cami atıl durumda, işlevsiz bakımsız bırakılır.

İşte bu atıl durumda olan Buğday Cami'nin yeniden sahne sanatlarına hizmet verecek biçimde düzenlenerek hizmete açılmasını talep eder LBT. Bu talep doğrultusunda çalışmalar yapar, Türkiye'den getirilen uzmanlarla proje hazırlanır. Ancak, Buğday Cami'nin atıl durumda pisliğe terk edilmesine ses çıkarmayan dini ve milli kuruluşlar, tiyatro binasına dönüştürülmesine öfkeli, tehditkar ses yükseltirler. 15 dini ve milli kuruluş bir araya gelerek tehditkar ortak bir bildiri yayımlarlar. Bildiride, binlerce şehit kanı ile sulanarak vatanlaştırılmış bu topraklarda İslami sorunlara çözüm getirilmezken Allah'ın evini tiyatroya dönüştürüyorlar... Bu Rum'un bile cesaret edemediği davranışlar olduğunu, buna cesaret edenlere ise hadlerini bildireceklerini duyururlar.

19 Mart 1992 tarihinde kamuoyuna ve basına dağıtılan bildiride şu örgütlerin imzası yer alır: Milliyetçi Düşünce Derneği, Türk İslam Kültür Cemiyeti, Kıbrıs Türk İslam Cemiyeti, İslam Yazarlar Birliği, Yeni Asya Birliği, Din Görevlileri Birliği, Camileri Koruma Derneği, Yenişehir Cami Koruma Derneği, Güzelyurt Gaziler Derneği, Güzelyurt Muhtarlar Derneği, Tekvando-Judo-Karate Federasyonu, İlim Yayma Vakfı, Seyda Kitap Kulübü, Şehitler Cami Koruma Derneği, İslama Çağrı Cemiyeti.

Söz konusu bildiride, konuya, hükümetin müdahale edip çözüm getirmemesi halinde 15 dini ve milli kuruluşun eyleme geçeceği de yer alır. LBT ise bu çağ dışı davranışlara prim verilmemesi, geri adım atılmaması ve projenin uygulanması gerektiğini savunur.

Refah Partisi Devrede

Dini ve Milli kuruluşların çağrısıyla devreye giren Refah Partisi, konuyu, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin gündemine getirir. Refah Partili Milletvekilleri bütçe görüşmeleri sırasında T.C. Kültür Bakanı Fikri Sağlar'a ve K.K.T.C Eğitim ve Kültür Bakanı Eşber Serakıncı'ya sert eleştiriler yöneltir. Ayrıca Refah Partisi, ***"K.K.T.C.'de Camilerin amaç dışı kullanılmasına karşı TÜRKİYE'DEN KIBRIS'A TELGRAF KAMPANYASI"*** başlatır. Bakan Serakıncı'ya **"protesto"**, Cumhurbaşkanı Denktaş'a da ***"Duruma müdahale etmesi için çağrı"*** amaçlı telgraf kampanyası çerçevesinde söz konusu makamlara binlerce telgraf ve mektup gelir.

Olay Türkiye'nin milliyetçi ve dinci basınında da yer alır. 21 Mart 1992 tarihli Yeni Asya gazetesi ***"KKTC'deki Camiilere Kim Sahip Çıkacak?"*** başlığıyla verir. 23 Mart 1992 tarihli aynı gazetede Ömer Öztürmen imzasıyla şu görüşler yer alır:

"Kanlı Nevruzlar, Kanlı Noeller, Kıbrıs'a ve Türkiye'ye Fikri Sağlar zihniyetiyle geliyor... Adam şimdi Gazi Mağusa'daki Buğday Camii'ni tiyatroya çevirecek... Rum bile cesaret edememişken senin Kültür Bakanın kalkıyor, kültürünün kaynağına dinamit koyuyor."

Refah Partisi Genel Sekreteri Oğuzhan Asiltürk de konuyla ilgili bir açıklama yaparak ***"Camilerin amaçları dışında kullanılmasının kabul edilemez bir durum"*** olduğunu söyler.

Dini ve milli kuruluşların tepkisi üzerine, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarıyla gelişmeleri değerlendiren Bakan Serakıncı ***"durumun zora girdiğini, kendisine çok tepki geldiğini"*** belirtir. LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy ise ***"bizlere de hem tepki hem tehdit gelmektedir... Ama geri adım atmamalıyız. Geri adım atarsak gericilik daha da artacak"*** diyerek projenin devam etmesini savunur.

Ancak Cumhurbaşkanı R. Denktaş'ın ve Hükümet'in devreye girmesi üzerine Buğday Cami'nin tiyatro salonuna dönüştürülmesi durdurulur.

Bu olay karşısında, demokratik kitle örgütleri ve muhalefet siyasi partileri garip bir biçimde sessiz kalırlar. Ve ilerleyen yıllarda, 2012 yılına gelindiğinde KKTC, okul sayısından çok camiye sahip ve okullarında kuran kursları yapılan bir kimlik kazanır. Hatta başkent Lefkoşa'nın göbeğine külliye yapılması tasarlanır. Ayrıca Haspolat'ta ise İmam Hatip Lisesi açılır.

Atıl durumdaki bazı tarihi binaların kullanılması tartışmaları sürüyor

BUĞDAY CAMİİ TÜRKİYE GÜNDEMİNDE

CAMİLERİ TİYATROYA ...YL DÜZENLENMESİNE ...ERT TEPKİ GÖSTEREN ... DİYORLAR... ÖRGÜT... ...KİSİNİ GÖSTERİYOR...

(VATAN) Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığının almış olduğu kararlar doğrultusunda Haydarpaşa ve Buğday Camiileri ile Akkuta Mescidinin amaç dışı kullanılma açılmasını protesto etmek ve bu mabetlerimizin tekrar eski haline getirilmesini sağlamak yönündeki girişimler sürüyor.

Konu, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, Cumartesi günü "ret edilen" Kültür Bakanlığının bütçe

OLAY TÜRKİYE BASININDA

Bu arada Türkiye basınında olaya geniş yer veriliyor...

22 Mart tarihli, Türkiye Gazetesi konuyu birinci sayfadan resimli olarak vermiş ve "KKTC'deki camilere kim ship çıkacak" diye sordu.

23 Mart tarihli

Hadi Öldürsene Canikom

Aziz Nesin 1992-1993

Bir Yalnızlık Komedyası "Hadi Öldürsene Canikom"

LBT, 1992-93 tiyatro döneminin ikinci tur oyunu olarak Aziz Nesin'in yazdığı Yaşar Ersoy'un yönettiği **"Hadi Öldürsene Canikom"**u izleyiciye sunar.

Bir yalnızlık komedyası olarak tanımlanan "Hadi Öldürsene Canikom" oyununda,yaşamlarında doygunluğa ulaşmamış iki yalnız kadının acıklı komedyası yansıtılır. Aziz Nesin, oyunda, erkek egemen toplumda, kadının bastırılmış duygu ve düşüncelerinin çarpık, sağlıksız bir şekilde ortaya çıkışını grotesk bir sanat anlayışıyla anlatır.

LBT, Aziz Nesin'den hareketle gülünç olan ile acıklı olanın yanyana yer almasına, tuhaflık ve çarpıcılık kertesinde zorlanmış, bağdaşmaz traji-komik durumlar içinde; yalnız kadının bastırılmış duygularını çarpıcı ve şaşırtıcı bir biçimde sahnelemeye özen gösterir. Aziz Nesin'in öz ve biçimine uyumlu ve katkı getirecek bir anlayışla oyunu yorumlayıp sahneleyen LBT, grotesk bir sahneleme ve oyunculuk tarzını yakalar. Sahnede dekor olarak kurulan bir kuş kafesi içinde oynanan oyundaki genel olan ile özel olanın uyuşmazlığından mizah olan çıkartılır. Toplumsal baskılar altında yaşayan kadının traji-komik durumunu yansıtırken, erkek egemen toplumun insanla uyuşmazlığının da altı çizilir. Oyunda iki kadını oynayan Işın Refikoğlu ve Perihan Toygan'a başarılı oyunlarından dolayı **"1993 Necati Özkan Vakfı Kültür Sanat Ödülü"** verilir.

Aziz Nesin, oyunda, erkek egemen toplumda, kadının bastırılmış duygu ve düşüncelerinin çarpık, sağlıksız bir şekilde ortaya çıkışını grotesk bir sanat anlayışıyla anlatır.

Afiş : Erol Refikoğlu

Hadi Öldürsene Canikom

Yazan
Aziz Nesin

Yöneten
Yaşar Ersoy

Dekor
Erol Refikoğlu

Oynayanlar
Siren/**Perihan Toygan**
Diha/**Işın Refikoğlu**
Havagazı Memuru/**Erol Refikoğlu**

Işık - Efekt
Hasan Anılır

Sahne Amiri
Rıza Şen

Işın Refikoğlu, Perihan Toygan ve Erol Refikoğlu "Hadi Öldürsene Canikom" oyununda...

Erol Refikoğlu, Perihan Toygan ve Işın Refikoğlu "Hadi Öldürsene Canikom" oyununda...

Gençlik Tiyatrosu ve Gençlik Günleri

Çağımızda teknolojinin gelişimiyle insanların büyük kısmı, içlerinde varolan homo ludens'i (oynayan insanı) hatta homo sapiens'i (düşünen insanı) gözden kaybetmekte, ve kısır bir döngünün girdabında kaybolmaktadırlar.

Ayrıca, toplumumuzda, Eğitim Bakanlığı'nın uyguladığı **"Ezberci Öğretim"** sistemiyle yaşamın öz değerlerinden kopartılan, uzaklaştırılan gençler, kendilerine, ülkelerine, toplumlarına giderek yabancılaşır. "Yarış Atı" anlayışına sahip öğretim sistemi içinde, sanat eğitimine yer verilmemesi, yaratıcılığın ve yorumlama yetisinin gelişmesini engeller.

Ünlü sanat tarihçisi ve düşünür Hebert Read'i yaptığı saptama toplumumuzun içinde bulunduğu tehlikeli durumu anlatır:

"Sanatın işlenmesi duyarlılığımızın eğitilmesidir ve bizler sanatsal bir hava içinde yetiştirilmediğimiz takdirde, bomboş bir ruhsal yaşamın, karmakarışık bir dünyanın şiddetine ve suçuna itiliriz. Yaratma isteği olamadığı yerde ölüm güdüsü oluşur ve bu sonsuz yıkıcılığa götürür bizi."

Tiyatro dönemi boyunca süren Gençlik Tiyatrosu çalışmaları, dönem sonunda sahnelenen bir oyunla da taçlandırılır. LBT Gençlik Tiyatrosu **"Oku Adam Ol"**, **"Ah Şu Gençler"**, **"Ah Şu Büyükler"**, **"İnsan Hakları"**, **"Savaş Oyunu"**, **"Günlük"** ve **"Memleketin Birinde Hoptirinam"** oyunlarını sahneler.

Gençlik Tiyatrosu'nun önemini vurgulayan LBT, yayımladığı bildiride şu görüşlere yer verir:

"Yaşamın her döneminde bir gençlik vardır. Tiyatronun her döneminde de bir gençlik vardır. LBT bu gerçeğin bilincinde gençlerle birlikte oluşturduğu Gençlik Tiyatrosu'yla tiyatronun genç seyircisinin ve genç oyuncu adaylarının oluşmasına olanak verir. Tiyatro sanatı vasıtasıyla insanı, kendilerini, toplumu tanırlar ve yaşamın sırlarını çözerler. Öyleyse Haydi Gençler Gençlik Tiyatrosu'na."

LBT Gençlik Tiyatrosu amaçları doğrultusunda **"Gençlik Günleri"** adlı etkinlikler de düzenler. Bu etkinliklerde gençler farklı alanlardaki sanatçılarla buluşur söyleşiler yapar, o sanat dalı ve sanatçı hakkında bilgi edinirler. Gençlik Günlerinde tiyatro, müzik, şiir, resim, fotoğraf gibi sanat dallarında atölye çalışmaları yapılır. Bu çalışmalara gençlerin katılımı ve ilgisi yoğun olur.

> Sanatın işlenmesi duyarlılığımızın eğitilmesidir ve bizler sanatsal bir hava içinde yetiştirilmediğimiz takdirde, bomboş bir ruhsal yaşamın, karmakarışık bir dünyanın şiddetine ve suçuna itiliriz. Yaratma isteği olamadığı yerde ölüm güdüsü oluşur ve bu sonsuz yıkıcılığa götürür bizi.
>
> Hebert Reed

Bu düşüncelerle LBT bünyesinde oluşturulan "Gençlik Tiyatrosu" gençlerin önce kendilerini sonra çevrelerini tanımaları; sosyal kültürel kimliklerini geliştirmeleri; düşünen, yaratan, yorumlayan, sorgulayan bireyler olmaları yönünde drama çalışmaları yapar.

Bu çalışmalara, LBT'nin kuruluşundan itibaren yüzlerce genç **"Gençlik Tiyatrosu"**nda yer alır. Yaşı ilerleyenler ayrılır, yeni gençler katılır. Böyle bir süreklilik içinde LBT Gençlik Tiyatrosu 2011 yılına ulaşır. Başlangıçta Yaşar Ersoy'un eğitmenliğinde çalışan LBT Gençlik Tiyatrosu, sonra Gençlik Tiyatrosu'nda yetişen ve Ankara Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümü'nden mezun olup LBT'de profesyonel olarak çalışmaya başlayan Kıymet Karabiber, Döndü Özata, Asu Demircioğlu ve Melis Beşe'nin eğitmenliğinde çalışmalarını yürütür.

22 Eylül 1992 tarihli Kıbrıs Gazetesi, "Gençlik Günleri" ile ilgili ***"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Bir Ateş Yaktı"*** başlığıyla şunları yazar:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve onun Gençlik Kolu, Gençlik Günleri'ni başlatmakla bir ateş yaktı; durgun, tartışılmaz, ama polemik ve demagoji ile dolu Kıbrıs Türk edebiyat, kültür ve sanat ortamında bir umut ışığı oldu."

25 Eylül 1992 tarihli Ortam gazetesinde ise Neriman Cahit ***"Belediye Tiyatrosu'ndan Gençlere Merhaba"*** başlıklı yazısında, hayatı sorgulamak için "Gençlik Günleri"ne katılın çağrısı yapar.

LBT Gençlik Tiyatrosu 15-30 Temmuz 1995 tarihleri arasında Ankara'da düzenlenen ***"Avrupa Gençler Tiyatro Buluşması"***na katılır.

21. yüzyıla ilerleyen insanın, kendi kelitesini yükseltebilmek için sanata gereksinimi olduğunu; sanatın insanın insan olmasını sağlayan, onun animal duyguları yerine insani kimliğini hatırlanmasını sağlayan bir toplumsal, ortak değer olduğu ana fikrinden hareketle "Avrupa Gençleri Tiyatro Buluşması", düzenlenir. "Avrupa Gençleri Tiyatro Buluşması", Avrupa Tiyatro Buluşmaları Kuruluşu ve Avrupa Gençlik Vakfı'nın işbirliğiyle Ankara'da düzenlenir. Organizasyon'a, Türkiye ayağı olarak TOBAV (Türkiye Devlet Tiyatroları Opera ve Balesi Çalışanları Vakfı) katılır.

Buluşmaya tüm Avrupa ülkelerinin yanında Kuzey Kıbrıs'tan LBT Gençlik Tiyatrosu ve İsrail'den de gençlik ekibi davet edilir. LBT Gençlik Tiyatrosu Osman Alkaş ve Deniz Çakır yönetiminde on kişilik bir ekiple Buluşma'ya katılır. Buluşma'ya farklı ülkelerden yaklaşık 200 genç ve 50 eğitmen katılarak Ankara Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kampüsünde 15 gün süreyle "Sanata Evet" temasını 10 atölye çalışır. Atölye çalışmalarının ürünleri Buluşma'nın kapanışında bir sokak şenliği olarak sunulur.

LBT Gençlik Tiyatrosu da 15 gün boyunca Avrupa Gençlik Tiyatro Buluşması'na katılarak, atölye çalışmalarında ve gösterilerinde ortaya koyduğu performansıyla dikkat çeker. Özellikle "İnsan Hakları" yazılı kostümleri basına konu olur.

Avrupanın farklı ülkelerinden gençlerle birlikte çalışan, yaratan, gösteri yapan LBT Gençlik Tiyatrosu gençleri iyi ilişkiler ve deneyimler kazanarak ülkelerine dönerler.

Gençlik Tiyatrosu hazırladığı 27 Mart bildirisini sunarken... -1992-

Gençlik Tiyatrosu, hazırladığı "Ah Şu Gençler" oyununun provasında... -1994-

Gençlik Tiyatrosu, hazırladığı "İnsan Hakları" oyununun provasında... -1995-

Çocuk Tiyatrosu

Hollanda'lı sanat tarihçisi Johan Huizinga, "homo ludes" *(oynayan insan)* kuramında ilk insanın, oynayarak çevresini tanıması, öğrenmesi ve bilgi edinmesiyle insan olma sürecini başlattığını vurgular. Oynayan insanın özgürleştiğini de ifade eden Huizinga, insanın ilerleyen aşamalarında oyunla birlikte "homo sapiens" düşünen insan, son aşamasında da "homo faber" çalışan insana ulaştığını belirtir.

Oyun, insanın toplumsal, sosyal bir varlık olmasında, birlikte yaşayarak öğrenmesinde ve kolektif üretime geçmesinde en etkin araçlardan biridir. Schiller'in de vurguladığı gibi ***"insan, yalnızca oynadığı zaman tam bir insan varlığıdır."*** Bu özdeyişte de insanın oynayarak özgürleştiğini, düşündüğünü ve kolektif yaşayabildiğini görürüz. Tiyatronun ve dram sanatlarının esası olan oyun, gerek çocukların gerekse yetişkinlerin eğitiminde hep bir halk okulu olmuştur. Özellikle çocuk tiyatrosunun önemi, eğitsel niteliğinden gelmektedir. Doğruyu ve iyiyi güzel biçimler (estetik) ve eğlence ortamı içinde sunan çocuk tiyatrosu, alfabesi olmayan bir baş yapıttır.

Çocuk tiyatrosunun, çocuğun düşünme, uygulama, düşleme yeteneklerini geliştiren, kişiliğinin oluşmasını sağlayan, çevresi ile uyum kurmasına yardımcı olan bir eğitim aracı olduğu, eğitim bilimciler tarafından kabul edilmektedir. Ancak çocuk tiyatrosunun eğitsel boyutunun gelişebilmesi, sanatsal boyutunun da ustalıkla kotarılmasına bağlıdır. Aksi halde çocuğun eğitiminde, ruhunda onarılmaz yaralar açılabileceği de vurgulanmaktadır.

Yapılan araştırmalara göre çocukların izlerken öğrenme yüzdesi diğer seçeneklere göre *(dinleme, okuma)* daha fazladır. Bir çocuk oyununu izleyen çocuğun, bir yandan fiziksel eylem olarak sahnedeki devinimle ve diğer görsellerle ilgisinin sahneye odaklamasına, diğer yandan da yansıtılan temayla hayata dair dersler çıkarmasına olanak yaratılır. Çocuk Tiyatrosu bunu yaparken de didaktik ve ezberci olmaktan

kaçınır. Ülkemizde her kesimin; öğretmenlerin, öğrencilerin, bakanlığın, velilerin şikayet ettiği *"ezberci eğitimden"* bir türlü kurtulamamanın esas nedeni, eğitimde drama yönteminin uygulanmamasından kaynaklandığını çağdaş eğitim metodlarına baktığımız zaman görebiliriz. Özellikle okullarımızda *(ilk, orta dereceli)* tiyatro-sanat eğitiminin yoksunluğu, düşünen, yaratan, yorumlayan, paylaşabilen nesillerin yetiştirilememesinin nedenlerinin başında gelmektedir. Ünlü sanat tarihçisi ve kuramcısı Hebert Reed'in vurguladığı gibi ***"sanatın işlenmesi duyarlılığımızın eğitilmesidir ve bizler sanatsal bir hava içinde yetiştirilmediğimiz takdirde, bomboş bir ruhsal yaşamın, karmakarışık bir sessizliğin ve dolayısıyla anlamsız ve tatsız bir dünyanın şiddetine ve suçuna itiliriz. Yaratma isteği olmadığı yerde ölüm güdüsü oluşur ve bu sonsuz yıkıcılığa götürür bizleri".***

Bu ifadeden de görüleceği gibi toplumsal sorunlarımızın temelinde, yaratma güdüsünden yoksun eğitim sistemi yer almaktadır.

LBT kurulduğu günden bu yana eğitim sistemindeki boşluğu doldurmak amacıyla çocuk tiyatrosu ve gençlik tiyatrosuna önem vererek çalışmalarını bu doğrultuda yürütür.

Prof. Dr. Özdemir Nutku'nun ***"Okul çocuğun kafasını, tiyatro da yüreğini eğitir. Tiyatro, çocuğun yaşamı bütünüyle hissetmesini sağlar. Doğru ve güzel olanla çocuğun sevinçlerini paylaşır tiyatro..."*** öğretisinden hareketle LBT, yetişkin profesyonel oyuncularla düzenli çocuk oyunu sahnelerken, bünyesinde ilkokul çağındaki çocuklardan oluşan bir çocuk tiyatrosu ekibi de oluşturur.

Yarının büyükleri bugünün çocuklarına tiyatronun eğitsel ve ruhsal açıdan büyük yararları olduğu gerçeğinden hareket eden LBT'nin oluşturduğu "LBT Çocuk Ekibi"ne her yıl 30-40 çocuk katılır. Eğitmen Deniz Çakır'ın yönetiminde LBT Çocuk Ekibi, sezon boyunca çalışmalarını düzenli sürdürür ve sezon sonunda da bir oyun sahneler ve seyirciye sunar.

Sevgi Gülü

Özden Selenge 1981-1982

LBT, 1981-82 tiyatro döneminde bir de çocuk oyunu sahneler. Özden Selenge'nin yazdığı oyunu Yaşar Ersoy yönetir. Bu oyun LBT'nin sahnelediği ilk çocuk oyunudur. "Sevgi Gülü", Çağlayan Parkı'nda açık havada çocuklara ve yetişkinlere sunulur. Çağlayan Parkı'na kurulan sahnede sunulan oyun, parka gelen çocuklara renkli, heyecanlı, farklı duygular yaşatır. Oyun temsillerini tamamladıktan sonra BRT ile işbirliği yapılarak televizyon çekimi gerçekleştirilir. BRT ilk kez, LBT'nin bir oyununun televizyon çekimini yaparak yayınlar. Oyunda Erol Refikoğlu, Osman Alkaş, Erbay Sancak, Kut Adalı, Sami Uslu, Serap Refikoğlu, Işın Refikoğlu rol alır.

Sami Ulu, Tolga Tekin, Kut Adalı, Serap Refikoğlu, Erbay Sancak "Sevgi Gülü" oyununda...

Kut Adalı ve Osman Alkaş "Sevgi Gülü" oyununda...

Lokomopüf

Volker Ludving-Rainer Hachfeld 1984-1985

LBT 1984-85 tiyatro döneminde Volker Ludvig ve Rainer Hachfeld'in yazdığı, Nesrin Kazankaya'nın Türkçe çevirisini, Osman Alkaş'ın yönettiği "Lokomopüf" adlı çocuk oyunu da sahneler.

Oyunda Gülgün Sakallı, Erol Refikoğlu, Yaşar Ersoy, Işın Refikoğlu, Osman Alkaş ve Birol Özkaynak rol alır. Oyunun yönetmen yardımcılığını ve dekorunu Gülgün Sakallı, müziğini Deniz Çakır, masklarını Erol Refikoğlu, ışık ve efektini Hasan Anılır yapar. Birol Özkaynak'ın sahne amiri olduğu oyunda Sami Ulu, Tamay Bilginer, Koral Aşam, Barış Refikoğlu, Rifar Ulu, İnan Aşam, Doğa Akıncı, Tüzel Ergün, Osman Kalfaoğlu, Özgür Refikoğlu sahne görevlisi olarak yer alır.

Lokomopüf'te sevgi, dostluk ve dayanışma temaları işlenerek, çocukların bunlar için mücadele etmeleri ve kötülüklere karşı direnerek güzellikleri var etmeleri anlatılır.

LBT, yaptığı organizasyon çercevesinde, Lefkoşa merkez ve civar köy ilkokul öğrencilerinin tümünü, Belediye otobüsleriyle tiyatro salonuna taşıyarak "Lokomopüf" oyununu izlemelerini sağlar. Bu yöntem LBT'nin sahneleyeceği diğer çocuk oyunlarında da uygulanır. Ve giderek Kuzey Kıbrıs'taki tüm ilkokul öğrencilerine ulaşılır.

Yaşar Ersoy, Işın Refikoğlu, Osman Alkaş ve Birol Özkaynak "Lokomopüf" oyununda...

Erol Refkoğlu ve Yaşar Ersoy "Lokomopüf" oyununda...

Aman Aman

Volker Ludving-Rainer Hachfeld 1987-1988

LBT 1987-1988 sezonunda Volker Ludvig ve Rainer Lücker'in yazdığı Türkçeye çevirisini Nesrin Kazankay'nın yaptığı, Osman Alkaş'ın yönettiği "Aman Aman" adlı çocuk oyununu sahneler.

Ekip çalışması olarak sahnelenen oyunda Gülgün Sakallı, Osman Alkaş, Figen Reis, Işın Refikoğlu ve Erol Refikoğlu rol alır. Oyunun müziğini Oskay Hoca, ışık düzenini Hasan Anılır yapar. "Aman Aman" çocuk oyununda, ataerkil aile yapısı içerisinde yaşanan sosyal ve ekonomik sorunlar karşısında çocuğun yaşadığı zorluklar ve bu zorluklar karşısında kişilikli durması, özgürleşmesi, hayata hazırlanması eğlenceli bir dramatik yapıyla ytansıtılır. LBT'nin Eğitim Bakanlığıyla yaptığı anlaşma çerçevesinde tüm ilkokul öğrencileri ders saatlerinde belediye otobüsleriyle LBT salonuna getirilerek oyunu izlemelerine olanak yaratılır.

TRT'nin Ankara'da düzenlediği 1988 yılı "23 Nisan Çocuk Şenlikleri"ne davet edilen LBT "Aman Aman" oyunuyla katılır. Ankara Devlet Tiyatrosu Yeni Sahne'de sunulan "Aman Aman" oyunu çocukların beğenisini kazanır.

Işın Refikoğlu, Gülgün Sakallı, Osman Alkaş ve Yaşar Ersoy "Aman Aman" oyununda...

Yaşar Ersoy, Gülgün Sakallı, Osman Alkaş ve Işın Refikoğlu "Aman Aman" oyununda...

Yaşasın Çocuklar

LBT Oyuncuları 1988-1989

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu,1988-89 tiyatro döneminde üçüncü çalışma olarak "Yaşasın Çocuklar" adlı müzikli çocuk oyununu sahneler. LBT sanatçılarının ekip halinde yazıp sahneledikleri oyunun müziklerini Oskay Hoca, ışık düzenini de Hasan Anılır yapar. Oyunda Yaşar Ersoy, Işın Refikoğlu, Erol Refikoğlu ve Osman Alkaş rol alır.

Lefkoşa ve civar köy ilkokul öğrencileri, belediye otobüsleriyle Lefkoşa Belediye Tiyatrosuna getirilerek tüm çocukların "Yaşasın Çocuklar" oyununu görmeleri sağlanır. Daha sonra uzak yerleşim yerlerine de turne yaparak Kuzey Kıbrıs'taki tüm ilkokul öğrencilerinin oyunu izlemelerine olanak yaratılır. İzleyici çocukların da aktif olarak katıldıkları oyun, barış, dostluk, iyilik ve güzellik temalarını içerir. LBT sahnelediği "Yaşasın Çocuklar" oyunuyla TRT'nin düzenlediği 11. Uluslararası 23 Nisan Çocuk Şenliği'ne katılır. Şenlik kapsamında LBT, 17-24 Nisan 1989 tarihleri arasında Ankara Devlet Tiyatrosu Yeni Sahne'de "Yaşasın Çocuklar" oyununu sunar.

Işın Refikoğlu, Erol Refikoğlu, Osman Alkaş ve Yaşar Ersoy "Yaşasın Çocuklar" oyununda...

Erol Refikoğlu, Osman Alkaş, Işın Refikoğlu ve Yaşar Ersoy "Yaşasın Çocuklar" oyununda...

Ayının Fendi Avcıyı Yendi

Muharrem Buhara **1989-1990**

LBT 10. yıl etkinlikleri kapsamında Muharrem Buhara'nın yazdığı Osman Alkaş'ın yönettiği "Ayının Fendi Avcıyı Yendi" adlı çocuk oyununu sahneler. Erol Refikoğlu, Osman Alkaş, Barış Refikoğlu, Sevil Aktuğ, Işın Refikoğlu, Burçin Özalkım ve Özgür Refikoğlu'nun rol aldığı oyunun özgün müziğini Deniz Çakır, masklarını Erol Refikoğlu, kostüm tasarımını Işın Refikoğlu, dekorunu Osman Alkaş ve Hasan Anılır, ışık düzenini Hasan Anılır Yapar. Oyunda çocuklara sevgi, dostluk ve dayanışma duyguları müzik eşliğinde eğlenceli bir şekilde verilir. Ayrıca doğaya ve çevreye karşı duyarlılığın geliştirilmesi ve bilinçsiz avcıların doğaya ve canlılara ne kadar zarar verdikleri de yansıtılır.

Her çocuk oyununda olduğu gibi bu oyunda da LBT, Eğitim Bakanlığı'yla yaptığı anlaşma çerçevesinde ders saatlerinde tüm ilkokul öğrencilerinin bir program çerçevesinde oyunu izlemelerine olanak yaratır. Başkent Lefkoşa'ya gelemeyen bazı bölge ilkokullarına da turne düzenlenir.

Erol Refikoğlu, Burçin Özalkım, Sevil Aktuğ, Özgür Refikoğlu, Işın Refikoğlu "Ayının Fendi Avcıyı Yendi" oyununda...

Sevil Aktuğ, Barış Refikoğlu, Işın Refikoğlu, Özgür Refikoğlu, Osman Alkaş ve Burçin Özalkım "Ayının Fendi Avcıyı Yendi" oyununda...

Yaşasın Gökkuşağı

Ülkü Ayvaz **1991-1992**

Çocuk tiyatrosunun çocuğun yaşamında çok önemli bir eğitim aracı olduğunun bilincinde olan LBT, çocuklarla ve gençlerle birlikte kalabalık bir kadroyla Ülkü Ayvaz'ın yazdığı Osman Alkaş'ın yönettiği "Yaşasın Gökkuşağı" oyununu sahneler. "Yaşasın Gökkuşağı" oyununda farklılıkların çatışma unsuru değil, insanların zenginliği olduğu anlatılır. Tıpkı gökkuşağında olduğu gibi farklı renklerin bir arada olması, farklı insanların ve toplumların o kadar güzel ve erdemli olduğu çocuklara eğlenceli bir şekilde yansıtılır.

Deniz Çakır'ın müziğini, Erol Refikoğlu'nun masklarını, Hasan Anılır'ın ışık düzenini yaptığı oyunda Rıza Şen, Birsen Uzun, Gülşen Akyener, Ceyda Öner, İnayet Nişancı, Hakan Çakmak, İbrahim Altıok, Özgürt Refikoğlu, Aydın Bahri, Ulaş Ersoy, Alev Akay, Arzu Saybaş, Aslı Beysoydan, Besime Uysal, Deniz Erdal, Umut Ersoy Damla Olkanlı, Emirali Özkılıç, Eser Köksal, Esra Özensoy, Fatoş Sinekci, Fethiye Bilgin Feride Gözek, Güldal Güden, Gizem Bahri, Gözde İyigün Fatoş Anter, Mehmet Kavaz, Özlem Dinçoğlu, Serap Erdağ, Serhan Eraslı, Şerife Çeliker, Ülkem Karabiber, Ece Günser, Işın Refikoğlu, Erol Refikoğlu, Osman Alkaş, Yaşar Ersoy rol alır.

Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş "Yaşasın Gökkuşağı" oyununda...

"Yaşasın Gökkuşağı" oyununun provasından bir enstantane...

Uçan Şemsiye

Ümit Denizer 1994-1995

LBT 1994-1995 sezonundaÜmit Denizer'in yazdığı Osman Alkaş yönettiği "Uçan Şemsiye" adlı müzikli çocuk oyununu sahneler. İnsanların yaşadıkları çevreye sahip çıkmalarını ve korumalarını öneren oyun, çocukların çevreye olan duyarlılığını artırmaya yönelik eğlendirici ve eğitici unsurlar dikkate alınarak sahnelenir.

Deniz Çakır'ın müziğini, Fırat Eseri'nin ışık düzenini yaptığı oyunda seral Üney, Gizem Telgrafçıoğlu, Osman Ateş, Umut Ersoy, Rıza Şen ve Erol Refikoğlu rol alır.

LBT, Eğitim ve Kültür Bakanlığı'yla yaptığı anlaşma çerçevesinde Lefkoşa'daki tüm ilkokul çağındaki çocuk seyircilere "Uçan Şemsiye" oyununu sunar. Yapılan organizasyonda çocukların, belediye otobüsleriyle LBT salonuna getirilerek oyunu izlemelerine olanak yaratılır.

Osman Ateş, Erol Refikoğlu, Rıza Şen, Umut Ersoy, Seral Üney ve Gizem Telgrafçıoğlu "Uçan Şemsiye" oyununun provasında...

Ceviz ile Karınca Dost Olunca

Taner Barlas 1998-1999

LBT 1998-1999 tiyatro döneminde çocuklara yönelik Taner Barlas'ın yazdığı, Hakan Elmasoğlu'nunn yönettiği "Ceviz İle Karınca Dost Olunca" oyununu sahneler. Oyunun müziğini Barış Refikoğlu, dekorunu Rıza Şen, ışık düzenini Fırat Eseri yapar. Oyunda Barış Refikoğlu, Özgür Oktay, Kıymet Karabiber, Asu Demircioğlu, Döndü Özata rol alır.

Oyunda iyi ile kötüyü, doğru ile yanlışı, güzel ile çirkini, dost ile düşmanı sorup soruşturarak, dinleyip anlayarak ve ona göre seçim yaparak yaşamın güzelleşebileceği çocuklara yansıtılır.

Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılarak ilkokul çağınbdaki tüm çocuklara ders saatlerinde oyun sunulur.

Karpaz bölgesine ise turne düzenlenir. Dönemin Eğitim Bakanı mehmet Altınay LBT ekibi ile birlikte turne'ye katılır ve her oyun sonunda çocuklarla sohbet eder. "Ceviz İle Karınca Dost Olunca" oyununun Lefkoşa, Girne, Mağusa ve Güzelyurt bölgesinin birçok temsiline Bakan Altınay katılarak hem okulları ziyaret eder hem de çocuklarla birlikte oyunu izler.

Barış Refikoğlu, Asu Demircioğlu ve Özgür Oktay "Ceviz İle Karınca Dost Olunca" oyununda...

Döndü Özata, Asu Demircioğlu, Özgür Oktay ve Barış Refikoğlu "Ceviz İle Karınca Dost Olunca" oyununda...

Tılsım

Tayfun Orhon **1999-2000**

Çocuklara sevgiyi, dostluğu, paylaşmayı, haksızlığa karşı mücadele etmeyi ve birlikte barış içinde yaşamayı anlatan "Tılsım" oyununu LBT 1999-2000 tiyatro döneminde sahneler. Tayfun Orhon'un yazdığı, Asu Demircioğlu'nun yönettiği oyununun, özgün müziğini Tanju Hoca, maskla rını Erol Refikoğlu, kostümlerini Gülsen Dünki, koreografisini Beliz Ocan ve ışık düzenini Fırat Eseri yapar. Oyunda Özgür Oktay, Döndü Özata Hakan Elmasoğlu, Kıymet Karabiber, Erol Refikoğlu, Osman Alkaş, Işın Cem, Barış Refikoğlu Asu Demircioğlu, Rıza Şen, Beliz Ocan, Fatoış Anter rol alır. Oyuna flütte Münevver Bıçakcıoğlu, fagotta Ali Suyolcu, gitarda Reşat Kortan ve bateride Yusuf çerkez eşlik eder.

"Tılsım" oyununun Lefkoşa'daki ilkokullara sunulmasından sonra; Eğitim Bakanlığı ile yapılan organizasyon çerçevesinde Karpaz bölgesinden Lefke'ye kadar turnesi yapılır.

"Tılsım" AKM'de sahnelendi

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun "Tılsım" adlı müzikli çocuk oyunu dün AKM'de sahnelendi.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun "Tılsım" adlı müzikli çocuk oyunu dün AKM de Anatalk İlkokulu öğrencilerine sahnelendi.

Milli Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Altınay oyun sahnelenmeden önce yaptığı konuşmada tiyatronun bir toplumun aynası olduğunu söyledi.

Tiyatronun insanlara çok şey öğreten bir sanat dalı olduğuna dikkati çeken Altınay, tiyatroyu okullara götürmenin bu açıdan büyük önem taşıdığını kaydetti. Lefkoşa Belediye Başkanı Şenol Bora da konuşmasında Lefkoşa Belediyesi'nin kültürel faaliyetlere büyük önem verdiğini ve bu faaliyetleri sürdüreceğini belirtti.

Bora, hayatı öğrenmenin yolunun tiyatrodan geçtiğini de söyledi.

Tılsım adlı müzikli çocuk oyunu Tayfun Orhan tarafından yazıldı ve

LEFKOŞA BELEDİYE TİYATROSU PERDELERİNİ ÇOCUKLAR İÇİN AÇIYOR

"TILSIM" ADLI MÜZİKLİ OYUN BUGÜN BAŞLIYOR

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, yeni sezona çocuklar için sahnelediği "Tılsım" adlı müzikli çocuk oyunuyla bugün başlıyor.

Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı ile işbirliği yapılarak Karpaz Bölgesinden Lefke bölgesine kadar tüm ilkokul çağındaki çocukların "Tılsım" oyununu görmeleri sağlanacak.

Daha güzel bir ülkenin, daha güzel bir yaşamın ancak sanata duyarlı nesiller yetiştirerek oluşabileceğini vurgulayan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, çocuk tiyatrosunun, çocukların yaratıcı

Rıza Şen, Barış Refikoğlu, Erol Refikoğlu, Işın Cem, Asu Demircioğlu, Hakan Elmasoğlu, Beliz Ozan, Fatoş Anter ve Osman Alkaş rol aldı.

"Tılsım" oyunu, çocuklara sevgiyi, dostluğu, paylaşmayı, haksızlığa karşı mücadele etmeyi ve birlikte barış içinde yaşamayı çok renkli ve eğlenceli bir şekilde

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Çocuk Oyununu Sahnelemeye Başladı...

"Ormanların Barış Ateşi"

Ormanların Barış Ateşi

Adem Atar **2003-2004**

LBT sezonun üçüncü oyunu olarak Adem Atar'ın yazdığı, Asu Demircioğlu'nun yönettiği "Ormanların Barış Ateşi" çocuk oyununu sahneler. Oyunda Özgür Oktay, Barış Refikoğlu, Döndü Özata, Kıymet Karabiber, Melek Erdil, Asu Demircioğlu, Işın Cem, Osman Alkaş, Rıza Şen, Hatice Tezcan, İbrahim Altıok ve Hakan Elmasoğlu rol alır. Oyunun müziğini Barış Refikoğlu ve Melek Erdil, dekorunu Rıza Şen, Hatice Tezcan ve Özgür Oktay, ışığını ise Fırat Eseri yapar.

Yaşam kaynakları olan ateşin çalınması üzerine çaresiz kalan hayvanların çalınan ateşlerini bulmaları için verdikleri mücadele anlatılır. Bu mücadelede orman hayvanlarının dayanışması, paylaşımı ve ortak yaşamları müzik ve dans eşliğinde çocuklara yansıtılır.

LBT sahnelediği her çocuk oyununda yaptığı gibi Eğitim ve Kültür Bakanlığı ile işbirliği yaparak en yaygın şekilde tüm ilkokul çağındaki çocukların oyunu izlemelerini sağlar.

LBT, 2007 yılında TC Devlet Tiyatroları'nın Ankara'da düzenlediği "Küçük Hanımlar Küçük Beyler Uluslararası Çocuk Tiyatroları Festivali"ne "Ormanların Barış Ateşi" oyunuyla katılır.

Duvar

Can Dündar - Ege Dündar 2004-2005

Duvarla bölünen ülkelerini sevgi ile birleştirmeye çalışan çocukların öyksünü anlatan Can Dündar ve Ege Dündar'ın "Duvar" hikayesini aynı adla oyunlaştıran Aydın Üstüntaş'ın oyununu LBT, Asu Demircioğlu yönetiminde 2005-2006 döneminde sahneler.

Müziğini Tanju Hoca, koreografisini Osman Ateş, dekor tasarımını Rıza Şen, fon resimlerini Ruzen Atakan, ışık tasarımını Osman Alkaş, masklarını Erol Refikoğlu, ışık uygulamasını Fırat Eseri ve sahne amirliğini Rıza Şen yaptığı oyunda Kıymet Karabiber, Melek Erdil, Osman Ateş, Döndü Özata, Hatice Tezcan, Barış Refikoğlu, Asu Demircioğlu rol alır. Oyuna saksafonda Ahmet Elmas, kemanda İlker Kaptanoğlu, bas gitarda Oytun Ersan, vurmalı sazlarda Uğur Güçlü ve gitarda Reşat Kortan eşlik eder.

Ülkenin gündemini karşılayan "Duvar" oyununu, her çocuk oyununda yapıldığı gibi tüm ilkokul çağındaki çocukların izleyebilmesi için Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılır.

Ancak oyunun içeriğinden bazı okul müdürleri rahatsız olur ve organizasyona katılmazlar. Buna rağmen LBT "Duvar" oyununu en geniş çocuk kitlesine ulaştırmaya çalışır.

Döndü Özata, Hatice Tezcan, Kıymet Karabiber, Osman Ateş ve Melek Erdil "Duvar" oyununda...

Döndü Özata, Hatice Tezcan, Osman Ateş ve Melek Erdil "Duvar" oyununda...

Küçük Kara Balık

Samed Behrengi 2007-2008

LBT 2007-2008 sezonunda İranlı yazar Samed Behrengi'nin yazdığı masaldan Reha Bilge'nin oyunlaştırdığı "Küçük Kara Balık" adlı çocuk oyununu sahneler. Küçük, cesur bir balığın dünyayı tanımak, kendinden olmayanları anlamak üzere çıktığı yolculuk serüveninin anlatıldığı oyunu Hatice Tezcan Yönetir. Dramaturgisini Aliye Ummanel'in müziğini Ersen Sururi'nin üstlendiği oyunun dekor ve kostüm tasarımını Özlem Yetkili, ışık tasarımını ise Osman Alkaş yapar. Oyunda Özgür Oktay, Asu Demircioğlu, Erol Refikoğlu, Döndü Özata, Kıymet Karabiber, Barış Refikoğlu, Melek Gözükeleş, Osman Ateş, Zeliş Şenol, Cem Aykut ve Osman Alkaş rol alır.

Oyunun ışık uygulamasını Fırat Eseri, kostüm uygulamasını Fatma Ergene ve Aydın Erbolay, dekor uygulamasını Rıza Şen, Mehmet Özulu, Mahmut Tatlıcalı yapar.

LBT "Küçük Kara Balık" oyunuyla 2008 yılında Akşehir Nasreddin Hoca Şenlikleri'ne, 2009 yılında da Trabzon'da yapılan Uluslararası Karadeniz Tiyatro Festivali'ne katılır.

Özgür Oktay, Cem Aykut, Döndü Özata, Barış Refikoğlu ve Kıymet Karabiber "Küçük Kara Balık" oyununda...

Özgür Oktay, Kıymet Karabiber ve Döndü Özata "Küçük Kara Balık" oyununda...

Resimli Osmanlı Tarihi

Turgut Özakman 1993-1994

Tarihten Ders Almayan Toplumların Güldürüsü : "Resimli Osmanlı Tarihi"

LBT, toplumların geçmişteki serüveninden ders almaya yanaşmaması halinde, tarihin yinelendiğini hatta "tarihin durmadan yinelendiğini" açık biçim tiyatronun tüm olanaklarını kullanarak eleştirel ve alaycı bakış açısıyla yazan Turgut Özakman'ın "Resimli Osmalı Tarihi" oyunuyla, 1993-94 tiyatro dönemine başlar.

Açık biçimde, göstermeci biçemde yazılan "Resimli Osmalı Tarihi" oyunu, geleneksel Türk tiyatrosunun biçimsel özelliklerini çağdaş içerikler bağlamında değerlendirerek güldürme yoluyla düşündürmeye yönelir.

Kemal Tunç ve Yücel Köseoğlu "Resimli Osmanlı Tarihi" oyununda...

Kalabalık bir ekiple sahnelenen oyunu Yaşar Ersoy yönetir. Oyunun özgün müziğini Deniz Çakır, koreografisini Beliz Zilci, dekorunu Salih Bayraktar, Işık ve efektini de Hasan Anılır yapar. Oyunun müziklerini ise canlı olarak Lefkoşa Belediye Orkestrası icra eder.

"Resimli Osmanlı Tarihi" sunulmaya başladığı günden itibaren izleyiciden büyük ilgi görür ve hep kapalı gişe oynar. 4 Şubat 1994 tarihli Birlik gazetesi ***"Resimli Osmanlı Tarihi İzleyici Rekoruna Aday"*** başlığıyla şunları yazar:

"Oyun, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu tarafından sahnelenmeye başladığı günden bu yana seyircinin sevgi ve takdirini almayı başardı. Birbirine ustalıkla sokulmuş üç ayrı zamanda geçen ama izleyiciye sunuşta tam bir bütünlük sağlayan oyun, öncekiler gibi daha uzun süreler kapalı gişe oynamayı hatta izleyici rekorunu zorlamayı da sürdüreceğine benziyor."

LBT'nin başarıyla sunduğu "Resimli Osmalı Tarihi" oyunu hakkında 22 Şubat 1994 tarihli Ortam gazetesinde İsmail Bozkurt, oyunun başarısını ve toplumda tiyatronun önemini belirttikten sonra şunları yazar:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu yeniden kutlarım. Gerçekten başarılı ve yıllar sonra da üstünde konuşulacak bir oyun sergilediler. Başarılarının sürmesini dilerim."

Resimli Osmanlı Tarihi'ni İzlerken

Neriman Cahit

Kolay kolay artık hiçbir şeyden etkilenmeyen insanımız için bu oyunu seçmek, aslında çok büyük bir risk taşıyordu. Çünkü seyirci ya "Osmalı'dan bana ne kardeşim" diyerek omuz silkecek ya da birden bire kendini de oyunun içinde bularak önce gülmeye başlayacak ama oyun geliştikçe buruklaşarak düşünmeye, sorgulamaya girişecekti.

Böyle bir konuyu şeçmekle gösterdiği cesareti başka bir değişle böylesine eski bir konuyu, günümüz sorunlarına ışık tutacak bir boyutta sunabilme yetisini gösterebildiği için LBT'nin yöneticisi ve tüm kadrosunu kutlamak istiyorum. Öyle sanıyorum ki, bu başarının altında oyunun metni kadar türlü tiyatro etkilerini denk getirmeleri de var oyunda.

Afiş : Nilgün Güney

Osmanlı Devleti'nin trajik bir biçimde çöküşünü sergileyen oyun, geçmiş olaylardan ders alamayan toplumların olsa olsa aynı tarihi yeniden yaşamaya mahkum olduklarını ve saatleri durmuş olan bizim gibi toplumların geleceği bir ayna gibi yüzümüze ve bilincimize aksettiriyor.

Böyle bir oyun çok özenle sahneye konması izleyicinin dikkatini, düşünce yoğunluğunu, oyunun özünü bozmadan anlatım olanakları ve tiyatro unsurlarıyla dengelemek gerekirdi. Bu güç işin altından oyunu yöneten (ve oyuna katılan) Yaşar Ersoy başarıyla kalkmış.

Ve gelelim oyunculara; özellikle de Erol Refikoğlu'nun oyununa. Bu oyunda Erol Refikoğlu sıradan bir insandır. Ve işte sahnede bu sıradan insanda düşüncelerin ince, hassas, keskin, dengelerin oyuncusu olduğunu bu oyunla bir kez daha görüyorsunuz. İnsanlık hallerinin farklı uçlarını çok yalın çok sessiz ama ta derinden, yüreğinin en bilinmeyen denizlerinden duyarak yaşıyor ve size de yaşatıyor. Işın Refikoğlu herzamanki gibi kendi zirvesinde. Osman Alkaş, Kemal Tunç, Yücel Köseoğlu, oyunu tamamlayan, hiç aksamayan bir dinamizmle aktarıyor seyirciye.

Kanımızca mevsimin tutarlı bir oyunu, kaçırılmaması gerek.

Ortam - 20 şubat 1994

Resimli Osmanlı Tarihi

Yazan
Turgut Özakman

Yöneten
Yaşar Ersoy

Özgün Müzik
Deniz Çakır

Dekor
Salih Bayraktar

Koreografi
Beliz Zilci

Işık
Hasan Anılır

Sahne Amiri
Ahmet Gökaşan, İbrahim Altıok
Rıza Şen

Oynayanlar
Anlatıcı/**Yaşar Ersoy**
Vakıf/**Erol Refikoğlu**
Mahmure/**Işın Refikoğlu**
Orhan/**Rıza Şen**
Mithat Paşa/**Osman Alkaş**
Hüsamettin/**Ahmet Karabiber**
Abdülaziz/**Kemal Tunç**
Vehbi Mola/**Yücel Köseoğlu**
V. Murat/**Yaşar Ersoy**
H. Avni Paşa/**Kemal Tunç**
Dr. Kapolyon/**Mehmet Ertuğ**
Jön Türkler/**Osman Alkaş**
Ahmet Gökaşan, Tarık Emiroğlu
İbrahim Altıok, Hasan Abohorlu
Mehmet Kavaz, Umman Gancalı

Koro
Beliz Zilci, Erkan Özkaynak
Gülşen Akyener, Yonca Akalın
Ülkem Karabiber, Türe Tunç
Şerife Çeliker, Banu Elmasoğlu
Ece Günsev, Rıza Şen

Trompet/**İlkay İdris**
Piyano/**Derviş Beyit**
Davul/**Hüseyin Hoca**

Tarık Emiroğlu, Umman Gancalı, Ahmet Gökaşan, Osman Alkaş, İbrahim Altıok, Mehmet Kavaz ve Hasan Abohorlu "Resimli Osmanlı Tarihi" oyununda...

Resimli Osmanlı Tarihi

Hasan Hastürer

Değişen dünyada ilericiliğin ilk kriterlerinden biri sorunlara uluslararası kriterler koyarak yaklaşmaktır.

Ulusal düzeyde yaklaşımlarla iç tribünlere hitab eden politikalarla belki bir miktar daha fazla alkış toplarsınız. O kadar.

Gerçek anlamda mesafe alıp almadığınızı belirlemek için kıyaslamada baz alacağınız değerler evrensel olmalıdır.

"Tarih tekerrürden ibarettir".

Bu sık sık yinelenir.

Tarihin tekerrürden ibaret oluşunun önü alınamaz mı?

Eğer yaşananlardan gerekli dersler alınırsa, tarihin tekerrürden ibaret oluşunun önü alınır. Demek ki önce yaşananlardan ders alınacak, ardından sorunlara yaklaşımda ulusal değil uluslararası düzey baz alınacak.

Bu yaklaşım spor degil her alanda geçerli alınırsa daha süratli ve daha sağlıklı mesafe alınır.

Spor tutkumuz nedeniyle her olayı spora bağlı olarak yorumlama alışkanlığımız var

Cuma akşamı Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda Resimli Osmanlı Tarihi adlı oyunu seyrettim.

Az sayıda seyirci kapasiteli sinemalara cep sineması derler. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun salonu da cep tiyatrosu çağrışımını yapıyor. Salon küçük olmasına küçük. Ya sahnelenen oyunla ulaşılan düzey? Salonun küçüklüğüyle ters orantılı. Yaşar Ersoy ve arkadaşlarının profesyonel bir çalışma anlayışı ile amatör bir ruhu birleştirmeleriyle yarattıkları Lefkoşa Belediye Tiyatrosu olayı Türkiye bir yana 3. ülkelerde bile alkış toplayacak düzeyde.

"Resimli Osmalı Tarihi" güzel bir anlatımla zaman tünelinde oyunculuk yaparak yüz yılın farklı zaman dilimlerinden olaylar sahneye yansıtılarak kıyas olanağı veriyor.

Tiyatroyu izlerken vardığım şu yargıyı Doğan Türkbirliği-Akıncılar maçı için Girne'ye giderken arkadaşlarımın paylaşımına aktardım.

Mevcut düzeyi ile futbolumuza stadyumlar biraz lüks buna karşı tiyatromuz için mevcut alt yapı yetersiz.

Kıbrıs - 6 Mart 1994

Resimli Osmanlı Tarihi

İsmail Bozkurt

Fransa'nın eski (ve ünlü) kültür bakanı Jack Lang , kültür-sanatı mutlulukla eş tutan, kültür sanattan tüm yurttaşların zevk alması gerektiğini savunan, kültür sanattan zevk almanın "mutluluk hakkı" olduğunu savunan bir tiyatro sanatçısı, bir kültür adamıdır.

İnsan doyurucu bir kültür yada sanat etkinliği içinde yer alınca (ya da böyle bir etkinliği izleyince) gerçekten mutlu oluyor özellikle tiyatro alanında bu durum daha da belli oluyor. Tiyatroda düşünerek mutlu oluyor insan! Dev kadrolu, büyük bir tiyatro gibi..

Mevcut düzeyi ile futbolumuza stadyumlar biraz lüks buna karşı tiyatromuz için mevcut alt yapı yetersiz.

Hasan Hastürer - 6.3.1994

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda Turgut Özakman'ın yapıtı, "Resimli Osmanlı Tarihi'ni izlerken Jack Lang'ın sözlerini anımsadım. Ve gerçekten de mutlu oldum.

Profesyonel bir çekirdek kadronun, amatör sanatçılarla bütünleşerek her zaman başarılı oyunlar sergilediklerini görüyoruz, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu olarak ! Ve gerçekten de bir dostumun dediği gibi, oyunu izlerken edinilen ilk izlenim; "dev kadroluk büyük bir tiyatronun büyük bir ürününü" izler biçimindedir.

Oyun o denli başarılı!

Başta oyunun yönetmeni olmak üzere oyunda emeği geçen herkesi kutlamak isterim. Karı koca Refikoğlu'lar, herzamanki başarılı oyunları ile oyunun yükünü çektiler. Diğer profesyonel ve amatör oyuncularla birlikte enfes bir oyun sergilediler. Canlı müzikle koreografi de oyuna ayrı bir renk kattı.

Tarihin kişiler ve toplumlar için nasıl alınacak derslerle dolu olduğunu bir kez daha anlıyoruz oyunu izlerken.

Oyun yalnız tarihi anlatmıyor. Tarihsel olayların içinde insanı da görüyoruz.

Küçük bir memurun yaşamı, yüz yıl önceki ve yüzyıl sonraki zaman kesiti içinde, aile yaşamıyla kuşaklar arası çatışmalarla geçim sıkıntısıyla gözlerimizin önüne seriliyor.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu yeniden kutlarım. Gerçekten başarılı ve yıllar sonrada üstünde konuşulacak bir oyun sergilediler.

Başarılarının sürmesini dilerim

Ortam - 22 Şubat 1994

Rıza Şen, Ahmet Karabiber, Erol Refikoğlu ve Işın Refikoğlu "Resimli Osmanlı Tarihi" oyununda...

Perdeler Hep Açılsın

M. Kansu

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yazarı Turgut Özakman olan "Resimli Osmanlı Tarihi" oyunu güldürü – ironi şemsiyesi altında sürüp gidiyor. İzleyiciyi biraz güldürmek biraz rahatlatmak, günün yorgunluğundan, kaygılarından uzaklaştırmak bir süre ve biraz da düşündürmek. Bir sanatçının, bir yazarın okuyucusunu ya da izleyicisini düşündürmeye yöneltmesinin ötelerinde taşıma istenci de vardır çoğu zaman.

Işın Refikoğlu, Yaşar Ersoy ve Erol Refikoğlu "Resimli Osmanlı Tarihi" oyununda...

Oyunu izleyenler, yönetmen Yaşar Ersoy'un, yazarın bu istencine elden geldiğince önem verdiği ve bu düşünce ile izleyicilere ulaşmaya kararlı olduğunu ayrımsarlar. Ve böylesine bir iletiyi, koltuklarında oturanlara taşımak, yaşatmak, "doyumsatmak" Erol Refikoğlu'na kalıyor. Erol, bu görevi yılların deneyimi ile ustaca omuzluyor ve taşıyor. Doruğa tırmanmanın yorgunluğunda ince gölgeler gözlerinde ve yüzü terli.

Işın Refikoğlu, ne denli öfkelense de yırtıcı bir kuş olsa da her zamanki gibi oyununda sevecen. Az ötelerde, genç bir çoğulluğun ortasında, güvenle dolaşan Osman Alkaş ve Yücel Köseoğlu ve Kemal Tunç ve ötekiler. Bu ürünü bize dek taşıdıkları için, bu taşımanın bedelini ödemekte oldukları için, perdeleri hep açılsın.

Kıbrıs - 11 Şubat 1994

Rıza Şen, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Beliz Zilci, İbrahim Altıok,
Ülkem Karabiber, Ahmet Gökaşan ve Gülşen Akyener "Resimli Osmanlı Tarihi" oyununda...

Resimli Osmanlı Tarihi

Hasan Kahvecioğlu

Önceki akşam Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda "Resimli Osmanlı Tarihi" oyununu izledim. Lefkoşa Belediyesi'nin Tiyatro Şubesi'nin profesyonel eleman sayısı, bir elin parmaklarını geçmiyor.

Oysa oyunda ilk edinilen izlenim dev kadrolu, büyük bir tiyatronun büyük bir organizasyonun ürününü izlediğimizdir.

Sanırım, Lefkoşa Beldiye Tiyatrosu'nun en önemli niteliğinin bu kolektif çalışma ilkesi ve çok sayıda amatör genci mobilize etme yeteneğidir.

Geçmişten beri, bu tiyatronun profesyonel kadrosu, oyunları sahnelemede, hatta oyun üretmede kolektif çalışma yönteminde ısrar etmiş ve ortaya başarılı yapıtlar çıkarmıştır.

"Resimli Osmanlı Tarihi" müzikli bir komedidir.

Ancak usta yazar Özakman izleyiciyi güldürürken bizi kara kara düşünmeye sevk etmektedir.

Ama izleyiciyi güldürürken düşünmeye yönelten esas katkılar, oyun sahnelenirken yapılan güncelleştirmelerdir.

Osmanlı Tarhinden yola çıkılan oyunda günümüze göndermeler oldukça yoğundur.

"Anlatıcı" olarak izlediğimiz oyunun yönetmeni Yaşar Ersoy, Cumhurbaşkanı'nın BRT'yi eleştirmesinden, İborotti'ye değin varan geniş bir gönderme koleksiyonu ile izleyiciyi sürekli olarak günümüze taşıyor.

Oyun aslında "Osmanlı" dönemindeki olaylarla, "Cumhuriyet" dönemindeki olayların benzerliğini işliyor...

Tarihin bir tekerrürden ibaret olduğunu örneklerle vurguluyor.

Bu tekerrür yani tekrarlama sırasında gelişen ilginç olaylar izleyiciye bir mizah kıvraklığı içinde, sıkmadan ve bol müzikli koreografilerle sunuluyor.

Ortam - 14 Şubat 1994

Kıbrıs Rum Devlet Tiyatrosu Müdür ve Yönetmeninin Görüşleri...

LBT'nin davetlisi olarak 22 Şubat 1994'te Kıbrıs Rum Devlet Tiyatrosu yönetmen ve oyuncuları Kuzey Lefkoşa'ya geçerek " Resimli Osmanlı Tarihi" oyununu izlerler. Oyun sonrasında Kıbrıslı Rum sanatçılarla söyleşi yapan Neriman Cahit, bu söyleşiyi 24 Şubat 1994'te Ortam gazetesinde yayımlar:

"Benim Belediye Tiyatrosu'nun ilk izlediğim oyunu bu değil. Daha önce de "Barış" oyununu ve "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım"ı izledim. Yani hayli şanslıyım. Belediye Tiyatrosu muhteşem

Bir yönetmen olarak çok yetenekli. Oyunun espirisini çok güzel geliştiriyor. İzleyiciye neyi nasıl, ne kadar vereceğinin ölçüsünü iyi ayarlayabiliyor. Bu da ancak, kanında tepeden tırnağa tiyatro aşkının akmasıyla mümkün. Yaşar gibi bir tiyatro adamından biz de yararlanmak istiyoruz.

Evis Kavriyelidis
24.2.1994

bir performans gösteriyor... Oyunlarını profesyonelce sergiliyor. Her şeyden öte sahneyi seviyorlar. Tiyatronun bir yaşama biçimi, bir kültür olduğunun farkındalar. Ve tabii sonuç muhteşem. Benim için bu gecenin önemi aynı frekansta arkadaşlar arasında olmak.

İki tiyatro arasında fark bulmak çok güç. İnanın çok güç. Çünkü iyi ile kötü tiyatro arasında farkı bulursunuz da, iki iyi arasında farkı nasıl bulacaksınız.

Ben artık konunun daha ilerisini düşünüyor ve istiyorum. Sanırım zamanı geldi. Hatta geç bile kaldık. Artık ikimizin, iki tiyatronun birleşerek, Kıbrıs insanı için bir şeyler yapmamız gerek. Biz bunu başarabiliriz. Tiyatro bunu başarabilir."

Andy Bargilly
Kıbrıs Rum Devlet Tiyatrosu Müdürü

"Oyunu çok sevdim. Olayı çok sevdim. Bu tiyatro çok canlı. Tam anlamıyla bir tiyatro. Çok etkilendim. Güzel oyun, güzel oyuncular, güzel yönetmen. Tek olumsuz eleştirim dekorla ilgili olacak. Dekor çok kötü değildi ama iyi de denemezdi.

Özellikle yönetmen Yaşar Ersoy üzerinde durmak istiyorum. Bir yönetmen olarak çok yetenekli. Oyunun espirisini çok güzel geliştiriyor. İzleyiciye neyi nasıl, ne kadar vereceğinin ölçüsünü iyi ayarlayabiliyor. Bu da ancak, kanında tepeden tırnağa tiyatro aşkının akmasıyla mümkün. Yaşar gibi bir tiyatro adamından biz de yararlanmak istiyoruz. Bizde de birşeyler yapmasını istiyoruz. Hem de yakın zamanda.

Erol ve karısı, Osman çok çok iyi. Erol bu alanda gerçek bir hazine. Ve Kemal... ve Yücel çok etkileyici... çok güzel..."

Evis Kavriyelidis
Kıbrıs Rum Devlet Tiyatrosu Yönetmeni

LBT, iki toplumun yakınlaşması için her fırsatta Kıbrıslı Rum tiyatrocuları oyunlarına davet eder. Kıbrıslı Rum tiyatrocular da Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarını davet ederler. Ve bu davetler karşılıklı sürer. LBT bu kez 4 Mart 1994 tarihinde Satirigo Tiyatrosu yönetici ve oyuncularını davet eder. "Resimli Osmalı Tarihi" oyununu izleyen konuklar oyunu çok beğendiklerini ifade ederler. Oyundan önce düzenlenen törende ise LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, Satirigo Tiyatrosu Sanat Yönetmeni Stelyos Kafkarides'e iki tiyatronun dostluğunu simgeleyen bir anı plaketi verir. Gecede dostluk ve barış mesajlarını içeren karşılıklı konuşmalar yapılır.

12 Mart 1994 tarihli Kıbrıs gazetesinde konuyla ilgili haber, ***"Satirigo Tiyatrosu Yönetici ve Sanatçıları Resimli Osmalı Tarihi'ni İzlediler"*** başlığıyla duyurulur.

Işın Refikoğlu ve Erol Refikoğlu "Resimli Osmanlı Tarihi" oyununda...

LBT'nin 15. Yılı

İsteyerek, Severek ve İnatla LBT 15'inci Yılında

LBT, 1994-95 tiyatro dönemine girerken 15'inci yılına da ulaşmış olur. Çok zor koşullarda, isteyerek, severek ve inatla yürünen bir yolda, ***"insandan insana, akıldan akıla, yürekten yüreğe"*** yaşanan 15 yıl!

Bu 15 yılda, LBT, ilkeli, tutarlı çizgisiyle ve yenilikçi çalışmalarıyla, Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketinde bir seçenek oluşturmanın simgesi olur. Bu seçenek, öz ve biçim açısından da kendini gösteren bir toplamı ortaya koyar.

Eleştiriler, karşı eleştiriler, övgüler, sövgüler, karalamalar, yasaklamalar, soruşturmalar, ödüller, tartışmalar ve alkışlarla geçen 15 yılın sonunda, hiç tartışmasız her kesimin kabul ettiği ve saygı duyduğu, alkışladığı bir kurum niteliği kazanır LBT.

> Başta Yaşar Ersoy olmak üzere Işın Refikoğlu, Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu dörtlüsü Kıbrıs Türk Tiyatrosu adına gerçekten bir misyon yürütüyorlar.
>
> İsmail Bozkurt
> 6.12.1994

6 Aralık 1994 tarihli Ortam gazetesinde İsmail Bozkurt "***Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu bize kazandıranlara teşekkür ederim... 15'inci yıl dönümünde başta Yaşar Ersoy olmak üzere Işın Refikoğlu, Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu dörtlüsü Kıbrıs Türk Tiyatrosu adına gerçekten bir "misyon" yürütüyorlar"*** diye vurgular ve LBT'nin 15'inci yılını kutlar.

Aynı duygu ve düşüncelerle Neriman Cahit, Ahmet Tolgay, Hasan Kahvecioğlu, Cenk Mutluyakalı, Oktay Öksüzoğlu, Mahide Ergün, Ayşen Dağlı gibi köşe yazarları da LBT'nin 15'inci yılını kutlayarak; özverili bir yürüyüşle LBT'nin 15'inci yılına ulaştığını, kendi yağıyla kendi ciğerini kavurarak yarattığı kaliteli sanattan ödün vermediğini, sahnelediği oyunlarla da kanıtladığını belirtirler.

LBT'nin 15. Yıl Bildirisi

LBT, 15'inci yılı dolayısıyla bir bildiri yayımlar. Bildiride LBT'nin sanat anlayışı, yaptıkları, amaçları ve mücadelesi vurgulanır.

"İsteyerek, Severek, İnatla 15 Yıl... Ve Perde... Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 15'inci yılında. Severek, isteyerek, inatla 15 yıl. Yurdunun kültür, sanat sorunlarına ve gelişmesine ilişkin sancıları ve özlemleri yaşayan, bu yolda düşünce üretmeyi görev sayan ve ortaya eylem koyan insanların, çok sesliliğe olan inancı ve uğraşıyla 15 yıl. Araştırarak, tartışarak, deneyerek 15 yıl.

Halktan kopmadan ama ucuz seyirci dalkavukluğu yapmadan, günahları ve sevapları ile 15 yıl. Düşün işçiliği ve kol işçiliğinin birlikte kotarıldığı 15 yıl. Ödün vermeden hep aynı çizgide kalabilmek, ve o çizgiyi, tematik ve estetik çağdaş, evrensel değerlerle geliştirmek için uğraşılan 15 yıl. Karalamalara, çamur atmalara, saldırılara tüm düzeysizliklere karşı dirençle geçen 15 yıl. Kolaya sapmadan, zor olanı ödünsüz yapmak Kıbrıs Türk Tiyatrosu'na nitelikli birikim sağlamak için genç kuşak ve yaşlı kuşakla geçen 15 yıl. Yarını yapmak için; Çocuk Tiyatrosu, Gençlik Tiyatrosu çalışmaları; Okullar Arası Tiyatro Şenliği'nin yapılması için yetkililerle onlarca görüşme ve sayfalarca yazışma... Ve tiyatro sanatını yetkin bir öz ve biçimde sunmanın yolu her konuda olduğu gibi, okuldan geçer düşüncesiyle OKULDAN-TİYATROYA ilkesi çevresinde verilen savaşım. Tiyatronun özgür, özerk, bağımsız, demokratik yapılanması için bıkmadan, yılmadan ortaya konan kavga. 15 yıl yaşam nedenimiz... Yaşam biçimimiz... Cennetimiz cehennemimiz tiyatromuz. Çünkü tiyartro İNSAN demektir. Tiyatroyu yalnız "gösteri" sanatının ötesinde, sürekli yaşamı sorgulayan dün, bugün ve yarınla hesaplaşmayı elden bırakmayan bir anlayışla tiyatro yapmaya çalıştık. Duyarlılığımıza ve düşünce bütünlüğümüze seslenen;

İnsandan insana,
Akıldan akıla,
Yürekten yüreğe,

En dolaysız iletişimi sağlayan bütüncül bir sanat olduğu bilinciyle tiyatro yapmaya çalıştık. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu gerçekçi toplumcu sanat doğrultusunda benimsediği ilkelerle, toplumla birlikte nice zor dönemler yaşayarak 15'inci yılına geldi. Bu yolculuk sonunda vardığımız yere kolay gelmedik. Önümüzdeki günler de pembeler içinde değil. Biliyoruz. Fakat "Umut En Son Ölür" anlayışıyla, tiyatro sanatının gerektirdiği tüm sorumlulukları hiç savsaklamadan insanımızın özgürlüğü ve mutluluğu adına tiyatro yapmaya devam edeceğiz. Güç kaynağımız siz seyircilerimiz, halkımız oldu. Sizlerle birlikte 15 yıla ulaşmanın kıvancını yaşamaktayız. Sevgi ve dostlukla..."

Lefkoşa Belediye Başkanı Şemi Bora, Mustafa Akıncı'ya "15. Yıl Onur Plaketi"ni verirken... (Şemi Bora, Mustafa Akıncı, Yaşar Ersoy ve Işın Refikoğlu)

Mustafa Akıncı ve LBT'nin 15'inci Yılı

LBT'nin kuruluşunda, gelişmesinde çok önemli payı olan dönemin Belediye Başkanı Musafa Akıncı, 3 Aralık 1994 tarihli Ortam gazetesindeki yazısında, sanatçıları kutlar ve Belediye Tiyatrosu'nun kurulmasında mütevazı bir katkıda bulunduğundan dolayı büyük mutluluk duyduğunu belirtir.

Gerçekten de Mustafa Akıncı'nın demokrat, sanatsever yaklaşımı ve çağdaş belediyecilik anlayışı LBT'nin kuruluşunda, gelişmesinde çok önemli rol oynar. Buna bir "Eş Zamanlı Buluşma" diyebiliriz; sanatçılarla Mustafa Akıncı'nın "Eş zamanlı Buluşması". Dönemin toplumsal koşullarıyla bu "Eş Zamanlı Buluşma" birleşince Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun kuruluşu gerçekleşir... Ve hem alternatif hem de muhalif bir tiyatro adına toplumcu gerçekçi, eleştirel bir anlayışla, ekip ruhu ve dayanışma vurgusu yüksek bir tiyatroyu geliştirme hedefini, kendi aralarında yazılı olmayan bir kural, daha doğrusu bir yaşam biçimi haline getirerek yol alırlar... Ve LBT 15'inci yılına ulaşır. Bu sürede 1990 yılında Mustafa Akıncı Belediye Başkanlığından ayrılır ve Lefkoşa Milletvekili olarak siyaset yaşamını sürdürür. Ama LBT ile gönül bağını hiç koparmaz.

> Belediye Tiyatrosu kültür-sanat alanında toplumumuzun yüz akıdır. Bu olayın gerçekleşmesinde yıllar önce mütevazı bir katkıda bulunmak şansını bulduğum için büyük bir mutluluk duymaktayım.
>
> Mustafa Akıncı
> 3.12.1994

Mustafa Akıncı, LBT'nin 15'inci yılı dolayısıyla bu gönül bağını mütevazı bir şekilde şöyle yazar:

"Belediye Tiyatrosunun 15. Yılı

Yıllar hızla akıp geçiyor. Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu ve Işın Refikoğlu'nun Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun kurulması için kolları sıvamalarının ardından 15 yıl geçti. Dile kolay...

Devlet Tiyatrosu bünyesinde çalışan bu sanatçılar Lefkoşa Kültür Sanat Şenlikleri çerçevesinde yer alan bir oyunda rol alarak, sanatçı onurunu herşeyin üstünde tuttukları için görevden alınmışlar, sokağa atılmışlardır.

Devletin o dönem ortaya koyduğu bu yanlış davranış, sanatçıların Lefkoşa Belediyesi ile el ele gönül gönüle vermeleri sonucunda güzel bir sonuca dönüştü... Lefkoşa Belediye Tiyatrosu doğdu...

Belediye Tiyatrosu o gün bu gündür büyük bir özveri ile bir birinden güzel oyunları sahnelemeyi başardı. Tiyatronun düzeyi sürekli yükselen bir grafik çizdi.

Belediye Tiyatrosu yıllar içinde çok önemli bir işlevi de yerine getirdi: Tiyatro sevgisini halka aşıladı...

Bu sevgi o noktaya ulaştı ki, bugün Belediye Tiyatrosu'nun seyircisi bir buçuk saatlik elektrik kesintisini bile salonu terketmeden sineye çekebilmekte ve oyunu seyretmektedir. Belediye Tiyatrosu oyunları kapalı gişe oynamaktadır. Belediye Tiyatrosu yıllar içinde, çocuk tiyatrosu ve gençlik tiyatrosu girişimleri ile de dikkatleri üzerine çekti.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bugünlere Işın, Erol, Osman ve Yaşar'ın gerçekten büyük özverileri ile ulaştı. Ambardan bozma bir binadan başlayarak, daha olumlu koşullar içeren yeni binalarına ulaştıkları zamanda bile çoğu kez, Tiyatronun sadece

Önümüzdeki günler de pembeler içinde değil. Biliyoruz. Fakat "Umut En Son Ölür" anlayışıyla, tiyatro sanatının gerektirdiği tüm sorumlulukları hiç savsaklamadan insanımızın özgürlüğü ve mutluluğu adına tiyatro yapmaya devam edeceğiz.

LBT 3.12.1994

sanatçısı değil neredeyse herşeyi oldular. Hem sanatçı, hem yönetmen, bazan dekoratör, bazan makyajcı oldular, bazan da ağır işçilik yaptılar. Perde gerisinde Hasan'ın önemli katkılarını da unutmak mümkün değil...

Süreç içinde zaman zaman Kemal Tunç, Yücel Köseoğlu ve isimlerini tek tek sıralayamayacağım birçok değerli sanatçıyı da çabalarına katmayı başardılar. Gelinen noktada Belediye Tiyatrosu'nun çekirdek kadrosunun artık arttırılması zamanı gelmiş hatta geçmiştir.

Prof. Dr. Özdemir Nutku, Yaşar Ersoy ve Tamer Levent "Tiyatronun Toplumsal İşlevi" konulu konferansta...

Lefkoşa Belediye Başkanı Şemi Bora, T.C. Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Tamer Levent'e plaket sunarken...

Lefkoşa Belediye Başkanı Şemi Bora, 9 Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Özdemir Nutku'ya plaket sunarken...

Bu yükü 15 yıl boyunca 4 insan omuzlarında taşıdı. Şimdi yanlarına tiyatro eğitiminden geçmiş yeni kanların, sürekli kadro halinde katılması zorunluluğu vardır. Belediye Yönetimi ve Devletin gereken duyarlılığı göstereceğini umarım...

Belediye Tiyatrosu kültür-sanat alanında toplumumuzun yüz akıdır. Bu olayın gerçekleşmesinde yıllar önce mütevazı bir katkıda bulunmak şansını bulduğum için büyük bir mutluluk duymaktayım.

Başarılarının devamı dileği ile, "Nice 15 yıllara Lefkoşa Belediye Tiyatrosu" diyorum..."

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun kuruluşuna karşı çıkan, eleştiren, hatta saldıranlar ilerleyen zamanlarda LBT'nin ortaya koyduğu sanat düzeyi, ilkeli duruşu karşısında saygı duymaya ve alkışlamaya başlarlar.

LBT 15'inci yılında bir çok devlet ve hükümet yetkilisinden ve kuruluştan kutlama, tebrik ve başarı mesajları alır. Bu mesajlardan birini de, ilk kez K.K.T.C. Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş gönderir:

"Sayın Yaşar Ersoy
Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Sanat Yönetmeni,
Lefkoşa.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kültür ve sanat yaşantısında önemli bir yeri olan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun 15 . sanat yıldönümünü içtenlikle kutlarım. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na bu güne kadar emeği geçen tüm sanatçı ve çalışanları şahsınızda tebrik eder, başarılarınızın devamı dileğiyle saygılarımı sunarım.

Rauf R. Denktaş
Cumhurbaşkanı."

Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın yanısıra, KKTC Meclis Başkanı, Başbakan ve Eğitim ve Kültür Bakanı da LBT'ye kutlama ve başarı dileklerini içeren birer mesaj gönderirler.

Devlet makamlarından kutlama ve başarı mesajı gelmesi, LBT'nin, 15 yıllık tarihinde ilk kez görülür. Bu durum LBT sanatçıları arasında ***"Ne oluyoruz çizgimizde bir değişim mi oldu? Kendimizden şüphe mi etmeliyiz?..."*** gibi şakalara yol açar.

LBT 15'inci yılını çeşitli etkinliklerle kutlar. Bu dönemde **"Ölüm ve Kız"**, **"Vatandaş 95"**, **"Uçan Şemsiye"** ve **"İnsan Hakları"** oyunlarını sahneler. 2 Aralık 1994 tarihinde düzenlenen 15'inci yıl töreninde çeşitli

konuşmalar yapılır. Ayrıca törende tiyatronun kurucusu Belediye Eski Başkanı Mustafa Akıncı'ya ve tiyatronun sürekliliğini sağlayan eski başkan Burhan Yetkili'ye **"15. Yıl Onur Plaketi"** verilir. Törende 15'inci yıl etkinliklerine katılmak için gelen T.C. Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Tamer Levent'e ve 9 Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Özdemir Nutku'ya da birer plaket sunulur.

Törende konuşma yapan Belediye Başkanı Şemi Bora ise tiyatroya, sanata katkılarının süreceğini belirtir. Bora, başlatılan **"Sanata Evet"** kampanyasına da destek vereceklerini açıklar ve LBT'nin 15'inci yılını kutlar.

Lefkoşa Belediye Başkanı Şemi Bora, Burhan Yetkili'ye "15. Yıl Onur Palketi"ni verirken... (Şemi Bora, Burhan Yetkili ve Yaşar Ersoy)

15'inci yıl kutlamaları çerçevesinde, 3 Aralık 1994 tarihinde LBT salonunda, T.C. Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Tamer Levent, Prof. Dr. Özdemir Nutku ve LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'un katıldığı **"Tiyatronun Toplumsal İşlevi"** konulu konferans yer alır; 5 Aralık 1994'te ise LBT ile Kıbrıs Türk Sanatçı ve Yazarlar Birliği'nin düzenlediği **"Tiyatro Buluşması"** yapılır. Ayrıca LBT sanatçıları saray önü meydanında bildiri dağıtırlar. Bildiri dağıtımı süresince Lefkoşa Belediye Orkestrası da konser verir. LBT'nin 15'inci yıl etkinlikleriyle ilgili haberler, Kıbrıs, Yenidüzen, Ortam, Halkınsesi, Birlik ve Vatan gazetelerinde yer alır.

LBT'ye "Üstün Hizmet ve Başarı Ödülü"

Eğitim ve Kültür Bakanlığı, 33. Dünya Tiyatro Günü'nde *(1994)*, Kıbrıs Türk tiyatrosuna yaptığı katkılardan ve başarılardan dolayı LBT'yi **"Üstün Hizmet Ve Başarı Ödülü"** ile ödüllendirir. Bakanlığın bu yaklaşımı, kuruluşundan bu yana LBT'ye muhalif çizgisinden dolayı ön yargıyla yaklaşan Devlet'in, LBT'nin sanatı karşısında saygıyla eğilmesi olarak yorumlanır. Bazı yorumcular ise ödül verilmesini, sol çizgide olan Bakanın, LBT'yi onurlandırması olarak değerlendirir. Ödül, Atatürk Kültür Merkezi'inde düzenlenen bir törende, Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Ali Talat tarafından LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'a verilir. Ödül törenine katılan dönemin Başbakanı Hakkı Atun da yaptığı konuşmada, hükümetin vereceği destekle tiyatro sanatının daha ileriye gideceğini belirtir. Konuşmasında LBT sanatçılarını da kutlayan Başbakan Hakkı Atun, LBT'nin bu ödülü hak ettiğini ve tiyatronun gelişmesi için üstlerine düşen görevi yapacaklarını da vurgular. Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Ali Talat ise yaptığı konuşmada, Devlet Tiyatrosu'ndan atılan sanatçıların kurduğu Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun çok önemli bir işlevi yerine getirdiğini; tiyatroyu sevdirdiğini; Kıbrıs Türk tiyatrosuna nitelikli katkılar yaptığını ve bu yüzden onları kutlamamanın, ödüllendirmemenin mümkün olmadığını dile getirir. Lefkoşa Belediye Başkanı Burhan Yetkili de başarılarından dolayı sanatçıları kutlar. Ödül töreniyle ilgili haber, 26 Mart 1994 tarihli Kıbrıs, Ortam, Yenidüzen ve Vatan gazetelerinde yer alır.

Bakan Mehmet Ali Talat, Osman Alkaş, Belediye Başkanı Burhan Yetkili, Işın Refikoğlu, Başbakan Hakkı Atun, Yaşar Ersoy ve Erol Refikoğlu, Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nın LBT'ye verdiği "Üstün Hizmet ve Başarı" ödül töreninde...

Ölüm ve Kız

Ariel Dorfman 1994-1995

Savaşan İki Toplum Barış İçinde Nasıl Yaşayabilir

Aynı coğrafyada yaşayan ve birbirlerine acıları, ölümleri, göçleri, yıkımları, işkenceleri, kayıpları yaşatan iki toplum; bağışlayarak ama unutmayarak barış içinde nasıl yaşayabilir (?) sorusuna nasıl yanıt bulunabileceği tartışılır, görüşülür ve konuşulurken LBT "Ölüm ve Kız" oyununu sahneler. Barış ve adaletin sağlanması için şu soruları sorar:

-Baskı altında ezilen bir ülkede, insanlar konuşmaktan korktuğu sürece, yaralar nasıl sarılır?
-İşkence edenlerle işkence edilenler, haksızlık yapanlarla haksızlığa uğrayanlar aynı ülkede birlikte nasıl yaşayabilir?
-Yalancılık yerleşince gerçeğe nasıl ulaşılır?
-Tabuların, şartlandırma, korkutma ve baskıların, baskın olduğu bir toplumda, insanlar kendi yazgısına nasıl yön verebilir, yaşama sevincine nasıl ulaşabilir?
-Geçmişe tutsak olmadan geşmişi nasıl canlı tutabiliriz?
-Gelecekte yinelenmesini göze almadan geçmişi nasıl unutabiliriz?
-Barış uğruna gerçek feda edilmeli mi?
-Söylentisi dinmeyen geçmiş olayları ve gerçeği sindirmenin bedeli ve yolu nedir?
-Acı çekenlerin karşısında, bizler ne denli suçluyuz?
-Ve belki de en büyük giz şudur: Demokratik dengeyi yaratan toplumsal birliği zedelemeden bu soruları nasıl göğüsleyebiliriz?

İşte bu sorulara yanıt arayan "Ölüm ve Kız"ı sahneler LBT. Bir insanlık çığlığı olan oyun, kara bir oyun değil tam tersine aydınlık bir oyundur. Gerçeği otopsi yapar gibi önümüze açar ve analiz eder... Ve terapi üzerinde durur: Gizli kalmış, bastırılmış, sorgulanmamış, konuşulup gün ışığına çıkarılmamış gerçeklerin, zamanla sağlıksızlığa neden olduğunu, konuşma yoluyla tedavinin başlayabileceğini önerir... Çatışan insanlar, sınıflar ve toplumlar eğer yaşadıklarıyla yüzleşmez, hesaplaşmazlarsa, barış ve adaletin sağlanamayacağının da altını çizer.

Bu özellikleriyle oyun, Kıbrıs'ta iki toplumun birbirlerine yaşattığı acılar, ölümler, göçler, yıkımlar, işkenceler, kayıplar konusunda gündem oluşturur: Unutmayarak ama bağışlayarak barış ve adaletin sağlanabileceğini yansıtır. Ariel Dorfman'ın yazdığı, Yaşar Ersoy'un yönettiği "Ölüm ve Kız" oyununun dekor tasarımını Aşık Mene, Işık-Efekt yönetimini de Hasan Anılır yapar.

Oyun, keskin ve çarpıcı teması ve etkileyici kurgusundan dolayı tiyatro dünyasının konuşulan ve o ölçüde de heyecan veren ilgi çeken yapıtlarından biri olarak kabul edilir.

Oyun, çatışan insanlar, sınıflar, toplumlar eğer yaşadıklarıyla, yüzleşmez, hesaplaşmazlarsa barış ve adaletin sağlanamayacağının altını çizer.

Oyunun, keskin ve çarpıcı teması ve etkileyici kurgusu üzerinde özenle duran ve tartışan LBT, o ölçüde de oyunu heyecanla çalışır ve sahneler. Oyunu sahnelerken önemle sözcüklerdeki aksiyonun ve enerji yoğunluğunun üstünde durulur. Oyunun, bir patlayıcı madde kadar enerji dolu yapısı ve aksiyon yoğunluğu, bıçak ağzı kadar keskin, tehlikeli bir yolda yürüyerek kotarılır. Oyundaki bütün anlar, durumlar ve imajlar sahne üstünde oyunculuk, dekor, türlü görsel etkiler, ışık, müzik ve sözle estetik

bir bütünlüğe ulaştırılır. Bütüncül bir sanat olan tiyatroda, tüm değerlerin, "Ölüm ve Kız" oyununun izleyiciye etkili bir biçimde sunulmasına hizmet etmesi için özen gösterilir.

Oyun seyirciyi etkiler ve kapalı gişe oynar. Birçok köşe yazarı oyunun ***"yönetimiyle, oyuncuların performansıyla, sahne tasarımıyla, ışık ve efektiyle son derece etkileyici"*** olduğunu yazarlar. 21 Aralık 1994 tarihli Ortam gazetesinde Mahide Ergün ***"...Öylesine etki altında kalıyorsunuz ki alkışlamayı bile unutuyorsunuz. LBT sanatçıları her oyunda bir öncekinden daha iyi bir oyun çıkartma zorunluluğunu yüreklerinde hissetmişlerdir. Bu da onları hep daha iyiye, daha güzele götürmüştür"*** diye belirtir.

LBT, "Ölüm ve Kız" oyununu, Mahide Ergün'ün belirttiği "zorunluluk" sorumluluğunu göz önünde bulundurarak sahneler ve her zaman olduğu gibi toplumun nabzını yakalar. Oyunu sahnelerken, önemle üzerinde durulan husus; izleyicilere empati yaptırabilmek olur. "Ölüm ve Kız" oyununun teması; çarpıcı, etkileyici sürükleyici yapısı ve sunuluşu izleyicinin beğenisini kazanır.

Desen: Kathe Kollwitz
Afiş: Aşık Mene

Ölüm ve Kız

İsmail Bozkurt

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, 15'inci yıldönümünde enfes bir oyunla çıktı seyircinin karşısına: "Ölüm ve Kız."

Oyunun, tiyatronun 15'inci kuruluş yıldönümünde oynanması bir rastlantı olmasa gerek! Sanırım bu yıldönümü için bilinçli bir seçimdir. İsabetli bir seçim olduğunu söylemeliyim.

Tanıtım broşüründen öğrendiğimize göre, "Ölüm ve Kız" Lefkoşa Belediye Tiyatrosunun sahnelediği 34'üncü oyun oluyor. 15 yıl içinde çok sınırlı bir kadro ile az bir sayı değildi bu. Üstelik oyunların hemen hemen tümü nitelikli ve iz bırakan oyunlar ve belleğimizdeki izleri olumlu. Genelde böyle olduğunu sanıyorum.

Oyunun sayısı ve oyunların niteliği bir yana, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun gelişme süreci, niyet ve istek varsa bir tiyatronun yokluklar ve olanaksızlıklara karşın nasıl yaratılabileceğini de gösterir. Elbette ki bunda belediyenin siyasal başı olan belediye başkanlarının da rolü olduğunu teslim etmek gerek. Tiyatroyu oyuncuların baştan tutturdukları çizgiyi sürdürme sürecinde özgür bırakılmaları aslında doğal ama ülkemiz koşullarına göre bu "takdir edilecek" bir davranış.

Gelinen noktada, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu dar bir kadroda ve olumsuzluklarla yüz yüze bırakmanın artık, affedilemeyecek bir davranış olacağını özellikle vurgulamak isterim.

Genelde tiyatro, özelde Lefkoşa Belediye Tiyatrosu artık yeterli olanaklara kavuşturulmalıdır.

Ölüm ve Kız

Yazan
Ariel Dorfman

Çeviren
Filiz Ofluoğlu

Yöneten
Yaşar Ersoy

Sahne Tasarımı
Aşık Mene

Işık Efekt
Hasan Anılır

Sahne Amiri
Rıza Şen
İbrahim Altıok

Oynayanlar
Paulina/**Işın Refikoğlu**
Gerardo/**Osman Alkaş**
Dr. Roberto/**Erol Refikoğlu**
Dans Eden Kız/**Beliz Zilci**

Devlet bu işi sahiplenmelidir. Kültür-sanatta, "futbol seyircisinden çok tiyatro seyircisine" sahip olma aşamasına gelmek için başlangıcı yapmak koşul oluyor.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu bize kazandıranlara teşekkür ederim. 15'inci yıldönümlerinde bize Ölüm ve Kız oyununu seyretme olanağını verdikleri için de! Başta Yaşar Ersoy olmak üzere Işın Refikoğlu, Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu dörtlüsü tiyatromuz adına gerçekten bir "misyon" yütüyorlar.

Oyunun sahne tasarımı da enfesti, dört dörtlüktü. Aşık Mene her zamanki başarılı ve özgün çalışmasını yineledi. Bir takım çalışması ile oyunu sahneleyen ekibin tüm üyelerini de kutlamak isterim.

Ortam - 6 Aralık 1994

Ölüm ve Kız, 15. Yıl

Cenk Mutluyakalı

"2000 yılına beş kaldı. Bir yüz yılı, iki dünya savaşı, sayısız bölge savaşları, atom bombası nükleer tehlikesi, sanayide, teknolojide, iletişim alanında dev gelişmeleri, açlık, hastalıkla kırılan insanları, Birleşmiş Milletleri ve İnsan Hakları ile geride bırakıyoruz. Ve insanlık 2000 yılını kutlamaya hazırlanıyor. Ama insanların insanca yaşayabilmesi için bireyin kendisiyle ve çevresiyle barışı, toplumsal barışı ve adaleti, uluslararası barışı ve adaleti sağlamak için, yüzyıllar boyunca sürüp giden sorular yanıt beklemektedir. İşte bu sorulara yanıt arayan bir oyun Ölüm ve Kız."

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu tarafından sahnelenen "Ölüm ve Kız" isimli oyun, yukardaki cümlelerle tanıtılıyor. "Politik gerilim örtüsü altında bir düşün oyunu" olarak nitelendirilen Ölüm ve Kız'ın yazarı Ariel Dorfman... Filiz Ofluoğlu'nun çevirisini yaptığı oyunun yönetmeni ise Yaşar Ersoy:

Işın Refikoğlu, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu ve Beliz Zilci'nin oynadığı "Ölüm ve Kız"da resim sanatçısı Aşık Mene'nin etkileyici sahne tasarımı hemen dikkat çekiyor.

Kıbrıs - 28 Kasım 1994

15 yıllık özverili bir yürüyüşle bugünlere ulaşan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, kendi yağıyla kendi ciğerini kavurarak yarattığı kaliteden ödün vermeme kararında olduğunu bu oyunuyla bir kez daha kanıtlıyor.

Ahmet Tolgay 7.12.1994

Karanlığa ve Soğuğa Karşı Sanatın Gücü

Ahmet Tolgay

Elektriksizlikten kaynaklanan zifiri karanlıklarla hava dondurucu soğuktu.

Isınabilmenin yollarını arayarak karanlık evimizde oturup kalma arzusunu o gece yenebilmişsek, bu gücü, Lefkoşa Belediye Tiyatrosunun 15. kuruluş yıldönümü coşkusuna katılma kararlılığımızda bulabildik.

Ölüm ve Kız adlı oyunda, Şili'de yaşanan insanlık trajedilerinden bir kesiti başarıyla sunan tiyatrocularımızın, kendi toplumsal trajedilerimizi de oyunlaştırarak sahnelemeleri gerektiğini düşündük.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda o gece en anlamlı biçimde gündeme getirilen SANATA EVET kampanyasına katılırken, şu vurdumduymaz dünyanın da evrenselliği ve kalıcı bir barışı yakalayabilme çabasındaki Kıbrıs Türk toplumunun hangi koşullar altında sanatı icra etmeye çalıştığını görmesini dileriz.

O çok soğuk ve karanlık gala gecesinde ABD Büyükelçisi Sayın Richard Boucher da aramızdaydı. Karanlıkta ve soğukta sanat yapmanın özgün keyfini (!) bizimle birlikte paylaşan ABD Büyükelçisi'nin bu özgün keyiften gerekli mesajları çıkarabildiğini umarız.

Sanatsal bir eleştiri yapmak gerekirse, ÖLÜM VE KIZ oyunu; yönetimiyle, oyuncularının yorumuyla, sahne tasarımıyla, ışık ve efektiyle son derece etkileyici... 15 yıllık özverili bir yürüyüşle bugünlere ulaşan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, kendi yağıyla kendi ciğerini kavurarak yarattığı kaliteden ödün vermeme kararında olduğunu bu oyunuyla bir kez daha kanıtlıyor.

Yalnız Yaşar Ersoy, Işın Refikoğlu, Erol Refikoğlu ve Osman Alkaş dörtlüsünün artı yeni bir sanatçı kuşağıyla takviye edilmesi zamanı geldi. 15 yıldır bu dörtlünün omuzlarında bugünlere yürüyen Belediye Tiyatrosu'nun yarınları için bu taze katılıma kesinlikle gereksinim var.

Kurumları yarınlara taşıyan, yeni kuşakların genç omuzlarıdır.

Kıbrıs – 7 Aralık 1994

Erol Refikoğlu, Osman Alkaş ve Işın Refikoğlu "Ölüm ve Kız" oyununda...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 15. Yılını Kutladı

Neriman Cahit

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Ariel Dorfrman 'ın "Ölüm ve Kız" adlı oyunuyla açtı perdelerini. Oyun yönetimi Yaşar Ersoy, sahne tasarımı ise Aşık Mene tarafından gerçekleştirilmiş.

Geçmişi unutarak gelecek nasıl kurtulabilir? Baskı altında ezilen bir ülkede insan konuşmaktan korktuğu sürece yaralar nasıl sarılır? Tabuların şartlandırma, korkutma ve baskıların baskın olduğu bir toplumda insanlar kendi yazgısına nasıl yön verebilir, yaşama sevincine ulaşılabilir? Barış uğruna gerçek feda edilmeli mi? Acı çekenlerin karşısında bizler ne denli suçluyuz?

Oyunda tüm bu sorular dikenli bir tel gibi durmadan döner, döner ve yaralar sizi Refikoğlu'nun o korkunç ve etkili oyunuyla. Her zamanki gibi deneysel bir bileşke çıkarmış karşımıza, Yaşar Ersoy, deneyimli bir yönetmen olarak. Oyun, müzik, resim, dans... Yalın, tedirgin edici sorgulayıcı bileşkesi içinde LBT'nin üç As'ı Erol, Işın ve Osman oyunlarıyla seyirciyi oyuna çekerek yorarak, hırpalayarak ama aynı zamanda bilincin ötelerine götürerek insanın, insan olma yolunda yaptıkları, yapamadıkları ve yapması gerekenleri sorguluyorlar. Oyuncular, oyun kişileri olarak değil, evrensel insan konumlarıyla sahnedeler. İşkence, insan onuruyla onursuzluk, bulaşıcı korkunun iç içe olduğu fondaki müzik, dans, dikenli teller yumağı...

İnsanın parçalara bölünmüşlüğü ve yaşanan ironi. Ekip belli ki zorlu bir çalışmadan geçmiş. Başarının doruğundaki üç oyuncu yanında her izleyici sanki sahnedeydi ve oyunun sonunda yüzümüze tutulan dev aynada sadece kendimizi gördük galiba. Bir dev soruyu: Hey dünyada hala işkence var, insan onuru hala paramparça ve bugün kendi ülkende her gün yaşadığın değişik tür İŞKENCELER karşısında SEN EVET SEN ne yapıyorsun ? Ne yapıyorsun ?

Tiyatro, eğer yaşamı yeniden yaratmak için bir çaba, bir uyarıysa izleyiciye. İşte tiyatro, işte yaşam dedirtiyorlar insana.

Ortam - 8 Aralık 1994

Doruktakiler

Şifa Nesim

Bravo Işın, bravo Yaşar, bravo Osman ve bravo Erol... KKTC'de tiyatroyu yaşatma savaşı veren bu güçlü ekibe "Ölüm ve Kız" oyununu izledikten sonra böyle bir kutlama yapmayı kendime borç bildim.

Işın Refikoğlu ve Osman Alkaş "Ölüm ve Kız" oyununda...

KKTC seyircisine doyumsuz bir oyun izlettiler. Güçlü bir eser, güçlü ve deneyimli bir elden geçerek, yine güçlü, meslek yaşamlarının doruklarında deneyimli oyuncular tarafından izleyiciye sunulduğu zaman işte böyle bir doyumsuzluk yaşanır. Oyunda, danslarıyla Beliz ve sahne tasarımıyla Aşık Mene gibi yine çok başarılı bir sanatçının katkıları göz ardı edilemez. Çok yönlü bir sanatçı olan Aşık Mene yine sanatını döktürmüş... Dansın zirvesindeki Beliz insanı adeta kıskandırıyor.

Ekip çalışmasına inanan biri olarak bu güçlü ekibe bir kez daha teşekkürler. Sanırım Işın Refikoğlu'nun çizdiği kompozisyon uzunca bir süre belleklerden silinmeyecek. Oyunda yaşadıklarını o kadar gerçek canlandırdı ki, oyunla birlikte aynı duyguları yaşadık, hissettiklerini hissettik., yüreğimiz daraldı, isyan ettik. Bravo sana Işın. Ne iyi ettiniz de bu oyunu sahneye koydunuz.

Kıbrıs - 4 Şubat 1995

Ölüm ve Kız

Oktay Öksüzoğlu

Nedense ülkemizde hangi oyuna gitsem, o oyunu izlerken beynimdeki bir merkez oradan beni alıp taa Türkiye'ye taşır. Türkiye'nin Devlet ve Özel Tiyatroları ile yerel tiyatrolarımızı karşılaştırmadan edemem. O zaman da doğrusu, çoğunlukla içim burkulur, izlediğim oyuna konsantre olamadığımdan da, keyif alamam.

İşte bu yüzdendir ki, çoğu zaman yerel tiyatro sanatımız konusunda olumlu yorumlar yapmam mümkün olamıyor. Olumsuzluk yansıtarak, yerel tiyatro yönetmenlerimizi ve sanatçılarımızı kırmaktansa, yüreksizlendirmektense, tiyatro eleştirisi yapmamayı yeğler duruma düştüğüm de gerçekti. Bu sıkıntılı durumumdan beni kurtaran, geçen Cuma akşamı, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sahnelediği ÖLÜM VE KIZ oyunu oldu. Ariel Dorfman'ın yazdığı, Filiz Ofluoğlu'nun dilimize çevirdiği bu oyunda, çirkin siyasal gerçeklerle, insanların birbirlerine çektirdikleri haksızlıklar, acılar ve adaletsizliklerin, küçücük bir mekanda ve iki perdelik bir zaman dilimi içinde, tüyler ürperten, yürekler yakan bir yaşam dramını izleyip alkışladık. Bu oyunu izlerken gönülden alkışladığımız Işın Refikoğlu (Paulina), Erol Refikoğlu (Dr Roberto), Osman Alkaş (Gerardo) ve Beliz Zilci [Dans eden kız], bizleri bir avuç Kıbrıs Türk Tiyatro sanatçısının ulaştığı mükemmel sanat çizgisine taşıdı.

Mutlu olduk... Ve Lefkoşa Türk Belediyesinin o küçücük salonundan ayrılırken, gerçekten yerel tiyatro sanatımız adına gururlandık.

Yönetmen Yaşar Ersoy ve sahne tasarımını üstlenen Aşık Mene, bu başarılı oyunun izleyiciler üzerindeki etkisini artırabilmek için, dekor, ses, ışık üçgenini, sahnedeki dört usta oyuncu ile gerçekten mükemmel birleştirdiler. O küçücük sahneyi donatan dekorlar, üzerlerinde yer yer: yansıyan ışıkla ve renkle, sesle öylesine anlamlı bir dünya köşesi yaratı ki; sanatın, usta bir sanatçı elinde ne kadar derin anlamlar yansıtabileceğini gördük ve sevindik.

ÖLÜM VE KIZ oyununu bütün politikacılarımızın ve hukukçularımızın da mutlaka görmesinde, halkımızın ve genç demokrasimizin adına samimiyetle yararlar görüyorum.

Hey!.. Dünyada hala işkence var, insan onuru hala paramparça ve bugün kendi ülkende her gün yaşadığın değişik tür İŞKENCELER karşısında SEN EVET SEN ne yapıyorsun ? Ne yapıyorsun ?

Neriman Cahit 8.12.1994

Tiyatromuzu taşıdıkları bu nokta, açtıkları ufukla hepimiz kendi sınırlarımızı ve toplumsal sınırlarımızı bir kez daha değerlendirme fırsatı yakalamış olduk.

Ayşen Dağlı 2.12.1994

Ölüm ve Kız

Mahide Ergün

İnsanlarımızı yönetmeye talip olanların, adaletimizin hassas terazisini ellerinde tutanların, bu görevin iyi yapılamamasının, toplum ve bireyler üzerinde yarattığı müthiş depremleri yansıtan bu oyundan, alacakları dersler mutlaka vardır.

Yararlıyı ve rahatlatıcıyı bulmamın ve yaşatmanın yolu, bu konulardaki olumsuzlukları bilmekten geçer. Bu oyunun hazzını Kıbrıs Türk tiyatro severlere yaşatan bütün sanatçıları ve onlara destek olan herkesi yürekten kutlarım.

Halkın Sesi - 30 Ocak 1995

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun oynadığı oyunun adı "Ölüm ve Kız".

Oyun baştan sona gerilim dolu. Öylesine etki altında kalıyorsunuz ki, alkışlamayı bile unutuyorsunuz. Ben, bir de Ankara Sanat Tiyatrosu'nu (AST), Genco Erkal'ı izlerken böylesine yoğun duygular içine girer, günlerce etkisi altında kalır ve düşünürdüm.

"Ölüm ve Kız" oyununu izlediğim zaman da son derece huzursuz oldum. O gece uykum kaçtı. İnsanın insana yaptıkları, yapabildikleri karşısında utandım ve üzüldüm. İşkence ve zulüm yalnız baskı rejimlerinde olmaz. Günlük hayatımızda da bu davranışlara, davranış biçimine dönüşememiş, ama ilk fırsatta uygulanmaya hazır düşüncelerle karşılaşmaktayız. İsteklerimizin zorla kabul edilmesi için yapılan her davranış bana göre işkencedir. Nitekim, sonundaki ayna sahnesi, bunu açıklıkla vurgulamaktadır.

LBT'nin kuruluş şartlarını hatırlarsak, sanatçı eksikliğini, maddi olanaksızlıkları da göz önüne alırsak, oyunların nasıl bir özveri ve çaba içinde gerçekleştiğini anlar, elde edilen başarının nelere rağmen elde edildiğini görürüz. Bu da takdir duygularımızı katmerleştirir.

15'inci yılını dolduran Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun tüm yükünü, yıllardır Yaşar Ersoy, Işın-Erol Refikoğlu, Osman Alkaş ve Hasan Anılır sırtlarında taşımaktadırlar. Her yıl oyun çıkarmak zorunluluğunu ve sorumluluğunu yüreklerinde hissetmişlerdir. İşte bu sorumluluk ve zorunluluk, onları hep daha iyiye, daha güzele götürmüştür.

Sahneledikleri "Ölüm ve Kız" işte böyle bir çabanın sonunda ortaya çıkmış, görülmeye değer bir oyun.

Ortam – 21 Aralık 1994

"Ölüm ve Kız" ve Sınırlarımız

Ayşen Dağlı

Tiyatronun ne olup ne olmadığı hakkındaki görüşlerini henüz netleştirmemiş olanlar, lütfen bu oyunu kaçırmasınlar.

"Evet sınırlarımız var ama o sınırlar içinde çok şeyler yapabiliriz" diyor Ölüm ve Kız. Ve tiyatronun bütün sınırlarını zorluyor. Dekor, müzik, ışık, oyun gücü... İlk kez bir tiyatroda izleyici olduğumu unuttum. Şimdiye kadar sayılı, çok iyi yönetmenlerin

Erol Refikoğlu, Işın Refikoğlu ve Osman Alkaş "Ölüm ve Kız" oyununda...

ürünü birkaç filmde, en yoğun duygularımla yaşanılana şahitlik etmek olurken etkilenimim bu oyunda teker teker her kimliğe eriyip karıştım. Kadına, erkeğe, iyiye, kötüye... Kendi gerçeğim zamanda ve türlü sistemler yönetimler içinde darmadağın yaralı, öfkeli, zavallı, umutlu, yaşamla ölüm arasında gidip gelen, acılı, gergin bir insan gerçeğiydi sadece.

Bunca açık, bunca basit birey niye bu kadar karışıyor, çözümsüzleşiyor, kanıyordu durmadan?

Bu soru oyunun başından sonuna kadar zonkladı kafamda.

Çaresizliğin, arada kalışın, öfkenin, şüphenin gerilimini, sevgiyle, hoşgörüyle, emekle, inançla dağıtmaya çalışarak. Bugünümüzün siyasi, sosyal yaşamında ne güzel çoğalıyor, "unutmak hayır ama yeniden başlamak için anlamak, hoş görmek ve bağışlamak".

Her insanı kendi aklına ve yüreğine, anılarını yatıracağı bir masada otopsi yapmaya çağıran Ölüm ve Kız, toplumsal gerçeğimizle de ancak sosyal, kültürel ve siyasi tarihimizi bir masaya yatırarak yapacağımız otopsiyle buluşabileceğimizi hatırlatıyor.

LBT'yi bugüne getiren inancın ve emeğin önünde saygıyla eğiliyorum. Tiyatromuzu taşıdıkları bu nokta, açtıkları ufukla hepimiz kendi sınırlarımızı ve toplumsal sınırlarımızı bir kez daha değerlendirme fırsatı yakalamış olduk.

Dilerim Sn. Yaşar Ersoy Ölüm ve Kız'dan sonra bir daha müdür ve yönetmen arasındaki farkı açıklamak zorunda kalmaz. Ölüm ve Kız'a sonsuz teşekkürler.

Ortam - 2 Aralık 1994

Işın Refikoğlu

Hasan Kahvecioğlu

Işın Refikoğlu, Belediye Tiyatrosu'nun "Ölüm ve Kız" oyununda sanatının doruklarında, müthiş bir performans sergiledi. İnsan bu oyunda o sarsıcı dekorun "kabus"u içinde geçmişini sorgulamaya başlıyor.

Hiç öfke coşar mı? Ya da insalık bilinciyle sarmalanıp bir "yaşama sevinci"ne dönüşebilir mi?

Belediye Tiyatrosu'nda "Ölüm ve Kız" oyununda Işın Refikoğlu'nu izlerken, bir karanlıklar denizinde bu soruların yanıtını arasınız. Işın'ın, zapdedilmez, durdurulmaz öfkesi sizi kabuslardan örülmüş bir zaman tünelinde kendi kendinize hesaplaşmaya değin götürür.

Durup belleğinizi sorgularsınız. Acaba ben de bir işkenceci miyim yoksa? Savaşların geçmiş çatışmaların içinden geçerken adına "insan" denen birilerine eziyet ettim mi? Karanlığa sıkmak zorunda kaldığım kör kurşunlar bir "insan" hedefini vurdu mu? Bir tutsağa, bir çaresize, bir kadına, bir çocuğa "ağrı" ya da "acı" verdim mi?

Işın; sahnede sanki dünyadaki tüm insanları yakalarından kavramış ve sorgulamaktadır. Gerginliğin doruklarına endekslenmiş beyniniz ve kalbinizle bu yakanızdaki "el"i duyumsuyorsunuz.

Osman Alkaş ve Işın Refikoğlu "Ölüm ve Kız" oyununda...

Muthiş bir oyunculuk yeteneği, olağanüstü bir performansla, diktatörlük döneminde işkence görmüş bir genç kızı canlandırıyor Işın Refikoğlu.

Oyunda; müzik ve danslar Işın'ın oyunu ile birleşince "kabus" dehlizlerinde kendi kendinizin sorguculuğuna soyunursunuz.

Tabi bu kadarla da kalmıyor. İtiraf edilmiş bir "işkenceci"lik itiraf edilmemiş nicelerini gündeme getiriyor. Daha da önemlisi "işkenceye karşı" tutumları, yargıları, sessizliği, pasifliği sorgulamaya yarıyor.

İşkenceci olmak ya da işkencecilere çanak tutmak, görüp susmak, hepsi, hepsi "Ölüm ve Kız" da sizi çarpıp silkeliyor...

İki deneyimli sanatçı Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu'nun oyundaki "tümleyici" işlevleri, Yaşar Ersoy gibi bir "usta" ve dekorcusundan, ışıkcısına bir kolektivizm ile birleşince müthiş bir keyif verdi. Hepsini ayakta alkışlıyorum.

Ortam - 19 Aralık 1994

Işın Refikoğlu, Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu "Ölüm ve Kız" oyununda...

Işın Refikoğlu ve Osman Alkaş "Ölüm ve Kız" oyununda...

LBT'de YÖNETMEN Anlayışı

Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi tarihine baktığımızda, 1908'de meşrutiyetin ilanıyla başlayan batılı anlamda tiyatro hareketinin 1960'lı yıllara kadar dernekler, cemiyetler ve spor kulüpleri ile yürütüldüğünü görürüz. Bu yapılan tiyatro, Türkiye'deki tiyatronun etkileri ya da aktarmacılığıyla yaşam bulur. Bu sürede Kıbrıs Türk tiyatrosu amatör olarak yapılır... Oyuncu, yönetmen, tasarımcı ve tiyatronun diğer unsurları hep amatör olarak farklı meslek gruplarından (avukat, öğretmen, memur vs.) oluşur. Bu ekiplerin içinde en akil olan, sözü dinlenen kişi de ekibin çalıştırıcısı, lideri yani yönetmeni konumundadır.

Ankara Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümü'nden mezun olup Lefkoşa'ya dönen Üner Ulutuğ öncülüğünde 1963 Şubat'ında kurulan **"İlk Sahne"**, Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde bir dönüm noktası olur. Özel tiyatro niteliğinde kurulan "İlk Sahne" 1965 yılında Cemaat Meclisi kararı ile ödenekli bir kimliğe kavuşturulur ve "Kıbrıs Türk Tiyatroları İlk Sahne" olarak adlandırılır. İşte bu süreçte Üner Ulutuğ'la birlikte Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde yönetmen kavramını görürüz. Yönetmenlik bu süreçte filizlenmeye, ürünler göstermeye ve kendini belli etmeye başlar. Bu, çerçeve sahne gerçeği içinde, Stanislavski'nin getirdiği gerçekçilik üslubu akımı çerçevesinde, dördüncü duvar gerçeği ile yazar merkezli bir yönetmenliktir. Yazar, oyununda 65 cm yüksekliğinde divan yazmışsa, sahneye aynı ölçülerde divan yapılır, yazar, oyuncu sağdan girmeli diye belirttiğinde, oyuncu mutlaka sahneye sağdan girer ve dekor dahil herşey yazarın istediği gibi yapılır. Hatta metin üzerinde bir kısaltma, budama veya ekleme yapılamaz... Metin, noktasına, virgülüne kadar yazarın belirttiği gibi oynanır. Bu anlayış 1970'li yılların sonlarına kadar sürer.

Ancak 1970'li yılların ikinci yarısında Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş'ın Ankara Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümü'nden mezun olup Kıbrıs'a dönmeleri ile K.T. Devlet Tiyatrosu'nda yazar merkezli oyun sahneye koyma yerine, yazarın metnini çağa, toplumsal koşullara göre yorumlayan yönetmen eksenli sahneye oyun koyma anlayışı geliştirilir. Bu anlayış K.T. Devlet Tiyatrosu'nda sancılar yaratır... Mevcut yöneticilerle, yönetmen eksenli sahneye oyun koyma anlayışını savunanlar arasında tartışmalar ve gerginlikler yaşanır. Bu tartışmalar ilk kez 1975 yılında sahnelenen Kleist'in "Kırık Testi" oyununda Haldun Marlalı'nın "Ademin Kavuğu" olarak uyarladığı oyunda görülür. K.T. Devlet Tiyatrosu'nda yaşanan bu tartışmalar LBT'nin doğuşuna kadar devam eder.

Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ne yönetmen eksenli sahneye oyun koyma anlayışı K.T. Devlet Tiyatrosu'nda Yaşar Ersoy'un sahnelediği oyunlarda ortaya çıkar. Ve LBT'nin kuruluşu ile birlikte "Yönetmen Tiyatrosu" anlayışı LBT'nin bir kimliği olarak şekillenir.

Yönetmen tiyatrosu anlayışı metni yazarın sunduğu gibi oynamak değil, yönetmenin yorumu ile sahneye koymaktadır. Yönetmen tiyatrosunda edebiyatın ölçüleri değil, tiyatronun ölçüle-

ri geçerlidir. Edebiyatçı için bir yapıtın anlamı her çağda aynıdır; ama tiyatro yönetmeni bir oyun metnini kendi döneminin, kendi ülkesinin, kendi toplumunun meselesine denk düşürmek ve seyircisi için yaşanır duruma getirmekle yükümlüdür.

Yirminci yüzyılda sahnedeki bütün unsurların uyum içinde bütünlüğünü sağlayacak bir estetikçi, bir düşünür ve bir örgütçü olarak tiyatroda yer alır yönetmen... Ve bir yandan kendini geliştirirken, öbür yandan da yazarı, oyuncuyu ve seyirciyi ileriye götürmek yükümlülüğündedir.

Yönetmenin örgütçü niteliği kolektif bir sanat olan tiyatroda çok önemlidir. Çünkü birden çok insanla yapılan tiyatronun başarıya ulaşabilmesi ve sürekliliğini sağlayabilmesi için yönetmenin örgütçü kimliğe sahip olması gereklidir. Bu örgütçülük gücünü despotizimden değil, paylaşımdan, ortak yaratımdan, ekip ruhundan alır. Bir örgütçü olarak yönetmen, tiyatronun tüm çalışanlarını ve seyirciyi de aynı estetik ve düşünsel amaçlar doğrultusunda örgütleyebilmelidir.

Tiyatroyu bugünün, şimdinin sanatı olarak kabul eden LBT, Antik Yunan oyunlarını da, Sheakspeare oyunlarını da, modern oyunları da bugünün seyircisine sahneleyecek şekilde yorumlar. Eğer bu oyunlar dönemlerinde nasıl oynanıyorsa aynı şekilde bugün sahnelenseler tiyatro sanatı yaşayamazdı. Ancak müzelik olurdu. LBT'nin yönetmen anlayışında gündemi karşılamak esastır. Çağdaş bir İngiliz ya da Türk oyun yazarı, bir oyun metnini bugün yazmış da olabilir... Bu metni bugün Kıbrıs'ta sahneleyecekseniz, Kıbrıs'ın toplumsal, tarihsel, kültürel, siyasal meselelerine denk bir yorum ve yaratıcılıkla, dramaturgisi ve rejisi yapılırsa gündemi karşılayabilir ve seyircisiyle buluşabilir. Kısacası yönetmen, ne dediğini, kime dediğini, nasıl dediğini, ne zaman ve nerede dediğini biliyor olacak... Ve sahneye koyacağı oyunun yorumunu ona göre yapacak. Çünkü tiyatro yaşayan bir sanat ve o an seyirciyle oynadığı anda oluşan bir sanat dalıdır. Öncesi ya da sonrası yoktur. Bu nedenle LBT 30 yıl boyunca sahnelediği oyunları yönetmen tiyatrosu anlayışıyla sahnelerken **"tiyatroyu bugün burada, bu ülkede, bu tarihsel kesitte, bu toplumsal katmanlara, bu binada, bu seyirciye yaptığının"** bilincinde hareket ederek yorumlar.

Sahnedeki bütün unsurların uyum içinde bütünlüğünü sağlayacak bir estetikçi, bir düşünür ve bir örgütçü olarak tiyatroda yer alır yönetmen...

Belirtilen bu hususları gözardı eden yönetmen ya da tiyatro, seyircisinden uzaklaşır ve kopar. Bu nedenle yönetmen, sadece bir oyunu sahneye koymakla yükümlü değildir; seyirciyi tiyatroya bağlamak, onun meselelerine ışık tutmak ve düşlediği hayatı, seyircisiyle paylaşmakla da yükümlüdür.

Başta da vurguladığımız gibi yönetmen bir estetikçi, bir düşünür, bir örgütçüdür. LBT bu anlayışla 30 yıl boyunca seyircisini oluşturur... Ve onlarla 30 yılı birlikte yürür... Çünkü herşey seyirci içindir.

Vatandaş 95

Genç Oyuncular 1994-1995

LBT'de Her Yaşa Bir Oyun

LBT, 1994-95 tiyatro döneminde "Ölüm ve Kız" oyunundan sonra üç oyun birden izleyiciye sunar: Çocuklar için "Uçan Şemsiye", gençler için "İnsan Hakları" ve büyükler için "Vatandaş 95".

"Vatandaş 95" oyununu Yaşar Ersoy, "Uçan Şemsiye" oyununu Osman Alkaş yönetir. "İnsan Hakları" oyunu ise gençlerin ekip halinde çalışmasıyla sahnelenir. Çevre sorunlarını konu alan "Uçan Şemsiye" oyununun müziğini Deniz Çakır, "Vatandaş 95" oyunun müziğini ise Ahmet Okan yapar, 15 yıl önce "Vatandaş Oyunu"nu sahneledikleri için K.T. Devlet Tiyatrosu'ndaki görevlerinden uzaklaştırılan ve LBT'yi kuran sanatçılar, oyunu yeniden yaptıkları dramaturji çalışmasıyla güncelleştirerek "Vatandaş 95" adıyla izleyiciye sunarlar.

İşsizlik, pahalılık, sağlık, bürokrasi sorunlarını eleştirel bir bakış açısıyla ele alan oyun izleyenleri yaşananlar üstüne hem güldürür hem düşündürür. "Vatandaş 95" oyunu bu sefer geçmişte oluduğu gibi ***"Hainlik! Bölücülük! Komünistlik!"*** gibi iddialarla suçlanmaz.

Oyunda yer alan güncel konuların, açık biçim ve ortaoyununun unsurlarıyla sahnelenmesi; taşlama, yergi ve alayın ön planda olması izleyicinin beğenisini artırır.

29 Mart 1995 tarihli Kıbrıs gazetesinde Sertaç Görgüner, salonu ağzına kadar dolduran seyircinin sanatçıları ayakta alkışladığını yazar.

13 Nisan 1995 tarihli Ortam gazetesinde de Neriman Cahit, ***"Vatandaş Oyunu 15 Yıl Sonra Yeniden Sahnede..."*** başlıklı yazısında, oyunun güncelliğini yitirmediğini, 15 yıl önce de toplumun aynı sorunlarla cebelleştiğini vurgular.

27 Mayıs 1995 tarihli Kıbrıs gazetesinde ise Ahmet Tolgay, ***"Sıradan Vatandaşın Değişmeyen Serüveni"*** başlığıyla yayımladığı yazının sonunu şöyle bitirir:

"Güldürürken derinden düşündüren bu oyun, sevgili ülkemizdeki yaşamı daha bir güzelleştirmek ve çağdaşlaştırmak için yürütülen çabalara, sanatın gücüyle yapılmış bir katkı olarak görüyoruz. Bravo Lefkoşa Belediye Tiyatrosu."

"Uçan şemsiye" çocuk oyunu tüm ilkokul çağındaki çocuklara; "İnsan Hakları" adlı gençlik oyunu ise orta dereceli okullardaki gençlere sunulur.

LBT'nin Vatandaş Oyunu 15 Yıl Sonra Yeniden Sahnede

Neriman Cahit

Yaşananlara bir başkaldırı. L.B. Tiyatrosu tam 15 yıl önce sahnelediği "Vatandaş" oyununu tekrar seyircinin karşısına getirdi. Bunu yaparken de geçmişin basit bir tekrarı değil, sivilcelerin (vurdumduymazlık, kıskançlık, tembellik, üçkağıtçılık, dedikodular, enflasyon, devalüasyon, işsizlik, göç, insani değerlerin kaybı, seçim pazarlıkları, geçim zorlukları, hükümetler, muhalefetler, dostluklar, umutlar, umutsuzluklar, intiharlar) tedavi edilmesi yerine yara olduğu, kendine inancını ve geleceğe güvenini yitiren toplumumuzda toptan bir sorgulamayı yansıtarak.

Oyundaki her şeye (vatandaşın çektikleri ve yaşadıklarından ders alıp bilinçleneceğine olayları / yaşamı / kendini ve kişileri sorgulayacağına, her bunalıma girdiğinde bunların yerine bir tekme daha yiyerek kendine gelen vatandaşın) bir bakıma bizlerin sorunu ve durumunun trajikomik yansımasıdır sahneye. Bir bakıma geçmiş-şimdi ve dolayısıyla geleceğimizin sahnelenişi.

OYUNDA YER ALAN GÜNCEL KONULARIN, AÇIK BİÇİM VE ORTAOYUNUNUN UNSURLARIYLA SAHNELENMESİ; TAŞLAMA, YERGİ VE ALAYIN ÖN PLANDA OLMASI İZLEYİCİNİN BEĞENİSİNİ ARTIRIR.

Bu sizin trajedinizdir. Bu toplumun trajedisidir. Bu, kaderinizi elinde tutanlara, korkunun, bilinçsizliğin, edilgenliğin arasında kıstırılmış bizlerin ve toplumumuz insanının öyküsüdür. Ben 15 yıl önce de izlemiştim bu oyunu. Ve tıpatıp aynı şeyleri duyumsamıştım.

Ne acı bir geliş/me/mişlik...

Oyunu Yaşar Ersoy uyarlamış ve sahneye koymuş. Belki seyircinin belleğine iyice kazınsın diye davullu-zurnalı, hızlı ve yüksek tonda bir müzik (ki sanırım böylesi yakışıyor Vatandaş 95 oyununa. Çünkü tipik bir çağdaşlaştırılmış orta oyunu...)

LBT dörtlü as'ı (Işın-Erol Refikoğlu, Osman Alkaş, Yaşar Ersoy) yanında Kemal Tunç, Yücel Köseoğlu, Beliz Zilci, Ahmet Karabiber ve Rıza Şen'le güzel bir birlikteliği sergiliyorlar. Vatandaş 95'i bir ölçüde zevkle izlenebilir kılan oyuncuların içten ve yerine oturmuş yorumları.

15 yıl neredeyse hiç değişmeyen toplumsal olaylar özgün bir anlayışla, yine taşlamalarla dolu içten bir yaklaşımla kotarılmış. Müzik öğesi katılarak, toplumsal eleştiri sivrileştirilerek.

Tiyatroda belli bir düzeyi tutturmuş LBT. "Ölüm ve Kız" oyunundaki düşünsel boyuta karşın, bu oyunda görsel ve düşünsel boyut öne çıkarılmış ve bunların yanına bir "çocuk" ve bir de "gençlik" oyunu eklenmiş. Az şey değil bir tiyatro sezonu için.

LBT Lefkoşa için bir şans sayılmalı.

Ortam - 13 Nisan 1995

Vatandaş'ın Oyunu

Sertaç Görgüner

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, on beş yıl önce sahnelendiği zaman olaylar yaratan "Vatandaş Oyunu"nu günümüze uyarlayarak yeniden halkın beğenisine sundu.

"Vatandaş 95" adlı oyun, Dünya Tiyatrolar Günü olan önceki akşam Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda sahnelendi.

Lefkoşa Belediye Başkanı Şemi Boranın da izlediği oyun, salonu ağzına kadar dolduran izleyiciler tarafından ayakta alkışlandı.

1980'den Günümüze

"Vatandaş Oyunu" ilk kez 1980 yılında kendilerine "Çağdaş Sanatçılar" adını veren bir grup oyuncu tarafından sahnelenmişti. Erol Refikoğlu, Osman Alkaş, Işın Refikoğlu ve Yaşar Ersoy adlı bu oyuncular o yıllarda aynı zamanda Devlet Tiyatroları'nda görev yapmaktaydı.

Vatandaş Oyunu, vatandaşın sorunlarını irdeleyerek gündeme getiriyor, şakacı ve alaycı bir yaklaşımla hükmeden kesimlere adeta başkaldırıyordu. Oyun, izleyenleri bir yandan güldürürken, diğer

Afiş: Hüseyin Çakmak

Vatandaş 95

Yazan
Genç Oyuncular

Uyarlayan ve Yöneten
Yaşar Ersoy

Özgün Müzik
Ahmet Okan

Müzik Düzenleme
İlkay İdris

Işık
Fırat Eseri

Sahne Amiri
Rıza Şen

Oynayanlar
Osman Alkaş
Erol Refikoğlu
Yaşar Ersoy
Kemal Tunç
Yücel Köseoğlu
Işın Refikoğlu
Rıza Şen
Beliz Zilci
Ahmet Karabiber

Orkestra
Piyano/**Mevhibe Çıraklı**
Trompet/**İlkay İdris**
Saksafon/**Hüseyin Kutruza**
Davul/**Hüseyin Hoca**

Osman Alkaş , Yaşar Ersoy, Işın Refikoğlu ve Erol Refikoğlu "Vatandaş 95" oyununun provasında...

yandan da yaşanan olumsuzluklara acımasız eleştiriler getiriyordu.

Bu durum, kimilerinin hoşuna gitmedi. Yetkililer, "Vatandaş Oyunu"na savaş ilan etti. Oyunda rol alan sanatçıların Devlet Tiyatroları'ndaki görevlerine son verildi. Bunun üzerine dönemin Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı, oyunculara destek verdi ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun temeli de böylece atılmış oldu.

Vatandaşlar, o yıllarda, "Vatandaş Oyunu"nu izlemeye gitmekten bile çekiniyordu. İşlerini kaybetme, vatan hainliği ile suçlanma ya da terfi alamama gibi durumlar söz konusu olabilirdi. Oyunu izlemeye giden basın mensuplarından, konukların fotoğrafının çekilmemesi özellikle isteniyordu.

1980'den günümüze sorunlar değişmedi, hep aynı kaldı. Günümüz KKTC'sine uyarlanan "Vatandaş 95"te de yine aynı sorunlar var.

Devlet dairelerinde dedikodu yapan memurlar, devlet hastanelerinde "özel" kontrol yapıp para isteyen doktorlar, göremeyen, duyamayan ve konuşamayan devlet çalışanları. Her şey aynı kaldı.

On beş yıllık dönemde yalnızca iki şey değişti: "Danışman olup halkı unutan sendikacılar" ve korkusuzca tiyatro izlemeye gidebilen vatandaşlar... Kimbilir belki de demokrasiyi öğrenmeye başlıyoruz.

Genç oyuncular tarafından yazıldığı belirtilen "Vatandaş 95" oyununu günümüze Yaşar Ersoy uyarladı. Ersoy, aynı zamanda oyunun yönetmeni. Müzik ise Ahmet Okan'a ait.

Erol Refikoğlu, Osman Alkaş, Işın Refikoğlu ile Yaşar Ersoy'dan oluşan 1980 yılındaki "Vatandaş Oyunu"nun çekirdek kadrosuna ek olarak, "Vatandaş 95"te Kemal Tunç, Yücel Köseoğlu, Beliz Zilci, Ahmet Karabiber ve Rıza Şen de rol alıyor.

Oyunda KKTC'nin en etkili ve yetkili kişisi rolünü üstlenen Kemal Tunç'un hükümet bozma-kurma çalışmaları hayli ilginç.

Dikilitaştan geçip, Meclise yürüyen, oradan da hastaneye giden vatandaşın başına gelenler doğrusu izlenmeye değer. "Türküm, doğruyum, çalışkanım" diye başlayarak, "fena halde dolu" olduğunu dile getiren vatandaşın, ülkenin varlığını "köşeyi

Vatandaşlar, o yıllarda, "Vatandaş Oyunu"nu izlemeye gitmekten bile çekiniyordu. İşlerini kaybetme, vatan hainliği ile suçlanma ya da terfi alamama gibi durumlar söz konusu olabilirdi. Oyunu izlemeye giden basın mensuplarından, konukların fotoğrafının çekilmemesi özellikle isteniyordu.

Sertaç Görgüner 29.3.1995

dönen adama" armağan etmesi de mutlaka ilginizi çekecektir.

"Sosyal Sosisli Konut Projesi"nin başına gelenleri izlerken ya gülecek ya ağlayacaksınız. Ama en mutsuz durumda bile umutlu olunabileceğinin farkına varıp yarınlara ümitle bakabileceksiniz.

Bu oyun, vatandaşın oyunu, bu oyunda kendinizi bulacaksınız.

Kıbrıs - 29 Mart 1995

Sıradan Vatandaşın Değişmeyen Serüveni

Ahmet Tolgay

Tiyatro mevsiminin artık kapanmak üzere olduğu bugünlerde, Lefkoşa Belediye Tiyatrosunun yıllar sonra rötuşlayarak yeniden sahnelediği VATANDAŞ 95 oyunu yoğun bir ilgiyle izleniyor.

Turneye de çıkarılan bu oyunun, bu gidişle önümüzdeki yıllarda da güncelliğinden bir şey yitirmeden, repertuara alındığında, ilgi odağı olmayı sürdüreceğine inanıyoruz.

Çünkü oyunda yorumlanan konular, sorunlar ve karakterler tüm canlılıklarıyla hep vardır ve var olmayı sürdürecektir. İşte burada insan ister istemez karamsarlığa kapılıyor. Bir kez de sahnede yankılanan bu denk açık ve uyarıcı eleştirilere karşın yozlaşmalar, çıkarcılıklar, erdemsizlikler ve genel olarak bozuk düzen son hızla sürüyor diye! Toplumsal gelişme, değişen değer yargılarının vadisinde, negatif bir yönde, başını almış doludizgin gidiyor.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları, eskimeyen ve asla eskimeyecek olan VATANDAŞ oyunuyla ve en derinlikli kara güldürüyle bu ürpertici olguya parmak basmakta.

Yücel Köseoğlu, Erol Refikoğlu ve Kemal Tunç "Vatandaş 95" oyununun provasında...

Güldürürken derinden düşündüren bu oyunu, sevgili ülkemizdeki yaşamı daha bir güzelleştirmek ve çağdaşlaştırmak için yürütülen çabalara, sanatın gücüyle yapılmış bir katkı olarak görüyoruz. Bravo LBT.

Ahmet Tolgay 27.5.1995

İşin asıl ilginç yanı, bu kötü gidişattan sorumlu olanlar ve bizatihi sahnede eleştirilenler de, tiyatro salonunda arz-ı endam edip, hiçbir algılama ve etkilenme duyarlılığı göstermeden oyunu kahkahayla izleyebiliyorlar.

Yaşar Ersoy'un yönettiği oyunda, özellikle Erol Refikoğlu ile Osman Alkaş ikilisinin sergilediği müthiş performans, sahneden salona sürekli enerji dalgaları yayıyor. Elindeki kısıtlı malzemeyi ve olanağı özenle kullanırken sahnede de oyuncu olarak sorumluluk yüklenen Yaşar Ersoy'un doğaçlamalarının getireceği aksamalardan oyununu korumak için çaba harcadığını gözlemledik. Oyunda Kemal Tunç olsun da doğaçlama olmasın mı? Sanıyoruz Tunç sevimli doğaçlamalarıyla yöneticinin ve oyun arkadaşlarının karabasanı olma özelliğini bu olgunluk döneminde hala koruyor. Her şeye karşın Tunç, deneyimli oyuncu Yücel Köseoğlu ile birlikte bir kez daha çarpıcı bir düo oluşturuyor. Işın Refikoğlu, her rolün usta yorumcusu olduğunun yeni bir kanıtını sunuyor.

Güldürürken derinden düşündüren bu oyunu, sevgili ülkemizdeki yaşamı daha bir güzelleştirmek ve çağdaşlaştırmak için yürütülen çabalara, sanatın gücüyle yapılmış bir katkı olarak görüyoruz. Bravo LBT.

Kıbrıs - 27 Mayıs 1995

Vatandaş 95 Oyunu Ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Üzerine

Mehmet Ulubatlı

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun oyunlarını ilk kurulduğu yıllardan beri izlemeye çalışıyorum. Belli bir kitle yakalamak ve tiyatronun temel prensiplerini oluşturmaya çalıştıkları için, bölgelerdeki salon yetersizliği (daha doğru bir deyişle yokluğu) nedeniyle, turneye çıkamıyorlar. Bu yüzden Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun birçok oyununu Lefkoşa'da önceleri eski binalarında, daha sonraları ise yeni bi-

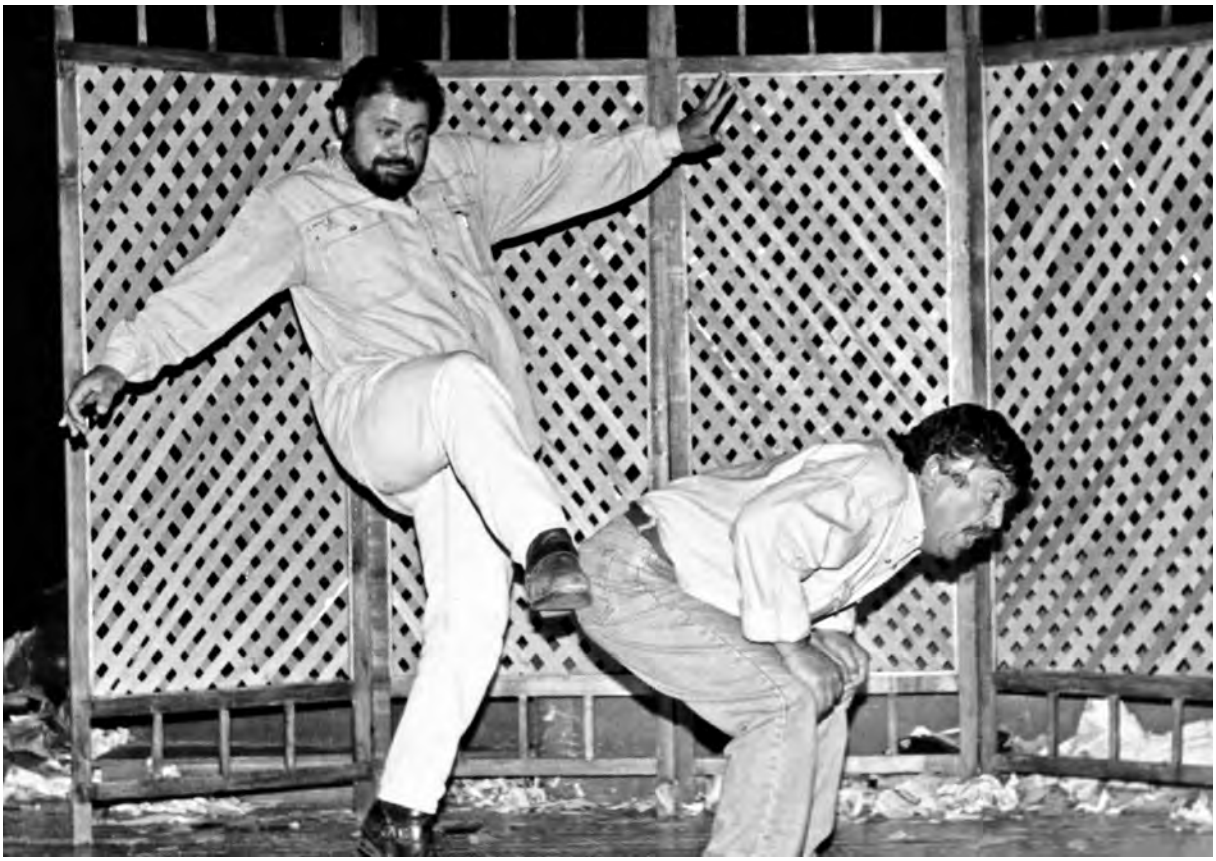

Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu "Vatandaş 95" oyununun provasında...

nalarında izleme fırsatı buldum. Samimiyetle söylemek gerekirse, kuruluştan bugüne kalite ve düzeylerinde rasyonel bir artış gözlemledim. Özellikle son birkaç yılda, iyi bir tiyatro izleyicisi için oldukça doyurucu bir konumda oldukları da yadsınamaz bir gerçek.

Devlet Tiyatrolarının uzun yıllardan beri içerisinde bulunduğu kısır döngü (son dönem yeni arayışlara rağmen) , amatör tiyatroların bilinen açmazları, pek fazla mesafe katedememelerine neden oldu. LBT ise düzeyli çıkışını sürdürerek, bugün neredeyse tek alternatif olarak öne çıktı. Bunda hiç kuşku yok ki, iyi bir oyuncu kadrosu, Yaşar Ersoy gibi yenilikçi ve deneyimli bir yönetmen, doğru zamanda doğru oyun seçimleri ve zamanla iyi bir tiyatro altyapısının oluşturulmasının da önemli katkıları vardır. Tüm bu etmenler LBT'ye çok iyi bir ivme kazandırmıştır.

Ancak,

Daha önceki oyunlarında da mutlaka ki bazı ufak tefek eksiklikleri ve yanlışları olmuştur. Fakat bu bende bir zaman karamsarlığa ve kötü düşünceye sebep olmamıştır. Ne de daha önceki oyunlarla ilgili bazı ayrıntıları yazma ihtiyacını duymuşumdur. Çünkü LBT iyi bir gelişme içerisindeydi ve ayrıntılar gidişata tesir etmeyecek boyuttaydı, ta ki "Vatandaş 95" oyununa kadar.

Mağusa Çamlık Spor'un organizesiyle 2 Haziran 95 cuma gecesi Salamis Antik Tiyatroda "Vatandaş 95" oyununu izledim ve doğrusu hayal kırıklığına uğradım.

Bilemiyorum belki de Antik Tiyatronun devasa cüssesinde kaybolan seyirci karşısında ve değişik bir mekanda alışılmışın dışında bir sahne ve tasarımında oynamanın alışgansızlığı mı? Yoksa organizeyi ve seyirciyi hafife almanın laubaliliği mi? (ki bunu profesyonel bir tiyatro için, özellikle LBT için düşünmek bile istemiyorum) oyun bana müsamere havası verdi. Bende bu izlenimin uyanmasında oyunun metninin de bir katkısı var mı? Diye düşüneceğim ama, bu düşünceyi de pek fazla ciddiye almıyorum. Çünkü oyuncuların kapasiteleri en kötü metinde bile iyi olmalıdır diye düşünüyorum. Ve bu görüş ağır basıyor. Özellikle Erol Refikoğlu ve Osman Alkaş'ın kapasiteleri en kötü metinde bile iyi olmalıdır diye düşünüyorum. Oyunun bende müsamere havası uyandırması metinden değil sonucuna ister istemez varıyorum.

Peki neydi bu oyunu beğenmememdeki sebep? Daha doğrusu beni karamsarlığa düşüren ve ilk kez LBT hakkında yazı yazmaya iten sebep ?

Bir kere oyunu beğenmememdeki sebep her ne kadar da metin değilse de, metin de oldukça kötüydü aslında. Yaşar Ersoy iyi bir yönetmen iyi bir beyin, hatta iyi bir oyun yazarı da denebilir, hatta ve hatta iyi bir hatip, yaptığını açıklayabiliyor, savuna-

biliyor. Ama bu oyunla bir beyin mastürbasyonu yapıyor izlenimi uyandı bende. Sakın bana kızmasın. Hep beraber eleştirdiğimiz bazı profesyonel tiyatrolardan pek de fazla bir şey göremedim bu oyunda. Argo bol, belden aşağı bol, kahve ağzı bol. Oyunun konusunun siyasal, toplumsal eleştiri olması onu içerik olarak da iyi yapmaz. Hatta bu onlardan daha da kötüydü diyebilirim. Oyunu uyarlarken (nasıl uyarlamaysa) ve yönetirken hem Yaşar Ersoy bilinç altının bir relaksını gerçekleştiriyor hem de oyuncular oynarken deşarj oluyor.

Yaşar Ersoy'un yaratıcı yönetmenliği koreografi, görsel efekt ve ritmik hareketlerde her zaman ön plandadır. Bu oyunda görsel efekt kullanılmamasına rağmen koreografi ve ritmik hareketler, Osman Alkaş ve Erol Reflkoğlu'nun oyunculuğu ile bütünleşerek oyunu biraz olsun ayakta tutuyor ve sanki Yaşar Ersoy'u tutup bir yerlerden çekip çıkarıyor gibi. Ancak nereye kadar?

Yaşar Ersoy iyi bir yönetmen ama, kanımca aynı ölçüde iyi bir oyuncu değil. Doktor sahnesinde "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım"daki profesörü izlerken sıkıldım. Doğrusu oyununda ne tür bir oyun olduğunu anlamakta zorlandım. Orta oyunu desem değil, komedya desem değil, tragedya desem değil, kabare desem değil, sanırım bu oyuna en iyi yakıştırma müzikli güldürü demek olur. Ama ben LBT oyuncularının bu tür oyunlarda iyi durmadıkları kanaatindeyim.

Kısacası ileriye dönük olarak da bu kadro ya yeni gelenlerle takviye edilmeli, ya dası yok aslında mutlaka takviye edilmeli. Yoksa iki üç kişinin sırtladığı oyunlarla LBT bu tarihten itibaren sonun başlangıcını yakalamış olur.

Yenidüzen - 17 Haziran 1995

1995 Necati Özkan Kültür Sanat Ödülü LBT'ye Verilir

LBT, ortaya koyduğu nitelikli çalışmalardan; "Ölüm ve Kız" oyunundaki performansından; ve Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketine yaptığı katkılardan dolayı, 1995 yılında Necati Özkan Vakfı'nın "Kültür Sanat Ödülü" ile ödüllendirilir.

Saray Otel'de düzenlenen törende, ödül, LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'a Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş tarafından verilir. Kalabalık bir izleyici kitlesi önünde LBT adına ödülü alan Yaşar Ersoy, LBT'yi ödüle layık gören Necati Özkan Vakfına teşekkür eder. Ersoy yaptığı konuşmada, LBT'nin kurulduğu günden bu yana tiyatro sanatının evrensel disiplin ve normlarıyla çalıştığını; sahnelenen her oyunun toplumsal bağlam içinde yorumlandığını; estetik, etik ve toplumsal sorumluluklarını hiç savsaklamadan yürüdüklerini; adalı olarak ayaklarını Kıbrıs coğrafyasına basarak ve yüzlerini dünyaya dönerek tiyatro yaptıklarını belirtir. Ödül töreninde yaptığı konuşmada Ersoy, Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nin sorunlarına da değinerek ilgilileri ve yetkilileri bu sorunların çözümü için göreve çağırır.

Yaşar Ersoy'un yaptığı konuşma, ödül töreninde bulunan bazı bakanlar ve üst düzey bürokratlar tarafından, *"böyle bir konuşmanın yeri ve zamanı değil"* diye hoş karşılanmaz. Ama çoğu sanatçı ve konuk sanat severler tarafından alkışlanır.

Rauf Denktaş ve Ahmet Necati Özkan Yaşar Ersoy'a ödülü takdim ederken...

Engellenen Yasa Tasarısı:

"Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu"

Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketinin temel sorunlarına çözüm getirmek; bu çözümün, değişen politikalar ve hükümetlerle değiştirilmeyecek kadar sağlam, adil, demokratik, özgür, özerk olması; ve tiyatro sanatının evrensel disiplinleri ve normlarıyla yapılandırılması ve işleyişinin sağlanması için LBT ısrarla uğraşır. Özellikle 1980'li yıllardan başlayarak tiyatro sanatının evrensel değerlerinden ve disiplinlerinden yola çıkarak kurumsallaşmanın sağlanması için "Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu"nun yapılacak bir yasayla hayata geçirilmesi için mücadele verir.

Devlet sanatın özgürce gelişebileceği ortamı yaratır; sanatçıyı koruyucu, destekleyici, özendirici ve ödüllendirici önlemler alır.

KKTC Anayasası Madde 62

Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketinin bir bütün olarak düşünülmesini; devlet, belediye, özel, amatör, gençlik tiyatrolarının bir bütün olarak ele alınmalarını ve yeniden yapılandırılarak, her birimin kendi işlevi çerçevesinde seyirciyle buluşmasına, tiyatro kültürünün geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına olanak verecek **"Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu"**nun bir yasa ile yapılmasını gündem yapar ve savunur LBT. Çünkü tiyatro sanatı siyasetin ve bürokrasinin müdahale alanında bırakılırsa ve memur anlayışıyla yönetilirse gelişemez ve yaygınlaşamaz. 40 yılı aşkın K.T. Devlet Tiyatrosu'nun sorunlarla boğuşması, LBT'nin geleceğinin sürekli tehdit altında olması, amatör ve özel tiyatrolara gerekli desteğin sağlanmaması bu anlayışın sonucudur. 1965 yılından bu yana, siyasetin ve bürokrasinin kıskacında ve müdahale alanında tutulan Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi bu yüzden istenilen gelişmeyi gösteremez. Değişen hükümetlerin, yöneticilerin, bakanların ve bürokratların müdahaleleri ya da ölümcül ilgisizlikleri genel olarak tiyatro sanatının, özel olarak da Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nun gelişmesine, yaygınlaşmasına büyük engel oluştururlar. Üçlü kararnamelerle tiyatroya atanan tiyatroyla ilgisi olmayan müdürler (!); partizanca ya da kişisel hesaplarla oyuncu olmayan heveslilerin oyuncu kadrosuna alınmaları; amatör, özel ve Belediye Tiyatrolarına politik hesaplarla ön yargılı yaklaşılması ve destek verilmemesi, çoğu zaman ise ölümcül ilgisizliğe terk edilmesi Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nin temel sorunlarını oluşturur. Eğitimden alt yapıya, devlet desteğinden özgürlüğe, repertuardan yazara, seyirciden oyuncuya yaşanan sorunların hepsi sonuçta gelip kültür politikalarına dayanır.

Bunun bilincinde olan LBT ise çağdaş kültür sanat politikaları oluşturulmasını sürekli dile getirir; çağdaş kültür yaratamayan ya da kültüre sahip çıkamayan toplumların yalnız ve diyalogsuz kalmaya yazgılı olduklarını; kültürel kalkınmayı temel almayan ekonomik kalkınmanın ve demokratikleşmenin başarısızlıkla sonuçlanacağını açıkça ifade eder.

LBT, 1980'li yıllardan başlayarak tiyatro sanatının evrensel değerlerinden ve disiplinlerinden yola çıkarak kurumsallaşmanın sağlanması için "Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu"nun yapılacak bir yasayla hayata geçirilmesi için mücadele verir.

LBT, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin, ***"Her insanın, topluluğun kültürel yaşamına serbestçe katılmaya, güzel sanatlardan zevk almaya, bilimsel ilerlemeden ve bunun nimetlerinden pay edinmeye, hakkı vardır"*** diyen 27. Maddesini ve KKTC Anayasası'nın, ***"Devlet sanatın özgürce gelişebileceği ortamı***

yaratır; sanatçıyı koruyucu, destekleyici, özendirici ve ödüllendirici önlemler alır" diyen 62. Maddesini hatırlatarak devletin görev ve sorumluluklarını yerine getirmesini ve çağdaş kültür politikası uygulaması için sürekli çağrı yapar.

LBT, çağdaş kültür politikasının temel kriterlerinin ise demokrasinin gereği, kültür sanat ve bilim alanlarının özerk, özgür ve bağımsız yapılanmaları ve işleyişlerinin sağlanmaları olduğunu belirtir ve bu doğrultuda taleplerini kamuoyuna ve yöneticilere bildirir.

İnsan haklarına saygılı, demokratik, çağdaş, sosyal devletlerde; tiyatronun-sanatın eğitim hakkı gibi, sağlık, sosyal güvenlik hakkı gibi ya da diğer haklar gibi bir görev sayıldığını belirten LBT, tıpkı okul açmak gibi, bizde de devletin tiyatro sanatına, müziğe, resime, şiire ve diğer sanatlara ilgi göstermesi, desteklemesi gerektiğini vurgular. Tiyatronun ve tüm sanatların toplum içinde yaygınlaşması, o toplumun manevi olgunlaşmasını ve kültürel gelişmesini sağladığını belirten LBT, çağdaş kültür-sanat politikaları oluşturulmasının önemini tüm siyasi partilere ve kurulan Hükümetlere bildirir.

LBT bu düşünceler çerçevesinde mücadelesini sürdürür. Ve Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu'nu her platformda gündeme getirir. Ancak yönetenler gereken duyarlılığı ve ilgiyi göstermezler.

Aralık 1993 seçimlerinden sonra kurulan DP-CTP hükümeti döneminde Eğitim ve Kültür Bakanı olarak görev yapan Mehmet Ali Talat, LBT'nin taleplerini dikkate alır. Ve konu hakkında LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'la görüşür. Aynı hükümet döneminde Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu Müdürlüğü'ne atanan Perihan Toygan'ın ve Devlet Tiyatrosu oyuncularından Deniz Çakır, Alparslan Uzun'un bu talepleri desteklemesi "Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu"nun bakanlık bünyesinde görüşülmesini sağlar.

Bu çabaların sonucunda, Kıbrıs Türk tiyatrosunun politikasını saptama ve bu çerçevede yeniden yapılandırma amacı ile özerklik ilkesi doğrultusunda, Kıbrıs Türk Tiyatro Yasa Taslağı'nın hazırlanması için bakanlık bir komite oluşturur. Bu komitede LBT'den Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Işın Refikoğlu, KKTC Devlet Tiyatrosu'ndan Perihan Toygan, Deniz Çakır, Alparslan Uzun, Çetin Özen, Nevzat Şehitcan ve amatör tiyatroları temsilen de Mehmet Ulubatlı görev alır.

Komitede görev alan söz konusu kişilere, Bakan Mehmet Ali Talat'ın gönderdiği 28 Mart 1994 tarihli ve E.140/94 sayılı yazı söyledir:

"Kıbrıs Türk tiyatro politikasını saptamak ve bu çerçevede yeniden yapılandırma amacı ile Kıbrıs Türk Tiyatro Yasa Taslağı'nın hazırlanması için bakanlığımızca bir komite oluşturulmasına karar verilmiştir. Söz konusu komitede görev yapmanızı önerir, konu hakkında bilgilendirilmek üzere bakanlığımıza bağlı K.T. Devlet Tiyatroları Müdürlüğü ile temasa geçmenizi saygı ile rica ederim.

Mehmet Ali Talat
Bakan"

Komite çalışmaları başında Nevzat Şehitcan bir süre sonra da Mehmet Ulubatlı komiteden ayrılır.

Komitenin geriye kalan 8 üyesi, bir yıl çalışarak özerk, bağımsız, demokratik tiyatro ilkelerine dayalı "Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu Yasa Tasarısı"nı hazırlayıp 10 Şubat 1995 tarihinde Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Ali Talat'a sunarlar.

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI
DEVLET TİYATROLARI

Sayı: DT.21/95 Tarih, 7 Şubat 1995

Sn. Mehmet Ali Talat
Milli Eğitim ve Kültür Bakanı
Lefkoşa.

İlgi: 28 Mart 1994 tarih ve E.140/94 sayılı yazınız.

İlgi yazınız uyarınca oluşturduğunuz komite, çalışmalarını tamamlamış ve "Kıbrıs Türk Tiyatro Yasa Taslağı'nı" hazırlamıştır.

Adı edilen yasa ilişikte sunulmaktadır. Bilgilerinize saygılarımızla arz ederiz.

Perihan TOYGAN
Devlet Tiyatroları Müdürü

Yaşar ERSOY
L.B.T Sanat Yönetmeni

Deniz ÇAKIR
Devlet Tiyatroları Sanatçısı

Osman ALKAŞ
L.B.T. Sanatçısı

Alparslan UZUN
Sanatçı - Dramaturg

Işın REFİKOĞLU
L.B.T Sanatçısı

Çetin ÖZEN
D.T Md. Muavini

Erol REFİKOĞLU
L.B.T Sanatçısı

Komite üyelerinin oybirliği ile hazırlanan yasa tasarısının sunuş toplantısında bakan Mehmet Ali Talat, komite üyelerine teşekkür ederek, KKTC Anayasası'nın 62. Maddesinin

devlete verdiği ***"sanatın özgürce gelişebileceği ortamı yaratma görevini"*** yerine getirmeye yönelik çabalarda, bu tasarıyla önemli mesafe alınacağını beliritir. Talat ayrıca, tiyatronun, çağdaş demokratik yaşama da katkısının olduğunu sözlerine ekler.

Komite, hazırladığı "Özerk Tiyatro Kurumu" yasa tasarısını Bakan'a sunarken... (Deniz Çakır, Alparslan Uzun, Işın Refikoğlu, Çetin Özen, Yaşar Ersoy, Mehmet Ali Talat, Perihan Toygan, Erol Refikoğlu ve Osman Alkaş)

11 Şubat 1995 tarihli Yenidüzen gazetesi konuyu ***"Tiyatro Yasa Tasarısı Hazır"*** başlığıyla verir.

Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nın yayımladığı **"Kültür Bülteni"**nin 15 Şubat 1995 tarihli sayısında ise konu birinci sayfada en önemli haber olarak yer alır:

"Kıbrıs Türk Tiyatro Yasa Tasarısı hazırlandı.

Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı tarafından görevlendirilen komite Kıbrıs Türk Tiyatro Yasa Tasarısını hazırlayarak Eğitim ve Kültür Bakanı'na sundu.

Evrensel kriterler ve tiyatro disiplinleri çerçevesinde hazırlanan yasa tasarısı, özerklik ve demokratiklik ilkelerine dayanıyor."

Kültür Bülteni'nin verdiği haberin devamında da yasa tasarısı tanıtılır.

27 Mart 1995 Dünya Tiyatro Günü dolayısıyla Bakan Mehmet Ali Talat, yayımladığı bildiride, tiyatronun özerk ve demokratik bir yapıya kavuşmasını politika olarak benimsediğini ve yasa tasarısının meclisten geçirilip yürürlüğe girmesi için süreci başlattığını belirterek, bunun bu güne dek atılmış en büyük adım olduğunu vurgular.

1.DP-CTP hükümetinden sonra kurulan 2.DP-CTP hükümetinin protokolünde de "Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu Yasası" maddelerden biri olarak yer alır. Ancak garip bir biçimde Eğitim ve Kültür Bakanlığı **"Yasa Tasarısı"**nı rafa kaldırır ve unutturmaya çalışır.

LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy "Yasa Tasarısı"nın peşini bırakmaz. LBT sanatçıları olarak, hazırlanan yasa tasarısının, Cumhuriyet Meclisi'nde onaylanıp yürürlüğe girmesi için sırayla Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, Meclis Başkanı Ayhan Halit Acarkan, TKP Genel Başkanı Mustafa Akıncı, UBP Genel Başkanı Derviş Eroğlu ve DP Genel Sekreteri Serdaş Denktaş'ı ziyaret ederek bilgi verirler ve destek isterler. Yetkililer destek sözü verirler, ancak somut bir gelişme sağlanamaz.

Bu arada, yasa tasarısının hazırlanmasında görev alan ve yasa tasarısını şiddetle savunan Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu Müdürü Perihan Toygan da bakanlık yetkililerinin baskısı sonucunda emekliye ayrılmak zorunda bırakılır. Perihan Toygan daha sonra yaptığı açıklamada ***"Üstüme çok geldiler... Yasa konusunda ısrar etmememi söylediler... Huzurumu bozdular, beni ayrılmak zorunda bıraktılar..."*** diye belirtir.

DP-CTP hükümetinin bozulmasından sonra kurulan UBP-DP hükümeti döneminde "Yasa Tasarısı"nı gündeme yeniden getirmek ve Eğitim ve Kültür Bakanı Günay Caymaz'a konuyu bir yazıyla iletmek için 8 komite üyesi (Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Işın Refikoğlu, Deniz Çakır, Alparslan Uzun, Çetin Özen, Perihan Toygan) 7 Ekim 1996 tarihinde K.T. Devlet Tiyatrosu Müdür Muavini Çetin Özen'in odasında toplanır. (Bu arada 1. DP-CTP hükümeti döneminde müdür olarak atanmayan Çetin Özen Devlet Tiyatrosu'ndan ayrılır. Daha sonra UBP-DP hükümeti döneminde bakanın talimatıyla Çetin Özen Devlet Tiyatrosu'na Müdür Vekili olarak döner.)

Bu toplantıda Çetin Özen, ***"Şimdilik özerkliğe karşıyım. Dün de bir takım endişelerim vardı... Ama söyleyeme-***

"ÖZERK TİYATRO"

Lefkoşa (ORTAM): 27 Mart Dünya Tiyatro Günü kutlanı- yor. ... yoruz. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu olarak, son yıllarda yayınladığımız

Türk Devlet ... sanatçılarının toplamı 6-7'yi geçmemekte. Oysa tiyatro oyuncu ile başlar ve sürer. Bu

Tiyatro sanatçıları hazırladıkları Yasa Tasarısını Yüksek Mahkeme Başkanı Dayıoğlu'na sundu...

"Tiyatroda karmaşaya son"

Belediye Tiyatrosu sanatçıları, Cumhurbaşkanı Vekili ve Meclis Başkanı Ayhan Halit Acarkan'dan Tiyatro Yasası'nın Meclis'ten geçirilmesi için yardım istedi

Acarkan: "Elimizden gelen çabayı sarfedeceğiz"

Cumhurbaşkan Vekili ve Meclis Başkanı Ayhan Halit Acarkan dün saat 11.00'de ...oşa Belediye Tiyatrosu Sanat Yönet- ... Yaşar Ersoy ve Belediye Tiyatrosu sa- ...larından oluşan bir heyeti kabul ederek ...re görüştü. ...üşmede Kıbrıs Türk Tiyatro Yasası'nın ... sı gerektiğini belirtti

Kamu Görevlileri Yasası'nın bir 'memur yasası' olduğunu bunun da sanatın ve sanatçının özüne aykırı olduğunu anlatan Yaşar Ersoy, "Sanatı memur yasası kapsamına almak bir KKTC'de var, bir de çok geri kalmış ülkelerde" dedi.

Ersoy, bir tiyatro yasasının olmaması nedeniyle Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları'nın da tıkanıklıklar yaşamakta olduğunu ifade etti.

Ersoy konuşmasını şöyle tamamladı:

"Biz en büyük meydanı Sarayönü biliriz, çünkü başka meydan görmedik, en büyük taşı dikilitaş biliriz, çünkü başka büyük taş görmedik. En büyük partiyi bizim partimiz görürüz, çünkü daha büyük parti görmedik. En büyük başkan bizim başkan sanırız ...

"Tiyatro Yasası geçirilsin"

Kıbrıs Türk Tiyatro'sunu çağdaş düzeye çıkarmak ...görüşüyle hazırlandığı bildirilen Tiyatrolar Yasa Tasarısı'nın ...vedilikle Meclis'e gönderilerek yasalaştırılması istendi.

İstek, Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu Sorumlusu Yaşar Ersoy Başkanlığında Belediye Tiyatrosu oyuncuları tarafından Başbakan Hakkı Atun ile Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Mehmet Ali Talat'a iletildi.

Ersoy ve beraberindeki heyet dün Atun ve Talat tarafından ...müştereken kabul edildi. Ersoy, kabulde yaptığı konuşmada, tasarının, Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı tarafından oluşturulan bir komisyon tarafından hazırlandığına işaret ederek, tasarının yasalaşmasıyla Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun önünün açılacağını söyledi.

Yasa tasarısının özerk, bağımsız ve demokratik niteliğe sahip olarak hazırlandığını anlatan Ersoy, Anayasa'nın 62'inci maddesinin de zaten devlete böyle bir görev verdiğini ifade etti. Ersoy, hazırlanan yasayla bu alanda yetişen insanların KKTC'ye döndürülerek sahip çıkılmasına olanak sağlanacağını ... KKTC'de kültür

TİYATRO YASA TASARISI HAZIR

Kıbrıs Türk Tiyatro Yasa Tasarısı'nı hazırlamak için Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı tarafından görevlendirilen komite, çalışmalarını tamamlayarak tasarı taslağını Milli Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Ali Talat'a sundu.

Perihan Toygan, Yaşar Ersoy, Deniz Çakır, Erol Refikoğlu, Alpaslan Uzun, Osman Alkaş, Çetin Özen ve Işık Refikoğlu'ndan oluşan komite, 28 Mart 1994 tarihinde başlayan çalışmalarının ürünü olan tasarı taslağını Mehmet Ali ...

kriterler ve tiyatro disiplinleri çerçevesinde hazırlandı. Yasanın özü ...

Dünya Tiyatrolar Günü mesajları

Derya: "Özerk, demokratik ve katılımcı tiyatro"

LEFKOŞA- Milli Eğitim ve Kültür Bakanı Ahmet Derya, sanatta özerkliğin, demokratikliğin ve katılımcılığın vazgeçilmez oldu- ... nının özverili çalışmaları ile ayakta durduğuna işaret ederek, Kıbrıs Türk tiyatrosuna emeği geçenlere teşekkür borçlu ol- ... kaydetti. Derya, evrensel doğrularla toplumsal gerçeklere yanıt verecek ...

Ersoy "Memur Yasası sanatçının özüne aykırı"

Cumhurbaşkan Vekili ve Meclis Başkanı Ayhan Halit Acarkan dün saat 11.00'de Lefkoşa Belesiye Tiyatrosu Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy ve belediye tiyatrosu ... Tiyatro Yasası'nın Meclis'ten geçirilmesi konusu ele alınarak Cumhurbaşkan Vekili Ayhan Halit Acarkan'dan yardım istendi.

Ayhan Halit Acarkan ... meclisten geçirilmesi konusunda elden gelen çabayı sarfedeceğini söyledi.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy ise yaptığı ... getirilmesi için sanatın Kamu Görevlileri yasası altından çıkarılması gerektiğini belirtti.

Kamu Görevlileri Yasası'nın bir 'memur yasası' olduğunu bunun da sanatın ...

DÜNYA TİYATROLAR GÜNÜ

LEFKOŞA BELEDİYE TİYATROSU TÜM SİYASİLERDEN DESTEK İSTEDİ

Lefkoşa, :Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, bugün kutlanacak olan "Dünya Tiyatrolar Günü" öncesi dün gerçekleştirdiği ziyaretlerde hem hükümet, hem de muhalefetten destek istedi.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy başkanlığındaki heyet dün sırasıyla Başbakan Derviş Eroğlu, Cumhuriyet Meclisi Başkanı Ertuğrul Hasipoğlu, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Mustafa Akıncı ve Milli Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Altınay, ardından da ... Parti Genel ... mhuriyetçi ... met Ali Talat ... şa Belediye ... şar Ersoy, ... nuşmalarda, ... ştırılmış iki ... Kurumu" ile ... ne destek ... rk Tiyatro ... yatrosunun

Hasipoğlu, heyeti kabulünde yaptığı konuşmada, Atatürk'ün dediği gibi "herkesin herşey olabileceğini, hatta ... Altınay da yaptığı konuşmada, eğitimde kültür ve sanatın ...

MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANI MEHMETALİ TALAT DÜNYA TİYATROLAR GÜNÜ NEDENİYLE MESAJ YAYINLADI:

"Tiyatro özerk ve demokratik bir yapıya kavuşmalı"

açılacağını, Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun evrensel ölçülerde ... sanatçılara sağlanabilecek Türk en büyük katkı ...

Milli Eğitim ve Kültür ... katılımcı bir yaklaşımla ...

Salih Dayıoğlu, yasa koyucu gibi

Sanat uygarlığın aynası

- Dayıoğlu'nun son günlerdeki tavrı "Politikaya mı hazırlanıyor?" sorularına yol açtı.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları tarafından hazırlanan "Kıbrıs Türk Tiyatrosu Kurumu Yasa Tasarısı" Yüksek Mahkeme Başkanı Salih Dayıoğlu'na sunuldu.

Dayıoğlu, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy başkanlığında sanatçılardan oluşan heyeti kabul etti.

Dayıoğlu, kabul sırasında ...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları siyasileri aydınlatma çabasında

Akıncı: "Sanat dallarının özgürce gelişebilmesi için özerk ve demokratik kurumlaşmaya gereksinme vardır"

Lefkoşa Belediye ... Kurtuluş Partisi'ni ziyaret ... Kültür ve sanatın ge- ... büyük önem ve- ... geldiğimizde bunlar hep göz ardı edilmektedir. O

Çağdaş, Özerk Tiyatro

Tiyatrocular, Mesajlarında, Tiyatroda; İnsan, Toplum, Dünya İlişkilerini İrdelediler

Lefkoşa, (TAK): 27 Mart Dünya Tiyatrolar günü bugün kutla- ... Toplumların dünya ailesine katıl- ...

Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu yasası

Merhaba dostlar, MERHABA...

Günümüzde insanlık dünyanın yakın bir geleceğe nasıl yol olacağı ile ilgili senaryoları açık açık tartışmaya başladı. ... çağdaş anlamda tiyatronun yeniden yapılandırılmasını vurguladı. Ayrıca Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nın yayımladığı 15 Şubat 1995 tarihli bültende, Kıbrıs Türk Tiyatro Yasa Tasarısı ... yasa ortada yok...

Bu arada Bakanlığın 3 - 6 Mart 1998'de düzenlediği Kültür Sanat Kurultayında da özerk yasa önerisi genel kurulda bir çekimser oya ... çalışmalarını, toplumlarına ayna tutarak, her şeye rağmen sanat çalışmalarını yürütmeye devam ediyorlar. Özel ve amatör tiyatroların ...

Siyasilerden destek

Hasipoğlu, Akıncı ve Altınay tiyatronun gelişimi için ellerinden geleni yapma sözü verdi

DÜNYA Tiyatro Günü nedeniyle Deniz Çakır ve Yaşar Ersoy başkanlığındaki Devlet Tiyatroları ile Lefkoşa Belediye Tiyatrosu (LBT) oyuncularından oluşan ortak heyet, dün Cumhuriyet Meclisi Başkanı Ertuğrul Hasipoğlu, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Mustafa Akıncı ve Milli Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Altınay'ı makamlarında ziyaret etti. ...

ALTINAY: ÖNEMLİ PROJELER

Milli Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Altınay da, sanatın, hiçbir şekilde siyasetin ilgisine ihtiyaç duymayacak bir düzende ...

Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı tarafından hazırlanan tasarının yasalaşmasıyla, KKTC'deki ödenekli iki tiyatro, Devlet Tiyatrosu ile Belediye Tiyatrosu tek çatı altında birleşecek

Özerk Tiyatro Kurumu için start verildi

Tiyatro sanatçılarının yıllardan beri talep ettikleri ve ... katkılarından dolayı iki tiyatronun yönetici ve oyuncularına ...

K.T. kültürü ile tiyatrosunun gelişmesine UBP'den destek

Ulusal Birlik Partisi Genel Merkezi'ni ziyaret eden Yaşar Ersoy ... şen heyet Başkanı Yaşar Ersoy, Gazetemize yaptığı açıklamada ... üstü politika olarak değerlendirerek tüm siyasal partilerden Türk ...

Tiyatro sanatçıları Denktaş'ı ziyaret etti

- **Devlet Tiyatroları ile Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları 27 Mart Dünya Tiyatro Günü nedeniyle Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ı ziyaret ettiler.**

Devlet Tiyatroları ile Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları 27 Mart Dünya Tiyatro Günü nedeniyle Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ı ziyaret ettiler.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, Cumhurbaşkanı'na ...onarları ve projeleriyle ilgili bilgi vererek bunları hayata geçirme yolunda destek istedi. Ersoy konuşmasında, ...aşkent Tiyatro Projesi ve tiyatrolarla ilgili kurumlaştır-

dim. Ben, yasa tasarısı altına attığım imzayı geri çekiyorum... Siz isterseniz devam edin, bakana gidin...” biçiminde beklenen tavrını ortaya koyar. Çetin Özen bu tavrından dolayı öbür komite üyeleri tarafından şiddetle eleştirilir. Ama sonuç değişmez.

Hatırlatırım ki, ‘her ne kadar attığı imzadan vazgeçtiğini söylese de’ o tasarıda Sn. Çetin Özen’in imzası vardır. Ama herkes tiyatroyu değil kendini kurtarmak, garantiye almak, koltuğu kapmak gibi bir endişeye sahipse, zaten bu tiyatro olamaz.

Alparslan Uzun 23.10.1996

K.T. Devlet Tiyatrosu dramaturgu Alparslan Uzun ise Eğitim ve Kültür Bakanlığı’na 23 Ekim 1996 tarihinde gönderdiği raporunda bu konuda şunları vurgular:

“Hatırlatırım ki, ‘her ne kadar attığı imzadan vazgeçtiğini söylese de’ o tasarıda Sn. Çetin Özen’in imzası vardır. Ama herkes tiyatroyu degil kendini kurtarmak, garantiye almak, koltuğu kapmak gibi bir endişeye sahipse, zaten bu tiyatro olamaz.”

düğü zaman, ilk yapması gereken; kendisinin de sahnesine çıkmaktan utanmayacağı, onur duyacağı bir Devlet Tiyatrosu yaratmak olmalıydı. ‘Başka müdür gelirse, ben yine giderim’ diyen bir müdür muaviniyle daha ne kadar çalışabileceğini tahmin edememek beni rahatsız ediyor. Ayrıca 3 yıl önce başlatılan yasa çalışmasında son ana kadar ‘çağdaş, özerk, demokratik’ bir yasanın savunucusu olup tasarıya imza atan bir kimsenin, tiyatro müdürlüğü umudu olunca, ‘geçen zaman içinde kendimi dinledim, imzamı geri çekeceğim’ demesi; yani başka bir demeyle, ‘çağdaşlık, özerklik, demokratiklikten vazgeçmesi’ iyi yönetici tavrı ile ne kadar bağdaşır bilemiyorum.”

Gerçekten de kısa bir süre sonra, müdür olmayı bekleyen ama siyasi iktidar tarafından müdür olarak ataması yapılmayan Çetin Özen K.T. Devlet Tiyatrosu’ndan emekliye ayrılır.

UBP-DP Hükümeti ise “Yasa Tasarısı”nı sürekli erteler ve gündemden düşürür.

LBT sanatçıları ise “Yasa Tasarısı”nın peşini bırakmaz; ısrarla gündemde tutmak ve yürürlüğe girmesini sağlamak için uğ-

3 yıl önce başlatılan yasa çalışmasında son ana kadar ‘çağdaş, özerk, demokratik’ bir yasanın savunucusu olup tasarıya imza atan bir kimsenin, tiyatro müdürlüğü umudu olunca, ‘geçen zaman içinde kendimi dinledim, imzamı geri çekeceğim’ demesi; yani başka bir demeyle, ‘çağdaşlık, özerklik, demokratiklikten vazgeçmesi’ iyi yönetici tavrı ile ne kadar bağdaşır bilemiyorum.

Deniz Çakır 23.10.1996

K.T. Devlet Tiyatrosu oyuncu ve yönetmeni Deniz Çakır da Eğitim ve Kültür Bakanlığı’na 23 Ekim 1996’da göderdiği yazıda şunları yazar:

“Sayın Çetin Özen, kendi isteğiyle ayrıldığı K.T. Devlet Tiyatroları’ndaki Müdür Muavinliği görevine geri dön-

raşlarını sürdürür. Bu amaçla Yüksek Mahkeme Başkanı Salih Dayıoğlu’nu ziyaret eden LBT sanatçıları, yasa tasarısı hakkında bilgi verirler ve tasarının bir nüshasını sunarak, Anayasa’nın 62. Maddesinin devlete verdiği görevin yerine getirilmesi için destek talep ederler.

LBT sanatçıları, Yüksek Mahkeme Başkanı Salih Dayıoğlu'na "Özerk Tiyatro Kurumu" yasa tasarısını sunarken...

Salih Dayıoğlu da tiyatro sanatına karşı ilginin son zamanlarda arttığını belirterek, sanatçıların Anayasa'nın 62. Maddesinin öngördüğü ortamın yaratılması yönünde gerekli girişimleri yaptığını, bu yüzden zaman kaybına izin verilmemesi gerektiğini söyler. Dayıoğlu, Anayasa'nın devlete, sanatın özgürce gelişmesi için gerekli ortamı yaratması doğrultusunda direktif verdiğini de belirtir.

Bu konuda haber 24 Mart 1997 tarihli Halkınsesi, Kıbrıs, Ortam, Birlik, Yenidüzen gazetelerinde yer alır.

Aynı zamanda Eğitim ve Kültür Bakanlığı **"Kültür Sanat Danışma Kurulu"** üyesi olan LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, "Yasa Tasarısı"nı bu kurula da taşır. Kurulda görüşülen "Yasa Tasarısı" kabul görür. Ancak olgunlaştırılması ve hukuk dili formasyonu açısından düzenlenmesi amacıyla; Tiyatro Yasa Tasarısı Komite üyeleri, bakanlığın önereceği bir hukuk müşaviri, Kültür Sanat Danışma Kurulu üyelerinden bakanlık temsilcisi Tuncer Bağışkan ve DPÖ temsilcisinin katılımı ile bir komisyon oluşturulmasına Danışma Kurulu'nda, 28 Nisan 1997'de oybirliği ile karar alınır. Ancak karar, bakana ve bakanlık bürokratlarına bildirilmesine rağmen bir gelişme sağlanamaz.

Bu arada, kültür sanat kuruluşlarının ve insanlarının demokratik talepleri ve baskıları sonucu Eğitim ve Kültür Bakanlığı ilk kez 3-6 Mart 1998'de **"1. Kültür Sanat Kurultayı"**nı düzenler. Bu kurultayda çeşitli alanlarda oluşturulan alt kurullar hazırladıkları raporları görüşmek ve onaylatmak üzere Kurultay Genel Kurulu'na sunarlar. Tiyatro Alt Kurulu da hazırladığı raporu oybirliğiyle onayladıktan sonra Kurultay Genel Kurulu'na sunar. Tiyatro Alt Kurulu raporunda genel kültür sanat sorunlarına değinilir, ancak raporun ana temasını doğal olarak tiyatro sorunları ve bu sorunların çözümünü içeren öneriler kapsar. Bu önerilerin başında ise hazırlanan **"Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu Yasa Tasarısı"** yer alır.

KKTC Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Bakanlığı,

Kültür Sanat Danışma Kurulu'nun 28 Nisan 1997 tarihli toplantısında aşağıdaki tavsiye kararını oy birliği ile almıştır:

Uzun zamandır ülkemizde yaşanan tiyatro değerleri karmaşasında ve düşüşüne karşı durmak ve iyileştirmek için; tiyatronun özünde varolan değerlerden ve disiplinlerden yola çıkarak;

1- Kültür Sanat Danışma Kurulu, Kıbrıs Türk Tiyatrosunun özerk, bağımsız, demokratik, birlim tiyatro ve okuldan-tiyatroya ilkeleri çerçevesinde çağdaş anlamda yeniden yapılanması gerektiğini vurgular.

2- Bu düşünceden hareketle hazırlanan Kıbrıs Türk Tiyatro Yasa Tasarısı'nın "Özerk Kültür, Sanat Kurumu"nun çalışma ruhu çerçevesinde olgunlaştırılması, hukuk dili formasyonu açısından düzenlenmesi amacıyla; Tiyatro Yasa Tasarısı komite üyeleri, Bakanlığın önereceği bir hukuk müşaviri, Kültür Sanat Danışma Kurulu üyelerinden Bakanlık temsilcisi Sn. Tuncer Bağışkan, ve DPÖ temsilcisinin katılımı ile bir Komisyon oluşturulması için tavsiye kararı aldığını Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Bakanlığına karar bildirir.

İnanç Öney
15 Mart
Bozkurt
Yaşar Ersoy
Tuncer Bağışkan
Aşık Mene
Neriman Cahit
Hakan Kaşif
Mustafa Gökçeoğlu
Engin Anıl
Alparslan Uzun
Aslı Giray Raman
Eran Raman

Geniş bir şekilde anlatılan özerklik kavramı, işleyişi ve tiyatro kurumunun yapılanması ve bu yasa tasarısının hemen mecliste görüşülüp, onaylanarak yürürlüğe girmesi talebi Kurultay Delegeleri tarafından alkışlanır. Tiyatro Alt Kurulu'nun hazırladığı bu rapor Genel Kurulda bir çekimser oya karşılık ezici bir çoğunlukla kabul edilir ve resmi gazetede yayımlanır.

"Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu" önerisi "1. Kültür Sanat Kurultayı"nda bir çekimser oya karşılık ezici bir çoğunlukla Kurultay Genel Kurulu'nda onaylanmasına ve resmi gazetede yayımlanmasına rağmen, hükümet ve ilgili bakanlık bu konuda bir adım atmaz.

"Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu" önerisi "1. Kültür Sanat Kurultayı"nda bir çekimser oya karşılık ezici bir çoğunlukla Kurultay Genel Kurulu'nda onaylanmasına ve resmi gazetede yayımlanmasına rağmen, hükümet ve ilgili bakanlık bu konuda bir adım atmaz. 1. Kültür Sanat Kurultayı'nda kültür sanat alanlarında alınan diğer kararlar da hükümet tarafından hayata geçirilmez ve bakanlığın ölümcül ilgisizliği sayesinde kurultay kararları tozlu raflara terk edilir.

LBT sanatçılarının bütün uğraşlarına rağmen Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu Yasa Tasarısı konusunda yine bir ilerleme sağlanamaz.

1998 yılının son günlerinde yeni umutlar yeşerir. 1998 Aralık seçimlerinden sonra kurulan UBP-TKP Koalisyon Hükümeti programına LBT sanatçılarının ısrarlı talebi üzerine **"Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu Yasası"** alınır. Programa alınmasında özellikle TKP Genel Başkanı Mustafa Akıncı'nın büyük rolü olur. Kurulan koalisyon hükümetinde Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nı üstlenen Mehmet Altınay tarafından da samimiyetle takip edilen "Tiyatro Yasa Tasarısı" yeniden ivme kazanır. Bu arada K.T. Devlet Tiyatroları Müdürlüğü'ne ise Deniz Çakır atanır. Deniz Çakır da Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu Yasa Tasarısı'nı içtenlikle savunur.

Bakanlık yetkilileri ile sanatçıların yaptıkları toplantılarda yasa tasarısı üzerinde gerekli düzeltmeler yapılır ve Bakan Mehmet Altınay tarafından bakanlar kuruluna sevk edilir.

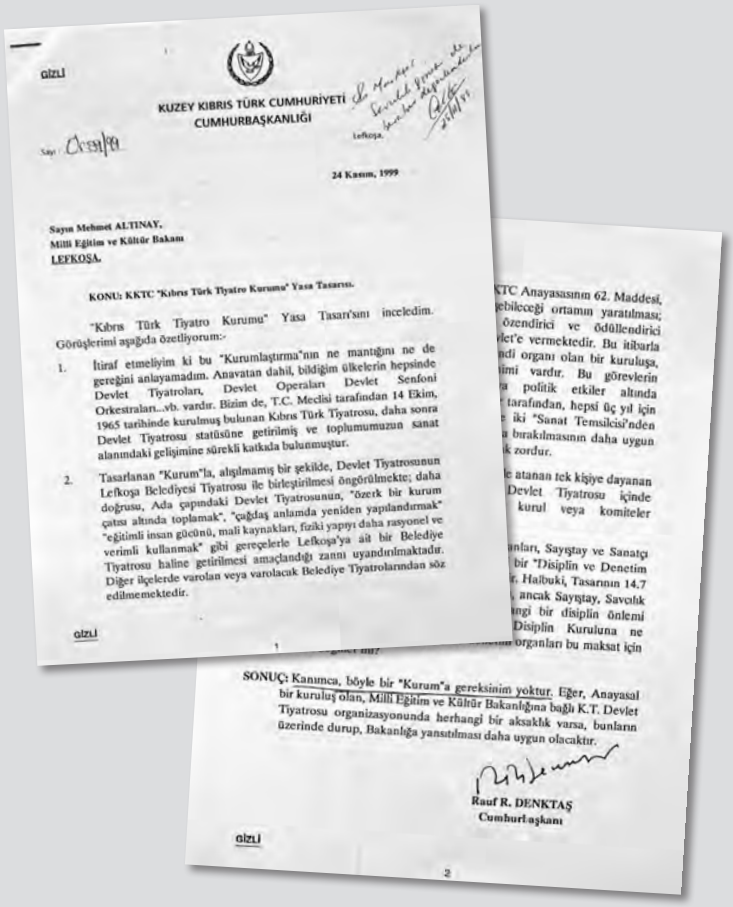

GİZLİ

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI

Sayı : Özel/96

Lefkoşa,

24 Kasım, 1999

Sayın Mehmet ALTINAY,
Milli Eğitim ve Kültür Bakanı
LEFKOŞA.

KONU: KKTC "Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu" Yasa Tasarısı.

"Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu" Yasa Tasarı'sını inceledim. Görüşlerimi aşağıda özetliyorum:-

1. İtiraf etmeliyim ki bu "Kurumlaştırma"nın ne mantığını ne de gereğini anlayamadım. Anavatan dahil, bildiğim ülkelerin hepsinde Devlet Tiyatroları, Devlet Operaları Devlet Senfoni Orkestraları...vb. vardır. Bizim de, T.C. Meclisi tarafından 14 Ekim, 1965 tarihinde kurulmuş bulunan Kıbrıs Türk Tiyatrosu, daha sonra Devlet Tiyatrosu statüsüne getirilmiş ve toplumumuzun sanat alanındaki gelişimine sürekli katkıda bulunmuştur.

2. Tasarlanan "Kurum"la, alışılmamış bir şekilde, Devlet Tiyatrosunun Lefkoşa Belediyesi Tiyatrosu ile birleştirilmesi öngörülmekte; daha doğrusu, Ada çapındaki Devlet Tiyatrosunun, "özerk bir kurum çatısı altında toplamak", "çağdaş anlamda yeniden yapılandırmak" "eğitimli insan gücünü, mali kaynakları, fiziki yapıyı daha rasyonel ve verimli kullanmak" gibi gerçeklerle Lefkoşa'ya ait bir Belediye Tiyatrosu haline getirilmesi amaçlandığı zanni uyandırılmaktadır. Diğer ilçelerde varolan veya varolacak Belediye Tiyatrolarından söz edilmemektedir.

GİZLİ

...KTC Anayasasının 62. Maddesi, ...gebileceği ortamın yaratılması; ...özendirici ve ödüllendirici ...let'e vermektedir. Bu itibarla ...ndi organı olan bir kuruluşa, ...imi vardır. Bu görevlerin ...a politik etkiler altında ... tarafından, hepsi üç yıl için ...e iki "Sanat Temsilcisi"nden ...a bırakılmasının daha uygun ...k zordur.

...e atanan tek kişiye dayanan ... Devlet Tiyatrosu içinde ... kurul veya komiteler ...

...anları, Sayıştay ve Sanatçı ... bir "Disiplin ve Denetim ...r. Halbuki, Tasarının 14.7 ..., ancak Sayıştay, Savcılık ...ngi bir disiplin önlemi ... Disiplin Kuruluna ne ... organları bu maksat için ...

SONUÇ: Kanımca, böyle bir "Kurum"a gereksinim yoktur. Eğer, Anayasal bir kuruluş olan, Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığına bağlı K.T. Devlet Tiyatrosu organizasyonunda herhangi bir aksaklık varsa, bunların üzerinde durup, Bakanlığa yansıtılması daha uygun olacaktır.

Rauf R. DENKTAŞ
Cumhurbaşkanı

GİZLİ

-2-

Ancak tam bu noktada Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, **"GİZLİ"** ibaresiyle Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Altınay'a 24 Kasım 1999 tarihli bir yazı göndererek ***"Sayın bakan, itiraf etmeliyim ki bu "kurumsallaştırma"nın ne mantığını ne de gereğini anlayamadım. (...) Böyle bir kuruma gereksinim yoktur"*** şeklinde ağır ifadelerle özerkliğe karşı olduğunu belirtir. Bakan Mehmet Altınay, hemen LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'la yaptığı toplantıda ***"Bu yasayı daha fazla ileriye götüremeyeceğini"*** belirtir.

Başsavcılık da Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na 16 Kasım 1999 tarihli SAV-SAYI:MEKB/99-3 sayılı yazısıyla Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Yasası'nın, Anayasa'ya aykırı olduğunu bildirir. Böylece yeşeren umutlar bir kez daha sarartılır ve "Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu Yasa Tasarısı" bir kez daha tozlu raflara kaldırılır.

"Özerk Tiyatro Kurumu" yasa tasarısını hükümet programına alan Başbakan yardımcısı Mustafa Akıncı ve Milli Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Altınay'a LBT sanatçılarının ziyareti...

Ancak LBT sanatçıları işin peşini bırakmazlar. Konuyu görüşmek üzere 27 Mart 2000 Dünya Tiyatro Günü nedeniyle toplu halde Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ı ziyaret ederler. Bu ziyarete K.T. Devlet Tiyatrosu Müdürü Deniz Çakır ve dramaturgu Alparslan Uzun da katılır. Ve toplam 15 kişilik bir ekiple tiyatronun sorunları Rauf Denktaş'la görüşülür.

LBT sanatçıları, Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ı "Özerk Tiyatro Kurumu" yasa tasarısı nedeniyle yaptığı ziyaret...

Toplantıda konuşan LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, tiyatronun sorunları olduğunu, bu sorunların çözümlenmesi için Cumhurbaşkanı'nın da desteğini istediklerini belirtir. Özellikle "Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu Yasa Tasarısı"nın daha ileriye götürülmesi ve mecliste onaylanarak yürürlüğe girmesi için destek isteyen Ersoy, yasanın önündeki engellerin kaldırılmasını rica eder.

Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş ise tiyatronun gelişmesine destek olacağını belirtir ve "Tiyatro Yasası"na kimin engel olduğunu sorar. Bu soru üzerine sanatçılar gerilir.

Yaşar Ersoy'un ise ***"Açık konuşabilir miyim sayın başkan"*** demesi üzerine, sayın Denktaş ***"Evet"*** yanıtını verir. Ersoy dosdoğru, bütün ekibin önünde sayın Denktaş'a ***"Siz engelliyorsunuz efendim... Bu da bakana yazdığınız yazı... Bu yazıdan dolayı bakan yasayı daha ileriye götüremiyor..."*** der.

Bunun üzerine iyice gerilen ortamda sayın Denktaş, ***"Devletin gizli mühürlü yazısını sen nerden buldun?"*** diye sorar. Ancak Ersoy kaynağını açıklamaz. Rauf Denktaş ise, Özel Kalem Müdürü'nü çağırarak bilgi aldıktan sonra ***"Ben bakandan yasa hakkında bilgi almak için yazdım... Engellemek için degil"*** der. Daha sonra konuya, yumuşak bir şekilde devam eden Rauf Denktaş, konuyu iyice araştırıp öğreneceğini ve destek olacağını belirtir.

Tiyatro sanatçılarının, Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ı ziyaretleri 28 Mart 2000 tarihli Kıbrıs, Ortam, Yenidüzen, Vatan, Halkın Sesi gazetelerinde yer alır.

Bu ziyaretten sonra Eğitim ve Kültür Bakanı ile görüşen tiyatro sanatçıları hiçbir gelişme sağlayamazlar. Ve uzun bir süre "Yasa Tasarısı" dondurulur. Zaman zaman gündeme getirilir ama hükmetler tarafından hiç ciddiye alınmaz.

KKTC Devletinde ne yazık ki, ödenekli tiyatroların***(K.T.Devlet Tiyatrosu ve LBT)*** personel yasası kapsamında siyasetin ve bürokrasinin çarkları arasında memur anlayışıyla yönetilmesi; özel ve amatör tiyatroların da ölümcül ilgisizliğe terk edilmesi yirmibirinci yüzyılda da sürer.

KKTC'de ne yazık ki, ödenekli tiyatroların *(K.T.Devlet Tiyatrosu ve LBT)* personel yasası kapsamında siyasetin ve bürokrasinin çarkları arasında memur anlayışıyla yönetilmesi; özel ve amatör tiyatroların da ölümcül ilgisizliğe terk edilmesi yirmibirinci yüzyılda da sürer.

Bişey Yap Met

Aziz Nesin 1995-1996

Yaşamak ve Var Olmak İçin "Bişey Yap"

Kıbrıs Türk toplumu üretimsizlik nedeniyle, sosyal, ekonomik, kültürel yönden büyük sorunlar yaşar. 1974 sonrası toplum, **"ganimet düzeni"** ve Ankara-Lefkoşa hükümetlerinin uyguladığı politikalar nedeniyle üretimden kopuk yaşama biçimine mahkum edilir. Ve ne yazık ki toplum da, ganimete, kleptokrasiye, plütokrasiye ve tüketime dayalı olan bu verili düzeni, nemelanmak için sorgulamadan kabul eder. Bunun sonucu toplum tüm değerlerine, tarihine, coğrafyasına, kültürüne yabancılaşarak hiçlenme ve yok olma sürecine girer.

Üretim dışında yaşamaya çalışan toplumun, taşıma nüfus ile demografik yapısının bozulması ve demokratik iradesine de sahip çıkamaması üzerine yozlaşma ve yok olma süreci hızlanır.

İşte böyle bir dönemde, toplumsal sorumluluğunun bilincinde LBT, ***"Ey Kıbrıslı Türk Bu Topraklarda Yaşamak ve Var Olmak İçin Birşey Yap"*** demek ve bu sorunları gündeme getirmek amacıyla Aziz Nesin'in **"Birşey Yap Met"** oyununu sahneler.

Eriyip yok oluşa, kimliksizleşmeye karşı iyi, güzel, yararlı ve yeni **"BİŞEY YAP"** diye haykıran oyun, Kıbrıs Türk toplumunun gündemine oturur. Basında, oyundan yola çıkarak **"Yaşamak İçin Birşey Yap"** konulu onlarca yazı yazılır.

30 Kasım 1995 tarihli Ortam gazetesinde Neriman Cahit, oyunun, izleyenleri müthiş bir hesaplaşma ve yargı ile yüz yüze getirdiğini; yeni, güzel ve yararlı bir şey yapmayanların, yaratmayanların, üretmeyenlerin yaşayamayacaklarını, yaşama hakkı olmayacağını bütün çıplaklığıyla çarpıcı bir biçimde sergilediğini yazar.

Oyunun, toplumun en önemli sorununu gündeme getirdiğini, başarıyla sahnelendiğini ve izleyiciden ilgi gördüğünü Yenidüzen, Ortam, Kıbrıs, Birlik, Yeni Demokrat ve Vatan gazeteleri sürekli yazar.

Aziz Nesin, "Bişey Yap Met" Ve LBT

Korkusuz yaşayan ve düşüncelerini korkusuz ortaya koyan; 100'ü aşkın kitap, roman, öykü, oyun, deneme, şiir, anı yazan... Yazdıkları 34 dile çevrilen, sayısız ödül kazanan... Yaklaşık 250 kez yargılanan... Toplam 5 buçuk yıl hapis yatan... Diri diri yakılmak istenen örnek insan, örnek aydın Aziz Nesin'in "Bişey Yap Met" oyununu LBT durduk yerde seçip sahnelemez... Hiç bir oyunu durduk yerde seçip sahnelemediği gibi.

Aziz Nesin'in, başta gelen en önemli oyunlarından biri olan "Bişey Yap Met" oyununu LBT, Kıbrıs Türk toplumunun hayati derecede önemli sorununu gündem yapıp sorgulamak ve sorgulatmak amacıyla sahneler. Bu topraklarda yaşamak ve var olmak için **"Bişey Yap Kıbrıslı Türk"** diye haykıran LBT, oyunla, izleyicilerin yüzleşmesine ve hesaplaşmasına ayna tutar.

Aziz Nesin, "Bişey Yap Met" oyununda izleyenlere; ***"bireyin toplum içindeki sorumluluğunu, gerçek özgürlüğe bir şey yapmadan kavuşamayacağımızı, gerçek insan gücünün birbirimizin elinden tutarak sağlanabileceğini, mutlulu-***

Ey Kıbrıslı Türk
Bu Topraklarda Yaşamak ve Var Olmak İçin Birşey Yap!

LBT-1995

Gölgeler Toplumu

Gün gelir herşeyini yitirir insan
En sonra da gölgesini
Ama şu kara kalabalık
Daha ölmeden yitirmiş gölgesini...
Bundan bile kötüsü var,
İşte yaşadığımız bu dönem,
Yitirmiş insanlarını gölgeler...
Olmayan insanların gölgeleri var...
Üstelik bilmiyorlar insansız olduklarını
İnsanlarını yitimişler de haberleri yok,
Dolaşıyor yerlerde gölgeler,
Hem de insan sanıyorlar kendilerini...

Aziz Nesin

Desen: Henri Matisse
Afiş Düzenleme: Aşık Mene

ğumuzun ancak hepimizin mutluluğu için çalışırsak gerçekleşebileceğini ve yaşam hakkı için iyi, güzel, yeni bişey yapmak gerektiğini" söyler.

Soyut bir oyun olarak nitelendirilen "Bişey Yap Met" oyununda; Aziz Nesin'nin, Beckett'in, Ionesco'nun, Genet'in oyunlarında yararlandıkları yöntemi başarıyla kullandığını belirtir eleştirmenler. Aziz Nesin ise gerçekleri en iyi şekilde anlatabilmek için simgesel anlatım, masal anlatım gibi yollara başvurduğunu, soyutlamayı gerçekleri göstermenin bir aracı olarak kullandığını, fakat yaptıklarının soyut ve simgesel olmadığını, amacının mesajı iyi iletmek olduğunu belirtir. LBT ise oyunu sahnelerken, oyunun , soyut ama gerçeklerin derinine, özüne inen yapısını, tiyatronun tüm ögelerini birbirleriyle organik bir bütünlük içinde ele alıp öz-biçim ilişkisinin doğru kotarılmasına özen gösterir.

Bişey Yap Met

Yazan
Aziz Nesin

Yöneten
Yaşar Ersoy

Müzik Seçimi
Aslı Giray Raman

Işık Tasarımı
Osman Alkaş

Duvar Resmi
Aşık Mene

Işık Uygulama
Fırat Eseri

Efekt ve Sahne Amiri
Rıza Şen

Oynayanlar
Met/**Barış Refikoğlu**
Keer/**Kıymet Karabiber**
Kinata/**Ayla Haşmet**
Ri/**Işın Refikoğlu**
Nek/**Erol Refikoğlu**
Doktor/**Osman Alkaş**
Şöö/**Yaşar Ersoy**

Kara Kalabalık
Aytunç Akdoğu, Güneş Kozal
Berna Berberoğlu, Fatma Erek
Deniz Ahçıhoca, Akın Paker
Derya Güvenler, Hatice Tezcan
Gizem Telgrafçıoğlu, Hale Araslı
Halil Çemendar, Kenan Özberk
Leman Çakal, Mahmut Tatlıcalı
Melek Karas, Melek Erdil
Selma Orhon, Ulaş Ersoy
Umman Gancalı, Yeşim Çıraklı
Zühal Düzgün, İbrahim Altıok
Yunus Emre Sular

Erol Refikoğlu, Kıymet Karabiber, Barış Refikoğlu ve Işın Refikoğlu "Bişey Yap Met" oyununda...

Oyunda toplumsal gerçekler, en çarpıcı şekilde yansıtılır; psikolojik aksiyonla, fiziksel aksiyon arasındaki ilişkiler dengeli kullanılır. Aksiyonlar, inişli çıkışlı ve sürekli bir tansiyon grafiği yaratacak ve oyunun meselesine hizmet edecek şekilde kurgulanır.

LBT, Yeni Oyununda "Bişey Yap Kıbrıs Türk İnsanı" Diyor. Bu Oyun Mutlaka Görülmeli

Neriman Cahit

Sahneye koyduğu oyunlarla sürekli kendi kedini yenileyen, hatta aşan, çağdaş ve deneysel bir tiyatro örneğini bize başarıyla sunan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu perdelerini Aziz Nesin'in, "Bir Şey Yap Met" oyunuyla açtı. Oyun, tema olarak, ruh ve fizik halimize öylesine uyuyor ki. Birey olarak/toplum olarak neredeyse her şeyin tıkandığı bir ortamda o müthiş yargı ve hesaplaşma ile yüz yüze getiriyor izleyiciyi. "Bir şey yapmayan; yeni, güzel, yararlı bir şey... Yaratmayan, üretmeyen toplumların ve bireylerin yaşama hakkı olamaz....Yaşayamazlar..."

Ve izleyiciyi adeta sarsarak, huzursuz ederek şöyle haykırıyor oyun: "BİŞEY YAP KIBRIS TÜRK İNSANI...". Oyun, insanı, insan olma sorumluluğu ve bilincini çok güzel yakalamış, oyunun yönetmeni Yaşar Ersoy, oyunda da rol almış. Her zaman tiyatroyu bir bütün olarak gören, yılların verdiği deneyim ve ödün vermez titizliğiyle, soyut olarak nitelenen böylesi hayli rizikolu bir oyunun altından başarıyla kalkıyor. Oyunculuk, müzik, dans, koro, resim... Yalın, tedirgin edici bir oyunculuk bileşkesi... Böylece, izleyicinin algılama sınırlarını zorluyor, izleyiciyi oyunun içine, derinine çekebiliyor.

Ve sonuçta, oyun, tüm bir ekip olarak seyirciyi neredeyse alarma geçiren, kendi kendisiyle hesaplara iten ama aynı zamanda bir yerlere götüren bir işlev sergiliyor... Oyun yanında, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun bu yılki çok güzel bir kazanımını da, yıllardır sahneye dönmesini özlediğimiz Ayla Haşmet ve iki genç konservatuvar mezununun, Kıymet Karabiber ve Barış Refikoğlu'nun (sahnede Refikoğulları üçlendi, ne güzel) taze kan olarak ekibe katılmaları. Bir başka güzel olay ise LBT'nin kendi bünyesinde çalışarak, eğiterek, bilinçlendirerek topluma kazandırdığı gençlerden oluşan "gençlik ekibi...". Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun asları Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Işın ve Erol Refikoğlu, o geniş deneyim ve ustalıklarıyla, konuşurken de, susarken de, yürürken de, dururken de öfkelerinde ve sevecenliklerinde tiyatronun has oyuncuları olduklarını -her zamanki gibi -kanıtlıyorlar. En zor rollerden birini yüklenmiş olan Barış Refikoğlu düşle gerçek, korku ile cesaret, hiçlik ve bilinç arasındaki o keskin çizgide gidip gelirken sergilediği rahat oyunculuk, Kıymet Karabiber'in o güzel heyecanı, bu gençlerde çok iş var dedirtecek denli insa-

nı gönendiriyor ve sahneyi hiç terk etmemişcesine doğal bir oyun sergileyen, Ayla Hanım... Lütfen devam...

Daha, tiyatro binasını terk etmeden izleyicinin kendi kendine ve yanındakilere "Yaşamak için ne yaptı/n/m?" sorusunu sorduruyorsa, bu oyun mutlaka görülmeli... Bu sorgulama ve hesaplaşma yabana atılmamalı... Ben oyunu gördüğüm günden beri okuduğum, duyduğum, yaşadığım her olayda, hep aynı soruyu soruyorum: "Deneyimlerini algıladığım, ellerimde, beynimde, yüreğimde izleri bulunanlarla, ben şimdi kaç yaşındayım... ve ben bu birikime ne ekliyorum!"

Ortam - 30 Kasım 1995

Tiyatroyu salt bir eğlence unsuru olarak gördüğümüz günlerden tiyatronun işlevini algılayacak günlere geldik.

Barış Burcu 13.12.1995

Bişey Yap Met

Barış Burcu

Aziz Nesin'in iki perdelik oyunu Lefkoşa Belediye Tiyatrosu tarafından sahneye kondu. Tebrikler. Teşekkürler. Kapalı gişe oynuyor. İzlenmeye değer bir oyun. Şiddetle öneririm. İnsanın "insanca yaşadım" diyebileceği ve "insanca bir yaşamı" hak edebileceği durumları tanımlıyor, insanın katkısını sorguluyor. Evrensel olarak...

Oyunu dikkatle izleyenler bu sorgulamayla baş başa kalıyor. Oyunu izledikten sonra toplantıda, işte, evde, okulda, sokakta, fark etmez. Her an; BİŞEY YAP MET... BİŞEY YAP MET yankısıyla karşı karşıyasınız. Beş temel özelliğiniz varsa sorumluluğunuzun gereğini yerine getirmeye başladınız demektir.

1- Kendi kendinizle hesaplaşma
2- İnsan sevgisi
3- Üretkenlik
4- Yaratıcılık
5- Evrensellik.

Bütün bunlar yaşadığınız ortamda pek de sık rastlanmayan durumlar. Bu yüzden oyunun zamanlaması mükemmel.

Bişey Yap Met Aziz Nesin'in soyut bir oyunu. Soyut bir oyunu sahneye koymak cesaret ister. Yürek ister. Anlaşılması zordur. Sahneye uyarlanması zordur. Seyirciyi oyuna katmak zordur. Dramatik tiyatroda seyirciyi duygularıyla oyuna katarsınız. Epik tiyatroda bu işi akıl ve mantık yoluyla yaparsınız. Soyut tiyatroda bu o kadar kolay değildir. Seyirciyi bulunduğu konumdan veya düzeyden bir üst konuma veya düzeye taşımak zorundasınız. Üstelik işe ancak belli bir düzeyde başlayabilirsiniz. Seyirci tepkilerini oyun anında değil sonrasında verir. Kendini, konumunu ve oyunun konusunu sorgular. Süreklilikle... Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu üç kez kutlarım.

1. Böyle bir riski göze aldığı için
2. Oyunun hakkını vererek başarıyla sahneye koyduğu için.
3.Lefkoşa seyircisini bu tip bir oyunu zevkle izleyebilecek bir duruma getirdiği için...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu emekçilerini ve bu oyuna katkı koyan herkesi yürekten alkışlıyorum. Ne yalan söyleyeyim. Sn. Burhan Yetkili UBP adayı olarak Belediye Başkanı seçildiği gün korkmuştum. Hasbelkader bizim de karınca kararınca bir zaman sahnesinden toz yuttuğumuz bu değerli tiyatromuzun çizgisine müdahalede bulunur diye. Çünkü bu tiyatromuzun ortaya çıkışı çağdaş, evrensel ve ilerici bir çizgiye oturtulması uzun bir serüvenin sonucuydu. Yoksa hepsi boşa mı gidecekti? Korkum bundan ibaretti. Bu korkuyu daha önce yazmadım. Dile getirmedim. Böyle bir sıkıntının yaşanıp yaşanmadığından da haberim yok. Ben sonuca bakarım.

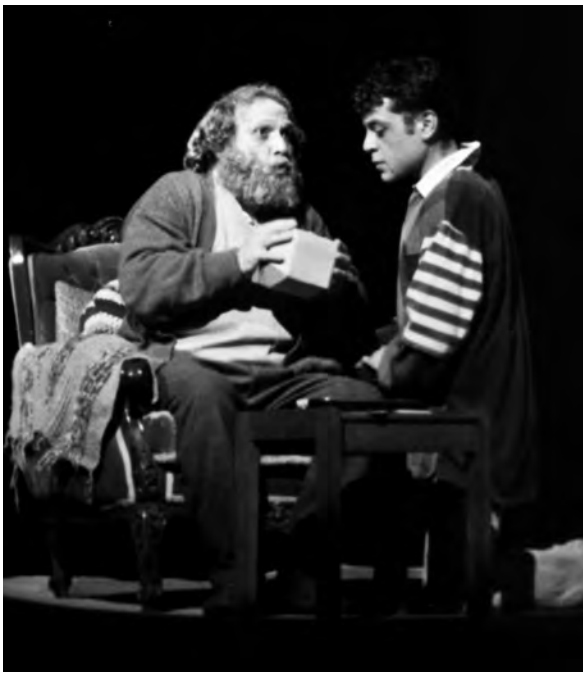

Yaşar Ersoy ve Barış Refikoğlu "Bişey Yap Met" oyununda...

Sonuç olumludur. Bu nedenle yalnızca bu konuda olmak üzere alkışlarımın sınırını Lefkoşa Türk Belediyesi Başkanlık Makamına kadar uzatıyorum. Bravo Sn. Akıncı'dan Sn. Bora'ya kadar. Bravo... Yine de bu işi "başkanların" veya "siyasilerin" hoşgörü ve anlayış ölçüleriyle güvence altına alamayız. Tercihler ve yaklaşımlar kişiden kişiye değişir: Değişebilir... Tiyatroların özerkliği ve kurumsallaşması yasalar ile güvence altına alınmalıdır. Aman! Tiyatrolarımızı iki gözümüz gibi koruyalım. Çünkü bu aşamaya gelebilmek hiç de kolay olmamıştır. Tiyatroyu salt bir eğlence unsuru olarak gördüğümüz günlerden tiyatronun işlevini algılayacak günlere geldik. Tiyatro işlevini artırarak yerine getirmelidir. Kurumsallaşmalıdır. Çağı yakalamalıdır. Bu sürece ve onurlu uğraşıya katkı koyan herkesi kutlarım. Katkısını bugüne kadar esirgeyen herkese de;

Ayla Haşmet ve Osman Alkaş "Bişey Yap Met"oyununda...

Bişey Yap Met diyorum.

Aziz Nesin'in "Gölgeler Toplumu" adlı şiirinde dediği gibi kendimizi "yok" sayamayız. Herkesin mutlaka yapacak bir şeyi vardır. Bunun farkına vararak yaşamalıyız. Aksi takdirde "yok" oluruz.

Ne gölgesini yitiren bir insan, ne de insanlığını yitiren bir gölge olmamak için "Gıbrıslı" var gücüyle haykırıyor. Bişey Yap Met.

Yenidüzen - 13 Aralık 1995

Bişey Yap Kıbrıslı

Hasan Kahvecioğlu

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sanatçıları, sahnedeki "mesajlarını tüm topluma ulaştırma için sokağa çıktı. Kocaman bir sahnenin tüm oyuncularına, yani Kıbrıslılara şunu söylediler: "Bişey yapın... Bişey yapalım."

Aziz Nesin genelde "çok güldüren" bir mizah ustası olarak tanınır... Oyununu izlemeye giderken bir "kahkaha" beklentisine girer insan... Perde açılınca, bambaşka bir gerçekle yüzleşir. Düşüncenin, sorgulamanın keskin kılıcının salvolarıyla sarsılır. Günlük yaşamın tuhaflıklarının, ya da insan "ahmaklığı"nın, aykırı yaklaşımlarla "kahkaha"ya dönüştüğünü görecek yerde, beynini, yüreğini hesaba çeker...

Sahnede "Bişey Yap Met" diye yükselen feryatlar gelir, yüreğinin derinliklerinde şarapnel parçası gibi ortalığı dağıtır. Yaşam hakkının ne kadar "hak" olduğunu, beyninin tüm dokularına, odacıklarına, hücrelerine tek tek sormaya başlar. Bir özsorgulama bir düşünce savaşı, vücudunun her zerresinde patlak vermeye başlar. Aslında bunu gerçekleştiren; oyunun soyutluğunu yüksek tempolu bir heyecana dönüştüren, oyuncunun profesyonelliğidir. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun oyuncuları, her yeni oyunda kendilerini bir kez daha aşmanın, tekdüze gidişlere ya da tempo duraklamalarına meydan okumanın örneklerini veriyorlar.

Oyunlarda iki önemli saptamanın altını çizmek istiyorum. Birincisi; oyun seçiminde toplumun zorluklarından, yaşamın, dönemin gerçeklerinden yola çıkılıyor. Böyle olunca da yıllar öncesinin oyunları, kendi toplumsal güncelimizle örtüşüyor... Mesajlar daha kolay algılanıyor... Tiyatronun ve sanatın işlevi daha yoğun biçimde yerine getiriliyor.

İkincisi, güncelle örtüşen oyunun kadrosu da yerli yerine oturuyor... O daracık kadrodan her yeni bir öne fırlayış, yeni bir işlev, yeni bir "figür"ler yaratılıyor...

Aziz Nesin'in son oyununda, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun kadrosuna yeni katılan Barış Refikoğlu ile Kıymet Karabiber'e yüklenilen görevler; tam bir profesyonellik anlayışının ürünüydü. Uzun yıllar sahnelerden uzak kalan Ayla Haşmet'in yeniden tiyatroya dönmesi, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na çok şey kazandırdı... Bütün bu yeni "öğe"ler, her zaman oyunlara yenilik katan dekor, ışık düzenlemesi ve gençlerin etkisi ile birleşince gerçekten nefis, doyumsuz bir oyun

LBT'nin oyuncuları, her yeni oyunda kendilerini bir kez daha aşmanın, tekdüze gidişlere ya da tempo duraklamalarına meydan okumanın örneklerini veriyorlar.

Hasan Kahvecioğlu 8.1.1996

ortaya çıktı...Ancak bu "ekip" belli bir sahnedeki "sorgulama"yı yeterli bulmadı ve cumartesi günü sokağa indi... "Bişey Yap Met" diyenler, Lefkoşa sokaklarında ilginç kostümleri ile dolaştılar ve Kıbrıslı Türk insanını yoldan çevirip sordular:

-Yaşamak için, kendin için, yurdun için bişey yaptın mı? Kıbrıslı'nın yüzü kızardı... Tiyatrocuların soruları karşısında afalladı... Tıpkı, günlerdir tiyatro salonunu dolduran izleyiciler gibi...

Şu günlerdeki "kirlenme"mizi sahneden protesto eden sanatçı, bu kez kocaman Sarayönü'nü sahne yaptı...

Oyuncular da bütün Kıbrıslılar... Soru da şu:

-Ne yapıyoruz? Ne oldu bize? Bütün bu olumsuzluklar niye? Bu kimlik bunalımı, bu kültürel yozlaşma niye? Çapsızlığa, üretimsizliğe dur demek için bişey yapıyor muyuz? Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sanatçıları, sahnelerinden taştı... Sokağa çıktı ve bir insanlık mesajını, bir evrensel mesajı yurda yaydı: Bişey yap, bişey yapalım! dedi.

Sanatçı, toplumsal duyarlılığını, sahne ile sınırlı tutmayıp sokağa fırladığına göre, herkes kendi "sorgu"suna başlamalıdır.

Bişey yapalım... Bişey yapalım...

Ortam - 8 Ocak 1996

Bişey Yap Met'i Mutlaka İzleyin

Birol Bebek

Aziz Nesin'in kaleme aldığı, Yaşar Ersoy'un yönettiği "Bişey Yap Met" isimli iki perdelik oyun geçtiğimiz Cuma gününden itibaren Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda sahnelenmeye başlandı.

Üç aylık bir çalışmanın ürünü olduğunu öğrendiğimiz oyunda Lefkoşa Belediye Tiyatrosu temel kadrosu Yaşar Ersoy, Erol Refikoğlu, Osman Alkaş ve Işın Refikoğlu'nu beğeni ile izlerken ekibe yeni katılan genç oyuncular gelecek için olumlu izlenimler bıraktı.

Hiç kuşkusuz "Bişey Yap Met" oyununda KKTC tiyatrosunun en büyük kazancı 17 yıldır tiyatroyu bırakmış Ayla Haşmet'in geri dönüşü, konservatuvardan bu yıl mezun olan Barış Refikoğlu ve Kıymet Kararbiber'in profesyonel olarak ilk kez yer aldıkları oyunu başarı ile yorumlamaları ve çoğunluğu yeni başladığı genç ekibin sabırlı, istekli ve severek yaptığı üç aylık bir çalışmadan sonra kendilerine verilen rolleri iyi bir performans göstererek başarıyla gerçekleştirmiş olmalarıydı. Kısaca "Bişey Yap Met" oyunu Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda birçok ilk'e sahne oldu. Ayla Haşmet oyunda hiz-

"Bişey Yap Met" oyununun ekibi...

metçi Katina rolü ile 17 yıllık özleme son verirken, Barış Refikoğlu Met, Kıymet Karabiber ise Keer rolüyle profesyonelliğe ilk adımı attılar.

Aziz Nesin'in büyük bir ustalıkla kaleme aldığı "Bişey Yap Met" adlı oyun Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncuları tarafından sahnede kusursuz oynuyordu. Yaşar Ersoy'un koroyu oyuna dahil etmesiyle oyun düşsel görüntüyü canlandırarak seyirciyi oyuncularıyla bütünleştiriyor. Işık tasarımından, efektlere kadar iyi bir çalışma ürünü olan oyunda sanatçılar rollerini büyük bir ustalıkla canlandırırken oyunda yer alan ve yöneten Yaşar Ersoy'u kutlamak lazım. Her şeyden önemlisi ise KKTC'nin "Bişey Yap Met" oyunuyla iki sanatçı ve pırlanta gibi genç tiyatroculları kazandırmış olmasıydı. KKTC'nin şu andaki durumuyla özdeşleştirilecek bir oyun olan "Bişey Yap Met" oyununda, bişey yapmadan karşılık beklemek konusu işleniyor. Bizce harika bir oyun, kusursuz bir yorum.

Geç olmadan biletinizi alınız.

Halkın Sesi – 30 Kasım 1995

"Bişey Yap Başbakan... Bişey Yap Hükümet..."

Kıbrıs Türk toplumunun 1974'den sonra yaşadığı en önemli sorunlarından biri de elektirik sorunudur. Plansız ve programsız, günü kurtarma adına yapılan uygulamalar sonucunda Kıbrıs Türk toplumu ciddi elektrik sıkıntıları yaşar. Bu sıkıntılar ne yazık ki, 2012 yılında da hala çözümlenemez. Ve bu süre içinde toplum sık sık karanlıklara gömülür. Ancak hamaset yüklü nutuklar, şoven milliyetçi söylemler eşliğinde, Beşparmak Dağları'na Guinness Rekorlar Kitabı'na girecek büyüklükte yapılan ışıklı bayrakla da "düşmana"(!) karşı övünülür.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu galası yarım kaldı

Elektrik kesintileri Belediye Tiyatrosu'nun galasını yarım bıraktırdı

Cüneyt Gökçer: "Sanatçıların aydınlığı yeter"

Tiyatroya elektrik oyunu

● Teknecik'te meydana gelen arıza sahneyi de karartt

Süzgeçler yosun tutunca yine elektriksizliğin azizliğine uğradık ve

REZİL OLDUK

✓Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyununun galası elektrik kesintisi nedeniyle tamamlanamadı. Ünlü sanatçı Cüneyt Gökçer "Sanatçıların aydınlığı yeter" demek zorunda kaldı

Elektrik kesintilerinin sık sık yapıldığı 1995 yılında, topluma, ekonomik, sosyal, kültürel sorunların çözümlenmesi için "Bişey Yapmak" gerektiği çağrısını iletmek amacıyla sahnelediği "Bişey Yap Met" oyununun gala temsilini LBT, 16 Aralık 1995 tarihinde yapar. LBT, gala temsiline Prof. Cüneyt Gökçer ve Ayten Gökçer'i de davet eder. Lefkoşa'ya gelen Prof. Cüneyt Gökçer ve Ayten Gökçer, LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy ile birlikte 15 Aralık 1995'de LBT salonunda uygulamalı tiyatro söyleşisi yaparlar. 16 Aralık 1995'de de "Bişey Yap Met" oyununun gala temsiline katılırlar. Gala temsiline Başbakan Hakkı Atun, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Mehmet Ali Talat, T.C. Büyükelçisi Aydan Karahan, bazı bakanlar, belediye başkanları, sanatçılar ve öbür davetliler katılır. Yoğun izleyici katılımıyla başlayan gala oyunu, sık sık görülen ve müzminleşen elektrik kesilmesi nedeniyle ikinci perdeye geçilirken karanlıkta kalır. Oyuncuların ve izleyicilerin, bu tatsız olay karşısında sinirleri iyice gerilir. Salonda homurdanma yükselir. Bu durum üzerine oyunda rolü olan Yaşar Ersoy sahneden "Birşey Yap Başbakan, Bişey Yap Hükümet"der. Bunun üzerine izleyicilerden yoğun bir alkış kopar.

Prof. Cüneyt Gökçer, Ayten Gökçer ve Yaşar Ersoy tiyatro söyleşisinde...

Geceye tanık olan gazeteci yazar Neriman Cahit, 21 Aralık 1995 tarihli Ortam gazetesinde ***"Bir Çığlığa ve Özleme Dönüşen Gala Gecesi: Birşey Yap Hükümet"*** başlıklı yazısında olayı söyle anlatır:

"Saat 21.00 tınladığında "Perde" dedi L.B. Tiyatrosu. "Bişey Yap Met" oyunlarının galası. Sadece oyuncularda değil, izleyicilerde de elle tutulur bir heyecan... Başbakan, Başbakan Yardımcısı, Kültür Bakanı'ndan tutun da hükümet, parti başkanlarından bir bölümü, TC. Elçisi, neredeyse sanatçıların tümüne yakını orada. Ve Türk Tiyatrosu'nun büyük ustası Cüneyt Gökçer'le, zarif eşi oyuncu Ayten Gökçer de gecenin konukları arasında...

Lefkoşa Belediye Başkanı, Belediyeler ve Sanat ilişkisine değiniyor açılışta ve Gökçerler'e plaket veriyor. Gökçerler Kıbrıs'a sık gelen, sanatlarını Kıbrıslılar'a da sunan sanatçılar. Bu duygularını ve heyecanlarını dile getiriyorlar. Özellikle de Güneyt Gökçer, öğrencilerinin oyununu merak ve heyecanla beklediğini söylüyor. Salonun heyecanı al-

kışlara yansımış... VE PERDE... Perde yavaş yavaş açılıyor... Aziz Nesin yavaş yavaş doğrulmuş, oyunu sanki yeniden yazıyor sahnedeki sanatçılarımızın çabasıyla. Ve sorgulama başlıyor: "Yaşamak için ne yaptın Met. Binlerce, yüz binlerce insanlık birikimine yeni ve güzel ne kattın? Karanlığa, karakalabalığa karşı birşeyler yap Met... Birşeyler yap... Yoksa o karakalabalık yutar paramparça eder seni..."

Birinci perde bitmiş, ışıklar açılmış ama salonda tıs yok, kıpırtı yok. Herkes kendi kendine ve yanındakine sessizce soruyor gibidir: "Yaşamak için ne yaptı/m/n...

İkinci perde başlıyor... Sorgulamaya devam... Ve birdenbire... Evet, birdenbire oyunun seyri değişiyor ve izleyici belki de hiç unutamayacağı bir oyun daha izliyor...

Elektrikler birdenbire kesiliveriyor. Salonda çıt yok. Sessizlik daha bir derinleşiyor, karanlık daha koyulaşıyor ve oyunun bilge ihtiyarı (Yaşar Ersoy) yavaş yavaş doğrularak ellerini boşluğa ve karanlığa uzatıyor.

"Sn. Başbakanımız ve Başbakan Yardımcımız; ülkemizdeki bu karanlığa karşı... Bişey yapın. Birşey yap Hükümet..."

Bu çağrı bir anda salonu dalgalandırıyor ve destek alkışları susmak bilmiyor. Bir görevlinin sahnenin önüne koyduğu lüksün çeyrek aydınlığı sahneye vuruyor. Oyuncular hala yerli yerinde. Ve oyun devam ediyor. Bilge ihtiyar yavaş yavaş Hocasına (Cüneyt Gökçer'e) dönerek soruyor:

Ayla Haşmet "Bişey Yap Met" oyununda...

Kıymet Karabiber ve Barış Refikoğlu "Bişey Yap Met" oyununda...

Osman Alkaş ve Barış Refikoğlu "Bişey Yap Met" oyununda...

"Hocam, ne yapmalıyım... Bu karanlıkta ne yapmalıyız?"Ve hoca, aynı bilgelikte yanıtlıyor soruyu: "Sizlerin aydınlığı, sanatın aydınlığı bu karanlığı aydınlatabilir, oynamaya devam..."

Salonda bir dalgalanma ve müthiş bir alkış, izleyiciler de yaşadıkları tarihi an'ın ayırdında... Çalıştırılan 2.2 gücündeki jeneratör de bozulunca, oyunu artık izleyemeyeceklerini anlıyorlar ve karanlıklar içinde tiyatro binasından ayrılırken iki cümle onlara eşlik ediyor:

"BİŞEY YAP HÜKÜMET.."
"ÜLKEMİZİN KARANLIĞINA KARŞI BİŞEY YAP" VE "SANATIN AYDINLIĞI KARANLIKLARI AYDINLATACAK GÜÇTEDİR..."

Gecenin bir tek kazanımı da Başbakan'ın L.B. Tiyatrosu'na güçlü bir jeneratör vaadi oluyor."

Elektrik kesintisi nedeniyle oyunun tamamlanamaması **"Rezil Olduk"**, **"Bişey Yap Hükümet"** gibi başlıklarla Halkın Sesi, Kıbrıs, Ortam, Yenidüzen, Vatan gazetelerinde yer alır. Köşe yazarları da olayı gündemde tutarlar.

Bişey Yapmak!

Ahmet Tolgay

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu tarafından sezonun ilk oyunu olarak sahnelenen Aziz Nesin'in serüven türdeki yapıtı "Bişey Yap Met"in bizim toplumsal yaşantımızın gelip saplandığı açmazın çarpıcı bir yorumu olduğunu, geçen cumartesi akşamı düzenlenen galada derinden hissettik. İzleyici ile kurulan müthiş iletişim doruğa tırmanırken, ikinci perdenin başlamasından sonra elektriğin kesilerek coşkunun üzerine karanlığın çökmesi; toplumumuzun hak ettiği esenliğe çıkarılabilmesi ve gelecek kuşaklara daha mutlu bir ülke bırakabilmemiz için toplumca el ele vererek ve birbirimizle dayanışarak, birbirimizi severek, sayarak mutlaka bişeyler yapmamız gerektiğinin sarsıcı mesajını veriyordu.

Yaşar Ersoy ve arkadaşları elektriğin kesilerek, son haftaların en uzun süreli karanlığıyla oyunlarının yarıda kalmasına çok üzüldüler. Ne ki, teselli bulacakları noktayı da gözardı etmesinler: Oyunun

içerdiği mesajı vurgulayıp yüreklere kazıyabilmek için bundan daha uygun bir atmosfer bulamazlardı!..

Vermeye çalıştıkları mesajın güç ve etkinlik kazanmasında, bilmem kaçıncı bin kez arızalanan Teknecik Elektrik Santralimiz kendilerine yardımcı oldu. Rüzgârdan bile nem kapan tıknefes santralimiz, gala gösterisinin en başarılı ve en inandırıcı oyuncuları arasındaydı.

Aziz Nesin bu oyununda, toplum için, insan nesillerinin esenlikle devamı için birşeyler yapmayanların, birşeyler üretmeyenlerin yaşama hakkı olmadığını savunuyor. Herkesin yaşama hakkı ve süresi de yarattığı değerlerin önemi oranındadır.

Salon zifiri karanlıkta kalıp oyunun sürükleyici akışı durunca; sahnedeki koltuğunda çaresizlik içinde kıvranan Yaşar Ersoy gala gecesinin onur konuğu olarak eşi Ayten Gökçer'le birlikte ön sırada oturan efsane tiyatro adamı Cüneyt Gökçer'e dönerek sordu: "Şimdi ne yapmamız gerekir Hocam?"

Cüneyt Hoca'nın yanıtı; yetiştirdiği öğrencilerine duyduğu güveni yansıtır nitelikteydi. "Sizin ışığınız yeter!"

Bu yüreklendirici yanıt da oyunun sürdürülmesine yetmiyordu. Çünkü ondan sonraki bölümler elektrik enerjisine gereksinim gösteren ışık, ses, renk ve müzik efektlerine dayanıyordu. Yaşar Ersoy, bunun bilinci içinde bu kez umutla Sayın Başbakan'a döndü:

"Bişeyler yap Sayın Başbakan!"

Sayın Başbakanın yanıtını işitmek olanaksızdı! Çünkü salon alkışlarla çınlıyordu!

Bu oyun, sanatçının emeklilik hakkı olmadığını kanıtlamak için yıllar sonra sahneye dönen Ayla Haşmet ve ilk başarılı profesyonel sınavını veren iki pırıl pırıl genç oyuncunun; Barış Refikoğlu ile Kıymet Karabiber'in de galasıydı. Üzülmesinler, karanlığın darbesine karşın yeteneklerini kanıtlayabildiler.

Yaşar Ersoy'un başarıyla yönettiği bu oyunun galası, sanıyoruz ki Türk tiyatrosunun iki devi Ayten ve Cüneyt Gökçer ustaların belleklerinde de silinmez izini bırakacaktır. Bize gelince; biz mutlaka "bişeyler yapmalıyız"

Kıbrıs - 19 Aralık 1995

Yaşar Ersoy, Erol Refikoğlu ve Işın Refikoğlu "Bişey Yap Met" oyununda...

Kültürel Yozlaşmaya Ve Kimlik Erimesine Karşı "Bişey Yap" Eylemi

LBT "Bişey Yap Met" oyununu izleyiciye sunduğu günlerde, çok önemli bir eylemi de gerçekleştirir.

Toplumu uyarmak ve kültür yozlaşmasına, kimlik erimesine karşı çıkmak ve üreterek varolmak için "Bişey Yapmaya" çağıran eylemde LBT sanatçıları, ilginç kostümleri ve masklarının yanısıra yaptıkları gösteriler, taşıdıkları pankartlar ve dağıttıkları bildirilerle büyük ilgi uyandırırlar.

LBT'nin düzenlediği **"Ey Kıbrıslı Türk Yaşamak ve Var Olmak İçin Bişey Yap"** eylemine K.T. Sanatçı ve Yazarlar Birliği ve Halk Sanatları Derneği de destek verir. 6 Ocak 1996 tarihinde yapılan eylem, Girne Kapısı'ndan başlayarak Girne Caddesi, Atatürk Meydanı, Arasta, Belediye Çarşısı güzergahında gerçekleşir.

Eylemi 7 Ocak 1996 tarihli bütün gazeteler birinci sayfadan manşetten verir. Halkın Sesi gazetesi ***"Uyanın Artk"***, Yenidüzen gazetesi ***"Kimlik Erimesine Dur Diyelim"***, Kıbrıs gazetesi ***"Sanatçılardan Eylem"***, Ortam gazetesi ***"Ne Oldu Bize?"*** başlıklarıyla olayı geniş biçimde yansıtırlar.

Eylemde LBT'nin dağıttığı binlerce bildiri ile halka ***"Yaşamak ve Var Olmak İçin Bişey Yap!... Bişey Yapalım!"*** çağrısı yapılır. LBT'nin bildirisi şöyledir:

"Çok zor günler yaşıyoruz!... Sıkıntılı günler. Değerlerin altüst olduğu, insanların intihar ettiği günler. Kültürel yozlaşmanın hızlandığı, kimlik bunalımının arttığı, erimenin çoğaldığı günler.

Kendi ülkemizde yabancılaştığımız günler yaşıyoruz. Gençlerin işsiz kaldığı, göç ettiği, ailelerin dağıldığı günler yaşıyoruz. Bilgi ve yeteneğin çöpe atıldığı, erdemli kişilere kara çalındığı, testiyi kıranla, suyu dolduranın bir tutulduğu günler yaşıyoruz. Duyarsız, tepkisiz günler...Ve bu son günlerde birbirimize boş ve heyecansız gözlerle bakarak soruyoruz: NE OLDU BİZE?

Bu toprakları, bu halkı sevdiğimizi söyleyip de çektiği acılarla yanmıyorsak; uğradığı haksızlıklara hala göz yumuyor, türlü hesaplara ses çıkarmıyorsak eğer; insanlıktan da, dürüstlükten de, yurtseverlikten de söz etmek hakkımız değildir elbet.

Derdiyle, umuduyla, umutsuzluğa, acısıyla, bizim olan bu topraklarda; herbirimiz, kendi payımıza düşen ödevleri yapmıyorsak, namuslu kavgalardan bahsetmek hakkımız olamaz.

Kendi kendimizin, kendi tarihimizin, günümüzün, dünümüzün ve geleceğimizin sahibi, koruyucusu, iyileştiricisi ve zenginleştiricisi olamazsak bu topraklarda yaşamaya ve var olmaya hakkımız da olamaz.

Bir toplum ancak yarattığı, ürettiği kültürle var olur. Kültür üretmeyen toplumlar erimeye ve yok olmaya mahkumdurlar.

Dünyanın hızla geliştiği ve değiştiği bir dönemde; iletişim ve bilgi çağını yaşadığımız ve 2000'li yıllara girmek üzere olduğumuz bir zamanda ; kültür yaratan toplumlar ile kültür yaratamayan toplumlar arasındaki uçurum, gittikçe derinleşiyor. Çağdaş bir kültür yaratmayan, ya da bu kültüre sahip çıkmayan toplumlar erimeye, yozlaşmaya, bütün değerlerini kaybetmeye yazgılıdırlar... İsterse o toplumun bireyleri dolar milyarderi olsunlar!...

Kültür, insanın yaşam savaşında duygu, akıl ve iradesini kullanarak oluşturduğu bir yaşam biçimi, bir düzendir. Yaşam biçimimizin ve düzenimizin ülkemizi ve bizleri getirdiği noktayı hep birlikte yaşıyor, görüyoruz.

Geldiğimiz noktadan ancak bişey yaparak, üreterek, yaratarak; yeni güzel yararlı bişey yaparak kurtulabiliriz. Yurdunu seven insanların sorumluluğuyla BİŞEY YAPMAK ZORUNDAYIZ!

Bütün olumsuzluklara, kötü yönetime, çapsızlıklara, üretimsizliğe dur demek için BİŞEY YAPMAK!

Sevgili Kıbrıs Türk Halkı çok geç olmadan bu topraklarda yaşamak ve var olmak için BİŞEY YAP... BİŞEY YAPALIM!

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu"

LBT'nin 1990'lı yıllarda gündeme getirdiği üretimsizlik, kimlik erimesi, kültür yozlaşması 2000'li yıllarda daha da artar ve toplum yok olmakla yüz yüze kalır. 2011 yılında ise Ankara ve Lefkoşa Hükümetleri'nin uygulamarıyla ve Anadolu'dan taşınan nüfusla toplumun yok oluşunu sağlayan politikaları protesto etmek için Sendikal Platform ve muhalefette bulunan siyasi partiler büyük bir katılımla **"Toplumsal Varoluş Mitingi"** düzenlerler. Bu mitinge ise Ankara Hükümetini'nin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan tepki göstererek Kıbrıslı Türkleri **"besleme"**, **"Rumlarla İşbirliği yapıyorlar"** ve **"Kim Bunlar"** gibi sözlerle hakaret edip aşağılar.

YAŞAMAK İÇİN NE ÜRETTİK?
NE OLDU BİZE

YAŞAMAK İÇİN NE YAPTIK
YAŞAMAK İÇİN NE ÜRETTİK?
NE OLDU BİZE?

YAŞAMAK İÇİN NE YAPTIK
YAŞAMAK İÇİN NE ÜRETTİK?
NE OLDU BİZE?

LEFKOŞA BELEDİYE TİYATROSU

Yaşamlarının En Etkileyici Oyununu Oynadılar

Neriman Cahit

(Bu oyunu ben 6 Aralık Cumartesi günü Lefkoşa sokaklarında Lefkoşa halkıyla birlikte izledim...)

"Zor günler yaşıyoruz… Sıkıntılı günler... Değerlerin altüst olduğu, insanların intihar ettiği günler... Kültürel yozlaşmanın hızlandığı, kimlik bunalımının arttığı, erimenin çoğaldığı günler... Kendi ülkemizde yabancılaştığımız günler..."

Elimdeki ak kağıtta, kara kara, kocaman kocaman harflerle yazıyor bunlar... Biraz evvel genç bir kız (Yoksa erkek mi?) yüzünde bir maske... Ama gözlerini görebiliyorum. Yüzümü delip geçerek, beynime ulaşan beni sorgulayan gözlerini.... Kız ya da erkek olmuş ne fark eder... Değil mi ki, "geleceğimiz sizsiniz" diye kocaman kocaman nutuklar atmışız onlara dair, ama "Gençlerin işsiz kaldığı, göç ettiği, ailelerin dağıldığı, bilgi ve yeteneğin çöpe atıldığı, erdemli kişilere kara çalındığı, testiyi kıranla, testiyi dolduranın bir tutulduğu, yangınların ve her türlü kirlenmenin yaşandığı, her türlü üretimin durduğu, yeni, yararlı bişeyin yapılmadığı duyarsız, tepkisiz günler" ve ne gelecek hazırlamışız onlara...

Elime bir gencin tutuşturduğu kağıttaki kara kara, kocaman kocaman yazılardan başımı kaldırıp önümde uzayıp giden topluluğa bakıyorum: Lefkoşa Belediye Tiyatrosu...

-Ne oldu, ne oluyor, kim bunlar ne yapıyorlar? diyor yanımdaki yaşlı adam. Sonra sorular çoğalıyor, soranlarda...

"Alın, okuyun, "bize katılın"" diye onların eline de birer ak kağıt tutuşturuluyor, üzerinde kara kara, kocaman kocaman yazılar yazılı olan... Ve hayatın akışı sanki yavaşlıyor Girne Kapısında, Sarayönünde, Dikilitaş'ta, Belediye Pazarında ve Lefkoşa'da...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, kirlenen, çoraklaşan, rengini, sevgisini, dostluğunu yitiren, kuru bir kalabalığa dönüşen halkımıza, tiyatro yaşamlarının belki de en etkileyici ve en çarpıcı oyununu oynuyorlar... Her arabalıya, her yayaya teker teker soruyorlar: "Yaşamak için ne yaptın?", "Var olmak için ne ürettin?", "YAŞAMAK MI, ÖLMEK Mİ..."

İnsanların yüzlerini izliyorum... Bu sorular yüzlerine acı bir poyraz gibi çarptıkça, üşüyen, kasılan, kızaran, kızan(ama kime belli değil), utanan,

unufak olan, bir deniz gibi köpüren , taşan, ya da gerilere çekilerek adeta kaybolan yüzlerine...

Onlara baktıkça, sanki rol değiştiriyor, oyuncu "biz" oluyoruz... Değil mi ki oyununun öznesi de, konusu da biz Kıbrıs Türkleri'yiz. İşte karşımızda yüzünü çoktan yitirmiş, beynini yemekte olanlarımız... İşte, bizimle bütünleşen, simgemiz haline gelen şu kocaman mangalda şişlere dizili yanıp, kül olmakta olan senetlerimiz, kimliklerimiz, özetle biz.. Biz Kıbrıs Türkleri... Ve işte şu genç kızın elindeki kurukafanın kemikleşmiş dudaklarındaki sorular... Ve işte onlara katılarak söylediğimiz şarkılar: "Güzel günler hangi dağın ardındadır! Varabilmek mümkün mü hiç o dağlara/ Hiç bu kadar unutmamıştık yaşamayı..."

Karşımda yüzünü çoktan yitirmiş adam beynini yemeyi sürdürüyor. Beynimde sanki karıncalar dolaşıyor, bir yırtıcı kuş durmadan gagalıyor beynimi... Tiyatrocuların çevresini saran kalabalıkla hep birlikte sesimizin çıktığı kadar bağırıyoruz, bağırıyoruz... Ama neden... Nasıl olur… Birbirimizin sesini duy/amı/muyoruz... Meğer biz sesimizi yitireli, sesimizi birbirine katmayalı ne kadar da çok olmuş...

Heeyy, Kıbrıs Türk Toplumu!...

Heeyy, politikacılar!...

Heyyy, bu toplumun şairi, yazarı, sanatçısı, öğretmeni, memuru, isçisi, polisi, zanaatçısı... NE OLDU BİZLERE!?

"Bu toprakları, bu halkı sevdiğimizi söyleyip de çektiği acılarla yanmıyorsak; uğradığı haksızlıklara hala göz yumuyor, türlü hesaplarla ses çıkarmıyorsak eğer; derdiyle, umuduyla, umutsuzluğuyla, acısıyla , bizim olan bu topraklarda; her birimiz, kendi payımıza düşen ödevleri yapmıyorsak, kendi kendimizin, kendi tarihimizin, günümüzün, dünümüzün ve geleceğimizin sahibi, koruyucusu, iyileştiricisi ve zenginleştirici olamazsak ne biz, ne sesimiz, ne kimliğimiz , ne de geleceğimiz var olabilir..."

"Bir toplum ancak yarattığı, ürettiği kültürle var olur. Kültür üretmeyen toplumlar erimeye ve yok almaya mahkumdurlar. Dünyanın hızla geliştiği ve değiştiği bir dönemde; iletişim ve bilgi çağını yaşadığımız ve 2000'li yıllara girmek üzere olduğumuz bir zamanda; kültür yaratan toplumlar ile kültür yaratamayan toplumlar arasındaki uçurum; gittikçe derinleşiyor. Çağdaş bir kültür yaratamayan, ya da kültüre sahip çıkamayan toplumlar erimeye, yozlaşmaya, bütün değerlerini kaybetmeye yazgılıdırlar... İsterse o toplumun bireyleri dolar milyarderi olsunlar!...

Kültür, insanın yaşam savaşında duygu, akıl ve iradesini kullanarak oluşturduğu bir yaşam biçimi, bir düzendir.

Yaşam biçimimizin ve düzenimizin ülkemizi ve bizleri getirdiği noktayı hep birlikte yaşıyor, görüyoruz.

*Geldiğimiz noktadan ancak bişey yaparak, üreterek, yaratarak; yeni güzel yararlı bişey yaparak kurtulabiliriz. Yurdunu seven insanların sorumluluğuyla **BİŞEY YAPMAK ZORUNDAYIZ!***

*Bütün olumsuzluklara, kötü yönetime, çapsızlıklara; üretimsizliğe dur demek için **BİŞEY YAPMAK!***

*Sevgili Kıbrıs Türk Halkı çok geç olmadan bu topraklarda yaşamak ve var olmak için **BİŞEY YAP. BİŞEY YAPALIM!***

Ortam - 11 Ocak 1996

Ve Sanatçılar Yürüdü

Mahide Ergün

Geçtiğimiz hafta içinde sanatçılar, toplumumuza hakim olan yozlaşmayı ve erozyonu protesto etmek amacıyla bir yürüyüş yaptılar. Sanatçı duyarlılığı ile yapılan bu eylem üstelik çok renkli geçti. Aynı zamanda aydın sınıfına giren sanatçıların bu eyleminde, duyarsızlığın, sorumsuzluğun doruğuna erişen toplumumuzda, hala bir kıvılcımlanma olabileceği umudunu taşımak istiyoruz.

Sanatçılar olumsuzluklara karşı duyarlı insanlardır. Ya da öyle olmaları gerekir. Gelişmiş ülkelerin hemen tümünde, toplumsal değişimlerin lokomotifi sanatçılar olmuştur. Ne var ki, ya ada olmamızın, ya küçük bir toplum olmamızın, ya İsmet İnönü'nün dediği gibi, namussuzların namusluları sindirebilmiş olmasının etkisiyle, şimdiye kadar öldürücü bir suskunluk içindeydiler. Aydınlar ve sanatçılar, çoktan devreye girmeli, kendi kabuğundan çıkıp, yanlışları ortaya dökmeli, karşı koymalıydılar.

Eğer aydın bir insan, etrafına ışık saçmıyor, çevresinin kendisinden yararlanmasına izin vermiyorsa, o insan, zaten aydın değil, karanlıkta kalmış, ışığı dışarı sızmayan bir metadır. Yok olma pahasına etrafına ışık saçan, çevresinin sorumluluğunu taşıyan, bunun rahatsızlığını hisseden kişi ancak, gerçek aydındır. Gerisini Aziz Nesin "Ödlek Aydın" olarak niteliyor ve ekliyor: "Aydınlarımızın, ancak iş işten, atı alan Üsküdar'ı geçtikten, Üsküdar'da sabah olduktan, kafasına dank dedikten sonra gerçeği görüp haykıran o aptal ve korkak sesleri, hep sürüyor."

Bu bağlamda, Belediye Tiyatrosu'nun sahnelemekte olduğu Aziz Nesin'in "Bişey Yap Met" oyununu, herkesin görmesini öneririm. Gerçi oyundan herkes alabildiği kadar mesaj alacak ama görmekte yarar var.

Aydınlarımız ve sanatçılarımız sorumluluklarının ayırdında oldukları ve etraflarına ışık saçtıkları zaman, yozlaşma ve erozyonu durdurabilir. Yapılan yürüyüş eylemi (geç de olsa) bu konuda umut vericidir.

Ortam - 12 Ocak 1996

Barış İçin Tiyatro Geceleri

Toplumlar arası yumuşamaya, yakınlaşmaya, güven artırıcı çalışmalara ve her iki toplumun kültürel, sanatsal alışverişine katkıda bulunmak için LBT, Satirigo Tiyatrosu ve Naci Talat Vakfı **"Barış İçin Tiyatro Geceleri"** adı altında ortak etkinlikler düzenlerler.

Bu etkinlikler çerçevesinde 7 Şubat 1996 tarihinde Kıbrıs Rum Satirigo Tiyatrosu **"Aristofanes'in Tavukları"** oyununu LBT salonunda; 11 Şubat 1996 tarihinde de LBT, **"Bişey Yap Met"** oyununu Satirigo Tiyatrosu salonunda sunar.

"Barış İçin Tiyatro Günleri" her zaman olduğu gibi barışseverleri sevindirirken, ırkçı, şovenist ve ayrılıkcıları da kızdırır. Kıbrıs Türk basınında, Satirigo Tiyatrosu'nun Kuzey Kıbrıs'ta oyun sunması geniş yer bulur.

Satirigo Tiyatrosu, LBT salonunda Kıbrıslı Türk izleyicilere tıklım tıklım dolu salonda "Aristofanes'in Tavukları" oyununu sunar. Oyundan önce Vakıf Başkanı Feridun Önsav, Satirigo Tiyatrosu Yönetmeni Hristos Zanos ve LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy yaptıkları konuşmalarda barış, dostluk, işbirliği mesajları verirler.

Konuşmalarda, politikacıların başaramadığını tiyatro sanatçılarının başardığını, iki toplumun, ortak vatan Kıbrıs'ta barış içinde yaşamak için çaba göstermesi ve çocuklara kin ve nefret tohumları değil sevgi hoşgörü tohumları ekilmesi gerektiği vurgulanır.

Satirigo Tiyatrosu oyuncuları "Aristophanes'in Tavukları" oyununda Kıbrıslı Türk seyircileri selamlarken...

Konuşmadan sonra tiyatro yöneticileri birbirlerine anı plaketleri sunarlar.

Satirigo Tiyatrosu'nun sunduğu "Ariftofanes'in Tavukları" oyunu Kıbrıslı Türk izleyiciler tarafından beğeniyle izlenir. Oyun bitiminde izleyiciler tarafından çoşku içinde ayakta alkışlanan oyuncular, gözyaşlarını tutamazlar.

Ertesi gün Yenidüzen, Ortam, Halkın Sesi, Yeni Demokrat ve Vatan gazeteleri olayı çok geniş biçimde verirler. Bu arada toplumlar arası yumuşama, yakınlaşma, güven artırıcı çalışma ve iki toplum arasında temaslardan rahatsız olan Kıbrıs Türk Mücahitler Derneği, "Barış İçin Tiyatro Geceleri" ile aynı tarihlerde ÜTK'nın (Üniversiteli Temsilciler Konseyi) düzenlediği **"Genç Kıbrıslı Günleri"**nin devleti yıkıcı faaliyetler olduğunu ileri sürerek ***"YIKICI FAALİYETLERE DUR!"*** başlığıyla gazetelerde paralı ilanlar yayımlatır ve bu etkinlikleri gerçekleştirenleri teslimiyetçi, işbirlikçi, hain olarak nitelendirir.

LBT oyuncuları "Bişey Yap Met" oyununda Kıbrıslı Rum seyircileri selamlarken...

Bu şoven ve ırkçı tavır karşısında bir araya gelen 15 demokratik kitle örgütü, K.T. Mücahitler Derneği'nin bu saldırgan ve fanatik tavrını protesto eder.

"Barış İçin Tiyatro Geceleri"nin ikinci ayağı, 11 Şubat 1996'da Satirigo Tiyatrosu salonunda LBT'nin sunduğu "Bişey Yap Met" oyunuyla gerçekleşir. Oyunu, BM Genel Sekreteri Kıbrıs Özel Temsilcisi Gusttave Feissel, BM Basın Sözcüsü Charles Goulkin, eski Cumhurbaşkanı Yorgo Vasiliu, parti liderleri, politikacılar ve büyük bir sanatsever kitlesi izler.

Tıpkı Kuzey Kıbrıs'ta olduğu gibi Güney Kıbrıs'ta da oyundan önce yapılan konuşmalarda barış, dostluk ve işbirliği mesajları verirlir. Ve tıpkı Kuzey Kıbrıs'ta olduğu gibi Güney Kıbrıs'ta da barışseverler alkışlarken, fanatikler ve ayrılıkçılar da "Barış İçin Tiyatro Geceleri"ni protesto ederler.

Eyva Bradi... Her Seferinde Birinci Kadehe İçelim

Sezai Sarıoğlu

Gülcemal Vapuru Güney Kıbrıs'a geçecekti. Lakin, Lefkoşa sokaklarında seyrederken bir tiyatro grubunun o akşam bir oyun sergileyeceğini duydular ve rotayı oyunun oynanacağı salona doğrulttular...

Oda ne? Rumlar Kuzeye gelmişler... Anneeee savaş çıkabilir. O da ne? Savaş filan çıkmıyor, tersine Rum sanatçılarla Türk sanatçılar ülkelerine, Kıbrıs'a dair sohbet ediyorlar. O da ne? Tiyatroyu

dolduran Türk izleyiciler Rum sanatçılarına sıcak bir ilgi gösteriyor. Devlet ve bilcümle şovenizm şürekası bu işe kızıyor olmalı. Öyle ya, düşman aramıza girmiş. Öyle ya, düşmanla sıcak temas hainliktir.

Salona girdiğimde Rum sanatçılar ilişiyor gözüme. Özellikle bir kadın sanatçı kuliste heyecanla oraya koşturuyor. Acelesi var. Sanki, ülkesinin ayak basamadığı yasaklı toprağının bir kısmını kerelerce adımlayarak yürüyemediklerine yürüyor.

Salonda oyunun yönetmeniyle karşılaşıyoruz. Biz sormadan o heyecanla anlatıyor:

"Böyle bir olayı düşünebiliyor musunuz? Yıllardan sonra ilk kez bir tiyatro Güney'den Kuzey'e geliyor. Ve birazdan perde açacağız."

Satirigo Tiyatrosu'nun, LBT salonunda sunduğu "Aristophanes'in Tavukları" oyunundan bir enstantane...

Yönetmen, "inanılmaz buluyorum olup biteni." diyor ve ekliyor: "Sanat bize bu fırsatı veriyor. Sanat tiyatro yoluyla iletişim kurmak ve olayları kontrol etmek gücü veriyor."

Sanatın politikaya göre insanı içinden değiştirdiğini düşünüyorum. İstanbul'u soruyorum yönetmene, 'hiç gitmedim' diye yanıtlıyor ve devam ediyor; "Bildiğiniz gibi bizlerin oraya gitmeye iznimiz yok. Pasaportumuz Türkiye'de tanınmıyor. Daha önce Aziz Nesin'in 'Kahve ve Demokrasi' oyununu oynadık. Oldukça başarılı oldu ve ilgi çekti. Türk mizahı ve Aziz Nesin'in mizahı bizim mizahımıza çok yakın. Akdeniz'de ortak bir kültür de vardır. Yüzyıllarca aynı coğrafyada yaşadık ve aynı sesi, müziği duyduk..."

Gülcemal ahalisi daha sonra oyunu izlemek üzere salona giriyor. Salonda duygular her şeyin önüne geçmiş. Birazdan barışa katkısı olsun diye Güney'de faaliyet gösteren Satirigo Tiyatrosu bir oyunla Kıbrıslı Türk seyircilere perde açacak. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun davetlisi olarak gelen sanatçılar sahne arkasında telaş içinde. Bir duygu telaşı bu. Herkesin kendini sadece insan hissettiği, sadece dost hissettiği ve bütün yalancı görüntülerden uzaklaşıldığı bir an bu. Belki de bir avuç sanatçının ve oyundan çok barışı alkışlamak isteyen izleyicinin bir karşı koyuşu bu.

Tam o sırada yönetmen sahneye çıktı ve Rumca konuşmaya başladı: "Sevgili dostlar, bayanlar, baylar... Politikacılar bizi bağışlasınlar, biz tiyatro insanları daha başarılıyız. Kıbrıs sorununda hiç günahı olmayan çocuklarımız, gelecek neslin çocukları kendi çocuklarına yaptığımızı değil, sevgiyi, kardeşliği aşılasınlar. Bize söylenenleri kendi çocuklarına söylemesinler. Ve hepimizin müşterek vatanı olan Kıbrıs'ı, hangi kısmını daha fazla sevmeliyim noktasında çocuklarına öğretide bulunmasınlar. Çünkü her ikisi de bizimdir...

Çok teşekkür ederim. Bu ülkede kalbimizin derinliklerinden çıkan şeyler vardır. Bunlar, kültürümüzün nişanlarıdır."

Yaşar Ersoy ve Ayla Haşmet "Bişey Yap Met" oyununda...

Alkışlar... Alkışlar... Alkışlar... Kuzey'den Güney'e, Güney'den Kuzey'e alkışlar... Tam o sırada Gülcemal'in gün görmüş bir tayfası Imia (Kardak) adasından koparddığı bir tutam yasemen'i sahneye attı...

Biraz sonra, boyu kadar sakallarıyla ve gür sesiyle Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy konuşmaya başladı.

-Sevgili dostlar, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun Satirigo Tiyatrosu'yla tanışması 1987 Mayıs'ındadır. O yıl Aristofanes'in Barış oyunuyla Güney'e geçip

orada bir büyüyü, büyük bir ayini hep beraber yaşamıştık. Bu ilişkilerin temelinde bu yurdu sevmenin ortak sorumluluğu yatmaktadır. Bu ülkeyi, biri enine, biri boyuna çekmektedir. Hepimiz ortak bir uğraş için, barış için çabalamalıyız. Öylesi bir zamanda, Ege'nin sularının kaynadığı bir zamanda böylesi kutsal bir amaç için burada toplanmamız bu küçücük adadan tüm dünyaya verilecek en büyük mesajdır. Bu mesaj, dostluktur, barıştır, kardeşliktir. Sanatın yapamayacağı şey yoktur. Sanat tek bir şey yapamaz: Savaş. İşte buluştuk, hepimize kutlu olsun."

Akdeniz, Rumca ve Türkçe barış için gözyaşları döküyor.

Sezai Sarıoğlu
17.2.1996

Alkışlar... Alkışlar... Alkışlar... Birbirine çarpan her elden kuşlar uçmaya başlıyor. Çiçekler arasında sahneden inerlerken Gülcemal vapurundan bir görevli arkalarından bir kova Akdeniz döküyor. Alkışlar barışa...

Daha sonra oyun başlıyor. Güzel bir oyun ama aslında oyunu değil barışı izliyor insanlar. Her sahnede, her diyalogda sahnedekiler izleyicilere izleyiciler sahnedekilere barış repliği veriyor. Ve oyun bitiyor. Ve şenlik başlıyor. Dakikalarca ayakta alkışlanan, çiçek yağmuruna tutulan oyuncular, yani barış. Ve sahnenin ortasında ağlayan, sevinçten ağlayan sanatçı bir kadın. Ve salonda açık ya da gizli ağlayan yüzlerce insan.

Akdeniz, Rumca ve Türkçe barış için gözyaşları döküyor. Bir yerdeyse otorite, bu etkinliklerin "ajanların" oyunu olduğunu söylüyor ve önümüzdeki günlerde "kahraman" ve "hain" sözcüklerinden oluşan bir kampanyanın başlatılması için, taa Ankara'lardan siyaset düğmesine basıyorlardı. Ama her şeye karşın Akdeniz deniz olduğunu ve barış için çırpındığını unutmamaya kararlıydı. Gülcemal sakinleri bir Lefkoşa gecesinde, oyundan sonra eğlenen gruba rastladığında kadehler "Eyva Bradi" diye kalkıyordu. Yani, her sefer birinci kadehe içelim anlamına gelen güzel, muhabbetli tümce. Eyva bradi.. Birinci kadehe alkışlar.

Söz - 17 Şubat 1996

Barışa Katkı

Özkan Yorgancıoğlu

Sanatçılarımız, yazarlarımız, bilim adamlarımız, iş adamlarımız ve daha diğer kesimler hem kendi, hem de ülkelerinin sorunlarını görüşerek, tartışarak, birbirlerini tanıyabilirler. Birbirlerinin zorluklarını, beklentilerini ve kaygularını öğrenebilirler. Bunları da nasıl aşacaklarının yollarını da arayabilirler. Böylelikle barışa katkı da koyabilirler.

Bu anlamda Naci Talat Vakfı'nın Türk tarafında Satirigo tiyatrosu'nun "ARISTÓFANES HENS" Rum tarafında ise LEFKOŞA TÜRK BELEDİYE TİYATROSU'NUN "BİŞEY YAP MET" oyunlarının oynanmasını organize etmesi olumlu bir girişimdir.

Sınırlı sayıda bile olsa Satirigo Tiyatrosu ve onun sahnelediği "ARISTÓFANES HENS" oyununu izlemiş olan bizler hem oyun hem de oyuncular hakkında bir görüşe sahip olma şansını elde edeceğiz. Aynı şans, Rum tarafında sahnelenecek "BİŞEY YAP MET" oyununu izleyecek Kıbrıslı Rumlar için de geçerli olacak.

Üstelik bu görüş ve intibalar aracısız, ilk elden olduğu için daha sağlıklı olacaktır, insanları ilk elden tanımak, kaygılarını, beklentilerini, hassasiyetlerini öğrenmek, anlaşılamayacak bile olursa onu bu yöntem ile tespit etmek daha doğru değil midir?

Yenidüzen - 8 Şubat 1996

Statükocular

Özker Özgür

Naci Talat Vakfı'nın düzenlediği Barış için Sanat etkinlikleri çerçevesinde Kuzey Kıbrıs'a geçen Satirigo Tiyatrosu oyuncuları Çarşamba akşamı Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda "Aristófanes'in Tavukları"nı oynadılar.

Oyundan önce Satirigo Tiyatrosu Genel Sekreteri Hristos Zanos ile Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'un oyunu izlemeye gelenlere söyledikleri anlamlıydı.

Hristos Zanos:

"Kıbrıs sorununda hiçbir günahı olmayan çocuklarımız, yani gelecek kuşak olan bu çocuklar, kendi çocuklarına sevgiyi, kardeşliği aşılasınlar, bize söylenenleri kendi çocuklarına söylemesinler ve hepimizin ortak yurdu olan bu Kıbrıs'ın hangi kısmını daha fazla sevmeyelim noktasında çocuklarına öğretide bulunmasınlar. Çünkü her ikisi de bizimdir. Kıbrıslı'larındır" dedi.

Ada' ya barış gelecekse toplumlararası güvensizliğin güvene dönüşmesi ile gelecektir.

Özker Özgür 12.2.1996

Yaşar Ersoy da:

"Ege'nin sularının kaynadığı bir zamanda barış gibi kutsal bir amaç için bir araya gelinmesi bu küçücük adadan tüm dünyaya verilecek en önemli mesajdır. Sanat tek bir şey yapamaz. O da savaştır.

Sanat barışı yapar, dostluğu yapar, kardeşliği yapar. Hele tiyatro - ki malzemesi insandır- insandan insana, yürekten yüreğe, beyinden beyine akan ve bunu yükselten bir insanlık doruğudur, işte bu dorukta bu akşam buluştuk. Hepimize kutlu olsun" diyerek yanıt verdi.

Otuz yıldan fazla oldu. İki toplum dostça ilişkiler içinde değildir. İki toplumun aşırı öğeleri iki toplumun yakınlaşmaması için ellerinden geleni yapagelmişlerdir.

Buna karşın Kıbrıs Türk izleyicisi Aristofanes'in Tavukları'nı Rumca olarak dikkat ve beğeni ile izlemiştir. Oyunun sonunda oyuncuları ayakta dakikalarca alkışlamıştır. Demek ki iletişim gerçekleşmiştir. İki toplumun barışa karşı olan güçleri bundan mı korkmaktadır? Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sekiz yıl önce Aristofanes'in Barış oyununu, Kıbrıs Rum seyircisine sunmuştu. Satirigo Tiyatrosu'na Kıbrıs Türk tarafına geçmek izni sekiz yıl sonra verildi. Ada'ya barış gelecekse toplumlararası güvensizliğin güvene dönüşmesi ile gelecektir. Bunu herkes söylüyor. Herkes söylüyor fakat toplumlararası yakınlaşma için gereken yapılmıyor. Statükocular hep ağır basıyor.

Yenidüzen - 12 Şubat 1996

LBT ve Satirigo Tiyatrosu'na Barış Ödülü

Bütün baskılara, tehditlere ve engellere rağmen LBT ve Satirigo Tiyatrosu toplumsal sorumluluğu ve barışa olan inancı doğrultusunda; toplumlararası yumuşama, yakınlaşma amacıyla etkinliklerini ısrarla sürdürürler. Düzenledikleri **"Barış İçin Tiyatro Geceleri"** başarıyla ve yoğun katılımla gerçekleşir. Anımsanacağı gibi bu iki tiyatro 1987 yılından başlayarak tiyatro sanatı vasıtasıyla iki toplum arasında bir barış köprüsü oluştururlar ve ada tarihinde ilklere imza atarlar.

Bu çalışmalardan dolayı ve son düzenledikleri "Barış İçin Tiyatro Geceleri" nedeniyle LBT ve Satirigo Tiyatrosu'na Naci Talat Vakfı tarafından **"Barış Ödülü"** verilir.

"Barış Ödülü" 11 Şubat 1996'da düzenlenen törende Naci Talat Vakfı Başkanı Feridun Önsav tarafından LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'a ve Satirigo Tiyatrosu Sanat Yönetmeni Hristos Zanos'a takdim edilir. Törende yapılan konuşmalarda barış ve dostluk mesajları iletilir.

Yücel Köseoğlu, Hristos Zanos, Yaşar Ersoy ve Feridun Önsav Naci Talat Vakfı "Barış Ödülü" töreninde...

"Necati Özkan Kültür Sanat ve Başarı Ödülü"

LBT 1996 yılında **"Necati Özkan Kültür Sanat ve Başarı Ödülü"** ile de ödüllendirilir. Necati Özkan Vakfı, belirli bir tiyatro düzeyini başarı ile sürdürdüğü, Kıbrıs Türk tiyatrosunun gelişmesine ve yaygınlaşmasına çok önemli katkılar yaptığı ve "Bişey Yap Met" oyununda gösterdiği üstün başarıdan dolayı LBT'ye **"Başarı Ödülü"** vereceğini açıklar. 5 Eylül 1996 tarihinde Saray Otel'de düzenlenen törende ödül, LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'a Başbakan Derviş Eroğlu tarafından verilir. Ödül töreni ile ilgili haberler 6 Eylül 1996 tarihli Kıbrıs, Ortam, Yenidüzen, Vatan gazetelerinde yer alır.

Kleopatra'nın Mezarı

Cevat Fehmi Başkut 1995-1996

Din Bezirganlarıyla Alaya Eden Oyun: "Kleopatra'nın Mezarı"

Yaşadığı döneme, dönemin sorunlarına tanıklık yapan ve sorunları sahnesine taşıyıp gündem oluşturan ve dikkat çekmeye çalışan LBT, 1995-96 tiyatro döneminde din bezirganlarına, din istismarcılarına dikkat çekmek ve toplumu uyarmak için Cevat Fehmi Başkut'un "Kleopatra'nın Mezarı" oyununu Yaşar Ersoy yönetiminde sahneler.

Günün koşulları doğrultusunda yapılan dramaturgi ve reji çalışmasıyla oyun, gündem oluşturur ve üzerinde konuşulur. Neden bu oyunu seçip sahnelediğini LBT, seyirciye dağıttığı broşürde şöyle açıklar:

> Orta çağın karanlık sesleri, yobazların, din bezirganlarının inançları sömürmesi yarınımızı, laik eğitim ve devlet anlayışını tehdit etmektedir. Ülkemizde bu tür hareketler gelişmez diye yan gelip yatmak, umursamamak bu tür hareketlere davetiye çıkarmaktır inancındayız.
>
> LBT - 1996

"Dünya hızla 21. Yüzyıla yaklaşırken, biz de hızla gelmekte olan yeni yüzyıldan uzaklaşıyoruz. Bilgi çağını, iletişim çağını yaşayan dünya; evrenselliğin görkemli güneşinde yolunu aydınlatmakta, mutluluğu yakalamaktadır.

Ülkemizde ise çok zor günler yaşanmakta; yaratıcılıktan, üretimden uzak çekişmeler, didişmeler içinde yuvarlanmaktadır. Bir de hemen yanı başımızda gelişmekte olan radikal dinci hareketler, şeriat esasına dayalı İslami Devlet arayışları, bizleri de etkilemekte ve ülkemizde kıpırtılarını hissetmekteyiz.

…Orta çağın karanlık sesleri, yobazların, din bezirganlarının inançları sömürmesi yarınımızı, laik eğitim ve devlet anlayışını tehdit etmektedir. Ülkemizde bu tür hareketler gelişmez diye yan gelip yatmak, umursamamak bu tür hareketlere davetiye çıkarmaktır inancındayız.

Sahnelediğimiz her oyunumuzla, bir sorunu sizlerle paylaşmak, tartışmak ve o soruna dikkat çekmek tiyatromuzun temel görevlerindendir.

Kleopatra'nın Mezarı oyununda yalancı sahtekâr bir yobazın, dini inançları sömürüp, istismar edip nasıl çıkar sağlamaya çalıştığı anlatılmaktadır.

…Amacımız gelmekte olan tehlikeye dikkat çekmektir."

1996 yılında gelmekte olan tehlikeye sahnelediği oyunla dikkat çeken LBT'nin öngörüsünün ne kadar yerinde olduğunu bugünden *(2012)* baktığımız zaman daha iyi görebiliyoruz. Toplumumuzda yaygınlaşan, hatta okullarda verilmeye başlanan Kuran kursları, okul sayısından fazla cami yapılması, dini ve milli semboller bombardımanı çağdaş yaşam biçimini tehdit etmekte, dini inançları sömürmektedir. LBT, "Kleopatra'nın Mezarı" oyununda gülmece yoluyla eğlendirirken eleştirir; yobazların, din bezirganlarının gerçek yüzünü ve niyetlerini sergiler. Oyun eleştirel gülmece yönüyle ve gündeme gönderme yapmasıyla izleyicinin beğenisini kazanır.

25 Nisan 1996 tarihli Ortam gazetesinde Neriman Cahit, oyunun başarıyla oynandığını ve kıssadan hisse çı-

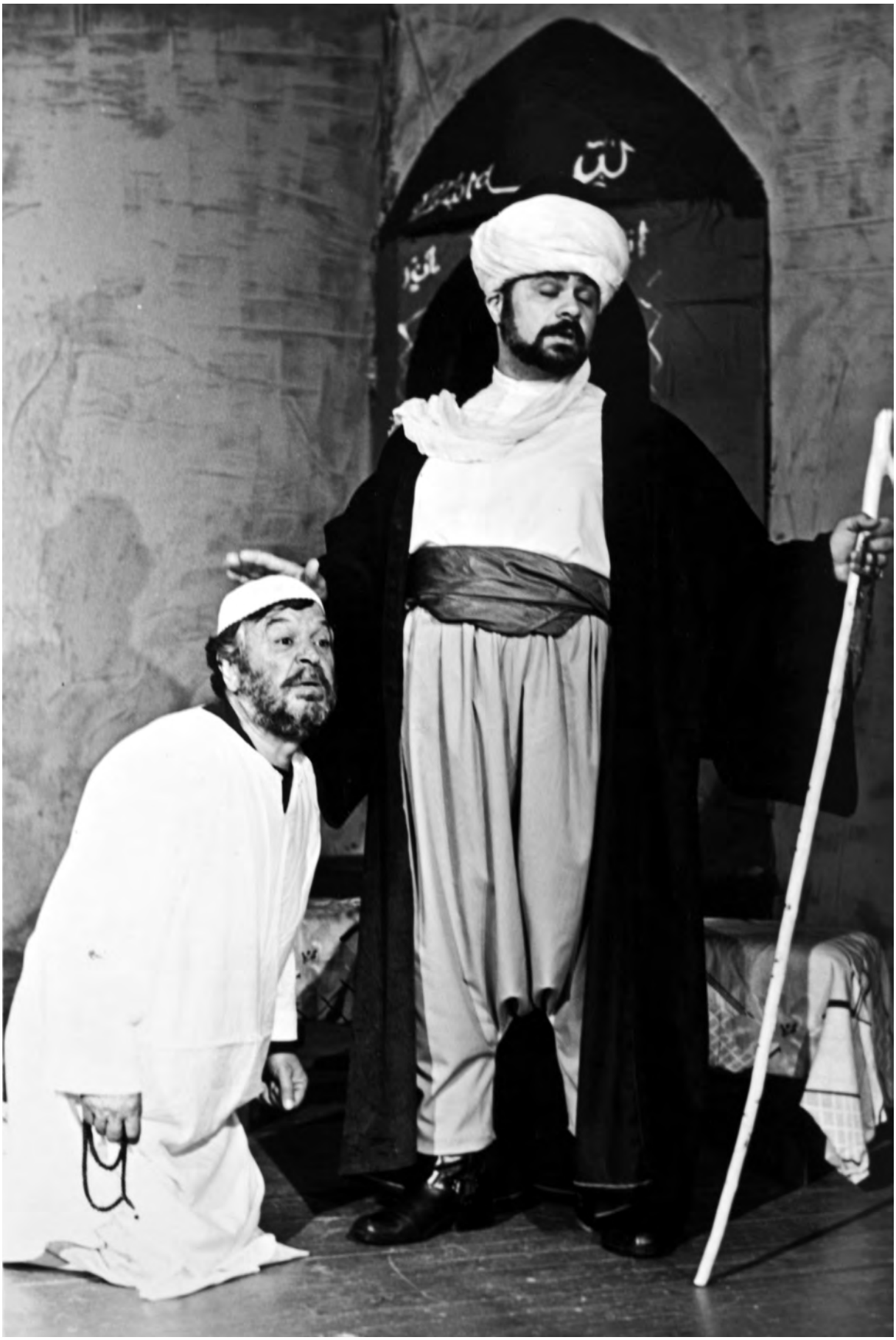

Erol Refikoğlu ve Osman Alkaş "Kleopatra'nın Mezarı" oyununda...

Erol Refikoğlu ve Işın Refikoğlu "Kleopatra'nın Mezarı" oyununda...

karılması gerektiğini yazarak din bezirganlarına karşı toplumun dikkatli olması gerektiğinin altını çizer.

11 Mayıs 1996 tarihli Kıbrıs gazetesinde de Ahmet Tolgay, oyun seçiminin, sahnelenişinin ve izleyiciye sunuluşunun kusursuz olduğunu yazar.

Girne Belediyesi'nin, Girne'de bir tiyatro hareketi başlatmasına ve tiyatro binası yapma kampanyasına destek olmak ve başlangıç yapmak için LBT, Girne Belediye Başkanı Sümer Aygın'ın daveti üzerine "Kleopatra'nın Mezarı" oyununun prömiyerini Girne'de yapar. Prömiyerden sonra oyun Lefkoşa'da seyirciye kapalı gişe oynar.

Kleopatra'nın Mezarı

Ahmet Tolgay

"Hemen yanı başımızda gelişmekte olan radikal dinci hareketlerin; şeriat esasına dayalı islam devleti arayışlarının bizleri de etkilemekte ve ülkemizde bu bağlamda kıpırtılar hissedilmekte olduğu" gerekçesi Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun son oyununun tercihinde etkin oldu.

Hem de o denli etkin oldu ki Kleoptra'nın Mezarı'nın tiyatroseverlerimize ikinci kez sunulmasında; sakınca görülmedi.

Oyunu yıllar sonra bir kez daha izlerken yobazları ve din bezirganlarının toplumumuzda hiçbir zaman bu derece etkili olamadıklarını düşünerek halimize şükrettik. Ülkemizde yaşanan bu çok zor günlerde şükredilecek yanlarımız da bulunduğunu bize anımsattığından dolayı Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na teşekkürler.

Hurafelere kapalı, çağdaşlığa her zaman açık bir toplum olmayı, hiç kuşkusuz, tarihin tanık olduğa en büyük devrimcilerden biri olan Mustafa Kemal Atatürk'ü hiçbir zorlamaya gereksinim duymadan özümsememize ve kendimize vazgeçilmez öncü olarak seçmemize borçluyuz. "Kleopatra'nın Mezarı" oyununu izlerken, Atatürkçü karakterimizin pırıltılı duygularını da yüreklerimizde hissettik.

Finalde başarılı oyunu ayakta alkışlarken, aynı zamanda Atatürk'e de saygı duruşunda bulunuyor ve Atatürk'ün devrimleriyle ilkelerini alkışlıyorduk. Oyunlarında çoğunlukla gülmece yoluyla eğlendirirken toplumun aksayan yönlerine de çarpıcı eleştiriler getirmeyi deneyen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun başarısında, oyun seçimindeki titizliğinin de büyük rolü var.

Tiyatronun repertuarına aldığı oyunlarda, izleyiciye itici gelmiş olanına rastlamak olanaksızdır. Seçilen oyunların hem sanatsal değerine, hem de kitlelerle en sıcak iletişimin kurulabilmesine özen göstermek, tiyatro olgusunun önemli unsurlarından biridir.

Türk tiyatrosunun ünlü yazarı Cevat Fehmi Başkut'un bu klasikleşmiş oyununu başarıyla yöneten ve özellikle Abdullah Hoca'yı donattığı aksesuarlarla, onun ağzından yaptırttığı doğaçlamalarla toplumsal ve güncel kimi gerçeklerimize taşlamalarda bulunan Yaşar Ersoy duyurularını ustaca ulaştırdı.

Kıbrıs - 11 Mayıs 1996

Tiyatronun repertuarına aldığı oyunlarda, izleyiciye itici gelmiş olanına rastlamak olanaksızdır. Seçilen oyunların hem sanatsal değerine, hem de kitlelerle en sıcak iletişimin kurulabilmesine özen göstermek, tiyatro olgusunun önemli unsurlarından biridir.

Ahmet Tolgay 11.5.1996

Kleopatra'nın Mezarı 18 Yıl Sonra Yeniden Sahnede

Neriman Cahit

Şimdiki Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncuları 18 yıl önce Devlet Tiyatrosu olarak sahneye koymuşlar Kleopatra'nın Mezarı piyesini. Ana rollerdeki oyuncular tıpatıp aynı. Neredeyse daha bir vurgulayarak, daha bir dikkat çekercesine oynuyorlar. 18 yıl sonra neden aynı oyun diye soruyorum, oyunun yönetmeni Yaşar Ersoy'a. Aldığım cevap ise hayli çarpıcı:

"Çünkü 18 yıl önce daha uzağımızda gibi görülen, radikal dinci hareketler ve şeriat esasına dayalı İslami Devlet arayışları, şimdi çok yakınımızda, bizleri etkilemekte ve ülkemizde kıpırtılarını hissetmekteyiz. Dünya, evrenselliğin görkemli güneşinde aydınlanırken, Atatürk bu yolu göstermişken, orta çağın karanlık sesleri, yarınımızı ve laik devlet anlayışını tehdit etmektedir. Ülkemizde bu tür hareketler gelişemez diye yan yatıp umursamamak, bu tür hareketlere davetiye çıkarmak anlamındadır."

İnsanı gerçekten tedirgin eden oyunun dekor ve afişini Salih Bayraktar yapmış. Işık efekt Fırat Eseri ve sahne amirliğini de Rıza Şen gerçekleştirmiş. Komedi, sahnelenmesi çok zor bir oyun. Bir müzik ritmi gibi belirli bir tempoyu oyun boyunca sürdürmek gerekir. Bu oyunda sahnelerimizin virtüöz oyuncuları sayılan Işın-Erol Refikoğlu ve Osman Alkaş, sahnede oldukları süre içinde hiçbir anı boş bırakmıyorlar, bazan yalın, bazan sert çizgilerle ve ifadeli bir oyunculukla her şeyi eksiksiz anlatıyorlar. Özellikle Osman Alkaş'ın çizdiği yobaz karakteri mimikleriyle gözleriyle öylesine başarıyla canlandırıyor ki!

Barış Refikoğlu ve Kıymet Karabiber "Kleopatra'nın Mezarı" oyununda...

Afiş: Salih Bayraktar

Oyunda bir başka gerçek de Barış Refikoğlu ve Kıymet Karabiber'in yıldızların yanında ezilmeyerek başarılı bir oyun sunmaları.

Ortam - 25 Nisan 1996

Kleopatra'nın Mezarı

Yazan
Cevat Fehmi Başkut

Yöneten
Yaşar Ersoy

Dekor
Salih Bayraktar

Işık - Efekt
Fırat Eseri

Sahne Amiri
Rıza Şen

Oynayanlar
Abdurrahman Ağa/**Erol Refikoğlu**
Fatma/**Işın Refikoğlu**
Abdullah Hoca/**Osman Alkaş**
Saniye/**Kıymet Karabiber**
Hayati/**Barış Refikoğlu**
İdris/**Rıza Şen**
Hasan/**Mahmut Tatlıcalı**

Erol Refikoğlu ve Işın Refikoğlu "Kleopatra'nın Mezarı" oyununda...

Barış Refikoğlu, Erol Refikoğlu ve Osman Alkaş "Kleopatra'nın Mezarı" oyununda...

Sosyal Sorumluluk

LBT kurulduğu tarihten itibaren sivil toplum örgütleriyle dayanışma ve işbirliğine girer ve 30 yıl boyunca bu anlayışını sürdürür. Bu sayede LBT, kendi seyircisini yaratır ve geliştirirken "sosyal sorumluluk" anlayışı çerçevesinde de bir çok sivil toplum örgütüne maddi yardımda bulunur.

Sivil toplum örgütleriyle işbirliği yaparak düzenlediği tiyatro gecelerinde elde edilen gelirin yarısını o sivil toplum örgütü, diğer yarısını da LBT alır.

Bazı gecelerde de LBT, savaş ve doğal afet mağdurları ya da Devlet Hastahanesi'ne gerekli bir cihaz alımı için açılan kampanyalara destek vermek amacıyla özel temsiller sunar ve elde edilen gişe gelirini bağışlar.

LBT'nin "Sosyal Sorumluluk" anlayışı çerçevesinde işbirliği ve dayanışma yaptığı örgütler şunlardır:

K.T. Diyabet Derneği, Kanser Hastalarına Yardım Derneği, Akova Kadınlar Derneği, Talasamiyalılar Derneği, Kemal Saraçoğlu Lösemili Çocuklar Derneği, K.T. Gazeteciler Birliği, Devrimci Gençlik Derneği, Kosovalı Göçmenlerle Dayanışma, K.T. Amme Memurları Sendikası, Belediye Emekçileri Sendikası, Balıkesir Güzelleştirme Derneği, Yurtsever Kadınlar Birliği, Kadından Yaşama Destek Derneği, Halk Sanatları Derneği, K.T. Sanatçı ve Yazarlar Birliği, Devrimci İşçi Sendikaları Federasyonu, Bellapayıs Güzelleştirme ve Geliştirme Derneği, K.T. Golf Federasyonu Derneği, K.T. Ortepetik Özürlüler Derneği, Okul Aile Birlikleri, K.T. Spor Yazarları Derneği, SOS Çocuk Köyü, K.T. Çocuk Esirgeme Kurumu, K.T. Tabipler Birliği, Tıp Doktorları Sendikası, K.T. Kadınlar Birliği, Üniversiteli Kadınlar Birliği, K.T. Öğretmenler Sendikası.

Tanrılar ve Kurbanlar/Theope

Coşkun Büktel 1996-1997

"Tanrılar ve Kurbanlar" ve Kıbrıslı Türkler…

Egemen güçler tarafından, yok edilmekte olan bir toplumun trajedisini; toplumsal varlığı ve kimliği için savaşım vermeyen toplumların Mohikanlar gibi yok olup gideceğini; egemen güçlere boyun eğerek, yakararak onurlu yaşanamayacağını; sessiz kalarak yalvarmanın kurtuluş yolu olmadığını göstermek, anlatmak ve paylaşmak için LBT, 1996-97 tiyatro döneminde "Theope" oyununu "Tanrılar ve Kurbanlar" üst başlığıyla sunar.

Coşkun Büktel'in yazdığı "Theope" oyunundaki suçlu tanrılara boyun eğen, sessiz kalan, yalvaran bir halkın trajedisini; suçlu tanrıların yönettiği bir evrende, suçsuz olmanın günah ve suç sayıldığı için suçsuz insanların kurban seçilmesi temasını eksen alarak Yaşar Ersoy'un yaptığı dramaturgi ve reji çalışmasıyla oyun "Tanrılar ve Kurbanlar" üst başlığıyla sunulur. Bu yorumla Kıbrıslı Türk izleyiciye sunulan oyun, Kıbrıs'ın trajedisiyle bire bir buluşur ve gündem oluşturur.

Bugünden *(2012)* bakıldığında Kıbrıs Türk toplumunun yaşadığı entegrasyonun, asimilasyonun ve yok oluşun trajik boyutu daha net görülmektedir.

Türkiye hükümetleri ve egemenleri ve Kıbrıs'taki işbirlikçileri tarafından, Kıbrıs Türk toplumunun demokrasisine ve demografik yapısına yapılan müdahaleler; onur kırıcı hakarete varan söylemler; verili olan ve zaman zamanda dayatılan rejimin Kıbrıslı Türkler tarafından kabul edilmesi, Grek mitolojisinin bir öyküsünden yola çıkılarak yazılan "Theope" ya da "Tanrılar ve Kurbanlar" oyunuyla, LBT sahnesinden çarpıcı, etkileyici bir şekilde yansıtılır.

> Kıbrıs'ı yaşadım ufacık bir tiyatro sahnesinde. Kıbrıs'ta yaşanan yok oluşunu gördüm halkımın. Tebai halkının feryatları, Kıbrıslı Türklerin feryatları ile bütünleşmişti sahnede... Oyun Kıbrıslı Türklerin yok oluşunun, aldatılmışlığının çığlığını içermekte...
>
> Dr. Mehmet Çağlar
> 3.2.1997

Oyundan çok etkilendiğini belirten Dr. Mehmet Çağlar 3 Şubat 1997 tarihli Ortam gazetesinde şunları yazar:

"Kıbrıs'ı yaşadım ufacık bir tiyatro sahnesinde. Kıbrıs'ta yaşanan yok oluşunu gördüm halkımın. Tebai halkının feryatları, Kıbrıslı Türklerin feryatları ile bütünleşmişti sahnede… Oyun Kıbrıslı Türklerin yok oluşunun, aldatılmışlığının çığlığını içermekte…"

24 Şubat 1997 tarihli Yenidüzen gazetesinde Özker Özgür ise tanrılara boyun eğerek onurlu yaşanamayacağını, toplumsal varlığımız ve kimliğimiz için savaşım vermemiz gerektiğini vurgular ve "Tanrılar ve Kurbanlar" oyununu herkesin izlemesini salık verir. Aynı doğrultuda Hasan Kahvecioğlu, Neriman Cahit, Cumhur Delicaırmak, Caner Arca, İsmail Bozkurt, Derman Atik de yazar. LBT bir kez daha toplumun nabız atışını yakalayıp gündem oluşturmayı başarır. Bunu da sadece içerik açısından değil öz-biçim ilişkisini de doğru ve nitelikli kotararak sanatsal ve tiyatrosal değerleri de ortalamanın üstüne çıkararak yapar. Cumhur Delicaırmak, 22 Şubat 1997 tarihli Yeni Demokrat gazetesinde oyunun mükemmel oynandığını ve sahnelendiğini belirterek şöyle yazar: ***"KKTC sanat tarihinin (daha eskiye de dikkate alırsak Kıbrıs Türk tarihinin) en önemli reji anlayışıyla karşı karşıyayız. Yaşar Ersoy oyunu tam bir tiyatro şölenine dönüştürmeyi başarmıştır."***

İsmail Bozkurt ise 7 Şubat 1997'de Ortam gazetesinde ***"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu kurulduğu günden beri sürdürdüğü başarılı, düzeyli ve doyurucu çizgisini daha da pekiştiriyor bu oyun ile"*** diye belirtir.

Oyunun sanatsal düzeyinin yüksek olduğunu ve LBT'nin bu oyunla çizgisini yukarılara taşıdığını diğer yazarlar da vurgular.

LBT seyirciye dağıttığı broşürde ise, oyunun; aşkın, özgürlüğün, barışın çığlığı ve kadere bir başkaldırı, egemenlere ise bir meydan okuma olduğunu; hayatı pahasına da olsa bir ONUR inşa eden ve egemen tanrılara bile çiğnetmeyen insanın çığlığını haykırdığını belirtir.

Afiş: Emin Çizenel

Her oyunda olduğu gibi LBT, "Tanrılar ve Kurbanlar" oyununu da ekip çalışması anlayışıyla sahneler. Bu kolektif çalışmanın başarısını Ahmet Tolgay 12 Şubat 1997'de Kıbrıs gazetesinde şöyle işaret eder:

"Usta işi bir yönetim, sahnedeki sorumluluğunun bilincine varmış yetenekli ve duyarlı oyuncular; izleyiciye, olgunluk dönemini gururla sürdüren bir tiyatroda olduğunu duyumsatıyor…

Onlar, sanatsal bir dayanışmanın destanını olanaksızlıklar ve yokluklar içinde yazmakta olan bir avuç insan."

Neriman Cahit de 16 Ocak 1997'de Ortam gazetesinde ***"Dedim ya LBT bir ekip tiyatrosudur. Başarıları da bu yüzden… Bu başarıda, gerçek bir tiyatro adamının, Yaşar Ersoy'un hakkını da belirtmek istiyorum."***

Oyun hakkında yazılan hemen hemen tüm eleştirilerde, oyunun sağlam, özgün ve etkileyici yapısının, ekip çalışmasıyla daha da güzelleşerek aktarıldığı; reji, oyunculuk, dekor, ışık, müzik gibi unsurların bütünlük ve uyum içinde kullanılarak, ekip ruhuyla sanatsal düzeyi yüksek bir oyun olarak sahnelendiği belirtilir.

Coşkun Büktel ve LBT

LBT, yapılan dramaturgi ve reji çalışması doğrultusunda "Theope" oyununu üst başlık "Tanrılar ve Kurbanlar" adıyla sahneler. Bu durumu öğrenen oyunun yazarı Coşkun Büktel, kendisinden izin almadan oyunun

Tanrılar ve Kurbanlar
Theope

Yazan
Coşkun Büktel

Dramaturg ve Yönetmen
Yaşar Ersoy

Dekor
Ahmet Uzunahmet

Koro Metinleri
Filiz Naldöven

Özgün Müzik
Deniz Çakır

Işık
Osman Alkaş

Butafor İşleri
Erol Refikoğlu – Rıza Şen

Işık - Efekt Uygulama
Fırat Eseri

Müzik Kayıt ve Mix
Niyazi Nasıfoğlu

Oynayanlar
Theope/**Kıymet Karabiber**
Menoikeus/**Hakan Elmasoğlu**
Kral Eteokles/**Barış Refikoğlu**
Antigone/**Işın Refikoğlu**
Kahin Teresias/**Osman Alkaş**
Kreon/**Erol Refikoğlu**
Aura/**Ayla Haşmet**
Himera/**Deniz Ahçıhoca**
Muhafız/**Rıza Şen**
Çömez/**Kenan Özberk**

Koro
İbrahim Altıok, Hatice Tezcan
Deniz Ahçıhoca, Leman Çakal
Kenan Özberk, Umman Gancalı
Işın Refikoğlu, Kıymet Karabiber
Mahmut Tatlıcalı, Fatoş Erek
Gizem Telgrafçıoğlu

sahnelendiğini ve oyuna da dramaturgi çalışması adı altında çıkarma, budama ve ekleme yapıldığını belirterek LBT'yi korsanlıkla suçlar.

Büktel, 22 Şubat 1997 tarihli Hürriyet gazetesinde yer alan bildirisinde, LBT'nin kendisinden izin almadan oyununu sahnelendiğini açıklar.

Bunun üzerine LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, Coşkun Büktel'i arayarak bir yanlışlık ve iletişim eksikliği olduğunu, oyunu İstanbul Şehir Tiyatroları'ndan temin ettiklerini, yazara bildirilmesi için de İstanbul Şehir Tiyatroları dramaturgi bölümüne bildirdiklerini söyler. Ayrıca Ersoy, LBT olarak bir eksikliği ve iletişimsizliği düzeltmek amacıyla Coşkun Büktel'i Kıbrıs'a davet eder. Davete olumlu yanıt veren Büktel Kıbrıs'a gelir ve LBT'nin sahnelediği oyunu izler. Yazarın her türlü hakkı teslim edilir ve iletişimsizlik nedeniyle ortaya çıkan bir hata düzeltilir. Coşkun Büktel, Türkiye'de yayımlanan "Gölge Tiyatro" dergisinin Mayıs 97 tarihli 7. sayısında, Kıbrıs'ta ve Türkiye'de kendisine karşı yapılan hataları anlattıktan sonra yazısını şöyle tamamlar:

"Lefkoşalı tiyatrocular hatalarını kabul etmek erdemini gösterdi. Türkiyeli tiyatrocular ise, yaratıcılara karşı komplekslerini henüz aşamadılar."

Coşkun Büktel, yazdığı oyunların yazıldığı gibi oynanmasını, noktasına, virgülüne dahi dokunulmamasını savunur. Bu yüzden de Türkiye tiyatro dünyasında, yönetmenler, dramaturglar ve oyuncularla hatta kuramcılarla kavgaya varan tartışmalarıyla bilinir. Bu nedenle de yazdığı oyunlar ödenekli ve özel tiyatroların repertuarında pek yer bulmaz.

LBT, iletişimsizlik nedeniyle yazar Coşkun Büktel ile yaşadığı sorunu çözer ve yazarın tüm haklarını verir. Ancak, tiyatro anlayışı olarak LBT; yaptığı reji ve dramaturgi çalışması bakımından Büktel ile pek anlaşamaz. Çünkü Büktel oyunun noktasına ve virgülüne dahi dokunulmayacağını savunur.

Tanrılar ve Kurbanlar

Ahmet Tolgay

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yeni oyunu "Tanrılar ve Kurbanlar" Antik Grek mitolojisinden kaynaklanan, bu mitolojideki çeşitli motifleri ve karakterleri irdeleyen bir öykünün son derece başarılı bir uyarlaması. Usta işi bir yönetim, sahnedeki sorumluluğunun bilincine varmış yetenekli ve duyarlı oyuncular; izleyiciye olgunluk dönemini gururla sürdüren bir tiyatroda olduğunu duyumsatıyor.

Bu tiyatro bizim tiyatromuz. Kıbrıs Türk halkının tiyatrosu. Bu tiyatroyu bize kazandıranları ve gittikçe geliştirerek kökleştirenleri kutlarız. Onlar sanatsal bir dayanışmanın destanını olanaksızlıklar ve yokluklar içinde yazmakta olan bir avuç insan. Belediye Tiyatrosu'nun maestrosu Yaşar Ersoy kendisine ayrılan mütevazı olanaklarla, malzemeyle yetinmiyor. Sınırlarını zorlayarak toplumun diğer sanatsal kaynaklarına ve duyarlılıklarına da cesaretle uzanıyor. Onlardan da yararlanarak, tiyatronun; toplumsal kültür değerlerinin bütünsellik olayı olduğunu kanıtlıyor. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun başarısındaki temel öğelerden biri, işte bu motivasyoncu ve açılımcı ruhtur. Toplumsal dinamikleri bir

Koro "Tanrılar ve Kurbanlar / Theope" oyununda...

amaç doğrultusunda ve bir disiplin içinde örgütleyip harekete geçirmenin verimli, düzeyli ve soylu sonuçları görüldükçe, bu ruhun başarıyı arayan, her kuruma örnek olacağına inanıyoruz.

Bizim sanatçılarımızın, Coşkun Büktel'in oyununa çok şeyler katarak, dahası o metinlerini kesip biçerek bu başarıyı yakaladıklarını biliyoruz. Bunu bilince de sormadan edemiyoruz: Bu kadar zahmete girilmektense neden kendi özgün oyunumuzu yazmadık? Başarı o zaman daha anlamlı ve daha büyük olmaz mıydı? Kendi özgün oyunumuzda varsın esinlenmeler de olsundu. Büktel'in oyunu da esinlenmelerle yüklü değil mi? Shakespeare ve Grek mitolojisi motifleri, Büktel'in oyununda gırla! Diyeceğimiz o ki tiyatromuz artık kendi yazarlarını da çıkarabilmeli, tiyatro yazarlığına sanatçılarımız özendirilmeli. Yazarsız tiyatro düşünülemez. Övgüye değer bulduğumuz motivasyonu, bu bağlamda da görmek istiyoruz.

Osman Alkaş'ın destekleyici ışıkları altında, etkileyici, görkemli bir dekor hazırlanmış. Heykeltraş Ahmet Uzunahmet'in "Theope" heykeliyle bütünleştirdiği özenli dekoru, gizemli bir tablo. Statik olmasına rağmen, sahne tasarımı, oyunun başarısına büyük katkıda bulunuyor. Kostümler de trajediyle uyum sağlıyor. Genç sanatçıların, olgunluk çağını yaşayan büyüklerinin yanı sıra yakaladıkları sükse tiyatromuzun geleceği için umut oluşturmakta. Şimdi bu tür bir oyunun belirli ve dar bir izleyici kitlesine mi yoksa her kültür anlayışında insanımızı içeren geniş izleyici kitlelerine mi hitap ettiğini anlayabilmek için zamana gereksinim var. Ne ki zaman neyi gösterirse göstersin, Yaşar Ersoy yeni çalışmasında popüler bir oyun seçmeli. Çünkü Tanrıların kurbanlarının feryatlarıyla sinirlerimizi yeteri kadar gerdi. Karamsarlıktan iyimserliğe geçelim.

Kıbrıs - 12 Şubat 1997

"Eğer Tanrılar suçlu ise, suçsuz olmak suçtur"

Tanrılar Suçlu İse

Dr. Caner Arca

Lefkoşa Belediye Tiyatrosunun Tanrılar ve Kurbanlar "Theope" adlı oyununu izlediniz mi? İzleyin. İnsanların hangi dürtülerle neler beklediğini göreceksiniz. Toplumlardaki gerçek iktidar hırsını ve onun için Tanrıların kimleri kurban seçtiklerini izleyeceksiniz. Kahin, Tanrılar adına konuşurken aslında koltuk için kavga eden iki kardeş arasında sürtüşmenin devamından yana nasıl tavır alıp, kendi gücünü dayatıyor, bunu hissedersiniz. Çözüm önermesi gerektiğinde seveni, üreteni, savaşa karşı olanı Tanrılar adına kurban etmek istiyor. Bunu yaparken de ilginç bir düşünce oyunda tüm çıplaklığı ile gözler önüne seriliyor."Eğer Tanrılar suçlu ise, suçsuz olmak suçtur." Bu çarpıcı düşünceye rağmen aç, hasta, Tanrılara karşı hiç başkaldırmamış, ne isterse fazlasıyla yapan insanlardan güç alıyor kahin. Bu aç, hasta insanlar, savaştan en fazla zarar gören insanlar, savaşa karşı olan, üretken tek insanın kurban edilmesini istiyorlar.

Sonunda, bu kişi kendini surlardan aşağı atıyor. Bunu, ne insanlar kurtulsun diye, ne savaşın suçlusu olduğu için ne de inandığından vazgeçtiği için yapıyor. Kimse kendini anlamadığı için , yalnız kaldığı için atıyor kendini surlardan aşağı.

Sonuçta onu, yalnız bırakan düzenin dişlileri değil mi? Tanrılar kaderini böyle yazmıştı! Ve kurulu düzen böyle çalıştı.

İnsanlar, kendileri olamıyorsa, düşünceleri, davranışları belirli güdülerle, korkularla yönlendiriliyor, kalıplaştırılıyorsa nasıl özgür olabilirler?

Yenidüzen - 12 Şubat 1997

İşte Tiyatro

Cumhur Delicetrmak

Hayat tiyatro değildir ama tiyatro hayatın ta kendisi olabilir bazen. Tanrılar ve Kurbanlar ya da "Theope" işte böyle oyunlardan birisi.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bu oyunu ile binlerce yıldır yaşanan her şeyi iki saatin içine sıkıştırıyor ve kapatmıyor. Kapatsa sıkıştırılan her şeyin kendi basıncı ile patlaması, kaçınılmaz gerçeği ortaya çıkaracak ve patlamadan sonra ne olacağı "MEÇHUL" değil aslında; her şey yine kendi aslına rücu edecek ve "al gözüm seyreyle işte insanlaştırma süreci" diye ahkam keseceğiz ta ki "maymunun insanlaşması sürecinin" neresine ulaştığımızın ayırdına varıncaya kadar. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bu sürecin yazısını geçmiş. Demem o ki insan gibi insana daha yakın.

Tanrılar ve Kurbanlar oyununun sosyolojik, ahlaki, hukuki, tarihi önemine ve özelliklerine bir başka yazıda yeniden değinmek üzere oyunun tiyatro olarak "eleştirilmesi" bu yazının ana konusu olacak. Yalnız bu oyunun bir Yunan tragedyasından kaynaklanmasına karşın Türkler tarafından sahneleniyor olması Kıbrıs adasında olup biten her şeyden

kimin daha suçlu ve günahkar olduğunun kanıtıdır da. KKTC sanat tarihinin (daha eskiyi de dikkate alırsak Kıbrıs Türk tarihinin) en önemli reji anlayışı ile karşı karşıyayız. Yaşar Ersoy Coşkun Büktel tarafından yazılan metnin ve oyunu sahnelemek zorunda olduğu sahne ve salonun tüm olumsuzluk ve olumluluklarını çok akılcı (hissiz akıl olmaz) bir şekilde kullanmış ve bir başka deyişle kuru lakırdıdan ibaret kalabilecek bir oyunu tam bir tiyatro şölenine dönüştürmeyi başarmıştır.

> KKTC sanat tarihinin (daha eskiyi de dikkate alırsak Kıbrıs Türk tarihinin) en önemli reji anlayışı ile karşı karşıyayız.
>
> Cumhur Deliceırmak 22.2.1997

Daha perde açıldığı anda oyun seyirciyi etkisi altına almayı başarıyor ve eğer seyirci etki altında kalmayı denetleyemezse, oyunu gerçekten oyuncu olarak izlerse iki saatini geçirir ve sonra da "çok güzel- harika" bir oyundu diye evine döner, işte bu sonuç Yaşar Ersoy'un istediği sonuç değildir. Yaşar ustaca rejisi ile TANRILAR ve KURBANLAR'ın bir oyun olmadığını yaşam boyu nesilden nesile sürdüğünün peşindedir ve bunu da başarmıştır. Seyirci zaafı bu sonuca (rejinin istediği sonuca) gitmenizi engelleyebilir. Bu rejinin veya oyuncuların hatası değildir.

Tabiatın gereğidir genç yaşlıyı geçer, geçmelidir. Kral Eteokles rolünde Barış Refikoğlu kendisini yaratan Refikoğlu'larını bu oyunda zaman zaman geçmekte (ki Erol ile Işın çok başarılıdırlar) ve annesinden babasından helal tiyatro sütü emdiğini kanıtlamaktadır. Genç bir oyuncu olarak Barış böylesi bir rolü başarıyla oynamıştır.

Küçük sayılabilecek Avra rolü ile Ayla Haşmet, rolün küçüğü olmadığını veya küçük rollerin büyük oynanması ile tiyatro ve tiyatrocu olunduğunu bize yeniden hatırlatmaktadır.

Perde arasında Işın Refikoğlu'nun neden hep aynı yüzle oynadığını "bir eksiklik-tek aksayan" olarak sormuştum Yaşar'a, yanıtlamamış sadece bakmıştı. Neden bakmıştı. Hep "öfke" ile birinci perdeyi bitiren Antigone'in neden öfkeli olduğunu ikinci perdede o öfkeden, telaş, heyecan, acıma, şefkat, endişe, umut, umutsuzluk fışkırırken anlayıverdim. Oyun sona ermeye yüz tutarken oyun boyunca oyunun nesnesi olan Theope rolü ile Kıymet Karabiber oyunun öznesi haline geldiği "veba"(!) rolü ile en azından benim uzun süre unutamayacağım bir oyunculuk performansı ile oyun-oyuncu ikilisinin ayrılmaz bütünlüğünü (rejinin yol göstericiliğinde) sergiledi. Menoikeus rolü ile Hakan ve Himera'da Deniz, Muhafızda Rıza, çömezde Kenan tiyatromuzda kendilerinin önemli yerleri olduğunu kanıtlıyordu.

Kreon, yani Erol Refikoğlu, dünyanın bütün harp okullarını en yüksek derece ile bitirmiş bir kumandan edası ile savaşa kilitlenmiş bir Kreon'du. (Biz onu Erol diye tanıyıp, bilip sevsek de o iki saat Kreon'dan başka bir şey değildi.)

TORBA'dan çıkınca Osman ne müthiş oluyormuş meğer. Unutmuş muyduk bu gerçeği? Hayır unutmamıştık ama hatırlamaktan iyi görmek.

Osman müthiş bir oyunculuk sergiliyor ama MASKE bir başka oyuncu ve Kahin Teresias'ın kostümü önemli bir başrol oyuncusu.

Ahmet Uzunahmet'in dekoru Theope heykelinin sol kolu haricinde çok mükemmel. (Sol kolda bir sakatlık söz konusu) Sahne daha açılmadan antenlerimizi sağlıklı açmamıza yol açan müzik için Deniz Çakır'a merhaba.Emeği geçen herkes çok başarılı. Koro iyi, neredeyse mükemmel deviniyor. Ne dediklerini tam anlayamadığım için üzgünüm bu yüzden de kadın şairlerimizin tek önemli ismi olan Filiz Naldöven'in koro metinleri için bir şey yazamıyorum. Elime ulaşırsa mutlaka değineceğim. İki küçük zaafın dışında mükemmel bir tiyatro. Belediye Tiyatrosu'na gidin.

Yeni Demokrat - 22 Şubat 1997

Tanrılar ve Kurbanlar

Özker Özgür

"-Bu ülkede hiçbir şey olmaz."

"-İşte gördük, falan partide geldi; ne oldu? Bir şey değişti mi?"

"-Amerika ile Avrupa bastırırsa belki bir şeyler olur."

Bu tür tümceleri günümüzde sık sık duyarız. Bu tür bir söylem, umutsuzluğun göstergesidir...

Fransız atasözü der ki:

-Bütün servetini yitiren kişi önemli bir şey yitirmiştir; sağlığını yitiren çok şey yitirmiştir; onurunu yitiren, pek çok şeyini yitirmiştir; umudunu yitiren kişi ise her şeyini yitirmiştir. Demek ki umut yitirilmişse nokta konmuştur. Fakat umut varsa her zaman yeniden başlamak yeniden yola koyulmak ve ilerlemek olasıdır. Küçük bir toplumuz. Kendi geleceğimizi kendimiz belirlemek istiyoruz, bırakmıyorlar. Bize güvenmedikleri için nüfusumuzu bile değiştiriyorlar. Kendi ülkemizde azınlığa düşüyoruz. Kıbrıs'ın genelinde azınlığa düşmemek için yıllarca savaşım verdik. Şimdi Kuzey Kıbrıs özelin-

Tanrılar, toplumun Kıbrıs kimliğini Türklük adına katletmeye karar vermişlerse, direnenler etkisizleştirilir. Rejimle barışmak istemeyenleri rejim hizaya getirir.

Özker Özgür 24.2.1997

de azınlığa düşüyoruz. İnsanımız Kıbrıslı diye işten atılıyor. Türkiyeli bakan Kıbrıslı Türklere karşı resmen ayrım yapıyor.

Polise Kıbrıslı Türk almamaya özen gösterildiği söyleniyor. Polise kimlerin alınacağına Kıbrıslı Türkler adına yürütme görevi yapanlar karar veriyor... Bütün bunlar somut gerçeklerimizdir. Ancak umutsuzluğa düşmek kurtuluş yolu mudur? Umutsuzluğa kapılanlar Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun oynadığı Tanrılar ve Kurbanlar oyununu gidip görmelidirler. Gerekirse iki kez, üç kez görmelidirler.

Suçlu Tanrılar'ın yönettiği bir evrende suçsuz olmak günahtır. Suçlu Tanrılar'ın egemen olduğu bir düzende suçsuzlar kurbân edilir.

Bunu günümüze uyarlarsak demokrasinin olmadığı koşullarda demokrasi isteyenler harcanır. İlkesizlik egemen olmuşsa ilkelerde ısrar edenlerin icabına bakılır. Tanrılar, toplumun Kıbrıs kimliğini Türklük adına katletmeye karar vermişlerse, direnenler etkisizleştirilir. Rejimle barışmak istemeyenleri rejim hizaya getirir. Eski Yunanda Tanrılar buyururdu. Günümüzde egemenler. Eski Yunanda Tanrılara kurban verilirdi. Şimdi rejime kurban verilir. Rejimin dediği olmazsa yapanı bilinmeyen (faili meçhul) bir eylem sorunu çözer.

Antik Grek mitolojisinde durum ne idiyse bugün de aynıdır. Antik çağdan beridir egemenler hep diledikleri gibi yönetmek istemişlerdir. Düzene başkaldıran, halktan yana tavır koyanlar şu ya da bu yöntemle kurban edilmişlerdir. Böyle durumlarda ne yapmak gerekir?

Tanrılar ve Kurbanlar oyunu sessiz kalarak yalvarmanın kurtuluş yolu olmadığını anlatır. Sessiz kalarak yalvarmak Tanrıları insafa getirmez. Suçlu yöneticiler dürüstlüğe yönelmezler. Halkı ezmekten vazgeçmezler.

Tanrılara kurban vererek kötüyü iyiye, yanlışı doğruya, çirkini güzele dönüştürmek mümkün değildir. Kötülük, yanlışlık ve çirkinlik üreten düzene boyun eğerek iyi, doğru ve güzele ulaşılamaz.

Tanrılar ve Kurbanlar'ı sahneye koyanlar ve oynayanlar, içinde yaşadığımız koşullarda bize iki mesaj vermek istemişlerdir. Bir tanesi boyun eğerek boyunduruktan kurtulmanın olanaklı olmadığını;

Erol Refikoğlu, Rıza Şen, Barış Refikoğlu ve Işın Refikoğlu "Tanrılar ve Kurbanlar/Theope" oyununda...

diğeri de savaşın insanları öldürdüğünü, sağ kalanları da ruhsal sakat bıraktığını.

Toplumsal varlığımız ve kimliğimiz için savaşım vermezsek Mohikanlar gibi yok olup gideceğiz. Savaş çığlıkları atarak silahlanma yarışını körükleyenlere karşı silahsızlanmayı ve barışı isteyip savunmazsak savaş sonrasında hayatta kalanlar da insan gibi yaşayamayacaklardır. İnsanlıklarından eser kalmayacaktır.

Tanrılar ve Kurbanlar'ı bize sunanlar bizi umutsuzluktan umuda taşıyarak edilgenlikten kurtarmak istemişlerdir. Oyundaki heykelcinin yapıtına salt güzel bir kadın heykeli olarak bakmamak gerekir. Yapıt insan onurunu simgelemektedir. Sanatçı ölmeyi yani Tanrılara kurban edilmeyi reddederek, insan onurunu ayakta tutmak istemiştir. Tanrılara boyun eğerek onurlu yaşanamaz.

Tiyatro olayı bir ekip olayıdır. Ekip olarak uyumlu çalışabilirseniz ortaya başarılı bir oyun çıkarabilirsiniz. Ortaya koyduğunuz oyun topluma ayna tutabiliyorsa, yani oyunu izleyenler kendilerini oyunda görebiliyorlarsa oyun başarılıdır.

Tanrılar ve Kurbanlar uyumlu bir ekip çalışmasının ürünüdür. Sanatçı olmadığımız için çizmeyi aşarak sanatsal bir değerlendirme yapmak istemiyoruz. Fakat emeği geçenler uyumlu çalışmasaydı ortaya bu denli başarılı bir oyun çıkmazdı.

Eski Yunanda Tanrılar düzenlerini sürdürsünler diye kurban isterlerdi. Kurban edilen iyi, doğru, güzeldi. Sonra da en büyük olumsuzluk savaş her şeyi alıp götürürdü.

Erol Refikoğlu, Barış Refikoğlu, Rıza Şen ve Hakan Elmasoğlu "Tanrılar ve Kurbanlar/Theope" oyununda...

Bizde de köşeyi dönmecilik yarışı, ülkeyi kumarhane ve beyaz kadın ticaret merkezine dönüştürdü. Neo-Liberalizm bayrağı altında kamu malları elden çıkarılırken ekmek parasından yoksun bırakılan insanımız göçe zorlanmaktadır. Adam kayırma, rüşvet ve partizanlık kanser gibi her yanı sarmıştır. Böyle bir ortamdadır ki savaş tamtamları çalınmakta, erdemli dürüst davranan insanların sesleri bastırılmaktadır.Tanrılar ve Kurbanlar bize dayatılan yaşam koşullarını yansıtmakta, ne yapmamız gerektiğini söylemektedir. Temiz bir toplum düzeni için temiz insanların, barış için barış yanlılarının biraraya gelmeleri, Tanrılar ve Kurbanlar'ı başarılı bir yapıt olarak bize sunanlar gibi aynı amaç doğrultusunda birlikte ve uyum içinde çalışabilmeleri gerekir.

Yenidüzen - 24 Şubat 1997

Bravo Tiyatro

Hasan Kahvecioğlu

Lefkoşa Belediye Tiyatrosunun "Tanrılar ve Kurbanlar" oyunu, müthiş bir "ekip" çalışmasının ürünü. Üç bin yıl öncenin öyküsü, günümüzdeki zıtlıkların üstüne basıyor, çığlığı koyveriyor.

"Zıt"lıkların, "aykırı"lıkların bir "cadı kazanı"nda fokur fokur kaynatıldığını gördünüz mü hiç? Fokurdayan kazandan yükselen çığlıkların, kulaklarınızın zarını patlatırken, yüreğinizin direncini ezip geçtiği oldu mu hiç? İşte, Cumartesi akşam tüm bunlar oldu. Belediye Tiyatrosu'nun "Tanrılar ve Kurbanlar"ını seyrederken, akıl ile mantık, duygu yürek sahneden yükselen imgelerin taarruzu ile sarsıldı. Oysa, bu oyunda günümüze "Bire bir gönderme" yoktu. Öykü, üç bin yıl öncesini anlatıyordu. Grek mitolojisinden bir kesifti izlediğimiz. Ama, sözcükleri bir yerden tanıyorduk. Zıtlıkları, aykırılıkları bugün de yaşıyorduk.

Demokrasiyi savunan Eteokles, insanları toprağa gömen Kreon, savaşmayı reddeden heykelci Menoikeus sanki günümüzün kahramanlarıydılar.

Savaş ve barışın çatışması, insanların boyun eğişi, sessizliği, teslimiyetçiliği. Hepsi de "gönderme"siz karşımızdaydılar. Ortak bir sorgulamanın, hesaplaşmanın buğusunu yarattı tiyatrocularımız.

LBT'nin; Yaşar Ersoy'un üstün sanat anlayışı ve yöneticiliğinden kaynaklanan kimi özellikleri var. Her şeyden önce oyunda müthiş bir "ekip çalışması" dikkat çekiyor. Bu oyunda da Ersoy yalnızca "yö-

Kıymet Karabiber, Hakan Elmasoğlu, Işın Refikoğlu, Barış Refikoğlu ve Erol Refikoğlu "Tanrılar ve Kurbanlar/Theope" oyununda...

netmenlik" yapmadı. Tiyatro metninin kuramsal anlamda çözümlenmesi demek olan "dramaturji"sini de yaptı. Aslında Belediye Tiyatrosu'nun eskiden beri dramaturjiye dayalı birçok oyun sahnelediğini, metinlerle kendisini sınırlayıp, "statik'likten hep kaçındığını gözlemliyorum. Dramaturji ile yoğunlaştırılan "imge zenginliği" herhalde Belediye Tiyatrosu'nun özgünlüğünü oluşturuyor.

Bu oyun Belediye Tiyatrosu'nun "bel kemiği" sayılan "alaylı" oyuncular ile akademik formasyon almış genç tiyatrocuların ve kıdemli sanatçıların uyumlu bir "senfonisi" gibiydi. Yorulmak nedir bilmeden hep yeni kişiliklere inanılmaz uyumları ile dikkat çeken Işın-Erol Refikoğlu bu oyunda da sahneyi doldurdular. Onları oğulları Barış Refikoğlu ile "üçlü" bir tablo içinde görmenin keyfine diyecek yoktu. Belediye Tiyatrosu'nda geçen yıl göreve başlayan Kıymet Karabiber, canlandırdığı Theope ile oyunculuğunda iyi bir aşama sergiliyor.

Menoikeus tiplemesi ile oyunculuğunu yerli yerine oturttuğunu gözlemlediğim Hakan Elmasoğlu da bu "sahnenin" gelecekteki ağır toplarından olmaya aday. Ağır top deyince Osman Alkaş'ı özellikle vurgulamalıyım. Kahin Teresias rolünde, kendine güvenen, rahat tavırları ve özellikle "kahin" tipine göre biçimlendirdiği sesi ile mükemmel bir oyun sergiliyordu. Ayla Haşmet de sanatta kıdemin güveniyle sahneyi dolduruyordu. Aslında Tanrılar ve Kurbanlar oyununda tiyatronun ana öğesi olan insandı elbette. Ancak bu oyunda yükün omuzlara dağılımında bir denge hemen dikkat çekiyordu. Bundan da önemlisi müthiş bir bütünleşme vardı oyunda.

Dekor tam anlamı ile profesyonel bir çalışmanın ürünü izlenimini veriyordu. Işık bir harikaydı... Kostümler şahaneydi. Her bir oyuncunun üzerindeki elbisenin işlemesi, aksesuarı yerli yerindeydi. Özellikle Osman Alkaş'ın maskı son derece doğal idi.

Ama her şeyden daha çarpıcıydı "Theope" heykeli. Dekor ve heykeli yapan sanatçı Ahmet Uzunahmet son derece başarılı bir çalışmayla "oyun"a müthiş bir katkı koymuştur. Oyundaki koronun genç oyuncuları da tam bir "uyum" sergilediler. Koronun metinlerini yazan Filiz Naldöven, özgün müziğini yapan Deniz Çakır, afişteki enfes çizimin sahibi Emin Çizenel'i hep bir arada topluca izlemek, bunu izlerken de bizim olanlardan neler yaratabileceğimizi düşünmek, insana ayrıca bir keyif ama daha önemlisi gurur veriyor.

Tiyatronun birçok öğesini müthiş bir bütünlük içinde armoniye dönüştürüp bize böyle bir tadı sağlayan başta Yaşar Ersoy olmak üzere tüm emeği geçenleri ayakta alkışlıyorum.

Ortam - 3 Şubat 1997

Tanrılar ve Kurbanlar

Dr. Mehmet Çağlar

Kıbrıs'a gelir gelmez, ayağımın tozuyla Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda sahneye konan Tanrılar ve Kurbanlar -Theope- oyununu izlemeye gittim. Hayatı ışık altında seyretmeye ve sorgulamaya hoşgeldiniz diyorlardı. Duygunun binbir türünden oluşmuş hayatla hesaplaşmaya, hayatı yeniden yorumlayıp yaratmaya hoşgeldiniz diyorlardı.

Kıbrıs'ı yaşadım ufacık bir tiyatro sahnesinde. Kıbrıs'ta yaşanan yok oluşunu gördüm halkımın. Tebai halkının feryatları, Kıbrıslı Türklerin feryatları ile bütünleşmişti sahnede. Tanrılar ve Kurbanlar'ın aşkın ve barışın çığlığı olduğu söyleniyordu. Oysa Kıbrıslı Türklerin çığlığı bunların çok ötesinde, yok oluşun, aldatılmışlığın çığlığını da içermekte. Sessiz bir çığlık gibi insanımızın feryadı. İçin için yanan bir ateş gibi aldatılmışlığın resmi.

Tiyatrodan çıkıp sokaklara dalınca Tebai halkının Kıbrıs halkları ile özdeş olduğunu görmek beni kahrediyor. Böyle güzel bir oyunu sergilediklerinden dolayı tüm emeği geçenlere sonsuz teşekkürler. Gelecek kuşaklarımızın bizlere onurlu bir mücadeleden dolayı teşekkür etmesini ve Kıbrıslı olarak anmalarını istiyorsak bizler de üzerimize düşeni hemen yapmaya başlamalıyız.

Tiyatro yaşamın kendisi ve bizler de hepimiz bu yaşamın oyuncularıyız. Zor olan ve onurlu olan yaşamdaki rollerimizi inanarak ve doğru oynamaktır. Zor olanı başarmalıyız dostlarım. Zor olanı yaşamalı ve yok oluşumuza seyirci olmamalıyız.

Bu mücadelede hepimizin görevi vardır ve halkımız için gereklidir. Birleşin ve ortak mücadelede yerinizi alın. Haydi.

Ortam - 3 Şubat 1997

Yaşasın Tiyatro

İsmail Bozkurt

Uzunca süren bir aradan sonra yeniden yazmaya karar verdiğimde kafamın içine bir sürü konu doluştu. Bir yazar için Kuzey Kıbrıs her zaman zengin bir kaynaktır zaten. Konu bulmakta sıkıntı çekmez.

Ne var ki geçen Cumartesi akşamı, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun "Tanrılar ve Kurbanlar (Theope)" oyununu izledikten sonra, kafamdaki konuları bir kenara bırakıp öncelikle bu oyunla ilgili görüş ve değerlendirmelerimi yazmak benim için zevkli bir görev oldu: Yaşar Ersoy'un uzunca bir süreden beridir ortalıkta görünmemesinin gizi, meğer bu oyunda imiş. Yaşar Ersoy, her zamanki titizliğiyle bu oyunu hazırlıyormuş.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu kurulduğu günden beri sürdürdüğü başarılı, düzeyli ve (seyirci için) doyurucu çizgisini daha da pekiştiriyor bu oyun ile!

Yaşar Ersoy'un üstün sanat anlayışı ve güçlü yönetmenliği bu oyunda da var. Ekip çalışması anlayışı yine egemen.

Oyunu izlerken belleğimde görüntüler canlandı. Yıllarca önce Ankara'da öğrenci iken Devlet Tiyatrosu tarafından sahnelenen Kral Oidipus oyunundan görüntülerdi bunlar. O günden bu güne kadar yüzlerce oyun izledim.

Kral Oidipus oyunu ve bu oyunda Kral Oidipus'u oynayan Cüneyt Gökçer'in bendeki etkisi hiç silinmedi. Bu etki belleğimde hep saklı kaldı.

LBT kurulduğu günden beri sürdürdüğü başarılı, düzeyli ve (seyirci için) doyurucu çizgisini daha da pekiştiriyor bu oyun ile!

İsmail Bozkurt 7.2.1997

Çok içtenlikle söylüyorum "Tanrılar ve Kurbanlar", izleme olanağı bulduğum "tragedyalar" içinde en güzellerinden en etkileyicilerinden biri! Onu izlerken, yıllar öncesi gördüğüm bir tragedyanın belleğimde canlanmasını bunun bir kanıtı olarak görüyorum. Bu oyun Ankara ve İstanbul'da sahnelenmeli. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, sahnelediği bu yeni oyunla Kuzey Kıbrıs'ta tiyatro olduğunu ve olabileceğini bir kez daha kanıtladı. Tanrılar ve Kurbanlar oyunu rahatça Ankara ve İstanbul sahnelerinde boy gösterebilir. Göstermelidir de! Hatta Güney'de de sahnelenme olanağı aranmalıdır. Bütün yetkililere sesleniyorum: Bu olanağı yaratsınlar. Mahcup olmazlar, tam tersi, Atatürk'ün "tiyatro bir memleketin kültür seviyesinin aynasıdır" özdeyişindeki gibi seviyeli bir kültürün göstergesi bir tiyatro oyunu ile övünmek fırsatını yakalarlar, Kuzey Kıbrıs'ta da sanat olduğunu, olabileceğini kanıtlarlar...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu kuranlarla yaşatanlara ve belediye yönetimine teşekkür ederken tüm tiyatro severlere bu oyunu seyretmeleri önerisinde bulunuyorum. Yıllık yirmi bir milyon futbol seyircisine karşın yirmi üç milyon tiyatro seyircisine sahip olan futbolun beşiği İngiltere gibi, bir gün ülkemizde de futbol seyircisinden çok tiyatro seyircisi olacağı umudu, isteği ve özlemiyle bu öneride bulunuyorum.İnanın, öyle bir aşamaya geldiğimizde bu ülke çok daha güzel, çok daha yaşanır olacak! İnsanımız daha çok mutluluk duyacak.

Ortam - 7 Şubat 1997

Theope, Tanrılar ve Kurbanlar Ya Da Onlar ve Yığınlar

Derman Atik

Belediye Tiyatrosu'nun TANRILAR ve KURBANLAR ismi ile sahnelediği oyunu izlemek için, önce ilk prömiyer gecesine eşim ile birlikte gittim daha sonra bu ülkede sahnelenen ilk tragedya olma özeliğini taşımasından dolayı çok komple bir ekip çalışması ile sahnelenmiş olmasını da değerlendirerek 24.1.1997 tarihinde 33 kişilik bir ekip ile oyunu izlemeye gittik. İlk kez bir tragedya izlemiş olmam bana çok ayrı bir tat verdi hele hele kendi yaşadığımız trajediyi çok daha bütünsel olarak görmem açısından bana ışık tuttu.

Oyunun dramaturji çalışması çok iyi yapılmış ve hepsinden önemlisi işin ta başında günümüz koşulları açısından oyun seçimi çok iyi yapılmış. Ülkemizde savaş çığırtkanlığının yapıldığı bu günlerde, savaşların getirebileceklerini gözler önüne sermek açısından ve onursuzca, tasasızca kararların alınmaya çalışıldığı bu günlerde, sanatın ve sanatçının "Tanrıların" gizli kapaklı çıkar ilişkilerine karşı tek başına bile kalsa nasıl onur mücadelesi verebileceğini, sanatın toplumsallığını, demokrasiyi hazmedemeyenlerin demokrasiye karşı mücadelelerini, savaşın getirebileceği açlık, yoksulluk, hastalık ve ölümleri, iktidar hırsının önceleri halkları daha sonra ise kardeşi kardeşe nasıl öldürtebileceğini, kin ve nefretin nelere mal olabileceğini çok berrak çok net bir oyunla ortaya koymuştur Belediye Tiyatrosu.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sahnelediği, Tanrılar ve Kurbanlar adlı oyunda vebalılardan oluşan koronun olduğu gibi, boyun eğen, kendini tanımayan, kendi gücünü bilmeyen, kendi ile barış içinde olmayan, küçük çıkar ilişkileri peşinde koşan, korkutularak, sindirilerek, psikolojik baskı altında tutularak kendi gücünü fark etmemesi için sürekli ürkekleştirilen ve bütün erdemleri giderek yok edilen, Kıbrıs Türk halkı ne kadar da çok benziyor korodaki halka.

Sanki kendimizi, tek tek toplumun bütün bireylerini ve topluca Kıbrıs Türk halkını gördük, sanki bütün Kıbrıs Türkü sahneye çıkmıştık. O kadar bizdik, o kadar eziktik ki, gözümüzün içine sokarcasına o kadar bizi ve günümüzü oynadılar ki, oyunun bitiminde alkışlamaktan bile korktuk "Tanrılar bizi duymasın diye". Oysa oyunun bitiminde avuçlarımız yırtılırcasına alkışlamalıydık Menoikeus'ları ama bizler giydirilen ürkeklik elbisesiyle o kadar korktuk ki çok beğendiğimiz bir oyunu alkışlayamayacak kadar..

Perde indi oyun bitti. Salonu terk eden arkadaşlarımızın yüzünde buruk bir ifade okunuyordu dayanamadım sordum, nasıl buldunuz oyunu diye aldığım cevap yüz ifadelerinden çok farklıydı. Çok beğendik, çok güzel diyordu herkes. Yanımda hayatının 26 yılını Almanyada geçirmiş 29 yaşında bir bayan arkadaşımız var, tatlı Türkçe'si ile sordu "Madem ki beğendiler niye alkışlamadılar yeterince?" Ben de cevap verdim, "Aynada kendilerini ilk defa bu kadar iyi gördükleri için korktular." Evet bu ürkekliği üzerimizdeki bu elbiseyi çıkarana kadar da korkmaya devam edeceğiz ta ki... Koronun dediği gibi "GÜN OLA HARMAN DÖNE", iyi seyirler.

Ortam - 1 Şubat 1997

Ayla Haşmet, Kıymet Karabiber ve Deniz Ahçıhoca "Tanrılar ve Kurbanlar/Theope" oyununda...

Yeni Sömürgeci Broek ve Yaşar Ersoy

İsmet Kotak

Hans Van Den Broek, KKTC ziyaretinde, çizmeyi aştı. Özgürlük mücadelemizi, bu adadaki haklarımızı ayaklar altına almayı ve Rum-Yunan dostlarına açıktan destek çıkmayı yeğledi. Zira AB toplantılarında Rum'un yediği şamara bakarak, bu kez Rum'un yanında yer alıp denge sağlama ana politikalarıdır.

Hatta AB'deki karar göstermeliktir ve Broek bunu tamir etmektedir denebilir. Türke hafif bir heyecan veren kararın ardından gerçek yüzlerini gösterdiler demek daha doğru olur.

Sanki kendimizi, tek tek toplumun bütün bireylerini ve topluca Kıbrıs Türk halkını gördük, sanki bütün Kıbrıs Türkü sahneye çıkmıştık. O kadar bizdik, o kadar eziktik ki, gözümüzün içine sokarcasına o kadar bizi ve günümüzü oynadılar ki, oyunun bitiminde alkışlamaktan bile korktuk "Tanrılar bizi duymasın diye".

Derman Atik 1.2.1997

KKTC Cumhurbaşkanı Denktaş'ı uyuşmaz göstermek ve asla ve asla kabul etmeyeceğimiz sözlere muhatap kılmak bu dünyanın yeni sömürgecilerine mağlup olacağımız anlamına gelmez.

Yeni sömürgeciler, Türk halkından Rum'a teslim olmalarını istediler. Kıbrıs cephesinde yeni bir şey yok! Sadece rezillik vardır. AB, Kıbrıs'ı Rum'a teslim etti, şimdi Türk'ü yamamak istiyor.

Bunu başaramayacaksınız Hans ve arkasındakiler. Canınız cehenneme.

Bu rezillik ortamından, eşimle birlikte Belediye Tiyatrosu'na kaçtım. Yaşar Ersoy'un ve ekibinin sanatın zirvesine tırmandığı ve omuz verip tırmandırdığı değerlerimize koştum. Orada da bir Hans, Tanrılar adına ahkam kesiyordu.

Tanrılar ve Kurbanlar (THEOPE), yazar Coşkun Büktel tarafından mitolojik bir öyküden yola çıkılarak yazılan oyun, "hayatı pahasına da olsa, bir onur inşa eden ve Tanrılara bile çiğnetmeyen insanın çığlığıdır."

Oyunun bize sunumu bu. Ve gerçek de bu. Orada Hans Van Den Broek'u, kuşaklar boyu yaşayan, artık gözleri kör olan, elindeki değneğe yaslanarak bile zor yürüyen "Kahin" olarak buldum. Tanrıların sözcülüğünü yapıyor, insanlara intiharı emrediyor ama ortada emir veren Tanrı yok. Yaşar Ersoy'u candan kutlarım. Sanatçı arkadaşları ile harikalar yarattı. Bu değerleri nasıl yaptı? Bu dev sanatçılar nereden çıktı? Çizgilerini izleyebildiklerimiz var, ansızın karşımızda bulduklarımız var.. Hakan Elmasoğlu'nu mu yazayım. Barış Refikoğlu'nu mu, yoksa Osman Alkaş mı? Işın Refikoğlu bu gelişimin doruğuna nasıl tırmandı? Tümünü ayakta alkışlamaktan doyamadım. Erol Refikoğlu yıllarını boşa harcamadığını kanıtladı. Ayla Haşmet, Kıymet Karabiber ve o koroda görev alan değerli sanatçıları bin kez kutlarım.

Deniz Çakır'ın müziği, Filiz Naldöven'in koro metinleri, ışıkta, efekte, tüm sahnede alın teri dökenler, ortak bir sonucu ortaya koymanın hazzını yaşadılar ve bize yaşattılar. Gerçekten Hans Van Den Broek'la geleni "THEOPE" ile kovmanın hazzını yaşadım geçen gece. Yaşadığımız tragedya sergileniyor.

Halkın Sesi - 3 Mart 1997

Önce İnsan Diyen Bir Tiyatro

Neriman Cahit

Gerçek tiyatroya kendilerini adamış, bu uğurda hiç ödün vermeyen ve bir deneme sahnesi işlevini -sürekli olarak- yerine getiren Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sergileyeceği oyunları, her yıl bir tiyatrosever olarak coşkuyla beklerim. Ülkemizde tiyatro coşkusunu duyuracak tek kurum olarak bakıyorum ben olaya... (keşke bu bakışımı değiştirecek başka olaylar da yaşasak.)

Bu yıl Coşkun Büktel'in "Tanrılar ve Kurbanlar" (Theope) oyunuyla açtı perdelerini LBT. Bu oyunuyla da deneme sahnesi özelliğini sürdürüyor, yerleşmişin, alışılmışın üstüne üstüne gidiyor, yerleşik biçimlere karşı sanatsal aklın sonsuz özgürlüğünü kullanıyor. Dekorda, oyunda, oyunun sunuş/

Erol Refikoğlu, Barış Refikoğlu ve Işın Refikoğlu "Tanrılar ve Kurbanlar/Theope" oyununda...

izleyiş biçimi ve estetik, davranışlarda akla gel/mey/ecek her türde deneyimi gerçekleştirmişler. Bana göre, oyunu başarılı kılan öğelerden biri de oyunun dramaturg ve yönetmeni Yaşar Ersoy'un görselliği yakalamış olması. (Çağımızda tiyatroyu ayakta tutacak temel unsurlardan biridir görsellik) Bu kof ve içi boş bir olay olmamalı, metinle bütünleşen onu geliştiren bir görsellikten söz ediyorum; ki bu Tanrılar ve Kurbanlar oyununda fazlasıyla var. Seyircinin ilgisini sürekli ayakta tutuyor.

Hakan Elmasoğlu, Kıymet Karabiber ve Işın Refikoğlu "Tanrılar ve Kurbanlar/Theope" oyununda...

Tanrılar ve Kurbanlar, oyununda yazar, Antik Grek mitolojisindeki bir öyküden yola çıkarak özgün bir öykü oluşturuyor. Ve mitolojide değişik tiplerin oluşturduğu mozaikte tutkuyu tartışıyor, sevdayı tartışıyor, kadını, kıskançlığı, savaşı ölümü, devlet demokrasi baskı ilişkisini, sırf güçlü oldukları için (suçlu oldukları halde) Tanrılara boyun eğen, sessiz kalan halkların trajedisini tartışıyor. Ve kadını tartışıyor Theope ve Antigone'nin kişiliğinde.

LBT özellikle insan olmanın gereği ve erdemini yakın tarihimizle bir hesaplaşma üzerine oturtuyor oyunu. Bu, Menoikieus'un inandığı şey uğruna mücadele etmesi paralelinde yapılırken kral Eteokles ve Kreon'un demokrasi sorgulamasında da öne çıkıyor; birbirine sıkıca bağlı temalar olarak.

Bu bağlamda, Menoikeus, vebalı Tebai halkı, Antigone, Eteokles ve Kreon arasında geçen sahnelerde insanın -halkların- inançları, idealleri, görevleri, aşkı, özgürlüğü ile ülkesi için kendini feda etmesi ya da etmemesi...

Olay orada düğümleniyor; kıyamet orada kopuyor... "Tanrılar suçluysa suç bir erdem/dir..." gibi, yüzyılların insan onuruna işlediği ağır bir yanılgı ve utanç mı ağır basacak, yoksa "hayatı pahasına onur inşa ederek onu tanrılara bile çiğnetmeme azminde olan insan..." azmi mi...

Beyniniz ve yüreğinizle bu ikilemin altında eziliyor, paralanıyor ve sonunda öylesine bir toparlanıyorsunuz ki... Oyunda izleyici olduğunuzu unutup, ne zaman sahneye tırmandığınızı fark etmeyerek... Oyunun sonunda dinmeyen alkışlarınızın büyük bölümü sahnede yaratılan büyük başarı içinse birazı da kendiniz içindir artık.

LBT bir ekip tiyatrosu. Yıllardır yükü çeken ekibe (Işın-Erol Refikoğlu, Osman Alkaş, Yaşar Esoy), Ayla Haşmet ve üç yeni genç oyuncunun (Barış Refikoğlu, Kıymet Karabiber, Hakan Elmasoğlu) getirdiği yeni katkı, yeni kan hissediliyor. Ekibin büyük bir özenle yetiştirdiği genç oyuncuları da buna katmak gerek. Oyuna katkıları bakımından özgün müziğiyle Deniz Çakır, koro metinleriyle Filiz Naldöven, afişiyle Emin Çizenel, dekor ve heykelde Ahmet Uzunahmet, Işık düzenlemesiyle Osman Alkaş ve koro elemanlarının katkılarını da unutmamak gerek.

Dedim ya LBT bir ekip tiyatrosu. Başarıları da bu yüzden... Bu başarıda, gerçek bir tiyatro adamının, Yaşar Ersoy'un hakkını vererek bitirmek istiyorum. Lütfen gidin izleyin bu oyunu. Kıbrıs Türk Tiyatrosu adına sevinecek, gurur duyacak, ülkemizde de iyi şeyler yapılabileceğini göreceksiniz...

Ortam - 16 Ocak 1997

Gerçek tiyatroya kendilerini adamış, bu uğurda hiç ödün vermeyen ve bir deneme sahnesi işlevini -sürekli olarak- yerine getiren Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sergileyeceği oyunları, her yıl bir tiyatrosever olarak coşkuyla beklerim.

Neriman Cahit 16.1.1997

Toros Canavarı

Aziz Nesin 1996-1997

"Toros Canavarı" LBT'de…

Trafik canavarı, kurabiye canavarı, enflasyon canavarı, Van canavarı, zam canavarı, içimizdeki canavar… Ya da gittikçe bozulan toplumsal yapının yarattığı, her an her yerde evimizde, iş yerimizde sokakta varımızı yoğumuzu soymaya çalışan canavar hırsızlar… Ve "Toros Canavarı"

LBT, bozulan toplumsal yapıda yaşanan hukuksuzluk, eşitsizlik, adaletsizlik karşısında canavarlaşan insanları gülmeceyle yazan Aziz Nesin'in "Toros Canavarı" oyununu 1996-97 tiyatro döneminde sahneler.

Var olan bozuk düzen içinde en halim selim insanların bile nasıl canavarlaştığını, canavarlaşan insanlardan nasıl korkulduğunu, saygı duyulduğunu ustaca anlatan Aziz Nesin, gülmeceyle bu bozuk düzene ve bu bozuk düzenin tüm değerlerine eleştiri getirir.

LBT ise, Aziz Nesin ve oyundan hareketle toplumcu-gerçekçi, eleştirel bakış açısıyla oyunu yorumlayarak izleyiciye sunar. Aziz Nesin'in dilinde olduğu gibi, LBT'nin sahnesinde de gülmece egemen güçlere ve bozuk düzene karşı bir eleştiri hatta bir başkaldırı olarak yer bulur.

Aziz Nesin'in dilinde olduğu gibi, LBT'nin sahnesinde de gülmece egemen güçlere ve bozuk düzene karşı bir eleştiri hatta bir başkaldırı olarak yer bulur.

"Toros Canavarı" oyununu yöneten Osman Alkaş, medyanın olayları nasıl manipüle ederek yansıttığını vermek amacıyla sahnenin her iki yanına yerleştirdiği televizyonlarla oyuna güncel boyutlar kazandırır. Yapılan yorum ve sahneleyişle toplumun güncel meselelerine farklı yaklaşımlar getiren oyun hakkında, 23 Nisan 1997 tarihli Ortam, Kıbrıs ve Yenidüzen gazeteleri kahkaha ile düşünceyi iç içe verdiğini yazarlar.

8 Mart 1997 tarihli Ortam gazetesinde Neriman Cahit de, oyunun içeriğini ve düşünsel boyutunu belirterek yalın bir oyunculukla oynandığını ve günümüze cuk diye oturduğunu belirtir.

Ahmet Tolgay ise, 18 Mayıs 1997'de Kıbrıs gazetesinde, oyunun, ibretamiz serüveninin başarıyla sahnelendiğini belirterek, LBT'nin olanaksızlıklara ve sıkıntılara karşın canavar gibi yürüdüğünü yazar.

Toros Canavarı

Ahmet Tolgay

Sakın şunu demeyin:

"Başımızda zaten yığınla canavar! Trafik canavarı, enflasyon canavarı, siyasal sorun canavarı, susuzluk canavarı, pahalılık canavarı... Bir de Toros Canavarı'yla mı uğraşalım?"

Evet, demeyiniz bunu sakın. Ve Toros Canavarı'yla da ilgilenmeye mutlaka bir gecenizi ayırınız. Değer! Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sahnesini mekan tutan Toros Canavarı "ibretamiz" serüvenini izletip "sosyal içerikli" duyurularını sunmak üzere sizi bekliyor. Bu serüveni izlemekten ve serüvendeki duyuruları almaktan pişman olmayacaksınız. Ve bir kez daha teslim edeceksiniz ki, şu yaşadığımız arabesk düzende, itibarlı olabilmek, insanoğlunun şerrinden korunabilmek ve huzurlu yaşayabilmek için canavarlaşmaktan başka seçeneğiniz yoktur.

Nuri Sayaner ailesinin yaşam çizgisini kendi yaşamınızdan kesitlerle özdeşleştirecek ve bu aileyi özümseyip bu aileye sempati duyacaksınız.

En sonunda Toros Canavarı'nın imajına sığınmaktan başka çare bulamayan ve toplumun tüm kesimleri tarafından canavarlaşmaya zorlanan Nuri Sayaner, Erol Refikoğlu'nun usta ve düzeyli oyu-

nuyla adeta içimizden biri, hatta belki de ta kendimiz haline geliyor.

"Tanrılar ve Kurbanlar" gibi bizim ölçeklerimizi aşan büyük bir süksenin arkasından sadeliğiyle dikkat çeken "Toros Canavarı"nı izlemeyi belki azıcık yadırgayacaksınız. Ama yine de bu oyun, görev alanların iyi niyetle çaba harcadıkları, izleyici ile iletişimi kolay kuran bir ekip ürünü.

Osman Alkaş, yeteneklerini hem yönetmen hem de oyuncu olarak sergilerken, oyununda biraz abartmaya kaçıyor. Bunu da güldürü dozunu artırmak için yaptığı belli. Işın Refikoğlu'nun oyunu süzme! Kıymet Karabiberin canlandırdığı iki karaktere gösterdiği uyum övgüye değer. Hakan Elmasoğlu, sahnemizdeki sağlam yerini biraz daha perçinlemiş.

Sözün özü, bilinen olanaksızlıklara ve sıkıntılara karşın Lefkoşa Belediye Tiyatrosu "canavar gibi" yürüyor.

Kıbrıs - 18 Mayıs 1997

Toros Canavarı

Neriman Cahit

"Nedir canavar? Neye benzer? Nerede yaşar? Ne ile beslenir? Gücünü nereden alır? Var mı canavarlar, yaşıyor mu dünyamızda?"

Bu soruları soruyor LBT'nin yeni oyunu. "Toros Canavar'nın yönetmeni Osman Alkaş Aziz Nesinin bu ünlü oyun metnini ele aldıklarında farketmişler etrafta ne kadar cani olduğunu, günlük yaşamda da insanların her an büyük küçük canavarlara dönüşebileceğini dehşetle gözlemlemişler. Daha kötüsü, canavarlar azalacağına artmakta olduğu gerçeği. Değil mi ki, hız dünyasının, globalleşşen dünyanın değişen koşullar karşısında yalnızlığa itilen korkularıyla baş başa kalarak kendine yabancılaşan insanın çıkmazıdır bu...

Oyunda konu; bezgin, bir köşeye çekilmiş edilgen bir emeklinin (Erol Refikoğlu) bu edilgenlikten bıkan, kocasına o yüzden ateş püsküren, onu her an aşağılayan karısı (Işın Refikoğlu), kızı (Kıymet Karabiber) ve oğlu (Hakan Elmasoğlu) ile sadece pis çıkarlarını düşünen cahil sözde kurnaz, görgüsüz, insana tiksinti veren ev sahibi (Osman Alkaş), onun maşası olan kabadayı (Rıza Şen) arasında geçer. Ve bir emeklilik maaşı ile daha iyi bir eve çıkamayan aileyi evden atmak için her yolu deneyen, ev sahibi ve ona yardımcı olan düzenin kurumları (karakol v.b.) karşısında halim salim kiracının sonunda canavarlaştığı noktasına gelinir.

O canavarlaşmada birer çıkar gözlüğüne dönüşen çocuklarının, karısının, çevresinin ve olayları kendi yapay ve at nalı gözlüğüyle veren medyanın korkunç etkisi vardır:..

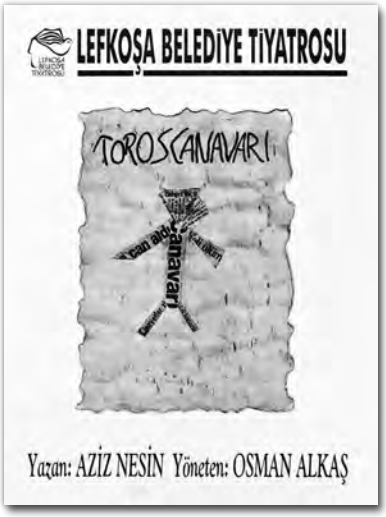

Afiş: Rıza Şen

Oyun; bu kilit noktasında düğümlendiğinde, seyirciyi de içine çektiği müthiş sorgulamayı iki noktada sürdürür: Çevremizi saran irili ufaklı canavarlara karşı bizler de canavarlaşarak mı baş edeceğiz.: yoksa, "Gemisini kurtaran kaptan" düzenine karşı, ahlaki değerlere sahip bireylerin oluşturduğu demokratik ve hukuk düzenini mi oluşturacağız? Yani; İsmet İnönü'nün deyişiyle, "namuslular da namussuzlar kadar cesur olabilecek mi..." işte bütün mesele bu...

Toros Canavarı

Yazan
Aziz Nesin

Yöneten
Osman Alkaş

Işık-Video Uygulama
Fırat Eseri

Sahne Amiri
Rıza Şen - İbrahim Altıok

Oynayanlar
Nuri Sayaner/**Erol Refikoğlu**
Mihriban/**Işın Refikoğlu**
Gülay/**Kıymet Karabiber**
Metin/**Hakan Elmasoğlu**
Ziya Çalakçı/**Osman Alkaş**
Duman Osman/**Rıza Şen**
Komiser/**Kıymet Karabiber**
Polis/**Mahmut Tatlıcalı**
Tutuklu/**İbrahim Altıok**

Oyunun dekoru son derece sade. Fakir evde bulunabilecek birkaç parça eşyanın dışında birşey yok. Belli ki yönetmen, oyuncunun kendisi olsun istemiş sahnede. Bir deneme tiyatrosu sürdüren LBT bu oyunda da sahnenin dıştan her iki yanına yerleştirdiği görsel medya "TV" ile izleyiciye çok etkili bir ulaşım sağlıyor. Bu olay oyuna (işlevsel açıdan) hareketlilik kazandırıyor.

Işın Refikoğlu ve Erol Refikoğlu "Toros Canavarı" oyununda...

Buna karakoldaki işkence sahnelerini de eklersek bu rolde Kıymet Karabiber çok başarılı, oyunun içerdiği çeşitli uzamlar yoluyla kotardığı görsel etki olayın içerdiği anlam katmanlarıyla başarılı bir şekilde buluşuyor. Sahnede rollerini canlandıran sekiz oyuncudan her biri, oyunda oluşan tansiyonla doğru orantılı atarak, yalın bir oyunculuk çizgisi gösteriyorlar. Özellikle Erol Refikoğlu abartmaya en elverişli olan rolünü yorumlarken oluşturduğu doğal oyunculukla çok başarılı bir oyun sunuyor. Karısı rolündeki Işın Refikoğlu her zamanki gibi oyundaki rolüyle doğal ve başarılı bir özdeşlik sağlıyor. Gençlere gelince gittikçe sahneye alışıyor, ustalık yolunda adımlar atıyorlar, onları coşkuyla izliyoruz, yönetmenin oyuna olumlu katkısını da hesaba katarak şöyle noktalamak istiyorum:

İyi yazılmış, iyi sahnelenmiş ve günümüze cuk diye oturan mevsimin bu son güzel oyununu kaçırmayın. Muhakkak izleyin...

Ortam - 8 Mayıs 1997

Rıza Şen, Erol Refikoğlu ve Osman Alkaş "Toros Canavarı" oyununda...

Maymun Davası

Robret Lee/Jerome Lawrance 1997-1998

Özgür Düşünce İle Skolastik Düşüncenin Çatışması: "Maymun Davası"

LBT, 1997-98 tiyatro döneminde seyircisine şöyle seslenir:

"Düşünmeye, düşünme hakkını savunmaya, bin bir düşünce ve duygudan oluşmuş hayata ve bu hayatla hesaplaşmaya, hayatı yeniden yorumlayıp yaratmaya, bir düşünceyi bir çocuk gibi doğurmaya, dünyaya getirmeye hoş geldiniz."

LBT, sahnelediği "Maymun Davası" oyunuyla; skolastik karanlık ortaçağ düşüncesiyle çağdaş özgür düşüncenin ve insanın düşünme hakkının çatışmasını; eğitim sistemini kontrol altına almaya çalışan yobazlar ve din istismarı yapan politikacılarla bilimsel yaratıcı düşünceyi savunanların mücadelesini gündeme getirir. Yirminci yüzyılın bitimine iki yıl kala hızla gelmekte olan bir tehlikeyi; din istismarı yaparak toplumu skolastik düşünceye hapsetmek isteyen politikacıların niyetlerini sergileyen "Maymun Davası" 2000'li yıllarda da ne yazık ki güncelliğini korumaktadır. İlk okullarda kuran kursları, orta dereceli okullarda zorunlu din dersleri ve üniversitelerde türban tartışmaları, okuldan fazla cami yaptırılması ve bilimsel yaratıcı çağdaş eğitime yönelik müdahaleler bunun göstergesidir.

LBT, her zaman olduğu gibi toplumsal sorumluluk ve duyarlılık bilinciyle "Maymun Davası" oyununu toplumu uyarmak ve gelmekte olan din devleti tehlikesine dikkat çekmek amacıyla sahneler.

"Maymun Davası"nı Robert Lee ve Jerome Lawrens yazdı, Yaşar Ersoy yönetti.

Oyun, Amerika'da küçük bir kasabada 1925'de yaşanmış bir olaydan yola çıkılarak yazılmış. Biyoloji dersinde Darwin'in **"Evrim Teorisi"**ni anlatan bir öğretmen, **"Kutsal kitaba hakaret etti"**, **"Çocuklara dinsizlik öğretti"**, **"Tanrıyla alay etti"** gerekçesiyle mahkemede yargılanır. İşte bu yargı sürecinde, özgür düşünce ile skolastik düşüncenin çatışması yansır sahneden. Din sömürüsü, feodal aile ilişkileri, bir otoritenin diğer bir otoriteye boyun eğişi, bir dogmaya körü körüne kapılma, iktidarı ele geçirme mekanizması ve güdümleme, iktidarı ele geçirmek için politikacının din sömürüsü yapması temalarını içeren "Maymun Davası" oyunu 2000'li yıllarda da hem Türkiye'de hem Kıbrıs'ta güncelliğini korumaktadır.

Yirminci yüzyılın bitimine iki yıl kala hızla gelmekte olan bir tehlikeyi; din istismarı yaparak toplumu skolastik düşünceye hapsetmek isteyen politikacıların niyetlerini sergileyen "Maymun Davası" 2000'li yıllarda da ne yazık ki güncelliğini korumaktadır.

LBT, yaptığı reji, dramaturgi çalışması ve yorumla izleyenlerin oyunla buluşmasını sağlar. Bu konuda 27 Aralık 1997 tarihli Kıbrıs gazetesinde Ahmet Tolgay şöyle yazar:

"LBT'nin güncel ve isabetli bir seçim yaparak halkla yoğun iletişim kurduğunun en güzel kanıtı, oyunun hep kapalı gişe oynaması… Maymun Davası'nı izlemeye gidecek olanlar yerlerini çok önceden ayırtmayı ihmal etmesinler."

Oyunun içeriği, çarpıcı mesajı, sürükleyici yapısı ve sağlam kurgusu ve enerjisinin çok etkili olduğunu Neriman Cahit, 1 Ocak 1998'de Ortam gazetesinde şöyle yazar:

"Bir buçuk saat boyunca, skolastik düşünce ile özgür düşünce, Darwin Evrim Teorisi ile skolastik ortaçağ düşüncesi arasında çatışma, hesaplaşma, sorgulama, işbirlikçilik, korku, riyakarlık sergilenir. Ve seyirci oyunun sürükleyici yapısı ve sağlam kurgusuyla her an soluk soluğa bir sanık-tanık-jüri üyesi gibi yargılayan-yargılanan-sorgulayan-sorgulanan olarak izler oyunu."

"Maymun Davası" oyunundan bir sahne...

"1925'lerin Amerikan kasabasında yaşananlar kendi yaşamımız ile direkt bir bağ oluşturuyor" diye belirten Hasan Kahvecioğlu ise 23 Ocak 1998'de Ortam gazetesinde şu yorumu yapar! ***"… Maymun Davası tam 73 yıl sonra bizim yaşam sahnemize 'cuk' diye oturuyor… Düşünceyi bundan 73 yıl önce yargılayanlara gülerken; günümüzdeki nice maymun davası sanıklarına, yargıçlarına, sahte tanıklara, zorlama savcılara bakarak insanlığın ne kadar yol alabildiğini hesap ediyoruz…"***

Yazılan tüm eleştirilerde oyunun, yönetimiyle, sahne tasarımıyla, oyuncuların performansıyla, ışık ve efekt düzenlemesiyle düzeyli, önemli, güncel, sarsıcı ve başarılı olduğu belirtilir.

Maymun Davası Bravo Bravo!

Ahmet Tolgay

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, sezonun yeni oyununu oldukça gecikmeli sunmasına karşın, yine sansasyonel ve profesyonel bir çıkış yaptı. İki perdelik "Maymun Davası" irdelediği mesaj yüklü ilginç konusuyla, başarılı yönetimiyle, usta oyuncularının etkileyici yorumlarıyla, dört dörtlük bir atmosfer yaratan sahne ve ışık tasarımıyla ayakta alkışlanmayı hak eden bir oyun.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun güncel ve isabetli bir seçim yaparak halkla yoğun iletişim kurduğunun en güzel kanıtı, oyunun hep kapalı gişe oynamakta olması.

Maymun Davası'nı izlemeye gidecek olanlar yerlerini çok önceden ayırtmayı ihmal etmesinler.

Robert Lee ile Jerome Lawrence'ın yaşanmış bir olaydan esinlenerek son derece sürükleyici bir kurgulamayla kaleme aldığı oyun, 2000'li yılların eşiğinde bile hala gündemden kalkmayan dinsel bağnazlığı irdeliyor.

Kalabalık kadrolu bu zor oyunun yönetmeni de olan Yaşar Ersoy, "Drumond", oyunun ışık tasarımını da yapan Osman Alkaş ise "Brady" kompozisyonlarında ustalıklarını bir kez daha konuşturuyor. Bu oyunda geri plana çekilen Işın'la Erol'un çocukları ön planda yıldız gibi parlıyor, Özgür Refikoğlu, daha ilk oyununda müthiş yeteneğiyle unutulmaz bir Rachel yaratıyor. Barış ise Hornbeck'i oynamıyor, coşkuyla yaşıyor. Bertram Castes'teki Hakan Elmasoğlu'nu da onların yanına koyuyor ve umut veren tiyatromuzun bu 3 genç ve güzel insanına takdirlerimizi sunuyoruz. Bravo, bravo, bravo. Emin

LBT'nin güncel ve isabetli bir seçim yaparak halkla yogun iletişim kurdugunun en güzel kanıtı, oyunun hep kapalı gişe oynamakta olması.

Ahmet Tolgay 27.12.1997

Çizenel gibi bir üstadın görkemli sahne tasarımının içinde Özgür, Barış ve Hakan diğer genç oyuncularla birlikte ışık saçan birer çiçektiler. Onları yeni oyunlarda izlemek için sabırsızlanıyoruz.

Kıbrıs - 27 Aralık 1997

Düşünmeye Düşünme Hakkını Savunmaya Çağıran Bir Oyun: Maymun Davası

Neriman Cahit

"Öyle pek derin düşünemiyorum. Her zaman düşünmenin korkusunu çektim. Bu yüzden hiç düşünmemek daha güvenli geldi bana. Ama şimdi biliyorum. Bir düşünce içimizde saklı bir çocuk gibidir. Doğması gerekir. Doğmadan ölürse, içimizde, bizden bir parça da ölür gider. Darwin belki kötü şeyler yazmıştır. Bilemiyorum. İyi ya da kötü. Önemli değil bu. Önemli olan düşüncelerin dünyaya gelmesi. Çocuklar gibi. Kimi tosun gibi kanlı canlı, kimi öldü ölecek. Zaten hasta düşünceler çokluk göçüp giderler değil mi?"

Afiş: Emin Çizenel

Öğretmen genç Rachel böyle seslenir sevdiği genç öğretmeni yargılayanlara ve izleyici, sevdiği genç öğretmen Bertram Cates karanlık çağın egemen din anlayışına karşı çıkarak en basit mantık kurallarının bile dinsel açıklamalara bağlandığı, toplumların ağır din baskısı ile susturulup edilgenliğe itildiği, kendinden ve birbirinden korktuğu bir düzende bilimi, düşünmeyi ve sorgulamayı, gündeme getiren bunu savunan, bu yüzden de ağır diyetler ödemeye mecbur edilen sevgili Rachel tarafından bile tam anlaşılamamış yalnızlığa mahkum biridir.

Maymun Davası

Yazan
Robret Lee/Jerome Lawrance

Yöneten
Yaşar Ersoy

Sahne Tasarımı
Emin Çizenel

Işık Tasarımı
Osman Alkaş

Işık Uygulama
Fırat Eseri

Sahne Amiri
Rıza Şen

Oynayanlar
Rachel Brown/**Özgür Refikoğlu**
Bertram Cates/**Hakan Elmasoğlu**
Mattthew Harrison Brady/**Osman Alkaş**
Bayan Brady/**Asu Demircioğlu**
Belediye Başkanı/**Mehmet Ertuğ**
Rahip Brown/**Yücel Köseoğlu**
Savcı Davenport/**Barış Burcu**
Yargıç/**Erol Refikoğlu**
Meeker/**Rıza Şen**
Bay Bannister/**Mustafa Aktan**
Howard/**Cemal Kavasoğlu**
Bay Dunlop/**Umman Gancalı**
Bay Sillers/**Mahmut Tatlıcalı**
Sekreter/**Leman Gancalı**
E.K. Hornbeck/**Barış Refikoğlu**
Henry Drummond/**Yaşar Ersoy**

Kasaba Halkı
Işın Cem, Kıymet Karabiber
Ali Gümüşay, Ramadan Akama
Yaşar Köroğlu, Selma Orhon
Berna Berberoğlu, Umut Ersoy
Yeşim Çıraklı, Halil Çemendar
Evren Caner, Onur Sertoğlu
Aytunç Akdoğu, Ahmet Gürtuğ
Sevim Sabri, Cemal Kavasoğlu
Nehir Naldöven, Fatoş Erek
Ulaş Gençalp, Bike Gülek
Pembe Aktan, İlker Özova
Gizem Telragçıoğlu

Barış Refikoğlu ve Özgür Refikoğlu "Maymun Davası" oyununda...

Oyunun yazarı Robert Lee - Jerome Lawrens. Sahneye Yaşar Ersoy koymuş. Sahne tasarımı Emin Çizenel'e, ışık tasarımı ise Osman Alkaş'a ait.

Bir buçuk saat boyunca, skolastik düşünce ile özgür düşünce, Darwin'in Evrim Teorisi ile skolastik ortaçağ düşüncesi arasında çatışma, hesaplaşma, sorgulama, işbirlikçilik, korku, riyakarlık sergilenir. Ve seyirci oyunun sürükleyici yapısı ve sağlam kurgusuyla her an soluk soluğa bir sanık - tanık - jüri üyesi gibi yargılanan - yargılayan - sorgulayan ve sorgulanan olarak izler oyunu.

Yüzyıllardır yine insan eliyle üretilen ve bireyi edilgen, korkan ve güce bağımlı kılan, arada ayağa kalkıp bunu sorgulayanları yapayalnız bırakan sistem çırılçıplak karşınızdadır. Onunla yüz yüze bırakır sizi oyun.

Yılların iki usta oyuncusu Osman Alkaş (sistemin savunucusu) ve Yaşar Ersoy (sistemin sorgulayıcısı) birbiriyle çatışırken aslında bireyin ve yeni bir çağın eşiğindeki insanın evrensel açmazlarına ayna tutmaktadırlar.

Neriman Cahit 1.1.1998

Yılların iki usta oyuncusu Osman Alkaş (sistemin savunucusu) ve Yaşar Ersoy (sistemin sorgulayıcısı) birbiriyle çatışırken aslında bireyin ve yeni bir çağın eşiğindeki insanın evrensel açmazlarına ayna tutmaktadırlar. Onların oyunculuğunu irdelemek artık bana fazladan geliyor. Kendilerinde sanatı, sanatta kendilerini yoğuran (diğer iki as oyuncu Işın ve Erol gibi) bu iki usta sanatçı karşısında hiç ezilmeden oynayan, canlandırdıkları kişilikleri büyük bir çabayla sergileyen genç oyuncuların, Hakan Elmasoğlu, Barış ve Özgür Refikoğlu'nu /da/ yürekten kutlamak istiyorum. (Yücel Köseoğlu, Mehmet Ertuğ, Barış Burcu vb. izleme fırsatını yaratan olumlu zihniyeti de.)

Tiyatro çok şeyi başarabilir. İnsana sevmeyi, anlamayı, yaratmayı, dünyaya katkıda bulunmayı, düşünmeyi ve başkaldırmayı. Kısaca insan olmayı.

Maymun Davası'nı mutlaka izleyin. Ama sadece bir tiyatro izleyicisi olarak değil, bir insan olarak mutlaka görün bu oyunu.

Ve her oyunuyla kendisini ve seyircisini bir adım daha ileriye götüren, ülkemizin tiyatro bahçesine yeni fideler armağan eden bir tiyatroya sahip olmanın mutluluğunu /da/yaşayın.

Başkentimizi 2000'li yıllara taşıyacak ve bir kültür kenti yapacak o muazzam projenin mimarı olarak da LBT'yle bir şenliği birlikte yaşayın.

Ortam - 1 Ocak 1998

Maymun Davası

Hasan Kahvecioğlu

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda "Maymun Davası" var. Dünyadaki büyük "davalar" galiba bu "Maymun Davası"na çok benziyor.

"Düşünce"yi yargılamak, insanlığın en eski "ayıp"larından biridir. Kimileri bunu onlarca, yüzlerce yıl önce yapmıştır... Kimileri ise 20. Yüzyılın bitimine 2 kala hala yapıyor... Öyle olunca; 1925te ABD'nin bir küçük kasabasındaki "Maymun Davası" tam 73 yıl sonra bizim yaşam sahnemize "cuk"diye oturuyor...

Düşünceyi bundan 73 yıl önce yargılayanlara gülerken; günümüzdeki nice "maymun davası" sanıklarına, yargıçlarına, sahte tanıklarına, zorlama savcılara bakarak insanlığın ne kadar yol alabildiğini hesap ediyoruz...

LBT'nin son oyunu "Maymun Davası"nı önceki akşam izledim. Müthiş bir keyifti. Dikkat ediyorum Lefkoşa Belediye Tiyatrosu her oyunu ile kendini aşmayı, öne doğru bir adım daha almayı deniyor...

Bu son oyunda kadro sayısal bakımdan oldukça kalabalıktı... Bir yanda eski ustalar, bir yanda yeni profesyoneller ve bir yığın,yetişmekte olan tiyatro tutkunu amatör genç...

"Düşünce"yi yargılamak, insanlığın en eski "ayıp"larından biridir. Kimileri bunu onlarca, yüzlerce yıl önce yapmıştır... Kimileri ise 20. Yüzyılın bitimine 2 kala hala yapıyor...

Hasan Kahvecioğlu 23.1.1998

Bunca "öğe" büyük bir harmoni içinde Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun eskiden beri var olan "ekip" anlayışı ile birleşince ortaya büyük bir prodüksiyon çıktı. Tabii bu "harmoni"nin yaratılmasında kuşkusuz ki en büyük rol Yaşar Ersoy'a ait.

Şimdiye değin 40'ın üzerinde oyun oynayıp yöneten "Yaşar Usta" elindeki malzemeyi nasıl kullanacağını çok iyi biliyor.

Bir oyunda, ağırlıklı olarak öne çıkardığı oyuncuları, bir başka oyunda geriye çekebiliyor. Hatta kendisini bile. Anımsadığım kadarıyla son üç oyunda Yaşar Usta rol üstlenmemişti... Son kez "Bir şey Yap Met"te hem oynayıp hem yönetmişti. "Maymun Davası"nda uzunca bir aradan sonra yeniden karşımıza yönetmen ve oyuncu olarak çıktı. Tabii Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun "omurga"sını oluşturan Erol ve Işın Refikoğlu ile Osman Alkaş'ın, Yaşar Ustanın böyle prodüksiyonları kotarmasındaki katkısını vurgulamak gerekiyor. Ancak bu oyun yeni yüzlerle tanıştırdı izleyiciyi.

Özgür Refikoğlu, aynı oyunda rol alan bir "aile"nin dördüncü bireyiydi... Bana göre müthiş bir performans yakaladı...

Belirsizlik, üzüntü, korku, isyan, teslimiyetçilik, daha bir yığın karmaşık duyguyu yüzünde gözlerinde adım atışında öylesine yansıttı ki seyirciyi "mahzun"luğu ile çarparken dikilişi ile yüreğini hoplattı... Rahip Brown rolündeki Yücel Köseoğlu ise, daha önce izlediğim pek çok oyunundan daha başarılıydı.

Tabii oyunun en zengin yanlarından biri de kuşkusuz ki "dekor"uydu... Emin Çizenel'in sahne tasarımı, ortaçağ karanlığını iliklerimize kadar hissettirdi bizlere... Bu duyumsama ile kostümlerdeki tabiilik bizleri bir Amerikan kasabasına taşıdı... Bizden çok uzak ama bize çok yakın...

Dikkat ediyorum, LBT'nin "oyun seçimi" son derecede günümüzle; iç içe yaşadığımız olaylarla uyuşum gösteriyor.

1925'lerin ABD'sinde bir küçük kasabada Darwin'in "Evrim Teorisi"ni okulunda öğrencilere anlatan bir öğretmen "Kutsal kitaba hakaret etti" gerekçesiyle yargılanıyor. Yerleşik düşünceyle, resmi düşünceyle çatışan bu "düşünce" mahkeme salonu ile birlikte tüm kasabada alenen yargılanıyor.

Yaşar Ersoy, Erol Refikoğlu ve Osman Alkaş "Maymun Davası" oyununda...

Ve her "dava"da olduğu gibi şarlatan resmi düşünce yanlıları ile bağnazlık kol kola vererek "çağdaş düşünce"yi boğmaya çalışıyor.

1925'lerin Amerikan kasabasında yaşananlar kendi yaşamımız ile direkt bir bağ oluşturuyor. Bu bağ ile "Reji tiyatrosu"nun çağdaş bir örneğince kendimizi, ülkemizi "dava"mızı buluyoruz. Mahkeme salonunda kimimiz seyirci, kimimiz savcı, kimimiz sanık, kimimiz yargıç oluveriyoruz. Ve düşünemeden edemiyoruz:

Aslında koca koca davalar da birer""Maymun Davası" değiller mi?

Ortam - 23 Ocak 1998

Maymun Davası ve Düşündürdükleri

İsmail Bozkurt

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Belediye Başkanı Şemi Bora'nın belirttiği gibi gerçekten "yıllardır ucuzluğa, yozluğa, istismara ve kolaycılığa kaçmadan, Kıbrıs Türk seyircisine değerli, nitelikli ve seviyeli oyunlar" sahnelemektedir.

Yaşar Ersoy, Leman Gancalı, Erol Refikoğlu ve Osman Alkaş"Maymun Davası" oyununda...

"Maymun Davası" da öyle bir oyundur. Yılların tiyatro ustası Yaşar Ersoy'un yönetiminde zenginleşen kadrosu ile ve gerçekten yerinde bir deyimle, "bir harika" yaratmaktadır.

İzlenimim ve kanım odur ki Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, ta başından beri yakaladığı "profesyonellik" niteliğini bu oyunla perçinleştirmektedir ve iddia ediyorum, nitelikte, Türkiye Devlet Tiyatroları'nın herhangi bir oyunu ile yarışabilir bu oyun! Daha değişik söyleyeyim: Maymun Davası herhangi bir Devlet Tiyatrosu sahnesinde, aslını aratmadan oynanabilir. Bu yönde olanak yaratılması, KKTC tiyatrosuna çok şeyler kazandıracaktır.

"Maymun Davası" Amerika'nın küçük bir kasabasında 1925'te yaşanmış bir olaydan esinlenerek yazılmış. Olayda biyoloji dersinde Darwin'in "Evrim Teorisini" anlatan bir öğretmen, "Kutsal Kitap İncil'e hakaret etti", "çocuklara dinsizlik öğretti", "Tanrı'yla alay etti" gerekçesiyle yargılanır.

Oyun, skolastik ortaçağ düşüncesiyle insanın düşünme hakkının çatışması; eğitim sistemini kontrol altına almaya çalışan yobazlar ve din sömürücüsü politikacılarla yaratıcı düşünceyi savunanların mücadelesini, gözler önüne sermektedir ve bize "pek tanıdık" gelmektedir.

Oyunun finali çarpıcıdır: Yaratıcı düşünceyi savunan avukat, din sömürücüsü politikacının, İncil'i ve skolastik düşünceyi savunma hakkını da savunur ve düşüncelerin (ya da düşüncenin somut biçimi olan kitapların) eşitliğini; oyundaki tartışma konusu bakımından Darwin'in yapıtı ile İncil'in eşitliğini savunur.

Buna karşın, olayı izleyen ve düşünce özgürlüğünü savunan gazetecinin, din sömürücüsü politikacının İncil'i savunma hakkını da savunan avukata karşı cephe alışı ve onu bu yüzü ile deşifre etmeğe karar vermesi de çarpıcıdır ve medyanın çarpık bir yönünü çok açık, berrak bir biçimde yansıtır.

Tiyatro, örgütlü bir sanat dalı olarak nitelenir. "Maymun Davası"nda bunu somut ve güzel bir biçimde görüyorsunuz. Bir ekip çalışması var ortada! Sahneleme olayı başarılı ve akıcıdır. Sahne düzenlemesi, ışık tasarımı oyunun bütünselliğine uygun ve etkileyicidir. Sanatçılar tek tek görevlerini başarı ile yapmaktadırlar.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Yaşar Ersoy'un usta yönetiminde, profesyonelliği yakalayan bir ekip, tiyatromuz için onur ve güçtür. Gelecek için umuttur.

"Başkent Tiyatro Projesi"nin hayata geçmesi durumunda yakalayacağı olanaklarla bize yaşatacağı tiyatro olayını düşünüyorum: inanın heyecanlanıyorum ve biraz kaba bir deyimle, "dört köşe" oluyorum.

Ortam- 23 Ocak 1998

LBT'nin serüvenini oldukça yakından izleyenlerden biriyim. Hep bir adım öne ve üst düzeye biçiminde özetlenebilecek ilkeli çizgisinin farkındayım. Bir de sanatsal düzey ve açılım hedefi yanı sıra, hep toplumsal bir sorumluluğun ön planda tutulduğunun da; LBT'nin serüveni, bu ilkelere sıkı sıkıya bağlı kalındığının somut kanıtlarıyla (oyunları, eğitici çalışmaları ve toplumsal etkinliklere etkin katılımcılığıyla) dolu.

Fikret Demirağ 20.1.1998

Başarılı Bir Oyun! Maymun Davası

Fikret Demirağ

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun haftalardır kapalı gişe oynadığı belirtilen oyunu "Maymun Davası"nı geçtiğimiz cumartesi akşamı izleme olanağını buldum.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun serüvenini oldukça yakından izleyenlerden biriyim. Hep bir adım öne ve üst düzeye biçiminde özetlenebilecek ilkeli çizgisinin farkındayım. Bir de sanatsal düzey ve açılım hedefi yanı sıra, hep toplumsal bir sorumluluğun ön planda tutulduğunun da; LBT'in serüveni, bu ilkelere sıkı sıkıya bağlı kalındığının somut kanıtlarıyla (oyunları, eğitici çalışmaları ve toplumsal etkinliklere etkin katılımcılığıyla) dolu.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bir çekirdek olarak doğdu ve süreç içinde bu çekirdeğin çevresi sağlam, organik bir dokuyla etlendirildi. Ortaya iyi bir kadro çıkaran bu süreç boyunca "çekirdek" hiçbir sapma, yozlaşma; bıkkınlık göstermedi. Zorluklar çekilmedi mi? Çekildi. Sürüyle sorun aşmak gerekti bu süre içinde. Ama aşıldı. Sorunlar bitti mi? Sorunlar bitmez. Ben, LBT'nin bundan sonra karşılaşabileceği sorunları da ilkeli tavrı ve bilinçli kadrosuyla aşacağına inanıyorum. Şunu söylerken de asla kötü anlamda edebiyat yapmıyorum.

"Maymun Davası", yönetimiyle, sahne tasarımıyla, oyuncuların performansıyla, ışık ve efekt düzenlemesiyle düzeyli, önemli, güncel göndermeleriyle sarsıcı bir çalışma. Hedefine ve adresine ulaşmış bir oyun. Tek tek ad saymaya gerek görmüyorum. Herkes değilse bile çoğu en iyisini yaptı, ama bir ekip işi olan oyun, sonunda başarılı bir çalışma olarak LBT'nin hanesine olumlu bir not olarak geçti. Yani, geçmişteki olumlu notlarına eklendi. Kaçırmayın. İyisini yaptı.

Kıbrıs - 20 Ocak 1998

Barış Burcu, Mehmet Ertuğ, Osman Alkaş, Yücel Köseoğlu, Özgür Refikoğlu ve Umman Gancalı "Maymun Davası" oyununda...

Kadın Oyunları

Dario Fo/Franca Rame 1997-1998

Erkek Egemenliğine Karşı "Kadın Oyunları"

Kadınların eşitsiz ve haksız bir konumda olmaları en geri kalmışından en gelişmişine kadar bütün ülkelerin ortak özelliği. Sadece haksızlığın boyutları ve biçimi farklılık göstermektedir. Yeryüzündeki insan varlığı kadar eski olan bu eşitsizlik ve haksızlık, bunca yüzyıla rağmen aşılamamıştır.

İnsanlık, kendi "yarısının" dinamizminden, yaratıcılığından, gücünden yoksun olarak ve bu "yarıyı" alabildiğine sömürerek, yirmibirinci yüzyıla girdi. Kadınların tarihsel, geleneksel ve adeta bir kader haline getirilen bu eşitsizliği, kadın ve erkeğiyle insanlığa tarih boyu çok şey kaybettirmiş bir haksızlıktır. Bu haksızlığı ve eşitsizliği yani bir insanlık ayıbını ortadan kaldırmak için dünyada ve ülkemizde kadınlar örgütleniyor ve savaşım veriyorlar.

Kadınların tarihsel, geleneksel ve adeta bir kader haline getirilen eşitsizliği, kadın ve erkeğiyle insanlığa tarih boyu çok şey kaybettirmiş bir haksızlıktır.

LBT, bu savaşıma mütevazı bir katkı amacıyla Dario Fo ve Franca Rame'nin yazdığı, Yaşar Ersoy'un dramaturgi ve yönetmenliğini yaptığı "Kadın Oyunları"nı sahneler. Her oyunda yaptığı gibi LBT; ne dediğinin, kime dediğinin, nasıl dediğinin, ne zaman ve nerede dediğinin yanıtlarını vererek oyunu sahneler. Bu yanıtlar ışığında oyun; ülkemizin kadın yazarlarından Neriman Cahit ve Feriha Altıok'un yazdığı ön ve ara oyunlarla kurgulanıp sahnelenir.

1997-98 tiyatro döneminde ikinci oyun olarak sahnelenen "Kadın Oyunları", öncü ve deneysel nitelikte sahnelenişi, oynanışı ve feminist söylemiyle toplumda gündem oluşturur ve tartışma yaratır. Özellikle kadın örgütleri ve erkek egemen anlayışın temsilcileri oyunu her yönüyle yazarlar ve konuşurlar.

Oyunun Türkçe çevirisini yapan ve oyunun tüm haklarının Türkiye temsilcisi olan tiyatro sanatçısı Füsun Demirel, LBT'nin sahnelediği "Kadın Oyunları" hakkında şunları yazar:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sahnelediği Kadın Oyunları'nda ilk kez farklılık gördük. Daha yerel motifler vardı… Özgün bir yorum ve yaratı. Ön ve ara oyunlarla ve müzikle beslenmiş beş öykü izledik. Ara metinler ve kurgulama çok güzel. İlk defa böyle bir şeye rastladık. Her öykünün diğer kadın oyuncularla da kolektif olarak oynanması ve böyle bir reji ile çalışılması oyuna zarar vermemiş, tam tersi bir tat ve renk katmış… Dario Fo'ya bir katkı sağlamış. Adeta bir kadınlar korosu oluşturmuşlar sahnede. Ve o koroya yer yer seyirci de katılıyor. Sağlıklı bir ilişki kurulmuş… Gözlemledik ki Yaşar Ersoy ve ekibi uzun yıllardır yoğun bir mücadeleyle insan aklının ve emeğinin nasıl sanata dönüşebileceğini sergilemişler." Oyunun başarılı dramaturgisi, reji anlayışı ve oyuncuların performansıyla ilgili birçok yazı yayımlanır. Kadın örgütleri toplu organizasyonlar düzenleyerek oyunun daha çok izleyici tarafından izlenmesini sağlarlar. Bu temsil gecelerinde oyundan hemen sonra, yönetmen ve oyuncularla, izleyiciler arasında sohbet düzenlenir.

Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketinde Bir İlk: Feminist Tiyatro

Dünyada başlayan feminist harekete koşut, etkin ve toplumsal bir sanat olan tiyatroda da yeni bir anlayış gelişir: "Feminist Tiyatro". Bu tiyatro anlayışı kültürden kültüre, ülkeden ülkeye ve kuşaktan kuşağa farklılık gösterir.

Ancak bu farklılıklara karşın dünyanın her yerinde erkek egemen kültürel yapıda kadının konumu ve bunun değiştirilmesi, feminist tiyatronun birinci amacı olarak ortaya çıkar. Feminist tiyatro, erkek egemen kültüre kar-

şı, barış temeline dayalı bir **"kadın kültürü"** yaratmayı amaç edinir. Bunun da ancak direnen, baş kaldıran, savaşkan bir ruhla olabileceğini ortaya koyar. Feminist tiyatro, politik tiyatro geleneğinden kaynaklanan ajit-prop teknikleri ve Brechtyen tiyatronun yöntemlerini kullanarak her alanda geleneksel olanı sorgular ve alternatif bir anlayış sergiler. Bu anlayışla "Kadın Oyunları"nı sahneleyen LBT, Kıbrıs Türk tiyatro hareketinde ilk kez Feminist Tiyatro'yu gerçekleştirir.

Neriman Cahit'in yazdığı ve oyun bitiminde söylenen şarkı, oyunun son sözü niteliğindedir:

"Artık ben paylaşılan bir mal değil
Senin yarattığın paylaşım kavgasında
Hakkını arayan İNSAN olacağım İNSAN...
Artık söz sırası bende
Bütün hak ve özgürlüklerimi talep ediyorum!
İnsan hakkımı istiyorum
Düşünme hakkımı
Ekonomik hakkımı
Siyasal hakkımı
İstiyorum...
Vermesen de alacağım
Ya yanımda ol... Ya karşımda...
Karar senin!"

Enerjiyi, aksiyonu ve ekip oyunculuğunu ön planda tutarak sahnelenen "Kadın Oyunları" oynandığı süre içinde ciddi ses getirir. Oyun, Uçan Süpürge Kadın Hareketi'nin düzenlediği "Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali" programı çerçevesinde sunulmak üzere Ankara'ya davet edilir. Bu davet çerçevesinde LBT, "Kadın Oyunları"yla Ankara ve İstanbul'a 19 Mayıs- 8 Haziran 1998 tarihleri arasında uzun bir turne gerçekleştirir. İstanbul'da ve Ankara'da başarıyla sunulan "Kadın Oyunları" ayakta alkışlanır.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu İnsan Aklının ve Emeğinin Nasıl Sanata Dönüşebileceğini Sergilemiş

Füsun Demirel

Birçok olumsuzluğun yanında biz Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu da tanıdık burada. İyi ki tanıdık. Bizim açımızdan çok büyük bir kazanım oldu. Buradaki üretimi ve çabayı gördükten sonra umutsuzluk ve çaresizlik sözcükleri aklımızın kenarından bile geçmiyor. Bir ülkede böyle şeyler yapılıyorsa, hala umut var demektir. Lütfen samimi olduğumuza inanın. Ve hatır gönül için değil, gerçekleri söylediğimize inanın… Burada biz gözlemledik ki Yaşar Ersoy ve ekibi çok uzun yıllardır yoğun bir mücadeleyle insan aklının ve emeğinin nasıl sanata dönüşebileceğini sergilemişler.

Afiş: Nilgün Güney

Kadın Oyunları

Yazan
Dario Fo – France Rame

Çeviren
Füsun Demirel

Ön ve Ara Oyunlar
Neriman Cahit – Feriha Altıok

Dramaturg ve Yönetmen
Yaşar Ersoy

Özgün Müzik
Tanju Hoca

Işık Tasarım
Osman Alkaş

Işık Uygulama
Fırat Eseri

Sahne Amiri
Rıza Şen

Oynayanlar
Işın Cem
Asu Demircioğlu
Perihan Toygan
Kıymet Karabiber
Özgür Refikoğlu

Orkestra
Trompet/**İlkay İdris**
Viyolensel/**Tanju Hoca**
Gitar/**Can Sözer**
Bateri/**Hasan Muzcuoğlu**

Yaşar Ersoy ve ekibi çok uzun yıllardır yoğun bir mücadeleyle insan aklının ve emeğinin nasıl sanata dönüşebileceğini sergilemişler. Zannediyorum ki Kıbrıs'ta yıllardır bir toplumsal muhalefeti diri tutan bir ışık olmuşlardır.

Füsun Demirel 6.5.1998

Zannediyorum ki Kıbrıs'ta yıllardır bir toplumsal muhalefeti diri tutan bir ışık olmuşlardır. Dario Fo nedeniyle onlarla buluşmak kendi adıma ve ortağı olduğum ajans adına bir şanstır diye düşünüyorum. Buradaki çabanın ve üretilen işlerin Türkiye'de daha çok tanınması, duyurulması ve yaygınlaşması gerektiği inancındayım.

Burada tanıdık olduğumuz, hatta yaşadığımız tiyatroyu yapanların ve paylaşan izleyicinin niteliği, potansiyel ve heyecanı bizi de çok pozitif etkiledi ve bize yeni bir motivasyon getirdi. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun ortaya koyduğu yaratıcılıktan aldığımız keyif ve şevkle tercümeler hızlanacak sanırım. Gerçekten çok olumlu etkiledi bizi Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun "Kadın Oyunları"nın galasında yaşadıklarımız. Oyunlar kendi ruhuyla ve her şeyiyle taşınmış sahneye. Burada onu gördük ve moralimiz düzeldi. Türkiye'de bu bağlamda yapılan çok az iyinin içinde bu olay...

"Kadın Oyunları" 1985 yılından beri sıkça sahneleniyor, Türkiye'de değişik gruplar tarafından. Bizde ve dünyada en çok sahnelenen oyunlardır. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sahnelediği "Kadın Oyunları"nda ilk kez farklılık gürdük. Daha yerel motifler vardı... Özgün bir yorum ve yaratı...

Ön ve ara oyunlarla ve müzikle beslenmiş beş öyküyü izledik. Ara metinler ve kurgulama çok güzel. İlk defa böyle bir şeye rastladık. Her öykünün diğer kadın oyuncularla da kolektif olarak oynanması ve böyle bir reji ile çalışılması oyuna zarar vermemiş, tam tersi bir tat ve renk katmış... Dario Fo'ya bir katkı sağlamış. Adeta bir kadınlar korosu oluşturmuşlar sahnede. Ve o koroya yer yer seyirci de katılıyor. Sağlıklı bir ilişki kurulmuş. Tabii oyunun en büyük başarısı, daha doğrusu, Yaşar Ersoy ve oyuncu arkadaşlarının başarısı, izleyici durumundaki erkeklerin oldukça düşünce ve çelişkilerle salondan ayrılması ve rahatsızlık duymaları, "Ya karım da böyle düşünüyorsa" diye tedirgin olmaları. İşte oyunun başarısı bu soruları sordurmaktı. LBT bu başarıyı elde etmiş.

Ortam - 6 Mayıs 1998

Kıymet Karabiber, Özgür Refikoğlu, Işın Cem, Perihan Toygan ve Asu Demircioğlu "Kadın Oyunları" oyununda...

Erkek Egemenliğine Karşı Kadınlar Ne Oynar?

Çiğdem Öztürk

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sergilediği Kadın Oyunları Mayıs ayında İstanbul'da Haziran'da ise Ankara'da.

Kara çarşafa hapsolmuş kadın iniltileriyle başlıyor oyun. İniltiler tırmanıyor, tırmanıyor ve sonunda çığlık oluyor, isyan oluyor. Kadın hayatta neden kaçar? Üstüne doğduğu andan itibaren yapışmış rolleri reddederse ne olur hali? Dedikodulara kulak asmazsa... işçi kadın kadınlığını bir iş makinesi gibi yaşamak istemediğini haykırırsa... Kocasının kendisine değer veren birini bulduğu için, üzerine kilit vurduğu kadın, evde baş başa bırakılan hasta ama aynı zamanda sapık kayınbiraderinden başlayarak röntgencisine kadar üzerindeki tüm erkek egemen baskı unsurlarını ortadan kaldırmaya karar verirse.

Erkeklerin kurduğu dünya renkleri yerine kendininkileri koymak isteyip onlar tarafından bembeyaz bir tımarhaneye kapatılan Ulrike... Tecavüze uğrayıp erkek egemen düzenin polis memurlarına, doktorlarına, yargıçlarına olayı anlatma gücünü o anda kendinde bulamayıp şikayetini erteleyen herhangi bir kadın. Ve sanki "son kullanma tarihi geldiği için yenisiyle değiştirildiğinden" aldatıldığından düzene çocuklarının canlarını alarak yeniden doğmak üzere başkaldıran Medea...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sahnelediği oyun İstanbul'da Atacan Sanat Merkezi'nde yalnızca üç gün oynadı. Feminist mücadele kendini en iyi nasıl anlatır sorusuna çok güzel bir cevap niteliğinde oyun. Sadece kadınlarca oynanan oyunların Antigone'yi de düşünerek- tiyatroya çok farklı bir tat verdiğine de güzel bir örnek Kadın Oyunları. Oyuncular şarkılarla teker teker anlattıkları hikayelerle olayı seyirciler için o kadar canlı kılıyor ki, zaman zaman coşkudan koltukta oturmak çok güç bir hal alıyor.

Dario Fo ve France Rame tarafından yazılan oyunu Türkçe'ye Füsun Demirel kazandırmış. Ön ve ara oyunlarla iyice kuvvetlendirilen olay örgülerine sahip oyunun yönetmeni ve dramaturgu Yaşar Ersoy. Yönetmen oyunun Kıbrıs'ta tam da düşündükleri gibi pek çok olumlu ve olumsuz tepki aldığını, tartışıldığını söylüyor. Oyunun karşı ve yandaş görüşlerle Kıbrıs'taki feminist harekete bir ivme kazandırdığı söylenebilir.

Sahne dekoruna, kostümünden afişine kadar son derece titiz bir çalışmanın eseri olduğunu söylemeden geçmek de büyük bir eksiklik olur.

Sahnelendiği birinci gecenin ardından Füsun Demirel'den Atacan Sanat Merkezi'nin yöneticileri oyunu sakıncalı bulduğu için sahnelenmesini engellemek istemesinin haberini almak çok üzücü oldu. Atacan Sanat Merkezi yöneticileri, önce oyunun sahnelenmesini sansür koşuluyla kabul ettiyse de sahne zaten Kadıköy Belediyesi'nce kiralanmış olduğundan belediyenin araya girmesiyle yaş sınırıyla izlenebildi. Böylece problem halloldu! İnanmak gerçekten de zor. Sahi bu oyun neyi anlatıyordu?

Pazartesi Dergisi- 28 Mayıs 1998

Asu Demircioğlu, Perihan Toygan, Işın Cem, Özgür Refikoğlu ve Kıymet Karabiber "Kadın Oyunları" oyununda...

Ülkemizde İlk Kez Feminist Tiyatronun Bir Örneği… LBT ve Kadın Oyunları

Neriman Cahit

Dünyada insanlar sanat yapmaya cesaret ettiği sürece İNSANA geri adım attırmaya çalışanlar boşuna umutlanmış olacaklar. Çünkü sanat insanı onaran güçlü kılan ve yarına taşıyan en büyük eylem ve umuttur.

Bu umudu, bir kez daha duyumsadım ben ve tepeden tırnağa yenile(n)dim geçen hafta Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun Kadın Oyunları'nı izlerken...

Ve bir kez daha anladım ki L.B. Tiyatrosu'nun çok önemli bir işlevi var toplumumuzda. Çünkü kurulduğu günden bu yana sadece duygunun değil, ayni zamanda aklın, insan adına, insan için direnmenin, insan haklarının ve sanatın yüceltilmesinin tiyatrosundan yana toplumun ilerisinde ama seyircisiyle bütünleşerek, sanatından ve yarınlardan yana

ödün vermeden, özveriyle varlığını sürdürmesinden kaynaklanıyor önemi...

Meyve veren ağaçların habire taşlandığı, kolay ve ucuz olanın yüceltildiği, yozluğun alkışlandığı, televizyon reklamlarından edinilen değer ölçülerinin geçerli olduğu ortamda, bu özetlemeye çalıştığım ilkeleri sürdürmek amansız bir savaş vermek demektir... İşte bu bilinçle sürdürüyor yıllardır tiyatro savaşımını LBT…

"Kadın Oyunları", kadın (insan) mücadele tarihinin yükselttiği çığlıklara ülkemiz tiyatrosunun da sesini kattığı bir acı oyun. Acı gerçekleri sergileyerek, sorgulayarak umudu ve bilinci yaratmaya yönelen bir oyun.

Neriman Cahit 16.4.1998

Çağdaş tiyatronun seçkin örneklerini sunmak... Ve "nitelik" kaygısını hep öne çıkarmak... "Kadın Oyunları"nda da bu bilinçli çabası hemen fark ediliyor LBT'nin.

Oyunun en çarpıcı özelliği, ülkemizde ilk kez feminist tiyatronun bir örneğini oluşturması; ki erkek egemen kültüre karşı barış temeline dayalı bir "kadın kültürü" yaratmayı, bunun için de direnen, başkaldıran, savaşkan bir ruhla geleneksel olanı sorgulamakta, bununla da kalmayarak alternatifler de sunmakta...

Oyunlar'ın yazarı Dario Fo - France Rame. Yaşar Ersoy gerçekten çok zor bir yönetimin üstesinden gelmiş; birbirinden kopuk oyunları ara oyunlar ve canlı ve özgün müzikle homojen, birbiriyle kaynaşmış, neden - sonuç ilişkisi içinde çok etkileyici bir kompozisyon, bir oluşum şekline sokmuştur ki aynı oyunları ben Türkiye'de de izledim. Ayrı ayrı bölümler şeklinde ve birbirinden kopuk olarak sunuldukları için aynı sonucu yakalamamışlardı.

Bu oyunda da, bir deneme tiyatrosu olmayı, tiyatronun seçkin nitelikli örneklerini sunmayı sürdürüyor LBT. Ve sentezci bir tiyatro anlayışıyla kendi kadınımızın / sanatçımızın katkılarıyla da (Ön ve ara oyunlarla Neriman Cahit, Feriha Altıok ve özgün müzikle Tanju Hoca) yoğuruyor oyunu yönetmen Yaşar Ersoy, oyuna ek, bir katkı; bir nitelik ve özgünlük katarak.

Oyunu yansıtma doğrultusunda titiz bir kuyumcu gibi işlemiş, bir koza gibi örmüş yönetmen... Ve bu kozanın içinden çok güzel, çok etkileyici rengarenk bir kelebek çıkmış sonuçta... (Afişiyle Nilgün Kozal, ışık tasarımıyla Osman Alkaş, butafor ve masklarıyla Erol Refikoğlu, canlı müzikleriyle İlkay İdris, Tanju Hoca, Can Sözer, Hasan Muzcuoğlu ve yalın sahne dekoru bu rengarenkliğin birer boyutunu oluşturmuşlar...)

Sahnede beş kadın... Metinleri değil, hayatın kendisini, kadının yüzlerce yıllık ezilmişliğini doğal bir giysi gibi yansıtıyorlar. Gerçeği oynuyorlar... Gerçeğin ta kendisini.. Şöyle ki, oyuncular arasında hiç kopmayan bir uyum, hiç bozulmayan bir birliktelik ve baştan sona düşmeyen bir tempo. Oyunu baştan sona büyük bir başarıyla sürdüren "beş kadın sanatçıyı" büyük bir coşku ve saygıyla kutlamak istiyorum. Çok zor birer rolün altından başarıyla kalktıkları için. En küçük bir aksamayı dahi kabul etmeyen, en küçük bir yanlışın, bir dil sürçmesinin oyunun tümünü bozabileceği, keskin bir kılıcın ucunda oynamayı gerektiren böylesi bir ekip oyununu başardığı için.

Yılların iki ustası Işın Cem ve Perihan Toygan'ın genç oyuncular Özgür Refikoğlu, Kıymet Karabiber ve Asu Demircioğlu ile uyum içinde yarattıkları kompozisyon müthişti.

"Kadın Oyunları" kadın (insan) mücadele tarihinin yükselttiği çığlıklara ülkemiz tiyatrosunun da sesini kattığı bir acı oyun. Acı gerçekleri sergileyerek, sorgulayarak umudu ve bilinci yaratmaya yönelen bir oyun. Bu uzun yolda atılmış bir adım.

Özgür Refikoğlu, Işın Cem, Asu Demircioğlu, Kıymet Karabiber ve Perihan Toygan "Kadın Oyunları" oyununda...

Kadın oyunlarını mutlaka izleyin. Ama sadece bir tiyatro izleyicisi olarak değil, bir insan olarak.

Zaten gidip izlediğinizde göreceksiniz, ister kadın olsun, ister erkek, yakanızı elinden kurtaramayacaksınız. Bazen olumlu, bazen olumsuz bir psikoloji içinde kendinizi oyunun parçalarından biri olarak bulacak ve derinden sarsılacaksınız.

Bu gerçek bir çığlık. Ve muhatabı da bizleriz, sizlersiniz. Çığlığı atan da, çığlığın ulaştığı da... Gönderen de biziz. Alan da... Çünkü bu... Hayatın içinden ve hayatın gerçeğinden kopup gelmiş bir çığlık.

Işın Cem, Asu Demircioğlu, Kıymet Karabiber, Özgür Refikoğlu ve Perihan Toygan "Kadın Oyunları" oyununda...

Yoğun duyguların yaşandığı bir oyun "Kadın Oyunları". Sanki yüksek gerilim hattında dolaşıyor, dolaştırıyor gibi. Umutsuzluk değil, kadın olsun erkek olsun, izleyicinin beynine / yüreğine yönelttiği oklarla on(ları) sorgulayan, sorgulamaya iten ve yarının umudunun kadın - erkek birlikte yan yana, eşit iki insan olarak yürüyecekleri bir dünyada olduğunun ipuçlarını veren.

Yani... Hayatta kadını, kadında hayatı ve insanı savunan... Onları yürekten kutlamak istiyorum. Yozluğa kaçmadıkları için... Her oyunda kendilerini aşma çabaları için... Ve böylesi işlevsel bir oyun için...

Ortam - 16 Nisan 1998

Medea'nın Yürekliliği

Selma Bolayır

Yer, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu salonu, zaman Kadın Oyunları'nın başlama saati idi. Salonda uyarı zili çalmadı. Belki çaldı da ben duymadım. Ama kapılar kapandıktan sonra da oyun hemen başlamadı. Fısıldaşmalar vardı, beklendi, beklendi. Ta ki herkes susana kadar. Ve kadınlar konuştu. Sessiz bekleyiş belki de kadınların salonda konuşanlara saygısından, onların bitirmesini beklemek ve sonra söz almak gibi...Veya kendileri saygı duydukları gibi, sessizce onlara da saygı duyulmasını istemek gibi...

Belki de asırlardan beri süregelen ezilmişliğin, herkes konuşurken konuşmamaları gerektiğinin öğretilmesindendir... Acaba konuşsa da sesinin duyulmayacağı korkusunun göstergesi mi idi hep çığlık çığlığa olmaları...

Sahnede, ilk çağlardan günümüze yaşanmışlıklar sergilendi.Yüksek sesle söylenmese de sanıyorum sessizce kesişip özdeşleştiği noktalar buldu salondaki her kadın, dolayısı ile erkek.

Oyun uzundu veya kısaydı, abartılı veya değil onu söylemeyeceğim. "Edebiyat tarihçileri söylesin" ama Medea'nın vermek istediği mesajdan etkilenmemek olası değil.

Medea bir kral kızı. Tanrı ve tanrıçaların torunu. Bir söylence kahramanı. Değişik zamanlarda, değişik bakış açıları ile yorumlanmış. Kimi destanlarda kardeşini ve çocuklarını öldürmekle suçlanan bir büyücü, kimi zaman da bütün özverilerine karşın ihanete uğrayan, terk edilen bir kadının dramını canlandırmış. Bu oyunda ise çocuklarını öldürdüğüne değişik bir yorum getiriliyor.

Evet çocuklarını öldürüyor ama bir büyücü, kötü kalpli kıskanç, cinnet geçiren, aldatılan bir eş olduğu için değil. Neden peki?... Doğumundan ölümüne, ezilmiş kadın tipini yaratmak için kullanılan sanal nedenlerin kadınlar üzerinde baskı aracı olarak kullanılmalarını engellemek için.

Zaten kadın için, canı, kanı olan evlat her zaman birincil değerdir. Uğrunda her türlü özveriye kendiliğinden katlanır. Öyle olduğu halde ana olduğu öne sürülerek birtakım doğal haklarının kısıtlanmasını önlemek için, onları özgürleştirmek için ve olmadıkları gibi olmalarını sağlayan nedenleri yok edebilmek için bu yürekliliği gösterdi. Ancak işin garip yanı gerçekleştirdiği bu olgunun yine kadınlar tarafından destek bulmaması veya anlaşılmamasıdır. Sanki kişilik ve insan olmak onurunu yitirme tehlikesini ve tehdidini yaşayanlar onlar değilmiş gibi.

Bugün erkek egemen toplumlarda üstünlük, "gücü elinde bulundurandadır" felsefesinden hare-

ketle geliştirilir ve gerek toplumsal gerekse siyasal yaşamda kadın cinsiyet ayrımcılığı ile karşılaşır.

Üzücüdür ama bizim gibi prematüre toplumlarda bu yalnız cinsiyet ayırımcılıkları toplumun tüm bireyleri arasında yaşanıyor.

Yaşanıyor çünkü kadın ve de erkek, bireyler her zaman gücü elinde bulundurandan yana tavır koymak isterler.

Bir yerde buna mecbur kılınırlar. O güçten kuvvet almak isterler, çünkü kendilerini bilmez ve tanımazlar. Kendilerine inanmaz ve kendilerine güvenmezler. Halbuki bugün varsa insan kendine inandığı ve güvendiği için vardır ve ayaktadır.

Teker teker bireylerce bunun kavranması, sağlıklı ve özgür, akılcı ve de çağdaş bir toplumun varlığı için ön koşuldur.

Belki o zaman indirilir gökten tüm Olimposlu tanrılar.

Kutlasın ve çiçeklere boğsun diye, başarıları için Belediye Tiyatrosu sanatçılarını...

Avrupa - 8 Mayıs 1998

Kıymet Karabiber, Asu Demircioğlu, Özgür Refikoğlu, Perihan Toygan ve Işın Cem "Kadın Oyunları" oyununda...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Bir İlke Daha İmza Attı

Gülçin Erkmen

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu "Kadın Oyunları" ile bir ilke daha imza atıyor. Yaşar Ersoy'un şahsında tüm sanatçıları kutlar, başarılarının devamını dilerim.

Yaşar Ersoy'un başarılı yönetiminde uzun bir çalışmanın ürününü izledik. Soluk almadan, heyecan, utanç, isyan ve sıkıntı duyarak izledik. Yerel motifleri, özgün yorumları izlerken bizden renkler bulduk. Apayrı bir tat ve keyif aldık. Hem güldük, hem utandık, hem ağladık.

Canlı müzik, ara metinler ve kurgulamalar, siyasi ve sosyal taşlamalar ince ince ve ustaca idi. Yerel şair ve yazarlara bu oyunda yer verilmesini anlamlı bulduk. Oyunu zenginleştirdiler. Sayın Neriman Cahit'i ve Feriha Altıok'u kutlarız.

İçimizden yetişen birbirinden güzel, yürekli ve yetenekli sanatçıları, müzisyenleri, sahne gerisinde görev yapanları kutluyor, başarılarının sürekli olmasını diliyoruz.

Ortam - 8 Mayıs 1998

Büyük Bir Heyecan Ve Gurur Duydum

İnci Tüccaroğlu

Oyunun sahneye konulmasında emeği geçen tüm çalışanları bir kez daha kutluyorum. Bilhassa kadının sorunlarını, üstün bir başarı ile ortaya koyan sanatçılarımız Işın Cem, Asu Demircioğlu, Perihan Toygan, Kıymet Karabiber ve Özgür Refikoğlu'nu yürekten kutlar, başarılarının devamını dilerim.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, uzun ve özverili bir çalışma süreci sonrasında, ülkemizde gerçekleştirdiği bir "ilk" ile kadın sorunlarını irdeleyen "Kadın Oyunları" isimli "ilk feminist tiyatroyu" büyük bir başarı ile sahneye koymuştur. Oyunun yönetmenini ve değerli çalışma arkadaşlarını kutlarım.

Kadının ezilmişliğini, parçalanmışlığını, eşitsizliğini büyük bir cesaret ve yüreklilikle, fevkalade üstün bir başarı ile oynayan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun kadın sanatçılarını izlerken büyük bir heyecan ve gurur duydum. Diyebilirim ki, bir süre önce yurt dışında izlediğim, yine kadın sorunlarını ortaya koyan tiyatrodan çok daha büyük bir haz aldım.

Sahnelemiş olduğunuz Kadın Oyunları, yıllardır kadına yönelik haksızlığı ve eşitsizliği ortadan kaldırmak için vermekte olduğumuz mücadelelerle bizlere itici güç, yöneticilerimize ise bu sorunların çözümlenmesi yönünde ışık tutacaktır.

"Non Identified Land"
Toprağı Bilinmeyen Ülke

İstanbul Kadıköy Belediyesi ve "Uçan Süpürge" kadın örgütü, İstanbul ve Ankara'da "Kadın Oyunları"nı sunmak için LBT'yi davet eder. Daveti alan ve kabul eden LBT, heyecanla turne hazırlıklarına başlar. Kuşkusuz Kıbrıs Türk Tiyatrosu adına böyle bir davet yapılması ve bu davet çerçevesinde LBT'nin Ankara ve İstanbul'da oyun sunacak olması mutluluk ve onur verici bir olaydır. Ancak LBT'yi kötü süprizler beklemektedir.

Kıbrıs Türk Tiyatrosu adına güzel, iyi bir şey yapmanın ve bunu yurtdışına da taşımanın heyecanı ve kıvancıyla LBT'nin sanatçı ve teknik ekibi uçakla İstanbul'a gider. Oyunun dekor, kostüm ve diğer malzemeleri ise kamyonla İstanbul Yeni Erenköy Gümrüğü'nden giriş yapabilmesi için KKTC yetkili makamlarından ve TC Lefkoşa Elçiliği'nden gerekli izinler alınır, mevzuata göre gerekli işlemler yapılır, evraklar alınır ve KKTC Gümrük Müdürlüğü tarafından, İstanbul Yeni Erenköy Gümrüğünde açılmak üzere mühürlenen LBT'nin dekor kamyonu yola çıkar. Ancak yıllardır süren Kıbrıs sorunu, bu sorunun sonucu Kıbrıslı Türklere uygulanan ambargolar, izolasyonlar ve KKTC'nin tanınmaması Türkiye'de İstanbul Yeni Erenköy Gümrüğü'nde de LBT'nin karşısına acı bir gerçek olarak çıkar.

Dünyada KKTC'yi tanıdığını belirten tek ülke Türkiye, LBT'nin dekor kamyonunun Türkiye'ye giriş yapmasına izin vermez. KKTC bilinmeyen, tanınmayan bir ülke olduğu gerekçesiyle İstanbul Yeni Erenköy Gümrük yetkilileri, LBT kamyonunun Türkiye'ye giriş yapmasına izin vermezler.

Bu trajikomik durum karşısında LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy ve oyuncu Osman Alkaş hemen KKTC yetkililerine, TC Lefkoşa Elçiliği'ne ve Kadıköy Belediye Başkanlığı'na konuyu bildirirler. Konu hakkında sert tartışmalar yaşanır. Yetkililerin devreye girmesine rağmen, LBT'nin dekor kamyonuna hangi ülkenin kodu verilerek muamele yapılacağı ve çıkışına izin verileceği tartışma konusu olur. Çünkü uluslararası gümrük mevzuatına göre her ülkenin bir kodu ve numarası varmış ama, KKTC'nin böyle bir kodu ve numarası bulunmadığı için, KKTC'den gelen LBT'nin dekor kamyonuna kaçak muamelesi yapılır. Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş sorunu çözmek için insan üstü bir çabayla uğraşırlar. Ama tanınmayan bir devletin yurttaşları olma sorununu aşamazlar. Saatler ilerler, gün akşama döner ama sorun hala çözülemez. Acı gerçek bir başka ülkede değil Türkiye'de ortaya çıkar. KKTC'nin uluslararası gümrük mevzuatında yeri yok. Bu acı gerçeğe tanık olan gazeteci yazar Neriman Cahit 26 Mayıs 1998 tarihli Ortam gazetesinde şunları yazar:

"....Altını koyu çizgilerle çizmek istediğim olay Türkiye girişinde tiyatro dekorunun, daha doğrusu KKTC'nin başına gelenler!... Siyasilerimizin bütün hamasi nutuklarına karşın iş pratiğe geldiğinde – hala daha – Türkiye ile dahi birçok güçlükler yaşadığımız yakıcı bir gerçek.

Türkiye'de sergi açmak için giden sanatçı arkadaşlar T.C. gümrüğünde ne denli acı ve ağır sorunlar yaşadıklarını sürekli dile getiriyorlar ya; bu kez aynı olay LBT'nin dekor kamyonunun başına geldi. Dekor gümrükte takılı kaldı. KKTC Eğitim, Kültür Bakanlığı ve Kadıköy Belediyesi'nin resmi ve imzalı kağıtlarına karşın, "Uluslararası Gümrük Mevzuatı"nın sayfaları çevrilerek 958 no'lu tanıma göre işlem yapıldı. O kocaman defterde 958 no'lu ülke olarak tanımımız şuydu: NON IDENTIFIED LAND (Toprağı Bilinmeyen Ülke...) Ne yazık ki bu gerçek Türkiye Cumhuriyeti için de geçerliydi. KKTC'nin toprağı TC tarafından da bilinmediğine göre dekor bu kategoride değerlendiriliyor ve gümrük işlemleri aynı mevzuat çerçevesinde yapılıyor ve bitip tükenmeyen işlemlerle ekibin enerjisi ve umudu tüketiliyordu..."

Ancak yıllardır süren Kıbrıs sorunu, bu sorunun sonucu Kıbrıslı Türklere uygulanan ambargolar, izolasyonlar ve KKTC'nin tanınmaması Türkiye'de İstanbul Yeni Erenköy Gümrüğü'nde de LBT'nin karşısına acı bir gerçek olarak çıkar.

Gerçekten de bitip tükenmeyen tartışmalar, işlemler sonucunda, LBT'nin dekor kamyonunun gümrükten çıkış yapabilmesi için, TC ve KKTC yetkililerinin uzlaşarak buldukları çözüm, 958 no'lu "Toprağı Bilinmeyen Ülke" konumunda KKTC'nin değerlendirilmesi ve işlem yapılması olur. Ve İstanbul'da gün gecenin karanlığına dönerken, LBT'nin dekor kamyonu "Toprağı Bilinmeyen Ülke" konumunda gümrükten çıkış yapar. Lefkoşa'da Sarayönü Meydanı'nda ise siyasiler KKTC'yi tanıtacağız, yaşatacağız hamasi nutuklar atarlar. KKTC'yi koruma derneği kurarlar.

İstanbul'da Kadın Oyunları'na
Sansür Girişimi

LBT, İstanbul Kadıköy Belediyesi'nin davetlisi olarak "Kadın Oyunları'nı sunmak için İstanbul'a gider. "Toprağı Bilinmeyen Ülke" konumunda binbir zorlukla gümrükten çıkabilen LBT'yi bu kez başka bir süpriz beklemektedir. İstanbul Kadıköy Belediyesi'nin kiraladığı **"Atacan Sanat Merkezi"** salonunda sunulacak olan "Kadın Oyunları"nın dekor ve teknik provası yapılır. Ancak oyunun provasını izleyen "Atacan Sanat Merkezi" yöneticileri oyunun içeriğinden ve sahneleniş biçiminden rahatsızlıklarını belirtirler. LBT sanatçıları ile Atacan Kültür Merkezi yöneticileri arasında soğuk bir hava eser. "Kadın Oyunları" İstanbul'da "Atacan Sanat Merkezi" salonunda 19 Mayıs 1998'de başarıyla sunulur. Oyuna seyircinin ve özellikle kadın örgütlerinin ilgisi büyük olur. İlk gece oyunu seyredenler oyunu coşkuyla alkışlarlar ve bu düzeyde bir oyunun Kıbrıs'tan gelmesine şaşırdıklarını ve hayranlıklarını ifade ederler. Ancak ikinci gece temsiline (20 Mayıs 1998) hazırlanan LBT'ye kötü bir haber iletilir. "Kadın Oyunları"nın "Atacan Sanat Merkezi" yöneticileri tarafından sakıncalı bulunduğu, oyunun bazı bölümlerinin Türk ahlak ve geleneklerine aykırı bulunarak bu bölümlerin çıkarılması aksi takdirde salonlarında oynanmasına izin verilmeyeceği bildirilir.

LBT Sanat Yönetmeni ve oyunun yönetmeni Yaşar Ersoy, böyle bir yaklaşımın yasakçı, sansürcü, çağdışı bir anlayış olduğunu ve bu yaklaşımı asla kabul edemeyeceklerini belirterek, LBT ekibiyle bir basın toplantısı yapacağını açıklar. Oyunun çevirmeni Füsun Demirel ve daha birçok yazar sanatçı olaydan haberdar edilir. Kadıköy Belediyesi yetkilileri devreye girer, "Atacan Sanat Merkezi" yöneticileri ile gergin görüşmeler yapılır. Bu olaya da tanık olan gazeteci yazar Neriman Cahit 26 Mayıs 1998 tarihli Ortam gazetesinde şunları yazar:

Perihan Toygan, Asu Demircioğlu, Işın Cem, Kıymet Karabiber ve Özgür Refikoğlu "Kadın Oyunları" oyununda...

"Gümrük olayından sonra ikinci süprizi yaşıyoruz: Oyunun oynanması "Atacan Sanat Merkezi" yönetimince sakıncalı bulunuyor. Oyunun bazı bölümlerinin çıkartılmasını aksi takdirde salonlarında oynanmasına izin verilmeyeceği bildirilir. Haber bizde büyük bir infial yaratıyor. Ve oyundan tek bir satırın dahi çıkarılmayacağı bildiriliyor. Ondan sonra ikinci bir haber geliyor: "Etkisinden çekiniyoruz. Oyun biraz yumuşatılsın..." Bu istek de anında reddediliyor...Ve eğer yasaklama kararı sürerse bir basın toplantısı yapılarak, olayın kamuoyuna aktarılacağı bildiriliyor...Ve oyunun yönetmeni Yaşar Ersoy ve kademe kademe hepimizde müthiş bir trafik başlıyor. "Oyuna herhangi bir müdahale, yasaklama olursa beni haberdar edin" diyen Füsun Demirel haberdar ediliyor, Kadıköy Belediyesi ise yoğun bir çabaya girişiyor... Bütün bunların ışığında ikinci gece oyun oynanacakmış gibi gidiyoruz Atacan Sanat Merkezi'ne... Onca çaba olumlu etkisini gösteriyor...Ve oynanıyor oyun... Daha bir heyecanla ve coşkuyla...."

LBT'nin kararlı tutumu karşısında "Atacan Sanat Merkezi" yöneticileri geri adım atarlar. Böylece LBT bir kez daha çağdışı, bağnaz, yasakçı ve sansürcü düşünce karşısında ödünsüz, dik durarak özgür düşüncenin ve sanatın değerlerini savunarak sanatsal yürüyüşünü sürdürür.

Perihan Toygan, Asu Demircioğlu, Işın Cem, Özgür Refikoğlu ve Kıymet Karabiber "Kadın Oyunları" oyununda...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'ndan Başarılı Türkiye Turnesi

Fikret Demirağ

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun, çağrılı olarak 19 Mayıs - 8 Haziran tarihleri arasında, Kıbrıs Türk Tiyatro tarihinin en uzun turnesini gerçekleştirerek istanbul'da 3, Ankara'da 2 kez sunduğu "Kadın Oyunları" gerek izleyicilerden gerek sanat çevrelerinden gerekse yazılı ve görüntülü basından büyük ilgi gördü. Özellikle, Dario Fo'nun monologlardan oluşan oyununun Yaşar Ersoy tarafından yeni bir dramaturji ve reji anlayışıyla sunulması, oyuncuların sergilediği performans, oyunun bir bütün olarak kotarılma başarısı, tiyatro çevrelerinden şaşkınlık ve hayranlıkla karşılandı; ortak bir kanı olarak "LBT bizi aştı; getirdiği oyunla ufkumuzu açtı" biçiminde değerlendirildi. Bu vesileyle, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu kadrosu, önümüzdeki yıl İstanbul'da düzenlenmesi düşünülen ve Nobel Ödülü sahibi Dario Fo'nun da katılmasının beklendiği "Dario Fo Workshop" etkinliğine katılma çağrısı aldı.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 24 gün süren turnenin ilk ayağı olan İstanbul'da Kadıköy Belediyesi'nin çağrısı ve Bakanlar Kurulu'nun kararıyla 19-21 Mayıs tarihleri arasında ve Kadıköy'de sanatseverlere sunduğu ve gerek basın ve sanat çevreleri gerekse sanatseverler tarafından büyük ilgiyle karşılanan "Kadın Oyunlan"nı, 3-11 Haziran tarihleri arasında Ankara'da düzenlenen "Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali" çerçevesinde iki kez de Ankara sahnelerinde sergiledi. Işılay Saygın'ın yürüttüğü Devlet Bakanlığı ile Uçan Süpürge Kadın Hareketi'nin ortak düzenlemesi ve CHP'li iki belediyenin (Çankaya ve Yeni Mahalle belediyeleri) sponsorluğuyla gerçekleştirilen "Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali"ne Uçan Süpürge Kadın Hareketi tarafından çağrılan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, "Kadın Oyunları"nı festival etkinlikleri kapsamında iki kez sunarak ilgi ve beğeniyle karşılandı. LBT, oyunu 5 Haziran Cuma akşamı Yeni Mahalle Devlet Tiyatrosu Sahnesi'nde sergiledi. İzleyicilerin büyük katılımıyla sunulan oyunun sonunda, Yeni Mahalle Belediye Başkanı Abdurrahman Oğultürk "sanatın içine tükürenlere en büyük yanıt" olarak nitelediği oyunu sahnelemede gösterdiği üstün başarıdan dolayı Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na Yaşar Ersoy'un şahsında plaket verdi. 8 Haziran Pazartesi akşamı Kızılay'daki Ankara Devlet Tiyatrosu Yeni Sahnesinde ikinci kez sunulan oyun ise, çoğu ayakta kalan kalabalık bir izleyici kitlesince izlendi ve Ankara BRT Bürosu tarafından baştan sona görüntülendi.

Oyundan sonra düzenlenen bir seremoniyle Uçan Süpürge Kadın Hareketi tarafından LBT'ye Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'un şahsında bir heykelcik sunuldu.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun, "Kadın Oyunları"nı kentlerinde sahnelemek üzere Ankara, İstanbul ve İzmir'in çeşitli kadın örgütleri tarafından çağrı aldığı da öğrenildi.

Kıbrıs - 26 Haziran 1998

Bir Tuhaf Dünya Tiyatro Günü Kutlaması

1965'de ödenekli bir kurum olarak kurulan "Kıbrıs Türk Tiyatrosu İlk Sahne", 1975 yılından itibaren "Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları" olarak adlandırılır. Büyük heyecanlar, umutlar ve özverilerle kurulan "Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları" kısa sürede siyasetin ve bürokrasinin müdahale alanında yönetsel ve sanatsal açıdan zaafa uğrar. Uzun yıllar "Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları"nın Müdürlüğünü yapan Hilmi Özen döneminde, kurum yılda bir oyun sahneler ya da oyun sahneleyemez, perde açamaz duruma düşürülür. Sanatçılarını da 1980'li yıllarda yitiren K.T.Devlet Tiyatrosu, Kıbrıs Türk basınında birçok gazeteci-yazar tarafından eleştirilir.

Ahmet Tolgay, Erten Kasımoğlu, Özer Hatay, Akay Cemal, İsmet Kotak, Neriman Cahit, Şener Levent, Mustafa Doğrusöz, Hasan Hastürer gibi duayen gazetecilerin eleştirilerine ve uyarılarına Devlet Tiyatrosu yöneticileri ***"dünyada hiçbir eleştirmenin heykeli dikilmedi"*** diye cevap verir.

K.T. Devlet Tiyatrosu'nun içine düştüğü durum eleştirilmesine ve LBT'nin yaptığı sanatsal çıkışa öfkelenen Hilmi Özen K.T. Devlet Tiyatrosu'ndan ayrıldıktan sonra 1998'de yazdığı bir Dünya Tiyatro Günü kutlamasında ***"Beni tiyatrodan nefret ettiren, lanet ettiren nankörlere bari siz mağlup olmayınız"*** şeklinde ifadeler kullanır.

Tiyatrodan nefret ettirildiğini ve lanet ettirildiğini belirten Hilmi Özen K.T.Devlet Tiyatrosu'ndan 1990'da emekliye ayrılır. Önce KKTC İstanbul Konsolosluğu'nda Kültür Ataşesi, daha sonra da Cumhurbaşkanlığı Sanat Danışmanı olarak görev yapar.

KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın Sanat Danışmanı olarak görev yaptığı sırada Hilmi Özen 27 Mart 1998 Dünya Tiyatro Günü nedeniyle K.T. Devlet Tiyatrosu Müdür Vekili ve aynı zamanda kardeşi olan Çetin Özen'e bir kutlama mesajı gönderir. Bu mesajda, eleştirmenlere ve LBT'ye yönelik öfke ve husumet dolu ifadeler yer alır. Ayrıca mesajda Devlet Tiyatrosu'na nasıl hareket etmesi hususunda da tavsiyelerde bulunur. Söz konusu kutlama mesajını ele geçiren Avrupa gazetesi,bu mesajı ***"Denktaş'ın Sanat Danışmanlarından İnciler... Hilmi Özen Kinini Yenemedi!"*** başlığıyla 30 Mart 1998'de yayımlar. Tarihe kaydetmek amacıyla gazete haberinin ve kutlama mesajının tam metni aynen şöyledir:

"KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın Sanat Danışmanı, Devlet Tiyatroları eski müdürü Hilmi Özen, 27 Mart Dünya Tiyatro Günü'nde kin kustu.

Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları Müdür Vekili Çetin Özen'e bir kutlama mesajı gönderen Hilmi Özen, özellikle Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na hakaretler yağdırdı ve 'şaşırtmacı Belediye Tiyatrosu'na kulaklarınızı tıkayın' dedi.

Hilmi Özen'in yazısını aynen yayımlıyoruz:

"Sanatın ve Sanatçının durum değerlendirmesi yaptığı bir Dünya Tiyatro Gününde, perdenizi yeni bir oyunla açmanız ve gün nedeniyle sizleri candan kutlarım.

Kolektif bir sanat dalı olan tiyatroda birbirinizle kaynaştığınız ve bir uyum sergilediğiniz ve üretken olduğunuz sürece, üstesinden gelemeyeceğiniz sorun yoktur.

Sevgi-saygı ve dayanışmanın sizleri çok daha iyi günlere taşıyacağına inanıyor, bunun için hiçbir taviz vermeyerek, tiyatro disiplinini perçinleyeceğinize güveniyorum.

Dünyada hiçbir eleştirmenin heykeli dikilmediğini anımsatarak, sizin dışınızdakilerin sizlerle uğraşmaları

veya içinizdeki bazı kişilerin onlarla bütünleşmesi sizi inandığınız yoldan çevirmesin.

Kurumlaşmış en eski kuruluş olan Devlet Tiyatroları bu günlere 33 yıllık bir hizmetin devamı ile gelmiştir. Kişiler geçicidir, kalıcı olan Devlet Tiyatrolarıdır. Uyumsuz, huysuz ve politize olmuş kişilere yer olmadığını bir politika haline getirin. Kararlı ve cesur olun. İşte o zaman tiyatro kazanacaktır; gerçek sanatçı kazanacaktır.

Beni tiyatrodan nefret ettiren, lanet ettirenlere bari siz mağlup olmayınız. Çünkü ne onlar ne de tiyatro bir şey kazanamaz, yıllar heba edilmiş olur. Aranızdaki sorunlarınıza sünger çekerek yeni bir gün anlayışı ile asgari müştereklerinizi belirleyerek yeni bir bütünleşme ve dayanışma için, bu günü fırsat biliniz.

Kendi sorunlarını irdelemekten korkan ve sizi hedef gösteren ve toplumsal sorun diye lanse eden şaşırtmacı Belediye Tiyatrosu'na da kulaklarınızı tıkayınız. Siz bir bütün olduğunuzu ve hiç kimsenin sizi sizden daha çok düşünmediğini biliniz.

Sizlerin ve tiyatroya gönül vermiş gerçek sanatçı arkadaşlarımın 27 Mart Dünya Tiyatro Günü'nü kutlar, başarılarınızın devamını dilerim."

Cumhurbaşkanlığı Sanat Danışmanı ve Devlet Tiyatrosu eski müdürü olarak Hilmi Özen, bu içerikte mesajlar yazarken konuya duyarlı köşe yazarları ise K.T. Devlet Tiyatrosu'nun neden sürekli kan kaybettiğini, verimsizliğini sorgularlar. Bu içerikte Kıbrıs Türk basınında onlarca yazı yayımlanır. Örneğin 19 Ekim 1999 tarihli Kıbrıs gazetesinde Ahmet Tolgay ***"Bir Tiyatro Öyküsü"*** başlıklı yazısında şöyle yazar:

"1980'ne gelindiğinde bir bölünmeye tanık olunur. Devlet Tiyatroları'ndan dışlanan 4 oyuncuya, zamanın Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı'nın sahip çıkmasıyla ve 3 Kasım 1980 tarihli Belediye Meclisi kararıyla Lefkoşa Belediye Tiyatrosu kurulur.

Bu tiyatronun eriyip gideceğini, ya da yeniden Devlet Tiyatroları'nca asimile olacağını sananları gelişmeler ve zaman yanıltı.

Eriyip giden Devlet Tiyatroları oldu. Kültür tarihimiz yazılırken, bunun sorumluları mutlaka yargılanacak."

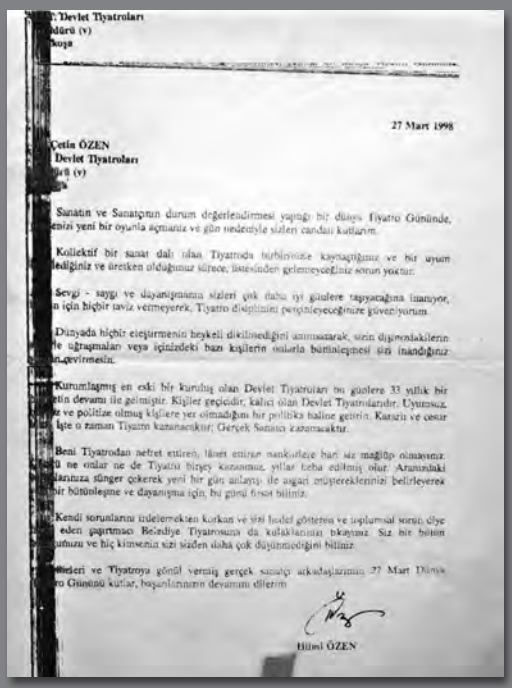

Devlet Tiyatroları
Müdürü (v)
Koşa

27 Mart 1998

Çetin ÖZEN
Devlet Tiyatroları
Müdürü (v)
Koşa

Sanatın ve Sanatçının durum değerlendirmesi yapılığı bir dünya Tiyatro Gününde, sizlerin yeni bir oyunla açmanız ve gün nedeniyle sizleri candan kutlarım.

Kolektif bir sanat dalı olan Tiyatroda birbirinizle kaynaştığınız ve bir uyum sağladığınız ve ürettiğiniz olduğunuz sürece, listesinden gelemeyeceğiniz sorun yoktur.

Sevgi - saygı ve dayanışmanın sizleri çok daha iyi günlere taşıyacağına inanıyor, bu için hiçbir taviz vermeyerek, Tiyatro düşüncesini gerçekleştireceğinize güveniyorum.

Dünyada hiçbir eleştirmenin heykeli dikilmediğini unutmayarak, sizin düşmanlarınızın ile uğraşmaları veya içinizdeki bazı kişilerin onlarla bütünleşmesi sizi inandığınız çevirmesin.

Kurumlaşmış en eski bir kuruluş olan Devlet Tiyatroları bu günlere 33 yıllık bir hizmetin devamı ile gelmiştir. Kişiler geçicidir, kalıcı olan Devlet Tiyatrolarıdır. Uyumsuz, huysuz ve politize olmuş kişilere yer olmadığını bir politika haline getirin. Kararlı ve cesur olun. İşte o zaman Tiyatro kazanacaktır; Gerçek Sanatçı kazanacaktır.

Beni Tiyatrodan nefret ettiren, lanet ettiren sanatçılara bari siz mağlup olmayınız. Çünkü ne onlar ne de Tiyatro bir şey kazanamaz, yıllar heba edilmiş olur. Aranızdaki sorunlarınıza sünger çekerek yeni bir gün anlayışı ile asgari müştereklerinizi belirleyerek yeni bir bütünleşme ve dayanışma için, bu günü fırsat biliniz.

Kendi sorunlarını irdelemekten korkan ve sizi hedef gösteren ve toplumsal sorun diye lanse eden şaşırtmacı Belediye Tiyatrosuna da kulaklarınızı tıkayınız. Siz bir bütün olduğunuzu ve hiç kimsenin sizi sizden daha çok düşünmediğini biliniz.

Sizlerin ve tiyatroya gönül vermiş gerçek sanatçı arkadaşlarımın 27 Mart Dünya Tiyatro Günü'nü kutlar, başarılarınızın devamını dilerim.

Hilmi ÖZEN

Hilmi Ozen kinini yenemedi!

Avrupa (Özel)- KKTC Başkanı Rauf Denktaş'ın Sanat Danışmanı, Devlet Tiyatroları eski Müdürü Hilmi Özen, 27 Mart Dünya Tiyatrolar Günü'nde kin kustu.

Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları Müdürü Çetin Özen'e bir kutlama mesajı gönderen Hilmi Özen, özellikle Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na hakaretler yağdırdı ve "şaşırtmacı Belediye Tiyatrosuna kulaklarınızı tıkayın" dedi.

kazanmaz, yıllar heba edilmiş olur. Aranızdaki sorunlarınıza sünger çekerek yeni bir gün anlayışı ile asgari müştereklerinizi belirleyerek yeni bir bütünleşme ve dayanışma için, bu günü fırsat biliniz.

Kendi sorunlarını irdelemekten korkan ve sizi hedef gösteren ve toplumsal sorun diye lanse eden şaşırtmacı Belediye Tiyatrosuna da kulaklarınızı tıkayınız. Siz bir bütün olduğunuzu

Denktaş'ın Sanat Danışmanı'ndan inciler...

Hilmi Özen kinini yenemedi!

Dünya Tiyatrolar Günü'nde Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları Müdürü Çetin Özen'e bir kutlama mesajı gönderen Hilmi Özen, Belediye Tiyatrosu'na kin kustu

Hilmi Özen: Beni tiyatrodan nefret ettiren, lanet ettiren sanatçılara bari siz mağlup olmayınız!

"Şaşırtmacı Belediye Tiyatrosuna kulaklarınızı tıkayın" dedi.

Haberi sayfa 2'de

Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu Müdürü olarak 2004 yılında göreve başlayan Mehmet Ulubatlı da ***"Bir enkaz devraldığını"*** açıklar.

Devlet Tiyatrosu'nun verimsizliği ve kötü yönetimi hakkında onlarca yazı yazılmış ve uyarı yapılmış olmasına karşın eski müdür Hilmi Özen'in, LBT'ye ve eleştirmenlere yönelik mesnetsiz saldırısı kamuoyunda yadırganır ve tuhaf karşılanır.

Memleketin Birinde Hoptirinam

Aziz Nesin 1998-1999

KKTC'de Hoptirinam

Toplumun değerleri altüst olur, yozlaşma giderek yaygınlaşırken… Ve ganimete, yalana dolana, sahteciliğe, seviyesizliğe, tüketime; demokrasiye değil de kleptokrasiye ve plütokrasiye dayanan bir düzende ne oynanır diye sorulduğu zaman, doğal olarak akla gelenlerden biri de yazar Aziz Nesin ve oyunu "Memleketin Birinde Hoptirinam" olur.

LBT de toplumsal işlevi ve sorumluluğu doğrultusunda yaşanan tüm değersizliklere, yozlaşmaya kısacası tüm bozuk şeylere gülmeceyle bir YETER çığlığı atmak; ve tüm bozuk yapıyla bir sorgulamayı, yüzleşmeyi hesaplaşmayı gündem yapmak için Aziz Nesin'in "Memleketin Birinde Hoptirinam" oyununu 1998-99 tiyatro döneminde sahneler.

LBT, "Memleketin Birinde Hoptirinam"da, Aziz Nesin'den hareketle işlevi olan, işe yarayan gülmeceyi, Aziz Nesin'in deyişi ile "halk gülmecesi"ni ekip çalışmasıyla sunar.

Yaşar Ersoy'un yaptığı dramaturgi ve reji çalışmasıyla "Memleketin Birinde Hoptirinam" **"KKTC'de Hoptirinam"** olarak yansır.

Aziz Nesin'in **"gülmece"** anlayışıyla **"düşünce eylemi"** arasında sağlam bir bağ ve köprü kuran LBT, oyun boyunca Aziz Nesin'le olan bağı hiç koparmadan, KKTC'de yaşanan tüm bozuk yapıyla yüzleşir, yüzleştirir. "Memleketin Birinde Hoptirinam", karaya oturmuş parçalanmış, yelkenleri yırtılmış batık bir gemide oynanır. Oyunda, toplumsal çarpıklıkların, değerler karmaşasının, gülmece anlayışıyla en vurucu biçimde toplumsal eleştirisi yapılır.

Gülmecenin değişmez aracı olan, hiciv, taşlama, şaka alay ve abartma oyunda, Aziz Nesin'in insancıllık ve toplumsal eleştirisiyle beslenerek; uyaran, düşündüren bir biçimde yorumlanır. LBT, "Memleketin Birinde Hoptirinam"da, Aziz Nesin'den hareketle işlevi olan, işe yarayan gülmeceyi, Aziz Nesin'in deyişi ile **"halk gülmecesi"**ni ekip çalışmasıyla sunar.

Grotesk bir anlayışla, alışılmışın dışında beden dilinde toplu jest ve toplu mimik anlatımını ön plana çıkararak açık biçimde sahnelenen çalgılı-şarkılı oyunda, gerekli olan enerjiye, aksiyona ve ekip oyunculuğuna önem verilir.

İzleyici tarafından beğeniyle izlenen "Memleketin Birinde Hoptirinam" oyunu kapalı gişe oynar. Filiz Naldöven, 29 aralık 1998 tarihli Yenidüzen gazetesinde oyunun, başarıyla ve ekip ruhuyla sahnelediğini ve seyircinin salonda tıkış tıkış ve sabırla, sevgiyle oyunu izlediğini yazar. Ayrıca Naldöven yazısında şunları da vurgular:

"… Giderek kararan bir mizah. Son kertede kendinizi tutamayıp kahkahayı bastığınızda, içinizin çoğu yerinden incindiğini , birşeylerin kırılıp döküldüğünü, birdenbire ne olduğunuzu ve ne olmanız gerektiğini şiddetle hissettiğinizi fark edersiniz. Gülerken, gülerken… Eve dönerken, başınızı yastığa koyarken yine Lefkoşa Belediye Tiyatrosu kararlı bir biçimde, en azından o gece, uykunuzu kaçırmıştır."

Hasan Kahvecioğlu ise 2 Şubat 1999'da Ortam Gazetesi'nde ***"… Gerçekten binlerce manşetin, yüzlerce makalenin, onlarca kitabın yapamadığını iki perdelik bir oyun yapıyor… Kahkaha mı atayım, acı acı bağırayım mı bilemiyorsunuz…"*** diye vurgularken tiyatro sanatının, toplumsal ve işlevsel boyutunun ne kadar etkili olduğunu ve LBT'nin bunu ne kadar bilinçli kullandığını anlatır ve yazısını şöyle tamamlar:

"… Tiyatro keyfini doyasıya yaşamamızı sağlayan, kahkahalarla gülerken acı acı düşünmemizi de dayatan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na teşekkür borçluyuz."

"Memleketin Birinde Hoptirinam" Aslında Hepimiz Varız Bu Oyunda

Neriman Cahit

Sezonun ilk oyunları olan çocuk oyunundan sonra yeni oyunuyla izleyicisinin karşısında Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Aziz Nesin ustanın "Memleketin Birinde " ve "Hoptirinam" öykülerince kurgulanıp sahnelenmiş.

"Memleketin Birinde Hoptirinam oyununu, toplumsal bir işlevi yerine getirmenin sorumluluğuyla çalıştık, "diyor LBT, oyunun broşüründe.

Evet gerçekten de öyle. Bir "deneme tiyatrosunun" bütün işlevi, sorumluluk ve niteliğini bu oyunda da sürdürüyor. Özellikle alışılmışın dışında, beden dilinde toplu jest ve mimik anlatımını ön plana çıkararak. Bu doğrultuda oyunun gerektirdiği ritmi, enerjiyi, aksiyonu, rengi bütün unsurlarda; oyunculuk, sahneleyiş, dekor, müzik, ışık, kostüm vb. yakalamışlar da büyük bir ustalıkla.

Gülmecenin değişmez aracı olan abartma, hiciv ve taşlamaya ek Aziz Nesin'in insancıllığı ve toplumsal eleştirisiyle de besleniyor.Yani uyaran ve düşündüren... Güldürme yolu ile düşündüren.

Güncel bir kanı gülmecenin çok kolay sergilenebileceği, sahnelenebileceğidir. Oysa, bana göre gülmece çok zor bir sahnelemedir. Çünkü ölçüyü tutturamaz, kaçırırsanız basitliğe, pespayeliğe düşersiniz... İşte bu zor(luğ)'un üstesinden gelmiş LBT... Bu konuda en büyük başarı çok sağlıklı bir kadrolaşmaya sahip olmaları...

Bir de her oyunda olduğu gibi oyunculara büyük bir sorumluluk, söz hakkı ve paylaşım olanağı veren ve onlarla birlikte, onlar kadar sorumluluk ve işlev yüklenen dramaturg ve yönetmen Yaşar Ersoy'un titizliği ve hiç ödün vermeyen tiyatro adamlığı. Bu tiyatrodan ödün vermeme konusu LBT'yi hep başarılı bir çizgide sürdüren ve bugünlere taşıyan dörtlü kare as (Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Işın Cem, Erol Refikoğlu) için de geçerli...

Yaşamda var olma ve yaşamı var etmede doğru tarafı seçenler bu çizgilerinde direnenler, tutarlılıklarını hiç yitirmiyorlar...

Bu bağlamda onlara katılan altı pırıl pırıl konservatuvar mezunu genç (Hakan Elmasoğlu, Asu Demircioğlu, Kıymet Karabiber, Özgür Oktay, Barış Refikoğlu, Döndü Özata) bu oyunda sergiledikleri yetenekleriyle sadece LBT değil, bu ülkenin de sanatı ve geleceği için güzel birer umut sembolüdürler... (Şöyle ki ustalarının karşısında hiç ezilmiyorlar.)

Yeri gelmişken bir konuya da parmak basmak istiyorum: 2000'e bir kala, ülkemiz tiyatrosunun kültürünü yerine oturtacak, kurumlaştıracak, özerkleştirecek bir yasa ve yapılaşmanın ivedi olarak gerçekleşmesi kaçınılmazdır. Bu yapılırken de dünyada

Afiş: Kemal Ankaç

Memleketin Birinde Hoptirinam

Yazan
Aziz Nesin
Dramaturg ve Yönetmen
Yaşar Ersoy
Müzik
Deniz Çakır
Dekor
Osman Alkaş
Işık
Fırat Eseri
Sahne Amiri
Rıza Şen
Oynayanlar
Yaşar Ersoy
Hakan Elmasoğlu
Erol Refikoğlu
Asu Demircioğlu
Işın Cem
Osman Alkaş
Barış Refikoğlu
Kıymet Karabiber
Özgür Oktay
Döndü Özata

Orkestra
Piyano/**Deniz Çakır**
Trompet/**İlkay İdris**
Saksafon/**Can Sözer**
Ritim Saz/**Metin Anibal**

İnsana yatırım yapmayı, gençleri tiyatroculuğa özendirmeyi yıllar öncesinden planlayan ve uygulayan ve bir "kurum" ciddiyetiyle tiyatromuza damgasını vuran Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile onur duymalıyız.

Hasan Kahvecioğlu 2.2.1999

emsalleri çoktan kalkmış "Devlet Tiyatrosu" olayı da iyice mercek altına alınmalı, "memur sanatçılık" gibi sanatı / sanatçıyı kısıtlayan, yapılan işin (tiyatronun) kültürü, özelliği, felsefesi ve terminolojisi ile hiç bağdaşmayan bir çelişkiler yumağını çözecek yeni düzenlemelere gidilmelidir.

Gelelim yine oyuna: Bu son derece ilginç ve çarpıcı oyun, dramaturg, yönetmen ve oyuncuların yetenek ve becerileri kadar Aziz Nesin'i çok iyi tanıyıp yorumlamaları (daha önce altı oyununu oynadılar) ve bir de bizimkisi gibi bir toplumda yaşamış olmalarının getirdiği pratikle de yakından igili... Değil mi ki, oyundaki bencillik, çıkarcılık, riyakarlık, nemelazımcılık, tembellik ve siyasal ortam ülkemizin de doğal ortamı...

"Çalgılı, şarkılı iki perdelik oyun..." diyor broşüründe LBT. Oyunun müziklerinin Deniz Çakır tarafından yapılmasının ve Deniz Çakır, İlkay İdris, Can Sözer ve Metin Anibal tarafından canlı sunulmasının olumlu yansımasını fark ediyorsunuz oyunu izlerken. Müzikle metnin birbirine örülmesinde en ufak bir sapma olmamış.

Yukarıda da değindim, deneyimli oyuncularından genç oyuncularına, müziğinden-dekoruna, sağlam bir sahneleme tekniği, oyunculara denk düşen rol dağılımı, düzeyli ve disiplinli ekip ruhuyla "bize bizi sorgulatan, yüzümüze ayna tutan güzel bir oyun."

Ortam - 14 Ocak 1999

Güzel Şeyler De Oluyor

Yalçın Okut

Güzel şeyler de oluyor!

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu "Memleketin Birinde Hoptirinam"ı kapalı gişe oynuyor! Aynı ekibin çocuk oyunu "Ceviz ile Karınca Dost Olunca"yı görmek için çocuklar sıraya giriyor. "Öğretmenim biz de gidelim! Biz de gidelim!"

Kuzey Kıbrıs'ı vatan tutmuş Girne'deki İngiliz ve Almanlar bir minibüse doluşup "Hoptirinam"ı görmeye hazırlanıyorlar. Erol'la Girne'nin bir barında, dayakçı bir polisle dayağı tartışıyoruz. Erol aylardan sonra sazını kılıfından çıkarıyor. Çöğür metoduyla çalıyor! Aziz'e gelen bir telefonda dayakçı teğmenin yargılanacağı müjdesi veriliyor!

Yaşar Ersoy dostuma çağrı yapıyorum. O harika oyunu iki seans da -gerekirse meccanen- salt ve sadece polislere sahneleyin.

Avrupa - 22 Aralık 1998

Ne Söyle Ne İşit

Hasan Kahvecioğlu

Sahne, bir yangın yeri gibi...
Kıvılcımlar, alevler, çığlıklar...
Yangından kaçanlar, yangına saldıranlar...
Topluca korkuyorlar...
Topluca siniyorlar...
Topluca susuyorlar...
Topluca dikiliveriyorlar.

Bozguna uğramış, vurgun yemiş bir geminin batış serüvenindeki detaylar, kocaman bir çivi gibi beynimize çakılıyor... Kahkaha mı atayım, acı acı bağırayım mı bilemiyorsunuz... Sahnede gördüklerinizle bire bir yüzleşiyorsunuz...

Bir "bencillik" kurşunu...
Bir "riyakarlık" kurşunu...
Bir "nemelazımcılık" kurşunu...
Gelip; beyninize çakılıyor...

"Acaba bu ben miyim" diye sorgulamaktan kendinizi alıkoyamıyorsunuz...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun son oyunu "Memleketin Birinde Hoptirinam" Aziz Nesin'in topluma tuttuğu bir kocaman ayna... Bu aynada; yalnızca bizi kötü yönetenlerin değil teker teker bireylerin "tavırları" da çıplaklıkla yansıyor.

Sorgulama; tüm toplumsal katmanları içine alıyor...

Karanlıktan, annesinden, öğretmeninden hükümetten, askerden, polisten korkan ve hep "susan" bireyin kendisine "çekidüzen verme"gereği de ısrarla vurgulanıyor...

Böylece ortaya "rol" yapan insanların bulunduğu "sahne" değil, yaşamın bizzat kendisi seriliyor...

Toplumsal niteliğimiz;
-Oğlumun adı Reşit
Ne söyle ne işit...

Tümceleri ile üzerine basa basa taşa, topa tutuluyor... Gerçekten binlerce manşetin, yüzlerce makalenin, onlarca kitabın yapmadığını iki perdelik bir

oyun yapabiliyor... Lefkoşa Belediye Tiyatrosu; on profesyonel sanatçısı ile ilk kez "tam kadro" karşımıza çıktı.Yıllardır "Godot'u bekler gibi, genç tiyatrocuların okullarından mezun olup, tiyatro eğitimi alarak gelmesini bekleyen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu "kadro" bakımından çok nitelikli bir düzeye ulaştı. Oyundaki ustalar ise, yıllarca sürdürdükleri inadın, bir ucundan tutan bu gençlerle bütünleştiler.

Oyunun dekoru ve canlı müzikleri de enfesti. Piyanoda Deniz Çakır, trompette İlkay İdris, saksafonda Can Sözer ve ritimsazda Metin Anibal oyuna müthiş bir "ritim'le hareket sağladılar

"Memleketin Birinde Hoptirinam"da izlediğim gençler kuşaklar bütünleşmesini öyle güzel gerçekleştirdiler ki, sahnedeki "toplu" gösterilerde hiçbir zorluk gözlemlenmedi.

Hakan Elmasoğlu, Asu Demircioğlu, Kıymet Karabiber, Döndü Özata ve Özgür Oktay bu oyunda biraz daha "Belediye Tiyatrosu"na yerleştiler.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun bugünlere gelmesi elbette kolay olmadı... İnsana yatırım yapmayı, gençleri tiyatroculuğa özendirmeyi yıllar öncesinden planlayan ve uygulayan ve bir "kurum" ciddiyetiyle tiyatromuza damgasını vuran Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile onur duymalıyız.

Dilerim ki "Başkent Tiyatro Projesi" yaşama geçer ve daha nice görkemli gösteriler, Lefkoşanın onur kaynağı olmaya aday olan bu mekanda yer alır.

Tiyatro keyfini doyasıya yaşamamızı sağlayan, kahkahalarla gülerken acı acı düşünmemizi de dayatan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na teşekkür borçluyuz. Bu oyunda dramaturg ve yönetmen olan Yaşar Ersoy ve ekibine daha nice başarılı çalışmalar dilerim.

Ortam - 2 Şubat 1999

Memleketin Birinde

Başaran Düzgün

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun disiplinli izleyicilerindenim. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncularının da fanatik hayranlarıyım.

Onlar, kültürsüzlüğün, depolitizasyonun ve nemelazımcılığın başat yapıldığı koşullara karşı her zaman direnen tavırlarıyla takdir topladılar. Üretim kabızlığı çeken ülkede sürekli ürettiler.

Ama Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, son zamanlarda, oyunlarından kaynaklanan bazı zaafiyetler içine girdi. Bu zaafiyetleri bir tiyatro seyircisi olarak anlatmak istiyorum:

Aziz Nesin'in "Memleketin Birinde Hoptirinam" eseriyle seyirci karşısına çıkan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun başarı grafiğinde düşüş gözlemledim. Oyunu geçtiğimiz cumartesi akşamı izleme fırsatı buldum. Müzikli, mizahlı kabare özellikleri ağır basan oyun, sanki de biraz acelecilikle sahnelenmiş gibi. Belediye Tiyatrosu'na haklı ününü kazandıran "ince işçilik" maalesef eksik bırakılmış, mizah sanatının abartısına oyunu sahneye hazırla-

Erol Refikoğlu, Asu Demircioğlu, , Özgür Oktay, Döndü Özata , Işın Cem, Kıymet Karabiber, Hakan Elmasoğlu, Osman Alkaş ve Barış Refikoğlu "Memleketin Birinde Hoptirinam" oyununda...

yanların gereksiz abartıları katılmış. Aziz Nesin'in 1970'li yılların Türkiye'sini anlatan Memleketin Birinde Hoptirinam basit uyarlamalarla çok daha çekici ve daha izlenir hale getirilebilirdi. Ahlak dersi sahnesinde bu yapılırken ve izleyicinin beğenisi en üst noktaya çekilirken, diğer sahneler "baştan savma" özellikler taşır gibiydi.

Uzun ve sıkıcı şarkılar oyuna renk katmaktan öte izleme konsantrasyonunu bozdu.Ve en önemlisi, son zamanlarda medya dünyasında boy gösteren, radyolarda-televizyonlarda programlar yapan belediye tiyatrosu oyuncularının medyayla ilgili bölümde yaratıcılıkları neredeyse sıfır noktasındaydı.

Aziz Nesin'in üslubu sahneye yeni ve güncel unsurlar katılmasına izin verirken, her ne halse oyunu sahneleyenler adeta bundan özenle kaçındı ve 1970'li yıllarda İstanbul Bab-ı Ali'sinde geçerli olan eski gazetecilik anlayışını yansıtmakla yetindi.

Belediye Tiyatrosu oyuncularının son zamanlarda ortaya çıkan önemli bir dezavantajlarını da bu oyunda gördüm. Şu veya bu şekilde sık sık gazetelerde veya ekranda karşımıza çıkan oyuncuların jest ve mimikleri adeta seyirciler tarafından ezberlendi.

Televizyondaki parodide gördüğümüz jest ve mimikleri Belediye Tiyatrosu sahnesinde de görmek doğrusu biz seyirciler açısından hiç de cezbedici değildi.

Asu Demircioğlu, Döndü Özata, Özgür Oktay, Erol Refikoğlu, Osman Alkaş, Hakan Elmasoğlu, Işın Cem, Barış Refikoğlu ve Kıymet Karabiber "Memleketin Birinde Hoptirinam" oyununda...

"Memleketin Birinde Hoptirinam" oyunu Belediye Tiyatrosu oyuncuları için deyim yerindeyse "cepten giden" bir oyun oldu.

Bugüne kadarki başarılı grafikle oluşan iyi kariyer ve deneyimle götürülen bir oyun. Ülkemizin tek faal tiyatrosunun üzerinde daha çok çalışılan ve daha titizlikle hazırlanılan oyunlarla karşımıza çıkmaları dileğiyle...

Kıbrıs - 2 Şubat 1999

Kıbrıs'ta Hoptirinam

Tuncer Bağışkan

Bugünkü konum, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun usta yazar Aziz Nesin'in "Memleketin Birinde" ve "Hoptirinam" hikayelerinden kurgulayıp sahnelediği "Memleketin Birinde Hoptirinam" olacak. Tiyatro uzmanlık alanım değil ama, bir izleyici olarak tiyatrolardan bazı beklentilerimin olması doğal. Öncelikle tiyatroda niceliğin değil de niteliğin ön planda olmasını isterim. Oyunlarda işlenen konular yaşadığım sınıfsal toplumun gerçeklerini yansıtmalı. Oynanan oyunlar düz vatandaşlardan tutun da siyasilere kadar herkesi uyarmalı, güldürmeli , güldürürken de düşündürmeli. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarının bu oyununu protokole sahnelediği gün bu işlevlerini lâyıkiyle yerine getirdiğine şahit oldum ve sevindim. Bu oyunu izlerken ülkemizi bu durumlara getirenlere duyduğum öfkem bilenirken, bir yandan da gülmekten ağladım. Ağladım, çünkü evlatlarımın da bir süreden beridir bu ülkeyi terk etme hesapları yapmaya başladıklarını görüyor ve kahroluyorum. Oyunun sonunda herkes ayağa kalkıp alkışlarken, ülkeme bugüne kadar "sefilleri" oynatan zihniyet temsilcilerinin de bu oyunu alkışladıklarını gördüm. Bunun ne anlama geldiğini hiç düşündünüz mü? Tiyatroların bir işlevi de zaten bu değil mi?

O gece bu oyunu izleyenler hem uyarıldılar, hem düşündüler, hem içten içe ağladılar, hem güldüler hem de oyunu alkışladılar. Alkışlayanlar, tiyatro oyununu sahneleyenleri alkışladılar. Alkışlayanlar bu oyunu ülkedeki acı gerçekleri başarıyla yansıttığı için alkışladılar. Ve böylelikle biz de, ülkemizi bugünkü duruma getiren zihniyet üyelerinin bile bu oyunu alkışlamalarını görme olanağına kavuştuk. Teşekkürler Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sanatçıları ile diğer çalışanları. Bana (dostlarıma), sizi alkışlayanları alkışlamama olanak yarattınız.Tekrar tekrar teşekkürler.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sahnelediği çalgılı şarkılı güldürü oyunu, bana, toplum olarak içinde bulunduğumuz durumu tekrar düşünme olanağı sağladı. Oyunun yönetmeni ve masalcısı Yaşar Ersoy dostumuz söyledi, sanatçılarımız oynadı, izleyenler gülmekten ağladı ve oyunun bitiminde de bu oyun ayakta alkışlandı.

Oyunu alkışlayanlar bizim için çok önemli. Oyunu kimler alkışladı?

Tükürdükleri tükürükleri yalayanlar. Her devirde bukalemun gibi renk değiştiren adamlar! Faşist güçleri yurtseverlere karşı tahrik edip kışkırtanlar! Kendi yağlarında kendi ciğerlerini kavuranlar. Ve toplumun "Dar" ile "Bol" gelirli tabakalarını temsil eden insanlar.

Bu oyunun alkışlayan izleyicilerine verdiği mesaj, "yarınlarımızın şimdiki gibi karanlık değil de aydınlık olmasıydı."

Anlayacağınız bu oyunda "Dar gelirliler", "Bol gelirlileri!" gofa getirdiler!!! Tiyatronun da bir işlevi bu değil mi?

İzlediğimiz oyunda verilen mesajlar, yurtseverlerin her gün üzerine parmak basa basa vurguladıkları konulardı aslında. Bu toplumda doğruları söyleyenler hep susturulmadılar mı? Susmayanların başlarına olmadık dertler açılmadı mı? Hatta bazıları faşist güçler tarafından kurşunlanmadı mı? Bu nedenle dilsiz ve sağır bir toplum olmadık mı?

Torpil mekanizmasının bu gibi zihniyetlerin bir ürünü olduğu gerçek değil mi? Torpillilerin yanında torpilsizlerin esamesi mi okundu?

Siyasiler, her türlü ağırlığın altında ezilenlere hiçbir şey vermezlerken, bol bol vaatler verdikleri doğru değil mi? Ve bu nedenle değil midir ki tiyatro oyunundaki bir hikayenin en sonunda da: "Sus baba sen de!" denilerek babalar bile en sonunda susturuldular!!

E... yarın biz de kalkıp bu toplumda kırk yıldır aynı şeyleri nakarat gibi tekrarlayanlara: "Söylediklerinizden usandık. Yeter; susun artık!" demeyelim mi yani? Tiyatro oyununun bana verdiği mesaj bu...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun oyununda verilen mesajlarda bir yanlışlık var mıydı? Bu toplumda azınlıkta olan bir kesim haksız kazançlarla köşe dönerlerken, çoğunlukta olanların ise feryatları gökyüzüne ulaşmıyor mu? Kimin arabasına binilirse onun şarkısının söylendiği yalan mı? "Gelene ağam gidene de paşam" diyenler günün örnek adamı değiller mi?

Ülkemiz orman kanunuyla yönetilmiyor mu? Yasalar bu nedenle paspas olmadı mı? Toplumumuzda geçmişteki değer yargıları bir erozyona uğramadı mı? Eskiden köylerimizde herkes işlerini yardımlaşma ve dayanışma içinde yürütürlerken, şimdilerde topluma "Gemisini kurtaran kaptan" zihniyeti hakim olmadı mı?

Bu ülkeyi batıran zihniyetleri tek tek , ya da toplu olarak alaşağı etmek için kaç kişimiz "Dinsizin hakkından imansız gelir" ya da "Delinin hakkından zırdeli gelir" diyebilmiştir? Kıbrıs gemisi batırılırken "Battı balık yan gider" demeyen kaç kişi ortaya çıkabilmiştir?

Osman Alkaş, Özgür Oktay, Asu Demircioğlu, Hakan Elmasoğlu, Kıymet Karabiber, Erol Refikoğlu, Barış Refikoğlu, Işın Cem ve Döndü Özata "Memleketin Birinde Hoptirinam" oyununda...

Birlikten güç doğduğu bilinmesine karşın parçalanıp bölünmedik mi? Biz parçalanıp böldük ama, parçalanmayanlar, parçalananları daha da parçalayabilmek için "Kararlılık Platformları" oluşturarak, parçalamalı konuşmalarında hala daha şükran üstüne şükran çekmiyorlar mı?

Ahlaki değerlerimiz arasında bulunmayan "Kumar" ve "Yalan dolan" gibi illetler siyasilerimiz tarafından bu topluma mal edilmedi mi?

Bu şartlar altında eğer namussuzlar ahlaksızlık yapmayı alışkanlık haline getirirlerse, niye namuslular da bunların karşısına cesurca dikilmesinler?

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyununda toplumumuzun her kesimine mesajlar üstüne mesajlar verildi. Gençlerimizin ülkeyi neden terk ettiklerine

Bu toplumda doğruları söyleyenler hep susturulmadılar mı? Susmayanların başlarına olmadık dertler açılmadı mı? Hatta bazıları faşist güçler tarafından kurşunlanmadı mı?

Tuncer Bağışkan 8.2.1999

Erol Refikoğlu, Asu Demircioğlu, , Özgür Oktay, Döndü Özata , Işın Cem, Kıymet Karabiber, Hakan Elmasoğlu, Osman Alkaş ve Barış Refikoğlu "Memleketin Birinde Hoptirinam" oyununda...

parmak basıldı. Gençlerimiz yaratılan mevcut ortam içinde evlenebiliyorlar mı? (Korkularından evlenemiyorlar) Onlara iş var mı? Yok (Bulmak kolay mı? Bulana aşkolsun) Onlara ev var mı? Yok. (Var olanlar da enflasyon canavarının kol gezdiği ülkemizde ya Sterlin ya Mark ya da Dolar üzerinden)

Parasızlık ve sürekli artan hayat pahalılığı karşısında alım gücünün düşmesi onları ve bizleri veresiyeci durumuna düşürmedi mi?

Gençlerimizin içlerini gelecek endişesi karartıp onları korkulara sürüklemiyor mu? Askerlik, her türlü yasaklamalar, baskılar ve dayaklar gençlerimizin kabuslarına yeni yeni kabuslar eklemiyor mu?

Gençlerimiz kurtuluş arayışlarını sürdürürlerken aşağılandıklarından yıkılmıyorlar mı? Dolayısı ile de kurtuluşlarını ya intiharda, ya her şeyi deliliğe vurmada, ya yalan dolanda, ya da ülkelerinden göç etmekte görmeleri yadırganabilir mi?

Ve gençlerimizin yok oluş nedenlerini bilip de bilmemezlikten gelen siyasilerimiz, gerek yurtseverlerin ve gerekse gençlerimizin bu feveranları karşısından "vatan haini" edebiyatına yatmıyorlar mı?

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyununda toplumumuzun her kesimine verilen mesajlar bunlar. Yarası olup da gocunanlar eğer kendilerini düzeltirlerse, topluma böyle mesajların verilmesi de kendiliğinden ortadan kalkar. Bilinsin istedik hepsi o kadar. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları bizlere "Memleketin Birinde Hoptirinam" oyununu sahnele-

di. Aslında bu memleket her yönü ile bizim Kıbrıs adası... Oyunda verilen mesajlarda azlık var ama fazlalık yok. Kısaca söylemek gerekirse, bu oyun toplumun bir aynası olma görevini layıkıyla yerine getirdi. İçinde bulunduğumuz toplumsal bozulmaya da her gün acı acı da ağlanılmaz ki.. Bari bir gece de gülmekten ağlayalım; ama düşünerek.

Bu nedenle Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda birlikte üreten ve ürettiklerini de bizlerle paylaşan çalışanlarını, böylesi güzel bir oyunu başarıyla sahnelediklerini için yürekten kutlarım. Sağ olsunlar.

Avrupa - 8 Şubat 1999

"Memleketin Birinde" Nostaljik Takıntılar

Erdinç Gündüz

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda "Memleketin Birinde Hoptirinam" oyununu izliyorum. Zaman zaman, katıla katıla güldüğümü fark ediyorum. Ama bazı anlarda beynim beni yıllar öncesine taşıyor. Donuk gözlerle, geçmiş bunca yıla bakıyor gibiyim sanki. Sahnedeki hareketten kopuyor an ve an Yaşar'ı, Osman'ı, Erol'u, Işın'ı, ilk tanıdığım yıllar geçiyor gözümün önünden bir sinema şeridi gibi.

Devlet Tiyatrosu'ndan koptukları dönemde nasıl üzüldüğümü hatırlıyorum. Ama daha sonraları, başarılara imza atmaya başladıklarında "iyi ki kopmuşlardı" dediğim de geliyor aklıma. Sahneye dönüyorum yine Osman'ın, Işın'ın, Erol'un, Yaşar'ın ne olduklarını biliyorum. Çünkü yıllardır birlikteyim onlarla. Bu nedenle gözüm gençlerin üzerinde. Dikkatle, Hakan'ı, Asu'yu, Kıymet'i, Döndü'yü, Özgür'ü, Barış'ı saniye saniye adım adım takip ediyorum. Sahnedeki hareketlerini, her ama her şeyi... Sanki ille de zayıf bir tavırlarını yakalamak istercesine insafsızca. Bir şey bulamıyorum. Işın'ın kızını izlerken yıllar önceki Işın'ı izliyormuş gibiyim Barış'ı izlerken yıllar öncesinin Erol'u sanki sahnede. Asu'nun, Kıymet'in babalarını çoktan aştıklarını fark ediyorum. Hakan'ın, Döndü'nün yeteneklerini keşfediyorum. Ilık bir şeyler akıyor içimden. Gurur duyuyorum. Sanki tümü benim öz çocuklarımmış gibi. Dekora, sahneye, perdeye, salonun tavanına, kapılarına, koltuklarına takılıyor bir ara gözüm. Bu salonun, nasıl teslim alındığını birkaç kişinin çabaları ile ne şekle getirildiğini hatırlıyorum. Bir kahkaha tufanı kendime getiriyor beni. Oyunun müziği doluyor kulaklarıma. Yeniden sahneye dönüyorum... Sanki Aziz Nesin ustanın silueti var sahnede. Sanki sahnede bir köşeden bir köşeye hareket halindeki oyuncuların her biri birer Aziz Nesin gibi. Gerçekten her biri birer Aziz Nesin mi sahnede? Yoksa her biri, her gün köşede, kahvehanede, bir resmi dairede, sokakta rastladığımız vatandaşlarımızdan mı? Ve alkışlar, alkışlar, alkışlar... Alkışlar kime? Aziz Nesin'e mi? Yaşar'a mı yoksa Osman'la Erol'a mı? Işın'a mı? Yoksa gencecik yeteneklere mi? Deniz Çakır ve arkadaşlarına mı? Yoksa oyunun sahnelenmesinde emeği geçen diğer kahramanlara mı? Alkışlar, alkışlar, alkışlar. Kime bu alkışlar? Vatandaşın sahnede gördüğü gerçeklere mi?

Kıbrıs Ekran - 6 Mart 1999

Memleketin Birinde Hoptirinam

Osman Güvenir

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun birçok kez sahneye koyduğu eserlerin başında, ünlü yazar Aziz Nesin'in "Biraz Gelir misiniz?", "Sen Adamı Deli Edersin", "Düdükçülerle Fırçacıların Savaşı", "Hadi Öldürsene Canikom", "Bir şey yap Met", "Toros Canavarı" var. Şimdi ise "Memleketin Birinde" ve "Hoptirinam" hikayelerinden kurgulanıp sahnelenen "Memleketin Birinde Hoptirinam" adlı eser var.

Geçen hafta bu eseri izlediğimde gerçekten müthiş zevk aldığımı ve başka başka diyarlara sürüklendiğimi hissettim. Eserin, Yaşar Ersoy tarafından dramaturgisi yapılmış ve güncel konular, bir gülmece fırtınası içinde müzikal olarak sahnelenmiştir. Bütün oyuncuların da dört dörtlük rollerin hakkını verdiğini ifade etmek ve onları kutlamak gerek. Eserin bölüm bölüm ve değişik karakterde bir senaryo içinde toplum yapısını hicvettiğini veya nazik nazik eleştiri niteliğinde seyirciye sunulduğunu söyleyebilirim.

Bu oyunda birçok insanın toplumdaki çarpıklıkları gördüğü halde söyleyemediklerini, eleştiremediklerini ve doğruları dile getiremediklerini bulacaksınız. Eserde yer yer siyasetçilerin cambazlıklarından tutun da dünya halinin bir egolar ve bir aldatmacalar akvaryumunda yüzen bir balıktan farklı olmadığını anladık. "Dünya hali budur" dercesine eserin pekçok kesitinde çok çok ilginç görüntüler ve mesajlar bulursunuz. Tabii oyundaki tiplerin, fiziki yapısı ile rolün özdeşleştiği nisbette rolün hakkını vermeleri, yaratıcılıkları ve diksiyondaki kusursuzlukları hep gözlerimizin önündeydi.

Bu oyunda birçok insanın toplumdaki çarpıklıkları gördüğü halde söyleyemediklerini, eleştiremediklerini ve doğruları dile getiremediklerini bulacaksınız.

Osman Güvenir 1.2.1999

Bu eseri izlemek için tiyatroya telefon ettiğimde iki haftalık biletlerin satıldığını öğrendim. Daha sonra iki kişilik yer bulabildik ve bu oyunu büyük bir zevkle izledik. Ülkemizdeki tiyatro sanatının otuz yıl öncesini düşündüm o an ve bir de şimdiki tiyatroyu. Eskiden salonun ilk iki sırasını doldurmak için çırpınırdı sanatçılar ve "Lütfen gelin izleyin, teşvik olsun ve tiyatro sanatını halkımıza sevdirelim, sanatçınında çalışma şevkini kırmayalım. Salonda iki sıra insan topluluğu da olsa sahnedeki sanatçı alkış ister" derdik. Şimdi ise millet salonda yer bulmak ve tiyatro eserini izlemek için adeta yarışıyor. Bu ne demektir? Halkın sanata karşı ilgisinin artması ve halkın kültür seviyesinin yükselmesi demektir. "Memleketin Birinde Hoptirinam" adlı esere olan ilgi ortadadır.

Tiyatronun perde arasında önümde oturan bir dostum bana şunu söyledi: "Vallahi arkadaş, bizim bu eseri ikinci izleyişimiz. Üçüncüye de gelebiliriz." O halde tiyatromuz doğru yoldadır. Heyecan vardır, duyarlılık vardır, takdir vardır. Bundan sonra yapılacak ne var? Sanatı ve sanatçıyı takdir etmek, onların

daha güzel şeyler yaratabilmelerine yardımcı olmak ve maddi ve manevi katkılarda bulunmak . Bu eseri sahneleyen ve oynayan tüm sanatçıları kutlarım.

Birlik - 1 Şubat 1999

Haydi Tiyatroya

Ahmet Tolgay

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu büyük performansı yansıtan bir "aksiyon" oyunuyla tiyatro sezonunu tek başına yaşatmaya çalışıyor. Başkent Lefkoşa'mızın o mütevazı köşesinden başka, ülkemizin hiç bir tarafından tiyatro ışığı gelmiyor! Tiyatrosever halkımız da ilgiyi fazlasıyla göstererek bu coşkuya yürekten katılıyor. "Memleketin Birinde Hoptirinam" kapalı gişe süksesine ulaşan bir oyun. Çok enerjik, dinamik ve akıcı bir stili içeren oyun, bir kez daha Aziz Nesin ustanın hiç eskimeyen, güncelliğini hep koruyan öykülerinden seçilmiş.

Baştan sona sahneden ayrılmayan Yaşar Ersoy, "masalcı" kompozisyonunda öyküler arasındaki bağlantıyı ve akıcılığı sağlıyor.

"Çalgılı - şarkılı iki perdelik oyun" sunuşunda bir eksiklik var. Bu aynı zamanda danslı bir oyun! Çalgı ve şarkı eşliğinde dansların da sergilenmesi, ekip başarısının yanı sıra dikkate değer bir koreografi denemesini de öne çıkarıyor.

Broşürlerde nedense koreografın kimliği açıklanmadı. Herhalde koreografi de, dramaturgluk ve yönetmenliği üstlenen Yaşar Ersoy'a ait.

Aziz Nesin, kendi toplumunun yozlaşan değerlerine kara güldürü üslubuyla çarpıcı eleştiriler getirirken öykülerinin yaşayan güncelliği ve çok tanıdık konularıyla o yozlaşan değerlerin ne denli evrensel olduğunu da duyumsatıyor.

Doğal olarak oyun; bizim yerel koşullarımız ortamımız ve yansımalarımızla da çok kolay örtüşüyor. Aziz Nesin sanki kendi köşesinde oturmuş, bizim tarafa hiç uğramadan, siyasetten ekonomiye, ahlaktan medyaya dek geniş bir toplumsal yelpazede sorunlarımızı hicvetmiş. Hicivleri "cuk" oturuyor!

O yüzden, sahnedeki her sözcükten, her aksiyondan yoğun bir taşlama şeklinde toplumun çeşitli katlarına göndermeler yağıyor.

Üstelik bu göndermeler oyuncularını oldukça yormasına karşın, birbirine ulanan şarkılar, danslar ve müzik eşliğinde çok albenili bir ambalaja konmuş.

Tiyatromuzda olgunluk çağını yaşayan Osman Alkaş, Işık Cem, Erol Refikoğlu ve Yaşar Ersoy'la; taze kanın umut veren geleceğini yansıtan Hakan Elmasoğlu, Özgür Oktay, Asu Demircioğlu, Kıymet Karabiber, Döndü Özata ve Barış Refikoğlu, piyanoda Deniz Çakır'ın, trompette İlkay İdris'in, saksafonda Can Sözer'in ve ritimsazda Metin Anibal'ın desteğini de alarak özverili bir ekip çalışmasının ses getirici dinamizmini sergiliyorlar.

Bize tiyatro izlemenin güzelliğini yaşatanları kutlarız!

Kıbrıs - 31 Aralık 1998

Hoptirinam

Filiz Naldöven

Cumartesi akşamı Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na gittim. Ben oraya hep giderim. İkinci bir evim duygusuyla kapıdan girer oradaki eski-yeni dostları selamlar, konuşur şakalaşırım. Çoğu zaman provadadırlar. Sessizce salonun kapısını aralar, ayaklarımın ucuna basa basa, nefesimi tutarak gider bir koltuğa ilişirim. Selamlaşmak prova arasına kalır.

Oyunun, seyirciye sunulması yaklaşınca, hava iyice gerginleşir. Neredeyse kırk yıllık dostum Yaşar Ersoy'un yanına yaklaşılmaz. Gergindir. Son derece sahneye konsantre olmuştur ve bir an bile dikkatinin dağılmasına tahammülü yoktur. Böyle durumlarda oturur, izler ve bazan onunla hiç selamlaşmadan çekip giderim.

Çalgılı - şarkılı iki perdelik oyunmuş, "Memleketin Birinde Hoptirinam." Broşürde öyle yazıyor. Ayrıca, yazan: Aziz Nesin. Aslında Aziz Nesin'i ben orda gördüm. Sahnedeki kırık dökük eski geminin bir yerinde kollarını kavuşturmuş duruyordu. Gülümsüyordu ve gözleri parlıyordu. Başkası da gördü mü, bilemem. Giderek kararan bir mizah. Son kertede kendinizi tutamayıp kah-

LBT büyük performansı yansıtan bir aksiyon oyunuyla tiyatro sezonunu tek başına yaşatmaya çalışıyor. Başkent Lefkoşa mızın o mütevazı köşesinden başka, ülkemizin hiç bir tarafından tiyatro ışığı gelmiyor! Tiyatrosever halkımız da ilgiyi fazlasıyla göstererek bu coşkuya yürekten katılıyor.

Ahmet Tolgay 31.12.1998

Giderek kararan bir mizah. Son kertede kendinizi tutamayıp kahkahayı bastığınızda, içinizin çoğu yerinden incindiğini, birşeylerin kırılıp döküldüğünü, birdenbire ne olduğunuzu ve ne olmanız gerektiğini şiddetle hissettiğinizi fark edersiniz. Gülerken, gülerken... eve dönerken... başınızı yastığa koyarken... yine Lefkoşa Belediye Tiyatrosu kararlı bir biçimde, en azından *o gece*, uykunuzu kaçırmıştır.

Filiz Naldöven 29.12.1998

kahayı bastığınızda, içinizin çoğu yerinden incindiğini, birşeylerin kırılıp döküldüğünü, birdenbire ne olduğunuzu ve ne olmanız gerektiğini şiddetle hissettiğinizi fark edersiniz. Gülerken, gülerken... eve dönerken... başınızı yastığa koyarken... yine Lefkoşa Belediye Tiyatrosu kararlı bir biçimde, en azından o gece, uykunuzu kaçırmıştır.

Aziz Nesin'in "Memleketin Birinde" ve "Hoptirinam" hikayelerinden kurgulanmış oyun. Yaşar Ersoy uzun uzun çalışmış dramaturjiyi kotarabilmek için. Sonunda, Aziz Nesin, işte öyle sahnenin bir yerinde gülümserken kalmış ve sanki Yaşar Ersoy, Aziz Nesin'den esinlenerek yeni bir oyun yazma denemesine girmiş gibi olmuş. Abartı, alay, taşlama tarz olarak benziyor Aziz Nesin'e. Ama bir yanıyla da Aziz Nesin'den çok uzaklaşmış. Daha çok Yaşar Ersoy ve Kıbrıs gerçeği ve esprisi üzerine kurulmuş. Metinler yorumun veya uyarlamanın çok ötesine geçerek daha çok Yaşar Ersoy metinleri haline dönüşmüştür. Rejisör tiyatrosunun doğal sonucudur bu.

Çapkın hikaye sahnesiyle, tarih öğretmeni sevgilisiyle ekonomik problemleri nedeniyle bir türlü evlenemeyip "Çanakkale içinde aynalı çarşı" haline gelen adamın öyküleri, biraz fazla uzamış ve yer yer sıkmış olmasına karşın ardından gelen bölümler durumu kurtarıyor.

En can alıcı sahneler meclis tartışmaları ve seçim propagandaları. Bunların üstüne çıkan "can yakıcı" sahneyse "kazıklı" bölüm. Ben kendi adıma hayatım boyunca bu ülkede yediğim kazıkları bir bir anımsamak zorunda ve bir bir hayıflanmak durumunda kaldım. Düşürülmüş olduğumuz ve sanki memnun kaldığımız(!) vaziyeti unuttuysak, bu oyunu izleyip yeniden ve şiddetle kendimize gelmeye ihtiyacımız var diye düşünüyorum. Kazıklar her yerinizden girip başka bir yerinizden çıkacaktır.

Dekor durağan. Arkada çürüyen bir hayat var. Çürüyen bir gemi, köşesine çekilmiş. Biz o hayatı görmemek için çoğunlukla önünde duruyoruz. Anımsamamak için de, incir çekirdeğini doldurmaz bir hayatı, sürükleyip duruyoruz. Yaşananlar sanal gerçeklik sanki. Acıtmaması için, biz onu sanallaştırıyoruz. Işık da fazla değişmiyor sahnede. Günün ve gecenin keskin çizgilerini gerçeğimizde yitirdiğimiz için.

O sahnelerde hayatın tüm pazarlıklarını, korkaklıklarını, ikiyüzlülüğünü ve iktidarsız iktidarlarını görebilirsiniz. Oyuncular kanter içinde ama pes etmiyorlar. Oyunun sonuna kadar taşıyorlar o ironiyi ve dayanılmaz yükünü o incir çekirdeğini doldurmayan hayatın! Onlar enerjilerini mimik, jest ve sözlere aktarırken, en büyük destekleri sahnenin sağ aşağısındaki canlı müzik. Deniz Çakır, İlkay İdris, Can Sözer ve Metin Anibal hiç şaşmadan devrede. Konsantrasyon ve beceriyle.

Osman Alkaş, Işın Cem, Asu Demircioğlu, Kıymet Karabiber, Hakan Elmasoğlu, Özgür Oktay, Barış Refikoğlu, Döndü Özata ve Erol Refikoğlu "Memleketin Birinde Hoptirinam" oyununda...

Tüm oyuncular hakkını vermiş oyunun. Yaşar Ersoy şanslı bir yönetmen. Teknik katkıyı koyanlar, zaten o tiyatroda yıllardır olanaksızlıktan olanak yaratıyorlar. Bu, Belediye Tiyatrosu'nun tarihsel tarzıdır. Bu nedenle alınlarından öpmek isterim. Ve seyirci oyun seyredecek derken, neredeyse sahneye kayma talihsizliğini yaşıyor. Tıkış tıkış ama sabırla izliyor oyunları. Böylesine sevilen ve dolu dolu oynayan bir tiyatroya, ne zaman değerine uygun bir salon sağlanacak? Sadece tiyatroya değil, halka da büyük saygısızlık olmuyor mu?

Yenidüzen - 29 Aralık 1998

Sevgili Doktor

Anton Çehov 1998-1999

İnsan Halleri

LBT, 1998-99 tiyatro döneminde 16 yıl sonra yeniden Anton Çehov'un yazdığı hikayelerden Neil Simon'un oyunlaştırdığı "Sevgili Doktor" oyununu sahneler. Bu kez daha geniş bir kadro ile oyunu yöneten Yaşar Ersoy, Çehov'un öykülerinde Kıbrıs insanının zaaflarını güldürünün uzak açısından bakarak yorumlayıp izleyiciye yansıtır. En ciddi ve trajik durumları bile uzak açıdan yansıtan oyun, izleyenleri güldürmekten ziyade tebessüm, buruk bir tebessüm ettirmeyi başarır. Yaşar Ersoy'un reji ve dramaturgisi ile sahnelenen oyun, günümüz insanıyla buluşturulur.

Oyunda yansıyan traji-komik insan halleri, Kıbrıs Türk insanının halleriyle buluşturulur.

Oyundaki "Aksırık" öyküsü sınıf atlamaya çalışan küçük burjuvaların zavallılığını, "Mürebbiye" öyküsü haksızlığa karşı boyun eğen çaresiz insanları, "Boğulan Adam" öyküsü aç kalan insanın para kazanmak için canını nasıl risk edebileceğini, "Biçare Kadın" öyküsü hakkını almak için verilen mücadeleyi, "Sevgili Doktor" öyküsü acı çeken insanın çaresizliğini, "Doğum Günü Hediyesi" öyküsü ise feodal cinsel ilişkiler düzeninin trajikomik hallerini yansıtır. Yansıyan bu traji-komik insan halleri, Kıbrıs Türk insanının halleriyle buluşturulur. LBT bu buluşturmayı yaparken, her zaman ki gibi, izleyicinin düşünce kalıplarını kırarak, kimi konu ve durumları yeniden düşünmeye çalışarak, alışkanlıklardan ötürü görülmez olan zaafları izleyenlerin gözüne sokmak için acıtıcı bir buruk gülümseyiş yöntemiyle yapar. Oyun, yüzeydeki güldürücülüğünün altında yatan yaşamın başedilmez zorluklarını Çehov'un duyarlılığıyla ele alırken LBT'nin mizah darbeleriyle de güncel bir boyut kazanır.

İnsan hallerinin zaaflarını buruk bir gülümseyişle yansıtan "Sevgili Doktor" oyunu izleyenler tarafından beğenilir ve kapalı gişe oynar.

LBT, "Sevgili Doktor" oyununu 27 Nisan 1999'da Atatürk Kültür Merkezi'nde Kosovalı göçmenler yararına da sunar. Her zaman sosyal sorumluluk anlayışıyla hareket eden LBT, Kosova'dan göç eden ve çok zor durumda olan göçmenlere destek olmak için Başbakan Derviş Eroğlu ve eşinin de katkılarıyla düzenlenen tiyatro gecesinde elde edilen geliri Kosovalı göçmenlere bağışlar.

LBT'nin ilgi gören "Sevgili Doktor" oyunu 1999-2000 döneminde de izleyiciye sunulur.

Sevgili Doktor

Yazan
Anton Çehov

Uyarlayan
Neil Simon

Yönetmen
Yaşar Ersoy

Dekor
Osman Alkaş

Işık- Efekt
Fırat Eseri

Oynayanlar
Osman Alkaş
Erol Refikoğlu
Yaşar Ersoy
Işın Refikoğlu
Kıymet Karabiber
Döndü Özata
Asu Demircioğlu
Barış Refikoğlu
Hakan Elmasoğlu

Hakan Elmasoğlu ve Barış Refikoğlu "Sevgili Doktor" oyununda...

Asu Demircioğlu, Erol Refikoğlu, Işın Cem ve Yaşar Ersoy "Sevgili Doktor" oyununda...

Barış Refikoğlu, Işın Cem ve Yaşar Ersoy "Sevgili Doktor" oyununda...

Kıymet Karabiber, Hakan Elmasoğlu ve Osman Alkaş "Sevgili Doktor" oyununda...

Asu Demircioğlu ve Döndü Özata "Sevgili Doktor" oyununda...

Hakan Elmasoğlu ve Osman Alkaş "Sevgili Doktor" oyununda...

"Sevgili Doktor" oyununun ekibi...

Kültür Sanat Kurultayı Ve Tiyatro

Kıbrıs Türk toplumunun kültür sanat sorunlarını görüşmek, tartışmak ve çözüm getirmek için demokratik kültür sanat örgütleri ve sanatçılar, yazarlar demokratik bir katılımla "Kültür Sanat Kurultayı"nın yapılmasını yıllarca önerirler. Yapılacak Kurultay'da da alınacak kararlar doğrultusunda bir kültür sanat politikasının belirlenmesini talep ederler. Ancak uzun zaman Hükümetler bu konuya ölümcül bir ilgisizlik gösterirler.

İlk kez 1983 yılında Eğitim ve Kültür Bakanı Ahmet Atamsoy'un döneminde "Kültür Sanat Danışma Toplantıları" düzenlenir. Bu toplantılara en geniş anlamda kültür sanat örgütleri temsilcileri ve sanatçılar katılır. Bir "Kültür Sanat Kurultayı"na hazırlık niteliğinde yapıldığı ifade edilen "1983 Kültür Sanat Danışma Toplantıları" Kıbrıs Türk kültür sanat çevrelerinde heyecan yaratır... Alınan kararlar ise hükümete sunulur.

Devletin ikinci kez kültür sanatla ilgilenmesi 1986 yılında 2. Beş Yıllık Kalkınma Planları çerçevesinde gerçekleştirilen "İhtisas Komisyonu" çalışmalarında olur. Bu çalışma da zamanın Turizm ve Kültür Bakanı İsmail Bozkurt'un döneminde yapılır.

Ancak özlemi duyulan ve yasal bir zeminde yapılması talep edilen "I. Kültür Sanat Kurultayı" 2-6 Mart 1998 yılında gerçekleşir.

Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Bakanı Günay Caymaz ve Kültür Dairesi Müdürü İnanç Öney'in döneminde "1. Kültür Sanat Kurultayı" en geniş katılımla ve demokratik bir şekilde yapılır. Kurultay'ın Genel Sekreterliğini de Tuncer Bağışkan yapar.

Kurultay'ın amacını ise ilgili bakanlık şöyle saptar: ***"Kültür sanatın geçmişten günümüze durum değerlendirmesini yapmak, hangi noktada bulunduğumuzu belirlemek, alınan kararları Resmi Gazete'de yayımlamak suretiyle kalıcılığını sağlamak, böylelikle de kültür sanatın gelişmesine yönelik plan-programların hazırlanmasını sağlamak"***

Kurultay Tüzüğü çerçevesinde doğal üye 50 kişi, seçim veya görevlendirmeyle 346 kişi ve çağrılı 8 kişi olmak üzere Kurultay'a toplam 478 kişi katılır.

Yine Kurultay Tüzüğü gereğince 13 Alt Kurul'un oluşturulması ve Kurultay Genel Kurulu'ndan önce raporlarını hazırlamaları öngörülür. Bu Alt Kurul'lardan ancak 12'si oluşturulabilir ve çalışır... "Üniversitelerde Kültür Sanat Eğitimi" adlı Alt Kurul, üniversitelerin çok yoğun imtihan döneminde olması neden gösterilerek oluşturulamaz ve çalışma yapamaz...

Oluşturulan ve çalışma yapıp rapor hazırlayan Alt Kurul'lar şunlardır:

1- Tiyatro Alt Kurulu
2- Müzik Alt Kurulu
3- Plastik Sanatlar Alt Kurulu
   - Resim İhtisas Komisyonu
   - Fotoğraf İhtisas Komisyonu
   - Heykel İhtisas Komisyonu
   - Karikatür İhtisas Komisyonu
   - Mimarlık İhtisas Komisyonu
   - Süsleme Sanatları İhtisas Komisyonu
   - Seramik İhtisas Komisyonu
   - Tekstil ve Moda Hareketleri İhtisas Komisyonu
4- Eski Eserler ve Mimari Alt Kurulu
   - Arkeoloji, Eski Eserler ve Müzecilik İhtisas Komisyonu
   - Eski Eserler, Şehircilik ve Mimarlık İhtisas Komisyonu
5- Folklor ve Etnoğrafya Alt Kurulu
6- Tarih ve Sanat Tarihi Alt Kurulu
7- Dil ve Edebiyat Alt Kurulu
8- Kütüphaneler Alt Kurulu
9- Arşiv Alt Kurulu
10- Basın, Yayın ve Görsel Medya Alt Kurulu
11- İlk ve Genel Ortaöğretimde Kültür Sanat Eğitimi Alt Kurulu
12- Kültür Sanata Yönelik Yasal Mevzuatı Saptama Alt Kurulu

Alt Kurul'ların hazırladığı raporlar Kurultay Genel Kurulu'ndan önce Kurultay üyelerinin tümüne incelemeleri için verilir. Kurultay Genel Kurulu'nda yapılan tartışmalar sonucunda ise Alt Kurul'ların raporları üyelerin onayına sunulur.

Onaylanan Alt Kurul Raporları ve Kurultay'da yapılan konuşmaların tümü Resmi Gazetede ve Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nın yayımladığı **"I. Kültür Sanat Kurultayı Oluşum, Tutanak, Rapor ve Kararları"** adlı kitapta yer alır.

Tiyatro Alt Kurulu Raporu Kurultaya Damgasını Vurur

LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'un başkanlığında Tiyatro Alt Kurulu, yaptığı yoğun çalışma sonunda Kıbrıs Türk toplumunun geçmişten günümüze durum değerlendirmesini, hangi noktada bulunduğunu, sorunları, çözüm önerilerini ve kararlarını içeren rapor çalışmalarını yürütür. Tiyatro Alt Kurulu oybirliğiyle yapılan değerlendirmeler ışığında "Raporu" hazırlama görevini Tiyatro Alt Kurulu Başkanı Yaşar Ersoy'a verir.

Yaşar Ersoy'un hazırladığı "Rapor" Tiyatro Alt Kurulu'nda görüşülür ve oybirliği ile kabul edilerek I. Kültür Sanat Kurultayı Genel Kurulu'na sunulmak üzere Kurultay Genel Sekreteri Tuncer Bağışkan'a verilir.

Tiyatro Alt Kurulu'nun raporunda özellikle Kıbrıs Türk toplumunun yaşadığı sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel alabora vurgulanır... Toplumun kültürel bir erozyon içinde kimliksizleşme sürecinde olduğu, her çeşit kirlenmenin yaşadığı, her türlü üretiminin durmak üzere olduğu ve bunun da toplumun yok oluşunu hazırladığını belirtir... Gençlerin işsiz kaldığı, göç ettiği, ailelerin dağıldığı, intiharların, tecavüzlerin, hırsızlığın arttığı belirtilen raporda kültür üreten toplumların varolabileceği de vurgulanır.

Geniş kapsamlı hazırlanan raporda sanatın evrensel disiplinleri ve normları çerçevesinde; İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin ve Anayasa'nın Devlete verdiği görevler ışığında "Özerk Kültür Sanat Kurumu" ve "Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu"nun oluşturulması talep edilir.

Özerk'liğin ne olduğu, ne olmadığı; özerklik anlayışı ve uygulamasının nasıl olduğu anlatılan raporda demokrasilerde sanat ve bilim alanlarının özerk yapılandırıldığı belirtilir.

Tiyatro Alt Kurulu'nun raporu resmi çevreler tarafından memnuniyetsizlikle karşılanırken kültür sanat çevreleri tarafından da beğeniyle karşılanır. Özellikle önerilen "Özerk Yapılanma" tüm Alt Kurullar tarafından desteklenir.

Tarihe kaydetmek amacıyla Tiyatro Alt Kurulu'nda yer alan üyeler şöyledir:

Yaşar Ersoy (Başkan), Alparslan Uzun (Başkan Yardımcısı), Işın Cem (Sekreter), Deniz Çakır (Sekreter), Osman Alkaş (üye), Erol Refikoğlu (üye), Kemal Tunç (üye), Perihan Toygan (üye), Kıymet Karabiber (üye), Ayla Haşmet (üye), Hakan Elmasoğlu (üye), Özgür Oktay (üye), Yücel Köseoğlu (üye), Barış Refikoğlu (üye), Mehmet Ertuğ (üye), Derman Atik (üye), Çetin Özen (üye), Mehmet Ulubatlı (üye), Bekir Kara (üye), Mehmet Mert (üye), Asu Demircioğlu (üye).

Cumhurbaşkanı Denktaş "Tiyatro Alt Kurulu Raporu"nun Geri Çekilmesini İster

Büyük beklentiler, umutlar, heyecanlarla çalışan Alt Kurullar raporlarını hazırlayıp Kurultay Genel Kurulu'na sunmak üzere, 3 Mart 1998'de sabah saat 10.00'da Atatürk Kültür Merkezi'nde (AKM) yapılacak Kurultay Açılışı'nı beklerler.

Başbakan Derviş Eroğlu, Eğitim ve Kültür Bakanı Günay Caymaz, T.C. Lefkoşa Büyükelçisi Ertuğrul Apakan, Meclis Başkanı Hakkı Atun, bazı bakanlar, milletvekilleri, 478 Kurultay üyesi, konuklar ve basın mensupları "I. Kültür Sanat Kurultayı" açılışı için AKM önünde beklerler. Ancak bu bekleyiş sırasında özellikle resmi protokol çerçevesinde bir huzursuzluk yaşanır. Herkes ne ol-

duğunu merak etmeye başladığı an, Eğitim ve Kültür Bakanı Günay Caymaz ve Kültür Dairesi Müdürü İnanç Öney, Tiyatro Alt Kurul Başkanı Yaşar Ersoy'la görüşmek ister.

Bakan Günay Caymaz ve Müdür İnanç Öney, Yaşar Ersoy'dan Tiyatro Alt Kurul Raporu'nu geri çekmesini veya bazı bölümleri çıkartmasını aksi taktirde Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın "I. Kültür Sanat Kurultayı"na katılmayacağını ve Kurultay açılış saatinde de bir basın toplantısı düzenleyip protesto edeceğini belirtirler.

Bunun üzerine Yaşar Ersoy, Tiyatro Alt Kurulu'nun raporunu geri çekmenin veya bazı bölümleri çıkarmanın söz konusu olmayacağını, Kurultayların farklı görüş ve düşüncelerin tartışılabileceği ve görüşülebileceği demokratik platformlar olduğunu belirtir... Raporun Tiyatro Alt Kurulu'nda oybirliği ile kabul edildiğini de vurgulayan Yaşar Ersoy, konuyu Tiyatro Alt Kurul üyeleri ve Kurultay Genel Sekreteri Tuncer Bağışkan ile de görüşerek "Raporu" geri çekme ya da bazı bölümleri çıkartmanın söz konusu olamayacağını belirtirler... Ayrıca, Kurultayın demokratik yapısının, özünün ve ruhunun bozulmaması istenirse böyle antidemokratik yaklaşımlara da fırsat verilmemesi gerektiğinin altını çizerler.

Tiyatro Alt Kurulu'nun tutarlı ve kararlı tutumu sonucu ne "Rapor" geri çekilir ne de bazı bölümleri çıkartılır.

Bunun üzerine, planlanan bir şekilde ve saatte ama gergin ve tedirgin bir ortamda Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın boykotu ile "I. Kültür Sanat Kurultayı" açılışı yapılır. Aynı saatte Cumhurbaşkanı Denktaş ise Cumhurbaşkanlığı'nda bir basın toplantısı yapar ve Tiyatro Alt Kurul Raporu'nu neden göstererek "1. Kültür Sanat Kurultayı"ına katılmayacağını belirtir ve durumu protesto eder.

Cumhurbaşkanı Denktaş Tiyatro Alt Kurulu Raporu'na Ateş Püskürür

I. Kültür Sanat Kurultayı'nda Tiyatro Alt Kurulu'nun sunduğu raporu beğenmeyen ve bu yüzden Kurultay'a katılmayıp basın toplantısı düzenleyen Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, Tiyatro Alt Kurul Raporu'na ateş püskürür.

4 Mart 1998 tarihli gazeteler ***"Denktaş Kurultayı Boykot Etti", "Denktaş Keyifleri Bozdu", "Kurultayda Tatsız Açılış"*** başlıklarıyla olayı duyururlar. Tarihe belge bırakmak amacıyla 4 Mart 1998 tarihli Yenidüzen haberi aynen şöyle duyurur:

"Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, yine gündeme farklı bir olayla gelmeyi başardı. Ülkemizde ilk kez düzenlenen 1. Kültür Sanat Kurultayı da Cumhurbaşkanı Denktaş'ın gazabına uğradı. Denktaş, Tiyatro Alt Kurulu Raporu'nu protesto ederek açılış törenine katılmadı ve Kurultaya gölge düşürdü. Ülkemizdeki gerçekleri ortaya koyan raporu 'anlamsız ve tatsız' olarak değerlendiren Denktaş, 'TÖRENE GİTSEM ORTALIK KARIŞACAKTI, GİTMEMEYİ TERCİH ETTİM...' şeklinde konuştu. Cumhurbaşkanı'nın gereksiz ve oyunbozancı çıkışı huzurları bozdu. Gerçekleri duymaya tahammül edemeyen Cumhurbaşkanı'nın bu çıkışı tepkiyle karşılandı.

Denktaş'ın Çıkışı

Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, Kıbrıs Türkü'nün bütün olumsuzluklara rağmen, en iyi dönemini yaşadığını, siyasi açıdan en sağlam zemine geldiğini iddia etti... ve 'Türkiye'ye, KKTC'ye dokunan bana dokunur' diyecek kadar kendini ortaya koyar. Bir devlet yaratmış olan halkın öğüneceği çok şey vardır diye ko-

KTÖS'den Denktaş'a kınama

KTÖS olarak bizler Tiyatro Alt Kurulu'nun Kurultaya sunduğu raporun bir zenginlik olduğuna inanıyoruz. Ayrıca bu raporun içeriğinde öne çıkan temel yaklaşımlara

Tiyatro Alt Kurulu:
"Bütün sorunların altında kültür sorunu yatıyor"

Tiyarto Alt Kurulu Raporu

Gerçekleri duymaya tahammül edemeyen Cumhurbaşkanı Denktaş, 1'ni Kültür Sanat Kurultayı'nda tiyatro alt kurulunun raporuna bahane ederek kurultaya katılmadı

Denktaş keyifleri bozdu

Kurultaya gölge düşürdü

İkemizde ilk kez düzenlenen 1'nci Kültür Sanat Kurultayı da Cumhurbaşkanı Denktaş'ın gazabına uğradı. Denktaş, tiyatro alt kurulu raporunu protesto ederek açılış törenine katılmadı ve kurultaya gölge düşürdü. Ülkemizdeki gerçekleri ortaya koyan raporu "anlamsız ve tatsız" olarak değerlendiren Denktaş, "törene gitsem ortalık karışacaktı, gitmemeyi tercih ettim..." şeklinde konuştu. Cumhurbaşkanı'nın gereksiz ve "oyunbozancı" çıkışı huzurları bozdu.

K.T. Karikatürcüler Derneği yönetim kurulu, düşünce söz ve anlatım özgürlüklerine yapılan saldırıların esas amacını yorumladı:

"Denktaş, Guello bir toplum yönetme arzusu içerisinde"

K.T. Karikatürcüler Derneği yönetim kurulu, düşünce söz ve anlatımı özgürlüklerine yapılan saldırıların esas amacını yorumladı. Yayınlanan bildiride şu görüşlere yer verildi: "Kültür Bakanlığı tarafından K.T.Sanatçılarımızın geniş ölçümüyle gerçekleştirilmekte olan, I. Kültür-Sanat Kurultayı çerçevesinde yayımlanan Tiyatro Alt Kurulu raporlarındaki kuş ve düşüncelere saldırılmasını büyük bir üzüntüyle karşılamış bulunuyoruz.

Yönetim Kurulumuz, Sn. Denktaş'ın, K.T. basınında yer alan açıklamalarını öğrendiği zaman, böylesi bir olayın 1990 yılında, Sn. Denktaş tarafından, K.T. Karikatürcüler Derneği'nin düzenlediği "Beyaz Rus Ressamları Sergisi"nde gerçekleştirildiğini hatırlamış bulunmaktadır.

Dün, Avrupa gazetesi sahibi ve yazarlarının görüş ve düşüncelerini, bugün Tiyatro sanatçılarının görüş ve düşüncelerini susturmak istemesinin, anlayışa ters düştüğünü vurgulamak ister.

Düşünce, söz ve anlatım özgürlüğü, toplumları ve toplumların en önünde yürüyen sanatçıları diğer canlılardan üstün kılan en önemli özelliklerin başında gelmektedir. K.T. Toplumundaki sanat ve sanatçımızın, daha da önemlisi toplumumuzun tüm bireylerinin anlayış ve davranışlarının, Sn. Denktaş tarafından tek-tip düşünce anlayışı içerisine konmak istenmesini, "Guello" bir toplum yönetme arzusu taşıdığını belirtmek ister.

nuşan Rauf Denktaş, 'Sanatkara en çok değer verilen zamanda yaşıyoruz' dedi.

Dün sabah yapılan 1. Kültür Sanat Kurultayı açılış törenine katılmama nedeninin sorulması üzerine bir açıklama yapan Denktaş, kurultay öncesinde 'anlamsız, tatsız raporların' eline geçtiğini, törene gidip de bu raporların üzerinde durulması halinde 'ortalığın karışacağını' düşündüğü için törene gitmemeyi tercih ettiğini söyledi.

Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Bakanı'na durumu izah ettiğini ve onun da rapordan üzüntü duyduğunu belirttiğini kaydeden Rauf Denktaş, 'Herşeyi kara gözlükler takarak görmek ihtiyacı duyup, her çirkin olayı genelleştirmekle devleti ve hükümeti küçümsemenin, bazı insanlarda tedavisi mümkün olmayan bir hastalık haline geldiğini' ifade etti.

Bu yaklaşımların Kıbrıs Türk insanının moralini çökertmeye yönelik olduğunu kaydeden Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, 'Mukavemetçi insanımız sağlamdır, dipdiri ayakta durup davasını yürütmektedir; ancak Rum tarafına bu kapkara bir resim çizmek suretiyle, bilerek veya bilmeyerek biraz daha beklersek Türkler çökecek intibaını vermektedirler' dedi.

Güzel niyetlerle hazırlanmış bir kültür faaliyetine söz konusu raporla girenler olduğunu bu sabah öğrendiğini tekrarlayan Rauf Denktaş 'bu beni çok üzdü'. Her makam güzel sanatları desteklemek için elinden geleni yapmaktadır. Bu kadar herşeyi ters gören bir yaklaşım ilk defa görüyorum' diye konuştu."

Tiyatro Alt Kurulu Raporuna Tepki Gösteren Cumhurbaşkanı Denktaş'a Tepkiler

I'inci Kültür Sanat Kurultayı'nda Tiyatro Alt Kurulu'nun hazırladığı rapora tepki gösteren ve Kurultaya katılmayıp basın toplantısı yapan Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'a çeşitli örgütlerden eleştiri yöneltilir.

Herşeyi kara gözlükler takarak görmek ihtiyacı duyup, her çirkin olayı genelleştirmekle devleti ve hükümeti küçümsemek, bazı insanlarda tedavisi mümkün olmayan bir hastalık haline geldi.

Rauf Denktaş 3.3.1998

Toplumcu Kurtuluş Partisi Genel Başkanı Mustfa Akıncı, Tiyatro Alt Kurulu'nun, yaptığı açıklamalarla aynayı toplumun yüzüne çevirdiğini vurguladığı açıklamasında, aynaya yansıyan görüntüden Cumhurbaşkanı'nın rahatsız olduğunu vurgular ve şöyle devam eder:

"Hatta rapor dolayısıyla Kurultay'a katılmadığını açıklamıştır. Rapora yansıyan gerçeklerden rahatsız olsa, düzelmesi yönünde çaba harcayacağından mutlu olurduk. Ne var ki, rahatsızlığı bu gerçeklerin varlığından değil, gerçeklerin ifade edilmiş olmasından kaynaklanıyor.

Bundan dolayı da raporu hazırlayanlara öfke duyuyor. Sayın Cumhurbaşkanı, bir kez daha, ne kadar acı olursa olsun var olan gerçeklerle değil, gerçekleri dile getirenlerle uğraşıyor.

Kültür Sanat Kurultayı'nı protesto eden Denktaş'a tepkiler büyüyor

"Kurultayın yapısını zedeledi"

- Tiyatro Alt kurulu "Sanatçı ve aydınlar olarak toplumun sorunlarını görmemezlikten gelemezdik"
- Çağ-Sen "Toplum benden olanlar ve olmayanlar diye bölünmeye çalışılıyor"

Sanatçılardan Denktaş'a anlamlı mesaj

Akıncı: "Kültürel Kalkınma Olmadan Hiçbir Kalkınma Olmaz"

- TKP Genel Başkanı Mustafa Akıncı, Tiyatro Alt Kurulu'nun hazırladığı raporu beğenmediği için 1. Kültür-Sanat Kurultayı'na katılmayan Cumhurbaşkanı Denktaş'ın, gerçeklerle değil,

CTP Milletvekili Ahmet Derya, I. Kültür Sanat Kurultayı Tiyatro Alt Kurulu raporuna "tepki gösteren" Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ı sert bir dille eleştirdi.

"Farklı görüşlere tahammülsüz"

I. Kültür Sanat Kurultayı Yapıldı

DENKTAŞ KURULTAYI BOYKOT ETTİ

Ülkede ilk kez düzenlenen I. Kültür Sanat Kurultayı Denktaş'ın Gazabına uğradı. Tiyatro Alt Kurulu raporunu protesto ederek kurultayı boykot eden Denktaş "Törene gitsem ortalık karışacaktı, gitmemeyi tercih ettim" dedi.

KTMMOB'DEN DENKTAŞ'A ELEŞTİRİ:

"BAŞKA KESİMLERİN DE GÖRÜŞ ÜRETME HAKKI VAR"

2000'ye 2 kala hala bu tutumla toplumumuz yeni bir yüzyıla çağdaş bir yapı ile ulaşamaz ve ne yazık ki, şimdiki raporda belirtilenlerden daha kötü durumlarla yaşamak zorunda kalabilir.

Sayın Cumhurbaşkanı'nı ülkenin gerçeklerini görmeye ve düzelmesi yönünde çaba harcamaya davet ederiz."

Cumhurbaşkanı'na bir tepki de Cumhuriyetçi Türk Partisi (CTP)'den gelir. CTP adına milletvekili Ahmet Derya yaptığı açıklamada, Cumhurbaşkanı Dentaş'ın tavrının, devletin en üst kademesinde çok seslilik ve demokratik katılımcılığın yeterince özümsenmediğini gösterdiğini ifade eder. Denktaş'ın kendi bakış açısı dışındaki görüşlere saldırı içinde olduğunu kaydeden Ahmet Derya, bunun, toplumsal çok seslilik ve demokratik yaşamın önüne engel koyma olduğunu vurgulayarak Rauf Denktaş'ı eleştirir.

Cumhurbaşkanı Denktaş'ın Kurultayın açılışına gitmesi halinde yapacağı konuşmayla ortalığın karışacağını belirtmesi, bu konuda hoşgörüsüzlük ve farklı görüşlere tahammülsüzlüğünü ortaya koyduğunu belirten Ahmet Derya, sanatçılara, aydınlara da baskı uygulanmaya çalışıldığını vurgular. Ahmet Derya açıklamasında, Tiyatro Alt Kurul üyelerinin gösterdiği tutarlı ve kararlı tutumun da toplumsal gelecek açısından umut verici olduğunu belirtir.

Kıbrıs Türk Karikatürcüler Derneği Yönetim Kurulu da yaptığı açıklamada tiyatro sanatçılarının görüş ve düşüncelerini susturmak isteyen zihniyeti eleştirerek, Cumhurbaşkanı Denktaş'ın kendine uygun tek tip düşünce biçiminde olan ***"Guello"*** bir toplum oluşturmaya çalıştığını vurgular.

Kıbrıs Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (KTMMOB) Başkanı Kadri Fellahoğlu ise yaptığı açıklamada, Cumhurbaşkanı Denktaş'ı eleştirerek, başka kesimlerin de görüş üretip değerlendirme yapma ve bunları ortaya koyma hakkı olduğunu belirtir.

Kıbrıs Türk Öğretmenler Sendikası (KTÖS) da Tiyatro Alt Kurulu Raporu'na karşı Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın dayatmacı tutumunu eleştirir. KTÖS Yürütme Kurulu adına yapılan açıklamada, Tiyatro Alt Kurulu'nun Kurultay'a sunduğu raporun bir zenginlik olduğu belirtilerek, bu raporun içeriğinde öne çıkan temel yaklaşımlara da KTÖS olarak katıldıkları vurgulanır.

Ali Baturay, Hasan Kahvecioğlu, Şener Levent gibi köşe yazarları da köşelerinde Cumhurbaşkanı Denktaş'ı farklı görüşlere tahammülsüz davranışı nedeniyle eleştirirler.

Denktaş'ı Kızdıran Raporda Neler Var ?

Tiyatro Alt Kurulu'nun Kurultay delegelerine ve basına dağıttığı raporu, Cumhurbaşkanı Denktaş, düzenlediği basın toplantısında basın mensuplarına açıklar.Rapor özetle şöyledir:

"Kıbrıs Türk insanı bugüne değin tanığı olmadığı bir kültürel ve sosyo-ekonomik alaborayı yaşıyor.

Toplum kültürel bir kimliksizleşme ve sosyo-ekonomik çöküntünün vakumunda kol ve gövdesinin çekildiğini duyumsuyor;değer yargıları yerinden oynuyor. Toplum kültürel kimliğine yabancılaşıyor ve hızlı bir erozyonu yaşıyor... Kolay ve yoz olanın alkışlandığı; gerçeği aramak yerine, yalanın, gözboyamacılığın yeğlendiği bir dönemde eğitimin giderek düzeysizleştirildiği, kültürsüzlüğün yüceltildiği, niteliğin değil niceliğin önemsendiği bir dönemde; gazino şarkıcılarıyla gerçek sanatçıların bir tutulduğu, sanatın ucuzlaştırıldığı, sanat emeğinin yok sayıldığı, telif hakkının olmadığı, sapla samanın karıştırıldığı bir dönemde; gençlerin işsiz kaldığı, göç ettiği, ailelerin dağıldığı, intiharların, tecavüzlerin arttığı bir dönemde; yangınların ve her çeşit kirlenmenin yaşandığı, her türlü üretimin durmak üzere olduğu bir dönemde; KKTC'de I. Kültür Sanat Kurultayı'nı yapıyoruz."

Rapor'un bu giriş kısmından sonra kültür sanat sorunlarının çözüm önerileri ve özerklik talepleri kapsamlı bir şekilde belirtilir.

Sanatçılardan Cumhurbaşkanı Denktaş'a Anlamlı Mesaj

I'inci Kültür Sanat Kurultayı 3 Mart 1998'de Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın Tiyatro Alt Kurulu Raporu'na tepki ve Cumhurbaşkanı'na gelen tepkiler üzerine gergin başlar. Ancak 4 gün süren Kurultay çalışmaları gayet verimli bir şekilde tamamlanır. Kurultay'ın son gününde (6 Mart 1998) 12 Alt Kurul'un hazırladığı raporlar Genel Kurulun onayına sunulur.

Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın Kurultayı boykot etmesine neden olan Tiyatro Alt Kurulu'nun raporu, 478 üyenin bulunduğu Genel Kurul'da sadece bir red oyuna karşı ezici bir çoğunlukla onaylanır.

Kurultay Genel Kurulu'nun, Tiyatro Alt Kurulu'nun raporunu onaylamasını 7 Mart 1998 tarihli gazeteler ***"Sanatçılardan Denktaş'a Anlamlı Mesaj"*** şeklinde duyururlar.

12 Alt Kurulun onaylanan tüm raporlarında **"Özerk Kültür Sanat Kurumu"** oluşturulması da istenir.

Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Bakanı Günay Caymaz'ın yaptığı konuşmayla tamamlanan I. Kültür Sanat Kurultayı'nda alınan kararları takip edip hayata geçirilmesini sağlamak için Alt Kurul Başkanlarının katılımı ile Danışma Kurulu bünyesinde bir izleme Kurulu da oybirliğiyle oluşturulur.

Ancak Kurultay tamamlandıktan sonra Kurultayda alınan ve Resmi Gazete'de yayımlanan kararların hiçbiri Hükümetler tarafından hayata geçirilmez... Tozlu raflarda unutulmaya terkedilir.

II. Ve III. Kültür Sanat Kurultayları Ve Boykot

1. Kültür Sanat Kurultayı'nda onaylanan raporların ve alınan kararların Resmi Gazetede yayımlanması üzerine kültür sanat çevreleri heyecanlı ve umutlu bir bekleyişe girer. Bu raporlar ve kararlar çerçevesinde Hükümetin ve Devletin özerk ve özgür bir kültür sanat politikası oluşturması ve bunun bir yasayla yapılandırılması beklenir. Ancak I. Kültür Sanat Kurultayı'ndan sonra bütün raporlar ve kararlar tozlu raflara atılır. Yönetenlerin kültür sanat alanına ilgisizliği, zaman zaman müdahaleci yaklaşımları aynı anlayışla devam eder. Siyasetin ve bürokrasinin müdahale alanında tutulan kültür sanat alanında hiçbir iyileşmeye gidilmez.

Kültür sanat çevreleri bu anlayış karşısında bir kez daha hayal kırıklığı yaşar.

Kültür Sanat Kurultayı Tüzüğü, Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na 3 yılda bir Kurultay düzenleme görevi verir. Bu görevi sadece bir **"memur"** anlayışıyla algılayan Bakanlık, 1. Kültür Sanat Kurultayı'nda alınan hiç bir kararı hayata geçirmemesine ve bir iyileştirme yapmamasına rağmen 21-25 Mayıs 2001 tarihinde **"II. Kültür Sanat Kurultayı"**nı düzenler. II. Kurultayda da yine aynı şekilde Alt Kurul'lar oluşturulur ve raporlar hazırlanır.

Tiyatro Alt Kurulu ise, I. Kültür Sanat Kurultayı'na sunduğu ve onaylattığı raporuna bir giriş yazısı ekleyerek aynı şekilde II. Kurultay'a da sunar. Giriş yazısında şu görüşlere yer verilir:

"KKTC'de II. Kültür Sanat Kurultayı yapılıyor. Ancak, 3-6 Mart 1998 tarihinde gerçekleştirilen I. Kültür Sanat Kurultayı'nda ve Tiyatro Alt Kurulu'nda onaylanan raporda saptanan sorunlar ve bu sorunların çözümü için yapılan öneriler, alınan kararlar hayata geçirilmemiştir.

I. Kurultay sonrası "Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu Yasası" ve "Özerk Sanat Kurumu Yasası"nın hazırlanması için sanatçıların yürüttüğü çalışmaların önü çeşitli bürokratik ve siyasi engellerle tıkanmıştır. Hükümetler ne yazık ki, üstlerine düşen görevleri yapmamışlardır.

Kısacası hem Tiyatro Alt Kurulu raporunda oybirliği ile, hem de I. Kurultay Genel Kurulu'nda

bir red oyuna karşı ezici oy çokluğu ile alınan kararların hayata geçirilmemesi Kıbrıs Türk Kültür ve Sanatının ve Tiyatro yaşamının daha da artan sorunlarla boğuşmasına neden olmuştur, olmaktadır.

Bu yüzden I. Kültür Sanat Kurultayı'nda hazırlanan ve onaylanıp kabul edilen Tiyatro Alt Kurul Raporu'na üç yıl içinde artan sorunlarımızı ve çözüm önerilerimizi de ekleyerek aynen II. Kültür Sanat Kurultayı'na sunuyoruz.

(...) Bu kez alınacak kararların hayata geçirilmesi yönünde somut adımlar atılması gereğini vurgularız.

Kültür Sanat alanına yeni ufuklar açmak zorundayız. Aksi halde kendi kendimizin, kendi tarihimizin, günümüzün, dünümüzün ve geleceğimizin sahibi, koruyucusu, iyileştiricisi ve zenginleştiricisi olamazsak bu topraklarda yaşama ve varolma hakkını kaybederiz. Bugün Kıbrıs Türk toplumunun sorunu Hamlet'in sorunudur: "TO BE OR NOT TO BE!"

Tiyatro Alt Kurulu'nun raporu II. Kültür Sanat Kurultayı'nda da onaylanır ve diğer Alt Kurul raporları ve kararlarıyla birlikte tıpkı I. Kurultay sonrasında olduğu gibi arşivlerin tozlu raflarına konulur. Böylece Tüzük gereği yerine getirilerek "mış" gibi bir Kurultay daha yapılmış olur... Ta ki yine tüzük gereği hatırlanana kadar...

Ve 2006 yılında ilgili Bakanlık üçüncü kez tüzük gereğini rötarlı da olsa hatırlar ve III. Kültür Sanat Kurultayı'nı 3-7 Nisan 2006 tarihinde AKM'de düzenler.

Ancak, sanatçılar Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nın düzenlediği III. Kültür Sanat Kurultayı'na bundan önce düzenlenen Kurultay'larda alınan kararların hayata geçirilmemesini protesto amacıyla katılmayacaklarını açıklarlar.

54 sanatçı ve kültür insanının imzasıyla yayımlanan bildiride şu ifadeler yer alır:

"Bakanlığın kültür sanata duyarsızlığı sürerken, daha önce alınan Kültür Sanat Kurultay kararları raflarda beklerken, Kültür Sanat Kurumları (Kültür Dairesi, Devlet Tiyatrosu, Devlet Senfoni Orkestrası ve Korosu, Atatürk Kültür Merkezi vs.) bitkisel hayatta tutulurken 2006 Nisan ayında yapılması planlanan III. Kültür Sanat Kurultayı bir şovdan öteye anlam taşımamaktadır.

Hükümet Programında, tüm bu sorunlara 2006 yılında çözüm ya da bir iyileştirme getirileceğine dair ciddi anlamda bir ışık da görülmemektedir.

Bu durumda 'yasa ve tüzük gereğidir' diye Kültür Sanat Kurultayı düzenlemek zaman, enerji ve para tüketmek anlamına gelmektedir. III. Kültür Sanat Kurultayı'nda alınacak olan kararların da tozlu raflarda bekleyecekleri, 2006 Bütçe Yasası'nda kültür sanata ayrılan binde üç paydan ve duyarsızlıktan anlaşılmaktadır.

Anayasa'nın Devlete verdiği görevlere rağmen AB normlarına uymayan bir yapıda kültür sanata ve sanatçılara yönelik olumsuz, duyarsız uygulamalar sürerken kültür-sanat emekçilerine çağrı yaparak III. Kültür Sanat Kurultayı'nı düzenlemeye çalışmak samimiyetle bağdaşmamaktadır.

Bu nedenle aşağıda adı, ünvanı ve imzası bulunan biz profesyonel ve amatör görsel, yazın, sahne, müzik sanatçıları ve kültür insanları olarak I. ve II. Kültür Sanat Kurultayı'nda alınan ka-

rarlar uygulanmadan, III. Kültür Sanat Kurultayı'na katılmayı uygun görmediğimizi kamuoyuna duyururuz.

Ayrıca bu düşünce ve tutuma katılmak isteyen profesyonel ve amatör sanatçılara, kültür insanlarına konuyla ilgili hazırlanan bildirinin Galeri Kültür ve Işık Kitabevi'nde imzaya açıldığını kamuoyuna duyururuz."

SANATÇILAR DA İSYAN ETTİ

Sanatçılar kurultaya katılmayacak

Sanatçılar, Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nın düzenleyeceği 3. Kültür Sanat Kurultayı'na bundan önce düzenlenen kurultaylarda alınan kararların hayata geçirilmemesini protesto amacıyla katılmayacaklarını açıkladılar

Sanatçılardan hükümete isyan

Sanatçılardan 'Kurultaya' tepki!

Bu bildirinin altına imza atan sanatçılar:

Yaşar Ersoy(tiyatro sanatçısı), Hüseyin Çakmak (karikatür sanatçısı), Fikret Demirağ (şair-yazar), Neriman Cahit (şair-yazar), Filiz Naldöven (şair-yazar), Feriha Altıok(şair-yazar), Osman Alkaş(tiyatro sanatçısı), Erol Refikoğlu (tiyatro sanatçısı), Ümit İnatçı(ressam-şair), Musa Kayra (karikatür sanatçısı), Faize Özdemirciler(şair-yazar), Mehmet Kansu(şair-yazar), Gazi Yüksel (fotoğraf sanatçısı), Remzi Yektaoğlu(yayıncı), Kamuran Ebeoğlu (müzik sanatçısı), Şener Levent (gazeteci-yazar) Mustafa Tozakı (karikatür sanatçısı) Kemal Ankaç (ressam), Filiz Ankaç(ressam), Mehmet Ertuğ (gölge oyunu sanatçısı), Türksal İnce (ressam) Salih Bayraktar (ressam), Hakan Çakmak (TV yönetmeni ve yapımcısı), Yücel Köseoğlu (tiyatro sanatçısı) Mehmet Levent (gazeteci yazar), Serhan Gazioğlu (karikatür sanatçısı) Ahmet An (araştırmacı yazar),Veli Kaymaklılı (fotoğraf sanatçısı) Aliye Ummanel (dramaturg) Özgür Oktay (tiyatro sanatçısı) Hatice Tezcan(tiyatro sanatçısı), M.Tevfik İleri (fotoğraf sanatçısı), Asu Demircioğlu(tiyatro sanatçısı), Bertan Soyer(karikatür sanatçısı), Özgül Ezgin (fotoğraf sanatçısı), Sevcan Çerkez (seramik sanatçısı), Kıymet Karabiber (tiyatro sanatçısı), Hakan Elmasoğlu (tiyatro sanatçısı), Osman Ateş (tiyatro sanatçısı), Döndü Özata (tiyatro sanatçısı), Niyazi Hürbaş (amatör sanatçı), Giray Karahasan (fotoğraf sanatçısı), Barış Refikoğlu (tiyatro sanatçısı), Fatma Ergene (kostüm tasarımcısı), Hüseyin Ağlamaz (tiyatro sanatçısı), Hüseyin Sütcüoğlu (ressam), Mehmet Mertel (fotoğraf sanatçısı), Ulus Irkad (araştırmacı-yazar), Zaliha Susuzlu (tiyatro sanatçısı), H.Soner Erdenizci (çevreci), Osman Yüksek (fotoğraf sanatçısı), Hayati Yaşamsal (kültür insanı), Utku Yaşamsal (müzik sanatçısı), Cemal Tunceli (Karikatür sanatçısı).

54 sanatçının imzasıyla yayımlanan ve kurultaya katılmayacaklarını içeren bildiri 15 Şubat 2006 tarihli Kıbrıs, Yenidüzen, Ortam, Afrika, Volkan, Vatan gazetelerinde geniş yankı bulur. ***"Sanatçılar Kurultaya Katılmayacak"***, ***"Sanatçılar da İsyan Etti"***, ***"Sanatçılardan Kurultaya Tepki"***, ***"Sanatçılardan Hükümete İsyan"*** başlıklarıyla verilen 54 imzalı bildiri toplumda ve hükümet nezdinde dalgalanma yaratır. Konuyu köşe yazarları da ele alarak sanatçılara destek verirler.

Bugün Kıbrıs Türk toplumunun sorunu Hamlet'in sorunudur:

"TO BE OR NOT TO BE!"

Tiyatro Alt Kurulu – 2001

Deli Dumrul

Güngör Dilmen 1999-2000

"Geçenden 30 Akça Geçmeyenden 40 Akça"

20'inci sanat yılında LBT, Güngör Dilmen'in yazdığı, Yaşar Ersoy'un yönettiği "Deli Dumrul" oyunuyla perdelerini açar.

Dede Korkut hikayelerinin en ünlüsü sayılan ve Güngör Dilmen tarafından çağdaş bir temayla oyunlaştırılan ve güncel kılınan "Deli Dumrul", çağdaş Türk tiyatrosunun en önemli örneklerinden biri olarak kabul edilmektedir. **"Bin yıl önce bugün yaşanan"** "Deli Dumrul"; düşle uyanıklık, fantezi ile mantık arasında gidip gelen, bir yanı ile göklerde kanat çırparken bir yanı ile sapasağlam yere basan sözlerle örülmüş evrensel bir sorunu yansıtır. Oyunda, gökyüzü adaletinin değil de yeryüzü adaletinin asıl önemli olduğu vurgulanır. Yeryüzü adaletinin ise ancak **"özgürlük, eşitlik, barış ve sevgi"**yle kurulabileceği anlatılır.

"Deli Dumrul" oyunu, Kuzey Kıbrıs'ta yaşanan adaletsizlikleri ve eşitsizlikleri "geçenden 30 akça geçmeyenden 40 akça" alınan düzeni sorgular.

Yaşar Ersoy'un yaptığı dramaturgi ve reji çalışmasıyla "Deli Dumrul" Kuzey Kıbrıs'a konuk olur. Ve Kuzey Kıbrıs'ta yaşanan adaletsizlikleri, eşitsizlikleri, seviyesizlikleri, baskıları, huzursuzlukları, **"geçenden 30 akça geçmeyenden 40 akça"** alınan düzeni sorgular. Bu sorgulamayı ise LBT, oyunun seyirlik yapısı içine, Kıbrıs Türk folklörünün, müziğinin, danslarının ve yaşam biçiminin renklerini katarak, Kıbrıslı "Deli Dumrul" olarak yorumlayarak sahneler.

Bir "ibret oyunu" olarak da yansıyan "Deli Dumrul" oyunu seyircinin büyük beğenisini kazanır ve uzun süre kapalı gişe oynar.

Oyun broşüründe de belirtildiği gibi "Deli Dumrul" oyunu sevgiyle, coşkuyla, yardımlaşmanın erdemini, yaşama sevincini ve üretemenin kıvancını duyarak ekip çalışmasıyla sahnelenir. Oyunda Salahi Döşemeci yönetiminde Kültür Dairesi Devlet Halk Dansları ekibi de görev alır.

Ahh, nerede!...

Arslan Mengüç

Lefkoşa'nın kentten çok devasa bir köy görünümünde olması ise ne "Rum ambargosu, ne de Rum engellemeleri"yle geçiştirilemiyecek bir gerçek!..

Peki ne yapmış Belediye bunca yıl? İşte, yanıtını pek bulamadığım da bu ya!...

Eğer eğri oturup doğru konuşacaksak, LTB'nin sevap hanesi pek boş değil. Oraya yazılabilecek tek kalem var. O da Belediye Tiyatrosu. Tabii, bu başarı da Belediye'den çok, her türlü fedakarlıklarla bu işi sürdüren Yaşar Ersoy ve ekibine ait.

Efendim, Güngör Dilmen'in Dede Korkut masallarından oyunlaştırdığı Deli Dumrul'da günümüz toplumuna önemli göndermeler var. "Bin yıl önce bugün yaşanan" oyun, seyircisini güldürürken, onları duygu seli içinde taa, bin yıl öncesine götürürken de "günümüzü" düşündürmeyi başarıyor. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Deli Dumrul'da, yönetmeninden sahne işçisine dek, el birliği ile son derece başarılı bir oyun sunuyor bizlere. Hem de büyük metropollerdeki tiyatroları asla aratmayacak bir ustalıkla.

Deli Dumrul'un belki de güzel yanı, Türk mitolojisinin bu ünlü yapıtına Orta Asya'dan Balkanlara dek uzanan coğrafyanın ortak kültürüne,

Ada'mızından da bir soluk katmayı başarmış olması. Deli Dumrul, Kıbrıs Türk folklörüyle daha da zenginleşiyor. Tabii bunda, Kültür Dairesi Devlet Halk Dansları Ekibi'nin payı büyük.

Deli Dumrul'u gidip mutlaka görün 20. yılını kutlayan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile ne kadar övünsek az. Oysa, aynı duyguyu Lefkoşa Türk Belediyesi'nin yapması gereken hizmetleri karşısında da yaşamayı öyle isterdim ki!....

Hürriyet Kıbrıs - 20 Şubat 2000

Afiş: Bilge Bayraktar

LBT Sezonu Dede Korkut'un Bir Hikayesiyle Açtı...

Neriman Cahit

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, kuruluşunun 20. yılında Türk mitolojisinin en ünlüsü sayılan "Deli Dumrul" ile perdelerini açtı. Oyunda, gökyüzü adaletinin değil de yeryüzü adaletinin asıl önemli olduğu vurgulanıyor. Yeryüzü adaletinin ise ancak "BARIŞ, ÖZGÜRLÜK ve EŞİTLİK"le kurulabileceğini, bunun yolunun da sonsuz sevgiden geçtiği anlatılmaktadır..."

Evet, LBT 20. kuruluş yılında Dede Korkut Hikayeleri'nin en ünlüsü sayılan "DELİ DUMRUL"u sahnesine taşımış. Güngör Dilmen tarafından çağdaş bir tematikle oyunlaştırılan ve güncel kılınan oyunun Yönetmen ve Dramaturgu Yaşar Ersoy... Oyunda artık tam anlamıyla çoğalan LBT oyuncuları ve Kültür Dairesi Devlet Halk Dansları topluluğu yer almış. Buna ek canlı müzik ekibi de oyuna güzel bir boyut katıyor. Bu arada hemen ekleyeyim oyuna Kıbrıs Türk Folklörü'nün renkleri de yer yer katılarak neredeyse bu toprakların (bi-

Deli Dumrul

Yazan
Güngör Dilmen

Dramaturg ve Yönetmen
Yaşar Ersoy

Müzik
Deniz Çakır

Dekor, Butafor ve Aksesuar
Erol Refikoğlu
Rıza Şen
Nermin Tüccaroğlu

Kostüm
Gülsen Dünki

Işık
Osman Alkaş

Işık Uygulama
Fırat Eseri

Koreografi
Salahi Döşemeci

Danslar
Kültür Dairesi Devlet Halk Dansları Topluluğu

Oynayanlar
Deli Dumrul/**Barış Refikoğlu**
Elif/**Döndü Özata**
Dede Korkut/**Yaşar Ersoy**
Kırk Yiğit/**Hakan Elmasoğlu**
Azrail/**Osman Alkaş**
Duha Koca/**Erol Refikoğlu**
Dumrul'un Anası/**Işın Cem**
Yenge/**Kıymet Karabiber**
Apostol/**Rıza Şen**
Pazarcı/**Erol Refikoğlu**
Canguzoğulları/**Tarkan Ulusol**
Elmas Tokay, Üney Bensel
Yağmur Uluğ

zim) Deli Dumrul'umuz yaratılmış... Ki, bir sanat eserinde (şu kadar yüz yıl önce yazılmış/ yaşanmış olsa da) bugünün yakalanması / bugünü yakalaması / bugünü sanat diliyle yorumlayıp çözümlemesi ve bunu izleyicisine aktararak iletişim kurması çok önemli bir başarıdır.

Oyun bir yandan günümüze seslenirken, bir yandan da tarihsel / öyküsel görkemi içinde insan sıcaklığı / boyutu ve devingenliğine diğer yandan da seyirlik oyunları çizgisine oturtuluyor. Oyunu izlerken insan düşünmeden edemiyor, Türkiye'de Hizbullah cinneti, bizde yaşanan bankalar sıkıntısı ve insanı / insanlığı haraca kesen onca Deli Dumrul'u... Kurdukları köprülerden geçseniz de geçmeseniz de diyet ödeyeceğiniz, ödemek zorunda bırakıldığınız "Deli Dumrul Düzenleri"nde acaba köprülerden geçenler / ve geçmeyenler kendilerinin çoğunlukta olduğunun bilincine varıp...

Ya da bir tahtaravalli düşünün... Aşağıda oturanlar çoğaldıkça yukarıdakilerin daha da yükseğe çıktıkları... Bu tür çelişkileri çözebildiği zaman o köprüden geçse de geçmese de istenen diyeti baş eğerek verenler... Yani bizler... Yani bütün insanlık...Belli bir bilince ulaştığı zaman... Deli Dumrullar böylesine korkusuzca kasıp kavuramayacaklar ortalığı...

Her tiyatro oyununda yaptığım gibi çevreme bir baktım: Oyunu büyük bir dikkatle izliyoruz... Ancak gülüşümüz de, hüznümüz kadar sessiz... Bu sessizlik ne zaman "bilince" dönüşecek... diye ek bir hüzne kapılıyorum.

Konuyu daha çok dağıtmadan yine oyuna dönelim, oyunda "teknolojik" olana yaslanılmaması bir başka özelliği diye düşünüyorum. Oyun alanında tüm olup biten doğrudan insana-oyuncuya yaslanıyor ve kendi emeklerinin üretimiyle var edilmiş. Ve oyunda yer alan BÜTÜN KADRONUN ortak çabası ve performansı ile oyun çok başarılı boyutlara çekilmiş.

Yani, işin özeti, "Deli Dumrul" gibi pek de güncelliği olmadığı varsayılan bir oyunu başarılı bir şekilde seyirciye yansıtıyor LBT. Bunun altında başarılı bir reji ve bütün ekibin olağanüstü çabası.. Şevk, keyif ve azmi... var. Oyun görselliği yakalamış.

"Deli Dumrul" oyunundan bir enstantane...

Öykü aslında hepimizin bildiği, en azından lise çağlarında metnini okuduğu bir öykü. Ama önemli olan onun tiyatro diliyle günümüze nasıl anlatıldığı... İşte bunu başarmış LBT.

Yazmadan edemeyeceğim: Deli Dumrul'un gala gecesinde Başbakanımız, Meclis Başkanımız ve diğer bazı siyasileri görmek beni sevindirdi. Çünkü hiçbir sanat etkinliğinde gör(e)mediğimiz siyasilerimizin bu eksik yanları çoğumuz gibi beni de çok üzmekte, sanatı paylaşmayan siyasetin /siyasetçinin renk tonlarının çok soluk kaldığını görmekten yorulan biri olarak artık çağdaş ölçütlere varmanın ve yeni kültür sanat politikalarını benimseyip pay-

laşmanın zamanı geldi diye düşünüyor ve o gala gecesi LBT oyuncularının özlemle dile getirdiklerini bir kez daha buradan yinelemek istiyorum:

"Tiyatro da diğer sanatlar gibi özerk ve özgür bir ortamda daha rahat ve daha güzel yeşerir. Lütfen daha fazla gecik(tir)meden tiyatromuza ve toplumumuza yakışacak ÇAĞDAŞ BİR TİYATRO YASASININ bir an önce geçirilmesine yardımcı olalım... Bize yakışanı yapalım..."

Kıbrıs - 15 Şubat 2000

Barış!

Cenk Mutluyakalı

Baba, çok iyi bir tiyatrocu... Canlandırdığı karakter ne olursa olsun, fark etmiyor. Rolünü o kadar içten yapıyor ki... Aslında "rol yapıyor" tabirini kullanmak biraz haksızlık oluyor. Rol yapmıyor, yaşıyor... Anne, bir o kadar cesur ve kararlı... Sahnede çok emin adımlarla yürüyor, konuşuyor... Böyle bir ana – babanın çocuğundan ne beklersiniz ki!.. Üstelik de, ismini bir adanın yıllar boyu süren özleminden almış... Erol Refikoğlu ve Işın Cem'in, "boynuz kulağı geçecek" dediğimiz oğullarından söz ediyorum... Barış Refikoğlu'ndan.

Barış, değil Kıbrıs sahnelerinde dünyanın her yerinde rahatlıkla sahneye çıkar ve bana göre ayakta alkışlanır... Mimiklerinden konuşmasına, tavırlarından fiziğine, ses tonuna, danslarına kadar bir karakter bu kadar güzel canlandırılırdı. İnsanımızı, sanatçımızı her zaman küçük görmeyi, kendilerine "büyüklük" sayan zihniyet, bu sözlerimi yadırgayabilir. Olsun!

Tiyatro eleştirmeni değilim... İzlediğinden haz duymaya çalışan bir sanatsever olarak yazıyorum düşüncelerimi...

Benim için önemli olan bir sanat eserini izledikten ve aradan bir hafta geçtikten sonra aklımda ne kaldığı... Bir kitabı okuduktan ve aradan aylar geçtikten sonra belleğimde ne iz bıraktığı...

"Deli Dumrul" oyunundan geriye bende "Barış" kaldı işte... Kızgınlığı, deliliği, duygusallığı ve en önemlisi yaşama olan bağlılığıyla...

Keşke "Deli Dumrul"lar yüzlerce, binlerce yaşasa aramızda... Haksızlıklara karşı gelen, dürüst insanların "deliliğine de katlanmaya hazırız... "Akıllı" düzenbazlardan usanan bizler...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 20 yılı geride bırakmış...

Duha Koca'nın Karıları
Asu Demircioğlu, Nadir Aydın
Kıymet Karabiber,Zarif Şener

Köylüler
Pürem Göymen, Ziver Şener
Zarif Şener, Tarkan Ulusol
Nadir Aydın, Yağmur Uluğ
Elmas Tokay, Gamze Koloz
Üney Bensel, Leman Gancalı
Umman Gancalı, Pembe Eminsel
Şükriye Özkamil, Işın Cem
Asu Demircioğlu, Erol Refikoğlu
Kıymet Karabiber, Hakan Elmasoğlu

Dans Grubu
Pürem Göymen, Tarkan Ulusol
Ziver Şener, Zarif Şener
Yağmur Uluğ, Nadir Aydın
Üney Bensel, Gamze Koloz
Elmas Tokay

Orkestra
Piyano/**Deniz Çakır**
Keman/**Savaş Madi**
Kanun/**Sıdıka Üner**
Davul/**Hasan Karabulut**

Bir avuç sanatçı, binlerce avucu "kızarttı" bugüne dek, aldıkları alkışlarla...

"Deli Dumrul" oyununda, "işbirliğinin" güzelliğini gördük... Devlet Halk Dansları'nın katkısı oyuna ayrı bir güzellik kattı.

Dede Korkut'un torununun düğünü, Kıbrıs gelenekleriyle yapıldı... Kimileri "tarihi çarpıtmaya hakkınız" yok diyebilir, bence farklı bir dene-

LBT 20 yılı geride bırakmış...Bir avuç sanatçı, binlerce avucu "kızarttı" bugüne dek, aldıkları alkışlarla... Yaşar Ersoy'u ve LBT'ye gönül veren herkesi kutluyorum... 20 yılı omuzlamak kolay degil... Ama öyle bir gençlik geliyor ki, daha nice 20 yılları omuzlarında gururla taşıyacak...

Cenk Mutluyakalı – 13.2.2000

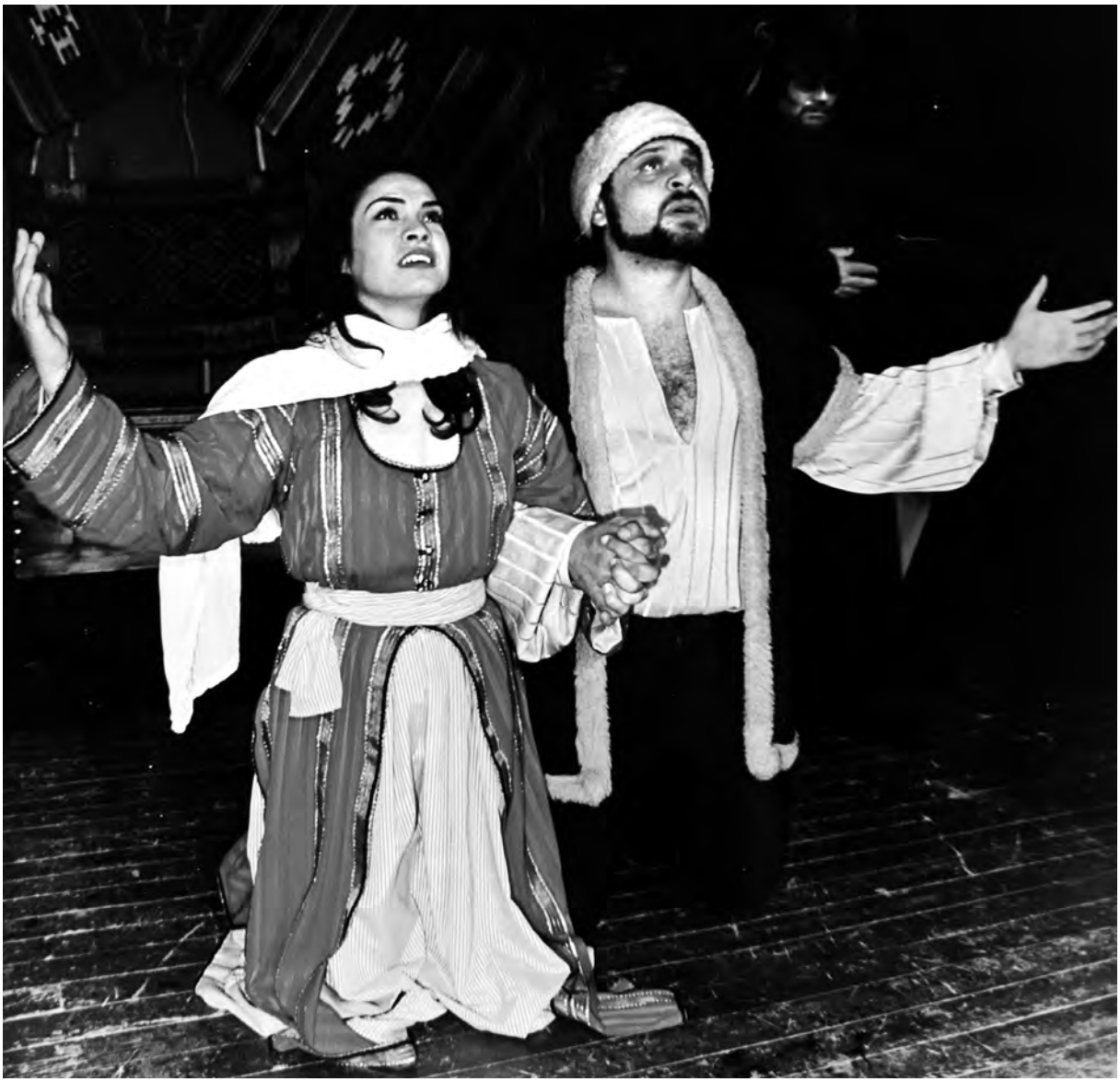

Döndü Özata, Barış Refikoğlu ve Osman Alkaş "Deli Dumrul" oyununda...

meydi... Bir başka "kolay kolay yaşanmayan" güzellik, Devlet Tiyatroları Müdürü'nün, Belediye Tiyatrosu'nun oyununda "müzisyen" gömleğini giymesiydi. "Çekememezlik" güdüsünün çok kabarık olduğu toplumumuzda; aynı alanda faaliyet sürdüren farklı bir kurumun müdürü, sanata katkı koymak adına piyanosunun başına oturabiliyorsa, "helal olsun" derim. Ancak "Devlet Tiyatroları acaba ne yapacak" diye de merakla beklerim...

Yaşar Ersoy'u ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na gönül veren herkesi kutluyorum... 20 yılı omuzlamak kolay değil... Ama öyle bir gençlik geliyor ki, daha nice 20 yılları omuzlarında gururla taşıyacak...

"Deli Dumrul" ve "Barış"ı izleyin lütfen... İzleyin ve her gün beyazcamdan evimize "zorla" sokulan, "abuk sabuk" Türk dizilerindeki "şarkıcıdan bozmalara", lütfen ve ne olur "oyuncu" demeyin artık...

Kıbrıs - 13 Şubat 2000

LBT 20. Yılında "Deli Dumrul" Oyununu Kapalı Gişe Oynuyor

Sevgül Uludağ

Minik Barış, iki tiyatrocunun aşkının ürünüydü. Barış, tiyatro sahnelerinde büyüdü, ışıltılı sarı saçları, gök mavisi gözleri vardı, tıpkı babasının ve annesinin yolunda yürüdü. Tiyatroyu seçti. Çocukken oyunlara çıktı, sonra tiyatro eğitimi aldı, şimdi genç bir erkek oldu. Kıbrıs Türk Tiyatrosu'na genç bir fırtına gibi giriyor, Deli Dumrul oyununun yükünü, başrolde, delikanlılığının tüm ateşiyle taşıyor.

Barış Refikoğlu, belki bir fuayede, bir tiyatro sahnesinde emzirilerek büyüdü, oyuncakları dekorlar oldu. Annesi Işıl Cem (Refikoğlu), babası Erol Refikoğlu'yla büyüdük biz. Bizim kuşak, tiyatroyu onlarda gördü, tanıdı...

1963 sonrasında göçmenlerin barındığı kütüphane avlusunun yanında, tiyatronun temelleri atılırken, Çocuk Tiyatrosu Atatürk İlkokulu sahnesinde çalışırken, Devlet Tiyatrosu kendi binasına kavuşurken, ardından Devlet Tiyatrosu oyuncuları buradan ayrılıp Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu oluştururken hatırladığım simalar onlar. Şimdi anne, baba, oğul aynı sahnede oynuyor, oğulları başrolde. Bir anne ve baba için oğullarıyla aynı sahneyi paylaşmaktan, onun yeteneğini izlemekten, kendi yeteneklerinin devamını sahnede görmekten daha büyük mutluluk olabilir mi? Kıbrıs Türk Tiyatrosu'na genç birer fırtına gibi giren yalnızca Barış Refikoğlu değil, Asu Demircioğlu, rahat ve doğal bir oyun sergiliyor. Döndü Özata, gençliğin ışıltısıyla, heyecanla oynuyor. Kıymet Karabiber de genç soluklardan, daha doğal olabildiği zaman, bir yıldız gibi parlayacak mutlaka. Ben bir tiyatro eleştirmeni değilim, bir kadın gazeteci gözüyle algıladığım bunlar... Ancak kesin olan, tiyatromuzun, genç soluklarla, genç heyecanlarla beslenmekte, gelişmekte olduğu. Anne-baba tiyatroculara, oğulları katılmış, sahneyi paylaşıyorlar, bu az şey mi?

Oyunun en çarpıcı oyuncularından biri, Özgürlüğün Bedeli oyununda hayran kaldığımız, Torba'yla her eve giren, bildik Osman Alkaş. "Azrail" gibi ağır bir rolü, tiyatro deneyiminin doruğunda, gururla oynuyor. Her oyuncu, canla başla katkısını koyuyor bu oyuna. Deli Dumrul'da, sahne önünde Deniz Çakır, Savaş Madi, Sıdıka Üner ve Hasan Karabulut canlı müzik yapıyor, bu da çok etkileyici.

Yaşamın içinden, yaşamın bir parçası gibi akıp gidiyor Deli Dumrul oyunu, zaman zaman güldürerek, zaman zaman seyircileri ağlatarak. Elbette ana tema sevgi. Ama hayatın delilikleri, acımasızlıkları, aşk ve ölüm oyunun parçası ve orkestra şefi Yaşar Ersoy, herşeyi birarada tutan kişi olarak karşımıza çıkıyor, yani oyunun yönetmeni olarak.

Ersoy, oyuna Kıbrıs halkdanslarını yerleştiriyor. Artık kendi topraklarımızda "Ben Kıbrıslı Türküm" demenin giderek tehlikeli hale getirildiği, Kıbrıslı Türklerin etnik bir kimlik grubu olarak tükenişe doğru yol aldığı Kıbrıs'ın kuzeyinde, sanatçının çığlığı ve isyanı bu danslar, müzikler. Aziziye, Sarhoş Zeybeği, Karşılama'nın bu oyundaki yeri, Kıbrıslı Türk sanatçıların, kendi kimliklerine sahip çıkışı, bu kimliğin zamanda yitip gitmesine, yokedilmesine karşı direnişi gibi...

20. yılını kutlayan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun haftalardır kapalın gişe oynadığı Deli Dumrul oyununun inandırıcı olmayan tek yanı, öykünün bir bölümü. Deli Dumrul, Azrail'le güreşinde, Tanrı'ya yakarmaları karşılığında kendi canını kurtarır. Tek koşul, kendi canına karşılık, bir başka kişinin kendi canını Dumrul'un yerine gönüllü olarak vermesidir. Deli Dumrul'un annesi kendi canını

Umman Gancalı, Tarkan Ulusol, Hakan Elmasoğlu, Üney Bensel ve Elmas Tokay "Deli Dumrul" oyununda...

Dans ekibi "Deli Dumrul" oyununda...

Barış Refikoğlu, Yaşar Ersoy ve Döndü Özata "Deli Dumrul" oyununda..

Ersoy, oyuna Kıbrıs Halk danslarını yerleştiriyor. Artık kendi topraklarımızda "Ben Kıbrıslı Türküm" demenin giderek tehlikeli hale getirildiği, Kıbrıslı Türkler'in etnik bir kimlik grubu olarak tükenişe doğru yol aldığı Kıbrıs'ın kuzeyinde, sanatçının çığlığı ve isyanı bu danslar, müzikler. Aziziye, Sarhoş Zeybeği, Karşılama'nın bu oyundaki yeri, Kıbrıslı Türk sanatçıların, kendi kimliklerine sahip çıkışı, bu kimliğin zamanda yitip gitmesine, yok edilmesine karşı direnişi gibi...

Sevgül Uludağ - 28.2.2000

oğlu için vermez. Oyunun inandırıcı olmayan yanı bu. Çünkü gerçek yaşamda, analar için çocukları herşeyleridir. Canlarını onlar için gözlerini kırpmadan verirler. Bunun tarihte ve günümüzde sayısız örneği var. Geçtiğimiz haftalarda Latin Amerika'da meydana gelen büyük sel felaketinde de bir ana, kendi canı pahasına oğlunu suyun üzerinde tutarak onu kurtardı, kendi yaşamını yitirdi. Ancak Deli Dumrul oyununun yazarı bir erkek, Güngör Dilmen. Oyunun yazarı erkek olunca, hayati gerçekleri ancak erkek gözüyle görebilmiş. Buna da şaşmamak gerek. Çünkü ana olan erkek değil, kadın. Oyun yazarı bilinçli ya da bilinçsiz, bunu gözardı ediyor, kadınlar, analar adına da düşünüp karar veriyor.

Deli Dumrul, haftalardır kapalı gişe oynuyor. Sosyal ve kültürel etkinliklere aç Lefkoşalı, salonları tıklım tıklım dolduruyor. Dekorundan giysisine, aksesuarından müziğine ve oyuncusundan yönetmenine dek Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, 20. Sanat yılında, müthiş bir performans sergiliyor. Bu oyunu, başta Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, Başbakan Derviş Eroğlu ve Dışişleri Bakanı Tahsin Ertuğruloğlu izlemeli. Çünkü Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncuları için, Kuzey Kıbrıs denen bu sahne dar geliyor. Onlara, Avrupa'da yeni alanlar yaratmak gerek. Kıbrıs sorununun çözümsüzlüğü, Kıbrıs Türk toplumunun siyasi statüden yoksunluğu, izolasyon, Denktaş-Eroğlu-Tahsin üçlüsünün uzlaşmaz tavırları... Kıbrıs sorununun yarattığı yıkımı aşmakta hiç de acele etmeyenler, bu oyunu görmeli. Çünkü Kıbrıs Türk Tiyatrosu, artık dünyaya açılmaya hazır. Avrupa'ya kendi rengini, kendi kültürünü, kendi sesini, kendi yeteneğini katmaya hazır. Onlara, alan yaratmak gerek.

Yenidüzen - 28 Şubat 2000

Asu Demircioğlu, Nadir Aydın, Barış Refikoğlu ve Osman Alkaş "Deli Dumrul" oyununda..

Resmi Çevrelerin Şaşırtan İlgisi

LBT 20'inci yılında, o güne kadar hiç görmediği, yaşamadığı, şaşırtan bir ilgiyi ve övgüyü görür resmi çevreler tarafından. "Deli Dumrul" oyunun 5 Şubat 2000 tarihli gösterimine sürpriz bir şekilde Cumhurbaşkan Vekili ve Meclis Başkanı Ertuğrul Hasipoğlu, Başbakan Derviş Eroğlu, Başbakan yardımcısı Mustafa Akıncı, Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Altınay ve resmi çevrelerden bir çok yetkili katılır. Bu çevreler katılmakla kalmazlar, Meclis Başkanı, Başbakan, Eğitim ve Kültür Bakanı, 20'inci yılı dolayısıyla LBT'ye, Kıbrıs Türk kültür sanatına ve tiyatrosuna yaptığı hizmetlerden dolayı ayrı ayrı **"20'nci Yıl Onur Plaketi"** verirler. LBT'yi görmezden gelen, hatta engel olan resmi çevrelerin, 20'nci yılda LBT'yi onurlandırmaları hem olumlu hem de düşündürücü olarak değerlendirilir. Bu olumlu ve düşündürücü davranışta LBT'nin sanat gücünün toplumla buluşmasının ve UBP-TKP koalisyon hükümetinde küçük ortak TKP'nin etki ve telkinlerinin rol oynadığını rahatlıkla söyleyebiliriz.

Bu olay ertesi gün Kıbrıs Türk basınında birinci sayfadan hatta bazı gazetelerde manşetten verilir. Manşetlerin hemen hepsi **"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na 20'nci Sanat Yılında Ödül ve Övgü"** şeklinde yansır. Haber, 7 Şubat 2000 tarihli Kıbrıs, Ortam, Avrupa, Halkın Sesi, Yenidüzen ve Vatan gazetelerinde şöyle yer alır:

"20'nci sanat yılında perdelerini Deli Dumrul isimli oyunla açan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na

devlet ve hükümet yetkililerinden ödül ve övgü yağdı. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Kıbrıs Türk Tiyatrosuna ve sanatına verdiği hizmetlerden dolayı Cumhurbaşkanı Vekili ve Cumhuriyet Meclisi Başkanı Ertuğrul Hasipoğlu, Başbakan Dr. Derviş Eroğlu ve Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Altınay tarafından onur plaketi ile ödüllendirildi.

20. yılına "Deli Dumrul" ile giren LBT'ye ödül yağdı

Başbakan Derviş Eroğlu, başarılarında dolayı Şemi Bora'yı kutladı. HABERİ SAYFA 2'DE

Tiyatro'da haklı gurur

• Lefkoşa Belediye Tiyatrosu

20'nci yılında LTB'ye ödül

Deli Dumrul'a muhteşem gala

20'NCİ YILINA "DELİ DUMRUL"LA GİREN LBT'YE ÖDÜL YAĞDI

Gecede yapılan konuşmalarda Başkent Tiyatro Projesi'nin önemine dikkat çekilirken LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, ödüllerin ve alkışların tiyatro sanatçıları için önemli bir güç kaynağı olmasına karşın, Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu'nun oluşturulmasının şart olduğunu vurgulayarak, bu olmazsa Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun geleceği pek parlak olmayacak dedi.

Cumhurbaşkan Vekili ve Cumhuriyet Meclisi Başkanı Ertuğrul Hasipoğlu yaptığı konuşmada, LBT'nin başarı grafiğinin her geçen gün daha yukarılara çıkmakta olduğuna dikkat çekerek, Belediye Başkanı Şemi Bora'yı ve tüm sanatçıları yürekten kutladığını belirtir.

Başbakan Dr. Derviş Eroğlu ise yaptığı konuşmada LBT'nin KKTC halkına büyük fedakarlıklarla sanat alanında önemli hizmetler vermekte olduğuna dikkat çekti.

Belediye Başkanı Şemi Bora ve tiyatro sanatçılarını kutlayan Başbakan Derviş Eroğlu, tiyatronun sanatın en gelişmiş alanlarından biri olduğu gibi, ülkedeki uygarlık seviyesinin de göstergesi olduğunu vurguladı.

Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Altınay da, LBT'nin 20'nci yılında büyük heyecan ve özveri ile sanata katkı koymaya devam ettiğine dikkat çekerek, bu büyük gelişmeye katkı koyan tüm sanatçıları, LBT'nin kurulmasını sağlayan TKP Genel Başkanı Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Mustafa Akıncı ve gelişmesine olanak veren Lefkoşa Belediye Başkanı Şemi Bora'yı içtenlikle kutluyorum dedi. LBT ile Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nın işbirliğinin sürmekte olduğunu, geçtiğimiz yıl LBT ile sanatı okullara taşıyarak 10 binin üzerinde öğrenciye tiyatro izlettiklerini söyledi. Başkent Tiyatro Projesi'ne büyük önem verdiklerine de işaret eden Altınay, bu projenin hayata geçmesi ile ülkede sanatın önünün açılacağına ve daha büyük atılımların yaşanacağına olan inancını dile getirdi."

Başbakan Dr. Derviş Eroğlu Yaşar Ersoy'a 20. Yıl Onur Ödülü'nü takdim ederken...

Ödül töreni ve konuşmalardan sonra LBT'nin sahnelendiği "Deli Dumrul" oyunu seyirciye sunulur. Oyun sonrasında ise tiyatro fuayesinde konuklara resepsiyon verilir.

Resmi çevrelerin şaşırtan ilgisi karşısında LBT sanatçıları ***"ne oluyoruz, bu ne ilgi, bu ne sevgi… Biz de mi düzenin adamı olduk"*** şeklinde şakayla sorgulama yaparlar. Yaptıkları değerlendirme sonunda LBT'nin sanat anlayışından ödün vermeden çalışmalarına devam etmesi ve zaafa kapılmadan, dikkatli olmaları gerektiğinin uyarısını kendilerine yaparlar.

Sümen Altı Edilen Davet ve KKTC Gerçeği

LBT'nin sahnelediği "Deli Dumrul" oyunu başarıyla seyirciye sunulur ve kapalı gişe oynarken, Türksoy'un Ankara bürosundan sevindirici sözlü bir davet yapılır. LBT'ye yapılan davet, Başkordostan'ın Ufa şehrinde 26 Mayıs – 03 Haziran 2000 tarihlerinde yapılacak **"3. Tuganlık Türk Dili Konuşan Halklar Uluslararası Tiyatro Festivali"**nde **"Deli Dumrul"** oyununu sunmak içindir. Sözlü olarak telefonla yapılan ön görüşme ve davetten sonra, yazılı davet de gönderileceği, Türksoy yetkilileri ve T.C. Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü tarafından bildirilir.

LBT, Rusya Federasyonu içerisinde özerk bir bölgede Başkordostan'ın Ufa şehrinde yapılacak tiyatro festivaline "Deli Dumrul" oyunuyla katılacak olmaktan büyük bir heyecan duyar ve çalışmalara başlar. Türksoy tarafından talep edilen Türkçe'nin yanısıra Rusça oyun metni, afişi ve broşürü için hazırlıklar yapılır. Ancak günler, haftalar geçmesine rağmen yazılı davet LBT'ye ulaşmaz. Endişeli ve kaygılı bir bekleyişten sonra LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, Ankara Türksoy Bürosu'nu arayarak söz konusu davetin henüz LBT'ye ulaşmadığını belirtir. Bunun üzerine Ankara Türksoy bürosundan gelen yanıtta davetin bir hafta önce LBT'ye iletilmek amacıyla KKTC Cumhurbaşkanlığı'na gönderildiği bildirilir. Bu bilgi üzerine yapılan araştırma

sonucunda LBT'ye gelen davetin, Cumhurbaşkanlığı bürokratları tarafından sümen altı edildiği öğrenilir.

Bu arada festivale katılmak için gerekli davete verilecek yanıt, yapılacak sözleşme ve diğer işlemler için zaman daralmakta, kaygılar artmaktadır. Konu, Ankara Türksoy Bürosu'na ve KKTC Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bildirilir. Bunun üzerine LBT'ye yeni bir davet Eğitim ve Kültür Bakanlığı vasıtasıyla yapılır. Türksoy'dan 7 Aralık 1999 tarihli ve 5-322 sayılı Türksoy Genel Müdürü ve Azerbaycan Kültür Bakanı Polad Bülbüloğlu imzasıyla gelen tiyatro festivali daveti, 20 Aralık 1999 tarihli K.700/62 sayılı ve Eğitim ve Kültür Bakanı Müsteşarı Işılay Yılmaz'ın imzalı yazısıyla LBT'ye gönderilir.

Nadir Aydın, Asu Demircioğlu, Ziver Şener, Kıymet Karabiber, Erol Refikoğlu ve Barış Refikoğlu "Deli Dumrul" oyununda..

"Sayı:k.700/62 20 Aralık 1999

Sn. Yaşar Ersoy
Lefkoşa Belediye Tiyatrosu
Sanat Yönetmeni

İlgi: 7 Aralık 1999 tarih ve 5-322 sayılı Türksoy Genel Müdürlüğü yazısı

Ekte sunulan ilgi yazı çerçevesinde Tiyatronuz'un belirtilen etkinliğe katılımı Bakanlığımızca arzulanmaktadır.

Bilgilerinize saygılarımla rica ederim.

Işılay Yılmaz
Müsteşar"

LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, söz konusu festivale katılacaklarını, bundan da onur duyduklarını 23 Aralık 1999 tarihli yazıyla Türksoy'a iletilmek üzere Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bildirir. Festivalde LBT, "Deli Dumrul" oyununu en iyi şekilde sahnelemek için gerekli olan tüm çalışmalarını ve işlemlerini yapar ve gönderir. Ancak bürokrasinin ağırlığı, hantallığı ve luzumsuz işlemleri sayesinde zaman iyice daralır.

Rusya Federasyonu sınırları içerisinde yer alan ve özerk bir bölge olan Başkordostan'da yapılacak olan festivalden birinci derecede sorumlu Rusya Federasyonu Kültür Bakanlığı'dır. KKTC makamlarının hantal işleyişi, Türksoy vasıtasıyla ağır kurulan iletişim, yapılan ilk davetin sümen altı edilmesi ve yaşanan zaman kaybı nedeniyle konunun Rusya Federasyonu Kültür Bakanlığı'na ulaşması hayli geç olur. Bütün bunlara bir de KKTC'nin tanınmamasından doğan sorunların aşılması için gerekli zaman ve uğraşın verilmemesi ve KKTC makamlarının iş bilmezliği eklenince, söz konusu festival programından LBT'nin "Deli Dumrul" oyunu çıkartılır. Bu bilgi, Türksoy'un 17 Nisan 2000 tarihli 6-40 sayılı yazısıyla KKTC Kültür ve Eğitim Bakanlığı'na bildirilir.

Bütün hazırlıklarını tamamlayan LBT, konuyu Bakanlık yetkilileri tarafından öğrenince durum değerlendirmesi yapar ve üzüntülerini, KKTC makamlarının eksik ve yanlışlarını yayımladığı bir bildiriyle eleştirir. Ayrıca konuyu Cumhurbaşkanlığı'na da aktarır.

Bütün bu yaşananlar KKTC Devleti'nin yapısını, anlayışını, işbilmezliğini, hantal işleyişini bir kez daha ortaya koyar.

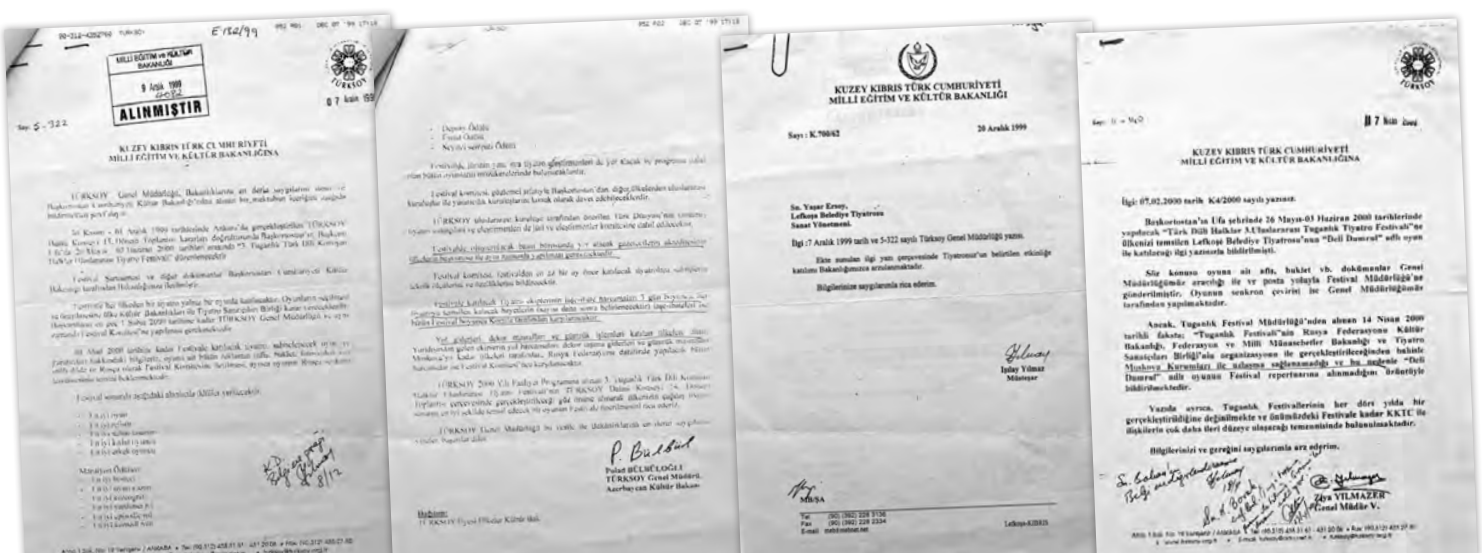

Severek, İsteyerek, İnatla
20 Yıl ve Belge Kitabı

1980 yılında kurulan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu (LBT) 2000 yılında 20'inci yaşına ulaşır. 20 yıl severek, isteyerek, her zorluğa inat seyircisine **"merhaba"** diyerek perde açan LBT; tiyatronun dünden bugüne, bugünden yarına, düşüncelerimizin, yaşantılarımızın, benliklerimizin, toplumsal belleklerimizin bir bütünü olduğunu yaşayarak, yaşatarak seyircisiyle buluşur.

Tiyatronun, seyircinin duyarlılığına ve düşünce bütünlüğüne seslenen, insandan insana, akıldan akıla, yürekten yüreğe, dolaysız iletişim sağlayan bütüncül bir sanat olduğunun… yalnız bir **"gösteri"** sanatı değil, sürekli yaşamı sorgulayan dün, bugün ve yarınla hesaplaşmayı hiç elden bırakmayan; sonsuz bir kültür birikimi getiren, dünyaya ve insana kucak açmak, evreni kavramak ve yeryüzü ile yaşamı yeniden yorumlamak ve yaratmak olduğunun bilincinde; LBT düşlediği hayatın yasalarıyla oyunlar seçer ve sahneler.

Aklın ve yüreğin aydınlanması için, yüreklerdeki ateşi harlamak için, **"en yüce sanat olan yaşama sanatına"** hizmet etmek için, insanın dünyayı daha yaşanır kılma çabasında, tiyatronun önemine ve gücüne inandığı için LBT, toplumsal bir mücadele verir. Bu mücadeleyi de tiyatro sanatı vasıtasıyla yapar. Toplumcu gerçekçi, ilerici, yurtsever, barışçı bir tiyatro politikasını sürdüren LBT, doğal olarak kurulu bozuk düzene karşı, bir toplumsal muhalefetin,bir karşı duruşun, bir direncin, bir sevdanın ve bir umudun tiyatrosunu yaparak ve bu anlayışından ödün vermeden 20.nci yılına ulaşır.

LBT 20'inci yılında gökyüzü adaletinin değil de yeryüzü adaletinin esas olduğunu; yeryüzü adaletinin ise ancak **"özgürlük, eşitlik, barış ve sevgi"** ile kurulabileceğini anlatmak için **"Deli Dumrul"** oyununu sahneler.

LBT 20'inci kuruluş yıldönümü olan 1999-2000 tiyatro döneminde çeşitli etkinlikler düzenler. 20'inci kuruluş yıldönümü çerçevesinde çocuk ve gençlik oyunları sahneler. Sahnelediği oyunların yanı sıra tiyatro afişleri ve fotoğrafları sergisi; tiyatro üzerine söyleşiler, konferanslar yapar; müzik dinletileri düzenler.

LBT 20'inci yılında **"109 Yazarın Kaleminden Lefkoşa Belediye Tiyatrosu"** adında bir de kitap yayımlar. Kitapta, LBT, mücadelesi ve sahnelediği oyunlar hakkında Kuzey Kıbrıs, Güney Kıbrıs, Türkiye, Yunanistan ve İngiltere'de yaşayan toplam 109 gazeteci yazarın yazdığı 400'ü aşkın makale yer alır. Lefkoşa Belediye Yayınları olarak yayımlanan kitabın derlemesini yapan Yaşar Ersoy, sunuş yazısında şu görüşlere yer verir:

"...Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun ortaya koyduğu etkinlikler hakkında yurt içinde ve yurt dışında yüzlerce yazı yazıldı. Bu yazıların bir kısmı açık isim, bir kısmı ise müstear isimle yayımlandı. Açık isimle 109 gazeteci-yazar, çeşitli gazete ve dergilerde Lefkoşa Belediye Tiyatrosu hakkında yazdı. Bu çok önemli bir miras.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun 20'inci yılında, yazılanları anımsamak ve anımsatmak için; yaşananları, duyguları, düşünceleri paylaşmak için; 20 yılda biriktirilenlerden ders almak için; yaşananlara tanıklık etmek için; bir miras oluşturmak ve Kıbrıs Türk Tiyatrosu'na bırakmak için açık isimle yayımlanan yazıları bu kitapta topladım.

Bu yazılar, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun dünden bugüne nasıl geldiğinin, savaşımının, sahnelediği oyunların belgeleridir."

Kıbrıs Türk
Tiyatro Belleği

Toplumsal Belleğimize Bir Armağan "K.T. Tiyatro Hareketi" Kitabı

LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, tiyatronun her alanında uğraş verir, eserler ortaya koyar. Bu doğrultuda oyun sahnelemenin, oynamanın, yazmanın, yöneticilik yapmanın, festival düzenlemenin, genç tiyatrocular yetiştirmenin, tiyatro için yasa ya da tüzük hazırlamanın, tiyatro binası yaptırmanın yanısıra Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi tarihini de araştırıp yazar ve kitap olarak yayımlar.

"Toplumsal ve Siyasal olaylarla içiçe Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi" ismiyle yayımlanan kitap Kıbrıslı Türkler'in, Kıbrıs adası tarih sahnesinde görülmeye başladıkları andan itibaren yaşadıkları toplumsal ve siyasal olaylarla içiçe Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ni 344 sayfada toplam 140 bölüm başlığı altında belgelerle ve fotoğraflarla anlatır.

Kitap çok önemli bir boşluğu doldurur ve alanında tek kaynak olarak değerlendirilir. Kitabın önsözünde Yaşar Ersoy şunları yazar:

"(...) Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun dününü bugüne taşıyan serüvenin öyküsünü ortaya koyan bir kitap yoktu. Bu çok önemli bir eksiklikti. Bizler bu ülkeye gökten zembille inmedik.

Kıbrıslı Türkler olarak en büyük eksikliklerimizden biri, yaşadığımız olayları yazmamak ve belgelememektir.

Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi ne zaman başladı, hangi süreçlerden geçti? Ve bugün hangi noktadadır?

Parça parça söylenen ya da yazılanlar var, ancak dünü bugüne bağlayan, parçaları bütünleyen ve geleceğe ışık tutan bir çalışma yoktu.

Kıbrıs Türk Tiyatrosuna duyduğum sorumluluktan dolayı bir eksiği tamamlamak için kolları sıvadım ve bu işe koyuldum.

Bu işi yapmam gerektiğine de gönülden inanıyordum.

En azından derleyebildiğim bilgileri, belgeleri, fotoğrafları, yazıları bir kitapta toplayıp gelecek kuşaklara sunma sorumluluğumu yerine getirmeliydim.Bu inançla, bu çalışmayı yapıp okurun önüne koydum."

Yaşar Ersoy'un "Toplumsal ve Siyasal Olaylarla İçiçe Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi" kitabı PEYAK Kültür Yayını olarak 1500 adet basılır ve yayımlanır. Kitabın tanıtımı için 26 Şubat 1998'de Saray Otel'de düzenlenen **"İmza Töreni ve Kokteyl"** haberi 28 Şubat 1998 tarihli Yenidüzen, Kıbrıs, Ortam, Vatan, Halkın Sesi, Avrupa gazetelerinde yer alır.

28 Şubat 1998 tarihli Kıbrıs gazetesinde Fikret Demirağ, "Toplumsal ve Siyasal Olaylarla İçiçe Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi" kitabını oylumlu bir yapıt olarak değerlendirdiği yazısında şu saptamaları yapar:

"Yaşar Ersoy, çalışmasını, adından da anlaşılacağı gibi salt Kıbrıslı Türkler'in tiyatro tarihini araştırıp ortaya koymakla kalmamış; bu tarih çevresinde, ana konuyla içiçe geçen-gelişen toplumsal ve siyasal olaylarla da zenginleştirmiş. Yani yapıt salt bir 'tiyatro tarihi' değil, bir bakıma Kıbrıslı Türkler'in 100 yıllık siyasal-toplumsal-ekonomik-kültürel ve sanatsal bir anatomisi; teşrih(otopsi) masasına yatırılışıdır da... Kitapta neler yok ki:

Yapıt salt bir 'tiyatro tarihi' değil, bir bakıma Kıbrıslı Türkler'in 100 yıllık siyasal-toplumsal-ekonomik-kültürel ve sanatsal bir anatomisi.

Fikret Demirağ 28.2.1998

Ana konu ile içiçe sunulan kurumlaşma süreçleri; bu doku içinde bireylerin ve kurumların etik duruşu (temel sorunsallarla boğuşan sahicilerle, günübirlik kaypak zeminlerde icra-i sanat eyleyenlerin yüzleri) var... kısacası, tam bir resm-i geçit ve toplumsal tipleme galerisi! Gerçek sanatın ve sanatçının, bu serüvenden 'zaman' adlı yargıcın önünde yüzünün akıyla çıkması; ötekilerinse yaptıklarıyla kalması, yüzlerinin kızarması...

Özetle herkes ne ektiyse onu biçiyor bu kitapta. Kimin kim olduğunun belgelenmesi; olumlu-olumsuz, açık-peçeli (ama bilinen) kimlikleriyle, bu serüvende rol alan herkesin 'Tarih galerisi'nde sonsuza kadar sergilenmeye bırakılması var 'Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde. Üzerinde çok konuşulacağını sandığımız bir kitap"

Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun Dününü Bugüne Taşıyan Kitap...

"Toplumsal ve Siyasal olaylarla Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi" Fikret Demirağ'ın vurguladığı gibi üzerinde çok konuşulur, yazılır... kitapta bilinmeyen, bilinen ama örtülü, saklı tutulan birçok olay, belge okura sunularak tarihe mal edilir.

Neriman Cahit, 5 Mart 1998 tarihli Ortam gazetesinde ***"Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun dününü-bugüne taşıyan kitap..."*** başlığıyla şu değerlendirmeyi yapar:

"Dünden-yarına, 21. Yüzyıla nasıl yürüyeceğiz? Eğer dünümüzü bilmezsek, nasıl kuracağız, hangi kökler üzerine kuracağız yarınımızı...

Her şeyimiz öylesine kıt ve kısıtlı ki...

Gittikçe yitirmişiz, yitiriyoruz belleğimizi... söz erezyonundan yazı uygarlığına bir türlü geçemedik, geçemiyoruz...

Ama sayıları az da olsa, yaşamı çok ciddiye alanlar, bilinçleriyle dünyaya katkı koyup onu azimle değiştirmeye çalışanlar var aramızda... Hem de bir Sisyphos gibi... O ağır kayayı her sabah yeniden omuzlayarak...

İşte bunlardan biridir Yaşar Ersoy...

Hiçbir zaman kendi sınırları içine sığmayan, bununla yetinmeyen, 'Ben bir tiyatrocuyum işim sahneyledir, rolümü oynar, sahneden inerim... ve işim biter' demeyen biri. Hep yaşamın içindedir o... Sanatı yaşama, yaşamı da sanata taşıma çabasıyla hep kan ter içindedir... ben O'na 'Yaşamın ve sanatın kavşak noktasındaki adam' derim hep...

Bir tiyatro adamıdır O... Yani insanı, insanla, insan tarafından sorgulayan, insanın ve yaşamın nabzını elinde tutan...'Bir gördüm tiyatroyu vuruldum ona' diyen... Tiyatronun tüm cephelerinde uğraşan, savaş veren...

Gerçeğe, ülkesinin gerçeğine gönül vermiş, O'na kendisini adamış bütün sanatçı ve aydınlar gibi O'nun da zordur işi...

Üstelik kendine inancını, geleceğe güvenini yitirmiş insanların sayısı her geçen gün artarken, etik değerlerin yıkıma uğradığı bir ortamda, insana cesaret, umut veren; güven aşılayan; iyiyle-kötüyü, çirkinle-güzeli, doğruyla-yanlışı, çarpık olanla-tutarlı olanı fark ettiren; yaşama sevincini ve coşkusunu artıran tiyatroyu yapmak (daha doğrusu sanat yapmak) ve kitlelere ulaştırmak zorun da zoru bir iştir...

Ne ki işini seviyor ve ciddiye alıyor O... Ve dünyanın en keyifli işi gibi yapıyor...

Sözün gücünü bilir O... Tiyatrocu olarak çok iyi bilir... Ama yazının kalıcılığını da bilir... Bir toplumun 'belleğinin' geçmişin yazılı belgelerine dayandırıldığında ne denli sağlıklı olabileceğini de...

Toplumumuzun belleğine bir ışık, bir bilinç yumağı gibi inen bir kitap... Hangi donanımda olursa olsun Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi konusunda merak eden, bir şeyler öğrenmek isteyen her insan için zengin bir kaynak, bir başvuru belgesi...

Neriman Cahit 5.3.1998

Tiyatro cephesindeki boşluğu fark ettiği anda büyük bir sorumlulukla araştırmaya koyulur. Geçmişimizin arşivi bakımından hiçbir merak ve özenimiz olmadığı, olanların çoğunu da yakarak, yitirerek bitirdiğimiz için karanlıkta iğne aramak kadar zordur bu iş...

Neredeyse 10 yılı aşkın bir süre sabır ve azimle sürdürür araştırmalarını... Ve sonuçta bu çalışma müthiş bir başarıya ulaşır. 'Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nin A'dan Z'ye tarihçesine sahibiz artık. Hem de hareket ta 1571'den başlayarak-günümüze kadar geçen süreçteki bütün toplumsal ve siyasal olaylarla içiçe veriliyor kitapta. Nerdeyse Kıbrıs Türk toplumunun 1571'den bu yana bütün sosyal,

Ersoy'un Kıbrıs Türk Tiyatro tarihini kaleme aldığı kitap kokteyle tanıtıldı

Kıbrıs Türk Tiyatro Tarihi Sayfalarda Toplandı

Ersoy kitabını tanıttı

Her şey gelir geçer... Kalıcı olan sanattır...

Toplumsal belleğimize bir armağan...

Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun dününü - bugününe taşıyan bir kitap...

KIBRIS TÜRK TİYATRO HAREKETİ

Ersoy'dan kültüre büyük hizmeti

Yaşar Ersoy'un, "Peyak Kültür Yayınları"nın ilk kitabı olarak yayımlanan "Toplumsal ve Siyasal Olaylarla İçiçe Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi" isimli kitabının tanıtımı önceki akşam yapıldı

Yaşar Ersoy Kıbrıs Türk Tiyatro tarihini kaleme aldı

Yaşar Ersoy'un kapsamlı araştırması

"Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi" yayımlandı

siyasal ve somutsal katmanlarını kılcal damarlarına kadar tarayarak yazılan inanılması güç belgeler ve resimlerle yüklü tuğla gibi bir kitap.

Geçtiğimiz Cuma gününden, kitabın tanıtımından beri neredeyse elimden bırakamadım... Öylesine önemli bilgi ve belgeler ki... Okudukça heyecanlanıyorum, beynim, benliğim aydınlanıyor... Çünkü daha önce de değindiğim gibi sadece toplumumuzdaki tiyatro hareketi değildir verilen.

Örneğin, 'Batılı Anlamda Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi' verilirken, o süreçte Osmanlı Devleti'nin zor günleri, Çarlık Savaşı, 1878'de Kıbrıs'ın İngiltere'ye geçici verilişi ve Rumlar'da gelişen Enosis hareketi karşısında Kıbrıs Türkü'nün durumu... Dönemin basını, Kavanin Meclisi v.b. bütün olaylar ve birbirlerini etkileyişi işleniyor.

Kitap hep bu yöntem üzerine kurulmuş... Kıbrıs adasının siyasal ve toplumsal çalkantılarının, kitabın öznesi olan Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ni nasıl etkilediği ve hangi koşullarda geliştiği seriliyor önümüze... Tüm somut bilgi ve belgeleriyle.

Neler neler yok ki bu sayfaların içinde... Konu başlıklarını yazmaya kalksam herhalde bu sayfa yetmez. Ama bir örnek olması bakımından bir kaçını vereyim:

"Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın Hizmetinde, Kardeş Ocağı ve Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi, Kemalizm ve Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi, İlk Kadın Örgütü Lefkoşa Hanımlar Cemiyeti ve Tiyatro, 1931 İsyanı ve Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ne etkileri, Batılı Anlamda Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde İlkler, Bayraktar'ın Emriyle İlk Resmi Ödenekli Tiyatro, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları'nda İlk Sendikal Hareket, Yenilikçi-İlerici Etkinliklere Engeller Baskılar... Lefkoşa Kültür-Sanat Şenliği, Sanatçıların İşten Atılması ve Tepkiler, Devlet Tiyatroları'nda Kaos ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun kurulması, Bir Tiyatroyu Yıkma Niyeti ve Girişimi, Özerk Tiyatro Kurumu, Başkent Tiyatro Projesi ve yüzlerce ayrıntı...

Sonuç olarak, toplumumuzun belleğine bir ışık, bir bilinç yumağı gibi inen bir kitap diyeceğim... Hangi donanımda olursa olsun Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi konusunda merak eden, bir şeyler öğrenmek isteyen her insan için zengin bir kaynak, bir başvuru belgesi...

Unuttuğumuz değil, hiç bilmediğimiz bir sürü gerçeği, uzman çabasıyla su yüzüne çıkaran, her sayfasında yeni damarların keşfedildiği bir su kaynağı gibi bize sunan Yaşar Ersoy'a yüreğine, bilincine ve çabasına sağlık diyoruz. Onca yıllık yorgunluğa değdi...

Biz kitaba yönelirken, sen diğer cephelerdeki savaşımına devam edeceksin yanı başındaki o bir avuç bilinçli arkadaşınla... Çünkü hayat sürüyor...

Ve Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi daha bitmedi...

O'na en güzel sayfaları yazıyorsunuz...

Hepinize mer-ha-ba...

Aydınlık yüreklerinize sağlık"

Geçmişe Tutulan Işıldak

Uluslararası Eleştirmenler Birliği Türkiye Başkanı Üstün Akmen ise Yaşar Ersoy'un "Toplumsal ve Siyasal Olaylarda İçiçe Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi" kitabını kapsamlı bir çalışma olarak nitelendirir. Üstün Akmen 9 Eylül 2008

> Gerçekten de tarihimizi sorgulayan bir kitap. Bir anlamda geçmişe tutulan ışıldak. Toplumsal sorgulamaya malzeme yığan, gelecek için tarihle hesaplaşmaya olanak yaratan bir çalışma.
>
> Üstün Akmen 9.9.2008

tarihli Evrensel gazetesinde şu değerlendirmeyi yapar:

"(...) Toplumsal ve Siyasal Olaylarla İçiçe Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi gerçekten de tarihimizi sorgulayan bir kitap. Bir anlamda geçmişe tutulan ışıldak. Toplumsal sorgulamaya malzeme yığan, gelecek için tarihle hesaplaşmaya olanak yaratan bir çalışma. Kitabı okurken anlıyoruz ki, Kıbrıs Türk Toplumunda Tiyatro Hareketi, Kıbrıs Türk toplumsal tarihinin bir serüvenidir. Yaşar Ersoy, Kıbrıslı Türkler olarak en büyük eksikliklerinin yaşadıkları olayları yazmamak ve belgelememek olduğunun ayırdına varmış ve Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nin ne zaman başladığını araştırmış, hangi süreçlerden geçtiğini belgelemiş, bugün hangi noktada olduğuna gelmiş. Ve bu çalışma hiç kuşkum yok ki Kıbrıslılar için paha biçilmez bir mirastır. Yaşar Ersoy bununla da yetinmemiş, aynı konuda bir de dört saat süren belgesel film yapmış, "Kıbrıs Türk Tiyatro Tarihi"ni gün ışığına kavuşturan tiyatro adamı olarak alkışlanmıştır. Yaşar Ersoy'u bilmiyorum ne zaman göreceğim. Belki bugün, belki yarın... Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde daha doğrusu genel anlamıyla Kıbrıs'ın sanat dünyasında çok özel ve önemli bir konuma sahip olan Yaşar Ersoy'u, kendisine sıkı sıkı sarılarak kutlayacağım. Böylece, her zaman her yerde söyleyecek sözü, bilek bükecek gücü, isyan edecek yüreği, eğilmeyecek başı, uğraş verecek çelik gibi iradesi olan diğer dostlarımı da Yaşar Ersoy'un kişiliğinde selamlamış olacağım."

109 Yazarın Kaleminden Lefkoşa Belediye Tiyatrosu

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'un 1998'de yazdığı "Toplumsal ve Siyasal Olaylarla İçiçe Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi" adlı kapsamlı ve titiz belgesel araştırma kitabından sonra, 2000 yılında Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 20'nci yılı dolayısıyla "109 Yazarın kaleminden Lefkoşa Belediye Tiyatrosu" adlı bir derleme kitabı yayımlanır.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun kuruluş serüvenini, bu yıllar içinde sahnelediği oyunları ve bu serüveni değerlendiren yazıları derleyen Yaşar Ersoy, bu kitabıyla da toplumsal belleği zenginleştirir.

Kitabın önsözünde Yaşar Ersoy, şu vurguyu yapar:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun 20. Yılında, yazılanları anımsamak ve anımsatmak için; yaşananları, duyguları, düşünceleri paylaşmak için; 20 yılda biriktirilenlerden ders almak için; yaşananlara tanıklık etmek için; bir miras oluşturmak ve Kıbrıs Türk Tiyatrosu'na bırakmak için açık isimle yayımlanan yazılar bu kitapta toplanmıştır.

Bu yazılar Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun dünden bugüne nasıl geldiğinin savaşımının, sahnelediği oyunların belgeleridir."

Lefkoşa Belediye Yayınları olarak 1000 adet basılan kitap, Fikret Demirağ'ın 29 Mart 2000 tarihli Kıbrıs gazetesinde yaptığı değerlendirme ile ***"Kıbrıslı Türkler'in tiyatro serüvenine çağdaş bir anlayışla çıta yükselte yükselte en iri halka olarak eklemlenen; bir tür 'milat' oluşturan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu (ve süreçte yaşanan politik-sosyal- kültürel dönem) Yaşar Ersoy'un bu yapıtıyla tarihin belleğine eksiksiz olarak kaydedilmiş olur. "***

Ahmet Tolgay Kıbrıs gazetesinin 15 Nisan 2000 tarihli baskısında Yaşar Ersoy'un Kıbrıs Türk Tiyatro olayına ilişkin titiz çalışmalarının ikinci belgeseli olarak değerlendirir. Ahmet Tolgay değerlendirmesini şöyle sürdürür; ***"Olağanüstü başarıyla 20 yıldır kültür ve sanat yaşamımızda tarih yazan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu başlı başına bir olaydır. Bu olayın niteliği ve boyutları bu kitapla, 109 değişik yazarın kaleminden yansıtılıyor."***

Bir Kitap Daha: Umut En Son Ölür

LTB sanat yönetmeni Yaşar Ersoy, hayata, insana ve insanın canlı yansıması olan tiyatroya dair yazılarını ve konuşmalarını "Umut En Son Ölür" adlı kitapta toplayıp 2000 yılında yayımlar. **"Umut En Son Ölür"** kitabında Yaşar Ersoy;1980-2000 yılları arasında yaşanan toplumsal, kültürel, siyasal ve sanatsal olaylara, bu olayların tiyatroya yansımasına bir tanıklık yapıp, değerlendirmekte ve her şeye karşın umutla savaşımın sürmesi gerektiğini vurgular. 30 Ağustos 2000 tarihli Ortam, Yenidüzen, Kıbrıs, Avrupa, Hürriyet Kıbrıs gazetelerinde "Umut En Son Ölür" kitabının yayımlandığına dair haber yer alır. 1000 adet basılan kitap kısa sürede okuyucu tarafından tüketilir. Kitap

hakkında Yenidüzen gazetesine Cenk Mutluyakalı şu değerlendirmeyi yapar;

"Yaşar Ersoy'a öykünmemek elde değil… Adam her attığı adımı bir yere not ediyor. Sonra yüzümüze vuruyor adeta, "siz ne yaptınız diye." "Umut En Son Ölür" Yaşar Ersoy'un üçüncü kitabı… Bu kitabın sponsorluğunu yapan isimleri burada da anmak istiyorum. Çünkü kalıcı eserler nitelikli yapıtlar için, kültür ve sanat için elini cebine atanlar bulunmuyor kolay kolay. Burhan Yetkili, Salih Dimililer, Salih Özler, Ahmet Hüdaoğlu, Simavi Aşık, Bülent Çıraklı ve Ateş Matbaacılık bu güzelliği başarmış işte. "İnsana, hayata ve insanın canlı yansıması olan tiyatroya dair" yazıları bir kitapta ölümsüzleştirdi Yaşar Ersoy."

Neriman Cahit ise 25 Eylül 2000 tarihli Kıbrıs gazetesinde "Umut En Son Ölür" kitabının sadece yaşananlara bir tanıklık yapmadığını, hayatla insanla hayatın derinliklerinde bir hesaplaşmaya ve yüzleşmeye girdiğini vurguladığı yazısı şöyledir:

"Yaşar Ersoy hepimizin toplumun yakından tanıdığı bir isim. O sadece başarılı bir tiyatro adamı değil hayatın tam içinde ortasında yer alarak yurdunda ve dünyada demokrasi, barış ve umut'un yerleşmesi kök salması için sürekli savaşım veren biri…" bu üçüncü kitabında da (ilk ikisi 'Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi' ve '109 Yazarın Kaleminden Belediye Tiyatrosu') bu çok boyutlu savaşımın aslında toplumumuzda yaşayan sosyal, kültürel,sanatsal ve siyasal çalkantıların bir tanıklığını yapıyor. Kitabı okudukça fark ediyorsunuz ki sadece bir şeylerin tanıklığını yapmıyor Ersoy, hayatla insanla ve hayatın derinliklerinde hesaplaşıyor. Ve en yaralı en yenik hallerde bile, yenilgiyi hiç kabullenmiyor; çünkü ona göre UMUT her zaman vardır / var edilmelidir… çünkü UMUT EN SON ÖLÜR…

Yaşar Ersoy'a öykünmemek elde degil... Adam her attı-gı adımı bir yere not ediyor. Sonra yüzümüze vuruyor adeta, "siz ne yaptınız diye."

Cenk Mutluyakalı

Ve o ölürse eğer, insandan da pek hayır kalmaz… insan var olduğunu hissettiği her an ve anlamda umudu da var edip yaşatmak göreviyle baş başadır… öyle olmalıdır… bunun yönünü ve yönetimini bu yolda harcanan onca çabayı, tüketilen onca şeyi zamanın ve tarihin ve toplumsal olayların somut tanıklığında yaşadıkları ve aydın sorumluluğuyla kaleme aldığı yazıları dönemin gazete ve dergi sayfalarından çıkarıp önümüze sermiştir Yaşar Ersoy… çok da iyi yapmıştır; çünkü – hele de şimdilerde yaşadığımız onca olumsuzluk içinde geçmişin tanıklığına çok gereksinimimiz vardır… daha sağlıklı bir gelecek ve toplumsal yapıyı kurmamız kurabilmemiz için…

Evet taşların bile üretmeyi neredeyse uyanmak üzere olduğu bir toplumsal kaosta, duyarlı, düşünen, inceleyen, olanları kabullenmeyen umutsuzluğu ve yılgınlığa hiç prim vermeyenler için… kişiye hiç gelecek vaat etmeyen, genç insanımıza başlamak üzere olduğu hayata dair hiçbir alternatif sunamayan korku, baskı, yılgınlık, tembellik, miskinlik, hazır yiyicilik vb. özellikleriyle anılan TOPLUMSAL YAPIMIZ'I uzun süreli mercek altında tutup, sadece eleştiri değil alternatiflerde sunan bir aydınımız bir eylem adamımızın yazımsal deneyimleri gerçekten UMUT YOLCULUĞUMUZDA dağarcığımıza katık değerinde…

Yıllardır toplumumuzda yaşananlar yaşanılanlar çerçevesinde mahkum edilmiş bir kenara itilip etrafı dikenli tellerle çevrilmiş insanımız, durmadan TOPLUMSAL YARALAR alıyor… Ama hala, çoğu ya da çoğumuz ne yaşadıklarından ne de çektiklerinden söz ediyor… hele aklın insanlık onurunun süzgecinden geçirenler, geçirip de çareler üretmeyi deneyenler öylesine az ki! Her şeyi büyük bir DOĞALLIKLA VE DONUKLUKLA yaşıyoruz… Tabular hala tabu… İşte yıllardır kuytularda süren bu GÖLGE OYUNUNA yılların deneyimiyle PERDE… diyor Yaşar Ersoy… oyun sahneye çekilsin ayan beyan olsun…

Eski ve artılar hep birlikte anımsanıp paylaşılıp yitirdiğimizi sandığımız UMUT'a katık edilsin diye… ama iş ola değil… deneyim bilgi ve aklın yoluyla artık toplumumuza dar gelen düşünce ve değerler sisteminin yerine çağdaşlarını koyma yoluyla… unutmayalım… her zaman umut vardır… Çünkü UMUT EN SON ÖLÜR… Tıpkı ki-

tapta 'Önsöz' yerine alınan W. Shakespeare'in vurguladığı gibi:

'Var olmak ya da olmamak: Sorun bu!
Kokuşmuş bir şeyler var bu ülkede,
Kim dayanabilir zamanın kırbacına?
Zorbanın kahrına, gururun çiğnenmesine,
Sevginin kepaze edilmesine,
Kanunların bu kadar yavaş,
Yüzsüzlüğün bu kadar çabuk yürümesine,
Kötülere kul olmasına iyi insanın,
Bir bıçak saplayıp göğsüne kurtulmak varken?
Kim ister bütün bunlara katlanmak?
Var olmak ya da olmamak! Sorun bu!
Düşüncelerimizin katlanması mı güzel
Zalim kaderin yumruklarına, oklarına
Yoksa diretip bela denizlerine karşı
DUR YETER demesi mi?

"Umut En Son Ölür" kitabı eleştirmenler ve okurlar tarafından ilgiyle karşılanır ve kısa sürede tüketilir. Kitap hakkında K.T. Sanatçı ve Yazarlar Birliği, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Işık Kitabevi söyleşiler düzenler. 14 Eylül 2000 tarihli Kıbrıs gazetesinde yazar Ahmet Tolgay ise ***"Umuda Çağrı"*** başlıklı yazısında kitap hakkında şunları yazar:

"Yaşar Ersoy, yeni tiyatro mevsiminin eşiğinde, Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ni belgeselleştirme çabalarının yeni ve kalıcı ürünlerinden birini daha verdi: UMUT EN SON ÖLÜR.

Toplumcu bir soyluluk ve aydınlıkla, tiyatro üzerine aldığı eğitimin hakkını; araştırıcı, gözlemleyici ve irdeleyici kişiliğinde geliştirdiği kültürüyle fazlasıyla veren Yaşar Ersoy toplumumuzun elit düzeyinde kurumlaşmayı başaran insanlarımızdan biri. Böyle bir kurumun etkinliklerini ve yaratıcılıklarını izlemek, bize de çok şeyler kazandırıyor. Salt tiyatro bağlamında değil. Evrenselleşme ve çağımızla bütünleşme bağlamında da! Dahası, moral değerlerimizi güçlendirme bağlamında da!

Ersoy'dan, "Umut en son ölür"

YAŞAR ERSOY'UN YENİ KİTABI YAYIMLANDI:

"UMUT EN SON ÖLÜR"

Yaşar Ersoy'dan yeni kitap

"Umut En Son Ölür"

UMUT

"Umut en son ölür"

"Umut en son ölür"

"Umut En Son Ölür"

UMUT EN SON ÖLÜR

Tiyatronun; insanın, yaşamın ve dünyanın canlı yansıması olduğunu vurgulayan Ersoy, O yansımayı çıkış noktası olarak algılayıp, kültür ve düşünce dünyamıza boyuna yeni renkler ve zenginlikler katıyor. Sahnedeki devinimleriyle kendini hiç sınırlamadan! Topluma bir şeyler verebilmek için toplumun tüm düşünce platformlarını sahneye dönüştürmeyi başaran bu anadan doğma aktör insanımız, yığınla bunalımın baskıyla adeta umutsuzluk çizgisine sürüklenen KKTC insanlarına, umudun en son ölmesi gerektiğinin mesajını veriyor. Sarsıcı bir tiyatro diliyle iletilen mesajdan etkilenmemek mümkün mü?

Daha önce 'Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi ' ve '109 yazarın kaleminden Lefkoşa Belediye Tiyatrosu' adlı derlemesini kaliteden ödün vermeyen bir titizlikle sundu Ersoy. Son kitabında ise sanatçı duyarlılığı ve tiyatro estetiğiyle, 1980-2000 yılları arasında yaşanan toplumsal, kültürel ve siyasal olaylara, tiyatro perspektifinden tanıklık ediyor. Geleceğe de kalacak ve dönemimizin izdüşümlerini taşıyacak bir tanıklık bu. Tiyatro hareketimize ve bu hareketin çevresinde gelişen toplumsal olaylarımıza ilişkin ciddi bir aydınlanmaya gereksinim duyanlar, Ersoy'un kitaplarını mutlaka satır satır okumalıdırlar."

LBT ve BRT ortak Yapımı: Tiyatro Tarihi Belgesel Filmi

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu yönetmeni Yaşar Ersoy'un, Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi tarihini araştırarak yazdığı 336 sayfalık kitap 1998 yılında Peyak Yayınları olarak yayımlanır ve toplumda kültür tarihi adına çok önemli bir ihtiyacı karşılar.

Bu kitaptan yola çıkarak tiyatro tarihini bir belgesel film olarak yapma projesini geliştiren Yaşar Ersoy, 2005 yılının Ocak ayında bu projeyi Lefkoşa Belediyesi'ne sunar. Projeyi olumlu karşılayan ve destekleyen Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk, Belediye Meclisi'nde de projenin hayata geçirilmesi için karar alır. Bu karar ışığında BRT *(Bayrak Radyo Televizyon Kurumu)* Müdürlüğü ile yapılan görüşmeler sonucunda belgesel filmin ortak yapılması hususunda görüş birliği oluşur. Lefkoşa Belediyesi ile BRT arasında yapılan protokol çerçevesinde "Toplumsal ve Siyasi Olaylarla İçiçe Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi" belgesel filminin yapım çalışmaları başlar.

Yaşar Ersoy'un yazdığı ve yönettiği belgesel filmin görüntü yönetmenliğini ve kurgusunu Hakan Çakmak, müziğini ise Mete Hatay yapar. Belgesel filmi Döndü Özata ve Hakan Elmasoğlu seslendirir… Ses kaydını Mehmet Kozan Pakkaner, jeneriğini Fezile Aziz, kapak ve afiş tasarımını da Umut Ersoy yapar.

Bir bellek oluşturmak, yaşananları, yapılanları olabildiğince belgelemek ve geleceğe bırakmak istediklerini belirten Yaşar Ersoy şu açıklamayı yapar:

"Dünden bugüne nasıl gelindiğini ve yarına nasıl gidilmesi gerektiğini düşündürmek, sorgulamak ve sorgulatmak… İşte tüm bunların, toplumsal gelişmenin dinamiklerini oluşturduğunu düşünmekteyim.

Bu düşüncelerin ışığında yapacağımız belgeselde, Kıbrıslı Türklerin "Kıbrıs" sahnesinde görülmeye başladıkları andan, yani "Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nin başlangıcından bugüne geçirdiği aşamaları, tarih sırasıyla, sayısız belge ile izleyeceksiniz… Aynı zamanda bu tarihsel süreci etkileyen toplumsal ve siyasal olayların kısa bir tarihini de sayısız belge ile göreceksiniz. Çünkü tiyatro, toplumsal bir sanattır ve toplumların siyasal, kültürel tarihleriyle içiçe yaşar. Ve bu yüzdendir ki, tiyatro ve toplum karşılıklı birbirlerini etkiler ve birlikte bir tarih oluştururlar. Oluşan bu tarihi az ya da çok belgeyle yarına bırakmak kaygusuyla bu belgesel filmi hazırlayacağız…"

Yaklaşık beş aylık bir çalışmadan sonra hazırlanan "Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi" belgesel filmi, 7 Ekim 2005 tarihinde BRT konuk odasında düzenlenen basın toplantısıyla tanıtılır. Basın toplantısına Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk, BRT Müdürü Hüseyin Gürşan, BRT Yönetim Kurulu Başkanı Vasfi Candan, belgeselin yazar ve yönetmeni Yaşar Ersoy, görüntü yönetmeni Hakan Çakmak, müziklerini yapan Mete Hatay, Lefkoşa Meclis üyeleri, BRT çalışanları ve kalabalık bir sanatçı grubu katılır.

Toplam 6 bölümden oluşan ve 242 dakika olan belgesel filmin tanıtımında Belediye Başkanı Kutlay Erk, kültür sanat faaliyetlerine özellikle önem verdiklerini belirtir.

Belediye olarak belgesel filmin hazırlanmasında kendi üstlerine düşen payı yerine getirmekten ve BRT ile işbirliği halinde halkın izleyebileceği bir eser yaratmaktan mutlu oldğunu söyler.

Başta Yaşar Ersoy olmak üzere belgesel filme emeği geçen herkese teşekkür eden Kutlay Erk, bu çalışmanın başka alanlara da örnek olup, her alanda Kıbrıslı Türkler'in tarihinin belgelenmesini ve gelecek kuşaklara miras olarak bırakılmasının önemini vurgular. BRT Müdürü Hüseyin Gürşan ise basın toplantısında yaptığı konuşmada, son yılların en önemli etkinliklerinden birine imza atmaktan dolayı memnuniyetlerini ifade eder.

Bu projeye severek evet dediklerini belirten Gürşan, bu tür çalışmalara BRT olarak destek olmayı sürdüreceklerini, çünkü gelecek kuşaklara karşı sorumlukları olduğunu söyler.

Belgesel filmin yazarı ve yönetmeni Yaşar Ersoy da basın toplantısında dününü bilmeyen, sahip çıkamayan toplumların bugününü ve geleceğini inşa edemeyeceğini vurgular. Yaşananlardan ders almak, günahları ve sevaplarıyla birlikte toplumsal ve siyasal olaylarla birlikte Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nin dünden bugüne nasıl geldiğini belgelemek ve gelecek kuşaklara bırakmak istediklerini söyleyen Yaşar Ersoy, bu belgeselin kültür-sanat alanında bir ilke imza attığını belirtir.

Ersoy, konuşmasını şöyle sürdürür: ***"Eğer biz bir halksak, bir toplumsak sadece devletle değil kültürümüzle var olabiliriz ve yaşayabiliriz. Devletler yıkılabilir, tarihe karışabilir, yenileri kurulabilir ama halklar ve toplumlar kültürleriyle varolurlar. Bizler de bu belgeselle dünü bugüne, bugünü geleceğe bağlayarak sürdürmeye çalışıyoruz.***

Bu belgesel Osmanlı Devleti döneminden başlayarak 2005 yılına kadar gelir… 6 bölümden oluşan belgesel toplam 242 dakikadır… Belgesele emeği geçen Hakan Çakmak'a, Mete Hatay'a, Döndü Özata'ya, Hakan Elmasoğlu'na, Mehmet Kozan Pakkaner'e, Fezile Aziz'e ve Umut Ersoy'a teşekkür ederim… Çok uyumlu ve kolektif bir çalışma sonucu gerçekleşti belgesel…

Ayrıca Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk'e ve BRT Müdürü Hüseyin Gürşan'a da destek oldukları, projeye imza attıkları için teşekkür ederim. Bir teşekkürüm de Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ni dünden bugüne taşıyan, emek verenlere ki, onlar bu belgeselin ortaya çıkmasını sağlayanlardır."

Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi belgesel filminin tanıtımı için düzenlenen basın toplantısı

haberi 8 Ekim 2005 tarihli Kıbrıs, Yenidüzen, Vatan, Ortam, Halkın Sesi, Kıbrıslı gazetelerinde yer alır.

Belgesel film Lefkoşa Belediyesi tarafından 1000 adet DVD olarak da kaydı yapılarak satışa sunulur.

Belgesel filmin BRT'de yayınlanmasından ve 1000 adet DVD olarak satışa sunulmasından sonra egemen çevreler rahatsız olurlar. Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nin bütün yönleriyle yansıtılması, gerçeklerin ortaya çıkması karşısında rahatsız olan egemen çevreler Yaşar Ersoy ve BRT Müdürlüğü'nü eleştiri bombardımanına tutarlar. Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun gelişmesine bencillikleriyle, siyasi hesaplarıyla ve muhteris yaklaşımlarıyla engel olanlar belgeselde gerçekleri görünce öfkelenirler. Ve ***"gerçek belgeseli kendilerinin yapacaklarını"*** açıklarlar. Günlerce Genç TV ekranlarında ***"Gerçek Tiyatro Belgeseli Yakında Genç TV'de…"*** şeklinde duyurular yapılır.

Bütün bunlara Yaşar Ersoy ***"iyi yapsınlar da görelim…"*** diye yanıt verir. Ancak yapılan tüm duyurulara karşın başka bir belgesel film bu kitabın yazıldığı 2012 yılına kadar yapılmaz.

Yaşar Ersoy'la K.T. Tiyatro Hareketi Belgesel Filmi Üzerine

Neriman Cahit

Ülkemize baktığımızda, üzerinde tartışmayı bile unuttuğumuz… gündemin ön sıralarına bir türlü gelemeyen kültür-sanat olgusunun tamamıyla unutulup/ihmal edildiğini görürüz… Evet birbirinden önemli yaşamsal sorunlarla boğuştuğumuz doğru… ama, bir başka kesin doğru da, neredeyse tüm sorunların kökeninde kültür sorunumuzun yattığı gerçeği… Fakat yine de her şeye karşın sanatçılarımız ürettikleri ve yarattıklarıyla umudun varolduğunu gösteriyorlar…

İşte, Yaşar Ersoy da onlardan biri…

Bu ülkenin tiyatrosu denildiğinde O'nun adının ilk olarak akla gelmesi bir rastlantı değil… Çünkü o, tiyatroyu sadece bir meslek olarak değil, varlığının taa derinlerinde hep "olmak ya da olmamak" meselesi olarak yaşam disiplininin enbaşına koymuş ve hiç ödün vermeden varolmayı ve var etmeyi sürdürmüş… tiyatroda sadece bir yönetmen olarak değil, onun işçiliğinden- yazarlığına / araştırmacılığına uzanan bir çizgide… K.T. Tiyatro Tarihi'ni belgeleyen… ek olarak… şimdi de, gerçekten, paha biçilmez değerli bir mirası da bize armağan etmiştir…

Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'yle iligli olarak hazırladığı "Toplumsal ve Siyasal Olaylarla İç içe… Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi Belgesel Filmi…"nin oluşum sürecini gelin ondan dinleyelim:

-Kendine inancını, geleceğe güvenini yitirmiş insanların sayısı her geçen gün artarken, etik değerlerin yıkıma uğradığı bir ortamda… İnsana cesaret, inanç, umut veren… güven aşılayan… iyiyle kötüyü, çirkinle güzeli, doğruyla yanlışı, çarpık olanla tutarlı olanı fark ettiren… yaşama sevincini ve coşkusunu artıran tiyatroyu yapmak ve kitlelere ulaştırmak zor iştir… Ne var ki, işinizi seviyor ve ciddiye alıyorsanız, dünyanın en keyifli işidir… Bu düşüncelerle 36 yıldır aralıksız olarak tiyatro benimle, ben tiyatroyla uğraşıyorum… Tiyatro sanatının birçok savaşım cephesi vardır. Yaşadığımız koşullarda, tiyatro sanatının tüm cephenlerinde uğraştım ve savaşım verdim. Oyunculuk, rejisörlük, yazarlık, idarecilik, teknisyenlik, işçilik, organizatörlük, öğretmenlik gibi…

"Toplumsal ve Siyasal Olaylarla İçiçe Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi Belgesel Filmi"de o cephelerden birini oluşturuyor…

Bildiğiniz gibi, 1998 yılında aynı adla kitabımı yayımladım. İşte bu kitaptan hareketle, gelişen teknoloji olanaklarını da kullanarak bir belgesel film yapma dürtüsü içimde hep varoldu… Bu dürtünün gelişip, büyümesi gerekiyordu… Onun içinde 2005 yılına dek beklemeyi yeğledim… Bu bir sorumluluktu… Tarihe karşı, toplumuma ve ülkeme karşı duyduğum bir sorumluluktu… Bir hesaplaşmaydı, yüzleşmeydi… Bu hesaplaşma ve yüzleşmeyi yaptıktan sonra ancak geleceğe düzgün yürüyebilirim…

Biliyordum, belgesel film yapmak kolay değildi, ancak 1970'lerden beri biriktirdiğim bilgi, belge, fotoğraf ve yazılardan oluşan güvenilir bir arşiv vardı elimin altında. Ve şairin dediği gibi "Kim var imiş... biz burda yoğ iken…" sorumluluğu ve bilinciyle ve Kıbrıs sahnesinde Kıbrıs Türkleri'nin görünmeye başladıkları ana kadar uzanmaya karar verdim… çünkü biz gökten zembille inmedik. Kıbrıs sahnesinde bizden önce yapılanları, yazılanları bulmak ve geleceğe aktarmak sorumluluğunu taşıyordum. Bir bellek oluşturmak, yapılanları belgelemek, dünden bugüne nasıl gelindiğini ve yarına nasıl gidilmesi gerektiğini düşündürmek, sorgulamak sorgulatmak…

İşte tüm bunların, toplumsal gelişmenin dinamiklerini oluşturduğunu düşünmekteyim. Bu düşüncelerin ışığında hazırlanan belgesel filmde Türkler'in "Kıbrıs Sahnesi"nde görün-

meye başladıkları andan… yani, K.T.Tiyatro Hareketi'nin başlangıcından bugüne geçirdiği aşamaları tarih sırasıyla, sayısız belge ile izleyeceğiniz gibi… aynı zamanda bu tarihsel süreci etkileyen toplumsal ve siyasal olayların kısa tarihini de sayısız belge ile göreceksiniz…

Çünkü,

Tiyatro, toplumsal bir sanattır ve toplumların siyasal / kültürel tarihiyle içiçe yaşar ve bu yüzdendir ki, tiyatro ve toplum karşılıklı birbirini etkiler ve birlikte bir tarih oluştururlar. Oluşan bu tarihi yarına bırakmak kaygısıyla bu belgesel filmi hazırladım…

Tarihe karşı hesap vermekten korkanlar, bu belgeselin yapımından rahatsız ve tedirgin oldular. Ancak, bir toplum tarihiyle hesaplaşmazsa, yüzleşmezse, eteğindeki taşları dökmezse, geleceğini sağlıklı kurma şansını bulamaz…

-Evet, bu noktada / bu işin yapılmasında Hakan Çakmak'ın katkısı büyüktür. Bu konuyu kendisiyle paylaştığım zaman, büyük bir heyecan ve sevinç duymuş, "hemen işe koyulalım" yanıtını vermiştir. Konuyu bu aşamada L.B.Başkanı Kutlay Erk'e ve BRT müdürüne de götürdüğüm zaman onlar da belgeselin yapılması için onay ve destek sözü verdiler…

Belgesel müziğini düşündüğümüzde… Ülkemiz dışından herhangi birinden katkı istemek ya da müziğini kullanmak konusunu tamamıyla bir kenara ittik. Bu belgesel, bu tarih ve coğrafyanın insanının belgeseli olacağına göre müzğinin de onların soluğunu taşıması gerekiyordu… Ve, Mete Hatay adı kendini anımsatmakta gecikmedi… Çok da iyi oldu.

Böylece yaklaşık (9) aylık sıkı bir çalışmadan sonra, 6 bölümden oluşan (242) dakikalık kültür, sanat, tiyatro ve siyasetin iç içe ele alındığı bir bakış açısıyla… K.T. Tiyatro Hareketi Belgeseli ortaya çıktı.(ses kaydında, Kozan Pakkaner, Seslendirmede Döndü Özata / Hakan Elmasoğlu, Jeneriğinde Fezile Aziz'in, grafik tasarımında Umut Ersoy'un katkıları da var tabi…)

…Yazan ve Yöneten: Yaşar Ersoy, Görüntü Yönetmeni ve Kurgu: Hakan Çakmak ve Müzik: Mete Hatay'ı da ben ekleyeyim… Ve bu çalışma sürerken sende gelişen yeni farklılıklar ve sosyal bileşkeler oldu mu… sorusunu sorayım…

-Bu belgeselde yaşanan sevapları, günahları, doğruları, yanlışları, çirkinlikleri, güzellikleri, acıları, sevinçleriyle birlikte gözler önüne sergileyerek arınma / katarsis ve özgürleşmek… Ve geleceğe yürürken yaşananlardan ders çıkarmak ve tarihimize farklı yönden ışık tutmak bu belgsel filmin amaçlarındandı. Osmanlı Devleti'nden-İngiliz sömürge yönetimine, Jön Türkler'den-Kemalizm'e, Atatürk reformlarından-aşırı milliyetçi şöven çizgiye, EOKA ve TMT yıllarından- 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti'ne, 1963 çatışmalarından-1974 EOKA-B Darbesi ve Türkiye'nin müdahalesine, KKTC'nin ilanından-ekonomik sorunlara, çözüm arayışlarından- Annan Planı'na kadar uzanan serüvende K.T.Tiyatro Hareketinin yerini ve rolünü izleyerek tarihe tanıklık yapan bir belgesel.

… Gerçekten de çok kapsamlı ve zor bir çalışma…

-İğneyle kuyu kazmak gibi bir işin içinde olduğunuzu keşfediyor ve sabır, inat ve sevgi ile sürdürme karalılığını elden bırakmıyorsunuz… Bir belge başka bir belgeyi gerektiriyor ve biz montaj- kurgu çalışmalarını bir yana bırakarak, o gerekli belgeyi bulmak için gazete arşivlerine / Milli Arşive, olayları yaşayanların tanıklığına koşuyorduk. Bir bakıyorduk ki, çıktığımız noktada diplere, derinlere dalıyor, farklı / bilmediğimiz olayları öğreniyoruz.

Bir örnek vermek gerekirse : K.T. Tiyatro Hareketi'nde kurumsallaşmanın başlamasında, İlk Sahne'nin kurulmasını sivillerin engellemesine karşın dönemin en üst düzey komutanının emriyle kurulduğunu keşfediyorsunuz. Belgeselde bunun gibi toplumsal ve siyasal olaylarla tiyatronun kesiştiği birçok olaya rastlarız… Taa Osmanlı'dan – Annan Planı'na

"Toplumsal ve siyasal olaylarla iç içe Kıbrıs Türk tiyatro hareketi" belgeseli tanıtıldı

Önemli bir kültür hizmeti gündemde

"Toplumsal ve Siyasal Olaylarla İçiçe Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi" belgeseli tanıtıldı

LTB ve BRTK'nin işbirliğiyle 6 bölümlük belgesel...

Gürşan: "Toplumsal gelişmenin göstergesi..."

Çakmak: "İmza koymak onur..."

"Toplumsal ve Siyasal Olaylarla İçiçe Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi" belgeseli tanıtıldı!...

kadar uzanan serüvende… Tiyatro hep buluşmuş ve kesişmiştir siyasal ve toplumsal olaylarla…

… Anlamak zor ama… bu belgesel bazı kesimlerde rahatsızlık yaratmıştır sanıyorum…

-Bu konuda şunu söyleyebiliriz: Tarihe karşı hesap vermekten korkanlar, bu belgeselin yapımından rahatsız ve tedirgin oldular. Ancak, bir toplum tarihiyle hesaplaşmazsa, yüzleşmezse, eteğindeki taşları dökmezse, geleceğini sağlıklı kurma şansını bulamaz…

…Belgesele nasıl ulaşabileceğiz…

-DVD olarak tanesi 10 YTL'den Belediye Halkla İlişkiler Bölümü ve diğer satış merkezlerinde satılmaktadır.

…Son bir soru: Bu yılki çalışma programında neler var…

-Yine Satirigo Tiyatrosu ile bir çalışma… Güneyde yapılan Kıbrıs Kültür - Sanat Festivali'nde Aristophanes'in "Barış" oyununu sergileyeceğiz. Biliyorsunuz 1987'de, aynı oyunu sergilemiştik ama bu kez farklı bir Aristophanes. Yeni yorumla bir Aristophanes olacak… Öyle bir yaklaşımım var. İki dilli bir oyun olacak. Antik Yunan dilini günümüz tiyatrosuna – Azra Erhat'ın çevirisiyle karşılaştırarak-uyarlama çalışmalarını yapıyoruz. Biliyorsunuz… Hayatın cesaret edemediklerini sanat yapar çünkü…

Yenidüzen - 20 Aralık 2005

Tarihimizi Sorgulayan Bir Belgesel

Hasan Hastürer

Üretmek kadar onları gelecek kuşaklara kalıcılaştırarak aktarmak da önemlidir. Kültür ve sanatın şekillenmesinde toplumsal yapı ve değişimin payı yadsınamaz. Özellikle tiyatro topluma tutulan aynadır. Kıbrıs Türk toplumunda Tiyatro Hareketi bir anlamda toplumsal tarihimizin serüvenidir. Toplumsal derken kuşkusuz her türlü siyasal hareketi de kucaklıyor. Yaşar Ersoy, Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nden öte en genel anlamıyla sanat dünyamızda çok özel ve önemli bir konuma sahiptir. Bazıları var olanı kemirip yok ederken Ersoy ve arkadaşları yaratan olmuştur. Ve bu bağlamda her zaman söyleyecek sözleri vardır. Bazıları koltuklarının arkasında yazılana rağmen neredeyse hiçken, Ersoy'un bir anlamda sözcülüğünü yaptığı, evrensel ölçülerde sanat yapan arkadaş grubu bazılarını rahatsız ede ede toplumda sanatın yolunu açmışlardır.

Yaşar Ersoy, 1998'de Toplumsal ve Siyasal Olaylarla İçiçe Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi kitabını kütüphanelere kazandırdı. Bu kitap benim de elimin altına en yakın noktadır. Ancak çağdaş iletişimde görsel araçlar en geniş kesimlere ulaşımda avantajlara sahiptir. İşte bu gerçeği de gören Yaşar Ersoy, bu kez aynı isimle bir belgesel film hazırladı. Altı bölümlük belgeselin beş bölümü BRT ekranlarından izleyicilere taşındı. DVD olarak da Lefkoşa Türk Belediyesi ve kitapçılarda satılıyor. Yeni yılda sevenlere armağan seçeneğinde bu belgsel DVD seti öncelikle akla gelebilir.

Bazıları var olanı kemirip yok ederken Ersoy ve arkadaşları yaratan olmuştur. Ve bu bağlamda her zaman söyleyecek sözleri vardır. Bazıları koltuklarının arkasında yazılana rağmen neredeyse hiçken, Ersoy'un bir anlamda sözcülüğünü yaptığı, evrensel ölçülerde sanat yapan arkadaş grubu bazılarını rahatsız ede ede toplumda sanatın yolunu açmışlardır.

Hasan Hastürer 11.12.2005

Yaşar Ersoy'la dün belgeseli konuştuk. Aslında belgeseli konuşurken dünden bugüne en genel adıyla demokrasi yürüyüşümüzü de sorguladık. Bugünkü yazımın sınırları dışında bulduğum konuları daha sonra sizlerle paylaşacağım. Ersoy'a çok klasik bir soru sordum önce. "Belgesel fikri nasıl doğdu, nasıl yaşam buldu?"

"Toplumsal ve Siyasal Olaylarla İç İçe Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi" izleyiciyle buluşuyor

Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi yayına giriyor

Lefkoşa Türk Belediyesi (LTB) ile Bayrak Radyo Televizyon Kurumu'nun (BRTK) işbirliğiyle hazırlanan "Toplumsal ve Siyasal Olaylarla İç içe Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi" belgeseli yarın akşam izleyiciyle buluşuyor.

7 Kasım Pazartesi saat 22.00'de BRTK'da yayınlanacak ilk bölümüyle Kıbrıs Türk

"Toplumsal ve Siyasal Olaylarla İçiçe Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi"

Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi DVD olarak piyasada

Lefkoşa Türk Belediyesi (LTB) ile Bayrak Radyo Televizyon Kurumu'nun (BRTK) işbirliğiyle hazırlanan "Toplumsal ve Siyasal Olaylarla İçiçe Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi" belgeseli DVD olarak satışa sunuldu.

İşte Ersoy'un bilgi aktarımı:

"1998'de kitabı yayımladığım gün aklımda belgesel fikri de vardı. Çünkü tiyatro sanatının içinde olmanın da etkisiyle düşünülen ve yazılanı görülecek hale getirme duyarlılığım vardır. Sanata istikrarlı bir ilgi gösteren Hakan Çakmak'la bu düşüncemi yaklaşık bir yıl önce paylaştım ve hemfikir olduk. Heyecanla işe sarıldık. Müzikle ilgili olarak da Mete Hatay'ın ekibe katılması bir anlamda ekibin üst kadrosunu hazır hale getirdi. Lefkoşa Türk Belediyesi ve BRT'nin ciddi anlamda desteği projeyi düşünceden yaşama geçirdi."

Tam bu noktada yayınlanmasıyla birlikte alınan tepkileri soruyorum. Yaşar Ersoy'un yüzündeki ifadeden daha konuşmadan yanıtını alıyorum, ama o sözcüklerle yanıtı aktarıyor yine de: "Çok insan en yalın ifadeyle, "çok beğendik" dedi. Ama Toplumsal ve Siyasal Olaylarla İçiçe Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi belgeseli tarihle ve bir anlamda gerçekle yüzleşmekten korkanları tedirgin etti. Çünkü Kıbrıs Türk toplumunda bir dönem yaşananları o dönemin öndeki aktörleri bile inançla savunamıyor. Geçmişe tutulan ışık, bir anlamda o günleri bugünlere taşımış ve toplumsal sorgulamaya malzeme vermiş, gelecek için tarihle hesaplaşmaya da olanak yaratmıştır. Belgeselin en önemli amacı tarihle hesaplaşmak, yüzleşmek ve geleceği inşa etme adına sorgulamadır."

Peki belgesel bizi nerden aldı nereye getirdi?

Bir an duraksayan Yaşar Ersoy, bu süreci şöyle özetledi:

"Belgesel, Osmanlı Devleti'nden, İngiliz sömürge yönetimine, Jön Türkler'den Kemalizm'e, Atatürk Devrimleri'nden aşırı milliyetçi şöven çizgiye, EOKA ve TMT yıllarından 1960 Cumhuriyeti'ne, 1963 çatışmalarından 1974 EOKA-B darbesi ve Türkiye'nin askeri müdahelesine, KKTC'nin ilanından ekonomik sorunlara, çözüm arayışlarından Annan Planı'na kadar uzanan serüvende Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nin rolünü ve yerini izleyerek tarihi "resmi" bakış açısıyla değil, sivil ve nesnel yaklaşım sorumluluğuyla tanıklık yapmaktadır."

Ersoy, bu süreçte en önemli kilometre taşlarını ise şu cümlelerle aktardı:

"Bu belgesel dikkatli izlendiği zaman Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nin başlangıcından bugüne geçirdiği aşamalar gözler önüne geliyor. Tarih sırasıyla, sayısız belgeyle birlikte sunulan ve siyasal olayları da kucaklıyor. Bu çerçevede toplumun önemli kilometre taşları tiyatromuzun da taşlarıdır. İlk önemli kilometre taşı İttihat ve Terakkinin Kıbrıs'ta Hürriyet ve Terakki ismiyle örgütlenip düşüncelerini tiyatro yoluyla yaymaya çalışmasıdır. İkinci önemli kilometre taşı olan 1923'te Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanıyla benimsenen Kemalist düşünce ve Atatürk Devrimleri'ni yaymak için de tiyatro bir araç oldu. EOKA-TMT yıllarında yükselen milliyetçilik değerleri seçilen ve yazılan oyunları etkiledi. Tiyatronun kurumsallaşmasında 1963 Şubatında kurulan İlk Sahne önemli rol oynamıştır. 1974 tiyatroda da sosyal, siyasal ve estetik değerler açısından yeni bir sayfa oldu. Bu dönemde milliyetçi değerlerin önüne toplumcu, gerçekçi ve eleştirel anlayış öne çıktı. Ve bu süreç gündemle paralel bugünlere kadar geldi. Tiyatro hareketimizin çağdaş değişimine en ağır engel egemenlerin tiyatroyu siyasetin ve bürokrasinin müdahale alanında bırakma istemidir."

Yaşar Ersoy'a sohbeti noktalamadan devletin tiyatro politikasını ve bir türlü bitmeyen Lefkoşa'daki Başkent Tiyatro Projesi'ni soruyorum. Oturuşu değişiyor, ses tonu farklılaşıyor, geriliyor ve yanıt şöyle geliyor:

"Devletin 2006 bütçesinde kültüre ayırdığı pay binde üçtür. Başkent Tiyatro Projesi için 1999'dan bugüne bütçeye çeşitli rakamlar konulmuştur. Ancak 2006 bütçesinde bu kalem sıfırlandı. Bunun anlamı devletin bu projeye sırt dönmesidir. Dünyada başkenti adam gibi bir tiyatro merkezinden yoksun az ülke bulursunuz. Bu ülkede kültür-sanat politik anlamda önemsenmemektedir. Bizde kültür-sanata ilgi sadece sergilerde kurdele kesip, yuvarlak laflarla "bayram şekeri" dağıtmaktır. Yanık duran ve altı yıldır enkazı bile kaldırılmayan Lefkoşa'daki Devlet Tiyatrosu binası nereden bakılırsa bakılsın yüz karasıdır. Bu tablo bugüne kadar yapılanların ve bizi yönetenlerin sanata bakış açısının, verdikleri değerin özetidir."

Kıbrıs - 11 Aralık 2005

İki Dilde; Türkçe ve Rumca Kıbrıs Türk Tiyatrosu Ajandası

Kıbrıslı Türkler'in ve Rumlar'ın savaş ortamından ve çatışma kültüründen uzak birbirlerini tanımaları, ilişki kurmaları ve farklılıkları, benzerlikleriyle barış içinde var olabilmeleri ve yaşayabilmeleri için LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy ve LBT sürekli etkinlikler ve çalışmalar yapar. Bu doğrultuda Yaşar Ersoy, Güney Kıbrıs'ta faaliyet gösteren Theatriki Poreia Lemeon(Limasol Tiyatro Süreci)ile işbirliği yaparak iki dilde (Türkçe ve Rumca) **"Kıbrıs**

Türk Tiyatrosu 2009 Takvim"ni hazırlar. Güney Kıbrıs'ta basılan takvim Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nin tarihini, fotoğraflarla belgeleyerek ve kısa özetlerle hem Kıbrıslı Rumlar'ın hem de Kıbrıslı Türkler'in önüne serer.

İki dilde basılan takvim iki toplumda da ilgi görür. 10 ocak 2009 tarihli Yenidüzen Sanat gazatesinde Neriman Cahit ***"bu yılın ilk adımlarını atmaya hazırlandığımız günlerde değişik ve çok anlamsal bir takvim geçti yaşama 'Kıbrıs Türk Tiyatrosu - 2009 Takvimi' çok kaliteli iki dilde(Türkçe-Rumca) basılmış…"*** diyerek takvimin önemini vurgular. Neriman Cahit yazısında Theatriki Poreia Lemeson'nun ve Yaşar Ersoy'un sunuş yazısını da vererek yapılan çalışmanın barışçı felsefesinin de altını çizer. 25 Ocak 2009 tarihli Kıbrıs gazetesinde Ahmet Tolgay ise ***"Tiyatronun 100 yılı…"*** başlıklı yazısında ***"Yaşar Ersoy'un sunduğu ajanda büyüleyiverdi beni. Ajandalar yıllık olur aslında ama Ersoy'un ajandası yıllara meydan okuyacak formatta…"*** diye belirterek yazısını şöyle sürdürür: ***"Kıbrıs Türk Tiyatrosu – 2009 Takvimi adlı ajanda, tetiklendiği günden bu yana tiyatro hareketimizin tarihçesini sunuyor. Sergilenen oyunlarla, bu oyunların yaratıcılarıyla fotoğraflarla muhteşem bir kültür resm-i geçidi. Tabiî ki derin araştırma ürünü bu güzel yapıtı sıradan bir ajanda gibi kullanma ve içine gündelik notlar düşme duyarsızlığını gösteremem. Kitaplığımda bir aydınlanma ve başvuru kaynağı olarak yaşamım boyunca özenle ve gururla korunacak paha biçilmez bir kaynak bu… 100 yıldan uzun bir geçmişe sahip Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun günlüğü bu… yetenek, özveri ve acıyla yoğrulmuş o muhteşem tarih … halkımızın gurur ve onur kaynakları arasına giren o kültür tarihi… takvimi engin bilgisiyle Yaşar Ersoy hazırladı. Basımcısı ise 'Limasol Tiyatro Süreci'. Bu kurum her yıl çıkardığı 'Tiyatro Takvimi'ni bu yıl Kıbrıs Türk Tiyatrosu'na adama jestini gösterdi. Türkçe ve Rumca dillerinde basıldı… ve o baskı harika tabi ki…***

Enfes bir cildin içinde birinci hamurdan zamana kalitesiyle direnebilecek kaymak gibi sayfalar. Bol fotoğraflı albenili sayfa düzenlemeleri. 100 yıl boyunca tiyatro hareketimize kim ve hangi kurum ter akıtmışsa hepsine de bu yapıtta yer verme vefası gösterildi. İyisi mi herkes bu takvimi bir an önce alsın ve duygulandırıcı bilgilerle dolu sayfaları arasında enfes bir kültür-tarih yolculuğuna çıksın. Elinize aldığınızda siz de benim gibi hem bu yapıtın yaratıcılarına müteşekkir olacak ve hem de Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ne 100 küsur yıl boyunca hizmet verenlerin resm-i geçidi karşısında toplumsal bir onurla saygı duruşunda bulunacaksınız."

Osman Güvenir de 11 şubat 2009 tarihli Halkın Sesi gazetesinde "Kıbrıs Türk Tiyatrosu - 2009 Takvimini" titiz ve başarılı bir şekilde hazırlayan Yaşar Ersoy'u kutlar. Osman Güvenir tiyatro takvimi hakkında şunları yazar: ***"Yaşar Ersoy tiyatromuzun geçmişini resimleri ve oyuncuları ile gözler önüne sererken bu belgesel eseri yaratmada ne kadar zaman harcadığı ortada. Kitabın her sayfası ve her açıklaması hem Türkçe hem de Rumcadır. Kitabın ilginçliği bu kitabın Limasol'da bir Rum matbaasında basılmasıdır. Böylesine anlamlı bir eseri kazandırdığı için Yaşar Ersoy'a teşekkür etmek isterim. Üniversitelerin sanatla ve tiyatro ile ilgili bölümlerinde çok güzel bir kaynak olacak… Yaşar Ersoy'un bu eseri tez hazırlayacak ya da sınıf ödevi olarak kullanılacak şahane bir kitaptır.***

… Bu kitabın hazırlanıp bir belge olarak halkın önüne konması çok büyük bir olaydır."

100 yıldan uzun bir geçmişe sahip Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun günlüğü bu… yetenek, özveri ve acıyla yoğrulmuş o muhteşem tarih… halkımızın gurur ve onur kaynakları arasına giren o kültür tarihi…

Ahmet Tolgay 25.1.2009

İktidar Hırsı

W. Shakespeare 2000-2001

Çağdaşımız ve Yurttaşımız Shakespeare

W. Shakespeare yalnız İngiliz tiyatro ve edebiyatının değil tüm dünya tiyatro ve edebiyatının en önemli doruklarından biridir.

Dört yüzyıldan beri ün salan ve etkisini gelecek yüzyıllarda ***"doğmamış devletlerde ve bilinmeyen dillerde"*** de sürdürecek olan Shakespeare; insan gerçeğini, insanın iyi ve kötü yönlerini, insan olmanın onurunu, insan zaaflarını, en çapraşık düşüncelerini, duygularını ve insan ilişkilerini olağanüstü bir duyarlılık ve ustalıkla anlatır. Tüm zamanların ve tüm toplumların yazarı Shakespeare, oyunlarını onaltıncı yüzyılda da halk için yazar ve bu oyunlar halk için oynanır.

İnsanı evrensel boyutta her yönüyle anlatan Shakespeare'in önemi ve ölümsüzlüğü de bu özelliğinden gelmektedir. Bu nedenle Shakespeare her çağın kendi çağdaşı, her ülkenin kendi yurttaşı olarak benimsenir.

"İktidar Hırsı" oyununda Kıbrıs'ta ve dünyada insanlığı yakıp yıkan, kan ve şiddete boğan iktidar hırsının vahşi, acımasız, hayvanımsı, dünyevi ve cehennemi yüzü sergilenir.

Shakespeare üzerinde inceleme yapan ve kitap olarak yayımlayan Jan Kott, Shakespeare'i **"Çağdaşımız"** olarak değerlendirir ve şu tespiti yapar. ***"Shakespeare tıpkı yaşam gibidir. Aslında yaşamın da kendisidir. Her tarihi dönem onun oyunlarında yeniden yaşam bulurken, o görmek istediğini anlatmaktadır."***

Peki Shakespeare'in dünyası, yaşamı hangisidir? 15. Yüzyıl ortalarında birbirlerini katletmeye çalışan derebeylerinin, kralların dünyası, yaşamı mı… yoksa 20. Yüzyılın, beyne sıçrayan kanın gözleri kör etmesi mi ?

Jan Kott, Shakespeare'in dünyasını her iki dönemin dünyası olarak tanımlar. Ve ***"Shakespeare'in tarihi, akıp giden bir şiddet zinciri gibi gördüğünü"*** belirtir.

Bunu da Jan Kott söyle açıklar; ***"Doğal düzenin bozulmasıyla, her haksızlık intikam ateşini körüklemiş, kötülük kütülüğü, her şuç bir başka şuçu doğurur… acımasız sosyal bir düzen içerisinde şafağın hiç sökmediği, yoğun ve kalın bir tarihi gece yaşandığı… ve karanlığın insanın ruhuna işlediğini"*** yazar.

LBT ise Jan Kott'un belirttiği bakış açısıyla Shakespeare'i çağdaşı ve yurttaşı olarak görür ve sahneler.

Kıbrıs'ta "İktidar Hırsı"

Bireysel tutkuları ve iktidar hırsları doğrultusunda yaptıkları yanlış seçimlerle yalnız kendi yazgılarını değil, toplumun yazgısını da belirleyen, toplumu da peşlerinden karanlık bir sona sürükleyen politikacıları, liderleri, yöneticileri yazan Shakespeare çağdaşımız ve yurttaşımızdır. Çünkü yaşanan tüm çatışmaların , kötülüklerin temelinde dün de bugün de iktidar hırsını aklının önüne koyan yöneticiler, politikacılar bulunmaktadır. LBT de Shakespeare'i çağdaşı ve yurttaşı olarak benimser ve seyircisine onun dilinden "iktidar hırsı"nın ne kötülüklere, ne belalara yol açtığını anlatır. "İktidar Hırsı" ile yaşanan savaşları, baskı rejimlerinin utanmasızca sürdürüldüğünü, toplumların esenliğinin bireysel tutkular ve çıkar ilişkileri uğruna hiçe sayıldığını, şiddetin önlenemez bir tırmanışta olduğunu, insan yaşamının değerinin sıfıra indirgendiğini, amaç uğruna her aracı geçerli kılan makyavelist yaklaşımların "erdem" sayıldığını, uygar toplum yasalarının geçersiz kılınıp orman yasalarının, hukuksuzluğun, adaletsizliğin egemen olduğunu anlatmak isteyen LBT, Shakespeare'in **"Macbeth"** ve **"Julius Caesar"** oyunlarını ve sonelerinden bazı bölümleri kurgulayarak "İktidar Hırsı" oyununu sahneler.

Yaşar Ersoy'un yaptığı dramaturgi ve reji çalışmasıyla sahnelenen "İktidar Hırsı" oyununda Kıbrıs'ta ve dünyada insanlığı yakıp yıkan, kan ve şiddete boğan iktidar hırsının vahşi, acımasız, hayvanımsı, dünyevi ve cehennemi yüzü sergilenir. Oyunda iktidar hırsı ile planlanan ve uygulanan cinayetler ve suikastlerin yanında ikinci bir temel izlek daha yansır: öldürme ve öldürülme kavramları karşısında kişinin düşünsel ve ruhsal devinimleri.

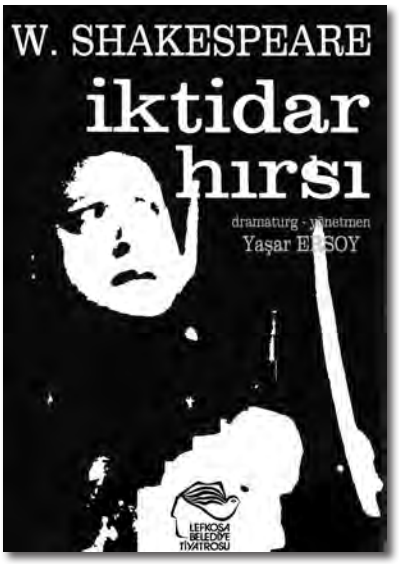

Afiş: Emin Çizenel

"İktidar Hırsı" oyununun ana eksenini "Cadılar" oluşturur. Shakespeare'in "Macbeth" ve "Julius Caesar" oyunlarına "Cadıların" dünyasından bakılır. Cadılar bir yandan bastırılmış iktidar hırsının ateşleyicisi, öte yandan düzenin gözlemcisi bir başka yandan da olayların gelişmesinde birer yorumcu olarak ele alınır ve oyunun özüne ve biçimine yeni bir boyut getirilir.

Oyunda, cadıların ***"Kayna kazanım kayna/ yan ateşim yan/ iktidar hırsıyla"*** diye kaynattıkları kazan dünyamız olarak şekillenir. Ve dörtyüzyıl zaman ötesinden gelen Shakespeare'in evrensel ışığıyla sorulur ve sorgulanır:

"Niçin insanlar savaşa giriyorlar budalaca
Rahat barış giysilerini çıkarıp?
Herkesin nefret ettiği savaşın hoyrat düğümünü
Neden çözüp salıveriyorlar birbirlerinin üstüne?"

17 Nisan 2001 tarihli Avrupa gazetesinde Ümit İnatçı, cadılar için şu değerlendirmeyi yapar:

"Halk masallarından çıka gelen o yazgı tefecileri değildi onlar; ne de içimizde beslediğimiz korkulardan birer kabus kahramanı gibi çıka gelen yaratıklar. Onlar gerçektiler; en az bizim varlığımız kadar gerçek…"

Evet onlar gerçektiler, iç dürtülerimizdirler… Zihin, yürek dürtülerimizin bedene gelmiş halidirler. 2000-2001 tiyatro döneminde sunulan "İktidar Hırsı" oyunu

İktidar Hırsı

Yazan
W. Shakespeare

Çeviren
Sabahattin Eyüpoğlu

Dramaturg ve Yönetmen
Yaşar Ersoy

Kostüm
Gülsen Dünki

Işık Tasarım
Osman Alkaş

Işık Uygulama
Fırat Eseri

Sahne Amiri
Rıza Şen

Vurmalı Sazlar
Metin Anibal
Yusuf Çerkez

Birinci Perde - Macbeth
Macbeth/**Osman Alkaş**
Lady Macbeth/**Işın Cem**
Kral Duncan/**Erol Refikoğlu**
Banquo/**Hakan Elmasoğlu**
Haberci/**Barış Refikoğlu**
Asker/**Rıza Şen**
Hizmetçi/**Kıymet Karabiber**

İkinci Perde - Julius Caesar
Cassius/**Barış Refikoğlu**
Brutus/**Hakan Elmasoğlu**
Julius Caesar/**Osman Alkaş**
Antonius/**Erol Refikoğlu**
Carpurnia/**Kıymet Karabiber**
Hizmetçi/**Işın Cem**
Muhafız/**Rıza Şen - Umut Ersoy**

Cadılar
Özgür Oktay
Kıymet Karabiber
Asu Demircioğlu
Döndü Özata
Işın Cem

Özgür Oktay, Osman Alkaş, Döndü Özata ve Asu Demircioğlu "İktidar Hırsı" oyununda...

iktidar savaşlarının, baskının, anti-demokratik uygulamaların, ihanetlerin kol gezdiği bir dönemde, bir ibret dersi niteliğinde yansır seyirciye.

"İktidar Hırsı"

Ümit İnatçı

Sahnede ayna yoktu. Hani "tiyatro yaşamın aynasıdır" derler ya... Hayır, içimizde dolanan ve hiçbir şekilde görünmesini istemediğimiz o karanlığımızın iblisleri kötü hayvancıkları hiçbir ayna yansıtamaz; çünkü aynalar görünenin ötesine gidemez. Hatta aynalar yalanlarımızın en sadık palyaçosudurlar çoğu zaman.

21 Mart gecesi izlediğim, dramaturgi ve yönetmenliğini Yaşar Ersoy'un yaptığı "İktidar Hırsı" oyununda "tiyatronun aynası"nın kırıldığını gördüm. Oyunda sergilenen ekspresyonist tiyatronun "tiz bir ses olarak çığlık"ı, imgeciliğin amblematik dolaylılığı ve gerçeküstücülüğün akıldışı anlam ilişkilendirmeleri ve sayıklamacılığı, gerçekçiliğin vaazcı yansıtmacılığını kullanım dışı bırakmıştır. Shakespeare'in "Macbeth" ve "Julius Caesar" oyunlarından kurgulanan bu oyun, tipik şekspiryen "historical plays" çerçevesinin dışına çıkarak, olaylar ve olayların yaşandığı zamanı işaret eden kostümler arasında anakronik bir yarılmayı sağlamıştır. Makyavellizmin "yüce iktidar" takıntısı ve ihanetle elde edilen bir zaferin vicdan sancısı arasında korkuyu ve asaleti aynı anda yaşayan o ikiye bölünmüş kişilik Macbeth, yakın tarihte karşımıza çıkan ve hala aramızda emsalleri bulunan "yarım insan"lardan değil mi? Oyun sahnelenirken kostümlerin modern zamanlardan seçilmesi bu sorunun yanıtını bize aktarmak içindi. Vahşeti ve masumiyeti yoğun gel-gitlerle yaşayan ve duygu çelişkilerinin kamçısı altında küçülerek giydiği krallık pelerininin altında cüceleşerek kaybolan Macbeth en azından sonunda bir kahraman gibi yenilmeyi istemiştir.

Cadılar... Halk masallarından çıka gelen o yazgı tefecileri değildi onlar; ne de içimizde beslediğimiz korkulardan birer kabus kahramanı gibi çıka gelen yaratıklar. Onlar gerçektiler; en az bizim varlığımız kadar gerçek. Belki de kendimizin bilinmesini istemediğimiz o iç hali, ya da zihnimize nakış işleyen o korkunç dürtülerin bedene gelmiş hali... Onlar gerçektiler: Hani o aynaların gösteremediği gerçek. Cadıların çıkardığı seslerin müzikalitesine senkronize olan hayvansı bedenler, dans eder gibi Dünya'nın(sahnenin ortasında duran Dünya maketinin) içine girip çıkarken içimize girip çıkan ve etik değerlerimizi kemiren İktidar Hırsı'nın allegorik ifadesidir. İmgeler sahnede iyi rol kesti. Nesne imgeler ve imgeleşen oyuncular arasındaki benzeşme yönetmen Yaşar Ersoy'un bir biçim sorunuyla cebelleştiğini gösterir. Güncellikten sıyrılarak ve hatta izleyeni toplumsal çevresinden koparark "Gerçeğin ahlaki eleştirisini" yapmaya yönelmesi onun

ekspresyonist (dışavurumcu) tiyatroya yaklaştığını gösterir. Dışavurumcu tiyatro içinde birçok estetik eğilimi barındırabilir. Yönetmenin psikolojist vurgulamaları aşırı bir gürültücülük içinde hissetirmeye çalışması bana Edvard Munch'un Çığlık'ını ve George Grosz'un bağırgan resimlerini hatırlattı.

Işığın yumuşak ama sürekli hamlelerle sahneyi yontması oyuna fotografik bir dinamizm kazandırmıştır. Ne yazık ki seyirci platformunun sahneye yakın durması ve sahnenin göz seviyesinin altında olması fotografiyi pek hissedilir kılmadı. Umarım Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun o büyük tiyatro projesi daha etkili bir destek bulur ve en yakın bir zamanda inşaatı tamamlanır. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu başarılarının karşılığını ancak öyle alabilir sanırım. Bu kadroya artık kuru alkış yetmez. Bu devlet saçma denecek kadar yüksek rakamlı paralarını sözde "prestij" etkinliklerine harcayacağına, ülkeye yararlı, kalıcı yerlere harcasın. "Tanıtma" adı altında yabancılara çektiğimiz ziyafetler yeter; biraz da kendi insanımızı, yeteneklerini ve niteliklerini tanıma zamanı ayırınız kendinize. Tamam mı iktidar hırsının bücürleştirdiği efendiler?

Avrupa - 17 Nisan 2001

"İktidar Hırsı"

Ahmet Tolgay

Beşeri doyunmsuzluklardan ve çelişkilerden kaynaklanan durumları elit güldürü öğeleriyle harmanlayıp sunduğunda belleklerde unutulmaz tatları bıraktı Lefkoşa Belediye Tiyatrosu. Topluluk, şimdi bir Shakespeare kurgulamasıyla karşımızda.

Yeni oyun, belleklerde yine unutulmaz bir tat bırakacak mı?

Kafamda, bu sorunun kancasıyla izledim oyunu. Büyük külfetle hazırlanan başarılı bir oyun sergilenmesine karşın bu kez eski tatları alamadım. Toplumumuz, en bunalımlı dönemlerinden birinden geçiyor. İnsanımız, hem yüzünü hem de yüreğini güldürme ihtiyacıyla tutuşmakta.

Böyle bir dönemde kan, feryat, acı yüklü Shakespeare trajedileriyle ne o ihtiyaca karşılık verilebilir, ne de sönmekte olan umutlar körüklenebilir. Amaç ille de Shakespeare sahnelemekse, üstadın güldürülerinden seçim yapılabilirdi.

Doğruyu söylemek gerekirse, İktidar Hırsı'nın gerçek muhataplarını da gala gecesinde göremedik. Niye gelmediler? İktidar hırslarına halel gelmesinden mi çekindiler?

Cadıların çıkardıgı seslerin müzikalitesine senkronize olan hayvansı bedenler, dans eder gibi Dünya'nın (sahnenin ortasında duran Dünya maketinin) içine girip çıkarken içimize girip çıkan ve etik degerlerimizi kemiren İktidar Hırsı'nın allegorik ifadesidir.

Ümit İnatçı 17.4.2001

Tabii ki William Shakespeare'in İktidar Hırsı adlı bir oyunu yok! Ama iktidar tutkusu, üstadın hemen her oyununda didik didik işlediği ana temalardandır.

Oyunun dramaturg ve yönetmenliğini üstlenen Yaşar Ersoy, Macbeth ve Julius Caeser'ın bazı bölümlerini kurgulayarak Shakespeare'ın o çok bilinen vazgeçilmez temasını günümüze taşıdı. Ünlü oyunların temel karakterleri olan Lady Macbeth'in, Kral Duncan'ın, Cassius'un, Antonius'un hayli makaslandığına tanık oluyoruz.

Birinci bölümde Macbeth, ikinci bölümde ise Julius Caesar öne çıkarılan karakterler. Her iki karakteri de Osman Alkaş alışılan performansıyla yo-

Hakan Elmasoğlu, Barış Refikoğlu, Işın Cem, Özgür Oktay ve Döndü Özata "İktidar Hırsı" oyununda...

rumluyor. Büyük efor gerektiren bu rolde, Alkaş; diğer genç oyuncular kadar enerjik olduğunu kanıtlamakta.

Bildiğim kadarıyla Shakespeare'in cadıları hep kötüye ve kötülüğe yönlendirici figürlerdir. Kurgulamasında cadıları da farklılaştıran Yaşar Ersoy, amacını şöyle açıklıyor:

"Cadıları bir yandan bastırılmış iktidar hırsının ateşleyicisi, öte yandan düzenin gözlemcisi, bir başka yandan da olayların gelişmesinde birer yorumcu olarak ele almayı ve oyunun özüne ve biçimine yeni bir boyut getirmeyi amaçladık."

Böyle olunca, makaslanan karakterlerin dramatik sonlarını da cadılardan dinliyoruz. İlkbaharın ısıttığı salonda uyuklayanların rüyasına girecek kadar ürpertici olan cadıları, harika dinamizmleriyle Özgür Oktay, Kıymet Karabiber, Asu Demircioğlu, Döndü Özata, Işın Cem oynuyor. Ersoy bilinçli yaptı, kesin. Ama, giysi birlikteliğinin olmadığı oyunu Shakespeare'ın ruhu izlemeye gelse en çok kostümlere şaşırır. Beli otomatik tabancalı, SS subayı üniformalı Macbeth ve Banquo; Yuppie kılıklı Brutus ve Antonis; Havana puro tüttüren roddöşambır'lı Caesar orjinal görüntüler sunmakta.

Tiyatronun ne olduğunu çok iyi bilen bu ekip, şimdiye dek başarısız oyun sunmadı. Merak ettiğim, trajedilerimize trajediyle ayna tutan karamsar oyunun gişesinin de başarılı olup olmayacağı.

Kıbrıs – 29 Mart 2001

"İktidar Hırsı"

Osman Güvenir

İngilizler'in ünlü yazarı William Shakespear'ın "İktidar Hırsı" adlı oyunu Lefkoşa Belediye Tiyatrosu tarafından sahnelendi. Bu eser sahneye konduğu günden beri tiyatro salonu doldu doldu taştı. Ben eseri 17 Mart 2001, Cumartesi gecesi izleme fırsatı buldum.

Eseri sahneye koyan değerli dostum Yaşar Ersoy'u ve bu oyunu dört dörtlük oynayan tüm oyuncuları kutlamak isterim.

Seyircilere dağıtılan ve eserle ilgili bilgiler ve oyuncular ve rolleri ile bilgileri taşıyan broşürü incelediğimde, "İktidar Hırsı" adlı eserin günümüze, günümüz politika ve görünümüne de değişik şekil ve görüntüleri ve "Çağdaş Shakespeare" ifadeleri ile kısmi bir müzikal anlatısı olarak konduğunu söyleyebilirim.

Elimize verilen eserde "İktidar Hırsı" şöyle anlatılıyor.

"İnsanın sınırsız isteklerinin en önemlisi iktidar ve onur sahibi olmaktır. İnsan elinde olanı muhafaza etmeye, bunu başardığı andan itibaren de fazlasını istemeye yöneliktir. Bu özellikler insanın değişmez nitelikleridir. Çünkü bunlar insana doğal içgüdüler olarak verilir."

Erol Refikoğlu, Işın Cem, Özgür Oktay ve Döndü Özata "İktidar Hırsı" oyununda...

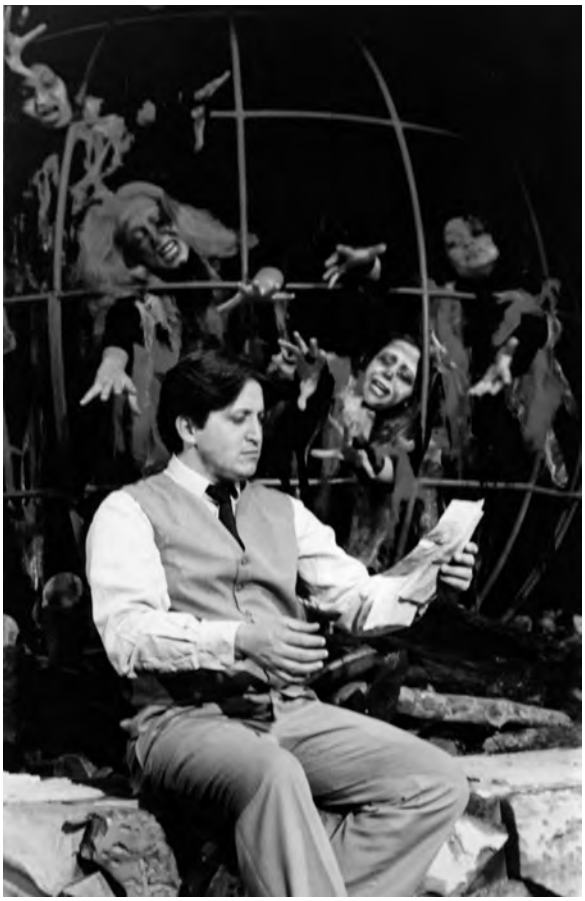

Hakan Elmasoğlu, Asu Demircioğlu, Kıymet Karabiber, Özgür Oktay ve Döndü Özata "İktidar Hırsı" oyununda...

Osman Alkaş ve Kıymet Karabiber "İktidar Hırsı" oyununda...

Modern bir dekor ve ışıklandırma sistemi içinde iktidara oynayan ve türlü entrikaların içinde olan kişilerin içinde olan kişilerin kılık kıyafetleri daha çağdaş bir görünüm sergilerken, cadıların sergiledikleri oyun süperdi diyebilirim.

Sadece cadıları canladıran değerli sanatçılarla beraber Osman Alkaş'tan, Işın Cem'den, Erol Refikoğlu'ndan, Hakan Elmasoğlu'ndan bahsetmemek mümkün mü? Tüm oyuncuların isimlerini buraya almaya gerek yok. Genelde tümü de başarılıdır ve onları alkışlarım.

Eseri incelerken elimdeki broşüre o ilginç konuşmalardan loş ışıkta bazı notlar aldım. Beni çok etkiledi bu sözler ve bu sözlerden bazı politikacıların dersler alması gerektiğini düşündüm. Bakınız alıntı yaptığım sözlere...

"Buz üstünde kar veya güneşte dolu tanesi beklemek..." Bir başka güzel söz....

"Yarından sonra bir başka yarın olacak..."

"Sanki orman yürüyordu."

Bir kin ordusunun, iktidar hırsıyla yanıp tutuşan egoist ve bencil bir kralın egolarını durdurmak için seferber oluşunu anlatıyor bu sözler.

"Bir koca kurt olur iktidar..." sözleri de çok güzel sözleridir. İktidar hırsını ve iktidar olmanın verdiği gücü anlatıyor.

Bakınız şu güzel sözlere...

"Hem dalavere yapacaksın, hem de hakkın olmayan tahta oturacaksın..."

Bir başka güzel söz....

"Balık ağzıma gelsin ama ayağıma su değmesin..." Değişim ve tertemiz bir liderin beklentisini, politik ihtiraslar ötesinde demokratik bir insanın iş başına gelmesini bekleyen halkın sözleriyse şöyledir.

"Selam yarının kralına..."

"Güneş öyle bir yarın görmeyecek.."

Şu söze ne denir?

"Giyinip kuşandığın umut sarhoş mudur?"

Eserde kini anlatan ve hırçın kralın ihtiraslarına olan tepkileri gösteren diğer bir sözse şöyleydi.

"Nasıl da kanlı gözlerle bakıyor güneş?".

"Siz indirin başınızı bana baş kaldıranlar...." Bu sözler de hain ve kindar bir kralın herşeye hakim olma güdülerinin ve baskıcı politikalarının ifadesidir.

"Vicdan, güçlüler sinsin diye uyduruldu..."

Çirkin bir politikacının sahte yüzünü ve sahte duygularını, halkı ve kendi yalakalarını aldatmak için büründüğü kişiliği anlatan şu güzel sözlere ne denir?

"Duymadığı acıyı duyar görünmek...."

Bin bir entrikalarla dolu bir kralın, bin bir kirli işlerin içinde olan kralın kişiliğini anlatan bir diğer söz de şöyleydi.

"Çık elimdeki leke çık..."

Onurlu bir liderin veya kralın kamuoyuna kirli görüntüsünün temizlenmesi mümkün mü? Bu ifade de çağımızla özdeşleştirilmiştir. Çağımız politikacıları için de kullanılmıştır.

Ve en son not aldığım güzel sözlerse şöyleydi....

"İş kral olmak değil, kral olup da sağ kalmaktır..."

Lefkoşa Belediye Tiyatroları'nın sahnelediği "İktidar Hırsı" adlı eserin verdiği mesaj, çağdaşlaştırılmış şekli ile böyle.

Velhasıl, bu sanatçı arkadaşlarımı yürekten kutluyorum. Böyle güzel bir olayla ilgili yazımı özellikle Dünya Tiyatrolar Günü'ne denk getirerek yayınladığım için de mutluyum. Ayrıca tüm tiyatrocu arkadaşlarımın Dünya Tiyatrolar Günü kutlu olsun diyorum.

Halkın Sesi – 27 Mart 2001

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na Alkış 1

Atila Türk

Deli Dumrul'dan sonra izlediğim bu ikinci oyun İKTİDAR HIRSI. Vaktim olsa, haftada iki gece seyrederdim. Neden? Deli Dumrul da, İktidar Hırsı da, sahne düzenlemeleri, hemen her yere (çadıra, sokağa) taşınabilir, "Bindirilmiş Tiyatro" ana-geleneklere yaslanırcasına yalın, pahalı olmayan , ucuz teknik düzeneklerle gerçekleştirilmiş. Bu çözüm arayışlarında, biçimsel deney girişimleriyle doyumculuğa, özenti sarhoşluğuna, sıradanlaşmaya, motifleşmeye düşmüyorlar.

Halk adına, halk için tiyatro yapmak hevesinin ötesinde, Belediye Tiyatrosu adına yakışanı hayata geçirmeye çalışıyorlar. Deli Dumrul'la yazarı ve konusu yerli kalınırken, İktidar Hırsı ile (her ne kadar bir yazar ve oyunu dünyanın her yerinde ve en çok sahnelenendir diye burada da oynanması gerekli-zorunlu sayılmamalıysa da) ambargo kuşatması altında yalıtılmışlığa itilmiş Ada izleyicisine düşüncede evrensellik, dünya kültürünün kapılarını açmak, görev edinilmiş. Her ikisinde de tarihsel olanla güncel olan, evrensel olanla ulusal-yerel olan, zıtların birliğini somutlamak; tiyatro güzel sanatı yasallıklarına uyarak eğlence-dinlence-izlence derslerini; seyretmek güzel sanatını kazandırmak başarılarına yönelmişler.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, tiyatro kolektifi, mesleğinin tutkunu, çoğaltıcı bir ekip. Ödünsüzlük konusunda bir yargıda bulunmak bana düşmez. Henüz iki oyunlarını izleyebildim. Tiyatro ömürlerini ancak kitaptan biliyor sayılırım. Ancak sanat, tiyatro temel ilkelerini uygulamada "Brecht Okulu" ile ulusal sahne gösterilerinin geleneklerini birleştirmek çabalarında dürüst oldukları kuşkusuz.

Yaşar Ersoy için Kıbrıs'ın Muhsin Ertuğrul'u diyesiniz gelir. Henüz yaşı tutmaz, haksızlık olur. Ülkesine bağlılık, varlığını ülkesine ve tiyatroya borçluluk, sanata adanmışlık sınırında bile benzetme, aşırı kaçabilir diyeceksiniz. Hayır. Yaşar Ersoy Kıbrıs Türk Tiyatrosu'yla özdeşleşmiş, Muhsin Ertuğrul gibi öncü bir isim. Muhsin Ertuğrul, hemen her adımda çelmelenmiş büyük Fenerlerimizden, önde gelen aydın sanatçılarımızdan biri.

Yaşar Ersoy ve mütevazi olanaklarına rağmen bir ensemleymişcesine yürüttüğü Lefkoşa Belediye Tiyatrosu kolektifi: yorumlama, yaratma, afiş, derleme, araştırma, gençlik ve çocuk tiyatrosu çalışmaları, özgün yapımları, kitap yayınları vb. hemen hemen her adımını, hemen her girişini Lefkoşa Belediye Yönetimi, ülke yönetimi ve izleyicilerinin desteklerini sırtında taşıyor. Bu sacayağını (tiyatro-belediye-halk) alkışlamak gerekiyor.

Kıbrıs'ın gündüzü üniversiteler ise, gecesi tiyatrodur.

Her oynadığında tiyatro koltuklarının boş kalanı yok. Sürekliliğinde kendi emeğine yaslanıyor. Alkışlar dinmiyor. Lefkoşa'yı, Girne'ye kaçılan Başkent olmaktan çıkarıp, geceleri tiyatroya kaçılır Başkent kılmış Belediye Tiyatrosu. Işık Kitapevi,

Özgür Oktay, Kıymet Karabiber, Işın Cem, Asu Demircioğlu ve Döndü Özata "İktidar Hırsı" oyununda...

sağolsun, Türkiye'de okunası hangi kitap çıkmışsa hemen getirtir. Oyun, roman, şiir çevirileri; araştırma, derleme, antolojileri; anlatı, anı, denemeleriyle spor ve tiyatro okulu yöneticiliği ama asıl dergi ve dergi eleştirileriyle tek kişilik halk üniversitesi ve bir çalışkanlık anıtı, Nazım'ın "hakiki" oğlu Memet Fuat yarım yüz yıllık yazılarından bir seçkiyi birleştirmiş: Aydınlar Sözlüğü. Ayrıca Memet Fuat, Kıbrıs'a yabancı kalmamış ender aydınlarımızdan. Saydım, Aydınlar Sözlüğü'nde yer alan dört yüz beş arasında tiyatro alanından yüz elli isim var. Okuyun: Kıbrıs Tiyatrosu'ndan tek bir isim, tek bir satır yok. Neden? Kıbrıs'ta tiyatro var. Ama Kıbrıs'ta tiyatro eleştirisi yok. Uluslararası bir değer olabilmek için, önce ulusal, yerel bir değer olmak; ulusal, yerel bir değer olduğumuzun bilincine varmak zorundayız. Memet Fuat'ı ayıplamaya, kınamaya hakkımız var mı? "İktidar Hırsı", başarılı bir Shakespeare uyarlaması. Macbeth, Juliues Caesar adlı iki oyunu (hem metin çalışması anlamında, hem sahneleme yöntemi, öğretisi bağlamında) birleştirilmiş. Bu nasıl gerçekleştirildi? Neden? "İktidar Hırsı", uyarlamasını anlayarak izlemek; daha yakından irdeleyebilmek, tiyatro eleştirmenlerini kışkırtmak; bakmak, görmek, izlemek, anlamak, anlatmak güzel sanatının edinilmesini desteklemek için hangi soru (n) lara değinmeli? "İktidar Hırsı" uyarlamasına temel alınan bu iki oyunun Shakespeare tarafından yaratılış-yazılış serüveni - sürecin tarihsel kökleri ve kaynakları ne idi?

Shakespeare hayattayken nasıl (ve neden öyle) sahnelendi? Shakespeare ve oyunlarının Hristiyan Avrupa ve Amerika edebiyat ve tiyatro dünyalarındaki çeviri-sahneleme benimsemeleri nasıl gerçekleşti? Neden? Shakespeare uyarlama ve yorumları, dünya çapında, nasıl ve neden gelişti? Bu uyarlama ve yorumların öncü örnekleri nelerdir?

Kraliçe Elizabeth Çağı İngiltere'si Shakespeare kalıpları ve musikisi aynen tekrarlanabilir mi? Tekrarlanmalı mı? Stanislavsky ve Brecht'in Shakespeare yorumlarına, deneylerine gelinceye kadar hangi deneme-uygulama birikim hazineleri anılmaya değer? Bunlardan hangileri (bilinçli-bilinçsiz, bilinerek-bilinmeyerek) Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nca kullanılmış?

Kiliseden bağımsızlaşan tiyatroda artık ciddi olanla komik, gülünç olan yan yanadır. Çeşitli sosyal iklim: ortam, mekan ve zamanda bir anakronizm görülür. 14. yüzyıl laikleşmesi, 15. yüzyılda da sürer ve bu gidişe moral/ahlakilik eklenir. Dramaların merkezine insan (kumanun genus, manknid) yerleştirilir. Olaylar ve kişiler anti-thetik (felsefi çelişki ve nedenleri bakımından uzlaşmaz) ikilem kılığına büründürülen oyunların bütünlüğü, iyi- kötü kişi ve olaylarla örülür. Bu ikilem, standart sahneler halinde yinelenir. İnsanlık maneviyatı şeytan ve iptidâ, fısk-ı fiçur, sefahat, rezilliklerle baştan çıkarımlar ve tanrıçıl mesajın kurtarıcılığı (iki iktidar) arasına sıkıştırılmıştır. Bu yapı, kurgu: 15. ve 16. yüzyıllarda özellikle Reformasyon ertesi İngiltere'sinde, olağan üstü beğenilen, alkışlanan standarttır.

Her oynadığında tiyatro koltuklarının boş kalanı yok. Sürekliliğinde kendi emeğine yaslanıyor. Alkışlar dinmiyor. Lefkoşa'yı, Girne'ye kaçılan Başkent olmaktan çıkarıp, geceleri tiyatroya kaçılır Başkent kılmış Belediye Tiyatrosu.

Atila Türk 5.6.2001

Yaşar Ersoy, gerçekleştirdiği Shakespeare uyarlamasında İKTİDAR sıfatını kullanmakla Brecht'ten önce Shakespeare geleneğine yaslandığının ayırdındadır. Öte yandan öç alma, merkezi motif değilse de ikinci motiftir: III. Richard, Romeo and Juliet, Othello, Coriolanus, Machbeth, Julius Caesar'da.

Öç, hırs, kin nerde varsa orada akıl yoktur. "İktidar Hırsı" – Brecht ilişkisi iki noktada öne çıkıyor.

1. Shakespeare ve genel olanı, yerel-özel-güncel olanla birleştirmek.

2. Sahnelemede seyirci ve oyuncu için duygu ve akıla ön-yer vermek.

Elizabeth Çağı İngilteresi'nde tiyatro izleyicisi için Öç Alma'nın Renaissannce'ı, kana susamışlıktan çok, ahlaki ve sosyal sorunlara ilgiyi yansıtır. (Tiyatro Kilise'nin egemenliğinden hem kurtulur hem kurtulamaz. Kolay mı? İnanç, görenek, gelenekler: maddi, inatçı, direngen.) Hristiyan Ahlakı, İslam'da olduğu gibi, Öçü ve İntiharı yasaklar. O, Tanrıcı adaletin tekelinde. Öldürüleni (babanın, kardeşin, oğulun) öcünü almak, o dönem toplumunda bağlayıcı olan onur düsturu: kodeksini yansıtmaktadır. (Yılmaz Güney'in Sürü'sündeki senaryo çalışmasını hatırlarsınız: Karısını öldürerek cezalandırmakla yükümlü, öldüremeyerek kendisini geleneksel-toplumsal suçlu konumuna düşürecek olan koca. Hangisi kurban? Kim Kimin kurbanı?)

Oyunu tartıştığımız tanıdıklardan kimileri veryansın ediyorlardı: Böyle oyun mu olur?! Başından sonuna bize Shakespeare'in bir eserini çok görüyor. Bizi hep küçümsüyor. Hem dramaturg, hem yönetmeni olur?! Shakespeare, Yaşar Bey'in komşusu, askerlik arkadaşı mı? falan filan...

Dünya Tiyatro Günü kutlamaları için neler yapılabileceğini görüşürken, Bertolt Brecht Afiş Sergisi, Brecht- Nazım Hikmet İlişkileri Söyleşisi hazır-

lıkları sırasında Sayın Yaşar Ersoy bir oyun eleştirisi yazmamı önerdi. Amacım, zeytin toplamaya davet. Zeytin sallayarak, silkeleyerek, sopalayarak toplanır ya. Öyle... Biliyoruz: Ancak meyvadar ağaca taş atılır. Ürünsüz ağacı kim neylesin.

Demem, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu kolektifinin emeklerini, ürününü, yani oyunlarını, etkinliklerini hem beğendiğim hem ciddiye aldığım içindir bunca zahmet. Zahmetsiz rahmet olmuyor.

Kıbrıs - 5 Haziran 2001

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na Alkış 2

Atila Türk

İktidar Hırsı'nın bir ayağı "Makbet" ötekisi "Sezar". İkisi de "History Play" örneklerinden. Yasar Ersoy'un uyarlamasının örnekleri var mı? İngiliz devriminin sunduğu bol ve çeşitli malzemeler (türler, yöntemler, taşıyıcılar, üreticiler, araçlar, yaratıcılık anahtarları) İngiliz tiyatrosunu Hiristiyan Avrupası'nın öncülüğüne oturtacaktır. Tıpkı kapitalizme (ilk) geçişte ve Binbirgece Masalları'nın Rönesansı'nda olduğu gibi; Sanayi Devrimi'nin de habercisi, ulağı olacaktır. Demek İktidar Hırsı'nın uyarlanmışlığı, öncelikle, günümüz (o günün) sorunlarına uyarlanmışlıktır. Sinema tarihi de (sinemanın kendisi-Shakespeare ilişkisi) paralel bir gelişimin hem kışkırtıcısı, hem özeti gibidir.

> Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, tiyatro kolektifi, mesleğinin tutkunu, çoğaltıcı bir ekip(...) Yaşar Ersoy Kıbrıs Türk Tiyatrosu'yla özdeşleşmiş, Muhsin Ertuğrul gibi öncü biri.
>
> Atila Türk 5.6.2001

Shakespeare ilkin ve yüzyıllarca, İngilizce bile sahnelenseler, İngiltere dışında, hemen hep uyarlamalar biçiminde oynanmış. Özgün adının bile kullanılmadığı olmuş. Keferenin bolca kullandığı bu özgürlüğü Yaşar Ersoy'a yasaklamaya kimin hakkı var? Uyarlama deyince, Tanzimatçılığımızdan kalma aşağılık komplekslerimiz depreşir. Romanımız, tiyatromuz kefereden uyarlamalar kılığında dilimize, İstanbul'a aktarıldı ya. Bilseler ki, keferede de böyle başlamış. Heyhat, komşu komşunun külüne muhtaç. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, İktidar Hırsı'nı önce İtalya'da sahnelemiş.

Shakespeare'in dünya tiyatrolarına etkisi, dünya tiyatrolarındaki yeri, Almanya ve Fransa sahnelerindeki gibi olmadı. Doğu Avrupa tiyatrolarında, 1830'lar sonrası, sosyal-kültürel koşullar ve özellikle ulusal siyaset çevrelerinde (ulusal tiyatrolarını kurabilmek için Shakespeare'i yararlı bir araç gördükleri için) ideolojileştirilmiş estetik yaratılırken Shakespeare sahnelendi. Yirminci yüzyılda Rus, Çek ve İtalyan sahnelerinde gerçekleştirilen Shakespeare deneyimleri en çok tartışılandır.

Konstantin Stanislavski, hem çarlık hem Sovyet Rusyası'nda (1903, 1912 ve 1932) örneksiz bir başarı kazandı, uzun erimli etkiler bıraktı. Oyun metinlerini (Sezar, Hamlet, Othello) sahneleme düşünce-önerileriyle birlikte yayımladığı için etkisini ve öncülüğünü Sovyetler dışına da taşımış oldu.

Çek (Otomar Krejçac) İtalyan (Franco Zefirelli, Luca Ranconi) deneyimleri, ulusal gelişmelerin gölgesinde kalmamıştır. Bizi yakından ilgilendirmesi gereken biri, daha doğrusu bir deneyim var: Georgio Strehler'in Shakespeare'i sahneleyişi. Georgio Strehler Brecht'e yakın, birlikte çalışmış bir tiyatro adamı. Brecht, 1956 Şubat, Milano'da, G.Strehler'in Küçük Sahne'sini (Piccolo Teatre) ziyaret eder. Neden? Strehler, Üç Kuruşluk Opera'yı sahnelemektedir. İtalyancasında güncelleştirme değişiklikleri yapar Brecht (Bu değişiklikler Almancasında ve Versuchelarında yer almıyor). Brecht'in sağlığı ikinci buluşmayı engeller. Georgio Strechler, 1957'de, Coriolamus'u (IV. Henry versiyonu) sahneler: İl Gioco Dei Potenti. Türkcesi: İktidar Oyunu (Muktedirlerin Oyunu). Bu İktidar oyunu uyarlaması Salzburg Tiyatro Festivali'nde 1972'de, Viyana Burg Tiyatrosu'nda 1975'te yinelendi. Bir de Charles Marowitz'in 1968'den sonra (1969, 1971, 1972) gerçekleştirdiği Shakespeare (metin) kolajları var.

Bu deneyimler, başka ülkelerin tiyatrolarında oyun programlarına alındı. Paralel ve taklit denemelere girişildi.

Şimdi akla şöyle bir soru takılıyor, ister istemez:

Georgio Strehler'in Shakespeare'i sahneleyişinin, IL GIOCO DEI POTENTI, yani iktidar (Muktedirlerinin) oyununun Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'yla (doğrudan veya dolaylı) bir ilgisi var mı? Sanmıyorum. Bu sanımı sayın Yaşar Ersoy da doğruladı. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu İktidar Hırsı'nı önce İtalya'da sahnelemiş alt başlığı bu olaya tersinden bakılabileceğini vurgulamak içindi. Burada altını çizmem gereken iki nokta var: Önce ille bir ilişki olması gerekmiyor. Sonra, Nobel ödü-

lünü, aynı alanda, birbirinden habersiz çalışmaları, katkıları, buluşları yüzünden alan bilginler yok mu? Var. Az da değiller.

Akıl için yol BİR. Yani aynı yere pek çok yol çıkıyor.

İktidar Hırsı, sözel musiki yanında çalgılı musikiyi de sahnelemesine katmış. Yerinde. Çok da iyi etmiş.

Shakespeare ulu bir şair. Dramları, şiirsel. Oyunlarının yapısı, dil, söz söyleme güzel sanatı olarak musiki boyutlarıyla iç içe. Tema geliştirimi, dramatik kompozisyon ilkeleri, görüntü-görüngü motifleri, konuşma biçimleri, seslenme, tonlamalar, sahnelerde gerilimler, gerilimlerarası geçişlerin müzikal kompozisyonlara akrabalığı yanında savaş/zafer çığlığı; yenilgi, yalvarılar hep sözün, kelimenin yerini tutar ağırlıkta, önemdedir. Sonra dinlendirici suskular, yansıtıcı uyanış-kendine gelişler gibi anlık, saniyelik gösterimler, dışa vurumlar, türküleşmiş (ağıtlaşmış, mersiyeleşmiş, koçaklama-yiğitlemeleşmiş) lirik dizelerin söylenişi hep oyun metnini oluşturan sözcükler, sözlerle, deyişlerle (oynamakla) ilişkili. Shakespeare'de musiki teessür, heyecan uyandırıcı, spektakülerdir. Shakespeare'de musikinin kendisi tiyatro.

Bizim Divan Şiiri'yle Halk Şiiri'nde de musiki, duygusal alanda dilin uzamı, devamıdır. Söylenemez olan, kelimelere sığamayan dışa vurulurken-püskürtülen musikiye baş vurulur. Kraliçe Elizabeth Dönemi İngilteresi'nde, Shakespeare'in çağdaşlarına bu gerçekçilik yabancı değildi. Demek istediğim Shakespeare dramlarında musiki yabancı, sun'i bir unsur değil. Tersine, lisani, dramatik, vazgeçilmez, büyücül, etkili bir somutlama aracı. Sanki Shakespeare ve/veya rejisör ve/veya oyuncular, hatta izleyenler, müzik ile kişicil ilişkiler içindedirler. Yani musiki Shakespeare'in içindedir ve başkalarındaki musikinin de nedeni, kökenidir sanki. Dünya edebiyatında diğer tiyatro (oyun) yazarı, diğer şairler içinde, Shakespeare'inki kadar müzikal kompozisyonlar çağrıştıran, kışkırtan bir öz, bir yan olanı zor bulunur. (Yunus Emre Oratoryoları var. Cemal Reşit Rey ve Tahsin İncirli örneklerini anımsıyorum.) Bunlar, sahne gösteri güzel sanatlarıyla birleştirilerek gerçekleştirilebilmiş; eğitilmiş halk kulak ve göz zevklerinin sınavından geçirilebilmiş de değiller henüz. O yüzden Yunus'a rağmen, Shakespeare için söylediklerimden vazgeçemiyorum.

Spektaküler: seyirci alkışları olsun, oyunculuk yeteneklerinin başarısı olsun büyük trajedilerde duyguların dizginlenmesi ne kadar mümkün? Komedilerde duygu yüklü sevinç veya melankolik bireycil gizlenmişlikler nasıl, ne denli dizginlenebilir? Trajedi ve komedi lid-şarkı-türkülerinde müzik potansiyelini, söz ve gösteri sanatındaki özgün lisanilikleri musikiye yabancılaştırmak, birbirlerini yalıtmak olanaklı mı?

Shakespeare böylesi soru(n)ların yanıtlarını bilince çıkarmışcasına, oyunlarını lid-türkü-şarkı-baladlarla bütünleştirmiş. Peki, boynumuzda asılı davulun iktidar elindeki tokmağı hangi sesleri çıkar(a)mamalıdır? İktidarı zülüm: Karanlık yanından çok, inanç, hırs maddesiyle öne çıkarmışken, "davul"la (vurmalı sazlar) yetinmeli miydik?

Davul ister istemez ZURNA çağıştırır. Kıbrıs'ta geçirdiğim ilk yaz (kavurucu sıcaklar) sırasında, serin bir Lefkoşa gecesinde dinlediğim, Kıbrıs'ın "Györgi FAYDMAN"ı ve Akdeniz Cazı saydığım o KLARNET ustasını aradı durdu kulağım, gözüm oyun boyunca. Neden? O "Hırslı İktidar"a muhalefet etmek, İktidar Hırsı'nı ti'ye almak üzere müzikal somutlama deneyi-çözümlemesi için: nefesli sazlardan 'kent-zurnası klarnet'i, vurmalı sazlara eklemek gerekirdi bence. Sahne karardığında karanlığı yırtacak çığlıklar atmalıydı klarnet. "Makbet"ten "Sezar"a geçilirken, perde arasında sololar dinletilebilirdi seyirciye, diye düşünüyorum. Alaylı, konservatuvar mezunu olmaması, Kıbrıslı klarnet ustasına Belediye Tiyatrosu sahnesinde üflemesine,

Özgür Oktay, Asu Demircioğlu, Kıymet Karabiber, Döndü Özata ve Işın Cem "İktidar Hırsı" oyununda...

Özgür Oktay, Döndü Özata, Asu Demircioğlu ve Kıymet Karabiber "İktidar Hırsı" oyununda...

doğaçlamalarına engel olmaz düşüncemde sanırım anlaşıyoruzdur. Hele deneylerin yerlisine açık olduklarından adım gibi eminim diyebilirim. Böylesi deneme çalışmalarının olası "tehlike"leri, tiyatro kolektifi içinde kolayca giderilebilir. Benzer deneyimler, seyretmek güzel sanatını izleyicilermize kazandırmak görevi bakımından da yararlı olacaktır. Kapalı gişe oynamak iyidir. Daha iyisi olmaz mı? "iyi" sanatçıların "iyi" insan kalabilmeleri, "iyi" izleyici, insancıl ortam ile buluşmalarına da bağlı değil mi?

Bir de şu var: Klarnet doğaçlamalarını eklemek, oyunun genel ritminin, oynanış ritminin, bence hızlı temposunun normalleştirilmesinde de bir görev üstlenebilir. Gerçekliğin oyun-oynanış hızı, düşüncenin izlenmesini, belleklerde kalmasını kolaylaştırıcı değil gibime geliyor.

Danslara da klarnetin katkısı olabilir. Ortaoyunu-Karagöz-köy şenlikleri-düğün temsili raksları, folklorik danslardan daha geniş, rahat yararlanma olanaklarına uzanmayı da mümkün kılabilir. Lefkoşa Belediye Tiyatrosunun başarılı deneylerini izlediğimden beri, kendi kendime sorup duruyorum: Deli Dumrul ve İktidar Hırsı, afişlerinin Kıbrıslı ressamların sergileriyle Kıbrıs ağzı-mutfak tadı eşliginde, neden Türkiye turneleri gerçekleştirmez? Türkiye için Kıbrıs'ı, kumarhanelerinde sabahlanır uzak komşu olmaktan çıkarmanın yolu da, Kıbrıs'ın Türkiye'ye kültür çıkarmaları seferberliğine başlamasından geçmez mi? Bu yol, Kıbrıs içinde denenmeli. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu denemelerini, sokağa, kasabalara, meydanlara, okullara, köylere neden götürmesin? Güneşi, sıcağı bunca cömert bir güneşistanda bu, olanaklı bir seferberliktir diye düşünüyorum. Toplu taşımacılığın olmadığını, yoksullaşmanın da derinliğini göz önüne alırsak; bindirilmiş tiyatro, sayın Yaşar Ersoy'un dramaturjisine sürekli alkış olanakları sunmamalı mı? Böylesi bir seferberlik, BAŞKENT TİYATRO PROJESİ'nin potansiyel tehlikesine karşı da bir panzehir oluşturacaktır. Demek istediğim şu: Tiyatroyu merkezi bir saray'a hapsetmek, Başkent Hastanesi, Başkent Lokantası zincirleri inşa etmek gibi bir düşünce ürünü değil elbet, Başkent Tiyatro Projesi. Ama ister istemez, manevi halk sağlığı örgütlenmesinde, anıtsalmerkezi tasarımların düşebileceği potansiyel tehlikeleri göz ardı etmemeli. Belediye Tiyatrosu'nun, belediyelerin (Halkın) ayağına tiyatro götürmesinden daha doğal ne olabilir? Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bunu yapıyor ama, daha da yaygınlaştırarak yapmasını arzularız. Sahneleme ile ilgili değinimlerimi kaldığım yerden sürdürmek istiyorum. Cadı Kazanı ve üstündeki Döner Dünya kurgusu, ışık, renk, müzik ve sözü dansla birleştirme deneyiminin yalınlığını, içtenliğini ve doğallığını bir kez daha alkışlayalım. Kısıtlı, sınırlı olanakları ve kısa hazırlık süresini, üç ay, göz önüne alın: Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sanat, tiyatro temel ilkelerini uygulamada, "Brecht Okulu" ile ulusal sahne gösteri geleneklerini birleştirme çabalarında dürüst olduğunu söylemiştim. İktidar Hırsı, başarılı bir Shakespeare uyarlaması. Her oyunda, her deneyimde, her ayrıntıda ille Brecht, Brecht diye tutturmuyor. Doğmalara aşırı bağlanmışlık çukuruna düşmüyor. Brecht'i ciddiye aldığı için ve ciddiye aldığı sürece doğmalara ihtiyacı yok zaten. Başladığım gibi bağlıyorum; DELİ DUMRUL'dan sonra izlediğim bu ikinci oyun İKTİDAR HIRSI. Vaktim olsa hep seyrederdim. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, ellerine sağlık! Yolunuz açık olsun! Alkışlarınız dinmesin.

Kıbrıs - 2 Haziran 2001

Gala/Protokol Temsilleri İptal Edilir

LBT, muhalif ve alternatif bir tiyatro olarak kurulur. Egemenlerle, statüko ve resmi çevrelerle 30 yıllık yaşam serüveninde statükoya uyarca olmaz. LBT'nin halkın tiyatrosu olma niteliği ve resmi çevrelerin LBT'den uzak duruşu, LBT'nin gala (protokol) temsili yapmamasına neden olur.

Ancak ilerleyen yıllarda LBT'nin ortaya koyduğu sanatsal performansı, başta 1.Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın ve bazı resmi çevrelerin dikkatini çeker. Bu çerçevede dönemin Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı ile yapılan görüşme sonucunda LBT, ilk kez 1983'de "Sevgili Doktor" oyunuyla gala temsili yapar. Bu gala temsiline 1.Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, Başbakan Mustafa Çağtay, bazı bakanlar, komutanlar, T.C. Devlet Bakanı Turhan Fevzioğlu, T.C. Büyükelçisi İnal Batu, bazı milletvekilleri, müsteşarlar ve müdürler katılır.

O tarihten itibaren LBT, sahnelediği oyunlara gala temsili düzenler. 1990'lı yıllarda da gala temsilleri sürer. Ancak bu gala temsillerine resmi çevrelerin gösterdiği ilgi giderek azalır. Hatta davete katılıp katılmayacaklarını bile çoğu bildirmez. Ve koltuklar boş kalır. Bu durum ise hem LBT sanatçılarını hem de LBT'nin dostu olan ve her gala temsilinde yerlerini alan sanatçılar, yazarlar ve gazetecileri rahatsız eder. Bu konuyu köşe yazarları gazetelerinde gündeme taşır, eleştiriler yapar. Özellikle LBT'nin dostu sanatçı ve yazarlar hem öndeki koltukların boş kalmasından hem de kendilerine arka sıralarda yer ayrılmasından dolayı memnuniyetsizliklerini dile getirirler.

LBT, gala temsillerinde ortaya çıkan ve hoş olmayan bu durumu değerlendirerek 2000-2001 tiyatro döneminden başlayarak gala temsili yapmayı durdurur. Daha sonra 2007 tarihli Kıbrıs gazetesinde Ahmet Tolgay bu konuda şunları yazar:

"Sevgili Yaşar Ersoy dostumun bir süre önce bana acıyla söyledikleri geldi aklıma... Neden gala temsili yapmadıklarını sormuştum kendisine de, o da bana şu yanıtı vermişti:

'Gala bir protokol olayıdır. Ama davet ettiklerimizin yüzde doksanı gelmiyor. Biz de galaları kaldırmak zorunda kaldık. İsteyen resmi zevata salonumuz gala olmasa da her gösteride açıktır. Yeter ki gelmeye niyetli olsunlar ve yerlerini ayırtsınlar.'

Beğendiniz mi yaptığınızı şimdi sayın protokol mensupları?.. Bakın işte sırf sizlerin ilgisizliği yüzünden tiyatrolarımızın geleneksel galaları da iptal edildi. Dünyaca geçerliliği olan gelenekler bile protokol duyarsızlıkları yüzünden bizim ülkemizde tedavülden kaldırılıyor...

Gülelim mi, yoksa ağlayalım mı halimize?.."

Bu durum LBT'nin bazı sanatçı dostları tarafından yanlış anlaşılır ya da bilgi eksikliği nedeniyle yanlış yorumlanır.

Fotoğraf sanatçısı Kadir Kaba, LBT'nin gala temsili yapmaktan vazgeçtiğinden habersiz olduğu için, gala davetiyesi almamaktan dolayı kırılır. 2005 yılında Türk Bankası Kültür Sanat Ödülleri'ni iade eden sanatçılarla başlayan tartışmalara yönelik, 10 Temmuz 2005 tarihli Afrika-Pazar'da yayımlanan yazısında, Kadir Kaba bu kırgınlığını da bir paragrafta şöyle dile getirir:

"Bireysel ve kurumsal otoriteyle uyum içerisinde olmayan sanatçıları, Türk Bankası Kültür Sanat Ödülü'ne aday olmak koşullarını yerine getirmek için protokol listesinden çıkaran ve/veya çıkarılışına ses çıkarmayanların, başlarında Yaşar Ersoy olmak üzere, bu ödülü iade eden Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları değil mi !!"

Oysa LBT, gala temsili yapmaktan vazgeçmiş ama Kadir Kaba bu bilgi eksikliğinden, kendisine davetiye gitmemesini kırgınlıkla yanlış yorumlamıştır.

Ayrıca LBT Kültür Sanat Ödülü'nü 1987 ve 1990'da alır. Arada da büyük tarih farkı bulunmaktadır...

LBT 30 yıllık sanat ve toplumsal varoluş serüveninde hiçbir otoritenin hele resmi otoritenin dümen suyuna girmez ve kendi bildiği doğru yolda yürüyüşünü inatla sürdürür. Bu kitap, bunun belgeleriyle doludur.

Evlilik Dönencesi

Anton Çehov 2001-2002

Prof. Dr. Özdemir Nutku "Evlilik Dönencesi" ve Tek Çiçekle Bahar…

LBT, 2001-2002 tiyatro dönemine dünya tiyatrosunun en önemli yazarlarından Anton Çehov'un "Evlilik Dönencesi" adlı oyunuyla başlar.

Türk tiyatrosunun duayeni olarak kabul edilen Prof. Dr. Özdemir Nutku'nun düzenleyip yönettiği oyun, evlilik öncesini ya da evlilik teklifini, evlilik töreni ve evlilik sonrasını komik biçimde anlatır.

"Evlilik Dönencesi" sıradan insanın çelişkilerini, psikolojik özelliklerini, tutumlarını, tavırlarını, olumlunun içinde olumsuzu, olumsuzun içinde olumluyu ara-

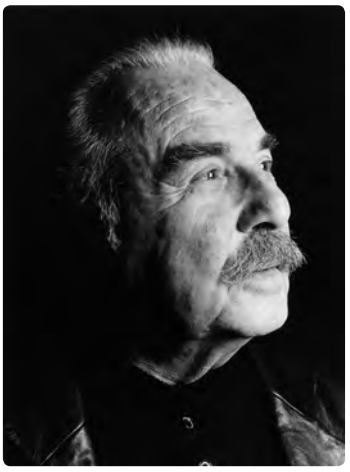

Prof. Dr. Özdemir Nutku

yarak, yansıtarak güldürürken düşündürür.

Prof. Dr. Özdemir Nutku 2000 yılında Yakın Doğu Üniversitesi bünyesinde Sahne Sanatları Fakültesi'ni kurmak için Lefkoşa'ya gelir. Yapılan çalışmalar sonunda Prof. Dr. Özdemir Nutku bölüm başkanlığında YDÜ Sahne Sanatları Fakültesi kurulur. Ancak üniversite yöneticilerinin yaklaşımı Prof. Dr. Özdemir Nutku'nun eğitim anlayışıyla bağdaşmaz. Ve YÖK tarafından onaylanmasına rağmen YDÜ Sahne Sanatları Fakültesi öğrenci kabulü yapıp eğitime başlayamaz. Bu durum YDÜ yöneticileri ile Prof. Dr. Özdemir Nutku arasında bir soğuk savaşa dönüşür. Bu sırada Prof. Dr. Özdemir Nutku, iki yıl boyunca YDÜ İletişim Fakültesi'nde ders verir. İşte bu süre içinde LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, Prof. Dr. Özdemir Nutku gibi bir hocadan yararlanmak için ona yönetmenlik teklif eder. Bu teklifi memnuniyetle kabul eden Prof. Dr. Özdemir Nutku, LBT'de Anton Çehov'un "Evlilik Dönencesi" oyununu sahneler.

Bu işbirliğini ve oyunu tanıtmak için 27 Eylül 2001'de düzenlenen basın toplantısına Prof. Dr. Özdemir Nutku, LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, Belediye Başkanı Şemi Bora ve LBT Sanatçıları katılır.

Basın toplantısında LBT ile çalışmaktan memnun olduğunu ve Yaşar Ersoy'dan başlayan büyük bir disiplin bulduğunu ifade eden Prof. Dr. Özdemir Nutku söyle konuşur:

"22 yıl önce binbir zorlukla kurulan, ama bugüne kadar, tüm zorlukları yenerek halkına hizmet veren Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin, bugün profesyonel anlamdaki tek tiyatrosunda, yani Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda, bir zamanlar öğrencilerim, bugün meslektaşlarım olan sanatçılarla çalışmaktan gurur duyduğumu belirtmek isterim. Eğitimli profesyonel sanatçıların bulunduğu bu tiyatroda hala dipdiri bir heyecanın, bir amatör ruhun yaşanması da beni son derece etkiledi. Bu tiyatro aşığı profesyonellerle çalıştığım için mutluyum."

Basın toplantısında Belediye Başkanı Şemi Bora ise çağdaş belediyecilik anlayışı çerçevesinde Kıbrıs Türk halkının kültür-sanat yaşamını zenginleştirmek, geliştirmek için üstüne düşeni yapmayı ana görevlerinden saydığını vurgular. LBT'nin yeni tiyatro sezonunu açarken çıtayı yine yükselttiğini söyleyen Şemi Bora, bu yıl Türk tiyatrosunun duayeni olarak kabul edilen ve Türk kültür-sanat, tiyatro alanına 79 kitap kazandırarak zenginleştiren, ulusal ve uluslararası birçok yayını ve ödülü bulunan ve aynı zamanda yeni açılacak olan YDÜ Sahne Sanatları Fakültesi'nde dekanlık görevini üstlenen Prof. Dr. Öz-

demir Nutku ile güzel bir işbirliği yaptıklarını söyler ve teşekkür eder. LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy da basın toplantısında, sanat anlayışlarından ödün vermeden 22 yılı geride bırakarak bugünlere geldiklerini ifade eder. Ersoy, yönetmenlik tekliflerini kabul eden hocaları Prof. Dr. Özdemir Nutku'ya ve LBT'yi destekleyen, gelişmesine katkı koyan Başkan Şemi Bora'ya da teşekkür eder.

Basın toplantısının haberi 28 Eylül 2001 tarihli Kıbrıs, Ortam, Yenidüzen gazetelerinde yer alır.

"Evlilik Dönencesi" oyununun seyirci tarafından ilgiyle karşılandığını 25 Ekim 2001 tarihli Kıbrıs gazetesinde yazan Ahmet Tolgay şöyle devam eder:

"Oyunu izlediğim gece ek koltuklar konulmasına ve salonda yerlere oturmayı göze alanlara karşın, içeriye giremeden geriye dönenlerin sayısı az değildi."

Seyircinin ilgisini vurgulayan Ahmet Tolgay, Kıbrıs gazetesinde 19 Ekim 2001 tarihli yazısında ise:

"Tek çiçekle ne mevsim olur, ne de bahar. Devlet Tiyatrolarının yaşadığı çöküntü nedeniyle tek profesyonel tiyatromuz konumuna gelen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, sanatseverlerimizin tiyatro susuzluğunu giderebilmek için kadrosunu geliştirip devreye girdi."

23 Kasım 2001 tarihli Ortam gazetesinde Neriman Cahit ise "Evlilik Dönencesi"nin ***"buram buram insan kokan bir oyun"*** olduğunu yazar. Neriman Cahit yazısında, oyunun, hafif alaycı, insanı tedirgin eden ama sevimli yanlarını da ortaya koyan, bildiğimiz büyük tutkularını değil de küçük ama sevimli tutkularını, yalanlarını ve kusurlarını yansıttığını, insanı anlattığını belirterek oyunun izlenmesi gerektiğini vurgular.

"Evlilik Dönencesi" oyunu Ankara Kıbrıs Türk Kültür Derneği'nin daveti üzerine 2-6 Kasım 2001 tarihlerinde Ankara Devlet Tiyatrosu Yeni Sahne'de de sunulur. Ankaralı tiyatro severlerin de beğenisini kazanan oyun Lefkoşa'ya dönüldükten sonra da devam eder.

Tek Çiçekli Bahar

Ahmet Tolgay

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun cuma akşamı perdelerini açmasıyla ülkemizde tiyatro mevsimi başladı. Ama tek çiçekle ne mevsim olur, ne de bahar. Devlet tiyatrolarımızın çöküntü nedeniyle tek profesyonel tiyatromuz konumuna gelen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, sanatseverlerimizin tiyatro susuzluğunu giderebilmek için kadrosunu geliştirip devreye girdi.

Nitelikli oyunlarıyla dikkati çeken bu tiyatromuz, bir Anton Çekhov derlemesini "Evlilik Dönencesi" adı altında sunuyor. Gülmeye gerçekten ihtiyaç duyulan bu dönemde, kaliteli bir Çekhov oyunu izlemenin herkese iyi geleceği düşüncesindeyim. Bizim izleyicimiz Çekhov'u yakından ta-

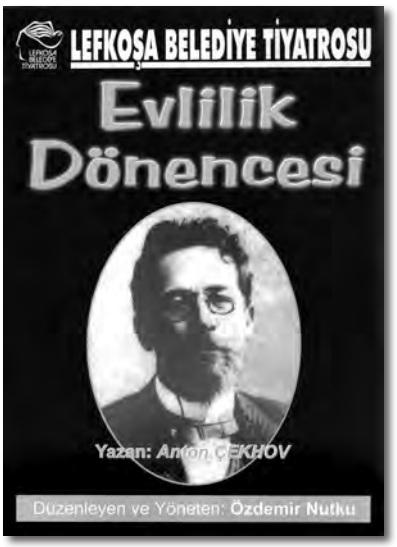

Afiş: Özdemir Nutku

Evlilik Dönencesi

Yazan
Anton Çehov

Oyun Çevirileri
Yılmaz Gruda

Düzenleyen ve Yönetmen
Prof. Dr. Özdemir Nutku

Kostüm Tasarım
Safiye Eğinlioğlu

Kostüm Uygulama
Gülsen Dünki

Işık - Efekt
Fırat Eseri

Sahne Amiri
Rıza Şen

Reji Asistanı
İbrahim Altıok

Oynayanlar
Yazar/**Barış Refikoğlu**

Ayı(Evlenme Teklifi)
Bayan Popov/**Özgür Oktay**
Grigori Smirnov/**Osman Alkaş**
Luka/**Erol Refikoğlu**
Bahçıvan/**Hakan Elmasoğlu**
Rabacı/**İbrahim Altıok**
Yanaşma/**Rıza Şen**

Kıymet Karabiber, Hakan Elmasoğlu ve Cem Aykut
"Evlilik Dönencesi" oyununda...

Özgür Oktay ve Osman Alkaş
"Evlilik Dönencesi" oyununda...

Ulaş Ersoy ve Osman Alkaş
"Evlilik Dönencesi" oyununda...

nımakta ve sevmekte. Özellikle "Sevgili Doktor" oyunundan dolayı! Altı çizilmesi gereken bir diğer önemli konu, oyunun düzenleyicisinin ve yöneticisinin değerli tiyatro adamı Özdemir Nutku Hoca'nın olması. Emekliliğinden sonra akademisyen olarak ülkemizde çalışmaya başlayan sayın Nutku'nun tiyatro hareketimize katkısının büyük olacağı kuşkusuzdur. Anımsanacağı gibi Lefkoşa Belediye Tiyatrosu geçen mevsim yine efsanevi bir tiyatro yazarının derlemesini sunmuştu. Yaşar Ersoy'un titiz yönetiminde William Shakespeare'den derlenen oyun, "İktidar Hırsı" adı altında sanatseverlerimizi hayli etkilemişti.

Bu tür derlemelerle tiyatronun dev yazarlarının belirli konulardaki dünya görüşlerinin tek oyunda toplanıp yoğunlaştırılarak izleyicimize sunulmasının tadı bir başka oluyor. "İktidar Hırsı"nda Shakespeare'in verdiği mesajlar günümüzün gerçekleriyle örtüşüyordu. Gerçi henüz izlemedim. İzledikten sonra oyuna ilişkin görüşlerimi açıklayacağım. Ama hiç kuşkum yok ki, Çekhov'un "Evlilik Dönencesi"ne alınan mesajları da, günümüzün sosyal fotoğrafına ilginç göndermelerle yüklü olacak. Geçirmekte olduğumuz zor ve karmaşık dönemde, sosyo-ekonomik gelişmeler geleneksel kadın-erkek ilişkilerimizi ve evlilik kurumumuzu da çeşitli etkileriyle sarmalına aldı. "Evlilik Dönencesi"nin bu değişime ayna tutacağı kesindir.

Başta dediğim gibi, tiyatro mevsimimiz tek çiçekle açılıyor. Devlet Tiyatrolarımız sadece müdürü olan çökmüş bir kurumdu. Sevgili Deniz Çakır'ın yaş sınırından emekliye ayrılmasından sonra bu kurum müdürsüz de kaldı. Tiyatro'dan sorumlu bakanımız sayın İlkay Kamil'in Devlet Tiyatroları için mutlaka bir şeyler yapacağına ve mevsimlerimizin çiçeklerini çoğaltacağına inanıyorum.

Kıbrıs - 19 Ekim 2001

İnsanı İnsana Anlatan Bir Oyun Evlilik Dönencesi

Neriman Cahit

"Tiyatro nedir?" sorusu sık sık sorulmuş ve temelde "tiyatro insandır" görüşünde birleşilmiştir… Tiyatronun konusu da, tiyatroyu tiyatro yapan da insandır. İnsani olan, insanla ilişkisi olan her şeydir tiyatro… Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun, büyük tiyatro ustası Özdemir Nutku'nun düzenleme ve yönetiminde hazırlayarak perdelerini açtığı Anton Çehov'un "Evlilik Dönencesi" isimli oyunu (da) her yönüyle buram buram "insan" kokan bir oyun. Öncelikle, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu Türk Tiyatrosu'nun sayılı ustalarından Özdemir Nutku ile çalışma fırsatı yarattıkları için kutlamak gerek.

Hakan Türkel, Erol Refikoğlu ve Barış Refikoğlu "Evlilik Dönencesi" oyununda...

Döndü Özata ve Ulaş Ersoy "Evlilik Dönencesi" oyununda...

Kıymet Karabiber, Hakan Elmasoğlu, Cem Aykut ve Hakan Türkel "Evlilik Dönencesi" oyununda...

Belli ki, kendini tekrarlamak yerine, tiyatroda, zor işleri yapmayı, her yeni oyunla kendilerini aşmayı deneyen LBT bu çabalarını sürdürüyor… Bu deneyim, aslında onlar içinde – sanıyorum- kendilerini ve sanatlarını sınamanın ötesinde (hem Özdemir Nutku'nun değerlendirmeleri, hem de bu oyunla yaptıkları Ankara turnesinde aldıkları çok olumlu eleştirilerde) tiyatro sanatında çağdaşlarından hiç de geride olmadıklarını (da) göstermiştir.

Her alanda da geçerlidir ama sanatta / tiyatroda yaratıcılık insanı tanıyarak başlar.

Çehov aslında zor bir yazar. Genelde kahramanları değil, sıradan insanların sıradan hayatlarını sergiler… Burada gerçekten de zor olan bu sıradanlığı, sıradanlaştırmadan tiyatro sanatının işlevi ve kuralları içinde ustaca vermek/verebilmektir. Özdemir Nutku çok sağlam bir kurgu ile oluşturmuş oyunu. Anlamsız şeylere sadece gülmüyorsunuz; Çünkü (yer yer) komedi öğesine, merak öğesi de ekleniyor. Çehov, gerçekten, insanı çok iyi tanıyan ve tanıtan bir yazar. İnsanın duygu evrenini, oluşturduğu gizli ve duyarlı ilişkilerden yola çıkarak anlatıyor. Evlilik Dönencesi'nde, derlenen üç kısa oyununda, hafif alaycı, insanları tedirgin eden ama sevimli yanlarını da ortaya koyan, bildiğimiz büyük tutkularını değil de küçük ama sevimli tutkularını, yalanlarını ve kusurlarını izliyorsunuz. İşte tam bu noktada önemli bir işleve dönüşüyor oyun; "Böylesine basit (gibi görünen) bir oyun…" gibi bir düşünceye sapıyorken gerçekle yüz yüze geliveriyorsunuz: Aslında ve özellikle yakın çevremizden başlayarak dünyaya halka halka yayılan savaş ve ekonomik krizin tam da ortasında kendi yüzünüze / insana tutulan bir ayna görevini yapıyor bu oyun… Yani, teknolojinin, savaşın, ekonominin altında ezilmiş, un ufak olmuş insanın / sıradan insanın / kendinizin varlığını hatırlamak, kendi yüz ve özünüze dönerek tüm insani hallerinizle tekrar ve yeniden var olarak / var ederek bu kargaşanın akıntısında boğulmamak… En insani, en sıradan hallerimizden başlayarak yeniden ve bütün ilişkilerimizle varolmak… Bunları hayatı dönüştürerek insandan yana varetmek… Şu sıralar en çok ihtiyacımız olan da bu… Bunun yolu da sanattan geçiyor tabii ki…

Aslında ve galiba en önemlisi de sıradan olana basit dememek gerek çünkü yanıtları bilmemek bir gaflet, ya da cahillik belirtisi değil… Asıl önemli olan soruları doğru anlamak ve soru sormaya başlamaktır. İşte öylesi bir yalınlıkta bize sunulanlar, dışarıdan bir bakışı kendi içimize taşıyarak sorgulamayı anımsatıyor bize. Bağıran, slogan atan, büyük mizansenlerle, büyük sahne düzenleri gerektiren, deyim yerindeyse büyük şova dönük bir oyun değil bu! Oyun boyunca oyuncular çok rahat, oyunu sevdiklerini anlıyorsunuz. Bu sevgi, oynadıkları karakterleri tanımalarından, onları anlamalarından geliyor belki de. Değinmek istediğim bir şey daha var: Oyunda iyi bir performans sergileyen yılların

Osman Alkaş, Özgür Oktay, Erol Refikoğlu ve Rıza Şen "Evlilik Dönencesi" oyununda...

deneyimli oyuncuları (Osman Alkaş, Erol Refikoğlu) yanında tiyatroya yeni adım atan Özgür Oktay ve yeni adım atmaya hazırlanan Ulaş Ersoy'un başarısı… (Ulaş Ersoy K.Türk Tiyatrosu için yepyeni bir yetenek ve umut bence…) Gidin izleyin bu oyunu.

Oyun bittikten sonra çevrenize bakın. İnsanların – kısa bir süre de olsa – gerginlikten kurtulmuş olduklarını göreceksiniz. Bu rahatlık, gülerek rahatlamanın verdiği mutluluk değil, insanı (yeniden) hatırlamanın, tanımanın, insanı tanıyarak sevmenin, ya da kızmanın mutluluğu…

Ortam - 23 Kasım 2001

Gülün ve Düşünün

Ahmet Tolgay

Evlilik Dönencesi gittikçe çoğalan tiyatroseverlerimizin olağanüstü sevgisiyle karşılandı. Oyunu izlediğim gece ek koltuklar konulmasına ve salonda yerlere oturmayı göze alanlara karşın, içeriye giremeden geriye dönenlerin sayısı az değildi. Tiyatroyu sevgi, heyecan, özveri ve bilinç üzerinde yaşatarak tarihin bu en eski sanatını insanlarımızda tutkuya dönüştürenler, her zaman alkışlanmayı hak ediyorlar.

Işın Cem, Asu Demircioğlu, Ulaş Ersoy, Osman Alkaş ve İbrahim Altıok "Evlilik Dönencesi" oyununda...

Türk tiyatro sanatının saygın isimlerinden Prof.Dr.Özdemir Nutku'nun öğrencileriyle iş birliği yaparak sahnelediği oyun, bir ekip çalışmasının ürünü. LBT oyuncuları, bu Anton Çekhov derlemesine "küçük rol", "büyük rol" tedirginliğinin tuzağına düşmeden, profesyonelce katkı koydular. Geçmiş oyunlarda ağırlıklı rollerde izlediğimiz oyuncular, ekip çalışmasının önemini vurgulayan düzenlemede birkaç replik ve ekonomik vücut diliyle yetiniyorlar. En küçük rolde bile sanatçı kimliklerini duyumsatarak.

Oyun , 2 perde ve 3 bölümlük. Evlenme teklifinden evliliğe ve oradan da evlilik sonrasında uzanan ve Çekhov'un tek bölümlük 3 kısa oyununu harmanlayan düzenleme, organik bir bütünselliğe kavuşturuldu. Her bölümün kahramanları ayrı karakterler. Ama her bölümde evlilik olayının çeşitli aşamaları ve yansımaları yorumlanarak kadın-erkek ilişkileri üzerine zengin bir çeşitleme sunuluyor. Her Çekhov oyununda olduğu gibi, izleyici kendisiyle özdeşleştirebileceği sıradan karakterlerin öyküsü karşısında hem gülmekte, hem de düşünmekte.

Evlenme teklifini içeren AYI bölümünde ağırlıklı performans Bayan Popov rolündeki Özgür Oktay'la Grigori Smirnov rolundeki Osman Alkaş üzerinde. Bu bölüm, alacağını tahsil etmeye gelen kaba-saba adamın evin dul hanımına tutulmasına ve evlenme teklifinde bulunmasına değiniyor.

Kadın-erkek ilişkilerinin evlilik olayına yönelen DÜĞÜN bölümünde bir küçük burjuva şöleninin güldürüsü sunuluyor. Sevimli karakterlerin hemen hemen birbirine eşit performansında, "sahte general" Revunov rolünde Erol Refikoğlu, öykünün renkli profili. Bayan Zigalov'da Işın Cem, Bay Zigalov'da Osman Alkaş zıt yaratılışlı çiftte usta yorumculuklarını konuştururken; Bayan Zimeyukin'de Kıymet Karabiber'le onun bilgiç aşığı Yat'ta Hakan Elmasoğlu oldukça karikatürize bir ikiliyi belleklerimize kazıyor.

Evlilik sonrasının hüsranlarını tatlı tatlı tiye alan SAYFİYEDE YAZ'da, tiyatromuzun yeni bir yetenek kazandığının müjdesini alıyoruz. Aylar önce Türkiye'den gelen bir turne oyunu olan FİL ADAM'da ilgi odağına dönüşen genç Ulaş Ersoy, bu kez Tolkaçov rolünde sadece sahneyi değil, salonu da enerjisiyle dolduruyor. Sayfiyeyle çalıştığı kent arasında mekik dokurken evliliğin ağır sorumlulukları altında ezilen adamı oynayan Ulaş Ersoy, bu oyunla birlikte LBT'nin kadrosuna katılan 2 genç konservatuvar mezunundan biri. Kadrolanan öteki sanatçı, EVLİLİK DÖNENCESİ'nin reji asistanlığını yapan ve DÜĞÜN bölümünde Yunanlı Dinba'yı oynayan İbrahim Altıok.

Son söz: Barış Refikoğlu'nun, her bölümün başında, sade bir dille "yazar adına" yaptığı felsefik sunuşları can kulağıyla dinleyiniz!..

Kıbrıs - 25 Ekim 2001

Tek çiçekle ne mevsim olur, ne de bahar. Devlet tiyatrolarımızın çöküntü nedeniyle tek profesyonel tiyatromuz konumuna gelen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, sanatseverlerimizin tiyatro susuzluğunu giderebilmek için kadrosunu geliştirip devreye girdi.

Ahmet Tolgay 19.10.2001

Düğün(Evlilik)
Bayan Zımeyukin/**Kıymet Karabiber**
Yat/**Hakan Elmasoğlu**
Sağdıç/**Hakan Türkel**
Bayan Zigalov/**Işın Cem**
Aplombov/**Ulaş Ersoy**
Garson/**Rıza Şen**
Daşenka/**Asu Demircioğlu**
Bay Zigalov/**Osman Alkaş**
Dimba/**İbrahim Altıok**
Denizci/**Cem Aykut**
Niyunin/**Barış Refikoğlu**
"General" Revunov/**Erol Refikoğlu**

Sayfiyede Yaz(Evlilik Sonrası)
Tolkaçof/**Ulaş Ersoy**
Nikolay/**Erol Refikoğlu**
Tolkaçof'un Karısı/**Döndü Özata**
Baldız Hanım/**Kıymet Karabiber**
1.Kadın/**Asu Demircioğlu**
2.Kadın/**Özgür Oktay**
3.Kadın/**Işın Cem**
Muraşkın/**Osman Alkaş**
Memurlar/**Hakan Elmasoğlu**
İbrahim Altıok
Rıza Şen
Yolcu/**Hakan Elmasoğlu**
Soprano/**Özgür Oktay'ın Sesi**
Tenor/**Hakan Elmasoğlu'nun sesi**

Güney Kıbrıs'ta

Konferanslar, Sergiler ve Belgesel Gösterimleri

LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nin tanıtılması, yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için oyun sahnelemenin ve oynamanın yanı sıra hem Kuzey Kıbrıs'ta hem de Güney Kıbrıs'ta çeşitli etkinlikler, konferanslar, sergiler ve belgesel film gösterimleri düzenler.

Güney Kıbrıs'ta düzenlediği etkinliklerle Yaşar Ersoy iki toplumun yakınlaşmasına, birbirini tanımalarına da önemli katkılar sağlar. LBT ve Satirigo Tiyatrosu arasında yapılan işbirliği çerçevesinde, Güney Lefkoşa'da Satirigo Tiyatrosu salonunda 14 Şubat 1994'de "Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun 100 Yılı" konulu bir konferans veren Yaşar Ersoy, aynı gün yine aynı tiyatronun fuayesinde "Fotoğraflarla Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun 100 Yılı" konulu bir de sergi düzenler. Yaşar Ersoy'un Türkçe sunduğu konferansın Rumcaya simultan çevrisini Dr. Bekir Azgın yapar.

Konferansın ve serginin açlış konuşmasını yapan Satirigo Tiyatrosu yönetmeni Polikarpos Polikarpu, bu etkinliği düzenlemekten heyecan ve gurur duyduklarını belirterek şöyle devam eder:

"Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu yönetmeni Yaşar Ersoy'u sizlere takdim ederken gurur duyuyorum. Ersoy, cesaretli, canlı bir yönetmen ve oyuncudur. Kişiliğinde büyük bir istek ve güç vardır. Rejisörlük görüşüne ve teatral diline hayran kaldım. Yaşar Ersoy'un burada bulunuşunu önemli bir gösterge olarak görüyorum. Kaba gücün egemen olduğu dünyada onun dostça kişiliği, yüreğindeki sıcaklık bana umut etme gücünü veriyor. Burada sizlere ve dost Yaşar'a bir şey söylemek istiyorum: Gelin birlikte yapalım büyük Kıbrıs Rum Tiyatrosunu ve Kıbrıs Türk Tiyatrosunu. Hepinize teşekkür ederim"

Polikarpos Polikarpu, Yaşar Ersoy ve Bekir Azgın Kıbrıs "Türk Tiyatrosu'nun Yüz Yılı" konu konferansta...

Konferansta Yaşar Ersoy önce Geneleksel Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nu daha sonra da batılı anlamda 1908'de başlayan ve toplumsal, siyasal olaylarla içiçe gelişen Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketini belgelerle sunar.

Yaşar Ersoy, Güney Kıbrıs'ta ikinci konferansını 6 Şubat 2005 tarihinde yine Satirigo Tiyatrosu salonunda verir. Bu konferanstan sonra ise yine Yaşar Ersoy'un yazıp yönettiği ve görüntü yönetmenliğini Hakan Çakmak'ın yaptığı "Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi"adlı belgesel film gösterisi yapılır. Bu etkinliğin haberi ise 8 Şubat 2005 tarihli Kıbrıs, Vatan, Ortam, Yenidüzen gazetelerinde yer alır.

Yine 2005 yılında üçüncü konferansını bu kez Limasol'da veren Yaşar Ersoy, yine Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ni anlatır ve belgesel film gösterisi yapar. Sayısız belgeler sunulan konferans ve belgesel film gösteriminde, bu süreci etkileyen toplumsal ve siyasal olayların da yine sayısız belgeyle anlatılması Kıbrıslı Rum izleyicilerin dikkatini çeker. Bunun yanı sıra Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun dünden bugüne gelişini belgeleyen fotoğraf ve afişlerden oluşan bir sergi düzenler. Bu iki konferansın Rumcaya simultan çevirisini Yücel Köseoğlu yapar.

Limasol'da yapılan konferansı ise "Theatriki Porcia Lemesou" ile "ETHAL" tiyatro topluluğu düzenler.

Güney Kıbrıs'ta Rumca yayımlanan "Sahnede" adlı tiyatro dergisinde de tiyatro ve Kıbrıs Türk Tiyatrosu üzerine yazan Yaşar Ersoy, iki toplumun yakınlaşmasına ve birbirlerini tanımasına katkı sağlar. Ayrıca Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun tanıtımı amacıyla Güney Kıbrıs'ta yayımlanan Rumca gazetelerde yazıları yayımlanır.

ΣΑΤΙΡΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΣ ΚΑΥΚΑΡΙΔΗΣ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

ΤΟ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΑΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

Το Σατιρικό Θέατρο και η Δραματική Σχολή Βλαδίμηρος Καυκαρίδης σας προσκαλούν στην εκδήλωση - διαλεξη με θέμα την ιστορία του Τουρκοκυπριακού Θεάτρου τη Δευτέρα 6 Φεβρουαρίου στις 8.00 μ.μ.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει:
1. Ομιλία για το Τουρκοκυπριακό Θέατρο από τον ακηνοθέτη Γιασάρ Ερσόι. Άμεση μετάφραση στα ελληνικά από τον Γιουτζιέλ Κιοσεόγλου.
2. Προβολή ταινίας για το Τουρκοκυπριακό Θέατρο
3. Συζήτηση
4. Κοκτέιλ

Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi

Μπελίκ Πασάς

Του Γιασέρ Ερσόι

Ειρήνη και Ελευθερία

ULUSLARARASI KIBRIS TİYATRO FESTİVALİ

1ο Διεθνές Φεστιβάλ Θεάτρου Κύπρου

ΧΡΟΝΙΚΟ

BARIŞ

12407 YILLIK KOMEDYA!

Σύντομη ιστορία του Θεάτρου των Τουρκοκυπρίων

ΟΠΑΠ ΚΥΠΡΟΥ

Επί σκηνής

Επί Σκηνής

Αρχαίο Δράμα

16

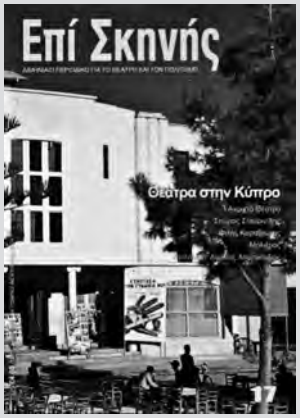
Επί Σκηνής

Θέατρα στην Κύπρο

17

Το Θέατρο δεν είναι συντήρηση στο Μουσείο
Το Θέατρο είναι το σήμερα

Tiyatro Müzecilik Değildir
Tiyatroda Esas Olan
Bugündür!

Dosya

Tuncer Cücenoğlu 2001-2002

Gençlerin İlk Adımı

LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, 2001-2002 tiyatro döneminde genç sanatçıları teşvik etmek, onların yaratıcılıklarını, becerilerini ortaya koymalarına fırsat vermek amacıyla yönetmenlik yapmalarına olanak verir.

"Benden sonra tufan olmasın" düşüncesiyle gençlerin deneyim kazanmaları ve LBT'yi daha ileriye taşımaları gerektiğine inanan LBT'nin kurucuları, her zaman genç sanatçıların yetişmesine destek olur.

Seçilen "Dosya" oyununu sahnelemek için gençlere verilen fırsat LBT'de önemli bir ilk adım olarak değerlendirilir.

Genç sanatçılardan Hakan Elmasoğlu'nun yönetmenliğini ve Özgür Oktay'ın yönetmen yardımcılığını üstlendiği Tuncer Cücenoğlu'nun "Dosya" oyunu büyük bir heyecanla sahnelenir. LBT tarihinde yaşanan bu ilk adım bir yeni kuşağın gelmekte olduğunu ve usta-çırak ilişkisi çerçevesinde ilerleyen yıllarda LBT bayrağını gençlerin devralacağının göstergesi olur. Bu konuda gazeteci yazar Ahmet Tolgay, 18 Nisan 2002 tarihinde Kıbrıs gazetesinde şöyle yazar:

" 'Benden sonra tufan' düşüncesine tenezzül etmeyen LBT'nin 4 temel direği: Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu ve Işın Cem. Şimdi lokomotifi sağlam raylara oturtma uğraşında önemli bir aşamaya daha ulaştınız. Dosya oyunu, bu aşamayı simgeleyen özelliğiyle de tiyatro tarihimizde önemli bir köşe taşı olacak. Ne Mutlu Size !"

Gazeteci yazar Neriman Cahit ise 3 Mayıs 2002 tarihli Ortam gazetesinde gençlere tanınan fırsatı ***"Önemli Bir Adım"*** olarak değerlendirir ve ağır yükün ayırdına vararak, kendilerini ona göre çalışarak, bilgilenerek, disiplinli bir şekilde yetişmeleri gerektiğini çünkü LBT'nin çağdaş, nitelikli bir düzeyi olduğunu ve bunun korunmasının toplumsal önemini belirtir. Neriman Cahit'in yazısı şöyledir:

"Bu oyunda bana göre altı çizilmesi gereken çok önemli bir olgu da, ilk kez, genç oyuncuların tiyatronun mutfağına girerek, orada bir şeyler kotarmaya çalışmaları.

Nitekim oyunu yöneten genç oyuncu Hakan Elmasoğlu bu çok büyük sorumluluk ve aynı oranda heyecan veren deneyim ve sorumluluğu şöyle tanımlıyor: "Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu kuran ve bugüne kadar zorlu mücadele, büyük düşünme ve emek veren sanatçılar yeni jenerasyona deneyim kazandırmak için, bu oyunda bir değişime gitmek istediler. Artık bizlerinde oyun yönetmesi konusunda bizi cesaretlendirdiler. Onlardan aldığım destekle bir öğrenim süreci, hatta bir okul şeklinde geçecek bu göreve aday oldum."

Evet, gerçekten de bu olay, altı çizilesi, alkışlanması gereken ve LBT ile isimleri özdeşleşen dört kare as'ın (Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Işın Cem) binbir özveri ile bugünlere ulaştıkları bir tiyatro deneyimi ve mirasını gençlere, onların yanı başında, çevresinde ve onlarla, deneyim ve birikimlerini paylaşmak/paylaşmayı sürdürecek, o sonsuz ışık ve senfoniye, birlikte yürümeyi, ona kendi kimliğimizi, rengimizi aşılamayı, sürdürme kararları…

Tümünün önünde saygı ile eğilmek gerek…

Yarının(da) Tiyatrosu olabilmek…

Bu konuda iki önemli konunun daha altını çizmek gerek diye düşünüyorum:

1- Yukarıda da değindiğim gibi, evrensel çizgide ulaşım çabasında, yerelliği, bizim sesimizi, rengimizi, yani kültürümüzü tiyatromuza taşımak; ki LBT bunu yapmakta. (Böylelikle buna daha da hız vermek)

2- Gençlerin omuzlarına yüklenen büyük ve ağır yükün ayırdına vararak, kendilerini ona göre çalışarak, bilgilendirerek, disiplinli bir şekilde yetiştirmeleri.

Eğer, büyüklerini örnek alarak, yarının da tiyatrosu olabilmeyi istiyorlarsa (ki bu onların birincil görevidir yoksa ödenekli birer memur olurlar, tiyatro

sanatçısı olma yerine), bugün dünyada ve özellikle de ülkemizde köşeye sıkıştırılan, her şeyini, özellikle de gelecek umudu, yaşama sevinci ve insan onurunu yitirmiş olan insanımızı tekrar insan kılmak için, yani insana/insanlığa dönüş için, bugüne dek yaptığı gibi, tiyatronun salt bir oyun oynamak değil, gerçek işlevini sürdürmesi… gerekiyor…

Bunun için de hem kendilerini eksiksiz yetiştirmek için gerekli bilgi ve birikimi edinmeyi sürdürmeleri, hem de yakın çevreden-uzağa, dünyaya yayılan onca halkada/olayda, insanı ve yaşanan olayları çok iyi takip etmeli, öğrenmeli ve sorgulamalıdırlar…

Bir tiyatro sanatçısı ancak tiyatroda tiyatroyla var olabilir… bilgisizliği, birikimsizliği, ihmal, hiç bağışlamaz tiyatro… ve bir tiyatrocunun önce kendi sanatına, sonra seyircisine saygıda hiç kusur etmemesi gerekiyor.

(Tüm bunları, salt bir eleştiri olarak değil, tiyatroya çok saygı duyduğum için yazıyorum)

Sonuçta şunu da söylemek istiyorum: hep sevgi, saygı ve heyecanla izlediğim, tiyatro alanında ülkemizin yüz akı bir tiyatroda, gençler görevi omuzlamak için bir ilk adım atmışlar… onlara güç vermek, sevgiyle, yüreklendirmek, desteklemek gerek… bu konuda onlara emaneti teslim etmeye hazırlananlar bunu büyük bir güvenle yapmaya kararlı… işe başladılar bile… geride bir de biz seyirciler kalıyor… bu bağlamda, biz de hazırız gençler sizi desteklemeye… demek için yazdım yukarıdaki uzun satırları…

Hazırız… ama… diyerek… bazı gerçekleri de sıralayarak… çünkü…

Çünkü LBT çağdaş, nitelikli bir düzeyi yakalamış bir tiyatro. O düzeyi korumak, geliştirmek gibi onurlu bir görev düşüyor siz genç oyunculara… ve biz seyircilere de tabii…"

LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'un 2002 yılında başlattığı süreç (usta-çırak ilişkisi çerçevesinde) 2010 yılına kadar sürer. Ve LBT'nin 30'uncu yılında Yaşar Ersoy, yönetsel ve sanatsal işleri tamamen gençlere devreder.

"Dosya" Topluma Ayna Tutar

LBT, 2001-2002 tiyatro döneminde, gençlere verdiği destekle ikinci oyun olarak Tuncer Cücenoğlu'nun yazdığı Hakan Elmasoğlu'nun yönettiği Dosya oyunuyla perdelerini açar.

"Dosya" oyununda, bozuk bir düzen içerisinde, çarkın parçası olmayı reddeden dürüst, namuslu insanın onur savaşı konu edilir. Toplumsal bir yara olan rüşveti ve yolsuzlukları ve bunlara karşı mücadele eden ama yalnız kalan insanı yansıtan oyun, topluma ayna tutar.

Kıbrıs Türk toplumunda da yükselen rüşvet ve yolsuzluk olayları karşısında "Dosya" oyunu etkin bir işlevi yerine getirir ve seyirciyle yoğun bir buluşma sağlar.

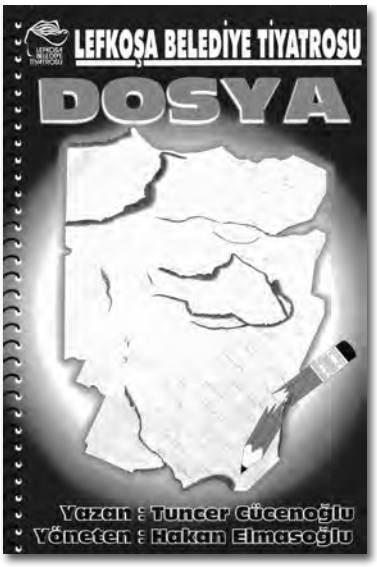

Afiş: Özgür Oktay

Dosya

Yazan
Tuncer Cücenoğlu

Yönetmen
Hakan Elmasoğlu

Yönetmen Yardımcısı
Özgür Oktay

Işık Tasarımı
Barış Refikoğlu

Müzik Seçimi
Kıymet Karabiber

Işık Uygulama
Fırat Eseri

Sahne Amiri
Rıza Şen

Oynayanlar
Tamer/**Erol Refikoğlu**
Nurgül/**Işın Cem**
Yeşim/**Döndü Özata**
Ömer/**Osman Alkaş**
Soner/**Barış Refikoğlu**
Saide/**Kıymet Karabiber**
Hamdi/**Hakan Elmasoğlu**
Ömer'in Sekreteri/**Asu Demircioğlu**
Hamdi'nin Sekreteri/**Özgür Oktay**
Savcılıktan Gelen Adam/**Hakan Türkel**
Birisi ve Gazeteci/**Sinan Durmuş**

15 Nisan 2002 tarihli Afrika gazetesinde Mehmet Levent okurlarına ***"Hiç vakit kaybetmeden Dosya oyununu izleyiniz"*** diye yazar, 13 Mayıs 2002'de Tuncer Bağışkan isi "Dosya" oyununun, KKTC'de yaşanan yolsuzluk, rüşvet olaylarıyla ve haksızlıklarla örtüştüğünü belirterek bu oyundan alınacak çok ders olduğunu belirtir.

Oyunun yazarı Tuncer Cücenoğlu'nun LBT'nin sahnelediği "Dosya"yı izledikten sonra belirttiği düşünceleri 16 Mayıs 2002 tarihli Kıbrıs gazetesinde yayımlanır. Cücenoğlu, LBT'de sahnelenen oyunu başarılı bulduğunu ve ***"1986'dan beri sahnelenen Dosya oyununun en iyi yorumunu Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda"*** seyrettiğini belirtir.

LBT toplumsal dayanışma çerçevesinde her zaman sivil toplum örgütleriyle ve hayırsever kuruluşlarla dayanışmaya girer ve destek olur. Bu anlayışla LBT, "Dosya" oyununu, Devlet Hastanesine alınacak Diyaliz Makinesi Kampanyası yararına da oynar ve 8 Milyar TL katkı sağlar.

"DOSYA"

Mehmet Levent

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun "Dosya" oyununu izlediniz mi bilmiyorum. Eğer hala izlemediyseniz hiç vakit kaybetmeyin. Hemen şimdi telefona sarılıp yer bulabileceğiniz ilk gösterim için rezervasyon yaptırın. Hanyayı Konya'yı daha iyi anlamak için… Nasıl bir düzenin çarkları arasında bulunduğunuzu öğrenmek için… En yüce erdem olan insanlık onurunun, onursuzlukla nasıl kıyasıya savaştığını, bu kavganın küçücük bir tiyatro sahnesinde nasıl büyüyüp yüceldiğini görmek için… Düzenin "fillerinin" ne kadar güçlü olduklarını öğrenmek için… Kendine empoze edilen iğrenç, gaddar ve adaletsiz düzenin parçası olmayı reddederek, bu düzene baş kaldıran onurlu insanların isyanına tanık olmak için… Ve yüreğinizi onların yüreklerinin yanına koymak için… "Dosya"yı mutlaka izlemelisiniz. Kim olursanız olun! Cumhurbaşkanı, başbakan, milletvekili… müdür, amir, odacı, hademe, tamirci, hamal, esnaf, öğrenci… Hiç farketmez! "Dosya"nın bir sayfasında kendinizi mutlaka bulacaksınız. İsteseniz de, istemeseniz de kendinizle yüz yüze geleceksiniz. Bazan düzenin mimarı olarak, bazan taşeronu olarak, bazan cılız, zayıf ve çaresizliğe ramolmuş bir parçası olarak, bazan da ona ne pahasına olursa olsun, başkaldıran onurlu bir ses olarak… "Dosya", namuslu, dürüst ve erdemli insanları, en az namussuzlar kadar cesur olmaya ve seslerini yükseltmeye çağırarak kapanıyor… Önümüzde, onurlu bir başkaldırının aydınlık yolunu açarak…

Ben "Dosya"yı izlerken, "Avrupa" gazetesi yazarlarına karşı son derece alçakca ve canice düzenlenen o menfur "casusluk" komplosunu hatırladım! Herşey başından sonuna, bir film şeridi gibi geçti gözlerimin önünden. Faili meçhuller… Kaybolan ya da raflarda tozlanan cinayet ve yolsuzluk dosyaları!

Işın Cem, Döndü Özata ve Erol Refikoğlu "Dosya" oyununda...

Sahipleri tarafından hortumlanan bazı bankalarda döndürülen akıl almaz entrikalar! Anayasa ayaklar altına alınarak, vatandaşların hayasızca dinlenen telefonları!.. Karanlık seslerden yükselen vahşi ölüm tehditleri! Hacizler, bombalar, dağlar gibi yığılan davalar! Hepsi… Hepsi "Dosya"nın sayfaları arasına sığdırılmış! Hepsi aynı vahşi, gaddar ve adaletsiz düzenin parçaları! Hepsinin çekirdeği aynı… Özü aynı… Kaynağı aynı…

Düzenin parçaları olmayı reddeden, "Dosya"nın baş kahramanı Tamer'in başına gelenler, ülkemizdeki birçok yurtseverin başına örülen çoraplarla örtüşüyor. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu yönetici ve sanatçılarını, bütün yakıcılığıyla hala güncelliğini koruyan böylesine bir konuyu büyük bir başarı ile sahneye taşıdıkları için yürekten kutlarım. Oyunun yazarı Tuncer Cücenoğlu'na da bu vesile ile sevgi ve saygılarımı iletirim.

Afrika - 15 Nisan 2002

Kendine empoze edilen iğrenç, gaddar ve adaletsiz düzenin parçası olmayı reddederek, bu düzene baş kaldıran onurlu insanların isyanına tanık olmak için…Ve yüreğinizi onların yüreklerinin yanına koymak için… "Dosya"yı mutlaka izlemelisiniz.

Mehmet Levent 15.4.2002

Bu Oyunu Görmeyen Mi Var?

Tuncer Bağışkan

Kendimizi dört duvar arasında hapsettiğimiz bir sırada Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun Dosya oyununu son kertede de olsa yetiştirip izleyebildik. Mehmet Levent "Ben bu oyunu gördüm" demişti; yok biz görmedik! Oyunu izlerken içiniz dolup ağlayabilirsiniz. Yine de yetmez..

Timsahın da gözyaşları var!

Bu ülkede dürüst olup da hırsız, sahtekar ve namussuzlukların şerrine uğramayan birini gösterin, gidip hemen alnından öpeceğim. Yine de kim, hem suçlu hem de güçlü olanların ezmek istediği güçsüzleri koruyup kolladı sonuna kadar? Kim devletin çıkarlarını, kişisel çıkarlarının önünde tutabildi? Kim dostları için çıkarlarını elinin tersiyle itebildi? Kim yüreğinin en derinliklerinden "Bu ülkede namussuzlar kadar cesur olmazsak bu ülkede yaşamaya hakkımız olmaz" diyebildi? Diyenlere de kim ölümüne kadar sahip çıkabildi? Ya onuruyla oynananlara? Sahip çıkanların sayıları kaç? Bir mi? İki mi? Üç mü? Yok mu artıran? Alavuna, aladüve, alatire… Sattım gitti…

Ülkeden örnek mi istersiniz? Tek bir örneğe ne gerek var ; çevrenize bir bakmanız bile yeter. Yine de biz çoğulu tekile indirerek anlatalım. Adam genetik olarak doğuştan işe başlamıştı. Düzenin işleyişini de öğrenmişti. Artık güç ve çıkarın mevkiide olduğunu biliyordu. Arabasına bindiğinin türküsünü söylemeyi de… Bu nedenle çok araba eskitti bu düzende. Devletin ihalelerine katılmalarını sağlardı garibanların; kendi adına! Balıkçı olmasa da bazmanın ne olduğunu biliyordu ; yemek için yedirmek gerektiğini bildiği gibi.. Sağ gösterip sol vurmasını biliyordu, sol gösterip sağ vurmasını bildiğinden.. Yüzüne tükürülse "yarabbi şükür" demesini de biliyordu pişkinleştiğinden. Kendini acındırıyordu da; öyle gerektiğini bildiğinden... O bir bakan değildi ama bakanlar gibiydi devlete ödettirdikleri ile cebine attıklarında.

Makam aracı da vardı onlar gibi; her sabah evinin her bir ihtiyacını karşılayan. Tek işemeye makam arabasıyla gitmezdi. Her bir işini maiyetindekilere yaptırmada maharet kesbetmişti. Ölüm döşeğindeki yaşlılara imza attırmada da.. Kapellası çoktu; yaz için ayrı, kış için ayrı fırtınalı havalar için ayrı ayrı. Sırasında gariban babasıydı, sırasında babaların babası… Az konuşurdu; hayvanların iplerinin uzatılınca ayaklarına dolandığını bildiğinden. Yalanı her pozisyonda söylerdi; tek veya çift ayak üzerinde olması farketmezdi. Cambazdı bayramlarda zevk ile izlediğimiz cambaz Nazım gibi… Birebir pazarlıkların kestirme yol olduğunu bilirdi. Sıçtığı deliği göstermezdi; içine edileceğini bildiğinden. Yasaları değil, açıklarını bilirdi sadece ezberinden. Bonkördü devletin mallarıyla karşılığı olmayan mevkileri dağıtırken... Terzi olmasa da ustaydı minarelere kılıf hazırlamada. Çamuru da severdi; iz bıraktığını bildiğinden. Emekten yanaydı aleni; kapalı kapılar arkasında kör yiyici... İşine geldiğinde bankacıydı, işine geldiğinde mütahit, işine geldiğinde elektronik uzmanı, işine geldiğinde turizimci, hatta sanatçı; işine gelmediğinde de hiçbiri… Kuklacı olmak varken hiç kukla da olunur muydu? Yapmasını bilmezdi, yapılanların üzerine oturmaktan başka. Tiyatrocu olmasa da, yetenekli olduğundan en az onlar kadar rol kesmesini iyi becerirdi. Açıkgöz sayılırdı; onca ayakta uyuttuklarının yanında. Bir ayağı askerdeydi, diğer ayağı elçilikte… Uzman ve danışmandı da ; uzmanlık ile

danışmanlık ücretinin taban fiyatı 10 milyardan başlayan. Üstelik de ünlü komisyonculardandı; başbakanları bile sollayan. Her bir şeyi biliyordu. Bilmediği tek bir şey vardı sadece. Erkek eşekle değişik oynanamayacağını. En sonunda onu da öğrendi. İş işten geçmişti…

Dosya oyununda derin devletin derinliklerindeki piranalar atağa kalkmışlardı. Gariban Tamer! Nicelerimiz buralarda devletin elektriğini çalan hırsız bürokratların tekiyle bile baş edemedi. Ne de devletin komisyoncu bürokratlarıyla; yok piranalarla.. Yine de Dosya oyunu üç şey öğretti bize. Biri, bu ülkede namussuzlar kadar cesur olmayı. Diğeri onlar kadar cesur olmadıkça bu ülkede yaşamaya hakkımız olmayacağını. Sonuncusu da, sustukça sıranın susanlara da geleceğini. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yönetmen ve oyuncularını kutlarım.

13 Mayıs 2002 - Afrika

bundan daha sevindirici referans olamaz. "Hamdi" rolünde, oyunda da başarılı aktörlük performansını sergileyen Elmasoğlu'nu spot ışıkları altında inceliyorum: Cücenoğlu biraz daha konuşsa ağlayacak! Emeğinin ve yeteneğinin karşılığını almış sanatçının duygusallığı içinde. Oysa Yaşar Ersoy gibi büyük bir ustadan sonra Belediye Tiyatrosu'nda yönetmenliğe soyunurken ne kadar tereddütlüydü. Başlangıçtaki korkularını, hem ondan, hem de yönetmen yardımcısı Özgür Oktay'ın ağzından, sevgili Hakan Çakmak'ın programında dinlemiştim.

DOSYA'yı izleyici önüne başarıyla taşıyan teknik tasarımlarda da yine genç jenerasyonun imzası var. Işık tasarımı Barış Refikoğlu'nun. Müzik seçimi Kıymet Karabiber'in. Işık yönetimi Fırat Eseri'nin. Sahne düzeni Rıza Şen'in. Afiş tasarımı ise Özgür Oktay'ın. Genç ekibin bu dinamik yaratıcılığı, tiyatromuzun geleceğine güvenle bakabileceğimizin yeni kanıtı.

Bu oyunum 86'dan beri oynanıyor. En güzel yorumu bu gece, bu sahnede gördüm.

Tuncer Cücenoglu 16.5.2002

Lokomotif Hep Yürüyecek

Ahmet Tolgay

Döndü Özata, DOSYA oyununda, yolsuzluklara karşı giriştiği savaşta yenik düşüp ezilen ve yapayalnız bırakılan dürüst bürokrat Tamer'in kızı rolünde. Kararan sahnede spot ışığı bir tek Özata'nın yüzüne düşer. Perde kapanmak üzeredir. Salonu dolduran izleyiciyle yüz yüze kalan oyuncu, herkesin gözünün içine bakarak son repliği söyler: "Bu ülkede namuslular namussuzlar kadar cesaretli ve birlik içinde olmazsa, yaşamaya da hakları olmaz."

"İsmet İnönü'nün ünlü sözünü çağrıştıran bu replik, peşi sıra sürüklediği DOSYA oyununun ana mesajı. Replik yüreklere işlerken, perde kapanır. Salondakiler, sanık sandalyesinde yargılanmakta oldukları gibi bir duygu içinde. Önce bir sessizlik. Sonra hafiften başlayan ve gittikce artarak uzayan alkışlar. Herkes ayakta!.. Sanatçıların halkı selamlayabilmesi için perde tekrar açıldığında alkışlar daha da şiddetlenir. Oyunun genç yönetmeni Hakan Elmasoğlu'nun sahneye davet ettiği Tuncer Cücenoğlu, tepeden tırnağa duygu yüklü. LBT oyuncularını teker teker kutladıktan sonra salondakilere dönüp şunları söyler: "Bu oyunum 86'dan beri oynanıyor. En güzel yorumu bu gece, bu sahnede gördüm." Tiyatromuzdaki genç kuşağın temsilcisi olarak ilk oyunu yöneten Hakan Elmasoğlu için

"Benden sonra tufan" düşüncesine tenezzül etmeyen LBT'nin 4 temel direği: Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu ve Işın Cem. Şimdi lokomotifi sağlam raylara oturtma uğraşında önemli bir aşamaya daha ulaştınız. DOSYA oyunu, bu aşamayı simgeleyen özelliğiyle de tiyatro tarihimizde önemli bir köşe taşı olacak. Ne mutlu size.

DOSYA, demokratik gelişmesini tamamlayamamış her toplum için geçerli olan konuları ve karakterleri irdeliyor. Bir kurumda müdür yardımcısı olarak çalışan Tamer (Erol Refikoğlu), gün sonunda evine pür neşe döner. Devlete karşı yapılan yolsuzlukların belgelerini en sonunda dosyalayabilmiştir. İşleme konmak üzere dosyanın kopyasını müdürü Hamdi'ye (Hakan Elmasoğlu) teslim eder. Öteki kopyayı ise evine getirir. Ne ki, gelişmeler umduğu gibi olmayacaktır. Önce hiç gerekçesiz işten kovulur. Arkasından birtakım karanlık güçler, elindeki dosyayı almak için kah baskıyla, kah entrikayla devreye girer. Ailenin üzerinde karabulutlar dolaşırken, korku ve kuşku ağlarını örer. Evin hanımı Nurgül (Işın Cem) ile genç kızı Yeşim, Tamer'in karşısında korkunç ikilemeler içinde bocalar. Arkadaşı Tamer'e yardıma kalkışan işadamı Ömer (Osman Alkaş) şantajla durdurulur. Kardeşi Soner (Barış Refikoğlu) de tehditlerle karşı karşıyadır. Ailenin çıkış yolu yok!

Kıbrıs - 18 Nisan 2002

"DOSYA"

Fuat Veziroğlu

Şiir ve tiyatro… Dünya nimetleri arasında en sevdiğim şeyler… Buna rağmen utanarak itiraf etmeliyim ki aylardan beri tiyatroya gitmemiştim. Allah Yaşar Ersoy dostumuzdan razı olsun, geçende karşılaştık, o daha sitem etmeye fırsat bulamadan, ben ezik tavırlarla kekelemeye başladım. Ve tiyatroya gittik. Oysa eşim aylardan beri "tiyatroya gidelim" diye tutturmuş, yine de denk düşüremiştik. Yaşar'ın çağrısı ılık bir meltem gibi içimizi ısıtmıştı.

Erol Refikoğlu, Asu Demircioğlu ve Osman Alkaş "Dosya" oyununda...

Belediye Tiyatrosu salonunda DOSYA adlı oyunu gördük. Ne yazacağımı bilemiyorum. Hayran kaldım desem, az gelir. Sanatçıların yürekten duya duya, eserin ruhunu fiilen yaşaya yaşaya ortaya koydukları performanstan, gereken atmosferi yarata yarata eseri icra edişlerine, sonra da seyirciyi dahi sahne içine alırcasına üretmiş oldukları içtenliğe kadar, herşey doyurucu idi. Oyunla verilen mesaj ise güncel ve tam da içinde yuvarlandığımız ortama uygundu. Usta bir seçim yapılmıştı. Tiyatro eleştirisi yapmak benim haddimi aşar. Sıradan bir izleyici olarak söylüyorum: Eskiden sırf tiyatro için Ankara'ya, İstanbul'a uçardık. O susuzluğu kısmen de olsa oralarda gidermeye çalışırdık. Şimdi o ihtiyacı duymuyorum. DOSYA'nın kadrosu artık o boşluğu doldurmakta. Oyun bittiğinde, Sahra çölünde günlerce süründükten sonra bir VAHA'ya ulaşmış gibi hissettim kendimi… Minnet borcumu şu birkaç satırla herhalde ödeyemem.

Bu oyunu neden bu kadar duya duya oynadılar? Galiba toplumun belli kesitlerindeki dramla birlikte, biraz da kendi gizli dramlarını, sanatçının dramını sahneye taşıdıkları için. Oyun, namuslu bir memurun namussuzlar sınıfına karşı verdiği acılı ve çileli fazilet mücadelesi etrafında gelişip son bulmaktadır. Namuslu ve hep sıkıntıya mahkum insanlar… Namussuz, fakat tek damla alın teri dökmeden binbir gece masalını yaşayanlar. Bu, yalnız toplumsal bir yara değil, sanatçının da çilesi. O sanatçılar ki topluma en yüksek değeri sundukları halde, çilesiz bir tek günleri, maddi gaileden kıvranmadıkları bir tek gün yok. Oyuncuların bazılarını özel hayatlarından da tanımaktayım. Erol Refikoğlu, Işın Cem, birlikte oynadıkları çocukları, Osman Alkaş, Hakan Elmasoğlu gibi. Rolleri itibariyle gençler de onlardan geri kalmıyordu. Refikoğlu'nu nerede görsem, sahnede bile, aklıma ya bir deniz kenarı gelir, ya da bir göl kıyısı. Elinde kamış, bir kaya parçasının üzerine bir Rodin heykeli gibi kurulmuş, balık tutmakta. Ona, ya gün doğarken, ya da gün batımında güneşle bulutların oluşturduğu renk cümbüşünün alacakaranlığında raslardım. Güya balık tutuyordu. Ben inanmam. Aklı, kimbilir nerelerde, hangi sanat rüzgarında uçuşuyor ya da kimbilir sanatçının hangi çilesinde azapları oynuyordu. Refikoğlu'nu sembol olarak seçtim. Keşke bu sütun elverse de hepsini anlatsam. Onların bize hayatı ve dünyayı anlattıkları, yaşattıkları, içimize soktukları, bizi sanat keyfinin doruklarına çıkardıkları gibi. Ne çare ki, sütun yetse bile, onların dünyasını bir resim gibi bu sayfaya yapıştırabilmek benim haddimi ve hududumu aşmaktadır. Onları, bazan gülümseyerek, bazan namuslu memurun ezilmişliğine isyan ederek izledik. Binlerce teşekkür… Onları ayakta alkışladık. Alkışlarım devam etmektedir…

Kıbrıslı - 20 Nisan 2002

Dosya Oyunu

Neriman Cahit

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, mevsiminin ikinci oyununu, yönetmenliğini Hakan Elmasoğlu'nun, Yönetmen yardımcılığını ise Özgür Oktay'ın yaptığı, Tuncer Cücenoğlu'nun "Dosya" isimli oyunu ile sürdürüyor. Oyunda, Erol Refikoğlu, Işın Cem, Döndü Ozata, Osman Alkaş, Barış Refikoğlu, Kıy-

met Karabiber, Hakan Elmasoğlu, Asu Demircioğlu, Özgür Oktay, Hakan Türkel ve Sinan Durmuş oynuyorlar. Işık tasarımını Barış Refikoğlu, müzik seçimini Kıymet Karabiber, afişini Özgür Oktay, Işık uygulamasını Fırat Eseri gerçekleştirmiş. Sahne amiri ise Rıza Şen.

Oyun, bizim ülkemiz için de yakıcı ve somut bir gerçeği, toplumun kanını emen idari üst düzey kademelerini, dolayısıyla toplumdaki ahlak kurallarını çürüten rüşvet, yolsuzluk, hırsızlık ve bunları yapanların ülkenin kaderini elinde tutanlarla birlikte oluşturduğu ve başta kamu görevlileri olmak üzere bütün halkın üzerinde "demir bir yumruk" gibi varlığını hissettiren ağır baskıları belgeleyen bir oyun. Bu oyunda, bu iğrenç çarkın bir parçası olmayı reddeden Tamer'in, yanında ailesini dahi bul (a) madığı ağır ve yıkıcı onur savaşımıdır sergilenen… Onca yılgınlığın içinde, işinden, geleceğinden, umutları ve güvencesinden bir anda mahrum edilen ve bir türlü uzlaşamadığı (kaypak, düzenin uşağı kukla müdürünün de ötesindeki), herşeyin hakimi ve belirleyicisi olan "o derin güç" karşısında dahi, her şeyini yitirdiği halde direnen Tamer… Ve sonunda üniversitede okuyan kızının bir ışık gibi uyanışı… Sonuçta ailesinin ve hala daha namussuzlara karşı savaşacak, çok az sayıda olsa da, namusluların bulunduğu umudu ile insan onuru için savaşıma devam kararı… Ve bütün oyun boyunca nefesini tutmuş, sinirleri gerilmiş seyircinin müthiş tezahuratı… Alkışları… "Ne kadar da bize benziyor", "tam bizimkiler gibi" v.b yorumları… Belli ki oyun gerçekten başarmış… Neyi mi? Seyirciye ulaşmayı… Seyirciyi düşündürmeyi, ona sorular sordurmayı… Yani, düşünme eylemini… İnsanın düşündükçe, sorguladıkça (özellikle kendini sorguladıkça) sorunlar karşısında çaresiz olmadığını farketmesini… Tiyatronun, başarılı bir tiyatronun da esas amacı ve işlevi bu değil midir? Yani, insana doğrudan, yine insan vasıtasıyla seslenmek… Tiyatronun dışında hiçbir sanat, insana, insandan-oyuncudan-geçerek aracısız ulaşamaz. Müzik bile kulağımıza çalgılar aracılığıyla yansırken, tiyatro, temelini yalnızca İNSANDAN-İNSANA ilişkide bulabilir. Ve mesajını izleyiciye doğrudan iletir / iletebilir… LBT bu önemli olgunun ayırdında…

Son olarak şunu söylemek istiyorum: Yönetmen bu oyunda yalın ve sade bir sahnelemeyi yeğlemiş. Bu ise oyunun başarısında hayli etkili olmuş; Çünkü bu oyunun verdiği mesaj önemli ve bunun altı da yeteri kadar çizilmiş. Burada da Erol Refikoğlu, Osman Alkaş ve Işın Cem gibi oyuncuların gücü öne çıkıyor. Haklarını yememek gerek; oyunda rol alan gençler bir oyun sergilediler. Bu oyunu mutlaka gidin ve izleyin lütfen… Hem tiyatronun hem de insan olmanın o güzelim coşkusunu yaşatacaktır size…

Ortam - 3 Mayıs 2002

Işın Cem, Barış Refikoğlu, Döndü Özata ve Erol Refikoğlu "Dosya" oyununda...

Toplum İflasları Yaşarken

Tiyatro Ne Yapar?

2000'li yılların başında Kıbrıs Türk toplumu büyük sıkıntılar, çalkantılar ve iflaslar yaşar. Uygulanan ekonomik, sosyal, kültürel politikalar sonucu toplum iyice dibe vurur... Hayat pahalılığı iyice artar… Ankara'dan paketler ithal edilir… Ahlaki değerler sarsılır… Yaşanan banka iflaslarıyla binlerce kişi mağdur olur ve işsiz kalır. Toplum ekonomik buhranın girdabında yuvarlanırken Kıbrıs sorununun çözümü için de bir hareketlenme başlar. Ülke ve toplum çok kritik bir dönemde; politik ve ekonomik sorunların değişkenliği içinde çalkalanıp durur. Eylemler, mitingler toplumun gündeminden düşmez. Mağdur banka mudilerinin yaptığı eylemde KKTC tarihinde, ilk kez KKTC Meclis'i basılır, talan edilir ve güvenlik güçleriyle çatışmalar yaşanır.

Bu yıllarda hareketlenen Kıbrıs sorununun çözümü için Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan'ın kendi adıyla bir plan hazırladığı taraflara bildirilir. Toplum "Annancılar" ve "Annancılar Karşıtı" diye ikiye bölünür; bir yandan çözümü ve barışı destekleyen eylemler, mitingler, diğer yandan toplumu çözümsüzlüğün girdabında tutmak için yapılan karşı mitingler... ve öte yandan da ekonomik krizlerle, yaşanan sarsıntılar.

Bütün bunların üstüne Devlet'in ve Güvenlik Güçleri'nin uyguladığı anti-demokratik, baskıcı uygulamalar...

Avrupa gazetesi yazarlarına yönelik "Ajan Komplosu" ve bu komplonun sonucu yapılan tutuklamalar...

İşte böyle bir dönemde tiyatro ne yapar?.. Ne oynar?

Böyle bir dönemde LBT, toplumsal sorumluluğunun ve işlevinin bilincinde oyun seçer ve sahneler. Her dönem oyun seçiminin bu bilinçle yapılmasını, bir tiyatronun yaşamsal nedeni olarak kabul eden LBT; tiyatroyu bugün, burada, bu ülkede, bu tarihsel kesitte ve bu toplumsal katmanlara yapmakta olduğunun altını her daim çizer.

LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy da şu sorulara aradığı yanıtlarla oyunu seçtiklerini ifade eder: ***"Ne oynayacağız?... Neden oynayacağız?..Nasıl oynayacağız?.. Kime oynayacağız?.. Bu sorulara toplumsal ve sanatsal sorumluluğunun bilincinde yanıt arar ve bu yanıtlar çerçevesinde oyun seçer LBT."***

2002-2003 tiyatro döneminde LBT, yaşanan dönemin özgül ve özgün koşullarını göz önünde bulundurarak oyun seçer. Bu şeçim, kurulu bozuk düzene karşı, bir toplumsal muhalafetin, bir karşı duruşun, bir direncin yansıması olur.

Bu düşüncelerle, yüzyılın dahisi sayılan Nobel Edebiyat ödüllü, tiyatro yazarı, eylemcisi, iflah olmaz, muhalifin muhalifi gerçek bir aydın olan Dario Fo'nun yazdığı "Ödenmeycek! Ödemiyoruz!" oyununu seçip sahneleyen LBT, bunun yaşanan tüm olumsuzluklara karşı bir meydan savaşı, bir başkaldırı, bir isyan olduğunu belirtir.

Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!

Dario Fo 2002-2003

"Ödenmeyecek Ödemiyoruz" Seçimiyle İlgili Yapılan Vurgular...

LBT'nin her dönem toplumsal ve sanatsal sorumluluğu çerçevesinde, yaşanan tarihsel dönemin meselelerine denk oyun seçip sahnelemesi izleyicinin katılımını ve beğenisini artırır. Dario Fo'nun "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunu da bu bağlamda izleyicilerden ve basından olumlu tepkiler alır.

6 Ocak 2003'de Kıbrıs gazetesinde Hasan Hastürer, oyunun tam zamana uygun olduğunu ve doğru bir seçim yapıldığını belirtir ve şunları yazar:

"... Oyun beni öylesine alıp götürdü ki koltuğun ayaklarının sallandığını unuttum.

Oyunu izlerken bir an Dario Fo, gerçektende buralarda bulunup toplum olarak bizi izledikten sonra mı bu oyunu yazdı diye düşündüm.

... Çünkü sahnede izlediğimiz bizi başka diyarlara hiç götürmedi. Oyun sanki de yüzümüze tutulan bir ayna."

> Onun asıl başarısı sezgisel bir zamanlama. Oyunun doğru zamanlaması Yaşar Ersoy'un yıllardır süren tiyatral ve toplumsal çabasının sezgisel bir sonucu. Bir rastlantı değil. Bir zamanın metinle denk düşmesi gibi basit bir durum hiç değil. Buna duyarlı bir yönetmenin sezgisi demek istiyorum.
>
> Aliye Ummanel 11.3.2003

Aliye Ummanel ise 11 Mart 2003 tarihli Kıbrıs gazetesinde oyun seçimi ile ilgili şunları yazar:

"Yaşar Ersoy, oyunun kendi karakterinden gelen tüm bu özelliklerini anlamış ve uygun oyunculuk teknikleriyle oyunu sahneye koymuş. Ancak onun asıl başarısı bu değil.

Onun asıl başarısı sezgisel bir zamanlama. Oyunun doğru zamanlaması Yaşar Ersoy'un yıllardır süren tiyatral ve toplumsal çabasının sezgisel bir sonucu. Bir raslantı değil. Bir zamanın metinle denk düşmesi gibi basit bir durum hiç değil. Buna duyarlı bir yönetmenin sezgisi demek istiyorum.

Bu hissetmekle ilgili. Yaşar Ersoy'un çevresini bu denli iyi hissetmesi ve yıllardır özümsediklerinin, coşkuyla dışa vurumu. Onun ve oyuncuların hissettikleri izleyicinin hissettikleriyle bütünleşti. Samimiyet. Sanırım o etkileşimi anlamak için doğru sözcük bu."

Neriman Cahit de oyun seçimi ile ilgili 8 Ocak 2003 tarihli Yenidüzen gazetesinde şu saptamayı yapar :

"Kıbrıs'ta yaşanan çalkantılı durum, uzun süre susmuş ama sonunda patlama noktasına gelmiş bir halkın varlığı da düşünüldüğünde bu oyunun seçiminin ne kadar önemli olduğu ortaya çıkar..."

31 Aralık 2002 tarihli Kıbrıs gazetesinde Ahmet Tolgay da oyun seçiminin doğru bir zamanlamayla yapıldığını ve oyunda ***"Göçten banka krizine, hortumculardan popülistlere, partizanlıklardan yolsuzluklara, nataşalardan köşedönücülere dek her konu ve herkes taşlamalardan nasibini aldığını"*** belirterek toplumsal sorunların gülmeceyle irdelendiğini yazar.

Bir Meydan Savaşı "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!"

LBT, Dario Fo'nun "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyununu, yaşanan tüm olumsuzluklara karşı bir başkaldırı, bir isyan olarak sahneler... bunun da kurulu düzene karşı bir **"Meydan Savaşı"** olduğunu belirtir.

Bu "Meydan Savaşı"nı LBT, Dario Fo'nun **"Halk Tiyatrosu"**yla yapar. Halk Tiyatrosu'nun en önemli özelliği gülmeceyle yaptığı ironi, taşlama, alay ve eleştiridir. Bu eleştiri, kurulu düzenin bütün tabularına karşıdır, tabulara bir başkaldırıdır. Halk Tiyatrosu, tarih boyunca hep muhalif bir tiyatro olur ve; olayları yansıtırken gülmeyi, gülerken sorgulamayı ve yüzleşmeyi sağlar. Halk Tiyatrosu büyük bir enerji üretir. Bu enerji, düşünsel ve duygusal bütün kanallardan izleyiciye ulaşarak, onda bir özgürlük ruhu yaratır. Dario Fo'nun "Halk Tiyatrosu" statükonun dengelerini koruyan değil, onu tehdit eden hınzır ve muzır unsurların zaferi olarak yansır. KKTC'de de yaşanan tüm siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel bozulmaya ve statükoya karşı LBT, "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunuyla bir "Meydan Savaşı"na girişir.

Kıbrıs Türk toplumunun çok zor, çok kritik, çok sancılı bir dönemden geçtiğini belirten LBT, böyle dönemlerde sanatın, sanatçının görev ve sorumluluğunun daha da arttığını vurgulayarak bu "Meydan Savaşı"na girdiğini belirtir ve Bertolt Brecht'in şu dizelerine de atıfta bulunur:

"Kaleminle yazarak savaş!
Sen yalnız bir savaşçı değilsin.
Okurun da senin yanın sıra
Savaşa girecektir!"

Füsun Demirel :
"LBT Düşlerimizi Gerçekleştirdi"

LBT, "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyununu bir yıl boyunca kapalı gişe oynar. Bu, doğru zamanlamayla seçilen ve iyi sahnelenip oynanan bir oyunun, halkla buluşması olarak değerlendirilir.

Halk tiyatrosunun en güzel örneklerinden biri olan "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!", Brecht tiyatrosunun politik söylemi ve biçimiyle de beslenip, çarpıcı ve etkileyici şekilde seyircinin nabzını yakalar. "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyununda komik olanla acı verenin kaynaşması, grotesk bir yapı ortaya çıkarır. Oyun, olağanüstü bir kıvraklıkta, hızda ve tempoda yaşananları çarpıcı bir şekilde gözler önüne serer. Gündelik yaşamda çok tartışılan konuları, hiç de alışık olunmayan bir bakış açısıyla yansıtır. Toplumsal, ekonomik ve politik sorunlara korkusuzca değinen oyun, yanılgılarımızı, eksikliklerimizi, çelişkilerimizi düzeyli ve çarpıcı ironik bir güldürü konusu yapar. Oyundaki eleştiriler, taşlamalar sadece iktidara değil, muhalefete, sendikalara, vatandaşa, kısaca tüm topluma yöneliktir... Yaşanan acı gerçekleri gülünç bir şekilde yansıtması oyunun etkisini daha da artırır.

Bir yıl kapalı gişe oynayan "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyununun prömiyerine, LBT'nin davetlisi olarak, oyunun çevirmeni sanatçı Füsun Demirel ve oyunun yazarı Dario Fo'nun Türkiye temsilcisi Nurettin Şen de katılır.

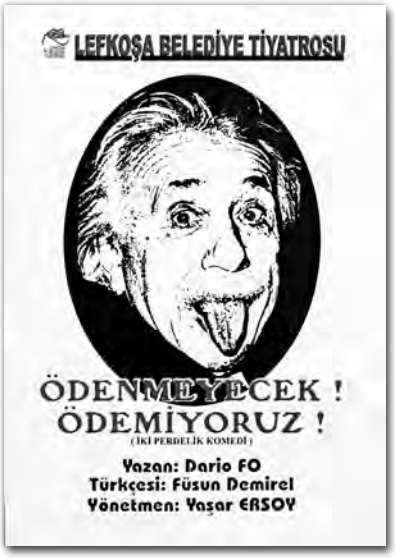

Ödenmeyecek Ödemiyoruz

Yazan
Dario Fo

Türkçesi
Füsun Demirel

Yönetmen
Yaşar Ersoy

Reji Asistanı
Özgür Oktay

Dramaturg
İbrahim Altıok

Müzik ve Efekt Kayıtları
İhsan Gürel

Sahne Amiri
Rıza Şen

Işık Uygulama
Fırat Esei

Oynayanlar
Antonia/**Kıymet Karabiber**
Giovanni/**Osman Alkaş**
Margherita/**Özgür Oktay**
Luigi/**Barış Refikoğlu**
Mali Polis Şefi, Onbaşı, Mezarcı,
Büyükbaba/**Hakan Elmasoğlu**
Karabiniere Polisleri/**Rıza Şen**
Hakan Türkel
Cem Aykut

Oyunun prömiyer gecesinde oyundan sonra Füsun Demirel'in yaptığı konuşma, 6 Ocak 2003 tarihli Kıbrıs gazetesinde şöyle yer alır:

"Bu akşam Lefkoşa Belediye Tiyatrosu mükemmel ve çok başarılı bir yorumla bize büyük bir keyif yaşattı ve ikinci kez sahneledikleri bir Dario Fo oyunu ile düşlerimizin gerçekleşmesini sağladı. Bu nedenle başta Yaşar Ersoy olmak üzere Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun başarılı sanatçı kadrosuna çok teşekkür ediyorum. Bize "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyununu sahneleyerek, siz seyircilerle inanılmaz bir mutluluğu paylaşmamızı sağladılar. 23 yıldır tiyatroya verdikleri destekten dolayı da onları kutlarım.

Ayrıca KKTC'deki bu seyirci potansiyeli de bizi fazlasıyla heyecanlandırdı. Tiyatroyu yaşatan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na, Belediye Başkanı'na ve siz seyircilere tiyatro dolu günler diliyorum."

Dario Fo'nun Türkiye Temsilcisi FN Ajans'ın sahibi Nurettin Şen ise oyun hakkında şunları söyler:

"Oyun, Dario Fo çizgisinde son derece başarılı yorumlandı, seyirciyle mükemmel bir buluşma sağladı. Bu başarının Türkiye'de de görülmesi, alkışlanması gerekir. Emeği geçen herkesi kutlarım."

LBT mükemmel ve çok başarılı bir yorumla bize büyük bir keyif yaşattı ve ikinci kez sahneledikleri bir Dario Fo oyunu ile düşlerimizin gerçekleşmesini sağladı.

Füsun Demirel 6.1.2003

Oyunun çevirmeni Füsun Demirel'e LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy plaket takdim ederken... (Osman Alkaş, Füsun Demirel, Yaşar Ersoy ve Özgür Oktay)

Yüzümüze Tutulan Ayna

Hasan Hastürer

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, 23 yıl önce doğdu. Dile kolay 23 yıl. İnsanların yaş dönemlerinden bir benzetme yapmak gerekirse Lefkoşa Belediye Tiyatrosu tam delikanlı bir tiyatro. Hem yaş, hem sanatsal olarak delikanlı. Kuru kalabalıklar doğrular için anlamsızdır. Nitelikli, ne için bir araya geldiğini bilen insanlar kısa zamanda çok büyük işler başarabilir. Yaşar Ersoy ve arkadaşları Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda bunu başardı. Bir yanda varolanı yok eden Devlet Tiyatrosu'ndaki zihniyet, öte yanda her koşul altında taş üstüne taş koymayı başaran Lefkoşa Belediye Tiyatrosu. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Mustafa Akıncı'nın Belediye Başkanlığı döneminde doğdu, şimdi CTP'li Kutlay Erk'in başkanlığında yoluna devam ediyor. Arada UBP'li belediye başkanlarıyla da çalıştılar. Burhan Yetkili'ye bir şey söylemek istemem ancak Şemi Bora döneminde de Lefkoşa Belediye Tiyatrosu direksiyonunu sağ tarafa, halktan uzak yönlere çevirmedi. Bu nedenle de Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na can veren herkesi çok seviyorum.

Cumartesi akşamı Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun Kızılbaş'taki salonunda "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyununu izledim. Son anda gittiğim için oyunu uygun bir yere konulan ve ayakları sallandığı için her an düşerim korkusuyla oturduğum koltuktan izledim. Ancak doğruyu söyleyeyim oyun beni öylesine alıp götürdü ki koltuğun ayaklarının sallandığını unuttum. Oyunun yazarı Dario Fo, İtalyan Dario Fo, Halk Tiyatrosu'nun sadece İtalya'da değil dünyadaki öncülerinden. Oyunu izlerken bir an Dario Fo, geçenlerde buralarda bulunup toplum olarak bizi izledikten sonra bu oyunu yazdı diye düşündüm. "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunu ekonomik çöküntünün sosyal patlama sınırına ulaşmasıyla yaşananlardan bir kesiti anlatıyor.

Oyundan herkes gibi bende çok etkilendim. Çünkü sahnede izlediğimiz bizi başka diyarlara hiç götürmedi. Oyun sanki de YÜZÜMÜZE TUTULAN BİR AYNA. Çok etkilendiğim oyundan sonra eve geldikten sonra koltuğa oturup oyunu düşüncemde bir kez daha izledim. Boşuna etkilenmediğime karar verdim. Hem oyuna, hem de Lefkoşa

Oyundan herkes gibi bende çok etkilendim. Çünkü sahnede izlediğimiz bizi başka diyarlara hiç götürmedi. Oyun sanki de yüzümüze tutulan bir ayna.

Hasan Hastürer 6.1.2003

Belediye Tiyatrosu'nun sanat emekçilerine karşı gönülden bir kutlama duygusunu hissettim.

Yaşar Ersoy'un görüşlerini daha ayrıntılı almak istedim dün. "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyununu seçme nedenlerini sordum. Ersoy alışık üslubu ile yanıtını verdi: "23 yıllık yaşamında Lefkoşa Belediye Tiyatrosu rastgele oyun seçmemiştir. Oyun seçerken ayaklarımızı yurt topraklarına basarak dünyalı olmaya çalışırken yüzümüzü halka döndük. Toplumcu gerçekçi, ilerici, yurtsever, barışsever nitelikte bir tiyatro politikasını sürdürürken, doğal olarak kurulu bozuk düzene karşı, her dönemde çizgimizi koruyarak bir toplumsal muhalefetin, bir karşı duruşun, bir direncin, bir sevdanın ve kavganın tiyatrosunu yapmaya ve yaygınlaştırmaya çalıştık. Bir koşulla! Estetik ortalamanın üstüne çıkarak. İşte bu anlayışla Nobel Edebiyat ödüllü Dario Fo'nun "Ödenmeyecek!Ödemiyoruz!" oyununu seyircimize sunduk. Kısacası düşlediğimiz hayatın yasalarıyla oyunlar seçtik ve seyirciye sunduk. Bu hayat, baskıya, sömürüye, şiddete savaşa karşı hoşgörüyle, refahı, eşitliği, adaleti, demokrasiyi ve barışı savunur."

Oyun, bugün ülkemiz koşullarında insanların yaşadığı sıkıntıları eylem kısmı eksik yansıtıyordu. Bunu anımsattım. Ersoy, anlamlı bir gülümsemeyle yanıtını verdi: "Dario Fo bu oyunu 1974 yılında yazdığı yıllarda İtalya'da ekonomik krizden, banka hortumlamalarından, siyasetin tıkanmasından dolayı halk ayaklanmaları ve süpermarket yağmalanmaları yaşanıyordu. Bu gibi olaylar daha sonra başka ülkelerde de yaşandı. Peki 2002-2003 yılında Kuzey Kıbrıs'ta neler yaşanıyor? Bu oyun ülkemizde yaşanan tüm olumsuzluklara karşı bir başkaldırı, bir isyan kısacası bir "Meydan Savaşıdır." Her oyunu sahnelerken yaptığım gibi bu oyunu da sahnelerken kendi sorunlarımıza uyarlamalar yaptım. Bunu bizzat Dario Fo böyle yapılmasını öneriyor. O zaman oyunları her toplumda yaşar ve yaşatılır. Oyunu Türkçe'ye çeviren tiyatro, sinema sanatçısı Füsun Demirel de aynı görüşte."

"Ya seyircinin ilgisi?" Ersoy bu soruyu yanıtlarken de gerçeğin yüzündeki izleriyle kelimeleri buluşturuyor: "Seyircinin ilgisi çok büyük. İki aydır kapalı gişe, dolu dolu oynuyoruz. Seyircimiz salondan çıkarken 'İşte bizim yüzsüzlere de böyle yap-

Osman Alkaş, Kıymet Karabiber, Rıza Şen, Özgür Oktay, Hakan Elmasoğlu ve Barış Refikoğlu "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyununda...

malıyız' , 'Gündeme bu kadar cuk oturan bir oyun olabilir' , 'Politikacıların söyleyemediğini siz söylediniz' , 'Bravo Belediye Tiyatrosu'na bunları biz söylesek deli derler' , 'Çok radikal bir oyun' , 'Bizi tokatlayan oyun' , 'Biz de süpermarketleri yağmalayalım?' , 'Kışkırtıcılıktan hakkınızda dava açmadılar mı?' , 'Vallahi bravo sağcısını solcusunu kılıçtan geçirdiniz' gibi kutlamalar yapıyor. Bu oyunda izleyici, ağlanacak haline güldüğü, gülünecek haline de ağladığı için salondan biraz da öfkeyle çıkıyor."

Özgür Oktay, Hakan Elmasoğlu, Kıymet Karabiber, Osman Alkaş ve Barış Refikoğlu "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyununda...

Tam teşekkür edecektim, Yaşar Ersoy, "Dur daha bitirmedim" deyip sözlerini tamamladı: "Yaşanan zor, kritik günlerden geçiyoruz. Geleceğimiz, mutluluğumuz, varoluşumuz bugünlerin içindedir. Shakespeare'in dediği gibi "To be or not to be" olmak ya da olmamak sorunuyla karşı karşıyayız. Böylesi günlerde sanatçıların, yazarların, aydınların daha etkin olmaları gerekir. Bir grup arkadaşla bir "açlık grevi" başlattık Girne'de. Ama yeterli değil daha örgütlenip daha yığınsal etkinlikler yapmalıyız. Mesela aynı etkinliği Lefkoşa'ya, Mağusa'ya, Güzelyurt'a da taşımalıyız. "Ödenmeyecek!Ödemiyoruz!" oyunu da bu amaçla seçildi ve sahnelendi. Halkın, haksızlığa, baskıya karşı direnci ve moral gücünü artırmak için."

Kıbrıs - 6 Ocak 2003

Bir Tiyatro Şöleni

Aliye Ummanel

İnsan bir yaşam içerisinde, aynı anda hem kanıyla hem canıyla, ruhu ve duygularıyla hem de aklıyla izleyebileceği bir oyuna çok fazla rastlayamaz. Ve biz sanatsal olanaklarımızın bu kadar kısıtlı olduğu bir ülkede, bu denli amacını, sorumluluğunu iyi bilen ve bunlara estetik değeri buluşturmayı başaran bir ekibin, hem de Dario Fo kaleminden çıkmış oyununu izleme fırsatı buluyoruz. Çok şanslıyız! Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun bu sezon sahnelemekte olduğu "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunu, 1974'te İtalya'da kaleme alınmış. Yazarı, "Kadın Oyunları" ve "Bir Anarşistin Kaza Sonucu Ölümü" gibi oyunlara da imza atan Dario Fo. Fo, bu oyunda da çevresine, toplumsal olaylara, eleştirel bakış açısıyla yaklaşmış. Bunlara günlük yaşamın dertlerini ekleyerek tümünü mizahla harmanlamış. Komedinin 'uzak açı' geleneğinden yararlanarak, seyircinin gülme yoluyla, sahnede izledikleriyle empati kurmadan yani duygularına kapılarak onlarla özdeşlik kurmadan, gördüklerini düşünüp eleştirmesine 'yön vermiş.' Oyunun öyküsünü ise şehrin varoşlarındaki bir mahallede yaşayan, yaşam sıkıntısı çeken insanlar üzerine kurmuş. Bu insanlar, ekonomik sıkıntılar, yönetimdeki yozlaşma gibi sorunlar içerisinde, sahip oldukları ahlaki değerlere ve inandıkları ideolojilere tutunmaya çalışırken, sonradan aslında bunların içlerinin boşalmış olduğunu, inandıkları siyasi partilerin bile, kendilerini kurtarma yolunda onları yapayalnız bıraktığını görüyorlar. Mahalledeki marketin, pahalılık nedeniyle isyan eden kadınlar tarafından başlayan oyun, yapılan eylemin cesaretsizce saklanmaya çalışmasından cesarete ve yapılan eyleme karşı çıkanların da buna katılmasıyla bütüncül bir uyanışa doğru ilerliyor. Ve çözüm seyirciye bırakılıyor.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Dario Fo'nun bu oyununu almış ve onu bir tiyatro şölenine döndürmüş. Toplumsal sorunların, ideolojik ve dini inanç sisteminin eleştirildiği ve tüm bunların bir parodisi niteliğini taşıyan oyunu hem metnin hem de Dario Fo'nun da etkisinde olduğu Commedia dell'Arte türünün oyunculuk üslubunun gerektirdikleriyle sahnelemiş. Oyuncular Commedia dell'Arte geleneğinden gelen doğaçlamayı oyuna başarıyla katmışlar. Bunun yanında tip olmaktan uzak, derinlikli ve boyutlu baş karakterlerin bu özellikleri oyuncular tarafından korunmuş. Bu anlamda Giovanni'ye ve Antonia'ya hayat veren Osman Alkaş'la Kıymet Karabiber'i ve Margherita'yla Luigi'yi canlandıran Özgür Oktay'la Barış Refikoğlu'nu kutlamak gerek. Giovanni karakteriyle Osman Alkaş inandıkları

tarafından terk edilen bireyde, Antonia karakteriyle ise Kıymet Karabiber yaşamını devam ettireceği yiyecek için çabasına dramatik olanı bize ulaştırabiliyor. Dört farklı oyun kişisini canlandıran Hakan Elmasoğlu'nu, ayrıca Rıza Şen, Hakan Türkel ve Cem Aykut'u da unutmamalı. Yaşar Ersoy'un yönettiği oyunun her sahnesi hem yönetmen hem de oyuncular tarafından bilinçli şekilde kotarılmış. Dramaturgi çalışması İbrahim Altıok tarafından yapılan oyuna yerinde ve zekice eklemeler konmuş. Bu anlamda kültürümüze özgü unsurların metne eklendiği ve bunun metnin karakterini, dengesini bozmadan düzeyi düşürmeden; oyuna renk katmak, izleyiciyle samimiyet kurmak, ona dokunabilmek için yapıldığı söylenebilir. Bu eklemelerden bir diğeri de tiyatro ve siyasi otorite arasındaki ilişkinin parodisinin yapıldığı bölüm. Oyun böylece oyuncusuyla, yönetmeniyle 'kendine' de işaret etmiş oluyor. Oyunun müzikleri İhsan Gürel, ışık Fırat Eseri tarafından yapılmış. Rıza Şen sahne amiri olarak görev alırken reji asistanlığını ise Özgür Oktay üstlenmiş. Müzik açısından oyunun açılış müziğinin izleyiciyi bir tür muzipliğe davet eden, yerinde bir seçim olduğunu özellikle belirtmek gerek.

Dekor konusunda sade bir yol seçen yönetmen, zekice buluşlara yol vermiş. Sözgelimi dışarda gerginleşen atmosferi yansıtmak, polis arabası sinyalini anımsatan sahne gerisinde asılı kırmızı mavi bir ışıkla başarılabilmiş. Yönetmen Yaşar Ersoy üzerine aldığı sorumluluğu, "halk tiyatrosu olayları yansıtırken gülmeyi, gülerken sorgulamayı ve yüzleşmeyi sağlar. Halk tiyatrosu büyük bir enerji üretir. Bu enerji düşünsel ve duygusal bütün kanallardan izleyiciye ulaşarak onda bir özgürlük ruhu yaratır" şeklinde açıklamış. Ersoy'un bu sorumluluğu yerine getirdiğini görüyoruz. Oyun izleyiciye düşünsel kanallardan ulaşmayı başardı. Duygusal kanallardan ulaşmaması zaten mümkün değildi. Çünkü bizi anlatıyordu. Yaşar Ersoy seyirciyi içine alan bir atmosfer, bir enerji oluşturmayı başardı. Aynı duyguları paylaşan oyuncu ve seyirciyi fiziksel anlamda da iç içe getirdi. O salonda oyuncu ve seyirci arasında oluşan birlik hayatın tüm alanlarına sıçrayacakmış gibi. Oyun polis teşkilatı, mali teşkilat gibi kurumları, yoz düzenin kısacası hayatımızın parodisini yaparken, başka bir deyişle, bizi ağlanacak halimize güldürüyor. Seyirci gülerken bir an durup aslında güldüğünün kendi halinden başkası olmadığını anlayarak gördüğünü sorgulamaya da başlıyor. Bir tür özeleştiri yapan oyun parodiyi de kendine doğru çeviriyor.

Yoksul tiyatrolarla ilgili söyledikleriyle kendi parodisini yapıyor. Yaşar Ersoy, oyunun kendi karakterinden gelen tüm bu özelliklerini anlamış ve uygun oyunculuk teknikleriyle oyunu sahneye koymuş. Ancak onun asıl başarısı bu değil. Onun asıl başarısı sezgisel bir zamanlama. Oyunun doğru zamanlaması, Yaşar Ersoy'un yıllardır süren tiyatral ve toplumsal çabasının sezgisel bir sonucu. Bir rastlantı değil. Bir zamanın metinle denk düşmesi gibi basit bir durum hiç değil. Buna duyarlı bir yönetmenin sezgisi demek istiyorum. Bu hissetmekle ilgili. Yaşar Ersoy'un çevresini bu denli iyi hissetmesi ve yıllardır özümsediklerinin, birikiminin coşkuyla dışavurumu. Onun ve oyuncuların hissettikleri izleyicinin hissettikleriyle bütünleşti. Samimiyet. Sanırım o etkileşimi anlatmak için doğru sözcük bu. Oyun, onlarla ortak duyguları paylaşanlara ulaştı. (Bu noktada ben de kendime yönelik bir özeleştiri yapmalıyım. Bir eleştiri yazısının objektif olması gerektiği söylenir. Fazla içten ya da duygusal davranmış olabilirim. Bu da oyunun samimiyetinin izleyici olan bana ulaştığının kanıtı sayılmaz mı?) Kısacası, iyi bir metin, iyi bir dramaturji, sahne ve seyirci arasında akıl ve duygu yoluyla kurulan bağ, doğaçlama, seyircinin iline giren oyuncular, herkesi içine alan enerji; Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun Ödenmeyecek! Ödemiyoruz! oyunuyla bize sunduğu tam bir tiyatro şöleni.

Özgür Oktay, Hakan Elmasoğlu ve Kıymet Karabiber "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyununda...

Kıbrıs - 11 Mart 2003

Bir Meydan Savaşı

Sevilay Sadıkoğlu

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 22 Kasım Cuma akşamı Dario Fo'nun dünyada en çok sahnelenen "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" adlı iki perdelik komedisini sahneye koydu. Füsun Demirel'in Türkçeleştirdiği oyunun yönetmeni Yaşar Ersoy. Oyunda Kıymet Karabiber, Osman Alkaş, Özgür Oktay, Barış Refikoğlu, Hakan Elmasoğlu, Rıza Şen, Hakan Türkel ve Cem Aykut rol alıyor. Reji asistanı Özgür Oktay; Dramaturg İbrahim Altıok; Müzik ve efekt kayıtları İhsan Gürel; Sahne Amiri Rıza Şen ve ışık uygulamada Fırat Eseri var.

"Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" –Yüzümüze tutulan bir ayna- cümlesiyle açıklanıyor ve sanıyorum, güldürürken düşündürüyor, acı ile komik olanı birlikte yansıtabiliyor. Aslında Nobel edebiyat ödüllü bir tiyatro yazarının oyununu sahneye koymak büyük bir cesaret işi… Bu cesareti ülkemizde ancak Yaşar Ersoy gösterebilirdi ve gösterdi. Gerisi bu işten çok iyi anlayanların yorumuna kalmış. Oyunu izlemeyenler için bir ön tanıtım amacıyla Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy ile bir söyleşi yaptık.

Hakan Elmasoğlu, Osman Alkaş ve Barış Refikoğlu "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyununda...

Soru: Neden "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunu?

Yanıt: Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 23 yıldır her oyunu bilerek ve isteyerek seçip sahnelemiştir. Hiçbir oyunumuz rastgele seçilmemiştir. "'Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunu da rastgele seçilmiş değildir. "'Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" yüzümüze tutulan bir aynadır. Bu ayna; doğrularımızı-yanlışlarımızı, iyiliklerimizi, güzelliklerimizi-çirkinliklerimizi, günahlarımızı-sevaplarımızı görerek çekidüzen vermemizi sağlar. "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" yaşamakta olduklarımız üzerine; düşünmeye, sorgulamaya, yüzleşmeye iter izleyenleri. Bunu acı acı güldürerek yapar… Bunu da "gülünecek halimize ağlayalım mı, ağlanacak halimize gülelim mi" diye seçimi size bırakarak yapar.

Soru: "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyununun künyesi hakkında bilgi verir misiniz?

Yanıt: Bu oyun, yüzyılımızın dahisi sayılan Nobel Edebiyat ödüllü tiyatro yazarı, eylemcisi, iflah olmaz, muhalifin muhalifi gerçek bir aydın olan Dario Fo'nundur. Dario Fo'nun dünyada en çok sahnelenen oyunudur.

Soru: "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" nasıl bir oyun?

Yanıt: Halk Tiyatrosu niteliğinde bir oyun. Halk Tiyatrosu, olayları, durumları yansıtırken gülmeyi, gülerken sorgulamayı sağlar. Halk Tiyatrosu, büyük bir enerji üretir. Bu enerji, düşünsel ve duygusal bütün kanallardan izleyiciye ulaşarak, onda bir özgürlük ruhu yaratır. Olağanüstü bir hızda, tempoda ve kıvraklıkla oynanan oyun, Commedia dell'Arte geleneğine yaslanır ve Geleneksel Türk Tiyatrosu'yla da benzerlikleri vardır.

Soru: Oyun eleştirel bir yapıya sahip. İroni, taşlama eleştiri oyunda bol bol var. Neden?

Yanıt: Halk Tiyatrosu'nun en önemli özelliği gülmeceyle yaptığı ironi, taşlama ve eleştiridir. Halk Tiyatrosu, tarihi boyunca hep muhalif bir tiyatro olmuştur. "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunu yaşadığımız toplumsal, ekonomik ve politik sorunlara korkusuzca değinirken, bunları düzeyli ve çarpıcı bir ironik güldürü konusu yapar. Oyundaki eleştiriler, taşlamalar sadece iktidara değil, muhalefete, sendikalara, vatandaşa, kısaca tüm topluma yöneliktir. Kısaca "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" sonucu gülünç olacak kadar acı olan bir meydan savaşıdır.

Soru: Yaşadıklarımız üzerine bir sorgulama, bir yüzleşme dediniz. Bunu biraz daha açar mısınız?

Yanıt: Kıbrıs Türk toplumu yaşadığı bu çok zor, çok kritik ve sancılı günlerde sanatın ve sanatçının görevi daha da artar. Çağımızın bir başka dahisi Bertolt Brecht ise şöyle der: Kaleminle yazarak savaş! Sen yalnız bir savaşçı değilsin. Okurun da senin

yanın sıra savaşa girecektir! İşte bu düşüncelerle Lefkoşa Belediye Tiyatrosu kuruluşundan bu yana tiyatro yapmaktadır. Bunun adı "toplumcu gerçekçi sanattır." Bu sanat anlayışıyla 23 yıldır tiyatro yaparken; hayata ve insana dair güzelden yana, iyiden yana, barıştan yana, sevgiden yana hep bir hesaplaşmanın ve yüzleşmenin perdelerini açtık, ışıklarını yaktık.

Soru: Oyunun provalar süreci nasıl geçti?

Yanıt: Her zamanki gibi ekip anlayışı üzerine oturuyor oyunumuz. Oyunumuzu içtenlikli, namuslu, dürüst, yalansız bir yaklaşımla ve sevgiyle çalıştık ve aynı anlayışla seyircimizle buluştuk.

Soru: Seyirci-oyun buluşması konusunda ne düşünüyorsunuz?

Yanıt: Seyirci ile oyunun çok güzel, heyecanlı, coşkulu yürek yüreğe, akıl akıla bir buluşması oldu.

Bu açıklamalarından dolayı Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'a teşekkür eder, tüm oyuncularla birlikte kendilerini de daha nice oyunlarda görmeyi dileriz.

Kıbrıs - 5 Aralık 2002

Tokatlayan Oyun

Ahmet Tolgay

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ÖDENMEYECEK! ÖDEMİYORUZ! adlı yeni oyununun galasını, kalabalık bir davetli topluluğuna sundu. Yaşar Ersoy ve ekibi, Kutlay Erk döneminin ilk oyunuyla, bu dönemde daha protest ve daha sorgulayıcı olacağının kesin sinyalini veriyor. Bunu eleştiri için söylemiyorum. Sanatçının ve özellikle yüzümüze ayna tutan tiyatrocunun evrensel ve toplumsal görevinin protest sorgulayıcı bir çizgide durmak olduğunu hep savunurum. Bugün genç kuşak sanatçılarla güçlenen Yaşar Ersoy ekibi, Devlet Tiyatroları'ndan dışlanıp tiyatro tarihimize damgasını vuran bir hırsla sahnelediği VATANDAŞ OYUNU'ndan bu yana, en sorguladığı oyunuyla karşımızda. O günlerin üzerinden 23 yıl geçtiği halde hala aynı toplumsal sorunların sarmalında ve tartışmasında olduğumuzun vurgulamasını da yapıyor ÖDENMEYECEK! ÖDEMİYORUZ! Ne kadar ilginç! Oyunun yönetmeni Yaşar Ersoy, özel konuşmamızda "Aynada yüzünü çarpık görenler lütfen kızmasın bize" dedi.

İtalyanların Nobel ödüllü tiyatro adamı Dario Fo'nun üçüncü oyunuyla yüzleştik. Fo'nun sahnelerimizdeki ilk oyunu çöken Devlet Tiyatroları'mızın pek başarıyla sunamadığı BİR ANARŞİSTİN KAZA SONUCU ÖLÜMÜ idi. O oyunu Devlet Tiyatroları'nın son derece tenha salonunda yakın-

Büyük enerji gerektiren bu dinamik oyunda, dur durak bilmeyen ilginç ve sürükleyici serüveni Kıymet Karabiber, Osman Alkaş, Özgür Oktay ve Barış Refikoğlu, kan-tere batarak, kutlanmayı hak eden bir performansla yorumluyorlar.

Ahmet Tolgay 31.12.2002

lardaki trajik yangının duman kokularını soluyarak izlerken, devlet sahnesinde Fo oyununun ne işi olabileceğini düşünüyordum. Tiyatronun anarşist yazarı ve uygulayıcısı olarak ünlenen İtalyan yazar, devlet politikalarının gölgesindeki sahneler için üretmiyor ki eserlerini! Bizim tiyatroseverlerin Dario Fo ile tanışmasını sağlayan oyun Lefkoşa Belediye Tiyatroları sahnesindeki KADIN OYUNLARI'dır. Sanıyorum Dario Fo'yu geniş Türk tiyatrosever ve okuyucu kitleleriyle tanıştıran da, onu İtalyancadan Türkçe'ye çeviren tiyatro, sinema ve televizyon oyuncusu Füsun Demirel'dir. Çevirmen, KADIN OYUNLARI sahnelenirken aramızda olmuş ve Fo'yu betimleyen etkinliklerde bulunmuştu.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ilk oyunda yaptığı gibi ÖDENMEYECEK! ÖDEMİYORUZ!'u da esaslı bir dramaturgi çalışmasından geçirerek bizim yerel sorunlarımızın ve meselelerimizin içine çekti. Çocuksuz ve yoksul iki işçi ailesinin çevresinde gelişen traji-komik olaylarla büyük savaş sonrasında, İtalya'nın bunalımlı günlerinden bir kesit sunuluyor. Bu kesite, konuyu yerelleştirip güncelleştirmek için bizim gündemimizdeki sorunların parodileri de eklendi. Belediye Tiyatrosu bunu hep yapar! Açlık çizgisinde ekonomik sıkıntılar yaşayan iki ailenin kitlesel bir yağmalama olayına katılmasından sonra kolluk güçleriyle giriştiği köşekapmacayı irdeleyen traji-komediye katkı koymayan sorunumuz bırakılmadı. Göçten banka krizlerine, hortumculardan popülistlere, partizanlıklardan yolsuzluklara, nataşalardan köşe dönücülere dek her konu ve herkes taşlamalardan nasibini alıyor.

Sahneden yoğun biçimde yağdırılan mesajlar, diyalogların yanı sıra koreografik boyut kazandırılan ekipsel vücut diliyle güçlendirilmeye çalışıldı.

Bel altı kimi söylemleri ve figürleri şahsen yadırgadığımı belirtmeliyim. Albert Einstein'ın dünyayla dalga geçen ünlü dil çıkarma görüntüsüyle afişe edilen eserde, dikkatimi çeken bir oyuncu tasarrufu yapıldı. Sahnede görev almayan oyuncularla koltukları paylaşırken, sevgili Hakan Elmasoğlu'nun 4 değişik karakteri müthiş bir uyum yeteneğiyle canlandırmasını keyifle izledik. Büyük enerji gerektiren bu dinamik oyunda, dur durak bilmeyen ilginç ve sürükleyici serüveni, Kıymet Karabiber, Osman Alkaş, Özgür Oktay ve Barış Refikoğlu, kan-tere batarak, kutlanmayı hak eden bir performansla yorumluyorlar.

Kıbrıs - 31 Aralık 2002

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun Yüzümüze Tuttuğu Ayna

Neriman Cahit

Kıbrıs'lı bir gazeteci-yazar olarak her yıl tiyatro mevsimini coşkuyla beklerim.

Özellikle de bana bu coşkuyu duyuran Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun oyunlarını... Bu yıl kuruluşunun 23. yılını kutlayan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu seyircisinin karşısına Dario Fo'nun dünyada en çok sahnelenen iki perdelik komedisi "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunuyla çıktı.

Kıbrıs'ta, özellikle de bu günlerde yaşanan çalkantılı durum, uzun süre susmuş ama sonunda patlama noktasına gelmiş bir halkın varlığı da düşünüldüğünde, bu oyunun seçiminin ne kadar önemli olduğu ortaya çıkar. Neden mi diyeceksiniz?

Kıbrıs sorununun ve Irak Savaşı'nın dayattığı bir dönemde yıllardır ağır baskılar altında edilgenleşen bir toplumun tam kendini sorguladığı ve yaşamın bir "varoluş" savaşına dönüştüğü bir dönemde genelde sanat, özelde tiyatronun devreye girip bu savaşıma güç katması çok önemli…

Bu önemli oyunun yazarı Dario Fo'ya gelince; "yüzyılın dahisi sayılan bu Nobel Edebiyat Ödüllü" tiyatro sanatçısı aynı zamanda bir oyuncu ve tiyatro eylemcisi, tabulara dokundukça dokunuyor, kilisenin, politikanın, ordunun, polisin, derin devletin, burjuva ahlakının tozunu attırıyor. Fo, İtalyan Halk Tiyatrosu'nun öncülerinden. Bu tiyatro Commedia dell'Arte geleneğine yaslanır.

Ersoy, kendini tiyatroya adamış, Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nu yoğurmuş, O tiyatroyu yerelden-evrensel çizgiye çekme uğraşının ağır işçiliğini yıllardır sürdüren bir sanatçı. Ama fildişi kulesinde değil toplumunun, insanının ve dünyanın tam ortasında bitip tükenmeyen bir enerjiyle soluk soluğa sürdürmüş, sürdürmekte...

Neriman Cahit 8.1.2003

Oyunu bir Dario Fo uzmanı sayılan Füsun Demirel Türkçe'ye kazandırmış. Demirel, Dario Fo çiftini (ki Dario Fo ve karısı France Rame 50 yıldır birlikte yürütüyorlar sanat kavgalarını), gerek sanatsal, gerekse özel olarak çok iyi tanıyan bir sanatçı. Bu avantajına Türkçe'yi iyi kullanması ve tiyatro bilgisi de eklenince ortaya güzel bir çeviri çıkmış.

Oyunun yönetmeni Yaşar Ersoy'a gelince: O, kendini tiyatroya adamış, Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nu yoğurmuş, O tiyatroyu yerelden-evrensel çizgiye çekme uğraşının ağır işçiliğini yıllardır sürdüren bir sanatçı. Ama fildişi kulesinde değil toplumunun, insanının ve dünyanın tam ortasında bitip tükenmeyen bir enerjiyle… soluk soluğa sürdürmüş, sürdürmekte… Ersoy, 23 yıldır Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Sanat Yönetmenliği'ni yapıyor; tüm zorluklara, engellere, baskılara, yasaklara karşın inançlı, özverili, ilkeli, ödünsüz ve mücadeleci bir ruh ve anlayışla. Kıbrıs'ta tiyatro sanatının her yönüyle kurumlaşmasını sağlamak için eğitimli oyuncu-sanatçı yetiştirme, gençlik ve çocuk tiyatrosu, Özerk Tiyatro Kurumu, Başkent Tiyatro Projesi, okullarda sanat eğitimi, Uluslararası Tiyatro Festivali gibi gerçekten de çok önemli projelere emek vermiştir. Bu projelerin bir kısmı gerçekleşti, bir kısmı ise yöneticilerin duyarsızlığı, inançsızlığı ve engellemeleriyle yarım kaldı ya da hiç başlamadı.

Oyuna gelince, kurulduğu günden beri bir "Deneme Tiyatrosu" niteliğini de sürdüren Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bu oyununda da metnin özünü bozmadan, tiyatronun yaratıcı bir eylem olduğunu ortaya koyarak, oyun boyunca Dario Fo'nun olağanüstü bir kıvraklık, hız ve tempoda, çarpıcı bir şekilde ortaya serdiği ve bizim yaşamımızla da örtüşen toplumsal ekonomik ve politik yaşamdaki çarpıklıkları, kaymış değer yargılarını ve insanların ekmek derdiyle – yaşam gerçekleri arasında sıkışıp kalmışlıklarının yarattığı o derin çelişkileri çarpıcı bir ironi ile verirken; neredeyse hiç çaktırmadan, çevirmen Füsun Demirel'in de belirttiği gibi "çok us-

taca mükemmel bir yorum" ile bizim durumumuza üstelik sadece iktidara değil, muhalefete, sendikalara, vatandaşa da dokundurması;

Oyun boyunca seyirci de sahneye, sahnenin / oyunun tam ortasına taşıyıveriyor… ağız dolusu gülerken, acı veren bir sorgulamayı da yaşatıyor. Sanırım Dario Fo'nun bu özelliğini de iyi kullanmış oyunun yönetmeni. Çünkü Fo'nun bir özelliği de doğaçlamaya açık metinler yazması. Yalnız bu metinler doğaçlamaya açık oldukları için bunları sahnelemek hele güncelin hicivini de başarmak, çok sıkı bir disiplin ve uğraş istiyor. İşte yönetmen ve oyuncular bu zoru başarmış.

Bu oyunda "Ciovanni" rolündeki Osman Alkaş gibi eğitim, yetenek ve deneyimlerin dışında akıl ve sanatsal sezgileriyle de oyuna boyut katan usta bir sanatçı yanında… "Antonia" rolündeki Kıymet Karabiber, "Margherita" rolündeki Özgür Oktay, "Luigi" rolünde Barış Refikoğlu ve 4 değişik rolü başarıyla sunan Hakan Elmasoğlu'nun başarı çizgileri oyunda kendi performanslarını aştıklarını gösterirken, özellikle de "genç sanatçıların" okul ve diplomanın sanat yolunda bir sonuç değil, bir başlangıcın simgesi olabileceğini, başarının, verimli ve düzeyli bir çalışmanın, sanat sevgisi, enerjisi, bilgi ve kültür birikimiyle olabileceğinin de açık birer göstergesi gibiydiler… Dileğim bu göstergenin spontan olmaması ve sürekliliğin sağlanmasıdır. Çünkü buna toplumun da tiyatronun da ihtiyacı vardır. (Evet… Sanat yapmak, "sanatçı" mertebesine yükselmek… yükselebilmek… özellikle de gencecik sanatçıların en büyük çabası ve ideali olmalıdır. Sanatçı, kendine sınırsız bir hedef seçen… Büyük karar, içtenlik ve inatla kendisini geliştirecek, bir adım öteye taşıyacak her bilgi ve donanıma soyunandır… Ve herşeyin çok ucuzladığı, sıradanlaştığı ülkemizde bizim buna çok gereksinimimiz vardır.)

Sonuçta, Dario Fo gibi, "hiç iflah olmayacak, muhalifin muhalifi bir yazarın" son derce çarpıcı ve ilginç bir oyununu izleme fırsatımız oldu. Gülerken tedirgin olduk, sanki kendimizi, kendi toplumsal çıkmazlarımızı bulduk… Sorgularken – sorgulandık… Umudumuzu kah yitirdik, kah yeniden bulduk. Toplumsalla – bireyselin, kah ayrı, kah birbirinin içine geçmiş iki halka gibi yüreğimizi sıktığını hissetik. Unuttuğumuz, ya da iyileştiğini sandığımız yaralarımız ortaya çıktı. Hiçbir şeye katılmadan, katılır gibi yaparak yalnız tanık olarak yaşanamayacağını… Edilgenliğin de etkinlik kadar yaralayıcı olduğunu, olabileceğini… Sonuçta hesabın hep birlikte ödeneceğini bir kez daha anımsadık. Yani… şaşkınlık, hüzün, acı, sorgulama, kahkaha… Hepsi bir aradaydı. Baştan sona hiç düşmeyen, seyirciyi de sarıp sarmalayan müthiş hızlı bir tempo…

İnsanı eğlendirdiği kadar da düşündüren. Daha doğrusu bir sürü soru ve sorgulamanın tam da orta yerine iten.. Dario Fo gibi bir çılgının yorumlarıyla seyirciyi kendi kendiyle yüzleştiren… Yüzyüze bırakan… Her anlamda pasifliğe karşı çıkan… bir oyun… Lefkoşa Belediye Tiyatrosu titizlikle seçtiği oyunlarıyla hem kendisini hem de seyircisini yetiştirmeyi sürdürüyor… Oyuna emeği geçen tüm sanatçıları kutluyorum…

Yenidüzen - 8 Ocak 2003

Cem Aykut, Barış Refikoğlu, Hakan Elmasoğlu, Yaşar Ersoy, Hakan Türkel, Rıza Şen, Kıymet Karabiber, Osman Alkaş ve Özgür Oktay "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunun ekibi...

Barikatta Kıç Kıça Gelen Türk ve Rum Kamyonları

LBT, "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyununu Güney Kıbrıs'ta da sunmak için Satirigo Tiyatrosu tarafından davet edilir. Bu davet üzerine hazırlıklarını yapan LBT, 17 Mayıs 2003'de saat 11.00'de dekorunu ve diğer eşyalarını kamyona yükler ve Kermiya (Metehan) kapısından Güney Kıbrıs'a geçmek için hareket eder. Kermiya'daki Kıbrıs Türk barikatından rahat bir şekilde geçen dekor kamyonu, Kıbrıs Rum barikatında durdurulur. Kıbrıslı Rum yetkililer, ***"Türk plakalı kamyon Güney Kıbrıs'a geçemez"*** gerekçesiyle kamyonun geçmesine izin vermezler. Bunun üzerine dekor yüklü kamyon Kıbrıs Türk barikatına geri döner.

LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy Satirigo Tiyatrosu Yöneticilerini telefonla arayarak durumu ve Rum plakalı *(Kıbrıs Cumhuriyeti)* bir kamyon göndermelerini, aksi halde dekoru taşıyamayacaklarını bildirir. Satirigo Tiyatrosu yöneticileri bu durum üzerine hemen Güney Kıbrıs'tan bir kamyon gönderirler. Bu sefer Güney Kıbrıs'tan gelen kamyon Kermiya'daki Rum barikatını rahat bir şekilde geçer ama Kıbrıslı Türk yetkililer ***"Rum plakalı kamyon Kuzey'e geçemez"*** gerekçesiyle geçişine izin vermezler. Türk plakalı kamyonun Güney'e, Rum plakalı kamyonun Kuzey'e geçmesine her iki tarafın yetkilileri de izin vermezler. Durum çıkmaza girer.

LBT ve Satirigo Tiyatrosu yöneticileri ve sanatçıları bu traji-komik durum karşısında ne yapacaklarını düşünürler. Bir çözüm bulamazlarsa aynı günün gecesi saat 20.00'de Satirigo Tiyatrosu salonunda, oyunu, Kıbrıslı Rum izleyicilere sunamayacaklardır.

Yaşar Ersoy, Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu bir çözüm bulması için konuyu Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk'e bildirirler. Kutlay Erk'in hem Güvenlik Güçleri Komutanlığı'nı, hem İçişleri Bakanlığı'nı aramasına rağmen ***"Rum plakalı kamyonun Kuzey'e geçmesi"*** için izin alınamaz. Durum tam bir çıkmaza girer. Yaşar Ersoy, ***"Ne yapacağız sayın Başkan"*** diye sorduğu zaman, Belediye Başkanı Kutlay Erk son derece canı sıkkın ***"Yapacak bişey kalmadı arkadaşlar, oyunu iptal edeceğiz"*** der. Bu arada Satirigo Tiyatrosu yöneticileri ve sanatçıları Kermiya barikatında kamyonla beklemektedirler. Oyun için bir haftadan beri duyurular, tanıtımlar yapılmış, biletler tükenmiş, seyirci akşama oyun seyretmeye gelecek ama Kıbrıs sorununun yarattığı traji-komik nedenlerden dolayı oyun iptal edilecektir.

LBT ve Satirigo Tiyatrosu yönetici ve sanatçıları bu saçma ve aptalca durumu kabullenemezler. Bir çıkış noktası ararlar...

İşte tam bu noktada sanatçının sınır tanımaz yaratıcılığı devreye girer. Kafalarda çözüm şimşek gibi çakar. Türk plakalı kamyon Rum tarafına, Rum plakalı kamyon Türk tarafına geçmeyecek ama sorun çözülecek... Oyun oynanacak!

Kuzey ve Güney tarafını ayıran noktaya, Türk ve Rum kamyonları ***"Kıç Kıça yaklaştırılır"***, iki kamyonun arka tekerleri sınır ihlali yapmazlar ama kasaları iyice birbirlerine dayanacak şekle getirilir. Türk plakalı kamyonda LBT sanatçıları, Rum plakalı kamyonda Satirigo Tiyatrosu sanatçıları... Türk plakalı kamyonda yüklü olan oyun dekorunu ve malzemeleri Rum plakalı kamyona güle oynaya, kahkahalarla, Türk ve Rum polislerinin şaşkın bakışları arasında aktarırlar.

LBT ve Satirigo Tiyatrosu yönetici ve sanatçıları, ayrılıkçı zihniyeti altetmenin keyfi ve sevinci içinde Satirigo Tiyatrosu salonuna varırlar. El birliğiyle dekor ve diğer hazırlıklar süratle tamamlanır ve üçüncü zili beklemeye koyulurlar. Bu olay 31 Mayıs 2003 tarihli gazetelerde yer alır.

Metehan(Kermia) barikatında KKTC plakalı kamyondan KC plakalı kamyona dekor nakli yapılırken... 17.5.2003

"Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" Güney Kıbrıs'ta Ayakta Alkışlandı

LBT, barikatları ve aptalca uygulamaları aşarak "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyununu Güney Kıbrıs'ta 17 Mayıs 2003'de saat 20:00'de Satirigo Tiyatrosu salonunda Kıbrıslı Rum izleyicilere sunar. LBT'nin sunduğu oyun gecesine Rum Meclis Başkanı ve AKEL Genel Sekreteri Dimitris Hristofyas, Lefkoşa Rum Belediye Başkanı Michael Zampelas, Lefkoşa Türk Belediye Başkanı Kutlay Erk ve diğer yetkililerle kalabalık bir izleyici kitlesi katılır. Türkçe oynanan oyunu beğeniyle izleyen Rum izleyiciler oyunu ayakta alkışlar.

25 Mayıs 2003 tarihli Fileleftoros gazetesinde eleştirmen Nona Moleski oyunun başarıyla sahnelendiğini ve oynandığını ve beğeniyle izlediğini yazar. Yücel Köseoğlu'nun Türkçe'ye çevirdiği Moleski'nin yazısı şöyle tamamlanır:

"(...) Yeniden yakınlaşmanın anlamını yitirdiği bugünlerde çok yönlü olan ve şaşırtan, rahatsız eden ve aynı zamanda duygulandırıcı yakın geleceği konuşmaktansa, uzak geleceği konuşmayı daha kolay bulurum. Ama kendime, iç yapıma baktığım zaman, çok net olarak birşeyi hissediyorum. Kıbrıs Rum halkına, Kıbrıs Türk Tiyatrosu / Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu tarafından sunulan bu oyunu, politik bir olayın dışında sanatsal, teatral bir oyun olarak algılamak isterim(...) Oyuncuların bedensel anlatımı, bitmek tükenmez enerji ve aksiyonları, mimikleri bizlerin sahneye bağlanmamızı sağlıyor.(...) Dario Fo'nun "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunu bir halk farsıdır... Yaşar Ersoy'un oyundaki estetik anlayışı ve oyunculuk vurgusu ile uyuşuyor. Sahnedeki zekice espirileri ve yaratıcı buluşları zevkle izliyoruz."

"Aynı Vatanın Kamyonları Barikatta Kıç Kıça Gelmez..."

Oyun öncesinde düzenlenen törende Rum Meclis Başkanı ve AKEL Genel Sekteri Dimitris Hristofyas böyle bir etkinliğin düzenlenmesinden duyduğu memnuniyeti belirterek Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rum tiyatro sanatçılarını kutlar. Hristofyas ***"aynı evi paylaşan insanlar nasıl ki birbirlerine hoşgeldin demezse, aynı yurtta yaşayan insanların da birbirlerine hoşgeldin demeleri doğru değil. Bizler ortak bir vatanın insanlarıyız. Ortak vatanın sanatçıları bizleri biraraya getirdi. Sanat ve sanatçılar her zaman barışın hizmetindedir. Onları tekrar tekrar kutlarım."*** diye sözlerini tamamlar.

Michael Zampelas, Kutlay Erk, Dimitris Hristofiyas, Yiannis Katsuris ve Yaşar Ersoy oyun öncesi konuşmalarını yaparken...

Oyunun yönetmeni Yaşar Ersoy ise konuşmasına ***"politikacıların yaptığı günahları sanatçılar temizler"*** özdeyişiyle başlar. Ersoy konuşmasını şöyle sürdürür:

"Sayın Hristofyas aynı vatanın insanlarının birbirlerine hoşgeldin demelerinin tuhaf olduğunu belirtti. Doğrudur. Ama aynı vatanın insanları kamyonlarını barikatlarda kıç kıça da getirmezler... bu akşam bu etkinlik sanatçıların uğraşıyla, mucizevi bir şekilde kılpayı gerçekleştiriliyor. Çünkü dekoru taşımak için Rum tarafına Türk plakalı kamyonun, Türk tarafına ise Rum plakalı kamyonun geçmesine Türk ve Rum yetkililer izin vermediler. İki kamyonu Kermiya barikatında kıç kıça buluşturmak suretiyle dekor naklini gerçekleştirebildik. Kıbrıs Türk ve Rum politikacıları barış konusunda sağduyuya davet ediyorum. Eğer barışa samimiyetle hizmet edeceksek bu tür akıl dışı yaklaşımlardan politikacıların uzaklaşması gerekir."

Yaşar Erosy'un bu konuşmasını salonu dolduran seyirci coşkuyla alkışlar. Lefkoşa'nın Türk ve Rum Belediye Başkanları ise her türlü işbirliğinin yapılmasından yana olduğunu belirterek bu geceyi düzenleyen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na ve Satirigo Tiyatrosu'na teşekkür ederler. Gecede Satirigo Tiyatrosu ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu arasında karşılıklı anı plaketi takdimi de yapılır. Etkinlik haberi 21 Mayıs 2003 tarihli Yenidüzen, Kıbrıs, Volkan ve Ortam gazetelerinde yer alır.

Tiyatroyla barış köprüsü kuruldu

"Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!"
GÜNEY'DE ALKIŞLANDI

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Güney'de ayakta alkışlandı...

Tiyatroyla barış köprüsü

LTB Tiyatrosu Güney'de ayakta alkışlandı

Rum Yönetimi Belediye'ye ait dekor kamyonunun Güney'e geçişine izin vermedi

Güney Lefkoşa'daki Satirigo Tiyatrosu'nda salınelerin oyun ayakta alkışlandı.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Kıbrıs Rum Satirigo Tiyatrosu'nun davetlisi olarak 17 Mayıs 2003 Cumartesi saat 20.00'de Nobel Ödüllü yazar Dario Fo'nun "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyununu Satirigo

LBT
İstanbul Ve Ankara'da

Kuzey Kıbrıs'ta bir yıl boyunca kapalı gişe oynayan LBT'nin sahnelediği "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunu İstanbul ve Ankara seyircisine de sunulur. LBT, TC Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü'nün katkılarıyla gerçekleşen Türkiye turnesinde, oyunu önce İstanbul'da 6-7 Eylül 2003 tarihlerinde Devlet Tiyatrosu'nun Taksim Sahnesi'nde sanatseverlere sunar. İstanbul'da oyunun organizasyonunu, Kıbrıslılar Bilim, Eğitim, Sağlık ve Dayanışma Derneği (KIBES) gerçekleştirir. Oyunun her iki gecesine de kalabalık bir seyirci kitlesi ve birçok ünlü sanatçı katılır. Genco Erkal, Zeliha Berksoy, Tardu Flordun, Evrim Solmaz ve oyunun Türkçe'ye çevirisini yapan Füsun Demirel gibi sanatçılar oyundan sonra yönetmen Yaşar Ersoy'u ve LBT sanatçılarını başarılarından dolayı tek tek tebrik ettiğini 10 Eylül 2003 tarihli Yenidüzen gazetesi haber olarak verir.

İstanbul'da temsillerini tamamlayan LBT, turnenin ikinci bölümü olan Ankara'da, Devlet Tiyatrosu Yeni Sahne'de 11-12 Eylül 2003 tarihinde "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyununu sunar. Turnenin Ankara bölümünün organizasyonunu ise Kıbrıs Türk Kültür Derneği Ankara Şubesi gerçekleştirir. Oyun Ankara'da da yoğun ilgi görür. Oyunu KKTC Ankara Büyükelçisi Ahmet Zeki Bulunç, Kıbrıs Türk Kültür Derneği Başkanı Ahmet Göksan, TC Devlet Tiyatroları Başrejisörü Erhan Gökgücü, TC Devlet Tiyatroları Başdramaturgu Füruzan Tezcan, Sivas Devlet Tiyatroları Müdürü Tomris Çetinel, Prof. Dr. Sevda Şener, Prof. Dr. Özdemir Nutku, Devlet Sanatçısı Ayten Gökçer, opera sanatçısı Gökhan Akyüz'ün yanısıra bir çok sanatçı, yazar ve kalabalık bir tiyatrosever kitlesi izler. Kıbrıs Türk Kültür Derneği Ankara Şubesi'nin organizasyonuyla gerçekleşen gecede, Lefkoşa Belediye Kültür Sanat Komitesi ve Belediye Meclis Üyesi Önol Aktolga, Kıbrıs Türk Kültür Derneği Başkanı Ahmet Göksan'a ve TC Devlet Tiyatroları Başrejisörü Erhan Gökgücü'ne teşekkür plaketi verir. Yapılan konuşmalarda ise LBT'ye ve emeği geçen herkese teşekkür edilir. Türkiye Devlet Tiyatroları Başrejisörü Erhan Gökgücü oyundan sonra plaketini alırken yaptığı konuşmada LBT'nin Ankara'ya yeni heyecanlar getirdiğini belirtir. Gökgücü'nün, 16 Eylül 2003 tarihinde basında da yer alan konuşması şöyledir:

"Dario Fo'nun meşhur oyununu Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun başarılı performansıyla izlemekten memnunum. Başta yönetmen Yaşar Ersoy ve rol alan tüm oyuncuları kutlarım. Ortaya koydukları enerji, sanatsal nitelik ve sahneye akıttıkları ter birçok tiyatro sanatçısına örnek olmalı. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile işbirliğimiz devam edecek. Bu oyunu daha geniş kitlelerin izlemesine olanak yaratacağız... Emeği geçen herkese teşekkür ederim."

Erhan Gökgücü'nün bu konuşmasından sonra LBT ile TC Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü arasında karşılıklı eşitliğe, saygıya ve dayanışmaya dayalı bir ilişkiler düzeni geliştirilir. Bu çerçevede LBT'nin sahnelediği "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunu, TC Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü tarafından yeniden Ankara'ya davet edilir.

LBT Bir İlke Daha İmza Atar

"Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunu ile yaptığı başarılı İstanbul ve Ankara turnesinden sonra LBT ile TC Devlet Tiyatroları arasında tiyatro alanında işbirliği yapılması için prensip anlaşmasına varılır. Bu çerçevede, özellikle TC Devlet Tiyatroları Başrejisörü Erhan Gökgücü'nün ve Genel Müdür Lemi Bilgin'in talebi üzerine LBT'nin "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunu Ankara Devlet Tiyatrosu'nun 2003-2004 sezonu programına alınır. Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi tarihinde ilk kez gerçekleşen bu olay, sanat kültür çevrelerinde önemli bir adım olarak değerlendirilir. 19 Eylül 2003 tarihli Kıbrıs, Yenidüzen, Ortam ve Vatan gazeteleri ***"Kıbrıs Türk Tiyatro Tarihinde Bir İlk"***, ***"LBT'nin Başarısı"***, ***"LBT Bir İlke İmza Atıyor"*** başlıklarıyla bu haberi duyururlar. Haber kamuoyuna şöyle verilir:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun 4-14 Eylül 2003 tarihleri arasında gerçekleştirdiği ve İstanbul ve Ankara'yı kapsayan turnesinde sunduğu "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunu izleyicileri büyülemiş ve büyük beğeni kazanmıştı. TC Devlet Tiyatroları yetkilileri tarafından da beğenilen ve üst düzeyde ensambl bir çalışma olarak değerlendirilen oyunun yeni tiyatro sezonunda daha geniş seyirci kitlelerine ulaşması için TC Devlet Tiyatroları'nın 2003-2004 tiyatro programına alınması için TC Devlet Tiyatroları ile Lefkoşa Belediye Tiyatrosu prensip kararına vardı. Bu çerçevede Kıbrıs Türk Tiyatrosu adına bir ilk gerçekleştiriliyor. 2004 Şubat ayında Türkiye Devlet Tiyatroları programı çerçevesinde "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyununu Türkiyeli sanatseverlere sunacaktır. Türkiye'de oynayacak oyunların tüm organizasyonunu TC Devlet Tiyatroları yapacak. LBT'nin başarılı performansı sonucu elde edilen başarı, Kıbrıs Türk tiyatro ve sanatı adına atılmış önemli bir adım olarak değerlendiriliyor."

LBT bu çerçevede TC Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü'nün davetlisi olarak 13-23 Şubat 2004 tarihlerinde Ankara Devlet Tiyatrosu Yeni Sahne'de sanatseverlerle buluşur.

Dario Fo'nun meşhur oyununu Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun başarılı performansıyla izlemekten memnunum. Başta yönetmen Yaşar Ersoy ve rol alan tüm oyuncuları kutlarım. Ortaya koydukları enerji, sanatsal nitelik ve sahneye akıttıkları ter birçok tiyatro sanatçısına örnek olmalı.

Erhan Gökgücü 16.9.2003

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'ndan Türkiye çıkarması

●Ülkemizde kapalı gişe oynayan Lefkoşa Belediyesi Tiyatrosu'nun sahnelediği "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunu Türkiyeli sanatseverlerle buluşuyor.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Türkiye turnesine çıkıyor. Başkent Ankara ile İstanbul'u kapsayan...

İstanbul'da alkışlar Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na

●Kıbrıs'ta kapalı gişe oynayan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunu İstanbul'u da fethetti. Cumartesi ve Pazar akşamları sahnelenen oyun ayakta alkışlandı. Oyun, aralarında Genco Erkal, Zeliha Berksoy, Füsun Demirel, Tardu Flordun ve Evrim Solmaz'ın da bulunduğu Türkiye'nin tanınmış sanatçılarından "tam not" aldı...

Kültür Ataşesi'nin oyuna gelmeyişini eleştirdiler.

ÜNLÜLER DE İZLEDİ

İstanbul'da alkışlar Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na

●Kıbrıs'ta kapalı gişe oynayan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunu Türkiyeli sanatseverlerle buluşuyor.

Kültür Ataşesi'nin oyuna gelmeyişini eleştirdiler.

ÜNLÜLER DE İZLEDİ

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, bir ilke imza atıyor

● Lefkoşa Belediye Tiyatrosu (LBT)'nun, Dario Fo'nun yazdığı ve Yaşar Ersoy'un yönettiği, "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunu Türkiye Cumhuriyeti Devlet Tiyatroları'nın 2003-2004 tiyatro sezonu programına alınıyor

● İstanbul ve Ankara'da sahnelediği "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunuyla Türkiyeli sanatseverleri kendine hayran bırakan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile TC Devlet Tiyatroları arasında varılan prensip anlaşması çerçevesinde TC

İstanbul'da alkışlar Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na

■ Kıbrıs'ta kapalı gişe oynayan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunu İstanbul'u da fethetti. Cumartesi ve Pazar akşamları sahnelenen oyun ayakta alkışlandı. Oyun, aralarında Genco Erkal, Zeliha Berksoy, Füsun Demirel, Tardu Flordun ve Evrim Solmaz'ın da bulunduğu Türkiye'nin tanınmış sanatçılarından "tam not" aldı...

■ İlk geceki oyunda hazır bulunan Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk, Kıbrıslı Türklerin sanat alanındaki başarılarının ülke dışına açılmasının önemi üzerinde durdu. Erk, Belediye

örgütlerle ilişkilerini güçlendiren, buradan elde ettiği kaynakları Lefkoşa'da yatırıma dönüştüren belediye, diğer yandan da çağdaş belediyeciliğin "olmazsa olmazları" arasında yer alan kültür-sanat

nin Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk da oyun öncesinde kısa bir konuşma yaptı. Kıbrıs'ta olağanüstü bir dönem yaşandığını ve bu sürecin çeşitli etkileri

LB Tiyatrosu Ankara yolcusu

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bir ilki gerçekleştirerek Ankara Devlet Tiyatrosu Programı kapsamında Yeni Sahne'de "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyununu 17-22 Şubat tarihlerinde her gün ve bazı günler de matine suare şeklinde sahneleyecek.

Lefkoşa Belediyesi Halkla İlişkiler Bölümü'nden yapılan açıklamaya göre, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile birlikte Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk de Ankara'ya giderek TC Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü ile kültür-sanat ve tiyatro alanında bir işbirliği protokolü imzalayacak.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun Eylül 2003 tarihinde

Kozalar

Adalet Ağaoğlu 2002-2003

"Kozalar"

LBT, 2002-2003 tiyatro döneminde ikinci oyun olarak çağdaş Türk oyun yazarlarından Adalet Ağaoğlu'nun yazdığı Erol Refikoğlu'nun yönettiği "Kozalar" oyununu sahneler. Işın Cem, Döndü Özata ve Asu Demircioğlu'nun rol aldığı oyunda, değişen dünya karşısında, yalnızlaşan, korkan ve içine kapanan insanın dramı anlatılır. Yönetmen Erol Refikoğlu, oyuna bakışlarını ve yorumlarını broşürde şöyle yazar:

"Kozalar, 70'li yılların çalkantılı döneminde yazılmıştı, doğal olarak büyük oranda o dönemi anlatacaktı. Ancak oyunun sağlam yapısı ve evrensel söylemi yaşadığımız dönemle örtüşmektedir. Oyunu bu düşünceden hareketle yorumladık. "Kozalar"da bir odaya kapanmış, misafirlik gününde sohbet eden üç kadını görürüz. Duyarsız, bencil, umarsız, bilgisiz, bana dokunmayan yılan bin yaşasın düşüncesi ve mal-mülk hırsı içinde üç kadın. Duvarlar sağlam, pencereler, kapılar kilitli. Dışarıda büyük uğultular içinde devinen, yaratan- yok eden, doğurgan-öldürücü bir dünya vardır. Kadınlar bu dünyaya kulaklarını kapatmışlardır. Dünya değişmektedir, kadınların korkusu ise gittikçe büyür Dışarısı kapılarına dayanmıştır. Kadınlar ise kendileri için ördükleri ağın içinde büzüşüp "Koza"da kalırlar."

KKTC'nin kendi içine kapanmışlığı, dünya ile ilişkisinin olmayışı, izole edilmiş olması ve bunun yarattığı korkular, yalnızlıklar ve bencillikler "Kozalar" oyunuyla yorumlanıp izleyenlere yansıtılır.

Işın Cem, Döndü Özata ve Asu Demircioğlu "Kozalar" oyununda...

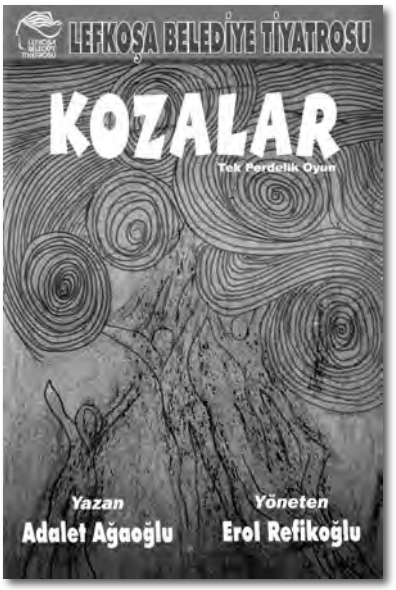

Afiş: Özgür Oktay

Kozalar

Yazan
Adalet Ağaoğlu

Yönetmen
Erol Refikoğlu

Işık
Fırat Eseri

Dekor ve Sahne Amiri
Rıza Şen

Oynayanlar
1.Kadın/**Asu Demircioğlu**
2.Kadın/**Işın Cem**
3.Kadın/**Döndü Özata**

Döndü Özata, Işın Cem ve Asu Demircioğlu "Kozalar" oyununda...

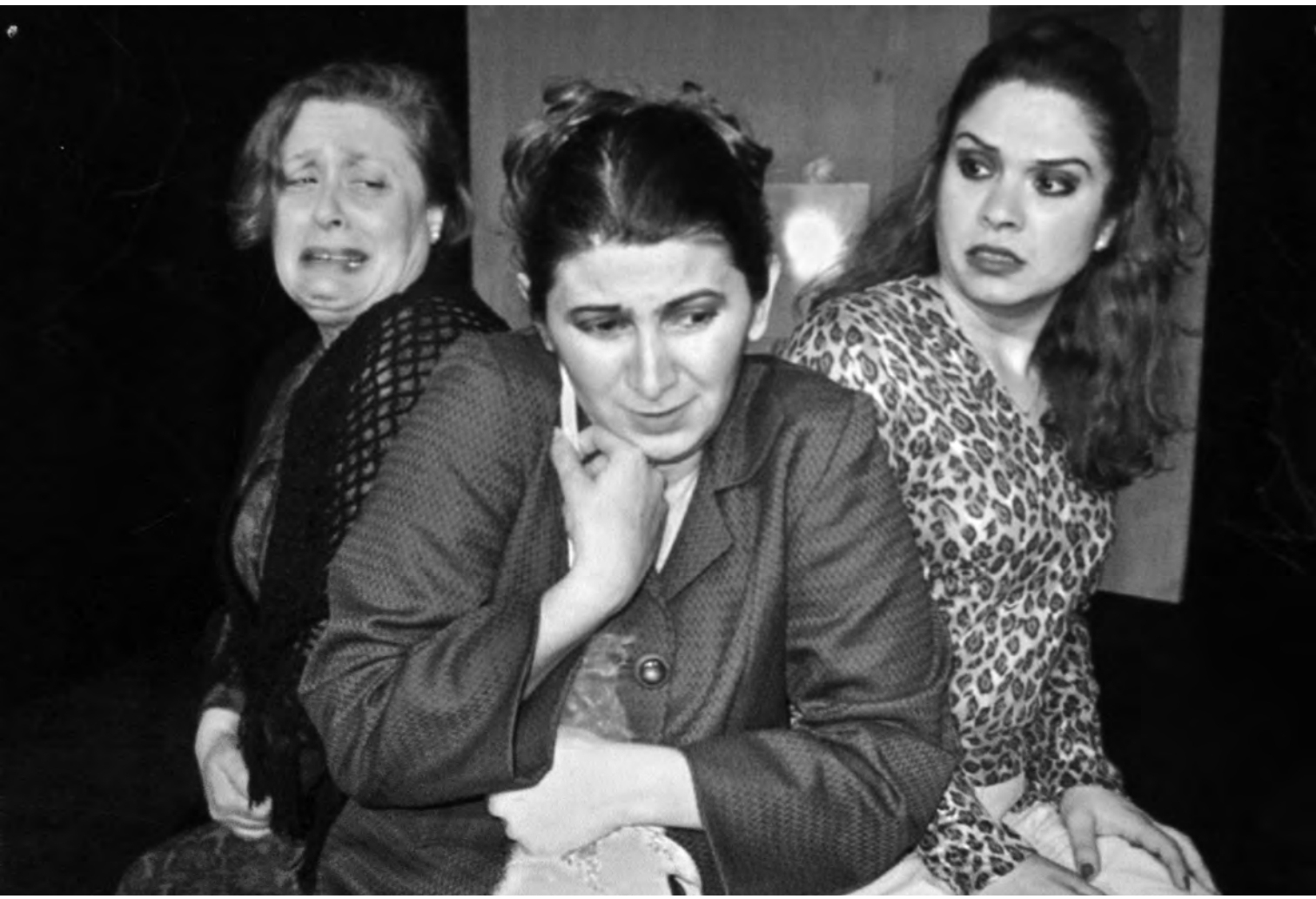

Işın Cem, Asu Demircioğlu ve Döndü Özata "Kozalar" oyununda...

YASASIZ ÖZERK DEMOKRATİK İŞLEYİŞ

KKTC'de ödenekli tiyatrolar, tiyatro sanatının evrensel disiplinlerine, değerlerine ve işleyişine ters, memur anlayışıyla 7/79 sayılı Personel Yasası kapsamında tutulur. Ve bir tapu ya da vergi dairesi gibi yönetilmeye çalışılır. Bu anlayışın ve politikaların sonucu, büyük heyecanlarla ve umutlarla kurulan Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu süreç içinde işlevini yitirir, seyircisini, binasını kaybeder. Sürekli siyasetin ve bürokrasinin kıskacında kalır. Zaman zaman iyi niyetli çıkışlar ise memur anlayışıyla boğulur.

Bunun bilincinde olan LBT, kurulduğu günden başlayarak bir yasası olmamasına karşın özerk ve demokratik bir yapı ve işleyiş oluşturur.

LBT, tiyatronun toplumsal bir sanat olmakla birlikte bir demokrasi okulu olduğunun bilincinde çalışır.

Birden çok insanın katılımıyla gerçekleşen tiyatroda, çalışanların güven duygusu, birbirlerini hazmedebilme yeteneği ve hoşgörünün yerleşmiş olması, o tiyatronun sürekliliğini, verimliliğini ve başarısını getirdiğini; aynı zamanda siyasetin ve bürokrasinin müdahalesinden kurtulan tiyatronun özgürleştiğini, yaratıcı yeteneğini geliştirdiğini bilen ve savunan LBT, ekip anlayışı ile özerk ve demokratik işleyişi yerleştirir ve kurumsal hale getirir. Bunu da bir yasa olmamasına ve değişen Belediye Başkan ve meclislerine karşın mucizevi bir şekilde 30 yıl sürdürmeyi başarır.

LBT **"Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu Yasa Tasarısı"**nı hep savunur ve bunun için mücadele verir ancak bunu gerçekleştirmeyi başaramaz.

Talep ettiği "Özerk Tiyatro Yasası" gerçekleşmemesine rağmen; zor da olsa, sıkıntılı da olsa LBT, kendi sanat dinamiğinden ve anlayışından aldığı güçle, yönetimini ve işleyişini özerk ve demokratik bir anlayışla sürdürmeyi başarır.

Gazeteci yazar Hasan Hastürer 21 Eylül 2011 Havadis Gazetesi'nde bu başarının altını şöyle çizer:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları, iktidarların değişen rüzgarlarına hiç kapılmadan, dik sanatçı duruşlarıyla tiyatroya dokunulmazlık, kişilik kazandırdılar...

Bunu başardıkları için gelen yeni belediye başkanlarına ayak uydurmak yerine yeni başkanlar onlara ayak uydurdu."

Özgür düşünme ve kurulu düzene karşı çıkma geleneğinin yeterince yerleşmemiş olduğu, alışıla gelmiş ve verili olanın içselleştirildiği, kendi içinde kapalı yaşayan, ganimet düzeninin değerlerinin belirlediği toplumda, otoriteye karşı çıkarak, muhalif ve alternatif bir tiyatro yapmak için sanatçının ödün vermeden kendi yolunu bulmaya çalışması hiç de kolay değil. LBT'nin doğuşunu ve 30 yıllık serüvenini bu açıdan izlediğimizde tüm koşullanmışlıkları, otoriteyi, müdahaleyi, seviyesizliği ve etik-estetik dışı herşeyi reddeden toplumcu gerçekçi bir tiyatro anlayışıyla ortaya çıktığını ve 30 yıldır özgürlükçü fikirlerle tutarlı, yaratıcı süreçlerin inşa edilmesini savunduğunu, bunu da yasası olmamasına rağmen özerk ve demokratik bir işleyişle gerçekleştiğini görürüz.

Genç Sanatçılara Yaratılan Katılımcı Özgür Ortam

LBT'nin kuruluşunu gerçekleştiren sanatçılar (Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Işın Refikoğlu); toplumcu gerçekçi eleştirel tiyatroyu özgür, özerk ve demokratik bir işleyişle sürdürebilmek için büyük uğraş verirler. En zor, en sıkıntılı zamanlarda bile bu anlayıştan ödün vermeden 30 yıl yürüyebilmeyi başarırlar. 4 oyuncuyla başlayan yürüyüş, sanatsal nitelik artışını sağlarken, kadro artışını da sağlayarak amacı doğrultusunda ilerler.

"Okuldan-Tiyatroya" ilkesi çerçevesinde konservatuvarlar'dan ya da Sahne Sanatları Fakülteleri'nden mezun olan genç oyuncuların, LBT'de istihdam edilerek çalışmaya başlamalarıyla birlikte, bu demokratik işleyişin içine katılmalarına fırsat verilir. Bu fırsat, sadece işleyiş açısından değil, sanatsal yaratıcılık açısından da genç tiyatro sanatçılarına tanınır. LBT'nin bu anlayışını bir çok gazeteci yazar övgüyle örnek gösterir.

Hasan Kahvecioğlu 9 Şubat 2010'da Halkın Sesi gazetesinde şunları yazar:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bir kurum... Kurum olmak bu ülkede öyle kolay birşey değil... Hele ekip çalışması yapmak, kıdemlinin, gençlere fırsat tanıyacağı, önlerini açacağı bir anlayışla hizmet etmek,

onları yetiştirmeye özen göstermek, kaç tane "kurum"umuza nasip olmaktadır?

Gerçekten bu kurumdaki (LBT) gençler, bu bağlamda imrenilecek bir "olanağın" sahibidirler...

Keşke her "kurum"umuzda böyle bir gelenek oluşabilse..."

LBT'de, genç sanatçılara verilen destek, olanak ve fırsatları, her zaman örnek göstererek yazan Ahmet Tolgay ise 18 Nisan 2002'de Kıbrıs gazetesinde şu görüşlere yer verir:

"Benden Sonra Tufan" düşüncesine tenezzül etmeyen LBT'nin 4 temel direği: Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu ve Işın Cem. Şimdi lokomotifi gençlerle sağlam raylara oturtma uğraşında önemli bir aşamaya daha ulaştınız... Ne mutlu size!"

13 Şubat 2000 tarihli Kıbrıs gazetesinde Cenk Mutluyakalı da LBT'nin 20. yılında gençlere tanınan olanaklar konusunda görüşlerini söyle yazar:

"Yaşar Ersoy'u ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na gönül veren herkesi kutluyorum... 20 yılı omuzlamak kolay değil. Ama öyle bir gençlik geliyor ki, daha nice 20 yılları omuzlarında gururla taşıyacak..."

Bu anlayışla yoluna devam eden LBT, 30. yılına ulaşır. 30. yılda ise Yaşar Ersoy LBT'nin yönetiminini tamamen gençlere devrettiğini açıklar.

Ve Gençler LBT Yönetiminde

LBT'de, gençlerin yetişmelerine, olanak bulup yaratıcılıklarını ortaya koymalarına, yönetsel ve sanatsal işlere katılmalarına her zaman fırsat verilir ve desteklenir.

Bu tutum LBT'nin dinamizmine, nitelikli gelişimine ivme kazandırır. Kurucu sanatçıların bilgisi ve tecrübesiyle, genç sanatçıların dinamizmi ve umutlarının birleşimi demokratik işleyiş çerçevesinde, sanatsal üretimi daha ileriye taşır.

LBT, bu anlayışla 23 yaşına ulaştığında, Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş kendi iradeleriyle bir adım geri çekilerek, bürokrasiye rağmen çalışanlar arasında LBT Sanat Yönetmenliği için seçim yaptırırlar. Bu seçimle LBT'nin yönetiminde genç sanatçıların söz sahibi olmaları sağlanır.

Tek aday olan Hakan Elmasoğlu LBT Sanat Yönetmenliği'ne oy birliğiyle seçilir. Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş, Sanat Yönetmenliği'ne seçilen Hakan Elmasoğlu'nu dönemin Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk'e bildirirler ve bu göreve atanmasını talep ederler. Başkan Kutlay Erk'in demokrat yaklaşımı ve Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş'ın ilkeli, ısrarlı tavrı sonucu, LBT sanatçılarının şeçtiği Hakan Elmasoğlu, Belediye Başkanlığı tarafından LBT Sanat Yönetmeni olarak görevlendirilir. Bu arada her 3 yılda Sanat Yönetmenliği seçimi yapılması Belediye Başkanlığına kabul ettirilir.

2006 yılı yerel seçimlerinde belediye başkanı ve belediye meclisinin değişmesine rağmen LBT'nin yönetim sisteminde bir değişiklik olmaz. 2007'de Sanat Yönetmenliği görevinden ayrılan Hakan Elmasoğlu'nun yerine tek aday olan Kıymet Karabiber yine oybirliğiyle seçilir. Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş, Sanat Yönetmenliği'ne seçilen Kıymet Karabiber'i Belediye Başkanı Cemal Butluoğluları'na bildirirler ve görevlendirilmesini sağlarlar.

Ancak 2010 yılında yürürlüğe giren Belediye Personel Yasası, Sanat Yönetmenliği için seçim yapılmasını engeller. Ve görevde olan Kıymet Karabiber, yürürlükte olan yasa çerçevesinde LBT Sanat Yönetmenliği görevine atanır.

Bu arada 23 yıl LBT'nun Sanat Yönetmenliğini yapan Yaşar Ersoy, 2003 Şubat ayından itibaren de LBT Kültür Sanat Koordinatörü olarak görev yapar.

Bu süre içinde (2003-2010) usta-çırak ilişkisi çerçevesinde LBT'de yürütülen çalışmalarda, gençlerin kazandığı deneyim ve ortaya koyduğu sanatsal ve yönetsel performans; LBT'nin 30'uncu yaşında, kurucuların yönetiminden tamamen çekilmelerinin zamanı geldiğini ve genç kuşakla LBT'nin nice 30 yıllara yürüyebileceğini gösterir.

Bu düşüncelerle Yaşar Ersoy, 2010-2011 tiyatro dönemi açılışında basına şu açıklamayı yapar:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu gençlere devrederken elimden geleni yapmış olmanın bahtiyarlığını yaşıyorum. Bu tarihten itibaren LBT'yi yönetsel ve sanatsal açıdan tamamıyle gençlere devrediyorum. Sevda ve kavgayla kurulan bir tiyatroyu, sevda ve kavgayla yürünen bir yolun 30'uncu yılında genç tiyatro sanatçılarına devretmek gerçekten güzel bir bahtiyarlık.

Çok zor koşullarda sanatsal varoluşunu gerçekleştirmiş ve sanatsal yaşamını sürdürmüş, birikimi zengin, geleneği sağlam, seyircisi oluşmuş, eğitimli insan unsuru kazanılmış, tiyatro binası olan ayrıca çağdaş yeni bir binanın inşaatı süren, festival yapabilen, kamuoyunun, seyircinin, basının takdir ettiği, uluslararası işbirliği

ve etkinlikler yapabilen , bünyesinde çocuk ve gençlik tiyatroları olan ve faaliyet gösterebilen,muhalif tiyatronun öncülüğünü yapan ve bir çok yazar tarafından toplumun "Yüz Akı" olarak değerlendirilen LBT'yi, 30'uncu yılında gençlere devretmenin bahtiyarlığını ve onurunu taşıyorum.

İnanıyorum ki, genç arkadaşlar LBT'yi getirdiğimiz noktadan daha ileriye taşıyacaklardır.

Bu onların hem LBT'ye hem Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ne hem de topluma karşı yüklendikleri bir sorumluluktur. Bu sorumluluğun bilincinde hareket etmeli ve çalışmalıdırlar. Bu sorumluluk ünlü bilim adamı Albert Einstein'ın ortaya koyduğu sorumluluktur:

'Hergün yüz kez göz önünde bulundurduğum bir gerçek var: Yaptıklarım ve çalışmalarım, temellerini, ölmüş ya da yaşamakta olan başka insanların çalışmalarında buluyor ve ben, aldıklarım kadarını eksiksiz verebilmem için çok çaba harcamak zorundayım.'

Bu sorumluluk 'aldığın kadarını geri verebilme yükümü'dür.

Ve dikkat edilmesi gereken bir dönemden geçilmektedir; kültürel yozlaşma döneminden. Toplumun giderek cinnet manzaraları sergileyen kültürel yozlaşma ortamında; bencilliğin, faydacılığın, umursamazlığın, somursuzluğun, depolizasyonun o rezil, o vıcık vıcık arsızlığında debelenirken, bu sorumluluk daha da önem kazanmaktadır.

Bu sorumluluk sanatçı, aydın sorumluluğudur... Tiyatronun, LBT'nin sorumluluğudur. Ve inanıyorum ki, LBT'yi devralan genç arkadaşlar bu sorumluluğun bilincinde LBT'yi daha ileriye taşıyacaklardır..."

Yaşar Ersoy, resmi bir yazıyla da LBT'nin yönetimini tamamen devrettiğini LBT Sanat Yönetmeni Kıymet Karabiber'e ve tüm çalışanlara bildirir. Söz konusu yazıda Yaşar Ersoy, basına yaptığı açıklamadaki düşüncelerini özetle belirttikten sonra sözlerini söyle tamamlar:

"...2010-2011 sezonundan itibaren Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yönetsel ve sanatsal işlerinin tüm karar ve uygulamalarını sizlerin ve ekibinizin yönetimine tamamıyla devrettiğimi ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun, Lefkoşa Belediyesi Kültür Sanat Koordinatörlüğü'nden bağımsız yürüteleceğini bilgilerinize sunar, candan başarılar dilerim."

Böylece Yaşar Ersoy'un 2003'te usta-çırak anlayışıyla başlattığı, LBT yönetimini gençlere devretme sürecinde bir takım sancılar yaşansa da, 2010'da LBT (30. yılında) tamamıyla gençlerin yönetimine devredilir.

Bu sürecin başında LBT'yi çok iyi tanıyan, takip eden gazeteci yazar Neriman Cahit 10 Ocak 2003 tarihli Ortam gazetesinde LBT'yi devralacak gençlere dostça bazı notlar yazar:

Tiyatro'da sadece diploma, iyi niyet yetmiyor... Sürekli çağı yakalayan, kendi kendini yetiştirene ve kendi kendisi ve sanatıyla hesaplaşma, özgünleşme ve bireyin yaratıcılığının gelişimi önemli...

Neriman Cahit
10.1.2003

"Özellikle de LBT'nin genç yetenekleri için... umudu saklı tutarak... Bu gençlerin aldığı sağlam tiyatro aşısıyla ve 23 yıllık geleneği koruyarak, geliştirerek daha ileriye götürmeleri dileğiyle...

Genelde sanatın, özelde tiyatronun o şaşmaz estetik ve disiplini içinde sürekli kendi kendini sorgulayıp, gözden geçirerek donanımını artırmak bir sanatçının görevi...

Tiyatro'da sadece diploma, iyi niyet yetmiyor... Sürekli çağı yakalayan, kendi kendini yetiştirene ve kendi kendisi ve sanatıyla hesaplaşma, özgünleşme ve bireyin yaratıcılığının gelişimi önemli... Sanırım yaratıcılığın anahtarı, hayatın ve sanatın gizlerine açılan kapının kutsal anahtarını paslandırmamaktır.

Yani, niceliksel yoğunlaşma niteliksel arınmaya dönüşmekdikçe başarı şansı çok azdır...

Genç ve yetenekli oyuncuların hesabı ise daha derinlerdedir. Medyatik olmanın tuzaklarından kurtulup bilinçli bir araştırıcı bir kimlik, birikim ve deneylemenin her zaman gerçek bir özgünlüğe çıktığını unutmamak gerek...

Bilgisizlik, görgüsüzlük, düzeysizlik, sanatsal kaliteden ödün verme, popülistlik ve bunun gibi ucuzlukları hiç affetmiyor

tiyatro. Bir tiyatrocunun önce sanatına, sonra da seyircisine saygı duyması gerekiyor.Bir sanatçı ve sanat kuruluşu çağdaş düzeyini çağdaş yöntemlerle korur her şeyden önce... Sanatçının "yaratıcı kimliğiyle" "eylemci kimliği" asla birbirinden ayrılmamalı, ödün verilmemelidir. Sanatçı düzenle / dünya ile olan hesaplaşmasından asla kaçmaz kaçmamalıdır...

LBT bugüne kadar "Deneysel Tiyatro" olma işlevini başarıyla sürdürmüştür. Neden varolduğunu neye hizmet ettiğini / etmesi gerekitğini, kurulduğunu dünden beri varolan uyarıcı, düşündürücü işlevini sürdürerek bugüne kadar eğitip oluşturduğu seyirci potansiyelini daha da ötelere taşımak için yeni arayışlara yönelmek köklü bir özeleştiri yaparak "nasıl olsa toplumda belirli bir yerimiz var"ın tuzağına düşmeden "ortak sorumlulukları" paylaşmak ve pekiştirmek... gerek...

Unutmayalım... sanatçı sadece sergileyen değil... kendisini ve seyircisini bir adım ileriye götürmeye çalışandır...

Nasılsa maaşım var ve kesilmez düşüncesiyle hep yerinde sayar ve kendisini geliştirmezse bir tiyatrocu...kendisine en büyük ihaneti yapar... çünkü saygın bir sanatçı değil sadece maaşlı bir "memur" olur...

İnsana, yaşama, barış ve umuda dair bir felsefeniz, bir ütopyanız yoksa eğer... hiçbir farkınız olmaz... hatta yaşamış da sayılmazsınız... yaşamayınca da...

Aslında bir bakıma gelinen / yaşanan bu noktada LBT'nin tüm kadrosunun özellikle de gençlerin kendilerini derin ve kapsamlı bir sorgulamadan geçirmelerinin olmazsa olmaz bir gereklilik olduğuna inanıyorum; çünkü ve sanıyorum ki, onca deneyimden geçmiş bir tiyatro ustasının neredeyse bir veda metni gibi seçtiği oyun bir yandan toplumun içinde bulunduğu durumu göze alınırken, diğer yandan da özünde besleyip büyüttüğü üzerine titrediği tiyatro ve onu yaratıp sürdürmeye devam edecek olan kadrosuna bir tür diyalektik bir göndermedir de...

Sevgili Gençler

LBT'nin 23 yıl boyunca pekiştirdiği sağlam yapısı geleneği ve sorumluluğu artık sizin omuzlarınızdadır. Nasıl sizi LBT yetiştirip geliştirdiyse... Bundan sonra o görev sizin omuzlarınızdadır.

Size güveniyorum... güveniyoruz...

Sorumluluğunuzun bilincinde olduğunuza yürekten inanıyorum ve başta Yaşar Ersoy olmak üzere hepinize sevgi ve saygılarımı(zı) sunuyorum."

LBT 20. yılında... "Deli Dumrul" oyununun ekibi...

Tiyatro Alanında İşbirliği Protokolleri

T.C. Devlet Tiyatroları İle İşbirliği Protokolü

LBT, her dönem kendi sanat anlayışı, kimliği ve politikasıyla eğilmeden, bükülmeden dik durarak, ödünsüz tiyatro yapar. Bunu yaparken de ulusal ve uluslararası ölçekte başka tiyatrolarla karşılıklı saygıya, eşitliğe ve dayanışmaya dayalı işbirliği yapmayı ilke edinir. Bu ilke ve anlayışı çerçevesinde "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" oyunu ile LBT ve TC Devlet Tiyatroları arasında başlayan ilişkiler, 20 Şubat 2004'te Ankara'da imzalanan "Tiyatro Alanında İşbirliği Protokolü" ile daha sağlam ve kalıcı zemine oturtulur.

Bu konuda Yaşar Ersoy ve TC Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Lemi Bilgin'in etkin rolü ve katkısı olur.

Yapılan protokolü Lefkoşa Belediye Tiyatrosu adına Belediye Başkanı Kutlay Erk, TC Devlet Tiyatroları adına ise Genel Müdür Lemi Bilgin imzalar.

Kültürel, sanatsal ve tiyatral alanda işbirliği yapmayı; tiyatro sanatının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması, estetik ve etik değerlerinin güçlü kılınması için ortak çalışmalar düzenlemeyi; tiyatro sanatı yoluyla turizmin kültürel–sanatsal boyutuna katkıda bulunmayı amaçlayan protokolde şu maddeler yer alır:

-Taraflar düzenleyecekleri kültür sanat etkinliklerine eşitlik ilkesi uyarınca karşılıklı birbirlerini davet edecekler.

-Taraflar tiyatro sanatının gelişmesi ve yaygınlaşmasına olanak sağlayacak ve kurumların deneyim ve bilgi alışverişini kolaylaştıracak.

-Taraflar düzenledikleri tiyatro festivallerine eşitlik ilkesi çerçevesinde birbirlerini davet edecekler.

-Taraflar karşılıklı anlaşma ile ortak çalışmalar yapabilecekler.

2004 yılının Şubat ayında yapılan işbirliği protokolü tarafların karşılıklı saygı ve işbirliği çerçevesinde, asimilasyona ve entegrasyona fırsat vermeden, bu kitabın yazıldığı 2012 yılına kadar ulaşır. Bu çerçevede bir çok etkinlik ve festival gerçekleştirilir. Bu konuya çok duyarlı olan Afrika gazetesi yazarlarından Faize Özdemirciler 17 Ekim 2010 tarihinde şunları vurgular:

"Siz entegrasyonu ve yasakçı zihniyeti, TC Devlet Tiyatroları ve İstanbul Şehir Tiyatroları'yla yaptığınız işbirliğinde yıktınız. Oyunlarınızı o sözünü ettiğiniz eşitlik ilkesi çerçevesinde Türkiye'de de sahneye koydunuz."

Gerçekten de bir çok kurum ve kuruluş Türkiye ile ilişkilerde pasif edilgen bir tutum izlerken LBT estetik, etik ve eşitlik ilkeleri çerçevesinde şahsiyetli bir tavır sergiler. Bu tavrıyla da Kıbrıs Türk Tiyatrosu adına bir çok kazanım elde eder.

İstanbul Şehir Tiyatroları İle İşbirliği Protokolü

Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketini geliştirmek, yaygınlaştırmak ve tiyatronun her yönüyle kurumsallaşmasını sağlamak için çalışmalar yapan LBT, dışa açılmak ve uluslararası ilişkileri de geliştirmek için temaslar yapar. Sahnelediği oyunlarla, yaptığı etkinliklerle saygınlık ve güvenilirlik kazanan LBT, yurtdışına açılmanın ve işbirliği yapmanın yollarını arar. Çünkü farklı tiyatrolarla ve kültürlerle kurulacak ilişkiler ve yapılacak ortak çalışmalar kültürler arası ilişkilerin gelişmesine ve barış kültürünün yaratılmasına; karşılıklı deneyimlerin aktarılmasına, yeni ufukların açılmasına ve zenginleşmesine hizmet eder.

Bu düşüncelerle LBT Kültür Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy, Türk Tiyatrosu'nun en köklü kurumu olan İstanbul Büyükşehir Belediyesi Tiyatroları

LBT ve TC Devlet Tiyatroları İşbiriliği Protokolü imzalanırken... (Yaşar Ersoy, LTB Başkanı Kutlay Erk ve TC Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Lemi Bilgin)

LBT ve İstanbul Şehir Tiyatroları İşbiriliği Protokolü imzalanırken... (Mustafa Arslan, Mehmet Acarca, LTB Başkanı Kutlay Erk ve İstanbul Şehir Tiyatroları Genel Sanat Yönetmeni Nurullah Tuncer)

ile ilişki kurar. İstanbul Şehir Tiyatroları Genel Sanat Yönetmeni Nurullah Tuncer'i Kıbrıs'a davet eden Ersoy, İstanbul Şehir Tiyatroları ile LBT'nin işbirliği protokolü yapmalarını önerir. Yapılan görüşmeler çerçevesinde 9 Ocak 2004 tarihinde Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile İstanbul Şehir Tiyatroları arasında işbirliği protokolü yapılır. Lefkoşa Belediyesi başkanlık binasında yapılan protokolü İstanbul Şehir Tiyatroları adına Genel Sanat Yönetmeni Nurullah Tuncer ve Sanat Yönetmeni Yardımcısı Mustafa Arslan, LBT adına ise Belediye Başkanı Kutlay Erk ve Kültü-Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy imzalar. Protokol imza töreninde konuşan Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk, kültüre, sanata ve tiyatroya önem verdiklerini, imzalanan işbirliği protokolünün buna katkı yapacağını söyler. LBT'nin nitelikli çalışmalarını yurtdışına da taşımak istediklerini söyleyen Erk, Kıbrıs Tiyatro Festivali'nde İstanbul Şehir Tiyatroları'nı görecek olmaktan dolayı memnuniyetini belirtir. İstanbul Şehir Tiyatroları Genel Sanat Yönetmeni Nurullah Tuncer ise yaptığı konuşmada işbirliği protokolünün her iki tiyatroya önemli katkı yapacağını söyler. Tuncer, İstanbul Şehir Tiyatroları'nın 1-30 Temmuz 2004 tarihleri arasında üç dinin birleştiği yerde bulunan Galata Köprüsü üzerinde bir tiyatro festivali gerçekleştireceğini anlatarak, bu festivale Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile Güney Kıbrıs'tan da Satirigo Tiyatrosu'nun davetli olduğunu açıklar. LBT Kültür-Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy da konuşmasında imzalanan işbirliği protokolünün her iki tiyatronun çalışmalarına yeni vizyonlar kazandıracağını belirterek, bunun, tiyatro vasıtasıyla toplumların kültürel alışverişine ve birbirlerini tanımalarına da katkı sağlayacağını söyler. İstanbul Şehir Tiyatroları ile LBT arasında 9 Ocak 2004'de imzalanan işbirliği protokolü, aksamadan ve zaafa uğramadan karşılıklı saygıya ve eşitliğe dayalı olarak bu kitabın yazıldığı 2012 yılına kadar yürürlükte kalır. Ve ortak çalışmalar yapılır.

Kültür-Sanat ve Tiyatro protokolü

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile İstanbul Şehir Tiyatroları arasında protokol imzalandı

Erk: Sanata büyük önem veriyoruz

ANLAŞMA İMZALANDI

KKTC ile tiyatroda işbirliği

İstanbul ve Lefkoşa Belediye Tiyatroları Protokol İmzaladı

Lefkoşa Belediyesi ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları arasında işbirliği protokolü

Erk: "LTB'nin sanata verdiği önem ortadadır"

Lefkoşa Türk Belediyesi'nden yeni bir adım

LBT Oyun Yazma Yarışması

LBT, Kıbrıs Türk tiyatro hareketini bütün unsurlarıyla; yazarı, yönetmeni, oyuncusu, tasarımcısı ve teknik elemanlarıyla var etmek için her cephede uğraş verir.

Bir ülke tiyatrosunun kendi öz dram sanatıyla varolmasında en önemli yaratıcıların başında oyun yazarı gelir. Yazarla başlayan tiyatro serüveni diğer yaratıcıların da (yönetmen, oyuncu ve tasarımcıların) devreye girmesiyle kolektif bir sanat olarak yapılır ve sunulur.

Bu düşüncelerle LBT, yazar sıkıntısı çeken Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ne, oyun yazarı kazandırmanın yollarını arar. Bazen edebiyatın diğer türlerinde eser veren yazarları oyun yazmaları amacıyla yönlendirir, bazen de oyun yazma yarışmaları düzenler.

İşte bu anlayış çerçevesinde LBT, 2000-2001 tiyatro döneminde "Oyun Yazma Yarışması" düzenler. Prof. Dr. Özdemir Nutku, Doç. Dr. Hülya Nutku, Deniz Çakır, Filiz Naldöven, Perihan Toygan ve Osman Alkaş'tan oluşan oyun yazma jurisi, Bekir Kara, İbrahim Altıok ve Feyzan Yazgın'ı teşvik ödülüne layık görür.

27 Mart 2001 Dünya Tiyatro Günü'nde LBT salonunda düzenlenen törende ödüller sahiplerine verilir.

"LBT Oyun Yazma Yarışması" ödül töreninde...
LTB Başkanı Şemi Bora, Prof. Dr. Hülya Nutku, Feriha Altıok(İbrahim Altıok adına), Feyzan Yazgın ve Yaşar Ersoy...

Işık Kitabevi Onur Ödülü

Kitap okuma alışkanlığının yaygınlaştırılması ve düşüncelerin paylaşılması amacıyla Işık Kitabevi tarafından her yıl geleneksel olarak düzenlenen Kitap Fuarı çerçevesinde panel, açık oturum, şiir ve müzik dinletisi ve söyleşiler yer alır. Kıbrıs Türk kültür, sanatına ve düşün hayatına yaptığı katkılardan dolayı kültür sanat insanlarına Kitap Fuarı kapsamında "Onur Ödülü" de verilir.

15 Ağustos – 6 Eylül 2003 tarihleri arasında yapılan 17. Kitap Fuarı'nda "Onur Ödülü", Kıbrıs Türk kültür sanatına ve tiyatroya yaptığı katkılar nedeniyle LBT Kültür Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy'a verilir.

Kitap Fuarı çerçevesinde 27 Ağustos 2003'de yapılan törende Yaşar Ersoy'a ödülünü Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk verir. Ersoy, ödül töreninde yaptığı kısa konuşmada bu anlamlı ödülü almaktan kıvanç duyduğunu ancak toplumun çok zor günler yaşadığını belirtir. Ersoy'un yaptığı konuşma şöyledir:

"Çok zor ve sıkıntılı günler yaşıyoruz. Toplumumuz asimilasyon ve entegrasyon politikaları nedeniyle kültürel kimliğine, tarihinine ve coğrafyasına yabancılaştırılmaktadır. Ekonomik, sosyal, siyasal sorunların girdabında cebelleşen toplum "to be or not to be" sorununu yaşamaktadır. Çok geç olmadan bu topraklarda yaşamak ve varolmak için bişey yapmalıyız, üretmeliyiz... Kendi tarihimize, kendi kültürümüze, kendi coğrafyamıza sahip çıkmalıyız... aksi halde yok olup gideceğiz... Ben kendi alanımda elimden geleni yapmaya çalışıyorum. Tiyatro yapıyorum, kitap yazıyorum, demokratik mücadeleye katılıyorum, gençleri yetiştiriyorum, yetişen gençlerin kurduğumuz ve bugünlere getirdiğimiz LBT'nin yönetiminde yer almalarına, yaratıcıklarını ortaya koymalarına olanak yaratıyorum... Bu topraklarda yaşamak ve varolmak istiyorsak bedelini ödeyerek bişey yapmak, üretmek zorundayız, hem de her alanda.

Bu yıl bu ödüle beni layık gören Işık Kitabevi Sahibi Nahide Merlen'e ve ekibine ve sizlere teşekkür ederim."

Ödül töreninde Yaşar Ersoy'un yaşamını ve sanatını konu alan kısa bir DVD gösterisi de sunulur.

17. Kitap Fuarı 25 Ağustos'ta başlıyor

17. KİTAP FUARI AÇILDI

Yaşar Ersoy'a onur ödülü

Işık Kitabevi'nin düzenlediği 17. Kitap Fuarı çerçevesinde Yaşar Ersoy'a ülke sanatına yaptığı değerli katkılardan ve hayatın içindeki duruşundan dolayı onur ödülü verildi. Ödülü Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk verdi.

17'İNCİ KİTAP FUARI 25 AĞUSTOS-6 EYLÜL TARİHLERİ ARASINDA

FUARIN BU YILKİ ANA TEMASI "BİZ VE ÖTEKİLER-NEREYE"

BU YILKİ ONUR ÖDÜLÜ YAŞAR ERSOY'A VERİLECEK

17. Kitap Fuarı Sürüyor

17. Kitap Fuarı bu akşam başlıyor

17'inci Kitap Fuarı 25 Ağustos 6 Eylül tarihleri arasında

Toplumlara Kapalı

Kapılar Açılır

2000'li yılların başında Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan, kendi adıyla anılan **"Annan Planı"** çerçevesinde Kıbrıs sorununa çözüm bulmaya çalışır. Bu süreçte Kıbrıslı Türkler ve Kıbrıslı Rumlar bir hareketlenme dönemine girerler.

Özellikle ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal sıkıntılar, izolasyonlar yaşayan Kıbrıs Türk toplumunun "Annan Planı"yla sorunlarının çözüleceğine, Avrupa Birliği'ne girilmesiyle refah düzeyinin yükseleceğine inanması çözüm ve barış arayışlarına hız kazandırır. **"Bu Memleket Bizim Platformu"** ve **"Ortak Vizyon"** çatısı altında toplanan çözüm ve barış yanlısı siyasi partiler, sendikalar ve tüm sivil toplum örgütleri ardarda eylemler düzenlerler. Kentlerde, kasabalarda, köylerde **"Barış Ateşleri"** yakarlar ve çeşitli eylemlerle çözüm, barış ve Avrupa Birliği istemlerini duyurmaya çalışırlar.

Gelişen bu süreçte "Annan Planı" çerçevesinde Kıbrıs sorununa bir çözüm bulunması için Kıbrıs Türk toplumu ayağa kalkar, yürüyüşler, mitingler yaparlar, referandum yapılmasını talep ederler. Toplum iyice gerilir. Çünkü "Annan Planı" na karşı olan milliyetci ve ayrılıkçı egemen çevrelerle çözümden yana olan toplumun büyük çoğunluğu karşı karşıya gelir. İşte tam böyle bir zamanda Kuzey Kıbrıs'ı Güney'e, Güney Kıbrıs'ı Kuzey'e 29 yıldır kapalı tutan kapılar ani bir kararla 23 Nisan 2003'de açılır. Kıbrıslı Türkler ve Rumlar açılan kapılardan karşılıklı insan selleri şeklinde akarlar; buluşurlar, konuşurlar, birbirlerini tanımaya çalışırlar... 1974'de savaşta bırakıp kaçtıkları evlerini ziyaret ederler.

Yıllarca kapılar sıkı sıkı kapalıyken dahi 1980'lerden beri iki toplumun yakınlaşması, yumuşaması ve barış içinde yaşaması amacıyla her engele ve zorluğa inat ortak etkinlikler düzenleyen ve bunun öncülüğünü yapan LBT ve Satirigo Tiyatrosu, kapıların açılmasıyla daha etkili ve daha geniş kitlelere ulaşacak ortak etkinlikler yapmayı ve ortak oyunlar sahnelemeyi kararlaştırırlar.

Bu çerçevede LBT'den Yaşar Ersoy, Osman Alkaş ve Yücel Köseoğlu, Satirigo Tiyatrosu'ndan Stelyo Kafkarides, Hristos Zanos ve Kostas Kafkarides görüşmeler yaparlar. Yapılan görüşmelerin ışığında Türk Tiyatrosu'nun büyük ustası Haldun Taner'in "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununun ortak yapım olarak sahnelenmesine karar verirler.

Σκασε Και Κανε Τη Δουλεια Σου

Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım

Haldun Taner 2003-2004

Ada Tarihinde Bir İlk

İki toplumu birbirinden ayıran kapıların, 23 Nisan 2003 tarihinde sınırlı olsa da açılması, barışsever Kıbrıslı Türkler'le Rumlar'da sevinç ve heyecan yaratır.

İşte böyle bir ortamda LBT ve Satirigo Tiyatrosu iki toplumun yakınlaşması, dostluğu ve barışı için Ada tarihinde bir ilke daha imza atarlar.

Haldun Taner'in "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununu Yunanca'ya çevirerek Yaşar Ersoy yönetiminde sahneye koyarlar. Oyunda kalabalık Kıbrıslı Rum oyuncular yanında Osman Alkaş ve Yücel Köseoğlu da rol alır. Oyunun Yunanca'ya çevirisini Yakovus Changaris, müziklerini Deniz Çakır, sahne tasarımını Kostas Kafkarides, müzik düzenlemesini Larkos Larko, kostüm tasarımını Osman Alkaş, ışık tasarımını Vikendios Christianides, koreografisini Eleni Pastelli ve gölge oyununu George Idalias yapar. Müziklerin canlı olarak icra edildiği oyunun orkestrasında ise Dimitra Filippou, Metin Anibal, Lavkos Larko ve Yusuf Çerkez görev alır.

> **Bu çalışma bir mucize... Ben hala daha her gün bir araya gelip böyle bir çalışma yaptığımıza inanamıyorum; çünkü şu anda yapmakta olduğumuz kültürel bir devrim niteliğindedir.**
>
> **Stelyos Kafkarides**
> **5.11.2003**

Bu ortak çalışmayı kamuoyuna duyurmak için 24 Eylül 2003 tarihinde Satirigo Tiyatrosu salonunda bir basın toplantısı düzenlenir. Basın toplantısına LBT'den Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Yücel Köseoğlu, Satirigo Tiyatrosu'ndan da Stelyo Kafkarides, Hristos Zanos, Kostas Kafkarides katılır. Basın toplantısında konuşan sanatçılar, iki toplumun yakınlaşmasına ve barışı için tiyatro vasıtasıyla barış kültürü oluşturulmasına ve iki toplumun birbirlerini tanımasına olanak yaratacaklarını belirtirler.

25 Eylül 2003 tarihli Kıbrıs, Ortam, Yenidüzen, Halkın Sesi gazetelerinde ***"LBT ve Satirigo Tiyatrosu Barış Köprüsü Kuruyor"***, ***"İlk Kez Bir Kıbrıslı Türk Yönetmen Yaşar Ersoy, Güney Kıbrıs'ta Faaliyet Gösteren Kıbrıs Rum Satirigo Tiyatrosu'nda Oyun Sahneliyor"*** başlıklarıyla haber verirler ve bu etkinliğin ***"ülke barışı için ileri ve cesaretli bir adım"*** olduğunu ifade ederler.

Ada tarihinde ilk kez gerçekleşecek olan bu sanat olayı Rum basınında da aynı içerikte verilirken, iki tarafta da bazı aşırı milliyetçi gazeteler habere sayfalarında yer vermezler.

Bu Bir Kültür Devrimidir

Ada tarihinde tiyatro sanatında ilk kez gerçekleşecek olan bu işbirliğini çözümden, barıştan, yakınlaşmadan yana olan çevreler sevinç ve heyecanla karşılar.

Oyunun provaları Güney Kıbrıs'ta Satirigo Tiyatrosu'nda yapılır. Sabah saat 10.00'da başlayan provalar akşam saat 22.00 ye kadar sürer. Her gün yoğun bir şekilde heyecanla, sevgiyle devam eden provaları zaman zaman Kıbrıslı Rum ve Türk gazeteciler de izler. Kıbrıs Türk basınında provayı izleyen Neriman Cahit, 5 Kasım 2003 tarihli Yenidüzen gazetesinde duygu ve düşüncelerini şöyle yazar:

"Şu sıralar en çok ihtiyacımız olan ne? Diye sorsalar bana: UMUT... derim... Evet, tepeden tırnağa umut... Bu umut'un yollarından biri de sanat... ve bu bağlamda güzel, işlevsel ve ülkemizde ilk kez yer alacak olan bir çalışmayı aktarmak istiyorum sizlere: Bir Rum Tiyatrosu'nun bir Türk yönetmenin rejisinde, bir Türk yazarın-kendi dillerinde – sahnelenme çalışması...

Evet, Rum Satirigo Tiyatrosu, Yaşar Ersoy'un yönetiminde, Haldun Taner'in "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununu sahnelemeye hazırla-

nıyor. Dediğim gibi bu, ülkemizde ilk kez denenen ve çok işlevsel, çok yönlü mesajlar taşıyan bir çalışma. Çok merağımı çektiği için izin isteyerek bir provalarını izledim ve Satirigo Tiyatrosu yöneticileri Stellos Kafkarides (sanat yönetmeni) Hristos Zanos (yönetmen-oyuncu) ve Kostas Kafkarides'ten (dekoratör) bu çalışma ile ilgili bilgiler aldım.

Stelyos Kafkarides ve Yaşar Ersoy metin çalışması yaparken...

...soruyorum bu olay nasıl oluştu ve gelişti... ve de niye bu oyun?

Stellos Kafkarides yanıt veriyor: Bu Kıbrıs'ta bir ilk deneme... ve biz bu işin öncüleri olarak, Kıbrıslı Türk sanatçı arkadaşlarla bunun gururunu ve mutluluğunu yaşıyoruz. LBT ile dostluğumuz 1987 yılında bizde oynadıkları Aristaphanes'in "Barış" oyunundan beri sürüyor. Birçok kez, işbirliği için teşebbüs ettik ama olmadı, izin verilmedi. Biz Kıbrıs vatandaşları olarak bizi ayıran birşeylerin olduğuna inanmıyoruz.

Birbirimizden öğreneceğimiz çok şey var. Bu çalışma bir mucize... Ben hala daha her gün bir araya gelip böyle bir çalışma yaptığımıza inanamıyorum; çünkü şu anda yapmakta olduğumuz kültürel bir devrim niteliğindedir. I. Ve II. Dünya Savaşları öncesi ve sonrasında dahi böyle bir etkinlik olmamıştır. Öyle birşey yapıyoruz ki... Bu bir öncülük... Başarırsak ki başaracağız – bu gerçekten bir kültürel devrimdir.

Oyunun seçimine gelince; 1992'de LBT'de izlemiş ve çok beğenmiştik. Ama bu çalışmayı bir türlü bizim tarafa aktarma iznini çıkaramamıştık. Satirigo Tiyatrosu'nun işlevine uyuyor ve Türkler'in tarihini ve yaşadığı evreleri anlamak için yardımcı olabilir...

... Yaşar çok disiplinli ve sıkı çalışıyor. Başlangıçta bizimkiler birazcık ihtiyatlı idiler ama şimdi güller gibi açıldılar...

Kabul etmek gerekir ki, bu çalışma biz ve sanatçılarımız için yeni bir ekol... Bizimkiler kendi oyun tarzlarının dışında bir ekolle karşılaştılar ve önce hayli bocaladılar ama bu çok kısa sürdü... İşin bir ilginç yanı da şu: Ülkemizdeki diğer tiyatrocular da böyle bir işbirliği arayışına girdi. Yaşar söylemiyor ama ben söyleyim, iki tiyatronun onunla çalışma girişimi var. (Gülerek bir de espiri ekliyor) Yeter ki Yaşar çok çalıştırıp, çok yormasın... Yaşar çok sıkı çalışır...

...Biz bir mum yaktık... Bir mum yaktığınızda, en azından nereye baktığınızı görürsünüz ve bir etkileşimin ilk kıvılcımını tutuşturabilirsiniz. Bu etkileşimi sürekli kılmak bize kalır... Biz bu yöndeki çabalarımızı 17 yıldır sürdürdük... Sürdüreceğiz de... yurdumuz bir cennet ve biz artık bu cennette birlikte, barış içinde yaşamayı hak ediyoruz."

Satirigo Tiyatrosu'nun diğer yönetici ve sanatçılarından da aynı doğrultuda bilgi alan Neriman Cahit izlenimlerini şöyle tamamlar:

"6 Aralık'da sahnelenmesi planlanan oyunun provasını izlemek gerçekten de inanılmayacak çok ilginç bir olayı izlemekti. Yücel Köseoğlu'nun her iki tarafa tercümeleriyle yaptığı yardımın yanında... oyuncuların kesik Türkçe ve Yaşar Ersoy'un Rumca iletişimi... Ve yaratılan enerji, özverili çalışma, çaba ve takım ruhu inanılamayacak, gerçekleşmesi zor bir mucize gibiydi...

Stellos Kafkarides haklı ... Bu, ülkemizde kültürel bir devrim... ve sanırım yaygınlaşarak sürecektir de... Bu bir umut... Umutlu olmanın nedeni de bu çalışmanın Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Satirigo Tiyatrosu'nun, işbirliğiyle yapılıyor olması.."

3 ay süren yoğun prova döneminde LBT ve Satirigo Tiyatrosu sanatçıları ekip anlayışı içinde çalışırlar. Yönetmen Yaşar Ersoy, Rum-Türk oyuncularla güzel bir uyum oluşturur. Dil engelini, tiyatronun evrensel diliyle aşarak sahnede ortak bir dil oluştururlar. Tek kelime Yunanca bilmeyen Osman Alkaş'ın Yunanca oynaması, Yücel Köseoğlu'nun sabırla Türkçe ve Yunanca tercümeleri ve oyunculuğu, Satirigo Tiyatrosu'nun 22 kişilik ekibinin oyuna canla başla sarılmaları ve gece gündüz çalışmaları

Tiyatro, iletişimin, alışverişin, dostluğun, özgürlüğün ve dolayısıyla da mutluluğun sanatıdır. Ama bunun tam bir mutluluk olabilmesi için, hiç kimsenin dışarda kalmaması gerekiyor.

Albert Camus

herkesin yapılan işe inancını gösterir. Orkestrada görev alan Metin Anibal ve Yusuf Çerkez'in disiplinli çalışmaları da unutulmamalıdır. Herkes tarihi bir olayı gerçekleştirecek olmanın bilincinde, coşkuyla özveriyle ve yardımlaşarak paylaşarak çalışır. Ve nihayet 6 Aralık 2003 tarihinde Güney Kıbrıs'ta Satirigo Tiyatrosu salonunda ada tarihinde bir ilk gerçekleşir. "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununun prömiyeri yapılır.

Afiş: Kostas Kafkarides

Dünyanın Tek Bölünmüş Kentinde Perdeler Barış İçin Açılır

LBT ve Satirigo Tiyatrosu'nun ortak sahneledikleri "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyunu 6 Aralık 2003 tarihinde prömiyer yapar. Yoğun bir katılımla salonu tıklım tıklım dolduran seyirciler oyuna büyük ilgi gösterirler. Kıbrıslı Rum ve Türk izleyiciler coşkuyla salonu doldururlar. Herkes merak içinde… ayrıca ada tarihinde, tarihi bir olaya tanıklık edecek olmanın sevinci ve şovenizme, aşırı milliyetçiliğe, ayrılıkçılığa, ırkçılığa karşı tiyatronun evrensel insancıl çatısı altında buluşmanın yaşam sevinci yaşanmaktadır. Dünyanın tek bölünmüş kentinde, Lefkoşa'da Kuzey'de yaşayan Kıbrıslı Türk'ler ve Güney'de yaşayan Kıbrıslı Rum'lar Güney Kıbrıs'ta yapılan oyunu seyrederler.

Oyun iki toplum arasındaki barış ve dostluğa; aynı zamanda tiyatroyu barış için yapan ve Satirigo Tiyatrosu'nun kurucusu Kıbrıs Rum Tiyatrosu'nun ustalarından biri olan ve en verimli döneminde hayatını kaybeden Viladimiro Kafkarides'in anısına adanır.

Oyun öncesinde Lefkoşa Türk Belediye Başkanı Kutlay Erk yaptığı konuşmada tarihi bir olayın gerçekleştiğini, Kıbrıslı Türk ve Rum tiyatro sanatçılarının ortak sahneledikleri "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununun iki toplumun yakınlaşmasına katkı yapacağını ifade eder.

Oyunun yönetmeni Yaşar Ersoy'da gecede yaptığı konuşmada sanatın barışın evrensel değerleri ile iki toplumu buluşturmanın heyecanını yaşadıklarını ve perdelerin barış için açıldığını vurgular. Ersoy, LBT ve Satirigo Tiyatrosu'nun 1980'li yıllardan beri barış için tiyatro yaptıklarını da belirtir.

Oyun tanıtım kitapçığında da yer alan Yaşar Ersoy'un konuşması şöyledir:

"Sanatın Zaferi Barışın Zaferi Demektir

Merhaba sevgili seyirciler, Albert Camus şöyle yazmış: "Tiyatro, iletişimin, alışverişin, dostluğun, özgürlüğün ve dolayısıyla da mutluluğun sanatıdır. Ama bunun tam bir mutluluk olabilmesi için, hiç kimsenin dışarda kalmaması gerekiyor."

Bu düşünce ve inançla ülkemizde iki toplum arasındaki iletişimi, alışverişi, dostluğu, özgürlüğü ve dolayısıyla da mutluluğu sağlamak için Satirigo Tiyatrosu ile Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 1987 yılından beri tiyatronun görkemli, insancıl, barışçıl çatı-

Σκασε Και Κανε
Τη Δουλεια Σου

Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım

Yazan
Haldun Taner

Çeviren
Yakovos Changaris

Yönetmen
Yaşar Ersoy

Sahne Tasarımı
Kostas Kafkarides

Müzik
Deniz Çakır

Müzik Düzenleme
Larkos Larko

Işık Tasarım
Vikendios Christianides

Kostüm Tasarım
Osman Alkaş

Koreografi
Eleni Pastelli

Gölge Oyunu
George Idalias

Ada tarihinde Türk ve Rum sanatçıların ilk kez birlikte sahneledikleri "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununun ekibi...

sı altında Kıbrıslı Rumlar'la Türkler'i buluşturmaya çalışmaktadır. Bu amaçla, ülkemiz tarihinde onurlu yerini alan çeşitli faaliyetler yaptık. Şimdi bir ilki daha gerçekleştirmenin heyecanını, coşkusunu ve onurunu yaşamaktayız. Çünkü, kendimize yalanlardan, eskimiş, çürümüş ve manasızlaşmış düşmanlıklardan, yanlış koşullandırmalardan, nefret ve kinden yaptığımız mevzileri terkederek bir ilke daha imza attık. Bu oyun çağdaş Türk Tiyatrosu'nun en değerli yazarlarından Haldun Taner'in yazdığı "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyunudur. Oyunun içeriği ve biçimi hakkında söylenecek çok şey var. Ancak az sonra salon kararacak ve sahnedeki ışıklar yalanla gerçeği aydınlatacaktır.

Barıştan yana insanların dürüst, kardeşce ilişkilerle oluşturduğu ve severek inatla çalıştığı bu oyunu sizlere sunuyoruz. Biliyoruz ki, tiyatro, en yüce sanat olan yaşama sanatına hizmet için vardır.

Biliyoruz ki, insanları biraraya getiren, onları ortak değerlerde birleştiren ve barışa hizmet eden hep tiyatro, sanat olmuştur. Bu nedenle daha çok sanat, daha çok tiyatro. Çünkü biliyoruz ki Sanatın Zaferi Barışın Zaferi Demektir."

Oyun Güney Lefkoşa'dan sonra Limasol, Baf, Larnaka ve Derinya bölgelerine de turne yapar. Güney Kıbrıs'ta gösterilerini tamamlayan oyun, daha sonra Kuzey Kıbrıs'ta daha geniş Kıbrıslı Türk izleyici kitlesine de sunulur. Ada tarihinde ilk kez Kıbrıslı Türklerle Rumların birlikte sahneledikleri ortak oyun geniş yankı yaratır. Kıbrıs Türk ve Rum basını verdiği haberlerle ve yaptığı yorumlarla oyuna büyük ilgi gösterir. Güney Kıbrıs'ta önde gelen eleştirmenlerden biri olan Nona Moleski 28 Aralık 2003'te Filelefteros gazetesinde şöyle yazar:

"…Çok mutluyum çünkü Kıbrıs'ta yapılan bu ilk ortak tiyatro çalışması sadece tarihi bir olay olarak değerlendirmemelidir… Bu ortak çalışma aynı zamanda sanatsal bir olaydır.(...)Bu oyun bize Haldun Taner'i tanıttı. Türk yazarın başka eserlerini bilmiyoruz... Ama "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununda Brechtyen ve geleneksel öğeler görülmektedir… Bu iki öğede herkesin anlayabileceği ve yararlanabileceği sanatsal anlayışlar mevcuttur… Yazar her durumda düşünce yapısını tarihsel olaylarla vurgulamaktadır. (…) Şahsen tanıma mutluluğuna erdiğim yönetmen Yaşar Ersoy o kadar enerjik bir insandır ki… Oyunculuk performansını yükseklere çeken enerji üreten bir santral gibidir… Bu oyun, sonunda, iyi bir rejisör olan Yaşar Ersoy'u hanemize kâr olarak yazmamızı sağladı."

Kin, nefret ve düşmanlık duygularının aşılmasında sanat, geçekten en önemli araçlardan biridir. İlk kez bir Kıbrıslı Türk Tiyatro yönetmeni, Rum tarafında bir Türkiye'li yazarın oyununu sahneledi…

Hasan Kahvecioğlu 3.2.2004

Ortak Tarihimizde "Gözlerimi Kaparım, Vazifemi Yaparım"

Hasan Kahvecioğlu

Aralık ayındaki seçimlere bir hafta kala, stres altında, tedirginlik yaşarken bir akşam, ileride Kıbrıs Rumları ile ortak tarihimizde, gururla anacağımız bir "Güzellik" yaşadık…

"Vladimiri Kafkarides Kültür Merkezi"nde salon tıklım tıklım doluydu…

Yıllardır birbirine karıştırılmamış iki toplumdan izleyiciler, heyecanla bir tiyatro oyununu seyrediyorlardı…

Sahnede ansızın Türk bayrağı taşıyan bir Rum genci belirince, salonda bir kaynaşma oldu… O anda; iki farklı kültürden insanların nasıl duygular içinde bulunduğunu çok merak ediyordum… Seçim kampanyası içindeydik ve "Bayrak" bol bol propaganda malzemesi olarak kullanılıyordu. Rum bayrağını bizdeki "Meclis"in üzerinde gösteren seçim reklamları tartışmalar yaratıyordu…

Dağdaki kocaman bayrak içinse birbirimizle kavga ediyorduk…

Aniden taa 60'lı yıllara gittim. Köfünye'de açık hava yazlık sinemasında Türk filmleri izlerken Türk bayrağı sahnede görülünce büyükler alkışmalaya başlardı… Biz çocuklarda onlara bakarak alkışa başlardık… Yılarca bu "Milliyetçi" tablolar beynimizde yer etti.

Biz bunları yaşarken, Rum dostlarımız kendi sahnelerinde bir Türk bayrağı görünce acaba nasıl davranacaklardı? diye endişe ettim.

Salondaki dalgalanma çabuk geçti ve oyunun gereği olan bu durumun Rum izleyiciler tarafından anlayışla karşılanmasına sevindim… Kin, nefret ve düşmanlık duygularının aşılmasında sanat, geçekten en önemli araçlardan biridir. İlk kez bir Kıbrıslı Türk Tiyatro yönetmeni, Rum tarafında bir Türkiye'li yazarın oyununu sahneledi…

Yaşar Ersoy'u yıllardan beridir tanıyorum…

1980'de Türkiye'de askeri cunta iktidarda iken, Kıbrıs'ta "Vatandaş Oyunu"nu sahneye koymuştu. Bu oyun bir toplumsal eleştiri eseriydi. Yaşar ve arkadaşları derhal işten atıldılar.

O dönemde Lefkoşa Belediye Başkanı olan Mustafa Akıncı bu sanatçıları Belediye'de işe aldı ve "Lefkoşa Belediye Tiyatrosu"nu kurdular. 20 yıldan beridir Yaşar ve arkadaşları ilerici bir çizgide, egemen çevreleri devamlı eleştirerek sanat yapıyorlar… 60'ın üzerinde oyun sergilediler…

Tabi Kıbrıs'ın Türk tarafında sanatçı olmak, gazeteci olmak, siyasetçi olmak gibi çok zordur. Yaşar, 1990'lı yıllardan beri iki toplumlu etkinlikte bulunmak için devamlı şartları zorladı. Her defasında karşısına "yasak"lar çıktı. Herkesin yumuşamadan söz etmekten korktuğu dönemde, 1987'de

Anlatıcı, Sebati Yılmaz
Stelyos Kafkarides
Hoca, Okul Müdürü
Yücel Köseoğlu
Efruz
Spiros Geogrgio
Vicdani
Vasilis Mihail
Cemalifer, Nilüfer
Maria Fiaka
1. Polis, 1. Sarhoş, Ali Çetinkaya, Refet Paşa
Osman Alkaş
Lalifer
Lukia Mihail
Şemsi Cihan, Psikiyatr Yrd.
Astero Kiprianu
Müfettiş
Dimas Dimastenus
Memur
Kalliopi Avraam
Amerikalı, 2. Polis, 2. Sarhoş
Lefteris Salomides
Psikiyatrist
Fotis Apostolides
3. Polis
Michalakis Koromias
Gazeteci Çocuk
George Spyris

Koro-Dans
Eleni Pastelli, Lukia Mihail
Astero Kiprianu, Kalliopi Avraam
Dimas Dimostenus, Maria Fiaka
Fotis Apostolides, Michalis Koromias
Lefteris Salomides

Orkestra
Lut/**Larkos Larko**
Trompet/**Metin Anibal**
Piyano/**Dimitra Filippou**
Davul/**Yusuf Çerkez**

Sahne Teknisyenleri
Andreas Pamarkides,
Michael Manelides, Michael Loizou

Aristofanes'in "BARIŞ" oyununu Rum kesiminde sahnelediğinde Yaşar'ın ne kadar mutlu olduğunu daha dün gibi anımsıyorum.

Kıbrıslı Türk sanatçılar; tiyatrocu olsun, ressam olsun, müzisyenler olsun bu topraklarda "sıkışıp" kaldılar. Kendilerini aşmak için olanakları olmadı… Dünya ile bütünleşmediler… Başka kültürlerle ortak çalışma yapmaları hep engellendi… Yalnız başlarına burada, bu daracık alanda Dünya'dan izole olarak çırpınıp durdular…

Barış, özgürlük, adalet ve eşitliği savunan ilerici bir Türk sanatçı olarak Haldun Taner'in oyunu "Gözlerimi Kaparım, Vazifemi Yaparım"da Osmanlı döneminden başlayarak, Türk tarihinin bir panaroması sunuluyor. Toplumcu, ilerici bir anlayışla Türkler'de bir türlü gerçekleşemeyen zihniyet değişimi ele alınıyor. Hayatlarından hiç eksik olmayan çizme sesleri adeta oyunun her sahnesinde mizah konusu oluyor…

Oyun sadece bizleri güldürmek ve hoşça vakit geçirmek amacını taşımıyor… Ezilen, boyun eğen, gözlerini açamayan, haklarını savunamayan toplumların nasıl ezildiğini anlatıyor. Bizi haksızlıklara karşı başkaldırmaya davet ediyor.

17 Rum Tiyatrocu'nun rol aldığı bu oyunda, özellikle Vicdani rolündeki Vasili çok başarılıydı… Osmanlı Türk genci karakterini harika biçimde oynadı. Efruz'u oynayan Spiro'da ondan geri kalmıyordu. Kıbrıslı Türk sanatçı Osman Alkaş'ın Rumca kelimelerle konuşması harikaydı. Yılların emektarı Yücel Köseoğlu 14 yıl önce Türkçe oynadığı bu oyunu şimdi Rumca oynuyordu. Ya gencecik Rum oyuncuların dansları… Bu alanda da müthiş bir işbirliği sergilendi. Sanatçılar bazı günler müzik aletlerini kucaklarına aldılar ve barikatları aşarak bir araya geldiler. Rum tarafına geçemeyen Deniz Çakır ile Eleni Pastelli Türk tarafında buluştular ve biri müzikleri yaparken öteki de harika koreografiler yarattı.

Oyun içinde serpiştirilmiş bulunan "Maşallah, Hah şöyle, teşekkür ederim, günaydın, çok mersi" gibi Türkçe kelimeler de seyirciye keyif verdi. Gölge oyunu Hacivat-Karagöz'ün kullanılması "ortak değerlerimiz"e önemli bir vurgu yaptı. Sahnedeki İstanbul dekoru bir kültür mozaiği olan şehri minareleri ve köprüleriyle yansıtıyordu. (Dekoru yapan Kosta'ya bravo) Hepimiz biliyoruz ki Osmanlı'da da Antik Yunan'da da tiyatro'nun bir toplumsal işlevi olmuştur. Halkın uyanışında barış arayışında, kültürlerin uzlaşmasında tiyatro tarih boyunca önemli işler başarmıştır. Bu yüzden Kıbrıslı Türk ve Kıbrıslı Rum sanatçıları yürekten kutluyorum. Özellikle Satirigo Tiyatrosu'na gösterdiği cesaret için bir Kıbrıslı Türk olarak teşekkür ediyorum. Hem bizde hem de kendi sanatları içinde yeni bir ruh ve heyecan yarattıklarına inanıyorum. Bunun için sanat yönetmeni Stelyo Kafkarides'i, rejisör Hristos Zanos'u, genel sekreter Kosta Kafkarides'i candan kutluyorum.

Ortam - 3 Şubat 2004

Maria Fiaka, Vasilis Mihail ve Spiros Georgio "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununda...

Kıbrıs Sahnesinde Yapılan Bir İlk: Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım

Nona Moleski

Haldun Taner'in "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyunu belkide Kıbrıslı Rum ve Türkler'in biraraya gelişlerinin ilk sanatsal olayıdır. Konserler, resim sergileri, şiir geceleri artık alışageldiğimiz etkinliklerdi. Bu tür etkinlikler ortak hedef çerçevesinde birlikte yaşam hedefine yönelik etkinliklerdir. Satirigo Tiyatrosu'nun sunduğu oyun, bu bağlamda birlikte yaşam hedefine yönelik işlevsel bir etkinliktir… İki toplumun tanışabilmesi yolunda önemli bir adımdır. Çünkü bu etkinlik yaratıcılığın kesişme noktasıdır. Bu kesişme noktasına önce genel bir bakalım. Bir tiyatro oyunun her sanatsal olay gibi bir estetik değeri bir de politik ideolojik mesajı olabilir. Bir oyunu değerli kılan, bu iki yönünün birlikte yoğrularak ortaya çıkartılmasıdır. Aksi takdirde hem içerik hem estetik değerler boşa gitmiş olur… Böylece tiyatronun kutsal amacı da boşa gider.

Kıbrıs Sahnesinde birlikte yapılan bu ilk çalışmanın sadece tarihsel, ideolojik bir olay olarak değerlendirilmesine gerek yok… Bu aynı zamanda sanatsal bir olaydır.

Nona Moleski 28.12.2004

Çok mutluyum… Çünkü Kıbrıs Sahnesinde birlikte yapılan bu ilk çalışmanın sadece tarihsel, ideolojik bir olay olarak değerlendirilmesine gerek yok… Bu aynı zamanda sanatsal bir olaydır.

Bu oyun bize Haldun Taner'i tanıttı. Türk yazarın başka eserlerini bilmiyoruz… Ama "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununda Brechtyen ve geleneksel ögeler görülmektedir… Bu iki ögede herkesin anlayabileceği ve yararlanabileceği sanatsal anlayışlar mevcuttur. Yazar Haldun Taner, Vicdani'nin hayat hikayesinde Türkiye'nin tarihini bu ögelerle yazmıştır. Yazar, haksızlığa uğramış, ezilmiş, itilmiş, kakılmış Vicdani tiplemesini tarihsel olayların döngüsü içinde ele alır… Ve Türkiye'nin tarihini bir ders olarak önümüze sererken, kendi düşüncelerini ve hedeflerini de bir bir ortaya koyar.

Oyun kısa kısa bölümlerle epizotlar halinde ilerler… Bu bölümler Karagöz skeçleri gibi kısa kısadır ve güldürürken düşündürmektedir. Oyunda yazarın düşüncesi, tarihin gerçekliği içerisinden bir öğreti olarak yansır. Ama bu öğreti estetik değerler bütünü içerisinde yer alır.

Yaşar Ersoy da yaptığı rejide yazarın düşüncesini ve oyunu Brechtyen bir anlayışta ele alır. Sahnenin ortasına konan Karagöz perdesi çok komplike oyunun estetik ve işlevsel değerlerinden biri olarak canlı bir projeksiyon makinesidir. Vicdani'nin acı, traji-komik tarihi canlı bir orkestranın eşliğinde seyirciye yansır. Bu yansıma her türlü halk tiyatrosu normlarını içerir. Belli ki yazar halk tiyatrosu ögeleriyle Brecht tiyatrosunu buluşturmuştur.

Oyun boyunca her bölümde her durumda yazar düşüncesini ve topluma bakışını tarihsel olaylar zinciri içinde vurgulamaktadır.

Bu oyunda anlatıcı gibi epik ögelere(Stelyo Kafkarides) yer verilerek bölümlerin birbirine bağlanarak bütünlük kazanılması sağlanır. Alay, hiciv, ironi, taşlama oyunda toplumsal eleştiriye hizmet eder.

Yönetmen Yaşar Ersoy, Brechtyen ögelerle oyunu sahneler ve bölümler arasındaki geçişleri koro, müzik ve dansla sağlar.

Deniz Çakır'ın çok iyi müziğine ve çok iyi danslara rağmen bazı bölümlerler uzun kaldı. Ama çok iyi bir oyun izledik. Yönetmen oyunu dinamik, enerjik bir anlayışla sahnelendi. Bu, oyun boyunca seyirciye yansımaktadır. Şahsen tanıma mutluluğuna erdiğim yönetmen Yaşar Ersoy o kadar enerjik bir insandır ki, daha önce seyrettiğim Dario Fo oyununda da, bu oyunda da oyunculuk performansını ve oyunun grafiğini yüksekle-re çeken enerji üreten bir santral gibidir.

Bu enerjinin oyunculara yansıdığını görürüz… Spiro Giorgio'nun tempolu, canlı oyunculuğunda fark ederiz… Maria Fiaka'da, Lukia Mihall'de de görülür… Çok güçlü bir final gerçekleştiren Vasilis Mihalil'de de bu izlenir… Satirigo Tiyatrosu'un genç oyuncuları başarılı bir performansla bizlere yansır. Bu oyun, sonunda iyi bir rejisör olan Yaşar Ersoy'u kâr hanemize yazmamızı sağladı.

Filelefteros - 28 Aralık 2004
Çeviren:Yücel Köseoğlu

Şovenizmin Ektiği Kötü Tohumları Sanatçılar Temizliyor…

Fikret Demirağ

Lefkoşa'nın güneyinde, Satirigo tiyatrosunda iki aydır önemli bir sanat olayı yaşanıyor. Bir tiyatro olayı. Ama , sıradan ya da sansasyonel ve magazinel boyutları olan bir tiyatro olayı değil, sanatsal olduğu kadar siyasal ve sosyolojik boyutları da olan bir tiyatro olayı. Kalıcı izleriyle iki toplumun birbirini daha yakından tanımasını sağlayacak, onları ya-

Osman Alkaş "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununda...

Stelyos Kafkarides "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununda...

kınlaştıracak, birbirine bakışlarında önemli olumlu dönüşümlere yol açacak bir olay. Rum Satirigo Tiyatrosu ile Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun ortak çalışması olarak Yaşar Ersoy'un sahneye koyduğu Haldun Taner'in "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyunundan söz ettiğim sanırım hemen anlaşıldı. Kıbrıslı Türk oyuncular Osman Alkaş ve Yücel Köseoğlu'nun, çoğu genç Kıbrıslı Rum oyuncularla, Türkiyeli bir yazarın Rumcaya çevrilmiş ve Osmanlı'nın son dönemleri ile Türkiye Cumhuriyeti'nin yakın dönemlerine dürüst bir yurttaşla, hacıyatmaz bir fırsatçının bu süreç içindeki ilişkileri çerçevesinde ışık düşüren, Türkiye-Yunanistan ilişkilerinin 1920'li yıllarına da tarafsız ve eleştirel bir gözle bakan oyunda tam bir uyum içinde oynamalarını görmek heyecan verici. Oyunun müzikleri Deniz Çakır'a ait, oyuna canlı müzik yapan orkestranın dört elemanından ikisinin Kıbrıslı Türk(Metin Anibal, Yusuf Çerkez) olması da bir başka heyecan verici, anlamlı boyut. Ve elbette, oyunu Brecht'in epik anlayışı ile geleneksel Türk Tiyatrosu öğlerinden yararlanarak sahneye koyan, güneye yeni bir elektrik taşıyan Yaşar Ersoy'un başarılı "Orkestra Şefliği" bu olayda da başrolde.

Her hafta Cumartesi ve Pazar geceleri sunulan oyun iki aydır aynı coşkuyla sunuluyor ve iki aydır Satirigo Tiyatrosu Kıbrıslı Rum ve Türk izleyicilerle dolup taşıyor. Satirigo Tiyatrosu yetkilileri, bu oyunla, Satirigo'nun bilinen izleyici grafiğinde büyük bir sıçrama, yükseliş olduğunu belirttiyorlar. Oyun, daha sonra Lefkoşa'nın kuzeyinde de oynanacağı için, izleyiciler şimdilik Kıbrıslı Rumlar ağırlıklı. Ama, beni izlediğim geceden önceki haftalarda iki toplumdan izleyicilerin, Rumlar gözünden ve tarihi yargıları açısından tepkiyle karşılanması olası bazı öğeler (Anadolu bozgunu, sahnede Türk bayraklı tören yürüyüşü) içermesine karşın, oyunu birlikte, büyük olgunluk ve hayranlık-

Bu oyunla, 30-40 yıllık trajik bir ayrılık ve yabancılaştırma döneminden sonra, yeniden tanışma, yakınlaşma bağlamında iki toplumun yaşamında önemli bir eşik aşılmaktadır.

Fikret Demirağ 31.1.2004

la izlediklerini gördüm. Bence, bu oyunla, 30-40 yıllık trajik bir ayrılık ve yabancılaştırma döneminden sonra, yeniden tanışma, yakınlaşma bağlamında iki toplumun yaşamında önemli bir eşik aşılmaktadır. Tiyatro ile birlikte şiirin, resmin, karikatürün, müziğin yıllardır bu bağlamda oynamaya çalıştığı role, tiyatro sanatı en büyük katkıyı yaptı. Bunun sürmesini diliyorum ve süreceğini biliyorum.

Limasol, Larnaka ve Baf'ta da sunulan ve büyük ilgi gören oyun, geniş bir coğrafyayı kapsayan bir turne programı oluşturulmakta olduğu bilgisi de ayrıca sevindirici. İstanbul'da kültürlerarası Tiyatro Festivali'ne katılacak oyun, daha sonra Atina, Londra ve Avustralya'ya götürülecek. Şimdilik turne programı bu ve bu (bile) ne kadar zengin, geniş bir coğrafyayı kapsıyor.

Oyunun, yıllardır trajik biçimde birbirine yabancılaştırılmış, bölünmüş bir adanın ayrı düşürülmüş iki toplumunun yakın ve uzak geleceğinin toprağına ektiği "iyi tohum"un neler kazandırmaya başladığı, çözüm ve barışa katkısı üzerinde ayrıca durmaya gerek yok. Hepimiz tahmin edebiliyoruz bunu. Kıbrıslı Türkler'in tiyatrosuna 23 yıl önce getirdiği ve bu yıllara yaydığı vizyonu ve elektiriği, 1987 yılında Aristophanes'in "Barış"ının modern yorumuyla LBT olarak Kıbrıslı Rum kesimine de taşıyan Yaşar Ersoy(ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu), "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım"la bu elektiriği bence doruğa taşıdı. Çünkü, "Barış"ın bir gecelik turnesi yalnızca Kıbrıslı Rum elitine (politikacılar, seçkinler, kültür ve sanat insanları) yöneliktir. Oysa "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" halka yönelik(iki toplumun insanlarının aynı salonda, birlikte izleyebildiği) sürekli gösterimi olan bir oyun üstelik yazarı ve konusu Türkiye'den. Üstelik oyuncılarının önemli bölümü ve orkestranın elemanlarının ikisi Kıbrıslı Türk olan bir oyun. Kıbrıslı Türk bir yönetmenin tam bir "maestro" olarak kotardığı iki toplumlu bir oyun.

Bugünden başlayan ve geleceğin toprağına ekilen tohumun etkilerini tahmin etmek zor değil.

Demek ki şovenizmin ve politikacılarının ektiği kötü tohumları sanat ve sanatçılar temizleyecek.

Yenidüzen - 31 Ocak 2004

Bu Tarihi Bir Olay Barış İçin Tiyatro

Neriman Cahit

"İki toplum arasında iletişimi, alışverişi, dostluğu, özgürlüğü ve dolayısıyla mutluluğu sağlamak için Satirigo Tiyatrosu ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 1987 yılından beri tiyatronun görkemli, insancıl, barışçıl çatısı altında Kıbrıslı Rumlar'la-Türkler'i buluşturmaya çalışmaktadır.(…) Kendimize yalanlardan eskimiş, çürümüş ve anlamsızlaşmış düşmanlıklardan, yanlış koşullardırmalardan, nefret ve kinden ördüğümüz mevzileri terk ederek bir ilke daha imza attık… Ortak… Birlikte… Sevgi ve Saygıyla… Yürek ve kafa birlikteliğiyle bir oyun sahneledik..(…) Barıştan yana insanların dürüst, kardeşçe ilişkilerle oluşturduğu… ve severek… inatla çalıştığı bu oyunu sizlere sunuyoruz…"

Evet, yukardaki girişini aktardığım Haldun Taner'in "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyunu, bir Türk yönetmeni (Yaşar Ersoy) yönetiminde bir Rum tiyatro ekibi (Satirigo Tiyatrosu), artı Türk Oyuncuların(Osman Alkaş, Yücel Köseoğlu) ve müzisyenlerin (besteler, Deniz Çakır, Metin Anibal, Yusuf Çerkez) ortak çalışması olarak 6 Aralık Cumartesi gecesi Satirigo Tiyatrosu salonunda sunulmaya başlandı.

Osman Alkaş, Spiros Georgio, Yücel Köseoğlu, Dimas Dimostenus ve Vasilis Mihail "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununda...

Tiyatro salonunu hıncahınç dolduran Rum ve Türk seyircilerin duygu ve heyecanlarına tercüman oluyordu (sanki) oyunun başında yapılan konuşmalar… Satirigo Tiy. Yön: "1910'lu-20'li yıllarda Beliğ Paşa ve Papatopulos salonlarında birlikte seyredilen oyunlardan sonra bu ilk…" derken Lefkoşa Beledi-

Eleni Pastelli, Melina Haciyanni ve Vasilis Mihail "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununda...

ye Baş. Kutlay Erk: "Bu tarihi olay… İki toplum bir tiyatro salonunu paylaşıyor… Bu günlere gelmek kolay olmadı… Toplumun yaralarını sanat saracaktır…" diyor… Yaşar Ersoy'sa "oyunun dostluk ve barışa adandığını" vurguluyor.. ve alkıştan yer yerinden oynuyordu…

Haldun Taner gibi ustanın elinden çıkmış olan oyun, her ne kadar Türkiye'nin yakın tarihinin 70 yılını (31 Mart 1909-12 Mart 1970 askeri darbe dönümleri arası) büyük ve ustaca bir ironi içinde sergiliyorsa da – Özellikle biz Türk izleyiciler-sanki kendimizi benzeri bir tünel(ve tartışmada) buluyor, kendi gerçe(kli)ğimize tosluyor ve sarsıcı bir serüvene sürükleniyoruz.

Evet, yıllar, yıllar, yıllardır… Şu Kıbrıs Türkü asla bir şey yapamaz , söyleyemezken.. makus talihini çatlatıp açtı ve aniden sokaklara döküldü… Konuşmaya, haykırmaya… Tüm insan haklarını talep etmeye başladı… Kurulu düzene karşı… Bir şeyleri değil… Herşeyleri değiştirmeye karar verdi.. Evet kendi gerçeğiyle tanıştı Kıbrıs Türkü…

Ve işte bu noktada… Tam da bu noktada… Yaşayarak, kendi pratiğinden öğrendi ki… Birşeyleri değiştirmek için… Kurulu düzene, yalnız sokaklarda değil… Toplumsal, kültürel ve siyasal alanda da karşı çıkması... O yolları onlarla da döşemesi gerekiyor…

Ve işte bu noktada... Tam da bu noktada cuk diye yerli, yerine oturuyor bu oyun ve onu kotaranların bilinçli çalışması…

Oyunu, onca deneyim ve ustalığıyla çok iyi kotarmış Yaşar Ersoy… Gelenekselden (Karagöz, anlatı) yararlanarak görsel/işitsel imgeleri tiyatral bir ortama başarıyla taşımış oyuna ve belli ki (kendilerinin de ifade ettiği gibi) Rum genç oyuncuları akıl, yürek ve yaratıcı hünerleriyle yüzleştirerek yeni bir ortamla/tarzla buluşturmuş. Tek kelime Rumca bilmeyen Osman Alkaş'ı olayın içinde eriterek, sınırsızlaştırarak vücut dili ve hüneriyle 40 yıldır Rumca biliyormuş (laştırarak)…

Aslında, söz oyunculardan açılmışken, birkaç bişey daha eklemek gerek: Yücel Köseoğlu (da) inanılmayacak / müthiş bir performans sergiliyor… Ve de Rum oyuncular: Oyun tarzlarıyla, bayrağıyla, kıyafetleri, tarihi, yaşamsal ortamı; öyküsü ve tüm gerçekliğiyle… Kendilerine tümden yabancı… ve daha da ileri giderek yazayım… "düşman/öteki" diye anlatılan bir ulusun benliğine, kimliğine, taa beynine ve yüreğine uzanan(bir dönemin yaşanmışlığını, gerçekliğini çok güzel… çok başarılı ve büyük bir heyecanla sergilediler.(özellikle de Stelyo Kafkarides ve Vasili Mihail'i anmak kutlamak istiyorum)

Burada eklemem gereken bir başka olgu da, "sanatı sanat yapan o en uç noktadaki, yani, sanatçının yaratıcının kendinden tamamıyla soyunarak, eserin gizli dünyasına, özündeki "giz"e (Rum olsun, Türk olsun tüm insanları kardeş kılan o evrensel öze) ulaşması, ulaşabilmesi… bir başka deyişle… Eserde sergilenen her ne olursa olsun… Onu yaşamın ötesine taşımak… yaşamdan büyük kılmak çabası vardı.

Sıcak,kaynaştırıcı bir sahne… Ve salon… Gerçekten de bu olay çok işlevsel bir ilk… Bir başlangıç… Bir kez daha , insana sanatın gücünü gösteren…

Nitekim, oyunun arasında konuşma fırsatı bulduğumuz Rum izleyiciler gerçekten çok şaşkındılar ve düşüncelerini dile getirirken biraz da "daha tam değil ama ilk kez böyle düşünüyoruz" der gibiydiler: "Birbirimizi tanımamanın ne büyük bir eksiklik olduğunu anladık…" "Birbirimizi tanımamız şart…" "Türkiye'nin ve sizlerin nerelerden, hangi mücadelelerden geçtiğini görmek çok ilginç.. Daha fazla öğrenmek gerek…" "Ben şunu söylemek istiyorum, sade oyunlar değil, şiirlerimiz, öykülerimiz, masallarımız ve sosyal yaşamımızla birbirimizi daha çok tanımalıyız…"

Tüm bunlar, aslında, sanatın / tiyatronun zaferi… Onun için… Daha çok sanat… diyoruz… Değil mi ki Sanatın zaferi, Barışın da zaferidir… Barışında zaferi olacaktır…

Yenidüzen - 10 Aralık 2003

Biri, Yunan Bayrağıyla Sahneye Çıksa!

Cenk Mutluyakalı

Kıyamet kopar değil mi?

Örneğin, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda "Yunan Bayrağı" ve elen kıyafetleri içerisinde sergilense bir oyun…

Kan emici yarasalar, bir o kadar yalakalar, kıç öpücüler ve kin seviciler ayağa kalkarlar eminim hemen, "vatan elden gidiyor" nağmeleri atarak gür sesleri, cılız yürekleriyle… Varsın atsınlar!...

Tiyatronun yurdumuzda yerleşmesinde ve kökleşmesinde harcı olan Yaşar Ersoy, oyunun açılışında Albert Camus'un bir sözünü anımsatmıştı:

"Tiyatro iletişimin, alışverişin, dostluğun, özgürlüğün ve dolasıyla da mutluluğun sanatıdır. Ama bunun tam bir mutluluk olabilmesi için, hiç kimsenin dışarıda kalmaması gerekiyor."

Evet, hiç kimse dışarda kalmıyor artık… Ya da, bizim şartlarımızla söylersek,hiç kimse "içerde kalmak" istmiyor aslında… Neredeyse iki aydır, Lefkoşa'nın güneyinde, hem de haftada iki kez, bir Türk ustanın kaleminden, Haldun Taner'in eseri oynanıyor: "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım"! Size desem ki, "Satirigo Tiyatrosu" bu oyunu sahnelemek için Haldun Taner'in varislerine, "telif ücreti ödedi, tuhafınıza gider değil mi?

Öyle ya!... "Korsan" yaşama alışmış "emek hırsızı" bizler için ne gerek var böylesi tuhaflıklara…

İsterseniz oyuna dönelim yine… Biz ki yıllarca "gözlerimizi kapatarak vazifemizi yaptığımızı sanarak" düştük bu hallere, "gözü açılmış" on binler olarak şimdi, keyfini çıkartıyoruz işbirliğinin, paylaşımın, yakınlaşmanın… Belki, 400 yıl önce bıraktığımız yerden devam ediyoruz aslında…

Ve Yaşar Ersoy yönetiyor bu güzel eseri… Ve Satirigo Tiyatrosu ile Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun kucaklaşması sonucu ortaya çıkıyor bu özgürlük ve dostluğun alış-verişi…

Osmanlı döneminden günümüze uzanan çizgide, elinde Türk bayrağı ile sahneye çıkarken alınlarından öpülesi Kıbrıslı sanatçılar, kimse "gözlerini kapamıyor" koskoca salonda… Ne ekşitiyor, ne de buruşturuyor suratını… İki de Kıbrıslı Türk var sahnede, Osman Alkaş ile Yücel Köseoğlu… Müzisyenlerler arasında Yusuf Çerkez ile Metin Anibal… İzlediniz mi, bilemiyorum… Ancak şunu düşündüm, izlerken…

Hiç anlamadığım halde söylenenleri, bana, hikayenin ruhunu ve özünü hissettirdiler ya, helal olsun… Hele de yıllanmış şarap gibi oynadıkça tat veren ve gençleşen Yücel abim… Sahneyi dolduran, hemen fark yaratan Osman Alkaş…

Vicdani rolündeki Kıbrıslı Rum sanatçı kardeşime hayran kaldım bir de…

Gençler ve yine gençler… Kuzeyde ya da güneyde fark etmiyor o koca yürekleriyle, geleceği kucaklamakta kararlı, özgür, sıcak, bir o kadar sevecen ve bilge gençler…

Deniz Çakır'ın keyif veren müziklerinde, biraz Greek, ortasına Anadolu ve Kıbrıs'ım yazılı notaları, öylesine güzel yorumladı ki konservatuvar öğrencisi Kıbrıslı Rum gençler…

Ses uyumu, figür bütünlüğü, nefis koreografiler ve harika bir enerjiyle… "Dans ettiler" demek, yetmez ki anlatmaya… "31 Mart vakası"ndan 1960'ların ortalarına değin uzanan bir zaman diliminde Türkiye'deki toplumsal değişimi irdeliyor oyun…

Efruz ve Vicdani'nin öyküsü…

Çocukluk arkadaşı olan ve beraber büyüyen iki arkadaşın tezat kişiliğinde dönemin Türkiyesine, insani ve toplumsal çelişkilerine ayna tutan bir oyun, güney Kıbrıs sahnesinde…

Aslında, o kadar çok "Efruz" var ki içimizde hala… Kişisel ihtirası ve çıkarları uğruna en yakınına bayda atmaktan zevk alan… Ve ezen, aşağılayan, hak yiyen, aldatan… Bir o kadar çok da "Vicdani" var ama… Hakkını savunmayan, başkaldırmayı bilmeyen, hep içine atan, hep boyun eğen… "Vicadaniler" olmasa, yaşar mıydı Efruzlar… Vicdani'nin, artık " çıldırmış" bir halde ve hasta yatağında, şu sözleri ile bitiyordu oyun:

Yücel Köseoğlu "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununda...

"Ey insan kardeşlerim, ne olur siz de benim gibi olmayın, haklarınızı savunun, gözlerinizi açın ve gerekeni yapın… Çünkü insan başkaldırdığı ve haklarını talep ettiği sürece insanlaşır…"

Sonrasında alkışlar, alkışlar, alkışlar…

Yenidüzen - 21 Ocak 2004

Η ΚΥΠΡΟΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΣΤΗΝ ΚΩΝ/ΠΟΛΗ

Στο σανίδι της ειρήνης

Η δικοινοτική παράσταση «Σκάσε...και κάνε τη δουλειά σου» παρουσιάζεται τον Ιούλιο του 2004 στο Διεθνές Φεστιβάλ Θεάτρου στην Κωνσταντινούπολη

Στη γέφυρα του Γαλατά θα συναντηθούν οι δύο πολιτισμικές κοινότητες του νησιού μας

LTB Tiyatrosu ile Kıbrıs Rum Satirigo Tiyatrosu, barış köprüsü kuruyor

- Ülke barışı için ileri ve cesaretli bir adım daha atılıyor. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile Kıbrıs Rum Satirigo Tiyatrosu, ortak çalışma yapıyor...
- İlk kez bir Kıbrıslı Türk Yönetmen Yaşar Ersoy, Güney Kıbrıs'ta faaliyet gösteren Kıbrıs Rum Satirigo Tiyatrosu'na oyun sahneliyor...

Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu ile Kıbrıs Rum Satirigo Tiyatrosu işbirliği çerçevesinde Güney Kıbrıs'taki Strovolo bölgesindeki Valdimiri Kafkandes

ΤΑ ΠΟΛΛΑΠΛΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΜΙΑΣ ΘΕΑΤΡΙΚΗΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ

«Σκάσε και κάνε τη δουλειά σου...»

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Satirigo Tiyatrosu'nun ortak oyunu sürüyor

- Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile Rum Satirigo Tiyatrosu oyuncuları Haldun Taner'in "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununu sahnelemeyi sürdürüyor...
- Prömiye 6 Aralık Cumartesi yapılan oyun iki toplumdan da büyük ilgi görüyor. Türkçe bir tiyatro eserini Yunanca olarak sahneleyen tiyatrocular sanatın evrensel dilini kullanarak iki toplum izleyicisinde...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Satirigo Tiyatrosu'ndan barışa önemli bir tuğla daha...

Sahnede barış havası

- Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile Satirigo Tiyatrosu "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununu sahnelemeye hazır...

Το Σατιρικό Θέατρο στην Πόλη

Τόλμησαν, και πέτυχαν

Στις 6 Δεκεμβρίου στο Σατιρικό θέατρο παρουσιάστηκε σε επίσημη πρώτη το έργο του τούρκου συγγραφέα Χαλτούν Τανέρ (1915-1986) «Σκάσε... και κάνε τη δουλειά σου»

ΓΡΑΦΕΙ ΒΑΣΙΛΙΚΑ ΧΑΤΖΗΠΑΠΑ

Το έργο Σκιαγραφεί όλη τη σύγχρονη ιστορία της Τουρκίας.

...ς συνδυασμός του παραδοσιακού ...ικού θεάτρου με το πολιτικό ...ρο του Μπρεχτ

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile Satirigo Tiyatrosu'nun ortak oyunu sahne aldı

Perdeler barış için açıldı

Θεατρική πρόταση για ελληνοτουρκική συμφιλίωση

Το έργο του Χαλτούν Τανέρ σε σκηνοθεσία του Τουρκοκύπριου σκηνοθέτη

"Σκάσε... και κάνε τη δουλειά σου"

Της Μαίρης Πιερίδου

Στιγμιότυπο από το ομώνυμο έργο.

LBT ile Rum Satirigo Tiyatrosu Barış Köprüsü kuruyor

- Ülke barışı için ileri ve cesaretli bir adım daha atılıyor. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile Kıbrıs Rum Satirigo Tiyatrosu ortak çalışma yapıyor...
- İlk kez bir Kıbrıslı Türk Yönetmen Yaşar Ersoy, Güney Kıbrıs'ta faaliyet gösteren Kıbrıs Rum Satirigo Tiyatrosu'na oyun sahneliyor...

Ortak oyun Derinya'da

Türk ve Rum tiyatrocular ortak oyunu Derinya'ya sahneye koyacaklar...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile Satirigo Tiyatrosu'nun ortak oyunu sahne aldı

Perdeler 'barışa' açılmaya devam

- Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile Rum Satirigo Tiyatrosu oyuncuları Haldun Taner'in "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununu sahnelemeyi sürdürüyor...
- Prömiye 6 Aralık Cumartesi yapılan oyun iki toplumdan da büyük ilgi görüyor. Türkçe bir tiyatro eserini Yunanca olarak sahneleyen tiyatrocular sanatın evrensel dilini kullanarak iki toplum izleyicisinde kolayca ulaşıyor...

Συνάντηση στην Κωνσταντινούπολη

Η παράσταση του Σατιρικού Θεάτρου και του Τουρκοκυπριακού Δημοτικού Θεάτρου «Σκάσε... και κάνε τη δουλειά σου» προσκλήθηκε σε Διεθνές Φεστιβάλ Θεάτρου στην Κωνσταντινούπολη

ΠΡΕΜΙΕΡΑ ΤΟ ΕΡΧΟΜΕΝΟ ΣΑΒΒΑΤΟ

Σκάσε και κάνε τη δουλειά σου

Ε/Κ και Τ/Κ καλλιτέχνες από το Σατιρικό Θέατρο και το Τ/Κ δημοτικό θέατρο ανεβάζουν από κοινού έργο σύγχρονου Τούρκου συγγραφέα

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Satirigo Tiyatrosu'nun ortak oyunu sahne aldı...

Perdeler barış için açıldı

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile Rum Satirigo Tiyatrosu "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyununu sahnelemeye başladı...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Satirigo Tiyatrosu'nun ortak oyunu sahne aldı...

Perdeler Barış için açıldı

Bir İlke İmza Atmaya Hazırlanıyorlar...

HALDUN TANER'İN OYUNU SATİRİKO TİYATROSU'NDA...

«Σκάσε... και κάνε τη δουλειά σου!»

Το έργο του Τούρκου θεατρικού συγγραφέα Χαλτούν Τανέρ ανεβάζει το Σατιρικό Θέατρο σε σκηνοθεσία του Τουρκοκύπριου σκηνοθέτη Γιασάρ Ερσόϊ

Η παράσταση του ΣΑΤΙΡΙΚΟΥ και του ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ "ΣΚΑΣΕ ... ΚΑΙ ΚΑΝΕ ΤΗ ΔΟΥΛΕΙΑ ΣΟΥ" σε Διεθνές Φεστιβάλ στην Κωνσταντινούπολη

Birbirine Kurşun Atanları 30 Yıl Sonra Sanat Birleştirdi

Sevilay Sadıkoğlu

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Satirigo Tiyatrosu, Haldun Taner'in yazdığı, Yaşar Ersoy'un yönettiği Kıbrıslı Türk ve Rum sanatçıların oynadığı "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" adlı oyun her Cumartesi ve Pazar akşamları saat 20:30'da Lefkoşa'da Satirigo Tiyatrosu-Vladimiro Kafkarides Kültür Merkezi'nde sahne almaya devam ediyor. Oyunun yönetmeni Yaşar Ersoy ile bir söyleşi gerçekleştirdik. Büyük bir ilgi ve bir o kadar da takdirle izlediğim oyun konusunda Yaşar Ersoy şunları söyledi:

Soru: Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile Satirigo Tiyatrosu'nun ortak çalışmaları nasıl başladı?

Y. Ersoy: LBT ve Satirigo Tiyatrosu ilk kez 1987 yılında işbiriliğine başladı. O tarihten bu yana da iki tiyatro kurumu da toplumlar arası yumuşamaya, yakınlaşmaya ve barış içinde yaşamaya katkı sağlmak için çeşitli etkinlikler düzenledi. LBT 1987 yılında Aristophanes'in "Barış" oyunuyla Güney Kıbrıs'a gitti. Satirigo Tiyatrosu ise Kuzey Kıbrıs'a "Aristophanes'in Tavuklar"ı oyunu ile geldi. Daha sonra karşılıklı etkinlikler geliştirildi. Tabii bu işler kolay olmadı bir çok zorluk ve engelle karşılaştık. Ancak sorumluluğumuzun bilincinde bütün zorluklara ve engellere inat çalışmalarımızı gerçekleştirdik. Kapıların açılmasından sonra daha önce tasarladığımız ortak yapım projesini hayata geçirmek için çalışmalara başladık. Haldun Taner'in "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyunu Rumca'ya çevrildi ve güneyde Satirigo Tiyatrosu'nda sahnelendi. LBT'nin ve Satirigo Tiyatrosu'nun ortak yapımı olarak sunulan oyunu Kıbrıslı Türk yönetmen olarak ben yönettim. Oyunun müziklerini Deniz Çakır yaptı. Oyunda Osman Alkaş ve Yücel Köseoğlu rol aldı. Ayrıca canlı müzik yapan orkestrada Metin Anibal ve Yusuf Çerkez görev aldı. Kıbrıslı Türkler'le Kıbrıslı Rumların birlikte yaptığı bu oyunu salonu dolduran Kıbrıslı Rumlarla Kıbırslı Türkler birlikte izliyor ve birlikte alkışlıyorlar. İşte sanatın, tiyatronun insancıl, barışçıl yapısı budur.

Soru: Dil farklılığı konusunda sorun yaşadınız mı?

Y.Ersoy: Önceleri yaşadık. Ancak ilerleyen provalarda dil farklılığı bir engel olmaktan çıktı. Sanatın, tiyatronun evrensel dilini kullanarak çok iyi anlaştık. Bu arada Yücel Köseoğlu'nun çok iyi Rumca bilmesi işin daha da kolaylaşmasını sağladı.

Soru: Oyunda Osman Alkaş da rol alıyor ve hiç Rumca bilmiyor… Bu sorun nasıl aşıldı?

Y. Ersoy: Herkesin çok merak ettiği bir soru bu. Evet Osman Alkaş Rumca bilmiyor. Ancak tiyatroyu çok iyi biliyor ve çok sıkı disiplili bir çalışmayla rolünü ezberledi ve oynadı. Hatta bazı Rum oyuncuların diksiyon ve fonetiğinden daha iyi olduğu da söylendi ve yazıldı.

Soru: Kıbrıslı Rum seyircilerin oyuna tepkisi nasıl oldu? Örneğin sahnede marş eşliğinde Türk bayrağının dolaşması…

Y. Ersoy: Oyun başlamadan önce benim de çok merak ettiğim bir hususta bu. Oyunu sahnelerken çok düşündüm, tartıştım çalışma arkadaşlarımla. Herkesin görüşünü alıyor ve ona göre karar veriyordum. Şunu açık yüreklilikle söylüyorum, oyun çok olumlu tepkiler aldı ve çok beğenildi. Rum basınında ve medyasında yer alan değerlendirmeler ve eleştiriler bunun kanıtıdır.

Soru: İlk gece oyunu ben de izledim ve itiraf etmeliyim ki biraz da tedirgindim. Ancak izleyiciler salonu doldurmaya başladıkça ne kadar seviyeli ve tarafsız bir izleyici topluluğuyla birlikte olduğumun farkına vardım. Tüm emeği geçenleri kutlarım. Oyunun turnesi yapılacak mı?

Y. Ersoy: Evet oyunun turnesine başladık. Hafta sonu Lefkoşa'da, hafta ortası da Limasol, Larnaka ve Baf'a götürülüyor oyun. 13 Ocak 2004 gecesi Limasol Rialto Tiyatro salonunda oyunu sunduk. Bu benim için çok anlamlıydı. Ben Limasolluyum ve 30 yıl önce Limasol'dan gözyaşı, acı, korku içinde ve silah sesleri arasında kaçtım. 30 yıl sonra yönettiğim bir oyunla Limasol'a gittim. Bu kez doğduğum şehirde acı, korku, silah sesleri yoktu. Bu kez 500 kişilik salonu dolduranların alkışları, kutlamaları vardı. Bende tarifsiz duygular yarattı. 30 yıl önce birbirine kurşun atan insanlar şimdi birbirini alkışlıyor. Bu sanatın zaferidir. Çünkü biliyoruz ki "Sanatın Zaferi Barışın Zaferi Demektir" Bu nedenle iki toplumun yumuşaması, yakınlaşması, birbirini tanıması, farklılıkları ve benzerlikleriyle birlikte barış içinde yaşayabilmesi için daha çok sanat ve daha çok tiyatro yapmalıyız.

Soru: Oyunu İstanbul'da da sahneleyeceğinizi basından öğrendik. Son olarak bu konuda da bilgi verir misiniz?

Y.Ersoy: İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin düzenleyeceği festivale hem Satirigo Tiyatrosu, hem de LBT davet edildi. Bunun gerçekleşmesinde Belediye Başkanı Kutlay Erk'in payı büyük. Bu amaçla karşılıklı ilişkileri geliştirecek bir protokol imzalandı. İmzalanan protokol çerçevesinde yapılacak fesitval farklı dilleri, dinleri, kültürleri "BARIŞ KÖPRÜSÜ"nde buluşturmayı amaçlıyor. Bu köprü tarihi Galata Köprüsü'dür. Yani Festival Galata Köprüsü üstünde Haliç'te yer alacak. Festivalin adı "Kültürler arası Tiyatro Festivali"dir. Bu festivale LBT ve Satirigo Tiyatrosu katılacak ve birlikte dünyaya bir barış mesajı verecekler.

Ben de hem sanatçı sempatizanı hem de tiyatro izleyicisi olarak Yaşar Ersoy ve ekibini en samimi duygularla kutlar, bu kutsal görevde herkese başarılar dilerim.

Kıbrıslı Türk ve Rum Tiyatrocular İstanbul Festivali'nde

Kıbrıslı Türk ve Rum sanatçılar tarihi Galata Köprüsü üzerinde gerçekleştirilen "1. Uluslararası İstanbul Mekan Tiyatro Festivali"nde seyirciyi selamlarken...

LBT ve Satirigo Tiyatrosu'nun ortak sahneledikleri "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyunu İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları'nın 1 Temmuz-3 Ağustos 2004'de düzenlediği **"1. Uluslararası İstanbul Mekan Tiyatro Festivali"**ne davet edilir.

LBT ile İstanbul Şehir Tiyatroları arasında imzalanan işbirliği protokolü çerçevesinde yapılan davete Satirigo Tiyatrosu'nun katılacak olması büyük heyecan yaratır.

Çünkü Kıbrıslı Rum tiyatrocular bakımından tiyatro festivali nedeniyle İstanbul'a gidecek olmak ve festivalde tarihi Galata Köprüsü üstünde oyun oynamak rüyalarda bile görülemeyecek bir olaydır.

18 ülkeden tiyatroların katıldığı Tiyatro Festivali, farklı kültürleri, dinleri ve dilleri barış ortamı içerisinde biraraya getirme amacını taşır. Bu nedenle LBT ve Satirigo Tiyatrosu'nun ortak sahneledikleri "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyunu daha bir anlam ve işlev kazanır.

LBT sanatçıları İstanbul'a Ercan Havalimanı'ndan giderken Satirigo Tiyatrosu sanatçıları ise Larnaka-Atina üzerinden İstanbul'a giderler. İstanbul'da buluşan sanatçılar Kıbrıs'ta kalıcı bir barışın mesajını dünyaya vermek için işbirliği yaptıkları ve festivale kattıklarını belirtirler.

LBT ve Satirigo Tiyatrosu "Barış Mesajlarını" dünyaya daha etkin duyurmak amacıyla, İstanbul Şehir Tiyatroları'nın da katılımıyla 26 Temmuz 2004'de festivalde oyunların sunulacağı tarihi Galata Köprüsü'nde bir basın toplantısı düzenlerler.

Basın toplantısında Satirigo Tiyatrosu adına Stelyos Kafkarides LBT adına Yaşar Ersoy, İstanbul Şehir Tiyatroları adına Genel Sanat Yönetmeni Nurullah Tuncer, İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanı İskender Pala ve Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk katılır.

İBBŞT Genel Sanat Yönetmeni Nurullah Tuncer basın toplantısında festivalin bir barış buluşması olduğunu vurgulayarak konuşmasına şöyle devam eder:

"Bizler tarihi Galata Köprüsü'nün özünde duran konsepti yeniden canlandırmak istiyoruz. Köprüler, birleştirmek ve yakınlaştırmak için yapılır. Bugün burada Kıbrıslı Türk ve Rum sanatçılar bir araya gelerek herkesin özlemini duyduğu kalıcı barış için tüm dünyaya çağrıda bulunuyor. Üç kültürün, üç dinin, üç dilin buluştuğu bir yer tarihi Galata Köprüsü. Bu nedenle Kıbrıslı Türk ve Rum sanatçıların bu festivalde buluşması, festivalin amacına, özüne ve konseptine denk düşmekte, anlam katmaktadır."

Üç kültürün, üç dinin, üç dilin buluştuğu bir yer tarihi Galata Köprüsü. Bu nedenle Kıbrıslı Türk ve Rum sanatçıların bu festivalde buluşması, festivalin amacına, özüne ve konseptine denk düşmekte, anlam katmaktadır.

Nurullah Tuncer 26.7.2004

LBT ve Satirigo Tiyatrosu adına hazırlanan ortak basın bildirisini ise yönetmen Yaşar Ersoy sunar. LBT ve Satirigo Tiyatrosu olarak İstanbul Mekan Tiyatro Festivali'nde bulunmaktan mutlu olduklarını belirten Ersoy, acıları, savaşları, göçleri yaşayan Kıbrıslı Türkler'in ve Rumlar'ın, aynı ortak vatanda birlikte barış içinde yaşamayı öğrenmeleri gerektiğini ifade eder. Bunun yolunun da sanattan geçtiği-

ni söyleyen Ersoy, bu amaçla ortak oyun sahnelediklerini vurgular. Ersoy'un sunduğu bildiri şöyle tamamlanır:

"Dinler arası, ideolojiler arası, kültürler arası ve Doğu'yla Batı arasında bir sanat-barış köprüsü olma misyonu üstlenen İstanbul - Mekan – Tiyatro Festivali, tarihi Galata Köprüsü'nde Kıbrıslı Türkler'le Rumlar'ın ortak yaptıkları oyunu sizlerle paylaşmak hem Festival'in hem de farklı dilleri, dinleri ve kültürleri birbirleriyle barışık halde yan yana yaşatan ve zenginleştiren İstanbul'un ruhuna ve tarihine denk düşüyor inancındayız.

Tarihi Galata Köprüsü'nde Satirigo Tiyatrosu, İBBŞT ve LBT işbirliği protokolü imzalarken... Yaşar Ersoy, Kutlay Erk, Hristos Zanos, Stelyos Kafkarides, Abdullah Kaplan, Nurullah Tuncer ve İskender Pala

Kıbrıs Türk toplumu ile Rum toplumu arasında yeniden iletişimi, alışverişi, dostluğu, özgürlüğü ve dolayısıyla da mutluluğu sağlamak ve Kıbrıs'ta barış ortamını yapmak için Kıbrıs Rum Satirigo Tiyatrosu ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu olarak 1987 yılından beri tiyatronun görkemli insancıl, barışçıl çatısı altında Kıbrıslı Türkler'le Rumlar'ı engellere, zorluklara karşın buluşturmaya çalışmaktayız.

Bu amaçla ülkemizin tarihinde onurlu yerini alan çeşitli faaliyetler yaptık, oyunlar sahneledik. Şimdi bir ilki daha gerçekleştirmenin heyecanını coşkusunu yaşamaktayız.

Çünkü kendimize yalanlardan, eskimiş, çürümüş ve manasızlaşmış düşmanlıklardan, yanlış koşullandırmalardan, nefret ve kinden yaptığımız mevzileri terk ederek birlikte, sevgi ve saygıyla sahnelediğimiz oyunu İstanbul-Tiyatro-Mekan Festivali'nde sunuyoruz.

Biliyoruz ki, tiyatro en yüce sanat olan yaşama sanatına hizmet için vardır.

Biliyoruz ki, insanları biraraya getiren, onları ortak değerlerde birleştiren ve barışa hizmet eden hep tiyatro, sanat olmuştur. Bu nedenle daha çok sanat, daha çok tiyatro… Çünkü biliyoruz ki, sanatın zaferi barışın zaferi demektir."

LBT ve Satirigo Tiyatrosu'nun ortak sahnelediklerı "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyunu Galata Köprüsü üzerinde 27 Temmuz 2004 tarihinde sunulur. Rumca sunulan oyunu kalabalık bir seyirci kitlesi ilgiyle ve beğeniyle izler.

Festival'de, 28 Temmuz 2004 tarihinde ise LBT, Roland Topor'un yazdığı, İbrahim Altıok'un yönettiği "Joko'nun Doğum Günü" oyununu seyirciye sunar. Festival'de sunulan iki oyun da seyirci tarafından alkış ve övgü alır.

Tefkros Anthios Theodosi Pieridis Ödülü

Güney Kıbrıs'ın en saygın ve önemli ödülü olarak kabul edilen **"AKEL Merkez Komitesi Kültürel Katkı Ödülü/Tefkros Anthios - Theodosi Pieridis Ödülü"** 2005 yılında Yaşar Ersoy'a verilir. Kültür sanat alanında yaptığı çalışmalar ve iki toplumun yakınlaşması ve barış kültürünün yaratılmasına yönelik ortaya koyduğu eserlerle Güney Kıbrıs'ta sahnelediği "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyunuyla 2005 yılının "ödülü" Yaşar Ersoy'a verilmesine karar verilir. Aynı yıl ödül koreograf Arianna Oikonomu'ya da verilir. LTB kültür sanat koordinatörü Yaşar Ersoy 1987 yılında sahnelediği Aristophanes'in "Barış" oyunuyla Güney Kıbrıs kültür sanat ortamının dikkatini üzerinde toplar. Daha sonraki yıllar, sırayla yönettiği Aziz Nesin'in "Bişey Yap Met", Dario Fo'nun "Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!" ve LTB ile Satirigo Tiyatrosu'nun ortak yapımı olarak yönettiği Haldun Taner'in "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyunuyla önemli başarılara imza atar. Ayrıca Güney Kıbrıs'ta **"Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi"**, **"Kıbrıslı Türk Kimliği"** konulu verdiği konferanslarla, düzenlediği etkinlikler ve Güney Kıbrıs'ta Rumca yayımlanan **"Sahne"** dergisinde tiyatro, kültür, sanat üzerine yazdığı yazılarla iki toplumun birini tanımasına ve yakınlaşmasına katkı sağlar. Bu çalışmalarından ve Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun nitelikli gelişimine yaptığı katkılardan dolayı AKEL Merkez Komitesi oybirliği ile 2005 ödülünü Yaşar Ersoy'a verir. Bu haber hem Kıbrıs Rum basınında hem de Kıbrıs Türk basınında yer alır. Ödül töreni 6 Haziran 2005'de güney Lefkoşa da uluslararası konferans salonunda gerçekleşir. Törende ödül, AKEL Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve Kıbrıs Rum Meclis Başkanı Dimitris Hristofiyas tarafından Yaşar Ersoy'a sunulur. AKEL Merkez Komitesi Yaşar Ersoy'a ödül verme gerekçesini şöyle açıklar:

Yaşar Ersoy, Dimitris Hristofyas ve Arianna Oikonomu

"Kıbrıs Türk kültür etkinliklerine çok yönlü katkı yaptığı otuz yıllık süre içinde Yaşar Ersoy, barış davası ve ortak vatanımızın cefa çeken sakinleri Kıbrıslı Rumlar ile Kıbrıslı Türkler arasında karşılıklı saygı ve anlayışı geliştirme yeteneğine sahip bir tiyatro için insan merkezli arayışları temelinde repertuvar seçimleri ve bunları sahnelemesiyle Kıbrıs Türk Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu iki toplum arasında yeniden yakınlaşma mücadelesinin öncü bir ortağı haline getirmiştir. AKEL Merkez Komitesi, Tefkros Anthias ve Theodsis Pieridis Kültürel Katkı Ödül Komitesi Yaşar Ersoy'un yönetmenlik, tiyatro oyunculuğu ve genel olarak Kıbrıs Türk tiyatrosuna örgütsel katkısını ve bunlarla birlikte diğer yazarlık ve yaratıcı sanatsal, kültürel çalışmalarını değerlendirerek 2005 Ödülünü kendisine vermeyi oybirliği ile kararlaştırmıştır."

Ödül töreni 6 haziran 2005'de Güney Lefkoşa'da Uluslararası kongre salonunda her iki toplumdan da kalabalık bir davetli topluluğu ile yapılır. Davet iki dilde basılan davetiyelerle gerçekleştirilir. Ödül töreninde AKEL Genel Sekreteri Dimitris Hristofiyas'ın konuşmasından sonra ödüle layık görülen Yaşar Ersoy ve Arianna Oikonomu'ya ödülleri verilir. Yaşar Ersoy ödülünü aldıktan sonra törende bir konuşma yapar. Yaptığı konuşma salonda ön sıralarda oturan resmi çevreleri rahatsız ederken arka sıralarda oturan sanatçılar ve diğer davetliler tarafından alkışlanır. Ödül törenine katılan gazeteci yazar Hasan Hastürer Yaşar Ersoy'un konuşmasını 8 haziran 2005 tarihli Kıbrıs gazetesinde şöyle yorumlar:

"Önceki akşam Güney Lefkoşa'daki uluslararası kongre salonunda AKEL'in geleneksel Tefkros Anthies-Theodsis Pieridis Kültürel Katkı Ödülü töreni vardı. Kültüre katkıyı ödüllendiren bu anlamlı ödülün on yedincisi olan 2005 ödüllerine yönetmen - oyuncu Yaşar Ersoy ile koreograf dansçı Arianna Oikonomu layık görüldü. Her iki toplumdan kalabalık bir davetli topluluğu vardı. Yapılan konuşmalarda sanatın Kıbrıs'taki özel misyonunun altı çizildi. Yaşar Ersoy'un konuşması ödül alan birinin sıradan konuşmasının sınırlarını aşan bir konuşmaydı. Belli ki Yaşar Ersoy

o fırsatı iyi değerlendirip Rum toplumuna ve özellikle AKEL yönetimine bazı mesajlar vermek istedi. İyi mi yaptı Yaşar Ersoy? Bana göre kötü yapmadı. Kıbrıs Türk barış severleri çok ciddi riskler alarak barış ve demokrasi mücadelesini bu noktalara taşıdı. Çözüm için Rum tarafından özellikle AKEL'den çok şeyler beklenmesini yadırgamamak gerek".

Ödül töreninde yaptığı konuşmada Kıbrıs adasının kısa tarihçesini yaptıktan sonra Yaşar Ersoy şu görüşlerinin altını çizer:

"Bizler dünyaya kin değil sevgi paylaşmaya geldik...

(…) Bu Akdeniz güneşli küçük toprak parçası dört asırdır bu iki topluma, Akdenizin ortasında ortak bir coğrafyada benzerlikleri ve farklılıklarıyla kendilerine özgü kültür değerleri ve gelenekleriyle yaşamlarına ve doğal olarak birbirlerini etkilemelerine de sahne olmuştur. Ancak ne yazık ki yaklaşık bir asırdır bu ortak coğrafyada bu iki toplum ortak değerleri ve farklılıklarıyla barış içinde yaşamak yerine ırkçı, şovenist, faşist, milliyetçi ve fanatik kışkırtıcı dürtülerle birbirlerine acıları, gözyaşlarını, ayrılıkları, göçleri, bölünmeleri, ölümleri yaşatmaktadırlar. Ve Akdeniz'in güneşli bu aşklar adası anayurtlarını şairin söylediği gibi bir "Hüzün Ana"ya dönüştürdüler.

Bu günahta hepimizin payı vardır. Hiç kimse kendini tenzih etmesin, hiçbirimiz masum değiliz...

Ve artık bir trajediye dönüşen ülkemiz yaşamında iki aktör vardır: Koşullayanlar ve Koşullananlar. Yani etkin barbarlarla, edilgen barbarlar. Bu iki aktör nefretin, korkunun ve ölümün egemenliğinde sürdürür yaşamlarını.

İşte tam bu noktada Koşullayan ve Koşullanan aktörlerin zincirlerini kırmak için yurdunu seven insanlar da harekete geçer. Bu harekette kimisi susturulur, kimisi tehtit edilir, kimisi de öldürülür... Kimisi de herşeye karşın direnir.

Bu hareketin içinde mütevazı küçük bir payı olan, her türlü bencil ve çıkar hesaplarının dışında karşılıklı saygı, sevgi, ve eşitlik çerçevesinde; Koşullayan ve Koşullananlara inat birbirinden nefret etmeden, birbirinden korkmadan, birbiriyle tanışarak, birbiriyle ilişki kurarak tiyatronun insancıl çatısı altında buluşurlar ve Kıbrıslı Türklerle Rumları buluştururlar.

1987'de Aristophanes'in 'Barış' oyunuyla kurulan köprüler tüm zorluklara ve engellemelere rağmen başka oyunlarla ve etkinliklerle sürdürülür. Bu etkinlikler iki toplumun yaşamında yer bulur.. Ama daha çok işimiz var barışa giden yolda... Barışa inanan tüm kesimlerin mücadelesine rağmen henüz iki halk birbirini anlamanın ve işbirliği yapmanın uzağındadır.

Çünkü Koşullayan ve Koşullanan aktörlerin statükosu her iki tarafta da egemenliğini sürdürmektedirler. Ve bu egemenliği kırmak için doğru zeminde, doğru hedefe yürümek gerektiği inancındayım. Bu noktada bir parantez açmak isterim; iki toplumun arasında güven ortamının inşa edilmesi için tüm yurtsever ve barışseverlere görev düşmektedir... Ama özellikle AKEL'e büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Bu görev ve sorumluluğu cesaretle ve kararlılıkla yerine getirmeliyiz. Aksi halde daha çok acı yaşayacağız. Bu ödül töreninde bunu vurgulamak isterim. Sayın Dimitris Hristofyas, eserlerim ve duruşum nedeniyle bu ödülün bana verildiğini söyledi. Ben de duruşum nedeniyle inandıklarımı söylemek sorumluluğunu taşımaktayım.

Barışı bu topraklarda inşa etmek istiyorsak; özellikle ve öncelikle birbirimize yaşattığımız acılardan dolayı her makam, her kurum ve her birey birbirinden özür dileyerek, eteğindeki taşları dökerek işe başlamalıdır... ve eğitim kurumlarından ırkçılık ve düşmanlık içeren fanatik düşünceleri çıkarmalı ve yerine barış kültürünü inşa edecek değerleri, düşünceleri yerleştirmeliyiz.

Çünkü o büyük yazar Sofokles'in, Antigone'ye söylettiği gibi 'Bizler dünyaya kin değil, sevgi paylaşmaya geldik'.

Sevgili dostlar, gönül arzu ederdi ki, bu acılı topraklarda BARIŞ'ın olduğu bir ortamda bu ödülü alayım. Biz Kıbrıslı Türkler ve Rumlar henüz barış kültürünü inşa edemedik. Bu nedenle bu ödülü alıp almamakta çok tereddüt ettim... Çok düşündüm...

Ancak birbirimizi anlamamız ve birbirimizin beklentilerine yanıt bulması adına bizden önce barış gönüllülerinin binbir meşakatle hatta can pahasına attıkları yakınlaşma adımlarına bir küçük adım oluşturması dileğiyle ödülü kabul ediyor ve alıyorum. Sevgili dostlar, sözlerimi büyük hümanist Yunus Emre'nin dizeleriyle tamamlamak isterim:

'Gelin tanış olalım
Sevelim, sevilelim
Bu dünya kimseye kalmaz'

Herkese teşekkür ederim... Sağolun.."

Yaşar Ersoy'a verilen bu ödül, iki toplumdaki ırkçı ve milliyetci kesimler tarafından eleştiri sınırlarının ötesinde çirkin saldırıya neden olur. Ancak LBT ve Yaşar Ersoy doğru bildiği, haklı bildiği, güzel bildiği yolda yürüyüşünü ödün vermeden sürdürür.

Joko'nun Doğum Günü

Roland Topor 2003-2004

Halkın Sırtına Binenler

LBT, 2003-2004 sezonunda Roland Topor'un yazdığı, İbrahim Altıok'un yönettiği "Joko'nun Doğum Günü" oyunu ile perdelerini açar.

Yaşadığı gibi yazan, yazdığı gibi yaşayan Roland Topor, eserlerinde dünyaya, insana, yaşama eleştirel bir bakış getirir. Bunu kara mizahla yapan Topor tüm kalıplara, tek düzeliklere, ön yargılara, konformizme karşı yıkıcı bir tavır sergiler. Egemen değerlerle çatışan Topor, bu değerleri "yıkarak temizlemek" ister.

"Joko'nun Doğum Günü" oyunu da yazarın egemen değerlere bir karşı duruşudur. Mine Saulnier oyun hakkında şu değerlendirmeyi yapar:

"Onuru ve insanlığı, döviz bürolarında bozdurula bozdurula harcanan, dövülen, ezilen, horlanan, aşağılanan ve kendi iradesini kullanması sürekli baskı altına alınan toplumların öyküsü… halkın, halkın sırtına binenlerin; halkın sülüklere, sülüklerin de halka nasıl olup da yapıştığının çok başarılı bir parodisi…"

ONURU VE İNSANLIĞI, DÖVİZ BÜROLARINDA BOZDURULA BOZDURULA HARCANAN, DÖVÜLEN, EZİLEN, HORLANAN, AŞAĞILANAN VE KENDİ İRADESİNİ KULLANMASI SÜREKLİ BASKI ALTINA ALINAN TOPLUMLARIN ÖYKÜSÜ... HALKIN, HALKIN SIRTINA BİNENLERİN; HALKIN SÜLÜKLERE, SÜLÜKLERİN DE HALKA NASIL OLUP DA YAPIŞTIĞININ ÇOK BAŞARILI BİR PARODİSİ...

MİNE SAULNİER

İtilen, kakılan, aşağılanan, demokrasisine müdahale edilen Kıbrıs Türk toplumunun verili olan düzene yapışık yaşamaya çalışması "Joko'nun Doğum Günü" oyunuyla denk düşen bir buluşma sağlar.

Oyunun yönetmeni İbrahim Altıok toplumun gündemini saptadıktan sonra şu soruyu sorar:

"Bir toplumu, bir halkı, belli bir sınıfsal kesimi aşağılamanın, horlamanın, baskı altına almanın ve kendi çıkarları için kul etmenin bir sınırı var mıdır?

Bir toplumun nüfus yapısını değiştirerek, seçmen sayısıyla oynayarak, referandum hakkını elinden alarak, kısaca kendi kendini yönetmesine izin vermeyerek, bu sınırın boyutunun nereye kadar genişletilebileceğini bize göstermesi bakımından 'dehşet' verici günlerden geçmekteyiz.

En büyük insanlık suçu olan işkence ve buna bağlı olarak ortaya çıkan fiziksel-psikolojik tecrit; yalnızca bir insan bedenine mi uygulanmaktadır acaba?!..

Kişilerin özgürce karar almalarına, onurlarını koruma çabalarına ve düşünce yapılarına karşı yapılan saldırılar ve aşağılamalar, bu büyük insanlık suçuyla paralellik göstermiyor mu?

İşte tüm bu soruların aklımızın bir kenarında yer aldığı bir dönemde, sahneye getirmeye çalıştığımız bu oyunu, yazarın yarattığı durumlardan kopmadan, kendi coğrafyamızda yaşananların da yeni bir yorumlamasını yaparak sahnelemeye çalıştık."

Yer yer güldürürken gerçeğin acı yönünü absürd-simgesel öğelerle seyircinin yüzüne çarpan oyun, bir karamizah olarak şekillenir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları'nın 1 Temmuz – 3 Ağustos 2004'de 1. Uluslararası İstanbul-Mekan-Tiyatro Festivali'ne davet edilen LBT, "Joko'nun Doğum Günü" oyunuyla katılır. Tarihi Galata köprüsü üstünde sunulan oyun, seyircinin beğeni dolu alkışlarını alır. Aynı Festival'de LBT ve Satirigo Tiyatrosu'nun ortak sahneledikleri "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyunu da sunulur.

Joko'nun Doğum Günü Üzerine

Neriman Cahit

"Bütün tohumları yakalım! Geleceğin ürününü yoktan yaratalım!" dese bir tasarımcı… Ne denirdi kendisine?...

Şimdi aynı olguyu tiyatro için düşünelim… Dünden – yarına nasıl yürüyeceğiz? Nasıl?... Yarının tiyatrosu nerede uç verebilir?

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sezonun ilk oyunu "Joko'nun Doğum Günü" adlı oyununu izlediğim andan beri içine girdiğim sorgulama sürüyor beynimde / bilincimde… Ve ben ona nokta koymadan , sürsün istediğimden, birbiri peşisıra gelen düşüncelerin altını çiziyorum…

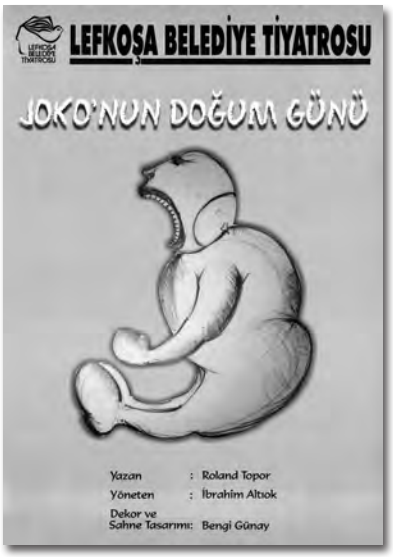

Afiş: Bengi Günay

Oyun gösterime girdiği andan… hatta daha girmeden üzerinde tartışılan bir olay oldu…

Konunun öncelikli önemi ise şuydu:

L.B.Tiyatrosu'nu kuran, yoktan var eden, kendi seyircisini yaratarak, o seyirci ile birlikte tiyatro denilen o müthiş sanat oluşumunda, gelişiminde, seyirci bilinci tırmanışında, sanat olgusunun benimsenip hep bir yerlere taşımasında seyircisiyle birlikte yol almış, bu ülkenin tiyatrosu'na başarılı çalışmalarıyla imzalarını atmış (dörtlü) bir ekibin iki as elemanı, Osman Alkaş ve tiyatronun yönetmeni Yaşar Ersoy'un emekliye ayrılışından sonra gençlerin… bu kadronun atacakları adım önemliydi ve bu ülkenin tiyatrosuna gönül vermiş kişilerce çok önemsenerek bekleniyordu.(Burada bir parantez açarak bir gerçeği de yazmak istiyorum. Kurucu dörtlü kadrodan Erol Refikoğlu da emekli olmuş ama O, Belediye Tiyatrosu'ndan ayrılmamıştı. Onun için değinmedim.) Aslında bu konu uzun

Joko'nun Doğum Günü

Yazan
Roland Topor

Yöneten
İbrahim Altıok

Dekor – Kostüm Tasarım
Bengi Günay

Reji Asistanı
Hatice Tezcan

Kostüm Uygulama
Gülsen Dünki

Dekor Uygulama
Rıza Şen - Mehmet Demir

Işık ve Efekt
Fırat Eseri

Müzik Seçimi ve Kayıt
İhsan Gürel

Sahne Amiri
Rıza Şen

Butafor
Erol Refikoğlu

Joko/**Barış Refikoğlu**
Anne/**Işın Cem**
Amica/**Hatice Tezcan**
Baluro/**Cem Aykut**
Doktor/**Asu Demircioğlu**
Bay Baptista/**Erol Refikoğlu**
Bavastro/**Hakan Elmasoğlu**
Su Deposu Memurları/**Cem Aykut**
Ali Besen
Okan Oktay
Rıza Şen

Meclistekiler
Sir Barnett/**Erol Refikoğlu**
Wanda/**Kıymet Karabiber**
Doktor Fersen/**Özgür Oktay**
Profesör Krank/**Hakan Elmasoğlu**
Pan Ton/**Melek Erdil**
Gunnar Ader/**Asu Demircioğlu**
Pozzi/**Döndü Özata**

Barış Refikoğlu, Hatice Tezcan ve Özgür Oktay "Joko'nun Doğum Günü" oyununda...

Döndü Özata ve Barış Refikoğlu "Joko'nun Doğum Günü" oyununda...

Melek Erdil ve Barış Refikoğlu "Joko'nun Doğum Günü" oyununda...

Barış Refikoğlu, Işın Cem, Ali Besen, Okan Oktay, Cem Aykut ve Rıza Şen "Joko'nun Doğum Günü" oyununda...

uzun konuşulup tartışılmış, hala daha da sürüyor tartışılması… Bana göre bu bir sağlık belirtisidir ve sürmelidir de…

Tartışılan konuları burada uzun uzun gündeme getirme gereğini duymuyorum, yalnız altını çizmek istediğim bir konuya değinmekle yetineceğim… Bu da, her sanatta olduğu gibi tiyatroda da, bu dalı varetmek ve bu dalda var olmak isteyenlerin kendilerini sürekli yetiştirmelerinin şart olduğu… (Bunu gözüm gibi sevdiğim ve üzerlerine titrediğim LBT'nin genç oyuncularına sürekli tekrarladığım ve tekrarlayacağım için beni bağışlasınlar…)

Gelelim "Joko'nun Doğum Günü" oyununa: oyuna geçmeden de… O'nu merkeze koyarak açılımımızı ona göre yapalım…

Biliyorusunuz, tiyatro da evrensel her sanat dalı gibi çok tartışılıyor… Ve doğal olarak da bir sürü karşıt düşünceler ortaya çıkıyor. Ama bunların arkasında şu temel soru hakim:

"Dünyayı kavramada yararlanılan felsefe ve yöntem ne olmalıdır?"

Değişim şart tabii. Kimse buna karşı olamaz… Bu konuda önemli olan, sağlıklı bir değişimden yana ya da değişimin istenmezi, kabulü, ama bunun (sağlıklı olarak) nasıl yapılacağını / yapılması gereğini tam olarak bilmeme, yerine getirememe ve işi oluruna bırakma… da olabilir…(Ama bu tutum da tabi sanatın kendisini ve sanata yüklenen işlevi de zayıflatır…)

"Kurulduğu günden bu yana, bu tiyatroda / bu tiyatronun çizgisinde pek de birşey değişmemiştir…" diyenle… "Herşeyi baştan başlatalım" diyen aynı felsefenin temelinde… değişimi, gelişimi yok sayan, yok eden bir anlayış hakimdir bana göre… Çünkü, Tiyatro, yapısı da , işlevi de durmadan değişen bir süreç… (Gelenek sorununu da bu bağlamda incelemek gerek.)

Tiyatroda değişim (her olgu gibi) her dönemden bir sonrakine sürecin çizgisi kopmadan birbirine eklenmesi gerkiyor.

Ve bir tiyatrodan söz ediyorsak, hangi evrede olursak olalım, hep aynı soruları sormamız gerekiyor.

"Neden? Kim için? Ne Amaçla? İşlevi ne?"

Bu soruların tiyatronun her öğesi için sorulması, bizi doğruya götürecektir.

"Joko'nun Doğum Günü" oyununu çok dikkatle izledim. Sonuçta şunu söylemek istiyorum: Oyuncular bana göre ellerinden geleni yaptılar, hatta büyük bölümü kendi çizgisini yer yer zorladı da… Ve yönetmen olarak İbrahim Altıok, rejisinde başarılıydı. Tiyatromuz için bir kazanımdır bu genç dramaturg… diyorum… İzlediğim gece, salonun tenhalığı ve izleyicinin bir bölümünün birinci perdeden sonra oyunu bırakıp gitmeleri… v.b. olgular beni üzdü ve düşündürdü.

Bana göre (kendi türünde başarı ile sahneye konmuş olsa da) oyunun seçilişi çok büyük

şanssızlıktı(r)… çünkü oyunun hedef kitlesini yani halkımızın içinde yaşadığı süreci gözönüne aldığım zaman-bu absürd oyun toplumumuzda öz-biçim açısından karşılığını bulmuyor…

Nerde kaldı ki "Sanatı acımasızlıkla-absürdün karıştığı bir kara mizah…" olarak vurgulanan ve "panik yaratan biçimi" en gerçeküstü örneklerle vurgulayan Topor, bugün ve hala Avrupa'da dahi çok tartışılan bir isim… Ha, oynanmayacak mı onun oyunları ve bu tür oyunlar bizde?(Ne hayatta ne de sanatta hiç bir sınır kabul etmeyen biri olarak)… Oynanacaktır tabi… oynanmalıdır da diyorum ve bunu savunuyorum da… Ama, sanıyorum zamanlaması yanlıştı…

İzleyicimiz için onca yabancılaştırma biraz fazlaydı… Brecht'in şu sözlerine kulak vermek gerekliydi sanıyorum:

"Yabancılaştırma etkileri, canlandırılanı seyircinin etki alanından tümüyle uzaklaştırır ve onu bir değişmez'e dönüştürür…"

Sonuç olarak ben, yine de şunu söyeleyeceğim: Bu oyunu gidip görün… Ülkemizde verilen sanat emeğini paylaşalım lütfen…

Hakan Elmasoğlu, Özgür Oktay, Erol Refikoğlu, Barış Refikoğlu, Kıymet Karabiber, Melek Erdil, Asu Demircioğlu ve Döndü Özata "Joko'nun Doğum Günü" oyununda...

Yenidüzen - 14 Ocak 2004

Yüzüklerin Efendisi ve Joko

Cenk Mutluyakalı

Türkiye'de yine kapalı gişe oynadı, rekorlar kırdı!.. Bir de Başaran Bey, "Kendinizi sanata ve aşka verin artık" dedi yaa!.. Yüzüklerin Efendisine gidelim dedik gittik!.. Yarısında kaçtım… Dört saat sürmüş film… Durmaksızın insan kılığındaki hayvan ya da hayvan kılıklı insanların savaşı... Filmdeki kadar güzel efektlerle olmasa da böylesi bir kavgadan usandım zaten… Sinemaya da böylesi kavgaların stresini atayım diye gitmiştim. Eksik olsun!..

Joko'nun Doğum Günü'nden ise çok zevk aldım!.. Neden? Bir kere, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu yine gündeme çok uygun bir oyun seçmiş… Ne çok "Mizah" ne çok "Kara"!.. Habire sırtımızda taşıdıklarımız "sülük" gibi yapışıp kalmaya çalışırken üzerimizde ve halk onları "birer birer" sırtından atmaya başlarken, "köpüklü şarapla" az kalmışken kutlamaya, işte tüm bunları anlatıyor "Joko'nun Doğum Günü"…

Oyun seçimi çok güzel, güzel de yorumlanmış… Ama seyirci az!.. Tamam, seçim yorgunluğu, belirsizliğin yarattığı kırıklık… Yine de, "Joko'nun Doğum Günü"nde boş sandalye bırakmamak gerek Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda… Daha yeni başladı oyun…

Bir iki eleştiri yapma hakkımızda var herhalde… Bunlar bir "tiyatro eleştirmeni" gözüyle değil elbette… Sadece, "seyirci hakkı"! Öncelikle şu "yapışma efekti"… cd takıldı zannettim!.. Sonra herkes "Joko"ya yapışmışken, arada birileri çiş molası verip kalkıyor, tekrar oturuyor, kimi elini kolunu sallıyor.. olmuyor!..

Barış Refikoğlu en yüksek enerji gerektiren roldeydi, üstesinden geldi!.. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncularına yönelik en önemli eleştirim, mimiklerde ve ses tonlamalarında biraz "abartı" olduğuydu her zaman…

Bu "abartı" da yoktu bu sefer, ya da "rahatsız etmeyecek" kadar azdı!.. Neden kızıyorum "abartı"ya!.. Çünkü, sizlerden öğrendik biz tiyatronun, yaşamın kendisi olduğunu…

Ve oyun sonrası… Sevgili Kıymet ve Döndü önce "Lidra Bar"a götürdüler beni… (sahi neden ledra yazılmıyor)… Sabaha yakında çorbaya, Umut'lara!.. Nasıl eğlendik o akşam!.. Hayatın kendisi bu işte!.. Tam da bu!..

Yenidüzen - 29 Aralık 2003

Barış Refikoğlu ve Erol Refikoğlu "Joko'nun Doğum Günü" oyununda...

Barış Refikoğlu ve Kıymet Karabiber "Joko'nun Doğum Günü" oyununda...

Öncelikle Üç Kişi, Sakın Sesini Yenilgiye Alıştırma

Cumhur Delicelrmak

Öncelikle üç kişi,

Aldıkları oy sırasına göre, MAT, MA ve AE (yani rdd yazdığımızda Rauf Bey'i adlağımız gibi Mehmet Ali Talat, Mustafa Akıncı, Ali Erel) birbirlerinden habersiz ve sonra da üçü beraber gidip, Joko'nun Doğum Günü oyununu seyretmeliler.

Sonra, 141 örgütün başkanları ve ileri gelenleri ve kim ki, daha güzel bir dünya ve hayat için iddialıdır, neredeyse kendini feda edecek kadar, işte onlar da, Joko'nun Doğum Günü'nü seyretmeliler.

Rauf Bey, Derviş Bey ve Rauf Bey'in oğlu ve cümle Volkancılar, gaziler! (ünlem işareti çünkü yarası olana gazi derler öyle olmasa dünyada 6 milyar gazi yaşıyor olacaktı) ve devletin amir komuta zinciri komutasında, hizada kurulan ve hizada durmaktan mütevellit, zevkten murabaa olanlar ile mavi renge alerjisi sabit olan aslan ile aslanus aramunos Joko'yu seyretmemelidirler.

Her biri bir Joko'cuk olanların, gidip de kendilerini sahnede seyretmeleri, onlara pahalıya patlayabilir, onlar, sihirli aynalarına kendilerini sormaya devam edebilirler.

Joko'nun insanlaşma sürecini yaşayabilmesi diye bir boyun borcumuz var hayatımıza ve hayatın kendisine karşı. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun,

Joko'nun insanlaşma sürecini yaşayabilmesi diye bir boyun borcumuz var hayatımıza ve hayatın kendisine karşı. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun, İbrahim Altıok rejisi ile sahnelediği Joko'nun Doğum Günü oyununu seyretmek, insanlaşma süreci denizine akan bir ırmaktır.

Cumhur Delicelrmak 12.1.2004

İbrahim Altıok rejisi ile sahnelediği Joko'nun Doğum Günü oyununu seyretmek, insanlaşma süreci denizine akan bir ırmaktır.

İbrahim Altıok rejisine dikkat edin, eğer bu delikanlının önü kesilmez, kaprisler ile önüne engeller çıkarılmazsa, tiyatromuz taze sıcak ve soluklu çağdaş bir yönetmen daha kazanmak üzeredir.

Ah Özgür ah, ikinci kere, bir yılda ikinci kere vurdun bizi en hassas yerimizden, mevsimi geldi artık bestesinin harika yorumcusu Özgür, tam da adına yakışır bir oyunculuk sergiliyor.

Erol'u ve Işın'ı bunların artık beğenilmeye ihtiyacı yok ve fakat beğenmemek elimizde değil ve benim için çok tatlı bir sürpriz Vanda, Kıymet Karabiber, iyi bir oyuncu olma yoluna çıkmış. Barış, diye başlayıp herkesin adını sıralamak, asıl yazmak istediklerime engel olacak. Bu oyunu gidin seyredin ve fakat, müziklerden söz etmezsem olmazdı reji anlayışına uygun seçimlerdi.

Annan planının, anamızın planı olma gereği vardır ve bu cümlenin anlatmaya çalıştığı şey, ilk aklınıza gelen şey değil, planın özellikle Kıbrıs Türk halkı için analarımızın ak sütü kadar helalimiz olduğudur. Annan planı, barış süreci ve çözüm ile Joko'nun Doğum Günü arasında ne alaka var deyip, bu yazının yazarını kel alaka kurmakla itham ediyorsanız, her derde deva şıpın işi reçete yazan yazıcılar vardır onlara dönebilirsiniz.

İbrahim Altıok, Kıbrıs'tan habersiz belki de Kıbrıs adını bile duymamış bir yazarın (yazar, Topor ile ilgili, bu hergele yazar ile ilgili başka yazı yazmalıyım) oyununu seçerken şah demiştir ve mat etmiştir Annan'dan başka herkesi. Çünkü Annan'dan başka herkes ideolojik açıdan bakıyor Annan planına.

Joko belki de Kıbrıs sorununun kendisidir, müzakere bağımlıları ve anavatansız olmayacağını sanan Rumlar kadar (ey okuyucu bu cümlede eksiklik yoktur yazar okuyucunun aklına güvenmek gibi bir hata yapmış olabilir) Kıbrıs sorununu dünya güçler dengesi perspektifinde incelerseniz Kıbrıs Joko olmaktan kurtulamaz. Joko olmasın kimse ve memleket ve hayat. İşte, insanlığın işe ve mala kurban edilmesinin belgesel fotoğrafı. Kendinizde ihtilal yapın hayat ve tabiat bunu bekliyor hepimizden.

Yenidüzen - 12 Ocak 2004

Rıza Şen, Ali Besen, Cem Aykut ve Okan Oktay "Joko'nun Doğum Günü" oyununda...

Memurin Faslı

Coşkun Irmak 2003-2004

"Memurin Faslı"

LBT, 2003-2004 tiyatro döneminin ikinci oyunu olarak Coşkun Irmak'ın yazdığı Hakan Elmasoğlu'nun yönettiği "Memurin Faslı" oyununu sahneler. Geleneksel Türk Tiyatrosu'nun "Orta Oyunu" biçiminde ele alınan ve "Orta Oyunu" tiplerinden Pişekar ve Kavuklu'nun anlatıcılığında toplumsal olayların güldürüyle eleştirisi yapılan "Memurin Faslı" oyununun müziklerini Deniz Çakır ve Kemal Tüfekçi, dekorunu ise Rıza Şen yapar.

Oyunun yönetmeni Hakan Elmasoğlu oyuna bakışını oyun broşüründe şöyle yazar:

"Her dönem ve her çağda insanoğlunun hastalığı olan koltuk sevdası ve yine her devirde de olduğu gibi kraldan çok kralcılar, dalkavuklar, yağdanlıklar… Komedinin, o inanılmaz tatlı, bir o kadar da acı olan iğnesini kullanarak, eleştiriyoruz herkesi…"

Hakan Elmasoğlu ve Kıymet Karabiber "Memurin Faslı" oyununda...

Asu Demircioğlu, Erol Refikoğlu, Rıza Şen, Cem Aykut, Barış Refikoğlu, Ali Besen "Memurin Faslı" oyununda...

"Memurin Faslı" oyunu, memurlaşan toplumun taşlama, hiciv ve ironiyle eleştirisini yapar. Ekip anlayışla sahnelenen ve oynanan oyunun eleştirisinden toplumun her kesimi payına düşeni alır. Dramaturg İbrahim Altıok'un yazdığı ara metinlerle ve yaptığı dramaturjiyle oyun, toplumsal gündem ve sorunlarla buluşmasını direkt olarak yapar. Bu da oyunun keyifyle izlenmesini ve izleyicinin gülerken düşünmesini sağlar. Aynı dönemde, "Gençlik Tiyatrosu" ekibi, Asu Demircioğlu yönetiminde, gençlerin doğaçlama yöntemiyle kendi günlüklerinden oluşturduğu "Günlük" oyununu seyirciye sunar.

Cem Aykut, Hatice Tezcan, Erol Refikoğlu, Özgür Oktay, Ali Besen, Barış Refikoğlu, Asu Demircioğlu, Melek Erdil ve Rıza Şen "Memurin Faslı" oyununda...

Döndü Özata, Cem Aykut, Asu Demircioğlu ve Melek Erdil "Memurin Faslı" oyununda...

Afiş: Özgür Oktay

Hatice Tezcan, Melek Erdil, Cem Aykut, Rıza Şen, Barış Refikoğlu, Özgür Oktay, Asu Demircioğlu, Erol Refikoğlu ve Ali Besen "Memurin Faslı" oyununda...

Barış Refikoğlu ve Asu Demircioğlu "Memurin Faslı" oyununda...

Memurin Faslı

Yazan
Coşkun Irmak

Yöneten
Hakan Elmasoğlu

Dramaturg
İbrahim Altıok

Reji Asistanı
Döndü Özata

Müzik
Deniz Çakır - Kemal Tüfekçi

Ön Oyun ve Ara Metinler
İbrahim Altıok

Dekor Uygulama
Rıza Şen - Mehmet Demir

Işık Uygulama
Fırat Eseri

Oynayanlar
Kıymet Karabiber
Hakan Elmasoğlu
Deniz Çakır
Melek Erdil
Barış Refikoğlu
Cem Aykut
Erol Refikoğlu
Döndü Özata
Asu Demircioğlu
Özgür Oktay
Ali Besen
Rıza Şen
Hatice Tezcan

Orkestra
Piyano/**Deniz Çakır**
Klarnet/**İlker Kaptanoğlu**
Vurmalı Sazlar/**İbrahim Altıok**

Toplumun Yüz Akı

Tiyatro Festivali

Bir kültür davası, çağdaşlık ve uygarlık ölçüsü olarak kabul edilen tiyatro sanatının, Kıbrıs Türk toplumunda da etik ve estetik değerleriyle nitelikli gelişmesi ve yaygınlaşması için LBT, sevgiyle ve inatla mücadele verir, üretir, projeler geliştirir… Özellikle LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'un, Kıbrıs Türk tiyatro hareketinin nitelikli gelişmesine katkı sağlamak için ortaya koyduğu birçok projeden biri de "Tiyatro Festivali" projesi olur. Çünkü topluma kazandırılacak bir tiyatro festivali yeni dinamikler, yeni açılımlar, yeni heyecanlar yaratacaktır.. Toplumsal gelişmeye önemli ivmeler kazandıracaktır.

Bu düşüncelerle ilk kez 27 Mart 1985 Dünya Tiyatro Günü dolayısıyla "Tiyatro Festivali" düşünü LBT ortaya koyar. Dünya Tiyatro Günü nedeniyle LBT'nin konuğu olarak ülkemize gelen Prof. Cevat Çapan, T.C. Devlet Tiyatroları Yönetmeni Yücel Erten'le de "Tiyatro Festivali" düşünü değerlendiren Yaşar Ersoy, konuyu Belediye Başkanı Mustafa Akıncı'ya götürür. "Tiyatro Festivali" düşü Mustafa Akıncı tarafından da desteklenerek Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'a **"Uluslararası Othello Tiyatro Festivali"** adıyla bir proje olarak sunulur. Ancak proje Cumhurbaşkanlığı tarafından sadece lafta desteklenir. Daha sonra proje, LBT tarafından Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na sunulur. Ancak ilgi ve destek görmez. Proje, 1992'de Eğitim ve Kültür Bakanı Eşber Serakıncı'ya yeniden sunulur. Serakıncı, LBT'nin diğer projelerinde olduğu gibi "Tiyatro Festivali" projesine de destek olur. Ancak partisi içindeki tepkiler, bakanlık üst düzey bürokratlarının savsaklaması ve 1993 seçimlerinden sonra Bakanlık görevinden ayrılması ile "Tiyatro Festivali" projesi gerçekleştirilemez.

Tiyatrolar İşbirliği Protokolü imzalandı

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile İstanbul Şehir Tiyatroları arasında protokol imzalandı

KKTC, "Uluslararası Tiyatro Festivaline" evsahipliği yapacak

Tiyatroda dev işbirliği

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile İstanbul Şehir Tiyatroları arasında imzalanan işbirliği protokolu, Uluslararası Tiyatro Festivali'nin KKTC'de yapılmasını öngörüyor

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile İstanbul Şehir Tiyatroları arasında protokol imzalandı...

KKTC Uluslararası Tiyatro Festivaline evsahipliği yapacak

"Ada'da sokaklar dekor gibi...insanlar ilgili... Tiyatro için gereken herşey var"

LBT, "Tiyatro Festivali" projesini gerçekleştirmek için çeşitli girişimler yapar ama başarılı olamaz. 1998 yılında UBP-TKP Hükümeti döneminde Turizm Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Mustafa Akıncı'ya sunulan proje, ciddi bir şekilde ele alınır. Bakanlıkta yapılan toplantıda proje kabul edilir. Bu toplantıda, Bakan Mustafa Akıncı, Müsteşar Bülent Kanol, Turizm Dairesi Müdürü Orhan Tolun, gazeteci yazar Hasan Kahvecioğlu, araştırmacı yazar Kani Kanol ve LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy yer alır. Ancak o yıl *(1999)* Almanya'dan gelecek olan **"Saraydan Kız Kaçırma"** operasının organizasyonunu Turizm Bakanlığı üstlendiği için "Tiyatro Festivali"nin 2000 yılında başlatılması kararlaştırılır. Ancak anti-demokratik uygulamalar sonucu UBP-TKP Hükümetinin düşürülmesi, "Tiyatro Festivali" projesinin bir kez daha ertelenmesine neden olur.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları'nın 2002 yılının Nisan ayında "Othello" oyunu ile KKTC'ye gelmesi, LBT'nin yıllardır ısrarla takip ettiği ve hayata geçirmeye çalıştığı "Tiyatro Festivali" projesininin bir kez daha gündeme gelmesini sağlar.

"Othello" oyunuyla Kıbrıs'a gelen Hüseyin Köroğlu ve İstanbul Şehir Tiyatroları Genel Sanat Yönetmeni Şükrü Türen ile görüşen Yaşar Ersoy düşlerini birleştirerek ve paylaşarak ülkemizde bir "Tiyatro Festivali" dü-

zenlemek amacıyla yola koyulurlar. Bu amaçla yapılan görüşmeler ve girişimler sonucunda "Uluslararası Tiyatro Festivali" düzenlemek amacıyla; KKTC Turizm ve Çevre Bakanlığı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı ve Lefkoşa Türk Belediyesi 9 Mayıs 2002'de bir işbirliği protokolü imzalarlar. Bu protokole Tuzim ve Çevre Bakanı Serdar Denktaş, İstanbul Büyükşehir Belediyesi adına Kültür İşleri Daire Başkanı Şenol Demiröz ve Lefkoşa Belediye Başkanı Şemi Bora imza koyar. Aynı zamanda aynı amaçla İstanbul Şehir Tiyatroları ile Lefkoşa Belediye Tiyatrosu arasında da bir işbirliği protokolü yapılır. Bu çerçevede taraflar büyük bir heyecanla tiyatro festivali çalışmalarına koyulurlar. Ancak imzalanan bu işbirliği protokollerinden sonra, İstanbul Şehir Tiyatroları'nın yaşadığı kendi iç sorunlardan dolayı Genel Sanat Yönetmeni Şükrü Türen ve yardımcısı Hüseyin Köroğlu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı tarafından görevden alınır. İstanbul Şehir Tiyatroları'nın yeni yönetimi imzalanan işbirliği protokolüne rağmen maddi ve manevi mükellefiyetlerini yerine getirmez. İşi zora sokacak bir yığın bürokratik sorun yaratır.

Bu arada 30 Haziran 2002 yerel seçimlerinde Lefkoşa Belediye Başkanlığına seçilen Kutlay Erk, "Tiyatro Festivali"ni gerçekleştirmek için Turizm ve Çevre Bakanı Serdar Denktaş ile 7 Eylül 2002'de yeni bir işbirliği protokolü imzalar.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Şehir Tiyatroları'nın işbirliği protokollerinde öngörülen sorumlulukları yerine getirmemesi üzerine **"Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali"**nin maddi manevi bütün yükü KKTC Turizm ve Çevre Bakanlığı ile Lefkoşa Türk Belediyesi'nin üstüne kalır.

Festival çalışmalarını yürüten Yaşar Ersoy, Turizm ve Çevre Bakanlığı adına Hüseyin Köroğlu ile Festival programını hazırlamayı sürdürür. Ancak Festival için saptanan 2-24 Haziran 2003 tarihinin yaklaşmasına rağmen Festival'in yapılması için Turizm ve Çevre Bakanlığı, Lefkoşa Belediyesi'ne net bir yanıt vermez. Bakanlık yetkilileri ile yapılan toplantılardan da bir sonuç çıkmaz. Son olarak Belediye Başkanı Kutlay Erk, Bakan Serdar Denktaş, Müsteşar Yalçın Vehit ve Yaşar Ersoy'un yaptığı toplantıda Bakanlık yetkilileri, Bakanlığın ekonomik sıkıntı yaşadığını vurgular ve bir değerlendirme yapmak için süre isterler. Kısa bir süre sonra da Bakanlık, Lefkoşa Belediyesi'ne maddi sorunlar nedeniyle tiyatro festivalini ertelemeyi, aksi taktirde festivale katılamayacağını bildirir.

Festivale yaklaşık bir ay kala ve imzalanan işbirliği protokolüne, yapılan tüm bağlantılara ve hazırlıklara rağmen, Turizm ve Çevre Bakanlığı'nın festival organizasyonundan çekilmesi Lefkoşa Türk Belediyesi'ni ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu maddi ve manevi açıdan çok zorda bırakır.

Oktay Kayalp, Kutlay Erk ve Sümer Aygın
2. Uluslarası Tiyatro Festivali'nin basın toplantısında...

Gelinen son durumu değerlendiren Belediye Başkanı Kutlay Erk ve Yaşar Ersoy festivali gerçekleştirmek için yeni arayışa girerler. Bu konuda çok kararlı ve cesaretli adımlar atan Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk, Gazimağusa Belediye Başkanı Oktay Kayalp ve Girne Belediye Başkanı Sümer Aygın ile 7 Mayıs 2003'te "Tiyatro Festivali" amaçlı yeni bir işbirliği protokolü imzalarlar. Üç Belediye Başkanı'nın aynı partiye *(CTP)* mensup olması işi daha da kolaylaştırır ve hızlandırır. Üç Belediye Başkanının imzaladığı işbirliği protokolü çerçevesinde Yaşar Ersoy'un koordinatörlüğünde Belediye temsilcilerinden yeni bir festival komitesi oluşturulur. Bu oluşan Komite'de Hüseyin Köroğlu'na yer verilmez. Bu duruma kırılan Hüseyin Köroğlu tepkisini Yaşar Ersoy'a yönlendirir. Oysa Yaşar Ersoy yaptığı açıklamada da hem İstanbul Şehir Tiyatroları'na, hem KKTC Turizm Bakanlığı'na ve Belediyelere karşı, Hüseyin Köroğlu'nun komitede yer almasını savunur ama başaramaz.

8. Kıbrıs Tiyatro Festivali'nde seyirciler...

Oluşturulan Kıbrıs Tiyatro Festivali Organizasyon Komitesi, çalışmalarını zamanla yarışarak ve olağanüstü bir çaba göstererek **"1. Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali"**ni her yönüyle hazırlar… ve Festival engellemelere, zorluklara, ilgisizliklere, duyarsızlıklara karşın uzun uğraşlar, mücadeleler sonucunda 2-24 Haziran 2003'de başarıyla yapılır. Sabırla, inatla, sevgiyle, istekle, yılmadan usanmadan yapılan bir uğraş sonucu Tiyatro Festivali gerçekleşir. Festival, Nazım Hikmet'in yazdığı, Mehmet Ulusoy'un uyarlama ve rejisini yaptığı İstanbul Devlet Tiyatrosu'nun **"Benerci Kendini Niçin Öldürdü"** oyunuyla açılır.

Toplumun Yüz Akı Tiyatro Festivali

2003 yılında ülke ve toplum kritik bir dönemden geçmektedir… Bu dönemde toplum bir yandan ekonomik iflasları yaşarken diğer yandan da Kıbrıs sorununa çözüm bulunması amacıyla BM tarafından sunulan "Annan Planı"nı tartışmaktadır. Bu tartışma toplumu "EVET"ciler ve "HAYIR"cılar diye ikiye böler.

İşte böyle bir ortamda; "olmaz"ı, "olanaksızı", "olur"a dönüştürenlerin inancı, azmi, emeği ve güçbirliği ile Kıbrıs Tiyatro Festivali gerçekleşir.

Festivali tanıtmak ve kamuoyuna duyurmak için 7 Mayıs 2003'de Saray Otel'de bir basın toplantısı düzenlenir. Basın toplantısında Festival Komitesi Koordinatörü Yaşar Ersoy, Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk, Gazimağusa Belediye Başkanı Oktay Kayalp, Girne Belediye Başkanı Sümer Aygın birer konuşma yaparlar.

Büyük bir katılımla gerçekleşen basın toplantısı 8 Mayıs 2003 tarihli Kıbrıs, Yenidüzen, Halkınsesi, Ortam, Kıbrıslı gazetelerinde geniş bir şekilde yer alır. Basın toplantısında Festival Komitesi Koordinatörü Yaşar Ersoy, Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi adına bir düşü daha gerçekleştirmekten duydukları bahtiyarlığı dile getirerek, aydınlığa açılan bir pencere, barışı kutsayan ve toplumun yüz akı olacak gerçek bir tiyatro festivali amaçladıklarını belirtir. Dünya ve Türk Tiyatrosu'nun en güzel örneklerinin festivalde yer alacağını kaydeden Yaşar Ersoy, İspanya'dan önemli bir kukla tiyatrosunun, Venedik Belediyesi işbirliğiyle Venedik Questa Nave Tiyatrosu'nun, Güney Kıbrıs'tan Satirigo Tiyatrosu'nun, Ankara Devlet Tiyatrosu'nun, İstanbul Devlet Tiyatrosu'nun, Dostlar Tiyatrosu'nun, Ankara Sanat Tiyatrosu'nun, Oyun Atölyesi'nin ve LBT'nin festival boyunca tiyatroseverlerle buluşacağını anlatır.

Yaşar Ersoy konuşmasını şöyle sürdürür:

"Bilinçle seçilmiş, bilinçle kotarılmış, doyurucu, nitelikli bir festival programı hazırlamaya çalıştık.

İstedik ki, sözü, derdi olan, bir şey söyleyen ama bunu sanatın en iyi değerleriyle ustaca yapan, sanatın gerçek işlevini yerine getiren bir festival olsun,

İstedik ki, dünyamızın, yurdumuzun, insanımızın yaşadıkları üzerine bir sorgulamanın, yanıtlamanın ve yaratmanın döl yatağını oluşturusun,

İstedik ki, aydınlığa açılan pencere olsun,

İstedik ki, festival, özgürlüklerin coştuğu, yarınından mutlu, güvenceli bir toplum yaratma adına, sanatın şaşmaz hedefi olan barışı kutsasın.

Evet festivalimiz başlıyor... Ve festival bittiği gün inanıyoruz ki yürekteki ve akıldaki ışık daha da çoğalacaktır."

Basın toplantısında konuşan Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk de, festivali önce Lefkoşa Belediyesi ile Turizm Bakanlığı'nın birlikte düzenleyeceğini Ağustos 2002'de yapılan bir protokolle kamuoyuna duyurduklarını işaret ederek, çalışmaların son aşamaya geldiği anda Bakanlığın festival organizasyonundan çekilmesiyle maddi ve manevi zorluklar yaşadıklarını anlatır. 8 Mayıs 2003 tarihli Kıbrıs, Yenidüzen gazetesi Kutlay Erk'in konuşmasının devamını şöyle verir:

"Halka söz verdikleri bir tiyatro festivalini mutlaka gerçekleştirmek için Gazimağusa ve Girne Belediyeleri'yle görüşerek işbirliğine gittiklerini kaydeden Kutlay Erk, festivale katkılarından dolayı da YDÜ'ye teşekkür etti. Bu festivali düzenlemekten onur duyduklarını belirten Kutlay Erk, çok nitelikli tiyatro toplulukları, sanatçılar ve oyunlardan oluşan bir festival hazırladıklarını belirtti."

Gazimağusa Belediye Başkanı Oktay Kayalp ise konuşmasında bir ilke imza atıldığını işaret ederek, belediyelerin, güç ve deneyimlerini birleştirdikleri taktirde neleri başarabileceklerinin örneklerini verdiklerini söyler. Kayalp, Devlet desteğinin geri çekilmesini anlayamadıklarını Gazimağusa Uluslararası Festivali'nden de Bakanlığın desteğini çektiğini açıklar.

Girne Belediye Başkanı Sümer Aygın da konuşmasında, Tiyatro Festivali organizasyonunda bir ayağı da devletin oluşturmasını arzu ettiklerini "ama başrolü" Belediyelere bıraktığı için Turizm Bakanlığı'na teşekkür borçlu olduklarını ironik bir dille anlatır.

2003 yılında başlayan Kıbrıs Tiyatro Festival'i Lefkoşa, Gazimağusa ve Girne'de seyircinin büyük ilgisini görür. Lefkoşa'da 700 kişilik YDÜ AKKM salonunda ve Büyük Han'da, Gazimağusa'da Othello Kalesi'nde ve Salamis Amfi Tiyatro'da, Girne'de de Girne Kalesi'nde sunulan oyunlar seyirciyle buluşur. Yaklaşık bir ay boyunca üç şehirde tiyatro coşkusu yaşanır. Birinci Uluslararası Kıb rıs Tiyatro Festival'inden sonra, Mağusa Kültür Sanat Festivali ile tarihlerin yakın olması nedeniyle tiyatro festivali Eylül ayına alınır. Ve Eylül Kuzey Kıbrıs'ta tiyatro festivali ayı olarak adlandırılır.

Afiş: Nilgün Güney

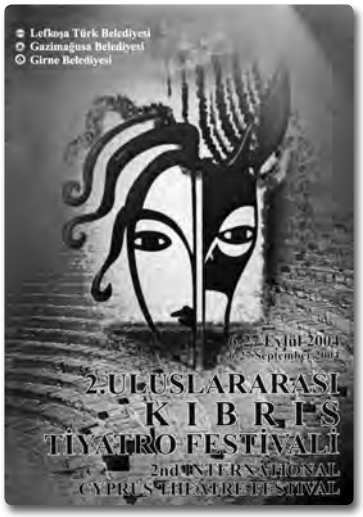

Afiş: Cumhur Delicaırmak

Afiş: Ruzen Atakan

Afiş: Hikmet Uluçam

Afiş: Cumhur Delicaırmak

Afiş: Nilgün Güney

Afiş: Özlem Yetkili

Afiş: Tijen Özerdağ

Afiş: Umut Ersoy

Her zorluğun ve engelin aşılmasıyla tiyatro festivali düşünün gerçekleşmesi ve sürekliliğinin büyük çabalar sonucu sağlanması üzerine, gazeteci-yazar Ahmet Tolgay 24 Eylül 2005 tarihli Kıbrıs gazetesinde, Kıbrıs Tiyatro Festivali'ne destek veren üç Belediye Başkanı'nı *(Kutlay Erk, Oktay Kayalp, Sümer Aygın)* kutlar ve halkın tiyatro festivaline büyük ilgisi olduğunu, salonları tıklım tıklım doldurduğunu yer bulamayanların oyunları ayakta izlediklerini belirtir.

Tiyatro festivali konusunda onlarca makale yazan Ahmet Tolgay festivalin mimarı olan ve Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ne büyük hizmetler veren Yaşar Ersoy'a da teşekkürlerini belirtir. Ahmet Tolgay yazısını şöyle tamamlar:

"Selam buradan, benliğini olduğu kadar varını yoğunu da sanata kültüre adamış değerli dostum Yaşar Ersoy'a... İdeal ve inan adamı olabilmek kolay değil. Yaşar Ersoy tiyatromuzun yıkılmak bilmeyen şövalyesi. Tiyatro adına yola çıkan niceleri rahatlığı seçip kolaya kaçarken o zorlukların ve sorunların üstüne idealist inadı ve hırsıyla yürüyor. Ve o bu şövalyeliği sergiledikçe ülkemizde sayısı gittikçe büyüyen tiyatroseverler kazançlı çıkıyor.

Eğer Yaşar Ersoy olmasaydı tiyatro hareketimiz nerelerde pineklerdi? Samimiyetle bunu düşününüz."

İstanbul Şehir Tiyatroları ile Yeniden Festival Amaçlı Protokol Yapılır

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları yönetiminin değişmesi nedeniyle yaşanan sorunlar ve iletişim kopukluğu tiyatro festivaline de yansır… Ve 1. Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali'nde İstanbul Şehir Tiyatroları yer almaz. Ancak LBT Kültür Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy ve İstanbul Şehir Tiyatroları Genel Sanat Yönetmeni olarak atanan Nurullah Tuncer'in girişimleri ile LBT ve İstanbul Şehir Tiyatroları arasında yeni bir işbirliği protokolü 9 Ocak 2004'de imzalanarak ilişkiler düzeltilir. Bu çerçevede İstanbul Şehir Tiyatroları, Kıbrıs Tiyatro Festivali'ne her yıl iki oyunla katılır ve maddi-manevi destek verir. Ayrıca bu protokol çerçevesinde LBT, İstanbul Şehir Tiyatroları'nın düzenlediği festivallere ve etkinliklere de düzenli davet edilir.

Mağusa ve Girne Belediyeleri Tiyatro Festivali'nden Çekilir…

Kuzey Kıbrıs'ta 2006'da yapılan yerel yönetim seçimlerinde CTP adayı Kutlay Erk'in Lefkoşa Belediye Başkanlığı'nı kaybedip, DP adayı Cemal Bulutoğluları'nın kazanması üzerine üç belediye arasında tiyatro festivali konusunda yapılan işbirliğinin akıbeti kamuoyu tarafından merak edilir. Çünkü festivalde işbirliği yapan üç CTP'li Belediye Başkanı yerine, seçimlerden sonra bir DP'li, iki CTP'li Başkan siyasetin üstüne çıkarak işbirliğini gerçekleştirmek durumundadır. Bu durum sanatseverler ve basında kültür sanat üzerine yazanlar tarafından merakla takibe alınır. 18 Ağustos 2006 tarihli Kıbrıs gazetesinde Ahmet Tolgay neredeyse herkesin merakını şöyle dile getirir.

"Uluslararası Tiyatro Festivali'ni nasıl bir geleceğin beklediğini bugünlerde herhalde hep birlikte öğreneceğiz. Lefkoşa Belediyesi festivale katkı biçimini değiştirir mi? Yoksa Festivali düzenleme sorumluluğu diğer iki CTP'li Belediye'ye mi kalır? En kötü olasılıkla festivale hüzünlü ve istenmeyen bir nokta mı konur? İşte tüm bu soruların da yanıtını alacağımız bir ortama girmiş bulunuyoruz. Bekleyelim ve görelim. Ama şu gerçeğin altını da önemle çizmeliyim ki, halkımızdaki tiyatro susuzluğuna cömertçe yanıt veren ve toplumun sahiplendiği festivali kurumlaştırdıktan sonra gündemden kaldırmak artık ilgililerin kolayca üstlenemeyeceği bir sorumluluk haline gelmiştir. Uyarımızı da yapmış olalım böylece."

"Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali"nin dördüncüsü tüm endişelere, sıkıntılara rağmen bir DP'li *(Cemal Bulutoğluları)* ve iki CTP'li *(Oktay Kayalp, Sümer Aygın)* Belediye Başkanı ile yapılır.

Ancak Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun festivalde ortaya koyduğu yetkinlik ve ağırlık özellikle CTP'li Belediye Başkanlarını rahatsız eder. Festival programının oluşmasında yetkinlik ve etkinlik ortaya koyan LBT'den rahatsız olan CTP'li Belediye Başkanları, festival programına ve komite çalışmalarına müdahale ederler. Bu duruma Komite Koordinatörü Yaşar Ersoy, tiyatro değerleri çerçevesinde karşı durur ve müdaheleyi kabul etmez.

Beşinci Kıbrıs Tiyatro Festivali'ne gergin bir ortamda girilir. Özellikle Gazimağusa Belediyesi Tiyatro Festivali'nden çekilmek için bahane aramayı sürdürür. Çünkü Gazimağusa Belediyesi kendi düzenlediği gayet başarılı ve ses getiren kendi "Uluslararası Mağusa Kültür Sanat Festivali"ne yoğunlaşmayı istemektedir. Beşinci Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin açılışı Güngör Dilmen'in yazdığı Ayşe Emel Mesci'nin yönettiği Ankara Devlet Tiyatrosu'nun **"Kurban"** oyunuyla Lefkoşa'da başlar. "Kurban" oyununun ikinci durağı Gazimağusa'da Othello Kalesi'dir. Yönetmen Ayşe Emel Mesci, oyunun yorumu doğrultusunda Othello Kalesi'nde Gazimağusa Belediyesi'nin kurduğu oturma düzenini değiştirerek, oyunun dekorunu kurar. Bu değişikliğe çok öfkelenen Gazimağusa Belediye Başkanı, böyle bir durumu kabul etmeyeceğini ve küfürler savurarak oyunu iptal edeceğini Festival Komitesi Koordinatörü Yaşar Ersoy'a bildirir. Bunun üzerine sabah saat 8.30'da Komite üyesi Osman Alkaş ile birlikte Yaşar Ersoy, Lefkoşa'dan Gazimağusa'ya gidip Başkan Oktay Kayalp ile görüşürler. Oyunun yorumu ve reji konsepti açısından böyle bir şey yapıldığı, bunun bir sanatsal iş ve bu işin de yönetmenin yetkisinde olduğu ve Belediye Başkanının buna müdahale edeme-

yeceği anlatılır. Gergin geçen görüşmede neredeyse ipler kopma noktasına gelir. Sonuçta beşinci festival bittikten sonra sorunları görüşmek üzere yapılan tartışma noktalanır.

Gazimağusa Belediyesi, tiyatro festivalinden çekilme sinyallerini yavaş yavaş vermektedir. Bu olumsuz işaretlere rağmen tiyatro festivalinin beşincisi de seyircinin muhteşem katılımıyla tamamlanır.

Beşinci festivalin bitiminden sonra koordinatör Yaşar Ersoy, Belediye Başkanları ile festivalin değerlendirmesini yapmak istemesine rağmen Gazimağusa Belediye Başkanı Oktay Kayalp bu isteme uzun bir süre yanıt vermez.

Yine üç belediyenin birlikte düzenlediği **"Avrupa Filmleri Festivali"**nin tanıtımı için düzenlenen basın toplantısına Lefkoşa Belediye Başkanı'nın gelmemesini ve onun yerine temsilen Yaşar Ersoy'un gelmesini, ayrıca 5. Uluslarrası Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin bazı ödemelerinin Lefkoşa Belediyesi tarafından geç ödenmesini gerekçe göstererek iki CTP'li Belediye Başkanı (Oktay Kayalp ve Sümer Aygın) Gazimağusa ve Girne Belediyeleri'nin festivalden çekildiklerini Lefkoşa Belediyesine bildirirler. Bu durum üzerine Festival Koordinatörü Yaşar Ersoy, Oktay Kayalp, Sümer Aygın ve Lefkoşa Belediyesi eski başkanı Kutlay Erk ile görüşür ama sonuç alamaz.

Sonuçsuz kalan görüşmelerden sonra Yaşar Ersoy ile Lefkoşa Belediye Başkanı Cemal Bulutoğluları yaptıkları değerlendirme ışığında Lefkoşa Belediyesi ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun festivali sürdürme kararını verirler.

Festivalden çekilen Gazimağusa ve Girne Belediyeleri bir başka CTP'li olan Gönyeli Belediye Başkanı Ahmet Benli'yi de yanlarına alarak ayrı bir tiyatro festivali organizasyonuna girişirler ama başarılı olamazlar.

Gazimağusa ve Girne Belediyeleri'nin Kıbrıs Tiyatro Festivali'nden çekilmelerine konuya duyarlı köşe yazarları tepki verirler.

Girne ve Mağusa Belediyeleri'nin Büyük Ayıbı

Hasan Kahvecioğlu

Tiyatro sanatçısı Yaşar Ersoy'u yıllardan beri tanırım. Özellikle 1980 sonrasında, iki önemli "proje"yi gerçekleştirmek için nasıl kapı kapı dolaştığını, devleti yönetenlere nasıl dil döktüğünü, nasıl çırpınıp durduğunu yakından bilirim.

Yaşar'ın büyük rüyası "Başkent Tiyatro Projesi" idi… Lefkoşa'da fuar alanında bunun için yer ayrılmış, temelleri de atılmıştı. CTP hükümete gelince projenin "adı" da, ödeneği de bütçeden silindi… Şimdi bu değerli arazi, birilerine peşkeş çekilmek üzere… Elimdeki güvenilir bilgilere göre hükümetin bazı yetkilileri "aşna fişna" oldukları bazı kişilerle görüşmeleri ilerletmiş durumda… Yaşar'ın ikinci "rüya"sı ise bir "Tiyatro Festivali" düzenlemekti. Yıllarca uğraştı, ancak iş başındaki yönetimleri bu konuda ikna edemedi. Ne zaman ki Kutlay Erk Lefkoşa'da Belediye Başkanı seçildi; projeye ilgi gösterdi ve üç büyük kentin belediyesi ortak olarak festivali düzenlemeyi kararlaştırdı.

Lefkoşa, Mağusa ve Girne belediyeleri ilk üç yıl boyunca başarılı biçimde festivali yürüttüler. Üç kentteki tiyatro severler, günümüzün çağdaş oyunlarıyla buluştular. Zaman zaman Türkiye dışından da oyunlar sergilendi.

Anımsıyorum… Bundan iki yıl önce, Cemal Bulutoğluları Lefkoşa'da seçimi kazanınca, bir "tereddüt" yaşandı. Festivalin bütün hazırlıkları yapılmıştı. Cemal Başkan iki CTP'li belediye ile "ortaklığı" reddederek onları yarı yolda bırakabilirdi. Seçimlerden sonraki ilk Belediye Meclisi toplantısında üyeler oybirliği ile "Festivale devam" kararı aldılar ve iki yıl üst üste bu üç belediye "işbirliği" yaparak, Kıbrıslı Türk sanatseverlerin özellikle Türkiye'nin önemli sanatçılarını, oyunlarını izleme fırsatı yarattılar.

Bu yıl; bir süre önce, özellikle Mağusa Belediyesi'nin festivalden çekilme kararı aldığını öğrendim. Girne Belediyesi de CTP'li Mağusa Belediyesi ile birlikte davrandı ve o da festivalden çekildi. Öyle anlaşılıyor ki; CTP'li belediyeler, Cemal Başkan'ı yalnız bırakmayı ve festivalin köküne kezzap suyu akıtmayı denediler.

Tabii bu arada CTP'li belediyeleri ikna etmek için birçok kulis çalışmaları yapıldığı ancak CTP'lilerin "Nor deyip peynir demedikleri" de öğrenildi. Meğer; festivalden cayan bu iki belediye, bazı başka CTP'li belediyeler ile birlikte Lefkoşa'yı dışlayan ayrı bir "Tiyatro Festivali" yapmak için de epeyi uğraşmışlar… Ancak başarılı olamamışlar…

Sonuçta; Lefkoşa Belediye Meclisi bir süre önce, "Tiyatro Festivali"ni tek başına yapmaya oybirliği ile karar almış… Böylece bizler de "Festival Kavgaları"nın detaylarını öğrenmiş olduk. Elbette; bu iki belediyenin "Tiyatro Festivali'ne katılmayışı, kendi kentlerindeki sanatseverleri cezalandırmak anlamına geliyor.

Oyunların tümü Lefkoşa'da sergilenecek, Mağusa ve Girne halkı da uzaktan bakacak…

Particiliğin bu kadarına da pes doğrusu… Sen, trilyonları harcayarak Girne'ye "Amfitiyatro" inşa edeceksin, ancak bir ay boyunca ayağına gelmiş tiyatro eserlerini bu mekanda kendi kent insanına sunmayı reddedeceksin…

CTP; gerçekten akıl almaz bağnazlıklar sergiliyor… DP'li Cemal Bulutoğluları ile işbirliği yapmasın diye kendi kent insanına ceza veriyor. Onları, serin bir Eylül akşamının sanatsal keyfinden mahrum bırakıyor. Tabii Cemal başkan da "inadına" projeyi sırtlayıp yoluna devam ediyor. Bu durumda kim kazandı, kim kaybetti?

Şu anda, Lefkoşa'da Belediye Sarayı'nın arka tarafında 500 koltuklu "Lefkoşa Belediye Tiyatrosu" inşaatını hızla sürdüren Cemal Bulutoğluları, haklı olarak sanatseverlerin takdirini alırken, sen "Aman Cemal Başkan prim yapmasın" diye doğulu kurnazlığı ile "çelme" takmaya çalışıyorsun…

Bize eski parti hesaplaşmalarını anımsatarak, geçmişin "daniskanı" tattırıyorsun…

Geçen gün; donanımlı sanatçı Ümit İnatçı'nın Frankfurt Kitap Fuarı'na gitmesi engellenmiş… Listeden adı çıkarılmış… Hani, böylesi politik engellemeler, adam seçmeler, böylesi diskriminasyonlar geride kalmıştı? Bir çuval inciri berbat ettiniz baylar… Ayıplar olsun…

Halkın Sesi - 19 Ağustos 2008

CTP Ayağına Kurşun Sıktı

Ahmet Tolgay

"Bu kadarına da "pes" denir artık!... Politika her şeye karıştırılabilir belki ama; kültüre, sanata ve spora da karıştırılırsa bu işin cılkı çıkar!...

Ülkemizde halktan büyük kabul görmüş, kurumsallaşmış ve gelenekselleşmiş yüz akı etkinlikler vardır… Onlardan biri de Kıbrıs Tiyatro Festivali…

Şimdi olana bakınız:

Eylül ayında 6'ncısıyla buluşturulacağımız bu festivalin organizasyonundan CTP Genel Merkezi'nde alınan fevri bir kararla Gazimağusa ve Girne Belediyeleri çekildi… Bilindiği gibi halkın olağanüstü ilgi gösterdiği Kıbrıs Tiyatro Festivali 5 yıldan bu yana Lefkoşa, Gazimağusa ve Girne Belediyeleri'nin ortak katkısıyla gerçekleşiyordu…

CTP Genel Merkezi'nde alınan ve Gazimağusa Belediye Başkanı Oktay Kayalp'la Girne Belediye Başkanı Sümer Aygın'a dayatılan anlamsız bir kararla, Lefkoşa Belediyesi Kıbrıs Tiyatro Festivali organizasyonunda tek başına bırakıldı…

"Anlamsız" ve "dayatma" sözcüklerini burada özellikle kullanıyorum… Çünkü 5 yıldan bu yana Kıbrıs Tiyatro Festivali'ni hiç kaçırmadan ve yakından izleyen bir medya mensubu olarak, gerek Oktay Kayalp'ın ve gerekse Sümer Aygın'ın bu festivali ne büyük bir içtenlik ve heyecanla benimseyip sahiplendiklerini çok iyi bilenlerdenim… İkiyüzlü olamazlar… Kayalp'ın ve Aygın'ın bu festivali yaşatma kararlılıklarına ilişkin vurgulamaları, hem kulaklarımızda çınlamakta, hem de kültür-sanat arşivimizin manşetlerinde durmakta… Şimdi sergilenen bu paradoksu, bu inanılması olanaksız 180 derecelik dönüşü eminim ki ne Kayalp ve ne de Aygın kamuoyumuza açıklayamazlar ve haklı gösteremezler…

Tanıdığım Kayalp'la Aygın'ın öyle bir çaba içine girip akıntıya kürek çekeceklerini de hiç sanmıyorum…

Çünkü gösterebilecekleri hiçbir mazeret, geçmişteki kararlılıklarıyla bağdaşamaz…

Peki bu inanılmaz karar karşısında CTP Genel Merkezi'nden nasıl bir açıklama yapılacak?.. Asıl merak ettiğim bu!..

Lefkoşa Türk Belediye Başkanı Cemal Bulutoğluları durmadan halk önünde yakınmaktadır "CTP iktidarı bana posta koydu" diye… CTP'li Gazimağusa ve Girne Belediyeleri'ne merkezden dayatılan Kıbrıs Tiyatro Festivali'ni boykot kararı, şimdi Bulutoğluları'nın bu kronikleşen söylemini doğrulamıyor mu?... Bal gibi de doğruluyor… Hem de kültür ve sanat gibi çok duyarlı bir konuda… Bulutoğluları şimdi halk önünde haklı çıkar ve Kıbrıs Tiyatro Festivali gibi önemli bir etkinliğin onurunu tek başına yaşarken, CTP yöneticileri de haksız ve anlamsız icraatlarıyla puan kaybetmiş oluyorlar…

Bu karar aynı zamanda Gazimağusa ve Girne halkını her yıl yaşanan o olağanüstü tiyatro coşkusundan yoksun bırakma anlamı da taşımakta… Kıbrıs Tiyatro Festivali'ni izleme şansı sadece Lefkoşalılara bırakılıyor… Halka ve ülkeye hizmet aracı olan politika, kentlerimizde kurumsallaşmış bu tür bir coşkuyu yok etme hakkını hangi feodal saplantılardan alıyor?...

Şark usulü partizanlıktan ve bağnazlıktan mı?..."İlerici CTP"ye hiç de yakışmaz!...

Yakın geçmişte Girne'deki o muhteşem amfiteatr'ı kentine kazandırmanın gurur ve onurunu yaşamış Sümer Aygın… Ve şimdi, o tesisin mutlaka kucak açması gereken bir kültür ve sanat etkinliğini halkından uzak tutmak durumunda bırakılıyor… Oysa Sümer Aygın, geçen yılki coşkulu söylemlerinde yapımı bitmek üzere olan amfiteatr'ın Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin 6'cısını kucaklayacağını müjdelemişti… Bir yıl sonra olanlara bakınız!..

Ama her şeye karşın Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin 6'ncısı 2-26 Eylül tarihleri arasında, sanırım her zamankinden daha görkemli gerçekleştirilecek…

Kazanan; sanat, kültür ve sanatsever halkımız olacak…

Peki kaybedecekler kimler olacak?.."

Kıbrıs - 19 Ağustos 2008

Gazimağusa ve Girne Belediye Başkanları'nın Ortak Açıklaması

Gazimağusa ve Girne Belediyeleri'nin fiyatro festivalinden çekilmelerine kamuoyundan gelen tepki üzerine Gazimağusa Belediye Başkanı Oktay Kayalp ve Girne Belediye Başkanı Sümer Aygın ortak bir açıklama yaparlar. Bu ortak açıklama 20 Ağustos 2008'de Yenidüzen ve Kıbrıslı gazetelerinde yer alır. Açıklamanın tam metni şöyle:

Kayalp ve Aygın'dan Ortak Açıklama

"Bugün (19 Ağustos 2008) bazı basın yayın organlarında yer alan Gazimağusa ve Girne Belediyeleri'nin Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin ortaklığından çekilmesine ilişkin görüş ve yazılar nedeniyle kamuoyumuzun doğru biçimde bilgilendirilmesi amacıyla aşağıdaki ortak açıklamanın yapılmasına gereksinim duyulmuştur.

Öncelikle belirtilmelidir ki, Gazimağusa ve Girne Belediyeleri, demokratik, şeffaf ve eşitlikçi bir yönetim anlayışıyla hizmet vermektedir. Ne siyasi görüşler, ne köken, ne de bölgesel farklılıklar bizim hizmet arzımızı belirleyecek nitelik taşır. Bizler, Gazimağusa ve Girne'de yaşayanların ya da bulunanların, her yeni güne daha mutlu uyanabilmesi için 365 gün boyunca 24 saat aralıksız hizmet üretmekteyiz. Bu nedenle, Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin ortaklığından çekilme kararımızın CTP Merkez Yönetim Kurulu'nun bir dayatması olduğunun iddia edilmesini üzüntüyle karşılamakta ve en baştan reddetmekteyiz.

Kayalp ve Aygın'dan ortak açıklama

Kültür sanat çalışmalarını, temel görev ve sorumluluklarımız arasında gördüğümüz, bugün için ülkemiz kamuoyunun çok iyi bildiği bir gerçekliktir. Ülkemizde kültür sanat etkinliklerinin gelişmesinde, yaygınlaşmasında ve üst düzey nitelik kazanmasında Gazimağusa ve Girne Belediyeleri'nin yeni bir anlayışa öncülük ettiği kanısındayız.

Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali, bizim Lefkoşa Belediyesi ile ortaklaşa gerçekleştirdiğimiz iki organizasyonun biridir. Diğeri ise, sonuncusunu içinde bulunduğumuz yılın Mart ayında gerçekleştirdiğimiz Kıbrıs Avrupa Filmleri Festivali'dir. Dikkatinizi çekmiştir, Kıbrıs Avrupa Filmleri Festivali'nin sonuncusu bu yıl gerçekleşti. 2006 yılında gerçekleşen yerel seçimlerin ardından yönetim değişimi yaşayan Lefkoşa Türk Belediyesi ile iki kez Uluslararası Kıbrıs Avrupa Filmleri Festivali düzenledik. Dolayısıyla kararımızı siyasi bir karar olarak nitelemek için yeterli veri bulunmadığı kanısındayız.

Ancak bugüne dek kamuoyumuza yansıtmadığımız bazı bilgileri bu vesile ile aktarmak isteriz:

1- Sondan başlayacak olursak, Kıbrıs Avrupa Filmleri Festivali bizim açımızdan bardağı taşıran damla niteliğindedir. Festivalin açılışı anlamına gelen 10 Mart 2008 Pazartesi tarihindeki basın toplantımız 45 dakikalık bir gecikme ile başladı. Bu gecikmeye neden olan gerekçeyi bizler de bugüne dek öğrenemedik, ancak Lefkoşa Türk Belediyesi'nin Sayın Başkanı, toplantı saati geçtikten dakikalar sonra dahi, toplantıya katılmayacağını bize ve bizi bekleyen basın mensuplarına bildirme nezaketini göstermemiştir. Basın toplantısı bizler ve LTB'yi temsilen de, sırf orada bulunduğu için, Yaşar Ersoy tarafından gerçekleştirildi. Festivalin genel organizasyonundan LTB'nin sorumlu olması önceden kararlaştırılmıştı.

Kıbrıs Avrupa Filmleri Festivali'nin Girne gösterimleri bu yıl ilan edildiği halde gerçekleşemedi. Bunun nedeni Girne'deki festival mekanı olan sinema salonunun tadilat nedeniyle kapalı olmasıydı.!

2- Bir basın yayın organında yer aldığı halde, biz etik kaygılarla bunu perdelemeye çalıştık, üzerinde çok fazla durmamaya özen gösterdik. Ancak şimdi saklayamayacağımız bir diğer konu da Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin yükümlülükleri konusudur. Aramızdaki anlaşma gereği, bizler payımıza düşen parasal yükümlülüğü LTB'ye ödüyoruz. LTB de piyasaya ödemeleri gerçekleştiriyordu. Ancak 5. Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin borçlarının çok yakın zamana dek ödenmemiş olduğu, bazı muhataplarımızla da LTB'nin Sayın Başkanı'nın özel bazı hesapları bulunduğunu bize gelen başvurulardan öğrenmiş bulunuyoruz. Bugün, Gazimağusa ve Girne Belediyeleri'nin hiçbir bankaya, özel finans kurumuna ve vadeli piyasaya borçları dışında özel kişi ya da kuruluşlara vereceği tek bir kuruş dahi borcu yoktur. Dolayısıyla ortağı olduğumuz ve tüm mali yükümlülüklerimizi aylar önce yerine getirdiğimiz bir organizasyondan ötürü "borcunu ödemeyen belediye" durumuna düşmeyi, en azından sarf ettiğimiz emeğe bir saygısızlık olarak değerlendirmekteyiz.

3- Son olarak belirtmek gereken bir konu daha vardır. Bizler kültür sanat çalışmalarını olabildiğince katılımcı ve demokratik bir anlayışla organize etmekte ve düzenlemekteyiz. Ancak ne yazık ki, düzenlendiği ilk günden beridir, Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin mutfağında eşit biçimde yer alma şansı bulamadık. Kültür sanat organizasyonu gerçekleştirme deneyimimiz ortadayken, Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin ancak ve ancak teknik destekçisi ve finansörü olmanın ötesine geçmeyi başaramadık. Üstelik süreç içinde pek çok dayatmaya ve fantastik bazı kararların yarattığı ek yüke de görüşümüz ve onayımız olmadığı halde katlanmak durumunda olduk.

İşte iddia edilenin, bizim Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin ortaklığından çekilme kararımız esas itibariyle ilkesel ayrılıklar ve kendi prestijimizi koruma kaygımız nedeniyle alınmış bir karardır. Bunun altında çapan oğlu aramak, bize, demokrasi anlayışımıza ve şeffaflıktan ödün vermeyen yönetim anlayışımıza saygı göstermemek olur.

Bizler sadece Gazimağusa ve Girneliler için değil, Kıbrıs'ın bütünü için ve hatta Ortadoğu ve Doğu Akdeniz için, kaliteli, evrensel değerlere uygun ve şeffaf kültür sanat hizmeti üretmeye bundan böyle de devam edeceğiz. Bu üretimimiz sırasında tek kaygımız, Gazimağusa ve Girne Belediyeleri ve Gazimağusa ile Girneliler'in itibarını korumak ve daha da yüceltmek olacaktır."

Mağusa ve Girne Belediye Başkanlarının Ortak Açıklaması Tatmin Edici Bulunmaz

Mağusa ve Girne Belediye Başkanlarının yaptıkları ortak açıklama kamuoyu tarafından doyurucu ve tatmin edici bulunmaz. Bu konuda Ahmet Tolgay 22 Ağustos 2008 tarihli Kıbrıs gazetesinde şu görüşlere yer verir:

"Gazimağusa Belediye Başkanı Oktay Kayalp ile Girne Belediye Başkanı Sümer Aygın'ın Kıbrıs Tiyatro Festivali organizasyonundan niye ayrıldıklarına dair ortak basın açıklaması, geçen günkü gazetelerdeydi… Bu konuda polemik başlatma niyetim yok… Ama kurumsallaşıp gelenekselleşen ve halk tarafından olağanüstü kabul gören bir kültür sanat etkinliğinin ortaklığından ayrılmak ciddi olaydır…

Ciddi olaylarla ilgili açıklamaların zamanlaması da önemlidir. Halka duyulan saygı böylesi bir şeffaflığı gerektirir… Bizim medya olarak olayı saptayıp kamuoyuna duyurmamızdan sonra yapılan bir açıklama, artık durumu kurtarma çabasından başka nedir ki?...

Kaldı ki, ayrılma nedeni olarak gösterdikleri gerekçeler de, doyurucu değil… Bulutoğluları'nın Sinema Festivali basın toplantısına geç gelmesi ya da ödemeleri gecikmeli yapması gibi nedenler, böylesi bir organizasyondan çekilmeye gerekçe oluşturabilir mi? Randevularında dakik olan kaç politikacı var?... Gazimağusa ve Girne Belediyelerinin ödemelerinde gecikme olmuyor mu?... Dileğimiz, belediyelerimizin hiç değilse kültür sanat organizasyonlarında her türlü siyasi çekişmeden arınabilmeleri… Ve halkımıza birlik ve dayanışma içinde görkemli etkinlikler sunabilmeleri…"

Hüseyin Köroğlu da 14 Şubat 2009 tarihli Havadis gazetesinde Gazimağusa ve Girne Belediyelerinin Festivalden çekilmesini şöyle sorgular:

"(…) Son siyasi çekişmelerle aralarındaki dayanışmayı tartışmalı bir şekilde bitiren Girne, Gazimağusa ve Lefkoşa belediyelerinin değerli ustam Yaşar Ersoy öncülüğünde hayata geçirdikleri Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali yapılamayacak. Farkında mısınız? Yine Lefkoşa Belediyesi elini taşın altına koydu ve yıllardır üç büyük şehirde, büyük emek harcanarak yapılan festival, YDÜ'nin Atatürk Kültür ve Kongre Merkezi'nde gerçekleştirildi. Neden dostlar? Sanatı siyasete neden alet ediyoruz? Girne'de yaşayan, Gazimağusa'da yaşayan vatandaşların ne suçu var? Ya da şöyle sorsam 2008 yılında altıncısı yapılan Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali Girne ve Gazimağusa'da perde açmadı… Kaç vatandaş bunun nedenini sorguladı?"

24 Ağustos 2008 tarihli Afrika gazetesinde Yalçın Okut ise Gazimağusa ve Girne Belediyeleri'nin tiyatro fesitvalinden çekilmelerini ***"hanelerine yazılan eksi puan olarak"*** nitelendirir ve gerekçelerini de ciddi bulmadığını şöyle yazar:

"Bu yılki Kıbrıs Tiyatro Festivali kavgayla başlıyor…

Başlıyor değil, kavga başladı bile… Girne ve Mağusa belediyeleri Tiyatro Festivali'nden çekilme kararı aldılar. İyi olmadı; doğru bir karar almadılar. Girne ve Mağusa'da oturan vatandaşları birbirinden ilginç oyunlardan mahrum bıraktıkları gibi, adlarını da böyle bir kültür organizasyonundan çektiler. Bu adımlarının-gerekçeleri ne olursa olsun- hanelerine eksi puan olarak yazıldığı kesin.

Yenidüzen'de yayımlanan basın bildirilerinde sıraladıkları gerekçeleri alt alta koyup toplayınca bu organizasyondan çekilecek kadar ciddi nedenler görmedim.

(…) "Siyasi Değil İlkesel" başlıklı basın bildirisinde belirttikleri parasal sorunlar çözümlenemeyecek sorunlar değildi. Lefkoşa Belediye Başkanı'nın basın toplantısına geç gelmesi ya da hiç gelmemesi

de kanımca bu denli büyütülecek ve ipleri koparacak bir neden olamazdı, olmamalıydı. Yaşar Ersoy ilgili komitenin sorumlusu olarak orada bulunuyordu, bulunmak durumundaydı. Bu iki neden üç büyük belediyenin yıllardır birlikte kotardıkları bu kültürel etkinliği yine birlikte sürdürmemeleri için yeterli nedenler değildir.

Festival'de bu yıl izleyeceğimiz oyunlara baktım da Girne ve Mağusa'daki olanakları kısıtlı yurttaşların neler yitireceklerini görünce üzüldüm… Bu festivalden Girne ve Mağusa'daki tiyatro tutkunlarının çoğu mahrum kalacak. Yazık…"

Neriman Cahit de Girne ve Mağusa belediyelerinin "Tiyatro Festivali"nden çekilmeleri üzerine endişeye kapıldığını ve üzüldüğünü ancak sonuçta başarılı bir festival gerçekleştiğini 27 Eylül 2008 tarihli Yenidüzen gazetesinde yazar:

"Alıştığımız ve sevdiğimiz üzere, üç belediyenin işbirliğiyle gerçekleştirilmesi suya düşünce çok heyecanlanmış, üzülmüş ve "inşallahlı" bir sürü olasılık arasında bocalamış… Ne ki, Lefkoşa Belediyesi'nin (6.)sını kendi olanaklarıyla gerçekleştireceğini öğrenince de derin bir soluk alarak soluk soluğa ve büyük bir heyecanla beklemeye başlamıştım açılışını…

(…) Kıbrıs Tiyatro Festivali sürecek… Emeği geçenlere teşekkürler, saygılar…"

5 Eylül 2008 tarihli Halkın Sesi gazetesinde Hasan Kahvecioğlu Mağusa ve Girne belediyelerinin ayrılmasının yarattığı olumsuz koşullara rağmen festivalin muhteşem başladığını vurgular:

"Gerçekten; Lefkoşa Belediyesi harika bir iş başardı… CTP'li iki belediyenin (Mağusa ve Girne) desteğini çekmesine karşın, Tiyatro Festivali müthiş bir gala ile Rembetiko oyunuyla başladı… YDÜ salonu dopdoluydu… İnsanlar basamaklarda yere oturmuşlardı…"

Hakan Çakmak da Yenidüzen gazetesinin 30 Ağustos 2008 tarihli baskısında "Kıbrıs Tiyatro Festivali"nin haberini şöyle verir:

"Kıbrıs Tiyatro Festivali 6. Yılında, Lefkoşa dışındaki diğer iki ev sahibi kentin yer alamaycağı buruk bir başlangıç yapıyor. İster haklı, ister haksız gerekçeleri ne olursa olsun Mağusalı ve Girneli tiyatroseverlerin olanakları dahilinde izleme şansı bulabileceği ya da uzaktan bakacağı dokuz oyuna ev sahipliği yapacak bu yılki festival. Üstelik Girne kentinin uzun yıllardır beklenen amfitiyatrosuna kavuştuğu tam da bugünlerde başlıyor bu festival, ama o amfitiyatro da hayatın sesini dillendiren oyuncuların seslerine kapalı olacak."

Yapılan bütün uyarılara, görüşmelere ve eleştirilere rağmen Gazimağusa ve Girne Belediyeleri tiyatro festivalinden çekilirler. Oysa 6. Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin açılışı Girne Amfitiyatro'nun tamamlanması nedeniyle Ankara Devlet Tiyatrosu'nun sunacağı "Rembetiko" oyunuyla Girne'de yapılması planlanmıştı. Bu nedenle Girne Belediye Başkanı Sümer Aygın duruma çok üzülür. Hatta organizasyondan çekilmesine rağmen 6. Kıbrıs Tiyatro Festival programında yer alan bazı oyunların Girne Amfitiyatro'da sunulmasını Festival Komitesi Başkanı Yaşar Ersoy'dan rica eder. Yaşar Ersoy'la görüşen Sümer Aygın, kendisinin festivalden çekilmek istemediğini, bu konuda çaba harcadığını ama başarılı olamadığını hatta yapılan ortak açıklamayı basından okuduğunu söyler.

Ancak artık ortada bir gerçek vardır; o da Mağusa ve Girne Belediyeleri'nin, halkın, salonları tıklım tıklım doldurduğu, oyunları ve sanatçıları coşkuyla ayakta alkışladığı ve sahiplendiği Kıbrıs Tiyatro Fesitvali'nden çekilmeleridir… Tarihe bu olay böyle kaydedilir…

Tiyatro Festivali Hakkında

Ne Dediler?

Kıbrıs Tiyatro Festivali her türlü zorlugu, politik engelleri aşarak, mucizevi bir şekilde coşkulu yürüyüşünü sürdürür... Zaman zaman ekonomik sıkıntılar, ucuz politik bencil hesaplar, bürokratik hantallıklar ve popülist yaklaşımlar festivalin önüne engel olarak çıkar. Ancak LBT'nin kararlı, inançlı ve özverili tutumu ve çalışmaları ile tüm bu engeller aşılır... Kıbrıs Tiyatro Festivali gelişerek her yıl artan sayıda seyirciyle buluşmayı başarır. Bu konuda tarihe not düşmek istegiyle çeşitli köşe yazarlarından kısa alıntılar şöyledir:

Neriman Cahit

Yenidüzen - 5 Eylül 2008

"Bu Tiyatro Festivali, "mutlaka ve kesintisiz" sürdürülmelidir... diye içimizin titremesi boşuna değildir, çünkü ülkemizde yapılmakta olan ve "festival" demekle "festival" olunamayan ... panayırımsı etkinliklere karşın daha da ötesi yüreğimizi ağartan ve sayıları çok çok azalan etkinliklerden biridir bu etkinlik, festival anlamında... Baştan sona, kapsamlı, mükemmel ve özenli bir festival sunuyor yine bize LBT. Her zamanki gibi düzeyli..."

Ahmet Tolgay

Kıbrıs – 12 Eylül 2010

"Ülkemizde böylesi bir toplumsal coşkuyu şimdiye dek hiçbir kültür-sanat etkinliği yaratamadı... Dün akşam tiyatroseverleri üçüncü oyunuyla buluşturan 8. Kıbrıs Tiyatro Festivali'ne halkın gittikçe artan coşkulu izdihamı eşlik ediyor... Tiyatronun muhteşem Eylül'ü ile bizi bir kez daha buluşturanları; başta kendini tiyatroya adayan Yaşar Ersoy usta olmak üzere, şükran ve takdir duygularımla selamlarım..."

Levent Özadam

Kıbrıslı – 15 Eylül 2007

"Tiyatro Festivali daha ortalarında olmamıza rağmen bir kez daha göstermiştir ki, Kıbrıs Türkü tiyatroya aç ve susamış bir toplumdur... 3 ilçedeki salonların hınca hınç dolması, içerdeki insanlar kadar dışarda insan kalması bunun en bariz göstergesidir. Bu festival göstermiştir ki, sadece diğer konularda değil tiyatroda da kalite hep ön plandadır ve halkımız bunun farkındadır."

Tufan Erhürman

Yenidüzen Sanat - 19 Eylül 2009

"Yedinci Kıbrıs Tiyatro Festivali, dolu dolu bir programla, bu yıl bir kez daha tiyatroya doyurdu sanatseverleri. Emeği geçen herkese çok teşekkürler"

Üstün Akmen

Evrensel – 12 Eylül 2008

"6. Kıbrıs Tiyatro Festivali doludizgin sürmekte... Oyunların sahnelendiği Yakın Doğu Üniversitesi'nin 700 kişilik AKKM salonu tıklım tıklım doluyor. Kıbrıslıların tiyatroya gösterdikleri yoğun ilgi, adı Kıbrıs'ta tiyatronun misyonerlerinin başında anılan, festivalin mimarı Yaşar Ersoy'un da ağzını doğal olarak kulaklarına vardırıyor."

Mehmet Levent

Afrika – 11 Eylül 2010

" Arif Hoca ne demişti? 'Çirkef tarlasında gülistanlık olmaz.' Çok yerinde ve son derece gerçekçi bir söz olduğunu her zaman teslim ettim bu sözün. Yeri geldikçe de hatırladım ve hatırlattım. Ama halen sürmekte olan Kıbrıs Tiyatro Festivali işte bu görüşümde bir istisna yarattı. Çirkef tarlasında gülistanlık olmayacağını, ancak zaman zaman da olsa müstesna bir gül açabileceğini düşünüyorum şimdi. 8. Kıbrıs Tiyatro Festivali, işte bu çirkef tarlasında açan müstesna bir güldür... Yalnız kokusunu değil, tiyatronun ışığını da saçan müstesna bir gül."

Hasan Hastürer

Havadis – 26 Ağustos 2009

"Yaşadığımız çalkantılı, çelişkili ve belirsiz ama bir o kadar da kavurucu Ağustos günlerinde kulağımızdan geçip yüreğimizi ferahlatan, beynimizi parlatan güzel, güzel olduğu kadar çoskunluk veren bir haber; Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin yedincisi 1-26 Eylül tarihlerinde yapılıyor... Başta Yaşar Ersoy ve ekibi Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yıllardır özverili ve mucizevi çalışmalarını her zaman ayakta alkışladım... Büyük emeklerle gerçekleştirdikleri Kıbrıs Tiyatro Festivali'ne destek veren Başkan Cemal Bulutoğluları'nı ve Belediye Meclisi'ni de kutlarım... Tam bir tiyatro şöleni yaşamamıza olanak yaratacak olan festival komitesi başkanı sevgili Yaşar Ersoy'a tiyatroyu ve festivali sordum o 'inadına tiyatro, inadına tiyatro festivali...' diye yanıtladı."

Filiz Besim

Yenidüzen – 15 Eylül 2009

"Kıbrıs Tiyatro Festivali, yine muhteşem oyunlar ve performanslarla sürüyor. Ben öncelikle Yaşar Ersoy'u ve ekibini kutluyorum ve teşekkür ediyorum. Bunca güzel oyunla buluşturdukları ve gerçek bir festivale imza attıkları için..."

Zerrin Akdenizli

Defne - Eylül/Ekim 2007

"Lefkoşa, Girne ve Mağusa bölgelerinde seyirciyle buluşan oyunlar 25 günlük festival boyunca özlenilen bir coşku yarattı. Yeterli ve ilgili bir seyirci kitlesinin salonları ve açık mekanları doldurduğunu hatta oyunların büyük bir beğeniyle karşılandığını söyleyebiliriz. Kuşkusuz bu ilginin süreğen bir tiyatro alışkanlığına dönüşmesi en büyük arzumuz."

Osman Güvenir

Vatan – 5 Eylül 2010

"(...) Dolu dolu tiyatro günleri yaşıyoruz. Her yıl Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun düzenlediği Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin sekizincisi 2-28 Eylül 2010 tarihleri arasında gerçekleşmeye başladı... Çok büyük bir olay gerçekleşiyor bana göre... Bu bir organize işidir. Hem de başarı ile sağlanan bir organize. Geçmiş Kıbrıs Tiyatro Festivali'nde ne kadar ünlü oyuncuları ve oyunlar izleme fırsatımız olmuştu. İnsan bu festivallerde tiyatro açlığını gideriyor... Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu bu başarısından ötürü kutlamak isterim."

Mustafa Özsoy

Havadis – 5 Eylül 2009

"Ve beklediğimiz oldu. Lefkoşa başkentliğine layık yerini buldu. Lefkoşa Belediyesi, başlattığı tiyatro festivali ile bu liyakatı gösterdi ve göstermeye devam ediyor. Özellikle tiyatro alanında gözlemlediğimiz atılım herşeyin üstünde. Organizasyonu değerli tiyatro adamımız Yaşar Ersoy'un koordinatörlüğünde yapılan tiyatro festivali gerçekten alkışlara layıktı."

Hasan Kahvecioğlu

Ortam – 24 Haziran 2003

"Kıbrıs Tiyatro Festivali'nde Türkiye'den, Güneyden ve Kuzey Kıbrıs'tan, İtalya ve İspanya'dan gelen tiyatrocular; Lefkoşa'da, Mağusa'da, Girne'de 20 ayrı gösteride; insanlığın tüm değerlerini önümüze serdiler. Beynimize kurşun sıktılar, aklımızı zorladılar, yüreğimize sevgiyi, barışı doldurdular, güldürdüler, ağlattılar ve sarstılar... Birinci Tiyatro Festivali'nin hem ortak teması, hem de zamanlaması harikaydı... Herşey; bize uygun, bize göre, bizim için yazılmış ve sahnelenmişti sanki...

Organizasyon mükemmeldi... Bu festivalin mimarı kuşkusuz ki Yaşar Ersoy'dur... Ersoy'u yakından tanıyanlar; O'nun bir 'proje adamı' olduğunu, hep kendini aşmak çabası içinde dövündüğünü ve hep 'rüya' lar üretip onları gerçeğe dönüştürmenin peşinde koştuğunu bilirler. Böyle bir "festival" de; Yaşar'ın yıllardır düşünü kurduğu bir etkinlikti. Yaşar sanat yaşamı boyunca yalnızca 'sahne' ile yetinmedi. Kendisine çok daha geniş perspektifler çizdi.

Lefkoşa'ya bir kapalı ve açık tiyatro binası kazandırmak için canla başla çalıştı. Fuar alanında temeli atılan dev eserin yarım kalması O'nun en büyük üzüntüsü oldu. Yaşar'ın bir de 'Özerk Tiyatro Kurumu" projesi vardı. UBP-TKP koalisyon döneminde bu konuda ciddi adımlar atılmıştı.

Ancak; özellikle Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'ın olumsuz tutumu ve başka bazı politikacıların engellemeleri yüzünden yasa geçemedi ve Kıbrıs Türk Tiyatrosu "Özerk" bir kurumsallaşmaya sahip olamadı.

Yaşar Ersoy'un düşlerinden biri olan "Tiyatro Festivali" ni ise ancak Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Sanat Yönetmenliği'nden ayrılmasından kısa bir süre sonra gerçekleştirebildi.

Yaşar'ın ve ekibinin çok başarılı ve verimli bir ekip ruhu içinde gerçekleştirdikleri bu festivalin, gelecek yıllarda tam bir "Uluslararası kimliğe" sahip olarak, kalıcılaşmasını diliyorum"

Festivale Katılan

Sanatçılar Ne Dedi?

Kıbrıs Tiyatro Festivali, gerçekten toplumda büyük bir heyecan yaratır. Atılan maya tutar ve her yıl dolu dolu geçen, coşkulu bir festival hem izleyicilerden hem de katılımcılardan alkış toplar. Festivale katılan tiyatro grupları Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin organizasyonunu, izleyicinin katılımını ve niteliğini çok beğenirler. Tarihe bir kayıt bırakmak amacıyla; Kıbrıs Tiyatro Festivali'ne katılan konukların görüşleri şöyledir:

Yıldız Kenter

Kenter Tiyatrosu
Sanat Yönetmeni

"Birçok festivallerde bulundum. Şunu rahatlıkla söyleyebilirim:Çok iyi bir organizasyon... Herşey çok güzel... Seyirci mükemmel. Kıbrıs'a her geldiğimde daha coşkulu bir tiyatro seyircisi oluştuğunu buluyorum. Bu beni gerçekten çok mutlu ediyor. Yaşar Ersoy'un burada ne kadar büyük bir çabası ve sizin (seyircinin) desteğiniz olduğunu görüyorum. Ve tiyatronun insanlar üzerinde ne kadar pozitif bir etkisi olduğunu Kıbrıs'a her geldiğimde daha fazla anlıyorum... Teşekkür ediyorum. Tiyatroya gönlünü, kafasını ve yaşamını veren Yaşar Ersoy gibi bir hocaya çok teşekkür ediyorum. Ondan destek ve yardımların esirgenmemesini, artarak devam etmesini diliyorum, hepinizi saygıyla kucaklıyorum ve Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin nice yıllara ulaşmasını diliyorum"

Rutkay Aziz

Ankara Sanat Tiyatosu
Sanat Yönetmeni

"Ankara Sanat Tiyatrosu olarak festival süresince yaşattığınız dostluk ve konukseverliğe teşekkür ediyorum. Festivalin yaşama geçmesindeki emeğinizi kutluyor, tiyatro çalışmalarınızda sahnenize sonsuz ışık, aydınlık günler dileyerek, tüm arkadaşları sevgi ve saygıyla kucaklarım"

Tamer Levent

Yönetmen
TOBAV Genel Başkanı

"Festival sırasında sergilediğimiz oyunlara gösterilen bu ilgi festivalin her yıl yeni ivmeler kazanarak geliştiğinin bir göstergesidir. Açılış gecesi oyunumuzu oynamadan önce Lefkoşa'da söylediğim gibi hayallerimin gerçek olacağını umut ediyorum. Bu festivalin 5 yaşına, 10 yaşına, 20 yaşına geldiğini düşünüyor ve o zaman göstereceği gelişmenin bugünden işaretlerini alıyorum. Bu da hayallerimizin gerçekleşeceğinin sevinç duygusunu yaratıyor."

Genco Erkal

Dostlar Tiyatrosu
Sanat Yönetmeni

"Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festvali'ne katılmaktan onur duyduk. Bu görkemli kültür girişimine katkıda bulunan herkesi yürekten kutlarım. Festival programının oluşmasından başlayarak, her konuda gösterilen titizlik ve duyarlılık sonucunda kanımca benzersiz bir başarıya ulaşılmıştır. Sadece tiyatromuzun sanatçıları değil, bütün diğer tiyatrolardaki arkadaşlarımız Kıbrıs seyircisinin olgunluğunu, algılama gücünü, duyarlılığını, coşkusunu hayranlıkla izlemiş, bu denli nitelikli bir kitleye oyun sergilemek hepimiz için mutluluk kaynağı olmuştur. Bu seyircinin oluşumunda yıllardır yoğun bir sanatsal etkinlik sürdüren Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun emeklerini gözardı edemeyiz. Sonuç her bakımdan gurur vericidir. Dileğimiz bu festivalin önümüzdeki yıllarda da gelişerek sürmesi, adadaki halklar arasında bir barış köprüsü görevini üstlenmesidir"

Yücel Erten

T.C. Devlet Tiyatroları
Yönetmeni

"Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali'ne katılmaktan çok mutlu oldum. Eski öğrencilerim, şimdi yetişkin meslektaşlarım ve dostlarımla, yaklaşık 18-20 yıl önce kurduğumuz bir hayalin nihayet gerçekleşmiş olması, beni son derece mutlu etmiştir. Şimdi 60'ına merdiven dayamış bir tiyatro neferiyim. Türkiye tiyatrolarının başkomutanlığını üstlendiğim olmuştur. Ama yine de ben nefer durumunu severim ve işte o neferin 40 larındayken Kıbrıs için başka nedenlerle (Yaşar,Osman,Erol) birlikte özlediği, düşlediği, tasarladığı bir festival gerçekleşti ve ilerliyor. Festival boyunca karşılaştığımız özveri, incelik, duyarlılık ve konukseverlik karşısında teşekkürlerimizi dile getirmek benim için kaçınılmaz bir görevdir. Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali'ne uzun bir ömür diliyorum"

Prof. Dr. Özdemir Nutku

"9 yıldır düzenlenen festivale ilk kez bu yıl katıldık. Bu güzel organizasyondan dolayı Komite Başkanı Yaşar Ersoy'u kutluyorum. Festival dışarıdan gelen gruplarla ilişkiyi sağlarken; ülkedeki tiyatrocuların canlanmasına da sebep oluyor. Ayrıca festival Kıbrıs halkı için büyük bir zenginlik. Umarım bu festival büyüyerek devam eder. Çünkü gerçekten başarılı. Ben gerek Türkiye, gerekse uluslararası bir çok festivalde bulundum. Ancak buradaki samimiyeti, isteği ve şevki çok az festivalde gördüm. Halkın da çok büyük ilgisini görüyoruz. Biletler önceden tükenmiş... Bu da Kıbrıs halkının böyle birşeye ilgisini ve düzenleyenlerin ne kadar iş yapmış olduklarını göstermektedir."

Toni Rumbau

Tiyatro Malic
Sanat Yönetmeni
(İspanya)

"Bizlere gösterdiğiniz ilgi ve sevgiye teşekkür ederim. Festival süresinde ülkenizi tanıma olanağı bulduk. Sizleri ve ülkenizi çok sevdik... Festival organizasyonu çok iyi ve başarılıydı... Herşey için teşekkür ederiz... Nice festivaller dileriz."

Üstün Akmen

Uluslararası Eleştirmenler Birliği Türkiye Başkanı

"Başarıyla sürdürülen Kıbrıs Tiyatro Festivali için emeği geçen herkesi kutlarım. Kıbrıs'taki ciddi seyirci potansiyelini festivalde bulunduğum ilk günden itibaren sezdim. Festival kapsamında oynanan dokuz oyunu önceden bilet almış izleyiciler 700 kişilik salonda yerlerde oturarak seyrettiler. Kıbrıs'lıların tiyatroya gösterdikleri yoğun ilgi, adı Kıbrıs'ta tiyatronun misyonerlerinin başında anılan, festivalin mimarı Yaşar Ersoy'un da ağzını doğal olarak kulaklarına vardırıyor."

Kostas Kafkarides

Güney Kıbrıs Satirigo Tiyatrosu Genel Sekreteri

"Kıbrıs Tiyatro Festivali'nde yer almaktan çok mutluyuz. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile Satirigo Tiyatrosu 1987'den beri Kıbrıslı Rumlarla Türkler arasında tiyatro vasıtasıyla bir barış köprüsü kurmaya çalışıyorlar. Daha önceki festivallere de katıldık... Yaşar Ersoy'un yönetiminde çok başarılı bir festival gerçekleşti... devamını dileriz. Önyargılardan uzak, sevgi tohumları ekelim insanlarımızın yüreklerine, tiyatro, sanat bunu yapabilir, biz yıllardır bunu yapıyoruz. Seyircilere ve organizasyon komitesine çok teşekkür ederiz. Ülkemize barış gelmesi dileğiyle herkesi selamlarım."

Ahmet Levendoğlu

İstanbul Tiyatro Stüdyosu Sanat Yönetmeni

"Tiyatro Stüdyosu olarak, bu yıl dördüncüsü gerçekleşen Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali'ne katılmaktan sevinç duyduk. Festivalinize başvuruda bulunmak için eski öğrencim Yaşar Ersoy'la iletişim kurduğumuz ilk günden başlayarak aksamasız ilerleyen görüşmeler, bu organizasyonun özenle ve duyarlılıkla sürmekte olduğunun kanıtı oldu. Buna Kıbrıslı izleyicinin - özellikle Lefkoşa izleyicisinin - düzeyli bir tiyatro kültürüne sahip olduğunu gözlemlemek de eklenince, sevincimiz arttı. Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin gücünü artırarak uzun erimli olmasını dileriz."

Ayten Kayalıoğlu

CHP Genel Başkan Yardımcısı

"9. Kıbrıs Tiyatro Festivali'ni üstlendiği misyon, sahip olduğu sosyal sorumluluk bilinci ve takdire şayan başarılarından ötürü kutluyor, başarılarının devamını diliyorum. 'İnsan Kalmakta Direnmek' sloganı ve temasıyla bu yıl dokuzuncusunu düzenlediğiniz köklü festivalde gerçekleştirdiğiniz tüm çalışmalar sanatın toplum için yapıldığı gerçeğine ışık tutmuştur. İnsanlarımızın çağdaşlaşmasında son derece önemli bir yere sahip olan sanat ve onun önemli dalı tiyatro, kültürleri kaynaştıran, besleyen ve onlara ışık tutan bir misyonu yerine getirmektedir. Festival Komitesi Başkanı tiyatro sanatçısı Yaşar Ersoy başta olmak üzere emeği geçen tüm sanatçı ve emekçileri kutluyor, toplumumuz ve şahsım adına teşekkür ve minnet duygularımı sunuyorum. Sahneden yansıyan ışığınız hiç sönmesin..."

Nesrin Kazankaya

Tiyatro Pera
Sanat Yönetmeni

"Öncelikle böylesine nitelikli ve kapsamlı bir Tiyatro Festivali düzenlediğiniz için sizleri ve çalışma arkadaşlarınızı kutlarız. İçerik ve düzenleme açısından son derece yüksek seviyede gerçekleştirdiğiniz festivalin uluslararası platformda da saygın bir yer bulacağı inancındayız."

Prof. Dr. Hülya Nutku

"Kıbrıs'ta tiyatro festivali benim için bir ilk. Değişmeyen Yaşar Ersoy... Hala tiyatro için koşuyor, emek veriyor... Umarım dokuzuncuya ulaşan bu festivali, nice onlara taşır. Yaşar Ersoy'un yaptıkları var... yapmak istedikleri var... Onun yapmak istediklerini gerçekleştirmek veya başlattıklarını devam ettirmek isteyen genç kuşağın da arkasından geldiğine inanıyorum. Festivale emeği geçen herkesi kutlarım."

Paolo Paparotto

İtalya – Kukla Tiyatrosu
Yönetmeni

"Seyircilerinizin Kukla Tiyatrosu'na gösterdiği ilgi bizleri mutlu etti. Ayrıca gösterdiğiniz konukseverliğe, ilgiye de teşekkür ederiz. Çok güzel bir festivalde, çok güzel seyircilerle kuklalarımızı paylaştık..."

Alevtina Torik

Rusya – Kukla Tiyatrosu

"Kıbrıs'ı çok merak ediyorduk... Böyle bir festivale davet edildiğimiz için çok mutlu olduk. Çok ülkede gösteriler yaptık... Ülkeniz çok güzel. İyi bir festival, seyircinin gösterdiği ilgi de çok iyi herşey için teşekkür ederiz."

Atilla Klince

Makedonya Halklar Tiyatrosu
Türk Dramı-Üsküp

"Kıbrıs'ta düzenlenen festivale katılmaktan, kardeşlerimizle birlikte olmaktan mutluyuz. Kusursuz bir organizasyonla ve seyircinin büyük bir ilgisiyle çoşkulu bir festivale tanık olduk. Festivalde yaşanan coşku, ilgi ve tüm güzellikler için teşekkür eder, başarılar dilerim."

Alexandre Passos

Portekiz Kukla Tiyatrosu
Yönetmeni

"Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali'nde üç şehirde üç temsil sunduk. Dostça, sıcak ilgi ve sevgiyle buluştuk her temsilde. Organizasyon komitesinin titiz düzenli çalışması ve gösterdiği ilgi bizleri mutlu etmiştir. Festivaller farklı anlayışların ve kültürlerin barışçıl ortamda buluşmasını sağlar. Kıbrıs Tiyatro Festivali bu buluşmayı başarıyla sağlamıştır... Kutlar, başarılarınızın devamını dileriz."

Nurullah Tuncer

İstanbul Şehir Tiyatroları
Genel Sanat Yönetmeni

"Düzenlemiş olduğunuz Tiyatro Festivali kapsamında gruplarımıza göstermiş olduğunuz yoğun ilgiye teşekkür ederiz. Festival boyunca tanık olduğumuz çalışma, organizasyonun mükemmelliği ve seyircinin yoğun ilgisi bizleri mutlu etmiştir. Bu Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yıllardır sürdürdüğü çabaların sonucudur. Başarılarınızın devamını dileriz"

Kıbrıs Ağzı ve Tiyatroda Dil – Tavır Sorunu

Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde dil ve tavır sorunu pek konuşulmamış ve tartışılmamıştır. Bu nedenle ülkemiz tiyatro hareketinde dil ve tavır sorunu henüz çözümlenmemiştir. Doğal olarak bu durumda oyun yazarlığına soyunanları ve tiyatroyla uğraşanları etkilemekte ve kafa karışıklığı yaratmaktadır.

Dil ve tavır sorununun Kıbrıslı Türklerin kimlik sorunundan soyutlanamayacağını belirten LBT, bu sorunu dram sanatı geleneğine bakarak ele alır.

Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'yle 1960'lı yılların sonları ile 70'li yılların başında **"Alikko ile Caher"** güldürülerinde dil ve tavır sorunu ilk kez gündeme gelir. Ancak hiç bir ciddi tartışma yapılmadan bu seri oyunlar değersiz, yoz çarpık bulunur. Oysa incelenip değerlendirilmesi, yanlışlarının ve çarpıklıklarının ortaya çıkartılıp bundan dersler alınması gerekirken, dönemin yöneticileri tarafından BRT'de yayınlanması yasaklanır.

İkinci kez aynı sorun 1980'li yıllarda gündeme gelir. Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nun düzenlediği oyun yazma yarışmasında ortaya çıkan oyunlar ve bu oyunların sahnelenmesi, 5-6 yıl içinde okullarımızda, amatör topluluklarda, derneklerde bu tür oyunların seçilip, sahnelenir olması sorunu ciddiyetle ele almanın gerekliliğini kaçınılmaz kılar.

LBT, tiyatroda dil ve tavır sorununun tartışılması gerektiğini ve bundan bir sonuç çıkartılması halinde Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ne önemli bir kimlik kazandıracağını vurgular. Ayrıca LBT, hiç bir eylemin veya ortaya konan eserin yanlış olduğu gibi peşin bir yargıya varılmaması gerektiğini ancak yapılacak tartışmlardan sonra bir sonuca varılabileceğini belirterek çeşitli platformlarda kendi düşüncesini ortaya koyar. Bu konuda LBT adına Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'un 22 Mart 1988'de yayımladığı bildiri Ortam gazetesinde yer alır. Bildiri şöyledir:

"Dillerin kaynaklarına gittiğimizde, hareketleri, sesleri ve daha sonra da bunların birleşiminden ortaya çıkan 'söz'ü buluruz. Ünlü Avusturyalı kültür tarihçisi Ernst Fischer 'Sanatın Gerekliliği' kitabına 'dil' diyor, 'bir anlatım aracı olmaktan çok, bir iletişim aracıdır. İnsan yavaş yavaş nesnelerle kendi arasında bir yakınlık kurmuş, bu nesnelerin doğadaki seslerine öykünerek onlara doğadan alınma adlar vermiştir. Gövde ile hareketlerin işbirliği yaptığı, sesli ama sözsüz bir oyun gibi.'

Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde dil ve tavır sorunu pek konuşulmamış ve tartışılmamıştır. Bu nedenle ülkemiz tiyatro hareketinde dil ve tavır sorunu henüz çözümlenmemiştir.

Ülkemiz tiyatro hareketinde dil ve tavır sorununda, bizim çıkış noktamız sonradan söz olan ses ile hareket arasındaki birbirinden ayrı düşünülemeyen karşılıklı ilişki olacaktır.

Dilde ve konuşma sanatında hareketin önemli bir payı vardır. İnsan günlük yaşamı içinde kullandığı dilde, bir şeyler anlatmak için söz ile hareketi birlikte geliştirir. Eli kolu hareket etmese yüzünün bir kesimi

ya da en azından gözlerinin hareketi anlama yardımcı olur. Hiç hareket yapmadan, sesleri ya da sözleri ardı ardına sıraladığımızı varsayalım; sonuç ne olacaktır? Dinleyenler üzerinde hiçbir etki yapmayacak ve onları uyutacaktır. Yani hiçbir bildirimde bulunamayacaktır. Dil, yalnızca bir ses ya da söz dizimi değildir. Hareketle ses ya da sözcüğün bütünüdür. Ayrıca hareketler, sözcüğün çağrışım alanı ile sıkı sıkıya ilintilidir. Sözlüklerde, sözün yalnızca kabul edilmiş anlamı vardır. Oysa yaşamda herhangi bir sözcük, sözlük anlamının dışında çağrışımlar yaratır. Bu çağrışımlar duyanın ve söyleyenin kişisel ve psikolojik yapısına bağlıdır. Bir sözü, söyleyende ve duyanda ortaya çıkan anlam algılamalarına ve çağrışımlarına göre kendilerine özgü hareketleri var eder. Örneğin ülkemizde son aylarda bir "baba" sözcüğünün ne gibi anlam algılamalarına, (aile babası, iskele babası, şam babası, mafya babası) çağrışımlarına neden olduğunu ve davalık konusu olduğunu ayrıca toplum içerisinde nasıl hareketler ve tavırlar geliştirdiğini izledik.

Yaşamda olduğu gibi, yaşamın sahnede biçimlenmiş sanatsal anlatımı olan tiyatroda da sözün sözlük anlamı değil, algılama anlamları konuya, kişiye ve o andaki psikolojik etkenlere göre bir değer oluşturur. Anlambilim ve konuşma profosörü Dorothy Mulgrave sözlük anlamında kullanılan bir söz konusunda şunları söylüyor: 'Sözlük anlamında kullanılan bir söz, okuyanın ya da dinleyenin tutumuna ve eğilimine göre değişebilir. Sözgelimi, 'savaş' bazısı için bir vahşet, bazısı için bir katamanlıkla ilgili bir olay, kimi için güç gösterisi, kimine göre de ölüm anlamını taşıyabilir.'

Tiyatro dili, seyirciye kestirmeden ve kesin bir biçim de ulaşmalı, yaşamda olduğu gibi. Tiyatro dili, hareket ve sözle bütünleşmiş bir dildir. Sözlere can veren, kan veren, ruh veren, onları hareketlendirip eylemsel kılan tiyatro sanatçısı, sözleri sözlük anlamı ile değil, oyunun gereğine uygun olarak, kendi algılarından sağladığı anlamla konuşur. Bir oyuncu sözleri değerlendirdiği sürece, yani hareketlendirdiği sürece ilgi görür.

1960'da 'diksiyon' kitabı yayımlayan Subhi Rıza, kitabın 'önsöz'ünde şu vurguyu yapar: 'Konuşuyoruz, fakat doğru konuşma sanatına kıymet vermeden konuşuyoruz.'

Bazı tiyatro adamları, hareketi tiyatro anlatımının aracı olarak değerlendirir. Tiyatroyu öbür tüm öğelerinden arındırdığımızda geriye sadece hareket kalır. Yani dram, eylem... İşte tiyatronun çekirdeği.. Sözcükler eylem, dram içinde değer bulur ve yaşar.

Sözcüklerin dram, eylem içinde gereken değeri bulup şekillenmesi için 'fonetik' ve 'diksiyon' denilen doğru konuşma konusu gündeme gelir.

Kıbrıs Türk Tiyatro hareketinde 'diksiyon' sorunu her konu gibi yeterince tartışılmadı. Yüzeysel yaklaşımlarla yetinildi. Bu konuda ciddi bir çalışma yapan ve kitap olarak yayımlayan Subhi Rıza'dır. 1960'da 'diksiyon' kitabı yayımlayan Subhi Rıza, kitabın 'önsöz'ünde şu vurguyu yapar: 'Konuşuyoruz, fakat doğru konuşma sanatına kıymet vermeden konuşuyoruz.'

Kıbrıs Türk toplumunun ana dili Türkçe'dir. Yani Türk dilini konuşur ve yazar. 'Türk Dili'nin gerek yazın, gerekse konuşma kuralları vardır.

Yazın kurallarını ilkokuldan başlayarak hepimiz öğrenmeye çalışıyoruz. Konuşma diline "diksiyon"a gelince öğrenmek için herhangi bir çaba içinde olduğumuzu söyleyemeyiz.

Yüzyılımızın büyük tiyatro adamı Bertolt Brecht diksiyonu 'düşünceyi ve anlamı doğru aktarma sanatı' olarak tanımlar.

Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun rengini bulmak için öncelikle Kıbrıs Türk insanının tavrını sahnede şekillendirmeliyiz.

Düşünceyi ve anlamı doğru aktarabilme sanatı, konuşulan dilin diksiyon ve fonetik değerleri ile sıkı sıkıya bağlıdır. Yani sözcükler; uygun ses niteliği, ses yüksekliği, ses vurgusu ve rengi, ses entenasyonu, ses zaman ölçüsü öğeleri ile bir düşünceyi ve anlamı doğru aktarabilir.

Bu saptamayı yaptıktan sonra ülkemiz tiyatro hareketine dönelim. Yıllardan beri çeşitli kültürlere sahne olmuş adamızda Türkçe'miz komşu öbür dillerden etkilenmiş ve bunun sonucu olarak kendine özgü bir ağız yapısı oluşmuştur. Halkımız komşusundan bir şeyler almış, bir şeyler vermiştir. 'DİL'de ve daha önemlisi 'TAVIR'da bu alış veriş doğal olarak tarih boyunca olmuştur. Ve Kıbrıs Türk halkında tarihsel süreç içinde ortak bir "Kıbrıs Türk Tavrı" ve bu tavır içinde Türkçe konuşurken bu coğrafyaya özel bir ağız yapısı oluşmuştur.Ve bu ağız yapısı Kıbrıslı Türkler'in folklorik kimliğidir, zenginliğidir. Bu kimlik iyice araştırılmalı, edebiyat fakültelerinde bilimsel olarak değerlendirilmeli ve yaratılacak yeni çağdaş edebiyatın ve tiyatro yazınının mayasını oluşturmalıdır. Tiyatro yazınında bir üsluplaşmaya gidilmesinde de bu folklorik kimlik maya işlevi görmelidir. Aksi durumlarda sırf güldürmek amacıyla dili bozarak, çarpıtarak, oyun yazmanın dil ve tavır sorununu daha da açmaza sokacağı aşikardır. Yani o bölge coğrafyasının ağız yapısı olduğu gibi sahneye aktarılmamalıdır. Tiyatro, her şeyden önce içinde bulunduğu toplumun tavrını yansıtan bir anlatım aracıdır. Prof. Özdemir Nutku 'Yazılacak bir oyunda, toplumun konuştuğu dile, ele alınan dönemin ya da çevrenin bazı özellik taşıyan sözcükleri eklenerek bir üsluplaşmaya gidilmelidir' diyor.

Kıbrıslı Türk oyun yazarı, oyun yazarken, konuştuğu dile (ki bu dil Türkçe'dir) ele alınan dönemin ve çevrenin bazı özellik taşıyan sözleri metne eklenerek bir üsluplaştırma ile Kıbrıs Türk Halkının ortak tavrını bulup sahneye aktarmalıdır. Aksi halde ardı ardına bozulmuş, hiçbir dil değeri olmayan sözcükleri sıralamak tiyatromuzda dil ve tavır sorununu daha da çıkmazlara götürmek olur.

Son yıllarda sahnelerde 'Kıbrıs Ağzı İle Güldürü' tanımı ile oyunlar oynanmaktadır. Bu oyunları karalamak, yermek değildir amacım. Ancak 'Kıbrıs Ağzı İle Güldürü' gibi bir türe ve tanıma ilk kez bizde rastladım. Bu şu demektir: 'Erzincan Ağzı İle Güldürü', 'Kayseri Ağzı İle Güldürü', 'İstanbul Ağzı İle Güldürü', 'Baf Ağzı İle Güldürü'. Tiyatro sanatında bir oyunun türü için böyle bir tanım yanlışta olduğumuzun göstergesidir. Bir bölgenin 'ağız yapısı' amaç alınarak oyun yazılmaz ve yazılan oyunun da ağız yapısına göre türü belirlenmez. İnsanın dramı olan tiyatro; komedya, güldürü, tragedya, dram, melodram, tarji-fars vb. türlere ayrılır. Bu türler de kendi içinde de türlere ayrılır. Örneğin karakter komedyası, durum komedyası, töre komedyası gibi...

Tiyatrosunun rengini bulan ülkeler 'Tiyatroda Tavır' sorununu çözmüştür. Bir oyunu hangi dilde oynar-

sanız oynayın, oyunun ve oynayanın kimliğini verecek ve yansıtacak olan 'tavrı'dır. Bu noktada tavır konusunu biraz inceleyelim.

Tiyatro söz konusu olunca, o tiyatronun içinde bulunduğu toplumun temel sorunu, insanların ortak anlatımı ve ortak davranışları dikkate alınmalıdır. Tarihsel evrim içerisinde bir toplumun kişileri ortak bir tavır özelliği kazanır. Örneğin bir İngiliz tavrı, bir Rus tavrı, bir Fransız tavrı, bir İtalyan tavrı, bir Türk tavrı, bir Kıbrıslı Türk tavrı, birbirlerinden farklı özellikleri içerir. Kaldı ki bir ülke sınırları içindeki bölgelere göre de tavırlar farklılıklar gösterir. Hatta sınıflar arasında da tavır farklılıkları dikkati çeker.

Tiyatroda dil ve tavır birbirinden ayrılmayacak bir bütündür. Bir tiyatronun ana rengini veren bu öğelerdir. Konuşulan dilin diksiyon değerleri ve eğer varsa bölgenin özellik taşıyan bazı sözcükleri de eklenerek; o toplumun tavır özellikleri ile rengini vererek, bir düşünceyi ve anlamı doğru aktarabiliriz.

Hiçbir dil değeri olmayan, işlevsel olmayan sözcükleri ardı ardına, rastgele dizerek yazılan oyunlar özgün Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun bir örneği olarak sunulmak isteniyor.Bu büyük bir yanılgıdır. Ve tiyatromuzun önünde bulunan önemli bir engeldir. Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun rengini bulmak için öncelikle Kıbrıs Türk insanının tavrını sahnede şekillendirmeliyiz. Ve Türk dil değerlerine halkımızın özellik taşıyan bazı sözcükleri eklenerek bir üsluplaştırma ile oyunlar yazmaya yönelmeliyiz. Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun kimliğini zaman içinde bu yönde yapılacak çalışmalar belirleyecektir. Elbette uzun ve yorucu bir yol var önümüzde. Ancak tavır sorununu çözümlemeden tiyatrosunun kimliğini bulan bir ülkeye rastlayamayız.

Not: Bu yazı Prof. Dr. Özdemir Nıtku'nun Türk Dili Dergisi'ndeki "Tiyatroda Dil ve Tavır Sorunu" konulu makalesinden yararlanılarak hazırlanmıştır."

Ağız yapısı Kıbrıslı Türkler'in folklorik kimliğidir, zenginliğidir. Bu kimlik iyice araştırılmalı, edebiyat fakültelerinde bilimsel olarak değerlendirilmeli ve yaratılacak yeni çağdaş edebiyatın ve tiyatro yazınının mayasını oluşturmalıdır. Tiyatro yazınında bir üsluplaşmaya gidilmesinde de bu folklorik kimlik maya işlevi görmelidir.

LBT - 22 Mart 1988

Lysistrata

Aristophanes 2004-2005

Barış İçin Bir Ortak Çalışma Daha

"Uluslararası İstanbul Mekan Tiyatro Festivali"nden başarılı bir şekilde dönen LBT ve Satirigo Tiyatrosu bir ortak oyun daha sahnelemek için karar alırlar. Alınan karar çerçevesinde bu kez Kuzey Kıbrıs'ta LBT sahnesinde Aristophanes'in "Lysistrata" oyunu Hristos Zanos tarafından sahnelenir. Türkçe oynanan oyunda kalabalık Kıbrıslı Türk oyuncuların yanında Popi Avraam ve Andreas Tsuris rol alır. Oyunun müziklerini Savas Sava, dekorunu Mikis Loizu, kostümlerini Kostas Kafkarides, koreografisini Elia İoanidu, yönetmen yardımcılığını Osman Alkaş ve genel koordinatörlüğünü de Yaşar Ersoy yapar.

Ortak sahnelenecek oyunun tanıtımı ve kamuoyuna duyurulması için LBT ve Satirigo Tiyatrosu 9 Haziran 2004 tarihinde LBT salonunda basın toplantısı yapar. Toplantıya iki tiyatronun yöneticileri ve sanatçılarının yanında Lefkoşa Türk Belediye Başkanı Kutlay Erk de katılır. Toplantının sunuş konuşmasını LBT Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy yapar. Ersoy konuşmasında, iki toplumun yakınlaşması, dostluğu, adanın birleşmesi ve barışı için 1987'den beri etkinlikler yapan LBT ve Satirigo Tiyatrosu olarak bir projeye daha imza atacak olmanın gururunu ve sevincini yaşadıklarını belirtir.

Hristos Zanos

Satirigo Tiyatrosu yönetmeni Hristos Zanos ise konuşmasında, iki toplumun çok acı çektiğini ve bu acıların son bulması gerektiğini vurgular. Zanos, iki toplumun birbirini tanıması ve anlaması için işbirliği ve ortak çalışmalar yaptıklarını ve Kıbrıslı Türkler'le Rumlar'a sunduklarını belirtir. Zanos ayrıca, Kuzey Kıbrıs'ta LBT'de Kıbrıslı Türk sanatçılarla birlikte "Lysistrata" oyununu sahneleyecek olmasından dolayı heyecanlı ve mutlu olduğunu da belirtir. Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk de konuşmasında her iki tiyatronun yönetici ve sanatçılarını barışa hizmet etmek amacıyla tiyatro yapmalarından dolayı kutlar. Bu tür çalışmaların cesaret istediğini belirten Erk konuşmasını şöyle sürdürür:

"Bunlar cesaret isteyen olaylardır. Hem iki kurumun cesur olmasını gerektiren, hem de iki kurumun tiyatro sanatçılarının cesaretini çok gerektiren uygulamalardır. Ve burada, yöneten politikacıların kendi cesaretlerini tartmalarını ve en azından bu iki kurumun sanatçılarının cesaretine eşit hale getirmelerini bekliyoruz.

Bu iki kurumun sanatçıları Kıbrıs'ta birlikte olabiliriz, birlikte yaşayabiliriz, birlikte üretebiliriz, birlikte ürettiğimizi bütün halkımızla beraber paylaşabilirizi bizlere gösterdiler, kanıtladılar."

LBT ve Satirigo Tiyatrosu'nun basın toplantısı 10 Haziran 2004 tarihli Kıbrıs, Yenidüzen, Ortam, Kıbrıslı, Vatan gazetelerinde ***"Sahnede Barış Rolü"***, ***"Yeni Bir Ortak Oyun"*** gibi başlıklarla yer alır. Aynı haber Güney Kıbrıs Rum basınında da yayımlanır.

Ada Tarihinde Bir İlk Daha… LBT Kypria Festivalinde

LBT ve Satirigo Tiyatrosu'nun ortak sahneledikleri ve Türkçe oynadıkları "Lysistrata" oyunu, Kıbrıs Rum Yönetimi (Kıbrıs Cumhuriyeti) Kültür Bakanlığı'nın Güney Kıbrıs'ta Eylül 2004'de düzenlediği **"Uluslararası Kypria Festivali"** programına alınır.

Kypria Festivali'nde ilk kez gerçekleşen bu sanat olayı oldukça ilgi uyandırır. Özellikle Kültür Bakanlığı'nın bültenlerinde, internet sitesinde ve broşürlerinde "Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu"nun adının, özgeçmişinin ve çalışmalarının yer alması olumlu yönden dikkat çeker. Güney Kıbrıs'ta Kültür Bakanlığı'nda Kypria Festivali'nin tanıtımı amacıyla düzenlenen basın toplantısına Kültür

Bakanı Pefkios Georgiader yanında etkinlik yapacak olan ekiplerin temsilcileri de katılır. LBT ve Satirigo Tiyatrosu adına da Yaşar Ersoy katılır. Basın toplantısında festivalin amacı ve programda yer alan etkinlikler tanıtılır. Yapılan konuşmalarda LBT ve Satirigo Tiyatrosu'na da değinen Kültür Bakanı Pefkios Georgiader festivalde ilk kez bir Türkçe oyun oynanacağının, bu oyunun ise Antik Yunan yazarı Aristophanes'in "Lysistrata" oyunu olduğunu ve Kıbrıslı Türk ve Rum tiyatro sanatçılarının birlikte çalışıp sahnelediklerini vurgular. Bakan Pefkios Georgiader oyunun, adanın birleşmesine ve barışına hizmet etmesini dileyerek sözlerini tamamlar.

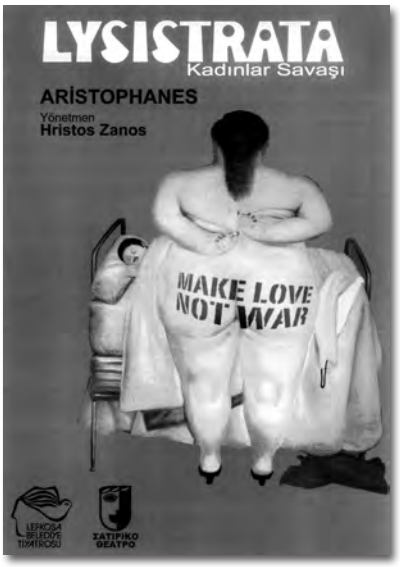

Afiş: Haris Kafkarides
(Fernando Botero'nun resiminden düzenleme)

Festivale katılan ekiplerin temsilcileri de etkinlikleri hakkında bilgi verirler. Bu çerçevede Yaşar Ersoy da LBT ve Satirigo Tiyatrosu'nun 1987'den bu yana yaptıkları ortak çalışmalar, etkinlikler ve festivalde sahneleyecekleri "Lysistrata" oyunu hakkında bilgi verir. Ersoy bu çalışmaların sanatsal birer olay olduğu kadar, Kıbrıs'ın barışına hizmet eden iki toplumun yakınlaşmasını sağlayan toplumsal, siyasal bir olay olduğunu da vurgular ve tiyatro sanatının bu bütünsellik içinde yapıldığı zaman yaşama ve insana katkı sağlayabileceğini belirtir.

Kypria Festivali programı çerçevesinde "Lysistrata" oyunu Limasol'da Kurium Antik Tiyatro'da, Baf'ta Antik Tiyatro'da, Güney Lefkoşa'da açık hava tiyatrosunda Kıbrıslı Rum izleyicilere sunulur.

Kypria Festivali'nde temsillerini tamamlayan "Lysistrata" oyunu, Ekim 2004 tarihinden itibaren Kuzey Kıbrıs'ta LBT salonunda Kıbrıslı Türk izleyicilerle buluşur.

1974'te savaş nedeniyle Mağusa'dan göç eden ve kardeşini 34 yıl kayıp listelerinde arayan ve 34 yıl sonra Aşa*(Paşa)* köyünde toplu bir mezarda bulan oyunun yönetmeni Hristos Zanos, oyunla ilgili görüşlerini oyun broşüründe şöyle belirtir:

Lysistrata

Yazan
Aristophanes

Çeviren
Azra Erhat - Sabahattin Eyüpoğlu

Yönetmen
Hristos Zanos

Müzik
Savas Sava

Dekor
Mikis Loizu

Kostüm
Kostas Kafkarides

Koreograf
Elia Ioanidu

Masklar
Erol Refikoğlu

Yönetmen Yardımcısı
Osman Alkaş

Genel Koordinatör
Yaşar Ersoy

Dekor uygulama
Mikos Kurtdellidis

Kostüm Uygulama
Definka Mihailova

Işık
Fırat Eseri
Vikendios Hıristiyanidis

Sahne Teknisyenleri
Rıza Şen, Mehmet Demir
Andreas Babamakidis
Yorgos Thodulu, Mihalis Manelidis

Orkestra
Savas Sava
İlker Kaptanoğlu
Uğur Güçlü
Oytun Ersan
Ahmet Elmas
Reşat Kortan

"Lysistrata komedyasını sahnelemeye çalışan bizler, Antik Yunan çağının büyük komedya yazarı Aristophanes'in ironik, esprili, satirik, barışçı ruhunu günümüze kadar koruduğuna dair sizleri ikna edeceğiz. Bu oyunu çalışan Kıbrıslı Türk ve Rum sanatçılar olarak şuna inanıyoruz ki, yaşadığımız günler lastik gibi her tarafa çekilebilecek, içi boş, anlamsız ya da hamaset yüklü sözcükler dönemini çoktan geride bırakmıştır. Bizler yüreğimizi açarak dosdoğru, tertemiz, açık ve net konuşmayı tercih ettik. Oyunumuz, çok yorumlamayı, dolambaçlı anlatımı kabul etmiyor. Sözünü açık ve dosdoğru söylüyor. Bundan dolayı "Lysistrata" oyununu çalışan bizlerin ortak sözü şudur: Çektiklerimizden dersler almak, birbirimizi tanıyarak sevmek, acılarımıza saygı duymak, anlayış denen ilaçla yaralarımızı içtenlikle sarmak ve ortak vatanımızdaki trajediye son vermektir. Bunun içinde karşı karşıya durup birbirimizin gözlerine bakmak, içimizdeki korkulardan, önyargılardan arınmak ve şairin şu sözlerini içimizden hiç eksik etmemek: 'Ancak hepimizin büyük gücü barışı yaşatabilir.' Sevgili seyirciler, bütün bunlar sözcüklerle ifade edilemeyecek ama yaşamımızda olan pek çok duygu ve düşünceyi 'Lysistrata' oyunuyla sizlere cesaretle aktarmak ortak düşüncemizdir. Hepinize iyi seyirler."

Satirigo Tiyatrosu yönetmeni Hristos Zanos yaşadıkları acılara, kayıplara rağmen samimiyetle barışa inanan ve Kıbrıslı Türkler'le birlikte yaşamaya, paylaşmaya çalışan gerçek bir insan ve sanatçı tavrı sergiler her zaman. LBT ile Satirigo Tiyatrosu'nun 1980'lerde başlayan ve hiç zedelenmeden süren dostluk ve işbirliğinde Hristos Zanos'un büyük rolü vardır. Mütevazı, hoşgörülü ve güleryüzlü yapıcı yaklaşımı yapılan işlerin başarıya ulaşmasında etkin olur. Elbette bu isimlerin yanına aynı niteliklere sahip Kostas Kafkarides, Stelyo Kafkarides, Popi Avraam ve Mikis Loizu'yu da saymalıyız. Bu isimler, LBT'den başta Yaşar Ersoy, Osman Alkaş ve Yücel Köseoğlu ile birlikte engele, baskıya ve tehditlere rağmen Ada tarihinde barış için birçok ilke imza atarlar.

Lysistrata oyununu çalışan bizlerin ortak sözü şudur: Çektiklerimizden dersler almak, birbirimizi tanıyarak sevmek, acılarımıza saygı duymak, anlayış denen ilaçla yaralarımızı içtenlikle sarmak ve ortak vatanımızdaki trajediye son vermektir.

Hristos Zanos 30.9.2004

Kadınlar Erkeklere "ı ıh" Derse Savaşlar Biter Mi?

Ahmet Tolgay

Antik Yunan'ın kültür simgelerindendir Aristophanes. Onun binlerce kez sahenlenmiş LYSISTRATA (Kadınlar Savaşı) oyunu, savaşsız bir dünyanın hiç olmadığını ve olmayacağını vurgulamakla kalmıyor. Feminizmin aslında ne kadar eski bir hareket olduğunun ve bu hareketin savaşları önleyecek bir dinamizme dönüştürülmesi gerektiğinin de altını çiziyor.

Aristophanes'in antik ve ünlü oyununda yıllar boyu süren Atina-Sparta savaşlarını sonuçlandırmak için harekete geçen Atina kadınlarının epik öyküsü anlatılır. LYSISTRATA adlı devrimci kadının öncülüğünde toplanıp örgütlenen kadınlar, erkeklerini "Ya savaş ya da aşk" ikilemiyle karşı karşıya bırakırlar. "Savaş yapma aşk yap" fenomeninin kaynağı da bu efsanedir kuşkusuz. Akropol'u ve orada-

ki devlet hazinesini ele geçirip savaşın finansmanına da el koyan LYSISTRATA barış çetesinin eylemi, Sparta'daki kadınlara da sıçrar. O cephedeki kadınlar da, "savaştığınız sürece seks yok" kararlılığıyla erkeklerine karşı tavır koyunca iki taraf arasında barışçı uzlaşma sağlanır. Yani erkekler, aşkı yeğler!

Aristophanes'in antik öyküsü fantastik bir kurgulamadır aslında. Çünkü Atina-Sparta savaşlarının Sparta uygarlığı yok oluncaya dek sürdüğü, üstelik bu savaşların yine kadın ve tutkulu bir aşk yüzünden çıktığı çok iyi bilinir. Ama ilginç olan şu ki, Aristophanes'in bize açtığı zaman tünelinden 3000 yıl gerilere giderek savaşların kadınların dünyasında ne büyük travmalar yarattığını gözlemliyoruz.

Gülerek, düşünerek ve duygulanarak bu gözlemi edinirken, "durum bugün de aynen böyle değil mi?" sorusuna takılıyoruz. Bu soruya takılınca

Popi Avraam ve Kıymet Karabiber "Lysistrata" oyununda...

da kadınlara yönelik mesaj kendiliğinden ortaya çıkıyor: "Ne duruyorsun öyleyse? Dünyada barışçı düzeni sağlamak için her türlü mücadele yöntemini geçerli sayarak, gerekirse erkeklerinizi yataklarınızdan atarak harekete geçin."

Epik komedyasında feminist hareketi yücelten Aristophanes, ayrıca bu hareketin temel ve vazgeçilmez hedefini de gösteriyor ki barıştan başka bişey değildi o hedef.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Rum Satirigo Tiyatrosu sanatçılarının birlikte ilk oyunu, Haldun Taner'in GÖZLERİMİ KAPARIM VAZİFEMİ YAPARIM'ı idi. O oyunu Yaşar Ersoy yönetmişti. İlk ortak çalışmanın rövanşı olarak gelen LYSISTRATA'yı ise Osman Alkaş'ın yardımcılığında Hristos Zanos yönetti. USAID ve UNDP'den aldığı desteğin hakkını veren oyun, gerçekten gösterişli bir prodüksiyon. Dekor, kostüm, canlı müzik, koreografi, ışık, kadro ve yönetim zenginliği açık

Oynayanlar

Lysistrata/**Kıymet Karabiber**
Kleonike/**Deniz Çakır**
Mirini/**Hatice Tezcan**
Lambido/**Popi Avraam**
Spartalı Sözcü/**Barış Refikoğlu**
Atinalı Senatör/**Hakan Elmasoğlu**
Probulos/**Erol Refikoğlu**
1.Kadın/**Asu Demircioğlu**
2. Kadın/**Döndü Özata**
Ginisias/**Osman Alkaş**
1. Sparta Temsilcisi/**Andreas Tsuris**
2. Atina Temsilcisi/**Ahmet Karabiber**
2. Sparta Temsilcisi/**Hüseyin Ağlamaz**
Köle/**İbrahim Altıok**
Çocuk,Asker/**Rıza Şen**
Asker/**Emir Hüseyin**
Asker/**Halil Karapaşaoğlu**
Barış Perisi/**Buse Korman**

Kadınlar Korosu
Deniz Çakır, Hatice Tezcan
Popi Avraam, Asu Demircioğlu
Döndü Özata, Aliye Ummanel
Buse Korman, Nehir Demirel
Deniz Altıntaş, Silvia Piovan

İhtiyarlar Korosu
Barış Refikoğlu, Osman Alkaş
Hakan Elmasoğlu, Andreas Tsuris
Erol Refikoğlu,Ahmet Karabiber
Hüseyin Ağlamaz, İbrahim Altıok
Rız Şen, Emir Hüseyin
Halil Karapaşoğlu

yürekli yorumun her saniyesinde kendini duyumsatıyor. Antik Yunan çağının bu komedyası Türkçe'ye Azra Erhat ve Sabahattin Eyüpoğlu tarafından çevrildikten sonra, Türkiye'de birkaç kez sahnelendi. LYSISTRATA karakterini canlandıran primalar arasında Ayten Gökçer ve Lale Oraloğlu da var. Şim-

di bizim sahnelerimizde ise bu karaktere enfes bir oyunculukla Kıymet Karabiber yeni pırıltılar katıyor. Kleonike'deki üstün performansıyla Deniz Çakır, "ben işte ayaktayım ve burdayım" diyor. Oysa aynı Deniz Çakır Devlet Tiyatroları'ndaki moralsiz ve isteksiz oyunculuklarıyla ne kadar da düş kırıklığı yaratmıştı! Demek ki sanatçının performansı için uygun ortam gerek. LYSISTRATA'da bu ortamı yakalayan Deniz Çakır ustalığını alabildiğine konuşturmakta ve enerji saçmakta. Bravo!

Lambido rolündeki Popi Avraam ile çeşitli karakteri gömlek gibi giyip çıkartan Andreas Tsuris, müthiş oyuncular. Bu ikilinin performansı ve yönetim tarzı, Rum Tiyatro sanatının güncel niteliğine de ışık tutuyor. Rumca repliklerin eksik olmadığı oyunun kalabalık kadrosunda dikkate çeken diğer yorumcular Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Hakan Elmasoğlu, Barış Refikoğlu, Döndü Özata, Hatice Tezcan, Asu Demircioğlu ve Rıza Şen. Alkaş ile Tezcan arasındaki erotik düet, oyunun kahkaha bombardımanına dönüştüğü bölüm. Erotizmin çıtası zaten hayli yüksek. Diğer sayısız sahnelemede olduğu gibi LYSISTRATA'nın bu versiyonunda da metine bağlılık yok. Doğaçlamalara bile yer veriliyor güncele uygun olarak. Yaşar Ersoy'la yaptığım kısa sohbette ondan şu açıklamayı aldım: 'Aristophanes'e sadakat, ona ihanettir. Bize öğretilen budur. Oyunu güncelleştirerek ve yerelleştirerek bu ilkeye bağlı kalıyoruz.' Ersoy, oyunun genel koordinatörü. Böyle bir prodüksiyonun koordinatörlüğü kolay iş değil.

Kıbrıs - 12 Ekim 2004

Hatice Tezcan ve Osman Alkaş "Lysistrata" oyununda...

Kıymet Karabiber ve Andreas Tsuris "Lysistrata" oyununda...

LBT ve Satirigo Tiyatrosu'ndan Lysistrata Oyunu

Neriman Cahit

"Çektiklerimizden dersler almak birbirimizi tanıyarak sevmek, acılarımıza saygı duymak... Anlayış derken, yaralarımızı içtenlikle sarmak... Ve ortak vatanımızdaki trajediye son vermek. Bunun içinde karşı karşıya durup birbirimizin gözlerinin içine bakmak içimizdeki korkulardan ve önyargılardan arınmak ve şairin bu sözlerini içimizden hiç eksik etmemek: Ancak hepimizin büyük gücü barışı yaşatabilir..."

Yukarıya aldığım sözler Aristophanes'in Lysistrata Oyunu'nu bir Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Satirigo Tiyatrosu ortak oyunu olarak sahneye koyan yönetmen Hristos Zanos'a ait.

Oyun, 1987'de tüm yasak(lama)ların hüküm sürdüğü bir dönemde herşeye karşın sanatın/tiyatronun işlevine inanan ve bu yolda büyük bir cesaret ve inatla yıllardır bunu yürüten her iki tiyatronun çalışma zincirinin son halkalarından biri.

Şöyle ki 1987'de Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Aristophanes'in Barış oyununu Güney'de sergilemiş ve inanılmaz bir yankı ve işlev gerçekleştirmişti.

Aslında barış insanoğlunun özünde olan bir şey... Ve duyarlı insanların bunu keşfetmeleri uzun

Kadınlar Korosu "Lysistrata" oyununda...

İhtiyarlar Korosu "Lysistrata" oyununda...

"Lysistrata" oyunundan bir enstantane...

sürmüyor. Barış, sanatla, yaşamayla, üretimle, özgürlük ve eşitlikle ilgili... Kardeşlik ve dayanışmayla, hoşgörülüyle ilgilidir. Tüm bunları yüreklerinde taşıyan sanatçılar olarak, her iki tiyatronun sanatçıları 1987'den beri iki toplumun yakınlaşması için ellerinden geleni yapmayı sürdürmüşler ve gerek sahnede ve gerekse sokakta sürekli barışın gündemini canlı tutmuşlardır.

Omuz omuza vererek, sanatın gücünü kullanarak. 17 yıldır bu işbirliği pozitif bir enerji içinde sürüyor meyvelerini vererek... Geçen yıl Yaşar Ersoy'un yönetiminde esas ağırlık Satirigo Tiyatrosu oyuncularında olmak üzere LBT oyuncularıyla birlikte Haldun Taner'in "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" oyunu Rumca olarak sunulmuş. Ve tahminlerin çok ötesinde paylaşıma ulaşmıştır...

Bu yıl da Satirigo Tiyatrosu yönetmeni Hristos Zanos'un yönetiminde LBT oyuncularının ağırlıklı olduğu yine karma bir oyun, Aristophanes'ten "Lysistrata Oyunu" sahneleniyor. Gericilere, savaş çığırtkanlıklarına, asalaklara çengeli takan... Güldürüp de sonra dokunduğu yeri yakan... Politikacılara, canavarlara ve tanrılara yan bakan... Beynini, kalemini ve mizah gücünü çok ustaca kullanan bir yazarla...

Aristophanes'le – Hristos Zanos gibi usta bir yönetmenin çabaları birleşince ortaya gerçekten de çok mükemmel bir oyun günümüz ve ülkemiz koşulları içinde öylesine uygulanıyor ki, ilk başlarda biraz soğuk gibi duran seyirciyi sarıp sarmalıyor ve tüm oyun boyunca dolu dolu katılımını sağlıyor. Değindiğim gibi Hristos Zanos, özellikle de antik tiyatroyu yeniden "aksettirerek" değil, antik tiyatronun "komedya denen erdemli, derin ve ciddi eğlencenin" öğelerine, özüne sadık kalarak...

Aristophanes'in seyircisiyle sağladığı ilişkiyi, bu gün yeniden sahneyle- salon arasında kurmaya çalışarak... Etki-tepki olgusunu iki bin beş yüz yıl ileriye getirerek... Yalnız metin çalışmasıyla değil... yeni oluşturmak istediği-ülkemiz durumuyla da ilişkilendirerek- öze uygun bir biçim benimseyerek kotarmış oyunu... (bunda reji yardımcısı Osman Alkaş'ın da katkısı var sanıyorum.)

Hristos Zanos, 1974 Harekatında kardeşini yitirmiş.(Paşaköy'de vurularak ölmüş) Ama O, hiçbir zaman bu çok derin kaybını kine, öfkeye ve saldırganlığa dönüştürmemiş... Aksine bir daha kimse yaşamadan ölmesin diye... "Biz barışı yapmalıyız... Rumlar ve Türkler arasında dostluğu / barışı perçinlemeliyiz" diyerek sanata sarılmış... Bununla da yetinmeyerek Politis gazetesinde sürekli barıştan yana yazılar yazmıştır... yazıyordur... Tüm bunları düşündüğüm zaman diyebilirim ki ben oyunun- olayın kendisini- işlevini sevdim... Türk ve Rum sanatçıların sahnede paylaşımını... Bu soluğu izleyicilere taşımalarını... Araç tiyatro olunca da öylesine yerli yerine de oturuyor ve işlevsel oluyor ki her şey...

Reji açısından ufak tefek şeyler yok mudur... vardır kuşkusuz... Ama nihai hedef düşünüldüğünde onlar devede kulak kalıyor... 2500 yıl önce yazılan bir oyun Kıbrıs motifleriyle öylesine sıcak yapılmış ki!

Bir ara salona bir göz gezdirdim... Oyunun enerjisi inanılmayacak bir şekilde her şeyin üzerine

çıkmış ve seyirciyi sürükleyip götürmüştü ki, Rum tarafında da oynandığında basından okuyoruz, Türkçe oynandığı halde Rum seyirciyi de alıp götürmüş... Enerjik, dinamik bir ekip çalışması bu...

Bir başka başarı da kostümleri yapan Kostas Kafkarides'e ait... Gerçekten de oyuna bir canlılık ve inandırıcılık veren bir başarı bu...

Ve oyuncular... Aslında kadınlar ve ihtiyarlar korosu olarak yer alan oyunda dediğim gibi bir ekip olgusu vardı ama yine de Kıymet Karabiber, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Deniz Çakır, Hatice Tezcan, Döndü Özata, Popi Avraam ve Andreas Tsuris, kendi renklerini oyuna yansıtıyorlar...

(Aslında ben hep inanırım ki oyuncunun enstrümanı bedenidir. Ve bedenle rolünün figürlerini yaratmalıdır. Oyuncu rolünü ezberleyip konuşan değildir. Sahnede şöyle ya da böyle... Aslolan oyuncunun izleyiciye dokunmasıdır. Ve oyuncunun baş düşmanının kendini beğenmişlik olduğunu düşünüyorum... Kendini beğenmişliğin ise korkunun bir başka biçimi olduğuna inanıyorum. Bir oyuncu eğer kibirli olursa tembelleşmeye başlar ve kendi gelişimini engeller. Kendini beğenmişlik demek duraklamak demektir...)

Tüm diğer sanat dalları gibi tiyatronun da insanların düşünce ve duygularını aktarmanın yanısıra... özlemlerini de canlandırma gereksinmesi sonucu ortaya çıktığını söyler bir çok araştırmacı...

Eski Yunan'dan bugüne cesur ve yaratıcı birilerinin sahne denilen o sihirli mekanda yarattığı dünya... Yüzyılar boyunca insanların kendisi ve çevresiyle hesaplaşmasını sonuçta da kendisini yeniden yaratmasını sağlamıştır. Ama Lysistrata'nın da yeniden çağrıştırdığı gibi yüzyılların ürünü yapıtlara baktığımızda... İnsanoğlunun kendisi ve dünyasıyla hesaplaşmasını gündeme getirenlerin kazandığını görürüz... (Burada bir parantez açarak oyuna hakim olan feminist bir mücadeleyi sevdiğimi ve sonuçta savaşlara son verecek başarı olduğuna inancımı bir kez daha yinelediği için oyunu daha çok sevdim...)

(İkinci bir parantez açarak özellikle de gençlere yazmadan edemeyeceğim... Sanatçı yalnız sergileyen değil... kendisi ve seyircisini bir adım ileriye götürmeye çalışandır. Oyuncu bir tiyatronun en önemli unsurudur. Tiyatro tek başına değil "birlikte" yapılan bir iştir... Ya da öyle olmalıdır... Takım taklavat hep beraber kotarılır bir oyun... Oynanan oyun dünyanın en güzel, en anlamlı oyunu olsa da tiyatro denen aygıtın önemli bir vidasıdır ancak...)

Bitirirken... Orkestranın da hakkını yemek istemiyorum... İşitsel açıdan güzel bir katkı sağladılar.

Sanıyorum 22 Ekim'de bizdeki gösterimine başlayacak olan bu oyunu gidin seyredin lütfen... O coşkuya katılın... Her iki tiyatronun da (LBT ve Satirigo Tiyatrosu) Kıbrıs'ta barışa katkı bağlamında harcadıkları ortak sanatsal çabanın yarattığı pozitif enerjiye ortak olun... İnsanları birbirine karşı değil de birbirinden yana olmaya... barışa çağıran... savaşın soluğunu kesen ustalıkla kotarılmış... "doğru" bir tiyatro olayı göreceksiniz...

Yenidüzen - 20 Ekim 2004

Deniz Çakır, Popi Avraam, Aliye Ummanel ve Asu Demircioğlu "Lysistrata" oyununda...

Ortak Barış Karnavalı Ve Faşist Saldırı

Ada tarihinde birçok ilke; sanat, tiyatro, barış, dostluk, işbirliği adına imza atan LBT ve Satirigo Tiyatrosu 27 Mart 2004 Dünya Tiyatro Günü'nde bir tarihi ilke daha imza atarlar. Bu iki tiyatro kurumu "Dünya Tiyatro Günü"nü birlikte kutlama kararı alırlar. Bu amaçla dünyanın bölünmüş tek kenti Lefkoşa'nın hem kuzeyinde hem güneyinde ***"Kıbrıs'ta Barış"*** söylemi ile tiyatro karnavalı düzenlemek için hem kuzeydeki hem de güneydeki yetkili makamlardan izin alırlar.

LBT ve Satirigo Tiyatrosu'nun düzenlediği **Barış İçin Tiyatro Karnavalı**'na Halk Sanatları Derneği, Akdeniz Avrupa Sanat Derneği (EMMA), K.T. Sanatçı ve Yazarlar Birliği, Has-Der Çocuk Kulübü, iki toplumlu halk dansları ekibi ve birçok sanatçı ve sanatsever katılarak destek verir.

27 Mart 2004 Dünya Tiyatro Günü, saat 09:00'da Atatürk Kültür Merkezi önünde toplanan ekipler, bir kamyon üzerine yerleştirilen Lefkoşa Belediye Orkestrası'nın müziği eşliğinde rengarenk kostümler, masklar içinde şarkılarla, danslarla, balonlarla, çiçeklerle ve çeşitli teatral gösterilerle Tiyatro Karnavalı korteji oluştururlar.

Kortej, Girne Caddesi istikametinden Sarayönü Meydanı'na yürüyerek orada gösterilerini tamamladıktan sonra, Haşmet Gürkan Sokağı güzergahı doğrultusunda Ledra Palace barikatından da Güney Lefkoşa'ya Elefteria meydanına giderek, gösterilerini gerçekleştirmeyi planlar. Kortej iki dilde *(Türkçe ve Rumca)* barış içerikli hazırladığı pankartlarla saat 10:00'da yürüyüşe geçer. Şarkılarla, danslarla, çeşitli gösterilerle ve yine iki dilde hazırladıkları bildirileri halka dağıtarak yürüyen kortej, halktan da alkışlarla destek alır. Ancak sevinç ve coşku ile ilerleyen Barış İçin Tiyatro Karnavalı'nın önü eli sopalı, taşlı ülkücüler tarafından, şiddet ve tehdit sloganlarıyla kesilir. Parmaklarını birleştirerek bozkurt işareti yapan ülkücüler ***"Kıbrıs adası, bozkurtlar yuvası"***, ***"Soytarılar, Küstahlar Güneye"***, ***"Böyle gün verilmez, KKTC'de Rum yürümez"***, ***"Teslimiyetçi Zihniyet Defolsun"***, ***"Kıbrıs Türk'tür, Türk kalacaktır"***, ***"Denktaş Arkandayız"*** şeklinde pankart, slogan ve tekbir nağraları ile yol keserek terör estirirler.

Ülkücülerin yol keserek, tehditkâr ve tahrikkâr yasa dışı davranışı karşısında Tiyatro Karnavalı Korteji Girne Kapısı önünde polisin yolu açmasını sağ duyu ile bekler. Ancak polis ekipleri olayı pasif şekilde izler. Ülkücülerin tehdit ve şiddet dolu sloganlarına karşılık sanatçılar şarkılar, danslar ve barış sloganlarıyla cevap verirler. İlerleyen sürelerde gerginlik iyice artar, çatışmaya ramak kalır. Tam bu sırada Polis Çevik Kuvveti olay yerine gelerek her iki grubun önünde kordon oluşturur. Bu esnada karnavalı örgütleyen komitenin sözcüsü LBT Kültür Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy'la olay yerinde görüşen polis yetkilileri, Karnaval Kortej'inin yolunu değiştirmesini ve başka bir güzergahtan yürümesini isterler.

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ
ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ ΜΑΣ
ΕΙΝΑΙ ΣΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ
ΣΑΤΙΡΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
BARIŞ
FEDAKÂRLIK
ISTER
LEFKOŞA BELEDİYE TİYATROSU

BARIŞA
EVET
ΝΑΙ ΣΤΗΝ
ΕΙΡΗΝΗ
ΘΕΑΤΡΟ

ΕΙΡΗΝΗ
ΤΩΡΑ

STEPS
FOR PEACE

TESLİMİYETÇİ ZİHNİYET DEF OLSUN
BARIŞ VATANI EŞİM EŞİMLE KAVUŞMAZ

POLIS

BU NASIL?
TESLİMİYETÇİ ZİHNİYET DEF OLSUN

15 DAKİKA

BÖYLE GÜN
VERİLMEZ
KTC DE RUM
YÖRÜMEZ

Bunun üzerine Yaşar Ersoy, hoparlörden meydana şu duyuruyu yapar:

"Polis Genel Müdürlüğü'nden, İçişleri Bakanlığı'ndan ve Lefkoşa Kaymakamlığı'ndan yazılı izin alarak yaptığımız Tiyatro Karnavalı'nın önü yasa dışı bir şekilde ve şiddet kullanarak kesiliyor. Polis yasa dışılığa müdahele edip Tiyatro Karnavalı'nın yolunu açacağına, bizlere yolumuzu değiştirmemizi söylüyor. Bu ne biçim iş, bu ne biçim güvenlik, bu ne biçim devlet?...

Biz Kıbrıslı Türk ve Rum sanatçılar, bu karnavalı, Dünya Tiyatro Günü'nde barışa olan özlemimizi ve arzumuzu dile getirmek ve iki toplumun ırkçılıktan, şovenizmden ve faşizmden uzak barış içinde yaşamaları gerektiğinin mesajını vermek için düzenledik. Biz çatışma değil, barış kültürünü yaygınlaştırmak istiyoruz. Oysa ırkçı, şoven ve faşist bir şekilde yolumuz kesiliyor... Ve polis güçleri de buna seyirci kalıyor. Bizim talebimiz, izin alınarak düzenlenen bu etkinliğin önünün açılmasıdır. Yasadışı yol kesen ülkücülere polis tarafından müdahele edilmesi ve yasaların uygulanmasıdır... Burada şarkılarımızla, danslarımızla, şiirlerimizle bekliyoruz... Devlet görevini yapsın."

Olay esnasında Yaşar Ersoy medyaya açıklama yaparken...

Tiyatro Karnavalı korteji bir süre bekledikten sonra aralarındaki konuşma ve tartışmadan sonra kortejin belirlenen istikamette yürüyüşe geçmesine karar verilir. Bu sırada olayı duyan birçok barışsever ve Has-Der çocuk ekibinin velileri de meydana gelirler. Bu anda CTP milletvekili Ahmet Barçın cep telefonu ile Yaşar Ersoy'a yaklaşarak ***"İçişleri Bakanı Özkan Murat telefonda seninle konuşmak ister"*** diyerek telefonu uzatır. Tarihe belge kalması amacıyla telefon konuşması aynen şöyle gerçekleşir:

Y.Ersoy: Buyrun sayın bakan...

Bakan: Yaşar, yolunuzu değiştirin... Olay çıkabilir...

Y.Ersoy: Ama biz izin alarak bu eylemi yapıyoruz... Bu ülkücü faşistler yolu kesti... Yasaları onlar çiğnedi, polisin onlara müdahele etmesi gerek... Lütfen bir şey yapın... Burada insanlar bekliyor... Çocuklar, kadınlar var...

Bakan: Sakın yürüyüşe geçmeyin... Çevik Kuvvet sizi dağıtır... Yolu değiştirin...

Y.Ersoy: Polis Müdürünü arayın... Bir şey yapın... Bakanlığınızdan izin aldık... Faşistlere izin mi vereceksiniz... Bişey yapın...

Bakan: Yapamam, polis bana bağlı değil... Yürüyüşe geçerseniz polis size müdahale edecek, dağıtacak... Çatışma olmaması için yolu değiştirin...

Y.Ersoy: Bu söylediklerinizi komite ile görüşüp karar vereceğiz...

Bu telefon görüşmesinden sonra komite üyeleri arasında yaşanan tartışma sonucunda yolu değiştirmeyip bekleme kararı alınır. Bir buçuk saati aşkın gerilimli bekleyişten sonra Barış İçin Tiyatro Karnavalı organizasyon komitesi kortejde kadın ve çocukların bulunduğunu göz önünde bulundurarak, bir çatışma sırasında çocukların zarar görebileceğini belirterek, gerginlik ve çatışma istemediklerini oysa şiddet ve çatışma yanlısı bir grupla karşı karşıya kaldıklarını, polisin olaya seyirci kaldığını ve önlem almadığını, bu nedenle bir çatışmayı önlemek için karnavalın güzergahını değiştirerek yürüyüşlerine devam edeceklerini duyururlar.

Kortej bu duyurunun ardından Girne Kapısı'ndan Cumhurbaşkanlığı'na dönerek oradan da Ledra Palace sınır kapısına ulaşır. Burada gösterilerini tamamlayan sanatçılar Güney Lefkoşa'ya geçerler.

Elefteria meydanına kadar yürüyen "Kıbrıs'ta Barış İçin Tiyatro Karnavalı" burada da etkinliklerini gerçekleştirir. Daha sonra Lefkoşa Rum Belediye Tiyatrosu binası önünde yapılan basın toplantısıyla karnaval tamamlanır.

Ertesi gün Kıbrıs Türk ve Rum basınında geniş yer bulan ve manşetten verilen yol kesme olayı birçok kesim tarafından da protesto edilir. 28 Mart 2004 tarihli Yenidüzen gazetesi ***"Faşistler Barış Kortejinin Önünü Kestiler"***, Kıbrıs gazetesi ***"Barış Etkinliğine Ülkücü Engeli"***, Afrika gazetesi ***"Ülkücüler Yolu Kesti"***, Ortam gazetesi ***"Voyvodalık! Polis kimleri koruyor?"***, Kıbrıslı gazetesi ise ***"Önce Meclis taşladılar, sonra paralı ilanlarla kan dökme tehditleri savurdular, şimdi ise yol keserek tahriklerde bulunuyorlar.. Nerde bu Devlet?"*** manşetleriyle olayı kamuoyuna duyururlar.

Kıbrıs Rum basınında da geniş yer bulan yol kesme olayını Fileleftheros gazetesi ***"Kıbrıslı Türk ve Rum Sanatçıların Barış Etkinliğine Bozkurtların Müdahalesi"***, Haravgi gazetesi ***"Kıbrıslı Türk ve Rum Sanatçıların Barış Gösterisine Bozkurtlar Saldırdı"***, Alithia gazetesi ***"Kıbrıslı Türk ve Rum sanatçılar ellerini birleştirerek gösteriyi bölmek isteyen bozkurtlara cevap verdiler"*** başlıklarıyla verirler.

Türkiye basını tarafından da verilen olay Milliyet gazetesinde ***"KKTC'de gerilim... Ülkücüler Dünya Tiyatro Günü nedeniyle karnaval yürüyüşü yapanların önünü kesti"***, Radikal gazetesinde ***"Ülkücülerden Ortak Yürüyüşe Engel"*** , Hürriyet gazetesinde ***"Tiyatroculara Barikat"***, Türkiye gazetesinde ise ***"Kıbrıs'ta Gerginlik"*** başlıklarıyla yer alır.

Ortak Bildiri
BARIŞA EVET

LBT ve Satirigo Tiyatrosu her türlü provakasyona karşın barışçıl bir şekilde 27 Mart 2004 Dünya Tiyatro Günü dolayısıyla düzenlediği karnaval yürüyüşünü gerçekleştirir. Yürüyüş boyunca Türkçe ve Rumca hazırlanan Dünya

Tiyatro Günü bildirisini Kuzey Lefkoşa'da ve Güney Lefkoşa'da halka dağıtırlar. Aynı bildiri 27 Mart Dünya Tiyatro Günü'nün gecesi iki tiyatronun sahnesinde oyun öncesinde kendi ana dillerinde seyircilere okunur.

Ada tarihinde LBT ve Satirigo Tiyatrosu'nun ilk kez gerçekleştirdiği ortak Dünya Tiyatro Günü bildirisi şöyledir:

"Barışa Evet

27 Mart Dünya Tiyatro Günü bu yıl ülkemizde, Kıbrıslı Türkler ve Kıbrıslı Rumların kendi kaderini kendi elleriyle belirleyecekleri bir ortamda kutlanmaktadır.

Shakespeare "Bütün dünya bir oyun sahnesi, kadın erkek herkes birer oyuncu. Sıraları geldikçe girerler çıkarlar" der. Kıbrıslı Türkler ve Kıbrıslı Rumlar Kıbrıs denilen sahnede yıllardır hüznü, acıyı, gözyaşını ve ölümü oynadılar.

Şimdi Kıbrıs denilen sahnede Barışı oynamanın zamanıdır diyen Lefkoşa Türk Belediye Tiyatrosu ve Satirigo Tiyatrosu 27 Mart Dünya Tiyatro Günü'nü birlikte kutluyor.

Çünkü tiyatro insan demektir.

Çünkü tiyatro hayat demektir.

Çünkü tiyatro sevgi, dostluk, paylaşma ve çoğalma demektir.

Çünkü tiyatro barış demektir.

Bu düşünce ile iki tiyatro kuruluşu ülkemizin tarihinde onurlu yerini alan "Barış İçin Tiyatro" etkinlikleri yaptı.

"Nemelazım barış benim işim değil. Aha liderler görüşür, barışı onlar yapar. Ben barışa, marışa karışmam... nemelazım barış benden sorulacak değil ya..." diye düşünmeyelim.

Sevgili Kıbrıslı Türkler ve Kıbrıslı Rumlar, şimdi tam zamanı! Seçimimizi barıştan yana yapmanın zamanı! Yapacağımız seçimle acılı, hüzünlü ülkemize barışı getirmenin tam zamanı.

BM Genel Sekreteri Kofi Annan'ın belirttiği gibi "Kaderimizle randevumuzu" gerçekleştirmek ve ülkemizin mutsuz, talihsiz ve hüzünlü kaderini değiştirmek ve barışı seçmek sizlerin, bizlerin hepimizin ellerinde.

Barıştan yana bu seçimi ülkemiz için, çocuklarımız için, gelecek için yapmalıyız.

Bir daha hüznü, acıyı, gözyaşını yaşamamak "barış içinde ülkemizin güzel günlerini görmeden mi ölüp gideceğiz" demeden seçimimizi yapmanın tam zamanı.

"Güzel günler hangi dağın ardındadır" diye başlayan dizelerimizdeki özlem, son bulsun istiyorsan barıştan yana seçimimizi yapmanın tam zamanı.

Ve Kıbrıs denilen sahnede artık perdeler hep barışa açılsın, sahne ışıkları hep barışı aydınlatsın, hep barış oynansın ve Kıbrıslı Türkler'le Kıbrıslı Rumlar'ın elleri hep barışı alkışlasın dileğiyle Dünya Tiyatro Günü kutlu olsun."

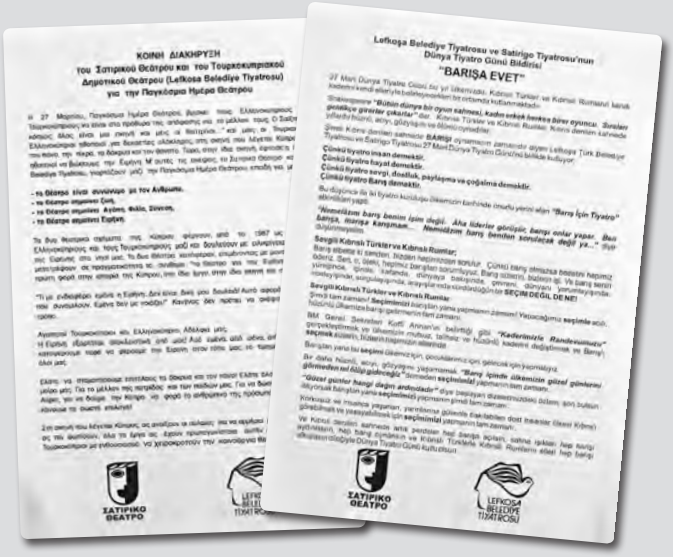
ΚΟΙΝΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ
του Σατιρικού Θεάτρου και του Τουρκοκυπριακού Δημοτικού Θεάτρου (Lefkosa Belediye Tiyatrosu) για την Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Satirigo Tiyatrosu'nun Dünya Tiyatro Günü Bildirisi

"BARIŞA EVET"

Bildirinin okunmasından sonra kısa bir konuşma yapan Yaşar Ersoy, faşist saldırılara ve baskılara rağmen sevgi ve inatla Kıbrıs'ta ve dünyada barış yürüyüşünün devam edeceğini vurgular. Ersoy, sanatın ve tiyatronun ana görevi barış, dostluk ve halkların kardeşliğini sağlamak olduğunu belirtir. Kısa bir konuşma yapan Belediye Meclisi Kültür Sanat Komitesi Başkanı Pembe Afşaroğlu ise barış yürüyüşünün hiç durmadan devam edeceğini vurgular. LBT'nin gecesine temsilci olarak Satirigo Tiyatrosu'ndan Hristos Zanos ve Popi Avraam da katılır. Konuşmalardan sonra LBT seyirciye "Memurin Faslı" oyununu sunar. Dünya

Tiyatro Günü dolayısıyla gecede düzenlenen etkinlik ve konuşmalar 29 Mart 2004 tarihli Kıbrıs, Yenidüzen, Halkın Sesi, Afrika, Ortam gazetelerinde yer alır.

Ülkücülerin Yol Kesme Olayına Tepkiler...

"Barış İçin Tiyatro Karnavalı"nın önünün şiddet ve tehditle kesilmesi üzerine birçok tepki gelir. Barış ve Demokrasi Hareketi Genel Başkanı Mustafa Akıncı'nın konuyla ilgili yaptığı açıklama 30 Mart 2004 tarihli Ortam, Yenidüzen, Kıbrıs Gazetelerinde şöyle yer alır:

"Devlet Güçleri Demokrasinin Yanında Olmalı.

Devlet güçlerinin demokrasinin yanında olması gerektiğini söyleyen Akıncı, eğer demokratik hukuk devleti olması iddiasındaysak, devlet güçlerinin, izinli yürüyüş yapanların yanında olması ve yolu açması gerekirdi diye konuştu.

Akıncı basın mensuplarına yaptığı açıklamada Kıbrıs sorununda yaşanan son gelişmeleri değerlendirerek Cumartesi günkü "Barış Yürüyüşü" sırasında yaşanan yol kesme eylemine ve polisin tavrına tepki gösterdi.

Akıncı, Kıbrıs sorununda son derece kritik günlerden geçildiğini, yakın bir gelecekte ise provokasyonların daha fazla yaşanabileceği bir referandum sürecinin gündeme geleceğini hatırlatarak , Devlet güçlerinin demokrasiden yana olması gerektiğinin altını çizdi. 27 Mart Dünya Tiyatro Günü dolayısıyla gerekli izinler alınarak düzenlenen ve tamamen barışçıl amaçlar güden yürüyüşün, kendilerini milliyetçi olarak niteleyen bir grup tarafından engellendiğine dikkat çeken Akıncı "Milliyetçilik başkalarının yapacağı barışçı bir yürüyüşü engellemek değildir. Ancak bundan daha vahim olan böylesi bir yürüyüşün engellenmesi karşısında Devlet güçlerinin hiçbir şey yapmaması, aksine sanki iki tarafda suçluymuş gibi iki grup arasında pozisyon alan bir tavır sergilemesidir" dedi.

Akıncı, bir tarafta izinli barışçıl bir yürüyüş, diğer tarafta ise bu yürüyüşü engellemek için yol kesenler olduğunu vurguladığı açıklamasında polis güçlerinin anlaşılmaz bir tavırla, yolu açıp yasal yürüyüşe imkan tanımak yerine tam tersi bir davranış sergilediğini belirtir. Akıncı, özellikle böylesi kritik bir dönemde devlet güçlerinin yasadışılığa alet edilmesi bizim onaylayabileceğimiz, kabul edebileceğimiz bir şey değildir. Devlet güçlerinin mutlaka ve mutlaka demokrasinin yanında olması gerekir. Aksi takdirde ülke "ben güçlüyüm yola iner istediğimi yaparım" diyenlerin insafına kalır ve böyle bir durumun hiçbir demokratik hukuk devletinde yeri yoktur diye vurgular."

"Bu Memleket Bizim Platformu" da yaptığı açıklamada sanatçılara yapılan saldırıyı ve polis güçlerinin seyirci kalmasını protesto eder.

Toplumcu Kurtuluş Partisi *(TKP)* Genel Başkan vekili Mehmet Davulcu ise 28 Mart 2004'te yaptığı yazılı açıklamada, Dünya Tiyatro Günü nedeniyle düzenlenen ve tamamen barışçıl amaçlar taşıyan bir etkinliğe yapılan saldırıyı kınadığını belirtir. Davulcu açıklamasında polis gücünün yol kesme olayı karşısında takındığı tavrı onaylamanın mümkün olmadığını vurgulayarak polisin yansız olması gerektiğini söyler.

Kıbrıs Türk Orta Eğitim Öğretmenler Sendikası *(KTOEÖS)* Genel Sekreteri Tahir Gökçebel de 29 Mart 2004'te yayımladığı bildiride sanatçılara yapılan saldırıyı ve polisin tutumunu eleştirir.

Yeni Kıbrıs Partisi *(YKP)* 28 Mart 2004'te yayımladığı bildiriyle yol kesme olayına ve polisin tutumuna tepki gösterir.

İçişleri Bakanı Özkan Murat'ın yaptığı açıklama 30 Mart 2004 tarihli Kıbrıslı, Yenidüzen, Ortam gazetelerinde şöyle yer alır:

"Yasaların gereği aranmaksızın girişilebilecek eylemler, hepimizi üzecek trajik sonuçlar yaratma potansiyelini içinde barındırmaktadır. Bu konuda taşıdığımız endişelerin ne kadar haklı olduğunu 27 Mart Dünya Tiyatrolar Günü nedeniyle Lefkoşa'da yaşadığımız ör-

nekle somutlaşmıştır. Şöyle ki; Bakanlığımız ve Lefkoşa Kaymakamlığımızın bilgisi ve izni çerçevesinde yürütülen bir karnaval yürüyüşü, izinsiz bir başka grupça engellenmiş ve istenmeyen olayların yaşanmasına sebep olunmuştur.

İçlerinde KKTC yurttaşı olmayan kişilerin de bulunduğu grubun yarattığı bu sonucun Güvenlik Güçlerimiz tarafından soruşturulup gerekenin yapılacağından kuşkumuz yoktur.

Sonuç olarak İçişleri Bakanlığımız yasaların dışındaki her türlü eylemin karşısındaki duruşunu sürdürecek ve Devlet'in tüm birimlerinin de bu anlayışla görev yapması gerektiğini ısrarla vurgulamaya devam edecektir."

Gazeteler Bakan'ın bu açıklamasına şu soruyu da ilave ederek verirler: ***"Göz Yuman Polis Ne Olacak?"***

Ülkücülerin yol kesme eylemine çeşitli sivil toplum örgütlerinden tepkiler gelirken bir kısım örgütler de destek bildirirler. Destek bildiren örgütlerin başında Kıbrıs TMT derneği, Milliyetçi Adalet Partisi ve milliyetçi örgütlerden oluşan bağımsızlık ittifakı gelir. Yaptıkları açıklamalarla "Barış İçin Tiyatro Karnavalı" etkinliğini ve Kıbrıslı Rum sanatçıların bu etkinliğe katılmalarını kışkırtıcılık olarak değerlendirirler ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu yetkililerini, etkinliğe izin veren makamları protesto ederler. "Yol Kesme" eylemi Kıbrıs Türk basınının köşe yazarlarına da konu olur. Aşırı milliyetçi çizgideki Volkan gazetesindeki köşe yazarları dışındaki yazarlar, yazılarıyla "Barış İçin Tiyatro Karnavalı" eylemini destekler, ülkücülerin eylemini ise kınarlar.

Volkan gazetesi yazarları ise basın etiğine aykırı yazılarla "Barış İçin Tiyatro Karnavalı"na, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na, Yaşar Ersoy'a ve etkinliğe izin veren makamlara saldırırlar. Bazı örnekler şöyledir:

"Rum kesiminden gelen ve tiyatrocu oldukları iddia edilen bazı Rum gençleri, KKTC'de kendini Türk zanneden bazı tiyatrocu bozuntuları ile, Dünya Tiyatrolar Günü'nü bahane ederek müşterek bir yürüyüş düzenlediler. (...) Türk ismi taşıyan başka bir şarlatan tarafından bestelenen "yurdum işgal altında" sözlü şarkıyı terennüm ediyorlardı... Terbiyesizliğe bakın... (...) Bu başıboş tiyatrocu müsveddelerinin taşıdıkları yaftalar ve attıkları sloganların Dünya Tiyatrolar Günü ile yakından uzaktan ne lakası var?"

Asaf Ertaç
Volkan - 1 Nisan 2004

"... Dünya Tiyatro Günü denilerek siyasi içerikli bir karnaval düzenlendi. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yardımıyla Rum Satirigo Tiyatrosu KKTC yasalarını çiğneyerek KKTC topraklarında eylem düzenledi. Yüzlerce Rum KKTC'ye taşındı. Eylemde yapılmadık rezalet kalmadı... Vatanı, Devlet'i, Anavatan'ı uğruna ölmeyi göze alan insalarımızın önünde yurdum işgal altında şarkısı okundu... Rumca pankartlar taşındı (...) bu çirkin eyleme tepki gösteren gençlerimiz ise Halkın Sesi gazetesi önünde toplandılar...

(...)Olaydan sonra ise işbirlikçi basın Türk gençlerini darağacına yollamak için hemen harekete geçti... (...) Bu çirkin eyleme tepki gösteren gençleri provokatör olarak suçladı..."

Aydın Akkurt
Volkan - 29 Mart 2004

"... Bu sanat gösterisi, tiyatro aşkı değil de vatan satışına dönüşmüş bir gösteriydi.

Müzik, dans ve tiyatro gösterileri bahane edilerek Kıbrıs Türk Halkını kandırma yöntemini seçmişlerdir...

(...) Bu hain duygulara karşı meydana her zaman olduğu gibi ÜLKÜCÜLER çıkmıştı.

Ülkücüler bu gidişe artık dur demek için sokağa çıktılar... Evet ülkücüler görev başında... Ohh be Allah'a şükür..."

Selçuk Düzgün
Volkan - 28 Mart 2004

"(...) Bu çirkin gösterinin adı Dünya Tiyatro Günü'nün arkasına saklanarak karnaval konmuştu... Sonuçta "Yurdum İşgal Altında" diye bağıranlara Türk Gençliği tepki gösterdi... Ellerine Türk Bayraklarını alan gençler Halkın Sesi gazetesinin önünde toplanmaya başladılar ve sayıları giderek arttı...

(...) Daha sonra Yaşar Ersoy kamyonun üzerine çıkarak söylemediğini bırakmadı... "Elimizde izin var, yürüyüşümüz yasaldır, faşistler bizi durduramaz" diyerek barbar bağırıyordu...

(...) Sonuçta tiyatrocular yollarını değiştirip oynaya oynaya Lidra Palace'a oradan da Rum tarafına gittiler... Türk Gençleri ise Şehitler abidesine... "

Aydın Akkurt
Volkan - 28 Mart 2004

"Ellerinde Türk ve KKTC bayrakları ile sergilenmek istenen orta oyununu bozan gençlerimizi gerçekten kutlamak gerekir, hepsini gözlerinden öpüyorum..."

Tanju Müezzinoğlu
Volkan - 30 Mart 2004

"(...) Hepinize yazıklar olsun... Kıbrıs Türkleri'nin yüzde doksanı toplu mezarlarda, Kıbrıs da Yünanistan'a ilhak edilecekti...

... Bu arada, barış, Kıbrıs adasına 1974'te gelmiştir, şimdi istenen bir anlaşmadır.

Dünya Tiyatro Günü'nü "yurdum işgal altında" diye bağırarak çirkin bir eyleme dönüştürenleri şiddetle protesto ediyorum."

Bekir Necati
Volkan - 29 Mart 2004

"...Prostesto ediyorum... Tek üzüldüğüm... yüzlerce Rum ve Kıbrıslı'nın bize "faşistler" diye bağırması oldu...

Gazimağusaya dönerken çok üzüntülüydüm... Otobüs şöförü üzüntümü görmüş olacak ki, kaset taktı şarkıda aynen şunları söylüyordu:

Ötüken yolu yokuştur
Kafaları tokuştur
Bize faşist diyenler
Ya haindir, ya ..."

Hasan Keskin
Volkan - 29 Mart 2004

Volkan gazetesinin ve yazarlarının konu ettiği "Yurdum işgal altında" şarkısı Grup Yorumun söylediği "Çav Bella" şarkısıdır. Ülkücülerin yolu kesmesi üzerine Lefkoşa Belediye Orkestrası'nın çalıp korteje katılanların hep beraber söylediği şarkıdır.

Afrika gazetesinden Mehmet Levent, Halkın Sesi gazetesinden Emin Akkor, Ortam gazetesinden Hasan Kahvecioğlu, Kıbrıslı gazetesinden Doğan Harman, Kıbrıs gazetesinden Ali Baturay köşe yazılarıyla, "Barış İçin Tiyatro Karnavalı" etkinliğini alkışlar, ülkücülerin eylemini ise kınarlar.

İçişleri Bakanı Özkan Murat'tan İtiraf

"Çözüm Sivilleşme ve Demokratikleşme"

KKTC'de Güvelik Güçleri'nin İçişleri Bakanlığı'na bağlı olmadığı bir düzende İçişleri Bakanı Özkan Murat yasaları çiğneyerek yol kesenler hakkında Güvenlik Güçleri'nin soruşturma açıp gerekenin yapılması dileğinde bulunur ve bunun yapılacağından da kuşkusu olmadığını belirtir. Ancak Güvenlik Güçleri, ne yasaları çiğneyenler ne de yasadışılığa göz yumanlar hakkında soruşturma açar ve ne de gereğini yapar.

KKTC Meclisi'nin 2 Nisan 2004 tarihli Genel Kurul toplantısında da gündeme gelen "Ülkücülerin Yol Kesme Eylemi" sert tartışmalara neden olur.

BDH Milletvekili Mehmet Çakıcı'nın gündem dışı yaptığı konuşmayla "Barış İçin Tiyatro Karnavalı" ve yol kesme olayı Meclis tutanaklarına da geçer. Bu konuda Meclis'te yapılan konuşmalar 3 Nisan 2004 tarihli Yenidüzen ve Kıbrıs gazetelerinde yer alır. BDH Milletvekili Mehmet Çakıcı, Dünya Tiyatro Günü'nde izinli olarak Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun ve Kıbrıslı Rum Tiyatrocular'ın barış amaçlı gösteri yaptığını belirtir. Bu gösterinin yasadışı bir gösteriyle karşı karşıya kaldığını kaydeden Çakıcı, polis ve Çevik

Meclis'te gündem dışı konuşmalar yapıldı. Tiyatro karnaval yürüyüşünün engellenmesinin gündeme gelmesiyle İçişleri Bakanı Murat, bu gibi sorunların esas çözümünü vurguladı:

Sivilleşme ve demokratikleşme

Cumartesi günü barışseverlerin önünü keserek yasadışı eylem yapanlar hakkında soruşturma başlatıldığı açıklandı:

Göz yuman polis ne olacak?

Özkan Murat Rumları bıraktı, Türklerin peşine düştü

İçişleri Bakanı Özkan Murat Cumartesi günkü olayla ilgili açıklama yaptı:

Gereken yapılacak!..

"Yasadışı eylemlere karşı duracağız"

Özkan Murat yasadışı eylem yapıp yol kesenlere karşı gerekenin yapılacağından emin olduğunu söyledi..

İçişleri Bakanı Özkan Murat açıklamasında şöyle dedi:

"Yasaların gereği aranmaksızın gerçekleştirilecek eylemler, hepimizi üzecek trajik sonuçlar yaratma potansiyelini içinde barındırmaktadır. Bu kanıda taşıdığımız endişelerin ne kadar haklı olduğu 27 Mart Dünya Tiyatrolar Günü nedeniyle Lefkoşa'da yaşadığımız örnekle somutlaşmıştır.

Söyle ki; Bakanlığımız ve Lefkoşa Kaymakamlığımızın bilgisi ve izni çerçevesinde yürütülen bir karnaval yürüyüşü, izinsiz bir başka grupça engellenmiş ve istenmeyen olayların yaşanmasına sebep olunmuştur.

İçlerinde KKTC yurttaşı olmayan kişilerin de bulunduğu grubun yarattığı bu sonucun güvenlik güçlerimiz tarafından sorgulanıp gerekenin yapılacağından kuşkumuz yoktur."

■ Haberi 5. Sayfada

İçişleri Bakanı Özkan Murat

Kuvvet'in izinsiz gösteri yapan kişilere karşı önlem alması gerekirken tiyatroculara karşı önlem aldığını belirtir. Mehmet Çakıcı'nın konuşmasına cevap veren İçişleri Bakanı Özkan Murat ***"Sorunun Sivilleşme ve Demokratikleşme"*** olduğunu belirterek KKTC'nin en önemli sorununa değinir. Hükümet'in değişmesiyle herşeyin değişemeyeceğini belirten Bakan Murat, henüz istenilen demokratikleşme ve sivilleşmenin sağlanamadığını vurgulayarak Kıbrıs sorununun çözümünü kastederek ***"Önümüzdeki günlerde yepyeni bir Kıbrıs'ta olacağız, o zaman sivilleşmenin görüleceğini"*** vurgular. Murat, Meclis'teki konuşmasında ***"Ben bir olay çıkmaması için güzergahı değiştirin dedim ama önemli olan emniyetin görevini yerine getirmemesiydi..."*** diye belirtir. Polis Gücü'nün İçişleri Bakanlığı'na değil de orduya bağlı olması KKTC'nin sivilleşme ve demokratikleşmesi karşısında önemli bir engel olarak görülür. Hükümetlerin bunu değiştirmek istemesine rağmen değiştirememesi sürekli bir demokrasi ve sivilleşme sorunu yaratır.

Kan Gölü Provası

Mehmet Levent

Ellerinde Denktaş'ın posterleriyle geldiler! Ağızlarında yakası açılmadık küfürlerle geldiler! Kan bürümüş gözlerle. Kan soluyan burunlarla geldiler!

Aralarında 10 yaşında çocukların ve kadınların da bulunduğu, Dünya Tiyatrolar Günü karnaval kortejini kana bulamak için geldiler!

Kendilerine "ülkücü" diyorlar! Kin ve intikamdan başka hiçbir ülküleri yok!

Arkalarında duran olmasa, ülkücüler, gerekli tüm yasal izinleri alınmış bir gösteriyi kana bulamaya girişmezlerdi! Bu ülkede yasaların ve devletin üstünde güçler olduğunu… Bu güçlerin, istedikleri anda ülkeyi kan gölüne çevirebileceklerini daha ne kadar görmezden geleceksiniz?

Mehmet Levent 29.3.2004

Denktaş'ın, barış ve çözüm isteyen Kıbrıs Türk halkına karanlık ve gözyaşı vadeden... Halkına "ulan" diyen, "piç" diyen… "Siz demirden, çelikten, kurşundan, sille, tokat ve yumruktan anlarsınız" diyen posterleriyle, önceki gün Girne Caddesi'ni kan gölüne çevirmek için barışın yolunu kesti! Şarkıların, türkülerin, oyunların yolunu kesti! On yaşındaki çocuk sevinçlerinin yolunu kesti! Sevginin ve kardeşliğin yolunu kesti! Kıbrıs'ın ve Kıbrıslılığın yolunu kesti!

Denktaş'ın neden İsviçre'ye gitmeyip Kıbrıs'ta kaldığı, burada hangi tezgahlarda neler dokuduğu artık gün gibi ortada! Türkiyeli ülkücülerin, Kıbrıs'ta barış ve çözüm yanlılarına karşı herşeyi açık seçik ortaya koyuyor. Bir anda ortaya çıkan yüzlerce pankart ve Kıbrıslı Türkleri aşağılayan, yakası açılmadık küfürlerle dolu Denktaş posterleri, saldırının günlerce önce planlandığını kanıtlıyor!

Hangi yüksek yerlerden gelen alçak emirler tezgahladı bu saldırıyı? Bunu bilmek için kahin olmaya gerek yok.

Arkalarında duran olmasa, ülkücüler, gerekli tüm yasal izinleri alınmış bir gösteriyi kana bulamaya girişmezlerdi! Bu ülkede yasaların ve devletin üstünde güçler olduğunu… Bu güçlerin, istedikleri anda ülkeyi kan gölüne çevirebileceklerini daha ne kadar görmezden geleceksiniz?

Güvenlik Kuvvetleri Başbakanlığa bağlıymış! Laf! Kağıt üstünde göstermelik üç dört lakırdı! Pratikte gerçek ise, insanın tüylerini diken diken edecek cinsten. Güvenlik Kuvvetleri Başbakanlığa bağlı değil. Tam tersi, Başbakanlık Güvenlik Kuvvetleri'ne bağlıdır!

Önceki günkü saldırıda, bu gerçek bir kez daha bütün çıplaklığıyla ortaya çıkmıştır!

Güvenlik Kuvvetleri Başbakanlığa bağlı olsaydı, CTP'nin Başbakanlığı döneminde Kıbrıslı sanatçıların düzenlediği böylesine temiz, böylesine şarkılı türkülü bir barış karnavalı, ülkücülerin saldırsına uğrar ve Güvenlik Kuvvetleri de buna sadece seyirci mi kalırdı?

Ama kaldı işte! Saldırganlara hiçbir müdahalede bulunmadı! "Yolu kesmeye hakkınız yok! Bu gösteri izinlidir" demedi! Sonunda, çocukları ve kadınları riske atmak istemeyen barış karnavalı, güzergah değiştirerek, başka yoldan yürüyüşüne devam etti.

Aylar önce söylemişlerdi. "istemediğimiz bir anlaşma olursa, Kıbrıs'ı kan gölüne çeviririz"! İşte… Kan gölünün provalarını yapmaya başladılar bile!

Afrika - 29 Mart 2004

Fanatik Gruplara Dokunulmazlık Zırhını Kim Giydirdi?

Ali Baturay

Lefkoşa'da dün tiyatrocuların karnaval yürüyüşü vardı. Kuzey Kıbrıs'ta başlayan yürüyüş, Güney Kıbrıs'ta sonlanacaktı. "Kıbrıs'ta Barış Engellenemez" adlı karnaval yürüyüşü iyi başlamıştı, rengarenk kıyafetler ve müzik eşliğinde katılımcılar unutulmaz bir güne imza atmaya hazırlanıyordu…

Ama bu güzelliği hazmedemeyenler, "barış" sözcüğüne tahammül edemeyenler bu güzelliği bozmak için harekete geçmişti. Kendilerine "ulusal güçler" adını veren ülkücü grup karnavalın önünü kesti, taşkınlık yaptı, tehdit savurdu, küfretti. Ülkücüler, karnavala katılanlara; "hainler", "piçler" diyecek kadar ileri gitti.

Karnaval için yetkili mercilerden izin alındı, bir haftadır gazetelere ilanlar veriliyor, yani bu, yasal bir etkinlikti. Halbuki karnavalın önünü kesen ülkücüler eylem için izin almamıştı, yani gayri yasal eylem yapıyordu, tehdit savuruyordu, küfrediyordu ama polis 70-80 kişiyi dağıtamıyordu. Taşkınlık yapan, çatışma çıkması için provokasyona başvuran bir grubu koskoca polis teşkilatı dağıtamıyordu. Aksine neredeyse karnaval yürüyüşü yapanları dağıtacaktı.

Polis bu insanları nasıl dağıtamaz, ülkücülerin dokunulmazlığı mı vardır? Kim emir vermiştir de polis ülkücülere dokunamamıştır.

İsviçre'de çözüm arayışları devam ederken, sırf "çözüm" yanlısıdırlar diye küfre, tehdide maruz kalan bu insanların yolunu polisin açamamasının nedeni nedir? Kim giydirmiştir ülkücülere bu dokunulmazlık zırhını? Tüm Dünya gözünü Kıbrıs'a çevirmişken, bu çirkinliklerden medet uman kimdir? Yoksa Cumhurbaşkanı Denktaş'ın posterini taşımak mı onları dokunulmaz yaptı?

Bir tarafında Denktaş'ın fotoğrafı olan posterlerde, yumruk fotoğrafı üzerine "onlar bu dilden anlar" diyorlar. Yani çözüm isteyenlere, Denktaş'a muhalif olanlara şiddeti reva görüyorlar. Denktaş'lı posterlerle tehdit savuruyorlar. Denktaş acaba ne diyor bu posterlere, kendisi ile aynı düşüncede olmayanların, çözüm isteyenlerin şiddete maruz kalmasını ister mi acaba Denktaş da?

Posterden aldığımız bazı ifadeler şöyle; "onlar lütfenden anlamaz ulandan anlar… onlar çiçekten anlamaz dikenden anlar… güvercinden, kelebekten değil, kartaldan anlar… ve onlar kanattan anlamaz, gagadan anlar, pençeden anlar…onlar şarkıdan, türküden, ağıttan anlamaz, belki marştan anlar… onlar yaydan anlamaz, oktan anlar… ayrıca dil döküp durduk, onlar dilden anlamaz elden anlar…

Polis bu insanları nasıl dağıtamaz, ülkücülerin dokunulmazlığı mı vardır? Kim emir vermiştir de polis ülkücülere dokunamamıştır.

Ali Baturay 28.3.2004

tokatla yumrukla belenmeye alışık onlar, el işaretinden değil, tokattan yumruktan anlar… onlar soğukkanlılıktan anlamaz öfkeden anlar… onlar aydınlıktan anlamaz, ateşden anlar… onlar ipekten kağıttan değil, demirden çelikten kurşundan anlar, dövüşmeden anlar… onlar önsözden anlamaz, sonsözden anlar…" Bu şiddet ve tehdit edebiyatının kime ne faydası var?

Karnavala katılanlar provokasyanlardan etkilenmedi, soğukkanlılıkla güzergahını değiştirdi ve olaysız bir şekilde yollarına devam etti. Ama bu şekilde fanatik grupların üzerine dokunulmazlık zırhı giydirilirse gelecekte istenmeyen olaylar da yaşanacaktır…

Kıbrıslı Türklere "piçler" diyen, şiddetle tehdit eden bu kişileri koruyanlar utanmalıdır ve ateşle oynadıklarının farkına varmalıdırlar.

Kıbrıs - 28 Mart 2004

Sağduyu Nereye Kadar Kazanacak?

Emin Akkor

20 Nisan tarihinde Kıbrıs Türk halkının kaderini belirleyeceği referanduma giden sürecin çok zor geçeceğinin en belirgin örneğini dün yaşadık.

Dünya Tiyatro Günü dolasıyla geleneksel olarak düzenlenen karnavalın Girne Caddesi'ndeki kortej yürüyüşü ile Sarayönü'ndeki şenlik, ülkücü engeline takıldı. Girne Caddesi'nde, Halkın Sesi gazetesi önünde yolu kapatan bir grup ülkücü, kortejin yolunu kesip şiddet mesajları vererek, korku salmaya çalıştı.

"Dişe diş, kana kan intikam" gibi sloganlar atarak, kin, nefret ve saldırganlık ifadeleriyle tiyatroculara, ezmeye hazırlandıkları düşman olarak gören ülkücü gençliği, tiyatrocuların sağduyusu sayesinde emellerine ulaşamadılar.

Emin Akkor 28.3.2004

"Dişe diş, kana kan intikam" gibi sloganlar atarak, kin, nefret ve saldırganlık ifadeleriyle tiyatroculara, ezmeye hazırlandıkları düşman olarak gören ülkücü gençliği, tiyatrocuların sağduyusu sayesinde emellerine ulaşamadılar. Karnavalın her yılkinden farkı neydi? Bu yıl Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, karnavalı Güney Kıbrıs'taki Satirigo Tiyatrosu iş birliğiyle düzenleyerek, son ayağını Güney Kıbrıs'ta yapacaktı. Ama ülkücüler, etkinlikte Rumların da bulunmasını fırsat bilerek, KKTC'ye girişleri serbest olan Rumlar'ın Girne Caddesi'nde yürüyemeyeceklerine hüküm kılıp; böyle bir tavır sergilemeleriyle neye hizmet ettikleri ise, attıkları sloganlar ve ellerinde taşıdıkları pankartlardaki yazılardan anlaşılıyordu.

Annan Planı çerçevesinde Kıbrıs'ta çözüme ulaşılması için devam eden görüşmelerin takvimi gereği yapılacak referandum öncesi çözüm yanlılarına gözdağı verme eğilimi, tutmadı.

İki arada bir derede kalan polis ise, yolu kesen ülkücüleri dağıtmakla, daha önce programlanmış ve gerekli izinleri alınan, gelenekselleşmiş karnavalın güzergahını değiştirme arasında gitti geldi. İlgili taraflarla görüşen polis, tiyatrocular a güzergahlarını değiştirerek Sarayönü'ne uğramadan Ledra Palace'a yürümelerini önerdi. Ortamı daha fazla gerginleştirmek istemeyen tiyatrocular yollarını değiştirince, karnavala katılmak düşüncesiyle çeşitli kostümler giyerek evlerinden çıkan tiyatrocular ve sanatsever insanlar, karşı karşıya kaldıkları çatışma ortamından kurtuldular. Bir tarafta kestikleri yolda üzerlerine doğru gelecek olanları, "kana kan, cana can" anlayışıyla engelleme niyetinde olanlarla, kadın ve çocukların da aralarında bulunduğu grubun çatışması durumunda bu işten kim karlı çıkacaktı? Böyle bir çatışmadan kim, ne kazanacaktı? Ülkücü gençleri Girne Caddesi'ne toplayarak "geçit yok" şovu yaptıranlar, olası çatışmadan neyi amaçlıyorlardı? Bu sorulara verilecek hiçbir yanıtın haklılığı olmayacağı gün gibi ortadayken, gerginlik ortamı yaratmak için fırsat arayanların şiddetle Kıbrıs Türk halkının doğru bildiği yoldan sapmayacağını anlamaları gerekmekteydi.

Çevik birliğin olaylar sırasında gelmesiyle güvenlik önlemlerini artıran polisin, önceden izni alınmış bir gösteriyi engellemeye çalışanlara karşı ne gibi bir yasal işlem başlattığı yönünde ise açıklama yapılmadı.

Halkın Sesi - 28 Mart 2004

Sormagir Hanından Yolkesen Hanına

Mehmet Levent

Biz gözümüz kulağımız İsviçre'de, umutlu haberler bekleyeduralım, Dünya Tiyatro Günü'nde Türkiyeli ülkücülerin, barış karnavalı yürüyüşüne karşı sokağa döktükleri zorbalık, dünkü gündemin de başlıklarından inmedi.

Ortada bir suç vardır.

Tüm yasal izinleri alınmış bir gösterinin yolu, ancak voyvodalık ve zorbalıkla ifade edilebilecek, izinsiz bir gösteriyle kesilmiştir.

Aralarında çocukların da bulunduğu barış karnavalı yürüyüşçüleri, ağır ve onur kırıcı tahriklere maruz kalmışlardır. Girne Caddesi'nde kan dökülmediyse, bunu barış güçlerinin olgunluğuna ve soğukkanlılığına vermek lazım. Ne yazık ki devlet otoritesi bu zorbalığa sadece seyirci kaldı! Vatandaş, polisin ülkücülerin yasadışı olarak kestiği yolu açmasını ve izinli karnaval yürüyüşünün gerçekleşmesine olanak sağlamasını boşuna bekledi! Ama polis bu görevini yapamadı!

Tam aksine, karnaval yürüyüşüne müdahale ederek, güzergahını değiştirdi! Ortada bir suç vardır ve bunun sorumluları, mutlaka ve mutlaka yasalar önünde hesaba çekilmelidir.

KKTC yasaları, Güvenlik Kuvvetlerimizin Başbakanlığa bağlı olduğu hükmüne amirdir. Güvenlik Kuvvetlerimiz eğer Başbakanlığa bağlı ise, polisimizin bu zorba yol kesiciler karşısında görevini yapmaması, Başbakanlık tarafından mutlaka soruşturulmalı, Devlet otoritesini, sokak eşkiyaları karşısında aciz duruma düşürenler hakkında, gerekli yasal işlemler başlatılmalıdır. Suça göz yummak ve suçluları korumak, suça iştirak etmektir.

Afrika - 30 Mart 2004

Oyun
Nasıl Oynanmalı?

Vasıf Öngören 2004-2005

Güncel Bir Yorumla "Oyun Nasıl Oynanmalı?"

LBT, 2004-2005 tiyatro döneminde Vasıf Öngören'in yazdığı, Kıymet Karabiber'in yönettiği "Oyun Nasıl Oynanmalı" oyununu izleyiciye sunar.

"Oyun Nasıl Oynanmalı" Brecht tiyatrosu bağlamında, epik-tartışmalı bir oyun olarak, toplumsal sorunlara çözümleme getirirken izleyiciyi de bu çözümleme sürecine katar.

LBT, tüketim toplumunda televizyonun ve televizyonda yapılan yarışmaların insanı nasıl maddeleştirdiğini, "Oyun Nasıl Oynanmalı" oyununa getirdiği güncel yorumla seyirciye yansıtır. Bir bakıma, toplumun magazine olan büyük ilgisini ve günümüzde yarışma programlarının her yeri sardığını da göz önünde bulundurursak, oyunun yaptığı eleştiri daha bir işlev ve anlam kazanır. Çünkü kazanma tutkusu, çıkar güdüsü, "bireyciliği" sonuna kadar körükler ve insanlarda "kolektif davranmayı" erozyona uğratır. Bu bağlamda, insanların "kolektif davranma" özelliğini büyük bir çoğunlukla yitirdiği günümüzde, oyunda buna neden olan ortamların, sistemin eleştirisi yapılır. Oyunda hem toplumsal bilinçten yoksun alt sınıfa, hem sınıf olup olmadığı tartışılabilecek olan küçük burjuva kesimine, hem de kapitalist sistemin payandalarından biri olarak televizyona ve yarışma programlarına eleştiri getirilir.

Oyunun yönetmeni Kıymet Karabiber tam bu noktadan yola çıkarak yaşanan kapitalist düzende ***"Başarmak için, daha doğrusu paraya ulaşmak için her yol geçerli. Değerler yok oluyor. Onursuz, gülünç duruma düşen insanlar. Çıkarlar söz konusu olunca her şey çiğnenebiliyor, amaca varmak için her yolun mübah olduğunu"*** belirten yönetmen Kıymet Karabiber, bu tarz yarışmalarla kapitalizmin kurallarına göre ayakta kalmanın yollarının gösterildiği, bireyciliğin ve köşe dönme anlayışının da enjekte edildiğini vurgular.

Oyunun açık biçim yapısı, enerjik oynanışı, ekip ruhuyla sahnelenmesi ve güncel yorumu seyircinin beğenisini kazanır.

Neriman Cahit, 27 Nisan 2005 tarihli Yenidüzen gazetesinde şu satırların altını çizer***: "Metninden rejisine ve oynanışına kadar üzerinde özenle ve özellikle durulması… tüm emek verenlerin kutlanması gereken bir oyun… Gidin izleyin bana hak vereceksiniz…"***

Oyun seyirciden büyük ilgi görür ve kapalı gişe oynar.

Başarılı Bir Ekip Oyunu Oyun Nasıl Oynanmalı

Neriman Cahit

"Kapitalizm insana para için her şeyi yaptırabiliyor… Birileri para, şöhret için her şeyi yapabiliyor(…) İşsizlik, güvensizlik, çaresizlik… hemen yanıbaşında ise çalışmadan kolay yoldan para kazanma, bolluk, savurganlık…

Sürekli düş kırıklıklarıyla kesilen acımasız bir yarış. (…) Bedel ödemeden mutluluğu yakalamaya kalkışmak…

(…) Değerlerimiz, çocuklarımızın yaşamı zerre kadar umrumuzda olmuyor… Ahlak ve beyin uyuşturuluyor. Yozlaşma harekatı başarılı…"

LBT'nin sahneye yeni koyduğu "Oyun Nasıl Oynanmalı" oyunun yönetmeni Kıymet Karabiber'in izleyici için oyuna bir ilk adım olan broşüründeki giriş yazısından aktardım yukardaki satırları. Değindiklerinde gerçeklik payı yüzde yüz…

Evet, yeryüzünü sanki sadece kin, nefret, öfke, çıkar oyunları, yozlaşma, her anlamda savaş sarmış… İnsan onurunu / geleceğini yok etmeye yönelmiş… İnsana soluk aldırmıyor, tüm bunlara karşı "dur" demek yerine gözlerimizi kapamakta, o düzene uyumlanmakta buluyorsak çareyi… İflah olmaz bir yok oluşun peşinde sürükleniyoruz demektir… Evet, maalesef kendimizi ifade etme yetisini bile kapitalizm pazarındaki güçlere kaptırdık… Ahlaki, siyasi ve sosyal söylem kendi öz ağırlığından

sıyrılarak popüler kültürün iyice sığlaşmış sularına karışmış… Dünya çıldırmış olmalı… AMA… Ama her zaman tekrarladığım bir gerçeği yine yazmaktan kendimi alamıyorum:

Dünyada / KKTC'de insanlar sanat yapmaya cesaret ettiği sürece… Dünyaya / bu topluma tümden geri adım attırma çok zor olacaktır…

Oyuna geçmeden önce… ve öncelikle bu oyunda görev alan tüm kadroyu kutlamak istiyorum… Bir süredir dile getirilmese de tiyatroyu etkileyen her neyse onu aşarak, bir ekip ruhu içinde oyunu pozitif bir enerji içinde seyirciye yansıttıkları / yansıtabildikleri için… Unutulmamalı ki oyunun bütünlük ruhunun ve başarısının paylaşımında / başarısında seyircinin rolü vardır… Bu oyunu izlerken öylesine hissediliyor ki bu… Bütün salon tek bir kişi gibi izledik oyunu… Karşımızda yeniden kendileri olmaya başlayan, o katılığı aşan bir kadro vardı… Sahnedeki gencecik sanatçılar da uçar gibi oynuyor, bu şölene büyük bir katkı yapıyorlardı… LBT'nin temel taşları yürekleri tiyatro için çarpan, sadece LBT'de değil, bu toplumda da tiyatro ateşini tutuşturan abileri ile birlikte… hiç kopmayan bir uyum, hiç bozulmayan bir birliktelik içinde ülkemiz tiyatrosuna katkıyı sürdürüyorlar. (Yazamadan edemeyeceğim, fuayede Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, sahnede Erol Refikoğlu ve Deniz Çakır'ı görmek beni ve benim gibi ülkenin sanatına gönül adayanları çok mutlu etti. Onlara sessiz bir selam ve sevgi gönderdik yürekten…)

"Oyun Nasıl Oynanmalı?" Vasıf Öngören'in en önemli oyunlarından biri. Öngören tiyatroda ne yapmak istediğini çok iyi bilen bir yazar… Titiz, kılı kırk yaran bir usta… bilinçli tutumu, yorucu emek ürünü yapıtları ile amacına ulaşıyor. Oyunun nasıl başlayıp nasıl bittiğinin farkına bile varmıyor insan…

Bundan kuşkusuz oyun yazarı kadar oyunu sahneye koyan yönetmenin – Kıymet Karabiber'in de büyük rolü var… Kıymet'in bu ilk denemesi… ve iyi ki denedi diyorum… "Arkadaşlarımın, abilerimin çok katkısı oldu" diyor… Benim verdiğim olumlu notun yarısı da bunun içindir zaten: Bir ekip çalışmasını başarabilmek… Her tür "ego" ve "ben"den sıyrılarak, dupduru bir su gibi akarak eleştirilere açılarak birlikte kotarmak… Bu inanılmayacak bir olgudur… Öyle sayılmalıdır artık ülkemizde…

Oyun, kolay, akıcı rahat ve çok başarılı bir şekilde akıyorsa bunda oyuncuların o ekip anlayışı, paylaşımı ve saygısının rolü büyüktür…

Ortaya çok iyi bir dekor, koreografi, müzik, ışık cümbüşü v.b. çıkmış. Bu da yine rahat bir çalışmanın sonucu… Çünkü tiyatro sadece söze / metne dayanmaz… Ses, ışık, mekan, nesneler, renkler, oyuncu, oyuncunun nesnelerle, seyirciyle ilişkisi, devinim, devinimsizlik, müzik, sessizlik… tümünün birbiriyle ilişkisi… hepsi bir bütündür…

Afiş: Ruzen Atakan

Oyun Nasıl Oynanmalı?

Yazan
Vasıf Öngören

Yöneten
Kıymet Karabiber

Dramaturg
Aliye Ummanel

Koreografi
Osman Ateş – Melek Erdil

Işık Tasarım
Osman Alkaş

Işık Uygulama ve Efekt
Fırat Eseri

Dekor Tasarım
Rıza Şen

Dekor Uygulama
Rıza Şen, Mehmet Demir

Reji Asistanı
Aliye Ummanel

Müzik Seçimi ve Kayıt
İhsan Gürel

Sahne Amiri
Rıza Şen

Deniz Çakır, Osman Alkaş ve Asu Demircioğlu "Oyun Nasıl Oynanmalı" oyununda...

Bu türde / bütünlükte çalışma… yalnız mekanı değil oyuncuyu da değiştirir, yeniden biçimler, yeniden yaratır… Tiyatronun yaratıcı bir eylem olduğunu gözler önüne serer…

Bu oyunda yaşanmış her anın, tüm anılarımızın, bireysel ve toplumsal belleklerde kalanın ve kalmayanın ruhlarımızda bıraktığı izlerle içiçeydik… Her izleyici sahnede kendi içindeki olumluluk ve olumsuzluklarla yarıştı durdu… Kah alkışlandı, kah sınavda başarısız olmuş gibi sustu…

Oyunun başarısında gerek teorik, gerekse estetik düzlemde, dramaturji anlayışının katkısı olduğu da kesin. Modernist dramaturjinin belli ve akılcı tek bir anlam atfetmeden sahne üstü hiçbir göstergenin meşruluğunu kabul etmeyen işlevselci yaklaşımına karşı… çok anlamlılığa, hatta sezgisel , çağrışımsal duyumsal anlamlılığa da aynı ağırlıkta değer veren bir dramaturji anlayışı söz konusu ki… Bunu yakalamış olan dramaturg Aliye Ummanel'i de kutlamak gerek…

Bu arada ve özellikle bu oyunda gerçekten sahnede büyük bir başarı, katılım ve oyunun başarısında büyük payları olan oyuncular olarak: Deniz Çakır, Osman Ateş, Melek Erdil, Asu Demircioğlu ve Hatice Tezcan'ı kutlamak istiyorum. Özellikle de Osman Ateş'in isminin altını kalın çizgilerle çizmek istiyorum… Çok genç yaşına (ve deneyime) rağmen… en küçük bir aksamayı dahi kabul etmeyen… en küçük bir yanlışın, bir dil sürçmesinin, ses tonundaki en ufak bir incelme ve kalınlaşmanın oyunun tümünü bozabileceği… Çok zor bir rolün yorumcusu olarak fevkaladeydi… Ve kolay unutulmayacak bir kompozisyon çizdi… Sesinden parmağını oynatışına kadar her şeyi tam dozunda değerlendirdi… Yılların deneyimli ve usta oyuncusu Deniz Çakır'ın genç meslektaşlarına bir örnek teşkil eder gibi gayet kaprissiz ama hep ayni titizlikle sergilediği oyunu görülmeye değer…

Metninden-rejisine ve oynanışına kadar üzerinde özenle ve özellikle durulması… tüm emek verenlerin kutlanması gereken bir oyun… Gidin izleyin bana hak verceksin…

Yenidüzen - 27 Nisan 2005

Bu Oyun Nasıl Oynanmalı?

Hasan Kahvecioğlu

Ne bitmek, tükenmek bilmeyen bir enerjiydi… Ne kıvrak, altıgan, yaratıcı bir oyun gücüydü…

Bir kılıktan ötekine, oynayıp zıplarken, işin içine zekasını katmayı da becerebilen gencecik bir tiyatro oyuncusu…

Sesini, vücudunu, aklını müthiş bir "harmoni" ile birbirine dolayarak "kıvraklığın" doruklarında gezintiye çıkaran… Bu gezintisine; salondaki seyirciyi de katarak daracık sahneye sığmazlığını coşkuyla haykıran… Kendisine hayran hayran bakıp afallayan "amca"lara ve "teyze"lere attığı fırçaların bile dozunu iyi ayarlayan… Gencecik bir tiyatro oyuncusu… Adı; Osman Ateş… İkide bir seyirciye

Deniz Çakır ve Kıymet Karabiber "Oyun Nasıl Oynanmalı" oyununda...

"Bu oyun nasıl oynanmalı" diye soruyordu… Söke söke yanıt almaya çalışırken de tüm izleyicileri kendi "oyun"unun figüranları olarak terletiyordu… Ben, sorunun cevabını değil, bu gencecik adamın nereden çıktığını düşünüyordum…

Belediye Tiyatrosu'nun sürekli bir izleyicisi sayılırım… Kuruluş günlerinden başlayarak, hiçbir oyununu kaçırmamaya çalışırım… Bu tiyatronun ta başından beri hep var olmuş bir özelliğine yeniden tanık olunca, bir tiyatrosever olarak çok sevindim…

Belediye Tiyatrosu'nda her oyun sanki yeni bir başlangıç gibidir… Az sayıdaki tiyatrocuyu, evirip çevirerek, yeniden karşımıza çıkarırken hep bir "yenilik" sunuldu seyirciye…

Her oyunda, bir farklı oyuncu ön plana çıktı, oyunu sırtlayıp götürdü… Genç, yaşlı ve kadın erkek dengelerine dikkat edilerek bu yapıldı… Bir oyunda "yıldızı" parlayan bir tiyatrocu, arkasından bir başka oyunda, daha gerilerdeki bir rolle çıktı karşımıza… Her defasında bir yenilik dediğim şey; değişen oyuncularla da sınırlı olmadı. Bir tiyatro sanatçısı, bir sonraki oyunda karşımıza yönetmen olarak da çıkabildi…

Özellikle; yeni, genç, profesyonel tiyatrocular kendilerini geliştirmek konusundaki olanaklardan yoksun kalmadılar… Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, bünyesindeki oyuncuları bir ileri bir geri sahneye yerleştirirken karşımızda hep bir "ekip" var oldu… Işıkçısından dekoruna, afiş tasarımcısından dramaturguna kadar enerji "yumağı" bir ekip…

Tabii bu "ekol"ün yaratıcısı, kuşkusuzdur ki Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun emekli sanat yönetmeni Yaşar Ersoy'dur…

Ersoy'un emekliliğinden sonra, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bir "sarsıntı" geçirir mi biçimindeki soru; geçen hafta sonu izlediğim "Oyun Nasıl Oynanmalı" oyunu ile kafamdan tamamen silinip gitti… Kıymet Karabiber; ilk yönetmenlik denemesinde, sahneyi, salonu verimli kullanan, güncele gönderme yapmada, düşündürme ve sorgulamada tiyatronun işlevini etkili kılan bir tarz sergiledi. Müziklerde, dekorda, sürekli yüksek tempo yarattı ve seyirciyi "interaktif" biçimde kendi oyununa dahil etti. Kanımca genç bir oyuncu olarak Kıymet, yönetmenlik sınavında da başarılı olmuştur.

Yukarda sözünü ettiğim ve ilk kez izlediğim Osman Ateş ise harikaydı… Erol Refikoğlu ile Deniz Çakır, bilinen erişkin oyunculukları ile yüksek temponun içinde yerlerini aldılar. İkinci kuşak dediğim gençlerden Barış Refikoğlu, Asu Demircioğlu ve Hakan Elmasoğlu ise oyunun bir başka "yükü"nü omuzladılar. Ama asıl yük; en yeni tiyatro oyuncusunun, Osman Ateş'in omuzlarına yüklendi.

Böylece Lefkoşa Belediye Tiyatrosu "üç kuşaklı" oyuncu yapısını Yaşar Ersoy'dan sonraki dönemde de "tam kapasite" ile kullanılabileceğini kanıtladı. Sözünü ettiğim bu "üç kuşağın" birinci halkasında ustalar; Yaşar Ersoy, Erol Refikoğlu, Osman Alkaş ve Işın Cem vardır… İkinci halkada; Hakan Elmasoğlu, Döndü Özata, Barış Refikoğlu, Özgür Oktay yer alıyor… Şimdi üçüncü halka da diğerleri ile içiçe dolanarak karşımıza çıkıyor… Dolanarak diyorum, çünkü bu üçüncü halkanın temsilcisi genç oyuncular "Oyun Nasıl Oynanmalı" da tam bir "enerji sarmalı"nın öğeleri oldular. Tiyatronun kıdemlileri ile harika bir harmoni sergilediler…

LBT'de her oyun sanki yeni bir başlangıç gibidir… Az sayıdaki tiyatrocuyu, evirip çevirerek, yeniden karşımıza çıkarırken hep bir "yenilik" sunuldu seyirciye…

Hasan Kahvecioğlu 26.4.2005

Böyle olunca da ortaya "yeni" öğeleri öne çıkarılmış, "usta"ların izlerini taşıyan ama gençler tarafından kotarılmış bir tiyatro oyunu çıktı… Bu harmoni böyle devam edeceğe benziyor… Bir kez; ustaların açtığı yoldan, onların oyunculuk ve yönetim anlayışından, işbirliği yaklaşımından gençlerin etkilendiği anlaşılıyor…

Oynayanlar

Sunucu/**Osman Ateş**
Kadın Yarışmacı/**Asu Demircioğlu**
Erkek Yarışmacı/**Barış Refikoğlu**
Sabahat/**Deniz Çakır**
Sevgi/**Seniha Arkut**
Sevil/**Hatice Tezcan**
Ahmet/**Erol Refikoğlu**
I.İşçi/**Ahmet Karabiber**
II.İşçi/**Ali Besen**
Asistan/**Melek Erdil**
Rejisör/**Osman Ateş**
Jön/**Ali Besen**
Uşak/**Ahmet Karabiber**
Yapımcı/**Melek Erdil**
Tuğrul/**Cem Aykut**
Suzan/**Kıymet Karabiber**
Kudret/**Hakan Elmasoğlu**
Kudret'in Karısı**Özgür Oktay**
Döndü Özata
Mecit/**Erol Refikoğlu**
Mecit'in Adamları/**Ahmet Karabiber**
Ali Besen

Barış Refikoğlu, Osman Ateş ve Asu Demircioğlu "Oyun Nasıl Oynanmalı" oyununda...

Kanımca bu; Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun geleceği için en büyük "güvence"yi oluşturuyor. Bu tiyatro; kültür yaşamımızın "gözbebeği" gibi duruyor… Bize de emeği geçen herkesi "yürekten" kutlamak düşüyor… Ellerinize, enerjinize, yüreğinize, ağzınıza sağlık…

Halkın Sesi - 26 Nisan 2005

Oyun Nasıl Oynanmalı

Ahmet Tolgay

Politikanın hayhuylarıdır, seçimlerdir, hükümetin yeni oluşumudur falandır- filandır derken, günler gerilimli bir süreçte akıp gidiyor. Sanatı da ihmal etmeyelim bu arada. Örneğin Lefkoşa Belediye Tiyatrosu yine enfes oyunlarından biriyle bizi coşkulu şölenlerinden nasiplenmeye devam ediyor.

Kaç zamandır sahnede olan ve artık son gösterimlerine ulaşan şöleni hala izlemeyeniniz var mı? Aman kaçırmayın! Kendinize büyük haksızlık etmiş olursunuz. Gerçi tiyatro tutkunu insanlarımızın benim tavsiyemi bekleyecek hali yok. Gözlemlediğim kadarıyla her gösteride o nostaljik ve sevimli salon dopdolu. Ama ne olur, ne olmaz. Uyarımı ben yine de yapmalıyım. Çünkü bu oyundan herkesin, ama herkesin keyifle ve düşünerek alması gereken mesajlar var.

Vasıf Öngören'in hep güncelliğini koruyan ve artık bir klasikleşme sürecine giren eserlerinden biriyle daha yüzleştiriliyoruz. Oyunun adı OYUN NASIL OYNANMALI? Vasıf Öngören usta, başarıya ve kazanca endekslenmiş hayat oyununun toplumun bilinen koşullarında nasıl oynanabileceğinin altını kara güldürüyle çizerken, bizim sanatçılarımız ne yapıyor? Onlar da bu seçkin Öngören eserinin sahnede oynanabileceğinin parlak örneklerinden birini veriyorlar. Bravo!

Çeyrek yüzyıldır bizi peşine takmış tiyatro dünyasının sınırsız büyüsü içinde dolaştıran Lefkoşa Belediye Tiyatrosu! Bu son oyunu izlerken vardığım kanı şu: Artık maya tuttu. Nesilden nesile yaşayacak ve yaşarken büyümesini sürdürecek bir tiyatro kurumuna sahibiz. Oysa 25 yıl önce Yaşar, Osman, Erol ve Işın dostlarımın bu erdemli serüvene soyunurken dudak bükenlerimizin ve olaya "göle maya çalma" gözüyle bakanlarımızın sayısı az değildi. Şimdi ustalar eserlerini genç bir sanatçı topluluğuna emanet ederek yavaşça geri plana çekilirken LBT efsanesi oturtulduğu sağlam rayda başarının parlak ufuklarına ilerlemeyi sürdürüyor. "Yaratıcıları geri çekilirken yaratılan kurum da gerilemeye başlar" diye düşünenleri haksız çıkaran genç sanatçılarımızı gönülden kutlarım.

İşte Kıymet Karabiber'in kişiliğinde yeni ve yetenekli bir yönetmen kazandık. Osman Ateş, ateş gibi oyuncu! Hem sahnede, hem salondaki izleyicilerin arasında ele-avuca sığmayan dinamik bir performans sergiliyor. Hatice Tezcan, gerek oyun stili, gerekse fiziğiyle tiyatromuzun primalığına resmen adaylığını koydu. Fuayede Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş'la konuşurken yeni tanıdığım bu genç yetenekler hakkında bilgi alıyorum. Onları keşfedip

İşte Kıymet Karabiber'in kişiliğinde yeni ve yetenekli bir yönetmen kazandık. Osman Ateş, ateş gibi oyuncu! Hem sahnede, hem salondaki izleyicilerin arasında ele-avuca sığmayan dinamik bir performans sergiliyor.

Ahmet Tolgay .5.2005

gençlik tiyatrosunda başarılarını sınadıkları, sonra da konsevatuvara gönderdikleri oyunculardanmışlar. Ateş ve Tezcan Bilkent'in tiyatro bölümünden mezun. Aldıkları eğitimin hakkını sahnede fazlasıyla veriyorlar. Oyundan sonra yanımıza geldiğinde Hatice'nin tevazuuna ayrıca hayran kalıyorum. Sahnedeki görkeminden sıyrılmış haliyle çok cana yakın. Onda, halkın arasındayken sadeliğine bürünen, sahnede ise büyüyüp göz dolduran gerçek oyuncuların karizmasını duyumsadım. Asu Demircioğlu ise artık olgunluk çağına yönlendiğinin kesin işaretlerini veriyor. Kendisini o gece en beğendiğim rolünde izlediğimi yüzüne karşı söylerken asla kompliman yapmıyor, gerçeği seslendiriyorum.

Ali Besen, Cem Aykut, Ahmet Karabiber ve Erol Refikoğlu "Oyun Nasıl Oynanmalı" oyununda...

Tutarlı ekip çalışmasına deneyimli oyuncularımızın katkısı çok şeyler kazandırıyor. Kızının gösteri dünyasındaki başarısı her yolu geçerli sayan "Sabahat" rolünde cerbezeli bir oyun çıkarıyor sevgili Deniz Çakır. Erol Refikoğlu, hem babada hem de mafiyos "Mecit"te birbirinden çok farklı iki karakterin üstesinden geliyor. Oyunu kuralları içinde oynatmaya memur kaba güzün temsilcisini sunarken, bende unutulmaz Don Carleone karakterini çağrıştırdı. Film yapımcısı "Kudret"i Hakan Elmasoğlu, feleğin çemberinden geçmiş vamp "Suzan"ı Kıymet Karabiber, oyunun nasıl oynanmasını belirleyen erkek yarışmacıyı Barış Refikoğlu göz dolduran yorumuyla sunuyor. Sevgili Osman Alkaş, sahnede görünmese bile, çarpıcı ışık tasarımıyla yine başrollerden birinde. Oyunun açılışındaki ve ortasındaki enfes dans gösterileriyle Osman Ateş – Melek Erdil ikilisi koreografi şiirini belgelediler bana göre. Aliye Ummanel, dramatugluğun yanı sıra reji asistanlığını da üstlendi. Ve sonuç itibarıyla, bu müthiş ekip, oyunun nasıl oynanması gerektiğini oyunun içine bizi de çekerek gösteriyor.

Kıbrıs - 10 Mayıs 2005

Oyun Nasıl Oynanmalı

Tijen Zeybek

Kıymet Karabiber ne eylerse güzel eyleyen, ender insanlardan biri. Önce sahnelerde oyunculuğuyla yer etti beyinlerimizde. Sonra, bir sabah – bir sabah deyip de geçmeyin, sabahın köründe- onun mitolojik hikayelerle kulaklarımıza dolduğunu fark ettik. Kendine özgü konuşma şekli, tınılı sesi ve radyo mikrofonlarından üfleyip, hayata bulaştırmayı başardığı yaşama coşkusu ile kısa sürede bizi de kendi gibi o olmadık saatte- sabahın köründe- radyo başına bağlamayı başardı. Yönetmenliğe soyunduğunu duyunca heyecanlanmıştım. Onca sahne ve mikrofon deneyiminden sonra ki- bunlar hayat deneyimleridir aslında- yönetmenliğin vakti gelmişti diye düşündüğünü fark ettim. Yeni bir yola akıtacak fazlasıyla birikimi ve zaten enerjisi vardı Kıymet'in. Bu yolun yönetmenlik olması kendi tiyatro kariyeri açısından hem anlamlı hem de ona yakışan bir şeydi. Oyuna gelince. Vasıf Öngören'in "Oyun Nasıl Oynanmalı" adlı oyununda karar kılınmasının nasıl da isabetli

Deniz Çakır ve Hatice Tezcan "Oyun Nasıl Oynanmalı" oyununda...

bir seçim olduğunu oyun başlar başlamaz anladım. Her açıdan öyleydi. Bir kere günümüz dünyasında televizyon programları aracılığıyla insanların değerlerinin nasıl erozyona uğratılabileceğini göstermek açısından çok önemli bir fırsat sunuyordu. İkincisi, son derece yaygın olarak izlenen yarışma programlarının aslında hiç de masum olmadığını, o platformlarda para kazanmak için her şeyi ortaya koymaları için özendirilen insanların aslında onları insan yapan değerlerden vazgeçmek durumunda kaldıklarını ortaya seriyordu. Bunun diğer insanlar üzerinde nasıl da bulaşıcı bir etki yaptığını gösteren, yani insanların yarıştırılmasının, özellikle de ekranlardan naklen yayınlayan bu yarıştırma eylemlerin tehlikeli yüzünü teşhir eden bir kurgusu vardı. Üçüncüsü, hepimizin içinde biraz var olan kazanma duygusunun kapitalist sistem tarafından, yarışmalarla, nasıl bir "her şeye rağmen kazanma hırsı"na dönüştürüldüğünü ve sistemin yakıtını bu çarklara kendini kaptıran insanlardan sağladığını, karmaşık sosyopsikolojik tahlillere, sıradan insana yabancı gelecek terimlere ve dile başvurmadan anlatıyor oluşu oyunun amacına ulaşması açısından yere basan, sağlam yapısını ortaya koyuyordu.

Hatice Tezcan, Deniz Çakır, Ahmet Karabiber, Ali Besen, Asu Demircioğlu, Erol Refikoğlu, Osman Ateş ve Döndü Özata "Oyun Nasıl Oynanmalı" oyununda...

Seyirci oyunun birebir içindeydi. Hatta seyirci zaten oyun içindeki oyunun olması gereken figüran seyircisiydi. Bu o kadar öyleydi ki zaman zaman tiyatro mu yoksa bir televizyon kanalının yarışma programında mı izleyici olduğumu karıştırdım. Oyunda yer alan zor durumdaki ailenin nasıl kurtarılabileceği konusunda seyirciye başvuran sunucunun aldığı yanıtlar da yaşadığımız topluma ayna tutması açısından hayli manidardı. Durdurulma tehlikesi içindeki işçi baba ve artist olmak isteyen kızın ve diğer aile bireylerinin daha iyi bir hayata kavuşması için ne yapabilecekleri sorulunca-ki bu hayat mücadelesinde işçi babanın diğer arkadaşlarıyla birlikte greve gitmesi seçeneği de vardı- seyirciler a)kız film çevirsin, b)anne ve kızlar temizliğe gitsin, c)torpil bulsunlar önerileri geldi. Kimse babanın her şeye rağmen diğer arkadaşlarıyla birlikte greve katılması gerektiğini, toplumsal kurtuluşun dayanışmadan geçtiğini falan söylemedi. Bu seçenek görünmez bir el tarafından ortadan kaldırılmıştı, sanki hiç yoktu.

Oyunun yıldızı tartışmasız şekilde, ailenin film çevirmek isteyen kızı Sevil rolündeki Hatice Tezcan'dı. O kadar doğal, abartısız, kendiliğinden bir oyun sergiledi ki tek kelimeyle harikaydı. Zaten bu sadelik ve doğallık oyunun geneline Kıymet Karabiber'in eliyle sinmişti. Çünkü diğer oyuncularda da belki sunucu hariç oyunu oynamaktan ziyade yaşamak duygusu hakimdi ve bu seyirciye de sirayet eden bir şeydi. Sunucu, belki çok genç olduğundan, belki fazlasıyla "sunucu" olduğundan olacak "sunucuyu oynayan oyuncu" olduğunu bana unutturamadı. Bu hiperaktif sunucuyu bir türlü benimseyemedim. Acaba bu benden kaynaklanan bir şey, benim Mehmet Ali Erbil özelinde neredeyse hiçbir yarışma programı sunucusundan hoşlanmadığım bir gerçek, diye düşünürken aynı oyuncuyu bir başka rolde, rejisör rolünde tamamen aynı abartılı oyunculukla görünce bunun böyle olmadığına kanaat getirdim. Ancak Osman Ateş ve Melek Erdil'in bu ülkede şimdiye kadar gördüğüm- balyamos ailesi dahil- erotizmle bütünleştirerek estetize edilmiş en iyi dansı sergilediklerini itiraf edeceğim. O sahnelerin tadı damağımda kaldı. Kısa rolüne rağmen Hakan Elmasoğlu'nun harika bir performans segilediğini söylemeden geçemeyeceğim. İnsana "Bu Kudret bey de Kudret bey yani" dedirten, onun insanlar üzerinden para kazanmanın yolunu bulmuş, karşısındakine kendi amaçları doğrultusunda gerektiğinde tatlılıkla gerektiğinde şiddetle boyun eğdirmeyi beceren Kudret olduğundan bir an bile kuşku duymadım. Kısacası Kıymet Karabiber bu ilk yönetmenlik deneyiminden yüzünün akıyla, başarıyla çıktı. Hem de, eğer tiyatro antik bir sanat olarak tarihteki yerini alıp, köşesine çekilmeyecek ve yoluna devam edecekse bu ancak bu şekilde olabilir dedirtecek kadar.

Yenidüzen - 8 Nisan 2005

LBT Sanatçılarına Güney Kıbrıs'tan Gelen Ödüller

Satirigo Tiyatrosu Başarı ve Barış Ödülü

LBT sanatçıları, Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nin nitelikli gelişmesi ve yaygınlaşması için her daim özveriyle ve aşkla çalışırlar. Bu çalışmayı sürdürürken LBT sanatçıları, iki toplumunun *(Kıbrıslı Türkler ve Rumlar)* yakınlaşması ve barış ortamının yaratılması için de tiyatroyu bir barış köprüsü yaparlar.

LBT'nin dört kurucu sanatçısı'na *(Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu ve Işın Cem)* ve LBT'nin çalışmalarında, iki toplumlu etkinliklerde her daim yer alan ve ayrıca tercümanlık da yapan Yücel Köseoğlu'na Satirigo Tiyatrosu Yönetim Kurulu tarafından ***"Başarı ve Barış Ödülü"*** verilir.

Dünya Tiyatro Günü etkinlikleri çerçevesinde, Güney Lefkoşa'da Satirigo Tiyatrosu'nda 26 Mart 2009 tarihinde düzenlenen ödül töreninde LBT sanatçılarına ödülleri Rum Yönetimi *(Kıbrıs Cumhuriyeti)* İçişleri Bakanı Neoklis Silikiotis ve Hükümet sözcüsü Stefanos Stefanou tarafından verilir. Rahatsızlığı nedeniyle ödül törenine katılmayan Işın Cem adına ödülü oğlu Barış Refikoğlu alır.

Erol Refikoğlu, Yücel Köseoğlu, Yaşar Ersoy, Spiros Pantelides, Kostas Kafkarides ve Osman Alkaş Satirigo Tiyatrosu Başarı ve Barış Ödül Töreninde...

Kıbrıs gazetesinin 2 Nisan 2009 tarihli baskısında ödül töreni haberi şöyle yer alır:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarına Kıbrıs Türk Tiyatrosu'na yaptıkları nitelikli katkılardan ve iki toplumun yakınlaşması ve barış ortamının yaratılması için ortaya koydukları çalışmalardan dolayı Güney Kıbrıs'ta "Başarı ve Barış Ödülü" verildi."

Gazete haberinde Satirigo Tiyatrosu yöneticisi Kostas Kafkarides törende yaptığı konuşmasında, bu yıl 5 Kıbrıslı Türk tiyatro sanatçısına ***"Başarı ve Barış Ödülü"***nü vermekten dolayı onur duyduklarını, söz konusu sanatçıların sahneledikleri oyunlarla Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun nitelikli gelişimine ve iki toplumun yakınlaşmasına ve barış ortamının yaratılmasına çok önemli katkılar yaptıklarını belirtir. Kafkarides yaptığı konuşmasında, Ersoy, Alkaş, Refikoğlu, Cem ve Köseoğlu'nun 1986'dan bu yana kuzeyle güney arasında geçişlerin olmadığı dönemde bile iki toplumun sevgi, saygı, eşitlik ve barış ortamında yaşabilmesi için tiyatroyu bir barış köprüsü olarak gördüklerini ve tüm zorluklara rağmen bu çalışmaları cesaretle yürüttüklerini de sözlerine eklediği söz konusu haberde belirtilir.

Kıbrıs gazetesinin haberi şöyle devam eder:

"Gecede ödül alan Kıbrıslı Türk sanatçılar adına bir konuşma yapan Yaşar Ersoy ise ödülü verenlere teşekkür ederek, iki toplumun yıllarca acılar, gözyaşları ve göçler yaşayarak bugünlere geldiğini ve bu olumsuzlukların bir daha yaşanmaması için herkesin karşılıklı sevgi, saygı ve eşitlik çerçevesinde hareket etmesi ve çalışması gerektiğini vurguladı. Ersoy sözlerini şöyle sürdürdü: " Kıbrıs Türk Tiyatrosu 'nun 100. yılını kutladığımız bu yılda böylesi bir ödü-

Yücel Köseoğlu Neoklis Silikiotis'den ödülünü alırken...

Erol Refikoğlu Neoklis Silikiotis'den ödülünü alırken...

Yaşar Ersoy Kostas Kafkarides'den ödülünü alırken...

Spiros Pantelides, Neoklis Silikiotis ve Stefanos Stefanou Osman Alkaş'a ödülünü alırken...

lün bizlere verilmesi barış adına ve Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun 100 yıllık serüveni adına son derece anlamlı ve onur vericidir. Bir zamanlar birbirlerine acıları yaşatan bu iki toplum bugün birbirlerinin kültür, sanat ve tiyatrosunu ödüllendirme aşamasına ulaşması olumlu bir adım olurken, iki toplumun barışı, çözüm ve anlaşması adına daha çok yol alması ve bunun için de çok çalışması gerekiyor."

500 kişinin katıldığı ödül gecesinde, 1986'dan bugüne kadar Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile Satirigo Tiyatrosu'nun yaptığı ortak çalışmalar ve Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun 100 yıllık tarihi ile ilgili bir sinevizyon gösterisi de sunuldu. Satirigo Tiyatrosu'nun oyununun sahnelenmesinin ardından ise gece bir kokteylle noktalandı."

Ödül haberini Kıbrıs gazetesinden başka Yenidüzen ve Afrika gazeteleri de aynı tarihte verirler.

Ödül törenini izleyen Yalçın Okut ise 5 Nisan 2009 tarihli Afrika gazetesinde, "Başarı ve Barış Ödül" töreninin ***"duygu dolu bir tören"*** olduğunu belirterek şöyle devam eder: ***"Bu tiyatro emekçileri, daha yurdumuzun bir yanından bir yanına geçebilmenin zinhar yasak ve de en büyük günah/suç sayıldığı yıllarda, 1986'da; tüm engellemelere karşın, bütün engelleri aşarak Güney'de Aristophanes'in Barış oyununu sahnelemeyi başarırlar... Arkasından, Satirigo Tiyatrosu Kuzey'e gelir... Gidiş gelişeri zamanla artar...Daha sonra, LBT sanatçıları bütün barikatları, dikenli telleri, duvarları ve de faşişt provakasyonları kırmayı başarır... Birlikte oyunlar sahnelerler; Kuzey'de de Güney'de de..."***

Theatriki Poreia Lemesou Hizmet Onur Ödülü

Güney Kıbrıs'ta Limasol'da faaliyet gösteren Theatriki Poreia Lemesou 20'nci yılı dolayısıyla 22 Kasım 2010'da Limasol'da düzenlediği gecede tiyatroya eserleriyle hizmet verenleri de ödüllendirir. Bu çerçevede Kıbrıs Türk Tiyatrosu'na hizmet veren ve Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun tarihini iki dilde *(Rumca ve Türkçe)* yazan ve Theatriki Poreia Lemesou tarafından "2009 Ajandası" olarak

yayımlanan eserinden dolayı Yaşar Ersoy'a "Hizmet Onur Ödülü" verilir.

Ödül töreni Kıbrıs Rum ve Türk basınında yer alır. 24 Kasım 2010 tarihli Yenidüzen, Kıbrıs, Afrika, Star Kıbrıs, Vatan ve Havadis gazeteleri ödül haberine yer verir.Yenidüzen gazetesinde ödül haberi şöyle yer alır: ***"Limasol'da yapılan ve kalabalık bir izleyici kitlesinin katıldığı gecede, Kıbrıs Rum Tiyatrosu'na hizmet veren sanatçıların yanında Kıbrıs Türk Tiyatrosu'na hizmet veren ve iki dilde (Türkçe ve Rumca) Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun kısa tarihini yazan ve fotoğraflarla destekleyen 2009 ajanda kitabını Güney'de yayımlayan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy da Hizmet Onur Ödülü ile onurlandırıldı.***

Gecede yapılan konuşmalarda tiyatro sanatının önemi ve işlevi anlatılırken, barış kültürünün yaratılmasındaki yeri de vurgulandı.

Yaşar Ersoy ise ödül plaketini alırken yaptığı konuşmada, iki toplumun farklılıkları ve benzerlikleriyle barış içinde yaşamayı öğrenmeleri gerektiğini vurguladı. Ersoy konuşmasında, son günlerde ayrılıkçı, şovenist, ırkçı faşistlerin hareketlendiğini belirterek bu ırkçı gelişmelere gereken tepkiyi koymazsak daha da artacağını belirtti. Rainbow Festivali'ndeki ırkçı saldırıyı ve diğer ırkçı faşist faaliyetleri de protesto ettiğini belirten Ersoy, Güney Kıbrıs'tan da bu konuda yeterli ses çıkmadığının altını çizdi."

Theatriki Poreia Lemesou 20'nci yıl ve Hizmet Onur Ödülü gecesi, ödüllerin verilmesinden ve konuşmaların yapılmasından sonra resepsiyonla sona erer.

PEO ve SİDİKEK Yaşam Boyu Hİzmet Onur Ödülü

Güney Kıbrıs'ta faaliyet gösteren PEO ve SİDİKEK sendikaları, Kıbrıs Rum Tiyatrosu'na uzun yıllar hizmet veren, kültürel yaşamın zenginleşmesine katkı koyan duayen tiyatro sanatçılarını "Yaşam Boyu Hizmet Onur Ödülü" ile onurlandırır. Bu çerçevede ilk kez 2011 yılında, Kıbrıslı Rum sanatçıların yanında Kıbrıslı Türk tiyatro sanatçısı ve LBT Kültür Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy'a da **"Yaşam Boyu Hizmet Onur Ödülü"** verilir. Güney Kıbrıs'ta Melina Merkuri Kültür Merkezi'nde 11 Nisan 2011'de düzenlenen törende ödüller sahiplerine verilir. Ödül töreni haberi Kıbrıs, Afrika, Yenidüzen, Haberdar ve Demokrat Bakış gazetelerinin 13 Nisan 2011 tarihli baskılarında yer alır.

Kıbrıs gazetesi ödül haberini şöyle verir: ***"PEO ve SİDİKEK sendikalarının düzenlediği ödül töreninde emeğiyle, düşüncesiyle ve yaratıcılığıyla kültürel sanatsal yaşamı zenginleştirenlere bir vefa borcu olarak ödüller verildi.***

Kıbrıslı Rum sanatçıların yanında, Kıbrıs Türk Tiyatrosu'na uzun yıllar hizmet veren, birçok projeye imza atan ve iki tolumlu etkinliklerde barış kültürünün yaratılmasına öncülük yapan Yaşar Ersoy'a da "Yaşam Boyu Onur Ödülü" verildi. Törende bir konuşma yapan Yaşar Ersoy, teşekkürlerini belirterek adada barışın sağlanması için sanatsal savaşımlarının süreceğini vurguladı.

Pambis Kiritsis ve Andonis Neofiuyu Yaşar Ersoy'a ödülünü sunarken...

Törende ayrıca, PEO Genel Sekreteri, SİDİKEK Başkanı ve Rum Yönetimi Kültür Balanı'nın da birer konuşma yaptığı kaydedildi. KKTC'den törene, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarının yanısıra Devrimci İş Genel Sekreteri Hasan Felek, KTAMS Genel Sekreteri İbrahim Gencal, BES Genel Sekreteri Ayça Soygür Çıralı ve sanatçılar katıldı. Gecede, Kıbrıs Rum ve Türk tiyatro tarihini anlatan kısa belgesel film gösterisi de yapıldı."

Yaşar Ersoy'a ödülü PEO Genel Sekreteri Pambis Kiritsis ve SİDİKEK Genel Sekreteri Andonis Neofiuyu tarafından verilir.

Dünya Tiyatro Günü Etkinlikleri Ve "27 Mart" Gazetesi

LBT, Dünya Tiyatro Günü'nü kurdulduğu ilk yıldan itibaren her yıl özüne, ruhuna en etkin bir şekilde çeşitli etkinliklerle kutlar. Bu etkinlikler bir günle sınırlı kalmaz ve bir haftaya bazen de 10 güne yayılır.

Gün dolayısıyla LBT, Devlet ve Hükümet yetkilileriyle yaptığı görüşmelerde de Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nin sorunlarını ve çözüm önerilerini yazılı bir metin haline getirerek sunar. Bunu her yıl bıkmadan usanmadan, yılmadan Sisyphos anlayışıyla sabırla ve inatla yapar...

Oyunlar, konserler, paneller, söyleşiler, sokak gösterileri, ödül töreni ve şiir dinletileriyle bir haftalık programla "Dünya Tiyatro Günü"nü toplumla buluşturan LBT, her yıl "Dünya Tiyatro Günü"nde "27 MART" adlı bir gazete de yayımlar.

Dünya Tiyatro Günü'nde yapılan tüm bu etkinliklerle LBT, tiyatronun önemini, işlevini ve toplumsal gelişmedeki rolünü vurgulamaya çalışır. Tiyatronun kültürel gelişmenin itici motor gücü olduğuna inanan LBT, yöneticilerin, toplumun duyarlılığını artırmak için "Dünya Tiyatro Günü"nü en etkin şekilde değerlendirerek medya kuruluşlarıyla kurduğu ilişkilerle yazılı ve görsel basında da çeşitli programlar, söyleşiler ve yayınlar yapılmasını sağlar.

Meydanlarda ve sokaklarda düzenlediği gösteriler ve dağıttığı bildirilerle de toplumu "Halkın Okulu" olan tiyatroya davet eder.

Her yıl yayımladığı "27 Mart" gazetesinde ise tiyatronun çeşitli sorunlarını konu alan yazıların yanı sıra, çeşitli inceleme ve araştırma yazılarıyla da kamuoyunun tiyatro kültürünün gelişmesine katkı sağlamaya çalışılır.

"27 Mart" gazetesinde, LBT sanatçılarının yanında Prof. Dr. Özdemir Nutku, Prof. Cüneyt Gökçer, Yücel Erten, Erhan Gökgücü, Prof. Dr. Hülya Nutku, İnönü Bayramoğlu, Fikret Demirağ, Neriman Cahit, Salih Dayıoğlu, Tamer Levent, Ahmet Tolgay, Yücel Köseoğlu, Doğan Erçağ, Ayla Haşmet, İsmail Bozkurt, Filiz Naldöven, Perihan Toygan, Fatma Azgın, Deniz Çakır, Metin Anibal da yazılarıyla yer alır.

LBT, "27 Mart" gazetesini halka ücretsiz dağıtır.

LBT, "Dünya Tiyatro Günü" etkinlikleri çerçevesinde düzenlediği tiyatro afişleri ve fotoğrafları sergisiyle de dünden bugüne tiyatro sanatının serüvenini gün ışığına çıkarır. Dünya Tiyatro Günü'nde LBT, her yıl, Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ne hizmet verenleri, dünden bugüne gelmesine katkı koyanları, emek verenleri "Hizmet Onur Ödülü" ile onurlandırarak, bugünün kuşaklarına tanıtır. LBT'nin bu vefalı ve kadirbilir tavrı tiyatrodan uzaklaşan bir çok insanın, sanatçının yeniden tiyatroya kazandırılmasını sağlar. Bunların arasında Kemal Tunç, Yücel Köseoğlu, Perihan Toygan ve Ayla Haşmet'in isimleri sayılabilir.

Truva Savaşı Olmayacak

Jean Giraudoux 2005-2006

Ateşkes Yaşanan Kıbrıs'ta "Truva Savaşı Olmayacak"

Kıbrıs'ta 1974'te yapılan ateşkes anlaşmasından 2005 yılına 31 yıl geçer… Bu ateşkes sürecinde Kıbrıs sorununun çözümü ve adada kalıcı barışın sağlanması için hep bir arayış olur… Sayısız görüşmeler yapılır… En sonunda ortaya çıkan çözüm planına, 2004 yılında yapılan referandumda bir sürprize fırsat vermeden Kıbrıslı Türkler "Evet", Rumlar ise "Hayır" der. Ve Ada'da "Ateşkes Durumu" sürekliliğini korur.

İşte böyle bir dönemde, 2005-2006 tiyatro döneminde LBT "Truva Savaşı Olmayacak" oyununu sahneler. Jean Giraudoux'un yazdığı Osman Alkaş'ın yönettiği oyun, Kıbrıslı Türkler'le Rumlar'ın içinde bulundukları ateşkes durumuyla bire bir örtüşür.

Osman Alkaş Kıbrıs'ın sosyal yapısını ve politik gerçeğini oyuna katarak oyunu şekillendirmiştir. Yönetmenin, uzunca ve klasik biçimde yazılmış olan bu oyuna daha bir can vermek için gayret sarfettiğini görüyorum. Aynı zamanda oyunu günümüz öğeleri ile de çağdaşlaştırma gayretini göstermiştir... Bu öğeler bugünün gerçeği ile tam bir uyum içinde eleştirel düzlemde bir kara mizah yaratmıştır...

Vasilikas Hacibaba 19.2.2006

Yönetmen Osman Alkaş bu konuya bakışını broşürde şöyle dile getirir:

"Oyunumuzda Helen, savaş ganimetini, başkasına ait varlığı simgeliyorsa, Giraudoux'nun oyununda bahsettiği ülke sakın Kıbrıs olmasın! Rumlar Türklerin, Türkler Rumların mal varlığına (zenginliğine, gücüne) kem gözle bakıp, zamanı gelince yağmalamadı mı? Hala yağmalamıyorlar mı? Kıbrıs sorunun kökeninde yetki, siyasi güç ve mal sorunu yatmıyor mu? Ve Kıbrıs'ta yaşanan anlaşmazlıklar, çatışmalar, savaşlar hep bu yüzden olmamış mıdır? Yaşanan acılar, ölümler, göçler, yıkımlar bunun sonucu değil midir?"

İşte bu nedenle Kıbrıs'taki ateşkes durumunda tekrar savaş ve çatışmaların yaşanmaması düşüncesiyle LBT, "Truva Savaşı Olmayacak" oyununu sahneler. Herşeye rağmen umudunu yitirmeden, karamsarlığa düşmeden **"Bir gün sürse bile barış"** onu görebilmek için mücadele vermenin gerekliliğini vurgular.

Oyunu izleyen Kıbrıs Rum Yazarlar Birliği Başkanı Vasilikas Hacibaba, 19 Şubat 2006 tarihli Politis gazetesinde şunları yazar:

"Osman Alkaş Kıbrıs'ın sosyal yapısını ve politik gerçeğini oyuna katarak oyunu şekillendirmiştir. Yönetmenin, uzunca ve klasik biçimde yazılmış olan bu oyuna daha bir can vermek için gayret sarfettiğini görüyorum. Aynı zamanda oyunu günümüz öğeleri ile de çağdaşlaştırma gayretini göstermiştir… Bu öğeler bugünün gerçeği ile tam bir uyum içinde eleştirel düzlemde bir kara mizah yaratmıştır.

(...)Barış bir kez daha kaybetmiştir. Göçmen olayları daha bir çoğalır. Barışın güzellikleri unutulmuş, halkların, sevilenlerin kaybı hüzünlü bir şarkıda dile gelir. Seyirci dopdolu, küçük bir tiyatro salonunda, içsel karşı koyuşlarına rağmen verilen mesajlarla bütünleşmektedir. Bu oyunun Kıbrıs Rum sahnelerine de aktarılmasını dilerim…"

"Kıbrıs günbatımıyla gündoğumu arasındaki o eşiğin alacalığına, karanlığına, acısına, tadına varıp, güne bir türlü kavuşamayan bir ada. Bir savaşın hemen öncesiyle bir yıkımın hemen sonrası arasında. İçinde boğulduğu her zaman dilimi, bir eşik değil midir aslında? Bu düşünceyle çıktık Truva Savaşı Olmayacak yoluna" diye belirten oyunun dramaturgu Aliye Ummanel oyunda bir karamsarlığı değil, yazarın yarattığı ironi ve diyalektik bakış açısıyla bir sorgulamayı seyirciye yansıttıklarını belirtir.

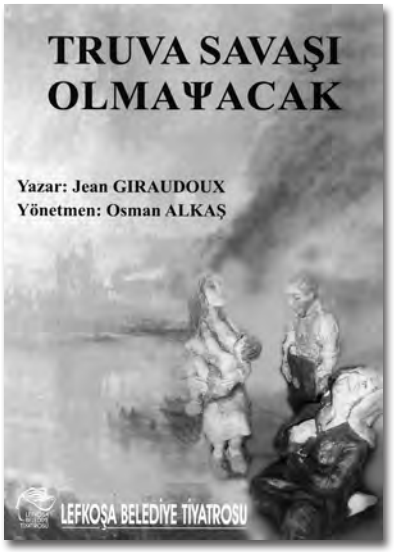

Afiş: Osman Ateş, Hatice Tezcan, Aliye Ummanel

"Truva Savaşı Olmayacak" oyununu Kıbrıs sorunu üzerinden yorumlayıp sahneleyen Osman Alkaş, herşeye karşın çelişki ve çatışmalarla birlikte barışın savunulmasını öne çıkarır. Oyun savaş sorununu ele alırken tarihsel bir gerçekten yola çıkar: Truva Savaşı'ndan. Ve Truva Savaşı'nın er geç patlak vereceğini seyirci önceden bilmesine rağmen, barışı korumak ve savaşı önlemek için verilen uğraşı izler. İronik ve alaycı yaklaşımla sahnelenen oyunda, insanların kafasızlıkları, ilkellikleri, hırsları ve doyumsuzlukları sürdükçe savaşların da süreceği vurgulanır. Çünkü aptallık akıldan daha etkin, yıkıcılık yapıcılıktan daha kolaydır.

Savaşlar neden çıkar? Barış nasıl sağlanır? İnsanların mantık ve us yoluyla savaşları önlemeleri olası mıdır?

Oyunun diyalogları bu sorulara yanıt arama ve çatışmalar üzerine kurulur. Savaş üzerine uzun felsefi konuşmalar, tartışmalar, günlük konuşma dilinden iyice soyutlanmış şiirsel bir dille verilir. Ancak yönetmen Osman Alkaş'ın reji çalışması, yorumu ve sahneleyişiyle tarihin derinliklerinden ve edebi bir dilden, yaşayan, nabzı atan bugüne dair seyircisiyle buluşabilen bir oyuna dönüşür "Truva Savaşı Olmayacak".

Özellikle oyunun dekorunu bir aktör gibi kullanan canlı kamera ve video-vizyon oyunun yorumunu ve anlamını zenginleştirir ve güncelleştirir. Oyun bu özelliğiyle seyirciyle sıcak bir buluşma sağlar.

Truva Savaşı Olmayacak

Yazar
Jean Giraudoux

Çevirmen
Hasan Anamur

Yönetmen
Osman Alkaş

Dramaturg ve Reji Asistanı
Aliye Ummanel

Müzik Seçimi
Deniz Çakır

Müzik
Deniz Çakır

Dekor Tasarım
Fevzi Özersay

Dekor Uygulama
Rıza Şen, Barış Refikoğlu

Sahne Amiri
Rıza Şen

Kostüm
Keriman Sarıkaya

Işık Uygulama
Fırat Eseri

Efekt Uygulama
Fatoş Anter

Film Montaj
Özten Büyükalsancak, Fezile Aziz

Göç Türküsü/**Aliye Ummanel**
Heykeller/**Sevcan Çerkez**
Kuklalar/**Serhat Selışık**
"Helen" Resmi/**Ülviye Karabaşak**
Dekor İşçisi/**Mehmet Demir**
Dekor Boyama/**Hatice Tezcan**
Kukla Kostümleri/**Fatma Ergene**
Silahlar/**Erol Refikoğlu**
Film Çekimi-Kurgu/**BRT**
Bilgisayar Animasyon/**Osman Ateş**
Canlı Kamera/**Ercüment Birkin**
Sahne İşçisi/**Mehmet Demir**

"Truva Savaşı Olmayacak" İstanbul'da…

LBT ve İstanbul Şehir Tiyatroları arasında imzalanan işbirliği protokolü çerçevesinde, İstanbul Şehir Tiyatroları'nın 6-15 Ağustos tarihleri arasında düzenlediği **3. Uluslararası İstanbul-Mekan-Tiyatro Festivali**'ne LBT de davet edilir.

LBT, Festival'e "Truva Savaşı Olmayacak" oyunuyla katılır.

Tarih boyunca farklı medeniyetlere ve kültürlere beşiklik yapmış İstanbul'da ***"Barışa Yeniden Köprü"*** söylemiyle yapılan festivalin amacının barış kültürünün yaratılıp, geliştirilmesi olduğu belirtilir. Bu amaç doğrultusunda LBT'nin "Truva Savaşı Olmayacak" oyunuyla festivale katılması dikkat çeker ve alkış toplar.

22 ülkenin katıldığı festivalde oyunlar tarihi Galata Köprü'sünde, Sultanahmet Meydanı'nda, Kağıthane Sadabad'da, Aya İrini'de, Ihlamur Kasrı'nda ve Taksim Meydanı'nda sunulur. 22 farklı ülke tiyatrosunun İstanbul'da buluşması festival coşkusunu hep beraber yaşaması ve bir arada barış içerisinde olabilmenin imkanlı bir şey olduğunu bir kez daha göstermesine katkı koyan "Truva Savaşı Olmayacak" ibretlik bir oyun olarak beğeniyle alkışlanır.

Truva Savaşı Oldu

Bekir Azgın

"Truva Savaşı Olmayacak" temsilinin galasını izledim. Epeyidir tiyatroya gitmemiştim.

Devlet Tiyatroları yanmış, Belediye Tiyatrosu da bir kare içine sıkıştırılmıştı. Belediye Tiyatrosu değişmiş, tiyatroyu yeni bir kuşak devralmış. Tiyatroya yeni bir hava gelmiş. Giderek insanı rahatsız etmeye başlayan bağırmalar kalkmış, oyuncular insan gibi konuşmaya başlamış.

Fransız oyun yazarı Jean Giraudoux'nun "Truva Savaşı Olmayacak" oyunu, ilginç bir şekilde sahnelenmiş. Osman Alkaş Tv deneyimlerinden yararlanarak tiyatroya yeni unsurlar katmaya çalışmış. Kanımca, başarılı da olmuş. Bir çoğunu sahnede ilk kez izlediğim genç oyuncular oldukça başarılıydı. Meslekten diplomat olan yazar Giraudoux, 1935 yılında oyunu yazarken dünyanın bir savaşa doğru gittiğinin farkında olarak, bir yerde, kaçılınmaz olan savaşı önlemeye çalışmaktadır. Bu nedenle sonucunu bildiğimiz bir savaşı, Truva Savaşı'nı, İlyada'daki olaylar çerçevesinde, nasıl önlenebileceğini tartışmaktadır. Düşündürücü bir oyun. Kuşkusuz, yazar ne Truva Savaşını ne de İkinci Dünya Savaşını önleyebilmiştir. Her ikisi de oldu. Truva yakılıp yıkıldı, ikincisinde de milyonlarca insan öldürüldü, ondan daha çoğu da acı çekti. Oyuna Kıbrıs olaylarını çağrıştıran birtakım müdahaleler de oyunun bütünü içinde hiç sırıtmıyor. Oyunda beni en çok rahatsız eden husus, kahramanların isimlerinin yanlış telaffuz edilmesiydi. Andromahi, Andromahe hatta Andromake şekline dönüştürülmüş. Penelopi, Penelope olmuş. Bu isimlerin nasıl telaffuz edilmesi gerektiğini Osman, Rum sanatçı arkadaşlarına soramaz mıydı?

Oyuna belli ki çok emek verilmiş. Mükemmeliyet için detaylar ihmal edilmeyebilirdi. Truva Savaşı olmamış gibi "Truva Savaşı Olmayacak" oyunu rahatlıkla izlenebilir.

Yenidüzen - 13 Şubat 2006

Truva'dan Günümüze

Ahmet Tolgay

Oyunun adı "Truva Savaşı Olmayacak". Ama oyunun son sözü Hektor'un dudaklarından dökülendir: "Truva Savaşı Olmayacak" kara mizah türüne de tarihin fantastik bir kurgulamasının yapıldığı bu ihtişamlı öyküde savaşı kışkırtmaya soyunanlarla durdurmaya çalışanlar var. Temposu gittikçe yükselen tartışmaları izlerken insanlık hallerinin panoramasıyla yüzleşiyoruz. Bu panorama dünyamızda var olduğu ilk günden bu yana insanlık hallerinin hiç değişmediğinin altını çiziyor. Ne yaratıklarız ama! Hektor'un oyunun son repliğinde "Truva Savaşı Olmayacak" dediğine bakıp da sakın ola onu kışkırtıcıların başı sanmayın. Öyküde kapıya dayanan savaşı durdurabilmek için canla başla çalışan karakterdir Hektor. Oyunun Fransız yazarı Jean Giraudoux'un barışçı misyonu Hektor'a yükleme-

Fransız oyun yazarı Jean Giraudoux'nun "Truva Savaşı Olmayacak" oyunu, ilginç bir şekilde sahnelenmiş. Osman Alkaş Tv deneyimlerinden yararlanarak tiyatroya yeni unsurlar katmaya çalışmış. Kanımca, başarılı da olmuş.

Bekir Azgın 13.2.2006

si çok uygun ve inandırıcı olmuştur. Çünkü Truva savaşlarının bu cesur ama talihsiz komutanı mitolojinin en erdemli kimliklerinden biridir. Barışçı olmak büyük bir edemdir. Barış misyonu da en fazla mitolojinin erdemli kahramanına yakışırdı. Savaşı durdurabilmek için harcadığı tüm çabalar boşuna gidince; ne kendi yakınlarını, ne de Yunan komutanları ikna edebilen Hektor, çaresizlik içinde artık savaşın olacağı sonucuna varıp kılıcını kuşanır. Hektor'un Truva Savaşı'nı durdurmaya çalışmasının bizzat yaşayarak bellemiş bir komutan olması. Savaşın gerçek dehşetini hiç kimse savaşanlar kadar bilemez. Ama tarihte çoğu zaman görülmüştür ki, savaşların acı deneyimleri kışkırtıcıların durdurulabilmesinde önemli bir etken olmadı. Neden? Çünkü kışkırtıcı savaşı çeşitli hırslarını doyuma ulaştıracak bir eylem olarak görmektedirler. Savaşmak suretiyle haksızca gasbettiklerini geri vermeyeceklerini, yeni kazançlar elde edeceklerini sanmakta, doyumsuz hırslarına mazeret bulabilmek için savaşı bir "onur meselesi" olarak sunmaktadırlar.

Bu oyunda da Truvalılar'ın her ne pahasına olursa olsun geriye vermemek için direndikleri gasbedilmiş varlık Helen'dir. Paris'in ayartarak kaçırdığı o meşum kadın! Aslında Helen'in uğruna ölünecek Leyla olmadığını oyunun akışı içinde yazar çok güzel betimliyor. Ne var ki, sadece Paris değil, Truva'nın diğer egemenleri de önüne her gelene kuyruk sallayan bu yosmanın cerbezesine kaptırmıştır kendini. Helen asla Yunanlılar'a iade edilemeyecek ihtişamlı bir ganimettir! O düşmanlarının bu zaafını fırsat bilip zengin Truva'yı yağmalama hırsındadır. Artık ne yapabilir ki barışçı ve erdemli Hektor? Onuruyla savaşıp ölmekten başka.

Bir Fransız diplomat olan Giraudoux'un 70 yıl önce yazdığı oyunu Osman Alkaş kendine özgü yorumuyla sahneledi. Yönetimdeki yeteneğini kanıtlayan Alkaş, oyunun hamuruna Kıbrıs yaşamından motifler de katarak orantisiteyi sağladı. "Yes be annem" bile var oyunda! 1945'de ölen Fransız yazarın mezarında kulakları çınlasın! Efektleri şölene dönüştüren canlı kamera gösterileri, ilginç sinevizyon bölümleri ve daha bir profesyonelleştiren ışıklar Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yakaladığı teknik gelişmenin gösterisi. Başta Hakan Elmasoğlu, Kıymet Karabiber, Osman Ateş, Barış Refikoğlu ile babası Erol Refikoğlu, Döndü Özata, Hatice Tezcan ve Melek Erdil olmak üzere oyuncuların dinamik performansı oyunun en büyük kozu. Osman Alkaş'la Özgür Oktay, çok komik sinevizyon şovlarında izleyiciyi kırıp geçiriyor. Hektor'u canlandıran Hakan Elmasoğlu artık olgunluk dönemine giren yetenek. Kıymet Karabiber'in bir erkek olan Demokos'u yorumlaması harika. İnsanı oynama fırsatı çıktıkça bu fırsatı asla kaçırmayan ve erkek de olabilen Karabiber'e özel bir alkış buradan.

Kıbrıs - 18 Şubat 2006

Truva Savaşı Olmayacak

Nona Moleskis

Jean Giraudoux'un oyunu Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda rejisör Osman Alkaş, dramaturji ve reji yardımcısı Aliye Ummanel, müzik Deniz Çakır, dekor Fevzi Özersay, kostüm Neriman Sarıkaya, Kuklalar Serhan Selışık, oyuncular Hakan Elmasoğlu, Hatice Tezcan, Osman Ateş, Erol Refikoğlu, Döndü Özata, Kıymet Karabiber, Barış Refikoğlu, Melek Erdil, Özgür Oktay, Osman Alkaş vs...

Oynayanlar
Hektor/**Hakan Elmasoğlu**
Andromakhe/**Hatice Tezcan**
Paris/**Osman Ateş**
Priamos/**Erol Refikoğlu**
Kasandra/**Döndü Özata**
Demokos/**Kıymet Karabiber**
Hekabe/**Asu Demircioğlu**
Odysseus/**Barış Refikoğlu**
Helen/**Melek Erdil**
Abneos/**Tarkan Ulusol**
Uaakh/**Cem Aykut**
Busuris/**Özgür Oktay**
Ölçümcü/**Osman Alkaş**
Polyksene,Barış/**Gül Akçal, Nesrin Mühürcü**
Truvalı Asker/**Ahmet Karabiber**
Hektor'un Uşağı/**Mehmet Ekin Vaiz**
Bahçıvan/**Erol Refikoğlu**

Çamaşırcılar
Asu Demircioğlu, Özgür Oktay

Hizmetçiler
Kıymet Karabiber, Melek Erdil

Kuklalar Korosu
Kıymet Karabiber, Özgür Oktay
Asu Demircioğlu,Döndü Özata
Tarkan Ulusol, Mehmet Ekin Vaiz

Truva Savaş Olmayacak. Jean Giraundoux'nun bu oyunu açık semboller nedeniyle allegorik olarak çağdaş yorumlanmaya müsaittir. Giraudoux'nun bu oyunu, güzel Helen'in kaçırılışı sonunda yapılan Truva Savaşı, Homeros'un tarzında bir anlatımla sunulmakta. Çok uzun yıllar önce yazılmış olan orjinal metinle oyun arasında bir iletişim mevcuttur. Sembollerin değişik şekilde kullanılabilmesi nedeni ile Giraudoux'un modelini çok basit nedenler dola-

Hakan Elmasoğlu ve Hatice Tezcan "Truva Savaşı Olmayacak" oyununda...

yısıyla yaratılmış bir savaşın kargaşalığı olarak görme isteğinde olanlar, oyunun, oyun metninin sözsel anlamda düzenlemelere tabii olabileceğini akıldan çıkarmaları gerekir. (Olay, basit bir kadın kaçırma olayı değil, yorumlara açıktır.)

Giraudoux'nun temiz Fransızcası ile kahramanlara yüklediği mantıklı ideolojiler zor anlatılabilen düşünceler, basit ifadelerle anlatılabilmiştir.

Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun tanınmış oyuncusu Osman Alkaş üçüncü reji denemesi için "Truva Savaşı Olmayacak" adlı eseri seçti. Oyuna çağdaş düşünceleri ve politikaları da aşıladı. Rejisör, yakın Kıbrıs tarihini ve bugünkü politik durumunu Giraudoux'nun modeline uyguladı. Her yazar Truva Savaşı'nın güzel Helen'ine kendi sembolik güzelliğini ve kendi içselliğini kattı. Osman Alkaş kendi yönettiği oyunun Helen sembolunü yarattı... Kıbrıs Rum malmülklerinin sembolü olarak karşımıza çıktı.

Onların dönüşü, Helen'in dönüşünde olduğu gibi pek çok kargaşalığı önleyebilir diyor rejisör. Ama yabancının malı karar mekanizmasında olanları kör eder. Bu olgu, kader motivasyonunu zayıflatan bir olgudur. Bu olgu Fransızca metinde çok güçlü olarak kendini gösterir. Rejisör, mantığın sesini dinlemeyen kahramanların yarattığı kötülüklerin sorumluluğunun altını çizer. Yeni sembollerin anlatımına ihtiyaç olduğundan rejisörün kendisi bilir kişi pozisyonundan kayda alınmış bir tv ekranında görünerek Truva halkına neden Yunanların Helen'in geriye iadesinin yani mal-mülkün iadesine niye hayır demeleri gerektiğini anlattı. Meselenin açıklığa kavuşturulabilmesi için bilirkişi Helen'in çıplak vücudu üzerinde bir harita sunar ki; bu aynı zamanda mal ve mülklerdir.

Meselenin daha anlaşılır olabilmesi için kullanılan öğeler ve eleştirel doz, basitleştirilmiş didaktik öğeler haline dönüşür. Giraudoux'un çok zarif, akılcı (mantıksal) yönleri bu uyarlamadan ve oyuncuların performansından bulanıklaştı.

Şüphesiz Lefkoşa Belediye Tiyatrosu kendine şeçtiği hedefe varmıştır. Benim kişisel görüşüme göre başrolde olan erkek oyuncular oyunun yükünü omuzlarında taşıdılar ve Hektor rolünde Hakan Elmasoğlu, Priamos'ta Erol Refikoğlu, Paris'te Osman Ateş ve Odisseus'da Barış Refikoğlu yoğun kişilikler yarattılar. Tv deki görüntüsünde Özgür Oktay "güzel"di.

Oyunun en iyi noktalarından birisi rejisörün buluşu olan kamera ile dekorun bir parçası olan kukla evlerinde dolaşmasıdır. Ve çok da duygusaldı.

Orada küçük çamur adamları kendi hayatlarını yaşıyorlardı ve biz de bunu ekranda izliyorduk. Kimse onlara - ne Truvalılar, ne Yunanlar - Heleni geri vermek isteyip istemediklerini veya savaşa hazır olup olmadıklarını sormuyordu. Ama oyunun sonunda bu çamurdan adamlar kukla evlerini terkederek göç yollarını tutarlar. Ve bu göç Deniz Çakır'ın acılarla dolu şarkısı ve Aliye Ummanel'in sözleriyle bütünleşiyordu. Bu sözleri anlamıyorduk, ama ne demek istediklerini biliyorduk.

Oyunun en iyi noktalarından birisi rejisörün buluşu olan kamera ile dekorun bir parçası olan kukla evlerinde dolaşmasıdır. Orada küçük çamur adamları kendi hayatlarını yaşıyorlardı ve biz de bunu ekranda izliyorduk.

Nona Moleskis 15.1.2006

Filelefteros - 15 Ocak 2006
çeviren: Yücel Köseoğlu

İki Tiyatromuz Ve İki Oyun...

Neriman Cahit

Son dönemde iki oyun izledim ülkemiz tiyatro sahnelerinde... LBT'de, Jean Giraudoux'un yazdığı ve Osman Alkaş'ın yönettiği "Truva Savaşı Olmayacak" oyunu ile K.T. Devlet Tiyatroları'nda Maksim Gorki'nin yazdığı ve Zerrin Akdenizli'nin sahneye koyduğu "Ayak Takımı Arasında" oyunu.

Bazılarına göre tiyatro "seyirciyi güldürürken düşündürmek", bazılarına göre "uykusundan uyandırıp heyecanlandırmak", "seyirciyi gözyaşlarına boğmak" ya da "kahkahalardan kırılmasına yol açmak..." Bunca tevatüre rağmen kalıcı olan "O yaratıcı özü yakalamak ve onu sürekli beslemek" tir sanıyorum... Çünkü yüzyılların ürünü yapıtlara baktığımız zaman... İnsanın kendisi ve dünyası ile hesaplaşmasını gündeme getirenlerin kazandığını görürürüz. Bu bağlamda her iki tiyatronun da ortaya koyduğu oyunların, bu öze uyduklarını rahatça söyleyebiliriz. LBT'nin sergilediği "Truva Savaşı Olmayacak" oyunu, II. Dünya Savaşı'nın getirdiği yıkımı sergileyen/sorgulayan bugünün olduğu kadar, yarınların da evrensel dram ve utancını bizlere anımsatmakta olan bir oyun... Savaşın ağır yıkımını, bireyde, toplumda ve de en üst otoritedeki insanda sorguluyor...

Savaşın, kişide / toplumda dayandığı ve dayattığı noktada, insanın en büyük, aynı zamanda en ahmakça zaaflarından biri olduğu gerçeğini... O müthiş korkunun / edimin insanı, en güçlüsünü bile nasıl korku içinde kıvrandırıp kimliğini yitirttiğini, yok ettiğini gözlerinizin/ yüreğinizin tam orta yerine getirip bırakıyor.

K.T. Devlet Tiyatroları'nın oyununa gelince: Maksim Gorki'nin tarihle hesaplaşan, insanın / toplumun evrensel açmazlarını ele alan ve büyük orkestrasyon gerektiren bir yapıtı, "Ayak Takımı Arasında". Bir varoluş hesaplaşması... O derinlerindeki dokunulmaz noktaya doğru akıp giden bir acı, bir ürperme, bir sorgulama... İnsanı soluksuz bırakan yaşamın o neredeyse hiç girilmeyen, girmekten korkulan labirentlerinde dolaşma... Bir tür kuşatılma yani...

Her iki oyun da toplumun en yoğun biçimde bir bunalım yaşadığı... her sorunun neredeyse bir dikiş iğnesine dönüşerek vücutta yürüyüp kalbe doğru ölümcül yolculuğunun sürdüğü bir dönemde... Bir sürü ikilem içinde... umutsuzluktan, geleceksizlikten, kimliksizlikten öte... bir kimlik / hayat / umut yırtılmasının yaşandığı bir dönemde...

Oyunlardaki o ağır ironiye karşın belki de olguları ağırlaştıracağına yepyeni sorgulamalara iterek nicelik olarak olmasa da niteliksel bir kıpırtıya neden olur umudumu saklı tutuyorum.

Tiyatroda, sahnedekini olduğu kadar seyirciyi de yakından izlemeye çalışırım. Ve sanıyorum seyirci de oyunun baş oyuncusudur belki de...

Her iki oyunda da dekor, müzik (özellikle de Truva Savaşı Olmayacak oyununun sonundaki bestesi Deniz Çakır'a ait olan ezgi müthiş...) Ve diğer uygulamalar gerçekten de çok başarılı. Yine LBT'nin bilgisayar, animasyon, kuklalar ve TV olgusu olumlu. (Yalnız, burada bir parantez açarak bir dost uyarısı yapmak gerekirse... Oyunda, yapısı ve gerçekliği gereği de bugüne / bizim toplumsal hallerimize göndermeler yapılması çok olumlu ve gerekliydi. Öyle de yapıldı... Ama galiba bu bağlamda biraz ileri gidildi. Yapılacak olan / yapılması gereken katkı oyunun yapısı ve kurgusu içinde... Oyunla bütünleşmeyi sağlayacak şekilde olmalı. Yani, Troya Savaşı'nın kendi gerçeği içinde olmak... TV uygulamalarının uzunluğu ve içeriği ağır basıyor. Teknolojinin kullanımı ve göndermelerde bütünselliği korumada çok büyük özen gerekiyor... gibime geliyor... çünkü bazı fazlalıklar oyuna bir şeyler katacak yerde izleyiciyi öykünün ötesine itebilir. Bir şey daha ekleyerek parantezi kapatmak istiyorum: Osman Alkaş oyunculuk sanatı bağlamında K.T. Tiyatro standartlarının çok üzerindedir, aynı başarıyı yönetmenlikte de yakalayacağına inanıyorum.)

Osman Ateş, Hakan Elmasoğlu ve Cem Aykut "Truva Savaşı Olmayacak" oyununda...

"Ayak Takımı Arasında" oyununa gelince... Ne yalan söyleyeyim... Ülkesinde sanat adına kıpırdayan her yaprağı önemseyen, ilgi ile izleyen biri olarak... KTDT'nin durumu benim için bir üzüntü kaynağıdır. Ve yönetmenin elindeki dar kadro ile Gorki gibi bir yazarın üstelik hayli kalabalık bir oyuncu ve ustalık gerektiren böyle bir oyununu seçmesi... bende altından nasıl kalkacaklar endişe ve sıkıntısı ile oyunu izlemeye götürdü. "Dünya şahinlerle

mazlumların dünyasıdır" denir. Bu oyunda da sahip olmayı istediğini düşlemekle yetinen mazlumlar. Aralarında bir çatışma yok gibi görünse de giderek yoğun bir bunalım... kimi zaman korku, kimi zaman kuşku, aslında kendini yoksayma çizgisindeki karşısındakini yoksayma... Ve hayatla ölümüne bir düello içinde... Gerçekten de ölümle bitecek... biten bir çatışma... Aslında birbirleriyle vardır ve de yokturlar.

LBT'nin sergilediği "Truva Savaşı Olmayacak" oyunu, II. Dünya Savaşı'nın getirdiği yıkımı sergileyen/sorgulayan bugünün olduğu kadar, yarınların da evrensel dram ve utancını bizlere anımsatmakta olan bir oyun... Savaşın ağır yıkımını, bireyde, toplumda ve de en üst otoritedeki insanda sorguluyor...

Neriman Cahit - 16.2.2006

Belirsiz.... kimsesiz... kimliksiz...

Ama benim asıl vurgulamak istediğim, KTDT'nin yıllardan sonra benim ilk kez bilinçli bir şekilde tüm özbenliklerini / varlıklarını ortaya koyarak tümü de elinden geldiğince / büyük bir emek, çaba ve heyecanla oyunu kotarmaları... Öyle bir olumlu / pozitif enerji yaratıyorki bu... Seyirciye yansımaması mümkün değil... Bu öyle bir şey ki... ne dekor, ne aksesuar, ne kostüm, ne de ezber... Öyle bir güçle canlandırıyorlar ki rollerini.

Her iki oyunu izlerken de yeniden ayırdına vardığım, altını çizdiğim bir gerçekse: Bir tiyatronun en büyük zenginliğinin / enstrümanının oyuncular olduğu. Ve aslolan gerçekten de şu: Yarattığı her karakteri o oyuncunun kendisinin yaratması, ona can verip çocuğu gibi büyütmesi esastır. Oyuncunun enstrümanı ise bedendir. Bedenini bir keman, piyano, bir saz gibi kullanarak binbir duyguyu, düşünceyi izleyiciye aktarır.

Oyunculuk sanatı bir "inşa etme" sanatıdır. Bizim ülkemizde gerçekten de tiyatro gibi bir sanatla uğraşanların, emeklerini bu dalda daha da somutlaştırarak (nasıl olsa kadroluyum bana kimse birşey yapamaz, maaşım tıkıt tıkır gelir vb. memur zihniyetinden kurtularak)... hem içinde bulundukları toplum hem de başta kendi sanat dalları olmak üzere diğer sanat dallarıyla da bağlarını son derece doğal ve sağlam temellere dayandırma çabalarını yoğunlaştırarak, "Komple Sanatçı" olma yolunda mesafeler katetmeleri... (Çünkü tiyatro sahnede ezberlediğini tekrarlama değil, komple bir sanattır.)

Yani sınırsız bir hedef ve buna uygun yüreklilik ve içtenlikle kendini geliştirip bir adım öteye taşıyacak donanım... Sanatsal yaratının sınırlarını bilgi ile, araştırıcılıkla ve sorgulamalarla zorlamaktan çekinmeyen. Anlatım dilini zorlamayı seven... sözlü iletişimin kalıpları arasında sözcük anlamlarından çok daha fazlasını sığdırmak için direnen sanatçı...

Sahnede atan yüreklerinin / ritmini / sesini izleyicilerine duyuran sanatçı...

Her iki oyunu da – değindiğim gibi – büyük bir özen, önem ve dikkatle izledim. Ve her iki oyunda da özellikle birkaç sanatçının ilgi çekecek kadar iki ana unsuru yeniden yakalamama neden oldu: Oyuncu, ancak kendini ortaya koyduğunda, sahnede kendi öz varlığını öne sürdüğünde yaratabiliyor ancak... Başarılı bir tiyatro oyunu... metin ile sahnenin buluştuğu... metnin sahne, sahnenin de metin olduğu oyundur...

Ve bir kez daha anladım ki... sanat olaylarında yalnız başroller / solistler değil... tüm çalgılar, küçük roller de önemli. Tiyatroya ve seyircisine sevgi ve saygı duyan her sanatçı önemli.

Rolünü – büyük ya da küçük olsun – bir resital verir gibi sergilemek önemli...

Ben, hep devletin tiyatrosu olmaz... Olmamalı diye düşünürüm... Ama, madem ki oluşumunda ısrar ediliyor... Artık en azından bu konuda sağlıklı adımlar atılmalı. Devlet devletliğini yapmalı...

Son ve önemli bir olgu ise kulis ve perde gerisi... Bir tiyatro bunlarla sağlıklı yaşar ve üretir... üretebilir bence... Oralarda yeşerir... yeşerebilir bir tomurcuk... ve çiçeğe durur... Durabilir... Oyuncuların birbirleriyle ilgili sevgisi, saygısı, coşkusu ve gerilimi... Evet gerilimi de hiç kuşku duyulmasın oyuna ve dolayısıyla seyriciye de yansır. O coşku, o dayanışma, sevgi ve iletişim kaybolursa, tomurcuklar çiçeğe duramaz. Güzel bir rüzgar, hırçın bir esintiye dönüşür sahnede. Politikada da... bilimde de... sanatta da geçerlidir.

Kendine / birilerine ve topluma yabancılaşmanın buzlarını kırmak gerek...

Bunu da ancak sanat yapar... Nasıl bir ortamda bocaladığımızı yaşayarak biliyoruz... Yaratıcı gücünü yitiren cüce bir toplum oluyoruz.

Lütfen, her iki oyunu da, vakit ayırarak gidin izleyin... Sanatı kullanamayan, değer ölçüleri yerine oturmamış bir topluma... Kültür - sanat politikası belirgin olmayan bir devlete karşı var oluşun ağır şartlarını zorlamak için... Buna yükümlüyüz çünkü...

Yenidüzen - 16 Şubat 2006

Savaş Her Zaman Kendi Yolunu Bulur Mu?

Emete İmge

Kıbrıs Türk Diabet Derneği, on küsur yıl önce faaliyete geçtiğinde, gerçekleştirmiş olduğu ilk etkinlik, bir sosyal geceydi. Kamu yararına pek çok faaliyet gerçekleştirecek olan bu sivil toplum örgütü, toplumla ilk dayanışmasını, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile gerçekleştirmişti.

İşte bu güzel birliktelik, o gün bugündür, hala devam etmekte. Kıbrıs Türk Diabet Derneği, her tiyatro sezonu, üyelerini tiyatroya taşıyarak kültür ve sanata minicik bir katkı koyma çabası gösterirken, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, bu sosyal gecede dernek yararına oynayarak diyabetlilerle dayanışmasını sürdürmektedir.

Bu tiyatro sezonunda, "Truva Savaşı Olmayacak" oyununu, Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talat ve eşi Oya Talat'la birlikte izlemek, diyabet derneği ailesi olarak, onurlu bir ayrıcalıktı.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, bu oyunda, farklı disiplinleri bir araya getirmek suretiyle başarılı bir ekip çalışması ortaya koydu. Bu ekip çalışması, yeni bir sahneleme çabası ortaya çıkardı. Yetenekli ve genç oyuncu kadrosunun oyuna kattığı dinamizm, oyunun başından sonuna kadar hissedildi.

Yönetmeninden oyuncusuna, ışıkçısından işçisine, oyuna emek veren herkesi kutlamak istiyorum. Sahnelemedeki bir yeniliği ortaya koymanın heyecanını izleyici olarak ben hissedebildimse eğer, oyununun başarısı açısından bunun önemli bir yansıma olduğunu düşünüyorum. Şunun altını çizmek gerekiyor ki, mevcut tiyatro salonu artık ne tiyatro emekçilerini, ne de biz izleyicileri tatmin etmektedir. 1974 savaşı sonrası ihtiyaçtan ortaya çıkmış bir salon, günümüzde artık beklenen işlevi yerine getirmekten çok uzaktır. Sahne gerisini bilmiyorum ama, park yerinden tutun, gişe, bekleme salonu, salonun akustiği, koltuklar, hiçbiri artık başkente yakışmıyor.

Başkent Tiyatro Projesi, bir maket olarak belleklerimizi doldurmaya mı mahkum? Bunun takipçileri, yalnızca tiyatro emekçileri olmamalıydı. İtiraf etmemiz gerekiyor ki, biz izleyiciler de bu projenin hayata geçmesi için bir baskı unsuru yaratak, bunu politika yapanların ensesinde hissettirebilmeliydik.

Dramaturg Aliye Ummanel "Truva Savaşı Olmayacak" oyununun yazarı Jean Giraudoux'un, Homeros'un İlyada'sından aktarılan, başı sonu önceden bilinen Truva Savaşı metninin üzerine yeni bir metin oturttuğunu söylüyor.

Kanımca, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Giraudoux'un birbirine inşa ettiği bu iki metnin üzerine, "çok tanıdık ve bizden çok şey yansıtan" üçüncü bir metni başarıyla yerleştirmeyi bilmiştir.

"Kıbrıs meselesi bir mülkiyet sorunudur" noktasından hareketle oyunda, "güçlü olan beni alır" diyerek sahibini bekleyen ve paylaşılamayan savaş ganimeti, güzeller güzeli Helen, tarih boyunca paylaşım kavgasından nasiplenmiş Kıbrıs'ımızla özdeşleştirilmeye çalışıldı. Oyuna bizden birşeylerin katıldığı bölümler, izleyicinin ironik biçimde gülerek tepki verdiği bölümler oldu. Özellikle "Ölçümcü" rolündeki, abartılı ama deneyimli oyunculuğuyla Osman Alkaş'ın, bizlere Saffet Soykal tiplemesini anımsatarak, paylaşılamayan kadın bedeni şeklindeki ülke haritasını sunduğu bölüm, izleyici kahkahalarının en yoğun olduğu bölümdü.

Bu bölümü izlerken, izleyicilerden ender olarak gülmeyen kaç kişi vardı bilemiyorum. Bildiğim şu ki gülmeyenlerden bir tanesi, cinsiyet eşitliği kavgasına yıllarını vermiş biri, Oya Talat'tı. Kadın bedeni bir meta olarak sunulurken, kara mizah dahi olsa buna gülümsemesine tepkisel duyarlılığı vardı.

Erol Refikoğlu, Hakan Elmasoğlu, Kıymet Karabiber ve Tarkan Ulusoy "Truva Savaşı Olmayacak" oyununda...

Oyunun başından sonuna kadar, "tüm evren olsa da, savaş her zaman kendi yolunu bulur mu?" sorusu diyalektik sorgulamalarla beyinlerimize kazınıp durdu...

Orta eğitime kadar gördüğümüz tarih derslerimizde; bir insanlık utancı olan savaşların ortaya çıkış nedenleri, türlü vesilelerle anlatıldı bizlere çoğu zaman; ya güzel bir kadın uğruna aşk, bir siyasi suikast, onur kırıcı bir davranış veya ülkelerin güvenlik sorunu gibi. Oysa ki, savaşların perde gerisini, or-

taya çıkış temelini herzaman ekonomik nedenlerin belirlendiğini anlatmayı, üniversite eğitimi sıralarına saklıyor milli eğitimimiz her nedense.

Savaşlara prim vermemek, "bir saat bile olsa barışı sağlayabilmek" için sonuna kadar direnebilmek noktası, dünyanın ekonomik düzenini nasıl algıladığımız ve onu ne şekilde sorguladığımız açısından oldukça önemli aslında...

Döndü Özata ve Hatice Tezcan "Truva Savaşı Olmayacak" oyununda...

Her ekonomik durgunluk bunalımında, kendi varlığını sürdürebilmek için savaşlar yaratmak zorunda olan kapitalizme alternatif, başka dünya düzenleri kurulabilir mi?

Oyun sona erdiğinde, Cumhurbaşkanı Talat'ın yanına giderek "Savaş her zaman kendi yolunu bulur mu?" sorusunu soran bir izleyiciye, Türk toplumunun görüşmecisi durumunda olan Cumhurbaşkanımızdan umut dolu bir yanıt geldi: "Bu gördüğümüz Truva zamanıydı, inanıyorum ki şimdiki dünyada, savaşlar önlenebilir."

Halkın Sesi - 20 Şubat 2006

Truva Savaşı Olmayacak

Tijen Zeybek

Dekor gerçekten yaratıcı bir düşüncenin ürünü ve seyirciyi sahneye çekiyor. Bu açıdan başta heykelleri yapan Sevcan Çerkez ve Kuklaları giydiren Fatma Ergene'yi kutlamak gerekir. Ama tüm sahneyi dolduran ve seyirciyi kendine çeken o bütünlük bununla sınırlı değil. Efektler, ışık, boyama, uygulama, tümü son derece başarılı bir iş ortaya çıkardılar. Ve evlerine hapsolmuş, -eğer kendimizle özdeşleştirerek düşünecek olursak – toplumsal gerçekliklerinin büyük yıkılıcılığı karşısında ufalmış, minyatürleşmiş insanları projeksiyonla, ancak ekranda, gerçek halleriyle değil de görüntüleriyle büyütmek ya da olması gereken boyutlarıyla yansıtmak çarpıcı bir fikirdir. Ne yazık ki, oyunun kurgusu bunu ön plana çıkarıp bu duyguyu izleyiciye iletemedi. Osman Alkaş her zamanki uslubuna yenik düşerek bu güzelim göndermeyi canlı yayın, uzaktan kumanda cihazı vs. Espirileriyle sulandırarak oyuna hakim olmasına izin vermeden öldürdü. İlk başta ve dekorunda etkisiyle ciddi mesajları olan, insanı düşündürüp, uzun süre etkisi altında bırakacak bir oyun, belki bir melodram izlenimi yaratan oyun – usulca da değil – pat diye antik çağdan günümüze, dramdan komediye – üstelikte tamamen yerel bir üslubun hakim olduğu – dönüşüveriyor. Bu ani geçiş tek başına belki bir sorun yaratmayabilirdi. Ancak dekorla da tamamen ters düştüğünü düşünüyorum. Oyunun kurgusu ile dekorun bir bütünü oluşturması gerekirken böylesine tezat duygular uyandırmaları en hafifinden amatörlük olarak nitelendirilebilir. Belli bir toplumsal kişiliğe ve gene bu belli topluma ait belli bir soruna bu derece öznel bir yaslanma Truva Savaşı gibi evrensel bir temadan bu derece bir yerele varma tiyatronun evrensel niteliğini de hayli hırpalayan bir sonuç ortaya çıkmasına neden olur. Oyunculara gelince Osman Alkaş her yerde Osman Alkaş. Reklamlarda, tiyatro sahnesinde, Tv filmlerinde ve yönetmenlikte. Üzerine yapışmış bir "rol" var. Aynı mimikler, aynı tepkiler, aynı ses tonu, aynı ifade, aynı aksan. Canlandırdığı karakterler değişse bile oynadığı rol, oyunu hiç değişmiyor. Ne yazık ki, Kıymet Karabiber'i de aynı tehlikenin eşiğinde görüyorum.

Yenidüzen - 25 Mart 2006

Truva Savaşı Olmayacak

Vasilikas Hacibaba

Jean Giraudoux'un oyunu Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda. Tiyatro ve tarih, tiyatro ve mitoloji, bir ülkenin sorunları ve tiyatro. Hatta tiyatro ve çağ, tiyatro ve dil. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sunduğu, Fransız yazar Jean Giraudoux'nun Truva Savaşı Olmayacak oyununu seyrederken bunlarla ilgili sorular kafamızda dolaştı durdu.

II. Dünya Savaşı'na Nazi oluşum döneminde, 1935 yılında yazılmış, savaş karşıtı politik mesajlar içeren bir oyun söz konusu. Fransız yazar, insanlığın son kaçış noktasının edebiyat olduğuna yürekten inanıyordu. Yazar oyunun açık anlatımı içinde, savaşın haksız, gereksiz yere dünyaya getirdiği sayısız kötülüğü şiirsel bir ironi içerisinde anlatmıştır.

Sebep ve sonucun iki ayrı olgu olduğunu iletir. Bir savaşın yaratılışında ve empoze edilişinde generallerin, politikacıların ve mekanizmaların, etkilerini dile getirir. Böylece Giraudoux'nun tiyatrosunda karakterler günümüz yöneticileri durumuna gelir. Bu durum Giraudoux'un eseri Truva Savaşı Olmayacak oyununda, Helen'in Paris tarafından kaçırılışında açıkça görülmektedir.

Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun bilinen ismi rejisör Osman Alkaş, Giraudoux'nun bu düşüncesine sadık kalmıştır. Osman Alkaş esere Kıbrıs tarihinden ve gerçeğinden öğeler katmıştır. Rejisöre göre güzel Helen, dünyayı, malı mülkü, toprağı temsil etmektedir. Giraudoux'un oyunu retorik olarak ve taşıdığı mesaj anlamında, çok açıktır ve böylesi yorumlara ve değişikliklere de uygundur. Helen iade edildiği taktirde savaşında yapılmayacağı ironisine sadık kalmak koşuluyla... Osman Alkaş bunu başarmış, oyunun argümanını bunun üzerine kurmuştur. Yaptığı değişiklikler, metni kısaltmaya yöneliktir. Bunların yanında Kıbrıs sosyal yapısını ve politik gerçeğini oyuna katarak oyunu şekillendirmiştir. Yönetmenin uzunca ve klasik biçimde yazılmış olan bu oyuna daha bir can vermek için gayret sarfettiğini söyleyebilirim. Aynı zamanda oyunu günümüz öğeleriyle de çağdaşlaştırma gayretini göstermiştir. Örnek vermek gerekirse; günümüz televizyon tartışmalarında olduğu gibi savaşın yapılıp yapılmayacağının televizyonda tartışılması gibi... Truva'nın savaş şairi Demokos böylesi bir tartışmada akıl karı olmayan bir savunma içerisine girer. Ama diğer taraftan da büyücü Kasandra çağımızda gerçeği gören bir kişi gibi davranır. Yönetmen, oyuncu olarak ölçümcü tiplemesiyle oyuna katılır ve bu programda, bir harita aracılığı ile Helen'in çıplak vücudunda mal ve mülk sorununu tartışır. Bu öğeler bu günün gerçeği ile tam bir uyum içinde eleştirel düzlemde bir kara mizah yaratmıştır. Yönetmenin diğer bir buluşu halkın oturduğu küçük maket evlerdir. Kamera ve bir ekran sayesinde izleyici, "gündelik hayatın küçük insanları" ve ülkelerin küçük insanlarının gündelik ve sıkıntılı yaşamlarını görür. Onlara kimse birşey sormuyor, savaşı bile... Ve ekranda göç yollarına düşüşleri, bu kompozisyonun en trajik noktasını oluşturur. Yapan sanatçının profesyonelliğini ve sanatsal duyarlılığını, ince bir sanat anlayışını taşıyan bu heykelcikler, oyunun bir parçası kukla idiler. Yönetmen ve oyuncular sanatsal arayışlarında hedeflerine vardılar. Tarih, Truvalılar ve Yunanlılar arasında pragmatik çatışmalar gibi gerçek savaşlarla, karşılıklı işgaller, yer değiştirmelerle değişerek akıp gitmektedir. Güzel Helen kendini koruyan Truvalılar gibi Menelaos'a dönüp dönmemekte tereddütler içerisindedir. Hekabe, Andromakhe ve Hektor bir cephede, Paris, Priamos ve Saray Şairi Demokos'la onların taraftarları diğer cephede... İki tarafın kendi gerekçeleri ile sürdürdükleri söz düellosu. Evet mantığın saptırılması ve günlük yaşamın kör gözünün acımasızlığı... Odysseus ve Uaakh'ın da katılımı ile sürer bu çatışma. Bu pozisyonların içiçe girişi, Hektor'un savaş destekçisi (!) saray şairi Demokos'un öldürülmesi, sonunda savaşın çıkmasına neden olur. Barış bir kez daha kaybetmiştir. Göçmen alayları daha bir çoğalır. Barışın güzellikleri unutulmuş, halkların, sevilenlerin kaybı hüzünlü bir şarkıda dile gelir. Seyirci, dopdolu, küçük tiyatro salonunda içsel karşı koyuşlarına rağmen verilen mesajla bütünleşmektedir. Bu oyunun Kıbrıs Rum sahnelerine de aktarılmasını dilerim...

Politis - 19.2.2006
Çeviren: Yücel Köseoğlu

Barış Refikoğlu ve Hakan Elmasoğlu "Truva Savaşı Olmayacak" oyununda...

Türk Bankası
Kültür Sanat Ödülleri
İade Edilir

"Türk Bankası Kültür Sanat Ödülü" 2005 yılında düzenlenen törenle 1. Cumhurbaşkanı Rauf R. Denktaş'a verilir. Bunun üzerine bu ödülü daha önce alan sanatçılar, Dentaş'a verilen ödülü protesto etmek için ödüllerini Türk Bankası'na iade ederler.

Şair Faize Özdemirciler ve heykel sanatçısı Zehra Şonya ile başlayan ödül iade eylemi diğer sanatçılarla sürer ve kısa sürede bir çok sanatçı ödülünü iade eder.

LBT sanatçıları ise, iki kez aldıkları "Türk Bankası Kültür Sanat Ödülü"nü 21 Haziran 2005'de toplu halde Türk Bankası'na giderek jüri üyesi Ozan Zeki Fikretoğlu'na iade ederler. Basın mensuplarının da hazır bulunduğu ödül iade eyleminde yönetmen Yaşar Ersoy, LBT adına bir konuşma yapar. Bu konuşma ve ödül iade eylemi 22 Haziran 2005 tarihli Afrika, Yenidüzen, Kıbrıs gazetelerinde yer alır.

Yaşar Ersoy'un konuşması şöyledir:

"Çeyrek asırdır ilerici, toplumcu-gerçekçi bir çizgide, tüm zorluklara ve baskılara karşı tiyatro yapan, demokrasi ve barış kültürünün gelişmesine katkı koymaya çalışan LBT olarak; 2005 Kültür Sanat Ödülü'nün 1. Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'a verilmesinin sanatın evrensel ve barışçıl özü ve değerleriyle bağdaşmadığı için, iki kez aldığımız bu ödülü iade ediyoruz. Ayrıca plaketlerle verilen para ödülünü de iade edeceğiz ancak alacak olan bir makam bulamadık."

LBT sanatçılarının ödülü iade eyleminde şair-yazar Neriman Cahit ve tiyatro sanatçısı Erol Refikoğlu da ödüllerini iade ederler.

Neriman Cahit ödülünü iade etme gerekçelerini de, ***"Bu kültür sanat ödülünün Sayın Rauf R. Denktaş'a verilmesini içime sindirmem mümkün değildir.***

Bana göre bu kültürün de sanatın da çok ötesinde bir olay. Eğer bu ödülü reddetmeseydim kendimi inkar etmiş olacaktım" diye belirtir.

"Türk Bankası Kültür Sanat Ödülü"nün 1. Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş'a verilmesini protesto etmek için ödülü iade eden sanatçılar şunlardır: Faize **Özdemirciler**, Zehra **Şonya**, Neriman **Cahit**, Özden **Selenge**, Fikret **Demirağ**, Neşe **Yaşın**, Simge **Uygur**, Filiz **Naldöven**, Mustafa **Gökçeoğlu**, Erol **Refikoğlu** ve **LBT** sanatçıları.

Ödülünü iade eden Kıbrıslı Türk sanatçıların yanı sıra LBT ve K.T. Devlet Tiyatrosu ortak yapımı "Midas'ın Kulakları" oyununun konuk yönetmeni ve aynı zamanda T.C. Devlet Tiyatroları yönetmeni olan Yücel Erten de dayanışmasını belirtmek amacıyla Türk Bankası Kültür Sanat Ödülü'nü iade eder.

Sanatçıların ödül iade eylemi üzerine milliyetçi çevreler saldırıya geçerler. Sanatçılara yönelik ağıza alınmayacak küfürlerle, bir linç hareketi başlatırlar; sanatçıların romanlarından hareketle özel hayatlarına saldırılır, kimi sanatçıların kitapları suratına savrulur, kimi şairlere ***"osuruktan şair"*** olarak hakaret edilir, kimi sanatçıları sakallarından tutup sürükleyecekleri tehdidi savrulur ve hepsi Rum'a hizmet eden vatan hainleri olarak lanse edilirler. Çeşitli tehditlerle sanatçılar susturulmaya çalışır. Ancak ödül iade eden sanatçılar dik, sağlam ve onurlu duruşlarından bir adım geri atmazlar.

Sanatçılara yönelik linç kampanyası karşısında yurtsever, barışçı ve demokrat köşe yazarları, gazeteler ve bazı sivil toplum örgütleri de karşı eleştiri yaparak sanatçıların saffında yer alırlar.

Yaklaşık bir ay ödül iade eylemi Kıbrıs Türk basınında yazılır çizilir... bu yazılar neredeyse bir kitap oluşturabilecek boyuttadır. Bu nedenle meraklısı bu yazılanları, saldırıları, karşı tepkileri okumak isterse 2005 yılının Haziran ayının Kıbrıs Türk basınına bakabilir... özellikle Volkan, Halkın Sesi, Afrika, Yenidüzen, Kıbrıs gazetelerine...

Bir Büyük İdeal
"Başkent Tiyatro Projesi"

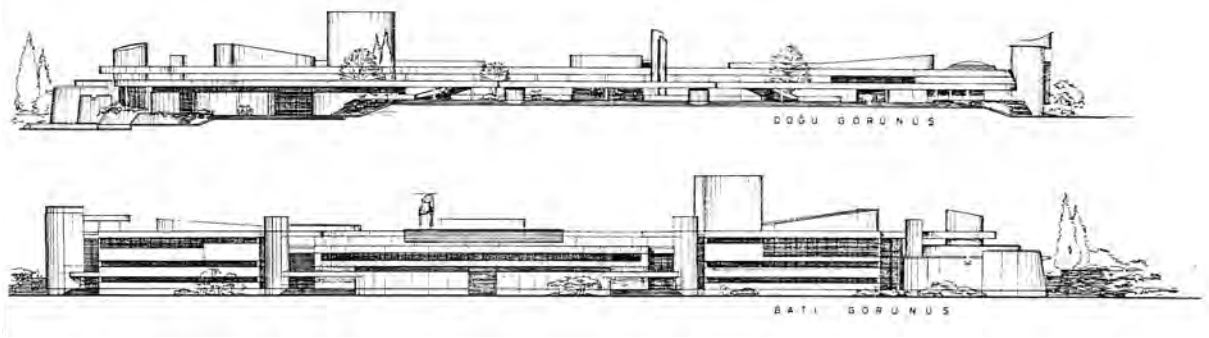

Toplumun kültür-sanat ve tiyatro sorunlarına ilişkin sancıları ve özlemleri yaşayan insanların sorumluluğuyla düşünce üretmeyi ve hayata geçirmek için mücadele vermeyi yurtseverlik görevi bilen; ayrıca tiyatroyu toplumsal gelişmenin ve katılımın önemli itici motor gücü ve bir kültür davası olarak gören LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, toplumun ve başkent Lefkoşa'nın en önemli eksiklerinden olan çağdaş, donanımlı bir tiyatro binasının yapılmasını 1996 yılında gündeme getirir… Ve "Başkent Tiyatro Projesi" olarak adlandırır…

Konuyu, Lefkoşa Belediye Başkanı Şemi Bora'ya sunan Yaşar Ersoy, 28 Nisan 1997 tarihli bir yazıyla da "Başkent Tiyatro Projesi"nin önemini, Lefkoşa'ya ve topluma kazandıracağı çağdaş vizyonu ifade eder.

Projeyi olumlu ve heyecan verici olarak niteleyen Şemi Bora, konuyu Belediye Meclis'nin gündemine alır. 8 Mayıs 1997 tarihli Belediye Meclisi toplantısında oybirliği ile alınan 41/97 sayılı karar doğrultusunda tiyatro binası inşaatı için girişimler başlatılır.

PROTOKOL

Bu doğrultuda yapılan yoğun çalışmalar ve temaslar sonucunda Atatürk Kültür Parkı (Fuar Alanı) içinde tiyatro binası inşaatı için ayrılan yerin Lefkoşa Belediyesi'ne tahsis edilmesi ve "Başkent Tiyatro Projesi"nin bu alana inşa edilmesi hususunda ilgili bakanlık (Ekonomi Bakanlığı) ile anlaşmaya varılır. Ekonomi Bakanı Erdal Onurhan, Sanayi Dairesi Müdürü Ahmet Havutçu, Lefkoşa Belediye Başkanı Şemi Bora ve LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'un katılımı ile 22 Ağustos 1997'de Bakanlık'ta bir protokol imzalanır. Protokol gereğince Sanayi Master Planı'na uygun olarak kültürel faaliyetlere ayrılan alanın "Başkent Tiyatro Projesi"nin inşaatı için Lefkoşa Belediyesi'ne tahsisi yapılır.

İmzalanan protokol haberi 23 Ağustos 1997 tarihli Vatan, Birlik, Kıbrıs, Ortam, Demokrat gazetelerinde yer alır. Bütün gazeterlerde haber ***"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun onlarca yıllık rüyası gerçekleşiyor; Lefkoşa'ya çağdaş tiyatro binasının ilk adımı atıldı"*** ifadeleriyle yer alır.

Protokol imza töreninde konuşan Ekonomi Bakanı Erdal Onurhan, başkent ve KKTC halkına kültürel-sanatsal faaliyet imkanı yaratılmasından mutlu olduğunu ifade eder.

Lefkoşa Belediye Başkanı Şemi Bora ise Başkent Lefkoşa'nın büyük bir gereksinimi-nin karşılanmasında ilk adımın atılmış olduğunu söyler. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yıllardır ortaya koyduğu eserlerle toplumun güvenini ve saygınlığını kazandığına da işaret eden Şemi Bora, seyirciden gelen talepleri değerlendirerek tiyatroya daha elverişli bir salon kazandırmak istediklerini vurgular.

LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy da yaptığı konuşmada toplumun kültürel gelişi-

mi için bir düş gördüklerini, o düşü bir ideale dönüştürdüklerini, o idealin gerçekleşmesi için de bugün tarihi bir adım attıklarını belirtir. Bu projenin gerçekleşmesi için yılmadan çalışacaklarını vurgulayan Ersoy, "Başkent Tiyatro Projesi"nin hayata geçmesi için Belediye, Devlet ve halkın işbirliği ve dayanışma yapacağına inandığını söyler.

"Başkent Tiyatro Projesi" haberinin Kıbrıs Türk basınında yer alması ve duyulması heyecan yaratır. Özellikle Yaşar Ersoy'un girişimleri ve temasları sonucu proje odaklı bir dayanışma sağlanır.

Kıbrıs Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği (KTMMOB) Başkanı Ahmet Ulaş, Mimarlar Odası Başkanı Hasan Yücel ve İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı Ahmet Çağman ile görüşen Yaşar Ersoy, "Başkent Tiyatro Projesi"nin önemini ve gerçekleştiği zaman toplumda yaratacağı çağdaş vizyonu anlatır ve KTMMOB'nin projeyi üstlenmesini önerir. Bu öneriyi değerlendiren Mimarlar Odası ve İnşaat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulları ve KTMMOB Yönetim Kurulu oybirliği ile "Başkent Tiyatro Projesi"nin müellifliğini üstlenirler. Bu amaçla KTMMOB üyesi Mimar Burhan Atun ve İnşaat Mühendisi Mehmet Aydın Öncülay gönüllü olarak KTMMOB adına proje müellifi olarak görev alırlar… Ve "Başkent Tiyatro Projesi" tasarım çalışmalarına başlarlar…

Lefkoşa'ya çağdaş tiyatro
Fuar alanına tiyatro salonları
Fuar Alanında Açık ve Kapalı Tiyatro Salonu Kurulacak…
Onurhan; 'Başkent'e ve KKTC halkına kültürel faaliyet imkanı yaratılmasından mutlu olduğunu ifade etti.'
Bora: 'Hedef Lefkoşa'yı 2000'li yıllara hazırlamaktır' dedi.
Üzerimize düşen görevi yerine getirmeye hazırız
Lefkoşa'ya anfi tiyatro

Başkent Tiyatro Projesi Komitesi Oluşturulur…

"Başkent Tiyatro Projesi"ni, iktidarı ve muhalefeti ile birlikte tüm toplumun sahiplenmesi amacıyla LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy olağanüstü bir gayretle temaslar ve çalışmalar yapar. Toplumun güven ve saygı duyacağı bir komite oluşturulması için Belediye Başkanı ve Meclis üyelerinden yetki alan Yaşar Ersoy, sanata duyarlı olan KKTC Meclis Başkanı Hakkı Atun ve Yüksek Mahkeme Başkanı Salih Dayıoğlu ile görüşür… Kurulacak olan Başkent Tiyatro Projesi Komitesi'nde görev almalarını rica eder. Böyle bir çalışmada ve komitede yer alacaklarını ifade eden Atun ve Dayıoğlu, bunun hem LBT'ye karşı bir ödevin yerine getirilmesi hem de bir toplumsal sorumluluk olduğunu açıklarlar.

Yaşar Ersoy'un yaptığı temas ve çalışmların sonucunda Meclis Başkanı Hakkı Atun'un başkanlığında; Yüksek Mahkeme Başkanı Salih Dayıoğlu; Eğitim ve Kültür Bakanı Günay Caymaz; Lefkoşa Belediye Başkanı Şemi Bora; BRT Müdürü İsmet Kotak; Mimarlar Odası Başkanı Hasan Yücel ve Mimar Burhan Atun; İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı Ahmet Çağman ve İnşaat Mühendisi Mehmet Aydın Öncülay; ve LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'dan oluşan bir komite kurulur.

Komitenin yoğun çalışmaları sonucunda kısa sürede "Başkent Tiyatro Projesi" halktan ve kuruluşlardan destek görür.

Komite, 5 Eylül 1997 tarihinde Cumhuriyet Meclisi'nde yaptığı basın toplantısıyla "Başkent Tiyatro Projesi"ni kamuoyuna tanıtır. Basın toplantısında Meclis Başkanı Hakkı Atun, Lefkoşa'ya ve dolayısıyla tüm KKTC'ye hizmet verecek açık ve kapalı tiyatro binasının Kıbrıs Türk Halkının kendi kimliği ve kültürüyle yaşamaya kararlılığının göstergesi olacağını söyler. Her konuda atılımlar yaşayan halkın tiyatro sanatında da başarılı olduğunu kaydeden Atun, bunun öncülüğünü Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yaptığını belirtir.

Basın toplantısında Belediye Başkanı Şemi Bora da, Lefkoşa'yı 2000'li yıllara hazırlamaya çalıştıklarını vurgular. Mimarlar Odası Başkanı Hasan Yücel de, oda olarak böyle bir çalışmada yer almaktan ve ilk harcı koymaktan gurur duyduklarını belirtir.

LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy ise 18 yıldır sanat için ortaya çaba koyduklarını söyleyerek önce eğitimli insan sorununu çözerek tiyatrolarına eğitimli, yetişmiş oyuncu kazandırdıklarını, ikinci aşamanın da altyapı eksikliğini gidermek için çalışmalar başlattıklarını, ortaya koydukları "Başkent Tiyatro Projesi"nin bu eksikliği giderecek boyutta çağdaş, modern bir kapsamda olduğunu belirtir. Ersoy, bu projeyi toplum olarak, elbirliği, gönülbirliği ile gerçekleştireceklerine olan inancını vurgular.

Basın toplantısının haberi 6 Eylül 1997 tarihli Kıbrıs, Yenidüzen, Halkın Sesi, Yeni Demokrat, Vatan, Birlik ve Ortam gazetelerinde yer alır.

LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy ve LBT sanatçıları projeyi tanıtmak ve destek sağlamak için siyasi partileri ve sivil toplum örgütlerini ziyaret ederler.

30 Ekim 1997'de Başbakan Derviş Eroğlu'nu, 3 Kasım 1997'de Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Serdar Denktaş'ı ziyaret eden LBT sanatçıları "Başkent Tiyatro Projesi" hakkında bilgi verirler ve destek isterler.

Başbakan Derviş Eroğlu, güzel bir projeye önderlik edildiğini, 1998 yılı bütçesinde bir pay ayrılabileceğini, hükümete düşen görevi yerine getirmeye hazır olduğunu belirtir.

Başbakan Yardımcısı Serdar Denktaş da böyle önemli bir projeyi gündeme getiren LBT sanatçılarına teşekkür ederek her türlü desteği sağlayacağını, turizm fonundan da pay ayrılabileceğini açıklar.

Bu çerçevede Toplumcu Kurtuluş Partisi Genel Başkanı Mustafa Akıncı ve Cumhuriyetçi Türk Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Talat'ı da ziyaret eden LBT sanatçıları proje hakkında bilgi verirler ve destek talep ederler. İki parti başkanı da projeye desteklerini belirtirler.

"Başkent Tiyatro Projesi" İçin Kampanya

Başkent Tiyatro Projesi Komitesi 5 Eylül 1997'de yaptığı toplantıda bir bağış kampanyası başlattığını açıklar. Kampanya çerçevesinde tüm kurum ve kuruluşlara, halka projeye destek olmaları için çağrı yapılır.

Basın kuruluşları ile yapılan görüşmeler ışığında destek talep edilir. Hazırlanan bir bildiri tüm gazetelerde tam sayfa ücretsiz yayımlanır. Yapılan haberlere geniş yer verilir.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu projeyi halka etkin bir şekilde duyurmak ve kampanyaya katılımı teşvik etmek için 8 Kasım 1997'de **"Başkent Tiyatro Projesi'ne Destek Karnavalı"** düzenler. Karnavala Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarının yanında Lefkoşa Belediye Orkestrası, Halk Sanatları Derneği, Kıbrıs Türk Sanatçı ve Yazarlar Birliği, LBT Gençlik Tiyatrosu katılır. Bu etkinlik 10 kasım 1997 tarihli Kıbrıs, Yenidüzen, Avrupa, Halkın Sesi, Birlik, Ortam, Yeni Demokrat gazetelerinde geniş şekilde yer alır.

"Tiyatrocular Destek Arıyor", ***"Tiyatrocular Destek İçin Halka Çağrı Yaptı"***, ***"Tiyatrocular Projelerine Destek Bulmak İçin Şehri Dolaştılar"*** başlıklarıyla verilen TAK Ajansı haberi gazetelerde şöyle yer alır: ***"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Sanatçıları, Başkent Tiyatro Projesi'ne***

halk desteği sağlamak için Lefkoşa'da Tiyatro Karnavalı gerçekleştirdiler.

Lefkoşa Belediyesi'nin Fuar Alanı içinde yaptıracağı modern ölçülerdeki tiyatro binası için açılan kampanya ve bu kampanya çerçevesinde kurulan Başkent Tiyatro Komitesi dün Lefkoşa'da alışılmışın dışında bir etkinlik gerçekleştirdi.

Sahne kostümleri giyen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları, gençlik ve çocuk tiyatrosu ekipleri, Has-Der halk dansları ekibi, Lefkoşa Belediye Orkestrası eşliğinde günboyu Lefkoşa'yı dolaşarak, çeşitli etkinlikler yaptılar. Etkinlikler sırasında da projelerine destek için halka bildiri dağıttılar.

Atatürk Kültür Merkezi önünde sabah saat 10:00'da başlayan ve günboyu süren ve adeta bir tiyatro karnavalını andıran eylemin ilk durağı olan Atatürk Meydanı'nda basına ve halka hitaben konuşma yapan LBT Sanat Yönetmeni ve Başkent Tiyatro Proje Komitesi Koordinatörü Yaşar Ersoy, Başkent Lefkoşa'yı 2000'li yıllara taşıyacak, ona çağdaş kültür-sanat kentleri arasında onurlu bir yer açacak olan Başkent Tiyatro Projesi'nin gerçekleşmesine destek vermenin yurtseverlik olduğunu bildirdi.

Projeye katkıların başlamış olmasının sevindirici olduğunu, kapalı ve açık amfitiyatroların yer alacağı, oldukça geniş bir kitleye hitap edecek projenin Lefkoşa'nın çehresini değiştireceğini belirten Ersoy, böyle bir kültür-sanat binasının ortaya çıkabilmesi için halkın ve kuruluşların destek vermesinin gerektiğini, bu desteğin de verileceğine inandığını kaydetti.

İlginç giysileri, maskeleri ile halkın ve turistlerin yoğun ilgisi ile karşılaşan her yaştan sanatçıların gerçekleştirdiği etkinlikte taşınan pankartlarda şu sloganlar yazıyordu:

- Ülken senin için ne yapabilir diye düşünme, sen ülken için bişey yap!

- Başkent Tiyatro Projesi'ne Evet!

- Lefkoşa'nın yüz akı tiyatro binasına sen de bir katkı koy!

- Başlamak başarmanın yarısıdır.

- Bugünün düşleri yarını yapar.

Tiyatrocular tarafından dağıtılan bildirinin ön yüzünde proje ile ilgili gelişmeler hakkında halka bilgi verilirken arka yüzünde de projenin çizimi yer aldı."

Lefkoşa'da tiyatro karnavalı

Tiyatro karnavalı

Başkent'te tiyatro projesine EVET

Başkent tiyatro projesi için, halkı destek vermeye çağıran tiyatrocular geçtiğimiz hafta sonu sokaktaydılar

Tiyatrocular destek aradı

Lefkoşa'da tiyatro karnavalı

Tiyatrocular, projelerine destek bulmak için şehri dolaştılar

Başkent'te tiyatro karnavalı gerçekleşti

Başkent Tiyatro Projesi

Ahmet Tolgay

Yeni tiyato mevsimine kavuşmak üzere olduğumuz bugünlerde, başkentimize gerçek anlamda bir tiyatro binası kazandırma çalışmaları da umut verici bir süreçte hız kazanıyor. Hatırlanacağı gibi Ekonomi ve Maliye Bakanlığı Lefkoşa Fuar alanındaki bir araziyi, kapalı ve açık olmak üzere modern bir tiyatro binası yapılması için Lefkoşa Beleldiyesi'ne verdi. Başkent tiyatromuzun şimdi arsası ve geniş park alanı hazır. Sırada, projenin hazırlanması ve gerekli finansmanın sağlanarak temelin atılması var.

Umutsuzluğa yer yok. Yola çıkan mutlaka hedefe varır. Hele hedefte topluma çağdaş anlamda kalıcı bir eser kazandırmak varsa. Halkımızın ve kuruluşlarımızın parasal katkılarıyla kısa sürede temelin atılması aşamasına gelineceğine inanıyoruz. Bu bağlamda açılacak olan kampanyanın başarıya ulaşacağına güvenmek için daha önceki toplumsal kampanyaların olumlu sonuçlarına bakmak yeterlidir. Halkımız inandığı etkinliklere dört elle sarılır, bu etkinliklere yüreğini ve ruhunu koyar. Tiyatro olayına inanmamak mümkün mü?

Toplumun aynası olarak en etkin halk okulu olan, eğlendirirken düşündüren, eğiten ve güzelliklere yönlendiren tiyatro, her zaman halkımızın sevdalı tutkusunu oluşturdu. Ölüm-kalım çizgisinde, bunalımlar, yokluklar ve sıkıntılarla boğuştuğumuz günlerde bile hiçbir acı, halkımızın tiyatro sevdasını yok edemedi. Derme-çatma binalarda, okul müsamere salonlarında, kulüplerde, sinemalarda, sanatçılarımızla izleyicilerimizin bütünleşerek yaptıkları tiyatro, unutulmaz dönemlere damgasını vurdu.

Öyle bir tiyatro geleneğimiz var ki nostaljinin soylu esintilerini taşır. Şimdi geçmişe oranla olanakları olan bir toplumuz. Tiyatromuzu kurumlaştırma aşamasındayız. Ama bu aşamayı gelecek kuşaklara daha sağlıklı biçimde devretmenin birinci koşulu, bu kurumlaşmaya gerçek tiyatro binası kazandırmaktır.

Bu soylu ve kutsal amacın öncüsü olarak ortaya atılan ve "Başkent Tiyatro Proje Komitesi"ni oluşturan Hakkı Atun'u, Salih Dayıoğlu'nu, Şemi Bora'yı, İsmet Kotak'ı, Hasan Yücel'i, Yaşar Ersoy'u, Burhan Atun'u ve Ekrem Bodamyalızade'yi kutlarız. Komitenin, halkımız ve kurumlarımızla kısa sürede bütünleşip hedefe ulaşacağımıza inanıyoruz.

Kıbrıs - 9 Ekim 1997

Lefkoşa'ya Belediye Tiyatrosu Binası

İsmail Bozkurt

Lefkoşa, kurumlaşma yolunda önemli adımlar atmış iki tiyatroya sahiptir. Bunlardan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, yıllardır sürdürdüğü başarılı çizgisini, daha güçlü adımlar ve atılımlarla gerçekleştirebilecek yapıya sahiptir. Değerli sanatçı ve yönetmen Yaşar Ersoy'un yönetiminde, profesyonel tiyatro sanatçıları ile zenginleşen kadrosunun, iyi bir performans göstermesi kadar doğal bir şey olamaz. Bu tiyatronun bir şansı da, gelip geçen belediye başkalarının desteğini alması; politik tercihlerin en azından tiyatro konusunda ön plana geçmemesidir. Şimdi, yoğun ve azimli çabalar, gelecekteki Lefkoşa'nın,

Tiyatro projesi partiler üstü bir yaklaşımla ele alınıp girişime Devlet katkısı saglanacagını da umut ediyoruz.

İsmail Bozkurt
24.10.1997

hatta tüm KKTC'nin tiyatro gereksinimine yanıt verebilecek çağdaş bir tiyatro binasının yapımını gündeme getirdi. Meclis Başkanı Hakkı Atun, Yüksek Mahkeme Başkanı Salih Dayıoğlu, Belediye Başkanı Şemi Bora, BRT Genel Müdürü İsmet Kotak ve bu işin öncüsü Yaşar Ersoy gibi konuya duyarlı kişilerin bu işi yüklenmesi, başarı şansını kesinleştirir diyebiliriz. Yapılan bağış çağrısına hemen olumlu tepki alınması da sevindiricidir. Konu partiler üstü bir yaklaşımla ele alınıp girişime Devlet katkısı sağlanacağını da umut ediyoruz. Bu arada, özellikle bu gibi konularda çok duyarlı olduğunu bildiğimiz Büyükelçi Sayın Ertuğrul Apakan'ın da devreye girip katkılar sağlayacağına kesin gözü ile bakıyoruz.

Ortam - 24 Ekim 1997

"Başkent Tiyatro Projesi" UBP-TKP Koalisyon Hükümeti Programında

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun öncülüğünde yapılan çalışmalarla "Başkent Tiyatro Projesi" kısa zamanda tüm kesimlerin desteğini kazanır. Toplumumuzun içe ve dışa karşı yüzünü ağartacak, başkent Lefkoşa'ya çağdaş bir vizyon kazandıracak projenin hayata geçirilmesi için kurulan Başkent Tiyatro Projesi Komitesi de Hükümet nezdinde ve çeşitli kurum ve kuruluşlarla çalışmalar yapar.

1998 Aralık Genel Seçimlerinden sonra 1999 Ocak'ta kurulan Ulusal Birlik Partisi (UBP) – Toplumcu Kurtuluş Partisi (TKP) Koalisyon Hükümeti programında da yer alan "Başkent Tiyatro Projesi" tüm kesimler tarafından takdir edilir. Hükümet programında "Başkent Tiyatro Projesi"nin yanında "Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu" yasa tasarısı da yer alır. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yıllardır ideali olan bu iki projenin Hükümet programında yer alması, doğal olarak Koalisyon Hükümeti'nde yer alan TKP'nin ve Genel Başkanı Mustafa Akıncı'nın ve Eğitim ve Kültür Bakanı olarak TKP'den görevlendirilen Mehmet Altınay'ın payı büyüktür.

Hükümet programı hazırlık çalışmaları döneminde LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, Mustafa Akıncı ve Mehmet Altınay ile birlikte çalışarak, Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun geleceğini güzel kılma adına; **"Başkent Tiyatro Projesi"**nin ve **"Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu"** yasa tasarısının Hükümet programına girmesini sağlarlar. Böylece 1997'de başlayan "Başkent Tiyatro Projesi", 1999'da kurulan UBP-TKP Koaslisyon Hükümeti programında yer almasıyla Hükümet, hatta devlet politikası haline getirilir. Hükümet Programının Cumhuriyet Meclisi'nde onaylanmasından sonra yapılan bütçe çalışması kapsamında Başkent Tiyatro Projesi için 200 milyar TL ödenek ayrılır. 1999 yılı Bütçe Yasası'ndan başlayarak 2005 Bütçe Yasası'na kadar her yıl hükümetler değişmesine karşın proje için farklı miktarlarda ödenek ayrılır.

Düşten Gerçeğe ilk Adım

Başkent Lefkoşa'nın 2000'li yıllarda bir kültür başkenti olmasına altyapı sağlayacak ve kültür yaşamına nitelikli gelişme ve ivme kazandıracak "Başkent Tiyatro Projesi"nin çizimleri Mimar Burhan Atun'un ve İnşaat Mühendisi Mehmet Aydın Öncülay'ın yoğun çalışmalarıyla tamamlanır. Bunun üzerine Proje Komitesi, 5 Nisan 1999'da KTMMOB lokalinde projeyi tanıtmak amacıyla ***"Düşten Gerçeğe İlk Adım"*** adı altında bir basın toplantısı ve resepsiyon düzenler. Resepsiyon ve basın toplantısı, Devlet ve Hükümet yetkilileri, muhalefet partileri, sivil toplum örgütleri ve her kesimden örgütlerin temsilcilerinin ve basın mensuplarının yoğun katılımıyla gerçekleşir.

Resepsiyonda LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, Mimar Burhan Atun projeyi, maket ve çizim üzerinden konuklara tanıtır. Ardından Meclis Başkanı Ertuğrul Hasipoğlu, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Mustafa Akıncı, Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Altınay ve Belediye Başkanı Şemi Bora birer konuşma yaparlar.

"Düşten Gerçeğe İlk Adım" resepsiyonu ve basın toplantısı 6 Nisan 1999 tarihli Kıbrıs, Ortam, Vatan, Yenidüzen, Avrupa, Halkın Sesi gazetelerinde, TAK Ajansı'ndan yapılan haberle geniş bir şekilde şöyle yer alır:

"Düşten Gerçeğe İlk Adım olarak nitelendirilen basın toplantısı, dün, Kıbrıs Türk Mimar Mühendis Odaları Birliği (KTMMOB)'nde Başkent Tiyatro Projesi'nin tanıtımıyla gerçekleştirildi. Toplumsal uzlaşmanın olduğu ender projelerden biri arasında yer alan Başkent Tiyatro Projesi'nin tanıtım toplantısı, toplumun her kesiminden ve her siyasi görüşten kişi ve yetkililerin katılmasıyla coşkulu bir kalabalıkta yapıldı. Bu coşkuya Lefkoşa Belediye Orkestrası da sunduğu müzik dinletisiyle katkı koydu. Proje bedeli 1 Trilyon lira olarak belirlenen Başkent Tiyatro Projesi , Fuar Alanı'nın batısında kalan bir alana yapılacak. 7 Bin

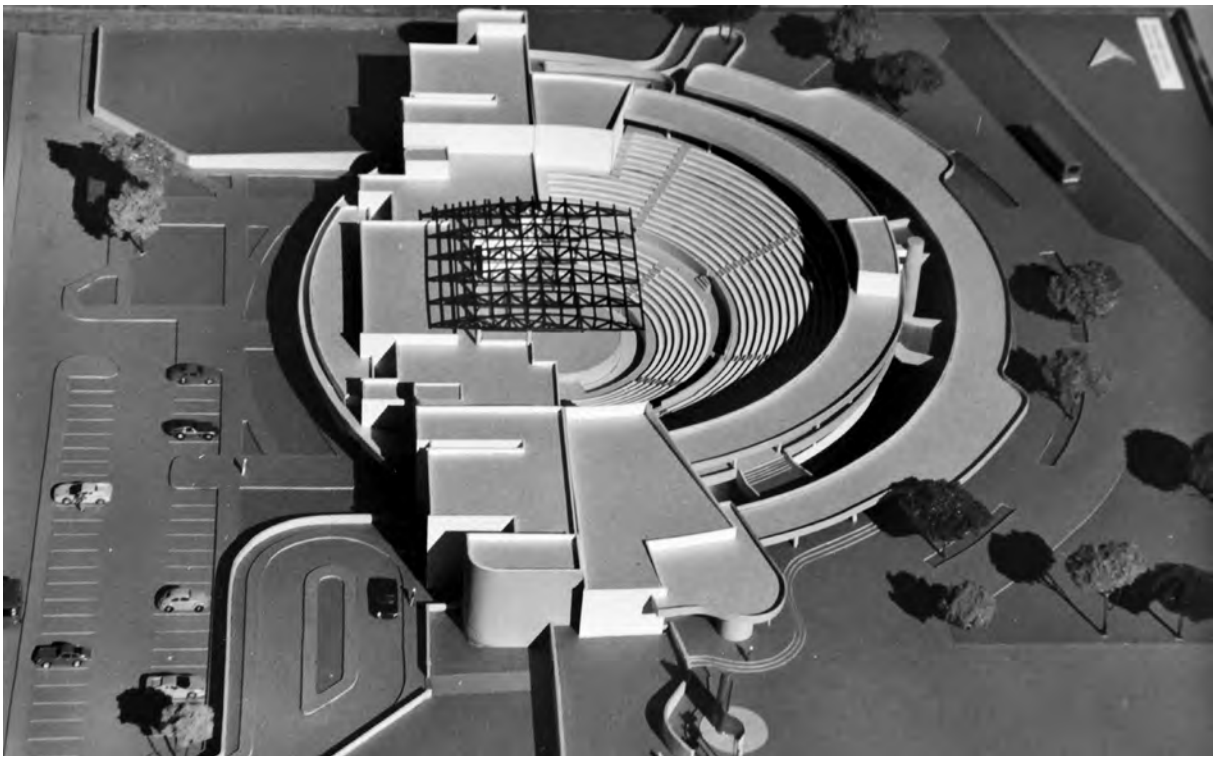

"Başkent Tiyatro Projesi"nin Maketi...

metrekarelik kapalı alanı olan Başkent Tiyatro Projesi içerisinde 2500 kişilik açık hava tiyatrosu, 500 kişilik kapalı salon, 250 kişilik kapalı salon ve 200 kişilik kapalı arena tiyatro bulunuyor. Meclis Başkanı Ertuğrul Hasipoğlu, Yüksek Mahkeme Başkanı Salih Dayıoğlu, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Mustafa Akıncı, Milli Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Altınay, Sağlık ve Çevre Bakanı Gülsen Bozkurt, Lefkoşa Belediye Başkanı Şemi Bora toplantıda hazır olan yetkililer arasındaydı.

Yaşar Ersoy: Bir Düşün İlk Adımını Atıyoruz

Başkent Tiyatro Projesi'nin tanıtımında ilk konuşmayı LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy yaptı. "Lefkoşa Belediye Tiyatrosu olarak bir düş gördük. 400 yıldır gerçekleşmeyen bir düş. Bu düş toplumumuzu 2000'li yıllara taşıyacak olan, Lefkoşa'yı Kültür kentleri arasına koyacak olan gerçeğin düşüydü. Bu düşün ilk adımını atıyoruz" diyen Yaşar Ersoy, kendileriyle bu anı paylaştıkları için katılımcılara teşekkür etti.

1.5 yıllık bir geçmişi olan projenin devletin ve toplumun tüm kesimlerinden kabul görmüş olmasından duyduğu mutluluğu dile getiren Yaşar Ersoy, "son derece heyecanlıyım. 30 yıldır sahneye çıkıyorum. Hiç bu derece heyecanlandığımı hatırlamıyorum" şeklinde konuştu.

Atatürk'ün "Tiyatro, bir memleketin kültür seviyesinin aynasıdır" dediğini anımsatan Yaşar Ersoy, bu aynayı parlatmak için kolları sıvadıklarını, bu çerçevede projeyi gerçekleştirmenin bir yurtseverlik görevi olduğunu vurguladı.

Ertuğrul Hasipoğlu: Projenin Hayata Geçirilmesi İçin Elden Gelen Çabayı Göstereceğiz.

Başkent Tiyatro Projesi Komitesi Başkanı ve Cumhuriyet Meclisi Başkanı Ertuğrul Hasipoğlu ise yaptığı konuşmada, heyecan verici ve güzel bir gün yaşanmakta olduğunu, çünkü başkent Lefkoşa'nın ve KKTC'nin ihtiyacı olan bir projenin ilk adımlarının konuşulmakta olduğunu söyledi.

Nereden nereye gelindiğini iyice kavramak için, dün ile bugünü nicelik olarak kıyaslamak gerektiğini alatan Hasipoğlu, "Dünden bugüne daha iyiyiz... Daha güzeli arıyoruz. Çünkü toplum olarak bu heyecanı taşıyoruz" dedi.

Başkent Tiyatro Projesi'nde kendilerinin bir bayrağı devraldıklarını anlatan Hasipoğlu, bu bayrağı daha da ileriye götürüp projenin hayata geçirilmesi için elden gelen çabayı göstereceklerini söyledi.

Mustafa Akıncı:
Bu Proje Toplum Olarak Bizi Bütünleştirdi

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Mustafa Akıncı ise yaptığı konuşmada, kendisinin belediye başkanlığı döneminde kurulan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun bugün ulaştığı noktadan duyduğu mutluluğu dile getirdi.

Başkent Tiyatro Projesi tanıtıldı

Kültür'de önemli adım

Başkent Tiyatro Projesi dün akşam düzenlenen bir resepsiyonla tanıtıldı

Düşten gerçeğe ilk adım

Başkent tiyatrosu projesi tanıtıldı

Atun: "Başlamak yarı bitirmektir"

KKTC ve Lefkoşa'yı 2000'li yıllara taşıyacak olan Başkent Tiyatro Projesi konusunda önemli bir noktanın da bu proje üzerinde toplumsal bir uzlaşma olması olduğunu belirten Akıncı, "Bu büyük bir olaydır. Bu projenin toplum olarak bizi bütünleştirmesinden gurur duyuyoruz" dedi. Akıncı, hükümette olmanın verdiği sorumluluk bilinci içerisinde projenin hayata geçmesi konsunda gereken katkıyı koyacaklarını vurguladı.

Mehmet Altınay:
Proje Yanında Kurumsallaşma Da Gerekiyor

Milli Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Altınay ise yaptığı konuşmada, toplumun tüm kesimlerinin görüşbirliği içinde olduğu projenin, aynı heyecanın devam etmesi durumunda başarılacağından kuşkusu olmadığını söyledi. Projenin yanında kültür ve sanatta kurumsallaşma gerektiğini ifade eden Mehmet Altınay, kurumsallaşmanın altyapısını oluşturacak olan Özerk Sanat Kurumu ve Özerk Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu yasasına yönelik çalışmalarının devam ettiğini belirtti.

Mehmet Altınay, sanat ve sanatçının önünü açacak olan iki yasayı da en kısa zamanda hazırlayarak Meclis gündemine getirme amacında olduklarını da vurguladı.

Şemi Bora:
Hayal Gerçeğe Dönüşüyor

Lefkoşa Belediye Başkanı Şemi Bora ise konuşmasına "Hayal gerçeğe dönüşüyor. Bunu görmek bize mutluluk veriyor" diyerek başladı.

Başkent Lefkoşa'yı 2000'li yıllara taşıyıp, kültür-sanat kentleri arasında yer almasını sağlayacak olan Başkent Tiyatro Projesi'nin önemine değinen Şemi Bora, "KKTC'nin ve Lefkoşa'nın yüz akı olarak bu projeyi yaşama geçirmek hepimizin insanlık ve yurtseverlik görevidir" şeklinde konuştu.

Toplantıda en son sözü alan proje mimarı Burhan Atun ise projenin kapsamı ve özellikleri hakkında katılımcılara bilgi verdi.

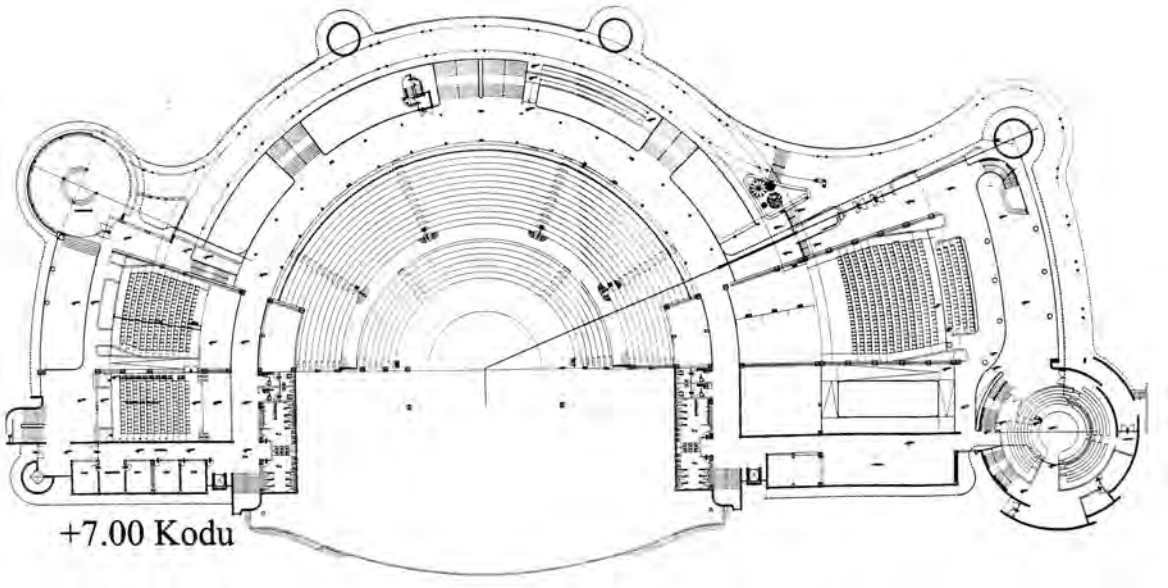

"Başkent Tiyatro Projesi"nin çizimi...

Başkent Tiyatro Projesi'nin Temeli Atılır ve 1. Etap İnşaatı Başlar... Ama...

Başkent Tiyatro Projesi yapılan çalışmalarla temel atma ve inşaat aşamasına getirilir... Projenin etap planlanmasından dolayı 1.Etabın temelini atıp inşaata başlanması, Başkent Tiyatro Projesi Komitesi tarafından kararlaştırılır. Bu amaçla 1999 yılı Bütçe Yasası'nda Eğitim ve Kültür Bakanlığı bütçesinde 200 Milyar TL pay ayrılır.

Bu çerçevede Eğitim ve Kültür Bakanı Müsteşarı Işılay Yılmaz'ın E.14/99 sayılı 14 Ekim 1999 tarihli yazısıyla bütçede ayrılan 200 milyar TL Başkent Tiyatro Projesi'nin 1. Etap inşaatında kullanılabileceği Lefkoşa Türk Belediyesi Başkanlığı'na bildirilir. Bu bildirim doğrultusunda Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Altınay ile Lefkoşa Türk Belediyesi Başkanı Şemi Bora arasında 24 Ekim 1999'da imzalanan protkol çerçevesinde bütçede ayrılan 200 Milyar TL Başkent Tiyatro Projesi inşaatında kullanılması için serbest bırakılır. Lefkoşa Belediyesi'nin Başkent Tiyatro Projesi 1. Etap inşaatı için çıktığı ihale H. Şakir Limited'e kalır.

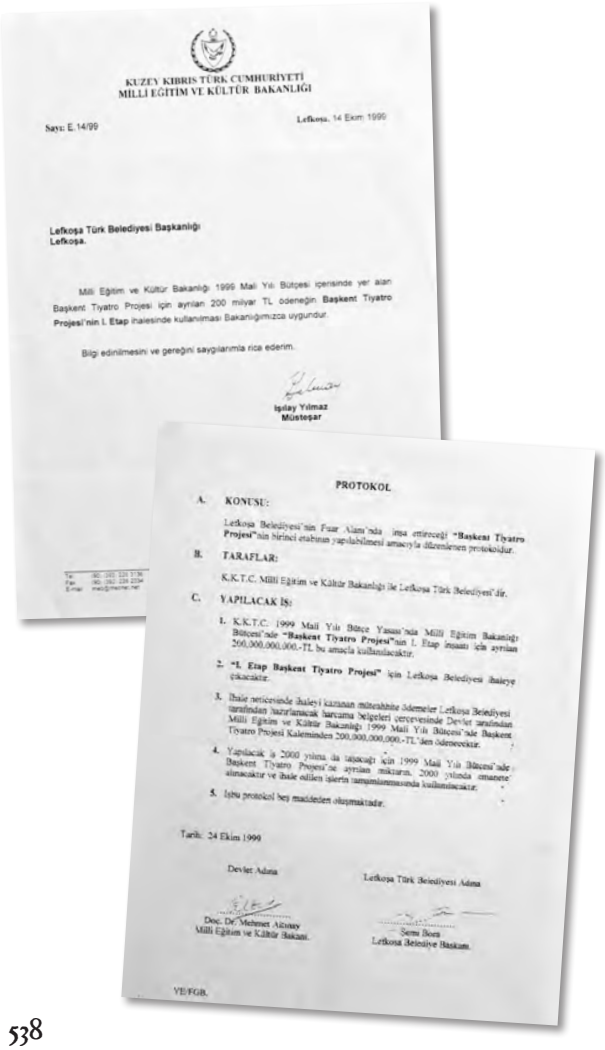

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAKANLIĞI

Sayı: E.14/99

Lefkoşa, 14 Ekim 1999

Lefkoşa Türk Belediyesi Başkanlığı
Lefkoşa.

Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı 1999 Mali Yılı Bütçesi içerisinde yer alan Başkent Tiyatro Projesi için ayrılan 200 milyar TL ödeneğin Başkent Tiyatro Projesi'nin I. Etap ihalesinde kullanılması Bakanlığımızca uygundur.

Bilgi edinilmesini ve gereğini saygılarımla rica ederim.

İşday Yılmaz
Müsteşar

PROTOKOL

A. KONUSU:

Lefkoşa Belediyesi'nin Fuar Alanı'nda inşa ettireceği "Başkent Tiyatro Projesi"nin birinci etabının yapılabilmesi amacıyla düzenlenen protokoldur.

B. TARAFLAR:

K.K.T.C. Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı ile Lefkoşa Türk Belediyesi'dir.

C. YAPILACAK İŞ:

1. K.K.T.C. 1999 Mali Yılı Bütçe Yasası'nda Milli Eğitim Bakanlığı Bütçesi'nde "Başkent Tiyatro Projesi"nin I. Etap inşaatı için ayrılan 200.000.000.000.-TL bu amaçla kullanılacaktır.

2. "I. Etap Başkent Tiyatro Projesi" için Lefkoşa Belediyesi ihaleye çıkacaktır.

3. İhale neticesinde ihaleyi kazanan müteahhite ödemeler Lefkoşa Belediyesi tarafından hazırlanacak harcama belgeleri çerçevesinde Devlet tarafından Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı 1999 Mali Yılı Bütçesi'nde Başkent Tiyatro Projesi Kaleminden 200.000.000.000.-TL'den ödenecektir.

4. Yapılacak iş 2000 yılına da sirayet edeceği için 1999 Mali Yılı Bütçesi'nde Başkent Tiyatro Projesi'ne ayrılan miktarın, 2000 yılında ertelenerek alınacaktır ve ihale edilen işlerin tamamlanmasında kullanılacaktır.

5. İşbu protokol beş maddeden oluşmaktadır.

Tarih: 24 Ekim 1999

Devlet Adına

Doç. Dr. Mehmet Altınay
Milli Eğitim ve Kültür Bakanı

Lefkoşa Türk Belediyesi Adına

Şemi Bora
Lefkoşa Belediye Başkanı

YE/FGB.

Başkent Tiyatro Projesi

2500 Kişilik
Amfitiyatro

500 Kişilik
Tiyatro-Konser Salonu
Çerçeve Sahne

250 Kişilik
Tiyatro-Konser Salonu
Çerçeve Sahne

200 Kişilik
Tiyatro Salonu
Arena Sahne

100 Kişilik
Konferans Salonu

Sergi Salonu

Sanat Müzesi

Tiyatro Kafe

Dekor-Kostüm Atölyeleri

Amfitiyatronun Altında Kültür-Sanat Derneklerine Tahsis Edilecek Mekanlar

Kapsamlı bir kültür kompleksi olarak planlanan Başkent Tiyatro Projesi inşaatına 1. Etap olarak adlandırılan açık amfitiyatrodan başlanması kararlaştırılır. Bunun için de KKTC'nin 16. Kuruluş yıldönümü olan 15 Kasım 1999 tarihi belirlenir.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarında heyecan ve sevinç doruklara çıkar. Bir büyük düş gerçekleşecektir... temel atma töreni için yoğun çalışmalar yapılır...

Diğer temel atma törenlerinden farklı ve katılımın yüksek olması için LBT sanatçıları canla başla çalışırlar; Lefkoşa Belediye Orkestrası; halk oyunları ekibi hazırlanır... Halkın katılımını artırmak için 10 bin bildiri dağıtılır... Gazetelere duyuru verilir... İnşaat alanı gelin gibi süslenir, pankartlar asılır... Kıbrıs Türk kültür-sanatı ve tiyatrosu adına bir milat oluşturacak olan Başkent Tiyatro Projesi'nin temel atma törenine ve 1. Etap inşaatının başlamasına herşey mükemmel bir şekilde hazırlanır... Ve 15 Kasım 1999'da saat 15:00'de Fuar Alanında

devlet ve hükümet yetkilileri ve kalabalık bir kitle hazır olur… Ve kıbrıslı Türkler, 1571'de Kıbrıs sahnesinde görünmelerinden yaklaşık 400 yıl sonra, ilk kez bir tiyatro binasının temelini atıp, inşaatını büyük bir coşkuyla ve görkemli bir devlet töreniyle başlatırlar… Ama… amasını ilerleyen sayfalarda okuyacağız...

Şimdi temel atma töreninde yapılan konuşmları tarihe bir not düşmek amacıyla 16 Kasım 1999 tarihli Kıbrıs, Birlik, Hürriyet Kıbrıs, Ortam, Vatan gazetelerinde yer alan TAK Ajansı haberinden okuyalım:

Başkent Tiyatro Projesi'nin Temeli Atıldı

Başkent Tiyatro Projesi'nin temeli dün düzenlenen törenle atıldı. Lefkoşa Fuar Alanı'nın batısında inşa edilecek 2500 kişilik amfitiyatro yanında kültür sanatın her alanı için kullanıma uygun merkezler ve çağdaş çevre düzeni içeren Başkent Tiyatro Projesi için dün saat 15:00'de düzenlenen temel atma törenine Meclis Başkanı Ertuğrul Hasipoğlu, Başbakan Derviş Eroğlu, T.C. Kıbrıs işlerinden sorumlu Devlet Bakanı Şükrü Sina Güreli konuk Azerbeycan Kültür Bakanı Polat Bülbülov, T.C. Lefkoşa Büyükelçisi Ertuğrul Apakan, Yüksek Mahkeme Başkanı Salih Dayıoğlu, Eğtim ve Kültür Bakanı Mehmet Altınay, İçişleri ve Köyişleri Bakanı İlkay Kamil, Tarım ve Orman Bakanı İrsen Küçük, Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanı Salih Miroğlu, Sağlık ve Çevre Bakanı Gülsen Bozkurt, Lefkoşa Belediye Başkanı Şemi Bora, milletvekilleri, belediye meclis üyeleri, sanatçılar, yazarlar ve kalabalık bir halk topluluğu katıldı.

LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy:

Şehitler ve Marmara ile Düzce depremlerinde ölenler için saygı duruşu, İstiklal Marşı ile başlayan törende konuşan LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, ülkenin sanat ve kültür yaşamı açısından en güzeli en iyiyi, en çağdaş olanı düşleyerek çıktıkları yolda, halkın, devletin, iş adamlarının, T.C. Lefkoşa Büyükelçiliği'nin el ve gönül birliğiyle ilk somut adımı attıklarını söyledi. Ersoy, devlet vatandaş işbirliğinin en güzel örneğini teşkil eden projenin iki yıl içinde tamamlanacağını umut ettiklerini, bunun için ilk günün heyecanı ile çabalarını sürdüreceklerini bildirdi.

TEMEL ATMA TÖRENİ İÇİN
HALKA AÇIK DAVET
Geliniz 16 Kasım'da saat 15.00'te Fuar Alanında Başkent Tiyatro'sunun Temel Atma Töreninde Buluşalım

Temel atma töreninde LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy konuşma yaparken...

Temel atma töreninde LTB Başkanı Şemi Bora konuşma yaparken...

Temel atma töreninde Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Altınay konuşma yaparken...

Temel atma töreninde Azerbaycan Kültür Bakanı Polat Bülbülov konuşma yaparken...

Temel atma töreninde Başbakan Derviş Eroğlu konuşma yaparken...

Temel atma töreninde T.C. Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel konuşma yaparken...

Temel atma töreninde Meclis Başkanı Ertuğrul Hasipoğlu konuşma yaparken...

Başkent Tiyatro Projesi'nin 1. Etap Temel Atma Töreni...

Başkent Tiyatro Projesi'nin 1. Etap Temel Atma Töreni...

Başkent Tiyatro Projesi'nin 1. Etap Temel Atma Töreni...

Belediye Başkanı Şemi Bora:

Lefkoşa Belediye Başkanı Şemi Bora, törende yaptığı konuşmada, Kıbrıs Türk halkının ayrı kimliğini, devletini dünyaya tanıtabilecek en önemli olgunun kültür sanat olduğunu, Başkent Tiyatro Projesi'nin bu olaya en büyük katkıyı yapacağını bildirdi.

Bora, Lefkoşa Belediyesi olarak 2000'li yılların en büyük projelerinden biri olacak Başkent Tiyatro Projesi'ni gururla üstlendiklerini belirterek, projenin temel atma aşamasına getirilmesine katkısı olan herkese eşekkür etti.

Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Altınay:

Projenin yürtülmesinde yetkili kılınan komite üyelerinden Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Altınay, Atatürk'ün yarım asır önce milletleri yaşatan olguların başında gördüğü kültür ve sanat için atılan her adımı desteklemeye devam edeceklerini; çünkü bu adımların devletin temelini daha da güçlü kılacak harçlar olduğunu bildiklerini vurguladı.

Altınay, büyük bir özverinin, sanatsal bir dayanışmanın, toplumsal bir heyecan ürünü olarak nitelendirdiği Başkent Tiyatro Projesi'nin 2000'li yıllarda başkentin değil ülkenin simgesi olacağını kaydetti.

Azerbaycan Kültür Bakanı Polat Bülbülov:

KKTC'de konuk olarak bulunan Azerbaycan Kültür Bakanı Polat Bülbülov, törende yaptığı konuşmada, KKTC'de bulunmaktan da böylesine güzel bir kültür abidesinin temel atma töreninde yer almaktan da büyük onur ve gurur duyduğunu söyledi.

Bülbülov, birleştirici bir proje olarak nitelendirdiği Başkent Tiyatro Projesi tamalandığında, başkanlığını yaptığı TÜRKSOY'un bir etkinliğini burada gerçekleştireceğini, en büyük opera ve tiyatro sanatçılarını buraya getireceğini belirterek sözlerini noktaladı.

Başbakan Derviş Eroğlu:

Törende konuşan Başbakan Derviş Eroğlu, böylesi projelerde inanmak kadar inandırmanın da önemli olduğunu, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarının hem inanarak hem de inandırarak bu projeyi bu noktaya getirdiklerini vurguladı.

Projeye hükümetin başından beri destek verdiğini, bu yıl bütçeye konan 200 Milyar ile gelecek yılın bütçesine konan 400 milyar liranın az gibi görünse de gerek T.C. Büyükelçiliği, gerek halkın gayretleriyle başlatılan işin bitirileceğini söyleyen Eroğlu, bugün bu temele konacak harcın, KKTC'nin temelini de

daha da sağlamlaştıracağını, böylesi çağdaş bir kültür sanat merkezinin, üniversitelere de, sanat yoluyla dünyaya açılmaya da katkıda bulunacağını kaydetti.

T.C. Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel:

T.C. Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel törende yaptığı konuşmada, KKTC'nin kuruluş yıldönümüne yaraşan bir başlangıç gerçekleştirileceğini, bu eser gerçekleştiğinde Kıbrıs Türkü'nün kültür sanat üretiminin evrensel bir boyut kazanacağını söyledi.

Projenin başlangıç safhasında T.C. hükümeti olarak katkı koyduklarını belirten Gürel, bugün yerinde görme fırsatı bulduğu bu güzel projenin tamamlanma sorumluluğunu hükümetinin alacağını açıklayarak hükümetin de, projeye gönül verenlerin de rahat olmasını istedi. Gürel'in konuşması akışlarla karşılandı.

KKTC Meclis Başkanı Ertuğrul Hasipoğlu:

Temel atma töreninin son konuşmasını, proje komitesinin de başkanlığını yapan Cumhuriyet Meclisi Başkanı Ertuğrul Hasipoğlu yaptı. Kültür sanat alanında 2000'li yılların en büyük projesi için bugün düğmeye basıldığını, böylesi önemli bir projede Anavatan'daki deprem felaketi nedeniyle sevinçle üzüntünün birarada yaşandığını belirten Hasipoğlu, projeye destek sözü veren Devlet Bakanı Gürel'in şahsında T.C. hükümetine de teşekkür etti. Hasipoğlu'nun konuşmasından sonra törene katılan protokol mensupları ile sanatçılar sırasıyla Proje'nin temeline harç koydular."

LEFKOŞA 2000'Lİ YILLARA HAZIRLANIYOR...

KÜLTÜR SARAYI'NIN TEMELİ 15 KASIM'DA ATILACAK...

Kültür Sarayı'nın temeli 15 Kasım'da atılıyor

Başkent Tiyatro Projesi temeli atıldı

Sevinci artıran açılışlar

Cumhuriyet Parkı'ndaki "Cumhuriyet Anıtı" ile "Başkent Tiyatro Projesi"nin temelleri atıldı

Eroğlu: "Başkent Tiyatro Projesi mutlaka tamamlanacak"

Ama... Başkent Tiyatro Projesi Durdurulur…

Temel atma töreninde yapılan parlak konuşmalardan sonra Başkent Tiyatro Projesi'nin temeli atılır, 1. Etap inşaatı başlar ve 2000 yılının Mart ayında tamamlanır. Komite 2000 Nisan ayında 2. Etap için ihale çalışmalarını başlatır. Ancak bütçeye 400 milyar TL konmasına rağmen Hükümet, yaşanan ekonomik krizi gerekçe göstererek ihaleye çıkılmasına izin vermez…

Ve o tarihten itibaren her yıl 2005 yılına kadar KKTC Bütçe yasasında Başkent Tiyatro Projesi adı altında ödenek ayrılır ama bu ödeneğin kullanılmasına izin verilmez…

Başkent Tiyatro Projesi'nin durdurulmasını tiyatroya, sanata, kültüre bir darbe olarak niteleyen LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, sürekli Başkent Tiyatro Projesi Komitesi'ni toplantıya çağırır… Hükümet yetkililerini ziyaret eder, basından destek talep eder.

Bu amaçla LBT sanatçıları çeşitli etkinlikler ve eylemler düzenlerler. Ama inşaatı yeniden başlatma yönünde adım atılmasını sağlayamazlar. Başta KKTC Hükümeti'nin, T.C. Hükümeti'nin, tüm siyasi partilerin destek sözü vermesine, partilerin seçim bildirilerinde, hükümetlerin programlarında yer almasına, Cumhuriyet Meclisi'nde oybirliğiyle bütçesinin kabul edilmesine; Cumhurbaşkanı'nın, Meclis Başkanı'nın, Yüksek Mahkeme Başkanı'nın, Başbakan'ın, Eğitim ve Kültür Bakanı'nın, Lefkoşa Belediye Başkanı'nın, KTMMOB'nin ve toplumun desteklemesine ve ***"bu Başkent Tiyatro Prpjesi gerçekleştirilmelidir"*** diye açıklamalar yapılmasına rağmen 1999'dan 2005'e kadar proje atıl durumda bırakılır… 2005'de ise yapımından vazgeçilir. Bunun nedenlerini sırasıyla okuyacaksınız…

2002 Belediye Seçimlerinde Başkent Tiyatro Projesi

2002 Haziranında yapılacak Belediye Seçimlerinde Başkent Tiyatro Projesi Lefkoşa Belediyesi Başkan adayları tarafından gündem oluşturur ve aralarında tartışmalara neden olur.

Özellikle CTP Lefkoşa Belediye Başkan adayı Kutlay Erk, inşaatı başlayan ama bitirilemeyen Başkent Tiyatro Projesi nedeniyle Hükümeti, Ulusal Birlik Partisi'ni ve Lefkoşa Belediye Başkanı Şemi Bora'yı eleştirir ve seçildiği zaman projeyi tamamlayıp halkın hizmetine açacağını belirtir.

CTP Lefkoşa Belediye Başkan adayı Kutlay Erk, halka açıkladığı ve kitapçık olarak dağıttığı ***"Lefkoşa Avrupa'da Başşehir"*** adlı programında, seçildiği zaman 1 Temmuz 2002'de başlamak üzere yapacaklarını belirtir. Yapılacakları arasında öncelikle Başkent Tiyatro Projesi de yer alır.

Kitapçıkta ***"Lefkoşa Dünyaya Açık"*** başlığı altında ilk madde şöyledir:

"Bir türlü yerine getirilmeyen Başkent Tiyatro Projesi tamamlanacak ve bir kültür merkezi kompleksi halinde Lefkoşalılar'ın hizmetine açılacak."

Kutlay Erk, Lefkoşa Belediye Başkanlık seçimini kazanır ve yüksek bir motivasyonla 1 Temmuz 2002'de göreve başlar. Aynı motivasyonla "Başkent Tiyatro Projesi"ni de gündemine alır. LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'dan projenin hangi aşamada olduğu ve yaşanan sıkıntılar konusunda bilgi alır.

Bu doğrultuda Başkent Tiyatro Proje Komitesi'ni daha aktif devreye sokmak için görüşmeler yapılır. Yapılan görüşmeler sonucunda Komite 29 Ağustos 2002'de Cumhuriyet Meclisi'nde toplanır. 30 Ağustos 2002 tarihli Kıbrıs, Yenidüzen, Birlik, Volkan, Halkın Sesi, Vatan gazeteleri TAK Ajansı'nın komitenin toplantı haberini şu başlıklarla verirler:

"Başkent Tiyatro Projesi için Umutlar Yeşerdi", ***"Proje Hayata Geçecek"***, ***"Projeye Canlılık Kazandırılması Yönünde Görüşbirliğine Varıldı." "Sonunda hatırlandı."***

Serter: Tiyatro Projesine devam

Başkent Tiyatro Projesi için umutlar yeniden yeşerdi

Proje hayata geçirilecek

Başkent Tiyatro Projesi Masaya Yatırıldı

Mecliste Başkent Tiyatro Proje toplantısı yapıldı

Başkent Tiyatro Projesi için atak

"Başkent Tiyatro Projesini el ve gönül birliğiyle gerçekleştirmeliyiz"

Sonunda hatırlandı

Komite toplantısına Cumhuriyet Meclis Başkanı Vehbi Z. Serter, Yüksek Mahkeme Başkanı Taner Erginel, Eğitim ve Kültür Bakanı İlkay Kamil, Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk, LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, proje Mimarı Burhan Atun, proje İnşaat Mühendisi Mehmet Öncülay ve LBT sanatçıları katılır.

Uzun zaman sonra toplanan komite, Başkent Tiyatro Projesi'nin ekonomik nedenlerle durdurulduğunu, ancak projeyi daha fazla bekletmenin doğru olmayacağını ve projeyi tamamlayıp halkın hizmetine açacağını belirtir.

Toplantıda Vehbi Z. Serter, İlkay Kamil, Taner Erginel, Kutlay Erk ve Yaşar Ersoy birer konuşma yaparak projenin önemini ve bitirilmesi gerektiğini ifade ederler.

Bu amaçla LBT sanatçıları projeye destek amacıyla çeşitli etkinlikler düzenler, temaslar yaparlar. Ama projenin ilerlemesi konusunda devlet ve hükümet nezdinde verilen onca sözlere ve yapılan toplantılara rağmen inşaata tek tuğla ilave yapılmaz.

CTP İle Yeşeren Umutlar CTP İle Sararır

Bütün olumsuzluklara ve duyarsızlıklara rağmen LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy ve LBT sanatçıları **"umut en son ölür"** diyerek projeyi hayata geçirmek için her mücadeleyi verirler. Konferanslar, paneller yaparlar… Sokak sokak gezip bildiri dağıtırlar… Sokak gösterileri yaparlar. Basından ve köşe yazarlarından destek isterler, alırlar da… Bu konuda Hasan Hastürer, Ahmet Tolgay, Neriman Cahit, Filiz Naldöven, Levent Dirençay, Levent Özadam, Hasan Kahvecioğlu, Yalçın Okut köşe yazılarıyla devlet ve hükümet yetkililerini uyarır, eleştirir ve projeyi bitirmeleri gerektiğini belirtirler.

Bu arada KKTC Genel Seçimleri yapılır. Kıbrıs sorununun çözümü için Birleşmiş Milletler'in sunduğu Annan Planı rüzgarı ile yelkenlerini şişiren Cumhuriyeçi Türk Partisi (CTP) seçimlerden birinci parti olarak çıkar ve Demokrat Parti ile Mehmet Ali Talat başkanlığında koalisyon hükümetini kurar.

Siyasette bu yeni konjoktür "Başkent Tiyatro Projesi"nde yeni umutlar doğurur. Çünkü muhalefette bulunduğu süre CTP, Başkent Tiyatro Projesi'ni şiddetle savunur. Bu dönemde Başbakanın CTP (Mehmet Ali Talat), Eğitim ve Kültür Bakanının CTP (Erbil Akbil), Lefkoşa Belediye Başkanı'nın CTP (Kutlay Erk) Hükümetin büyük ortağı CTP olunca projenin gerçekleşmemesi için bir neden kalmadığı düşünülür.

Başkent Tiyatro Projesi Komitesi yeni başkanı ve Cumhuriyet Meclisi Başkanı başkanlığında komite, 5 Şubat 2004'de Cumhuriyet Meclisi'nde yeni umutlarla ve heyecanla toplanır. Toplantıya Cumhuriyet Meclisi Başkanı ve Komite Başkanı Fatma Ekenoğlu, Eğitim ve Kültür Bakanı Erbil Akbil, Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanı Ömer Kalyoncu, Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk, Yüksek Mahkeme Başkanı Taner Erginel, Lefkoşa Belediye Meclis üyesi Pembe Avşaroğlu, LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy, proje Mimarı Burhan Atun, KTMMOB Genel Saymanı Engin Kunt, proje İnşaat Mühendisi Mehmet Aydın Öncülay katılır.

Toplantıda projenin mutlaka bitirilmesi ve daha fazla bekletilmemesi konusunda fikir birliği sağlanır. Projenin "ekmek ve su" kadar ihtiyaçlı olduğu vurgulanarak heyecan ve umut veren birbirinin benzeri konuşmalar yapılır.

Komite toplantısı ve yapılan konuşmalar'ın haberi 6 şubat 2004 tarihli Yenidüzen, Kıbrıs, Ortam, Halkın Sesi, Vatan gazetelerinde geniş bir şekilde yer alır.

Başkent Tiyatro Projesi'nde umutlu yeni bir süreç başladığı düşünülürken CTP-DP Hükümeti, DP'de yaşanan istifalar nedeniyle azınlığa düşer. Azınlığa düşen Hükümet'in bütçesi de KKTC Meclisi'nde onay alamaz. Bu durum üzerine Hükümet istifa eder ve 20 Şubat 2005'te erken seçime gidilir.

Seçimlerden sonra yeni oluşan hükümet yine CTP başkanlığında kurulur. Proje Komitesi'ne ise yeni isim olarak Erbil Akbil yerine Eğitim ve Kültür Bakanı görevine getirilen Canan Öztoprak katılır.

Bu süreçte özellikle Belediye Başkanı Kutlay Erk ve LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'un ortaya koyduğu çabayla Başkent Tiyatro Projesi Komitesi yeni bir dinamizim kazanır.

Milli Eğitim ve Kültür Bakanı Canan Öztoprak'la Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk ve LBT Kültür Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy'un yaptığı toplantı sonuncunda, yeni kurulan hükümetin hazırlayacağı 2005 Bütçe'sine, 1.500.000 YTL(Bir Milyon Beş Yüz Bin Yeni Türk Lirası) tahsisat konulması kararı alınır.

Ancak karara rağmen 2005 yılı bütçesinde Başkent Tiyatro projesi için bir ödenek ayrılmaz. Bu konuda Yaşar Ersoy tarafından uyarılan Belediye Başkanı Kutlay Erk, hemen ortaya hassasiyetini koyar ve Eğitim ve Kültür Bakanı Canan Öztoprak'a 13 haziran 2005 tarihli bir yazı gönderir. Aynı yazının dağıtımını Başbakanlığa, Maliye Bakanlığı'na ve İçişleri, Köyişleri ve İskan Bakanlığı'na da yapar.

Kutlay Erk yazısında, Başkent Tiyatro Projesi'nin önemini, topluma kazandıracaklarını ve geldiği aşamayı; 1999 yılından itibaren her yıl Bütçe Yasasında yer aldığını; son olarak 2004 KKTC Bütçe Yasası'nda da 400.000.000.000 TL *(400 Milyar TL)* konduğunu belirterek şöyle devam eder:

"… Ancak 2005 KKTC Bütçe Yasa tasarısında Bakanlığı'nız Bütçesi bünyesinde Başkent Tiyatro Projesi adı altında bir tahsisat konmadığını öğrenmiş bulunuyoruz.

Bunun bir inançsızlıktan değil de iletişim kopukluğundan kaynaklandığını düşünerek yarım kalan bu inşaatın devamı için Bütçe Yasa tasarısına aynı ad altında 1.500.000 YTL (Bir Milyon Beş Yüz Bin Yeni Türk Lirası) tahsisat ayrılması gerektiğini bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Kutlay Erk
Belediye Başkanı"

13 Haziran, 2005

Sayı: 171/80/3

Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı
Lefkoşa.

Lefkoşa Türk Belediyesi, ülkemizin ve başşehir Lefkoşamızın kültür sanat yaşamına önemli katkı sağlayacak ve can yakıcı şekilde yaşadığımız kültür sanatın altyapı eksikliğine çağdaş anlamda cevap verecek biçimde projelendirilen "Başkent Tiyatro Projesi" nin temelini 15 Kasım 1999'da attı ve I. etap inşaatını tamamladı.

Bu projenin çizim sorumluluğunu Kıbrıs Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği yürütmektedir.

Ayrıca, KKTC Meclis Başkanı, Yüksek Mahkeme Başkanı, Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, Lefkoşa Türk Belediyesi Başkanı, K.T. Mimar ve Mühendis Odaları Birliği Başkanı ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Yönetmeni'nden oluşan üst düzey bir komite 1998 yılından beri, her dönem söz konusu projenin çalışmalarını yürütmektedir.

Başkent Tiyatro Projesi için 1999 yılı Bütçe Yasası'nda ilk kez Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Bütçesi dahilinde aynı ad altında tahsisat kondu ve 2000, 2001, 2002, 2003, 2004 yılları da dahil bu tahsisat sürdürüldü. Son olarak 2003 ve 2004 KKTC Bütçe Yasaları'nda bu tahsisat 400,000,000,000 + 400,000,000,000 -TL olarak konmuştur.

Ancak 2005 KKTC Bütçe Yasa tasarısında Bakanlığınız Bütçesi bünyesinde "Başkent Tiyatro Projesi" adı altında bir tahsisat konmadığını öğrenmiş bulunuyoruz.

Bunun bir inançsızlıktan değil de iletişim kopukluğundan kaynaklandığını düşünerek yarım kalan inşaatın devamı için KKTC 2005 Bütçe Yasa tasarısına aynı ad altında 1,500,000.-YTL (Bir Milyon Beş Yüz Bin Yeni Türk Lirası) tahsisat ayrılması gerektiğini bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

Kutlay ERK
Belediye Başkanı.

Dağıtım: 1. Başbakanlık
2. Maliye Bakanlığı
3. İçişleri, Köyişleri ve İskan Bakanlığı

YE/IO.

Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk'in yazılı uyarısına rağmen 2005 Bütçesi'nde hükümet Başkent Tiyatro Projesi için yine bir tahsisat ayırmaz.

Ancak bu süreçte yapılan komite toplantılarında 28 Şubat 1999'da yanan ve atıl durumda bırakılan Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu binası da Bakan Canan Öztoprak tarafından gündeme getirilir. Komite'de yapılan değerlendirme sonucunda, "Başkent Tiyatro Projesi"nin Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nu hatta tüm toplumu

kucaklayacak boyutta bir kültür kompleksi olarak planlandığı belirtilir… Ve bu doğrultuda "Başkent Tiyatro Projesi"ni ortak yürütmek, tamamlamak ve kullanıma açmak için Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı, KTDT Müdürlüğü, Lefkoşa Türk Belediyesi ve LBT ortak karar alır. Söz konusu kararda, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nun bina sorunu da göz önünde bulundurularak, projede kapalı salon bölümünün inşaatına öncelik verilmesi de vurgulanır. Böylece, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yürüttüğü bu projede, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'na öncelik verilmesi anlayış birliği ile karara bağlanır. Aynı toplantıda proje teknik ekibinin yaptığı maliyet çalışmasının Bütçe yasasına konulabilmesi için Bakanlığa bildirilmesi de belirtilir.

Bu toplantı sonrası Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk'in Bakanlığa gönderdiği 3 Ekim 2005 tarihli ve 171/80/3 sayılı yazısı şöyledir:

03 Ekim, 2005

Sayı: 171/80/3

Sayın Canan Öztoprak
Milli Eğitim ve Kültür Bakanı
Lefkoşa.

Lefkoşa Türk Belediyesi'nin yürütmekte olduğu *"Başkent Tiyatro Projesi"* adlı kültür kompleksi sadece Lefkoşa'nın değil tüm ülkemizin kültür-sanat gereksinimlerine yanıt verecek şekilde planlanmıştır.

Bu projeyi ortak yürütmek, tamamlamak ve kullanıma açmak konusunda yapılan toplantıda Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı ile Lefkoşa Türk Belediyesi karara varmıştı.

Bu çerçevede Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları'nın bina sorununu da göz önüne alarak kapalı salon bölümünün inşaatına öncelik verileceğinin de belirtilmişti.

Bu düşüncelerle proje teknik ekibinin yaptığı maliyet çalışmasını bilgilerinize ekte sunarım.

Saygılarımla,

Kutlay ERK
Belediye Başkanı.

YE/İÖ.

03 Ekim 2005

Sayı: 171/80/3
Sayın Canan Öztoprak,

Lefkoşa Türk Belediyesi'nin yürütmekte olduğu "Başkent Tiyatro Projesi" adlı kültür kompleksi sadece Lefkoşa'nın değil tüm ülkemizin kültür sanat gereksinimlerine yanıt verecek şekilde planlanmıştır. Bu projeyi ortak yürütmek, tamamlamak ve kullanıma açmak konusunda yapılan toplantıda Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı ile Lefkoşa Türk Belediyesi karara varmıştı.

Bu çerçevede Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları'nın bina sorununu da göz önüne alarak kapalı salon blümünün inşaatına öncelik verileceği de belirtilmişti.

Bu düşüncelerle proje teknik ekibinin yaptığı maliyet çalışmasını bilgilerinize ekte sunarım.

Saygılarımla,

Kutlay Erk
Belediye Başkanı

Ekte sunulan, proje teknik ekibinin yaptığı maliyet keşfi şöyleydi:

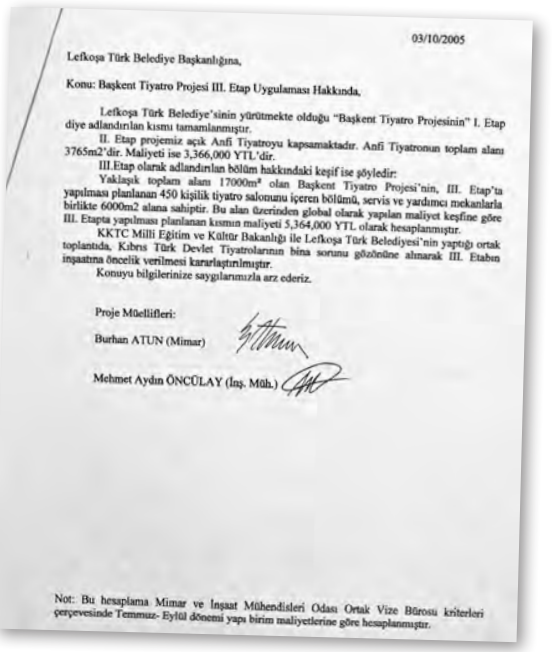

03/10/2005

Lefkoşa Türk Belediye Başkanlığına,

Konu: Başkent Tiyatro Projesi III. Etap Uygulaması Hakkında.

Lefkoşa Türk Belediye'sinin yürütmekte olduğu "Başkent Tiyatro Projesinin" I. Etap diye adlandırılan kısmı tamamlanmıştır.

II. Etap projemiz açık Anfi Tiyatroyu kapsamaktadır. Anfi Tiyatronun toplam alanı 3765m2'dir. Maliyeti ise 3,366,000 YTL'dir.

III.Etap olarak adlandırılan bölüm hakkındaki keşif ise şöyledir:

Yaklaşık toplam alanı 17000m² olan Başkent Tiyatro Projesi'nin, III. Etap'ta yapılması planlanan 450 kişilik tiyatro salonunu içeren bölümü, servis ve yardımcı mekanlarla birlikte 6000m2 alana sahiptir. Bu alan üzerinden global olarak yapılan maliyet keşfine göee III. Etapta yapılması planlanan kısmın maliyeti 5,364,000 YTL olarak hesaplanmıştır.

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı ile Lefkoşa Türk Belediyesi'nin yaptığı ortak toplantıda, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrolarının bina sorunu gözönüne alınarak III. Etabın inşaatına öncelik verilmesi kararlaştırılmıştır.

Konuyu bilgilerinize saygılarımızla arz ederiz.

Proje Müellifleri:

Burhan ATUN (Mimar)

Mehmet Aydın ÖNCÜLAY (İnş. Müh.)

Not: Bu hesaplama Mimar ve İnşaat Mühendisleri Odası Ortak Vize Bürosu kriterleri çerçevesinde Temmuz- Eylül dönemi yapı birim maliyetlerine göre hesaplanmıştır.

KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı ile Lefkoşa Türk Belediyesi'nin yaptığı ortak toplantıda, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları'nın bina sorunu göz önüne alınarak 3. Etabın inşaatına öncelik verilmesi kararlaştırılmıştır.

3. Etapta yapılması planlanan kısmın maliyeti 5,364,000 YTL olarak hesaplanmıştır.

Konuyu bilgilerinize saygılarımızla arz ederiz.

Proje müellifleri:
Burhan Atun (Mimar)
Mehmet Aydın Öncülay(İnş. Müh.)

Bu karardan sonra proje teknik komitesi bütün çalışmalarını 3. Etaba yönelik yapar. Ancak anlaşılmaz bir şekilde Eğitim ve Kültür Bakanlığı Başkent Tiyatro Projesi'nden kendini soyutlama yönünde tutum ve davranışlara girer.

Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk ve LBT Sanat Yönetmeni Yaşar Ersoy'un bütün ısrarlı takibine rağmen 2006 KKTC Bütçe Yasası'nda da Başkent Tiyatro Projesi için Bakanlık ve Hü-

kümet bir ödenek ayırmaz. Bu durum Başkent Tiyatro Projesi Komitesi'nde şok etkisi yapar. Çünkü muhalefette bulunduğu dönemde projeyi savunan, gerçekleştirilmesi yönünde açıklamalar yapan, hükümete geldiği zaman projeyi bitireceğini vaat eden Cumhuriyetçi Türk Partisi (CTP)'nin tutumu anlaşılmaz. Hatta Lefkoşa Belediye Başkanı'nın da CTP'li olduğu düşünülünce konu daha da anlaşılmaz hale gelir.

Eğitim ve Kültür Bakanı Canan Öztoprak, kültürden sorumlu bürokratları ile birlikte bir yıllık icraatlarını anlatmak için 5 Ocak 2006'da AKM'de yaptığı basın toplantısında yapılan açıklamalarla trajikomik bir tablo sergiler. 6 Ocak 2006 tarihli Kıbrıs gazetesinde Bakan Öztoprak'ın açıklaması şu başlıkla yer alır:

"Eğitim ve Kültür Bakanı Canan Öztoprak:

Kültür Çok Sorunlu Bir Bakanlığın Bünyesinde, Yeterince İlgilenmiyoruz"

Milli Eğitim ve Kültür Bakanı Canan Öztoprak:

Kültür, çok sorunlu bir bakanlığın bünyesinde, yeterince ilgilenemiyoruz

Bir kültür Bakanı bunu söylerse, o Bakana sormazlar mı neyle ilgileniyorsun, o koltukta neden oturuyorsun?

Aynı basın toplantısında Kültür Dairesi Müdürü Mustafa Hastürk de ***"Bakanlıkta hep eğitimin ön planda olduğunu, toplumda da kültüre yeterince ilgi olmadığını ve bunun kültür için talihsizlik olduğunu"*** söyler.

Bakanlık üstüne düşen görevi yapmazsa ilgi nasıl oluşacak ve gelişecek? Talihsizlik ise Kültür Bakanlığı'nın anlayışı, politikaları ve yapılanmasıdır. Bu hususu yıllarca kültür sanat dernekleri, sanatçılar her zaman söyler ve yazarlar.

Yine aynı basın toplantısında Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu Müdürü Mehmet Ulubatlı, Başkent Tiyatro Projesi'ne dair dile getirdiği acı gerçek aynı tarihli Kıbrıs gazetesinde şöyle yer alır: ***"Devlet Tiyatroları'nın yanan binasının tamiri için önemli adımlar atıldığını, Kıbrıs Türk Mütahitler Birliği'nin bu binayı yeniden inşa etme taahhüdü bulunduğunu ifade eden Mehmet Ulubatlı, Başkent Tiyatro Projesi'ne kendilerinin de taraf olmasının söz konusu olduğunu ancak bu amaçla 2006 Bütçesinde kaynak bulunmadığını söyledi. Ulubatlı, bu yüzden kendi binalarının tamiriyle ilgili çalışmalara hız vereceklerini vurguladı."***

Başkent Tiayatro Projesi için 2006 Bütçe Yasası'nda kaynak konacağına dair yapılan toplantıda söz verenin ama bunu yerine getirmeyenin Eğitim ve Kültür Bakanı Canan Öztoprak olduğunu daha önceki bölümlerde belgeleriyle belirtmiştik.

Devletin acizliği karşısında, Devlet'in Tiyatro binasını yapma taahhüdü veren Mütahitler Birliği de ne yazık ki taahhüdünü yerine getiremez… Ve Devlet'in tiyatro binası da Devlet'in bir ayıbı olarak 1999'dan bu kitabın yayımlandığı 2012 yılına kadar bir enkaz durumunda bırakılır… Ne zaman inşaa edileceği konusunda ise yetkililer 2011 sonunda da bir açıklama yapmazlar.

Oysa Başkent Tiyatro Projesi'ne yönelik ciddi çalışma yapılsaydı, hem Devlet Tiyatrosu, hem LBT, hem de toplum kazanacaktı…

Kutlay Erk'in CTP Hükümetine Tepkisi

1999 yılında dönemin hükümet protokolüne alınarak, KKTC'nin 16. kuruluş yıldönümünde devlet töreniyle temeli atılıp 1. Etap inşaatı tamamlanan Başkent Tiyatro Projesi için 1999 yılından 2005 yılına kadar KKTC Bütçe Yasaları'nda ödenek ayrılır. Ancak ayrılan ödeneğin kullanılmasına 1. Etap İnşaatı tamamlandıktan sonra izin verilmez. 2005 yılına gelindiğinde ise Eğitim ve Kültür Bakanı Canan Öztoprak ve Maliye Bakanı Ahmet Uzun tarafından Başkent Tiyatro Projesi KKTC bütçe yasasından tamamen çıkartılır.

İcraat programında yer alan Başkent Tiyatro Projesi'nin tüm sözlü ve yazılı uyarıla Bütçe Yasası'ndan çıkartılması üzerine büyük tepki gösteren Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk, kınama niteliğinde bir yazıyı Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Talat'a, Cumhuriyet Meclisi Başkanı Fatma Ekenoğlu'na, Maliye Bakanı Ahmet Uzun'a, Eğitim ve Kültür Bakanı Canan Öztoprak'a ve komite üyelerine göndererek gelinen üzücü aşamayı vurguladıktan sonra Başkent Tiyatro Projesi Komitesi'nin bir görevi ve işlevi kalmadığını, bu nedenle Komite'ye de gerek kalmadığını belirtir. Yazının ekinde ise, Yaşar Ersoy'un derleyip hazırladığı, Devlet ve Hükümet yetkililerinin Başkent Tiyatro Projesi hakkında yaptıkları açıklamaları, verdikleri sözleri içeren bir metni göndererek verdikleri sözlerle yüzleşmelerini ima eder.

Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk'in Cumhurbaşkanı'na, Meclis Başkanı'na, Başbakan'a, Maliye Bakanı'na ve Eğitim ve Kültür Bakanı'na gönderdiği 2 Ocak 2006 tarih ve 171/80/3 sayılı yazısı aynen şöyledir:

02 Ocak, 2006

Sayı: 171/80/3

Sayın Mehmet Ali Talat
Cumhurbaşkanı,

Lefkoşa Türk Belediyesi'nin, Kıbrıs Türk halkının gereksinimlerine yanıt verecek nitelikte ve Başşehir Lefkoşa'nın Avrupalı bir başşehir çağdaşlığına yaraşır bir düzeye kavuşması ve modern bir çehre kazanması için "Başkent Tiyatro Projesi" adı altında planlanan kültür-sanat ve tiyatro binası yapımını gerçekleştirme çabaları ısrarlı girişimlere rağmen bir sonuç vermemektedir.

Uzun bir süreden beri bekleyen projeye, Devlet ve Hükümet düzeyinde katkı sağlanacağına dair açıklamalar yapılmasına rağmen 2006 yılı Bütçesi'nde de herhangi bir ödenek ayrılmadığını üzülürek öğrenmiş bulunuyoruz.

Lefkoşa Türk Belediyesi'nin girişimi ile KKTC Meclis Başkanı'nın Başkanlığı'nda oluşan üst düzeydeki komitenin (Eğitim ve Kültür Bakanı, Yüksek Mahkeme Başkanı, Lefkoşa Belediye Başkanı, KTMMOB Başkanı) iyi niyetli mesaisinin de söz konusu projenin hayata geçirilmesi konusunda etkin ve işlevsel olmadığı varılan sonuçtan anlaşılmaktadır.

Başşehir Lefkoşa'yı çağdaş, Avrupalı bir şehir kimliğine ve Kıbrıs Türk Halkının kültürel kalkınmasının dinamiklerine mekan oluşturacağına inandığımız, bu kültür kompleksi projesini hayata geçirmeyi ülkemiz ve insanımız adına istemekteyiz.

Ancak bugüne kadar izlediğimiz yöntemle de bir sonuca ulaşamadığımızın farkındayız.

Bu düşüncelerle Lefkoşa Türk Belediyesi olarak söz konusu projeyi hayata geçirmek için yeni arayışlara ve yeni yapılanmalara girerek finans kaynakları yaratmanın yollarını arayacağımızı, bu nedenle söz konusu "Komite"nin maalesef bir görevi ve işlevi kalmadığını belirtirim.

Çalışmalarımızda bugüne kadar verdiğiniz manevi destek için teşekkür eder, bu desteği yeni uygulamada da sürdüreceğinizi umar, saygılarımı sunarım.

Kutlay Erk
Belediye Başkanı

Not: Ek'te söz konusu proje hakkında Devlet Ve Hükümet yetkililerinin açıklaması.

Devlet ve Hükümet Yetkililerinin Başkent Tiyatro Projesi Hakkındaki Vaatleri ve Açıklamaları

Başkent Tiyatro Projesi gündeme geldiği andan itibaren hemen hemen tüm Devlet ve Hükümet yetkilileri açıklama yaparlar. Bu açıklamalar projenin mutlaka bitirilmesi ve hizmete açılması yönünde olur. 1997 yılından 2006 yılına kadar yapılan açıklamaları ve verilen sözlerin altı çizilecek bölümlerini derleyen Yaşar Ersoy, bir broşür haline getirir. İşte bu broşür Belediye Başkanı Kutlay Erk'in yazısının ekinde tüm ilgililere gönderilir. Söz konusu broşürü Yaşar Ersoy 21 Nisan 2007 tarihli Yenidüzen Sanat gezetesinde yayımlar… Ve ***"Eğer hesap soracak bir toplum varsa"***, bu sözleri verenlerden tarihe ve topluma karşı hesap sorulmalıdır diye vurgular. Devlet ve Hükümet Yetkililerinin Başkent Tiyatro Projesi hakkında söyledikleri sırasıyla şöyledir:

Erdal Onurhan

KKTC Ekonomi Bakanı
22 Ağustos 1997

"Fuar Alanı'nda kültürel faaliyetlerin gerçekleşebileceği bir alan Lefkoşa Belediyesi için ayrıldı. Belediye'nin Başkent Tiyatro Projesi'nin tamamlanması ile ilk adım atılmış olacaktır. Başkent ve KKTC halkına kültürel sanatsal faaliyet imkanı yaratılmasından mutluyum."

Hakkı Atun

KKTC Meclis Başkanı
18 Ekim 1997

"Başkent Lefkoşa'ya çağdaş bir tiyatro binası kazandırmak için çalışacağız. Heyecanımızı halka mal etmeye çalışıyoruz. Başlamak yarı bitirmektir."

Şemi Bora

Lefkoşa Belediye Başkanı
18 Ekim 1997

"Lefkoşa'da kalıcı olacak böyle bir eserin projesini yürütmekten gurur ve mutluluk duymaktayım."

Dr. Derviş Eroğlu

KKTC Başbakan
30 Ekim 1997

"Tiyatro Projesi'ne gereken desteği vereceğiz. 1998 Mali Bütçesi'nde pay ayrılabilir. Tiyatronun kültürel gelişmede önemli payı vardır. Bu tiyatro projesi KKTC'nin bir eksikliğini giderecektir."

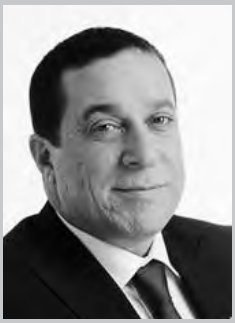

Serdar Denktaş
Başbakan Yardımcısı ve Turizm Bakanı
09 Kasım 1997

"Tiyatro projesinin tamamlanması için turizm fonundan katkı sağlayacağız."

Günay Caymaz
KKTC Eğitim ve Kültür Bakanı
10 Kasım 1997

"Yeni tiyatro binası için gereken destek verilecek. Bu proje toplumun önemli bir ihtiyacını karşılayacak."

Hakkı Atun
KKTC Meclis Başkanı
27 Mart 1998

"Başkent Tiyatro Projesi Kıbrıs Türkü, KKTC ve Lefkoşa için dönüm noktası olacaktır. Kültür sanat yaşamına katkısı sanılandan büyük olacaktır. Bu projeye destek vermek sadece sanat severliğin değil yurtseverliğin de gereğidir."

Mehmet Altınay
KKKTC Eğitim ve Kültür Bakanı
18 Mart 1999

"Hükümet programına alınan Başkent Tiyatro Projesi için toplam 250 Milyar TL ayrıldı. Hükümet bu projeyi sonuçlandırmak için tüm katkısını koyacaktır."

Salih Dayıoğlu
Yüksek Mahkeme Başkanı
18 Mart 1999

"Artık sözden fiiliyata geçme zamanı gelmiştir. Kısa sürede fiilen icraata geçmek hepimizi sevindirecektir."

Şemi Bora
Lefkoşa Belediye Başkanı
18 Mart 1999

"Tiyatro projesi bugün artık hayal değil, gerçeğe dönüşmek üzeredir. Hükümetin tam desteğini görmekten mutluyuz."

Ertuğrul Hasipoğlu
KKTC Meclis Başkanı
19 Mart 1999

"Başkentin ihtiyacı olan, başkente yakışır bir proje. Devletin katkısını sağlamaya çalışacağız ve projeyi bitirmeye çalışacağız."

Dr. Derviş Eroğlu
KKTC Başbakanı
26 Mart 1999

"Başkent Tiyatro Projesi'ne büyük önem veriyoruz. Bu projeyi halk ve hükümet olarak bütünleşip bir kültür abidesi olarak hayata geçirmeliyiz."

Mehmet Ali Talat
CTP Genel Başkanı
27 Mart 1999

"Başkent Tiyatro Projesi'nin hayata geçmesi için parti olarak gereken desteği vereceğiz."

Serdar Denktaş
Demokrat Parti Genel Başkanı
27 Mart 1999

"Başkent Tiyatro Projesi'ne Hükümette olduğumuz dönemde de destek verdik, şimdi muhalefette iken de destek veriyoruz."

Mustafa Akıncı

KKTC Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı
05 Mart 1999

"Bu proje üzerinde tüm kesimler toplumsal bir uzlaşma sağladılar. Bu büyük bir olaydır. Bu projenin toplum olarak bizi bütünleştirmesinden gurur duyuyoruz. Projenin hayata geçmesi için gekeren katkıyı koyacağız."

Ertuğrul Hasipoğlu

KKTC Meclis Başkanı
05 Nisan 1999

"Başkent Tiyatro Projesi'nde bir bayrak devraldık, bu bayrağı daha da ileriye götürüp projenin hayata geçirilmesi için elden gelen çabayı göstereceğiz."

Ve nihayet 15 Kasım 1999'da Başkent Tiyatro Projesi'nin temeli atılır. Temel atma töreninde yapılan konuşmalar:

Dr. Derviş Eroğlu

KKTC Başbakanı

"Bu projeye başından beri destek verdik. TC Büyükelçiliği ve halkın gayretleriyle başlayan bu iş bitirilecektir. Bugün bu temele konacak harcın KKTC'nin temelini de daha da sağlamlaştıracaktır."

Şükrü Sina Gürel

TC Kıbrıs İşlerinden Sorumlu Devlet Bakanı

"Bu eser gerçekleştiğinde Kıbrıs Türkünün kültür sanat üretimi evrensel bir boyut kazanacaktır. Bu projeye gönül verenlerin rahat olmasını istiyorum. Bu güzel projenin tamamlanma sorumluluğunu TC hükümeti alacaktır."

Mehmet Altınay
KKTC Eğitim ve Kültür Bakanı

"Büyük bir özverinin, sanatsal bir dayanışmanın, toplumsal bir heyecanın ürünü olan Başkent Tiyatro Projesi, 2000'li yıllarda sadece başkent Lefkoşa'nın değil ülkenin de simgesi olacaktır."

Ertuğrul Hasipoğlu
KKTC Meclis Başkanı

"Kültür-sanat alanında 2000'li yılların en büyük projesi için düğmeye basıldı. Projeye destek sözü veren Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel'in şahsında TC hükümetine de teşekkür ederim."

Proje Durdurulur… Ama Vaatler Devam Eder…

Bu konuşmalarla Başkent Tiyatro Projesi'nin temeli 15 Kasım 1999'da KKTC'nin 16. kuruluş yıl dönümünde devlet töreniyle atılır ve 1. Etap diye adlandırılan bir bölümü tamalandıktan sonra para yok gerekçesi ile durdurulur. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçıları projenin devam etmesi için çalmadıkları kapı, yapmadıkları etkinlik bırakmazlar. Şimdi kalan yerden söylenenlere ve verilen sözlere devam edelim.

Mehmet Altınay
26 Ocak 2001
KKTC Eğitim ve Kültür Bakanı

"Tüm kesimlerin mutabakata vardığı bir projenin yaşama geçmemesi için hiçbir engel görmüyorum ve inanıyorum ki bu proje öngörülen biçimde bir ödeme takvimiyle desteklenirse yaşama geçecektir."

Dr. Derviş Eroğlu
KKTC Başbakanı
27 Mart 2001

"Başkent Tiyatro Projesi ekonomik sorunlar nedeniyle gecikecek ancak mutlaka tamamlanacaktır."

Ertuğrul Hasipoğlu
KKTC Meclis Başkanı
27 Mart 2001

"Başkent Tiyatro Projesi konusunda bazı ekonomik sıkıntılar yaşanmaktadır. Ama bunların herşeye karşın aşılacağına inananıyorum."

Rauf Dentaş
KKTC Cumhurbaşkanı
27 Mart 2001

"Tiyatro Projesi'nin finansmanı tümüyle bütçedense yapılan devalüasyonla %60 gitti demektir. Devalüasyonla giden paranın tazmin edilmesini Türkiye'den istemeli. Böylece konan para eksilmeyecek ve gereken işler yapılabilecektir. İnşallah bunu kabul edecekler ve fazla eksilme olmayacak."

Dr. Vehbi Zeki Serter
KKTC Meclis Başkanı
27 Mart 2001

"2000'li yıllara yaraşır biçimde tasarlanan ve temeli atılan Başkent Tiyatro Projesi sadece Lefkoşa'nın değil tüm KKTC'nin çağdaş bir çehre kazanmasına katkı koyacaktır. Bu projeyi el ve gönül birliğiyle gerçekleştirmek hepimizin uygarlık, insanlık ve yurtseverlik görevidir."

İlkay Kamil
KKTC Eğitim ve Kültür Bakanı
27 Mart 2002

"Başkent Tiyatro Projesi er ya da geç hayata geçirilecektir. Yapımı elde olmayan nedenlerden dolayı gecikmiş olması tamamlanmayacak demek değildir. Bundan sonrası için daha fazla çaba ortaya koyacağız, bu sonuçlanıncaya kadar da sürecektir."

Ferdi Sabit Soyer
CTP Genel Sekreteri
27 Mart 2002

"Tiyatro'nun yüceltilmesi bir gerekliliktir. Başkent Tiyatro Projesi'ne verilecek mali desteğin artırılması gerekir. Başkent Tiyatro Projesi'nin makette kalmayarak hayata geçmesi sağlanmalıdır."

Hüseyin Angolemli
TKP Genel Başkanı
27 Mart 2002

"Toplumsal gelişmede kültür sanatın önemi büyük, Başkent Tiyatro Projesi'ne bu bakımdan destek vermeliyiz. Bu proje daha fazla ertelenmeden tamamlanmalıdır."

Şemi Bora
Lefkoşa Türk Belediyesi Başkanı
27 Mart 2002

"Maketinin önünde konuştuğumuz ve 21. Yüzyılın vizyonunu oluşturan bu projenin hayata geçirilebilmesi için yürekle birlikte parasal kaynağa da ihtiyaç vardır. Bu konuda herkes üzerine düşeni yapmalıdır. Bu proje KKTC'nin vizyonunu değiştirecek."

Taner Erginel
Yüksek Mahkeme Başkanı
29 Ağustos 2002

"Bu tiyatro projesi, KKTC halkı için çok önemli bir projedir. Ekonomik kriz geciktirmiş olsa bile bu görevi hep birlikte yerine getirmeliyiz. Bu hem çağdaşlık, hem yurtseverlik, hem de anayasal görevimizdir."

İlkay Kamil
KKTC Eğitim Ve Kültür Bakanı
29 Ağustos 2002

"Ekonomik kriz tam anlamıyla atlatılmış olmayabilir ama projeyi daha fazla bekletmenin doğru olmayacağı inancındayız. Bakanlık olarak elimizden geleni yapacağız. Bu projeye en büyük katkıyı Türkiye vermiştir. Bu katkıların bundan sonra da aynı işbirliği çerçevesinde devam edeceğine inanıyorum."

Vehbi Zeki Serter
KKTC Meclis Başkanı
29 Ağustos 2002

"Bu projenin hayata geçmesi için Meclis olarak üzerimize düşeni imkanlar ölçüsünde yapmaya hazırız."

Kutlay Erk

Lefkoşa Türk Belediyesi Başkanı
29 Ağustos 2002

"Başkent Tiyatro Projesi maket olarak, yeterince bekledi. Bir an önce icraata başlamamız gerekiyor. Tam bir çağdaşlık abidesi olan bu projeyi hayata geçirmek hepimizin görevidir. Başşehir Lefkoşa'yı çağdaş Avrupalı bir şehir yapmalıyız. Sanatçılarımızın daha güzel eserler ortaya koyabilmesi için Başkent Tiyatro Projesi'nin tamamlanması şarttır."

Fatma Ekenoğlu

KKTC Meclis Başkanı
06 Şubat 2004

"Başkent Tiyatro Projesi konusunda hassasiyetlerimiz bulunmaktadır. Bu projenin tamamlanması için katkı koyacağımızı belirtmek isterim. Bu projenin tamamlanması ile kültür sanat alanında bir eksikliği tamamlamış ve Avrupa imkanlarına kavuşmuş olacağız."

Erbil Akbil

KKTC Eğitim ve Kültür Bakanı
06 Şubat 2004

"Proje için geçen yıl bütçede öngörülen 400 Milyar TL'sı yeterli değildir. İlave kaynak aktarılmalıdır. Proje için gerekli vizyon ve motivasyon bulunmaktadır. Katkı için Bakanlık olarak elimizden geleni yapacağız."

Taner Erginel

Yüksek Mahkeme Başkanı
06 Şubat 2004

"Önemli ve büyük Başkent Tiyatro Projesi'nin tamamlanması halinde dünyanın en kültürlü halklarından biri olan Kıbrıs Türkü kültürel açıdan aşama kaydedecektir."

Ömer Kalyoncu

KKTC Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanı
06 Şubat 2004

"Başkent Tiyatro Projesi'ne halkın ekmek, su gibi ihtiyacı vardır. Hükümet ve Meclis olarak projenin tamamlanması için elimizden geleni yapacağız ve konunun takipçisi olacağız."

Kutlay Erk
Lefkoşa Türk Belediyesi Başkanı
06 Şubat 2004

"Bu proje 4-5 yıldır beklemektedir. Tamamlanması halinde sadece Lefkoşaya değil ülke kültür sanatına da katkı sağlayacaktır. Artık bir şekilde hayata geçmesi lazım. Bir yıldır ısrarlı girişimlerimize rağmen sonuç alamadık. AB yolunda büyük adımlar atılırken halkın kültür sanat alanındaki fiziki imkanlarının da Avrupai olması gerekir. Belediye olarak her türlü katkıyı koymaya hazırız ancak yeterli değildir. Devletin bir bütün olarak katkı koyması gerekmektedir."

Canan Öztoprak
KKTC Eğitim ve Kültür Bakanı

Bu süreçten sonra Eğitim ve Kültür Bakanlığı ile, Lefkoşa Türk Belediyesi yetkililerinin 1 Ekim 2005'te yaptığı toplantıda Eğitim ve Kültür Bakanı Canan Öztoprak projenin önemine vurgu yapar ve öncelikli olarak kapalı salonun yapılması halinde K.T. Devlet Tiyatrosu'nun bina gereksinimine de yanıt vereceğini belirtir. Bu konuda Lefkoşa Belediyesi ve Bakanlık arasında bir anlaşmaya da varılır. Bunun üzerine Bakan Canan Öztoprak, KKTC 2006 yılı Bütçe Yasası'nda konunun çözülebileceğini vurgular.

Ancak tüm verilen sözlere rağmen 2006 Bütçe Yasası'nda proje için tek kuruş konmaz. Buna tepki gösteren Lefkoşa Belediye Başkanı Kutlay Erk, Proje Komitesi'ni iptal ettiğini açıklar.

Bütün açıklamalara ve Kıbrıs Türk basınında projeyi destekleyen onlarca yazı yayımlanmasına ve sanatçılarının çeşitli etkinliklerine rağmen projede bir ilerleme sağlanamaz.

Ancak bezgin, yorgun da olsa Başkent Tiyatro Projesi, verilen sözlerin uygulamaya geçmesini ya da yetkililerin **"bu sözleri verdik ama yapamayacayık"** diye bir açıklama yapıp tarihe ve topluma karşı görev ve sorumluluklarını yerine getirmelerini bekler.

Başkent Tiyatro Projesinin Gerçekleşmesini Beklerken

Filiz Naldöven

Başkent Tiyatro Projesinden kaç kişi benim kadar heyecan ve coşku duymuştur bilemem. Maketini gördüğüm ilk günden beri içim kıpır kıpır. Temeli atıldıktan sonra daha da çok. Üstüne kurduğum hayaller cabası. Çünkü, adı ne kadar tiyatro projesi da olsa, öylesi bir mekanın bütün sanat dallarına hizmet edeceğini, onları birleştireceğini, yerel ve uluslararası sanatsal etkinliklere ev olacağını biliyorum.

Yaşar Ersoy dostumun bu yoldaki inanılmaz özveri gerektiren çabası, bitmek bilmez inat ve arayışı keşke bütün sanatçılarda olsaydı! Eğer olsaydı, bu günkü mekan ve prestij yoksunluğumuz böylesine bizleri acıtmazdı. Çünkü peşine düşmediğimiz, siniklik ve vurdumduymazlıkla ihmale yatırdığımız herşey bir bir elimizden kayıp gitmeyecekti.

Bilirsiniz, okul yıllarından bize kalan en değerli yazılı anılar, günlüklerde, anı ve anket defterlerinde saklıdır. Hani herkese sırayla verip de içine hatıra birşeyler yazdırdığımız o ciltli, süslü defterlerden benim de vardı. Lise yıllarımdan kalma o hatıra defteri, Limasol'daki yatak odamda, çalışma masamın çekmecesinde kaldı. İnsanlar kadar, hayatlar kadar parçalanıp dağıldığını düşünüyorum. Yalnızca, bana yazılmış o satırlardan aklımda kalan değerli bir deyiş var. Sevgiyle anıyorum; biyoloji öğretmenim merhum Şerife Gürçağ'dan kalma: "Eğer yapabileceğin çok değerli işler varsa ve sen yatıp uyumayı tercih edersen; birgün ansızın başkalarının çekiç sesleriyle uyanırsın!"

Şimdi çekiç sesleri Başkent Tiyatro Projesinden geliyor ve bence kendi sanat dallarında yitirdiği, umursamadığı herşey için, sanatçıların uyanıp silkelenmesi ve en azından kendilerine de hizmet sunacak bu projeye dört elle sarılması gerekiyor. Çünkü aldığım bilgiye göre, mekana ait amfitiyatro'nun altında kültür-sanat örgütlerine çalışma ve etkinlik alanı oluşturabilecek salonlar inşaa edilmektedir ve bu salonlar ilerde örgütlere tahsis edilebilir.

Şimdi okuyacaklarınıza şaşırabilirsiniz ama hiç abartısız, bu projeye dahil mekanların listesidir.

a)Orkestra çukuru dahil 2500 kişilik açık amfitiyatro
b)Okestra çukuru dahil, bale, opera tiyatro etkinliklerine sahipliği yapacak 450 kişilik prestij salon, İtalyan sahne.
c)250 kişilik İtalyan sahne, kapalı
d)200 kişilik arena sahne, kapalı
e)Tiyatro-sanat müzesi salonu
f)Kafeterya
g)Dekor Kostüm atölyeleri
h)Ekstra salonlar

Nisan 99'da, KTMMOB'de projenin tanıtımı yapılırken, Devlet Başkanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Mustafa Akıncı ve akabinde bütün siyasi partiler ve sivil toplum örgütlerinin maddi manevi destek sağlama sözünü verdikleri Başkent Tiyatro Projesi, bir an önce tamamlanmalıdır. Sanat adına çok kısır yatırımların yapıldığı ülkemizde, alnımızın akıyla ruhumuzu sunabileceğimiz bu mekana kavuşmalıyız. El ve gönül birliğiyle!..

Yenidüzen - 4 Temmuz 2000

Yaşar Ersoy dostumun bu yoldaki inanılmaz özveri gerektiren çabası, bitmek bilmez inat ve arayışı keşke bütün sanatçılarda olsaydı!

Filiz Naldöven 4.7.2000

Bu Şehre Bir Tiyatro

Ahmet Tolgay

Toplumumuzun içe ve dışa karşı yüzünü ağartan bir performans sergileyen Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, mucizelerini yıllardır kıytırık bir salonda yaratıyor. Sanatseverler olarak hepimiz o salona sıcak duygularla bağlıyız. Gel gelelim, tiyatro hareketimizin mabedi olan mütevazı binayı müzeye dönüştürüp daha olanaklı, daha çağdaş salonlara geçme zamanı çoktan geldi. Tiyatromuz da buna layık.

Salon yetersizliğinin çağdaş çözümü, Başkent Tiyatro Projesi'nin elbirliğiyle gerçekleştirilmesidir. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun geleneksel Dünya Tiyatro Günü bildirisinde, Ulusal Türk Tiyatrosu'nun yaratıcısı Muhsin Ertuğrul'un, kulaklarımızda çınlaması gereken çağrısına yer verildi:

"Bu şehre bir tiyatro binası lazım. Her şeyden evvel bir tiyatro binası. Bu bina her şeyden daha mühim. Onun için bu şehre bir tiyatro binası istiyorum. Bu millete layık muazzam bir tiyatro kurmak için hep el ele verelim. Hiç olmazsa bir defa olsun, hepimiz bir kültür hareketinin etrafında birleşelim."

Ülkemizin ekonomik durumu iç sızlatıcı olabilir. Ne ki, Başkent Tiyatro Projesi'ni bu sızıya sığınarak askıya alma hakkımız yoktur. Toplumda kalkınma ve esenleme olacaksa, silkinme hareketinin sanatsal ve kültürel boyutunu ihmal edemeyiz. İkinci Dünya savaşı'nda baştan başa yangın yerinen dönüşen Avrupa, kalkınma hamlelerini tiyatro, konser, bale ve sergi salonlarını yeniden inşaa ederek başlattı. Çünkü toplumların özgün kimliklerini yücelterek moral ve yaşama sevinci pompalayacak yerlerdi buralar.

15 Kasım 1999'da temeli atılan Başkent Tiyatro Projesi, yaşanmış deneyimlerden kaynaklanan bu uygar düşüncenin eseridir. Proje tamamlandığında; her mevsim, gece ve gündüz, her türlü kültürel, sanatsal ve sosyal etkinliğe kucak açacak. KKTC'nin başkenti Lefkoşa'nın 2000'li yıllarda, çağdaş kentler içinde yerini almasını sağlayacak. Kıbrıs Türk halkı olarak kimliğimizin tanıtılmasında önemli rol oyanayacak. Ülkemizin ve halkımızın çağdaş kültür düzeyini vurgulayacak.

Dünya Tiyatro Günü'nü "bina içinde kurumlaşma" faktörünün önemini vurgulayarak kutlamak istedim. Düşünce ve duygularımda yalnız olmadığıma kesinlikle inanıyorum.

Kıbrıs - 27 Mart 2002

Bıraktığımız Yerde Kaldı... İstikbal Onları Affetmeyecek..!

Levent Dirençay

Dün, "27 Mart Dünya Tiyatro Günü" idi. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun kendi yerinde düzenlenen kokteyl'e katılarak konuşmaları izledim. Konuşmalar, "Başkent Tiyatro Projesi" maketinin önünde yapılıyordu bu nedenle konuşmacıların bazıları "Heyecan" duyuyordu. Duyulan heyecan mıdır bilemiyorum ama bazı konuşmacıların satır aralarında "inançsızlık" duygularını hissettim. Başlatılan ama birileri tarafından "Yarım Bırakılan" Başkent Tiyatro Projesi'nin "şu ya da bu nedenden dolayı ileriye taşınamadığı, ama birgün mutlaka bitirileceği" ifade ediliyordu. Güzel edebiyat ve "söz"den başka bir şey yoktu! Gün dolayısıyla yayınlanan "Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Dünya Tiyatro Günü Bülteni"ne eve döndükten sonra bir göz attım. Anlaşılan o ki proje, ekonomik kriz bahane edilerek birileri tarafından "Yarım Bırakıldı." Oysa, yetkili siyasilerce "hala geçmediği" ifade edilen ekonomik krize rağmen izaz ikramlara ve örtülü ödeneklere 2002 bütçesinde %157'lere varan artışlar getirilmiş ve harcanmaktadır. Anlaycağınız ekonomik kriz bahane.

Bülten'in içerisinde kullanılan bazı ifadeler hatırlatma, bazı ifadeler de bir umutsuzluğun veya inançsızlığın yansıması gibi duruyor!

Başlatılan ama birileri tarafından "Yarım Bırakılan" Başkent Tiyatro Projesi'nin "şu ya da bu nedenden dolayı ileriye taşınamadığı, ama birgün mutlaka bitirileceği" ifade ediliyordu. Güzel edebiyat ve "söz"den başka bir şey yoktu!

Levent Dirençay 28.3.2002

Örneğin "Başkent Tiyatro Projesi'nin tümünü tamamlamak için KKTC 2002 yılı bütçesinde ayrılan 800 Milyar'ın serbest bırakılması gerekiyor. Ümidimiz ve beklentimiz siyasi otoritenin, söz konusu parayı serbest bırakmasıdır" gibi. Şimdi eğer herşey yolunda gitse ve siyasilere güven duyulsa bu ifadeleri kullanmaya gerek kalır mıydı?

Aynı şekilde, "Başkent Lefkoşa'ya, Dünyanın çağdaş kültür sanat kentleri arasında yer açacak olan yarım bıraktığımız Başkent Tiyatro Projesi'ni tamamlayıp toplumun hizmetine açmak hepimizin uygarlık, insanlık ve yurtseverlik görevidir. Bu görevden kaçanı, "istikbal affetmeyecektir" gibi ifadeler de bir inançsızlığı ve güvensizliği yansıtmıyor mu? Birilerinin bu görevden kaçacağına inanılmasa bu ifadeler kullanılır mıydı?

Bunu söylemem sizlerin içine su mu serper yoksa sizleri daha da mı üzer bilemem ama, biliniz ki yarım bırakılan tek proje o değildir. UBP-TKP Koalisyon Hükümeti döneminde TKP kanadının başlattığı projelerin birçoğu yarım bırakılmış veya "Bıraktığımız yerde kalmıştır". Bunlar arasında, ihmal edilen ve yalnızca Lefkoşa için hazırlanan İmar planları çalışmaları, sıfırdan başlatılıp bir noktaya getirilen ve adını Cumhuriyetten alan Cumhuriyet Parkı pro-

jesi, donanım park yeri ve çevre düzenlemesi tamamlanmayan Diabet Merkezi Projesi, temeli atılan Tıp Fakültesi, sağlık master planı v.b. gibi projelerin bazılarını sayabiliriz. Ama bilinmelidir ki, bunun ekonomik krizle alakası yok. Bunun vizyonsuzlukla, yenilenemeyen kafalarla ve çağdaşlaşamayan zihniyetlerle alakası vardır.

Ondan değilmidir ki, "sevinç ve umut dolu halkı" yaratmak yerine, "hüzün ve umutsuzluk dolu halkı" yarattılar. İstikbal onları zaten affetmeyecek!

Ortam - 28 Mart 2002

Tiyatro Projesinin Yarım Kalması Devletin Ayıbıdır!

Levent Özadam

Hangi işimizi tam olarak becerebildik diyeceksiniz! Nereye elimizi atsak hepsi elimizde kalıyor. Aynen bundan üç sene önce temeli atılan Tiyatro Projesi gibi!

Yıllardan 1999, aylardan Kasım, günlerden de 15'iydi. Yani KKTC'nin kuruluşunun 16'ncı yılını kutladığımız gün işte büyük nutuklar ve demeçlerin yapıldığı, büyük övgülerin dizildiği Tiyatro binasının temelleri de atılmıştı!

Hem de Kıbrıs İşlerinden Sorumlu TC Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel'in de aralarında bulunduğu yüzlerce yerli devlet erkanı katılmıştı, temel atma törenine! Ve aradan üç yıl geçmesine rağmen, bitirilemeyen yarım kalmış bir eser! Oysa birazcık isteseydik, elbette ki bu seneki 27 Mart etkinlikleri bu müthiş tesislerde yapılabilirdi!

Bir 27 Mart daha, Tiyatrolar günü geride kalırken, demeçlere bakın, yine herkes konuşuyor!.. Siyasiler konuşuyor, belediye başkanları konuşuyor, sanatçılar konuşuyor! Ve bu tiyatro projesi bitirilmediği takdirde hepsi boş-boş konuşmalarına devam edecek!

Anlayamadığımız nokta şurada; Bu proje için 800 milyar liralık ödenek ayrılmış!

Tamam bankalar krizi, devalüasyon filan bunların hepsini anlarız da eğer bu para bu iş için ayrılmış ise ve halen bir yerlerde duruyor ise bu projeyi bekletmenin anlamı nedir? Her şeye bütçede olmadığı halde para bulunurken, bütçede olan kültür ve sanat için bu para niye serbest bırakılmıyor?

İlk etabı bitirilmiş bir projenin, ikinci etabına niye başlanmıyor? Dün yetkililerle konuştuk. Biraz daha bilgi aldık konu hakkında. Bu projenin sonlandırılması için bir çırpıda 800 milyara da gerek yok! Her ay ödenecek olan 40 milyar lira, Kıbrıs Türkü için çok önemli olan bu projenin en fazla 1.5 yıl içinde bitmesini sağlayacak…

Devletin tepesindekiler hala neyi bekliyor, anlamak çok güç! Kıyak emeklilikler ve katmerli maaşlar için bir oturumda kararlar alınırken, devlet olanakları hısım akrabalara peşkeş çekilirken, kültür ve sanata büyük katkılar koyacak olan bu projeye ilgisizlik niye?

Ya kolları sıvayıp bu proje için ayrılan parayı kullanıma açın, ya da tiyatrolar günü gelince evinizde oturup, nutuk sallamayın! "Sevinç ve umut dolu halk yaratmak yerine, umutsuzluk dolu halk yarattılar…" Yalan mı yani!

Halkın Sesi - 29 Mart 2002

Her şeye bütçede olmadığı halde para bulunurken, bütçede olan kültür ve sanat için bu para niye serbest bırakılmıyor?

Levent Özadam 29.3.2002

Tiyatro da Yaşasın

Ahmet Tolgay

Başkent Tiyatro Projesi için aylardır yaprak kımıldamadı. Oysa geçmişte hiç değilse bu konuya duyarsız kalan ilgililer çeşitli eylemler ve söylemlerle baskı altına alınıp teşhir edilirdi. Şimdi o da yok!

"Kıbrıs Türk Tiyatro Kurumu Yasa Tasarısı" tam anlamıyla rafa kaldırıldı... Bu konuda artık tek satırlık bilgi ve habere rastlayanınız var mı?

Tiyatro potansiyelimizi tek çatı altında toplamayı öngören bu tasarı yasallaştırılabilmiş olsa ödenekli, profesyonel, özerk ve tüzel kişiliğe sahip toplumsal tiyatromuz yaratılmış olacak. Çağdaş anlamda.

Kıbrıs - 24 Ocak 2005

Bir Yılan Hikayesi "Başkent Tiyatro Projesi"

Yalçın Okut

Sevgili dostum Erol'dan ve sevgili dostum Yaşar'dan dinlemiştim bu "Başkent Tiyatro Projesi"nin encamını. Hatta bir gün, Girne'den Lefkoşa'ya gelirken Erol direksiyonu kırıp o büyük projenin temellerinin atıldığı –ama ne yazık ki yarım kalan- alana götürmüştü beni. Yıllarca önceydi, hiç unutmuyorum, Erol büyük bir heyecanla ne büyük ve ne güzel bir eser olacağını anlatıyordu. Gerçekten de Kıbrıs'ta, birkaç istisna hariç, alışılmamış ölçülerde büyük bir tasarı, güzel bir projeydi/dir.

Bir süre sonra, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda bir tartışmayı izlediğimi de anımsıyorum. Yaşar ve arkadaşları Başkent Tiyatro Projesi'ni savunuyor, mimar bir Hoca da anlam veremediğim bir hiddet ve şiddetle karşı çıkıyor, eleştiriyordu. Bilâhare, Yaşar ve Erol bana o Hoca'nın yerel üniversitelerimize musallat olan (teşhis ve tespit benimdir ve her iki dostum buna katılıyorlarsa da sorumluluk bana aittir) Ülkücü'lerden biri olduğunu söyledikleri zaman kafamda her şey açıklık kazanıyordu. Hoca'nınki ne büyük bir negativizmdi şu anda anlatamam…

Şimdi o büyük proje yeniden gündeme geldi; getirildi. İyi ki de getirildi. Kıbrıs gazetesinde Hasan Hastürer bu konuda iki yazı yazdı. Güzel de yazdı. Halkın Sesi gazetesinde de Hasan Kahvecioğlu yazmış; onu okuyamadım. Her zaman izleyemediğim Usta Kalem (ama sosyal demokrat) H. Kahvecioğlu'nun da doğru şeyler yazdığından eminim.

Eskiden toplumlar / uluslar yılda kaç ton demir ya da kömür ürettikleri ile ölçülürlerdi. "Topraklarında Güneş Batmayan İmparatorluk" bu nedenle hep birinciydi… İskoçya'da ve orta İngiltere'de yer altı hep kömürdü ve sanayi onsuz olamazdı. Bu nedenle İngiltere uzun yıllar dünyanın "İmalat Atölyesi" oldu. İngiltere gibi, Avrupa'nın batısının en ucundaki küçük birkaç adanın koskoca kıta Avrupasına kök söktürmesinin ve fersah fersah ileride olmasının nedeni, kuşkusuz ki, sadece kömür değildi. İlk anayasa… Kralın kellesini alma… İlk makine… Arkasından ilk lokomotif… Ve Karl Marks'a kapitalist rejim karşıtı kitabını yazma özgürlüğü veren tek kapitalist ülke… Daha sonra, bizim gençlik yıllarımızda, Majesteleri'nin Hükümeti Beatles'lara "Sir" ünvanı da verecekti; ama aynı geleneğin hükümetleri Hindistan'da Hindular ile Müslümanları çatıştırırken ve Çin'le yıllarca süren Afyon Savaşları başlarken Çin, İngiliz tüccarlarının afyonuna el koyup imha ettiğinde "Ne haddinize!.. Liberalizm yok mu?" demişlerdi!..

"Meslekten Tarihçiler"e hep sorarım; bir türlü de doğru dürüst bir yanıt alamam: Neden tarihte ilk anayasa (Magna Charta) ve ilk makinanın icadı İngiltere'de oldu? Ve neden Karl Marks o müthiş kitabı Das Kapital'i kendi ülkesi Almanya'da, sonra sürgün gittiği, ünlü özgürlükler ülkesi Fransa'da da yazamadı da İngiltere'de yazabildi?.. İnsanlık için çok önemli bu üç kilometre taşı hakkında "Meslekten Tarihçiler"den net ve doyurucu yanıt alabildiğimi anımsamıyorum.

İngiltere kapitalist üretim tarzına geçen ilk ülke oldu. Daha 1215'te, Osmanlı'nın tarih sahnesine yeni çıktığı yıllarda Magna Charta ile Kral'ın yetkilerini kısıtlayan ve harcamalarını kontrol altına alan (bütçe yapan) İngiltere'de, doğal ki, kültür ve bireysel özgürlükler de gelişecek ve o kültür Shakespeare'leri çıkaracaktır.

Marksçı düşüncenin abc'sine göre kültür, maddi üretim temelindeki ilişki ve çelişkilerin üst yapı kurumudur. Shakespeare'in eserlerindeki o müthiş ironiler de kapitalist üretime geçme sancıları, o yaman çelişkileri yaşamakta olan İngiltere'nin eleştirisi değil midir?..

Bizim ülkemizdeki altı kaval-üstü şişhane üretimimiz ile eciş bücüş kültürümüz ise öyle bir düzeydedir / düzeysizliktedir ki, işte böyle, en güzel projeleri bile hazmedemiyor. Hasan Hastürer geçmişte, çok farklı çizgilerdeki politikacıların Başkent Tiyatro Projesi'ne ilişkin döktürdükleri incileri sıralamış. Neler Neler!.. Breh breh dedirtecek kadar yaldızlı/ cilalı sözler. Tabii, hepsi de havada kalmış… Hasan dostum da "Kimse alınmasın, ya da yarası olan gocunsun. Hiç ama hiç umurumda değil" diyor.Haklı.

Rusya'da, Petersburg'da, daha 17. Yüzyılda belediyenin aldıdığı bir karar vardı, "Vevski Caddesi'nin iki yanına üç kattan yüksek bina yapılamaz" diyen. Aradan neler geçti, ne kelleler uçuruldu, ne kanlar döküldü ama o karar hala yürürlükte kaldı. Kornştad denizcilerinin topa tuttuğu(ve Devrim'i başlattığı gün) ünlü Kışlık Saray da aynı cad-

dededir ve Devrim'den sonra tamir edilmiştir. Kültür böyle yaratılır ve korunur… İdare-i maslahatla, atmasyonla ve işleri yılan hikayesi gibi sürüncemede bırakmakla değil.

Keza, Kızıl Ordu Nazi'lerin belini kırıp Berlin'e girdiği zaman da alınan ilk karar şuydu: "İlk iş olarak fırınlar çalışacak, su şebekesi tamir edilecek ve tiyatrolar açılacak!.."

Demek ki, bir Bertold Brecht'in oradan çıkması ve Berliner Essemle'nin orada doğuşu da tesadüf değildi(r); iradi müdahaledir. "İradi Müdahale" her zaman toplumların önünü açan faktördür. Yaşarların bu projeleri de bir iradi müdahaledir. Ancak ilerici iradi müdahaleler her zaman bağnaz tutuculuk tarafından kösteklenmek istenmiş, çoğu yer de kösteklenmiştir.

Bütün dünyadaki ilericilik-gericilik kavgalarında olduğu gibi, bu ülkede de ilerici girişimcilik ile gerici tutuculuk hep çatışagelmiştir. Şimdilerde tutuculuk ilericiliği cendereye almış görünse de er-geç filizler yeşerecek ve bağnaz molozluğu tepeleyecektir. Çünkü artık ulusların gelişmişliği kömür tonajıyla değil, kültür zenginliği ve bilgi derinliği ile at başı gitmektedir. Bu ülkede de daha çok Karhane-Kerhane-Kumarhane açmak yerine, daha çok Başkent Tiyatro Projesi gibi kültürel tesislerin açılacağı günler gelecektir.

Afrika - 12 Mayıs 2006

Bizim ülkemizdeki altı kaval-üstü şişhane üretimimiz ile eciş bücüş kültürümüz ise öyle bir düzeydedir / düzeysizliktedir ki, işte böyle, en güzel projeleri bile hazmedemiyor.

Yalçın Okut - 12.4.2005

Yapamayacaksanız Söylemeyeceksiniz…

Hasan Hastürer

Bu ülkenin politikacılarının söyledikleri buza yazılan yazı gibidir. Uzun vadeli bir düşünce yoktur. Söylenilenlerin bir gün anımsatılacağı hiçbir siyasi sorumlunun aklına gelmez. O günün şartlarında söylenir, olursa olur, olmazsa olmaz. Bu kadar sorumsuz bir duruş var. Bunu salt Kuzey Kıbrıs'takiler için söylemiyorum. Türkiye'dekilerin de hiç farkı yok. Hatta bizimkilerin kötü anlamda örnek aldıkları Ankara'dakilerdir.

15 Kasım 1999'da temeli atılan Başkent Tiyatro Projesi için bakınız konuştukları günkü sıfatlarıyla kimler neler demiş.

"Başkent Lefkoşa'ya çağdaş bir tiyatro binası kazandırmak için çalışacağız. Heyecanımızı halka mal etmeye çalışıyoruz. Başlamak yarı bitirmektir. (Hakkı Atun – KKTC Meclis Başkanı 18 Ekim 1997)

Tiyatro projesi'nin tamamlanması için turizm fonundan katkı sağlayacağız. (Serdar Denktaş – Başbakan Yardımcısı ve Turizm Bakanı 9 Kasım 1997)

Başkent Tiyatro Projesi'nin hayata geçmesi için parti olarak gereken desteği vereceğiz. (Mehmet Ali Talat CTP Genel Başkanı – 27 Mart 1999)

Bu eser (Başkent Tiyatro Projesi) gerçekleştiğinde Kıbrıs Türkünün kültür sanat üretimi evrensel bir boyut kazanacaktır. Bu projeye gönül verenlerin rahat olmasını istiyorum. Bu güzel projenin tamamlanma sorumluluğunu TC hükümeti alacaktır. (Şükrü Sina Gürel TC Devlet Bakanı – 15 Kasım 1999 Temele ilk harcı koyan)

Tiyatronun yücelmesi toplumsal bir gerekliliktir. Başkent Tiyatro Projesi'ne verilecek mali desteğin artırılması gerekir. Başkent Tiyatro Projesi'nin makette kalmayarak hayata geçmesi sağlanmalıdır. (Ferdi Sabit Soyer CTP Genel Sekreteri 27 Mart 2002)

Başkent Tiyatro Projesi, maket olarak yeterince bekledi. Bir an önce icraata başlamamız gerekiyor. Tam bir çağdaşlık abidesi olan bu projeyi hayata geçirmek hepimizin görevidir. Başşehir Lefkoşa'yı çağdaş, Avrupalı bir şehir yapmalıyız. Sanatçılarımızın daha güzel eserler ortaya koyabilmesi için Başkent tiyatro Projesi'nin tamamlanması şarttır. (Kutlay Erk Lefkoşa Belediye Başkanı 29 Ağustos 2002)

Başkent Tiyatro Projesi'ne halkın ekmek, su gibi ihtiyacı vardır. Hükümet ve Meclis ola-

rak projenin tamamlanması için elimizden geleni yapacağız. (Ömer Kalyoncu Bayındırlık ve Ulaştırma Bakanı – 6 Şubat 2004)

... Sorumlu konumda olanların Başkent Tiyatro Projesi'yle ilgili daha pek çok demeci var. Bir miktar örnek seçip sizlerle paylaştım.

Politikacılar, halkın politikacıya güven ve saygı duymamasından şikayetçidir. Başkent Tiyatro Projesi kötü örneklerden biri.

Dilin kemiği yok ya, herkes yaldızlı laflar etmiş Başkent Tiyatro Projesi için. Ama sonuç sıfıra sıfır elde var sıfır. Artık kimse Başkent Tiyatro Projesi'ni demeç vermek için bile anımsamıyor. Sonra da halkın güvensizliğinden rahatsızlık duyarlar. Verilen sözler yerine getirilmezse halk tabii ki güven duymayacak. Kimse alınmasın, ya da yarası olan gocunsun. Hiç ama hiç umurumda değil. Öncelik bu toplumun çıkarıdır.

KKTC'nin bütçesi Amerika'nın ya da Japonya'nın bütçesi değildir. KKTC bütçesinin olanakları bellidir. TC yardımları da sınırsız değil. Dahası yerli iş adamlarının katkılarının da çapı sınırlıdır. Bu durumda her türlü harcama için ince elenip sık dokunması kaçınılmazdır. Kaynağı ne olursa olsun her kuruşun çok iyi hesaplamalarla değerlendirilmesi şarttır.

"Tiyatromu geri istiyorum" eylemine konu olan sinemadan dönme yanık sözde KKTC Devlet Tiyatrosu binasını gidip gördüm. Bir tiyatroda asgari olması gereken bölümlerin olup olmadığına bir de bu yanık haliyle baktım. Bırakın tiyatro binası olmayı, mevcut bina çağdaş anlamda sinema salonu bile olamaz. Peki, bir tarafta, yaklaşık 200 milyar TL yatırım yapıldıktan sonra atıl bırakılan Başkent Tiyatro Projesi, öte yanda Devlet Tiyatrosu diye kamuoyuna yutturulmaya çalışılan yanık sinema binası. Hiç ama hiçbir gerekçe bu konuda yetkililerin sığ, derinliksiz duruşlarını haklı gösteremez. Dahası yangın sonrası o binanın teknik olarak tamir edilip yeniden kullanıma girmesini ne denli mümkün olduğu da ayrı bir konu.

Bu ülkenin uzman elemanları bünyesinde barındıran sivil toplum örgütleri var. Kıbrıs Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği KTMMOB'nin devreye girip uzmanlara o binayı tüm yönleriyle inceletmesi gerekir. Uzman olmamakla birlikte eminim ki yanan bina teknik anlamda sağlamlığını yitirmiştir. Kültür Bakanlığı eylem düzenlemeden önce uzmanların görüşüne başvurmuş olsaydı kamuoyu önünde daha saygın bir duruş sergileyebilirdi.

15 Kasım 1999'da temeli atılan Başkent Tiyatro Projesi'nin son durumu da yerinde inceledim. Lefkoşa Fuar Alanı'nın batısında bir alanda ilk etabı yapılıp kaderine terk edilen projenin hali resmen yürekle acısı. Birinci etabı oluşturan betonarme kütle sanki de konuşup dert yanacak. Fazla söze gerek yok. Yetkililer bir an önce net duruşlarını ortaya koymalıdır. Başkent Tiyatro Projesi'ne sahip çıkılacak mı çıkılmayacak mı? Yanıt bekleyen soru budur.

Kıbrıs - 8 Mayıs 2006

Bizim Defterde Unutmanın Yeri Yok...

Hasan Hastürer

Yukardakiler, geniş kitlenin kolay unutmasını ister. Yukardakiler her türlü propaganda aracını kullanarak hatırlatır. Tabii bu yapılırken de seçme hakkı onlarındır. Hatırlanabilecekler bir yana konulurken, unutulması istenenler Digomo yolundaki zibilliğe atılmaya çalışılır. Bu bir anlamda gündemi belirleme arzusunun da parçalarındandır.

Senerlerdir yazarım. İlk günden bugüne en önemli ilkelerimden biri gündemimi yukardakilerin belirlemesine izin vermemektir. Gündemi belirlemek için asla başımı "yukarı" doğru çevirmem. Tam tersi sokağa bakarım, halka bakarım. 1974 sonrası koşullarında dar bir bakış açısıyla duvarına "Devlet Tiyatrosu" yazılan ve sonunda yangınla harabeye dönen eski sinema binasını tamir edip halka "Devlet Tiyatrosu" diye yutturmaya çalışanlara karşı yazdıklarım geniş yankı buldu. Konuyla ilgili eteğinde taşı olanlara her zaman ki gibi köşem açık oldu. Ama şu ana kadar "tısss" yok. Belki unutma direncimizi ölçmek istiyorlar. Yağma yok. Bizim defterde unutmanın yeri yok.

Sanat ve araştırmacı kimliğiyle öne çıkan Mete Hatay'dan konuya ilişkin mektup geldi. Gündemin yoğunluğu ne olursa olsun yarım bırakmak istemediğim bir toplumsal nöbet yaklaşımıyla Mete Hatay'ın yazısını sizlerle buluşturuyorum:

"Tiyatro'nun devletler, milletler, toplumlar, kabileler ve hatta bizim gibi kalabalıklar için önemi:

Sevgili Hasan Hastürer, geçen günkü yazınızı büyük bir ilgiyle okudum ve uzun zamandır küllenmiş bir sorunu tekrar gündeme taşıdığınızı sevinerek gözlemledim.

Tiyatro, tarihin hiçbir döneminde yöneticiler için önemsiz olmadı. İlk başlarda dinsel tören biçimindeydi ve toplumların yaşamının

önemli bir parçasıydı. Bu nedenle tiyatronun yaşatılması, korunması kabile reislerinin önemli görevlerinden biriydi. Antikçağ'da tiyatro yeri, kutsal mekan olarak görülüyor, oyuncular ve yazarlar da dini liderlerle eşit seviyede tutuluyorlardı.

Temeli atılmış fakat şu an kertenkelelere ve argasilere terkedilmiş bu tiyatro kompleksi. "İlerici" bir iktidarın görevde bulunduğu bir dönemde, bu ve bunun gibi projelerin daha hızlı bir şekilde hayata geçirilmesini beklemek yanlış değildir herhalde.

Büyük bir devlet töreniyle temeli atılan bu tiyatro projesi, maalesef sadece atıldıgı temel aşamasında yarım bırakılmıştır. Büyük bir heyecanla hazırlanmış bu projenin niye yürümedigini ise şimdiye kadar hiçbir siyasi erk bizlere anlatamamıştır.

Hasan Hastürer 12.4.2006

Roma'da tiyatro etkinliklerinin veya festivallerinin masraflarını her zaman devlet karşılıyordu ve gösteriler herkese açıktı. Tiyatro zaman zaman devletin gücünü göstermesi için bir araç olarak, zaman zaman ise düzenin yıkılması düşüncesinin yayılmasında rol aldı. Birçok iktidar ve devlet zamanla tarihe karışmasına rağmen geriye ya o dönemlerde yaratılmış eserler, ya da aynı dönemlerde inşa edilmiş muhteşem tiyatro binaları kaldı.

Bir devlet olma iddiasıyla kurulan KKTC'ye baktığımızda eski çağlardaki despot yöneticilerin bile tiyatroya bakış açısından uzak bir mentaliteyle karşılaşıyoruz: 1974 yılından beri ganimet sinemalardan dönüştürülmüş salonlara mahkum edilmiş bir tiyatro ve okul müsamerelerinin bile zor yapılacağı salonlar içerisinde yıllar boyunca mücadele etmeye zorlanan tiyatrocular.

Geçenlerde onlarla yaptığım bir sohbet sırasında ne kadar çaresizlik içerisinde varoluş mücadelesi verdiklerini dinledim. 6 yıl önce tüm bu olumsuzlukları ortadan kaldırabilecek, uzun yıllar bu mücadelenin bayraktarlığını yapmış olan Yaşar Ersoy'un önderliğiyle başlatılmış Başkent Tiyatro Projesi'nin durumuna baktığımızda ise işlerin yine sarpa sardığını görüyoruz. Büyük bir devlet töreniyle temeli atılan bu tiyatro projesi, maalesef sadece atıldığı temel aşamasında yarım bırakılmıştır. Büyük bir heyecanla hazırlanmış bu projenin niye yürümediğini ise şimdiye kadar hiçbir siyasi erk bizlere anlatamamıştır.

Milli geliri çiftelenmiş, sadece 2004 yılında 5,000,000 metre kare inşaat yapılmış KKTC'de niye böyle bir projenin yaşama geçirilmediğinin açıklamasının bir an önce yapılması gerekmektedir (önerilerle ve yeni projelerle birlikte). Bu projeye gösterilecek tutarlı ve yapıcı bir yaklaşım özde tiyatroya genelde ise tüm Kıbrıslılara gösterilecek saygının göstergesi olacaktır.

Bir örnek verilmesi gerekirse: 2. Dünya Savaşı sonrası büyük bir yoksulluk içerisine düşen Avrupa'nın ilk yaptığı inşaat faaliyeti evsizlere ev ve toplumun yeniden sağlıklı bir başlangıç yapmasını tetiklemek için düzenlenen ve yeniden inşaa edilen tiyatro binalarıydı. Yakın tarihimizdeki benzer faaliyetleri Bosna Hersek'te de gözlemledik.

Gerçek bir Avrupalı veya çağdaş bir toplum olmak istiyorsak bu projenin tekrardan hayata geçirilmesi için gerekli hazırlıkların yapılması ve hiçbir mazeret vermeden gerçekleşmesi gerekmektedir. Eski sinemaların tamirine harcanacak para yerine (oraları okullara devredilebilir) gelecekte gururla gösterilebilecek bir tiyatro sarayını yaratmanın daha mantıklı veya ekonomik bir deyimle rantable olacağı bir gerçektir. Avrupalılık, sadece kişilerin zengin olmasıyla değil, kültürel zenginlikten geçer, TİYATRO da bu zenginliğin OLMAZSA OLMAZIDIR."

Kıbrıs - 12 Mayıs 2006

Başkent Tiyatro Projesi'nden TED Koleji'ne...

Başkent Tiyatro Projesi'ne, bütün uğraşlara, basının uyarılarına, hükümet yetkililerinin verdiği onlarca söze rağmen bir tuğla konmaz… Büyük bir heyecanla başlayan proje unutulmaya, temeli atılan ve 200 Milyar TL harcanarak yapılan 1. Etabı da çürümeye terk edilir.

Bu arada ülke, Belediye Seçimleri atmosferinde oy hesabı peşinde koşmaktadır. Bir önceki seçimlerde partilerin seçim programlarına giren, adayların dilinden düşmeyen Başkent Tiyatro Projesi'nden 2006 seçimlerinde hiç söz edilmez.

Bu ölümcül ilgisizliğe tepki gösteren LBT 27 Mart Dünya Tiyatro Günü'nde Başkent Tiyatro Projesi'ni gündem yapmaya yönelik etkinlikler yapar ve bildiri yayımlar.

LBT, isyan ve öfke duygularıyla yayımladığı bildiride, projenin başladığı günden geldiği aşamaya kadar yaşananları ve bu duyarsızlığın yenilmesi gerektiğini belirterek Türk Tiyatrosu'nun yaratıcısı hocaların hocası Muhsin Ertuğrul'un çağrısını bir kez daha yineleyerek topluma seslenir.

"Bu Şehre Bir Tiyatro Lazım!..

Heyy!.. Yazanlar, yazdıranlar, elleri kalem tutanlar, dilleri ağızlarının içinde dönenler, kalplerinde küllenmiş ateş taşıyanlar, hep elele veriniz ve bu ihtiyacı halka duyurunuz, çünkü siz bugüne kadar bu yolda bir satır bile yazmadınız, bu mealde bir şey söylemediniz, bu ocağa bir kıvılcım sıçratmadınız. Bütün bunlar için amansız yarının sizi itham etmemesini istemezseniz, bugünün hizmetine koşunuz. İstikbal kincidir, affetmez…

Muhterem Münevver arkadaşlar, aziz yarım münevverler, cahil olup da münevver gibi görünmek isteyenler, sevgili snoplar, züppeler, iyiler ve fenalar, büyükler ve küçükler, gençler ve ihtiyarlar, kadınlar ve erkekler, hanımlar ve beyler… Bütün millete layık muazzam bir tiyatro kurmak için hep elele verelim, hiç olmazsa bir defa olsun, hepimiz bir kültür hareketinin etrafında omuz omuza, göğüs göğüse, elele birleşelim, itiraz yok, istemek var ve istemek yapmanın başlangıcı, başarmanın yarısıdır…

Bu şehre bir tiyatro binası lazım… Her şeyden evvel bir tiyatro binası. Bu bina her şeyden daha mühim, hatta mezbahadan, halden, köprüden, hastahaneden, hatta mektepten daha mühim. Onun için bu şehre bir tiyatro istiyorum."

LBT bildirisinde bu çağrıyı yaptıktan sonra,tiyatronun toplumsal ve kültürel önemini, verdiği örneklerle destekler. Antik çağdan beri tiyatroyu destekleyen ülkelerin nasıl toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağladıkları anlatılır.

2006 Belediye Seçimlerinde Lefkoşa Belediye Başkanlığı'nı bu kez Demokrat Parti adayı Cemal Bulutoğluları kazanır. Böylece Lefkoşa Türk Belediyesi'nde yeni bir dönem başlar. Ancak LBT'nin sanat anlayışı ve çalışmaları kendi özerk yönetimiyle devam eder.

Yaşar Ersoy, yeni göreve başlayan Belediye Başkanı Cemal Bulutoğluları'na "Başkent Tiyatro Projesi"nin serüvenini ve geldiği noktayı anlatarak, destek ister. Konuya duyarlı davranan Başkan Cemal Bulutoğluları Başkent Tiyatro Projesi'ni gündemine alır ve gereken çalışmaları yapmak üzere Yaşar Ersoy'u yetkilendirir.

Başkent Tiyatro Projesi Komitesi yeniden toplantıya çağrılır, değerlendirmeler yapılır. Ancak Hükümet'in olumsuz yaklaşımları ve Bütçe Yasası'ndan projeyi çıkartması Komite'nin ileri adım atmasını engeller.

Bunun üzerine LBT Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy, projeye kaynak yaratmak için Türkiye'deki meslektaşlarıyla görüşür. Dönemin T.C. Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Mine Acar'la yapılan görüşmede T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan mali destek sağlanabileceği yönünde eğilim belirlenir. Bu doğrultuda T.C. Kültür ve Turizm Bakanı Atilla Koç'a Başkent Tiyatro Projesi sunulur… Ortaya çıkan olumlu yaklaşım çerçevesinde; T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, KKTC Eğitim ve Kültür Bakanlığı ve Lefkoşa Türk Belediyesi arasında "Başkent Tiyatro Projesi" için bir işbirliği protokolü yapılması ve bu doğrultuda ihtiyaç duyulan 6 Trilyon TL kaynağın yaratılması hususunda prensip kararına varılır. Bu amaçla T.C. Kültür ve Turizm Bakanı Atilla Koç ve T.C. Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Mine Acar, Lefkoşa Türk Belediyesi Başkanı Cemal Bulutuğluları tarafından Lefkoşa'ya davet edilir. Bu davet, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun 18 Ağustos - 8 Eylül 2006 tarihleri arasında düzenlediği 4. Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin açılışında Ankara Devlet Tiyatrosu'nun sunacağı **"Salome"** oyununa denk getirilir.

KKTC Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nda 19 Ağustos 2006'da yapılan toplantıya Bakan Canan Öztoprak, konuk Bakan Atilla Koç, Lefkoşa Belediye Başkanı Cemal Bulutoğluları, T.C. Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Mine Acar, LBT Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy, K.T. Devlet Tiyatroları Müdürü Mehmet Ulubatlı ve Bakanlık yetkilileri katılır.

Ancak KKTC Eğitim ve Kültür Bakanlığı'nın, görüşülecek Başkent Tiyatro Projesi'nden başka projelerini de masaya yatırmak istemesi ve toplam 20 Trilyon liraya varan bir bütçe ortaya çıkartılması, ayrıca Başkent Tiyatro Projesi'ne KKTC Eğitim ve Kültür Bakanlığı yetkililerinin ağızbirliği etmişçesine ***"imkansız bir proje"*** biçiminde yaklaşımları konuk Bakan Atilla Koç'un toplantıdan kibar bir şekilde ***"Turizm Bakanınızla da randevum var"*** diyerek bir sonuç üretilmeden ayrılmasına sebep olur.

Bakanlık koridorunda T.C. Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Mine Acar ise Yaşar Ersoy'a ***"Bakanlığınızın bu yaklaşımı sürpriz oldu… Bu şekilde konuşmamıştık… Biz buraya Tiyatro Projesi için gelmiştik…"*** şeklinde hayretlerini ifade eder. Konuk heyetin ayrılmasından sonra Bakan Canan Öztoprak'ın odasında ise sert tartışmalar yaşanır. Yaşar Ersoy ***"Ne yapmaya çalışıyorsunuz sayın Bakan… Bu yaptığınıza şark kurnazlığı denir… Bugün Başkent Tiyatro Projesi'ni görüşecektik… ama siz ve bürokratlarınız herşeyi berbat etti."*** diyerek tepki gösterir. Karşılıklı gergin süren tartışmalardan sonra Yaşar Ersoy ve Belediye Başkanı Cemal Bulutoğluları bakanlık binasından ayrılırlar.

Bu süre içerisinde fuar alanında Başkent Tiyatro Projesi için tahsis edilen alanın kapalı kapılar ardında bir başka özel girişimciye tahsis edilmesi çalışmaları gizlice yürtülür. 2009 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla da Başkent Tiyatro Projesi alanı Türkiye'deki TED Koleji'ne verilir. 1999 yılında 1. Etap İnşaatı 200 Milyar TL harcanarak tamamlanan Başkent Tiyatro Projesi'nin temeli sökülüp atılır ve yerine ithal TED Koleji inşaa edilir.

Cemal Bulutoğluları'nın Aldığı Ani Karar…

Bakanlıkta yapılan tartışmalı ve gergin toplantıdan yüksek tansiyonla ayrılan Başkan Cemal Bulutoğluları ve Yaşar Ersoy, Bakanlık binasının yakınında bulunan Belediye Başkanlık binasına yaya giderlerken, "kendi tiyatro binalarını kendi olanaklarıyla yapma" konusunda prensip kararı alırlar. Daha sonra Belediye Başkanlık binasında yapılan toplantılarda konu her yönüyle değerlendirilerek Belediye Meclis'nin gündemine getirilir.

Lefkoşa Belediye Meclisi'nde yapılan tartışma ve değerlendirmelerden sonra ise Lefkoşa Belediye Sarayı'nın yanındaki araziye çağdaş, donanımlı yeni Lefkoşa Belediye Tiyatrosu binasının yapılmasına oybirliğiyle karar verilir. Sezar'ın hakkını Sezar'a verelim. Cemal Bulutoğluları'nın tiyatroyla, sanatla pek ilgisi yoktur… Bunu kendisi de çeşitli şekillerde ifade eder. Ancak Bulutoğluları, başta Yaşar Ersoy olmak üzere LBT sanatçılarının çabasını, mücadelesini görmenin, kendisini yeni bir tiyatro binası yapma hususunda yüreklendirdiğini açıklar.

Belediye Meclisi kararı ve yapılan açıklamadan sonra Yaşar Ersoy, yeni bir tiyatro projesinin hazırlanması için Mimar Burhan Atun ve İnşaat Mühendisi Mehmet Aydın Öncülay ile görüşür. T.C. Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Lemi Bilgin ve ekibinden (Hakan Dündar, Osman Uzgören ve Ali Göktaş) de alınan teknik katkı ve yoğun çalışma ile yeni **"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Projesi"** hazır duruma getirilir. Lefkoşa Belediyesi'nin çıktığı ihale sonucunda projenin 1. Etap inşaatı Gerçek İnşaat Ltd.'e kalır.

26 Kasım 2007'de Belediye Sarayı'nın hizmete açıldığı gün yeni Lefkoşa Belediye Tiyatrosu binasının temeli atılıp inşaatına başlanır.

Yeni LBT binası inşaatı için Gerçek İnşaat Ltd. Şti.ile Lefkoşa Türk Belediyesi arasında imzalanan protkol... (Savaş Gerçek, Cemal Bulutoğluları ve Yaşar Ersoy)

Yeni LBT binası projesi için teknik ekip çalışırken... Tözün Tunalı, Mehmet Aydın Öncülay, Burhan Atun, Ali Güralp, Savaş Gerçek, Yaşar Ersoy ve İbrahim Beşir

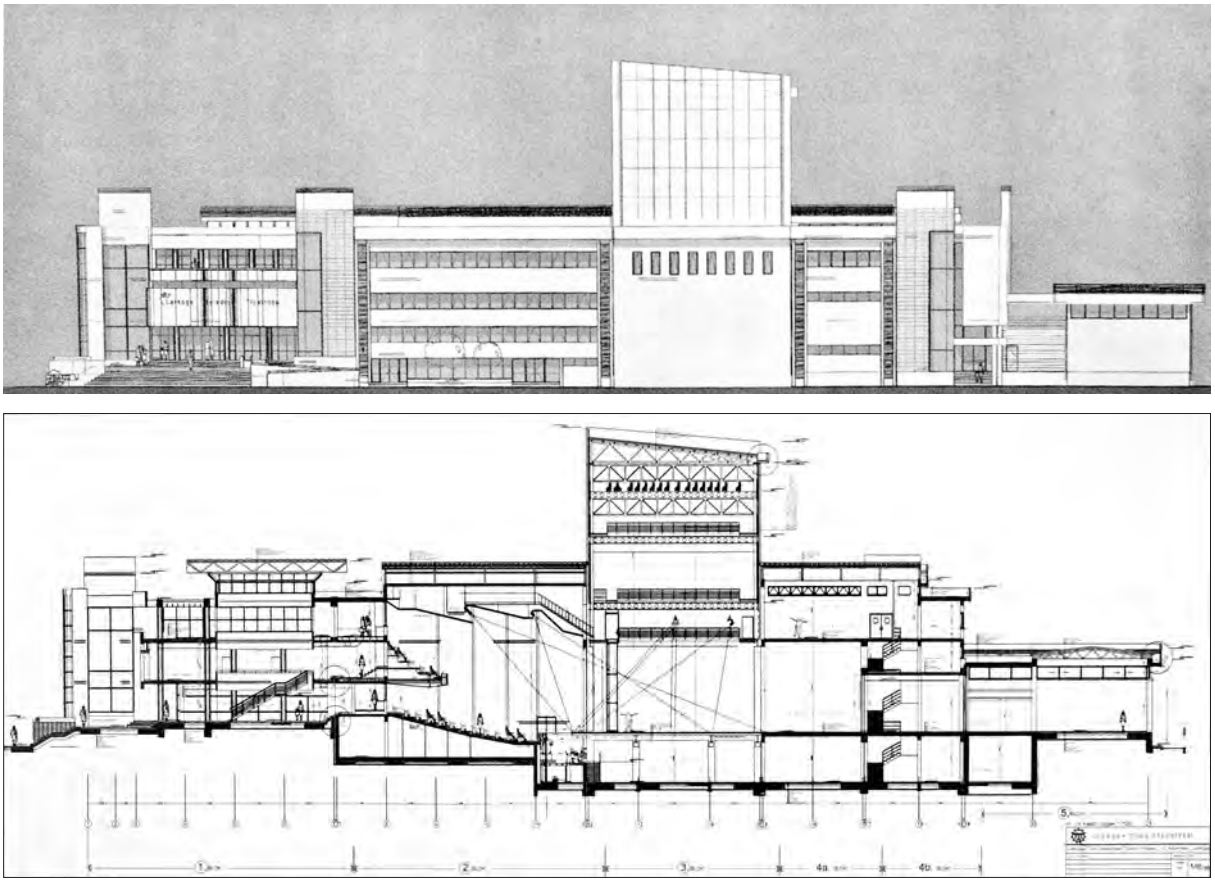

Yeni Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Projesi

LTB'nin Gurur Günü

Toplumsal ve kültürel bir ideal için 1997'de yola çıkan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, "Başkent Tiyatro Projesi"ni onca çabaya, mücadeleye rağmen yöneticilerin vizyonsuzluğu ve küçük hesap çıkarları nedeniyle gerçekleştiremez.

Ancak bütün umutların tükendiği bir anda, LBT bir anka kuşu gibi umutlarını yeniden doğurur ve 26 Kasım 2007'de yeni çağdaş Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun temelini atıp inşaatına başlar.

27 Kasım 2007 tarihli Kıbrıs, Halkın Sesi, Yenidüzen, Volkan, Afrika, Güneş gazeteleri tiyatro binasının temel atma ve Belediye sarayı'nın hizmete açılış törenini ***"Lefkoşa Belediyesi'nin Gurur Günü"*** başlığıyla verirler.

Lefkoşa Türk Belediyesi'nin temel atma ve açılış töreni 26 Kasım 2007'de saat 16:00'da devlet, hükümet yetkililerinin ve davetlilerin yoğun katılımıyla gerçekleşir. TAK Ajansı'nın gazetelere geçtiği haber şöyledir:

"Törende sırasıyla LBT kültür Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy, LTB Başkanı Cemal Bulutoğluları, 1. Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek, T.C. Lefkoşa Büyükelçisi Türkekul Kurttekin ve Başbakan Ferdi Sabit Soyer birer konuşma yapar.

Yaşar Ersoy: Çifte Bahtiyarlık Yaşıyoruz…

LBT Kültür Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy törende yaptığı konuşmada, ülkesi ve toplumu için bir düş görmenin ve bunu gerçekleştirmeyi bir ideale dönüştürmenin, bu idealin gerçekleşmesi için her engele, zorluğa inat sabırla ve sevgiyle, çalışıp mücadele etmenin ve bu doğrultuda adımlar atmanın büyük bahtiyarlık olduğunu belirtir.

Ersoy, bugün çifte bahtiyarlık yaşadıklarını, çünkü hem Lefkoşalıların çağdaş belediyecilik anlayışı çerçevesinde, çağdaş hizmet almasına olanak sağlayacak LTB Sarayı'nın açılışını hem de başkente yaraşır şekilde, Lefkoşa'nın sadece siyasi bir başkent değil, aynı zamanda kültür başkenti olması yolunda adım atarak Tiyatro Binası'nın da temelini atacaklarını söyler.

Sekiz yıl önce Başkent Tiyatro Projesi'nin temelini attıklarını ve 1. Etap inşaatını da tamamladıklarını ancak yöneticilerin inançsızlığı ve vizyonsuzluğu nedeniyle o büyük pro-

jenin atıl durumda bırakıldığını vurgulayan Yaşar Ersoy, bugün temelini atacakları tiyatro binasını tamamlamak ve hizmete açmak için yine canla başla mücadele edeceklerini söyler. Ersoy "Bu Şehre Bir Tiyatro Binası Lazım" diyerek ve bunun önemini belirterek konuşmasını tamamlar.

Cemal Bulutoğluları: Görevim Politika Yapmak Değil Halka Hizmet

LTB Başkanı Cemal Bulutoğluları ise törende yaptığı konuşmada, belediye başkanlığı seçimlerinin zor geçtiğini ve o günleri unutmadığını belirterek, topluma faydalı adımlar atacağına dair söz verdiğini ve çağdaş belediyecilik yapacağını söyler.

"İşler söylemlerle olmuyor, icraat gerekiyor" diye konuşan Bulutoğluları, ilk 3 ayda Belediye Sarayı'nın projelerini yaptırdığını ve inşaatı 11 ay gibi kısa bir dönemde tamamladıklarını ifade eder. Bu eserin Lefkoşalıların eseri olduğunu söyleyen Bulutoğluları bugün bir başka eserin, tiyatro binasının da temelini atacaklarını belirterek, emek veren herkese teşekkür eder. Bulutoğluları, Başkent Lefkoşa'ya Avrupa standartlarında bir kültür binası kazandıracaklarını belirterek, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu böyle bir binaya kavuşturmak hem sanatçılarımıza hem halkımıza karşı görevlerinin olduğunu da vurgular.

Yeni LBT binası'nın temeli atılırken...
Yaşar Ersoy, Cemal Bulutoğluları, Melih Gökçek, Görevli İşçi, Rauf Denktaş, Ferdi S. Soyer, Türkekul Kurttekin

Rauf Denktaş: Bulutoğluları verdiği sözü tutmakla örnek oldu

1. Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş da törende yaptığı konuşmada, Bulutoğluları'nın verdiği sözü tutmak suretiyle politikacılara örnek olduğunun altını çizer.

"Seçimlerde her sözü tutsak, şimdiye KKTC çok başka yerlerde olurdu" diye konuşan Denktaş, daha güzele, daha iyiye gidilmesi için görev başında olan herkesin örnek alarak halka daha kalıcı eserler bırakmasını temenni eder.

Melih Gökçek: Her Türlü Katkıya Hazırız

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek konuşmasında, bugüne kadar Kıbrıs'ta yaşanan tüm sıkıntıları kendilerinin de çektiğini, her sevinci de Kıbrıs Türk halkıyla paylaştıklarını belirterek, bugün de iki mutluluğu birden paylaştığını vurgular.

Ankara Büyükşehir Belediyesi olarak her türlü katkıya hazır olduklarını belirten Gökçek, KKTC'ye uluslararası ilişkilerde de çok katkı sağladıklarını ve bu katkılarının süreceğini vurgular.

Türkekul Kurttekin: Yerel Yönetimler Halka hizmet verir.

T.C. Büyükelçisi Türkekul Kurttekin ise yaptığı konuşmada, Belediye Sarayı'nın açılmasıyla KKTC'nin temellerine bir çivi çakılması ve yerel yönetimlerin önemini yansıtması açısından önemli olduğunu belirtir.

Yerel yönetimlerin, bulundukları yerlerde halka hizmet eden, halkın yolunu açan kuruluşlar olduğuna dikkati çeken Kurttekin, açılışın ve temel atmanın hayırlı olmasını diler.

Ferdi Sabit Soyer:

Başbakan Ferdi Sabit Soyer de konuşmasında, başarılan güzel bir olayın sahipliğini yapmak için bir araya geldiklerini belirterek, LTB'nin dağınık olan ve hizmet vermekte sıkıntılara sebep olan yapısının toplu hale getirilerek güzelleştirilmesine şahit olduklarını ifade eder.

Soyer, kurulduğu günden beri Kıbrıs Türk halkına kültür ve sanat alanında nitelikli çok güzel hizmet veren Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yeni bir binaya sahip olacak olması için önemli bir adım atıldığını da işaret eder."

Konuşmalardan sonra ise Belediye Sarayı hizmete açılır ve ardından Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yeni binasının temeli atılır.

Bütün ekonomik, idari zorluklara rağmen zaman zaman yavaşlasa da tiyatro binası inşaatı ilerler.

Tiyatro Binası İnşaatı İlerler Ama...

Başkent Tiyatro Projesi'nin 2006 yılında 2006 Bütçe Yasası'ndan çıkartılmasıyla ve inşaatından tamamen vazgeçilmesi üzerine Belediye Sarayı yanında inşaatına 26 Kasım 2007'de başlanan yeni Lefkoşa Belediye Tiyatrosu inşaatı kamuoyunda heyecan yaratır. Kıbrıs Türk basınında bu konuda belediye başkanı Cemal Bulutoğluları'nı destekleyen ve teşvik eden onlarca yazı yayımlanır. Levent Özadam 13 Mart 2007 tarihli Kıbrıslı gazetesinde ***"Cemal Başkan İçin İyi Bir Fırsat!.."*** başlıklı yazısında Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun üst düzeyde oyunlar sahnelediğini ancak salonun yetersiz olduğunu vurgulayarak hem sanatçıların hem de izleyicilerin sıkıntı yaşadığını belirterek başkent Lefkoşa'ya çağdaş bir tiyatro binası kazandırılması için Cemal Başkan'a toplumdan da destek geleceğini belirtir.

Hasan Kahvecioğlu 16 Mart 2007 tarihli Halkın Sesi gazetesinde ***"Haydi Cemal Başkan..."*** başlıklı yazısında, Lefkoşa'ya çağdaş bir tiyatro binası kazandırılması için destek belirtir. Kahvecioğlu "Barış'ın Engellenemez Komedyası" oyununu da değerlendirdikten sonra yazısını şöyle tamamlar: ***"Lefkoşa'da fuar alanında yapılması planlanan büyük tiyatro projesine hükümet edenler desteği kesince Lefkoşa Terminali yanında bir alanı Belediye Tiyatrosu'na bina yapımı için ayırdı ve proje çalışmalarına da başlanmasına karar verdi. Lefkoşa'ya yakışır bir tiyatro binası kazandırmayı hemen projelendirdiği için yeni Başkan'ı kutlamak gerekiyor.***

Dileriz bu proje ilerler ve bu pırıl pırıl kadro daha iyi koşullarda, olanakları geniş sahnelerde tiyatro yaparlar... Ne diyelim; Haydi Cemal Başkan..."

27 Kasım 2007 tarihli Halkın Sesi gazetesinde yine Hasan Kahvecioğlu ***"Cemal Başkan Gerçekten İş Yapıyor"*** başlıklı yazısında LBT'nin ve Başkent Tiyatro Projesi'nin serüvenini anlattıktan sonra hiç hesapta yokken temeli atılan yeni Lefkoşa Belediye Tiyatrosu binası dolayısıyla Cemal Bulutoğluları'nı kutlar.

Ancak 2007 yılında başlayan tiyatro binası inşaatı, yaşanan ekonomik sıkıntılar nedeniyle ağır aksak yürür. Bir süre sonra ise, 2009'da bitirileceği açıklanmasına rağmen 2008 yılının sonuna gelindiğinde tıpkı "Başkent Tiyatro Projesi" inşaatı gibi durdurulur.

Yaşar Ersoy her koşulda ve zeminde devlete, hükümete ve halka çağrı yaparak tiyatro binasının bitirilip hizmete açılması için destek talep eder.

6. Kıbrıs Tiyatro Festivali (2008) açılışında yaptığı konuşmada Ersoy, tiyatro binası inşaatının parasızlık nedeniyle durduğunu açıklar. Ersoy başkent Lefkoşa'nın ve tiyatro severlerin ve sanatçıların salonsuzluğa tahammülü kal-

Yeni LBT binası inşaatı...

Teknik ekip çalışırken...
Hüseyin Çakır, Burhan Atun, Mehmet Aydın Öncülay, Ali Güralp ve Yaşar Ersoy

Cemal Bulutoğluları ve LBT sanatçıları inşaatı ziyaret ederken...

madığını belirterek Devet, Hükümet ve halktan destek talep ederek Türk Tiyatrosu'nun büyük ustası Muhsin Ertuğrul'un "Bu Şehre Bir Tiyatro Lazım" başlıklı yazısını okur. Ersoy, seslerini Devlet ve Hükümet yetkililerine duyurmak için de alkış talep eder. Seyirciler, Ersoy'un bu sözlerini dakikalarca ayakta alkışlarlar. 14 Eylül 2008 tarihli Kıbrıs gazetesinde Ahmet Tolgay bu çağrıyı şöyle yazar:

"Tiyatro binası inşaatı durduruldu. Yaşar Ersoy, Tiyatro Festivali'nin galasında bu acı gerçeği sahneden kamuoyuna açıklamak ve destek istemek zorunda kaldı. Hükümetten, T.C. Büyükelçiliği'nden, ekonomik kurumlardan ve halktan projenin yürütülmesi için yardım istedi…

Salonu dolduran halk, Ersoy'un sözlerine yürekten alkışlarla destek verdi…

Esas parasal desteği vermesi beklenenlerin tavrı bakalım şimdi ne olacak!..

Yaşar Ersoy usta, "sanatçıların salonsuzluğa tahammülü kalmadı artık" diyor.

Ya sanatseverlerin tahammülü kaldı mı?"

Ayrıca Devlet ve Hükümet düzeyinde çeşitli temaslar yapan Yaşar Ersoy ve LBT sanatçıları yarım kalan yeni LBT binası inşaatının tamamlanmasını sağlamaya çalışırlar.

2009'da tamamlanması planlanan inşaatın 2010'da tamamlanacağı Belediye Başkanı Cemal Bulutoğluları tarafından açıklanır. Ancak Lefkoşa Türk Belediyesi'nin parasal sorunları, yanlış yönetimi ve inşaatı yürüten Gerçek İnşaat Ltd.'in sorunları nedeniyle yeni LBT binası 2010'da da, 2011'de de tamamlanamaz. Lefkoşa'ya modern bir tiyatro binası kazandırmayı ideal haline getiren Yaşar Ersoy ve LBT sanatçıları tüm koşulları zorlarlar. Belediye Başkanı ve ilgili inşaat şirketi ile yapılan onlarca görüşmeden sonra, bu kez inşaatın 2012'de tamamlanacağı açıklanır. Bu süreç içerisinde ise bu kitabın yayımlandığı 2012 yılının Ağustos ayına gelindiğinde, binanın ancak karkas(betonarme) kısmı tamamlanabilir.

2012 yılının ilk yarısında Lefkoşa Türk Belediyesi'nin kötü ve yanlış yönetimin sebep olduğu mali kriz nedeniyle çalışanların maaş ve ücretlerinin ödenemeyecek noktaya gelmesi ve belediye çalışanlarının süresiz greve gitmesiyle belediye hizmetlerinin askıya alınması başkent Lefkoşa'yı büyük bir sorunla karşı karşıya bırakır. Bu sorun belediye boyutlarını aşarak hükümet ve devlet sorununa dönüşerek, siyasal atmosferde bir kaos yaratır. Bu kitabın yayıma hazırlandığı günlerde kaos ortamı devam ederken sorunun kalıcı çözümü de bulunamaz.

Yaşar Ersoy, gazeteci-yazar Ahmet Tolgay'a inşaatı tanıtırken...

Yeni LBT binası inşaatının genel görünümü...

Bu siyasal kaos ortamı devam ederken Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yeni binasının inşaatı da durur.

Başkent Lefkoşa'ya ve genel olarak ülkeye çağdaş anlamda tiyatro binası kazandırmak için 1996 yılında yola çıkan Yaşar Ersoy ve LBT sanatçılarının idealleri ve düşleri "Başkent Tiyatro Projesi"nden sonra ikinci kez sekteye uğrar.

Tiyatro Günlerinde, Tiyatroya Dair…

Ahmet Tolgay

Başkent Tiyatro Projesi'ne ayrılan ve üzerine temel atılan alan, bir yatırım şirketine peşkeş çekilmek üzere…

Devlet Tiyatroları'mızın yanan salonu ise hala orada bir enkaz halinde durmakta… Tüm bunlar, kültür ve sanat adına büyük ayıp!.. Şimdi Lefkoşa Türk Belediyesi'nin Belediye sarayı yakınında başlattığı tiyatro inşaatının da parasızlık yüzünden durdurulduğunu üzüntüyle öğrendik… Bu da başka şok!..

Yaşar Ersoy, Tiyatro Festivali'nin galasında bu acı gerçeği sahneden kamuoyuna açıklamak ve destek istemek zorunda kaldı… Hükümet'ten, TC Büyükelçiliği'nden ve ekonomik kurumlardan projenin yürütülebilmesi için yardım istedi… Salonu dolduran halk, Ersoy'un sözlerine yürekten alkışlarıyla destek verdi…

Esas parasal desteği vermesi beklenenlerin tavrı bakalım şimdi ne olacak!.. Yaşar Ersoy usta, "Sanatçıların salonsuzluğa tahammülü kalmadı artık" diyor… Ya sanatseverlerin tahammülü kaldı mı?...

Kıbrıs - 14 Eylül 2008

Kültür ve Sanat Salonsuz Olamaz!..

Ahmet Tolgay

700 kişilik salondaki oyunu 1000 kişinin adeta kucak kucağa izlediği o gece LBT Kültür-Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy'un sahneden yaptığı vurgulamaların yankısını bugün ben de köşeme taşımak ve karar mekanizmasındaki politikacılarımıza halkın beklentisini buradan duyurmak istiyorum…

Salondaki kucak kucağa izdiham ve salondan geri dönen izlyiciler gerçeği karşısında biraz da buruk konuşan Yaşar Ersoy, 21'inci yüzyılda ülkemizde hala daha devlete ait bir tiyatro ve konser binası bulunmamasından duyulan büyük rahatsızlığı dile getirdi. Ersoy, "Vatandaşlarımızın alkışlarıyla devlete sesleniyorum: Acil olarak, yapılan tiyatro altyapı yatırımlarına kaynak ayırın ve Kıbrıs Türk sanatseverinin rahat ve huzurlu sanat etkinlikleri izlemesini sağlayın" derken, salon alkıştan inliyordu…

Kıbrıs - 15 Eylül 2009

Cemal Bulutoğluları ve Yaşar Ersoy inşaatı ziyaret ederken...

Cemal Başkan İçin İyi Bir Fırsat!..

Levent Özadam

(...)Yine aynı kitapçıkta Lefkoşa Belediye Başkanı Cemal Bulutuğluları'nın yazısı da hayli dikkat çekici ve anlamlı…

Atatürk'ün sanat konusunda ki vecizelerinden örnekler de veren Bulutoğluları, yazının hemen girişinde şöyle diyor;

"Lefkoşa Türk Belediyesi çağdaş belediyecilik anlayışı çerçevesinde ülkemizin kültür sanat yaşamına katkıda bulunmayı ve geliştirmeyi ana görevinden saymaktadır…"

Başkan Bulutoğluları'nın belediyenin imkanları çerçevesinde sanata ve özellikle tiyatroya yapacağı katkılardan hiçbir şüphemiz yok…

Zaten , Ulu önder Atatürk'ün de dediği gibi, "Tiyatro bir memleketin kültür seviyesinin aynasıdır" sözünün arkasında olmak ve bu seviyeyi her fırsatta yukarılara çekmek, yani çıtayı yükseltmek de önce sanatçılara ve sanatseverlere, sonra da ülkenin önemli mevkilerinde oturanlara düşer…

Yıllardan beridir tüm sanatçıların ve sanatseverlerin rüyası olan Başkent sanat kompleksi, ya yönetimlerin ilgisizliğinden, ya maddi imkansızlıklardan ya da bizim de bilmediğimiz nedenlerden dolayı bir türlü gerçekleştirilememiştir! Yanan Devlet Tiyatroları binası yıllardır harabe şeklinde durmakta ve sanatımızın yüz karası olarak içimizi acıtmaktadır! Yangın tarihinden en az 10 hükümet değişikliği olmuş ama buraya tek bir çivi bile çakılmamıştır!

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu binasına gelince; Bize göre asıl komedya o binanın kendi içinde yaşanmaktadır! Geçen son 20 yıl içinde, gelmiş geçmiş hiçbir belediye başkanı buranın iyileştirilmesi ya da başkentliye çağdaş bir tiyatro salonu kazandırmak için ciddi hiçbir çalışma yapmamış, sonuçta da burada sanatlarını icra edenlerin dışında, sanatseverler de yıllardan beridir tiyatro izleyeceklerine işkence çekmişlerdir!

Eğer AB yolunda yürüdüğümüzün söylendiği bu günlerde, Lefkoşa gibi bir başkentin sadece 150 kişilik bir tiyatro salonu varsa ve artık o salon sanatçıya da sanatseverlere de 10 beden dar geliyorsa, kültür seviyemizin üst düzeyde olduğunu nasıl söyeleyebiliriz ki?

Evet değerli dost, büyük başkan Cemal Bulutoğluları; şu anda belediyenin ekonomik sıkıntılarını gayet iyi biliyoruz, bu sorunları zamanla çözeceğine inanmaktayız…

Ama yıllardan beridir olduğu gibi hala bu kümese benzeyen bir binada tiyatro oynanmasına artık bir son vereceğinize de inanmak istiyoruz!

Uçların ve sıra dışılığın adamı olarak bilinen sizin, tüm yoğun uğraşlarınız yanında bize göre hayatsal bir konu olan bina işine de kafa yoracağınızdan şüphemiz yoktur… Belediye Tiyatrosu artık tamamen yetersiz bir binadadır ve özellikle sanatçılarınızın büyük özverileri ile bugünlere kadar gelebilmiştir…

Binanın kapasitesi yetersizdir, sanatseverler tiyatro oyunu seyredebilmek için haftalar öncesinden bilet ayırtmak zorunda kalmaktadırlar!

Biraz sahnesi büyük olan oyunlarda ön sıralarda ki koltuklar sökülmek zorunda kalınmakta, böylelikle seyirci kapasitesi daha da aşağıya inmektedir! Bir çok oyunda, sırf seyirci küstürülmesin diye geri çevrilmemekte ve koltuklar arasındaki basamaklarda çömelerek tiyatro seyretmektedirler!

Yine bu binanın tuvaleti, ihtiyacı karşılayamamakta , insanlar uzun kuyruklar oluşturmaktadırlar!

Sanatçıların soyunma odaları yetersiz ve sağlıksız koşullarda olup, ortaçağı hatırlatan görüntüler yaşanmaktadır! Binanın bir büfesi bile yoktur, sanatseverler su ihtiyaçlarını bile eğer açıksa yolun karşısındaki bakkaldan karşılamaktadırlar!

Ve inan, bu imkanlarla bu salondan böyle eserler oynanıyorsa bu sadece özveri ve mucize sonucudur! Bu bina ne sizin adınıza, ne de Başkent Lefkoşa'ya yakışmayan bir bina haline gelmiştir artık… İş hayatında büyük başarılara imza atan bir başkan olarak, yeni bir tiyaro salonu için çok fazla zorlanacağınızı tahmin etmiyoruz! Şimdi tüm sanatçı ve sanatseverlerin gözleri sizin üzerinizdedir…

İşte size, bu işi başaramaz diyenlere kendinizi göstermeniz ve onları utandırmanız için en büyük fırsat… İlk adımı bir atın hele, arkanızda o kadar çok büyük bir kitle bulacaksınız ki, siz bile şaşıracaksınız…

Kıbrıslı - 13 Mart 2007

Haydi Cemal Başkan…

Hasan Kahvecioğlu

(...)Gerçekten her dört yılda; bir başka bir partinin belediye başkanı ile çalışmak, gelen gidene meram anlatmak, bir sanatçı için herhalde en büyük sıkıntıdır.

Görüyorum ki yeni başkan Cemal Bulutoğluları, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na destek veriyor. Hatta; Lefkoşa'da fuar alanında yapılması planlanan büyük tiyatro projesine

Yeni LBT binasının karkas kısmının tamamlanmış hali...

hükümet edenler desteği kesince, Lefkoşa terminali yanında bir alanı belediye tiyatrosuna bina yapımı için ayırdı ve proje çalışmalarına da başlanmasına karar verdi.

Lefkoşa'ya yakışır bir tiyatro binası kazandırmayı hemen projelendirdiği için yeni Başkan'ı kutlamak gerekiyor.

Dileriz bu proje ilerler ve bu pırıl pırıl kadro; daha iyi koşullarda, olanakları geniş sahnelerde tiyatro yaparlar… Ne diyeyim; haydi Cemal Başkan…

Halkın Sesi - 16 Mart 2007

Cemal Başkan Gerçekten "İş" Yapıyor

Hasan Kahvecioğlu

1980 Eylül'ünde, politik nedenlerle "Devlet Tiyatroları"ndan atılan dört idealist tiyatrocuya, Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı sahip çıkmıştı…

Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Işın Cem "Lefkoşa Belediye Tiyatrosu"nu kurdular ve ilk oyunlarını da Yenişehir'deki belediye ambarından bozma salonda sergilediler.

Arkasından, Kızılbaş'taki eskiden kalma kırık dökük sinema binasını düzenleyerek oraya taşındılar. Daracık mekanları; kolektif sanatsal enerjilerinin ateşiyle ısıttılar ve ülkemizin tiyatro seyircisine yıllarca harika duygular yaşattılar. Ta başından beri, başkente çağdaş bir "tiyatro salonu" kazandırmak için çalmadık kapı bırakmadılar. Yaşar Ersoy, yaşamının belki en büyük heyecanını "Başkent Tiyatro Projesi"nin temelinin atıldığı gün yaşadı…

Fuar alanı içinde yer alan dev bir projeydi… Yaşar (Ersoy) çok büyük düşünmüş, ortaya gurur duyulacak enfes bir kültür kompleksi koymuştu… Ancak ; sanatçının düşünmesi, planlaması, istemesi yetmiyordu…

İş; finans yönü ile politikacıların siyasal iradelerine dayanıyordu. Yaşar, birçok siyasal karar sahiplerini bir araya getirerek üst düzeyde bir komite kurulmasını sağladı.

Hatta, komitenin başkanlığını Meclis Başkanı yapıyordu. Ne oldu? Temeller atıldı, bütçeye konan bir miktar para ile kompleksin inşaatı başladı.

Lefkoşa Belediye Başbakanlığı'nı Kutlay Erk kazanınca, bizim idealist tiyatrocuları bir sevinç sardı. Sanat çabalarına muhalefette iken destek vermiş bir geçmişi olan CTP; elbette işi yarım bırakmayacak, parasal olanakları artıracak ve Lefkoşa bu büyük tiyatro kompleksine kavuşacaktı.

Ne yazıktır ki öyle olmadı…

CTP ağırlıklı hükümetler bu projeyi sevmediler. Hatta 2005 yılında, CTP'li Milli Eğitim Bakanı Canan Öztoprak, projenin adını bütçeden sildi ve hiçbir ödenek koymadı. Böylece, tiyatrocuların bu büyük rüyası; hayal kırıklığı ile sonuçlandı. Anımsıyorum; Yaşar Ersoy istifasını vermiş ve emekli olmuştu. Şimdi bakıyorum; tam 28 yıl sonra , hiç hesapta yokken, Cemal Bulutoğluları çok pragmatik bir biçimde konuya el atıyor ve Lefkoşa otobüs terminali yanında "Lefkoşa Belediye Tiyatrosu"nun temelleri atılıyor.

Dün, bu amaçla düzenlenen tören, büyük bir "profesyonellik" içeriyordu.

Osman'ın, Yaşar'ın, Erol'un yüzlerine dikkatle baktım… Yıllarca ne düş kırıklıkları, ne umutsuzluklar yaşamışlardı… Bir yılda tamamlanacak 500 kişilik yeni tiyatro salonu, Lefkoşa için, Kıbrıslı Türkler için bu ülkenin toprağına kalıcı bir tutunmadır… Kültürel var oluşun diklenen inadıdır…

Bir yılda tamamlanacak 500 kişilik yeni tiyatro salonu, Lefkoşa için, Kıbrıslı Türkler için bu ülkenin toprağına kalıcı bir tutunmadır... Kültürel var oluşun diklenen inadıdır...

Hasan Kahvecioğlu 27.11.2007

Dün açılışı yapılan Lefkoşa Belediye Sarayı'nın 11 ay gibi kısa bir sürede tamamlanması da Cemal Bulutoğluları'nın hanesine yazılması gereken önemli bir başarıdır. Bulutoğluları; gerçekten bu konuda seri davramış, hızlı hareket etmiş ve sonucu da önümüze koymuştur. Herhalde ona "iş bitirici" dersem fazla abartmış olmam… Tabi Bulutuğluları'nı hızlı gitmekle, hesap yapmamakla suçlayanlar da yok değildir.

Bu büyük projeler için borçlanmaya gitmesini sağlıklı bulmayanlar, ilerisi için endişe beyan edenler de var. Ancak, insanımız ortaya konulan "iş"e bakarak değerlendirme yapıyor ve o zaman da Bulutoğluları'na destek veriyor.

Dünkü törene katılım oldukça fazlaydı… Buna bakarak Bulutoğluları'nın çok farklı toplumsal ve politik kesimlerle iyi ilişkiler içinde olduğu söylenebilir. Ancak; belli ki CTP'li hükümet ve onun başkanı Ferdi Soyer, Bulutoğluları'nın "iş" ile ortaya çıkmasından pek de memnun değiller…

Dün Bulutoğluları, parasal kaynağın halktan toplanan "kuruşcuklar" olduğunu söylemesi ve hükümete teşekkür etmemesi Soyer'i mutlu etmedi.

"Emlak Vergisi"ni artırarak belediyelere bu kaynağı sağladıklarını üzerine basa basa söylemek zorunda kaldı. Hatta, cümlesi içinde Bulutoğluları'na ince bir göndermeyle yaptı bunu… Oysa temelde arzulanan şey; Hükümet'in "iş" söz konusu olduğunda, hangi partiden olursa olsun "ayırım" yapmaması, yerel yönetimleri desteklemesidir. Dileriz; Başbakan dün yaptığı gibi duygusal davranmaz; bu güzellikleri görür, takdir eder ve Bulutoğluları'na bazı konularda çıkardığı "engel"leri de kaldırır. Cemal Başkan'ı yarattığı "bina" için kutluyoruz. Bu iş, onun en iyi bildiği bir iş…

Bu binanın içini "çağdaş belediyecilik anlayışı" ve "hizmet aşkı" ile dopdolu görmek en büyük dileğim… Bu konuda da Cemal Başkan'a "kredi"miz sürüyor…

Halkın Sesi - 27 Kasım 2007

Cemal Başkana Açık Mektup

Hüseyin Köroğlu

Yıllardır o kavurucu yaz sıcaklarını unuttturan önemli bir sanat festivali gerçekleşmekte ülkemizde. Eylül ayının gelip çatmasına sayılı günler kaldı diyebilirim. Anlayacağınız "Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali"nin şu sıralar dumanının tütmesi gerekiyordu ama bugün oldu ses seda yok. Hiçbir açıklama yok. Yaşar Ersoy ustanın bu suskunluğu hayra alamet değil diye düşünüyorum. Ne yalan söyleyelim, bu güne kadar festivalle ilgili her hangi bir açıklama yapılmamış olması bana manidar geldi. Ayrıca, Lefkoşa Belediyesi yanındaki tiyatro binası da inşaat halinde durmakta hala.

Cemal Başkanım:

Sizi İstanbul'dan da olsa yakından takip eden ender sanatçılardan biriyim. Siz de biliyorsunuz ki, Lefkoşa Belediyesi'nin hemen yanına yapmaya çalıştığınız "Uluslararası" düzeydeki tiyatro binasının en önde gelen savunucularındanım. Bitip de "halk"la ve sanatçılarla buluştuğu gün, "en büyük bayram" günlerinden biri olacak başkanım. Zaten açılış günü de değerli ustam Yaşar Ersoy'la ve tüm meslektaşlarımızla birlikte sizi omuzlarımızın üstüne alarak sevinç gözyaşları içinde gireceğiz o kutsal mabede. "CEMAL BULUTOĞLULARI KÜLTÜR MERKEZİ"nin içine…

Bir yıl sonra görev süreniz doluyor. Hem Lefkoşalılara, hem de Kıbrıs'taki tiyatro sevdalılarına hatırlatırım "SÖZÜNÜZ" var. Siz, "başlatmış olduğumuz yeni Tiyatro Binası Projesi ile ülke kültür sanatında söz sahibi olan birimlerimzin daha rahat koşullarda çalışmalarını sağlamak yanında, siz değerli vatandaşlarımızın konforlu bir ortamda icra edilecek kültür sanat etkinliklerini izlemenizi sağlamak niyetindeyiz" diyorsunuz. Ama "Alt tarafı bir bina işte…" deyip de geçmeyin ne olur. Dünya kuruldu kurulalı, Kıbrıs adası var oldu olalı, adanın başkenti Lefkoşa'ya Türkler olarak sanat adına "İlk Kez Siz" bir çivi çakmış olacaksınız. Belediye başkanlığınız, milletvekilliğiniz, başbakanlığınız, hatta cumhurbaşkanlığınız gelip geçicidir, sanat adına yaptıklarınız ise nesiller boyu konuşulur, torunlarınıza miras olarak kalır. Bakın, Salamis'teki antik tiyatro hala var, Soli'deki tiyatro hala var.

Hep örnek vermişimdir, Sayın Mustafa Akıncı "Lefkoşa Belediye Tiyatrosu"nu kurdu, bu onuru hala yaşamakta, doğal olarak yaşamaya da devam edecek. Allah gecinden versin, o bu dünyadan göçtükten sonra da "Lefkoşa Belediye Tiyatrosu" varlığını sürdürecek. Biliyorum başkanım, var olan ekonomik krizde çok zorluklar çekiyorsunuz. Gördüğüm kadarı ile Kıbrıslı deyimle "Yufka Yürekli" bir insansınız. Sevdiklerinizi kıramıyorsunuz. Ama inanın bana, dost acı söyler, göreviniz bittiği anda gerçek dostlarınız dışında çevrenizde kimse kalmayacak. Biz o zaman da geçen yaz olduğu gibi oturup yine yarenlik edeceğiz. Tiyatro binası içinden replikler uçuşacak gökyüzüne, müzikallerin sesleriyle şenlenecek Lefkoşa. Binlerce, yüz binlerce insan girip çıkacak o mabedin kapısından… Gelin, izin verin, "Tarih Sizi Altın Harflerle Yazsın."

Havadis - 3 Haziran 2009

Dolu Düşün Boş Konuş

Steven Berkoff 2005-2006

Bir Kara Güldürü: "Dolu Düşün Boş Konuş"

LBT, 2006-2007 tiyatro döneminde Steven Berkoff'un yazdığı, Hakan Elmasoğlu'nun yönettiği "Dolu Düşün Boş Konuş" oyununu sahneler.

Dolu Düşün Boş Konuş*(Kvetch)* oyunu, insanların endişelerinin tutsağı olarak sürdürdükleri yaşama serüveninden bir süreç sunar. Bilincimizi sürekli olarak kemirip duran tedirginliğimizi, yaşamı zehir eden korkularımızı, bu korkuları maskelemek için benimsediğimiz ikiyüzlülüğü suratımıza çarpan bir oyun.

Oyun, beş sevimsiz kişinin sevimsiz ilişkileriyle çerçevelenmiş bir kara güldürü. Bu beş sevimsiz kişiyi, sevimsiz kılan temel özellik, yaşamlarında hiçbir şekilde sevgi ve içtenlik olgusunun yer almayışıdır. Kendi tedirginliklerine tutsak kişilerin sevgi üretebilmeleri, içtenlikli davranabilmeleri olanaksız çünkü. Beş sevimsiz kişi de zayıflıklarını gizleyip, güçlü ve kişilikli görünmeye çalışırlarken hem trajik hem de gülünç bir konuma düşerler. "Dolu Düşün Boş Konuş" gülünç olanla trajik olanı içiçe geliştirirken seyirciyi de bir yüzleşme ve hesaplaşma sürecine sokar. Oyun, başarılı bir yönetim ve oyuncuların çizgi üstü performansıyla beğeni kazanır.

Yabancılaşma Sorunsalı...Ve Dolu Düşün... Boş Konuş... Oyunu...

Neriman Cahit

Benim için "sanat adına" yapılan her şey, kıpırdayan her yaprak "umut" oluyor. Eminim sanatı seven ve paylaşanlar için de öyledir. Bu geçtiğimiz hafta LBT'nin yeni oyunu "Dolu Düşün...Boş Konuş"u izlerken, seyircinin her halinden belliydi. Steven Berkoff'un bu "İnsanın maskelerinin altındaki yaşamı ve dramını" çok sağlıklı bir şekilde gösteren oyununu Hakan Elmasoğlu'nun rejisi ve Hatice Tezcan'ın reji asistanlığı, Aliye Ummanel ve Rza Şen'in sahne tasarımı, Hatice Tezcan'ın kostüm, Osman Alkaş'ın ışık tasarımı, Osman Ateş'in koreografi, Erol Refikoğlu'nun afiş tasarımı ve Osman Ateş'le Özgür Oktay'ın müzik seçimi'yle izledik. Oyunu gerçekten de çok usta boyutlarda sergileyen beş oyuncu ise: Osman Ateş, Özgür Oktay, Asu Demircioğlu, Erol ve Barış Refikoğlu...

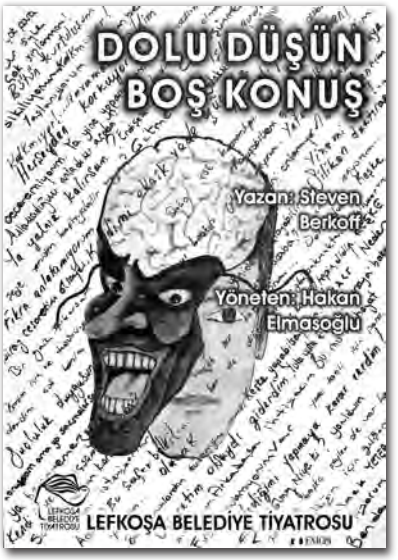

Afiş: Erol Refikoğlu

Günümüz insanının yabancılaşma sorunsalını işleyen oyun için, yazarı Steven Berkoff'un değinisi şöyle: "Sürekli bir sürü sorunla kuşatılmışızdır (...) Uzak bir endişeden doğmuş, ihmal edilmiş çocuklarınızdır onlar (...)Konuştuğumuz sırada sıkça aklımızın gerisinde bir başka diyalog sürer gider (....) Bu aklımızın gerisindeki diyalog önde sürüp gidenden çok daha gerçektir. Aklımızın gerisindeki diyalog sürer gider (...) Bu aklımızın gerisindeki diyalog önde sürüp gidenden çok daha gerçektir. Aklımızın gerisindeki diyalogla konuşsaydık iletişiminiz ne kadar daha gerçekçi olurdu kim bilir... Bizler, yaşamın içinde yavaş yavaş hareket eden bir buz dağı gibiyiz. Çok seyrek ya da hiçbir zaman suyun altındakini gösterip açığa vurmadan..."

S.Berkoff, bu çok başarılı İngiliz oyun yazarı, yönetmen ve oyuncu, "Freud'a daha yakın olan hayatı" çok daha çekici bulup, tiyatroya hep taşıyabileceğinden fazlasını yüklemiş ve siğillerimiz, yaralarımız ve hatalarımızı inceleyebileceğimiz bir alan olarak görmüş..."

Salt dış dünya ile değil, kişinin kendi kendisiyle iç çatışmasını da gündeme getiren... korkuları, düşleri, kuşkuları, kendi somut gerçekleri ve sanrılarıyla hesaplaşmayan insanın bir tür dökümünün gerçekleştirildiği... Yorumuyla, içinde taşıdığı tüm öğelerle, günümüz insanının bireysel ve toplumsal "traji-komik" çığlıklarının evrensel bir panoramada soyutlanması diyebileceğimiz oyunun yönetmeni olarak Hakan Elmasoğlu'nun yaklaşımı ise: Steven Berkoff'un aklımızın gerisindeki diyalogları ön plana çıkararak yazdığı bu keyifli oyunda (...) Yaşadağımız çağın teknolojik hızı, para ve çıkara dayalı düzeni bazılarımızı soyut anlamda tüketirken, bazılarımızı da somut anlamda tüketmekte, yok etmektedir. (...) Bunun ilacı ise, önce kendimize sonra karşımızdakilere dürüst olmaktan ve iletişimimizi koparmayarak, birbirimizi doğru anlamaktan geçmektedir..."

Reji asistanı Hatice Tezcan kısa ve özet olarak. "Bir bende kaç "ben" var....? ve kaç "Sen"saklı senin içinde..."diye sorarken...

Dramaturg Aliye Ummanel ise: "Tüm diyaloglarımızda aslında bir iç monolog saklıdır. Her birimizin içinde başka bireyler yaşar. Bastırdığımız toplumsallaşma sürecinde denetim altında tuttuğumuz kişilikler var (...) İçimizdeki bu kişilerle topluma kabul ettirmeye çalıştığımız "kendi"miz" arasındaki çatışma bitmez, tükenmez..." diye yakıcı bir gerçe(kli)ğimizi vurguluyor.

Gerçekten de günümüz insanının bireysel ve toplumsal traji-komik durumlarını sergiliyor oyun. Berkoff'un oyunda tüm boyutlarıyla tarji-komik olarak göstermeye çalıştığı "evrensel dram", yalnızca bir dış dünya ile kişinin arasındaki çatışmadan, uyumsuzluktan kaynaklanmıyor... Hatta her insan için ayrı bir yanıtı ve tarifi olan bu gerçeklik tüm komedi ölçütlerinde ve gayet başarılı olarak verilmiş olsa da altında yatan dramın gerçekliği insanı derinden sarsıyor, etkiliyor ve oyundan sonra da derin bir sorgulamaya itiyor. (ki oyunun başarısıdır da bu...)

Ve insana bir farkındalığı(nı) dayatıyor. "Günümüz insanı yalnız çevreye değil... kendisine de çok yabancı... Dünyada, insana dair "Özgür İrade" diye bir şey kalmamış, bırakılmamış. Yaşam, onu saran onca pranga ile anlamsızlaştırılmış.

Ve maalesef insan... kendisini idrak ettiği gibi yaşayamıyor nicedir toplumda ve dünyada. Çünkü, gelenek, görenek, genel ahlak kuralları derken... bir de "Yeni Dünya Nizamı", vb dayatmalar (cendereler) sıkıyor insanı... Hem de çok fazla. Öyle ki, pek çok şeyden – neredeyse her şeyden – umudunu kesmiş olan inan nicedir bir takım maskeler kul-

Dolu Düşün Boş Konuş

Yazan
Steven Berkoff

Çeviren
Haluk Bilginer

Yöneten
Hakan Elmasoğlu

Reji Asistanı
Hatice Tezcan

Dramaturg
Aliye Ummanel

Sahne Tasarım
Hatice Tezcan, Rıza Şen
Aliye Ummanel

Kostüm Tasarım
Hatice Tezcan

Işık Tasarım
Osman Alkaş

Koreografi
Osman Ateş

Müzik Seçim ve Mix
Osman Ateş, Özgür Oktay

Işık Efekt Uygulama
Fırat Eseri

Kostüm Uygulama
Fatma Ergene

Dekor Uygulama
Rıza Şen

Dekor İşçisi
Mehmet Demir

Sahne Amiri
Rıza Şen

Oynayanlar
Frank/**Osman Ateş**
Donna/**Özgür Oktay**
Henry/**Barış Refikoğlu**
Kaynana/**Asu Demircioğlu**
George/**Erol Refikoğlu**

lanmakta... Bu maskeler de insanları ikiyüzlülüğe, riyakarlığa, çıkar için yalan söylemeye, olmadık şeyler yapmaya itiyor.

Bu oyunda çok başarıyla sergilenen karı-koca, akraba, arkadaş ve iş düzeninde yaşanan ve korkunç boyutlara ulaşan savaşım... insanın içindeki tüm kötülüklerin olanca çıplaklığıyla ortaya döküldüğü bu savaşımda... seyirciyi de içine çekerek... iğrenme, nefret, öfke, sadizme ve ihanete dönüşen bir "benmerkezcilik" bu savaşımın kaynağını oluşturuyor. S.Berkoff, bu gerçekleri evirmiş, çevirmiş, çarpıtmış, karikatürleştirmiş ve çağdaş bir gerçeklikle – neredeyse her zaman "güncel" sayılabilecek – bir oyun yazmış, LBT'yi bu oyundaki başarısı da daha ilk adımda böyle bir oyunu seçmekle başlamış. Yaşadıklarımızla oyunda yaşananlar arasında kolayca paralellik bulmamız (izleyici olarak) oyunun başarıyla kotarılması yolunda, bir bakıma da oyunun bizzat kendisinden oluşmuş...

Burada bir noktayı daha vurgulamak durumundayım... Dost acı söyler babında sürekli eleştirip uyardığım LBT'yi bu oyunda karşıdan / salondan hissedilir bir şekilde toparlanmış bulduğumu da vurgulamak isterim. Tüm ekibin, sanatçısından – ışıkçısına dek bir toparlanma, bir dirilik içine girdikleri enerji oyuna da olumlu olarak yansımış. Bu oyun – belli ki – sorumluluk ve ilkeleri sorgulama yönünden, belirli kaygılar açısından yoğunlaşarak kotarılmış.

Özgür Oktay, Barış Refikoğlu ve Erol Refikoğlu "Dolu Düşün Boş Konuş" oyununda...

Bu oyunda yılların sanatçısı Erol Refikoğlu'nu saygı ile izledim. Hala sahnede ve hala bir şeyler üretme çabası içinde... Barış Refikoğlu da elinden geleni yapıyor... Ama ve belki de sahnede üstlendikleri rolü olağanüstü bir oyunla gerçekleştiren üç oyuncuyu izlemek gerçekten çok keyifli ve müthişti. Osman Ateş, Özgür Oktay ve Asu Demircioğlu... kendi özbenliklerini, varlıklarını ortaya koyuyorlar oyunlarında...

Öyle bir güçle canlandırıyorlar ki rollerini... Seyirciye sundukları imgelerde ne dekora gereksinme duyuyorsunuz, ne de aksesuara, kostüme...

Her şey sanatçıların içlerinde oluşuyor ve seyirciye yansıyor... Gerisi yok... O kadarı yeterli... Yaratıcılık da bu galiba... Yoktan var etmek... kendinden çok şey katarak... kendi özünü katarak... varetmek... varolmak... Hiçbir katkı maddesine gerek duymadan...

"Dolu Düşün, Boş Konuş" oyununu seyrederken, tiyatro sanatının özünü oluşturan iki ana unsuru, uzun bir süreden sonra yeniden yakaladım ve büyük bir coşku duydum:

Oyuncu kendini ortaya koyduğunda sahnede kendi öz varlığını öne sürebildiğinde yaratabiliyor ancak... Başarılı bir tiyatro oyunu... metin ile sahnenin buluştuğu... Metnin sahne, sahnenin de metin olduğu oyunda... Tiyatroya inanıyorum...

Yenidüzen - 5 Haziran 2006

İçimizle Dışımızın Trajikomik Çelişkisi

Ahmet Tolgay

Şu durumu hiç göz önüne getirdiğiniz oldu mu acaba?

"Anasını satayım; ben düşündüğüm gibi davranacağım. Her düşündüğümü de aynen eyleme dökeceğim!" havasına girip aklına eseni yapan insanlar moduna girsek birdenbire!... Acaba dünyamızın durumu ne hale gelir? Bir çılgınlar cehennemine mi döner dünyamız? Yoksa herkes herkesin aklına eseni yapabilecek cesarette olduğunu hesaba katıp daha disiplinli ve daha düzenli bir toplumsal yaşama mı kavuşuruz?

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sezona veda oyunu olan DOLU DÜŞÜN BOŞ KONUŞ oyununu izlerken işte bu soru işaretleriyle haşır-neşir oluyoruz.

Steven Berkoff'un yazıp Hakan Elmasoğlu'nun yönettiği oyunun beş kahramanı var. Genç karı-koca Frank'la Donna'yı Osman Ateş'le Özgür Oktay canlandırıyor. Frank'ın iş arkadaşı Henry rolünde Barış Refikoğlu'nu, yaşlı kaynanada Asu Demircioğlu'nu ve zengin iş adamı George karakterinde ise Erol Refikoğlu'nu izliyoruz. Sanırım olgun ve yetenekli aktör Erol dostumun o role seçiminde hata olmuştur. Bu tip de genç bir oyuncuya emanet edilseydi, yazar Berkoff'un çizdiği kimlikler dört dörtlük yerine oturmuş olacaktı. Filmlerde ve tiyatro oyunlarında rol dağıtımının önemini vurgulayan bu pürüzü, kıdemli aktörümüzün usta işi yorumu da gözden saklayamadı.

Ev halleri, cinsel yaşam, iş hayatı ve eğlence ortamı beş renkli karakterin günlük yaşamında su-

Barış Refikoğlu, Osman Ateş, Özgür Oktay ve Asu Demircioğlu "Dolu Düşün Boş Konuş" oyununda...

nulan kesitlerdir. Bu kesitlerde olup bitenler yazarın izleyicisini bir sorgulama düzlemine çekmesine yetiyor. Oyunun dinamik atmosferine girdikçe insanlık hallerimiz bizi bir yandan güldürür öte yandan da düşündürür. Her karakterin aslında neyin peşinde olduğunu anlayabilmeniz için söylediklerine ve yaptıklarına değil, diyalogların yanı sıra sesli olarak yansıtılan iç monologlara odaklanmamız gerekiyor. Bu odaklanma sonucunda insanın içi ile dışının çeliştiği, ama ne kadar baskı altında tutulursa tutulsun önünde – sonunda kaderimizi belirleyenin de yine iç dünyamız olduğu gerçeğiyle yüzleşiyoruz. Bir karakter iç monoloğa geçtiğinde diğer karakterler fotoğraf karesi gibi donduruluyor. O nedenle sahnedeki çelişkiler senfonisi, tiyatro sanatını yeterince özümseyememiş olanlar tarafından da keyifle algılanabiliyor. Salondaki minik çocukların bile tepki verdiklerini izledim.

Frank'ın özgüvenini yitirmiş pimpirikli eşi Donna ve bunama aşamasındaki durmadan yellenen yaşlı kaynanasıyla sorunları vardır. Dul iş arkadaşı Henry'yi yemeğe davet etmesinin gerçek nedenini, iç dünyasının önümüze serilmesinden anlıyoruz. İş arkadaşına karşı eşcinsel eğilim, adamın sınırsız fantezilerinden biridir.

Öteki ise karısı tarafından terk edilmiştir. Aile ortamının özlemiyle yanıp tutuşmaktadır. Yalnızlığını gideren bu ilişkinin devamı için de mümkün olduğunca şirin görünmeye ve bu ailedeki tüm tuhaflıkları (kaynananın yellenmeleri dahil) sineye çekmeye hazırdır. Yemekten sonraki yatak odası sahnesinde Frank'la Donna'nın cinsel yakınlaşması bir yandan kocanın Henry düşünün yatağa girmesi, bir yandan da kadının gizli fantazilerinin tetiklenmesiyle gerçekleşebiliyor. İşte size cinsel yaşama dair Freud'cu bir vurgulama!.. Fanteziler olmasa acaba kaç tane ilişki yerle bir olur? Bu vurgulama orada da kalmıyor. Frank George'a mal pazarlamaya çalışırken, bu zengin iş adamına karşı duyduğu nefreti iç monoloğuyla yansıtır. Karşısındaki'nin gereksinimi olmadığı halde kendisinden mal almasının nedeni ise Donna'dan başkası değildir. Frank'ın karısıyla gizli aşk yaşamaktadır adam. Ve sevdiği kadının refahını düşündüğü için kocanın pazarladığı mallara kesenin ağzını açmaktadır. Kimin elini kimin cebinde olduğunu yine iç monologları izleyerek çözüyoruz. Memelerinden biri alınmış olmasına karşın George tarafından tercih edilmek kompleksli Donna'nın özgüvenini kazanmasını sağlar. Finalde iş adamını hırçın ve uyumsuz kocasına yeğleyecektir.

Barış Refikoğlu, Osman Ateş, Asu Demircioğlu ve Özgür Oktay "Dolu Düşün Boş Konuş" oyununda...

Oyunun 1937 doğumlu İngiliz yazarı Steven Berkoff'u filmlerindeki karakter rollerinden tanıyorum. Usta yazarlığına bu oyun sayesinde ve sevgili Kıymet Karabiber'le Hakan Elmasoğlu'nun ayrıntılı açıklamalarıyla tanık oldum. Berkoff'un sürükleyici oyunu bizim sahnemize büyük başarıyla taşındı. Reji asistanlığında Hatice Tezcan'ın, Dramaturg'da ise Aliye Ummanel'in imzası var. Oyunu izlese eminim Berkoff da beğenirdi.

Kıbrıs - 17 Nisan 2006

Barış'ın Engellenemez Komedyası

Aristophanes 2006-2007

"Barış"ın Engellenemez Komedyası

LBT, 1987'de bir idealin, bir özlemin, bir umudun gerçekleşmesine mütevazı bir katkı koymak için sahnelediği Aristophanes'in "Barış" oyununu, 20 yıl sonra, 2007 yılının gerçekliğiyle paralellik kurarak "Barış'ın Engellenemez Komedyası" adıyla yeniden sahneler.

Globalleşen ya da küreselleşen yeni dünya düzen(sizliğ)inin yükselen değerleriyle Kıbrıs'ta ve dünyada Barış'ın yozlaştırıldığını ifade eden LBT, bu oyunu sahnelemesinin gerçekçesini şöyle sıralar.

"Barış'ın dul bir fikir olarak ortada bırakıldığı,

Barış'ın içinin boşaltıldığı, kurutulduğu, anlamsızlaştırıldığı,

Barış'ın hovardaca harcandığı,

Barış'ın bir ideal, bir özlem, bir umut olmaktan çıkartıldığı,

Barış'ın satılır ve satın alınabilir bir meta haline getirildiği,

Barış'ın kitlelere heyecan vermez bir duruma düşürüldüğü,

Barış'ın kirletildiği ve paslandırıldığı,

Barış'ın engellenemez bir şekilde yozlaştırıldığı zamanlar yaşıyoruz. Ve bu zamanlarda "Çoğunluk" başı dik yürüyor. Çünkü gırtlağına kadar boka battı.

İşte bütün bunlarla komedya diliyle, bir özgürleşme, bir isyan kahkasıdır Barış'ın Engellenemez komedyası."

Kıbrıs sorunun çözümü ve kalıcı bir barışa kavuşulması için gündeme gelen Annan Planı ile meydanlarda yığılan 40 binler, 80 binler hep bir ağızdan ***"Kıbrıs'ta Barış Engellenemez"*** sloganını haykırırlar. Bu sloganın yanında kitleler ***"Yes be Annem"***, ***"Bir Evetle Dünayaya Bağlan"***, ***"Barış Hemen Şimdi"*** gibi sloganları da haykırır… Ve Annan Planı, referanduma giderken meydanları dolduran kitleler umutlu, iyimser ve çocuklar gibi şendir. Ancak referandumda Kıbrıslı Türkler ***"EVET"***, Rumlar ***"HAYIR"*** deyince Sisyphos efsanesindeki kaya gibi Kıbrıslı Türklerin umutları tepetaklak aşağı gider… Ve bir hüsran yaşanır. Hüsran ise travmaya dönüşür. Aynı zamanlarda ise Büyük Ortadoğu Projesi kapsamında demokrasi, barış götürme adına ülkeler işgal edilir petrol için.

"İşte bu durumlara, yani can sıkıcı, boktan durumlara komedyanın çarpıcı kahkasıyla direnmek için Barış'ın Engellenemez komedyası"nı sahnelediğini belirtir LBT.

Aristophanes'in "Barış" oyunundan Yücel Erten ve Yaşar Ersoy'un uyarladığı oyunu Yaşar Ersoy yönetir.

Ahmet Tolgay 30 Mart 2007 tarihli Kıbrıs gazetesinde oyunun güncel uyarlaması ve yorumlanmasıyla ilgili şunları vurgular:

"…Oyun hem kendi sorunlarımızdan ve hem de evrensel açmazlardan ilham alınarak uyarlandı… Oyunları oldukları gibi değil de toplumsal ahvalimizin gereklerine uygun biçimde sunmayı Yaşar Ersoy hep yapar… Ne ki, bu kez en iyisini yaptı…"

24 Şubat 2007 tarihli Yenidüzen gazetesinde Neriman Cahit ise oyunun başarılı olduğunu vurgulayarak şunları yazar:

"Aristophanes'in M.Ö. 421 başlarında yazdığı eski komedya örneklerinden Barış oyunu, 2007 yılına, Brecht Tiyatrosu'nun eleştiri mekanizmasıyla, geleneksel Türk Tiyatrosu'nun taşlama ve doğaçlama geleneği buluşturularak işlenmiş ve günümüz penceresinden bakılarak yorumlanmış çok başarılı bir reji ve olağanüstü bir çaba ile… Gerçekten de çok başarılı, tepeden-tırnağa çok emek verilmiş bir oyun…"

Şakanın, alayın, hicvin, ironinin ve taşlamanın baş rolde olduğu, kendi dahil her şeyle alay eden müzikli danslı bir oyun olan "Barış'ın Engellenemez Komedyası" güncel gerçeklerle yoğun bir hesaplaşmayı yapar. Böylesi bir yaklaşım Aristophanes'in ve "Barış" oyununun güncelliğini aslında hiç yitirmemiş olduğunu çarpıcı bir şekilde gözler önüne serer. Aksi yaklaşımların Aristophanes'i ve oyununu müzelik yapacağını belirten LBT, tiyatronun bugünün, şimdinin sanatı olduğunu vurgular.

Afiş: Hüseyin Çakmak

Aristophanes-Brecht-Geleneksel Türk Tiyatrosu Ve LBT Buluşması

Aristophanes'in M.Ö. 421 başlarında yazmış olduğu, özgün adı "Erine" olan Eski Komedya örneklerinden "Barış" oyununu 2007 yılında Brecht tiyatrosunun eleştiri mekanizmasıyla Geleneksel Türk Tiyatrosu'nun taşlama ve doğaçlama geleneğini buluşturarak, irdelenen barış temasına günümüz penceresinden bakarak yorumlar LBT. Savaşın öldürücü silahına karşı, savaşseverlere alay ve ironinin namluları doğrultulur.

İroni ve alay yoluyla eleştirilenin seyirci gözünde zekice küçük düşürülmesi Aristophanes'in en büyük zaferidir. Çarpık düzenin sorumluları sadece eleştirilen kişi ve durumlar değildir. Seyirci de gülmece yoluyla izlediği durumlar üzerine düşünmeye yönlendirilir. İngiliz sanat tarihçisi Horace Walpole'un belirttiği gibi ***"Hayat, düşünen için komedya, hisseden için tragedyadır"***. Bu söz, komedyanın bir akıl, zeka, tragedyanın da bir heyecan işi olduğunu en güzel şekilde anlatmaktadır. Komedya seyircisi komik olanla arasına mesafe koyar: Brecht'in Epik Tiyatro'yla hedeflediği ve Geleneksel Türk Tiyatrosu'nun içinde toplumsal-siyasal eleştiri barındıran, yönetici kesimin ve aydınların halka nasıl baktığını hicivle anlatan Karagöz ya da Ortaoyunu, Meddah geleneğinde olduğu gibi.

Barış'ın Engellenemez Komedyası

Yazan
Aristophanes

Uyarlayan
Yücel Erten – Yaşar Ersoy

Yönetmen
Yaşar Ersoy

Özgün Müzik
Acar Akalın

Koreografi
Osman Ateş

Dramaturg
Aliye Ummanel

Masklar
Erol Refikoğlu

Dekor
Rıza Şen

Işık
Osman Alkaş

Ritim/Dans
Osman Ateş – Özgür Oktay

Kostüm
Fatma Ergene – Anna Christodovlidov

Yönetmen Yardımcısı
Hakan Elmasoğlu

Reji Asistanları
Özgür Oktay, Hatice Tezcan, Kıymet Karabiber

Sahne Amiri ve Butafor
Rıza Şen

Işık Uygulama
Fırat Eseri

LBT "Barış'ın Egellenemez Komedyası"nı sahnelerken bu üç unsuru –Aristophanes - Brecht Tiyatrosu – Geleneksel Türk Tiyatrosu – sahnesinde buluşturur ve kaynaştırır. Bu buluşma seyirci tarafından sevilir ve alkışlanır. Kapalı gişe oynayan "Barış'ın Engellenemez Komedyası" 2007 tiyatro döneminde adından çok söz ettirir. Ve çarpıcı bir şekilde **"savaş-barış"** denen tarihsel olguyu vurgular ve seyirciye, bir şenlik havası içinde bu tarihsel olguyu sorgulatır. LBT'nin bir cümbüş havasında sahnelediği oyunun, düşgücüne geniş ufuklar açan çağdaş bir yorumla seyirciye sunulduğu belirtilir eleştirmenler tarafından.

Hüsranımız Sahnede Barış'ın Engellenemez Komedyası

Ahmet Tolgay

Meydanları dolduran on binler ne kadar da umutlu, ne kadar da iyimserdi… Annan Planı referandumuna giden yolda herkes çocuklar gibi şendi… Artık kronikleşen Kıbrıs sorununun sonuna gelinmişti!.. Dünya egemenlerinin verdiği kapı gibi güvence vardı… O güvencenin tersi olabilir miydi hiç?... Her şey tamamdı işte!.. Sandığa gidildiğinde öbek öbek "evet" oyları atılacak ve nice dünya nimetini beraberinde getirecek olan çözümle birlikte, kalıcı barışa kavuşulacaktı bu güzel yurtta!.. Aylar boyu bu düşlerin coşkusuyla çalkalandı ülke… Dondurucu kışın ayazlarında barış ateşlerinin çevresinde ısınıldı… Sandıktan çıkacak özgür ve demokratik iradenin çöplüğe atacağı statükonun helvası da yendi…

Kıbrıs Türk insanı egemenlerin öngördüğü sandık görevini yaptı ama egemenler verdikleri sözleri tutmadılar… Nimetlerle yüklü çözümü de, kalıcı barışı da kendilerine güvenen insanlardan esirgediler… Aldatılma duygusunun anaforları içinde düş kırıklıkları, şaşkınlıklar ve hatta şoklar yaşandı… Kaf dağının arkasındaki o en büyük umudu da yitiren insanlar, "varsın inceldiği yerden kopsun" moduna girdiler… Günübirlik yaşam tarzlarının sorumsuzluklarında, belirsizliklerle dolu yeni dönemin kucağına attılar kendilerini…

Savaştan sonra bir başka toplumsal travma bu… Ve belki de savaşın travmasından daha yıpratıcı, daha üzücü… Psikolojik tedavisinin de yapılabildiği söylenemez…

İşte bu toplumsal travma döneminin trajikomik analizini getirdi sahneye Lefkoşa Belediye Tiyatrosu… Her dönemin eleştirisini dört dörtlük göndermeleriyle sahneye taşımakla ünlü bu tiyatromuz, diyebilirim ki en ironik oyunuyla izleyicisinin huzurunda.

Neden en ironik?... Çünkü referandum sandığına doğru başlatılan "çözüm ve kalıcı barış" yolculuğunun ön saflarındaki kurumlardan biri de Lefkoşa Belediye Tiyatrosu idi!.. Tiyatro, yeni oyunuyla bir bakıma kendi kendisiyle dalga geçmektedir. Bunu yapabilmek hiç kuşkusuz dürüstlüğün ve kimyasal gücün ta kendisidir. Zayıf kimlikler kendi kendileriyle dalga geçemezler asla!.. Oyunun adı "Barış'ın Engellenemez Komedyası"…

Antik Yunan'ın filozof ve barışçı yazarı Aristophanes'in BARIŞ oyunu, 20 yıl önce aynı kurum tarafından kalıcı barışın yakıcı özlemleri içinde sahnelenmişti. Bu kez bu oyun günümüz gerçekleriyle paralellik kurularak yeniden sahnelendi… Hem kendi sorunlarımızdan ve hem de evrensel açmazlardan ilham alınarak güncelleştirildi…

> Oyun hem kendi sorunlarımızdan ve hem de evrensel açmazlardan ilham alınarak uyarlandı... Oyunları oldukları gibi değil de toplumsal ahvalimizin gereklerine uygun biçimde sunmayı Yaşar Ersoy hep yapar... Ne ki, bu kez en iyisini yaptı...
>
> Ahmet Tolgay 30.3.2007

Çarpıcı yorumlar ve figürlerle yaşantımıza uyarlandı… Oyunları oldukları gibi değil de toplumsal ahvalimizin gereklerine uygun biçimde sunmayı Yaşar Ersoy dostum hep yapar… Ne ki, bu kez en iyisini yaptı… Varsayalım Aristophanes Milat öncesi 380 yılından gömüldüğü yerden kalkıp geldi ve oyunun bu düş kırıklıkları ortamındaki güncel yorumunu izledi. O da bizim gibi ayakta alkışlardı. LBT ekibinin dürüstlüğünü ve başarısını… Referandum sonrası travma herkesi bir başka türlü etkiledi… Yaşar Ersoy üstündeki etkisi ise daha da bilgeleşmek.

Seneca'nın vurgulanmasını da gündeme getiriyor bu oyun: "Çağımızda inanılmaz derecede o kadar çok bayağılık ve çirkinlik var ki, tiyatro bunları görmezden gelirse suçlanabilir…" Tiyatronun amaç ve yükümlülüklerini özümseyen gerçek tiyatro sanatçıları çirkinlikleri görmezden gelemezler. "Barışın dul bir fikir olarak ortada bırakılmasına;

içinin boşaltılmasına, kurutulmasına, anlamsızlaştırılmasına; hovardaca harcanmasına; bir ideal, bir özlem, bir umut olmaktan çıkartılmasına; satılır ve satın alınabilir bir meta haline getirilmesine; kirletilmesine ve paslandırılmasına ve de engellenemez bir şekilde yozlaştırılmasına" duyarsız kalabilir mi gerçek sanatçılar? O sanatçılar ki, yaşadıkları dönemlerin ses getirmesi gereken tanıklarıdır…

"Barış'ın Engellenemez Komedyası" ile tanıklık, eleştiri ve uyarı görevlerini Yaşar Ersoy ustanın bilge yönetiminde yerine getiren sanatçı dostlarımı en içten alkışlarımla kutlarım. Keşke herkes kendi sorumluluğundaki görevlerini yerine getirebilse!.. Henüz izlemeyenler, son gösterilerindeki bu çarpıcı seyirliği sakın kaçırmasın. Dans da var, müzik de var, güldürü de!.. Herkesi kendi kendisiyle yüzleştiren bir oyun üstelik…

Perdesini açtığı ilk geceden bu yana kapalı gişe sunulan ve Güney Kıbrıs'taki gösterisinden sonra Türkiye turnesine hazırlanan "Barış'ın Engellenemez Komedyası", tam bir ekip başarısı. Uyumun estetiği! Aristophanes klasiğinin günümüze uyarlanması yönetmen Yaşar Ersoy Yücel Erten'le birlikte yaptı. Özgün müzikte Acar Akalın'ın , koreografide Osman Ateş'in, dramaturgda Aliye Ummanel'in, masklarda Erol Refikoğlu'nun, dekorda Rıza Şen'in ve ışıkta Osman Alkaş'ın ustalığa atılmış imzası var. Canlı müzik için 5 kişilik orkestra oyun boyunca devrede. 18 kişilik oyuncu kadrosu ve koroyu da hesaba katar ve hele yetersiz kalan sahnenin iptal edilerek salonda daha geniş bir performans alanı oluşturduğunu belirtirsem, prodüksiyonun bizim ölçeklerimizdeki muhteşem boyutu ortaya çıkmış olur.

"Bu kadar zahmet niye?" derseniz…

E kolay değil ütopyaya dönen barışın artık engellenemez hale gelen gırgırını yapmak!.. Her şeye karşın bu dürüst sahne hesaplaşmasının kalıcı çözüme ve barışa yardımcı olmasını dilerim…

Kıbrıs - 30 Mart 2007

Barış Kelimesi Ne Kadar Yorgun

Filiz Naldöven

İşte, acımasızca kullanılmış bir kadın ancak, bu kadar hasta ve yorgun ve bu kadar anlamından sıyrılmış hale gelebilir. Gelen gidenin elledığı, hırpaladığı, düzdüğü, tecavüz edip sokağa bıraktığı, aldığı sattığı, bir kandırma bir kar aracı olarak kullanılan barış; sadece şekil olarak beş harf. İçerik: hiç…

Hep söylediğimi tekrar etmek zorundayım. İnsanlık, bir zamanlar anlamlandırdığı her kavramı, yırtık ve oyuk ve hiç hale getirdiyse, sözlüklerini, ansiklopedilerini tamamıyla yeniden yazmalıdır. Ama, hayat denen şey, ancak bir anlamsızlıktan ibaretse, dil üretmek neyin nesi? Sus ve otur yerine, bok torbası!.. Örnekse, barış deyip şakağıma tabanca mı dayayacaksın? Göbeğini katmerleyerek gözümün önünde…

Dekor Uygulama
Rıza Şen, Mahmut Tatlıcalı
Mehmet Özulu, Mehmet Demir

Mask Yapımı
Erol Refikoğlu, Cem Aykut
Hatice Tezcan, Melek Gözükeleş
Döndü Özata, Asu Demircioğlu
Mahmut Tatılıcalı

Oynayanlar
Trygaios/**Erol Refikoğlu**
1.Köle/**Hakan Elmasoğlu**
2. Köle/**Osman Alkaş**
Hermes/**Osman Ateş**
Savaş Tanrı/**Barış Refikoğlu**
Kargaşa/**Hakan Elmasoğlu**
Emek Tanrıça/**Döndü Özata**
Bolluk Tanrıça/**Işın Cem**
Barış Tanrıça/**Meryem Kuraner**
Silah Tüccarı/**Hakan Elmasoğlu**
Kızlar/**Kıymet Karabiber**
Özgür Oktay, Asu Demircioğlu,
Hatice Tezcan, Melek Gözükeleş
Döndü Özata
Hierokles/**Yücel Köseoğlu**
Çocuk/**Derviş Doğa Vaiz**
Koro Başı/**Barış Refikoğlu**
Koro/**Osman Alkaş, Hakan Elmasoğlu**
Döndü Özata, Özgür Oktay
Kıymet Karabiber, Hatice Tezcan
Melek Gözükeleş, Ahmet Arık
Cem Aykut, Asu Demircioğlu
İzel Seylani, Ertan Berksu

Orkestra
Uğur Güçlü, Oytun Ersan,
İlker Kaptanoğlu, Ahmet Elmas
Reşat Kortan

İşte, acımasızca kullanılmış bir kadın ancak, bu kadar hasta ve yorgun ve bu kadar anlamından sıyrılmış hale gelebilir. Gelen gidenin elledi̇ği, hırpaladığı, düzdüğü, tecavüz edip sokağa bıraktığı, aldığı sattığı, bir kandırma bir kar aracı olarak kullanılan barış; sadece şekil olarak beş harf. İçerik: hiç…

Filiz Naldöven 12.7.2007

İşte bunu didikleyen bir oyun, Barışın Engellenemez Komedyası… Aristophanes'in milattan önce yazdığı BARIŞ oyunu, günün yalan barış arayışlarına iliştirmeye çalışan bir uyarlama. Yücel Erten uyarlamasından Yaşar Ersoy dönüştürmesi, günümüze ve özelde Kıbrıs'a. Hani Hiçbirşey Engelleyemezdi, Kıbrıs'a Barışın Gelmesini? Oysa, Sadece Bir Ateşkesti – Her An Bozulabilir Üstelik – Bizi Mutluluğun Zirvesine Taşıyan.. Gerisi Boş İşti!..

Dramaturg, Aliye Ummanel iyi kurgulamıştı uyarlamayı… Sahne, dekor başlı başına bir şenlikti. Rıza Şen, Mahmut Tatlıcalı, Mehmet Özulu ve Mehmet Demir'in yoğun emekleriyle. Tam da burada, Erol Refikoğlu'na koskoca bir alkışşşşşşş!.. Hem usta oyunculuğuna, hem yarattığı o güzelim masklar için… Bir kocaman alkış da, Erol'a mask yapımında yardımcı olan diğer elemanlara…

Uzun zamandır tiyatroda göremediğim Acar Akalın'ı, yeniden iş başında görmek çok keyifliydi. Oyun için üretilmiş ve Lefkoşa Belediyesi Kent Orkestrası elemanlarının, çok iyi yorumladığı özgün müziği için, Acar'ı yürekten kutlarım. Uzun zaman sonra bir oyunda, ne eksik ne fazla, oyunun ritmiyle bütünleşmiş, oyun ritmiyle prosodi hatası olmayan müzikle buluşmak güzeldi. Belki de ilk defa, daha da küçültülmüş salonda, müzik kulağımızı tırmalamadı.

Işın Cem'in bunca zamandan sonra, parlak aurası ve oyunculuğunun demlenmiş haliyle sahnede görmek muhteşemdi. Hep görmek isterim. Yücel Köseoğlu'nu da… Osman Ateş, tiyatro sanatımızın kazandığı yepyeni bir yetenek. Enerjisi, hızı, kulağı ve ritmi, bedenini kullanmaktaki ustalığıyla sahneye yepyeni bir ışık taşıyor.

Kıymet Karabiber, Özgür Oktay, Döndü Özata, Erol Refikoğlu, Asu Demircioğlu, Hatice Tezcan, Melek Erdil "Barış'ın Engellenemez Komedyası" oyununda...

Eski ustamız Osman Alkaş oyunculuk yeteneğine hiç ihanet etmiyor. Tersi, muhteşem yeteneğine yaraşır bir tevazuyla, üstesinden gelemeyeceği bir rolün olmadığına inandırıyor bizi.

Hakan Elmasoğlu'nun özellikle komik rollerdeki başarısı gözden kaçırılamaz. Giderek, daha oturmuş, daha içselleştirilmiş.

Hey! Kızlar! Asu, Kıymet, Özgür, Hatice, Melek, Döndü, hızlı, zamane ve başarılısınız. Bitmek bilmeyen enerjinize hayran kaldım. Hey! Koronun erkekleri, Barış, Osman, Hakan, Cem, Ahmet, İzel, Ertan, siz de!.. Küçük oyuncu, Derviş Doğa Vaiz ve iki güvercin, siz de…

Barış Tanrıçaya çok yakışan, Meryem Kuraner de..

Sevgili Yaşar Ersoy, iyi ki varsın! Bu, gözümüze gözümüze sokulan barış yalanını, iyi yalanladın… Çok çalıştığın, her zamanki gibi, oyunun çok iyi olmasını istediğin, bu nedenle de kendinin, oyuncuların ve diğer çalışanların canına okuduğun çok belli… Eline, ruhuna sağlık!...

Lefkoşa Belediye Başkanı, Cemal Bulutoğluları, sahneye çıktı ve yeni tiyatro binasının yapılacağına dair SÖZ verdi. Bugün ihaleye çıkılıyor. Ayrıca bana, sözünü tutacağına dair de SÖZ verdi.. Bekleriz…

Afrika - 12 Şubat 2007

Hantal Yöneticilere Rağmen Tiyatro

Faize Özdemirciler

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun "Kıbrıs'ta Barış'ın Engellenemez Komedyası" adlı oyununu sıcağı sıcağına izleme fırsatım olmamıştı. Aristophanes'in "Barış" oyunundan Yaşar Ersoy'un günümüze uyarladığı oyun, insanlığın bitmeyen ama giderek cılızlaşan barış mücadelesini trajikomik boyutlarıyla anlatıyordu. Ben ancak son oyuna gidebilmiştim… Bir yanım ne yazsam gecikmiş sayılacağımı söylüyor bu yüzden, ama öteki yanım da karşı çıkıyor buna. "Kıbrıs'ta barış engellenemez" diye diye, "Barış"ın bir komedyaya dönüşmesine rıza gösterdiysek, biz gösterdik ve bu oyun kendi ihanetimizle, ciddiyetsizliğimiz ve sığlığımızla yüzleşmeye çağrıydı. İhanet zaman aşımına uğramayacağına göre, belki de yıllarca sahneye konsa, güncelliğini yitirmeyecek olan bu oyuna dair yazabilirdim "geç" de olsa. Özellikle yaşadığımız son 5 yılın toplumsal eleştiri ve özeleştirisini yapan oyun, seyirciyi sahneye çekiyor, oyuna dâhil ediyor, sonra sahneden dışarıya fırlatıyor, ama her halükarda uyanık tutuyordu. Sadece sahneyi değil, kulisi de gösteriyordu; oyuncular pat diye kendi aralarında provadaymış gibi konuşuyorlar, hem kendilerini eleştiriyorlar, hem de düzeni yerden yere vuruyorlardı. Sonra Erol Refikoğlu bir "Bokböceği"nin sırtında Tanrıların Tanrısı Zeus'tan "Barış Tanrıça"nın hesabını sormaya giderken çıkıyordu karşımıza. Osman Alkaş, Hakan Elmasoğlu ve Osman Ateş sonra… Sonra Kıymet Karabiber, Döndü Özata, Asu Demircioğlu, Özgür Oktay, Barış Refikoğlu, Melek Erdil ve Hatice Tezcan'dan oluşan kadınlar korosu giriyordu devreye… Birleşmiş Milletlerin, Avrupa Birliği'nin istemediği, meclise de bakanlar kuruluna da giremeyen "Emek Tanrıça" rolüyle Işın Cem beliriyordu ansızın sahnede; tükettiğimiz bir başka sözcüğü tokat gibi patlatarak suratlarımızda. Erol Refikoğlu'nun elinden çıkan masklarla oyunun metni arasında kurulan uyuma diyecek yoktu. Erol Refikoğlu kendi öykülerinin içinden çıkmış gibiydi sanki. Yılların tozu vardı hatıralarında, yılların yorgunluğu vardı hafızasında, Kıbrıs'ta barışın engellenemeyen komedyasını kim bu kadar sahici oynayabilirdi ki sevgili Erol Refikoğlu'ndan başka… Işın Cem'i tekrar sahnede görmek, zannediyorum ki, sadece beni değil, pek çok insanı mutlu etmiştir. Işın hanım tiyatroda, tiyatro da Işın hanımda çok iyi duruyor zira… Antik zamanlardan bugüne dönerek şarkılara geçiliyordu sonra. Canlı orkestra eşliğinde sahnelenen oyunun müziğini Acar Akalın yapmıştı. "Kıbrıs'ta Barış Engellenemez" günlerine "umut hangi dağın ardındadır" şarkısıyla damgasını vuran Akalın'ın, barışın engellenemeyen komedyası için de şarkılar bestelemesi güçlü bir ironiydi aynı zamanda. Bu oyunun gerçekten sahne diyebileceğimiz bir sahnede oynandığını düşünmekse heyecan vericiydi… Sahne çok kötüydü. Salon dökülüyordu. Oyuncuyla seyirci o kadar iç içeydi ki, bu kadarı olamaz dedirten o sıkışıklık içinde, bir oyun kendini izlettirebiliyorsa, oyunun yönetmenini de oyuncuları da kutlamak gerekirdi.

Bu koşullarda trilyonluk projelerle değil, daha mütevazı projelerle uğraşmak gerekirdi herhalde. Belki de Devlet Tiyatrosu ile Belediye Tiyatrosu'nun ortak mücadelesi olmalıydı bu. Sahnelerin yetersizliği Yaşar Ersoy'u ve ekibini de, Devlet Tiyatrosu ekibini de durduramıyordu çünkü.

"Kıbrıs'ta barış engellenemez" diye diye, "Barış"ın bir komedyaya dönüşmesine rıza gösterdiysek, biz gösterdik ve bu oyun kendi ihanetimizle, ciddiyetsizliğimiz ve sığlığımızla yüzleşmeye çağrıydı.

Faize Özdemirciler 13.7.2007

Osman Ateş ve Erol Refikoğlu "Barış'ın Engellenemez Komedyası" oyununda...

Devlet Tiyatrosu'nun sokakta sergilediği "Tohum ve Toprak" adlı oyunu izlerken, her iki tiyatro ekibinin ortak sorunları geliyordu aklıma. Devlet Tiyatrosu'nun bir sahnesi bile yoktu, Belediye Tiyatrosu ise öyle bir sahnenin içine sıkışmıştı ki, hem oyuncuya, hem seyirciye dar geliyordu, oynamak da zordu orada, seyretmek de. Beğenerek izlediğim bu iki oyundan çıkardığım sonuç şu oldu: Her şeye rağmen tiyatro, hantal yöneticilere rağmen tiyatro, Kıbrıs'ta engellenen ve bir komedyaya dönüşen barışa rağmen tiyatro…

Afrika - 13 Mayıs 2007

Barış'ın Engellenemez Komedyası

Neriman Cahit

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun 20 yıl önce sahnelediği Aristophanes'in "BARIŞ" oyunu yeniden sahnede… Oyun artık bu kurumun klasiklerinden biri.

Aristophanes'in M.Ö 421 başlarında yazdığı "Eski Komedya örneklerinden 'Barış' oyunu", 2007 yılına, Brecht Tiyatrosu'nun eleştiri mekanizmasıyla, geleneksel Türk Tiyatrosu'nun taşlama ve doğaçlama geleneği buluşturularak işlenmiş ve günümüz penceresinden bakılarak yorumlanmış çok başarılı bir reji ve olağanüstü bir çaba ile…

Gerçekten de çok başarılı, tepeden – tırnağa çok emek verilmiş bir oyun… Oyunu başarılı kılan öğelerin başında kuşkusuz tüm yaşamını "benim işim tiyatrodur" der gibi yaşayan… Ama bunu sadece içi boş bir söz dizimi gibi bırakmayıp sürekli ve büyük bir sorumlulukla, içini dolduran, çağına karşı sorumluluk duyup, her anını bu sorumlulukla yaşayan bir aydın tavrıyla var olup var eden Yaşar Ersoy ve kendi içsel sorunlarını tartışarak, birbirlerini son kertede, tüketmeden var olabilmeyi yavaş yavaş öğrenerek, hep birlikte üretmeyi ve başarmanın o müthiş heyecanını yaşamaya başlayan… Oyuncusundan tutun da sahne tasarımcısına, ışıkçısına kadar bütün LBT ekibinin başarısıdır…

Şöyle ki, oyun boyunca sahnede kocaman masklardan tutun da teker teker her oyuncusuyla, müziğiyle ışığıyla… Sanki tek bir olay, tek bir gövde ve kocaman bir varlık/ bütünlük vardı sizi saran/ sizi de içine katan… Sorgulayan, sorgulatan…

Beni taa başından, daha ilk andan heyecanlandıran Yaşar Ersoy, Acar Akalın (özgün müzik), Hüseyin Çakmak (afiş), İlker Kaptanoğlu (canlı müzik), Yücel Köseoğlu, Işın Cem ve… Ve Osman Alkaş ile Erol Refikoğlu gibi uğraşlarının ustası, virtüözleri izleyebilme olanağıydı. Tümü de gerçekten çok iyiydiler ve yılların onlara eklediği bilgileriyle, deneyim, içgüdü ve farkındalıklarıyla oyuna öylesine bir katkı sağlıyorlar ki!

Hele de Osman (Alkaş) ve Erol'u (Refikoğlu'nu) izlerken, gözlerimin önünde yıllarca büyük bir heye-

canla alkışladığım oyunları geçiyor… Ve, Osman'a hep takıldığım "Ben onu sahnede ters takla atarken de gördüm" esprisini anımsayarak… Onun sahnede – onca yıl sonra – yeniden takla atışını izlerken, Erol Refikoğlu'nun bokböceğinin üstünde yıllara meydan okuyuşunu o kan ter içinde kalışını içimde alkışlarken… "Tanrım" diyorum… İşte sanat/ sanat tutkusu bu…"

Ve onlardan sonra gelenler: Kıymet, Asu, Hakan, Özgür, Barış… Ve bir sonrakiler: Döndü, Melek, Hatice… Ve Osman Ateş (Koreografisi ve oyunuyla)… Ve Dramaturg Aliye Ummanel… Onca emekleriyle Rıza Şen, Fırat Eseri… Dekor, mask yapımına emek verenler… Orkestra, koro, ritim dans… Tümünde yer alanlar, soluk verenler… Bize bir şölen sundunuz… Yarattığınız sinerji ve görsellik müthişti… Tiyatroyu ayakta tutabilmek… Evet, görsellik…

Ben 20 yıl önce de izledim aynı oyunu… Ama bu kez onun tekrarı gibi oynanmadı.

Asıl olan da bu zaten. Öykü, genelde çoğumuzun bildiği bir öykü… Ama asıl olan, bu kez yeniden ve nasıl anlatıldığı… Çok değişik, çok çarpıcı, yeni bir yorum ve görsellik eklenmiş… Kuşkusuz, çağımızda tiyatroyu ayakta tutacak temel unsurlardan biri de görsellik. Bu, kof, içi boş bir olay değil… Metinle bütünleşen, onu geliştiren bir görsellik… Ki bu oyunda bu, fazlasıyla var ve seyircinin ilgisi sürekli ayakta tutuluyor.

Tiyatro, dans ve müzik karışımı klasik bir metnin yeni uyarlamasıyla Yaşar Ersoy – oyunu sadece sahneye koymakla yetinmiyor – kendi yorumunu da katıyor… Şöyle ki, oyunun ana temasını hiç zedelemeden, hatta mesajının altını daha da çizerek, Aristophanes'ten bu yana (M.Ö.421 – M.S. 2007'ye) insanlığın çilesinde – savaşın tırpanında – pek de bir şeyin değişmediğini gösterecek gerçek verilerle / göndermelerle oyunun daha dinamik ve etkileyici olmasını sağlıyor. Neredeyse insanlık tarihinin hep merkezinde oturan "Savaş – iktidar – güç – çıkar" döngüsünün altını çizerek. Sonuçta, ülkemiz gerçeklerine fokuslayarak…

Oyunun kitapçığı, kendi çıplak gerçekliğimizin de bir dökümü:

"Yurdumuzda ve dünyada; globalleşen ya da küreselleşen yeni dünya düzen(sizliği)nin yükselen değerleri ile barış dul bir fikir olarak ortada bırakılır… İçi boşaltıldı, kurutuldu, anlamsızlaştırıldı. Hovardaca harcandı. Alınır satılır bir meta haline getirildi… Kitlelere heyecan vermez bir duruma düşürüldü… Kirletildi, paslandırıldı… Engellenemez bir şekilde yozlaştırıldı…"

"Bugün, silahlarla savaşmadan da barış yok edilebiliyor. İnsanlar baskı altında tutulabiliyor… Şiddet uygulanabiliyor. Gandhi'nin yıllarca önce söylediği gibi "Yoksulluk, şiddetin en acımasız biçimidir." Globalleşen yeni dünya düzensizliğinde savaş çeşitlendirilmiştir. Apaçık ambargo uygulamaları, sömürü, baskı, açlık, temel gereksinmelerin kısıtlanması, toplumsal adaletsizliğin körüklenmesi, yıldırma, korkutma, kültür emperyalizmi, uyuşturucu ve kumar batağı, enflasyon sarmalı…

"Barış'ın Engellenemez Komedyası" oyunundan bir enstantane...

Asu Demircioğlu, Hatice Tezcan, Döndü Özata, Osman Alkaş, Özgür Oktay, Kıymet Karabiber ve Melek Erdil "Barış'ın Engellenemez Komedyası" oyununda...

Ve hatta 'Uluslararası hukuk', 'Nükleer enerji', 'dünya barışı', 'demokrasi', 'insan hakları' gibi kavramların arkasına sığınarak savaş gerçekleştirilebilmektedir.

"Aristophanes'in döneminde eleştirdiği savaş kışkırtıcıları, uygulayıcıları ve bu sistemin koruyucularıyla – çağdaşlarımız arasında hiçbir fark yok. Sadece isimler ve araçlar değişiyor, özünde hepsi aynı…"

"Seneca şöyle der: "Çağımızda inanılmaz derecede, o kadar çok bayağılık ve çirkinlik var ki, tiyatro bunları görmezden gelirse suçlanabilir…"

İşte bu suç oranını azaltmak için sergiliyorlar "Barışın Engellenemez Komedyası"nı LBT toplumsal bir işlevi yerine getirmenin sorumluluğuyla…

Sonuçta: Şakanın, alayın, hicvin, ironinin ve taşlamanın başrolde olduğu… Kendi de dâhil… Her şeyle alay eden, neşeli, müzikli, danslı bir oyun çıkmış ortaya… Acı verenle, komik olanın kaynaşmasını sağlayarak, grotesk bir anlatımla can sıkıcı, ekşimiş, boktan durumlara kahkahayla bir 'YETER' çığlığı bu…

Oyunun kitapçığında çok önemli bir bilgi demeti de sunmuşlar bize: Kıbrıs'ta "Barış"ın Engellenişinin Kronolojisi'ni… Ki bu bilgi demeti taa 1878'den başlayarak – 1 Ocak 2007'ye kadarki süreçte Kıbrıs sorunuyla ilgili – hiçbir olayı atlamadan satır satır – neden ve sonuçlarıyla – verilmiş ki… oyunun getirisi kadar bize yararlı olabilecek bir de belge niteliğinde…(Gerçekten çabalarına sağlık.)

Son söz olarak ne diyebilirim ki… İçimize bir nabız vuruşu bir sorgulama gibi yerleşecek… (çok beylik bir laf olacak ama) hem gülecek daha çok da düşünecek / sorgulayacak çok da tedirgin olacağınız bir oyun… Belki de bakış açınızı dahi değiştirecek… Ama eğer tiyatroya bir sanat olarak bakıyorsanız… Eğer ülkemize bu sanata verilen yoğun emeği paylaşmak… Yalnızca bir eğlence değil, bir yaratıyı da algılamak istiyorsanız… Bu oyunu görün…

Belki ve gerçekten çok yorulacak, tedirgin olacak, bunalabileceksiniz de size sunulan çıplak gerçeklerin karşısında… Ama olsun… İnsan olma, kendine yani insana değer verme biraz da bunlara bağlı değil mi… Öyleyse…

Yenidüzen - 24 Şubat 2007

Barış'ın Engellenemez Komedyası

Mehmet Levent

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, antik Yunan tiyatrosunun en önemli yazarlarından Aristophanes'in, M.Ö. 421 yılında yazdığı "Barış" oyununu genelde dünya, özelde ülkemiz gerçekleriyle özdeşleştirip harmanlayarak, "Barışın Engellenemez Komedyası" adıyla sahnelemeye devam ediyor.

20 yıl önce yine Lefkoşa Belediye Tiyatrosu tarafından özgün adıyla sahnelenen oyun, son beş yıl içinde kitlelere mal olmuş "Kıbrıs'ta Barış Engellenemez" sloganına da atıfta bulunarak "Barışın Engellenemez Komedyası" adıyla her Cuma ve Cumartesi akşamları seyirciyle buluşuyor.

Oyun, genelde dünya, özelde Kıbrıs'ta barış olgusunun egemen güçlerin ellerinde nasıl rezil edilip yozlaştırıldığını, çıkarcı güçlerin ve lanet olası savaş patronlarının oyuncağı haline getirildiğini, çok çarpıcı bir komedya üslubuyla sunuyor izleyiciye.

Oklarını tüm barış düşmanlarına yönelterek, seyircinin kahkahaları arasında onları yerden yere vuruyor.

Oyunu çok başarılı bir şekilde günümüze uyarlayan Yücel Erten ve Yaşar Ersoy'un Aristophanes'in bir dünya klasiği olan "Barış" oyununa getirdikleri çarpıcı yorumu ve Yaşar Ersoy'un oyunu yönetmekteki başarısını öncelikle anmak gerek.

Özgün müziğinden koreografisine, dramaturgisinden dekor, ışık ve kostüm, dans ve afiş tasarımına kadar her şeyin oyunla ve verilmek istenen mesajlarla çok uyumlu bir bütünlük sergilediğini belirtmek isterim.

Kalabalık bir teknik kadro…

Kalabalık bir oyuncu kadrosu…

Burada tek tek isim vermeyi gerektirmeyecek kadar bir bütün içinde düşünüyorum hepsini. Ve herkesin üzerine düşeni, büyük bir şevk ve başarıyla yerine getirdiğini söylüyorum.

"Barış'ın Engellenemez Komedyası", hal-i pür melalimizin, hayal kırıklıklarımızın, umutlarımızın umutsuzluğa dönüşünün ve bu umutsuzluk bataklığında yeni bir umut diye sarılabileceğimiz bir dal, açtırabileceğimiz bir çiçek bulabilmek için, her defasında son bir can havli diyerek çırpınışımızın sahnedeki duruşudur.

Mehmet Levent 13.2.2007

"Barış'ın Engellenemez Komedyası", hal-i pür melalimizin, hayal kırıklıklarımızın, umutlarımızın umutsuzluğa dönüşünün ve bu umutsuzluk bataklığında yeni bir umut diye sarılabileceğimiz bir dal, açtırabileceğimiz bir çiçek bulabilmek için, her defasında son bir can havli diyerek çırpınışımızın sahnedeki duruşudur. Oyunda emeği geçen herkesi yürekten kutlarım.

Sizi kahkahalara boğarken, aynı zamanda düşün merkezinizi de dürtükleyen, acıtan ve gerçeklerle yüzleştiren bu oyunu eğer hala görmediyseniz, şu ana kadar çok şey kaçırdınız demektir. Acele edin… Dünyada ve Kıbrıs'ta barışın nasıl ve kimler tarafından engellendiğini gözlerinizle görün… Hiç pişman olmayacaksınız… Buna değer…

Afrika - 13 Şubat 2007

Boş Bir Umuda Dönüşmeden Barış

Hakan Çakmak

Yıllar önce hatırımda kaldığı kadarıyla İstanbul'daki üniversite yıllarımın ve takip eden zorunlu askerlik aylarının hemen ardından, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun (LBT) halen faaliyet gösterdiği bugünkü salonunda Yavaş Gel Savaş'ı izlemiştim.

Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun son çeyrek yüzyılında önemli bir yeri olan Belediye Tiyatrosu'yla, izleyici ve sonrasında sürekli bir takipçi olarak kişisel anlamdaki ilk gerçek buluşmamdı bu oyun.

Bugünkü hallerinden daha genç ama daha az dinamik olmayan Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu ve Işın Cem(o yıllardaki adıyla Işın Refikoğlu), 1991'de "W" su olmayan baba Bush'un saldırı emrini verdiği 1. Körfez Savaşı'nı tiye alan oldukça keyifli bir oyunla izleyici karşısındaydılar.

Silahların soğuk namlusuyla, sıcak öldürücü soluğunun dünya genelinde ve ülkemiz özelinde durmaksızın hissettirdiği bizlere, savaşın yerine neden barışı yeğ tutmamız gerektiğini ama sadece barışı istemenin değil, teker teker bireyler olarak onun için emek ve çaba sarf etmemizin önemini vurgulayan bir başka oyunla, Barış'ın Engellenemez Komedyası'yla yeniden gündem oluşturan tiyatronun sahnesinde bu kez daha kalabalık bir oyuncu kadrosu var.

Tiyatro'nun kurucuları olan bir diğer ifadeyle "Kare As" olarak nitelendirilen bu sanatçılarımızın ardından, LBT özellikle 1990'lı yılların ortalarından itibaren, Türkiye'deki konservatuvarlardan mezun olup dönen oyuncularla kadrosunda önemli bir genişleme sağladı. Yıllar önce geniş bir kadro yapısı gerektiren oyunlarında, bu satırların yazarının da birkaç kez aralarında yer aldığı amatörlerle, Belediye Tiyatrosu bünyesindeki Gençlik Tiyatrosu gönüllülerinin katkılarına ihtiyaç duyulurken; kadrodaki bu nitel ve nicel gelişmenin tiyatro adına gerçek anlamda özlenen olumlu bir yanı olduğunu ekibin son yıllardaki oyunlarında izliyoruz.

Aristophanes'in Barış oyununu 21 yıl önce "bir idealin, bir özlemin, bir umudun gerçekleşmesine

Barış Refikoğlu, Melek Erdil, Ertan Berksu, Kıymet Karabiber, Cem Aykut, Özgür Oktay, İzel Seylani, Hatice Tezcan, Haskan Elmasoğlu, Asu Demircioğlu ve Ahmet Arık "Barış'ın Engellenemez Komedyası" oyununda...

mütevazi bir katkı koymak için sahneleşmiştik" diyen oyunun yönetmeni Yaşar Ersoy; yurdumuzda ve dünyada dul bir fikir olarak ortada bırakılan, içi boşaltılarak kurutulan, anlamsızlaştırılan, hovardaca harcanan, alınır satılır bir meta haline dönüştürülen, bir ideal, bir özlem ve bir umut olmaktan çıkartılan 'Barış'ı bu kez farklı bir yorumla, komedyanın iğneleyici diliyle sunuyor izleyiciye.

Barışın Engellenemez Komedyası'nı izlemek için salonda oturan izleyiciler olarak biz, acaba nerede yanıldık sorusunu soruyoruz?.. Bir yandan kahkahalarla gülerken, aslında o kahkahanın ince bir çizgide ayrıldığı ağlanacak halimize dalıp derin derin düşünüyoruz. Biz ki barış ateşleri yakıp meydanları doldurduk, "Barış"a olan umudumuzu, özlemimizi aylarca haykırdık sokaklarda; sonra yeniden evlerimize döndük ve gündelik yaşamın hay huyuna terk ettik her şeyi bir çırpıda. Barış'ı sonsuz bir arzuyla istemek ve istekliliğimizi haykırmak mıydı getirecek olan bize?.. Ülkemizde yeşerecek alanlar bulabilmesi için "Barış"ın emek ve çaba sarf etmek de bu on binlerle ifade edilen bireylerin teker teker görevleri değil miydi aslında?...

Aristophanes'in kahramanı Trygaios (Erol Refikoğlu), Barış'ı göklerden, Tanrıların katından yere indirmek için bok böceğinin sırtında havalanır. Tanrıların başta Zeus olmak üzere giderken bekçi olarak bıraktıkları Hermes'i (Osman Ateş) de bir şekilde ikna edip Barış Tanrıça'yı (Meryem Kuraner) yere indirirken, yanında Emek (Döndü Özata) ve Bolluk Tanrıça'yı (Işın Cem) da getirir. Barış için gerekli olan emek ve bu ikisinin sonucu olarak bolluk.

Osmanlıca ifadesiyle iş bu minval üzre kurulan oyun, Kıbrıslılar'ın yüzlerine tutulan ayna misali. Tabii ki Aristophanes sadece çağdaşlarına ve yurttaşlarına değil, her çağa ve tüm insanlığa söylemişti sözlerini ve onu yorumlayan Yaşar Ersoy da sadece yurttaşlarına ve çağdaşlarına seslenmiyor oyunuyla.

Antik Komedya'yı, Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu'nun ve yer yer onlara katılan Hakan Elmasoğlu'nun Kavuklu-Pişekar peşrevlerinde hoş ama bir o kadar da iğneleyici bir biçimle sunulan Geleneksel Türk Tiyatrosu ve Brecht'in özellikle koro ve dans bölümlerinde adeta beyinlere çivilercesine ritim ve vurgularla mesajlar veren Epik Tiyatro anlayışını harmanlayan ve komedyayı karnavala dönüştüren Yaşar Ersoy'la ekibini yürekten alkışlıyorum.

Teker teker isimleri sayabilirdim bu sayfada. Zaten oyuna gidip izleyecek olanların edinecekleri broşürde okuyacakları isimlerin, Barış'ın Engellenemez Komedyası'na emek ve katkı koyanların ne denli ciddi bir çalışma sürecini geride bıraktıklarını gözleriyle izleyeceklerdir.

Sahneyi daha bir göz alıcı hale getiren dekor ve özellikle Erol Refikoğlu'nun büyük boyutlu maskları, Osman Ateş'in koreografideki atılımlarıyla ortaya

konan müziğe ve dansa dayalı görsel atraksiyonlar, kostümlerde yaratılan renk, çeşitlilik ve önemli bir dipnot; barış için ülkemizde meydanların sarsıldığı günlerde "Mevsimi Geldi Artık" adlı bestesiyle öne çıkan Acar Akalın'ın oyun için yazdığı özgün bestelerin keyfini çıkarmak gerek diye düşünüyorum.

Bu oyun için sahnesini de genişleten ve bunun için salondaki koltuk sayısından feragat etmek zorunda kalan Lefkoşa'nın gerçek anlamda bir tiyatro sahnesine ne kadar ihtiyaç duyduğunu bir kez daha gözlemledik. Umarız verilen sözler ve hazırlanan projeler bir an önce hayata geçirilir.

Yenidüzen - 10 Mart 2007

Bir Yaşar Ersoy Prodüksiyonu: Barışın Engellenemez Komedyası

Yalçın Okut

Başlıkta 'Bir Yaşar Ersoy Prodüksiyonu' dedimse de, aslında bir kolektif aksiyondur Barışın Engellenemez Komedyası oyunu. Yönetmeninden ışıkçısına, dramaturgundan kostümcüsüne, koreografından biletçisine-teşrifatçısına kadar her çalışanın katkı koyduğu bir kolektif aksiyon…

Kaç yıl oldu tam bilmiyorum ama şunu biliyorum ki kesin çeyrek yüzyılı aşkın bir tiyatro serüveni var Yaşar'ın. Ve bu çeyrek yüzyılı aşkın serüveninin tüm deneyim ve ustalıklarının bir sentezini gerçekleştirdi Yaşar, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun çekirdek kadrosuyla; Yaşar'la birlikte Işın, Erol ve Osman. Ve şu da çok açık ki, çekirdek kadro yanında o genç ve yetenekli kadroyu bul(a)masaydı böyle 'oyun gibi oyun'u- herhalde- çıkaramazdı.

Ne sanatçıyımdır, ne de sanat eleştirmeni.

Ancak, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sahnelediği Barışın Engellenemez Komedyası oyununu izledikten sonra duygularımı, hissiyatımı yazmadan edemedim; edemezdim.

Aristophanes'in 2000 küsur sene önce yazdığı Barış adlı bu müthiş komedyasını aynı ekip 20 yıl önce de sahnelemişti. O yıllarda Kıbrıs'ta olmadığımdan göremememiştim. Ama bu sefer kaçmazdı, kaçıramazdım… Biri kuzeyde biri de güneyde olmak üzere iki kez izledim büyük bir tad alarak.

İkirciksiz hemen şunu söyleyeyim: Sakın kaçırmayın… Kendinize zaman ayırın; boktan püsürükten işleri / şeyleri erteleyin ve bu 'bok'lu oyunu izleyin. İzleyin ve görün ki: 40-50 yıldır yaşamakta olduğumuz bu boktan savaş, 2500 sene önce de yaşanmıştı aynı boktan nedenlerle. İki akraba halkın, Atinalılar ile Spartalılar'ın yıllarca Pelopenez savaşlarında savaş ağaları/rantiyeleri ve silah imalatçıları ve tüccarları tarafından birbirlerini kırma oyununa getirildiklerini görün. Aynı bizler gibi, akraba olduğumuz DNA testleri ile kanıtlanmış olan Türkofon ve Grekofon Kıbrıslılar gibi…

Barış Refikoğlu, Melek Erdil, Ertan Berksu, Kıymet Karabiber, Cem Aykut, Özgür Oktay, İzel Seylani, Hatice Tezcan, Haskan Elmasoğlu, Asu Demircioğlu ve Ahmet Arık "Barış'ın Engellenemez Komedyası" oyununda...

Antik çağda yazılmış bu oyunu, modernize edilen versiyonlarından alıp son yıllardaki barış mücadelelerimize adapte eden Yaşar, o meydan 'muharebeleri'nin tam muharebeye dönüşüyorken iğdiş edilmesini eleştiriyor. Rejisör (kendisi) de dahil herkesi 'ti' ye alıyor. Birçoğunu da 'bok'a batırıp çıkarıyor, toplumun burnuna kadar içine battığı durumu tespit, teşhir ve hicvederek.

Barış oyununun orijinal metnini okumadım. Ama bu versiyonundan çıkardığım kadarıyla oyunun ana teması: Aristophanes'in, boka batmış ünlü 'Atina Demokrasisi' ve rezilleşmiş insan ilişkilerini boka batırıp çıkararak hicvetmesidir. Başta da 'savaş ağalarını ve silah imalatçılarıyla tüccarlarını ve savaştan rant sağlayanları. Tıpkı, bugünkü Bay B(P)ush rejimi ile onun kolladığı savaş rantiyeleri gibi…

Oyunda baş rolü oynayan Erol, bu denli hareketli ve yorucu bir oyunda bile klasını konuşturuyor Trygaios rolünde. İki saat boyunca hiç durmaksızın sahnede koşar, oyunu sürükler. Bokla beslenen, küheylanım dediği bir kokarcaya atlar ve Yedi kat gökyüzüne çıkıp tanrılar tanrısı Zeus'tan hesap sormaya çalışır. Barış Tanrıça'yı cezalandırdığı için. Zeus'u bulamaz, üçkâğıtçı Tanrı Hermes'le karşılaşır ve dalaşır. Onu rüşvetle yola getirir; halkın katılımını sağlayarak Barış Tanrıça'yı Zeus'un attığı yedi kat yerin derinliklerinden /kuyulardan çıkarttırmayı başarır… Bu noktada, vatandaş Trygaios'un köleleri rolünü oynayan Hakan (Elmasoğlu) ve Osman (Alkaş)'ın zor rollerinin hakkını layıkıyla verdiklerini teslim etmek gerek. Ama, yetenek deyince ve Hermes'i oynayan Osman Ateş'i görünce, işte orda dur derim!.. O ne yetenek öyle… O beden dili, o replik yorumlamaları, o baletleri aratmayan figürleri… Ancak bu kadar olabilir…

Barış Tanrıçayı oynayan Meryem'in kuyudan çıkarılırkenki o güzelliği ve kuğu endamı barışın ne huzur verici bir güzellik olacağını müjdeliyordu.

Yukarıda, 'bu genç ve yetenekli kadroyu bul(a) masaydı Yaşar bu oyunu çıkaramazdı' dedimdi. Israrlıyım: evet, çıkarmazdı… Ünlü sözdür: Boynuz kulağı geçer, demiş atalar. Haksızda değillerdi.

İşte bir kanıt daha: Birbirinden yetenekli genç kadın oyuncuların o kıvrak dansları bir yana; o ezberlenmesi, akılda tutulması ve hiç şaşırmadan o kadar hızlı bir tempoda tekrar tekrar şakınması gerçekten büyük bir yetenek gerektiriyor; yetenek ve eğitim… Demek ki, Ankara Konservatuar gerçekten de – diğer üniversitelerin aksine- çok iyi bir eğitim kurumudur.

Başta Kıymet (Karabiber)'in o kalça atışları [Yönetmen'imiz de işini biliyor haa!.. Kime hangi rolü vereceğini yağdan kıl çekerce hallediyor]. Keza, Asu, Döndü, Hatice, Melek ve Özgür dansları ve şarkılarıyla Aristophane'teki 2400 yıl öncesi Atina dilberlerinin seksapelliklerini hiç aratmıyolar. Hele de Özgür'ün, o herkesin ezbere bildiği Mevsimi Geldi Artık şarkısının müthiş sesi Özgür'ün arada solo yapması… Yok, yok; bunlar ma-aile komple sanatçı; hem sahnede hem müzikte çok başarılılar. Erol'un o davudi sesiyle türkülerini çok dinledim, oyunda Koro Başı olan Barış'ı da; Grup Yorum'dan Latin müziğine kadar en zor parçaları gitarı eşliğinde nasıl başarıyla söylediğini çok iyi bilirim. Bolluk Tanrıçası'nı oynayan ve Tanrıça'ya o vakur edayı

Asu Demircioğlu, Hatice Tezcan, Döndü Özata, Erol Refikoğlu, Özgür Oktay, Kıymet KArabiber ve Melek Erdil "Barış'ın Engellenemez Komedyası" oyununda...

"Barış'ın Engellenemez Komedyası" oyunundan bir enstantane...

hakkıyla veren Işın'ın da sesini ve yorumunu eski oyunlarda dinlemiştim. Bu yeteneklerinin Özgür'e de Barış'a da ana-babadan genetik olarak geçtiği belli. Hani, Allah vergisi derler ya, tam da öyle.

Döndü'nün diğer rollerdeki gibi başarıyla oynadığı Emek Tanrıçası'na tasalluta yeltenen lümpene attığı: 'Git, çalış; ek-biç, üretim yap' yollu şamarlar, toplumun içinde bulunduğu atalet ve avantacılıkla yavşaklığa göndermelerdi. Kulaklarımızın pası temizlendi. Onun da eline diline sağlık…

Yanılıyor muyum bilmiyorum; gerçi sanatçı sanatı bırakırsa bile sanat sanatçıyı bırakmaz ya, bu oyun sanki çekirdek kadronun jübilesi gibi geldi bana. O genç yetenekleri kaç kezdir izliyorum. Görünen köy kılavuz istemez; Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bu genç yeteneklerle daha çoook başarıdan başarıya koşacak, birçok önemli oyuna imza atacaktır, inanıyorum. Hepinizi yürekten kutlarım…

Oyunu kuzeyde ve güneyde izlerken edindiğim izlenimlere gelince… Kısa ve öz: Güneydeki yurttaşlarımız kuzeydekilere oranla daha bir tiyatro izleyicisi. Bizdeki, handiyse çekirdek yiyecek kadar kimi laubali seyirciye karşılık; güneyde, üstelik de dil engeline karşın, tiyatroyu bilenler/sevenler çok. Oyunu ayakta alkışladılar. Ne de olsa Aristophaneslerin torunları…

Ve son replik: "Çünkü insanız biz… Ve tıpkı Trygaios gibi kaybettiklerimizi unutup kazanacaklarımız için yeniden umut besleyebiliriz."

Afrika - 6 Nisan 2007

Barış'ın Engellenemez Komedyası

Elvan Levent

Hayat çok garipti.

Bir gece önce izlediğim tiyatrodaki gibiydi belki. "Barış"ın Engellenemez Komedyası'na benziyordu yani…

Aristofan'ın 2427 yıl önce yazdığı 'Barış' oyunu Yaşar Ersoy ve Yücel Erten tarafından günümüze ve yaşadığımız adaya uyarlanmıştı.

Bir yanda Tanrılar… Bir yanda köleler… Beyaz güvercinlerden 'Bok böceğine… Birleşmiş Milletlerden Annan Planı'na kadar her şey vardı bu tiyatroda. Kıbrıs'taki 'barış arayışlarına' ironik bir bakış açısıydı. Kahkahaya boğulmuş bir isyandı belki de. Aristofan politik komedinin kurucusuydu. Komediyi, güldürmekle eğlendirmenin ötesine taşımış ve kahkahayı düşündüren bir güce dönüştürmüştü.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu da hakkını fazlasıyla vermişti bu 'komedya'nın. Dekor, kostümler, müzik ve oyuncuların güçlü performanslarıyla, o küçücük sahnede kocaman bir dünya yaratmışlardı.

Ne düşündük, ne kadar düşündük, tiyatrodan çıkıp eve gittiğimiz zaman? Ne kadar farkına vardık? Bundan emin değildim. Emin olduğum tek şey, bu tiyatroda beni rahatsız eden bir şeyin olduğuydu. Seyirciler…

Kesinlikle hayatımda tanık olduğum en 'saygısız' izleyici topluluğuydu. Ve bu ürkütücüydü.

'Kötü' bir izleyici topluluğu, toplumsal bir tehlikeydi bana kalırsa. Oyunun başında yapılan uyarıya rağmen kapatılmayan cep telefonlarına gelen 'mesaj' sinyalleri, oyun boyunca susmak bilmedi. Önümde ve yan sırada oturan izleyiciler, bir 'cafe'de oturur gibi, oyunun sonuna dek, yüksek sesle konuşmaktan çekinmediler.

Aristophanes politik komedinin kurucusuydu. Komediyi, güldürmekle eğlendirmenin ötesine taşımış ve kahkahayı düşündüren bir güce dönüştürmüştü.

Elvan Levent 18.2.2007

Oysa bu kadar küçük bir salonda çıkan en kısık ses bile, sahnedeki oyuncunun konsantresini bozmaya yeterdi. Bütün bunlar, bir izleyici olarak beni bile bu kadar rahatsız etmişse, bir de sahnedeki oyuncuyu düşünmek gerekirdi. Ama düşünmüyordu kimse. Yani aslında, tıpkı izlediğimiz tiyatrodaki gibiydi her şey. Demek istediğim, 'seyirciler' 'oyunun' kötü bir parçasıydı ne yazık…

Afrika - 18 Şubat 2007

Gülerek Uykudan Uyanmak

Doğan Harman

Yaratılışın başladığı noktadan itibaren karşıtların birliği ve mücadelesi yasası devrededir. Öyle anlaşılıyor ki bu yasa insanın yaratıldığına inanılan cennet de vardı.

Tanrı Âdemi yaratırken "erkek ve dişi" öğeleri onun içine gizlemiş daha sonra ise düşü ve erkek öğeyi çıkartarak eşi Havva'yı yaratmıştır. Böylelikle karşıtların birliği ve mücadelesi yasası yaratılıştan itibaren devreye girmiş olmuştur.

Karşıtların birliği ve mücadelesi yasası diyalektiğin temel yasası olarak bilimdeki yerini almıştır. Bu yasa hem bir düşünce ve inceleme yöntemi hem de kavrama aracıdır.

Kadim çağlardan beri filozofların üzerinde kafa patlattıkları bu yasa üzerinde Mevlana'nın da son derece ilginç "yorumları" vardır. Diyalektiğin en büyük ustalarından biri olarak kabul edilen büyük düşünür Hegel diyalektik konusunda Mevlana'dan çok etkilendiğini yazmıştır.

Merak edenler için Mevlana'nın mesnevisini incelemelerini salık veririm. Mevlana bu eserinde karşıtların mücadelesi sürecinde nasıl birbirlerine dönüştüklerini son derece yalın anlaşılır bir dille anlatır. Öyle bir anlatır ki onun anlatışıyla kanıt birbiriyle bütünleşir. Ta kadim çağlardan beri dünyanın karşıtlarıyla var olduğu ve her şeyin ancak ken-

Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu "Barış'ın Engellenemez Komedyası" oyununda...

di karşıtı aracılığıyla anlaşılabileceği biliniyordu. Siyah olmadan beyazı anlamak mümkün değildir. Kötü olmadan iyiyi anlamak mümkün değildir. Çirkin olmadan güzeli anlamak mümkün değildir. Akıl olmadan akılsızlığı anlamak mümkün değildir.

Tutsaklık olmadan özgürlüğü... Ahlak olmadan ahlaksızlığı... Işık olmadan karanlığı... Sevgi olmadan nefreti... Barış olmadan savaşı... Hüzün olmadan sevinci...

Komedi olmadan dramı anlamak mümkün değildir. Dün "Barış Engellenemez Komedyası"nı sahneye koyan sanatçılarımızın Sarayönü'nde başlattıkları tiyatro olayını izlerken birden bunları düşünmeye başladım. Sanatçılar dün tarihi Sarayönü'nde bildiri dağıtarak sahneledikleri oyunun duyurusunu yaptılar. Oysa duyurunun kendisi oyunun başlangıcıydı.

Ülkemizde barış için verilen mücadele kitlelerle birlikte kabuğuna çekilmişti. Barış artık hayal bile değildi. Barış umutları dibe vurmuştu. Barış umutlarıyla birlikte demokrasi, hak, adalet ve özgürlük arayışları da acılarla birlikte yedi kat yerin altına gizlenmişti.

Barış tutkularıyla dolu toplumsal bilinçaltı halk kitlelerini meydanlara taşımıştı. Rumlar plana hayır deyince barış güvercinin bir kanadı koptu. Barış güvercini yere düştü, uçamaz oldu, özgürlüğünü yitirdi. İnsanların bilinçaltı bu kez umutsuzlukla dolup taştı. Halk kitleleri tarihe küstüler. İstediğini alamayan insanlar dünyadan kopup durgunluk denizine daldılar.

Sanatçılarımızın, toplumun, komedyanın evrensel gücüyle umutsuzluğun yarattığı simsiyah boşluğu alt edebilmesi için güçlü toplumsal bir katarsis yaratacağına inanıyorum.

Doğan Harman 9.2.2007

Meydanlara dolan halkı yönlendiren barış tutkusuyla dolu bilinçaltıydı, ama insanlar ne istediklerinin de bilincindeydiler. Çünkü konuşup tartışıyor, düşünüyor, karar alıyor ve eylem yapıyorlardı. Tarih düşünen karar alan ve eyleme geçen halk topluluklarına istediğini verirdi. Ama bu kez hainlik yapmıştı. İnsanlar bunun bilincine varamadan, tarihe küstüler ve denizin derinliklerine dalıp uykuya daldılar.

İnsanların daldıkları bu derin uykudan uyanmaları lazım. Kendi dramları, acıları, küskünlükleri ve umutsuzluklarıyla yüzleşmeleri lazım. Ne olup bittiğinin bilincine varmaları lazım. "Barış Ertelenemez Komedyası" bunun için devreye giriyor. İnsanları daldıkları derin uykulardan güldürerek

Savaş Korosu "Barış'ın Engellenemez Komedyası" oyununda...

uyandırmak için. Maskelerin ardındaki gerçeklerle yüzleşmeye hazır olun. Gülerek uykudan uyanmaya az kaldı. Sanatçılarımızın, toplumun, komedyanın evrensel gücüyle umutsuzluğun yarattığı simsiyah boşluğu alt edebilmesi için güçlü toplumsal bir katarsis yaratacağına inanıyorum.

Şimdi artık barışın ve çözümün öncü gücü tiyatrodur!

Kıbrıslı - 9 Şubat 2007

Barış'ın Engellenemez Komedyası

Hasan Kahvecioğlu

Geçen hafta sonu; Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun küçücük salonunda, dakikalarca süren bir "zamana yolculuk" modunda gezinip durdum…

Ta Miladdan 400 yıl öncesine kadar gittim. Birbirlerine karşı 27 yıl savaşmış Atinalılarla Spartalılara "barış" çağrıları yapan Aristofanes'in yürekliliğini, statüko ile kıran kırana nasıl dövüştüğünü, hepsinden önemlisi o çağda "barış"ın nasıl da komedya formatı içinde ironi ile harmanlanarak halkların bilinçlerine işlendiğini düşündüm…

Aradan 24 yüzyıl geçmiş; insanlık hala barış arıyor ve Yunan Antik Tiyatrosu'nun ustası Aristofanes'in çığlıkları, öfkesi , delilikleri, direnişi, sorgulayışı beyinlerimizin en ince gözeneklerine kadar gelip yerleşiyor…

"Barış"ın ne bitmek tükenmek bilmeyen bir serüveni varmış, ne amansız bir yolculukmuş bu… Sonra; bırakıyorum Atinalıları, Spartalıları, daha yakınlara geliyorum…

Belleğimde; 20 yıl öncesi… Aynı mekanda, aynı oyunu izliyorduk… Yine sahneden "barış" çığlıkları yükseliyordu… Bağnaz KKTC yöneticilerinin işten attığı bir avuç tiyatro sanatçısı "Lefkoşa Belediye Tiyatrosu"nda harikalar yaratıyorlardı…

Zamanın Belediye Başkanı Mustafa Akıncı ile Rum Belediye Başkanı Lellos Dimitriades'in girişimleri ile oyun Rum tarafına da götürülmüş ve Satirigo Tiyatrosu'nda sahnelenmişti.

Yaşar, Osman, Erol, Işın…

Bu dörtlü; tam bir ekip ruhu ile kotarıyorlardı her şeyi… Müziğiyle, ışığıyla, dekoruyla…

Ne yalan söyeleyeyim; bu dörtlülünün saçları beyazlaştıkça, bir tiyatrosever olarak, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun "kurumlaşan" kimliği konusunda tereddütler yaşıyordum. Ancak; geçen yıllar içinde gördüm ki; Yaşar Ersoy'un planlı gayretleri ve geleceği iyi hesaplayan öngörüleri sonucunda Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, genç ve dinamik bir yenilenmeyi başardı…

Üstelik bu "yenilenme" yukarıda adını saydığım ak saçlılarla, yeni genç elemanların "harmonisi"ni içeriyor. Eskilerden Erol Refikoğlu ile Osman Alkaş, arkasından Kıymet Karabiber, Hakan Elmasoğlu, Barış Refikoğlu, Asu Demircioğlu, Özgür Oktay, Döndü Özata…

Bir sonrasında Osman Ateş…

Birkaç yaş grubu içinde göz dolduran ve "uyum"un birer halkası gibi duran daha birçok isim… Bu oyunun en büyük başarısı işte bu "harmoni"den kaynaklanıyor… Genişletilen sahnede, aynı anda 20 kişilik bir koro ile karşılaşıyorsunuz… Hele Erol Refikoğlu'nun bir ekiple birlikte hazırladığı dev masklar, maskların hareketliliği de ayrı bir canlanma yaratmış… "Barış" oyununda canlı bir orkestranın kullanılması da harika olmuş… İlker Kaptanoğlu'nu bu orkestra içinde görmek, Yücel Köseoğlu'nu sahnede enerjik bir delikanlı kıvamında seyretmek gerçekten güzeldi… tabii; sahnede rol alanların "harmonisi" yanında, oyundaki iki önemli "yönetmen" tasarrufundan da söz etmeliyim…

> Galiba Ersoy; barışı savunanların birçok davranışını bile; gülmece ağının içine hapsetmiş ve hem sorgulamış, hem de tabir yerinde ise "bok"a batırıp çıkarmıştır.
>
> Hasan Kahvecioğlu 16.3.2007

Yönetmen Yaşar Ersoy, neredeyse Aristofanes'in "İrini" oyununun temel eksenini almış, ancak bunu ete kemiğe büründürerek içine bir "ruh" yerleştirmiş… Komedyayı sivri ve yakıcı, düşündürücü bir silah olarak eline alan Ersoy; bizi günümüzün yozlaşan değerleri ile yüzleştirirken bol bol eleştiri oklarını da yüzümüze, gözümüze doğru fırlatmıştır.

Galiba Ersoy; barışı savunanların birçok davranışını bile; gülmece ağının içine hapsetmiş ve hem sorgulamış, hem de tabir yerinde ise "bok"a batırıp çıkarmıştır.

Halkın Sesi - 16 Mart 2007

"Barış'ın Engellenemez Komedyası" Güney Kıbrıs'ta

LBT, Satirigo Tiyatrosu ve Uluslararası Tiyatro Ensitüsü Kıbrıs Merkezi'nin ortak organizasyonu ile Dünya Tiyatro Günü etkinlikleri çerçevesinde "Barış'ın Engellenemez Komedyası" oyununu 29 Mart 2007'de Güney'de Lefkoşa Rum Belediye Tiyatrosu binasında Kıbrıslı Rum izleyicilere sunulur. Oyun öncesinde Uluslararası Tiyatro Enstitüsü'nün Dünya Tiyatro Günü bildirisi okunur. Bildiride tiyatronun insanlığa ve barışa hizmet eden en etkin sanat olduğu vurgulanarak, "Barış'ın Engellenemez Komedyası" oyununun Güney Kıbrıs'ta sahnelenmesinin de buna hizmet ettiği belirtilir.

31 Mart 2007 tarihli Kıbrıs, Yenidüzen, Ortam gazeteleri bu haberi ***"LBT, Güney Kıbrıs'ta Beğeniyle İzlendi"*** başlıkları ile verirler. Haberde oyunu, Uluslararası Tiyatro Enstitüsü yetkililerinin, çeşitli siyasi parti temsilcilerinin, bazı Lefkoşa Türk Belediye Meclis üyelerinin ve Kıbrıslı Türk sanatseverlerinin de Kıbrıslı Rum sanatseverlerle birlikte izlediklerini, güzel bir atmosfer oluştuğunu yazarlar. Ayrıca gazete haberlerinde şu ifadeler de yer alır:

"Kıbrıslı Rum sanatseverlerin oyunu rahatça anlayarak takip edebilmeleri için Türkçe'den Rumca'ya çeviri yapılır ve izleyiciye dağıtılır.

Oyunun repliklerinin yer yer Rumca olarak seslendirilmesi ise alkış alır.

Oyunun sonrasında ise yönetmen Yaşar Ersoy'u sahneye davet eden sanatçılar hep birlikte izleyicileri selamlarlar. Beğeniyle izlenen oyun sonrasında Rum izleyicilerin kulislere geçip sanatçıları tebrik etmesi sanatçılar arasında mutluluk yaratır.

Uluslararası Tiyatro Enstitüsü yetkilileri, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile işbirliğini geliştirerek sürdürmek istediklerini de gecede belirtirler."

"Barış'ın Engellenemez Komedyası" 9. Devlet Tiyatroları Sabancı Uluslararası Adana Tiyatro Festivali'nde

LBT ile T.C. Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü arasında imzalanan "Tiyatro Alanında İşbirliği Protokolü" çerçevesinde LBT "Barış'ın Engellenemez Komedyası" oyunuyla "9. Devlet Tiyatroları Sabancı Uluslararası Adana Tiyatro Festivali"ne davet edilir. 27 Mart - 28 Nisan 2007 tarihleri arasında düzenlenen ve Türkiye'nin en prestijli festivallerinden biri olarak kabul edilen Adana Tiyatro Festivali'nde LBT "Barış'ın Engellenemez Komedyası" oyunuyla büyük beğeni kazanır ve ayakta alkışlanır.

7 ülkeden 19 Tiyatro ekibinin katıldığı festivalde LBT, 21-22 Nisan 2007 tarihlerinde Sabancı Vakfı Kültür Merkezi'nde oyunu seyirciye sunar.

1 Mayıs 2007 tarihli Kıbrıs, Yenidüzen, Vatan gazeteleri ***"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Türkiye'deki Uluslararası Festivallerde Ülkemizi Başarıyla Temsil Etti"*** başlığıyla haberi kamuoyuna duyururlar. Söz konusu haberde, Adanalı tiyatroseverlerin büyük ilgi gösterdiği oyunun biletlerinin bir hafta önceden tükendiği ve kapalı gişe oynadığı belirtilir. Ayrıca haberde, kalabalık seyirci kitlesinin katıldığı temsilden sonra oyunun yönetmeni Yaşar Ersoy'a, Adana Devlet Tiyatrosu yetkilileri tarafından bir plaket takdim edildiği de yazılır. Ayakta alkışlanan temsil sonrasında "Barış'ın Engellenemez Komedyası" için eleştirmenler ve izleyiciler tarafından "en iyi oyunlardan biri nitelendirmesi" de haberde yer alır.

Üç Kadın

Catherine Anne 2006-2007

Gerçeğe Küsmüş, Yüzünü Düşe Dönmüş "Üç Kadın"

Çağdaş Fransız Tiyatrosu'nun yetiştirdiği yazarlardan olan Catherine Anne'in yazdığı Aliye Ummanel'in yönettiği "Üç Kadın" oyunu 2007'de sunulur. Yazar, ***"sahne üzerinde üç kadın, üç nesil ve iki sosyal sınıf"*** varlığından yola çıkarak kadını ve çeşitli sorunları sorgular.

Yazar, yarattığı kişiler aracılığıyla seyirciye sorgulatmayı hedeflediği soruları şöyle sıralar: ***"İş hayatında kadın nedir? Erkek karşısında kadın nedir? Erkeğin yokluğunda kadın nedir? Anne olmak ne demektir? Annenin yerinde olmak ne demektir?"***

Bu sorunlardan yola çıkan yazar, hayata farklı pencerelerden bakıp farklı doğrular edinmiş üç kadın arasında kurduğu bağlarla kadınlar arası ilişkileri anne-kız ilişkilerini, kadının aile ve iş yaşamındaki yerini irdeler. Bunların yanında, farklı iki sosyal sınıf katmanında toplumsal eşitsizlik ve adaletsizliği eleştirir.

Yönetmen Aliye Ummanel ise yazarın sorularına sorular ilave eder: ***"Düşün yerine koyduğun gerçek acıtıyorsa, doğru bildiğinin doğruluğu kalır mı? Adaletsiz bir dünyada, kişi ne kadar diretebilir kendi doğrusunda? Haddi hesabı olmayan ahlaksızlığın varolduğu bir dünyada, ahlaklı, ahlaksız olan nedir? Böyle bir dünyada dürüst kalmak mümkün müdür? Yalan nedir ve ne zaman kötüdür? Yalan her koşulda kötü müdür? Çıkarsız ilişki var mıdır? İçinde bulunduğu dünyayı reddedenler, kendi gerçeğini kabul etmeyenler için, gerçeğin ilacı düş müdür? Gerçek acıysa aslında en büyük mutsuzluk düşsüzlük müdür? Asıl mutsuz olanlar düşten ayrı kalanlar mı?"***

Yönetmenin bu ilave sorularıyla irdelenen "Üç Kadın" oyunundaki üç kadın kendi gerçeklerine küserek, yüzlerini ortak bir düşe dönerler. Yönetmenin de ifade ettiği gibi ***"üç ayrı kadının ortak bir düşte buluşma randevusu…"*** gerçekleşir oyunda ve düş gerçeğe galip gelir.

Filiz Naldöven 8 Haziran 2007 tarihli Afrika gazetesinde oyun hakkındaki yazısında yönetmenin yorumuna şöyle destek verir: ***"Kaçış teması üzerine kurulu bir oyun 'Üç Kadın'. Gerçeğin dayattığı ve acıttığı yerden, başka, daha ılımlı, daha umutlu bir yere kaçma arzusu. Kimde yok ki! İnsanoğlu bu dünyaya atıldığını ve ne kadar çaresiz olduğunu keşfettiği gün, oyalanmayı, unutmayı, düşlemeyi de keşfetmiştir."***

"Üç Kadın" oyunu gerçekle düş arasındaki diyalektik ama acı olan çatışmanın bir yansıması olarak seyirciyle buluşur.

Yönetmen olarak ilk deneyimini sergileyen ve gerçekten de hayli başarılı olan Aliye Ummanel'in bir kanaviçe gibi işlediği oyunda "Üçlü" bir oyunculuk başarıyla geliştirilmiş. Bir müzik parçası, bir trio gibi kurulmuş oyun. Söz ve hareket bir ses bütününe dönüşmüş.

Neriman Cahit 16.6.2007

LBT'nin Üç Kadın Oyunu Çaresizliklerin İzdüşümü

Neriman Cahit

Yalnızlıklar vardır tek kişinin yaşadığı... yalnızlıklar vardır birlikte yaşanan...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun bu sezon ikinci oyunu olarak repertuarına kattığı, Çağdaş Fransız tiyatrosu yazarlarından Catherine Anne'ın, "Üç Kadın" adlı oyunu, üç kadının birlikte yaşadıkları; ama, aslında çağımızın kıstırılmış insanının yaşadığı ağır yalnızlığını yansıtan bir "iç dram". Yazarın bir bakıma çağımızdaki çok boyutlu iletişimsizliği... teknolojik iletişim olağanüstü gelişirken, insan değerlerinin nasıl çöküntüye uğradığını gözler önüne seriyor.

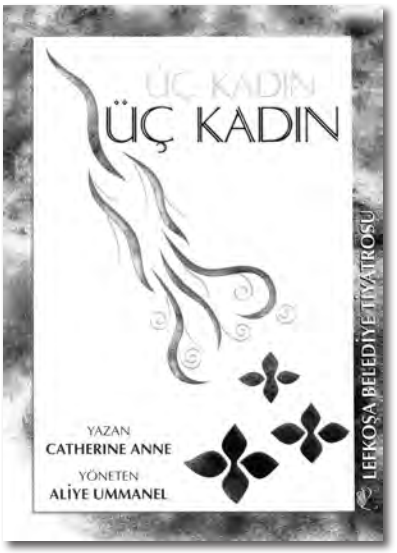

Afiş: Hatice Tezcan

Dış dünyadan farklı nedenlerle kendilerini soyutlamış - aslında buna mecbur bırakılmış - Üç kadın. Biri hayli tanınmış, zengin bir ailenin yaşlı, hasta dul annesi. Tek kızı ve torunu ile yıllardır hiç bir iletişimi yok. Diğeri orta yaşlarda, fakirlik sınırında yaşayan, çok genç bir kızı ve gayrı meşru bir torunu olan evin tüm sorumluluğunu yüklenmiş çok yorgun bir kadın. Ve, çaresiz, bıkkın, öfkeli, işsiz, küçük bir çocukla annesinin eline bakan kendini kalın duvarlar gibi saran fakirlik kozasını delip çıkmak, bir iş bularak dışarıdaki dünyayla yüzleşmek, onu artı ve eksileriyle yaşamak isteyen gencecik bir kız...

"Üç kadın... Üç nesil ve iki sosyal sınıf..."

Farklı nedenlerle de olsa, oldukları / çakıldıkları duruma sıkı sıkıya bağlı, yaşamın oluşumlarından kopuk, içe dönük, savaşım güçleri sınırlı üç kadın... Yaşlı - Orta Yaşlı - Çok Genç... Her üç evrede de sorunlar, insan ilişkileri, o korkunç yalnızlık ve çaresizlik...

Özetle, insanın öksüzlüğünü, sevgiden öksüz kalmışlığını, insan ilişkilerinden öksüz kalmışlığını anlatıyor oyun... Yitirilenler (anne, torun, koca) aslında "sevgidir, insan sıcaklığıdır." Her şeyin metalaştığı dünyamızda insanın sürekli sökülüp alınan / yaralanan yüreğidir...

İnsanın maddi donanımı ne olursa olsun, parçalanmışlığı, un ufak oluşu, çaresizliği, bir kum tanesi kadar yalnızlığıdır...

LBT güzel bir eser seçmiş. Yüzümüze 20. yüzyıldan miras aldığımız insanlık durumunun ayna-

Üç Kadın

Yazan
Catherine Anne

Çeviren
Olcay Poyraz

Yöneten
Aliye Ummanel

Işık Tasarım
Osman Alkaş

Müzik Seçim ve Mix
Osman Ateş

Dekor Tasarım
Hatice Tezcan

Sahne Amiri
Rıza Şen

Dekor Uygulama
Rıza Şen, Mehmet Özulu
Mehmet Demir, Mahmut Tatlıcalı

Işık Uygulama
Fırat Eseri

Efekt Uygulama
Mehmet Özulu

Kostüm Uygulama
Fatma Ergene

Oynayanlar
Madame Chevalier/**Deniz Çakır**
Anne Joelle/**Döndü Özata**
Kız Joelle/**Hatice Tezcan**

sını tutuyor, yitirdiklerimizi gösteriyor. İnsan(lığ)ın içinde bulunduğu derin yalnızlık ve yıkımı yansıtıyor.

Yönetmen olarak ilk deneyimini sergileyen ve gerçekten de hayli başarılı olan Aliye Ummanel'in bir kanaviçe gibi işlediği oyunda "Üçlü" bir oyunculuk başarıyla geliştirilmiş. Bir müzik parçası, bir trio gibi kurulmuş oyun. Söz ve hareket bir ses bütününe dönüşmüş.

Ve oyuna gerçekten de tam anlamıyla "Kadın eli" değmiş. Sağlam bir sahne(leme) tekniği, oyunculara denk düşen rol dağıtımı ve çok uyumlu bir ekip çalışması oyuncuların özenli, tartımlı oyunculuklarıyla ortaya güzel, hoş ve etkili bir tiyatro olayı çıkmış.

Deniz Çakır onca sahne deneyimiyle, sahneyi öylesine doldurmuş ki... Onu bir virtüöz gibi izlemek müthiş bir keyifti. Ne güzeldi onu izlemek! Konuşmasıyla, gülmesiyle, ağlamasıyla, öfkesiyle, dansı, şarkısı ve suskunluğuyla çevresine ışık saçan... Ölüme giderken bile yaşamla hesaplaşan bir Madame... bir usta oyuncu...

Döndü ve Hatice de genç yetenekleri, bu yeteneklerini geliştirmeyi bilen yapıları ve azimleriyle oyunu / kadın evrenini çok başarıyla sergilediler. Özellikle de Döndü, üstlendiği o ağır rol altında öylesine zarif ve soğuk olabilmenin başarısını yansıttı.

Göz alıcı kompozisyonlar sundular bize... Göz alıcı ama donuk, ürkütücü, güçlü resimler.

Deniz Çakır ve Hatice Tezcan "Üç Kadın" oyununda...

Döndü Özata ve Deniz Çakır "Üç Kadın" oyununda...

Ve oyuna inanılmayacak bir sıcaklık katan dekor... Sahne olayı tamamıyla ortadan kaldırılmış. Seyirci koltuklarıyla aynı hizada ve hemen ötemizde, el atımı bir uzaklıkta... Seyirciyi de içine alan bütünleyen, sımsıcak bir atmosfer... ki çoğu kez o ağır yalnızlık ve sorgulama içinde kendimizi de bulduruveren... Oyuna katan...

Kararan, donuklaşan, parlayan anlam yüklü ışık değişimleriyle oyunun bütününde düz ve kesişen çizgilerle verilen iki zıt mekan... Işık ve sahne tasarımı birbiri içinden geçerek etkileyici bir bütün oluşturuyor...

Onca ağır yükü ve acıyı, buzdan bir heykeli anımsatan kişiliği, ya da oyunun sonunda sessiz çığlığıyla anne Joelle...

Ölüme bilerek, sessiz giden Madame Chevalier... Onca parçalanmışlık... Ve tüm bunlara hükmeden "Zaman..."

Bu oyunda, o ince ayrıntılar fark edildiği zaman, oyuncuların, belki çalışırken... İzleyicinin ise "oyuna dahil olduğu" anlarda fark ettiği "Zaman" kavramının yaşam sürecinden farklı bir düzlemde algılanması.

Akan zaman olgusunu adeta yok eden, sürekli zaman ve mekan atlamalarıyla oynanan oyun, izleyiciyi de, düşünme süre ve süreçleri içinde dolaştırıyor... Zaten kendini de sahnede hisseden izleyicinin "içindeki saati durdurmasına" yol açan bu süreç,

oyuncuda olduğu kadar izleyicide de "bilinç akışı" ile zaman kopukluğu arasından ilginç bir çakışmaya neden oluyor.

Görsel ve işitsel bir bütün olarak belirlenmesi kaçınılmaz 'zaman' kavramı, sahne üzerinde sanki durağanlığın, tekrarın, kopukluğun, yayı ağır ağır germe eyleminin altını çizen bir "Sesler - hareketler - sorgulamalar" bütünü olarak şekilleniyor.

Sanatçının ötesinde, izleyicinin de zaman kavramını adeta yitirmesine yol açan bu gidiş - gelişler oyunu biçimlendirirken; buna uygun müziğin, karanlığın, ışığın, yalın çizgilerin öne çıktığı kolajlar oluşuyor...

İşte bu, sahne üzerinde yakalanan estetik bütünlüktür...

Bu bütünlüğü oyun seçiminden başlayarak, yönetmen, oyuncular ve tüm ekip olarak, ışık tasarımında: Osman Alkaş, müzik seçiminde : Osman Ateş, dekor - afiş tasarımında Hatice Tezcan, sahne amiri olarak Rıza Şen, dekor uygulamada Mehmet Özulu, Mehmet Demir, Mahmut Tatlıcalı, efekt uygulama: Mehmet Özulu ve kostüm uygulama'da Fatma Ergene'nin de katkısı var...

Oyunu görmeniz ve perde kapandıktan sonra da tartışmayı sürdürmeniz dileğiyle...

Yenidüzen - 16 Haziran 2007

Üç Kadın

Filiz Naldöven

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun bu yıl sahnelediği ikinci oyundur "Üç Kadın".

Bu hafta sonu, gelecek sezona kadar perdeyi indirecekler.

Artık iyice küçülmüş tiyatro salonunda, seyirciyle neredeyse kucak kucağa sahneleniyor oyunlar. Bir samimiyet, bir samimiyet ki sormayın...

'Üç Kadın', bu samimiyeti, sakin ve huzurlu kılan bir oyun. Çünkü, sahnede sadece üç kadın var. Deniz Çakır, Döndü Özata ve Hatice Tezcan. Diğer kadın, tiyatronun dramaturgu aynı zamanda, oyunun yönetmeni Aliye Ummanel, en arka sırada merakla izliyor sahnelediği oyunu.

Kaçış teması üzerine kurulu bir oyun 'Üç Kadın'. Gerçeğin dayattığı ve acıttığı yerden, başka, daha ılımlı, daha umutlu bir yere kaçma arzusu. Kimde yok ki! İnsanoğlu bu dünyaya atıldığını ve ne kadar çaresiz olduğunu keşfettiği gün, oyalanmayı, unutmayı, düşlemeyi de keşfetmiştir.

Bu konuyu, başka bir yazıda, daha çok çekiştirip duracağız...

Sahnenin küçüklüğü veya seçilen eşyaların büyüklüğü, dekoru oluşturan iki mekanı ayrı ayrı düşünmemizi engelledi. Sanki, zengin evin, değerli eşyalarla döşenmiş salonu ve orta halli mutfağı gibi duruyordu dekor. Oyunda başka bir mekan olmadığı için, ışık karartmasıyla, bir salona, bir mutfağa gidip geldi oyuncular. İçerde yatak odaları bulunduğuna dair bir hisse kapılmak güzeldi. Işık ve sesleriyle iyi oynadılar. Müzik, çok iyi seçilmişti.

Yılların oyuncusu Deniz Çakır'ı, Madame Chevalier rolüyle, unutmak mümkün değil. Aksi, yaşlı, yalnız bir kadının, ölüme ramak kala, bir düşe tutunması, daha nasıl iyi anlatılırdı? Hem de, bir şirinlik kumkuması haliyle. Kutlarım.

Döndü Özata, oyunculuğunu ortaya koyabileceği, sağlam bir role kavuştu bu defa ve bileğinin hakkıyla, büyük bir alkışı hak etti.

O, ne sadelik ve sahicilikti! Mimiğinden sesine, yürüyüşünden jestine kadar hissettiriyor size oyunculuğunu. İçten içe, yaptığı işi çok önemsediğini, gide gide olgunlaştığını, deneyimlerini değerlendirdiğini fısıldıyor kulağınıza.

Kaçış teması üzerine kurulu bir oyun 'Üç Kadın'. Gerçeğin dayattığı ve acıttığı yerden, başka, daha ılımlı, daha umutlu bir yere kaçma arzusu. Kimde yok ki! İnsanoğlu bu dünyaya atıldığını ve ne kadar çaresiz olduğunu keşfettiği gün, oyalanmayı, unutmayı, düşlemeyi de keşfetmiştir.

Filiz Naldöven 8.6.2007

Her gün daha çok biriktirip daha çok yenilenmek gerektiğini, bunun bitmez bir öğrenme - yaratma süreci olduğunu ispatlıyor. Bu nedenle, sanatının önü açıktır.

Hatice Tezcan, oyunun neredeyse ilk otuz dakikasında, bir televizyon dizisinde oynuyormuş gibiydi. İçimden, 'Hadi, bu sen değilsin, daha iyi olabilir' düşüncesi geçti. Oyunun ortalarına doğru, giderek doğal düzenini yakaladı ve eğretiliği kayboldu. Aliye Ummanel'in, bize, değişik bir temayla yaklaşma çabasını olumlu buldum. Daha içsel bir mesele, fakat evrensel. Kaba saba bir söylemi yok. Tam tersi, ince bir kadınlık hali. İnce ama yüzeysel değil.

Her alanda, farklı temalara ilişme ihtiyacımız var. Tekrar temalardan belki bir süre uzaklaşmak, bizlere iyi gelecektir. Başka meseleleri tartışırken zenginleşecek, geri döndüğümüzde, kendi toplumsal meselemize daha açıklıkla bakıp daha sağlıklı bir katkı koyma şansımız artacaktır.

'Üç Kadın', eli yüzü düzgün bir çalışma. Aliye, okuyan, yazan, biriktiren bir kadın. Yani, temel gelişimin nerede olduğunu iyi biliyor. Kadın üzerine kafa yormuşluğu ve edebiyata yakın durması da, ona farklı bir nitelik katıyor. Gençtir ama ölü bir balık değildir.

Afrika - 8 Haziran 2007

Oyun İçinde Oyun Ama Gerçek Tadında

Münevver Özgür

Şu içine doğmuş olduğum mavi odada oturuyorum ve etrafıma bakıyorum. Masamın üzeri yığın bir deste kağıt kalemle ve mimarlık kitapları ile dolu. İki çocuk fotoğrafı muzipçe bana bakıyor ekranın yanından. Arkamda ise tozlanmış yaşam kitaplarım. Solumda bir pano: üzerinde yapılacak işler listesi. Karşımda plotter. İçimde kargaşa, yorgunluk: Neyi ne zaman yapacağımı bilememenin şaşkınlığı. Şu mekana yansımış kendi gerçeğime bakıyorum ve düşünüyorum: Başıma bu güne kadar ne geldiyse "hayır" diyemediğimden geldi galiba.

"Evet Hocam!" "Evet Efendim!" "Evet Sevgili Çocuğum!"

LBT'de sahnede üç kadın "oyun oynayarak" kendilerini adaletsizliklerle saran dünyaya "hayır" diyorlardı.

Münnevver Özgür 27.5.2007

"Evet, Evet, Evet..." Bu kadar güzel bir kelime, bu kadar olumlu, bu kadar ümit dolu, bu kadar yapıcı bir kelime benim başıma ne dertler açtı işte...

Hâlbuki hayatta "hayır" diyebilmek de bir meziyetmiş. Hatta hayır diyebilme sanatının psikoloji terminolojisinde bir adı da varmış: "Assertivite."

"Hayır Hocam!" "Hayır, Efendim!", "Hayır Sevgili Çocuğum!"

Hayır, Hayır, Hayır!!! Uygun değilim! Uygun değilsiniz! Hatta hatta, bahane ifade etmeye bile gerek yokmuş! Nazikçe ama kararlı ve kesin bir "Hayır!" demek yeterliymiş gereken durumlarda. Sadece yalın ve net bir "Reddediyorum!" mesajı...

(Reddetmek kelimesinin eş anlamını merak ettiğimden yazıya bir "sözlük" arası verdim. Tahmin ettiğimden çok daha fazla eş anlamla karşılaşınca bu buluşumu sizinle de paylaşmak hoşunuza gidebilir diye düşündüm. Bakın ne kadar çoklar:

Baş kaldırmak, benimsememek, geri çevirmek, geri göndermek, geri vermek, iade etmek, inkar etmek, istememek, itiraz etmek, kabul etmemek, kabullenmemek, kafa tutmak, karşı muhalefet etmek, muvafakat etmemek, razı olmamak, rıza göstermemek, tepmek, uygun bulmamak, uymamak, veto etmek, yadsımak, yalanlamak. Dijital MoonStar Sözlük.)

Birkaç yıl önce bir kitap okumuştum: "Reddin Gücü"... 2004 yılında Mephist yayınevinin yayınladığı bu kitapta Volkan Yaraşır "hayır" demekten korkmayan "sıradan" insanların hikâyelerini anlatır. Che, Martin Luther King, Victor Jara, Gandhi, Mandela, Allende, Sacco, Rosenbergler, Boby Sands, Una Bomber, Perşembe Anneleri ve daha benim bilmediğim nicelerini. Bu insanları yazdığı önsözde Volkan Yaraşır şöyle tanımlar:

"Onlar, itiraz eden, rıza göstermeyenlerdir. Özgürlük rüzgarlarıyla soluk alan içimizden birileridir. Yaşadığımız dünyanın büyük bir zindana çevrilmesine karşı reddin gücünü yaratanlardır. Onlar reddederek yeniden var olanlardır. Her türlü tahakküm ve iktidar ilişkisini kabul etmeyen, bozan ve yıkanlardır.

Onlar yıkıcıdır ve itiraz edendir...

Onlar kadavra haline gelmiş ruhlarımızı yeniden ayaklandıranlardır. Anlatılan hikâyeler bizim, unutulan, unutturulan, göz ardı edilen hikâyelerimizdir. Bu hikâyeler ötekinin, yoksulun, mülksüzün, kaybedenlerin, "lanetlilerin" hikâyeleridir. Ama aynı zamanda direncin, öfkenin, her şeye rağmen karşı çıkmanın hikâyeleridir."

Joelle (Kız Joelle) kesinlikle bu kitapta anlatılan insanlardan biri... Bunu anlamam biraz zamanımı aldı ancak artık eminim. Kendi gerçekliğimden uzaklaşmak, kendimi unutmak için tiyatroya gitmiştim. Oyun izlemek üzere tiyatroya gitmiştim; oyun içinde oyun buldum ve işte Joelle tanıştım; kız Joelle, çünkü bir de Anne Joelle var. Bir de Madame Chevalier var. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda sahnede üç kadın "oyun oynayarak" kendilerini adaletsizliklere saran dünyaya "hayır" diyorlardı.

Üçü de farklı adaletsizliklerle sarılıydı. Üçü de oyun içinde oyun oynuyorlardı ama benim için o kadar gerçektiler ki, istemeye istemeye onları da yanıma alarak ayrıldım tiyatrodan. İstemeye istemeye diyorum... Huzurumu bozdular, düş dünyamı böldüler, canlı yaralarıma tuz bastılar. Hangi yaralarıma mı? "Ah ne siz sorun ne ben söyleyim" demek geçiyor içimden ama bu yazı bu nazı kaldırmaz.

Hatice Tezcan , Deniz Çakır ve Döndü Özata "Üç Kadın" oyununda...

Anne Joelle ve kız Joelle ilişkileri şu aralar kızımla yaşadığım nesil çatışmalarına o kadar benziyor ki... Sonra bir kadın olarak aile içinde mimarlık camiasındaki yerimi de halen kendi içimde oturtabilmiş değilim. Ve üstelik bu bireysel çelişkileri yaşarken toplumsal adaletsizlikleri ve eşitsizlikleri de görüp görüp sadece susuyorum... Kendim ve oyun ile ilgili de daha fazla gevezelik yapmadan sussam iyi olacak. E, izlemek isteyenlere biraz da merak payı bırakmak gerek değil mi?

Afrika - 27 Mayıs 2007

Her Şeye Rağmen "Üç Kadın" Ankara ve Sivas'ta…

LBT, 2007-2008 tiyatro dönemine Ankara'da düzenleyeceği **"Tiyatro Haftası"** ile başlamayı planlar.Bu konuda, T.C. Devlet Tiyatroları ile LBT arasında imzalanan işbirliği protokolü çerçevesinde T.C. Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Lemi Bilgi ile Yaşar Ersoy anlaşmaya varırlar.

LBT, Ankara'da düzenleyeceği "Tiyatro Haftası"na "Barış'ın Engellenemez Komedyası", "Üç Kadın", "Dolu Düşün Boş Konuş" ve "Küçük Kara Balık" olmak üzere dört oyunla katılacaktır.

Bu planlanan program hem LBT, hem de Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun sesini duyurması, tanıtılması açısından önemli kazanımlar getireceği düşünülür.

Ancak kimi oyuncunun a-teatral ve çocukca denebilecek plansız programsız davranışları ve çalışma etiğini aşındırıcak disiplinsizlikler, didişmeler ve mini iktidar çatışmaları; kimi oyuncunun bencilce çıkar hesapları ve tiyatrodan ayrılma ve başka tiyatroya transfer tezgahları; kimi oyuncunun eğitim amaçlı olsa da yönetimden habersiz, izinsiz kişisel hesapla yurt dışına gitmesi sayesinde Ankara'da gerçekleştirilmesi planlanan "Tiyatro Haftası" yapılamaz. Bu durum LBT'de ciddi tartışmalara, hesaplaşmalara yol açar. Konu Lefkoşa Belediye Meclisi'nin gündemine kadar gider. İşten uzaklaştırmalar söz konusu olur. Ancak LBT Kültür Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy'un ve LBT sanatçılarının birlikte kararlı tutumu ve tavrı sayesinde LBT'den kimse uzaklaştırılmaz. Sadece LBT Sanat Yönetmeni konumunda bulunan Hakan Elmasoğlu, gizlice yaptığı hesaplarla tüm çalışma arkadaşlarını aldatarak LBT'den ayrılır ve Adana Devlet Tiyatrosu'nda çalışmaya başlar.

Yaşanan olaylar LBT'yi derinden etkiler… Sanatçılar arasındaki güven duygusu zedelenir… Yürekler yara alır… Ekip anlayışı zaafa uğrar…

Ancak LBT Kültür Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy, herşeye rağmen, yürekler buruk ve kırık olsa da LBT'nin tek oyunla, "Üç Kadın"la Ankara ve Sivas'a turne yapmasını sağlar.

"Üç Kadın" 27-28 Kasım 2007 tarihlerinde Ankara Küçük Tiyatro'da seyirciyle buluşur. Oyun, her iki temsilde de Küçük Tiyatro'nun 450 kişilik salonunu dolduran seyirciler tarafından ilgiyle karşılanır ve ayakta alkışlanır.

LBT, Ankara temsillerinden sonra, Sivas Devlet Tiyatrosu'nun 10. Yıl etkinlikleri kapsamında 1 Aralık 2007'de Sivas'ta Atatürk Kültür Merkezi sahnesinde matine ve suare omak üzere iki temsil gerçekleştirir. Soğuk havaya rağmen Sivas Devlet Tiyatrosu'nun düzenlediği sıcak, dostça organizasyonda LBT ile Sivas Devlet Tiyatrosu arasında dostça ilişkiler kurulur. Bu ilişkilerin kurulmasında Sivas Devlet Tiyatrosu Müdürü Emre Başer ile Müdür Muavini Ulaş Ersoy'un önemli rolü olur.

Bu turne sırasında T.C. Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Lemi Bilgin ve Dış İlişkiler ve Festivaller sorumlusu Sükun Işıtan'la yapılan görüşmeler sonucunda geleceğe yönelik yeni projeler hakkında prensip kararları alınır. Bu kararlar ışığında LBT ve T.C. Devlet Tiyatroları düzenledikleri festivallere karşılıklı davet göndererek tiyatro alanında işbirliğini geliştirirler.

Döndü Özata ve Deniz Çakır "Üç Kadın" oyununda...

Hatice Tezcan ve Deniz Çakır "Üç Kadın" oyununda...

LBT'nin ve Sanatçıların Aldığı Ödüller

LBT sanatçıları 30 yıl boyunca sanatlarına yürekten bağlı, tiyatro coşkusunu yaşayan ve yaşatan bir nabız atışıyla seyircisiyle buluşur. Halktan kopmadan ama ucuz seyirci dalkavukluğu yapmadan sergilediği estetik ve etik tavrıyla, toplumsal gündemleri karşılayan ilkeli çizgisiyle, ilerici toplumcu sanat anlayışıyla zaman zaman uygulanan baskılara anti-demokrtik saldırılara karşın LBT, 30 yılı ödünsüz tamamlar... Bir derdi, bir sözü ve özü olan oyunlarla ve hep estetik ortalamanın üstüne çıkarak izleyicilerle buluşmayı başarır.

Oyun sahnelemenin ve oynamanın yanısıra tiyatronun her cephesinde uğraş verilir, ortaya emek ve ürün çıkartılır... ve toplumun kültürel, sanatsal gelişimine katkı sağlanır. LBT ve Sanatçılarının bu çalışmaları 30 yıl boyunca 132 farklı yazarın övgü dolu 400'ü aşan yazısında dile gelmekte ve olağanüstü bir sanatsal varoluşu, üretimi belgelemektedir.

LBT ve sanatçılarının bu sanatsal çalışmaları ayrıca çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından da ödüllendirilir.

1987
Türk Bankası Kültür Sanat Ödülü

Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu ile Yücel Erten yönetmenliğinde sahnelenen ortak çalışma **"Midasın Kulakları"** oyunundaki başarısı nedeniyle LBT'ye verilir.

1990
Türk Bankası Kültür Sanat Ödülü

Sahnelediği **"Ateşli Sabır"** oyunundaki başarısı nedeniyle LBT'ye verilir.

1990
Türk Bankası Kültür Sanat Ödülü

"Ateşli Sabır" oyunundaki performansı ve yaptığı masklar nedeniyle LBT sanatçısı **Erol Refikoğlu**'na verilir.

1993
Necati Özkan Vakfı Başarı Ödülü

"Hadi Öldürsene Canikom" oyunundaki başarılı performanslarından dolayı **Işın Cem** ve **Perihan Toygan**'a verilir.

1994
Eğitim ve Kültür Bakanlığı Üstün Hizmet ve Başarı Ödülü

Genel başarılarından ve hizmetlerinden dolayı **LBT**'ye verilir.

1995
Necati Özkan Vakfı Kültür Sanat Ödülü

"Ölüm ve Kız" oyunundaki başarısından ve genel olarak Kıbrıs Türk tiyatrosuna yaptığı hizmetlerden dolayı LBT'ye verilir.

1996
Naci Talat Vakfı Barış Ödülü

Toplumlararası yumuşamaya, yakınlaşmaya ve barış kültürünüm yaratılmasına yönelik yaptığı iki toplumlu ortak etkinlikler, ortak oyunlar nedeniyle **LBT** ve **Satirigo Tiyatrosu**'na verilir.

1998
Necati Özkan Vakfı Araştırma Ödülü

"Toplumsal ve Siyasal Olaylarla Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi" kitabıyla LBT Sanat Yönetmeni **Yaşar Ersoy**'a verilir.

LBT'nin Ve Sanatçıların Aldığı Ödüller

1999
İşadamları Derneği Geleneksel Başarı Ödülü

Kıbrıs Türk kültür-sanatına ve tiyatrosuna yaptığı değerli katkılardan dolayı LBT Sanat Yönetmeni **Yaşar Ersoy**'a verilir.

1999
Yakın Doğu Üniversitesi Sanat Ödülü

Kıbrıs Türk Tiyatrosu'na yaptığı hizmetlerden dolayı LBT Sanat Yönetmeni **Yaşar Ersoy'a** verilir.

2000
Eğitim ve Kültür Bakanlığı Sanat Ödülü

20. Yılı ve **"Deli Dumrul"** oyunundaki başarısı nedeniyle LBT'ye verilir.

2000
Başbakanlık Onur Plaketi

20. Yılı nedeniyle **LBT**'ye verilir.

2000
Meclis Başkanlığı Onur Plaketi

20. Yılı nedeniyle **LBT**'ye verilir.

2000
Necati Özkan Vakfı Başarı Ödülü

"Deli Dumrul" oyununun başarılı yönetiminde ve **"109 yazarın kaleminden LBT"** adlı kitabından dolayı **Yaşar Ersoy**'a verilir.

2003
Işık Kitabevi Onur Ödülü

Işık Kitabevi 17. Kitap Fuarı'nda Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun gelişmesine ve yaygınlaşmasına yaptığı değerli katkılarından dolayı **Yaşar Ersoy**'a verilir.

2005
Akel Merkez Komitesi Kültürel Katkı Ödülü - Tefkros Anthias, Theodosis Pieridis Ödülü

Güney Kıbrıs'ta Satirigo Tiyatrosu'nda sahnelediği **"Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım"** oyunundaki başarısından ve iki toplumun yakınlaşmasına ve barış kültürünün yaratılmasına yönelik yaptığı katkılardan dolayı **Yaşar Ersoy**'a verilir.

2009
Satirigo Tiyatrosu Hizmet Onur Ödülü

Kıbrıs Türk Tiyatrosu'na uzun yıllar hizmet vermeleri, iki toplumun yakınlaşmasına ve barış kültürünün yaratılmasına koydukları katkı nedeniyle LBT sanatçıları **Yaşar Ersoy**'a, **Osman Alkaş**'a, **Erol Refikoğlu**'na, **Işın Cem**'e ve **Yücel Köseoğlu**'na verilir.

2010
Necati Özkan Vakfı Başarı Ödülü

"Kıbrıs Tiyatro Festivali"nin başlamasını ve sekiz yıl düzenli ve başarılı bir şekilde yapılmasını sağlayan Festival Komitesi Başkanı **Yaşar Ersoy**'a verilir.

2010
Lefkoşa Türk Belediyesi Üstün Hizmet ve Başarı Ödülü

Kıbrıs Türk kültür-sanatına ve tiyatrosuna yaptığı hizmetlerden dolayı Lefkoşa Belediye Meclisi oybirliğiyle aldığı kararla **Yaşar Ersoy**'a verilir.

2011
PEO ve SİDİKEK Yaşam Boyu Hizmet Ödülü

Emeğiyle, düşüncesiyle ve yaratıcılığıyla kültürel, sanatsal yaşamın zenginleşmesine; barış kültürünün yaratılmasına yaşam boyu katkı koyan **Yaşar Ersoy**'a verilir.

LBT'nin en büyük ödülü ise; yaptığı çalışmalarda, sahnelediği oyunlarda, düzenlediği konferans ve açık oturumlarda, yayımladığı dergi ve gazetelerde, sokak gösterilerinde, düzenlediği festivallerde, ortaya koyduğu projelerde; kısaca toplumsal ve sanatsal mücadelesinde onu yalnız bırakmayan, her zaman salonları tıklım tıklım dolduran seyircisinin alkışları olur. İşte bu en büyük ödül de LBT'nin 30 yıl ödün vermeden, yılmadan, usanmadan enerjisine enerji katarak sanatsal yürüyüşünü sürdürmesini sağlar.

27 Eylül 2008'de Yenidüzen gazetesinde Neriman Cahit LBT'nin yürüyüşünü şöyle vurgular:

"Altını önemle çizmek istiyorum: Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun ve başta Yaşar Ersoy olmak üzere o ekibin her ferdinin zaman zaman belirli sorunlar yaşasalarda, tökezleseler de, gereken dersleri çıkararak birbirlerine kenetlenip, heyecanlarını, deneyimlerini ve eleştirilerini paylaşıp yola sevgi, saygı ve işbirliğiyle devam etmektedirler.."

1994 Eğitim ve Kültür Bakanlığı Üstün Hizmet ve Başarı Ödülü
Eğitim ve Kültür Bakanı Mehmet Ali Talat, Osman Alkaş, Belediye Başkanı Burhan Yetkili, Işın Refikoğlu, Başbakan Hakkı Atun, Yaşar Ersoy ve Erol Refikoğlu

1996 Naci Talat Vakfı Barış Ödülü
Yücel Köseoğlu, Hristos Zanos, Yaşar Ersoy, Feridun Önsav

1999 Yakın Doğu Üniversitesi Sanat Ödülü
Başbakan Yard. ve Turizm Bakanı Mustafa Akıncı ve Yaşar Ersoy

2009 Satirigo Tiyatrosu Hizmet Onur Ödülü
Erol Refikoğlu, Yücel Köseoğlu, Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş

Yağmurum Olsana

Raşit Çelikezer 2007-2008

Toplumsal Gerçeklikten ve Sorumluluktan Kaçış

LBT 2007-2008 tiyatro döneminde toplumsal gerçeklikten ve sorumluluktan kaçan, kendini soyutlayan bir yazarın kadın eksenli yaşamını ironi ve absürde yaslanarak yansıtan "Yağmurum Olsana" oyununu sahneler.

Raşit Çelikezer'in yazdığı, Yaşar Ersoy'un yönetttiği "Yağmurum Olsana", yazarlığını ve mutluluğunu yağmur gibi raslantısal bir olaya yükleyen, kendi iradesinden yoksun kalmış, yaşam karşısında edilgen duruma düşmüş; yaşamdaki yönelimi kaçış olan, kendini toplumsal gerçeklikten ve sorumluluktan soyutlamış bir bireyin hem de yazar olan bir bireyin kendi içinde, kendi iç hesaplaşmasını ironik bir şekilde yorumlar.

"Yağmurum Olsana" oyunu 8 Mart 2008 tarihinde prömiyer yapar ve seyircinin beğenisini kazanarak hep kapalı gişe oynar. 10 Mart 2008 tarihli Kıbrıs, Vatan, Yenidüzen, Kıbrıslı gazeteleri TAK Ajansı'nın haberini şöyle verirler: ***"Yağmurum Olsana'dan Muhteşem Açılış"*** Haber şöyle devam eder: ***"… Salonun tamamının dolduğu ve birçok sanatseverin yerde otururak izlediği Yağmurum Olsana oyunu, izleyenleri kahkalarla güldürürken, kara mizahın diliyle seyirciye tutulan aynada kendileriyle yüzleşmeleri sağlandı.***

Bir 'yüzsüzlük' hali olarak, yaşadığı her şeyden kaçmak istemek, ruhsal yüzüne bir ayna tutmayı reddetmek, hatta inkâra kalkışmak, günümüz uyduruk entellektüelinin hayat tarzı.

Filiz Naldöven 10.3.2008

…LTB Başkanı Cemal Bulutoğluları yaptığı açıklamada, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun her zaman kaliteli ve izleyiciyi çeken oyunlar sahnelediğini ve kültür-sanat alanında ülkenin öncü ve nitelikli kurumlarının en başında geldiğini söyledi.

Yeni oyunun ilk gecesinde yaşanan yoğunluğun kendisini hem sevindirdiğini hem de üzdüğünü ifade eden Bulutoğluları, şimdi yapmakta oldukları yeni Tiyatro binası'nın ne kadar gerekli olduğunun bir kez daha anlaşıldığını belirtti ve sanatçıları kutladı."

Yağmurum Olsana

Filiz Naldöven

Aydınlar nereye saklandı?

Yağmurda âşık olan, yağmur yağarken yazabilen bir edebiyat profesörünün hikayesidir, 'Yağmurum Olsana' adlı oyun.

Bize lazım bir hikâye gibi de durur, 'bu hikayeyle bizim hiç ilişkimiz yok aslında' cümlesini de söyletebilir. İkinci durum, belki de kaçışlar zincirindeki hayatımızı göz ardı etmek istediğimizdendir.

Bir 'yüzsüzlük' hali olarak, yaşadığı her şeyden kaçmak istemek, ruhsal yüzüne bir ayna tutmayı reddetmek, hatta inkâra kalkışmak, günümüz uyduruk entellektüelinin hayat tarzı.

Diplomaları ve akademik mevkileri, az buçuk şöhretleri, alıntılı çalıntılı makaleleri yüzünden, kendilerini yere göğe sığdıramayan bu tayfa, 'Yağmurum Olsana' adlı oyunun, başrol karakteri Ferit'e çok benziyor.

Dünyada olup bitenle ilgilenir gibi görünüp aslında kendi bireysel hazlarının peşine düşmüş, aşk ve dostluk ilişkilerinde oldukça başarısız, bencil, depresif, kendiyle yüzleşmekten fellik fellik kaçan okumuş karakter. Dünyadaki her türlü sorundan bahsetse de, onu en çok ilgilendiren şey cinsellik, en çok öldürense, cinsel başarısızlık. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun, 8 Mart gecesi prömiyerini ger-

çekleştirdiği oyunu, Raşit Çelikezer yazmış, Yaşar Ersoy sahnelemiş. Ferit karakterini, yeteneğinin doruğunda, tükenmez enerjisiyle Osman Alkaş canlandırıyor. Baştan sona, her sahnede, oyunun her dakikasında var. Varlığından gurur duyuyorsunuz, sevinç kaplıyor içimizi...

Oyunun dramaturgisi, Ferit hariç yazılı metinde karakter olarak verilen diğer rolleri birer tipe dönüştürmüş. Dramaturgi çalışması, Aliye Ummanel'den. Oyun epeyce kısaltılmış, epeyce kırpılmış. Oyun yazarlarının makûs talihi bu.

Aslında, zamane insanı da oluşturamıyor kendine bir karakter.

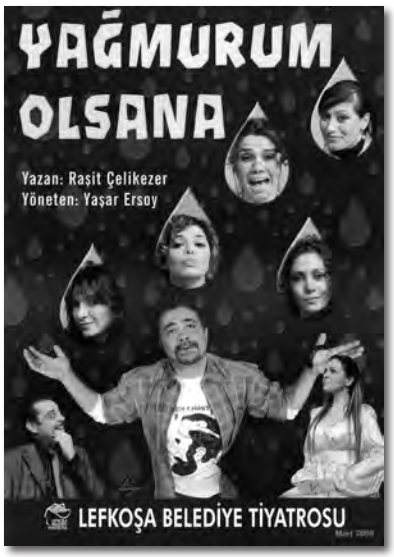

Afiş: Gazi Yüksel

İyi ya da kötü.. Hatta gri. Taklit, yüzeysel tiplerden öteye geçemiyor. Derinliğe vakit yok! Kendi olmaya niyet... Sürüklenip gidiyor işte, yetilmemiş beyni ve oluşmamış ruhuyla..

Osman Alkaş'ın dışındaki oyuncuların sesleri, eski Türk filmlerindeki dublaj seslere benzetilmiş. Örneğin Barış Refikoğlu(Sabri) Önder Somer gibi konuşuyor. Tipine uygun. Kadınları ayartıyor, onları kandırıyor, tek ayak üstünde yalan söylüyor. Oldukça başarılı. Kıymet Karabiber, (Sevim) kolay kandırılan, zayıf karakterli kadında oldukça başarılı. Ferit'in ilk karısı rolünde Döndü Özata(İclal), yayıncı rolünde Asu Demircioğlu, hocası Ferit'i baştan çıkaran genç kadın rolünde Hatice Tezcan, zenci fahişe rolünde Melek Erdil oldukça başarılı.. Melek rolünü üstlenmiş, aslında Ferit'i kendiyle yüzleşmeye çağıran alter egosu Özgür Oktay... Dengeli, içten ve başarılı... Oyun metnini her zamanki gibi didik didik eden ve oyunu sahnelemeden önce kafasında her sahnenin fotoğrafını teker teker çektiğini söyleyen Yaşar Ersoy, yılların deneyiminden süzüyor en ince ayrıntıyı. Bize söylemek istediğini, mutlaka söyletiyor oyuna. Bunu sadece sözlerle değil, sahne tasarımıyla, teknolojik unsurlarla, oyuna getirdiği estetik yorumla gerçekleştiriyor.

Yağmurum Olsana

Yazan
Raşit Çelikezer

Yöneten
Yaşar Ersoy

Dramaturji
Aliye Ummanel

Dekor- Kostüm Tasarım
Özlem Yetkili

Işık Tasarım
Osman Alkaş

Reji Asistanları
Kıymet Karabiber, Hatice Tezcan
Cem Aykut

Müzik Seçimi ve Efekt
İhsan Gürel

Oynayanlar
Ferit/**Osman Alkaş**
Melek/**Özgür Oktay**
Sabri/**Barış Refikoğlu**
Sevim/**Kıymet Karabiber**
İclal/**Döndü Özata**
Betül/**Hatice Tezcan**
Zuhal/**Asu Demircioğlu**
Nazan/**Melek Erdil**

Teknik Sorumlu
Rıza Şen

Teknik Uygulama
Mehmet Özulu, Mehmet Demir
Mahmut Tatlıcalı

Video Kurgu ve Yönetimi
Cem Aykut

Işık Uygulama
Fırat Eseri

Müzik ve Efekt Uygulama
Mehmet Özulu

Sahne Amiri
Mahmut Tatlıcalı

Kostüm Uygulama
Fatma Ergene

Özlem Yetkilinin, ilk dekor - kostüm tasarım anlayışına tanık oluyoruz bu oyunla. Özlem Yetkili, Belediye Tiyatrosu'nun, profesyonel ilk sahne tasarımcısı. Hiç fena değil..

'Yağmurum Olsana', trajik iç halleri, komik bir dille anlatıyor. Seyircilerin güldüğünü duydum ama eve ne götürdüklerini bilmiyorum. Belki de güldüren, ağlatandan daha kalıcı bir iz bırakır. Böylece, ağlanacak halimizin farkına varmamızı ve onunla yüzleşmemizi sağlar...

Afrika - 10 Mart 2008

Sahnesine Sığamayan Ekip

Hakan Çakmak

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Yağmurum Olsana adlı yeni oyunuyla izleyiciyi bir kez daha koltuklarına sabitliyor...

Bir şeyleri yap-ma-mak ya da beceremediğimiz, tembelliğine kaçtığımız işler için bahaneler ararız sürekli; ama biliriz ki yaşamın gel-giti içinde birçok şey vardır yapılmayı bekleyen hepimiz için.

Koşullar uygun değildi... Yeterli ödenek yoktu elimde... Uygun elemanlarım, gerekli alet edevatım yoktu da yapamadım gibi bahanelerle çıkarız işin içinden, sıyrılırız zeytinyağı gibi suyun üzerine.

Toplumsal gerçekligin dışında duran, sorumluluktan kaçan, yaşadıgımız post modernist çagda yalnızlaşarak içine kapanan bir aydının kaçış öyküsünü yansıtan oyun, bir yanıyla da sadece aydınların degil tüm insanların bir kaçış içinde olduguna vurgu yapıyor.

Hakan Çakmak 12.4.2008

Tıpkı yağmur yağmadığı için yazamıyorum diyen, yazar Raşit Çelikezer'in oyun kahramanı Ferit gibi. Yaşamını kadınlar ekseninde kurgulamış, bir üniversitede edebiyat profesörü olarak görev yapan yazarın iç hesaplaşmalarını ele alan Yağmurum Olsana, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sahnesinde bir ayı aşkın bir süredir izleyicisiyle buluşan iki perdelik bir komedi. Toplumsal gerçekliğin dışında duran, sorumluluktan kaçan, yaşadığımız post modernist çağda yalnızlaşarak içine kapanan bir aydının kaçış öyküsünü yansıtan oyun, bir yanıyla da sadece aydınların değil tüm insanların bir kaçış içinde olduğuna vurgu yapıyor. Televizyon ekranından her gün yansıyan gündelik haberlerin içinde, kendi gündelik kaygıları içinde debelenen, savaşı ve onun yarattığı yıkımı, acıyı ve kanı dahi kanıksayarak rutine bağlayan günümüz insanının kaçışıdır bu.

Oyunun yönetmeni Yaşar Ersoy'a göre bu oyun, metaların büyümesinin yarattığı ortamda toplumsal sorumluluktan kaçışla, hiçbir şekilde mutluluğun yakalanamayacağını gösteriyor. Oyunun kahramanı, aydın edebiyat profesörü Ferit, yağmurun yağmayışını bahane ederek yazmaya çalıştığı romanıyla ilgili nafile çabalarıyla çıkıyor karşımıza. Sahnede, oyunculuk kariyerinde artık olgunluğun doruk noktasını temsil eden Osman Alkaş'ın başarıyla canlandırdığı Ferit, kadınlara karşı zaafı yanında başarısız ilişkileriyle de ön plana çıkıyor.

Nihayetinde ona romanını yazdıracak olanda, her türlü yaratıcılığı dizginlenemez bir konumda bireye hissettiren, taptaze ve dipdiri bir aşkın çekim gücü olarak karşımıza çıkar. Osman Alkaş'la aynı sahneyi paylaşan Barış Refikoğlu, Kıymet Karabiber, Döndü Özata, Özgür Oktay ve Asu Demircioğlu gibi, genellikle Yaşar Ersoy gibi kafası ve yüreği sürekli tiyatroyla çalışan ve çarpan bir yönetmen elinde pişen ve sahne deneyimlerinin olgunluk durağına yaklaşan oyuncular yanında, ekibe son yıllarda katılan Hatice Tezcan ve Melek Erdil, söz konusu yazarımızın yaşam öyküsünde ön plana çıkan önemli karakterleri başarıyla canlandırıyorlar. Oyun, sahne ortasına yerleştirilmiş günümüz yaşantısının vazgeçilmez elemanlarından olan hatta kimimiz için sudan ve ekmekten bile daha önde gelen televizyon ekranından yansıyan, ünlü Hollywood klasiği Gene Kelly'nin yağmur altındaki unutulmaz dansı "Singing In The Rain" şarkısının görüntüleriyle başlıyor. Bu televizyon ekranı da oyunun ana unsurlarından biri olarak izleyiciye sürekli bir şeyler sunuyor.

Televizyon ekranından akan görüntülerle, hayatın sarmalını iç içe sunan oyunuyla, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda hiç kesilmeksizin, dinamik bir kurguyla akan oyun, izleyiciyi hemen içine çekiyor ve sonlanana kadar da bırakmıyor. Bu da oyunun dramaturgisini yapan Aliye Ummanel'le, usta işi rejinin ülkemizdeki tartışmasız ismi Yaşar Ersoy'un hanesine yazılacak bir durum. 30 yıla yakın bir süredir Kızılbaş'taki eski bir sinemadan dönüştürülen sahnesinde, her zaman ve artarak süren bir ivmeyle izleyicisini nitelikli oyunlarla buluşturan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ekibi

Özgür Oktay ve Osman Alkaş "Yağmurum Olsana" oyununda...

bu sahneye artık sığmıyor. Yeni belediye sarayı arkasında kısa bir süre önce temelleri atılan yeni tiyatro binasının, kültür yuvasının bir an önce bitirilmesi en büyük dileğimiz. Darısı öteki tiyatrolarımızın da başına.

Yenidüzen - 12 Nisan 2008

Yağmurum Olsana

Ahmet Tolgay

Bugün sözünü etmek istediğim oyun ise, "Yağmurum Olsana" Koltuklardan yerlere taşan bir izleyici topluluğunun arasında izlediğim bu şahane performansın, aşırı ilgi karşısında sahneden kolay inemeyeceğini düşünüyorum...

"Yağmurum Olsana" iki perdelik bir güldürü... Yazarı senaristlik ve yönetmenlik bağlamında sinemayla da çok yakından ilgilendiği bilinen Raşit Çelikezer. Oyundaki bazı karakterlerin eski Yeşilçam filmlerinden sahneye fırladıkları gibi bir izlenim edinmemiz de herhalde bundan olsa gerek. "Sabri" rolündeki Barış Refikoğlu ile bazı kadın karakterler tam birer Yeşilçam figürü... Doğrusu bu ya; yönetmen Yaşar Ersoy, Çelikezer'in Yeşilçam göndermelerini sahneye sempatik bir tiyatro diliyle uyarlamış. Yeşilçam'ın ünlü dublaj sanatçılarının seslendirme trükleri bile, o karakterlerin repliklerine yerleştirildi. Örneğin Refikoğlu'nun "hayır" sözcüğünü "nayır" diye telaffuz etmesi gibi... Gelin de Yeşilçam jönlerine sesini veren Abdurrahman Palay'ı anımsamayın bakalım... Refikoğlu'nun o tiplemesi tutun ki Nuri Alço ya da Önder Somer... Ya da "Zuhal" rolündeki Asu Demircioğlu'nun, o tanıdık sinemasal vücut dilinin yanı sıra, tam bir Yeşilçam vampının ağzını kullanmasına ne demeli?... Hollywood'la özdeşleşen büyük dans ustası Gene Kelly'nin bellekleden silinmeyen "Dancing In The Rain" (Yağmurda Dans) gösterisinin bu oyunun temel imgelerinden biri olarak öne çıkartılmasının da altını çizmeliyim. Sahneye sinemasal büyüyü taşıyan başka unsurlar da var hiç kuşkusuz. Örneğin duvarlara asılan Woody Allen'in ve Hollywood klasiği "Casablanca" ile "Dancing In The Rain" filmlerinin posterleri. Böylesine popüler bir oyunda, klasiklere dokunan sinema nostaljisini de yaşamak, beni son derece mutlu etti...

"Yağmurla Dans"ın Raşit Çelikezer'e esin kaynağı oluşturduğuna inanıyorum. Gene Kelly nasıl ki tüm dansçı yeteneklerini yağmurun altında gösterebiliyorsa, edebiyat profesörü ve roman yazarı Ferit de, yaşamının açmazlarından ancak yağmur yağdığında kurtulabilmektedir. Yağmur yağmadığı sürece mesleğinde ve duygusal yönelişlerinde asla başarılı olamayacağına inanan Ferit, kadınlara da "Yağmurum Olsana" yakarışı içindedir. Yağmursuzluğu gerekçe göstererek yaşam yollarında eksantrik kaçışlar sergileyen Ferit'de Osman Alkaş ustalığını konuşturmakta.

Osman Alkaş ve Döndü Özata "Yağmurum Olsana" oyununda...

Kadınlarla bir türlü iletişim kuramayan, bu yüzden evliliği de çöken Ferit, "Pezevenk" olarak nitelediği fırlama arkadaşı Sabri'den yardım istemektedir ama, o da cinsel avantajları kendinden yana yontan bir fırsatçı. Ferit'in iletişimsizlik derdine yukarıdaki Tanrı da acımış olmalı ki, yardımına bir "Melek" gönderir. Gelgelelim adamın bunalımlarıyla o da başa çıkamaz... Ve finalde "Melek"likten feragat edip her koşulda uyumlu bir kadın olarak ve de son şans olarak Ferit sorunsalının karşısına dikilmekte bulur çareyi...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ağdalı klasik oyunlar geleneğinden bu tür popüler bir tiyatro oyununa dümen kırmakla çok iyi etti diye düşünüyorum... Mesajları kolay algılanan ve rahat izlenen bu oyuna yönelik büyük izleyici akını da, düşüncemin doğruluğunu kanıtlıyor... Yaşar Ersoy, temanın ana unsuru olan erotizmi, düzeyli bir estetik ve espriyle yorumlamakta... Birbirinden pırıltılı kadın karakterlerine can veren Özgür Oktay (Melek), Kıymet Karabiber (Sevim), Döndü Özata (İclal), Hatice Tezcan (Betül), Asu Demircioğlu (Zuhal) ve Melek Erdil (Nazan), o çatının altında profesyonel bir ekibin mensubu olduklarını duyumsattılar... Tüm ekip ayakta alkışlanmayı gerçekten hak ediyordu... Biz de öyle yaptık. Klasiklerin yanında, böylesine popüler oyunlara da ihtiyacı var tiyatro severlerimizin... Kültürümüze çok şeyler katmakta olan

Osman Alkaş, Özgür Oktay ve Melek Erdil "Yağmurum Olsana" oyununda...

Osman Alkaş "Yağmurum Olsana" oyununda...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun profesyonelliğinin ve saygınlığının altını çizen yeni gelişmelerden söz edeceğim şimdi de... Halkımızın kültür-sanat simgelerinden biri haline gelen bu tiyatro, Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nu temsilen 2 ve 7 Nisan tarihleri arasında İtalya'nın Turin kentinde yapılacak Uluslararası Tiyatro Kongresi'ne katılacak. UNESCO'ya bağlı Uluslararası Tiyatro Enstitüsünün düzenlediği Kongre'nin ana teması "Sahnede Akdeniz." Turin kentine tiyatromuz adına davet edilen Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş, orada bildirilerini sunacaklar ve toplumsal tiyatro hareketimizin tanıtımını yapacaklar.

Bu arada Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, kısa adı ENICPA olan Avrupa Sahne Sanatları İletişim Kurumu'nun üyeliğine kabul edildi. Halkımız ve ülkemiz adına, uluslararası zeminde önemli bir başarı daha kazanılmış oldu böylece...

Kıbrıs - 27 Mart 2008

Yağmurum Olsana

Yalçın Okut

Geçen hafta, 8 Mart nedeniyle yazdığım yazıya Kızıl Emma'dan alıntıladığım 'Evlilik insan doğasına aykırıdır' tümcesini başlık yapmıştım. Aynı

Kıymet Karabiber, Osman Alkaş ve Barış Refikoğlu "Yağmurum Olsana" oyununda...

Osman Alkaş ve Hatice Tezcan "Yağmurum Olsana" oyununda...

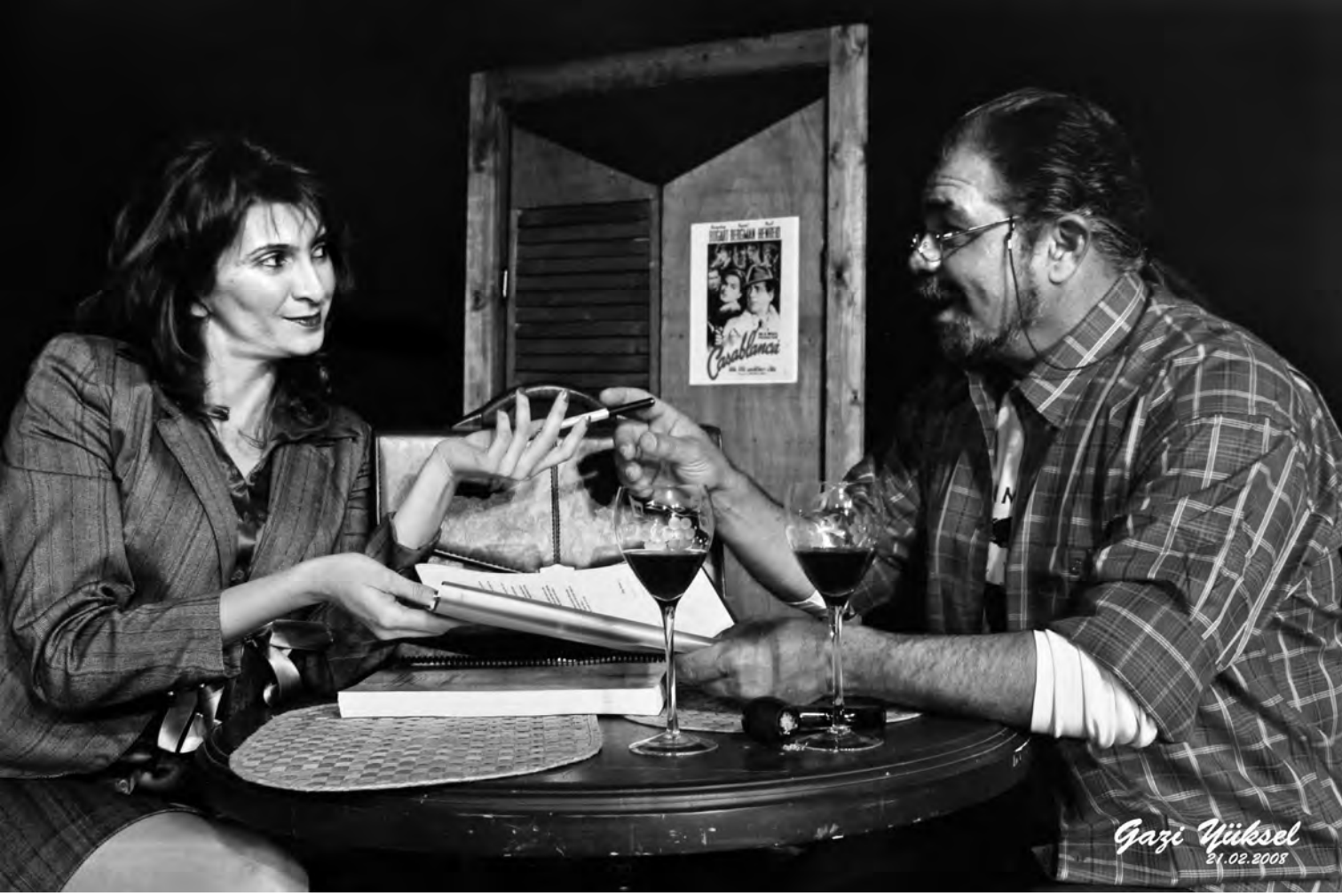

Asu Demircioğlu ve Osman Alkaş "Yağmurum Olsana" oyununda...

Barış Refikoğlu, Osman Alkaş ve Özgür Oktay "Yağmurum Olsana" oyununda...

günün akşamı Belediye Tiyatrosu'nun yeni oyunu Yağmurum Olsana başladı. Ne tesadüf; Yaşar Ersoy'un yönettiği Raşit Çelikezer'in bu oyununda da kadın erkek ilişkileri irdeleniyor. Sadece yağmur yağarken yazabilen, yağmurda aşık olabilen tutuk ve saplantılı bir edebiyat profesörü... Yürümeyen evlilikler(i)... Yalnızlıkları, kaçamakları, korkuları, tereddütleri...

İlginç bir komedi. Daha doğrusu, ilginç bir kurgu ve çarpıcı eleştirilerini mizahın güçlü diliyle yapan bir oyun.

Ne ki, en arkalardan izlediğim için birçok nüansı kaçırdım. Tekrar izleyip ondan sonra yazacağım.

Ancak şunu belirtmeden olmaz: Bütün kadın oyuncular da, Barış Refikoğlu da, Osman Alkaş da çok başarılıydılar. Birbirinden çok farklı karakterleri canlandıran kadın oyuncular bir performans ziyafeti sunuyorlar. Çok zor rollerin üstesinden - çok rahatlıkla - geliyorlar. Kıymet de, Döndü de, Hatice de, Asu da, Melek de...

Fakat Özgür'ün bir melek rolü var ki, hayranlık uyandırıyor... Hem kendisine çok yakışmış melek rolü, hem de kendisi çok iyi bir performans sergiliyor melek rolünde. Beyazlar içinde, kuğu yumuşaklığında, ama yeri geldikçe profesöre, ("kadınlara tavuk demeyi de bırak artık" gibi) fırça da atan bir melek...

Şu cümleyi bir başka oyun için yine kurduğumu anımsıyorum; yineliyorum: Yönetmenimiz de kime hangi rolü vereceğini çok iyi biliyor...

Yağmurum Olsana'yı görün, derim.

Afrika - 15 Mart 2008

"Yağmurum Olsana" Uluslararası Festivallerde

LBT'nin "Yağmurum Olsana" oyunu Konya'da 14-24 Nisan 2008'de düzenlenen "Uluslararası Türkçe Tiyatro Yapan Ülkeler Festivali"ne katılır. T.C. Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü ve Konya Devlet Tiyatrosu'nun düzenlediği Festival **"Bin Nefes Bir Ses"** olarak da adlandırılır.

UNESCO trafından **"Mevlana ve Kaşgarlı Mahmut Yılı"** olarak kabul edilen 2008 yılında Konya'da başlayan Uluslararası Tiyatro Festivali'ne "Yağmurum Olsana" oyunuyla katılan LBT dört temsil yapar.

LBT'nin performasını beğenen T.C. Devlet Tiyatroları Dış ilişkiler ve Festivaller Sorumlusu Sukün Işıtan, 2009'da Trabzon'da düzenlenecek **"10. Uluslararası Karadeniz Tiyatro Fesitvali"**ne LBT'yi "Yağmurum Olsana" oyunuyla davet eder. Bu olay LBT'nin ulaştığı sanatsal nitelik aşamasının ve güvenirliğinin bir göstergesi olarak kabul edilir.

Ayrıca Konya'daki Festival'de LBT, Makedonya ve Kosava'dan da davet alır. Festival'de LBT'ye Konya Valiliği, T.C. Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü ve Konya Devlet Tiyatrosu yetkilileri onur plaketi ve katılım belgesi sunarlar. Konya'dan sonra Akşehir'de yer alan ve Nasrettin Hoca adına düzenlenen **"Uluslararsı Çocuk Tiyatroları Festivali"**ne de katılan LBT, "Küçük Kara Balık" adlı çocuk oyununu dört kez sunar.

Samed Behrengi'nin yazdığı, Reha Bilge'nin oyunlaştırdığı, Hatice Tezcan'ın yönetttiği oyun Akşehirli çocuklar tarafından da beğeniyle izlenir.

LBT bir yıl önce aldığı davet uyarınca 2-15 Mayıs 2009'da Trabzon'da düzenlenen **"10. Uluslarası Karadeniz Tiyatro Festivali"**ne "Yağmurum Olsana" ve "Küçük Kara Balık" oyunlarıyla katılır. LBT'nin her iki oyunu da festivalde başarıyla sunulur ve izleycilerin alkışlarını toplar.

Bütün kadın oyuncular da, Barış Refikoğlu da, Osman Alkaş da çok başarılıydılar. Birbirinden çok farklı karakterleri canlandıran kadın oyuncular bir performans ziyafeti sunuyorlar. Çok zor rollerin üstesinden - çok rahatlıkla - geliyorlar.

Yalçın Okut 15.3.2008

Canavar Sofrası

Vahe Katcha 2008-2009

LBT ve İstanbul Şehir Tiyatroları'ndan Ortak Oyun

LBT ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları'nın 9 Ocak 2004 tarihinde imzaladığı işbirliği protokolü çerçevesinde ileri bir adım atarak ortak bir oyun sahnelemek için 16 Mart 2008'de yeni bir protokol imzalarlar.

Protokole LBT adına Kültür Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy, İstanbul Şehir Tiyatroları adına da Genel Sanat Yönetmeni Orhan Alkaya imza koyar.

Ancak protokolden yaklaşık iki ay önce Yaşar Ersoy ile Kıbrıs kökenli olan ve İstanbul Şehir Tiyatroları'nda çalışan Hüseyin Köroğlu ortak oyun yapma fikrini görüşürler ve yapılacak ortak çalışmanın prensiplerini oluştururlar.

Orhan Alkaya, Yaşar Ersoy ve Hüseyin Köroğlu protokolü imzalarken...

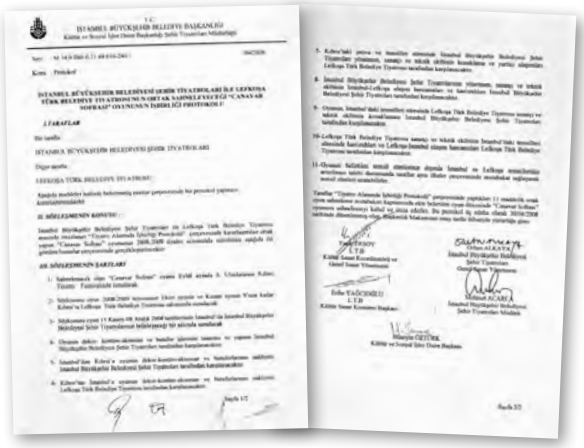

Yapılan görüşmeler ve imzalanan protkoller çerçevesinde LBT ve İstanbul Şehir Tiyatroları "Canavar Sofrası" oyununu sahnelemeye karar verirler.

Lefkoşa Belediye binasında 16 Mart 2008'de imzalann protokol töreninde İstanbul Şehir Tiyatroları Genel Sanat Yönetmeni Orhan Alkaya yaptığı konuşmada, LBT ile işbirliği protokolü imzalamaktan mutluluk duyduğunu, protokolün yalnızca ortak oyun sahnelemeyi kapsamadığını, çok geniş kapsamlı bir işbirliğini kapsadığını belirtir.

LBT Kültür Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy da konuşmasında, İstanbul Şehir Tiyatroları ile geniş bir işbirliği gerçekleştirmekten ve ortak bir oyun sahneleyecek olmaktan mutlu olduklarını ifade eder. Ersoy, İstanbul Şehir Tiyatroları ile bir ilki gerçekleştireceklerini, bunun ise Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ne yeni açılımlar kazandıracağını vurgular.

İstanbul Şehir Tiyatroları'nda çalışan Kıbrıslı Türk tiyatro sanatçısı Hüseyin Köroğlu ise, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile, sanat hayatına devam etmekte olduğu İstanbul Şehir Tiyatroları'nın geniş kapsamlı bir işbirliği protokolü imzalamasından büyük mutluluk duyduğunu belirtir.

Mevcut koşullarda tiyatro sanatı ile uğraşanları Don Kişot'a benzeten Köroğlu, Kıbrıslı Türk tiyatrocuların işinin Türkiye'deki sanatçılardan daha zor olduğunu ifade eder.

Ortak Oyunun Adı: "Canavar Sofrası"

LBT ve İstanbul Şehir Tiyatroları ortak yapacakları oyun olarak Vahe Katcha'nın yazdığı "Canavar Sofrası"nı seçerler. Varılan anlaşma çerçevesinde, İstanbul Şehir Tiyatroları'nda çalışan aynı zamanda bir Kıbrıslı Türk olan Hüseyin Köroğlu'nun oyunu yönetmesi herkes tarafından memnuniyetle karşılanır.

"Canavar Sofrası" oyununun provaları Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda yapılır. Bu nedenle oyunda görev alan İstanbul Şehir Tiyatroları oyuncuları ve teknik ekibi provalar boyunca Lefkoşa'da kalırlar. Özellikle oyuncu-

lardan Bora Seçkin, Murat Bavli, Özge Midilli; dramaturg Dilek Tekintaş, teknik koordinatör Volkan Sağırosmanoğlu ve yönetmen Hüseyin Köroğlu Lefkoşa'yı mesken edinirler.

LBT ve İstanbul Şehir Tiyatrosu sanatçılarının kaynaşması ve bir ekip ruhuyla çalışmaları zor olmaz. Herkes büyük bir heyecan ve özveriyle çalışmaya koyulur. Yaşanan sıkıntıların ve sorunların ise iyi niyetle üstesinden gelinir.

Afiş: Özlem Yetkili

Yapılan ortak çalışmanın öneminin bilincinde olan ekip, yaşanan sorunları çözerek ilerler. Hedef, oyunu en iyi şekilde sahnelemek ve sunmaktır.

6. Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin kapanış gecesinde 26 Eylül 2008'de prömiyer yapması planlanan "Canavar Sofrası" oyununun provaları yoğun bir şekilde yapılır.

Hüseyin Köroğlu, 3 Ağustos 2008 tarihli Kıbrıs gazetesinde yer alan söyleşisinde duygu ve düşüncelerini şöyle ifade eder:

"…Çok memnunum… Canavar Sofrası oyunu ülkemiz adına çok önemli bir proje. Hem Türkiye adına, hem KKTC adına bu proje bir ilk. İstanbul Şehir Tiyatroları ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu arasında yapılan bir protokolle hayata geçti proje. Yıllardır Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun, Kıbrıs Türk Tiyatrosu adına yaptıkları ortada. Kendimce Don Kişot'lar dediğim sevgili meslektaşlarımla, dostlarım ve kardeşlerimle bir kader birliği içinde, omuz omuza olağanüstü bir çalışma içine girdik. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile İstanbul Şehir Tiyatroları tam ve eşit bir ortaklıkla projeyi yürütmekte.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu hepimizin bildiği gibi Mustafa Akıncı, Belediye Başkanı iken hayata geçen, nerede ise yokluktan var olan bir tiyatro. Bugüne kadar da Kıbrıs Türk Tiyatrosu adına çok önemli, çok değerli projeler ürettti, üretmeye de devam etmekte. Onlarla aynı havayı solumak, doğduğum topraklarda hep birlikte sanatsal üretim içinde olmak benim için tarifi imkansız bir duygu.

Canavar Sofrası

Yazan
Vahe Katcha

Çeviren
Mahmut Sait Kılıççı

Yöneten
Hüseyin Köroğlu (İBŞT)

Genel Koordinatör
Yaşar Ersoy (LBT)

Teknik Koordinatör
S. Volkan Sağırosmanoğlu (İBŞT)

Dramaturg
Dilek Tekintaş (İBŞT)

Dekor – Kostüm Tasarım
Zuhal Soy (İBŞT)

Koreografi
Özge Midilli (İBŞT)

Müzik Tasarım
Murat Bavli (İBŞT)

Işık Tasarım
Mahmut Özdemir (İBŞT)

Efekt Tasarım
Ersin Aşar (İBŞT)

Genel Teknik Sorumlu
Özlem Yetkili (LBT)

Yardımcı Yönetmen
Kıymet Karabiber (LBT)

Asistanlar
Melek Gözükeleş, Asu Demircioğlu (LBT)

Teknik Sorumlu
Rıza Şen (LBT)

Dekor Tasarım Asistanı
Sırrı Topraktepe (İBŞT)

Kostüm Tasarım Asistanı
Onur Uğurlu (İBŞT)

Butafor
Bahri İridağ (İBŞT)

(…) İnanın ki biz bu tam ve eşit, aynı zamanda çok anlamlı ortaklıkta sadece tiyatro yaparak sevgiyle, inançla çalıştık. İnsanların sıcaktan oturdukları bir yerde ter içinde kaldıkları bir ortamda, değerli meslektaşlarımla birlikte yazın tatil yapmak yerine didindik durduk. Sahnede insanlığa önemli ve değerli mesajlar vermek adına, kan-ter içinde kalma pahasına çalışmalarımızı sevgi, saygı ve tiyatro adına bir ilki başarma coşkusu içinde bıkmadan, usanmadan özveriyle, bir olma duygusuyla durmadan ürettik…

LBT, Kıbrıs Türk Tiyatrosu adına çok önemli, çok değerli projeler ürettti, üretmeye de devam etmekte. Onlarla aynı havayı solumak, doğduğum topraklarda hep birlikte sanatsal üretim içinde olmak benim için tarifi imkansız bir duygu.

Hüseyin Köroğlu 3.8.2008

Canavar Sofrası oyununda da çorbada tuzum olduğu için ayrıca mutlu ve gururluyum. Ben ülkem için görevimi yapıyorum sadece o kadar.

(…) Tam ve eşit bir ortaklıkla bir ilke imza atan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş'a, Lefkoşa Belediye Başkanı Cemal Bulutoğluları'na ve tabii ki de değerli ustam LBT Genel Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy'a İstanbul Şehir Tiyatroları Genel Sanat Yönetmeni Orhan Alkaya'ya teşekkürü bir borç bilirim."

"Canavar Sofrası" 6. Kıbrıs Tiyatro Festivali'inde

LBT ve İstanbul Şehir Tiyatroları bir ilke imza atmanın coşkusu içinde provalarını tamamlar ve "Canavar Sofrası" oyununu 6. Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin son gecesinde 26 Eylül 2008'de YDÜ Atatürk Kültür ve Kongre Merkezi'nde seyirciye sunarlar.

28 Eylül 2008 tarihli Yenidüzen, Kıbrıs, Vatan, Afrika, Kıbrıslı, Halkın Sesi gazeteleri haberi ***"Tiyatro Festivali, Canavar Sofrası'nın muhteşem galası ile sona erdi"*** başlığıyla verirler. TAK Ajansı'nın haberine gazeteler şöyle yer verirler:

"2 Eylül'de açılışı yapılan ve sahnelenen oyunlarla sanatseverleri tiyatroya doyuran 6. Kıbrıs Tiyatro Festivali Cuma gecesi gerçekleşen ortak oyun Canavar Sofrası ile muhteşem bir kapanışa sahne oldu. Belediye Tiyatrosu ve İstanbul Şehir Tiyatroları'nın tam ve eşit bir ortaklıkla hazırladığı yapım Canavar Sofrası ilk kez festivalin kapanışında tiyatroseverlerle buluştu. YDÜ- AKKM'de sahnelenen ve sanatseverlerin yoğun ilgi gösterdiği prömiyer temsilinde salon tıklım tıklım doldu. Birçok seyircinin de bilet bulamayarak geri döndüğü iki perdelik oyun İstanbul'da yaşamını sürdüren Kıbrıslı Türk oyuncu-yönetmen Hüseyin Köroğlu'nun yönettiği ilk oyun olma özelliğini de taşıyor.Vahe Katcha'nın yazdığı, Hüseyin Köroğlu'nun yönettiği ve LBT Sanat Yönetmeni Kıymet Karabiber'in yardımcı yönetmenliğini yaptığı LBT ve İstanbul Şehir Tiyatroları oyuncu ve tasarımcılarının tam ve eşit bir işbirliği içerisinde birlikte kotardığı Canavar Sofrası oyununda, insanoğlunun ruhunun derinliklerine bir yolculuk yapılıyor ve izleyicilerin kendini sorgulaması sağlanıyor. Gittikçe duyarsız ve egoist bir hale gelen insanoğlunun ruhunun deriniliklerindeki cehveri keşfetmesine yardımcı olan oyunda Barış'ın insanlık için önemi de anlatılıyor.

Oyun sonrasıda LBT Sanat Yönetmeni Kıymet Karabiber sahneye çıkarak oyunda emeği geçen herkesi teker teker sahneye davet etti.

Yönetmen Hüseyin Köroğlu iki tiyatro olarak bir ilke imza attıkkarını ve bu ortaklığı daha da ileriye götüreceklerini söyledi. Kasım ayında Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun İstanbul'a giderek 22 kez Canavar Sofrası'nı sunacağını dile getiren Köroğlu, bunun da bir ilk olduğunu vurguladı.

Festival Komitesi Başkanı ve oyunun genel koordinatörü Yaşar Ersoy ise gerek Kıbrıs Türk Tiyatrosu, gerek Türk Tiyatrosu açısından kıvanç duyulacak bir ilke imza attıklarını söyeleyerek emeği geçen herkese teşekkür etti.

"Canavar Sofrası" oyunun 6. Kıbrıs Tiyatro Festivali kapsamında gerçekleştirlen promiyerinde, yönetmen Hüseyin Köroğlu konuşma yaparken...

İstanbul Şehir Tiyatroları Genel Sanat Yönetmeni Orhan Alkaya da Türkiye'den Kıbrıs'a kalplerinde sevgi, yakınlık, kardeşlik ve dayanışma duygularını getirdiklerini ifade ederek, bu projeye katkısı olan herkese teşekkür etti."

"Canavar Sofrası" oyunu fesivalden sonra LBT salonunda seyirciye sunulmaya devam eder. Kasım ayında da İstanbul'da sunulur.

İnsan Olabilmek Ağır Bir Yük Canavar(lar) Sofrası'nda

Neriman Cahit

Dikenli tellerin, engellerin arasından zar zor geçip de, kendinizi salondaki bir koltuğa attığınız zaman, sahnedeki aynı dikenli/rahatsız edici görünümle sarılmış olmanın duyguları içinde kıpırtı ile kıpırtısızlık arasında bocalama durumunda… tam da kalbinizden yakalıyor sizi oyun ve bu rahatsızlık, oyun boyu sürüyor… Sizi içinden çelişkiler akan bir huzursuzluk içinde bırakarak, neredeyse param parça ederek…

Vahe Katcha'nın yazdığı ve LBT ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları'nın, Hüseyin Köroğlu yönetiminde birlikte kotardıkları oyundan… söz ediyorum…

Öncelikle, araştırıcı, irdeleyici, düşündürücü, sorgulayıcı ve deneysel özellikler taşıyan, sanatsal düzeyi yüksek tutulmuş bir oyunda gerçekleştirdikleri işbirliğinden dolayı her iki tiyatroyu da kutlamak gerek…

Yıllardır, bu tür işbirliği, (sanat dallarında) yazılıp irdelenerek tekrarlandığı halde hep göz ardı edilmiştir. Konumuz tiyatro olduğuna göre ona yoğunlaşarak sürdürelim.

İşbirliği konusu gerçekten de önemli; ama ve eğer tam anlamıyla- tiyatro konusunda – donanımlı kişilerden oluşmuyorsa taraflar, bu tür birlikteliğin de sanat ve anlam gücü bakımından çok sığ olduğu/olabileceği tehlikesi de her zaman vardır.

Bu iki deneyimli tiyatro, gerçekten de bu oyunu, repertuvarlarında saygın bir köşeye oturttular ve böylesi birlikteliğe dair olan umudumuzu güçlendirdiler. Bir bakıma, "öncü" de oldular. Değil mi ki: Öncü olmak, atak, diri, cesaretli ve gerekli donanımda olmak demektir de…

Bu konuda, İstanbul Şehir Tiyatroları kadar, LBT de deneyimlidir; hem Güney'de Satirigo Tiyatrosu, hem Türkiye, hem de Uluslararası alanda… LBT'nin tiyatro malzemesi ışığı ve deneyiminde, sağlam, tutarlı, yeniye açık bir çalışma hep rehber olmuştur kuruluşundan bu yana…

Ülkemizde, insanımızla birlikte var olmaya başlayan tiyatromuzun onurlu serüvenini bir "Sisyphos" gibi hep yükseklere taşıyan bir işlevi yaşamış,

Işık Uygulama
Fırat Eseri (LBT)
Zafer Çılak, Murat Özdemir (İBŞT)

Efekt Uygulama
Mehmet Özulu (LBT)
Feridun Ergün (İBŞT)

Görüntü Uygulama
Osman Ateş (LBT)

Sahne Teknisyenleri
Mehmet Özulu,Mehmet Demir (LBT)

Kostüm ve Aksesuar Sorumluları
Mahmut Tatlıcalı,Mehmet Demir (LBT)

Sahne Sorumlusu
Barış Refikoğlu (LBT)

Sahne Terzileri
Mergube Atok,Hüseyin Özay (İBŞT)

Oynayanlar
Victor/**Barış Refikoğlu,Cem Aykut** (LBT)
Brigitte/**Hatice Tezcan** (LBT)
Wilker/**Erol Refikoğlu** (LBT)
Timacotte/**Bora Seçkin** (İBŞT)
Pierre/**Murat Bavli** (İBŞT)
Françoise/**Özgür Oktay** (LBT)
Doktor/**Osman Alkaş** (LBT)
Kaubach/**Döndü Özata** (LBT)
Max/**Cem Aykut,Barış Refikoğlu** (LBT)
Kabare Sanatçısı,Öldürülen Kadın
Melek Gözükeleş (LBT)
Gaz Odasındaki Kadın,
Kaubach'a Getirilen Kadın/
Asu Demircioğlu (LBT)
Gestapo Yardımcısı/**Erdoğan Kavaz** (LBT)
Françoise'ın Kocası/**Rıza Şen** (LBT)
Öldürülen Çocuk/**Çağra Birkin** (LBT)
Askerler/**Mahmut Tatlıcalı**
Mehmet Demir, Çağın Eseri (L.B.T)
Halk/**Ayşe Yükselir, Erol Teralı, Merve Kopar, Şükrü Karaman, Çise Gürkan, Sedef Danaoğlu, Çağda Özsoy** (LBT)
Dış Sesler/**Ergün Işıldar**
Bahtiyar Engin (İBŞT)

"Canavar Sofrası" oyununda görev alan LBT ve İBBŞT oyuncuları ve teknik ekibi ...

yaşatmış ve gerçekleştirmiştir Lefkoşa Belediye Tiyatrosu. K.T. Tiyatrosu'nun, genel ve belli başlı aşamalarını da, her dönemin oyun- oyuncu kadrosu yaşanan ve yaşanamayanlarla birlikte yazılı ve görsel araçlarla bize sunan ve bu meşaleyi üç arkadaşı ve daha sonra da tiyatroya gönül vermiş, o heyecanla titreyen gençleri de yanına alarak sürdüren Yaşar Ersoy ve tüm ekibine tiyatro adına bu topluma sundukları için de teşekkür etmek gerek.

Yine oyuna dönmek gerekirse, hani belki o kadarcık ayıp kadı kızında da var ama, ben yinede yazmak istiyorum: Oyun, 'insan' üzerine, insanın çiğ süt emmişliği üzerine, en yakınını bile eğer çıkarı ile çakışırsa nasıl bir anda silkip atışı… Özetle, en soylusunun bile "soysuzluğu" üzerine kurulmuş/yazılmış bir oyun… ama, bizim izlediğimiz oyunda ağırlık-tüm etmenleriyle-savaş üzerine bina edilmiş.

Daha tiyatroya adımını atarkenden insanı ürperten ve sahnede daha bir yoğunlaşan o korkunç olguları… hala yüreğinde, beyninde, geçmişi, bugünü ve geleceğinde hisseden Kıbrıslı Türk insanını… çırılçıplak bir savaş kıskacında yakalıyor…

Oyunun esas teması olan insanın yozluğu, neredeyse güme gitmiş… her iki tiyatronun oyuncularının da çok ustaca kotardıkları o enfes oyunculuk ve insanın soysuzluğunun sorgulanması, - o ağır yoğunlukta (-) tam da ereğine ulaşması zayıflatılmış gibi.

Oyuncular gerçekten de rollerinde müthiştiler… ve ben, özellikle de bizim oyuncuların kendi alanlarında başarıyı tüm boyutlarıyla eksiksiz yakaladıklarının gururunu da duydum.

Tek tek her oyuncuyu saymak yerine, şunu yazmak istiyorum: Tümünün yarattığı sinerji müthişti… Coşkulu bir hüzün ve sorgulamaydı; hatta korkuydu… "Acaba ben de mi..?" korkusu!

Oyuncular arasında hiçbir doku uyuşmazlığı yoktu. Seyirci de bunu gördü. Burada da iki ismi mutlaka anmak gerek: Yaşar Ersoy ve Hüseyin Köroğlu; bu toprağın iki güzel evladı. Bu işin hamurunu yoğurmaları gerek; çünkü tohum çok güçlü atıldı.

Tiyatro Festivali'nin de-her şeye karşın - sürdürülebilmesini de çok önemsiyorum ben.

Sezar'ın hakkını Sezar'a verelim: Tiyatro festivali, festivaller içinde işi en zor olan; çok pahalı bir olay; hele de bizimkisi gibi, sponsorluğun daha A'sında bile olmayan bir ülkede!

Bilet paralarından sağlanan gelirin giderleri karşılaması, sanırım, söz konusu değil. Ülkemizde, sanat'a – onun yaratılarına – para harcamak, daha, özlenen seviyede değil. Özlenen izleyici profili yanında parası olanlar da pek alışık değil buna. (Bu festivalde siyasilerden katılım olmadı. Bunların yanında, yazar-çizer sanatçı da yoktu pek); çünkü, biliyorsunuz, bizim yazar – çizerlerimiz sadece kendi eksenlerine dâhil ettiklerine ilgi gösterirler. Aydınımız da öyle… "Kim ne yapıyor sanat alanında!.. paylaşsam da ufkumu genişletsem" diye bir kaygıları da yok. Bu tür meraklardan arınmış bir cemaatiz biz…Bir de medya gerçeği var… Bu konuda hakkını vermek gerek: Medyamız kendine ulaşan sanat haberlerini kayıtsız şartsız veriyor; ama, o kadar! Sanat programlarının tanıtımları dışında bu tür olayları, "yapıcı ve yönlendirici" biçimde izleyip, okuyucusuna/izleyicisine sunamıyor… ki bu, çok önemli ve işlevsel; çünkü, inanılmayacak bir seyirci ve prestij olgusu yaratımıdır.

Ben, bu konuda, bir gereklilikten de bahsetmeyi yararlı görüyorum: Bu tür festivaller, ya da, EMA-A'nınki gibi sergiler, Frankfurt Fuarı vb. bitiminde – hatta hazırlık aşamasında – atölye çalışmaları yapılıp, olay enine boyuna tartışılmalı… Tartışmaya da, sadece konu ile ilgili kurum ve kuruluşlar değil, paylaşımcı ve izleyici profilinin tüm temsilcilerinden katılımcılarla yapılmalı…

Adının önüne hangi sıfatı takarsanız takın, bu tür sanat olaylarının en büyük getirilerinden biri de… sanatçılara yurt dışında bağlantılar kurabilmeleri için olanak yaratması. Her festival, dışarıya da bir adım önerir/önermeli; yoksa o festivalin/sanat olayının başarısı su götürür…

Tabii, bu adımın başarılı olması için de: Sanatsal dilin/yaratının gücü ve başarılı insan ilişkileri dir…

Yenidüzen - 4 Ekim 2008

İyi Eğitilmiş Canavarlar

Ahmet Tolgay

Öncelikle sevincimi ifade etmeliyim…

Kıbrıs Türk halkının yetiştirdiği iki değerli tiyatrocu Yaşar Ersoy ile Hüseyin Köroğlu'nun muhteşem projeler için el ele verdiklerini görebildiğim için… Gerçeği anımsamanın zamanıdır: Bir ara Ersoy-Köroğlu anlaşmazlıkları o boyutlara gelmişti ki, sanatsal gerginlik saklanabilecek durumdan çıkmış ve gazete sayfalarına yansımıştı… Aslında her ikisi de Kıbrıs Türk halkına tiyatro bağlamında güzel şeyler verebilmenin uğraşındaydı… Ama farklı kulvarlarda birbirleriyle sürtüşerek ilerliyorlardı… Ersoy-Köroğlu polemiği bir ara benim köşeme de yansıdığı için o sert tartışmaları çok iyi anımsıyorum… Hüseyin Köroğlu 2002'de Othello oyunuyla ülkemize geldiğinde o polemikler doruk noktasındaydı… Mağusa'nın Othello burcundaki Shakespeare efsanesini unutulmaz biçimde günümüze taşıyan bu oyun, Köroğlu'nun "Kıbrıs'ta ben de varım" mesajıydı… O mesaj, daha sonra son derece etkileyici Dördüncü Murat oyununda da yinelenecekti… Konusu Kıbrıs'ta geçen diğer bazı sinema ve TV filmleri de Köroğlu'nun vatan aşkının altını çizmeyi sürdürdü… Ersoy ile Köroğlu'nun en sonunda uzlaşma zeminini bularak aynı kulvarda birlikte yürümeye başlamaları ne kadar güzel bir gelişme… İşte Canavar Sofrası, bu birliktelikten doğabilecek başyapıtlara örnek ve umut oluşturacak nitelikte… Tiyatronun ancak sevgi üzerinde yükselebileceğini görüyoruz… Heyecan veren olgu şu ki, sanatsal dayanışmanın ürünlerinden yalnız halkımız değil, Türkiye'deki sanatseverler de yararlanacak… Galası geçen Cuma gecesi Lefkoşa'da yapılan Canavar Sofrası, İstanbul'da 22 kez perde açacak… Bu bir ilk… İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları ile Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ortak bir yapıma birlikte imza attı…

Murat Bavli, Özgür Oktay, Osman Alkaş, Bora Seçkin, Hatice Tezcan ve Erol Refikoğlu "Canavar Sofrası" oyununda...

Cem Aykut, Osman Alkaş, Özgür Oktay, Hatice Tezcan ve Bora Seçkin "Canavar Sofrası" oyununda...

Adana doğumlu, Ermeni kökenli ve Fransa vatandaşı Vahe Katcha'nın savaş karşıtı oyununda, çok iyi bildiğimiz o acı gerçeğe; yani "insanın iyi eğitilmiş canavar" olduğu gerçeğine iz bırakan vurgusunu yapıyor…

O çok başarılı ekip çalışmasını ustaca yöneten Hüseyin Köroğlu, bu insanlık trajedisini görkemli bir sahne kurgulamasıyla yorumlarken, olağanüstü koşulların olağanüstü ölçüleri olduğunun altını çiziyor…

Öyküdeki olağanüstü koşul, dışarıda savaş tüm şiddetiyle sürerken bir doğum günü partisindeki tuzu kuru 7 insanın birdenbire faşizmin pençesine düşmesidir… Olağanüstü ölçüler ise yaşamda kalabilme adına insanların alçalabileceği sınırlardır…

Doğum günü partisi başladığında birbirlerine karşı çok sevecen ve bağlı görülmektedir bu bir grup insan… Dışarıdaki korkunç savaşta acı çeken milyonlarca insanı umursamaz çılgınlıklar içindedirler… Derken sokakta silahlı bir çatışma… Direnişçiler iki Nazi subayını öldürür… Az sonra, ileride lezbiyen olduğunu öğreneceğimiz bir kadın Gestapo subayının komutasındaki askerler partiyi basar. Öldürülen Nazi'lere karşılık apartmandaki her kattan iki rehine alınacaktır… Partidekilere iki rehineyi kendi aralarında seçme şansı tanınır…

İşte bu kırılma noktasında, savaşın acımasız koşullarına sürüklenen o 7 insanın hayatta kalabilme mücadelesi başlar… "Can benim canım, benden sonrası tufan" mantığına dayalı bu mücadelede egoizm tüm çirkinliğiyle ön plana çıkar… Doğum günü partisindeki dostluk ve sevgi sofrası artık bir canavar sofrasına dönüşmüştür… Her kişi, öteki bireylerin canavarıdır… Partidekilerin, iki rehineden biri olmamak için tenezzül etmedikleri alçaklık kalmaz… Birbirlerinin kirli çamaşırlarını da teker teker ortaya sererek rehine olmayı hak edeni belirlemeye çalışırlar… Canavar Sofrası'na giden izleyici, fuayeden itibaren kendini oyunun atmosferi içinde bulur… (Hüseyin Köroğlu bu denemeyi OTHELLO'da da, burcu meşalelerle dekore ederek yapmıştı…) Toplama kamplarının tel örgüleri, kum torbalı kanlı siperler ve Nazi propagandası yapan ekranlar ve objeler arasından geçerek sahneden gelen militarist buyruklar arasında salondaki yerini bulmaya

O çok başarılı ekip çalışmasını ustaca yöneten Hüseyin Köroğlu, bu insanlık trajedisini görkemli bir sahne kurgulamasıyla yorumlarken, olağanüstü koşulların olağanüstü ölçüleri olduğunun altını çiziyor…

Ahmet Tolgay 29.9.2008

çalışanlar, nasıl bir dramla yüzleştirileceklerinin de bilincine varırlar. Açıkçası oyun, daha tiyatronun girişinde, izleyicisini teslim alıyor…

Yönetmen Hüseyin Köroğlu, üç boyutlu gösterişli dekoruyla müthiş etkileyici bir anlatım tarzı yakalamış… Ön planda partinin verildiği salon var… Yükseltilen arka plana dış mekan, yani tehlikenin kol gezdiği sokaklar dekore edildi… Sahnenin iki yanındaki büyük ekranlar ise izleyiciyi sahne gerisine taşan olaylarla ve insan manzaralarıyla yüzleştiriyor… Kimi zaman izleyiciye kendini sinemadaymış gibi duyumsatan müthiş yaratıcılık örneği bir kurgulama…

Canavar Sofrası gerçekten büyük prodüksiyon… Bu gösterişli yapıma oyuncu ve teknik ekip olarak 60'ın üstünde sanatçı katkı koydu… Disiplinli bir ekip çalışmasının harikulade yaratıcılığını kanıtlayan tüm sanatçıları gönülden kutlarım…

Kıbrıs - 29 Eylül 2008

"Canavar Sofrası"nda Menü Neydi

Ümit İnatçı

Sanatta deneysel olan her türlü kılgısal süreç kendi içinde riskleri de taşıyor. Resim olur, çoklu medya ortamı olur, tiyatro ya da sinema olur fark etmez. Sırf deneysellik adına yapıtın bir eksiltme, özleştirme sistematiğine tabi tutulmadan aşırı yüklenmesi okunabilirlik derecesini riske sokabiliyor. Özellikle tiyatro sanatının oyun-sahne bütünselliğini ve reel zaman içinde tükenen izlenen-izleyen ilişkisini göz önünde tutacak olursak, bir yönetmenin dikkat etmesi gereken en önemli hususun sahnenin ve oyunun okunabilirlik düzeyi olduğu üzerinde hemfikir olabiliriz sanırım. Vahe Katcha'nın "Canavar Sofrası" mantık-üstü imge dolayımlarına imkan veren bir oyundu şüphesiz. Bu olanağın farkına varan Hüseyin Köroğlu oyunun yönetimini üstlenirken, muhakkak oyuna hakkını veren bir reji çabası içine girmiştir. Ancak sahnenin hem oyuncu trafiği hem de plastiksel düzeyde gereğinden fazla parçalanmış olması oyunun epik düzeyini baskı altına almıştır. Halbuki bu oyunun hatırı sayılır bir miktarda epik olduğu açıktır.

Psikolojik gerçeklikten fizyonomik aksiyona evrilen bedenlerin aynı anda birden fazla konumlarda belirmesi ve sıkıcı bir sıklıkla sahnenin dikeylemesine, yataylamasına ve çaprazlamasına yoğun bir baskı yapılması, algı hazımsızlığına yol açarken, göstergesel sıçramaların gözden kaçmasına da neden olmuştur. Tüm bunların üzerine, çıplak gözle algılanamayan ve gizli perspektif olarak sahne arkasında yer alanın da, ikinci bir medya olan kamera aracılığıyla izleyiciye ulaştırılmaya çalışılması iyi bir düşünce olmakla beraber çoklu algı düzeyinin yarattığı yoğunluk açısından izleyiciyi gereksiz bir şekilde zorlamıştır. Böylelikle, çoklu boyut düzeyinde kademelendirilen sahnenin, yeterli bir şekilde okunabilir olması da mümkün olmamıştır. Oyuncuların

Cem Aykut, Özgür Oktay, Bora Seçkin Erol Refikoğlu, Döndü Özata, Mehmet Demir ve Mahmut Tatlıcalı "Canavar Sofrası" oyununda...

küçük mekanlara devamlı girip çıkmasını sağlarken – bu mekanlara yerleştirilen kameralarla- izleyicinin Orwell'in "Big Brother" gözüyle tanıklık yapmasını istedi yönetmen. Ancak, aynı anda bir başka konumda olan oyuncuların sahne akışına devam etmeleri bu arayışı etkili kılmamıştır.

Her zaman için zoru seçen zaten başarının büyük bir miktarını elde etmiştir. Yine de bana göre, soyutlayıcı olmakta biraz daha ısrar edilmiş olsaydı oyunun yönetimi daha da başarılı olabilirdi.

Ümit İnatçı 5.10.2008

Oyunun sürekli asimetrik öbekleşme ve dağılma dinamiğine salıverilmesi klasik sahne tutma anlayışını zorlarken, zaman zaman sahnenin tepesine serpiştirilen düşsel imgelerin bu dinamik yüzünden iyi algılanamadıklarını da söylemek gerek. Örneğin Freudyen Eros ve Thanados karmaşasına gönderme yapan bir imge olmasının düşünüldüğüne kanaat getirdiğim kabare dansçısının, Wilker'in köpeğinin arka odada Naziler tarafından öldürüldüğü sırada belirmesi, pek de doğru algılanan düşsel bir çağrı olduğunu söyleyemem. Söylemek istediğim; yönetmenin biçimsel disiplinden kaymaya çalışırken daha formel ve eklektik olan bir biçimselliğin içine saplanıp kaldığıdır. Bu arada, belli ki yönetmen tarafından oyuncuya Stanislavski'nin organik yaratıcılık ve Grotowski'nin fiziksel özgürleşme mirası bahşedilmiştir; ancak bu açılım da kendini tam anlamıyla belirgin kılamamıştır. Tüm bu saptamalar, oyunun yönetim açısından başarısız olduğu sonucunu doğurmaz elbette. Zorlu bir çaba olduğu için, kolaya kaçmayan ve riskler barındıran bir çaba olduğu için, kusursuz bir veri almak da bir o kadar güç olmuştur. Her zaman için zoru seçen zaten başarının büyük bir miktarını elde etmiştir. Yine de bana göre, soyutlayıcı olmakta biraz daha ısrar edilmiş olsaydı oyunun yönetimi daha da başarılı olabilirdi. Bir ressam için de aynı sorunlar vardır; nerede durman gerektiğini bilmezsen ve aklına geleni tuvale yüklersen gereksiz fazlalıklarla bezenmiş bir resimden başka bir şey elde edemezsin. Hâlbuki sanat eserinin böyle bir yeterlik ölçüsünü içinde barındırması gerekir.

Sahne tasarımı fikir olarak isabetliydi diyebilirim. İç ve dış mekanların geçişlilik içeren alaşımlı yapısı oyunun psikolojik yapısını da doğru karşılayan ikircikli bir biçime sahipti. Fakat, duvarların iç mekan görünümüne karşıt, kaba yapısı ve mobilyaların bu kabalık karşısında sahne almadaki güçsüzlüğü, ruhsal kırılganlık ortamına ters düşen bir görünüm arz etti (iç mekandan fazla iç avluyu andıran bir görüntü söz konusuydu). Halbuki mobilyalar da en az oyuncular kadar rol alma hakkına sahiptiler. Duvarların kirli rengi dış dünyanın kirini içe taşıyor olabilirdi; ancak dekoratif elementlerin karikatürize edilerek bezenmesi ve mekanın kasvetli loşluğu bu çelişkiyi yeteri kadar okunur kılmadı. İç ve dış mekanın geçişlilik sınırını belirleyen karakteristik bir farklılık yaratılamadı diyebilirim (uygulamada özgün fikre yaklaşılamadı). Sahnenin iki tarafında yer alan videolar duvar ötesine uzayan derinliği sahne düzeyine taşırken, iki dünya arasındaki çelişkinin paralel zamanlarda algılanmasını da sağlamış oldu. Yetmişli yılların başında videografinin avangard bir sahne medyası olarak tiyatro sanatında sıkça kullanıldığını biliyoruz… daha eskiye gidecek olursak, ses ve görselliğin çoklu biraradalığı ve algı düzeylerinin çoğaltılması ilk olarak opera sanatından ödünç

Özgür Oktay, Osman Alkaş ve Barış Refikoğlu "Canavar Sofrası" oyununda...

alınmıştır. Oyuncuya yüklenen temsiliyet yükünün aynı oranda görsel ve işitsel elementlere de dağıtılması "kutsal oyuncu" merkezli tiyatro anlayışını terk etmek içindi. Bu oyunda böyle bir eğilim hissedilmez değil; ancak yardımcı bellek konumunda olan imgelerin ısrarlı bir şekilde figür merkezli olarak ortaya çıkışı bu eğilimi haklı çıkarmaya yetmedi.

Erol Refikoğlu, Döndü Özata, Osman Alkaş ve Cem Aykut "Canavar Sofrası" oyununda...

Birinci Dünya Savaşı sonrasında doğan ve Nazi Almanya'sını en sarkastik dille eleştiren Yeni-nesnelcilik, nesnelliği gözden geçiren ve ekspresyonizmle gerçeküstücülüğü aynı ifade kanallarında kullanıma sokan bir sanat akımı olarak tiyatroda da etkilerini göstermiştir. Neo-objektivist (Yeni-nesnelci/Neue Sachlichkeit) sanat anlayışının tematik kapsamına giren bu oyunun aynı leit motive dolayımında sahnelenip sahnelenmediğini bilemiyorum. Bu oyunda, Nazi Almanya'sının militer yetke ve küçük burjuva etiği arasında sıkışıp kalan insanların, kapalı ortamlarda yaptıkları gizli eğlenceleri oldukça ağır bir ironiyle resmeden Otto Dix, G. Grosz ve G. Scholz gibi Yeni-nesnelci ressamların yapıtlarına yaklaşan bir sahne vizyonuyla karşılaştığımı söylemeliyim. Oyuncuların ironik ve trajik olan arasında patetik bir dışavurum atkına koşullanarak bu tür bir resim verme durumları, sözünü ettiğim ressamları hatırlattı bana. Vahe Katcha'nın yazdığı "Canavar Sofrası" söz konusu bu döneme gönderme yaptığı için bu tür bir örtüşmenin de doğal olduğunu düşünebiliriz…

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları ortaklığında sahnelenen bu oyunun, sahnelenme yöntemleri üzerine yaptığım bu kritik sadece buraya kadar yazdıklarımla bitmiş olsaydı tabii ki büyük bir haksızlık olurdu. Oyuncuların, özellikle Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncularının mükemmel oyunculuk becerilerinin bir kez daha bu düzeyde sergilenmiş olması, oyunun tüm aksaklıklarını bize unutturacak kadar haz vericiydi. Evet, tam takım hepsi de çok iyiydi… bu kadar zor ve karmaşık bir oyuna böylesine senkronize olmaları ve yaratıcılıklarıyla oyunun ve sahne tasarımının zafiyet arz eden yönlerini de ikinci plana atmış olmaları herhalde göz ardı edilemez. Yine de bir kişiyi ayrı koyacağım; nasıl ki oyunun sonunda yönetmen Hüseyin Köroğlu bir kişiyi ayrı koyma hakkını kullandı ve eşine ayrı bir teşekkürde bulundu; ben de Erol Refikoğlu'nu ayrı koyup sergilediği şaşırtıcı oyunculuk becerisinden dolayı kendisini kutlamak isterim. Oyun boyunca ifade etmek durumunda olduğu o zorlu psikolojik gerginliği hiçbir kaçak reflekse izin vermeden sürdürmesi her oyuncunun harcı değil. "Canavar Sofrası"nda menü neydi(?) diye sorarsanız, eh… oyuncular en lezzetlisiydi diyebilirim.

Afrika - 5 Ekim 2008

'Tiyatro Kardeşliği'nin Temeli Atıldı

Rengin Uz

İstanbul Büyükşehir Belediye Tiyatroları ile Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bir ilke imza attı. KKTC'de bir çiftçi ailesinin çocuğu olarak dünyaya gelen ve doğduğu topraklarla bağını hiç koparmayan Şehir Tiyatrosu oyuncu ve yönetmenlerinden Hüseyin Köroğlu'nun girişimi ile iki tiyatro arasında önemli bir sanatsal ortaklık kuruldu.

6. Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin kapanışında, Lefkoşa'daki 700 kişilik Yakın Doğu Üniversitesi salonunda prömiyer yapan ilk ortak proje, Vahe Katcha'nın, merdivenleri bile dolduran seyirci tarafından ayakta alkışlanan, 'Canavar Sofrası' adlı oyunu oldu. Mahmut Sait Kılıççı'nın dilimize çevirdiği, Hüseyin Köroğlu'nun sahneye koyduğu oyun, 2. Dünya Savaşı sırasında, Alman işgali altındaki Fransa'da bir bodrum katında geçiyor. Üç yıllık evli Brigitte ve Victor çiftinin oturduğu dairede bir grup yakın arkadaş genç kadının doğum gününü kutlamak için toplanmıştır. Savaşa rağmen o ak-

Erol Refikoğlu, Özgür Oktay, Osman Alkaş, Bora Seçkin ve Hatice Tezcan "Canavar Sofrası" oyununda...

şam herkesin keyfi yerindedir. Kapılarının önünde iki Alman subayının katledilmesi, müzikli danslı kutlamayı, maskelerin düşeceği bir işkence gecesine dönüştürür. Gestapo, içlerinden iki rehine istemektedir. Üstelik bu iki kişiyi kendileri belirlemek zorundadır. Bundan sonra, bodrum katına sıkışıp kalmış bu yedi kişinin her biri, ölmemelerini gerektiren nedenlerini sıralayacak, dostluklar sınanacak, arkadaşlık hatta karı koca olmak önemini yitirecektir. Oyunun başında gülüp eğlenen bu insanlar, büyük bir çıkmazın içinde can korkusu ile gülünecek hale gelecektir.

Hüseyin Köroğlu, savaşın acımasızlığını, barışın ne denli kıymetli olduğunu, günümüz insanının duyarsızlığını, dört duvar arasında yaşanan bir ev ortamından çıkararak, çağdaş bir yaklaşımla kocaman bir dünyaya yaymış.

Rengin Uz 2.10.2008

Kıbrıs'ın sıcağında üç ay süren yoğun bir prova döneminden sonra perde açan 'Canavar Sofrası' tam ve eşit bir ortaklığın ürünü. Oyunun teknik tasarımı iki tiyatro arasında paylaştırılmış. Başrolleri oynayan Barış Refikoğlu, Hatice Tezcan, Özgür Oktay, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu ve Döndü Özata Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun, Bora Seçkin ve Murat Bavli İstanbul Şehir Tiyatrosu'nun sanatçıları. Hüseyin Köroğlu, savaşın acımasızlığını, barışın ne denli kıymetli olduğunu, günümüz insanının duyarsızlığını, dört duvar arasında yaşanan bir ev ortamından çıkararak, çağdaş bir yaklaşımla kocaman bir dünyaya yaymış. Sanal dünya ile gerçek dünyanın ne kadar iç içe geçtiğini, çevremizde savaşlar yaşanıp insanlar ölürken, onları canlı yayında sanki gerçek değilmiş gibi izleyen insanlara bir tokat vurmak istercesine interaktif video sisteminden yararlanmış. Kulise yerleştirilen 8 adet güvenlik kamerası ile, sahnenin iki yanındaki perdeden, sahne dışında gelişen olaylar da izlenebiliyor. Bu anında görüntülü video sistemi zaten çarpıcı olan oyunu daha da etkileyici yapıyor. 'Olağanüstü koşulların olağanüstü ölçüleri vardır' düşüncesinden hareket eden ve KKKTC'de 1974 travmasını yaşayan insanlara da gönderme yapan yönetmen Köroğlu, oyunun Kasım ayında İstanbul'da üç hafta süresince üç ayrı sahnede sahneleneceğinin müjdesini veriyor. Ortak tiyatro projesinin Genel Koordinatörü Yaşar Ersoy ise, iki tiyatronun ileriye dönük çalışmalarının devam edeceğini ve Canavar Sofrası'nın, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda haftada iki gün sahneleneceği bilgisini veriyor.

Posta - 2 Ekim 2008

Canavar İnsanoğlunun İçinde "Sevgi" Gizli Bir Yerde Durur

Hasan Hastürer

Bu satırların yazarı olarak haddimi bilirim. Şartlar bizi her konuda yazma noktasına taşıdı. Her konuda yazmak her şeyi çok iyi biliyoruz gibi asla algılanmamalı. Uzmanlar az konuda çok şey bilir. Bizim gibiler ise çok konuda az şey…

Az bildiklerimizle bilgiçlik satmayız… O bildiklerimizle farklı konuları, uzak olmadan paylaşırız okurlarımızla. Kendi adıma belirteyim her gün ortalama 15-18 saat çalışırım. Öğrencinin ders çalışması gibi çalışırım konuları. Tiyatro yazıları da yazdım. Gün oldu tiyatroyla ilgili yazdıklarım tiyatromuzun ustaları tarafından öne çıkarıldı. Tiyatro eleştirmeni gibi yazmadım, tiyatro eleştirmeni olmadan yazdığımı da hep belli ettim.

Cuma akşamı Vahe Katcha'nın yazdığı Hüseyin Köroğlu'nun da yönetmen olarak sahneye taşıdığı Canavar Sofrası'nı izledim. YDÜ' nün Atatürk Kültür ve Kongre Merkezi büyük salonunda. Oyunun öne çıkan sahibi Lefkoşa Belediye Tiyatrosu… Ancak ilk özelliği kazandıran yanı Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları'nın işbirliği ile sahnelenmesi. Oyuna İstanbul'dan katkı koyan arkadaşların katkısı fark edilir. Ancak bizim oyuncularımızın sanatsal düzeyi de fark edilir.

Canavar Sofrası oyununda beni en çok etkileyen Hüseyin Köroğlu'nun yönetmen konumundaki duruşu oldu… Sanatın evrensel yanı bir yana her sanatçı kendi toprağında ürün vermekten mutlaka ayrı bir sanatsal haz duyar. Köroğlu, bu oyunda onu yaşadı. Oyun bitti söz sırası ona geldi, konuştu ama sözcükler yetmedi duygularını taşımaya… Tam o anda gözyaşları imdadına yetişti. Hüseyin Köroğlu'nun duygu seli şelale gibi akarken ben de sizler için Kıbrıs ağzıyla kocaman maşrabbayı doldurmak istedim… "Anlat Sevgili Hüseyin Köroğlu" dedim. Hüseyin de anlattı… İşte anlattıkları:

"Evet, bundan tam bir yıl önceydi, Yaşar Ersoy usta ile İstanbul'da İstanbul Şehir Tiyatroları ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu arasından ortak bir proje üretmenin tohumunu toprağa attık. Yaşar usta ile birlikte bir yolculuğa başladık o gün. Yani ana rahmine düştü çocuk…

Öncelikle şunu belirtmeliyim ki, konservatuvara girmek benim için bir düştü; gerçekleşti, Othello Kalesi'nde "Othello" oyununu hayata geçirmek bir düştü; gerçekleşti, Kıbrıs'taki Don Kişot'larla bir dünya yaratmaktı; "Canavar Sofrası" oyunu ile bu düş de gerçekleşti. Hep söylediğim gibi, bir oyunun hayata geçmesi, hamile bir anne adayının çektiği sıkıntılara nerede ise bire bir benzer. Anneler beni çok iyi anlayacaktır. Bizler de çok sıkıntılar çektik. Eminim ki bundan sonra da sıkıntılar çekmeye devam edeceğiz. O kutsal anne, "Canavar Sofrası" adlı çocuğunu "Her şeye rağmen" 26 Eylül 2008

Erol Refikoğlu, Özgür Oktay, Osman Alkaş, Bora Seçkin ve Hatice Tezcan "Canavar Sofrası" oyununda...

Erol Refikoğlu, Özgür Oktay ve Hatice Tezcan "Canavar Sofrası" oyununda...

tarihinde, Lefkoşa'da Yakın Doğu Üniversitesi'nin AKKM sahnesinde, başarılı bir şekilde doğurdu. Doktorların çoğu doğumdan çok memnun. Fakat kötü niyetli doktorlar da yok değil.

İlerde çocuğumuzun iyi bir "Doktor" olmasından çok korkuyorlar. Ya büyüyüp adam olunca, çocuğumuz "Doktor" olmaya karar verirse? Ödleri kopuyor! Bu yüzden doğuma temkinli yaklaşıyorlar. Ama unutulmamalı ki, "Su akar yolunu bulur." Çocuğumuz henüz kundakta, emekleyecek, yürümeye başlayacak, "Ba-ba", "An-ne" diyecek, ilk okula, ortaokula, liseye, üniversiteye gidecek. Okulunu bitirdikten sonra da meslek hayatına atılıp, "Gerçek" dünya ile, o canavar dünya ile karşılaşacak.

Bizler insanoğlunun her türlü maskını taşımaya çalıştık tiyatronun o büyülü mabedine. Sanalla gerçeğin iç içe karıştığı günümüzde, yaşananların çoğunun ne kadar gerçek, ne kadar canavarca olduğunun aynasını tutmaya gayret gösterdik, anlayana. Popüler kültürün egemen olduğu günümüzde, bazı değerlerimizi nasıl ayaklar altına aldığımızın aynasını tuttuk, yine anlayana.

Kendimize inşa ettiğimiz sırça kümeslerimizde nasıl yalnızlıklar içinde yaşadığımızı, mutluluk maskesi ile gülücükler dağıtırken, gerçeğin pek o kadar basit olmadığının altını çizmeye çalıştık, yine anlamaya çalışana. "Bana dokunmayan yılan bin yaşasın" diye diye, ne değerleri ayaklar altına aldığımızın sorusunu yönelttik seyircilerimize ve kendimize de tabii ki. Sevgi ne demek? Dostluk ne demek? Arkadaşlık ne demek? Sırdaşlık ne demek? Emek ne demek? Yaşamak ne demek? Ölmek ne demek? Egoist yaşamak ne demek? Savaş ne demek? Barış ne demek? Sorular, sorular..! En son bu soruları kendimize ne zaman sorduk acaba? Ya da sormaya niyetimiz var mı? Böyle bir derdimiz var mı? Bütün bu yaşananlardan sonra, gelinen noktadan çok memnunum. Sanatın gücünün farkındayım. "Canavar Sofrası" oyunu Ekim ayı boyunca Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda perde açtıktan sonra, Kasım ayının son iki haftası ve Aralık ayının ilk haftası olmak üzere tam üç hafta, gala dahil yirmi iki oyun oynayacak İstanbul arenasındaki İstanbul Şehir Tiyatroları sahnelerinde. Bu da Lefkoşa Belediye Tiyatrosu nezdinde bir "İlk" olacak Kıbrıs Türk Tiyatrosu adına.

Aslında, tiyatro sanatı adına, bu anlamda tarihi günler yaşıyoruz. Sanat yoluyla kapanan kapılar açılıyor birer birer, daha da önemlisi kafalardaki kapılar kırılıyor. Bizi dünya tanımıyor diye yan gelip yatmıyoruz sanatçılar olarak, ucuz, gündelik politikalarla uğraşmıyoruz, gelecekten umudunu kesmiş gençlerimizin önünü de açmak, onlara güzel yarınlar bırakmak çabası ile sevgiyle, inançla, sabırla bıkmadan usanmadan çalışıyoruz. Hep söylediğim gibi, bana can veren, büyüten, üstümde

Bora Seçkin ve Murat Bavli "Canavar Sofrası" oyununda...

Özgür Oktay ve Bora Seçkin "Canavar Sofrası" oyununda...

Osman Alkaş, Döndü Özata ve Mahmet Tatlıcalı "Canavar Sofrası" oyununda...

emeği olan topraklara küsme gibi bir lüksüm yok. Büyüklerimden ne öğrendimse, üstüne deneyimlerimi de koyup aktarmaya çalışıyorum, uyandırmaya çalışıyorum özellikle gençlerimizi. "Tiyatro ile arama hiç kimseyi sokmadım, sokmam da." Çok kişinin emeği var bu projede. Hiç kimseyi ayırmam mümkün değil. Fakat, provalar süresince bedenen burada olmasa da, varlığıyla, deteğiyle, sevgisiyle bana cesaret ve güç veren eşim Şenay ve biricik kızım Alara'ya adıyorum bu oyunu. Aylarca onlardan uzak kalarak, nerede ise kapandık Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun içine. İnsanların dışarıda sıcaktan nefes alamadığı günlerde, bütün meslektaşlarımla kan-ter içinde sevgiyle, sabırla, inançla bıkmadan usanmadan çalıştık, çalıştık, çalıştık.

"Olağanüstü koşulların, olağanüstü ölçüleri vardır" cümlesinin altını çizdik. Ama Napolyon'un "Dünyada sadece iki güç vardır; kılıç ve ruh. Uzun vadede ruh, her zaman kılıca baskın çıkacaktır" cümlesini de hiç unutmadık. İnanıyorum ki, insanoğlunun, o canavar insanoğlunun içinde "Sevgi" gizli bir yerde kilitlenmiş duruyor. Ne olur, sevgiyi bulup serbest bırakalım, bunu yaparken de birbirimize yardım edelim. Tüm emeği geçen meslektaşlarıma tekrar çok teşekkür ederim. Böyle güzel duygularda tekrar birlikte olmak umudu ve inancını içimde hep taşıyacağım. Memleketini gerçekten seven bir insan olarak, bizi sevene de, sevmeyene de "SELAM" olsun…

Kıbrıs - 28 Eylül 2008

İstanbul Şehir Tiyatroları ile Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ortak oyun çalışmasına başladı

"Canavar Sofrası"nda buluştular

Ortak tiyatro oyunu "Canavar Sofrası"nın hazırlıkları başladı

'Canavar Sofrası'na birlikte oturacaklar

"Canavar Sofrası", İstanbul'da 24 günde 22 kez sahnelendi

Ortak oyun Türkiye'nin kültür-sanat başkenti İstanbul'da perdelerini açacak...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu İstanbul'u fethedecek

İstanbul ile Lefkoşa Belediye Tiyatroları işbirliği yapıyor

Tiyatro Festivali "Canavar Sofrası"nın muhteşem galası ile sona erdi

"Canavar Sofrası" İstanbul'da 24 Günde 22 Temsil…

LBT ve İstanbul Şehir Tiyatroları'nın ortak oyunu "Canavar Sofrası" Lefkoşa'da temsillerini tamamladıktan sonra 19 Kasım – 7 Aralık 2008 tarihleri arasında İstanbul'da, 24 günde 22 temsil yaparak izleyiciye sunulur.

İki tiyatro arasında yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde İstanbul'da, İstanbul Şehir Tiyatroları'nın programı içerisinde üç ayrı sahnede *(Kağıthane, Üsküdar, Fatih)* 22 kez sunulan oyun izleyicinin beğenisini ve alkışlarını kazanır.

24 Kasım 2008'de İstanbul galası yapılan oyunun bitiminde sahneye çıkan İstanbul Şehir Tiyatroları Genel Sanat Yönetmeni Orhan Alkaya ve LBT Kültür Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy, oyunun Lefkoşa'dan sonra İstanbul'da da başarılı bir şekilde sahnelenmesinden duydukları mutluluğu dile getirerek her iki belediyenin yetkililerine teşekkür ettiler. Ersoy ve Alkaya "Canavar Sofrası" oyununun uluslararası festivallerde de sahnelemek için çalışmalar yaptıklarını belirterek, bu ortak yapımı mümkün olan en geniş kesimlerle buluşturmayı arzuladıklarını söylerler.

"Canavar Sofrası"na Kötü Sürpriz

LBT ve İstanbul Şehir Tiyatroları'nın ortak yapımı "Canavar Sofrası" İstanbul'da 22 temsil yaptıktan sonra LBT oyuncuları ve teknik ekibi Kıbrıs'a döner. Oyunda görev alan İstanbul Şehir Tiyatroları oyuncu ve teknik ekibi ise İstanbul'da kalır.

İki tiyatronun yöneticilerinin yapacakları program çerçevesinde oyunun gösteriminin sürmesi hatta uluslararası festivallere götürülmesi beklenirken İstanbul Şehir Tiyatroları Yönetim Kurulu'nun aldığı karar doğrultusunda oyun sahneden kaldırılır.

Bu durum karşısında oyunun yönetmeni ve İstanbul Şehir Tiyatroları sanatçısı Hüseyin Köroğlu tepkisini çeşitli yazılarla dile getirir. 30 Eylül 2009 tarihli Havadis gazetesinde ise düşüncelerini ve duygularını şöyle ifade eder:

"(…) Tarihte ilk kez, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve İstanbul Şehir Tiyatroları ortak bir projeye imza attılar, oyunun adı da Canavar Sofrası idi.

Bendeniz de yönetmeni idim oyunun. Ama nedense sofrada birlikte yemek varken, herkes canavardan korktu herhalde ve dönemin İstanbul Şehir Tiyatroları yönetimi, İstanbul'da henüz "Üç Hafta" perde açmış bir oyunu, tarihin tozlu sayfaları arasına gözünü kırpmadan gönderiverdi. Neden? Neden? Neden? Niçin? Nasıl Yani!

Aylarca hem Lefkoşa Belediye Tiyatrosu çalışanları hem de İstanbul Şehir Tiyatroları adına görevli sanatçı ve teknik ekibi, tarihte bir ilki ger-

Erol Refikoğlu ve Özgür Oktay "Canavar Sofrası" oyununda...

çekleştirmenin heyecanı ve inancı içinde, sıcaklığın zaman zaman 45-50 dereceleri bulduğu şartlarda provalar yaptık. Oyun, 6. Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin kapanış oyunu olarak olağanüstü bir ilgi altında "Ve perde" dedi. Yöneten olarak ben, yine bir ilkin peşinde koştum tüm ekip arkadaşlarımın desteği ile. Oyunda seyircinin görmediği anları, sekiz tane canlı kamera desteği ile donatarak, "Televizyonda gördüğümüz operasyonlar, savaşlar gerçektir, film değil" cümlesinin altını kalın çizerek, bir ilki daha gerçekleştirdik, benim için bir mabet olan kutsal tahta üstünde. Vahe Katcha'nın yazdığı oyun da, inanılmaz bir şekilde hizmet ediyordu bu düşüncemize.

Sonuçta dostlar, sebep ne olursa olsun, ortada bir tiyatro faciası olmadığı gün gibi ortada iken, hala cevabını alamadığım, hala cevabını bulamadığım koca bir soru olarak içimde yaşamakta oyunun neden ve niçin kalktığı? Yazık oldu onca emeğe… Bu kararı verenleri Allaha havale ediyorum… Bunca emeği çöpe atanları tiyatro sanatı adına kınıyorum… Beyler, yönetici olmak başka şey, kişisel hesaplar peşinde koşmak başka şeydir değil mi? O kutlsal tahta üstünde, sahnede çıkın karşımıza, masa başında ahkam keserek değil… Yazık, çok yazık…"

LBT de oyunun kaldırılması kararı karşısında şaşırır… Ancak protokol maddeleri uyarınca birinci periyot temsiller tamamlandıktan sonra, taraflar yapacakları değerlendirme sonucunda, oyunun temsillerinin devam edip etmeyeceğine karar vereceklerdi. Bu noktada İstanbul Şehir Tiyatroları Yönetimi kendince yaptığı değerlendirme ışığında oyunun sahneden kaldırılması kararına varır. LBT'nin ise böyle bir kararı mevcut değildir.

Doğruya doğru büyük emekler verilmiş, çalışılmış ve zorluklar aşılarak, paralar harcanarak sahnelenmiş "Canavar Sofrası" oyununun bu şekilde sahneden kaldırılması tiyato sanatı adına çok yazık oldu.

Doğum Günü Partisi

Harold Pinter 2008-2009

"Huzur O Kadar İyi Bir Şey Değil"

LBT, 2008-2009 tiyatro döneminde Nobel ödüllü İngiliz yazar Harold Pinter'in "Doğum Günü Partisi" oyununu sahneler.

Kara komedinin en güzel örneklerinden olan oyunda dış dünyadan kaçıp deniz kıyısında bir pansiyona sığınan Stanley'nin hikayesi anlatılır. Oyun, bireyin bu anlamsız dünaydaki var oluş savaşını, güvenlik ve kimlik gibi temaları ele alırken seyirciye absürd bir dünyanın kapısını da aralar ve kara komedinin mizahıyla ve huzursuz edici yönüyle seyirciyi buluşturur.

Bu oyunla size farkında olmanın tedirginliğini, farkında olmamanın huzurunu, değiştiremeyecek olmanın acizliğini, kabullenmiş olmanın miskinliğini anlatmak istedim.

Aliye Ummanel 13.3.2009

Oyunu Aliye Ummanel yönetir. Dekor- kostüm tasarımını Özlem Yetkili, ışık tasarımını ise Osman Alkaş yapar.

Harold Pinter'in ilk uzun oyunlarından ve ***"gözdağı komedyaları"***ndan biri, Kafkavari bir korku ve modern alegori olan "Doğum Günü Partisi", görünüşte güvenli görünen gündelik yaşamın ne denli bilinmez tuzaklarla dolu olduğunu, bireyin sürekli kendi dışında gelişen, kendine yönelik bir tehdit ortamı içinde yaşadığını göstermeye çalışır. Bireyin üstünde gizli bir karabasan oluşturan varoluşsal ortamı, gündeliğin bayağı ve komik olanı içinde, çok anlamlılığa açık bir eğreltileme halinde veren Pinter, kesin bir anlamlandırmadan kaçınarak, gerçeği herhangi bir "doğrulama olanağının olmadığı"nı söyler.

Yönetmen Aliye Ummanel ise oyunun broşüründe şu değerlendirmeyi yapar: ***"Bu oyunda size tuhaf bir dünya sunmak istedim. Ama aslında size, ilk bakışta size hiç benzemeyen bu tuhaf dünyanın tam da sizi anlattığını göstermek istedim. Bu oyunla size farkında olmanın tedirginliğini, farkında olmamanın huzurunu, değiştiremeyecek olmanın acizliğini, kabullenmiş olmanın miskinliğini anlatmak istedim. Size bu dünyaya bir kez doğmuş olma durumu'nu anlatmak istedim. Bunları bilmediğinizden değil. Unutmamanız gerektiğini hatırlatmak için yoksa yer kayıp gider ayağınızın altından dalganın götürdüğü kumdan bir kale gibi, huzurunuz yerindeyken ve farketmezken siz hiçbir şeyi… Bir bakmışsınız yoksunuz… Huzur o kadar iyi birşey değil…"***

Oyunun Kıbrıs gerçeğine, yaşanan dönem gerçeğine denk düşmesi izleyicide bir yüzleşme ve sorgulama ortamı yaratır. Başarılı bir performansla sunulan oyunun özellikle dekor tasarımı büyük beğeni toplar.

LBT... Harold Pinter ve Doğum Günü Partisi

Neriman Cahit

Harold Pinter, Yahudi bir terzinin çocuğu olarak, 10 Ekim 1930'da Londra'da doğmuş. Çocukluğunda, II. Dünya Savaşı'nın bombardımanlarına tanık olmuş. Savaş nedeniyle dokuz yaşında ayrıldığı ailesinin yanına üç yıl sonra dönebilmiş. Bu yıllarda tanıdığı şiddet ve güvende olmama sorunu oyunlarında da etkili olmuş. Ölümüne dek de (Aralık 2008) hep savaş karşıtı bir eylemci olarak var olmuştur. "İngiltere'nin; ABD'nin yanında durmasından utanç duyuyorum." "Biz Irak halkına sefalet, çürüme ve ölüm getirdik! Siyasetçilerin çoğu gerçekle ilgilenmez. İktidarla ve o iktidarı korumakla ilgilenir. O iktidarı sürdürmek için halkın gerçeklerden, hat-

ta bizzat kendi hayatına dair gerçeklerden yoksun bırakılması, özellikle önem taşır. Şu halde etrafımız çepeçevre yalanlarla çevrilmiştir ve biz yalanla beslenmekteyiz" gibi çıkışları ve savaş karşıtı duruşları eserleri yanında, dünya insanlığına bıraktığı en güzel ve örnek olunası armağanlardır.

Pinter'in "Doğum Günü Partisi" oyununun yönetimini Aliye Ummanel üstlenmiş. Bu oyun, onun sahneye koyduğu ikinci oyunu. "Bu oyunda size tuhaf bir dünya sunmak istedim; ama, aslında size, ilk bakışta hiç benzemeyen bu tuhaf dünyanın tam da sizi anlattığını göstermek istedim." diyor oyunun broşüründe.

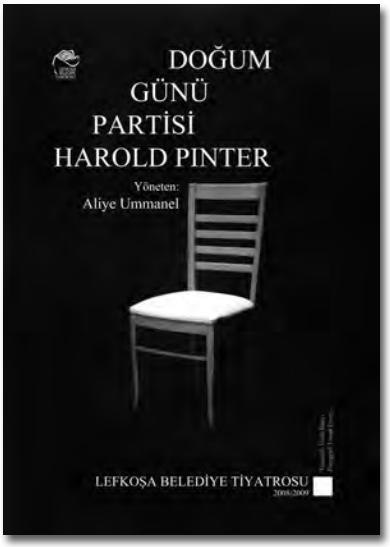

Afiş: Ümit İnatçı

Oyunda, Osman Ateş (Stanley), Özgür Oktay (Meg), Erol Refikoğlu (Petey), Osman Alkaş (Goldberg), Barış Refikoğlu (McCan) ve Hatice Tezcan (Lulu) rol almış ve en son söyleyeceğimi en başta yazayım: Teker teker her birini yürekten kutluyorum; Çünkü, rollerini çok başarıyla sergilemişler... Her devinimlerinde konuşma, mimik ve hatta susmalarında neredeyse en iyi performanslarını sergilemişlerdir... ki, iki bölümden oluşan oyunun ilk sahnesinde çevremdeki izleyenlerin de dile getirdikleri gibi sıradan - düz bir oyun akışının ardından ikinci bölümde öylesine bir duygu depremi yaşatmışlardır ki izleyiciye... o kadar olur!... Resmen bir el koyma, izleyiciyi korkutma, karanlığın ve çağdaş depremin içine çekme tuzağı ve becerisi(mi)'ydi diye düşünüyor insan... oyunun sonunda, paramparça bir ruhla salonu terk ederken. (Şunu da eklemek istiyorum unutmadan, Osman Ateş o eski performansında gözükmüyorsa da yeniden sahnede görmek çok güzel bir artımız.)

Oyunda vurgulamak istediğim "dekor"un çok yerinde ve işlevselliği. Öylesine doğal bir katkı yapmış ki oyuna. Oyunun temel karakterlerinden kadın (Meg) sanki dünyamız- toplum ve insan çürümüşlüğünden, görünen ve görünmeyen korkulardan

Doğum Günü Partisi

Yazan
Harold Pinter

Çeviren
Memet Fuat

Yöneten
Aliye Ummanel

Dekor-Kostüm Tasarım
Özlem Yetkili

Işık Tasarım
Osman Alkaş

Müzik Mix/Efekt
Osman Ateş

Reji Asistanı
Cem Aykut

Dekor Sorumlusu
Rıza Şen

Işık Uygulama
Fırat Eseri

Dekor Uygulama
Rıza Şen, Mehmet Özulu

Kostüm Uygulama
Fatma Ergene

Efekt Uygulama
Ercüment Birkin

Sahne Amiri
Rıza Şen / Mahmut Tatlıcalı

Oyuncular
Petey/**Erol Refikoğlu**
Meg/**Özgür Oktay**
Stanley/**Osman Ateş**
Lulu/**Hatice Tezcan**
Goldberg/**Osman Alkaş**
McCann/**Barış Refikoğlu**

habersiz ya da onlara karşı geliştirdiği bir savunma aracı gibi sergilediği kendi- özel çocuksu- coşkulu dünyasında yaşaya dursun, yanı başında yaşanan özel ve genel kaoslardan kurtulması olası değildir; oteritelerden kaçan Stanley'nin çareyi delirmekte bulduğu gibi...

Sonunda, öylesine bir kıskıvrak yakalıyor ki sizi sorgulamalarınız: "Yoksa Meg ben miyim... ya da Stanley... yoksa her ikisi de ben miyim... Biz miyiz... (Burada şunu da yazmak zorundayım: Dünyamızın özellikle toplumumuzun içinde bulunduğu kaosta acaba Harold Pinter'in bu oyunu doğru bir seçim miydi?)

yetiştirmek..." çünkü, hiçbir toplumun "özgün tiyatrosu" ağırlıklı olarak, sadece "yabancı oyunlar" aracılığı ile, oluşturulamaz, benliğini bulamaz ve ayakta duruyor gibi görünse de var olamaz tam anlamıyla.

Bu gerçeği, tiyatromuz 100. Yılı nedeniyle vurgulamak istedim.

Bir de, dramaturg olarak bir tiyatrocumuzun (Aliye Ummanel'in) yönetmenlik denemesi, bana, diğer dallarda da bu denemeler belki çoğalır umudunu veriyor... Oyun, Ekim'de yeniden LBT'de gösterilecek... Görmediyseniz görmeye değer diyorum.

Yenidüzen - 4 Nisan 2009

> Siyasetçilerin çoğu gerçekle ilgilenmez. İktidarla ve o iktidarı korumakla ilgilenir. O iktidarı sürdürmek için halkın gerçeklerden, hatta bizzat kendi hayatına dair gerçeklerden yoksun bırakılması, özellikle önem taşır. Şu halde etrafımız çepeçevre yalanlarla çevrilmiştir ve biz yalanla beslenmekteyiz.
>
> Harold Pinter

Aslında, olmakta olan şu gerçekliğe paralel gelişmiyor mu: "Karşı karşıya konan iki ayna arasına giren insan, sonsuza dek kendi kendini seyretme tehlikesinden ve tek düzeliğinden kurtulmak için, aynalardan birini yok edip, onun yerine "oyuncuyu" koymuştur. Böylece, o sonsuz yalnızlığından sıyrılarak en akılcı olanı yapmış, kendisini bir başkasından seyrederek, kendini tanımaya ve anlamaya çalışmıştır. Oyuncunun ustası, sizi kendine- oynadığı rol vasıtasıyla- en çok benzetebilendir. Bu oyunda bu, bir oranda başarılmış. Oyunun sonunda, hayatın dışına çıkmakla da, toplumdan kaçıp, uzak bir yerlere saklanmakla da kurtulamayan Stanley'nin delirmesiyle de kurtulamayarak- hiç bir zaman kaçıp kurtulunamayacağının mesajını verirken- rejimin bekçilerince götürülürken, ev sahibi Petey'in, onu kurtarmak için boşuna paralanması, "Sen de gidersin ha, onunla" tehdidi karşısında, arkasından Stanley'e çaresizlikle söyledikleri... Aslında, hiçbir zaman önemsemesek de, farkındalığına asla varmasak da: "Sana ne yapacağını söylemelerine asla izin verme!" uyarısı çok anlamlıydı... Ülkemizde oynanan her yeni oyun, benim için (aslında ülkemiz ve insanımız için) yeni bir umut oluyor. Bu yönden tiyatroyu ciddi ve kuramsal verilerle de gerçekleştirmeye çalışan LBT'den başka beklentilerim(iz) de var ve bunların başında da, nasıl olacağını onlar kuramsal olarak bilir: "Kendi oyun yazarlarımızı

"Doğum Günü Partisi"nde Yeniden Doğmanın Sancısı

Ümit İnatçı

Harold Pinter'in ilk oyunlarından biri olan "Doğum Günü Partisi"nin ilk kez sahnelenmesinin üzerinden yarım asır geçti. Sağlam düşüncelerin anakronizme düşmeden zamana nasıl yayılabildiğini Shakespeare'in yeryüzü kültürüne bıraktığı mirastan biliriz. Harold Pinter'in bu oyunu da öyle. Günümüz insanının içinde yaşadığı şu 'koşullu davranışlarla kuşatılmışlık hali'ne soluma kanalları açmaya çalışırken, böyle bir daralmanın psiko-sosyal gerekçelerinin çözümsemesine koyulmak aslında toplumsal yaşama dair filosofi-politiğin özünü oluşturur.

Harold Pinter'in bu oyununda ortaya çıkan anlatım dizgesinde, mekanın bir olay sahnesi olarak değil bir psikolojik sağalma ortamı olarak algılandığını görürüz. Karakterler arası psişik sıçramalar ve davranış biçimleri arasındaki med-cezirler tiyatro izleyicisini görüngüsel algıdan tinsel algıya taşır; izleyici birden bire kendi içselliğiyle yüz yüze kalır. Oyun boyu sıkı bir bilinmediklik hissiyatıyla kavramaya çalıştığımız ilişkiler dokusu ha çözüldü ha çözülecek derken muammanın tesirinden bir türlü

kurtulmak mümkün olmuyor. Kim, ne, niçin, neden(?) derken, muallakta kalan bir "eksik son"un tedirginliğiyle oyunun bitimine varıyoruz; bu esnada ise, tüm bu oyun (sahne) içi gerilimler bir tedirginlik unsuru olarak sahne dışına yani seyirci kitlesine taşınmış oluyor. Tıpkı dışavurumcu bir resimde olduğu gibi, resmin tamamının bitmiş bir görünüm kazanmasına gereksinim duymadan-yarım kalmışlığın devamının izleyiciye aktarılabileceği bir kıvamda-ressamın tuvali terk etmesi gibi bu oyunda da sahne, izleyiciye yarım kalmışlık duygusu aktarılarak terk ediliyor.

Böylesine hassas psişik ve estetik taktik dengeler üzerine kurulu bir oyunun seçilmesi ve başarılı bir şekilde yönetilmesi tabii ki Aliye Ummanel'in hanesine yazılmalı. Harold Pinter'in, örtülü sarkazm üzerine inşa edilen psikadelik komedi anlayışına yakın durarak, sahnede dokuduğu keskin virajlı trafik geleneksel tiyatro izleyicisini zora sokmuş olabilir; bu da, yapılmak istenilenin doğruluğunu sağlayan bir veriden sayılmalı. Oyuncuların beden ve ses tonu kullanımlarındaki orantısal kurgu, intiba ve ifade arasındaki ince ayarın oyunun akışına şekil veren bir duyarlıkla istiflendiğini söyleyebiliriz. Davranışların yontulma anlarında yaşanan yoğunluk ve boşluk-sessizlik anlarında yaşanan yavaşlatılmış tepki arasındaki karşılaştırmanın kıvamında tasarlandığını gördük. Tedirginlik, kuşku, kırılganlık, naiflik ve pişkinliğin sarmallanarak aynı beden içindeymiş gibi oyun boyu tek ve çokluk arasında senkronize edilmesi tüm oyuncuların başarısına atfedilmeli.

Erol Refikoğlu ve Özgür Oktay "Doğum Günü Partisi" oyununda...

Oyunun bir psikanalizini, dip okumasını yapacak olursak, merkez figür Stanley (Osman Ateş)'di. İçinde yaşadığı pansiyon, o anaç ve medres arası karikatürize edilen kadın: Meg (Özgür Oktay), cinsel obje ve çocuk masumiyeti arasında yalpalayan Lulu (Hatice Tezcan), ilgisiz koca Petey (Erol Refikoğlu) ve iki karanlık figür olarak sahneye düşen Goldberg (Osman Alkaş) ve McCann (Barış Refikoğlu) hepsi de Stanley'in kişiliğini oluşturan parçalardı. Bir yandan bakıma, ilgiye ve şefkate ihtiyaç duyması, diğer

Osman Ateş ve Özgür Oktay "Doğum Günü Partisi" oyununda...

yandan içe çökmüş bir durumdan kurtulmak istemesi... yalnızlaşma ve şatafatlı bir hayat arasında tercih yapma tedirginliği... bu ruhsal salınmaların birer imgesi olarak karşımıza çıkan diğer figürler aslında Stanley'in iç sularında dolanan alt kişilikleridir. Sonunda dramatik bir kararın mağduruymuş gibi karga tulumba kapanmak üzere çekildiği pansiyondan onu çekip alanlar aslında kendi içinde barındırdığı öteki kişiliklerdi.

Sahne ve kostüm tasarımının oyunu taşıyan psikolojik kurguyu doğru göstergelemesi de oyunun bir başka başarı hanesi... içe çökmenin kırılganlık durumunu ve iç ve dış arasındaki geçişkenliği iyi karşılayan sahne tasarımı mekanın bir başka kişilik olarak okunmasını sağladı. Sahnenin saydam bir mekan inşaası olarak, yatay ve dikey çıtalarla dağınık bir geometriyi belirgin kılması Stanley'in yön bulma bulanımını da doğru karşılıyor. Ruhsal yapının derme çatma halini grafiksel bir anlatımla sahneye yazan Özlem Yetkili aynı başarıyı kostümlerdeki renk ve tarz seçiminde de gösterdi. Sıcak sevecen kişilik olan Meg'in turuncu sarılara bürünmesi, Petey'in hasır şapkası, Lulu'nun dişiliğinin ön plana çıkmasını sağlayan eflatuni askılı elbisesi, ruhsal çöküntü yaşayan Stanley'in pastel renklerle okunması ve mafyöz kişiliklerin koyu takımlar içinde sahnede yer almaları, resmi tamamlayan dokunuşlardı... Sonuçta Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, yine tam kadro anlamlı bir başarının altına imza attı.

Stanley'in "Doğum Günü Partisi" aslında yeniden doğmanın sancısıyla yüklü anları içeriyordu. Kendi yaşanmışlıklarını bir yandan belleğinden si-

lip atmaya çalışırken, diğer yandan da onlara sahip çıkarak yeniden hayata dönmenin yollarını arıyordu Stanley. Döndü de, hem de acı duyarak... peki bu, bir başarı öyküsü mü? Harold Pinter izleyiciyi bir yol ayırımında, şekspiryen bir dilemin eşiğinde bırakmak istiyor... insan ortadan kaybolarak, göz önünden kalkarak kendini bulabilir mi?

Afrika - 5 Nisan 2009

Tedirginlik, kuşku, kırılganlık, naiflik ve pişkinliğin sarmallanarak aynı beden içindeymiş gibi oyun boyu tek ve çokluk arasında senkronize edilmesi tüm oyuncuların başarısına atfedilmeli.

Ümit İnatçı 5.4.2009

Doğum Günü Partisi'nin Kıbrıs Türk Versiyonu

Nona Moleski

2006 yılı, Harold Pinter'in Avrupa Tiyatro Ödülü aldığı yıldı. Torino'daki etkinlikte Pinter'in birçok eseri konuşuldu. Birçok uzman, Pinter'in tiyatrosu ve şiiri konulu konferansa konuşmacı olarak katıldı. Her konuşmacı, kendi bakış açısıyla büyük yazarın eserlerine ışık tuttu. Teatral yazı ve düşüncenin en tanınmış şekillerinden 'Pinteresque"in yaratıcısı olan bu insan, Pinter, gözümüzde çeşitli 'etnik' şekiller alan bilimsel bir ifadeyi ortaya çıkardı. Bu akımın Fransız versiyonlarındaki dili daha köpüklü olur, kelimeler kalabalıklaşır, neredeyse aynı oyunun İngiliz versiyonlarının sadeliğine kıyasla, daha ayrıntılı oyunculuk gerektirir. İtalyan anlatımı, Slavların drama yüklü ifadelerinden tamamen farklıdır. Ancak elbette ki tüm bu farklılıklar, saf 'Pinteresque'in mutlak haysiyete ve katı mizaha sahip olmasının, aynı zamanda, iktidar temasını derinlemesine analiz etmesinin, ortak payda olması durumunu hiç değiştirmez. Kıbrıs Türk Lefkoşa Belediye Tiyatrosunun Pinteresque 'Doğum Günü Partisi' oyununu sahnelemesi vesilesiyle, üç yıl öncesi yeniden aklıma geldi. Bu oyundan ilk tespitim, hiç kuşkusuz yoğun bir pinteresque ekseninin hissedilmesidir. Özlem Yetkili'nin sahnesi, boğucu bir kapalılık aynı zamanda cesaret kırıcı ve koruma altında olan bir yer, teşhis edilmiş pinteresque ile ironik bir şekilde somutlaştırılmış ayrıntılarla bağlantılı olarak, belirsizlik tasvirini bir araya getirmiştir. Bu bağlantının, yönetmen Aliye Ummanel'in tüm düzeylerde korumayı başardığı oyunun hissedilir formülünü oluşturduğuna inanıyorum. Bu da onu, oyuncularına öğrettiği vahşi, bir o kadar da cani bir katılığın başarısına götürdü.

Ekibin görmüş olduğum birkaç oyunu içinde (Dario Fo, Aristofanes, Berkoff), bu oyun, ekibin sanatçı kimliğini, tiyatroculuğunu ortaya çıkardı. 'Doğum Günü Partisinde' Aliye Ummanel, grubun tiyatro oyunculuğunun üslubunun öğreticiliğini ve taşkınlığını evcilleştirmekle mücadele etti ve bunu, oyunun altı sanatçısının hayran kalınacak enerjik dinamiğini azaltmadan başardı. Nihai sonuca bakarak, yönetmenin oyunu tercih etme nedeninin, oyuncuları 'partiye' paylaştırma konusunda emrinde altı tane bu kadar uygun sanatçı olması olduğunu düşünmeden edemiyoruz. Ancak bu uygunluk sürecin nedeni değil, bir ürünüdür.

Osman Ateş'in Stanley'si yöneten ve yönetilen arasındaki işgalci modeli ile yaratılıyor (Osman Alkaş ve Barış Refikoğlu). Yaratılan şekiller üç boyutla doludur.

Özgür Oktay ve Hatice Tezcan canice deliliği başarı ile üstleniyorlar. Erol Refikoğlu 'partide' oynayanların mantıksızlığının altını çizmek için, daha gerçekçi bir nota tutuyor. Grup iyi bir intiba bırakıyor, devinim, beden ve psikolojik düzeyde iyi bir etki bırakıyor. Yönetmen, grup oyununda alışılmışı alaşağı ediyor ve ortak enerji alanı yaratmak için herkesin kişisel enerjisini kullanıyor. Sonuç olarak Pinter'in bu özerk, kendi kendine güvenen, özgün ve karmaşadan uzak Kıbrıs Türk versiyonu, Pinter yönündeki süreçte kendisi olmakta tereddüt etmemiş, bu yüzden de hedefine ulaşmıştır.

Fileleftheros - 26 Nisan 2009
Çeviri: Bilgin Şenyurt Polatcan

Doğum Günü Partisi'nde Aliye Ummanel, grubun tiyatro oyunculuğunun üslubunun öğreticiliğini ve taşkınlığını evcilleştirmekle mücadele etti ve bunu, oyunun altı sanatçısının hayran kalınacak enerjik dinamiğini azaltmadan başardı.

Nona Moleski 26.4.2009

Huzur Bozan Bir Oyun: Doğum Günü Partisi

Yalçın Okut

Belediye Tiyatrosu, sıra dışı bir oyunu alkışlanacak ve hiç unutulmayacak bir düzeyde sıra dışı bir başarıyla sahneledi/sahneliyor: Harold Pinter'in 'Doğum Günü Partisi' oyununu..

Aliye Ummanel'in yönettiği Doğum Günü Partisi oyunu tam bir huzur bozan oyun...

"Karabasan" ile "Huzurbozan" sözcükleri arasında akustik benzeşim ve mana benzeşmesi çağrışımı varsa da, gerçekte hiç alakası yok. Bu iki sözcük anlam bakımından birbirlerinden çok farklılar. "Karabasan çöktü" dendiği zaman, bir çaresizliği; bir, bir şeyler yapamamayı, bir kabullenmeyi de içerir. Huzursuzluk ise, bir kabullenmemeyi, bir çıkış arayışını, bir kalkış çabasını da içerir. Aliye Ummanel'in, "Bu oyunla size farkında olmanın tedirginliğini, farkında olmamanın huzurunu, değiştiremeyecek olmanın acizliğini, kabullenmiş olmanın miskinliğini anlatmak istedim" dediği gibi...

Aliye Ummanel'i sadece bizim gazetenin Pazar Eki'ndeki yazılarından ve tiyatroya gittiğim akşamlarda giriş çıkışlarda, ayaküstü hoşbeşlerden tanıyorum. Bir keresinde de, Güney'de Satirigo Tiyatrosu'nun sahnelediği Haldun Taner'in Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım oyununu izledikten sonra götürüldüğümüz yemekte rastgele aynı masaya oturmuştuk; kısa bir sohbetimiz olmuştu...

Dramaturgi eğitimi aldığını biliyordum; ama, zaman zaman da olsa, aynı zamanda oyun yönetmenliği de yapmaktadır. Seçtiği ve yönettiği Doğum Günü Partisi oyununu izledikten sonra, kafasının içindekileri, birikimini, çapını daha iyi görme fırsatım oldu.

Salt, Doğum Günü Partisi oyununu seçmesi bile kutlanması için yeterli bir nedendir. Ama, sadece seçmiş olması açısından değil, ayrıca: başarıyla yönetmiş olması nedeniyle de kutlanmalıdır.

Harold Pinter'i ben çeşitli sanat dergilerinde hakkında yazılan güzellemelerden biliyordum da 'Hepsi Oğullarımdı' oyunun yazarı Arthur Miller ile birlikte, 1980'deki Faşist Darbe'nin hemen sonrasında İstanbul'a geldikleri yıllarda tanıdım/öğrendim; önemlerini ve değerlerini daha iyi kavradım.

Barış Refikoğlu, Hatice Tezcan ve Osman Alkaş "Doğum Günü Partisi" oyununda...

Faşist Darbe'nin 'ana siktiği, meme kestiği' günlerdi... Yargısız infazlar, fail-i meçhuller/meşhurlar ve "asmayalım da besleyelim mi" günleri...

Dünyaca ünlü bu iki radikal oyun yazarı, tüm riskleri göze alarak, sırf Türkiye'deki sanatçılara, yazar-çizerlere, devrimcilere ve de halklara dayanışma ve desteklerini belirtmek; Faşist Cunta'ya karşı olduklarını tüm dünyaya duyurmak için Aziz Nesin ve diğer yürekli ve namuslu aydın ve sanatçıların daveti üzerine gelmişlerdi. Gelmeleri bile büyük bir şamardı Faşist Cunta'nın suratına... Evren Cunta'sının gelişlerini engelleyememesi bile bir zaferdi yurtsever aydınlar için...

Her ikisi de anti-faşist ve savaş karşıtı; dünyaca ünlü bu iki büyük yazarın Türkiye'ye gelişleri

büyük yankı uyandırmıştı; Türkiye'de de, dünyada da... Ha, Türkiye'de kaldıkları o birkaç günde söylediklerinin, eleştirilerinin ne kadarı yayınlandı, ne kadarı yayınlanamadı Cunta sansürü yüzünden, o ayrı konu...

Barış Refikoğlu, Osman Ateş ve Osman Alkaş "Doğum Günü Partisi" oyununda...

İstanbul'daki son günlerinde görüldükleri Boğazdaki bir balık lokantasında astronomik bir fatura gelmişti de, "Cunta intikamını hiç değilse böyle aldı!" diye espriler dolaşmıştı... Doğum Günü Partisi, bir taşra kasabasında bir pansiyon-ev'de geçer. İşi şezlong bekçiliği olan Petey (Erol Refikoğlu), evinden işine, işinden evine giden, haftada bir gece de arkadaşlarıyla satranç oynayan ve bezelyeleri ile uğraşan halim selim bir adamdır. Karısı Meg (Özgür Oktay), çok neşeli, iyiliksever, küçücük şeylerden mutlu olan, matrak, hayli şişmanca, pansiyonculuk yapan (ya da onu bile yapamayan); İngilizlerin 'poor cow' dedikleri bir hatundur. Stanley (Osman Ateş), pansiyonun tek müşterisi (Meg'in deyişi ile misafiri) çok sinirli, uyumsuz, muamma dolu meçhul ve salaş bir tiptir; yıkanmaz bile, traş da olmaz… Lulu (Hatice Tezcan), genç, çok hoş, şen-şakrak, hayat dolu bir 'cins-i latif'tir; o da farklı bir 'pool cow' dır. Goldberg (Osman Alkaş) ve McCann (Barış Refikoğlu) tertemiz ve çağdaş görünümlerine karşın, oyunun mistik kötü ruhlarıdırlar; bir tür misyonerdirler. Pansiyona niye geldikleri oyunun ana temasıdır.

Bir gün Meg, 'misafirimiz' dediği müşterisi Stanley'ye doğum günü olduğunu hatırlatır. Ve kıyamet o akşamki Doğum Günü Partisi'nde kopar…

Oyuncuların tümü de rollerinin üstesinden bihakkın geliyorlar. Erol'un rolü, O'nun için yağdan kıl çekerce üstesinden gelebileceği bir roldü; öyle de oldu. Kadın oyuncuların her ikisi de harika bir performans gösteriyorlar; ama, Özgür'ün o çok zor rolün öyle bir üstesinden gelişi var ki, hani, parmak ısırtan türden derler ya, o biçim… Eskiden, öğretmenler bazen: "Yıldızlı 10" derlerdi ya çok başarılı öğrencilerine, öyle işte… Hatice de çok başarılı kuşkusuz da, Özgür'ün kendi fiziği ve karakterine tam zıt bir tipi bu kadar başarıyla canlandırması görülecek şeydir doğrusu… Stanley'yi canlandıran Osman Ateş'in rolü de çok zor bir rol olmasına karşın, Ateş de başarıyla rolünün hakkını veriyor. Muhteris ve mistik misyonerleri canlandıran Barış ile Osman (Alkaş) da saniye sektirmeksizin rollerinin üstesinden bihakkın geliyorlar. O kadar çok repliği akılda tutup o kadar hızlı bir şekilde dile getirmek büyük yetenek doğrusu; şaşmamak ve gıpta etmemek mümkün değil…

Wifred Owen Ödülü, Franz Kafka Ödülü, Nobel Edebiyat Ödülü ve Avrupa Tiyatro Ödülü alan ve "Bir şeyin illa ki doğru ya da yanlış olması gerekmez, o şey hem doğru hem de yanlış olabilir. Bu iddialarımın hala geçerli olduğu ve gerçeği sanat yoluyla keşfetmeye uygulanabileceği kanısındayım.

LBT, sıra dışı bir oyunu alkışlanacak ve hiç unutulmayacak bir düzeyde sıra dışı bir başarıyla sahneledi/sahneliyor.

Yalçın Okut 31.3.2009

Bu nedenle, onları bir yazar olarak savunurum, ama bir yurttaş olarak savunamam. Bir yurttaş olarak şunu sorgulamam gerekir: Doğru olan nedir? Yanlış olan nedir?" diyen Harold Pinter'in bu huzur-bozan oyununu ve de LBT oyuncularının mükemmel performanslarını gidin görün derim. Gitmezseniz çok şey yitirirsiniz.

Afrika - 31 Mart 2009

Özgür Oktay, Barış Refikoğlu, Osman Ateş, Osman Alkaş ve Hatice Tezcan "Doğum Günü Partisi" oyununda...

Barış Refikoğlu, Osman Ateş ve Osman Alkaş "Doğum Günü Partisi" oyununda...

“Doğum Günü Partisi”

Dekor Tasarımı

Dünya’da En İyi Elli Arasında

LBT’nin “Doğum Günü Partisi” oyununun dekoru, merkezi Taiwan’da bulunan Uluslararası Sahne Tasarımcıları, Tiyatro Mimarları ve Sahne Teknisyenleri OİSTAT’ın yıllık sempozyumunda **“Sergilenmeye Değer Eserler”** arasına seçilir.

OİSTAT, tiyatro ve diğer sahne sanatları alanlarında yaratıcı çalışmalar yapan sahne(dekor) tasarımcılarının, tiyatro mimarları ve sahne teknikyenlerinin Uluslararası tek örgütüdür. İki yılda bir toplanan dünya örgütü OİSTAT, üye ülkelerinin tüm temsilcilerinin katılımıyla bir dizi konferans, seminer ve atölye çalışmaları düzenler. İki yılda bir de başarılı yaratıcı çalışmaları da ödüllendirir.

Özlem Yetkili’nin “Doğum Günü Partisi” oyunu için tasarladığı dekorun maketi...

OİSTAT’ın 2009’da Güney Kore’nin başkenti Seul’de yapılan kongresinde sergilenmek için müracaat eden 250 eser arasından Özlem Yetkili’nin yaptığı “Doğum Günü Partisi” oyununun dekoru “Sergilenmeye Değer” elli eser arasına seçilir. LBT böylece bir ilke daha imza atar.

Oyunun dekor tasarımcısı Özlem Yetkili, konferansta tasarımını sergilemek için OİSTAT tarafından Seul’e davet edilir.

19-21 Eylül 2009 tarihleri arasında yapılan kongreye LBT’den Özlem Yetkili ve Osman Alkaş, Güney Kıbrıs’tan ise Andy Bargilly ve Mariza Bargilly katılır. Harold Pinter’in yazdığı, Aliye Ummanel’in yönettiği, dekor tasarımmını Özlem Yetkili’nin yaptığı “Doğum Günü Partisi” oyununun dekor tasarımı, 2009 Kongresi adına yayımlanan kitapta da yer alır.

Bu uluslararası başarıyı 16 Eylül 2009 tarihli Afrika, Kıbrıs, Yenidüzen, Star Kıbrıs, Ortam gazeteleri ***“LBT dekoruyla uluslararası başarıya imza attı”, “Uluslararsı Kongre’de Sergilenmeye Değer Dekor”*** başlıklarıyla verirler.

Ünlü Tasarımcı
Ralph Koltai
Lefkoşa'da

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Kıbrıs Türk Mimarlar Odası ve Güney Kıbrıs'ta faaliyet gösteren Sahne Tasarımı ve Tiyatro Mimarları meslek örgütü CYSTAT'ın birlikte organize ettiği **"Bir Sanat Olarak Sahne Tasarımı"** sunumunu dünyaca ünlü sahne tasarımcısı Ralph Koltai gerçekleştirir.

Dünya çapında birçok ödül sahibi olan, dünyaca ünlü tiyatro mimarı ve sahne tasarımcısı Ralph Koltai, 18 Şubat 2009'da KTMMOB konferans salonunda gerçekleştirdiği sunumda, slayt gösterileri eşliğinde dünya başkentlerinde yaptığı uygulamaları detaylı bir şekilde anlatır.

20 Şubat 2009 tarihli Kıbrıs, Yenidüzen, Vatan, Ortam, Afrika gazeteleri TAK Ajansı "Sunum" haberini şöyle verirler:

"Koltai'nin sunumu öncesinde bir konuşma yapan LBT Kültür Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy, tiyatro mimarisi ve tasarımı konusunda tüm dünyada önemli açılımlar ve yenilikler sağlayan ve bir duayen olarak kabul edilen Ralph Koltai'yi böyle bir organizasyonda konuk etmekten mutlu olduklarını belirtir. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun ülkemiz kültür sanatının gelişmesinde birçok ilklere imza atmış ve sivil toplum örgütleriyle dayanışma içerisinde organizasyonlar düzenlediğini de kaydeden Yaşar Ersoy, şöyle konuştu: "Ülkemizde ilk kez bu alanda salyt gösterisi eşliğinde bir sunum gerçekleştirildi. Dileğim, Raplh Koltai gibi dünyada birçok başarıya imza atmış ustanın sunumundan kültür sanat insanları ve mimarları olarak dünya ile ilgili paralelliklerimizi sağlayabilelim. Bu organizasyonun gerçekleşmesine katkı koyan başta LBT Başkanı Cemal Bulutoğluları'na, Mimarlar Odası'na Sahne Tasarımı ve Tiyatro Mimarları Kıbrıs Merkezi'ne (CYSTAT) ve bizlerle birlikte olan Ralph Koltai'ye teşekkür ederim."

Kıbrıs Türk basını ve geceye katılanlar, dünyaca ünlü bir ustanın başkent Lefkoşa'da sunum yapmasının çok önemli bir olay olduğunu da önemle vurgularlar.

Ralph Koltai aynı sunumu Güney Lefkoşa'da da gerçekleştirir. CYSTAT'ın organizasyonuyla gerçekleşen sunumundan ayrıca 10 günlük bir atölye çalışması da yapılır ve Ralph Koltai'nin yönetimi ile atölyede yaratıcı çalışmalara katılanlara birer katılım belgesi verilir. Bu atölye çalışmasına Kıbrıslı Rumlar ve Türkler birlikte katılır.

CYSTAT, 2009'da Kıbrıslı Rum ve Türk sahne tasarımcıları, sahne mimarları ve sahne teknisyenlerinin kurduğu bir meslek örgütüdür.

Dünyaca ünlü sahne tasarımcısı Ralph Koltai'ye yoğun ilgi

Ersoy: "Büyük bir duayeni ağırlamaktan mutluluk duyuyoruz"

Ünlü tasarımcı Ralph Koltai Lefkoşa'da

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Kıbrıs Türk Mimar Odası ile Güney Kıbrıs'ta faaliyet gösteren Sahne Tasarımı ve Tiyatro Mimarları Kıbrıs Merkezi'nin birlikte organize ettiği "Bir Sanat Olarak Sahne Tasarımı" sunumu önceki akşam gerçekleştirildi.

Dünya çapında birçok ödül sahibi olan, dünyaca ünlü tiyatro mimarı ve tasarımcısı "Ralph Koltai" tarafından gerçekleştirilen sunuma ilgi büyüktü.

KTMMOB Konferans Salonu'nda düzenlenen etkinlikte, Ralph Koltai slayt gösterileri eşliğinde çeşitli dünya başkentlerinde yaptığı uygulamaları detaylı bir şekilde anlattı.

Ersoy: Büyük bir duayeni ağırlamaktan mutluluk duyuyoruz

Sunum öncesinde bir konuşma yapan Lefkoşa Belediyesi Kültür Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy, tiyatro mimarisi ve tasarımı konusunda tüm dünyada önemli açılımlar ve yenilikler sağlayan ve bir duayen olarak kabul edilen Ralph Koltai'yi böyle bir organizasyonda konuk etmekten

"Ülkemizde ilk kez bu alanda slayt gösterisi eşliğinde bir sunum gerçekleştirildi. Dileğim, Ralph Koltai

Odası'na ve bizlerle birlikte olan Ralph Koltai'e teşekkür ederim."

Gecede, LTB Ashışkanı Celal Cin,

Passa Tempo

Aliye Ummanel 2009-2010

LBT'den Bir ilk Daha: Paris'te "Passa Tempo" Prömiyeri

LBT, "Passa Tempo" adlı oyunun prömiyerini 7 Kasım 2009'da Paris'te Maison D'Europe et d'Orient (Avrupa ve Doğu Evi) adlı sanat merkezinde gerçekleştirir.

Aliye Ummanel'in yazıp yönettiği "Passa Tempo" adlı tek perde oyun, 2009 yılının Fransa'da Türk yılı olarak ilan edilişi nedeniyle 7-13 Kasım 2009 tarihleri arasında **"Paris'te Türk Günleri"** etkinlikleri kapsamında sunulur.

"Duvar" temalı sergiler, paneller, okuma tiyatroları gibi etkinlikler yanında "Passa Tempo" oyunu, çoğunluğu Fransız olan, Avrupa'nın çeşitli ülkeleriyle Türkiye'den katılan sanatçılara ve seyircilere sunulur.

LBT, "Paris'te Türk Günleri" çerçevesinde "Passa Tempo" oyununu iki kez sunar ve seyircinin coşkulu alkışlarını toplar.

"Passa Tempo" oyunu dünyanın herhangi bir yerinde uzun yıllar önce yaşanmış bir savaşın, bugün yaşayanlar üzerindeki etkilerini anlatır. Savaşa tanık olmuş bir nesil ile onun ardından doğmuş yeni bir neslin çatışmasını sergilerken geçmişte yaşanan bir savaş gerçeğinin geleceğin önünde duran bir duvara nasıl dönüştüğünü ele alır. Bu evrensel söylemiyle oyun, Kıbrıs'ta yaşanan trajik savaş ve savaş sonrası bugünün gerçeğiyle de birebir örtüşür.

LBT, Paris'te düzenlenen hafta kapsamında "Passa Tempo" oyununun temsilleri yanında LBT Sanat Yönetmeni Kıymet Karabiber'in sunumuyla Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ni konu alan bir söyleşi de gerçekleştirir. Söz konusu söyleşide Yaşar Ersoy'un hazırladığı Kıbrıs Türk Tiyatrosu belgesel filmi de sunulur.

Paris'te LBT'yi Engelleme Girişimi

LBT'nin sahnelediği ve prömiyerini Paris'te yapacağı "Passa Tempo" oyununun gösterimini engellemek için Kıbrıs Rum Yönetimi Paris Büyükelçiliği aracılığıyla girişimlerde bulunur.

Organizasyonu yapan Maison d'Europe et d'Orient sanat merkezine resmi bir yazı gönderen Kıbrıs Rum Yönetimi'nin Paris Büyükelçiliği oyunun programdan çıkartılmasını talep eder. Bunun yanında Paris Belediyesi ile tiyatro binası önünde bir grup Kıbrıslı Rum ve Yunan protesto gösterisi gerçekleştirir. Oyunun izlenmemesi için bildiri dağıtırlar.

Maison d'Europe et d'Orient'in Sanat Yönetmeni Dominique Dolmieu, LBT Sanat Yönetmeni Kıymet Karabiber ve oyunun yönetmeni Aliye Ummanel protestocularla barışçıl diyaloğa girmeye çalışır. LBT'nin, barışçıl diyalogtan yana olduğu, yıllardır iki toplumlu projelere öncülük yaparak yakınlaşmaya ve barış ortamının yaratılmasına hizmet ettiği anlatılır. "Passa Tempo" oyununun da barışçıl söylemi olduğu ve Kıbrıs'ta yaşanan trajediyi sorguladığı belirtilir.

LBT sanatçılarının bu barışçıl yaklaşımı ve sanat merkezi yöneticilerinin sağduyulu çabaları ve daveti üzerine bazı protestocular oyunu izlemek üzere salona girer ve tüm engelleme girişimlerine rağmen LBT "Passa Tempo" oyununu izleyiciye sunar.

"Passa Tempo" Lefkoşa'da Cüneyt Gökçer Anısına Sunulur…

LBT, Paris'te "Passa Tempo" oyununun prömiyerini yapıp iki temsil sunduktan sonra 22 Aralık 2009 tarihinden itibaren önce, restorasyonu yeni tamamlanan Lefkoşa'daki tarihi mekan Bedesten'de sunulur. Ancak Bedesten'in tiyatroya elverişli bir mekan olmaması ve seyircinin şikayetleri üzerine oyun, bir başka tarihi mekan olan "Saçaklı Ev"de sunulmaya devam eder.

Kıbrıs'ta yaşanan gerçekle bir yüzleşme sağlaması ve oyuncuların başarılı performansı ile oyun izleyicinin ilgisini çeker ve beğeni kazanır.

"Passa Tempo" oyununun Lefkoşa'da sunulmaya başladığı günlerde 23 Aralık 2009 tarihinde Türk Tiyatrosu'nun duayeni hocaların hocası Cüneyt Gökçer Ankara'da hayata gözlerini yumar.

Okuldan-tiyatroya ilkesi çerçevesinde yeni oyuncuların yetişip LBT'de çalışmaya başlamasında; LBT ile Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı ve Bilkent Üniversitesi Sahne Sanatları Fakültesi arasında işbirliği ve dayanışma sağlanmasında; temin edilen kontenjan ve burslarla birçok Kıbrıslı öğrencinin bu okullarda okuyabilmesinde; Başkent Tiyatro Projesi'nin kabul görmesinde Cüneyt Gökçer hocanın büyük payı vardır.

Bu düşüncelerle 25 Aralık 2009 tarihinde LBT, "Passa Tempo" oyununu hocaları Cüneyt Gökçer anısına sunar. Oyun öncesinde LBT Kültür Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy ve tüm LBT sanatçıları sahneye çıkar. Cüneyt Gökçer anısına alkışlarla saygı duruşu yapılır, ardından da Yaşar Ersoy bir konuşma yapar. Bu haber 27 Aralık 2009 tarihli Afrika, Haberdar, Kıbrıs, Halkın Sesi gazetelerinde şöyle yer alır:

Cüneyt Gökçer
1920-2009

"Yaşar Ersoy, geçtiğimiz akşam hayatını kaybeden Türkiye'nin büyük tiyatro sanatçısı hepimizin hocası Cüneyt Gökçer'i yitirmenin üzüntüsünü yaşadıklarını ifade etti. Gökçer'in sadece Türkiye'deki tiyatro alanında değil, dünya tiyatrosunda da çok önemli bir yere sahip olduğunu vurguladı.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun akademik eğitimle oyuncu yetiştirmesinde Gökçer'in çok önemli bir desteği olduğunu söyleyen Yaşar Ersoy, tiyatroya büyük emekler veren Cüneyt Gökçer'in her zaman saygıyla anılacağını dile getirdi. Cüneyt Gökçer'in tüm sanatçılar ve seyirciler tarafından ayakta alkışlanmasından sonra "Passa Tempo" oyunu da hocaları Cüneyt Gökçer için oynadı."

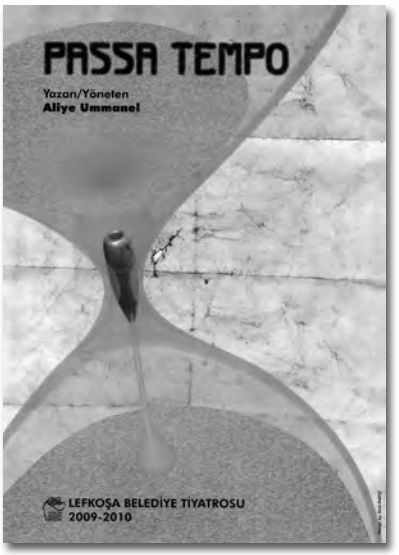

Afiş: Ümit İnatçı

Passa Tempo

Yazan – Yöneten
Aliye Ummanel

Dekor – Kostüm Tasarım
Özlem Yetkili

Müzik
Mehmet Atun

Işık Tasarım
Osman Alkaş

Koreografi
Osman Ateş

Işık Uygulama
Fırat Eseri

Efekt Uygulama
Ercüment Birkin

Dekor Uygulama
Özkan Gezici

Oynayanlar
Kadın/**Deniz Çakır**
Adam/**Osman Ateş**

LBT'den Savaşı Yargılayan Bir Oyun: Passa Tempo

Neriman Cahit

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarından Aliye Ummanel'in yazıp - yönettiği "Passo Tempo" oyunu, geçtiğimiz hafta, restorasyonu yeni tamamlanmış ve gerçekten de şahane olmuş 'Bedesten'de sahnelendi üç gece üst üste.

Belli ki çevrenin doğallığına dokunulmak istenmemiş... Dekor yok, oyun ve izleyici aynı düz satıhta paylaşıyordu oyunu...

Savaşı yargılayan yarım saatlik kısa bir oyun. Yaşam, savaş, düş kurma, geçmişi sürekli şimdiye taşıma, acı çekme, sadece bedensel değil ruhsal da ölme... Ölememe... Söz, en aza indirgenmiş. Yanıt vermekten çok, soru soran, sürekli yargılayan... Çok özel duyarlılıklara kapı aralayan bir oyun...

Savaşı yaşamış, başta erkeği, neredeyse sevdiği her şeyi savaşta yitirmiş... Daha da ötesi yaralanmış ve bu yaralanmanın karnındaki çocuğunu da sakatlamış bir anne... Onca şey görüp yaşamış olması... Özellikle de sakat oğlunun sürekli isyan ve yargılamaları karşısında dahi... Oldukça soğukkanlı, tepkisiz... Daha da ötesi, savaşta yitirdiklerine karşılık o günlerde anne ve oğluna verilecek "madalya" daha da karıştırıyor durgun yüreğini...

Oğlunun tutumu 'Ona' karşın... Onun onca tepkisizliğine karşı kurutulması öngörülen öfkeli bir deniz gibi, faşizan yaklaşımlara zemin hazırlayan bir 'yabancılaşmayı' da besliyor...

Çocukluğunun - gençliğinin baharı ve sevda kokusuna savaş ve kan sesi karışmış... Tüm yaşamı ve yaşama sevinci üzerinden balyoz gibi geçmiş olan delikanlı, yüreğindeki yırtıcı hayvan öfkesi ve annesinde özleştirdiği ama hep öfkeye dönüştürerek sunduğu 'sevgiyi' öylesine bir ifade ediyor ki dans figürleriyle... kırıp geçmiyor dansını sunarken... Öfke kusmuyor, basitleşmiyor ama tüm katı gerçekliği ve savaşın kendinde (aslında her şeyde) yarattığı o yıkımı büyük bir ustalık ve beden diliyle dillendiriyor.

'Acıyı bal eyleyen' bir poliyannacılık değil bu... Doğumundan başlayarak tüm yaralayan 'savaş ve onun getirdiği' acılı yaşantıların içine sokularak... Her ayrıntıyı görme ve yansıtma tercihi...

Savaşı yargılayan yarım saatlik kısa bir oyun. Yaşam, savaş, düş kurma, geçmişi sürekli şimdiye taşıma, acı çekme, sadece bedensel değil ruhsal da ölme... Ölememe... Söz, en aza indirgenmiş. Yanıt vermekten çok, soru soran, sürekli yargılayan... Çok özel duyarlılıklara kapı aralayan bir oyun...

Neriman Cahit 3.1.2010

Yaşlı kadın, anne (Deniz Çakır), oğlunun tam tersine... Gövdesel ve sessel tasarımlarını durağan bir hareket düzeyine denk düşürmüş... Buna, çektiği onca acının - özellikle de, her an bunalımlar geçiren oğlunun durumu da yoğun bir duygusal yük eklemiş! O, her ne kadar da savaştan kurtulmuşsa da, hep bir kurban olarak sürdürmüş yaşamını... Bir yandan, sevdiği erkeğini yitirmiş, ama onun bıraktığı emanetle - oğluyla da - anlamlı bir ilişki kuramamış... Hep boşlukta gibi sallanıyor...

Yaşamla - ölümün içeliği bu...

Ölen ölmüş ama savaşın acımasız izleri geride kalanları eziyor, bitiriyor... Ama buna çare üretmesi gereken bir toplumsal yapı 'sadece madeni bir madalyayla' olayı çözmeye çalışıyor...

Sonuçta: Bir türlü bulunamayan kimlikler, en yoğun şekilde yaşanan iletişimsizlik, bireyin kendisi ve en sevdiği varlıklarla dahi çatışması... Toplumun engel tanımaz - ezici kuralları üzerine kurulu bir düzenin yarattığı acı, huzur ve çatışma...

Bana göre, tiyatro sanatı bir duygudur... Yazan için de, uygulayan için de bir coşkudur. Ve, önemli olan da 'estetikle' bir şey yaratma duygusudur. Tiyatronun kimliğini belirleyen ise bir ekip ve üslup alanı olduğu gerçeğidir. Ve tabii, büyük ölçüde, yazar - yönetmen, dramaturg ve tüm ekip ilişkisinin sürekliliği üzerine gelişimi olgunlaşır. LBT bu konuda ülkemizde en iyi örnek.

Bu oyunda yazan ve yöneten Aliye Ummanel özellikle de ülkemizde "oyun yazarlığının" çok kısır olduğunu göz önüne aldığımızda da... Bu kısa denemesinde dahi, onun çok başarılı olduğunu söyleyebiliriz... Özellikle de sevgi, hüzün, inanç, paylaşım, hoşgörü gibi, insanı insan yapan duyguların giderek sıradanlaştığı; para, mevki, şiddet, çıkar gibi zaaflara büründüğü bir süreçte... Savaş gibi bir temayı başarıyla işleyebilmesi... Ona bu konuda çalışmalarını sürdürmesi dileğimiz ve umudumuzu güçlendiriyor.

Bu oyunun en dikkate değen yanı ise, kuşkusuz, bu alanda bir meslek yaşamını bir "Virtüöz" olarak noktalamış bir tiyatro sanatçımız - Deniz Çakır ve daha mesleğinin başında olmasına karşın aynı başarı yolunun yolcusu, genç sanatçı Osman Ateş'in olağanüstü yorumları... Gerçekten de, bu oyun için çok başarılı iki oyuncu seçilmiş...

Deniz Çakır ve Osman Ateş "Passa Tempo" oyununda...

Osman Ateş "Passa Tempo" oyununda...

Deniz Çakır, yukarıda da söylediğim gibi virtüöz bir oyuncu... Sahnede olduğu süre içinde, hiçbir anı boş bırakmıyor... Rolünün gerektirdiği o yalın - çırılçıplak acıyı... gerçekten de... çok ustaca ve eksiksiz iletiyor izleyiciye... Mimikleri, hali, tavrı ve sesini çok dengeli kullanıyor... sahneye tam hakim bir eda ile...

Osman Ateş'e gelince:

Gerçekten de o da oyunun yıldızı... Çok zor ve değişken bir kişiliği başarı ile çizerken hem sahne hem de izleyici ile iletişim konusunda çok başarılı... Sesi, mimikleri, değişen rol ve ruhsal durumları, yaşadığı çatışmaları, adeta "dengesizliğin dengesi" gibi mükemmel bir sunumu var... Öylesine severek ve canla başla sarılıyor ki sahnedeki rolüne... O oluyor... Olağanüstü bir oyunla...

Gerçekten de başarılı bir sunumdu...

Duyduğu iç hesaplaşmayla, hüzünle, sorgulamayla, yüreğimizde beliren ve gözlerimizde okumaya hazır yaşlarla, ortaya çıkan oyunculukla... yani, gerçek tiyatro ile... Ama...

Ama ve keşke, oyunun sunum mekânı konusunda biraz daha etraflıca ve pratiğe inilerek düşünülüp, böylesi bir olay için kılı kırk yararak karar verilseydi. Oyunun Bedesten'de sunulacağı gerçeği beni bile - yani, bir izleyici olarak - çok heyecanlandırmış, daha ilk geceden gidip izlemeyi iple çeker olmuştum... Ama,

Bir izleyici olarak benim duygu selimin çok daha ötesini, çok daha ağır bir sorumluluğu yüklüyordu, LBT sorumlularının omuzlarına. Bu hata nasıl yapıldı, hala anlayamıyorum. Üstelik olumsuzluklar bir değil, daha da fazlaydı. Bir kere - gerçekten de harika bir mekân ama geceleyin buz gibi soğuktu. Daha da ötesi, aynı dümdüz mekân üzerine sıralanmış ve aynı düzlemde oynanan oyunu ön sıradakilerin dışında kimse doğru dürüst izleyemedi. Ağırlıklı olarak "beden dili" ve " mimiklere" yaslanan oyunun normal bir tiyatro sahnesinde izlenmesi kim bilir ne müthiş olurdu... Ama olmadı, izlenemedi... Ben dayanamayıp, arka sıralarda, ayakta izlemeye çalıştıysam da olmadı... Oyunu izleyemedim tam dilediğim gibi... Yaşadıklarıma inanamadım... Şaşırdım, üzüldüm... Çok üzüldüm...

Ama ve yine de diyorum ki... Tabii ki, yaşayarak, deneyerek, hatalarımızı düzelterek yürüyeceğiz hep birlikte: Tiyatro - Tiyatrocu ve seyirciler olarak... İlgimizi hiç kesmeden... Bu ilgi ise, alkış olduğu gibi, gereğinde eleştirerek de... Sadece pırıltılar peşinde olmadan...

Yenidüzen Sanat - 3 Ocak 2010

Pasadembo ve Kabak Çekirdeği

Hasan Kahvecioğlu

Ne yalan söyleyeyim...

Deniz Çakır'ı, yıllardır izlediğim hiçbir oyunda, bu kadar "olgun"laşmış, yerli yerine oturmuş, temposu yüksek bir "ifade" yoğunluğu içinde görmemiştim... Belki mekânın, belki oyunun gizli gücünün etkisiydi, bilmiyorum... Ama bu kadar kısacık bir oyunda; hesaplaşmayı, sevgiyi, öfkeyi,

yüzündeki her bir kırışıklığın içine öylesine güçlü biçimde yerleştirdi ki; elleri ve gözleriyle öylesine ustalıkla konuya dokundu ki, sesini ve gözyaşlarını tarihin gerçekleri üzerine öylesine yoğunlukla odakladı ki, tarihsel Bedesten'de sanki bir "ana" değil, binlercesi vardı...

Ama hepsinden önemlisi, bütün bunları tam tamına 25 dakikalık bir süreye sığdırıyor...

Aliye Ummanel, bu ilk tiyatro yazarlığı denemesinde, yalnızca sözcüklerin sihirli gücüne de yaslanıp kalmıyor... Yönetmen olarak, böylesine bir kısa oyun içinde dansın ve müziğin sihirli katkısı-

Aliye Ummanel, bu ilk tiyatro yazarlığı denemesinde, yalnızca sözcüklerin sihirli gücüne de yaslanıp kalmıyor... Yönetmen olarak, böylesine bir kısa oyun içinde dansın ve müziğin sihirli katkısını da sahnede enerjiye dönüştürmeyi başarıyor...

Hasan Kahvecioğlu 29.12.2009

Ana, anne, gazi, sevgili, hepsi oradaydılar... O müthiş mekânda tarih, onları; onlar tarihi sorguluyorlardı... Ya da kim bilir, bir zaman yolculuğuydu "unutmak" üzerine...

Kıbrıs'taki savaşların en büyük mirasıydı bu duygu... Geride kalan en büyük "ikilem..." Unutarak yaşayanlar, ya da yaşamayı unuturken savaşı unutmayanlar...

Oyunda bir de "oğul" var; Osman Ateş...

Oğul, bir ayağı düşman kurşunu ile yok olmuş biri...

Yaşamda duyumsadığı "eksikliği" duygularındaki isyanı ve geleneksel değerlere yönelik "reddeden" tavrını o kadar anlamlı biçimde sahneye taşıyor ki, böyle bir "güç" nereden geliyor diye merak ediyor insan, oyun boyunca...

Sanırım; 25 dakikalık oyun sona ermeden insan bunun ayırdına varıyor ve bir "üçleme"yle karşı karşıya olduğunu hemencecik anlıyor... Ana, oğul ve oyunun yazarı - yönetmeni; müthiş bir "örtüşme" içinde...

Tiyatro oyunlarında çoğu zaman güçlü metinler ama uyumsuz sahne performansı izlemek mümkün...

Ya da; tam tersi...

Zayıf, güçsüz bir metin ama her bir sözcüğüne sahnede çoğu zaman hak etmediği kadar yaşam veren oyuncular...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu dramaturgu, Aliye Ummanel'in yazıp yönettiği "Pasa Tempo" oyunu, her şeyden önce, bir temel "öykü"ye yaslanıyor... Yerel, toplumsal gerçeklerimizi içeren, yakın tarihimizle doğrudan ilişkili ama "global" bir insansal kaygı ile örgülenmiş bir öykü...

Geçmiş ve günümüz değerlerini, farklı kuşakların farklı anlayışlarını, tam bir "ucu açık" söylemle, sorgulama formatında işliyor... Sizi, kendi yargıları içine hapsetmeye yönelik bir amaç taşımıyor...

nı da sahnede enerjiye dönüştürmeyi başarıyor... Tabii ki metinde harika biçimde kullanılan Türkçe, "öykü"nün tarihsel ve insansal gücü ile birleşip sahnede tam bir yakıcı "enerji"ye dönüşürken, bunu asıl fitilleyen, ete kemiğe büründüren şey; Deniz Çakır ile Osman Ateş'in yetenekleri ve oyun güçleri oluyor...

Deniz Çakır "Passa Tempo" oyununda...

Deniz Çakır ve Osman Ateş "Passa Tempo" oyununda...

Bu ikili hem kendi aralarında müthiş bir "sinerji" oluşturmayı, hem de metin ile aralarında kopmaz bir bağ oluşturmayı başarıyorlar...

Daha da önemlisi bütün bunları, upuzun diyaloglarla değil; özetlenmiş kocaman bir tarih içinde, savaşla barışın karşıtlığını lime lime dokumuş harika bir metinle kendilerini bütünleştirerek yapıyorlar...

Aslında, bu oyunla; Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda Yaşar Usta'nın (Ersoy'un) kolektivst anlayışının sürdüğünü apaçık biçimde görmek mümkündür...

Arkadan gelen gençler, onlardan biraz kıdemli ortadakiler ve daha biraz yaşları ilerleyenler, hep birlikte sanatı "kotarmaya" devam ediyorlar...

Gelecekle ilgili bir yığın "umutsuzluğun" kol gezdiği bir toplumda; kıdemli bir tiyatro sanatçısı, sahnenin tozuna yeni yeni alışan enerjik bir oyuncuyla, yaşamındaki ilk tiyatro yazarlığı denemesini yapan bir yönetmenle kol kola veriyor ve karşımıza "Passa Tempo" diye bir oyunla çıkıyorlar.

Hem savaşları, hem unutturmak isteyenler, hem unutanları, ama hepsinden önemlisi savaş sonrasının duygularını "kısacık" ama bir "vurgun" ağırlığında işliyorlar...

"Pasadembo" ile "Kabak çekirdeği" kavgasının tamtamlarını gözlerimize, kulaklarımıza, beyinlerimize sokuyorlar...

Ruhları, enerjileri, ortak akılları hep taptaze kalsın, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu yürekten kutluyorum...

Halkın Sesi - 29 Aralık 2008

Hissiyat Ve Algının Fenomenolojik Yorumu

Ümit İnatçı

Aliye Ummanel'in çalışmaları üzerine:

Edebiyatın ya da görsel sanatların hangi dalı olursa olsun, tematik eksende konumlanan insan hikâyelerinin - her şeyden önce - hissiyat ve algı düzleminde bir dil yapısına sahip olduklarını görürüz. Bu durum, yönetmenin, yazarın ya da şairin sadece

biçim kaygısından kaynaklanmaz. Her temsiliyet sorunu sadece göstergesel gereçlerle üstesinden gelinebilir diye bir kural yok. Bir yapıtı - imge tasarrufuna başvurarak - kendi fenomenolojik edimi içinde algılanabilir kılmak da estetik bir arayıştır. Kestirmeden söylemek gerekirse, Aliye Ummanel'in hem yazdığı ve veya yönettiği oyunlarda, hem de şiirinde tercih ettiği estetik eğilim bu tür bir arayışa denk düşüyor. Hissiyat ve algının fenomenolojik yorumu semantik kurgunun önüne geçiyor. Bir "gerçeklik" olarak (tahayyül olarak değil) yaşamamızı etkileyen olaylar silsilesinin algılanma sürecinde devreye giren entellektüel sezgi, bir yorum (yapıt) olarak gösteriye sunulan olayın gerçeklik hissiyatını yeterince beslediği zaman, yapıt gerçeklikten bağımsız olarak yeni bir "kendinde şey" olarak çıkıyor karşımıza. Bu durumda, artık aristotelik bir yansıtmacılıktan, yani gerçeği yeniden üreten mimetik bir çabadan bahsetmek imkânsız oluyor.

Aliye Ummanel'in doğrudan yüzleşmek istediği "anlam" ya da anlamsızlık yazgı'nın kendisidir. Yazgı, yaşanmamış ama yaşamın içinde bir pusu gibi duran endişenin kendisidir aslında. Onun üzerinden düşünür onun üzerinden tedbirimizi alırız; ve bir de bakarız ki, yazgı dediğimiz şey endişelerimizin bizi kıskaç altına aldığı kendi irademizin bir eseri olan yaşamımızdan başka bir şey değil. İşte bu tür bir yazgısal kuşatılmışlığın içine kapanmayı reddeden Aliye Ummanel, yazın dünyasında kendi kişiliğinin karşılığını zaman aşırı ve mekan ötesi bir tahayyül ortamında bulur. Belki de bu, Magritteyen bir düş- kurgunun kendisidir: "sarı bir ova/ bir kibrit çakıyordun ortasında/ bir alevdi niyetin/ fazlası değildi asla/ yandı ova/ savruldu küllerin havada." Bu şiirinde de algılandığı gibi niyet ve istem- dışı arasında doğan ilişki, yazgının değil-istenmeyen ama-neden olunan bir kazanın fenomenolojik edimini aktarıyor bize.

Aliye Ummanel'in "Passo Tempo" adlı kısa oyununda işte böylesi yazgı-niyet ve irade-kaza çatışkısının en etkili örneğiyle karşılaşıyoruz. Savaşzede bir aile (ana-oğul), otuz yıllık bir zaman derinliğinden çıkarak- geçmiş ve şimdiki zamanı kısacık bir an'a indirgeyerek- kendi bellek daralmasını yaşıyor; her şey o an'a merkezleniyor: Kör bir kurşun doğuma hazır ama karnındaki bebeğin kalçasına saplanıyor; aynı an, aynı zamanda babanın savaşa kurban olduğu andır. Kadın aynı anda, hem şehit karısı, hem gazi, hem de gazi anası oluyor ve o "an" geleceğin sakatlandığı andır. Oyunun başkahramanı aslında kurşunun kendisidir. Savaşlar belirli niyetler taşıyan belirli bir iradenin eseri oldukları halde, insanların anlaşılmaz bir öztelkinle kendi başa gelmişliklerini bir yazgı ya da bir kazaya indirgeyebilirler. Yazgıya inanç mistik bir eğilimin sonucu olabilir, ancak kaza irradeden bağımsız bir fenomendir. Bu tür bir avunma eğilimi aslında, kendini adanmışlığın mükâfatlısı sayma tesellisinden kaynaklanır. Peki ya kurşun? Kafasında "vur-öldür" komutasıyla savaşın akışına salıverilmiş bir insanın silahından çıkmış o kurşun? İşte fenomenin ta kendisi'

Aptal savaşları anlamlandırma adına ölümü nekrofil derecesinde yücelterek "şehitleri anma" ya da "gazileri onurlandırma" törenlerinde sergilenen metanet, aslında insanların- saf duygularını geçiştirerek, hatta bu duyguları bilinçaltına iterek- kullanılmaya daha yatkın olmalarını sağlamak içindir. İşte tam da burada, pasadembo (passa tempo) bir ironik temsiliyet imgesi olarak trajediyi temsil eden kurşunun karşısına çıkıyor (pasadembonun da kurşunun da aslında birer çekirdek olduğu gerçeği ilginç bir rastlantı olsa gerek). Zamanın daha kolay geçmesini sağlamak ya da zihnimizi işgal eden zamanın etkilerini geçiştirmek-bir tarla faresi gibi kabak çekirdeği kemirircesine kaygılarımızı kemirerek arınmamızı sağlamak-içindir tüm bunlar… Ölüsüyle dirisiyle savaş kahramanlarını (kurbanlarını) anarak zaman geçirmek ve hatta zamanı geçiştirmek… Geleceği hep ötelemek yani…

Yazdığı kısa oyunlarda ya da şiirlerde olsun, mevcudiyetin içinde bir "yer"den ya da, bir "an" inşa etme eğilimindedir Aliye Ummanel: Bu "an", kendini önceleyenden kurtularak arı bir zamanın üremesine neden olma yükümlülüğü taşır.

Ümit İnatçı 3.1.2010

Kadın (anne) pasadembocudur besbelli; ana karnında, daha doğmadan kalça kemiğinden sakatlanan ve bir dansçı olabilme düşleriyle kendi "kaza"sından intikam alırcasına kendi "yazgı"sını sorgulayan genç ise bir kurşun kadar duygu körelmesine maruz kalmıştır. Anne sineye çekiyor, oğul ise sürekli bir istifra içerisinde… Oyun, iki artı bir ve üç eksi bir aritmetiği içinde gelişiyor. Aile üç kişiliktir. Baba "şehit"tir. Oğul babaya dönüşerek bir üçüncü şahsın sahneye katılmasını sağlarken sürekli artma ve eksilme denkleminde bir akışa tanık oluyoruz. Manevi anlamda şehitler aramızda yaşıyorlar ama onların gölgesinden kurtulmaya çalışan yeni bir enerji de aile ve toplum yapısını zorluyor.

Anne figürü yazgısına boyun eğip eğmeme arasında kendi acısıyla cebelleşirken toplumun ona yüklediği "şehit eşi" rolünü de inkâr edip etmeme arasında gidip geliyor. Oğul figürü ise doğmadan önce kendi geleceğini yitiren bir gencin kendi mevcudiyet iradesine sarılarak nasıl "kendi olunur"un arayışı içindedir. Olayları ve yaşanmışlıkları nasılsa öyle algılamak ve insanı değerlerin önüne geçen adanma imgelerinin edilgeni olmayı reddetmek gençliğe kalmıştır.

Yazdığı kısa oyunlarda ya da şiirlerde olsun, mevcudiyetin içinde bir "yer"den ya da, bir "an" inşa etme eğilimindedir Aliye Ummanel: Bu "an", kendini önceleyenden kurtularak arı bir zamanın üremesine neden olma yükümlülüğü taşır. Bu yüzden, bellekten beslenme üzerinden değil, belleği aşındırmak üzerinden yazıyor oyununu ya da şiirini Aliye Ummanel. Kısa ancak derin soluklu bu yazın anlayışı, aciliyete dayalı bir gözlem tüketiciliğini değil, yayılmaya yatkın bir içdüşünüm ve usavurma sürecini içerir. İzlediğimiz "Passa Tempo"da hissiyat ve algının fenomenolojik yorumuna bu kadar denk düşen bir oyunun ortaya çıkması bir rastlantı değildi elbette. Nasıl ki hissiyat ve algı, göz önünde olagelene karşılık gelişen bir içkinleşme durumudur, bir tiyatro oyununun da bu durumla analojik

Deniz Çakır ve Osman Ateş "Passa Tempo" oyununda...

ilişki içinde olması yeni bir estetik açılıma evrilebilir; Aliye Ummanel'in üstesinden gelmeye çalıştığı da budur. Dışavurum, düş kurgu ve soyut imge arasında kurduğu sarmal ilişki duygu ve mantık arasındaki gerilimi artırırken, oyun bir temsiliyet anından kopup kolektif sağalma anına taşınıyor. Bu tür kısa oyunların daha geçişken bir mekânda izleyiciyle buluşması zorunludur elbette; çünkü izleyici o "an"ın gözlemcisi değil bir parçası olmak durumundadır.

Deniz Çakır ve Osman Ateş "Passa Tempo" oyununda...

Hiç şüphesiz bu oyun, sadece estetik düzeydeki saptamalarla ya da oyunun dip analizi yaparak psikososyal dinamiklere gönderme yapmakla sınırlanacak bir oyun olarak ele alınamaz. Siyasi anlamda radikal bir eleştiriyi de gündeme getirmesi açısından oldukça cesur bir oyun olduğu da kayda geçmelidir. Nerdeyse savaşı kutsayan bir adanmışlıkla savaş kurbanlarını siyasi malzeme haline getiren kesimlere karşı entellektüel bir tavrı da tiyatroya taşıması açısından önemlidir…

Oyunculara gelince: Deniz Çakır ve Osman Ateş'in bir bilardo masasında sürekli temas eden ve birbirinin ötesine savrulan bilardo topları gibi davranmak durumunda kaldıkları bu oyunu hakkını vererek oynadılar. İfadelerdeki kontrastlık oyun boyu etkisini sürdürdü. Duygu aktarımlarındaki farklılık karakterlerin izleyici tarafından doğru tasarlanmasına yardımcı olacak derecede itinalıydı. İyi oyun da bu olmalı: sahne her şeyin tas tamam gümüş bir tepside izleyiciye sunulması demek değildir. Oyun izleyici tarafından tamamlanması gereken sağlam okuyucuya ihtiyaç duyduğu gibi sağlam bir oyunun da sağlam izleyiciye ihtiyaç duyduğunu hatırlatmak gerekir… Bilardo topu örneğini gelişi güzel vermedim. Bilardo topu fizik kuramları derslerinde "momentum"u anlatırken her zaman verilen bir örnektir. "An"ı bir hareket ivmesi olarak temsil eden nokta'nın üç boyutlu halidir bilardo topu. Birbirini tezatlayan ve bir 'an'lar çatışkısına dönüşen bu oyunda böyle bir sahne hareketlenmesine ihtiyaç vardı. Yürüme özürlü Oğul'un hayali dansı da böyle bir hareketlenmenin doruk noktasını oluşturuyordu… Buraya bir kritik metni olarak düştüğüm tüm bu değerlendirmeler yazarın/yönetmenin mantık hanesine yazılmış olmayabilir. Ancak, metin oluşturma ve oyun tasarlama eğilimlerinin altında yatan bu sezgisel arayışların gayet belirgin olmaları, onların hangi bilgi ve entellektüel yetkinlik düzleminden ortaya çıktıklarının ipuçlarını rahatlıkla ortaya koyuyor. Kritik metinleri de bu tür ipuçlarını yakalayabilmek için yazılır.

Yeri gelmişken söyleyim… Zaten söylemezsem içimde kalır, bir yerlerime iner. Hani o tiyatrodan anlar gibi yapıp tiyatro izlemeye giden sonra da abuk subuk yazılarla gazete sayfalarını işgal eden tipler var ya, boşuna paralanmasınlar… Sanat zahmetli bir iştir. Sadece yapan için değil bir sanat yapıtını kavramak için de bu böyledir. Hayret verici yazılarla karşılaşıyoruz. Cahil cesareti bu olsa gerek. Bu ülkenin en büyük sorunu bu. Elbette ki tiyatroda, yazın sanatında, plastik sanatlarda vb. takdir edilesi çalışmalar oluyor… Oluyor da, şahsen ben her yere gidip izlemekten el ayak çekmek gibi bir hal içindeyim. Bunun en büyük nedenlerinden biri de medyadır. Medya otu da boku da birbirine karıştırmak gibi bir halt yemekle meşgulken ve esas ses çıkarması gereken kesimler buna sessiz kalırken işin tadı tuzu mu kalır? Bir başka sorun da kendine sanatçıyım diyenlerin ilkesiz davranarak bu tür tehlikeli omologasyon yeltenmelerine katkı koymaları. Örneğin KKTC'nin "Cumhuriyet Sergisi'ne katılanların bir bakarsın Güneyde düzenlenen KC "Cumhuriyet Sergisi"nde de adları geçiyor… İlle de her yerde bulunmak mı lazım? İnsanın bir ölçüsü tartısı olmaz mı? Galiba arıza bendedir arkadaşlar… Evet, sorun bende… Kabul ediyorum. "İlke" ve "erdem" denilen şeyin modası çoktan geçmiş ben hala oralara takılıp kalmışım…

Afrika - 3 Ocak 2010

LBT 30 Yaşında
Ve Hep Kerteriz

Sevdası ve kavgasıyla toplumun yaşamında rol alan LBT, 2010 yılında 30 yaşına ulaşır. Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde birçok ilke imza atarak yürüyen LBT, 30 yaşında... Dile kolay 30 yıl... 30 inançlı, 30 ilkeli, 30 ödünsüz, 30 sevdalı, 30 mücadeleci, 30 üretken, yaratıcı ve 30 onurlu yıl... Kimi alkışlar, kimi kızar, kimi destekler, kimi köstekler, kimi gıpta eder, kimi kıskanır, kimi reddeder, kimi örnek alır ama büyük bir çoğunluk alkışlar... Ve kurulduğu tarihten bu yana 30 yıl boyunca LBT, Kıbrıs Türk toplumunun kültür-sanat hareketi içinde herkes için bir kerteriz olarak durur...

Neriman Cahit LBT'nin 30'uncu yılı nedeniyle 8 Şubat 2010 tarihli Yenidüzen gazetesinde şunları yazar:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun 30'uncu kuruluş yılı bu yıl. Bu ülkede sanat adına yapılan her şeyi önemseyen ve çok yakından izleyen biri olarak, onlar da benim ilgi odağım, adım adım izlediğim bir olgu... İnsanına-yurduna ve dünyaya karşı sürekli sorumluluk duyarak... Başta, yurdumuz kültür-sanat, demokrasi barış sorunları ve gelişmesine dair... ürettikçe düşünce ve eylemlerle, gelişen, deneyim kazanan... Ve ülkede sadece sanat alanında değil... insani her olay ve olguda var olan – çoğalan ve çoğaltan örnek bir kuruluş LBT... Bu yolda neler yaşamışlar ve ne diyetler ödeyerek... Bunları da deneyimlerine ekleyip sanatlarını bu ülkede tiyatro tarihinin zirvesine taşımışlardır. Toplumu yoğurmuşlar, yoğururken de yoğrulmuşlar... Ama tüm bunları yaparken de toplumun tüm nasiplerini birlikte yükelenerek müthiş bir "hayat ve sanat" pratiğine dönüştürmüşlerdir. Bu noktada Yaşar Ersoy'un tüm bu deneyimleri-tarihi bir tanıklığa dönüştürerek- söze yazıya ve belgesele dökmesi ise müthiş bir artıdır hem tiyatro tarihimiz, hem de toplumsal belleğimiz için."

17 Ekim 2010 tarihli Afrika gazetesinde Faize Özdemirciler LBT'nin 30'uncu yılını şöyle değerlendirir:

"Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Işın Cem... Kıbrıs'ta tiyatronun iplerini koparan bir tesadüfün ikinci perdesini bu dört isim, "vatana ihanet" suçlamasıyla Devlet Tiyatrosu'ndan atıldıktan sonra; muhalif, alternatif ve "başka" bir tiyatronun; yani, bugün 30'uncu yılını dolduran Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun perdelerini, dönemin Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı'nın da katkılarıyla açarlar. Açış o açış... Kıbrıs'ın olağanüstü koşullarında 30 yıl hem sanatsal, hem toplumsal anlamda örnek bir mücadele ile geçer. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu toplumcu gerçekçi, ilkeli, yurtsever ve barışçı varlığını sürdürürken, her dönemde düzene karşı muhalif çizgisini korumayı başarır."

LBT'nin 30'uncu yılı nedeniyle Hasan Hastürer ise 13 Şubat 2010 tarihinde Havadis gazetesinde şöyle yazar:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 30 yaşına ulaştı... Ve 30 yıldır toplumcu gerçekçi eleştirel sanat anlayışından ödün vermeden, ilkeli duruşuyla, "sevdası ve kavgasıyla" Kıbrıs Türk tiyatrosuna hatta ülkemiz kültür sanat yaşamına yaptığı katkılarla çok önemli bir kilometre taşı olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. 30 yıllık yaşam diliminde Lefkoşa Belediye Tiyatrosu birçok ilke imza atarken, gerek yurt içinde gerekse yurt dışında

Kıbrıs Türk kültür sanatının yüz akı olmayı hep sürdürebilmeyi başarmıştır.

Kısacası Lefkoşa Belediye Tiyatrosu toplumumuzun kültür sanat hareketinde bir MİLAD oluşturdu. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'ndan önce ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'ndan sonra olmak üzere iki dönem olarak.

Dört kişiyle (Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Işın Cem) 1980'de kurulan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bugün nitelik ve nicelik birikimi ve gelişimi ile en önemli sanat kurumlarımızın başında gelmektedir."

Ahmet Tolgay da 21 Şubat 2010 tarihli Kıbrıs gazetesinde, ***"Her Ölü Kentte Atan Nabızlar Var"*** başlıklı yazısında LBT hakkında şu görüşlere yer verir:

"Zaman zaman şu ölü başkentimizin, şu köyleşmiş kentin dinginliğine, insanlarının kendi kabuklarına çekilme hallerine ve motivasyon eksikliklerine üzülsek de, bizler için ne büyük bir şans ki, işte orada capcanlı atan bir kentsel nabız var. O nabız da Lefkoşa Belediye Tiyatrosu. Bu değerli kurum, her ölü kentte mutlaka atan nabızların olabileceğinin bir göstergesi. O nabız bizi besledikçe, ölü kentin bireyleri olsak da, hiçbir koşulda sırtımız yere gelmez.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 30 yaşında... Bu hiç de kolay olmadı. Birçok zorluğu, engeli aşarak tiyatro adına büyük bir özverinin, heyecanın, sevginin ve dayanışmanın destanını yazarak ve üreterek 30'uncu yaşına ulaştı."

Hasan Kahvecioğlu ise 9 Şubat 2010 tarihli Halkın Sesi gazetesinde LBT'nin 30'uncu yılı için şunları yazar:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu; büyük badirelerden geçmiş, olgunlaşmış, 30 yılda 80'in üzerinde oyunla sahnede var olmuş bir kurumdur. Kurum diyorum, çünkü bunu hak ettiler... Kurum olmak bu ülkede öyle kolay birşey değil...

Hele "ekip" çalışması yapmak, kıdemlinin gençlere fırsat tanıyacağı, önlerini açacağı bir anlayışla hizmet etmek, onları yetiştirmeye özen göstermek, kaç tane "kurum"umuzda nasip olmuştur.

Gerçekten, bu kurumdaki gençler, bu bağlamda imrenlinecek bir "olanağın" sahibidirler...

Keşke, her "kurum"umuzda böyle bir gelenek oluşabilse... Tabii ki, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun bu kendini "aşma" hali, bu sahneden taşma hali, sözünü ettiğim "usta"ların (Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu) sayesinde olmuştur..."

Afrika gazetesinde 5 Şubat 2010'da Elvan Levent de LBT'nin 30 yılını şöyle değerlendirir:

"(...) Ve geride kalan otuz dopdolu yıl...

Bizim ülkemizde ki, salt sanat uğruna kılını kıpırdatacak insan çok az bulunur... Bizim ülkemizde ki, seçim kampanyaları ve yeni yıl süslerine harcanan paranın kırıntısı bile harcanmaz sanata... Bizim ülkemizde ki, sanat eğitimi alıp hevesle adaya dönen gençlere, bol para kazanan avukatlar "sen avaracı mısın" diye sorarlar, hiç sıkılmadan üstelik... Bizim ülkemizde ki, sanatçı olabilmekten daha zordur sanatçı kalabilmek... Tam otuz yıldır varlığını koruyan... sahnelediği oyunlarla bu coğrafyanın ve yaşadığı zamanın nabzını yakalayan ve hangi şartlarda olursa olsun, bizi tiyatro sanatından yoksun bırakmayan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu içtenlikle kutlar ve kendilerine daha nice uzun yıllar dilerim.

Kuşkusuz, onlar bu zor görevin başında oldukça, Lefkoşa'nın dar, yer yer ışıkları yanmayan sokaklarında nabzımız atmaya devam edecektir..."

Türkiye Tiyatro Eleştirmenler Birliği'nin yayımladığı "Oyun" adlı derginin yedinci sa-

yısında *(Güz 2010)* Uluslararası Eleştirmenler Birliği Türkiye Merkezi Başkanı Üstün Akmen şu değerlendirmeyi yapar:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 3 Kasım 1980 tarihli Meclis kararıyla Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu ve Işın Cem tarafından kurulmuş bir topluluk. Otuz yıldır toplumcu gerçekçi eleştirel sanat anlayışıyla yaptıkları çalışmaları mümkün mertebe merceğim altına almaya çalıştım. Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ne nasıl yeni açılımlar ve yeni anlayışlar kazandırdıklarını yakından gözlemledim. Yedi yıldır başarıyla sürdürmekte oldukları Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin Eylül ayında yapılan sekizincisini de izledim... Başarılarla dolu bir tarihi var Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun..."

LBT'nin 30 yılını değerlendiren birçok gazeteci, yazar daha bulunmaktadır. Bu kitapta da görüldüğü gibi LBT hakkında çeşitli dergi ve gazetelerde 129 gazeteci-yazarın kaleminden 500'ü aşkın makele, değerlendirme yayımlanır. Bu önemli birikim, miras oluşturur.

LBT 30'uncu yılında önemli bir gelişme daha yaşar, LBT yönetiminde 23 yıl Sanat Yönetmeni, 7 yıl da Kültür Sanat Koordinatörü olarak görev yapan Yaşar Ersoy, LBT'nin hem sanatsal, hem yönetsel yönetimini tamamıyla gençlere devredeceğini açıklar.

21 Şubat 2010 tarihli Kıbrıs gazetesinde Ahmet Tolgay bu konuda şunları yazar:

"Sanat adına verdiği uzun soluklu mücadelesine karşın hiçbir yorgunluk belirtisi taşımayan Yaşar Ersoy, yine de bu bayrak yarışını yetiştirdiği gençlere devretme kararında. Oyun sonrası yaptığımız sohbette bana bu kararlılığını açıklarken "mücadelenin içinde biz emektar ekip yine olacağız ama, ön plana çıkması gerekenler genç sanatçılarımız" diyor. Bunun demokratik bir örnek olarak sunulması gerektiğine parmak basan Yaşar Usta, kurumları ele geçirdikten sonra onların başından ayrılmayı bilmeyenlere yine tiyatrocu diliyle mesajını vermekte. Çok iyi eğitim almış ve tiyatroyu akademik ortamda özümsemiş genç sanatçılar Yaşar Usta'nın övünç ve güven kaynağı."

Yaşar Ersoy'un LBT'nin sanatsal ve yönetsel idaresine genç kuşağa devretmesi üzerine 12 Şubat 2011 tarihli Yenidüzen Sanat'ta Neriman Cahit genç kuşağa şu uyarıları yapar:

"Bir başka önemli gerçeği de gözden kaçırmamak gerek: Kuruluşunun 30. yılında LBT, sanatsal ve yönetsel idaresini gençlere bıraktı.Geçen bu 30 yıl ve olağanüstü koşullardan geçerek, sanatsal bir yaşam savaşı vererek, ülkemizin, kültür-sanat demokrasi kavgasında hem sanat hem de eylemleriyle ön cephede oldu LBT.

LBT'nin sevgili genç elemanları: Öyle bir tiyatro devralıyorsunuz ki, toplumsal yönüyle, işleviyle ve sanat çizgisiyle... 30 yıllık geleneği, birikimi, seyircisi, binası, Tiyatro Festivali... Çocuk ve Gençlik Tiyatrosu ve uluslararası ilişkileriyle... Onurlu bir miras bu... Özenle sahip çıkılası ve yarınlara daha da geliştirilerek sürdürülmesi gereken bir miras... (Bu konuda sizlerin de birlikte yürüttüğünüz yollar, paylaştığınız deneyimler var.)

Bundan sonrasının sorumluluğu sizin omuzlarınızda... Başarmanız gerek... ki başaracağınıza yürekten inanıyorum...

30 yıl önce kavga ve sevdayla başlayan bu yürüyüşte, "Vatandaş" oyunuyla başlayan ve her oyunuyla doruğa tırmanarak "kendi seyircisini" kendi yaratarak bize "yaşam sevinci ve direnci" verdi LBT. Halktan hiç kopmadan, etik ve estetik tavrıyla "toplumsal gündemlerden" hiç kopmadan... İlerici toplumcu sanat anlayışından hiç ödün vermeden yürüdü... yürüdünüz... ve ülkemizde yaşanan olumsuzluklar, rezillikler, tiyatro denilen aynadan yansıtılırken, bir sorgulamayı, bir yüzleşmeyi, hesaplaşmayı sağlamak ve yaşama sevinciyle,

umutla, onurla direnen, insanların, moral değerlerini yükseltmek olan LBT'nin neredeyse andı durumuna gelen "amacını" gerçekleştirme yükümlülüğü siz gençlerin omuzlarında...(Bunu başaracak donanımınızın kesinlikle olduğuna inanıyorum... Oyunlarınız vasıtasıyla seyirci ile ilişkinizi canlı tutun... Sakın koparmayın...) Eğer gündemi yakalayamazsanız o ilişki zayıflar ve kopar.

Son olarak... Sizden önceki ustalarınıza sevgi ve saygıyı hiç yitirmeyin... Onlardan öğreneceğiniz deneyimlerden yararlanacağınız kişilerdir bunlar; ki, bunların başında Yaşar Ersoy gelir. Kavga ve Sevdasıyla 42 yıldır, heyecan ve yaratısını hiç yitirmeden... Kişisel ve toplumsal sorumluluğun bilinci ile yaratma coşkusunu sadece sahne ve toplumsal kavga olarak sınırlamamış... tüm hayatını adadığı + insanı, insanlık onuru adına, tanıklıklarını + araştırmalarını durmadan yazıyor, paylaşıyor ve ebedileştiriyor...

Onun ötesi mi...

Ötesi bize kalmış...

Artık, bugüne dek diğer sanatçılarımıza yaptığımız gibi "Ölü Seviciliğinden" vazgeçip onlara sağlıklarında hak ettikleri özen ve sevgiyi öğrenirsek... öğrenebilirsek...

Aslında, onların değil... bizim yüreğimizin buna ihtiyacı var...

İnsan olarak..."

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 30. yılında... "Ölü Kentin Nabzı" oyunun ekibi...

Ölü Kentin Nabzı

Orhan Asena 2009-2010

30'uncu Yılda "Ölü Kentin Nabzı" ve Kıbrıs Türk Toplumu

LBT 30'uncu yılında *(2010)* toplumsal gündemi yakalayan "Ölü Kentin Nabzı" oyunuyla perdelerini açar.

Kanlı ve acılı bir geçmişten çıkıp gelen Kıbrıs Türk toplumu; 1974'ten sonra isteyerek ve bilerek kimliksizleştirilmek ve yok edilmek için **"anavatan-yavruvatan"** politikalarıyla bir göbek bağımlılığının içine mahkum edilerek zehirlenir. Bu zehirlenme nedeniyle toplum üretkenliğini, dinamizmini, moral değerlerini yitirerek ücretli ve maaşlı tüketiciler ya da kullar haline getirilir. Kolay yönetilmesi ve güdülmesi için.

1974 sonrası toplum **"ganimet toplumu"**na dönüştürülür, taşıma nüfus ile demografik yapısına müdahale edilir, demokratik yapısı ise Ankara'nın militer, bürokratik ve politik müdahaleleriyle güdükleştirilir, iğdiş edilir. Politik kültür ve politik hareketler daha doğrusu demokrasi kültürü, yani yaşam biçimi yozlaştırılır, yok edilir. Toplum, yapılan siyasi, ekonomik ve kültürel müdahaleler nedeniyle kendi iradesini kaybeder. Ve ne yazık ki toplum da verili olan bu düzeni kabul ederek; sorgulamadan üretmeden, ücretli ve maaşlı kullar olmaya razı tutum ve tavır içinde, direnmeden herşeyi Godot'un gelip çözmesini beklemeye koyulur.

> Kıbrıs Türk toplumu Hamlet'in sorunu olan "to be or not to be" sürecini arkada bırakıp, "not to be" gerçeği ile karşı karşıya kalır.

Ve bu bekleme süresinde "Ölü Kentin Nabzı" oyununda Prof. Navarro'nun dediği gibi ***"Evet, herkes yiyor, içiyor, geziyor, eğleniyor, tüketiyor, soluk alıyor… Ama yaşamıyor… Nabzı atmayan ölü bir kent…"***

Evet, Kıbrıs'ta artık hiçbir şey eskisi gibi değil… Yine oyunda Elvira'nın dediği gibi ***"ülkemiz sanki bir büyük cesetti ve biz onun üstüne üşüşmüş kurtcuklar… bir beslenme güdüsü içinde her gün biraz daha çürütüyorduk ülkemizi… yalanlar… yalanlar… Barlara, partilere gidelim, eğlenelim, kumru kumru sevişelim, azıcık da üzülelim ülkemizin haline ve tıpkı bizim gibi yaşamayan ölüler arasında yaşlanalım… "***

İşte böyle bir dönemde Kıbrıs Türk toplumu Hamlet'in sorunu olan ***"to be or not to be"*** sürecini arkada bırakıp, ***"not to be"*** gerçeği ile karşı karşıya kalır.

Tek kutuplu küreselleşen neoliberal düzende, yoksulluk, açlık daha da artmış; demokrasi adına, barış adına, insan hakları adına ama aslında petrol adına ülkeler işgal edilir olmuştur, emperyal ülkeler tarafından.

LBT, işte böyle bir dönemde toplumsal sorumluluğunun bilinciyle "Ölü Kentin Nabzı" oyununu sahneler; demokrasi, barış, özgürlük adına…

1973'te seçimle Şili Cumhurbaşkanı olan marksist Salvatore Allende'ye karşı CIA-Pentagon güdümlü faşist bir darbe yapılır. Darbede Allende ve binlerce insan katledilir. Ülkede insan avı, işkenceler, kayıplar yaşanır… İşte bu faşist darbeyi, Allende'nin ve binlerce yurtseverin öldürülmesini; bu faşist darbe karşısında sessiz kalanları; ülkenin darbe sonrası konumunu; darbenin getirdiği faşist cunta yönetiminin baskıcı yanı ile devrimci hareketin çatışmasını; darbeden sonra tüketim toplumunun yaratılmasını ve antidemokratik uygulamaları konu alan Orhan Asena üç oyun yazar; birincisi **"Şili'de Av"**, ikincisi **"Ölü Kentin Nabzı"** ve üçüncüsü de **"Başkana Ağıt"**.

Yaşar Ersoy bu üç oyun üzerinde çalışarak yaptığı dramaturji ile Kıbrıs ve dünya gerçeğini buluşturarak "Ölü Kentin Nabzı" adında oyunu sahneler. Kalabalık bir kadroyla çalışılan "Ölü Kentin Nabzı" oyunu, darbenin getirdiği baskı yönetiminin yarattığı sistem ile demokrasinin çatışmasını diyalektik bir

sarmal içinde verirken aynı zamanda bireylerin içinde bulunduğu durumu psikososyal açıdan da ele alır. Oyunda yapılan dramaturji ve reji çalışmasıyla, anti-demokratik rejimin kişiler üzerinde yansımasını sınıf ve kişileri el alarak işler ve onların yönelişlerinden hümanist ve evrensel insan kavramları yansıtılır.

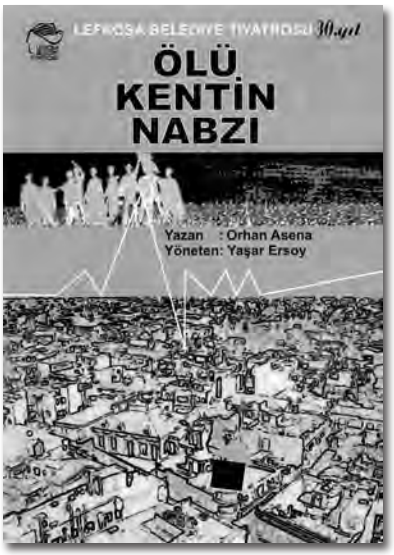

Afiş: Nilgün Güney

Etkileyici, çarpıcı ve sürükleyici yapısıyla; yüksek temposu ve enerjisiyle oyun seyircinin dikkatini ve beğenisini kazanır. Özellikle oyunda yapılan reji ve dramaturji çalışması dikkat çeker. Bu konu birçok yazar tarafından dile getirilir. Ümit İnatçı 7 Şubat 2010 tarihli Afrika gazetesinde ***"Ölü Kentin Nabzı oyunu, yazarını aşan bir başarıyla yönetildiği Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yaratıcılık hanesine bold harflerle yazılabilir."*** diye yazar. 9 Şubat 2010 tarihli Halkın Sesi gazetesinde Hasan Kahvecioğlu ise ***"Yaşar Ersoy, bu oyunda bana göre bir reji devrimi yapıyor… Ama daha da önemlisi, sahne tasarımı ile rejinin yaptığı ve hemen fark edilen muhteşem işbirliği…"*** diye vurgular. Cenk Mutluyakalı da Yenidüzen gazetesinde ***"Ölü Kentin Nabzı, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun, çok iddialı olacak ama bugüne kadar izlediğim en iyi performansı… Oyun, Kıbrıs'ın gerçeklerine de "cuk" diye oturmuş"*** diye belirtir.

21 Şubat 2010 tarihli Kıbrıs gazetesinde Ahmet Tolgay ise şunları yazar:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 30'uncu kuruluş yıldönümünde, her zamankinden farklı bir heyecanla 30 yılın birikimini sahneye taşıyınca, ortaya tam bir tiyatro şöleni çıktı. Şölenin adı Ölü Kentin Nabzı… İşte yüz akının tertemiz teri olarak, 30 çileli ve yoğun birikimin içinden süzülüp Yaşar Ersoy'un yönetiminde sunulan bu oyun, o evrensel gücü yakalayabilmiş. Bu oyunu, bu yorumlanış biçimiyle alın ve en demokratik ve müreffeh topluma götürün. O toplumun izleyicileri bile kendi yaşamlarına dair çağrışımları mutlaka ruhlarında ve vicdanlarında duyacaklardır."

Ölü Kentin Nabzı

Yazan
Orhan Asena

Yöneten
Yaşar Ersoy

Dramaturg
Aliye Ummanel

Dekor-Kostüm Tasarım
Özlem Yetkili

Işık Tasarım
Osman Alkaş

Özgün Müzik
Ersen Sururi, Zeliş Şenol
Uğur Güçlü

Kan Çicekleri Tablosu
Özlem Yetkili

Efekt Seçimi
Osman Ateş, Barış Refikoğlu

Video-Görüntü-Kurgu ve Fotoğraf
Umut Ersoy

Yönetmen Yardımcısı
Kıymet Karabiber

Reji Asistanı
Zeliş Şenol

Işık Uygulama
Fırat Eseri

Dekor Uygulama
Nazım Aktunç

Kostüm Uygulama
Aydın Erbolay

Efekt Uygulama
Ercüment Birkin

Görüntü Uygulama
Cem Aykut

Neriman Cahit 20 Mart 2010 tarihli Yenizdüzen gazetesinde şu değerlendirmeyi yapar:

"Nakış gibi işlenmiş, Orhan Asena'nın bir üst dille yazdığı bu oyun. Ve rejide tiyatroya 42 yıldır emek veren Yaşar Ersoy, oyunda bir bütünsellik yaratmayı başarmış: Dekor- oyunculuk-müzik ve ışıklar. Oyunculuğun yanısıra diğer unsurlara da aktif rol vererek… Bir rol formasyonuna dönüştürerek sağlanan bir bütünsellik bu."

LBT'nin "Ölü Kentin Nabzı" oyunu başladığı ilk gösterimden itibaren seyirciden büyük ilgi görür ve hep kapalı gişe oynar, hatta 2-3 hafta önceden biletler tükenir.

LBT... 30 Yıl ve Ölü Kentin Nabzı

Neriman Cahit

Hiç kuşkusuz, içinde doğduğu toplumu yansıtır sanat. Yazında da böyledir bu, resimde, müzikte ve tiyatroda da, toplum öğesi ağır basan, içinde yaşadığı topluma yakın olan ve toplumu ayrıntılı gerçekleriyle de yansıtan bir sanat...

Geçen hafta, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun, "Ölü Kentin Nabzı" oyununu ürpererek izlerken bunu bir kez daha duyumsadım iliklerime kadar... Şili'de Allende'ye karşı darbenin getirdiği faşist Cunta yönetiminin insanın içini boşaltan baskıları karşısında... Devrimci hareketin çatışmasını diyalektik bir sarmal içinde veren Orhan Asena'nın oyunu, söz, ses, müzik, ışık, mekan, nesneler, renkler, oyuncular ve devinimin birbiriyle ve izleyici ile ilişkisini oyuncu ile öylesine bir bütünleşip biçimlendirerek... sonuçta öylesine bir ruh hali yaratarak bir tokat gibi çarpıyordu ki yüzümüze...

> Bir kez daha çakıldı şu gerçek yüregimize LBT'nin bu oyunuyla; sanatçı yanlız sergileyen degil, kendisini ve seyircisini de bir adım öne götürmeye çalışandır...
>
> Neriman Cahit– 20.3.2010

Öncelikle oyunun yönetmeni Yaşar Ersoy'u, sonra da tüm oyuncuları + oyunda emeği geçen herkesi teker teker kutlamak gerek... Çünkü, hepsi bir bütündü ve bu bütünlük ruhunu çok mükemmel yansıtmışlar. Bu öyle bir başarılı sunumdu ki, sadece Şili ile sınırlı değil, bir ışık ve anı sarkacının devinimi gibi gözlerimizden ruhumuza yansıyıp işleyerek... yaşanmış her anın, tüm anılarımızın belleklerimizde kalanın ve kalmadığını sandığımız onca acının, sıkıntının, utancın ve isyanın ruhlarımıza bir yıldırım gibi düşerek... bugünün gerçekleriyle örtüşüp derin bir sorgula(n)maya dönüşerek... sanki, sahnede yaşanan her şey, tüm sözler, nesneler, feryatlar, korkular, öfkeler... bizim korkularımızı, güç ve güçsüzlüğümüzü, iktidarları, özlemleri, çocuklarımızın geleceğinin karanlığını, anılarımızı ve acılarımızı simgeleye(bile)rek...

Oyun gerçekten çok güzel hazırlandı. Ör. özgün müziği ve oyunuyla Ersen Sururi, oyunun bir artısıydı. Deniz Çakır da öyle. Her iki Osman'ı (Alkaş ve Ateşi) Erol'u, Özgür'ü, Barış'ı, Döndü'yü, Asu ve Kıymet'i, sahnede çok kez ve çok dikkatle izledim. Oyunculuklarında, sahnede varoluş biçimlerinde artık bilmediğim ve tanımadığım bir şey yok sanıyordum. Yanılmışım... Çoğu kez, soluğumu öylesine tutarak izlemişim ki... Bir akrebin kollarıyla bizi saran sahne öylesine mükemmeldi ki, hiç eksilmeyen elektrik akımını sanki ellerimle tutabilirdim. (Bu arada Türkiye'den misafir sanatçı Kerem Yücel'de çok başarılıydı.)

Evet... Yönetmeninden-Dramaturguna (Aliye Ummanel), oyuncusuna ve tüm diğer ekiplerine: Bir kez daha çakıldı şu gerçek yüreğimize LBT'nin bu oyunuyla, sanatçı yanlız sergileyen değil, kendisini ve seyircisini de bir adım öne götürmeye çalışandır... Duyurduğu acı, hüzün ve hesaplaşmayla... Gözümüzde beliren yaşlarla... Ortaya çıkan büyük oyunculuk ve oyunla... yani, gerçek tiyatro ile...

Nakış gibi işlenmiş, Orhan Asena'nın bir üst dille yazdığı bu oyun. Ve, rejide, tiyatroya 40 yıldır emek veren Yaşar Ersoy, oyunda bir bütünsellik yaratmayı başarmış: Dekor-oyunculuk-müzik ve ışıkla. Oyunculuğun yanı sıra diğer unsurlara da aktif rol vererek... bir rol formasyonuna dönüştürerek sağlanan bir bütünsellik bu. Ve, yaratılan mekan-ev, orada bir kapan, bir kıskaçtır ki 'darbeyi' tam da anlatıyor, ürpertiyor insanı, o mekanın içinde devinen ruhlar...

Bir an öyle bir noktaya geliyorsunuz ki, sanki başrolde o korkunç enerjidir ve oyuncular o enerjiyi ortaya çıkarmak için vardırlar... ve sadece oyuncular değil, dekor da, kostüm de, ışık vb. bunun içindir. Ör. oyundaki 'Demirciler Orkestrası' da bunun bir parçası. O direnişi, o emeği vermek için öylesine ritimler yaratıyorlar ki, oyunun nabzını belirliyor. İnsanı şaşırtan da, bu efektlerin bilinen enstrümanla değil, bir takım demirlerle yapılması. Bunlarla oyunun nabız atışı ve enerjisinin yakalanması... ki, izleyiciyi büyüleyen bu dizinin bir etkileyici unsuru da, Ersen'in viyolası ile- viyolasının onun sanki önüne geçerek- sağlanan, bugünkü çürümüşlüğe güçlü bir manifesto...

Oyunun bir başka yönü ise, Allende - Demokrasinin ilk adımları - Demokratik seçim - Solun parçalanmışlığı... ve, bunların O'nun sonunu nasıl getirdiği...

İzlerken öyle bir sorgulamaya düşüyor ki insan, bizi ve ülkemizi... "Tıpkı bizdeki gibi" demekten kendini alamıyor. Tıpkı, oyunda Prof. Augusto Navarro'nun ve Elvira'nın dediği gibi:

- A. Navarro: "Evet, herkes yiyor, içiyor, geziyor, eğleniyor, tüketiyor, soluk alıyor... Nabzı atmayan ölü bir kent"...

- Elvira: "Ülkemiz, sanki büyük bir cesetti ve biz onun üstüne üşüşmüş kurtçuklar... Bir beslenme güdüsü içinde, her gün biraz daha çürütüyorduk ülkemizi... yalanlar... yalanlar... Barlara, partilere gidelim, eğlenelim, kumru kumru sevişelim, azıcık da üzülelim ülkemizin haline ve tıpkı bizim gibi, yaşamayan ölüler arasında, yaşayalım... Ama idealsiz yaşamak..."

Ama aslında, öykü tam da o noktada bitmiyor... Giderek, daha çaresiz, yabancı, susmuş, sinmiş ve yalnız bir insan modeline karşı, "Ölü Kentin Nabzı:" Askeri darbelere, cuntalara, baskıcı faşist yöntemlere karşı... Demokrasi, barış ve özgürlük için... Hayatı pahasına da olsa, bir onur inşa eden ve o onuru çiğnetmeyen yurtsever insanların çığlığıdır...

Belki de, ölü bir yaşamın tüketildiği nokta, bir yenisinin... umudun- başlangıcıdır... Olabilir de...

Sanki, eş zamanlı bir buluşma bu... Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun da (30.) kuruluş yılı bu yıl. Bu ülkede sanat adına yapılan her şeyi önemseyen ve çok yakından izleyen biri olarak, onlar da benim ilgi odağım, adım adım izlediğim bir olgu... İnsanına- yurduna ve dünyaya karşı sürekli sorumluluk duyarak... Başta, yurdunun kültür-sanat, demokrasi barış sorunları ve gelişmesine dair... ürettikçe düşünce ve eylemlerle, gelişen, deneyim kazanan... ve, bu ülkede sadece sanat alanında değil... 'insani' olay ve olguda var olan-çoğalan ve çoğaltan örnek bir kuruluş... Bu yolda neler neler yaşamışlar ve ne diyetler ödeyerek... Bunları da deneyimlerine ekleyip sanatlarını bu ülke tiyatro tarihinin zirvesine taşımışlar. Toplumu yoğurmuşlar, yoğururken de yoğrulmuşlar... ama tüm bunları yaparken de toplumun tüm nasiplerini birlikte yüklenerek müthiş bir 'hayat ve sanat' pratiğine dönüştürmüşlerdir. Bu noktada Yaşar Ersoy'un tüm bu deneyimleri-tarihli bir tanıklığa dönüştürerek- söze, yazıya ve belgesele dökmesi ise müthiş bir artıdır hem tiyatro tarihimiz, hem de toplumsal belleğimiz için. İşte yine boş durmamış ve bu oyunun kitapçığında, bu 30 yılın dökümünü yazmıştır; ki bir belge olarak da saklanabilir bu kitapçık...

Ben, bu çalışmanın sadece bazı başlıklarını aktarmak istiyorum sizlere... Gerisini, hala kapalı gişe oynayan oyunu, hiç kaçırmayıp muhakkak izlemeniz dileğiyle... "Aklın ve Yüreğin Aydınlatılması için 30 yıl Atan Nabız- 30 yıllık yaşam biçimi- 30 yılda Neler Yaşamış Neler Görmüş- L.B.T'nin Esas Amacı- Emsalsiz ve Özgün bir Çıkış: LBT- Postmodern Durum Dalgası - Belediye Tiyatrosu'nun 30 yıllık Muhafazakar Tavrı- Eş Zamanlı Buluşma- LBT, Tiyatro Eğitiminde Devlete Işık Tutar...- Neden Okul?- Dinamik Sahneleme Mantığı- 30 Yıl Yasasız, Özerk ve Demokratik İşleyiş- LBT'nin Tiyatro Binası Serüveni- LBT Barış Köprüsü- LBT ve Tiyatro Festivali- Sonuç: LBT Hep Bir Kerteriz..."

Daha nice yıllar kerterizliğe devam dileğiyle sevgili LBT...

Yenidüzen - 20 Mart 2010

Teknik Sorumlu
Rıza Şen

Sahne Amiri
Özkan Gezici

Sahne Görevlisi
Mehmet Demir

Halkla İlişkiler
Ceren Aktunç

İdari Sorumlu
Ülgen Hafız

Demirciler Orkestrası
Uğur Güçlü, Ahmet Elmas
İlhan Çinkayalar, Arkın Sayar

Oynayanlar
Prof. Navarro/**Osman Alkaş**
Rozita/**Deniz Çakır**
Elvira/**Özgür Oktay**
Joel/**Osman Ateş**
Alberto/**Barış Refikoğlu**
Ramirez/**Kerem Yücel**
Maria/**Döndü Özata**
Gonzalez/**Ersen Sururi**
Doktor/**Erol Refikoğlu**
Josefina/**Asu Demircioğlu**
Don Sebastian Destepan/**Yaşar Ersoy**
Cladio Destepan/**Cem Aykut**
Anna/**Kıymet Karabiber**
I.Polis/**Mahmut Tatlıcalı**
II.Polis/**Arkın Sayar**
Spiker Sesi/**Hatice Tezcan**

Kerem Yücel, Döndü Özata, Osman Alkaş, Osman Ateş, Barış Refikoğlu ve Özgür Oktay "Ölü Kentin Nabzı" oyununda...

Her Ölü Kentte Atan Nabızlar Var

Ahmet Tolgay

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, 30'uncu kuruluş yıldönümünde, her zamankinden farklı bir heyecanla 30 yılın birikimini sahneye taşıyınca, ortaya tam bir tiyatro şöleni çıktı. Şölenin adı Ölü Kentin Nabzı...

Orhan Asena'nın iki perdelik oyunu, Yaşar Ersoy ustanın yönetiminde sarsıcı bir epiğe dönüştü. Bu epik, halkın demokratik iradesiyle yönetime gelen Allende'yi kanlı bir şekilde deviren Şili askeri darbesinden sonra yaşananları çeşitli insanlık manzaralarıyla irdelemekte. Geride bıraktığımız yüzyıla damgasını vuran ve vicdanlarda derin izler bırakan bir trajedi Şili olayı...

Pinochet rejiminin faşist ve baskıcı uygulamalarının bir korku egemenliğine dönüştüğü ortamda, bir yanda bir avuç cesur direnişçinin her şeye karşın bu kabusu dağıtma devinimleri, bir yanda eyyamcı takımının çıkarlarına halel gelmesin diye bu egemenlikle işbirliğine soyunma kişiliksizliği, bir yanda da ne olup bittiğinin farkında bile olmadan sürü gibi güdülmeye hazır kitlelerin bilinçsizliği var öykünün odağında. Toplumun bu birbirinden farklı insan manzaraları simgesel tiplerle ve güçlü oyunculuklarla sergileniyor. Bir yaşam ortamını, bir ülkeyi ya da bir kenti ille de faşist bir darbenin öldürmesi gerekmez. Çeşitli ekonomik, sosyal ve kültürel etkiler de çoğu zaman insanların yaşam ortamlarını üzerine mezar toprağı atılmış tepkisiz bir organizmaya dönüştürebilir. Ölü Kentin Nabzı, izleyicisine bu gerçeği de anımsatarak evrenselleşme olgusunu yakalıyor. Evrenselleşme olgusu ise bir sanat gösterisinin her toplumda o toplumun duyarlıklarına uygun mesajları verebilme gücüdür.

İşte yüz akının tertemiz teri olarak, 30 çileli ve yoğun birikimin içinde süzülüp Yaşar Ersoy'un yönetiminde sanatsever insanlarımıza sunulan bu oyun, o evrensel gücü yakalayabilmiş. Bu oyunu, bu yorumlanış biçimiyle alın ve en demokratik ve müreffeh topluma götürün. O toplumun izleyicileri bile kendi yaşamlarına dair çağrışımları mutlaka ruhlarında ve vicdanlarında duyacaklardır. Çünkü insan karakterleri ve yaşanmışlıkları hiçbir toplumda değişmez... Olaylar ise o değişmez karakterlerin su yüzüne çıkıp belirginleşmelerinin tetikleyicisidir.

50 yıldır bir var oluş mücadelesinin içinde olan Kıbrıs Türk insanına hiç de yabancı gelmeyen olaylar, yaşam tarzları ve insan karakterleri sahnede bizi kendi kendimizle yüzleşmeye yöneltiyor. Profesör Augusto Navarro gibi ne şiş yansın ne de kebap havasında karşıt güçler arasında zavallıca denge adamı olmaya çabalarken kendini harcayanlar, Elvira gibi kuşak ve duyarlılık farkını aile geleneklerinin bile, üstünde tutan idealistler, Dr. Alberto gibi esnek kimlikler, Rozita gibi ailesinin esenliği üzerine

titreyen ve bu esenliğin devamı adına her şeyi göze almaya hazır anneler, Josefina gibi güdülmeye uygun vatandaş tipleri, Don Sebastian Destepan gibi eyyamcı politikacılar, Gonzales gibi yaratıcı ruhunun keskin duyarlılıklarını yaşamın gerektirdiği direnişlere uygulayan sanatçılar her zaman, her toplumda karşılaşabileceğimiz portreler...

Ölümcül uykusunda da olsa bir kentin ritmik olmayan nabzı işte bu birbirinden farklı ve birbiriyle sürtüşen katmanların devinimlerinde atar... Ve kent o devinimler sayesinde bir yapılaşma yığını olmaktan çıkıp canlılık kazanır, kıpır kıpır bir organizmaya dönüşür...

50 dolayındaki sanatçımızın katkısıyla üretilen bu büyük prodüksiyon ilk etkisini dekoruyla duyumsatıyor. Salona alınan izleyicinin daha oyun başlamadan yüzleştiği bu dekor, mesajlarını oklar misali savuran bir karabasan fırtınasının estirileceğinin sinyalini veriyor. Siyah zemin içindeki demir duvarlar, dehlizler, geçitler ve merdivenler sert ve acımasız bir atmosferi yansıtmakta. Ölü kent sanki de demirden tabutuna sokulmuş durumda... Açılış sahnesinde demirci atölyesinde demiri döven devrimciler, inançlarının gücünü bu eylemleriyle yansıtırken, dört kişilik demirciler orkestrasının biteviye demire vurmasından kaynaklanan metalik sesler kimi zaman temposunu hızlandırarak oyun boyunca sürer ve böylece demir gibi bir kararlılığın vurgusu yapılır... Bu üstün ekip performansının güçlü omurgasını oluşturan ise çarpıcı diyaloglarıyla o sürükleyici öykü. Nefes kesen çağdaş bir anlatım...

Sanat adına verdiği uzun soluklu mücadelesine karşın hiçbir yorgunluk belirtisi taşımayan Yaşar Ersoy, yine de bu bayrak yarışını yetiştirdiği gençlere devretme kararında. Oyun sonrası yaptığımız sohbette bana bu kararlılığını açıklarken "mücadelenin içinde biz emektar ekip yine olacağız ama, artık ön plana çıkması gerekenler genç sanatçılarımız" diyor. Bunun bir demokratik örnek olarak da sunulması gerektiğine parmak basan Yaşar Usta, kurumları ele geçirdikten sonra onların başından ayrılmayı bilmeyenlere yine tiyatrocu diliyle mesajını vermekte. Çok iyi eğitim almış ve tiyatroyu akademik ortamda özümsemiş genç sanatçıları Yaşar Usta'nın övünç ve güven kaynağı.

Onun bir diğer ukdesi de inşa çalışmaları yeniden hız kazanan modern Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda en kısa sürede, yine mesajlarla yüklü anlamlı bir oyunu sahneleyebilmek... Bunun ne zamana mümkün olabileceğini sorduğumda aldığım yanıt şu: "Sanırım 2011'de Lefkoşa Belediye Sarayı arkasındaki yeni tiyatro binamız devreye girecek. Kompleksimiz aynı zamanda tiyatro müzemizi de içerecek. Halkımızın ta İttihat ve Terakki döneminden beri tiyatro kültürüyle nasıl haşır neşir olduğunu gösteren belgelerimizle Kıbrıs Türk insanının geçmişten günümüze tiyatro tutkusu yansıtılacak bu müzede...

Zaman zaman şu ölü başkentimizin, şu köyleşmiş kentin dinginliğine, insanlarının kendi kabuklarına çekilme hallerine ve motivasyon eksikliklerine üzülsek de, bizler için ne büyük bir şans ki, işte orada capcanlı atan bir kentsel nabız var. O nabız da Lefkoşa Belediye Tiyatrosu. Bu değerli kurum, her ölü kentte mutlaka atan nabızların olabileceğinin bir göstergesi. O nabızlar bizi besledikçe, ölü kentin bireyleri olsak da, hiçbir koşulda sırtımız yere gelmez.

Zaman zaman şu ölü başkentimizin, şu köyleşmiş kentin dinginliğine, insanlarının kendi kabuklarına çekilme hallerine ve motivasyon eksikliklerine üzülsek de, bizler için ne büyük bir şans ki, işte orada capcanlı atan bir kentsel nabız var. O nabız da Lefkoşa Belediye Tiyatrosu.

Ahmet Tolgay 21.2.2010

Uzun süreden beri ilk kez bu oyunda rol alan Yaşar Ersoy, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun 30 yıllık serüveninde kader birliği yaptığı Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu ile birlikte performans sunarken, benim gözüm emektar Işın hanımı da aradı doğrusu. Çünkü bugün 30'uncu yaşına ulaşan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu fenomenini yaratan işte bu unutulmaz dörtlüydü. Bir sanat kurumunu çilelerle boğuşarak düşten gerçeğe dönüştürürken onların demirden bir iradeyi nasıl sergilediklerini de işte yine demir gibi sert bir öyküsü olan bu demir dekorlu oyun çağrıştırmakta...

Gerek 30'uncu yıldönümü ve gerekse Ölü Kentin Nabzı'ndaki üstün performansları nedeniyle, o kentsel nabzın enerji kaynağı olan sanatçı dostlarımı kutlarım.

Kıbrıs - 21 Şubat 2010

Kerem Yücel, Döndü Özata ve Ersen Sururi "Ölü Kentin Nabzı" oyununda...

Tiyatro Kendini Yeniden Yarattı

Hasan Kahvecioğlu

"Tiyatronun yeniden doğuşu" mu desem?
"Ustaların ikinci baharı" mı desem?
Ne desem acaba?

Ne desem de, "Ölü Kentin Nabzı" oyununda, sahneden yükselen "çığlığın" sarstığı beyinlerle yüreklerin çırpıntılarını bir "melodi" kıvamında size anlatabilsem... Anlatamam...

Ama onlar; Belediye Tiyatrosu'nun "usta"ları, kalfaları ve çırakları, taşkın devrimci enerjiyi, örsün üzerinde dövülen demirin ritmi ile birleştirerek "ölü bir kentin" nabız atışlarını dibine kadar duyumsattılar bizlere...

Çağdaş Türk Tiyatrosu'nun en önemli yazarlarından biri olan Orhan Asena'nın "Ölü Kentin Nabzı" oyunu, Şili'de, halkın oyları ile seçilmiş bulunan Allende'nin, General Piochet tarafından darbe ile iktidardan düşürülmesinden sonra başkent Sandiago'da yaşananları ele alan bir oyun...

Asena, kendi ülkesinin (Türkiye) darbelerle yaşadıklarını, Şili'de faşist Pinochet'nin yaptıkları sayesinde seyirciye anlatma yolunu seçmiş...

İnsanın, tüylerini bız bız eden "faşizm"in, darbeler sonrasında insanı nasıl dönüştürdüğünü, "Bana dokunmayan yılan bin yaşasın" diyen kesimlerin, aydınların, teslimiyetçilerin, iki yüzlü küçük burjuvaların düzenle nasıl "uyum" sağladıklarını anlatan güçlü bir oyun...

Şili'de yaşananları izledikçe, doğal olarak insan; savaş sonrası "ganimet dönemi"ni, 74 sonrası oluşan yeni siyasal yapının içinde savrulan kişilikleri, dönekleşen yalaka karakterleri, baskının yıldırdığı kitleleri düşünüyor...

Gerçekten, bizler de nabzı atmayan "ölü kent" ne demektir, bunu çok ama çok iyi biliyoruz...

Tabii tüm bunlar; tiyatronun "metni"nden, yazarın kişiliğinden ve bilgi birikiminden süzülerek sahneye taşınıyor...

Ama geçen akşam Belediye Tiyatrosu'nda oyunu izlerken, asıl ben; bizim tiyatro ustalarının Yaşar Ersoy'un, Osman Alkaş'ın ve Erol Refikoğlu'nun nasıl "metni" aştıklarını, hatta nasıl kendilerini aşarak bize "ikinci bahar" patlaması yaşattıklarını düşündüm...

Oyun; yüksek temposu hiç azalmayan, duraksamalara, ölü alanlara ve zamanlara fırsat tanımayan bir enerji yoğunluğu içinde sürüyor...

Ama sahne yalnızca "usta"ların egemen olduğu bir "alan"a dönüşmüyor, tam tersine genç oyuncuların da "damgasını" taşıyor...

Barış Refikoğlu, Özgür Oktay, Döndü Özata, Osman Ateş oyunun bir başka "motor gücü"nü oluşturuyor...

Sanırım; "Ölü Kentin Nabzı"nda oyunun güçlü metin ve "oyunculuk başarısı" yanında söz edilmesi gereken başka nitelikleri de var...

Örneğin, yönetmenin "ağırlığı" oyunun her sahnesinde kendini hissettiriyor... Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda 23 yıl sanat yönetmeni, son yedi yıldır da sanat koordinatörü olarak görev yapan Yaşar Ersoy, bu oyunda bana göre bir "reji devrimi" yapıyor... Ama daha da önemlisi, sahne tasarımı ile

Yönetmenin "ağırlığı" oyunun her sahnesinde kendini hissettiriyor... Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda 23 yıl sanat yönetmeni, son yedi yıldır da sanat koordinatörü olarak görev yapan Yaşar Ersoy, bu oyunda bana göre bir "reji devrimi" yapıyor...

Hasan Kahvecioğlu 9.2.2010

"reji"nin yaptığı ve hemen fark edilen muhteşem işbirliği... Yönetmen, yalnızca bununla da kalmıyor... Örneğin Ersen Sururi gibi, ülkemizin yüz akı bir "viola" ustasından yararlanıyor... Onu oyuna katıyor ve metnin duygu yapısını harika biçimde güçlendiriyor... Devrimci Şilili direnişçilerin, demirci atölyesinde dövdükleri demirlerin "ritmik" sesi, çekicin vuruşlarından oluşan müzik, dekorla bütünleşiyor ve "güçlü " bir "duygu" patlaması yaratıyordu...

Sahnede bir örümcek tasarımı ile "faşizmin kıskacı"nı anlatan dekor, harikaydı. Oyuncuların sahneye toplu girişleri ve çıkışlarının "aksiyon"a dönüşmesi de gene yönetmenin yaratıcılığının oyuna kattığı müthiş bir zenginlikti... Ayak sesleri, çekiç sesleri ve orkestranın müzikleri, ışıkla birleşince; oyunun "söz"le anlattıklarına büyük bir anlam ve derinlik katıyordu...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu; büyük badirelerden geçmiş, olgunlaşmış, 30 yılda 80'e yakın oyunla sahnede var olmuş bir "kurum"dur... Kurum diyorum, çünkü bunu hak ettiler... Kurum olmak bu ülkede öyle kolay bir şey değil... Hele "ekip" çalışması yapmak, kıdemlinin gençlere fırsat tanıyacağı, önlerini açacağı bir anlayışla hizmet etmek, onları yetiştirmeye özen göstermek, kaç tane "kurum"umuza nasip olmaktadır?

Gerçekten, bu kurumdaki gençler, bu bağlamda imrenilecek bir "olanağın" sahibidirler... Keşke, her "kurum"umuzda böyle bir gelenek oluşabilse...

Tabii ki, Lefkoşa Belediyesi'nin bu kendini "aşma" hali, bu sahneden taşma hali, yukarıda sözünü ettiğim "usta"ların sayesinde olmuştur...

Hem onları, hem bu oyunda emeği bulunan herkesi alnından öpmek isterdim...

Halkın Sesi - 9 Şubat 2010

Ölü Kentin Nabzı

Ümit İnatçı

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun otuzuncu yılını kutlamak üzere Yaşar Ersoy tarafından seçilen ve yönetilen "Ölü Kentin Nabzı" adlı Orhan Asena imzalı oyun, seksenli yılların devrimci damarına nostaljik bir göndermeyi akla getiriyor. Oyun için hazırlanan otuz sayfalık broşürde Yaşar Ersoy'un yazdıklarından yola çıkarsak bu kanıya varmak zor olmaz... "Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 30'uncu yılında "Ölü Kentin Nabzı" oyununu rastgele seçip sahnelemedi. Bu oyun demokrasi, barış ve özgürlük adına atılmış bir çığlıktır."diye yazıyor Yaşar Ersoy; ancak asıl söylemek istediği bu tümcede sıkışıp kalacak kadar kısa soluklu değil. Aslında şunu söylemek istedi kendisi: "Biz bu tiyatroyu kurarken bir meselemiz vardı ve hala bundan vazgeçmedik; yeni estetik deneyimlere açık olsak da toplumsal ve evrensel olarak baki kalacaktır."

> Oyunun sesiyle, ışığıyla ve aksiyon dinamiğiyle tam bir bütünsellik içinde olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.
>
> Ümit İnatçı 7.2.2010

Bu oyunla ilgili oyun yazarlığı açısından aklımdan haylaz sorular geçmedi değil. Örneğin, bir Türk yazarı Şili merkezli bir oyun yazıyor ve orada gelişen olayları kronolojik bir dizge içinde anlatarak kişilerin yaşadığı trajediyi bir yaşam dersi notuna dönüştürüyor. İlk bakışta haber dinleyerek yazılan bir oyun izlenimi verdiği ortada. Seçilen karakterler ve diyaloglar didaktik bir programlamanın unsurlarına dönüşüyor. İyiler, kötüler ve arada kalıp bocalayanlar... Aslında bu ayrımsama, şüphe ve adanma arasında yaşanan bir belirsizlik olarak işlense oyun daha etkili bir analitik dile sahip olabilirdi. Öyle

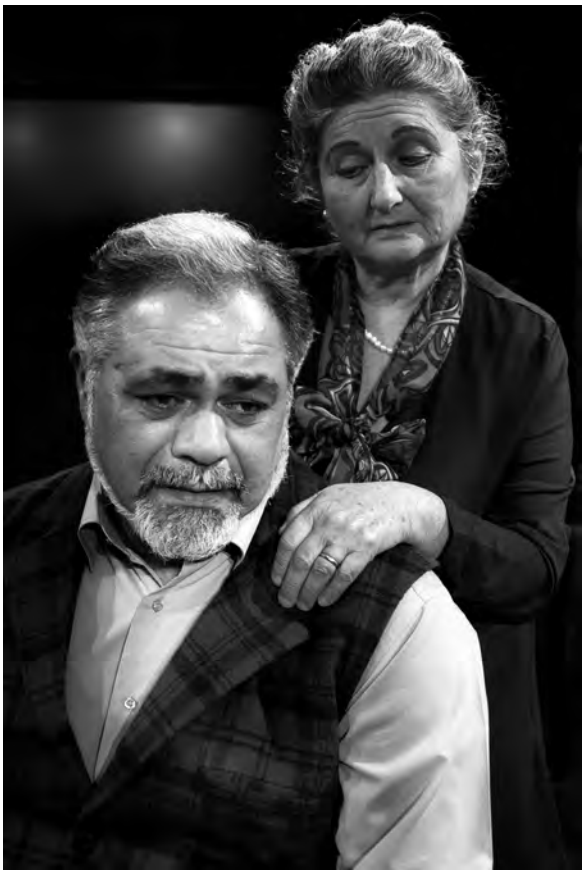

Osman Alkaş ve Deniz Alkaş "Ölü Kentin Nabzı" oyununda...

Döndü Özata, Osman Alkaş, Barış Refikoğlu ve Osman Ateş "Ölü Kentin Nabzı" oyununda...

Erol Refikoğlu ve Osman Alkaş "Ölü Kentin Nabzı" oyununda...

Özgür Oktay ve Osman Ateş "Ölü Kentin Nabzı" oyununda...

Mahmut Tatlıcalı, Kıymet Karabiber ve Arkın Sayar "Ölü Kentin Nabzı" oyununda...

görülüyor ki Orhan Asena, oyunu bir "savunma ve yerme" çabasına dönüştürmeyi saklamadan örneklediği çatışmada taraf olmayı yeğliyor. İşte tam da bu noktadadır ki oyun bir kanaat misyonerliğinin manifestosuna dönüşüyor. Darbe, faşizm, baskı gibi siyasal vukuatların dolayımın da bir karşı tavır ve direnç besleme iradesi oluşturma güdüsü aktarmayı hedefleyen oyun, izleyiciyi çok bariz bir şekilde siyasi talebe konumuna yerleştiriyor. Oyunun bu açılardan- öncelikle didaktik pekişmişlik açısından- biraz da ellenme sakıncalarıyla donatılmış olduğunu söyleyebilirim. Ancak, Yaşar Ersoy'un cesurca davranarak, oyuna sadece dinlenebilirlik değil de izlenebilirlik düzleminde yeni bir okuma olanağı sağlaması- oyunun dönem odaklı yönünü daha geniş bir zaman algısına yayarak- oyunu tek boyutlu halinden kurtarmıştır.

Oyunun sesiyle, ışığıyla ve aksiyon dinamiğiyle tam bir bütünsellik içinde olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Sahnelenme biçimi, daha doğrusu izleyiciyle kurulan görsel ve işitsel iletişim, isabetli istikametlere sahip olduğundan izleyiciye herhangi bir dalgınlık yaşama fırsatı tanımamıştır. Sahnenin aksiyon taşıyıcı bir strüktüre sahip olması ve çoğul bir trafik katmanına olanak sağlaması (alt üst geçitler) oyunun farklı düzlemlerde algılanmasına yardımcı oldu. Strüktürün saydam olması ve içten dışa sızan ışık yordamıyla ses çıkaran nesnelerin belli belirsiz algılanması sahneye bir kabuk-çekirdek niteliği kazandırdı. Sahnenin kıskaca alınma ve baskı hissiyatına karşılık verecek bir metafor olarak yengeç motifinde tasarlanması ve özellikle de siyah ağırlıklı olması, oyunun psikolojik gerilim grafiğine denk düşen bir uygulamaydı.

Oyunun yönetimi ve sahne tasarımı arasındaki bütünsellik, seslerin bir müzikalite düzleminde tasarlanmasıyla daha da etkili bir dilin inşasına yardımcı oldu. Zaman zaman bu müzikalitenin ritmine akan bedensel hareketlerle sahnede bir dans aktının hissedildiğini de söyleyebilirim. Aslında oyuncuların işi çok zordu. Uzun replikler ve etkileşimli diyalogların üzerine bir de sahne tasarımına uyum sağlaması gereken hızlı trafiğin gelmesi oyuna fiziksel bir yük getiriyordu. Her zaman söylüyoruz ama yinelemekte bir kusur olmaz; Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncu kadrosunun- deneyim ve şevki pekiştirmeyi başardığından- altından kalkamayacağı oyun yoktur. Yaşar Ersoy'un dokuz yıl sonra sahne almasını da buraya kaydetmek lazım. Ersen Sururi'nin enstrümanıyla oyuncu kadrosunda yer alması da oyuna ayrı bir yetkinlik kattı. Oyunun posterine gelince, samimi olmak gerekirse ki gerekir, oyunun bu denli yetkin kotarılma düzeyine hiç de denk düşmeyen bir tasarımla karşılaşıyoruz; başarısız bir poster oldu. Poster bir grafik tasarım sanatıdır; tipografik ve imgesel kurgusuyla oyunun içeriğinin doğru algılanmasında öncülük yapar... son sözü söylemek için değil- çünkü son sözü

sahnenin kendisi söyler- bu yazının son tümcesini kurmak için şu ifadeyi kullanmak istiyorum: "Ölü Kentin Nabzı" oyun yazarını aşan bir başarıyla yönetildiği için Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun yaratıcılık hanesine bold harflerle yazılabilir...

Afrika - 7 Şubat 2010

Ölü Kentin Nabzı

Elvan Levent

Kızılbaş'ın daracık yollarından geçip Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na vardığımda, oyun başlamak üzereydi. Salon tıklım tıklımdı. Otuzuncu yılın birinci gece heyecanı...

Herhangi bir tiyatro oyununu izlemeye benzemiyordu az sonra başlayacak oyunu izlemek. Çünkü, tıpkı salonu dolduranların olduğu gibi, benim de kişisel tarihimin bir parçasıydı o salonda soluduğum hava. Henüz çocuk sayılabilecek yaşta, hep o aynı geç kalma telaşıyla koşup girdiğimiz, size uzatılan o hediyeyi açarken duyduğumuz tatlı, sabırsız heyecan. Işıklar söndü sonra salonda.

Birazdan "Ölü Kentin Nabzı" atmaya başlayacaktı... Hem sahnede, hem de ölü kentte, diye geçirdim içimden. Bir oyunun adı, oynandığı kente ancak bu kadar yakışırdı herhalde:

"Evet, herkes yiyor, içiyor, geziyor, eğleniyor, tüketiyor, soluk alıyor... Ama yaşamıyor... Nabzı atmayan ölü bir kent"...

Başka bir zamanda, başka bir coğrafyada sarf edilen bu sözcüklerden, bizi daha iyi anlatabilecek sözcükler var mıydı? Karşısına geçip oturduğumuz, kimi zaman kederli bir gülümseme, kimi zaman içten bir kahkaha... Ve kimi zaman gözlerimizin dolduğu o hiç yalan söylemeyen 'ayna'ya bakmaya gelmiştim işte yine... Yalan değil, ürkütücü şeyler söylüyordu 'ayna':

"Ülkemiz sanki bir büyük cesetti ve biz onun üstüne üşüşmüş kurtçuklar... Bir beslenme güdüsü içinde her gün biraz daha çürütüyorduk ülkemizi... Yalanlar... Yalanlar... Barlara, partilere gidelim, eğlenelim kumru kumru sevişelim, azıcık da üzülelim ülkemizin haline ve tıpkı bizim gibi yaşamayan ölüler arasında yaşlanalım... Amaçsız, idealsiz yaşamak"...

Çok mu hüzünlü dersiniz? Ben oyundan çıktığımda, atan bir nabız çınlıyordu kafamda.

Çünkü, Orhan Asena'nın yazdığı, Yaşar Ersoy'un yönettiği, oyuncularından, teknik ekibine kadar muhteşem bir kadroyla sahnelenen 'Ölü Kentin Nabzı', ağızda kalan acı ama çok iyi pişirilmiş, güzel bir kahve tadı gibiydi sonradan hatırlayacağınız.Ve geride kalan otuz dopdolu yıl...

Özgür Oktay, Osman Alkaş ve Ersen Sururi "Ölü Kentin Nabzı" oyununda...

Osman Alkaş, Ersen Sururi ve Barış Refikoğlu "Ölü Kentin Nabzı" oyununda...

Bizim ülkemizde ki, bir çokları yakaladığı ilk fırsatta çekip gider buralardan arkasına bile bakmadan... Bizim ülkemizde ki, salt sanat uğruna kılını kıpırdatacak insan çok az bulunur... Bizim ülkemizde ki, seçim kampanyaları ve yeni yıl süslerine harcanılan paranın kırıntısı bile harcanmaz sanata...

Osman Ateş, Osman Alkaş, Deniz Çakır ve Özgür Oktay "Ölü Kentin Nabzı" oyununda...

Bizim ülkemizde ki, sanat eğitimi alıp hevesle adaya dönen gençlere, bol para kazanan avukatlar 'Sen avaracı mısın', diye sorarlar hiç sıkılmadan üstelik... Bizim ülkemizde ki, hiçbir gerekli donanımı olmayan okul sınıflarına mahkum edildi tiyatro sanatçıları yıllarca bir oyun çıkarma çabasında... Bizim ülkemizde ki, sanatçı olabilmekten de zordur sanatçı kalabilmek...

Tam otuz yıldır, varlığını koruyan... Sahnelediği oyunlarla bu coğrafyanın ve yaşadığı zamanın nabzını yakalayan ve hangi şartlarda olursa olsun, bizi tiyatro sanatından yoksun bırakmayan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu içtenlikle kutlar ve kendilerine daha nice uzun yıllar dilerim.

Kuşkusuz, onlar bu zor görevin başında oldukça, Lefkoşa'nın dar, yer yer ışıkları yanmayan sokaklarında nabzımız atmaya devam edecektir...

Afrika - 5 Şubat 2010

Kaçırılmaması Gereken Bir Oyun: Ölü Kentin Nabzı

Filiz Besim

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Orhan Asena'nın yazdığı "Ölü Kentin Nabzı" adlı oyunla çıktı bu yıl sahneye... 30'uncu kuruluş yıldönümünde... Oyuncu ve yönetmen performansının dorukta olduğu müthiş bir oyun...

Orhan Asena "Ölü Kentin Nabzı"nda, Şili'de demokratik bir seçimle gelen Allende'nin, General Pinochet tarafından darbe ile iktidardan düşürülmesinden sonra başkent Santiago'da yaşananları anlattı. Asena, Şili'de yaşananlara kilometrelerce uzaktan bakarak, bambaşka bir ülkeden Türkiye'den anlattı diktatörlük ve faşizm rejiminin insana yaptığını ve yaptırdıklarını... Böyle bir rejimde hortlayan acımasızlıkları, bencillikleri ve yalakalıkları...

Ve insana dair erdemleri: Mücadeleci ruhları, her şeye rağmen boyun eğmemeyi, insan sevgisini ve kendinin olana kültürüne ve kentine sahip çıkma güdülerini... Dünya tarihinde yaşanan onca olaya, kendi yurdunun da hiç de yabancı olmadığı olaylara empati yaptı. Belki de kendi ülkesinde yaşananları anlattı Şili'yi ve Pinochet'i anlatırken...

İşte bu oyun Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda, Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun duayeni ve büyük ustası Yaşar Ersoy'un yönetmenliğinde yaşam buldu. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncularıyla ve yönetmeniyle bu oyunda gösterdikleri performansla tek kelime ile muhteşemdiler.

İki saatlik oyunda seyirciyi baştan sona saran duygu sellerinde acımasızca sürüklediler. Hatırlattılar ve yeniden yaşattılar çoğunlukla hep unutulmak istenen ibret verici yaşanmışlıkları...

Tebrikler Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve nice yıllara...

Yenidüzen - 16 Şubat 2010

Koşun Belediye Tiyatrosu'na

Yalçın Okut

Müthiş bir oyun izlemek isteyenler; koşun Belediye Tiyatrosu'na... Devrimci ruh ve düşüncelerini kaybetmeyenler; koşun Belediye Tiyatrosu'na... Devrimci ruh ve düşüncelerini ışıldatmak isteyenler; koşun Belediye Tiyatrosu'na... Faşizmin lanetini, devrimcilerin bölünüşünü, yenilginin azabını, yenilgiye karşın azmin ve kararlığının gücünü yüreklerinin en derinlerinde duymak isteyenler; koşun Belediye Tiyatrosu'na... Koşun; hemen bu hafta koşun...

Belediye Tiyatrosu, Orhan Asena'nın Ölü Kentin Nabzı oyunuyla yine harikalar yaratıyor... Ben,

şanslıyım ki, yıllarca önce İstanbul'da usta yazar Orhan Asena'nın yine Şili'deki zulmü ele alan, Şili'de Av oyununu Genco Erkal ve arkadaşlarından izlemiştim. Yekten söyleyeyim, bu oyununu daha çok tuttum. Dekorundan kurgusuna, oyuncuların harika performansından seçilen müzik ve efektlere kadar dört dörtlük bir oyun sahneliyor Belediye Tiyatrosu. Kaçırmayın...

Yaşar Ersoy oyunu hem yönetmiş hem de uzun zamandan sonra kendisi de rol almış. Eski Kuşak da, Yeni Kuşak da, bütün oyuncular rollerini iliklerine dek hissederek ve seyirciye de hissettirerek oynuyorlar. İtiraf etmekten çekinmiyorum: Birçok sahnesinde gözyaşlarımı tutamadım. Bir yanımda Av. Aytekin Musa, diğer yanımda Afrika Pazar'da yazan Emir Hüseyin arkadaşlarım oturuyorlardı; tanıktırlar. Seçimle Şili Cumhurbaşkanı olan Salvatore Allende'ye karşı CIA-Pentagon güdümlü faşist darbe 1973'te yapılmıştı.

İki yıl önce, 1971'de aynı şeyler Türkiye'de yaşanmıştı. Dev-Genç bölünüyor; Denizler Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu (THKO)'yu, Mahirler Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi (THKP-C)'yi kuruyorlardı; 'Ser Verip Sır Vermeyen Yiğit' İbrahim Kaypakkaya da, Türkiye'ye Maoculuğu getiren Doğu Perinçek'ten kopup Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi (TİİKP)'yi...

Denizci ve Karacı genç subaylar daha çok Denizlere, Havacı genç subaylarsa daha çok Mahirlere yakındılar. İşçiler, köylüler, öğrenciler, öğretmenler gibi ordu içinde de kaynaşmalar sürüp gidiyor, devrimci türküler ve "Kahrolsun Amerikan Emperyalizmi", "Yaşasın Tam Bağımsız Demokratik Türkiye" sloganları haykırılıyordu. "Bağımsızlık uğruna da siperlere dayandık..." türküleri de...

Üniversiteler, fabrikalar, büyük topraklar işgal ediliyordu öğrenciler, üreten ve yaratan emekçiler tarafından. Grevsiz, işgalsiz gün geçmiyordu. Balıklarıyla ünlü Bafa Gölü'nü bile zaptetmişti köylüler ağalara karşı... Devrim ha geldi, ha geliyordu... Derken, adı "Uçan General"e çıkmış olan Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Muhsin Batur, bir ABD gezisi dönüşünden sonra 'su koyverdi' ve Kara Kuvvetleri Komutanı Faruk Gürler'i de yanına alarak gericiliğe teslim oldu.

Sol gösterip sağ vurdular... Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun Ölü Kentin Nabzı oyununu izlerken gözyaşlarımı tutamamam, belki de bana o günleri anımsattığındandır.

1971, 9 Mart'ta ordudaki devrimci kaynaşmalar tasfiye edildikten sonra artık meydan Amerikancı faşistlere kalmıştı. Ve 'av' süreci başlamıştı... Gençlik liderleri Denizler ve Mahirler bir bir ya da toplu halde avlandılar, asıldılar... Orhan Asena Şili'de Av oyununu yazarken, aslında Türkiye'deki 'av'ı da dillendirip gözlere batırıyordu.

İki saatlik oyunda seyirciyi baştan sona saran duygu sellerinde acımasızca sürüklediler. Hatırlattılar ve yeniden yaşattılar çoğunlukla hep unutulmak istenen ibret verici yaşanmışlıkları...

Filiz Besim 16.2.2010

Şili'de Salvador Allende'ye karşı faşist darbe hazırlanırken ve başta kamyoncular grevi CIA tarafından finanse edilir ve örgütlenirken bizim kulağımız radyo haberlerinde, yüreğimiz Santiago'daydı. Sadece bizim mi?.. Bütün dünya devrimcilerinin yüreği Santiago'da atıyordu.

Bir tek, Brejnev ve şürekası hariç... Brejnev Amerika'ya rest çekip Şili'deki darbeyi bal gibi önleyebilirdi ve o zulümler yaşanmazdı. Yapmadı, çünkü kendisinde de şürekasında da devrimci ruh kalmamıştı.

Biliyorum, Belediye Tiyatrosu'ndaki Eski Kuşak (Kurucu Kuşak), Yeni Kuşak'ın hata yapacaklarından endişe ediyordu hep; ve onlara inisiyatif tanımıyordu.

Osman Alkaş ve Yaşar Ersoy "Ölü Kentin Nabzı" oyununda...

Bu son oyunda izlediğim performanslarından sonra; naçizane değil, iddia ederek söylüyorum: artık endişe etmesinler... Yeni Kuşak da Eski Kuşak gibi harika performanslar sahneliyor. Eski Kuşağa da Yeni Kuşağa da, hepsine sonsuz teşekkürler; biz izleyicilere o acı-tatlı tadı taddırdıkları için...

Tek tek adlarını saymayayım; hepsi de mükemmeldi. Ersen'in kemanıyla harikalar yaratması da oyuna bir başka renk ve tad katıyor...

Kaçırmayın, koşun gidin izleyin, derim...

Afrika - 3 Şubat 2010

Onu İzlerken Bir An Kendimi Yokladım; Acaba Yaşar Ersoy'un Böyle Tikleri Var Mıydı?

Tijen Zeybek

O gece hava feci soğuktu. Sıkıca giyinip Belediye Tiyatrosu'nun yolunu tuttuk. İyi bir oyun izleme ihtimalinin ucunu bırakacak halimiz yoktu. Biletlerimizi alıp hemen içeri girdik. Zaten oyunun başlamasına az kalmıştı. Ayrıca salonda klima çalışıyordu. Birisi biletlerimize bakarak yol gösterdi. Sağdan ikinci sıranın ilk iki koltuğu bize aitti. Güzeeeel, dedim içimden. Yerlerimizi erkenden ayırtmış olmanın faydası olmuştu. Tiyatroyu – sinemanın tersine – yakından izlemeyi severim. En ufak bir mimiği, gırtlaklardaki adem elmasının iniş çıkışını, oyuncunun gözlerindeki bakışın ne kadarının rol gereği, ne kadarının kendini rolüne kaptırmasıyla meydana geldiğini, unutulan repliği toparlama çabasındaki anlık paniği vs vs vs. diyeceksiniz ki bütün bunları izlerken oyunu kaçırmıyor musun? Hem de hiç. Bu duruma ben de şaşmıyor değilim doğrusu. Ama tiyatroyu böyle yaşıyorum ve bunu Tanrı hazretlerinin bana bahşettiği bir ayrıcalık olarak görüyorum (Bir bildiği var elbet).

"Ölü Kente" önce sahnesinden, dekorundan baktım. İn cin top oynuyordu. Kent yer altına inmişti ama kesinlikle ölü değildi. Eşyanın gizlisine sinen kızıl ışıltı tehlikeli bir varoluşa işaret ediyordu. Tehlikeli çünkü sanılanın aksine yaşıyordu. Ki yaşamak başlı başına bir tehlikedir. Çünkü her an gelebilir ölüm ya da her an zaten ölümü getirir. Yaşamı tehlikeli kılan ölüm olsa da onu değerli kılan şey ölüme meydan okuyuştur, kavgadır. Size biçilen hayatı yaşamaktansa onu tehlikeye atıp, ölümün önüne sürerek ve gerekirse ölerek kendi istediğiniz hayatı-yaşamamak pahasına- yaratmaktır. İşte tam da buydu Şili'deki unutulmaz kavganın adı. Ölü Kentin Nabzı da bu tema üzerinden şekillendirilmişti. Çok güzel bir oyun ve tam zamanında sunuldu bize. Dünyada kızılca kıyametin koptuğu bu günlerde Akdeniz'in ortasında, kendisini her türlü beladan sakınan ilahi baloncuğun içindeymişçesine sakin, salınıp duran sevgili adamız ve biz her daim unutmaya ve uyumaya meyyal Kıbrıs Türkleri için güzel şamarlar lazımdır. İnsanı kendine getiren güzel şamarları da sanattan başka kim patlatabilir ki suratımızda aşk ile. Sanattan, tiyatrodan ve Yaşar Ersoy'dan başka.

Benim için anlamlı olan mutlak sessizlikler vardır tiyatro salonunda. Birçok oyunda bu hiç gerçekleşmez ya da çok az vuku bulur. Ölü Kentin Nabzı'nda mutlak sessizlik ne bombanın patladığı sahnede, ne anlamlı lafların edildiği anlarda, ne de intihar sahnesinde gerçekleşti. Mutlak sessizlik Yaşar Ersoy'un sahneye adım attığı anda başladı ve kendisi sahnede olduğu sürece sürdü. Hayran olmamak elde değil. Büyük oyuncu Yaşar Ersoy. Ve bu oyun kendisi için bir doruk bence...Bir yan rolle devleşti Yaşar Ersoy sadece elleriyle Don Sebastian Destepan paragöz, çıkarcı, oportünist karakterini ve bu karakterlerin yatkın olduğu obsesif kişilik özelliğinin tüm tezahürlerini kusursuz bir şekilde sergiledi. Onu izlerken bir an kendimi yokladım; Acaba Yaşar Ersoy'un böyle tikleri var mıydı? Elbette hayır! Ama dikişinden ütüsüne mükemmel takım elbisesi, üzerine toz konmasına dahi tahammül edemediği tertemiz ayakkabıları, buyurmaya alışık kişilere özgü o küstah yüz ifadesi, aynadaki aksinden başka herkese solucanmış gibi bakan o küçücük gözlerdeki soğuk, sinsi, ifadeyle ve kendisine çok yakışan güç timsali asasıyla Don Sebastian Destepan'ın vardı. Ah o eller. O küçücük, neredeyse şeffaf gibi duran, beyaz, kıpır kıpır eller. Kafasında dolaşan bin bir hile ve düzenle kendisinden güçsüz olanları bir kaşık suda boğmaktan büyük keyif almakla birlikte kendinden güçlü olanların önünde yerin dibine kadar eğilip, ayaklarını öpmek için bir saniye bile tereddüt etmeyen insanlara yakışan o tertemiz, tırnakları özenle kesilmiş, yumuşacık Don Sebastian elleri.

Her daim unutmaya ve uyumaya meyyal Kıbrıs Türkleri için güzel şamarlar lazımdır. İnsanı kendine getiren güzel şamarları da sanattan başka kim patlatabilir ki suratımızda aşk ile. Sanattan, tiyatrodan ve Yaşar Ersoy'dan başka.

Tijen Zeybek 13.2.2010

Barış Refikoğlu, Kerem Yücel, Osman Ateş, Ersen Sururi, Döndü Özata, Deniz Çakır, Erol Refikoğlu, Osman Alkaş ve Özgür Oktay "Ölü Kentin Nabzı" oyununda...

Yaşar Ersoy üstadı ayakta alkışladım. Sonuna kadar hak ediyordu. Şili ve Allende'yi de. Oyun seçimi çok önemli. Çok çok önemli. Oyuncuyu sanatçı yapan nedenlerden biri bu. Ama doğru oyunu, doğru yorumlayıp bir de dosdoğru oynamak olunca… Öyle olunca… İşte Yaşar Ersoy oluyorsunuz.

Yeni Demokrat - 13 Şubat 2010

Ölü Kentin Nabzı

Oya Akın

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 30. Yılında 2009-10 tiyatro sezonuna Orhan Asena'nın kaleme aldığı, sevgili Yaşar Ersoy'un yönettiği 'Ölü Kentin Nabzı' adlı oyunla devam ediyor. Oyunda Osman Alkaş, Deniz Çakır, Özgür Oktay, Osman Ateş, Barış Refikoğlu, Kerem Yücel, Döndü Özata, Ersen Sururi, Erol Refikoğlu, Asu Demircioğlu, Yaşar Ersoy, Cem Aykut, Kıymet Karabiber, Mahmut Tatlıcalı, Arkın Sayar ve sesiyle Hatice Tezcan'dan oluşan kalabalık bir oyuncu kadrosu görev alıyor. Oyunun müzikalitesini ise 'Demirciler Orkestrası' adıyla Uğur Güçlü, Ahmet Elmas, İlhan Çinkayalar ve Arkın Sayar sağlıyor. Orhan Asena'nın oyunlarını, en azından şu ana kadar okuduğum 1-2 oyununu sıkıcılık sınırında didaktik bulduğumu söyleyebilirim. O nedenle 'Ölü Kentin Nabzı' oyununu izlemeye giderken biraz önyargılıydım…

Salona girince karşılaştığımız dekor, oyuna yükseklik yanında derinlik de kazandıracak siyah, ağır demir platformlar izleyeceğimiz oyun ile ilgili beklentilerimizi epeyce yükseltti. Ancak oyuna hakim bu dekor parçasının neden bir 'yengeç' şeklinde tasarlandığı hem oyun boyunca, hem de sonrasında aklıma takılan bir soru işaretiydi. "Yengecin hangi özellikleri oyun için önemli sayılmış olabilir ki onu bu kadar merkezleştirmeyi seçtiler?", "Bu hayvanın Şili için bilmediğimiz bir önemi mi var?" gibi sorular döndü durdu aklımda… partnerimle eve dönüş yolculuğunundaki oyun üzerine sohbetimizde, ne de daha sonra oyunu izlemiş dostlarla yaptığımız konuşmalarda buna tatminkar bir cevap bulamadık…

Oyunun yönetmeni (ve yıllar sonrasında bu oyunla yeniden sahnede izleme şansı yakaladığımız) sevgili Yaşar Ersoy'u telefonla arayıp sormayı düşündüğüm bir anda sevgili Ümit İnatçı'nın 7 Şubat tarihli Afrika Pazar ekinde oyun üzerine kaleme aldığı yazıyı okudum.

Ümit İnatçı bu seçimi "Sahnenin kıskaca alınma ve baskı hissiyatına karşılık verecek bir metafor olarak yengeç motifinde tasarlanması ve özellikle de siyah ağırlıklı olması, oyunun psikolojik gerilim grafiğine denk düşen bir uygulamaydı" şeklinde açıklamış. Kafamdaki sorular o veya bu oranda yanıt bulmuşsa da kimseye zararı olmayan, hiçbir şekilde tehdit unsuru taşımayan bir hayvancık, sırf kıskaçları var diye niye oyunun gerilimini artırıcı bir etken olarak sayılsın noktasına takılmadım dersem yalan olur…

Osman Ateş ve Kerem Yücel "Ölü Kentin Nabzı" oyununda...

Neyse, sadece bunun için bile sevdim diyebilirim oyunu. Sadece dekoruyla bile olsa insanın huzurunu kaçıran, neden ve niçinlerini kurcalattıran oyun izleme şansımız olmuyor pek…

Bu dekora bir de oyun başında inceden inceye giren ve güçlenerek devam eden 'demirciler orkestrası'nın müziği eklenince oyunla ilgili beklentimiz daha da büyüdü ve "Vay be! Güzel bir oyun olacak!" diye sevinip, heyecanlandım.

(Küçük çocuğu olanlar beni daha iyi anlayacaktır. Bir değil, iki çocuğa birden bakıcı ayarlamak ve partnerinizle birlikte, 'çocuksuz' bir şeyler yapmak lüks sayılır bu ilk yıllarda. Onca zahmet ve hokkabazlıktan sonra gidilen organizasyonun 'kötü' çıkması olasılığı ile yaşanacak hayal kırıklığı hep korkutur beni…)

Oyun karakterlerinin tek tek sahnede yerlerini almalarıyla oyunun ortalarına doğru bir yerine kadar keyifle izlediğimi söyleyebilirim. Dekor kullanımı, hele hele oyun müziği tek kelimeyle mükemmeldi. Ancak bir süre sonra oyuncuların neredeyse hepsinin aynı ses rengi ve tonlama ile ve sanki 'gel, dur, bak, yumruğunu sık, konuş' komutu üzerine sıraladıkları sloganvari, uzun replikler hem monoton hem de inandırıcılıktan uzak gelmeye başladı. Mesela, sevgili Döndü (Özata)'nın karakteri Maria'nındı yanılmıyorsam "aması yok…" ile başlayan ve devam eden replik. O kadar çarpıcı bir tirad ki o, ama söylendiği koşullar düşünülünce (duygusal-ya da hadi 'düşünsel' diyelim- yakınlık hissettiği birisi ölümün eşiğinde yarı baygın yatıyor bunları söylerken hep sırt kaldığı bir sedyede…) bu çarpıcılığına gölge düşüyor. Dramaturji aşamasında metin üzerine yapılmış bir çalışma oyunun tüm repliklerini belleğimize kazıtacak bir güç verebilirdi oysa…

Rol dağılımı çok başarılı yapılmış. Oyun sanki de LBT kadrosu için yazılmışçasına cuk oturdu oyuncuların üzerine. Genelde çocuk oyunları hariç, Asu (Demircioğlu)'nun oyunculuğunu sahnede abartılı bulurum, ancak bu oyundaki 'Josefina' rolüyle son derece başarılıydı. Aynı şeyi 'Cladio Destepan' rolüyle Cem (Aykut) için de söylemek mümkün… Yine de doğal oyunculukları ile benim en çok beğendiğim oyuncular Kerem Yücel, Barış Refikoğlu ve Osman Alkaş'tı.

Elinde hep violası ile görmeye alışkın olduğumuz sevgili Ersen Sururi'yi çekiç ve tabanca ile sahnede görmek, (sahnede görünmeseler de) tınılarıyla İlhan Çinkayalar, Ahmet Elmas gibi müzisyen dostları duymak mutluluk vericiydi…

Bir de varlığı ile oyuna farklı bir renk katan ve zaman zaman ortaya çıkabilen tekdüzeliği bozan

Osman Alkaş, Ersen Sururi, Osman Ateş, Barış Refikoğlu ve Kerem Yücel "Ölü Kentin Nabzı" oyununda...

bir Erol abi (Refikoğlu) vardı ki, o da televizyonun kurbanı oldu bence. Onu hep televizyonda 'komik' olarak izleyen seyirci daha sahneye ayağını basar basmaz alışkın oldukları şekliyle, yine kahkahalarla karşıladılar onu! Ki bu bence çok büyük bir talihsizlik bir tiyatro oyuncusu için…

Sonuç olarak oyunda beni hayal kırıklığına uğratan tek şey seyirciydi.

Sahnede can çekişen bir insanı komik bulup gülebilen; sevgili Kıymet (Karabiber) sahneye çıkınca "Kıymet abla..! Kıymet abla..!" diye seslenebilen; oyundaki bir patlama efektiyle nerede olduğunu unutabilecek kadar dağıtan; en gülünmeyecek yer olan oyun sonunda bile kahkahaya boğulan bir seyirci kalabalığıyla oyunu izlemiş olmak da büyük bir şanssızlıktı bizim için…

sorumlu Rıza Şen, sahne amiri Özkan Gezici, sahne görevlisi Mehmet Demir, halkla ilişkiler Ceren Aktunç, idari sorumlu Ülgen Hafız.

Ve broşürde yer alan oyunla ilgili yönetmen yazısından bir alıntı:

'Ölü Kentin Nabzı' demokrasiye, barışa, özgürlüğe ve ülkesinin maddi manevi tüm değerlerine sahip çıkan ve emperyalizme, günümüzdeki cilalanmış adıyla küresel neoliberalizme karşı duranların bir çığlığıdır. 'Ölü Kentin Nabzı' askeri darbelere, cuntalara, baskıcı faşist yönetimlere karşı, demokrasi, barış, özgürlük için nabzı atanların dik duruşudur. 'Ölü Kentin Nabzı' hayatı pahasına da olsa bir onur inşa eden ve o onuru çiğnetmeyen yurtsever insanın çığlığıdır. Hepinizin yüreğine sağlık…

Yenidüzen - 13.2.2010

Deniz Çakır, Asu Demircioğlu, Döndü Özata ve Özgür Oktay "Ölü Kentin Nabzı" oyununda...

Bitirmeden, oyunu mümkün kılan, hayat veren diğer kahramanlar ise şöyle: Dekor- tasarımı Özlem Yetkili, ışık tasarımı Osman Alkaş, dramaturg Aliye Ummanel, yönetmen yardımcısı Kıymet Karabiber, reji asistanı Zeliş Şenol, özgün müzik Ersen Sururi, Zeliş Şenol, Uğur Güçlü, 'Kan Çiçekleri' tablosu Özlem Yetkili, efekt seçimi Osman Ateş, Barış Refikoğlu, video-görüntü-kurgu ve fotoğraf Umut Ersoy, afiş tasarım Nilgün Güney.

Işık uygulama Fırat Eseri, dekor uygulama Nazım Aktunç, kostüm uygulama Aydın Erbolay, efekt uygulama Ercüment Birkin, görüntü uygulama Cem Aykut, broşür tasarım Zeliş Erkurt, teknik

Bu Ülkede İyi Ki Sanatçılar Var…

Bülent Dizdarlı

Asla tarafsız kalamazsınız. Tarafsız kalmaya çaba gösterseniz de haklıların haklılığı sizi kendine çeker. İç dünyanızda kendi kendinizi yemeye başlarsınız. Olup bitene ve yaşananlara karşı isyan eder noktaya geldiğinizde, artık tarafsız kalmak için ürettiğiniz mazeretlerin geçersiz olduğunu fark eder, tarafınızı seçersiniz. Bazen seçtiğiniz tarafta değil de karşıda da yer alırsınız. Koşullar öyle getirmiştir. İşe o zaman yandınız. En büyük düşma-

nınız kendinizsinizdir. Bu satırları Lefkoşa Türk Belediyesi Tiyatrosu'nun sahnelediği, "Ölü Kentin Nabzı" adlı Orhan Asena'nın yazıp Yaşar Ersoy'un yönettiği oyunu seyrettikten hemen sonra yazdım. Ve diyorum ki:

"İyi ki bu ülkede sanatçılar var."

Yaşarken "es" geçtiğimiz pek çok olguya dokunulup, ilginç mesajlar veriliyor oyun boyunca… Siz bakmayın bu oyunun Şili'yi konu alıp, Türkiye'deki darbelere atıfta bulunduğuna. Oyunu seyrederken bizim gerçeklerimiz de yer yer yüzünüze çarpıyor.

Ben bir tiyatro eleştirmeni değilim. Ama sade bir vatandaş olarak çok etkilendiğimi belirtip, bu oyunu tavsiye ediyorum ve sanatçılarımıza teşekkür ediyorum.

Halkın sesi - 30 Mart 2010

Ölü Kentin Nabzı ve Memleketimiz Üzerine

Ülker Fahri

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun "demokrasi, barış ve özgürlük adına atılmış bir çığlık" olarak sahneye koyduğu, Ölü Kentin Nabzı oyununu henüz izlememişseniz, sahnelenen bir tiyatro oyu-

Barış Refikoğlu ve Kerem Yücel "Ölü Kentin Nabzı" oyununda...

nundan öte, belki bir daha bulamayacağınız, yurdumuzda yaşanmakta olan ve birçoğumuzun farkında olamadığı, sosyal ve siyasal gerçeklerimizi gözler önüne seren bir "öğreti"yi kaçırmaktasınız.

Bir izleyici olarak şunu söylemeliyim, her dakikasını nefesinizi tutarak izleyeceğiniz, tek kelime ile "mükemmel" bir oyun ve ayırım yapmadan, emeği geçen herkesin kutlanması gerekiyor. Evet…

Oyunun her sahnesinde ve her dakikasında, kendi ülkemi ve kendi insanımı gördüm. Kendi ülkem üzerinde, yabancıların, uluslararası çıkarlar uğruna oynadıkları oyunları ve birçoğumuzun, "kendi oylarımızla belirlediğimizi zannettiği" yöneticilerimizin, kendi küçük çıkarları uğruna onlarla nasıl bir işbirliği ve uyum içinde olduklarını gördüm…

Dünyalı olmayı, Lefkoşa'nın Dereboyu'ndaki, barlarda ve kafelerde, gezme ve yeme içme, Girne'nin müzikli eğlence yerlerinde ve diskotekleriinde çılgınca eğlenmeden ve seksten ibaret zanneden, oysa, hiç yaşamadıklarının farkında dahi olmayan insanlarımızı gördüm. Sahnelenen oyunda…

Adı, Şili veya bir başka yer olmuş, hiç fark etmez, askerlerin yönetiminde bir ülke düşünün… Ve… Bakın daha neler gördüm…

Aydın geçinenlerin, "ilim uğruna" söylemleriyle, kendi düzenlerini sürdürebilmek için askerlerle ters düşmeden, onlarla uyum içine girmenin yollarını nasıl aradıklarını;

İş çevrelerinin, "ülkeyi hainlerden kurtarma" ve "şükran" söylemlerinde, kendi çıkarlarını korumak için düzene nasıl ayak uydurduklarını;

Sıradan vatandaşın "bana dokunmayan yılan bin yaşasın" havalarında, umursamazlığını;

Siyasetçilerin, ülkeyi "yönetme" adına, rejimle nasıl iş birliği yaptığını, onların istediği gibi nasıl hükümet oluşturduklarını,

Ve… Bir grup yurtseverin, canları pahasına "ülkelerini nasıl kurtarabilirler" kavgası verdiklerini;

Ve… Halkın bağrından çıkan, kendi çocukları olan askerlerin, komutanın emrinde nasıl vahşileştiklerini ve "kendi kardeşlerini" nasıl ezdiklerini;… gördüm.

Mesele şu… Başını Amerika'nın çektiği… Emperyalizmin yeni versiyonu olan, "küreselleşme" adı altında, sermayenin uluslararası egemenliğinin yaygınlaştırılması, günümüzde öyle boyutlara ulaştı ki, dünyanın bir yanında zenginlik, bir başka yanında sefalet başını almış gidiyor ve birkaç hayır kuruluşu dışında kimsenin umurunda bile değil. Bir bakıyorsunuz… Dünya'nın bir ülkesinde, yer altı zenginliklerini sömürebilmek için, yerli işbirlikçilere askeri darbeler yaptırılarak, kendilerine bağlı cuntalar oluşturuluyor; Bir bakıyorsunuz… Darbe yaptıramadıkları bir diğer ülkeye, yerli işbirlikçileri kullanarak, askeri operasyon düzenleyip, savaş yoluyla ve kendi askerlerinin bekçiliğinde, kukla yönetimler iş başına getiriliyor; Bir bakıyorsunuz…

Başka bir kıtada, yöneticiler özendirilerek ve cezp edilerek, Sovyetler Birliği (örneğinde olduğu gibi) dağıtılmış ve Doğu Avrupa ülkeleri, "genişleme süreci" adı altında, AB üyesi yapılarak, "kalkınma" ve "refah" vaadiyle uluslararası sermaye tarafından teslim alınmışlar.

Ne yazık ki…..

Birileri çığlık atarak, bütün bu olanlara "feryat" ediyor, ama nafile… Paranın ve çıkarların egemen olduğu bu düzende, duymak ve görmek isteyen yok… Kendi ülkemize bakınız…

Türkçe konuşanları bir yarısına, Rumca konuşanları diğer yarısına hapsedildiği, bölünmüş ülkemizin insanları, yurdumuzu birleştirmek kavgası vereceklerine, açılan birkaç kapıdan, izin verildiği ölçüde, bir tarafından diğer tarafa geçebilmeyi marifet sanıyor ve mutlu oluyor.

Erol Refikoğlu, Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş "Ölü Kentin Nabzı" oyununun provasında...

Her iki tarafta da, Kıbrıs sorununu çözmek vaadi ile halkın oylarını alarak "toplum lideri" sıfatını elde edenler, görüşme masasında yurdumuzu birleştirme yerine, "Garantör" ülkelerin çıkarlarına halel getirmeden "paylaşım" kavgası veriyorlar.

"Lider" diye payelendirdiklerimiz, bağlı oldukları yukarıdakilere, "hizmet"te ve "sadakat"te hiç kusur etmeden, aldıkları talimatları yerine getirirlerken;

Dönüp, hiç sıkılmadan, bize "kararları kendilerinin verdiklerini" söyleyebiliyorlar.Ve… Gözümüzün önünde yaşanan, bütün bunlara rağmen, biz, bize "demokrasicilik" oynatanların izinde, onlar oynayın dedikçe oynuyoruz.

Ülkemize "çözüm" ve "barış" getirmek için kavga vereceğimize, çözüm ve barışın önünde duranların açtığı ihalelerden pay almanın mutluluğunu yaşıyoruz. Kurtarıcının tutsağı olduğumuzun farkında olmadan, kurtarıcı ile birlikte uçuruma gidiyoruz. Ve… Kurtuluşun değişmez koşulu olan… Onurlu bir kişiliğe sahip olabilmek ve sağlam bir ekonomik düzen kurmak için, daha çok çalışıp daha çok üreteceğimize… Onursuzca yaşamayı seçip, çalışmadan ve üretmeden "daha çok" istemeye devam ediyoruz. Oysa… Ülkemizi katletmişler ve biz hep beraber, katledilmiş bu cesedi kemirmeye devam ediyoruz da hala farkında değiliz.

Aynen… Ölü Kentin Nabzı oyununda Elvira'nın dediği gibi… "Ülkemiz, sanki bir büyük ceset ve biz onun üstüne üşüşmüş kurtçuklar…. Bir beslenme güdüsü içinde, her gün biraz daha çürütüyoruz ülkemizi. Yalanlar…. Yalanlar. Barlara, partilere gidiyoruz, eğleniyoruz, kumru kumru sevişiyoruz, azıcık da üzülüyoruz ülkemizin haline ve tıpkı bizim gibi yaşamayan ölüler arasında, yaşlanıyoruz. Amaçsız…. İdealsiz…"

Müthiş… Bize, ne halde olduğumuzu hatırlatan, müthiş bir tanım… Böyle bir oyun sahneledikleri için, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, yönetici, sanatçı ve çalışanlarına binlerce teşekkürler… Mutlaka izleyiniz.

Ölü Kentin Nabzı oyununu henüz izlememişseniz, sahnelenen bir tiyatro oyunundan öte, belki bir daha bulamayacağınız, yurdumuzda yaşanmakta olan ve birçoğumuzun farkında olamadığı, sosyal ve siyasal gerçeklerimizi gözler önüne seren bir "öğreti"yi kaçırmaktasınız.

Ülker Fahri 19.2.2010

Afrika - 19 Şubat 2010

Eyleme Çağıran Bir Oyun: Ölü Kentin Nabzı

Nazen Şansal

Toplumcu gerçekçi sanat anlayışıyla onurlu bir otuz yıla imza atan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, doğumuyla aynı anda edindiği başı dik tavrına uygun olarak, eyleme çağıran bir oyunla kutluyor otuzuncu yaşını. Oyunun yönetmeni Yaşar Ersoy, "Ölü Kentin Nabzı, demokrasiye, barışa, özgürlüğe ve ülkesinin maddi manevi tüm değerlerine sahip çıkan ve emperyalizme, günümüzdeki cilalanmış adıyla küresel neoliberalizme karşı duranların bir çığlığıdır" diyor. Biz de, bu çığlık paylaşılmalı, büyümeli, ölü kentlerin kalp atışları duvarların dışına taşmalıdır diye ekliyor ve oyuncusundan ışıkçısına, müzisyeninden dekorcusuna oyuna emeği geçen herkesi can-ı gönülden tebrik ediyoruz.

Sonuç olarak Lefkoşa Belediye Tiyatrosu çok alkışlanası, çok düşünülesi ve çok konuşulası bir oyunla seyircisini buluşturuyor ve faşizme karşı toplumsal mücadele için eyleme davet ediyor. Gerisi size kalmış...

Nazen Şansal 2010 Nisan

Bu yazı, Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nin üstatlarının imza koyduğu bir işi değerlendirme cüretini gösterirken, sanatsal/estetik beğeni ya da önerilerinden ziyade devrimci dünya görüşüne sahip bir seyirci gözüyle bazı katkı ve eleştiriler içermektedir.

Ölü Kentin Nabzı'nı izlemek üzere yerinizi almanızdan itibaren gözlemlediğiniz dekor, soğuk metal malzemenin kullanılmış olması gerekse kıskaca benzer formuyla sizi içine çekmesi ile oyunun gerilimli atmosferine hazırlıyor seyirciyi. Oyunculardan önce, muhteşem bir müzik eşliğinde sahne alan Allende'nin coşkulu konuşması ve Pinochet darbesi görüntülerini içeren klip, ardından ise Demirciler Orkestrası'nın ritimleri, yıkıma uğramış bir ülkenin kalp atışlarını yüreğinizde duyumsamanıza yol açıyor. Böylece daha tek bir replik söylenmeden tüm salona nüfuz eden oyun, dinamik oyunculuk, dekorun işlevsel kullanımı ve nabzı hiç düşürmeyen ritimlerle enerjisi yükselerek devam ediyor. Oyun boyunca da gerek Demirciler Orkestrası gerekse keman performansı, adeta tirad atan bir oyuncu gibi seyirciyle konuşmaya devam ediyor.

Oyunculuklar genel olarak oldukça başarılı olmakla beraber, bir iki istisna dışında sahneye sürekli bir çatık kaş, gergin ifade ve sıkılı yumruğun hakim olması biraz abartılı ve itici görünüyor. Böylesi bir aksiyonla söylenen cümleler de, sloganvari bir şekilde tonlanarak bir vakitten sonra tekdüzeleşiyor. Bilhassa Döndü Özata'nın canlandırdığı Maria karakteri ve her bir kelimesi anlam yüklü "Ama diyen yok" tiradı, bu sloganvari tarzın kurbanı oluyor. Çocuklarımızın Asu ablası, Josefina'nın sempatik yorumuyla oyuna renk katmasının yanı sıra işçi sınıfı kadınlarının masumane cehaletini ve çaresizliğini de gözler önüne seriyor. Maria ile Josefina arasındaki diyalogta ise daha farklı bir sahnelenme şekli tercih edilerek, iki karakterin durumunun sergilenmesinin ötesinde, devrimcilerin halk ile yukarından ilişki kurmasına ("Sizin için yapıyoruz" gibi) ve halkın cehaletine öfke ile karşılık vermesine eleştirel bir yaklaşım getirilmesi bizce daha yerinde olurdu.

Küçük burjuva adını simgeleyen Osman Alkaş (Profesör) ve Erol Refikoğlu (Doktor), olgun oyunculukları ve söyledikleri her sözün alt metnini doldurarak hakkını vermeleri sayesinde, seyirciye küçük burjuva ahlakının açmazlarını sorgulama imkanı verdiler. Kıbrıslı Türk halkının küçük burjuva karakteri ve aydınların baskılar karşısında çoğu zaman ürkek ve içe dönük bir tavır sergilemesi göz önüne alındığında, oyunun, üzerinde önemle durulması ve ders çıkarılması gereken yönlerinden biri buydu diyebiliriz. Barış Refikoğlu'nun başarıyla hayat verdiği Alberto karakteri, akılcı, sözünü esirgemeyen ve örgütçü bir devrimci lider olarak sahnede sapasağlam duruyor. Ancak mücadele saflarına katılmamasında gerekçeler üreten Profesör'e yönelttiği haklı eleştirilerin nedeni olarak, babasını ve kardeşini darbede kaybettiği gerekçesinin altının çizilmesine hiç gerek yoktu. Bizce, bu diyalog metinden çıkarılsa ya da Alberto, davasının kişisel olmadığını söylese daha doğru olurdu. Gerek Şili'de gerekse Türkiye ve dünyanın başka yerlerinde, faşist cuntalar döneminde pek çok devrimci, ailesini, yoldaşlarını kaybetmiş ancak kişisel bir intikamdan öte yurtseverlik duygularıyla ve ideolojik bir bilinçle yollarına devam etmişlerdir. Keza oyunda da Alberto'nun meseleyi kişiselleştirdiğine ya da duygusal tepki verdiğine dair bir belirti yoktur.

Ramirez karakterinde ise oyuncunun yeteneklerini takdirle izlemekle beraber, yorumlanışta içerili devrimci şiddet karşıtı mesaja katılmıyoruz. Bizce olumlanması (en azından karalanmaması) gereken bir karakter olan Ramirez, sürekli gerginlik yaratan tavrı, psikopatça bakışları ve Maria ile olan çatışmasındaki sapkın tutumu dolayısıyla haksızlığa uğradı. Böylelikle oyunda, Ramirez'in örgütü Devrimci Sol'un (MIR – Movimento de la Izquierda Revo-

lucionario), kuru bir şiddet yanlısı, silah düşkünü bir hareket olduğu izlenimi verildi. Oysa MIR, bazı fikir ayrılıklarına rağmen solda birliği bozmamak adına Allende hükümetini destekleyen, Allende'yi militanlarıyla bizzat koruyan ancak onu darbe tehlikesine karşı uyaran ve yakın bir tarihte geleceği belli olan ABD destekli darbe için hazırlık yapılmasını öneren bir örgüttü. Silahlanmamanın, savaşmamanın faşizme kapıları açmak olacağını söyleyen MIR, önderik kadrosunda bazı eksiklik ve hatalar barındırmakla birlikte tarih tarafından da haklı çıkarıldı.

Deniz Çakır ile Özgür Oktay, küçük burjuva aydın ailesi kadınlarının, yaşlı ve genç kuşağının duruşunu net bir şekilde ortaya koydular. Rozita karakterinde, hümanizm ve annelik üzerine inşa edilen ancak toplumsal meselelerde taraf olmaktan korkan bir yaşam biçimi, ne kadar sevgi dolu da olsa sonunda yalnızlığa ve mutsuzluğa mahkum oldu. Elvira ise annesinin hayata bakışından farklılaşmakla birlikte, devrim saflarına katılmayı seçtiğinde dahi, tıpkı annesi gibi, hayatının amacını nişanlısı ya da sevgilisi üzerinden ifade etmeye devam etti. Ancak erkek egemen sistem ruhumuza işlemiş olduğundan, her iki durum da seyirci tarafından pek olağan karşılandı, hiç sorgulanmadı. Belki bu iki kadın, özellikle Elvira, feminist bakış açısıyla eleştirel bir şekilde yorumlanarak seyirci biraz provoke edilebilirdi.

Yönetmen'in söylediği gibi "Çok derinlere inen oyunun özü hakkında söylenecek çok şey var." Ama sonuç olarak Lefkoşa Belediye Tiyatrosu çok alkışlanası, çok düşünülesi ve çok konuşulası bir oyunla seyircisini buluşturuyor ve faşizme karşı toplumsal mücadele için eyleme davet ediyor. Gerisi size kalmış…

Argasdi - Nisan 2010 sayı:18

Ölü Kent… Nabız…

Cenk Mutluyakalı

Geçtiğimiz hafta sonu tam bir şölen yaşadım. Önce tiyatro.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve "Ölü Kentin Nabzı"… "Ölü Kentin Nabzı", Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun, çok iddalı olacak ama bugüne kadar izlediğim en iyi performansı… Oyun, Kıbrıs'ın gerçeklerine de 'cuk' diye oturmuş… Her bir karakter, seçilen oyunculara çok yakışmış, çok iyi yorumlanmış. En fazla Osman Alkaş, Kerem Yücel, Özgür Oktay, Döndü Özata'yı beğendim ama tümü çok iyiydi. Hele de 'Demirciler Orkestrası'…

Uğur Güçlü başta olmak üzere Ahmet Elmas, İlhan Çinkayalar, Arkın Sayar'dı oyunun tüm ritmini ayarlayan… Ersen Sururi'nin ezgilerini yorumlamak, haddime bile değil. Ancak… Benim de en önemli hayal kırıklığım, Oya Akın'ın SANAT'ta yazdığı gibi, kimi seyirci oldu. Böylesi 'gergin' bir oyunda, olur olmaz yerde niye kahkaha atıyor insanlar anlamadım.

Barış Refikoğlu, Osman Ateş, Döndü Özata ve Özgür Oktay "Ölü Kentin Nabzı" oyununda...

Daha oyunun ruhunu, mesajını yazmadım.

Yarına… Nabız Soluk almak değildir sadece, yaşamak... Kıbrıs, ne kadar kendi gibi yaşıyor, bir bakınız lütfen çevrenize!? "Rehine gibi" yaşamayı kabul ediyor musun, kendi yurdunda… Eğer kabul etmiyorsan, bedel ödemek gerekiyor… Mücadele etmek. Karşı çıkmak. 'Başkaldırmak' gerekiyor, yeri geldiğinde… Hem "düzenden" beslenmek hem de karşı çıkmak mevcut düzene, olmuyor işte… "Statükoyu yıkalım" derken, kendi "statükosuna" dokundurmayan her bir insanı gözlemleyiniz, yakın ve uzak çevrenizde… Ve anlayınız işte, bu nedenle "sürer durum" aynen sürmekte…

'Ölü Kentin Nabzı'nda Elvira'nın sözleri, biraz da bizim öykümüzü anlatıyordu aslında.

<<…Ülkemiz sanki büyük bir cesetti ve biz onun üstüne üşüşmüş kurtçuklar. Bir beslenme güdüsü içinde her gün biraz daha çürütüyorduk ülkemizi. Yalanlar… Yalanlar… Barlara, partilere gidelim, kumru kumru sevişelim, azacık da üzülelim ülkemizin haline ve tıpkı bizim gibi yaşamayan ölüler arasında yaşlanalım… Amaçsız, idealsiz yaşamak…>>

<<Evet, herkes yiyor, içiyor, geziyor, eğleniyor, tüketiyor, soluk alıyor… Ama yaşamıyor. Nabzı atmayan ölü bir kent…>>

Memleketimiz; Kıbrıs, ne kadar Kıbrıs'ı, özünü yani "kendini" yaşıyor sizce?

Yenidüzen - 15 Şubat 2010

Nabzı Atan Bir Tiyatro Ve Ölü Kentin Nabzı

Hasan Hastürer

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 30 yaşına ulaştı… Ve 30 yıldır toplumcu gerçekçi eleştirel sanat anlayışından ödün vermeden, ilkeli duruşuyla "sevdası ve kavgasıyla" Kıbrıs Türk Tiyatrosu'na hatta ülkemizin kültür sanat yaşamına yaptığı katkılarla, çok önemli bir kilometre taşı olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. 30 yıllık yaşam diliminde Lefkoşa Belediye Tiyatrosu birçok ilke imza atarken, gerek yurt içinde gerekse yurt dışında Kıbrıs Türk kültür sanatının yüz akı olmayı hep sürdürebilmeyi başarmıştır.

Kısacası Lefkoşa Belediye Tiyatrosu toplumumuzun kültür sanat hareketlerinde bir "milat" oluşturdu. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'ndan önce ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'ndan sonra olmak üzere iki dönem olarak. Dört kişiyle (Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Işın Cem) 1980'de kurulan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bugün nitelik ve nicelik birikimi ve gelişimi ile en önemli sanat kurumlarımızın başında gelmektedir. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 30. yılında son derece etkileyici, yetkin bir oyunla "Ölü Kentin Nabzı"yla perdelerini açtı. "Ölü Kentin Nabzı" oyunu ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu üzerine sevgili Yaşar Ersoy'la konuştuk. İşte kelimesi kelimesine konuştuklarımız.

H. Hastürer: Sevgili Yaşar Ersoy 30 yıl nasıl geçti?

Y. Ersoy: Bu 30 yıllık yaşam pek de olağan geçmemiştir. Olağanüstü koşullardan geçerek sanatsal bir yaşam savaşı verilmiştir. Bu ülkenin yaşamında rol alan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun nabzı her daim demokrasi, barış, özgürlük ve toplumsal ilerleme için atmıştır.

Toplumcu gerçekçi, ilerici, yurtsever, barışçı bir tiyatro politikasını sürdürürken, doğal olarak kurulu bozuk düzene karşı, her dönemde çizgisini koruyarak, bir toplumsal muhalefetin, bir karşı duruşun, bir direncin, bir sevdanın ve kavganın tiyatrosunu yaparak 30 yıla ulaştı. Bunu da bir koşulla gerçekleştirdi: Estetik ortalamanın hep üstüne çıkarak.

H. Hastürer: Sevgili Yaşar hep ilklere imza atan bir tiyatrodur LBT. Özellikle oyun broşüründe de belirttiğiniz gibi, "okuldan-tiyatroya" ilkesi çerçevesinde birçok akademik eğitimli genç yetiştirdiniz.

Y. Ersoy: Evet bir çok ilke imza attık. Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nde ufuk açıcı olduk. Altyapı konusunda, eğitimli insan unsuru konusunda, festival, yasa konularında vb. Ama bunların en önemlisi insana yaptığımız yatırımdır. " Okuldan-tiyatroya" ilkesini hayata geçirdik. Bu çerçevede gençlerin konservatuvar ya da tiyatro fakültelerinde eğitim almaları sağlandı. Mezun olanlar LBT'de istihdam edildi. Böylece dört oyuncuyla başlayan yürüyüş, sanatsal nitelik artışını sağlarken, kadro artışını da sağlayarak 30. yılına ulaştı. Şimdi yetişen gençler Lefkoşa Belediye Tiyatrosu bayrağını bizlerden devralıyor… Daha doğrusu bu yıl devraldılar. Bundan daha güzel bir bahtiyarlık olamaz sanırım. Sevda ve kavgayla kurulan bir tiyatroyu, sevda ve kavgayla yürünen bir yolun 30. yılında genç tiyatro sanatçılarına devretmek… Şimdi onlar yeni gençler yetiştiriyorlar yarını yapmak adına… Başta sanat yönetmeni olarak Kıymet Karabiber ve bütün oyuncu, dramaturg, tasarımcı, idari ve teknik çalışanların bizlerden devraldıkları Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu daha iyiye taşıyacaklarına inanıyorum. Onlara candan başarılar dilerim. Keşke bütün kurumlarımız böyle bir gelenek yaratabilseler. Bu konuyu oyun broşüründe de vurguladım.

H. Hastürer: Sevgili Yaşar gerçekten örnek olacak bir tutum, tavır ve anlayış sergilediniz. Sevgili Kıymet Karabiber de Genç TV'de yayınlanan "Buluşma Noktası"nda yarattığınız sanatsal, yönetsel ve demokratik işleyişe ve güvene teşekkür ederken, ülkemizin tüm kurumlarının bunu örnek alması gerektiğini de vurgulamıştı. Sevgili Yaşar; senin deyiminle söyleyeyim: Bu ülkenin kültür sanat ve tiyatrosu adına birçok düş gördünüz. Bu düşleri hayata geçirmek için mücadele verdiniz. Bunların bazılarını hayata geçirebildiniz, bazıları da aksadı ya da uzadı…

Bunlardan biri de yeni tiyatro binası inşaatıdır: Ne aşamadadır?

Y. Ersoy: Antidemokratik ve faşizan bir anlayışla Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'ndan atıldıktan sonra olağanüstü koşullarda kurduğumuz Lefkoşa Belediye Tiyatrosu(1980) ambardan bozma sağlıksız, yetersiz bir salonda oyunlarını sunmak zorunda kalır. Beş yıl bu koşullarda seyircisiyle buluşan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu her şeye karşın seyircisiyle sevgiyle, heyecanla ve bir dayanışma ruhuyla buluşur. Beş yılın sonunda verilen mücadele, kampanyalarla ve seyircimizin desteğiyle daha iyi koşullara sahip bugün içinde bulunduğumuz Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na kavuşuruz. Ancak süreç içinde bu bina, LBT'nin niteliksel ve niceliksel ihtiyaçlarına yanıt veremez durumda kalır. Bu nedenle hem LBT'nin hem de başkent Lefkoşa'nın yaşamsal derecede ihtiyacı olan bir kültür merkezinin inşa edilebilmesi için, yeni bir vizyon ortaya koyarız. Bu vizyonun adı "Başkent Tiyatro Projesi'dir. Büyük mücadeleler sonucu 1999'da devlet töreniyle temeli atılır ve birinci etap inşaatına başlanır. Ancak 2005 yılında dönemin hükümeti tarafından "lüks" gerekçesiyle bütçeden çıkartılır ve yapımından vazgeçilir. Bu bir kültür cinayetidir… Bu toplumun kültürüne, kimliğine ihanettir. Ancak bizler yine mücadeleyi bırakmadık.

2006 yılında yeni bir Lefkoşa Belediye Tiyatrosu binası inşaatını gündeme getirdik. Lefkoşa

Belediye Başkanı Cemal Bulutoğluları ve Belediye Meclisi'nin oy birliği ile aldığı karar doğrultusunda, modern anlamda bir tiyatro binası inşaatı, 2007 Kasım ayında başladı. Lefkoşa'ya çağdaş bir vizyon kazandıracak olan bu projenin inşaatı sürmektedir. Toplumum adına ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu adına en büyük düşüm ve idealimdir bu proje. Bunun için neredeyse bir ömür törpüledim. Bittiğini görmek ve orada bütün ekiple bir oyun yapmayı ve seyirciyi selamlamayı yaşamak isterim.

H. Hastürer: Bu sizin hakkınız… Sevgili Yaşar Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun nitelikli gelişimi için oyun oynadınız, oyunlar yönettiniz, yasa hazırladınız, kitaplar yazdınız, belgesel film yaptınız, konferanslar verdiniz, sokaklarda eylemler yaptınız, tiyatro bina inşaatları başlattınız, yeni gençler yetiştirdiniz, Kıbrıs Türk Tiyatro tarihini gün ışığına çıkardınız, iki toplumlu projelere imza attınız ve daha nice emek verdiniz ve bütün bunları yaparken eğilip bükülmediniz, hep dik durdunuz. Ve 30. yılda "Ölü Kentin Nabzı" oyunuyla seyirci karşısına çıktınız. 30. yılda neden bu oyun?

Y. Ersoy: Lefkoşa Belediye Tiyatrosu kurulurken bir meselesi, söyleyecek bir sözü ve derdi vardı. Bunu kuruluş manifestosunda da belirtmiştik.

30. yılımızda da bu toplumsal ve evrensel meseleden, bu meselenin ideolojik temelinden, sanatsal çizgisinden vazgeçmedik. "Ölü Kentin Nabzı"nı bu nedenle seçtik ve sahneledik. Yaşanan tüm rezilliklere, sömürüye, savaşlara, darbelere, müdahalelere, baskıcı faşist yöneticilere, duyarsızlıklara, sinmişliğe, susmuşluğa, teslimiyete karşı bir demokrasi, barış, özgürlük ve adalet çığlığıdır. Bu çığlıkla biz saffımızı tarafımızı belirliyoruz. Ve yaşanan tüm rezilliklere yeter diyoruz bu oyunla… Kısacası bu ölü ülkede nabzı atanlara nabzımızı katıyoruz.

H. Hastürer: Sevgili Yaşar nabzınızın hiç durmamasını, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun nabzının hiç durmamasını dilerim. Çünkü bu nabız Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nda hatta kültür sanat hareketinde her zaman söylediğim gibi bir devrim hem de sürekli bir devrim niteliğindedir. Söyleşi için teşekkür ederim.

Y. Ersoy: Ben teşekkür ederim.

Havadis - 13 Şubat 2010

"Ölü Kentin Nabzı" Ankara'da Ve Uluslararası Adana Tiyatro Festivali'nde

LBT, TC Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü ile yaptığı işbirliği protokolü çerçevesinde 6,7,8 Nisan 2010 tarihlerinde Ankara Devlet Tiyatrosu Küçük Tiyatro'da "Ölü Kentin Nabzı" oyununu Ankaralı tiyatroseverlere sunar. Ankara seyircisi tarafından beğenilen oyun ayakta alkışlanır. Yoğun seyirci katılımıyla gerçekleşen temsilleri seyircinin yanısıra eleştirmenler ve sanatçılar da büyük bir beğeniyle karşılarlar.

LBT'nin Ankara temsilleri haberini 13 Nisan 2010 tarihli Kıbrıs, Yenidüzen, Afrika gazeteleri ***"LBT'nin oyunları Türkiye'de coşkuyla karşılandı" "Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Ankara Seyircisini büyüledi"*** başlıklarıyla verir.

Ayrıca Ankara temsilleri sırasında LBT Kültür Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy, Sanat Yönetmeni Kıymet Karabiber, Belediye Meclis üyesi Tuncer Bağışkan ve sanatçı Osman Alkaş, Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Lemi Bilgin ve Ankara Devlet Tiyatrosu müdürü Serhat Nalbantoğlu ile yaptıkları toplantıda her iki tiyatro kurumunun ilişkilerinin geliştirilerek sürdürülmesi ve kültürlerarası ilişkilerin artırılması konusunda anlaşmaya varılır. Bu doğrultuda işbirliği çalışmalarının devam edeceği de iki tiyatro yöneticileri tarafından açıklanır. Ankara'da temsillerini tamamlayan LBT, Türkiye'nin en prestijli tiyatro festivallerinden biri olan 12. Uluslararası Adana Tiyatro Festivali'ne "Ölü Kentin Nabzı" oyunuyla katılır.

TC Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, Adana Devlet Tiyatrosu ve Sabancı Vakfı'nın düzenlediği uluslararası festivale Almanya, Fransa, Küba, İspanya, Tuva, Japonya, İşviçre, Türkiye gibi ülkelerden önde gelen tiyatrolar katılır. Ülkemizi temsilen ise LBT "Ölü Kentin Nabzı" oyunuyla ortaya koyduğu sanatsal performans ve sanatsal anlayışla dikkatleri üzerinde toplar. 17 Nisan 2010 tarihli TAK Ajansı haberinde ***"Oyun sonrasında seyircinin coşkuyla ayakta alkışlaması, yönetmen ve oyunculardan imza ve sohbet etmek istemesi oyunun yarattığı etkinin bir yansıması olarak yorumlanır."***

"Ölü Kentin Nabzı" festivalde 11 ve 12 Nisan 2010 tarihlerinde sunulur. Oyun sonrası sahnede düzenlenen seremonide LBT'ye Adana Devlet Tiyatrosu Müdürü Ahenk Demir teşekkür plaketi ve katılım belgesi sunar.

Türkiye 10. Lions Tiyatro Ödülleri Reddedilir

Türkiye 10. Lions 2009-2010 Tiyatro Ödülleri kapsamında LBT'nin "Ölü Kentin Nabzı" oyunu ve yönetmen Yaşar Ersoy ödüle layık görülür. Türkiye 10. Lions Tiyatro Ödülleri çerçevesinde Türkiye'nin 16 kentinde yapılan değerlendirmeler sonucunda LBT'nin sahnelediği "Ölü Kentin Nabzı" oyununun yönetmeni Yaşar Ersoy'a en iyi yönetmen ödülü, LBT'ye de "Özel Ödül" verilmesi kararlaştırılır ve açıklanır. Ancak, yapılan açıklamada "Kıbrıs"ın Türkiye kentleri içinde bir il konumunda değerlendirilmesine ve "seçici kurul"un değerlendirme kriterlerine tepki koyan LBT ve Yaşar Ersoy ödülü kabul etmeyeceklerini ve gerekçelerini açıklarlar.

LBT Sanat Yönetmeni Kıymet Karabiber ve yönetmen Yaşar Ersoy'un yaptıkları basın açıklaması 13 Mayıs 2010 tarihli Kıbrıs , Yenidüzen, Afrika, Havadis gazetelerinde şöyle yer alır:

"Türkiye X. Lions Tiyatro Ödüllerini LBT Reddetti

LBT ve yönetmen Yaşar Ersoy kendilerine verilen ödülü reddetti. Türkiye X. Lions 2009-2010 Tiyatro Ödülleri kapsamında Türkiye'nin 16 kentinde yapılan değerlendirmeler sonucunda, ki bu 16 kent arasında "Kıbrıs" da kent olarak sayılmıştır. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na "özel ödül" ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sahnelediği "Ölü Kentin Nabzı" oyununun yönetmeni Yaşar Ersoy'a da en iyi yönetmen ödülü verilmesi uygun görülmüştür.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve yönetmen Yaşar Ersoy yaptığı değerlendirme sonucunda ödülü kabul etmediklerini ve ileriki yıllarda da Türkiye Lions Tiyatro Ödülleri kapsamında değerlendirilmemelerini ilgililere ve kamuoyuna duyurdu.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Yaşar Ersoy ödülü reddetmelerinin gerekçelerini iki maddede şöyle açıklamıştır:

-Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Türkiye'nin Kıbrıs diye bir kenti olmadığını vurgular.

-Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun felsefesi, etik ve estetik değerlerinin söz konusu Lions Tiyatro Ödülleri'nin değerlendirme şekliyle bağdaşmadığını belirtiriz.

Bu düşüncelerle Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve yönetmen Yaşar Ersoy verilen ödülü kabul etmeyeceklerini, ileriki yıllarda da Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu Türkiye Lions Tiyatro Ödülleri kapsamında değerlendirilmesine izinleri olmadığını kamuoyuna açıklarlar."

T.C. Lefkoşa Büyükelçisi Şakir Fakılı Devreye Girer

LBT ve Yaşar Ersoy'un Türkiye Lions Tiyatro Ödülü'nü reddettikleri konusunda yaptıkları açıklamanın basında yer alması üzerine T.C. Lefkoşa Büyükelçisi Şakir Fakılı, Lefkoşa Belediye Başkanı Cemal Bulutoğluları'nı arayarak LBT'nin ödülü reddetmesinden ve konunun basına yansıtılmasından dolayı üzüntülerini belirtir.

Bunun üzerine Belediye Başkanı Cemal Bulutoğluları, yönetmen ve aynı zamanda LBT Kültür Sanat Koordinatörü Yaşar Ersoy'dan Büyükelçi ile konuşarak durumu düzeltmesini rica eder.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu Türkiye X. Lions Tiyatro Ödüllerini reddetti...

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu kazandığı ödülü reddetti

Türkiye X. Lions 2009 - 2010 Tiyatro Ödülleri kapsamında Türkiye'nin 16 kentinde yapılan değerlendirmeler sonucunda, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na "Özel Ödül" ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sahnelediği "Ölü Kentin Nabzı" oyununun yönetmeni Yaşar Ersoy'a da en iyi yönetmen ödülü verilmiştir.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve yönetmen Yaşar Ersoy yaptığı değerlendirme sonucunda ödülü kabul etmediklerini ve ileriki yıllarda da Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu Lions Tiyatro Ödülleri kapsamında değerlendirilmemelerini ilgililere ve kamuoyuna duyurdu.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Yaşar Ersoy ödülü reddetmelerinin gerekçelerini iki maddede şöyle açıklamışlardır:

Türkiye'nin "Kıbrıs" diye bir kenti olmaması, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun felsefesi, etik ve estetik değerlerinin söz konusu Lions Tiyatro Ödülleri'nin değerlendirme şekliyle bağdaşmadığını belirtir.

Bu düşüncelerle Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve yönetmen Yaşar Ersoy verilen ödülü kabul etmeyeceklerini, ileriki yıllarda da Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu Lions Tiyatro Ödülleri kapsamında değerlendirilmemelerine izinleri olmadığını açıklarlar.

Türkiye X. Lions Tiyatro Ödüllerini Reddettiler

LBT Yönetmeni Yaşar Ersoy Türkiye'de kendisine verilen ödülü reddetti. Yaşar Ersoy Kıbrıs'ın bir "kent" olarak gösterilmesinden dolayı ödülü reddettiğini belirtti.

kapsamında değerlendirilmemelerini ilgililere ve kamuoyuna duyurdu.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Yaşar Ersoy ödüllü reddetmelerinin gerekçelerini iki maddede şöyle açıklamışlardır:

- Türkiye'nin "Kıbrıs" diye bir kenti olmadığını vurgular,
- Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun felsefesi, etik ve estetik değerlerinin söz konusu Lions Tiyatro Ödülleri'nin değerlendirme şekliyle bağdaşmadığını belirtiriz.

Bu düşüncelerle Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve yönetmen Yaşar Ersoy verilen ödülü kabul etmeyeceklerini, ileriki yıllarda da Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu Lions Tiyatro Ödülleri kapsamında değerlendirilmemelerine izinleri olmadığını açıklarlar..

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, Türkiye X. Lions Tiyatro Ödülleri'ni almayı reddetti ve gerekçesini açıkladı:

Kıbrıs, Türkiye'nin kenti değildir

Türkiye X. Lions 2009-2010 Tiyatro Ödülleri kapsamında Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun "Ölü Kentin Nabzı" oyunu ve yönetmen Yaşar Ersoy ödüle layık görüldü. Ancak, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu her iki ödülü de almayı

belirtildiğine dikkat çekildi. Kıbrıs'ın, Türkiye'nin bir kenti olmadığı vurgulanan açıklamada, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun felsefesi, etik ve estetik değerlerinin söz konusu Lions Tiyatro Ödülleri'nin

Büyükelçi Şakir Fakılı ile görüşen Yaşar Ersoy, Ödül Seçici Kurulu'nun Kıbrıs'ı Türkiye kentleri içerisinde göstermesine ve değerlendirme kriterlerine katılmadıklarını bu nedenle ödülü reddetiklerini söyler. Bunun üzerine Büyükelçi Şakir Fakılı, Kıbrıs'ın Türkiye kentleri içinde gösterilmesi hususunu devreye girip düzelteceğini, Kıbrıs Türkleri ile Türkiye'nin hassas bir dönemden geçtiğini bu nedenle ödülün kabul edilmesini rica eder. Ancak Yaşar Ersoy, ödül kurumunun üstüste hata yaptığını, sanatın evrensel disiplinlerine ve etik değerlerine yönelik yanlışlar da yapıldığını, Kıbrıs'ın Türkiye kentleri içinde gösterilmesinin internet dünyasında dolaşıma girdiğini ve böyle bir durumu LBT'nin kabul edemeyeceğini belirtir. Bunun üzerine konu kapanır.

Uluslararası Eleştirmenler Birliği Türkiye Başkanı X. Lions Ödüllerini Eleştirir Ve LBT'nin Tavrını Destekler

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve yönetmen Yaşar Ersoy'un Türkiye X. Lions Tiyatro Ödülü'nü reddetmesi sadece Kıbrıs Türk kamuoyunda değil Türkiye sanat çevrelerinde de gündem oluşturur.

Bu çerçevede Uluslararası Eleştirmenler Birliği Türkiye Başkanı Üstün Akmen, bir bildiri yayımlayarak Türkiye X. Lions Tiyatro Ödüllerini eleştirirek LBT'nin ve Yaşar Ersoy'un tavrına destek belirtir. Yayımlanan bildiri 15 Mayıs 2010 tarihli Tiyatro Dergisi, Tiyatro Dünyası, Evrensel gazetesinde şöyle yer alır:

"TEB Başkanı Akmen: Yaşar Ersoy ve LBT ödülü Reddetmekte Haklıdır.

Türkiye X. Lions 2009-2010 Tiyatro Ödülleri kapsamında, ödül koyucunun Kıbrıs'ı da Türkiye'nin 16 kentinden biri sayarak ödüllendirmeye dahil etmesini "vahim cehalet" olarak nitelendiren Uluslararası Eleştirmenler Birliği (IATC/AICT) Türkiye Merkezi (TEB) Başkanı Üstün Akmen, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Yaşar Ersoy'un ödülü sadece bu nedenle reddetmelerini bile "fevkalade onurlu bir davranış biçimi" olarak değerlendirdi. Bu tür cahilliklerin tiyatro sanatını incitici olduğunu vurgulayan Üstün Akmen, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun Türkiye kamuoyunca pek güzel bilinen felsefelerinin, söz konusu Lions Tiyatro Ödülleri'nin değerlendirme şekliyle esas itibarıyle bağdaşmadığını da vurgulayarak : "Ödüllerin haklı gerekçelerle reddolunması takdirle karşılanıp spekülasyon yaratılmamalıdır" dedi.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun kurucusu ve Kıbrıs'ın tiyatro misyoneri Yaşar Ersoy'un onurlu kararlarını coşkuyla karşıladığını açıklayan Akmen, her yıl "Direklerarası Seyircileri" adını vererek oluştukları "Halk Jurisi" ile "Performans" ve "Tasarım" kategorilerinde iane dağıtır gibi gerekçesiz ve yetkisiz onlarca ödül dağıtılmasının saygın tiyatro sanatını özendirici değil, zedeleyici olduğunu söyledi. Lions Tiyatro Ödülleri "Direklerarası Seyircileri" Koordinatörü Ömer Şahinbaş'a Lionsların bu iyi niyetli, ama yararı olmayan girişimlerine önümüzdeki sezon itibariyle son vermelerini öneren Üstün Akmen: "Seçilen kategoriler de yanlış. Tiyatro oyunculuğunda "küçük salon oyuncusu", "büyük salon oyuncusu" diye ikilem mi olurmuş" diye de sordu ve: "Hele hele ayakkabıcı, terzi, marangoz, demirci gibi tiyatro emekçilerini nasıl değerlendiriyorlar, doğrusu çok merak ediyorum" dedi."

Lions Tiyatro ödülüne LTB Tiyatrosu'ndan ret

Lions 2009 - 2010 Tiyatro Ödülleri kapsamında, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na "Özel Ödül" ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun sahnelediği "Ölü Kentin Nabzı" oyununun yönetmeni Yaşar Ersoy'a en iyi yönetmen ödülü verilmesi kararlaştırıldı. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve yönetmen Yaşar Ersoy yaptığı değerlendirme

diklerini ve ileriki yıllarda da Lions Tiyatro Ödülleri kapsamında değerlendirmek istemediklerini bildirdi. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Yaşar Ersoy ödüllü reddetmelerinin gerekçelerini iki maddede şöyle açıklamışladı "Türkiye'nin "Kıbrıs" diye bir kenti olmadığını vurgular, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun felse-

söz konusu Lions Tiyatro Ödülleri'nin değerlendirme şekliyle bağdaşmadığını belirtiriz." Bu düşüncelerle Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve yönetmen Yaşar Ersoy verilen ödülü kabul etmeyeceklerini, ileriki yıllarda da Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu Lions Tiyatro Ödülleri kapsamında değerlendirmelerine izinleri olmadığını kamuoyuna açıkladı.

TÜRKİYE X. LİONS TİYATRO ÖDÜLLERİNİ LEFKOŞA BELEDİYE TİYATROSU REDDETTİ

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Yaşar Ersoy ödülü reddetmelerinin gerekçelerini iki maddede şöyle açıklamışlardır:

- Türkiye'nin "Kıbrıs" diye bir kenti olmadığını vurgular.
- Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun felsefesi, etik ve estetik değerlerinin söz konusu Lions Tiyatro Ödülleri'nin değerlendirme şekliyle bağdaşmadığını belirtiriz.

Bu düşüncelerle Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve yönetmen Yaşar Ersoy verilen ödülü kabul etmeyeceklerini, ileriki yıllarda da Lefkoşa Belediye

SONSÖZ

Kavgasıyla Sevdasını Harmanlamış Yüksek Sesle Okunması Gereken Bir Şiir Gibi

Sevdası ve kavgasıyla ülkenin yaşamında rol alan LBT, düşlediği hayatın yasalarıyla 30 yıl tiyatro yapar ve işte bu 30 yılı belgeler bu kitap.

30 yıllık yaşam öyküsünün sonunda anlatılanları "Son Söz" olarak özetlemek adettir. Nasıl özetleyeceğim diye sıkıntı yaşarken sevgili Faize Özdemirciler'in LBT'nin 30'uncu yılı nedeniyle yazdığı ***"Kavgasıyla Sevdasını Harmanlamış Yüksek Sesle Okunması Gereken Bir Şiir Gibi"*** başlıklı 17 Ekim 2010 tarihli yazısı bu kitabın "son sözü" olur diye düşündüm. İşte son söz:

"Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'yla tanışmam yıllar önce İstanbul'da sahneledikleri "Umut İnsanda" oyununa dayanır. O gün bu gündür Kıbrıs'ta tiyatro Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun adıyla başlıyor ve adeta bir nar gibi çatlayarak bütün zamanlara yayılıyor; iz bırakarak. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu oyuncuları hem bir narın ayrı ayrı taneleridirler, hem de bir nar gibi bütündürler; Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ise, sürekli yeni taneleri içine alarak çoğalan bereketli bir sofra. Sevgili Yaşar Ersoy'un 42 yıla uzanan tiyatro kariyerine, tiyatro adına verdiği ödünsüz mücadeleye, toplumsal sorunları ıskalamayan tavrına damgasını vuran şey kuşkusuz; ısrarın, inadın eşlik ettiği "aşk"tır; bu "aşk"ın tonu kışkırtıcı ve enerjiktir; tam da bu nedenle Yaşar Ersoy kavgasıyla sevdasını harmanlamış yüksek sesle okunması gereken bir şiirdir.

Yaşar Ersoy, Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Işın Cem... Kıbrıs'ta tiyatronun iplerini koparan bir tesadüfün ikinci perdesini açan bu dört isim, "vatana ihanet" suçlamasıyla Devlet Tiyatrosu'ndan atıldıktan sonra; muhalif, alternatif ve "başka" bir tiyatronun; yani, bugün 30'ncu yılını dolduran Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun perdelerini, dönemin Lefkoşa Belediye Başkanı Mustafa Akıncı'nın da katkılarıyla açarlar. Açış o açış... Kıbrıs'ın olağanüstü koşullarında 30 yıl hem sanatsal, hem toplumsal anlamda örnek bir mücadele ile geçer. Lefkoşa Belediye Tiyatrosu toplumcu gerçekçi, ilerici, yurtsever ve barışçı tiyatro anlayışıyla, estetik ortalamanın sınırlarını zorlayarak varlığını sürdürürken, her dönemde düzene karşı muhalif çizgisini korumayı başarır.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu 30'ncu yılına girerken, Yaşar Ersoy'un kimliğinde ve özgeçmişinde de saatler bir sevda ile bir kavganın 42'nci yılını gösterir. 42 yıl boyunca ne estetiğinden ödün verir, ne muhalif duruşundan. Başından beri, bir toplumun ancak yarattığı, ürettiği kültürle var olabileceğine, aksi takdirde erimeye, yok olmaya mahkûm olduğuna inanır. Kendisi üretirken, toplumu da gayet kışkırtıcı bir uslûpla "bişey yapmaya" davet eder. 1996 tarihli broşürde yer alan şu satırlar güçlü bir öngörünün kanıtı olarak kayda geçer:

- Kendi ülkemize yabancılaştığımız günler yaşıyoruz. Bilgi ve yeteneğin çöpe atıldığı, erdemli kişilere kara çalındığı, testiyi kıranla, suyu dolduranın bir tutulduğu günler yaşıyoruz. Her türlü kirlenmenin yaşandığı, her türlü üretimin durduğu, yeni yararlı güzel bişeyin yapılmadığı günler yaşıyoruz. Duyarsız, tepkisiz günler. Ve son günlerde birbirimize boş ve heyecansız gözlerle bakarak soruyoruz: Ne oldu bize?

1996 yılında adeta bir kâhin edasıyla toplumun yüzüne "Kendi kendimizin, kendi tarihimizin, günümüzün, dünümüzün ve geleceğimizin sahibi, iyileştiricisi ve zenginleştiricisi olamazsak bu topraklarda yaşamaya ve var olmaya hakkımız da olamaz" diye haykırdığı zamanlarda,"olmak ya da olmamak" seçeneği geçerlidir, "bir ihtimal daha" vardır. Oysa 2010 yılında, 8'nci Kıbrıs Tiyatro Festivali'nin broşüründe Yaşar Ersoy şu satırları yazmaktadır:

"Toplum Hamlet'in sorunu olan 'to be or, not to be' sürecini arkada bırakıp 'not to be' gerçeği ile karşı karşıya kalmıştır."

Bu kötümserlikle değil, farkında olmakla ilgilidir. Fakat bu farkındalık hali onu umutsuzluğa sevketmez; tam tersine, direnme gücünün bilenerek sahneye taşımasına vesile olur. Nitekim, geçen yıl "Ölü Kentin Nabzı"nda Osman Alkaş ve Erol Refikoğlu ile birlikte yıllar sonra oyuncu olarak Onu karşımızda görünce, bize yansıttığı o coşku ve enerji karşısında kimbilir kaçıncı sefer bir kere daha saygıyla eğildik.

Bu yüzden, "Artık tiyatroyu yönetsel ve sanatsal açıdan tamamıyle gençlere devrediyorum" cümlesi Yaşar Ersoy'dan duymayı beklediğim bir cümle değildi. Oysa, kendisi bunun bahtiyarlığını yaşıyordu. Devredeceği tiyatro, zor koşullarda sanatsal varoluşunu gerçekleştirmiş; birikimiyle, sağlam geleneği ve seyircisiyle; düzenlediği festivaller, bünyesinde faaliyet gösteren çocuk ve gençlik tiyatrolarıyla, Kıbrıs'ta muhalif tiyatronun öncülüğünü yapan, uluslararası etkinliklere katılan, her oyunu kapalı gişe oynayan Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'ydu. Bu yüzden gönlünde "elinden geleni yapmış olmanın bahtiyarlığı" varken; bu haklı bahtiyarlık duygusuna toplumsal kaygılar da eşlik ediyordu.

Nitekim, "İnanıyorum ki, genç arkadaşlar Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu getirdiğimiz noktadan daha ileriye taşıyacaklardır. Bu onların hem Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'na, hem tiyatro hareketine, hem de topluma karşı yüklendikleri bir sorumluluktur" dedikten sonra, kaygılarını şu cümlelerle dile getiriyordu:

"Toplum giderek cinnet manzaraları sergileyen kültürel yozlaşma ortamında; bencilliğin, faydacılığın, umursamazlığın, sorumsuzluğun, depolitizasyonun o rezil, o vıcık vıcık arsızlığında debelenirken, bu sorumluluk daha da önem kazanmaktadır."

Yaşar Ersoy, 30'uncu yılını dolduran Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nda, sadece oyun yönetmekle, ya da oynamakla kalmaz; tiyatro kurslarıyla gençleri konservatuvarlara hazırlayıp tiyatroya eğitimli oyuncular kazandırır; belediye tiyatrosuna bir salon kazandırmak için olağanüstü çaba harcar; tiyatroyu siyasetin müdahalesinden kurtarmak için yasaların hazırlanmasına öncülük yapar; Tiyatro Hareketinin tarihini belgeleyen "Toplumsal ve Siyasal Olaylarla Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi" adı altında 400 sayfalık önemli bir çalışmaya, bunun yanısıra 242 dakikalık bir de belgesel filme imza atar...

Lefkoşa Belediyesi'nin katkılarıyla gerçekleştirilen Tiyatro Festivali, niteliğini kaybetmeden, seyircisini çoğaltarak 8'nci yılını tamamladıysa, bu elbette, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ekibiyle birlikte Yaşar Ersoy'un başarısıdır. Başında üç belediyenin ortak girişimi olarak düşünüldüğü halde, Girne ve Mağusa Belediyelerinin saçma gerekçelerle çekilmesiyle birlikte, festivalde sahnelenen oyunlardan Girne'nin, Mağusa'nın mahrum bırakılması da, o belediyelerin hanesine yazılacaktır. Salonlar dolup taşarken, davet edildikleri halde protokol sıralarını boş bırakan siyasilerin ölümcül ilgisizliğine gelince, hiç derdim değildir; meclisin seviyesini aşikar eden bu nüansı yazının burasına iliştiriyorsam, Yıldız Kenter gibi, Genco Erkal gibi büyük oyuncular adadan geçerken, dibe vurmuş güzellik yarışmalarının katılımcılarıyla gazetelerde poz poz fotoğraflarını gördüğümüz siyasilerin kullandıkları dilin neden bu kadar sığ olduğuna dair bir fikir versin diyedir...

Kavgasıyla sevdasını harmanlamış yüksek sesle okunması gereken bir şiir gibi karşımda oturan üstad Yaşar Ersoy'u ve Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nu saygıyla selamlarım. Nice 30 yıllara..."

1980-2010

LBT'de Oynanan Oyunlar

1980-1981

1 **VATANDAŞ OYUNU** Yazan: GENÇ OYUNCULAR Yöneten: YAŞAR ERSOY

2 **OKU ADAM OL** Yazan: LBT OYUNCULARI Yöneten: YAŞAR ERSOY

3 **KUZEYNAME** Yazan: LBT OYUNCULARI Yöneten: YAŞAR ERSOY

1981-1982

4 **ÖZGÜRLÜĞÜN BEDELİ - MONSERRAT** Yazan: EMANUEL ROBLES Yöneten: YAŞAR ERSOY

5 **BİRAZ GELİR MİSİNİZ?** Yazan: AZİZ NESİN Yöneten: YAŞAR ERSOY

6 **SEVGİ GÜLÜ** (Çocuk Oyunu) Yazan: ÖZDEN SELENGE Yöneten: YAŞAR ERSOY

1982-1983

7 **SEVGİLİ DOKTOR** Yazan: ANTON ÇEHOV Uyarlayan: NEİL SİMON Yöneten: YAŞAR ERSOY

8 **TENEKE** Yazan: YAŞAR KEMAL Yöneten: YAŞAR ERSOY

1983-1984

9 **ŞAHLARI DA VURURLAR** Yazan: FERHAN ŞENSOY Yöneten: YAŞAR ERSOY

10 **DOKTOR CİVANIM** Yazan: LBT OYUNCULARI Yöneten: YAŞAR ERSOY

1984-1985

11	**KÖŞEDE DURMAK** Yazan: FİLİZ NALDÖVEN Yöneten: EROL REFİKOĞLU
12	**LOKOMOPÜF** (Çocuk Oyunu) Yazan: VOLKER LUDVİG - RAİNER HACHFELD Yöneten: OSMAN ALKAŞ

1985-1986

13	**UMUT İNSANDA** Yazan: FİKRET DEMİRAĞ Uyarlayan / Yöneten: YAŞAR ERSOY
14	**SEN ADAMI DELİ EDERSİN** Yazan: AZİZ NESİN Yöneten: YAŞAR ERSOY

1986-1987

15	**BARIŞ** Yazan: ARİSTOPHANES Uyarlayan: PETER HACKS / YÜCEL ERTEN Yöneten: YAŞAR ERSOY
16	**MERDİVEN** Yazan: NAZIM KURŞUNLU Yöneten: YAŞAR ERSOY

1987-1988

17	**MİDAS'IN KULAKLARI** (LBT-KTDT) Yazan: GÜNGÖR DİLMEN Yöneten: YÜCEL ERTEN
18	**AMAN AMAN** (Çocuk Oyunu) Yazan: VOLKER LUDVİG - RAİNER HACHFELD Yöneten: OSMAN ALKAŞ

1988-1989

19	**ADA** Yazan: ATHOL FUGART Yöneten: YAŞAR ERSOY
20	**SANATÇININ ÖLÜMÜ** Yazan: YILMAZ ONAY Yöneten: OSMAN ALKAŞ
21	**YAŞASIN ÇOCUKLAR** (çocuk Oyunu) Yazan / Yöneten: LBT OYUNCULARI

1989-1990

22	**DÜDÜKÇÜLERLE FIRÇACILARIN SAVAŞI** Yazan: AZİZ NESİN Yöneten: OSMAN ALKAŞ
23	**AYININ FENDİ AVCIYI YENDİ** (çocuk Oyunu) Yazan: MUHARREM BUHARA Yöneten: OSMAN ALKAŞ
24	**10. YIL OYUNU** KOLAJ ÇALIŞMA Yöneten: YAŞAR ERSOY

1990-1991

25	**ATEŞLİ SABIR** Yazan: ANTONİO SKARMETA Yöneten: YAŞAR ERSOY
26	**YAVAŞ GEL SAVAŞ** Yazan / Yöneten: LBT OYUNCULARI

1991-1992

27	**GÖZLERİMİ KAPARIM VAZİFEMİ YAPARIM** Yazan: HALDUN TANER Yöneten: YAŞAR ERSOY
28	**YAŞASIN GÖKKUŞAĞI** (Çocuk Oyunu) Yazan: ÜLKÜ AYVAZ Yöneten: OSMAN ALKAŞ

1992-1993

29	**İNSAN OLAN İNSAN** KOLAJ ÇALIŞMA Yöneten: YAŞAR ERSOY
30	**OKU ADAM OL** (Gençlik Tiyatrosu) Yazan: LBT OYUNCULARI Yöneten: YAŞAR ERSOY
31	**HADİ ÖLDÜRSENE CANİKOM** Yazan: AZİZ NESİN Yöneten: YAŞAR ERSOY

1993-1994

32	**RESİMLİ OSMANLI TARİHİ** Yazan: TURGUT ÖZAKMAN Yöneten: YAŞAR ERSOY
33	**AH ŞU GENÇLER** (Gençlik Tiyatrosu) Yazan: TURGUT ÖZAKMAN Yöneten: YAŞAR ERSOY

1994-1995

34 **ÖLÜM VE KIZ** Yazan: ARİEL DORFMAN Yöneten: YAŞAR ERSOY

35 **UÇAN ŞEMSİYE** (çocuk Oyunu) Yazan: ÜMİT DENİZER Yöneten: OSMAN ALKAŞ

36 **VATANDAŞ 95** Yazan: GENÇ OYUNCULAR Yöneten: YAŞAR ERSOY

37 **İNSAN HAKLARI** (Gençlik Tiyatrosu) Yazan / Yöneten: LBT GENÇLİK TİYATROSU

1995-1996

38 **BİŞEY YAP MET** Yazan: AZİZ NESİN Yöneten: YAŞAR ERSOY

39 **KLEOPATRA'NIN MEZARI** Yazan: CEVAT FEHMİ BAŞKUT Yöneten: YAŞAR ERSOY

40 **SAVAŞ OYUNU** (Gençlik Tiyatrosu) Yazan: SERMET ÇAĞAN Yöneten: YAŞAR ERSOY

1996-1997

41 **TANRILAR VE KURBANLAR THEOPE** Yazan: COŞKUN BÜKTEL Yöneten: YAŞAR ERSOY

42 **TOROS CANAVARI** Yazan: AZİZ NESİN Yöneten: OSMAN ALKAŞ

1997-1998

43 **MAYMUN DAVASI** Yazan: ROBERT LEE / JEROME LAWRENCE Yöneten: YAŞAR ERSOY

44 **KADIN OYUNLARI** Yazan: DARİO FO / FRANCA RAME Yöneten: YAŞAR ERSOY

1998-1999

45 **MEMLEKETİN BİRİNDE HOPTİRİNAM** Yazan: AZİZ NESİN Uyarlayan / Yöneten: YAŞAR ERSOY

46 **CEVİZ İLE KARINCA DOST OLUNCA** (çocuk Oyunu) Yazan: TANER BARLAS Yöneten: HAKAN ELMASOĞLU

47 **SEVGİLİ DOKTOR** Yazan: ANTON ÇEHOV Uyarlayan: NEİL SİMON Yöneten: YAŞAR ERSOY

1999-2000

48 **DELİ DUMRUL** Yazan: GÜNGÖR DİLMEN Yöneten: YAŞAR ERSOY

49 **TILSIM** (Çocuk Oyunu) Yazan: TAYFUN ORHON Yöneten: ASU DEMİRCİOĞLU

2000-2001

50 **İKTİDAR HIRSI** Yazan: W. SHAKESPEARE Uyarlayan / Yöneten: YAŞAR ERSOY

51 **AH ŞU BÜYÜKLER** Yazan: TURGUT ÖZAKMAN Yöneten: EKİP ÇALIŞMASI

2001-2002

52 **EVLİLİK DÖNENCESİ** Yazan: ANTON ÇEHOV Uyarlayan / Yöneten: Prof Dr. ÖZDEMİR NUTKU

53 **DOSYA** Yazan: TUNCER CÜCENOĞLU Yöneten: HAKAN ELMASOĞLU

2002-2003

54 **ÖDENMEYECEK! ÖDEMİYORUZ!** Yazan: DARİO FO Yöneten: YAŞAR ERSOY

55 **KOZALAR** Yazan: ADALET AĞAOĞLU Yöneten: EROL REFİKOĞLU

2003-2004

56	**JOKO'NUN DOĞUM GÜNÜ** Yazan: ROLAND TOPOR Yöneten: İBRAHİM ALTIOK
57	**ΣΚΑΣΕ ΚΑΙ ΚΑΝΕ ΤΗ ΔΟΥΛΕΙΑ ΣΟΥ** Yazan: HALDUN TANER Yöneten: YAŞAR ERSOY Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım (LBT - SATİRİGO TİYATROSU)
58	**MEMURİN FASLI** Yazan: COŞKUN IRMAK Yöneten: HAKAN ELMASOĞLU
59	**ORMANLARIN BARIŞ ATEŞİ** (Çocuk Oyunu) Yazan: ADEM ATAR Yöneten: ASU DEMİRCİOĞLU

2004-2005

60	**LYSİSTRATA** (LBT-SATİRİGO TİYATROSU) Yazan: ARİSTOPHANES Yöneten: HRİSTOS ZANOS
61	**GÜNLÜK** (Gençlik Tiyatrosu) Yazan: LBT GENÇLİK TİYATROSU Yöneten: ASU DEMİRCİOĞLU
62	**OYUN NASIL OYNANMALI?** Yazan: VASIF ÖNGÖREN Yöneten: KIYMET KARABİBER
63	**DUVAR** (Çocuk Oyunu) Yazan: CAN DÜNDAR/EGE DÜNDAR Oyunlaştıran: AYDIN ÜSTÜNTAŞ Yöneten: ASU DEMİRCİOĞLU

2005-2006

64	**TRUVA SAVAŞI OLMAYACAK** Yazan: JEAN GİRAUDOUX Yöneten: OSMAN ALKAŞ
65	**DOLU DÜŞÜN BOŞ KONUŞ** Yazan: STEVEN BERKOFF Yöneten: HAKAN ELMASOĞLU
66	**MEMLEKETİN BİRİNDE HOPTİRİNAM** (Gençlik Tiyatrosu) Yazan: AZİZ NESİN Yöneten: KIYMET KARABİBER
67	**ESE İLE KÖSE** (Çocuk Ekibi) Yazan / Yöneten: DENİZ ÇAKIR

2006-2007

68	**BARIŞ'IN ENGELLENEMEZ KOMEDYASI** Yazan: ARİSTOPHANES Yöneten: YAŞAR ERSOY
69	**ÜÇ KADIN** Yazan: CATHERINE ANNE Yöneten: ALİYE UMMANEL

2007-2008

70 **YAĞMURUM OLSANA** Yazan: RAŞİT ÇELİKEZER Yöneten: YAŞAR ERSOY

71 **KÜÇÜK KARA BALIK** (çocuk Oyunu) Yazan: SAMED BEHRENGİ Oyunlaştıran: Reha Bilge Yöneten: HATİCE TEZCAN

72 **ÇİÇEK SEVMEYEN KRAL** (Çocuk Ekibi) Yazan / Yöneten: DENİZ ÇAKIR

2008-2009

73 **CANAVAR SOFRASI** (LBT-İBBŞT) Yazan: VAHE KATCHEA Yöneten: HÜSEYİN KÖROĞLU

74 **DOĞUM GÜNÜ PARTİSİ** Yazan: HAROLD PİNTER Yöneten: ALİYE UMMANEL

75 **DÜŞDÜŞÜ'NE BİR YOLCULUK** (Çocuk Ekibi) Yazan / Yöneten: DENİZ ÇAKIR

2009-2010

76 **PASSA TEMPO** Yazan / Yöneten: ALİYE UMMANEL

77 **ÖLÜ KENTİN NABZI** Yazan: ORHAN ASENA Yöneten: YAŞAR ERSOY

1. Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali

2-24 Haziran 2003

Benerci Kendini Niçin Öldürdü
İstanbul Devlet Tiyatrosu

Siyah Beyaz
Oyun Atölyesi

İki El
İspanya Tiyatro Malic

Ghetto
Ankara Devlet Tiyatrosu

Yaşasın Savaş
Dostlar Tiyatrosu

Godot'yu Beklerken
Ankara Sanat Tiyatrosu

Cesaret Ana ve Çocukları
Satirigo Tiyatrosu

İki Kadın
İtalya Questa Nave Tiyatrosu

Ödenmeyecek! Ödemiyoruz!
Lefkoşa Belediye Tiyatrosu

Komşu Köyün Delisi
Ankara Devlet Tiyatrosu

2. Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali

6-27 Eylül 2004

Fay Hattı
Dostlar Tiyatrosu

Oscar ve Pembeli Meleği
Kenter Tiyatrosu

Benimle Dans Eder Misin?
Portekiz Kukla Tiyatrosu

Kral Ölüyor
Girne Belediyesi Tiyatro Stüdyosu

Sınırdaki Ev
Makedonya Türk Halklar Tiyatrosu

Aziziname
İzmit Şehir Tiyatrosu

Gayri Resmi Hürrem
İstanbul Şehir Tiyatroları

Leenane'nin Güzellik Kraliçesi
İstanbul Devlet Tiyatrosu

Scapin'in Dolapları
Erzurum Devlet Tiyatrosu

Memurin Faslı
Lefkoşa Belediye Tiyatrosu

Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım
Satirigo Tiyatrosu - Lefkoşa Belediye Tiyatrosu

Kanlı Nigar
İstanbul Şehir Tiyatroları

3. Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali

5-26 Eylül 2005

Ferhat İle Şirin
Ankara Devlet Tiyatrosu

Dobrinja'da Düğün
Tiyatro Pera

Cadı Rosega Ramari
İtalya Kukla Tiyatrosu

Nasrettin Hoca Bir Gün
Kenter Tiyatrosu

Laterna - Yoksulluk ve İçtenlik
Satirigo Tiyatrosu

Memleketimden İnsan Manzaları
Ankara Sanat Tiyatrosu

Karagöz'ün Akıl Satması
Mehmet Ertuğ Gölge Oyunu

Kamyon
İstanbul Devlet Tiyatrosu

Kim Kimi Kimle
İstanbul Şehir Tiyatroları

Oyun Nasıl Oynanmalı?
Lefkoşa Belediye Tiyatrosu

Danton'un Ölümü
İstanbul Şehir Tiyatroları

4. Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali

18 Ağustos-8 Eylül 2006

Salome
Ankara Devlet Tiyatrosu

Aymazoğlu ile Kundakçılar
Dostlar Tiyatrosu

Düdüklüde Kıymalı Bamya
Bosna Halk Tiyatrosu - Zenica

Bugün, Yarın "Teyzem ve Ben"
Tiyatro Stüdyosu

Rodulla (Gül) ile Aslancık
Satirigo Tiyatrosu

Şerefine İnsanoğlu
Girne Belediyesi Tiyatro Stüdyosu

IV. Murat
İstanbul Şehir Tiyatroları

Büyülü Ağaç
Cengiz Özek Kukla Tiyatrosu

Ben Anadolu
İstanbul Şehir Tiyatroları

Ayak Takımı Arasında
Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu

Tek Yol
Ankara Devlet Tiyatrosu

5. Uluslararası Kıbrıs Tiyatro Festivali

3-28 Eylül 2007

Kurban
Ankara Devlet Tiyatrosu

Yaban Ormanı
İstanbul Şehir Tiyatroları

Tohum ve Toprak
Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu

Saygılı Yosma
İstanbul Şehir Tiyatrosu

Duyarlarsa Oyarlar
Seden Kızıltunç Tiyatrosu

Yirmibir Onbeş Treni
Girne Belediyesi Tiyatro Stüdyosu

Profesör ve Hulahop
Tiyatro Pera

Çirkin Ördek Yavrusu
Rusya Kukla Tiyatrosu

Yaşamak mı Yoksa Ölmek mi
Ankara Devlet Tiyatrosu

Gece Mevsimi
Kenter Tiyatrosu

Üç Kadın
Lefkoşa Belediye Tiyatrosu

6. Kıbrıs Tiyatro Festivali

2-26 Eylül 2008

Rembetiko
Ankara Devlet Tiyatrosu

Sivas 93
Dostlar Tiyatrosu

Ya Devlet Başa Ya Kuzgun Leşe
İstanbul Şehir Tiyatroları

72. Koğuş
Sivas Devlet Tiyatrosu

Titanik Orkestrası
İstanbul Şehir Tiyatroları

39 Basamak
Kenter Tiyatrosu

Kadıncıklar
Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu

Canavar Sofrası
Lefkoşa Belediye Tiyatrosu - İstanbul Şehir Tiyatroları

Nihayet Bitti
Girne Belediyesi Tiyatro Stüdyosu

7. Kıbrıs Tiyatro Festivali

2-26 Eylül 2009

Resimli Osmanlı Tarihi
Konya Devlet Tiyatrosu

Marx'ın Dönüşü
Dostlar Tiyatrosu

Kabare
İstanbul Şehir Tiyatroları

Maskeliler
İstanbul Şehir Tiyatroları

Hayvan Çiftliği
Sivas Devlet Tiyatrosu

Kimin Eşek Kulağı Var
Satirigo Tiyatrosu

Rahat Yaşamaya Övgü
Tiyatro Pera

Venedik Taciri
Tiyatro Pera

Rita'nın Şarkısı
Adana Devlet Tiyatrosu

8. Kıbrıs Tiyatro Festivali

2-28 Eylül 2010

Tek Kişilik Şehir
Ankara Devlet Tiyatrosu

Testosteron
Oyun Atölyesi

Tarla Kuşuydu Juliet
İstanbul Şehir Tiyatroları

Vahşet Tanrısı
İstanbul Devlet Tiyatrosu

Kerem Gibi
Dostlar Tiyatrosu

İntaharın Genel Provası
İstanbul Şehir Tiyatroları

Matmazel Julie
Üsküp Türk Tiyatrosu

Kraliçe Lear
Kenter Tiyatrosu

Kerem Gibi
Dostlar Tiyatrosu

9. Kıbrıs Tiyatro Festivali

6-30 Eylül 2011

Ölüleri Gömün
İstanbul Devlet Tiyatrosu

Dullar
İstanbul Şehir Tiyatroları

Giderayak
Ankara Sanat Tiyatrosu

Quintet Bir Dönüşün Beşlemesi
Tiyatro Pera

Profesyonel
İstanbul Devlet Tiyatrosu

İstibdat Kumpanyası
Trabzon Devlet Tiyatrosu

Nereye Gidiyoruz
Dostlar Tiyatrosu

Vanya Dayı
Tiyatro Pera

Yaşar Ersoy

1951'de Limasol'da doğan Yaşar Ersoy; ilk, orta ve lise öğrenimini burada tamamladı. 1960'lı yılların sonlarından 1970'li yılların başlarına değin Limasol'da amatör tiyatro çalışmaları yaptı.

1975'te Ankara Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümü'nü bitirdi. Bu tarihten başlayarak Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nda oyuncu – yönetmen olarak çalıştı.

Tiyatroya, siyasetin ve bürokrasinin müdahalesinin olamayacağını, tiyatronun ancak özgür, özerk, ve bağımsız yapılabileceğini savunan ve bunun için mücadele veren Yaşar Ersoy'un, Lefkoşa Belediyesi'nin düzenlediği "Lefkoşa Kültür Sanat Festivali'ne Çağ-Der adına Vatandaş Oyunu ile katılması üzerine Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'ndaki işine 1980 Eylül'ünde son verildi. Bunun üzerine arkadaşlarıyla birlikte *(Osman Alkaş, Erol Refikoğlu, Işın Cem)* ve dönemin Lefkoşa Türk Belediye Başkanı Mustafa Akıncı'nın desteği ile Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun kuruluşunu gerçekleştirdi.

Yaşar Ersoy, 1980 Eylül'ünden 2003'e kadar Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun Sanat Yönetmeni olarak, 2003'ten 2012'ye kadar ise Genel Sanat Koordinatörü olarak görev yaptı.

Yaşar Ersoy tiyatro ve kültür sanat alanında yaptığı çalışmalardan ve başarılarından dolayı bir çok ödül aldı.

Tiyatroyu, en yüce sanat olan "yaşama sanatına " bir hizmet aracı olarak gören Yaşar Ersoy bugüne kadar yüzün üzerinde oyun sahneledi ve yetmişin üzerinde oyunda rol aldı. Yaşar Ersoy, Kıbrıs Türk Tiyatrosu'nun gelişmesi için tiyatro binası yapılmasından tiyatro festivali düzenlenmesine, eğitimli oyuncu yetiştirilmesinden, çocuk ve gençlik tiyatrosu çalışmaları yapılmasına, okullararası tiyatro festivalinden özerk tiyatro kurumuna uzanan çalışmalar gerçekleştirdi.

Demokrasi kültürünün oluşması ve gelişmesi için verilen mücadelede yer alan Yaşar Ersoy çeşitli sivil toplum örgütlerinin *(Çağdaş Sanatçılar Derneği, Kıbrıs Türk Kültür Sanat Konseyi, Kıbrıs Türk Barış Derneği, Kıbrıs Türk Amme Memurları Sendikası, İlerici Sendikalar Federasyonu, Belediye Emekçileri Sendikası, Kıbrıs Türk Sanatçı ve Yazarlar Birliği)* yönetim ve yürütme kurullarında çalıştı.

Bir çok ödül kazanan ve iki toplumun yakınlaşması ve barış ortamının yaratılması için öncü olan Yaşar Ersoy; Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Satirigo Tiyatrosu ile birlikte bir çok ilke imza atarak etkinlikler gerçekleştirilmesini sağladı. Bu nedenle, Ersoy'a Güney ve Kuzey Kıbrıs'tan "Barış ve Başarı" ödülleri verildi.

Çeşitli gazete ve dergilerde tiyatro, kültür ve sanat üzerine yazılar yayımlayan Yaşar Ersoy'un "Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi", "Umut En Son Ölür", "109 Yazarın kaleminden Lefkoşa Belediye Tiyatrosu" ve iki dilde *(Rumca ve Türkçe)* Kıbrıs Türk Tiyatro tarihini içeren 2009 Ajandası adlı dört kitabı yayımlandı. Ayrıca toplumsal ve siyasal olaylarla iç içe Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'ni konu alan 242 dakikalık belgesel bir film yaptı. Barış ve özgürlük şiirlerinden oluşan bir şiir CD ve kaseti de bulunmaktadır. Ersoy, farklı TV, radyo kanallarında bir dönem "Merhaba Yaşam" adlı bir kültür sanat programı da yapıp, sundu. Evli ve iki çocuk babasıdır.